

UNIVERSITY OF TORONTO

3 1761 00297191 9

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOMUS DECIMUS QUARTUS

R. GRAFFIN — F. NAU

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOMUS DECIMUS QUARTUS

I. — E. W. BROOKS.

A COLLECTION OF LETTERS OF SEVERUS OF ANTIOCH, FROM
NUMEROUS SYRIAC MANUSCRIPTS (fasc. II).

II. — M. H. DAVIS.

THE LIFE OF ABBA JOHN KAMÉ, COPTIC TEXT EDITED AND
TRANSLATED FROM THE COD. VAT. COPT. LX.

III. — E. BLOCHET.

MUFAZZAL IBN ABIL-FAZAIL. HISTOIRE DES SULTANS MAM-
LOUKS, TEXTE ARABE PUBLIE ET TRADUIT EN FRANÇAIS
(fasc. II).

IV. — G. FURLANI.

SEI SCRITTI ANTITREISTICI IN LINGUA SIRIACA.

V. — S. GRÉBAUT.

LES MIRACLES DE JÉSUS, TEXTE ÉTHIOPIEN PUBLIÉ ET TRA-
DUIT EN FRANÇAIS (fasc. II).

7104
915/22

PARIS
FIRMIN-DIDOT ET Ce, IMPRIMEURS-ÉDITEURS
LIBRAIRIE DE PARIS, 56. RUE JACOB

1920

BR
-3
P35
4.10

A COLLECTION OF LETTERS
OF SEVERUS OF ANTIOCH
FROM NUMEROUS SYRIAC MANUSCRIPTS

EDITED AND TRANSLATED

BY

E. W. BROOKS

II

MANUSCRIPTS

A	=	Brit. Mus. Add.	14601	(9 th cent.).
E	=	— — —	17214	(7 th cent.).
F	=	— — —	14538	(10 th cent.).
G	=	— — —	12155	(8 th cent.).
H	=	— — —	17193	(874).
I	=	— — —	12144	(1081).
J	=	— — —	12168	(8 th or 9 th cent.).
K	=	— — —	17191	(9 th or 10 th cent.).
L	=	— — —	14532	(8 th cent.).
M	=	— — —	14533	(8 th or 9 th cent.).
N	=	— — —	14613	(9 th or 10 th cent.).
Q	=	— — —	12154	(circ. 800).
T	=	— — —	14612	(6 th or 7 th cent.).
U	=	— — —	12153	(845).
V	=	Vat. Syr.	103	(841).
W	=	— — —	100	(9 th or 10 th cent.).
X	=	— — —	107	(7 th cent.).
Y	=	— — —	108	(7 th cent.).
Z	=	Brit. Mus. Add.	7191	(7 th cent.).
ζ	=	— — —	7192	(7 th cent.).

FOR THE APPENDIX.

Brit. Mus. Add. 14504 (9th cent.).

When the same passages occur in more than one place in the same ms., the differentiation is marked by the addition of (1) (2) (3) or (4) after the letter indicating the ms.

LXIII
W 32 r° D.] **١** **٢** **٣** **٤**

ديم او صلا افلاحت ابر صر صر لمحمدال^٣ ولا صمماتلا: حرم صملا صصلا
 صاب مالا بعلاوا حاوا. او صر صر او صر صر. صلبا امرا اليرمال. صصلا صملا
 و صملا صملا قنلا. و صلا صلا صملا صملا صملا و صملا صملا صملا و صملا صملا
 صملا صملا صملا و صملا و صملا صملا. صملا او او صملا او او صملا او او صملا
 صملا صملا صملا. صملا صملا صملا او او صملا او او صملا او او صملا او او صملا
 و صملا او او صملا او او صملا او او صملا او او صملا او او صملا او او صملا
 صملا او او صملا او او صملا او او صملا او او صملا او او صملا او او صملا

1. Marg. او صر صر او صر صر. The extract comes from the work of John of Dara *De resurrectione corporum*. — 2. M-s. صا. — 3. M-s. له صر (ita abbr.). — 4. A point follows in marg.

LXIII. — OF THE HOLY¹ MAR SEVERUS FROM THE LETTER TO CAESARIA².

519-38. When³ therefore Adam was stripped of the blessedness of immortality, and was thereafter destined to be cast into the earth by means of death, then only there was introduced, as being necessary, the process of the generation of children, which preserves a succession to our race by means of the intercourse of copulation, and by means of the partnership of male and female, in the manner in which the quadrupeds also increase and multiply by generation. And for this reason also the flow comes from the very members which point downwards, and intercourse and birth do not take place from any other, in order that we may learn that it was from a high and heavenly position that we flowed down to this lowly state.

1. Marg. He is a heretic, and not holy. — 2. See ep. 53. — 3. A similar passage of Sev. is published in Gr. in Mai, *Class. Anct.*, X, 456; but this differs considerably from our text and appears to come from a commentary on S. Luke.

אהבתי לך להודיע לך את כל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי
 לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.

LXIV
Z 41 v° a.

והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.
 והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך. והכל מה שכתבתי לך.

41 v° b.

1. From the work of Peter against Damian. — 2. M., οὐκ ἔστιν ἕτι.

LXIV. — AND LET THE GOD-CLAD SEVERUS ALSO BEAR WITNESS, HE WHO IN ALL SUCH MATTERS HAS MORE KNOWLEDGE THAN MANY MEN. IN THE LETTER TO OECUMENIUS¹ OF WHICH THE BEGINNING IS, « Neither did I forget when I was writing the letter », IN SPEAKING ON THIS SUBJECT HE USES THE FOLLOWING WORDS.

For those therefore who wish to learn the purport of what has been written by me in brief and in few words it was right that these things should be put forward ; but to those who desire to know the reasons and the argument² contained in this composition let the whole letter be given. But it is certain that even a man who has received summaries of what has been said will need the whole : for a summary is an epitome of many words ; therefore he must first know those many words in order to know of what things it is an epitome. Otherwise the result will be that we shall be putting forward empty words devoid of sense, like those perhaps who desired to speak with tongues only, whom Paul reproves, saying, « For, if I prayed

1. See ep. I. — 2. ἑρμηνεία.

دلستو بفلاذله. املح و تم مسهم لهه فلهه افذ. ان وه لسن
 وهوملا منزلا دلعل. وسم وه صرلما. مدمج¹ وه ولا فاقم وه. حلاقم
 وه وه وده عفا منعهه. تم افذ. انلا حوسنم انلا وه. اف حدمج.ب.
 انمذ. حوسنم انمذ وه. اف حدمج.ب. ه/ا وه وه تم ملما ففعل
 انلا افذ انلا. وروم حدمج وه دقللا. روم وه حدمج وه. اف حدمج.ب. وه لسن
 وحقلملا نامذ دتعلعل لا م. انلا ان اف مده ادقلا لحتعل لاده
 روم. نسمل وه لسن حلهل. انوه. و/اف تم دله سلا وهمللا وه
 ففعل. فلهلا ردهنلا وهنلا حدمهلام مده وهل وه. وهلملا نامذ.

LXV
G 153 v° a.

تم² كل لوك الهنا الهنا كاكوا [ر]ك³ الهنا
 كاكوا حلهه مبهلمك : انلا قه كاكوا كلسه الهنا لسه
 وهلا وه مدملا انوه. وه. ملله وه وانعل افذ وه وهلملا
 ممللا لوه ولا وهنلا مده ادا. وهن وه انلا وه وهلملا انلا وه

1. Ms. وه. — 2. A word is erased before this. — 3. Erased.

in a tongue, my spirit prayeth, but my understanding is unfruitful » : and afterwards he adds what he thinks right, saying, « I will pray with my spirit, but I will pray also with my understanding. I will sing with my spirit, but I will sing also with my understanding » ¹. And I therefore, making a slight change, say : It is right to argue with words; but it is right to argue also with the understanding. I do not know if any of the God-elad fathers pronounced it right for us to speak in brief when giving teaching; for in these matters it is a welcome thing if even by expending the whole power of speech that is in us we utter a small portion and that in obscure form of what the intellect has gathered.

LXV. — FROM THE LETTER OF THE SAME HOLY SEVERUS TO EUPRAXIUS THE CHAMBERLAIN², AND ABOUT THE QUESTIONS WHICH HE ADDRESSED TO HIM.

(And the first question is this, as to how we say that God the Word was begotten without beginning by the Father : and the beginning of the letter is this : « You,

1. I Cor., XIV, 14, 15. — 2. Zach. Rh., III, 1; P. O., II, 106.

ونسمر للاهوا انحنقتهمه¹. مسهدا الاهل جلم ان²: سدا؛ ملكا
 مدفد كنسنا: دجبا اصلا منمداما و³الاف. وانتم اذنيتم ومدام الاهل
 ولا عهدنا مدح احل الامح. اننا ومه مدوه ومهسوه و³احل. ولا عهدنا اذني اننا
 لده لمدويه و³احل. ان يسني مدح دلمر اماهواه و³احل. اف حنا ومدسنا
 لده ل³احل. مدح دلمص اماهواه و³احل. ان يسني اماهواه و³احل ان لا اماهواه
 و³احل. اماهواه و³احل ان لا اماهواه و³احل. مبه يسني مداهلا
 ومسل مداسللمل اماهواه. مدرحل و³احل. سلهو اخنيتم مدع ون³ و³احل.
 مداهلاهلا. سعهدهوا ومداهلاهلا مدفماسلدمه. مدرحم فحه. اماهواه قلسا
 و³احل. مدع حاه و³احل. فلكيم مدع ون² و³احل. سادوا ونسبه.
 و³احل فدهدجيمه. الاهوا وم. لا مدفماسللمل و³احل حصوه. مدع دلمر امر
 و³احل. اماهواه. مدع دلمر. احل اماهواه. مدحنا لدلمر. و³احل. مدحنا حنا
 اماهواه ومدح دلمص. سمدام اماهواه و³احل. سلهه مدع لحه
 انسونه³ للاهوا ون³ و³احل و³احل. ولا عهدنا سولا رحلا و³احل حنا الامح
 مدوه. ان يسني سمدام و³احل و³احل اخنيتم و³احل اماهواه و³احل: امر ون³

1. Ms. ol bis. — 2. Ms. و³احل. — 3. Ms. اماهواه.

God-loving Eupraxius, are ' smitten with divine love » : *and a little farther
 on the defence*). First therefore you seek to learn how we say that God the
 Word was begotten without beginning by the Father. But I from the very
 appellation 'Father' say that the generation of the Son is without beginning.
 If the Father was from eternity, the Son also, who shows forth the Father,
 existed from eternity : for, if there was a time when the Son did not exist,
 there was then² a time when the Father was not a father. We, because we
 are a corruptible nature, come into being in time, and again pass away
 from being : therefore also the names applied to us vary ; and at one time
 we are sons of certain persons, and after this we cease to be sons, and we
 become fathers, and we beget others. But God is in his nature invariable,
 and he is as he is from eternity, and he is a father from eternity. And the
 Son became such to eternity, and the Son is a son who is from eternity,
 and he was begotten everlastingly by the Father, and he did not acquire for
 the Father from outside the status of a father, because the Son was begotten
 by him without beginning and without time. If we say that the Son is
 the wisdom and the power of the Father in accordance with the wise Paul's

1. In the heading of the extracts at G 8 v° a (p. 180) and G 13 v° b (p. 181) 'being'. — 2. ἄρα.

فح افخ و مله حهسا ب و بفسه الل ولا حقه مدها نحلحلا . ههه و بهه
 سدها سا . واسنل وه حزا حقه مدهه . اسنل بهه ههسا مبهعا . ههه مدهه
 م مدهه واسهسا اسهسا اسهسا . مدهه م مدهه بهه اسنل . وههه فح
 مله وهه و به بفسه . بهه وهه و ههسا مبهعا . له حزا وهه . لا يه مدهه الل
 بفسه . ال به اف ناسن : واسنل حزا مدهه : ههسا به بفسه . ههسا سا
 اسنل . واسر بهه اسنل وهه مدهه : واسنل . ههسا بهه اسنل وهه . ههسا

G (2) 8 v° a.
 Z 31 v° b.

حقلا لا مدهسا بههاسه : ههسا . ههسا
 بهه مدهه مدهه . اله ههسا فح
 بهه . اسر مدهه مدهه مدهه
 مدهه مدهه مدهه . مدهه
 بهه سا (sic) مدهه مدهه
 حزا . هه مدهه مدهه مدهه وهه ههسا
 مدهه . هه مدهه حزا مدهه مدهه .
 مدهه وهه ههسا مدهه مدهه .
 مدهه لا مدهه مدهه ههسا
 مدهه مدهه مدهه مدهه : مدهه مدهه مدهه

G(1)154r° a.

الهه حه الهه مده ك ذ ك
 الهه ك ذ ك ذ ك
 الهه مدهه مدهه : الهه فح
 مدهه الهه مدهه الهه .
 الهه مدهه مدهه مدهه :
 الهه مدهه مدهه مدهه مدهه
 مدهه مدهه مدهه مدهه مدهه
 مدهه مدهه مدهه مدهه مدهه
 مدهه مدهه مدهه مدهه مدهه مدهه

1. In Z this comes in the work of Peter against Damian, and, as G (2) has the same version, the compiler must have taken the extracts from the Syr. version of Peter's work, not directly from Sev.; cf. p. 26, l. 6-8. — 2. Ms. مدهه مدهه .

but that we may not confuse the hypostases, and that¹ we may know definitely that the Son is one in his hypostasis, and the Holy Spirit another, and that, though they are both from the same essence², and from the same one Father, one is begotten and the other proceeds: whence it follows that the Holy Spirit is not the Son; for he is not begotten but proceeds. But, if anyone say, « How is the Son begotten, and how does the Spirit proceed? », we discreetly say that it is as the Father knows that he begot and the Son that he was begotten, and the Spirit that he is from the Father; but this even the very angels are not allowed to understand, and we too will not confuse ourselves by investigating it. But, inasmuch as we are variable, our mind, being subject to variations and changes, emits a word that proceeds and is dissolved in the air³, and a breath in the same way that as soon as it proceeds is diffused over the same air³. But God and the Father, the living and

1. The grammar is here confused. — 2. οὐσία. — 3. ἀήρ.

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠ ١٠١ ١٠٢ ١٠٣ ١٠٤ ١٠٥ ١٠٦ ١٠٧ ١٠٨ ١٠٩ ١١٠ ١١١ ١١٢ ١١٣ ١١٤ ١١٥ ١١٦ ١١٧ ١١٨ ١١٩ ١٢٠ ١٢١ ١٢٢ ١٢٣ ١٢٤ ١٢٥ ١٢٦ ١٢٧ ١٢٨ ١٢٩ ١٣٠ ١٣١ ١٣٢ ١٣٣ ١٣٤ ١٣٥ ١٣٦ ١٣٧ ١٣٨ ١٣٩ ١٤٠ ١٤١ ١٤٢ ١٤٣ ١٤٤ ١٤٥ ١٤٦ ١٤٧ ١٤٨ ١٤٩ ١٥٠ ١٥١ ١٥٢ ١٥٣ ١٥٤ ١٥٥ ١٥٦ ١٥٧ ١٥٨ ١٥٩ ١٦٠ ١٦١ ١٦٢ ١٦٣ ١٦٤ ١٦٥ ١٦٦ ١٦٧ ١٦٨ ١٦٩ ١٧٠ ١٧١ ١٧٢ ١٧٣ ١٧٤ ١٧٥ ١٧٦ ١٧٧ ١٧٨ ١٧٩ ١٨٠ ١٨١ ١٨٢ ١٨٣ ١٨٤ ١٨٥ ١٨٦ ١٨٧ ١٨٨ ١٨٩ ١٩٠ ١٩١ ١٩٢ ١٩٣ ١٩٤ ١٩٥ ١٩٦ ١٩٧ ١٩٨ ١٩٩ ٢٠٠ ٢٠١ ٢٠٢ ٢٠٣ ٢٠٤ ٢٠٥ ٢٠٦ ٢٠٧ ٢٠٨ ٢٠٩ ٢١٠ ٢١١ ٢١٢ ٢١٣ ٢١٤ ٢١٥ ٢١٦ ٢١٧ ٢١٨ ٢١٩ ٢٢٠ ٢٢١ ٢٢٢ ٢٢٣ ٢٢٤ ٢٢٥ ٢٢٦ ٢٢٧ ٢٢٨ ٢٢٩ ٢٣٠ ٢٣١ ٢٣٢ ٢٣٣ ٢٣٤ ٢٣٥ ٢٣٦ ٢٣٧ ٢٣٨ ٢٣٩ ٢٤٠ ٢٤١ ٢٤٢ ٢٤٣ ٢٤٤ ٢٤٥ ٢٤٦ ٢٤٧ ٢٤٨ ٢٤٩ ٢٥٠ ٢٥١ ٢٥٢ ٢٥٣ ٢٥٤ ٢٥٥ ٢٥٦ ٢٥٧ ٢٥٨ ٢٥٩ ٢٦٠ ٢٦١ ٢٦٢ ٢٦٣ ٢٦٤ ٢٦٥ ٢٦٦ ٢٦٧ ٢٦٨ ٢٦٩ ٢٧٠ ٢٧١ ٢٧٢ ٢٧٣ ٢٧٤ ٢٧٥ ٢٧٦ ٢٧٧ ٢٧٨ ٢٧٩ ٢٨٠ ٢٨١ ٢٨٢ ٢٨٣ ٢٨٤ ٢٨٥ ٢٨٦ ٢٨٧ ٢٨٨ ٢٨٩ ٢٩٠ ٢٩١ ٢٩٢ ٢٩٣ ٢٩٤ ٢٩٥ ٢٩٦ ٢٩٧ ٢٩٨ ٢٩٩ ٣٠٠ ٣٠١ ٣٠٢ ٣٠٣ ٣٠٤ ٣٠٥ ٣٠٦ ٣٠٧ ٣٠٨ ٣٠٩ ٣١٠ ٣١١ ٣١٢ ٣١٣ ٣١٤ ٣١٥ ٣١٦ ٣١٧ ٣١٨ ٣١٩ ٣٢٠ ٣٢١ ٣٢٢ ٣٢٣ ٣٢٤ ٣٢٥ ٣٢٦ ٣٢٧ ٣٢٨ ٣٢٩ ٣٣٠ ٣٣١ ٣٣٢ ٣٣٣ ٣٣٤ ٣٣٥ ٣٣٦ ٣٣٧ ٣٣٨ ٣٣٩ ٣٤٠ ٣٤١ ٣٤٢ ٣٤٣ ٣٤٤ ٣٤٥ ٣٤٦ ٣٤٧ ٣٤٨ ٣٤٩ ٣٥٠ ٣٥١ ٣٥٢ ٣٥٣ ٣٥٤ ٣٥٥ ٣٥٦ ٣٥٧ ٣٥٨ ٣٥٩ ٣٦٠ ٣٦١ ٣٦٢ ٣٦٣ ٣٦٤ ٣٦٥ ٣٦٦ ٣٦٧ ٣٦٨ ٣٦٩ ٣٧٠ ٣٧١ ٣٧٢ ٣٧٣ ٣٧٤ ٣٧٥ ٣٧٦ ٣٧٧ ٣٧٨ ٣٧٩ ٣٨٠ ٣٨١ ٣٨٢ ٣٨٣ ٣٨٤ ٣٨٥ ٣٨٦ ٣٨٧ ٣٨٨ ٣٨٩ ٣٩٠ ٣٩١ ٣٩٢ ٣٩٣ ٣٩٤ ٣٩٥ ٣٩٦ ٣٩٧ ٣٩٨ ٣٩٩ ٤٠٠ ٤٠١ ٤٠٢ ٤٠٣ ٤٠٤ ٤٠٥ ٤٠٦ ٤٠٧ ٤٠٨ ٤٠٩ ٤١٠ ٤١١ ٤١٢ ٤١٣ ٤١٤ ٤١٥ ٤١٦ ٤١٧ ٤١٨ ٤١٩ ٤٢٠ ٤٢١ ٤٢٢ ٤٢٣ ٤٢٤ ٤٢٥ ٤٢٦ ٤٢٧ ٤٢٨ ٤٢٩ ٤٣٠ ٤٣١ ٤٣٢ ٤٣٣ ٤٣٤ ٤٣٥ ٤٣٦ ٤٣٧ ٤٣٨ ٤٣٩ ٤٤٠ ٤٤١ ٤٤٢ ٤٤٣ ٤٤٤ ٤٤٥ ٤٤٦ ٤٤٧ ٤٤٨ ٤٤٩ ٤٥٠ ٤٥١ ٤٥٢ ٤٥٣ ٤٥٤ ٤٥٥ ٤٥٦ ٤٥٧ ٤٥٨ ٤٥٩ ٤٦٠ ٤٦١ ٤٦٢ ٤٦٣ ٤٦٤ ٤٦٥ ٤٦٦ ٤٦٧ ٤٦٨ ٤٦٩ ٤٧٠ ٤٧١ ٤٧٢ ٤٧٣ ٤٧٤ ٤٧٥ ٤٧٦ ٤٧٧ ٤٧٨ ٤٧٩ ٤٨٠ ٤٨١ ٤٨٢ ٤٨٣ ٤٨٤ ٤٨٥ ٤٨٦ ٤٨٧ ٤٨٨ ٤٨٩ ٤٩٠ ٤٩١ ٤٩٢ ٤٩٣ ٤٩٤ ٤٩٥ ٤٩٦ ٤٩٧ ٤٩٨ ٤٩٩ ٥٠٠ ٥٠١ ٥٠٢ ٥٠٣ ٥٠٤ ٥٠٥ ٥٠٦ ٥٠٧ ٥٠٨ ٥٠٩ ٥١٠ ٥١١ ٥١٢ ٥١٣ ٥١٤ ٥١٥ ٥١٦ ٥١٧ ٥١٨ ٥١٩ ٥٢٠ ٥٢١ ٥٢٢ ٥٢٣ ٥٢٤ ٥٢٥ ٥٢٦ ٥٢٧ ٥٢٨ ٥٢٩ ٥٣٠ ٥٣١ ٥٣٢ ٥٣٣ ٥٣٤ ٥٣٥ ٥٣٦ ٥٣٧ ٥٣٨ ٥٣٩ ٥٤٠ ٥٤١ ٥٤٢ ٥٤٣ ٥٤٤ ٥٤٥ ٥٤٦ ٥٤٧ ٥٤٨ ٥٤٩ ٥٥٠ ٥٥١ ٥٥٢ ٥٥٣ ٥٥٤ ٥٥٥ ٥٥٦ ٥٥٧ ٥٥٨ ٥٥٩ ٥٦٠ ٥٦١ ٥٦٢ ٥٦٣ ٥٦٤ ٥٦٥ ٥٦٦ ٥٦٧ ٥٦٨ ٥٦٩ ٥٧٠ ٥٧١ ٥٧٢ ٥٧٣ ٥٧٤ ٥٧٥ ٥٧٦ ٥٧٧ ٥٧٨ ٥٧٩ ٥٨٠ ٥٨١ ٥٨٢ ٥٨٣ ٥٨٤ ٥٨٥ ٥٨٦ ٥٨٧ ٥٨٨ ٥٨٩ ٥٩٠ ٥٩١ ٥٩٢ ٥٩٣ ٥٩٤ ٥٩٥ ٥٩٦ ٥٩٧ ٥٩٨ ٥٩٩ ٦٠٠ ٦٠١ ٦٠٢ ٦٠٣ ٦٠٤ ٦٠٥ ٦٠٦ ٦٠٧ ٦٠٨ ٦٠٩ ٦١٠ ٦١١ ٦١٢ ٦١٣ ٦١٤ ٦١٥ ٦١٦ ٦١٧ ٦١٨ ٦١٩ ٦٢٠ ٦٢١ ٦٢٢ ٦٢٣ ٦٢٤ ٦٢٥ ٦٢٦ ٦٢٧ ٦٢٨ ٦٢٩ ٦٣٠ ٦٣١ ٦٣٢ ٦٣٣ ٦٣٤ ٦٣٥ ٦٣٦ ٦٣٧ ٦٣٨ ٦٣٩ ٦٤٠ ٦٤١ ٦٤٢ ٦٤٣ ٦٤٤ ٦٤٥ ٦٤٦ ٦٤٧ ٦٤٨ ٦٤٩ ٦٥٠ ٦٥١ ٦٥٢ ٦٥٣ ٦٥٤ ٦٥٥ ٦٥٦ ٦٥٧ ٦٥٨ ٦٥٩ ٦٦٠ ٦٦١ ٦٦٢ ٦٦٣ ٦٦٤ ٦٦٥ ٦٦٦ ٦٦٧ ٦٦٨ ٦٦٩ ٦٧٠ ٦٧١ ٦٧٢ ٦٧٣ ٦٧٤ ٦٧٥ ٦٧٦ ٦٧٧ ٦٧٨ ٦٧٩ ٦٨٠ ٦٨١ ٦٨٢ ٦٨٣ ٦٨٤ ٦٨٥ ٦٨٦ ٦٨٧ ٦٨٨ ٦٨٩ ٦٩٠ ٦٩١ ٦٩٢ ٦٩٣ ٦٩٤ ٦٩٥ ٦٩٦ ٦٩٧ ٦٩٨ ٦٩٩ ٧٠٠ ٧٠١ ٧٠٢ ٧٠٣ ٧٠٤ ٧٠٥ ٧٠٦ ٧٠٧ ٧٠٨ ٧٠٩ ٧١٠ ٧١١ ٧١٢ ٧١٣ ٧١٤ ٧١٥ ٧١٦ ٧١٧ ٧١٨ ٧١٩ ٧٢٠ ٧٢١ ٧٢٢ ٧٢٣ ٧٢٤ ٧٢٥ ٧٢٦ ٧٢٧ ٧٢٨ ٧٢٩ ٧٣٠ ٧٣١ ٧٣٢ ٧٣٣ ٧٣٤ ٧٣٥ ٧٣٦ ٧٣٧ ٧٣٨ ٧٣٩ ٧٤٠ ٧٤١ ٧٤٢ ٧٤٣ ٧٤٤ ٧٤٥ ٧٤٦ ٧٤٧ ٧٤٨ ٧٤٩ ٧٥٠ ٧٥١ ٧٥٢ ٧٥٣ ٧٥٤ ٧٥٥ ٧٥٦ ٧٥٧ ٧٥٨ ٧٥٩ ٧٦٠ ٧٦١ ٧٦٢ ٧٦٣ ٧٦٤ ٧٦٥ ٧٦٦ ٧٦٧ ٧٦٨ ٧٦٩ ٧٧٠ ٧٧١ ٧٧٢ ٧٧٣ ٧٧٤ ٧٧٥ ٧٧٦ ٧٧٧ ٧٧٨ ٧٧٩ ٧٨٠ ٧٨١ ٧٨٢ ٧٨٣ ٧٨٤ ٧٨٥ ٧٨٦ ٧٨٧ ٧٨٨ ٧٨٩ ٧٩٠ ٧٩١ ٧٩٢ ٧٩٣ ٧٩٤ ٧٩٥ ٧٩٦ ٧٩٧ ٧٩٨ ٧٩٩ ٨٠٠ ٨٠١ ٨٠٢ ٨٠٣ ٨٠٤ ٨٠٥ ٨٠٦ ٨٠٧ ٨٠٨ ٨٠٩ ٨١٠ ٨١١ ٨١٢ ٨١٣ ٨١٤ ٨١٥ ٨١٦ ٨١٧ ٨١٨ ٨١٩ ٨٢٠ ٨٢١ ٨٢٢ ٨٢٣ ٨٢٤ ٨٢٥ ٨٢٦ ٨٢٧ ٨٢٨ ٨٢٩ ٨٣٠ ٨٣١ ٨٣٢ ٨٣٣ ٨٣٤ ٨٣٥ ٨٣٦ ٨٣٧ ٨٣٨ ٨٣٩ ٨٤٠ ٨٤١ ٨٤٢ ٨٤٣ ٨٤٤ ٨٤٥ ٨٤٦ ٨٤٧ ٨٤٨ ٨٤٩ ٨٥٠ ٨٥١ ٨٥٢ ٨٥٣ ٨٥٤ ٨٥٥ ٨٥٦ ٨٥٧ ٨٥٨ ٨٥٩ ٨٦٠ ٨٦١ ٨٦٢ ٨٦٣ ٨٦٤ ٨٦٥ ٨٦٦ ٨٦٧ ٨٦٨ ٨٦٩ ٨٧٠ ٨٧١ ٨٧٢ ٨٧٣ ٨٧٤ ٨٧٥ ٨٧٦ ٨٧٧ ٨٧٨ ٨٧٩ ٨٨٠ ٨٨١ ٨٨٢ ٨٨٣ ٨٨٤ ٨٨٥ ٨٨٦ ٨٨٧ ٨٨٨ ٨٨٩ ٨٩٠ ٨٩١ ٨٩٢ ٨٩٣ ٨٩٤ ٨٩٥ ٨٩٦ ٨٩٧ ٨٩٨ ٨٩٩ ٩٠٠ ٩٠١ ٩٠٢ ٩٠٣ ٩٠٤ ٩٠٥ ٩٠٦ ٩٠٧ ٩٠٨ ٩٠٩ ٩١٠ ٩١١ ٩١٢ ٩١٣ ٩١٤ ٩١٥ ٩١٦ ٩١٧ ٩١٨ ٩١٩ ٩٢٠ ٩٢١ ٩٢٢ ٩٢٣ ٩٢٤ ٩٢٥ ٩٢٦ ٩٢٧ ٩٢٨ ٩٢٩ ٩٣٠ ٩٣١ ٩٣٢ ٩٣٣ ٩٣٤ ٩٣٥ ٩٣٦ ٩٣٧ ٩٣٨ ٩٣٩ ٩٤٠ ٩٤١ ٩٤٢ ٩٤٣ ٩٤٤ ٩٤٥ ٩٤٦ ٩٤٧ ٩٤٨ ٩٤٩ ٩٥٠ ٩٥١ ٩٥٢ ٩٥٣ ٩٥٤ ٩٥٥ ٩٥٦ ٩٥٧ ٩٥٨ ٩٥٩ ٩٦٠ ٩٦١ ٩٦٢ ٩٦٣ ٩٦٤ ٩٦٥ ٩٦٦ ٩٦٧ ٩٦٨ ٩٦٩ ٩٧٠ ٩٧١ ٩٧٢ ٩٧٣ ٩٧٤ ٩٧٥ ٩٧٦ ٩٧٧ ٩٧٨ ٩٧٩ ٩٨٠ ٩٨١ ٩٨٢ ٩٨٣ ٩٨٤ ٩٨٥ ٩٨٦ ٩٨٧ ٩٨٨ ٩٨٩ ٩٩٠ ٩٩١ ٩٩٢ ٩٩٣ ٩٩٤ ٩٩٥ ٩٩٦ ٩٩٧ ٩٩٨ ٩٩٩ ١٠٠٠

1. Ms. ٨٠٥٨٠, corr. from a. v.

hypostatic mind, being incorruptible and invariable, and everlastingly the same, consequently begets a living and hypostatic Word, and emits a living and hypostatic Spirit. And, as the Father is the Creator, so the Son is the Creator, and the Holy Spirit : for 'by the word of the Lord were the heavens established, and by the spirit of his mouth all the strength of them'¹ : and, since they are of the same essence² of the Father, they are of necessity³ of the same glory and kingship and eternity; for the fact that they are of the same essence² brings with it identity in every respect. And, when we hear of the Son, we immediately understand that he himself is of the same essence² as the Father; for every father certainly begets a son of the same essence² as himself. Thus also from every appellation⁴ we draw God-

1. Ps. xxxii, 6. — 2. οὐσία. — 3. ἀνάγκη. — 4. A. v. (G [1]) ins. 'concerning God' and om. 'about the Son'.

لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع

G(4)132ra.

لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع

G(4)133vb.
L 97^r a.

L 97^r b.

لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع
 لا اذ انما قال الله متعصبين. مع

Z 32^r a.

1. Here begins an extract in Z 32^r a (Z (2)). — 2. Here begins an extract in G 131^v b (G (3)).
 Z (2) G (3) مع — 3. Here the extracts in Z (2) and G (3) end. — 4. G om. — 5. Z 52^v b.

befitting thoughts about the Son, from that of ‘ray’ the thought of co-eternity with the Father, from that of ‘Word’ impassibility of birth, from that of ‘Son’ the thought of co-essentiality. It is impossible for us in one appellation or illustration to comprehend all the attributes that exist in the divine nature, because it is without likeness and without peer : but, when we receive from each of the names that which is God-befitting, we dismiss all the other things and let them remain below. When we speak of the divine nature, we mean the Father, the Son, and the Holy Spirit, separating the hypostases, but

G.144r^a. متقدماً. جلاله مع اسمائه لا اعحصها. سبوا صلاحها. سبوا
 G.144v^b. متقدماً له ائمهنا. سبوا من صلاحها. سبوا صلاحها. سبوا
 اسمائه امهنا. اعحصها. متقدماً له. متقدماً له. متقدماً له.
 صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها.
 صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها.
 صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها.
 صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها.
 صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها.
 صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها.
 صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها.
 صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها. صلاحها.

1. Ms. *ⲉⲛⲁⲃⲉ*. — 2. Some words seem to have fallen out.

the hypostases remain unconfused, the Trinity is invariable in all points : for its essence¹ is one, its glory one, its everlastingness one, its kingship one, its power one, its will one, its operation one, and through it we hold that the Trinity is one God. And, though each appears by himself, yet there is one Godhead, in the same essence². . . . the Son the fact that he is begotten, and the Spirit the fact that he proceeds. And these are from the Father as from a root and we refer their Godhead eternally and timelessly to one first cause, to the Father, and so the principle of a single first cause is preserved. For we do not hold several first causes, but we reject the Jewish poverty also which sees little, and do not confine the Godhead in one person, and at the same time we know and think of three hypostases in one essence¹, and one identity of honour, and do not divide it into a trinity of first causes, and shun the polytheism of the pagans.

(Of Cyril, from the 12th chapter of the Treasure. «As the sun is in the ray that proceeds from it, and the ray in the sun from which it proceeded,

1. *ⲉⲛⲁⲃⲉ*. — 2. *ⲉⲛⲁⲃⲉ*. Here some words seem to have fallen out.

موهو املوهو: هز ملسا هعمهلا وهه وموهو بعف: هعمهلا موهلا وهلهوه:
 هوهوه موهله وهوهوه: هوهلهلا لهفلا. وهلهلا املوهو اها هوهلا موهلا
 هاهلا. املهلا وهفنه وهه وهسوه سبرلا لاهلا. ههلا هاحد سه سه. ههلا هاحد
 هاحد هه. هه ههلهلا هه ههلهلهله له وهلهلا. ههلهلا املوهوه
 ههلهله. هوه وه وه وهه اوه ههلهلا. لههلا الهوهلهلا موهلهله¹
 لهه وههلا وههله. ههلهلا انهلا وهلهلا وهله وههلهله. وهلهلهله ههلهلا
 الههله: ههلهله ههلهله.

موهله وهه انهلهلا املوهوه² لههلهله. وهلهله انهلا وهلهلا وهلهلا وهلهله
 ههلهلا سههلهلا ههلا وههله. وهلهله وههلهلا لههلهلا ههلهله. وههلهله وههلهله
 وههلهله الههلهلا الههلهله. وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله
 وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله
 وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله
 وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله
 وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله وههلهله

1. The fact that this citation is introduced without preface makes it very doubtful if it is really part of the letter. — 2. Ms. وههلهله املوهوه.

and in the word is the intellect which begot it, and in the river the fount that sent it forth, and in the image the original, so the Father is in the Son and the Son in the Father, as he says, ‘He who hath seen me hath seen the Father’, and, ‘I and my Father are one’, and, ‘I am in my Father, and my Father in me’, being numerically divided into a duality, and being so in hypostases, but in that they are one in nature restricted to one Godhead »¹.

Next the second question, ‘Why and in what way do we say that God the Word was humanized?’¹. The defence. But now it is reasonable to consider why and in what way we say that the only Word, the Son of God, was humanized; for this is the second question that you put. But we without going outside the divine Scriptures say that the reason for which he shone upon and gave light to this world by the coming of his Humanization in the flesh was that, as in Adam we die, so in Christ himself we might live², and, as it is said, « By man is death, so also by man is the resurrection of the dead »³. Since Adam was condemned to death after the transgression which was committed through the deceitfulness of the serpent, and heard the words.

1. *Thees.* 12 (*P. G.*, LXXV, 181, 184, 185), put together from several passages. See note on text. — 2. *I Cor.*, xv, 22. — 3. *Ibid.*, 21.

عَمَلًا مَعْدَمًا. دَرَمَر بِمَعْنَى هَلْوَ مَعَ سَلْمَا. وَجَلَا حَسْبُ¹. مَسْبَا
 رِيْمَ وَتَهْدِي رَحْمَاتَا لِحَالِهَا فِي الْوَجْدِ حَسْبُ: بِسَبَبِ حَسْبِهَا مَسْبَا
 مَتَنَا حَمْدًا. دَاهِ دَرَمَرًا رَحْمًا. أَي مَدَامَا لِكَلِمَةِ مَدَامَتِي وَرَأْيِ
 حَمْدِي دُونَ. هَذَا هُوَ مَعْنَى مَسْبَا. مَسْمَا وَمَسْمَا. مَسْبَا. حَمْدًا
 دِي صَمْعٍ وَتَدْفَعُ حَمْدًا مَسْمَا. أَي رِيْمَ أَدْنَى وَحَسْبُ مَدَامَتِي. مَعَ زَسَا
 وَمَسْبَا أَمَامًا. بِمَعْنَى زَسَا مَسْبَا. حَمْدًا لِمَدْفَعَتِهَا وَدَلِيلًا فِدْحًا
 أَي أَي مَعَ مَدْمَرٍ أَمْرٍ مَدْمَرٍ وَقَدْحَةٍ أَدْبَا فِدْحًا لَمَّا لَمَّجًا. مَدْلَا
 مَرَحًا وَدَلِيلًا بِأَقْدَامِ مَسْمَا. أَدْنَى رِيْمَ. بِمَعْنَى الْفَدْحَةِ مَقْدَامًا
 وَرَأْيِي. حَمْدًا مَعَ مَعْنَى مَسْمَا. مَسْمَا أَي مَعَ فِدْحَتِهَا. مَدْلَا أَي
 وَرَأْيِي. رَزْدَا وَرَأْيِي مَعْنَى مَسْمَا أَي مَدَامَتِي وَرَأْيِي مَسْمَا.
 أَي وَرَأْيِي حَمْدًا مَعَ مَدَامَتِي. وَمَدَامَتِي أَي مَدَامَتِي مَعْبُدَةٌ حَمْدًا لَمَّا لَمَّجًا. أَي
 رِيْمَ أَي مَدَامَتِي. مَدَامَتِي مَدَامَتِي مَدَامَتِي. مَدَامَتِي مَدَامَتِي
 أَي حَمْدًا دُونَ وَرَأْيِي. مَدَامَتِي² فَدْحَتِي

1. Here is written in marg. مَدَامَتِي مَدَامَتِي مَدَامَتِي; but there is nothing to show to what it refers. — 2. Ms. sing.

and hypostatic union, but still without the sin which had come in upon us¹. For, immediately after Gabriel had made announcement to the Virgin and said to her, « Rejoice greatly, thou that art made glad, the Lord is with thee »², at the very moment of time, we believe that God the Word himself came to dwell in her womb, and was incarnate of the Holy Spirit, and of the very leaven of the holy Virgin, in flesh of our nature possessing an intelligent soul. For he says, « That which is born in thee is of the Holy Spirit »³, since the Holy Spirit operatively effected the fertilization of the conception, while Mary contributed the birth according to the natural manner of mothers. Wherefore also the period of conception was one of nine months (for he says, « But, when the days were accomplished that she should bring forth »⁴), and all these things were devoid of phantasy⁵, since he who was conceived took the seed of Abraham⁶: for a descendant of Abraham is the Virgin, who also is of our nature, from whom the Lord took flesh and became a babe. For he himself became a babe, and the babe was not first formed separately, while he afterwards came to be with him by way of indwelling, as those who divide him into two natures say. This unsound opinion is reject-

1. Marg. 'everything that is is included in that which has past, and in the things that are present and in the things that are future'. — 2. Luke, i, 28. — 3. *Ibid.*, 35; Matth., i, 21 (?). — 4. Luke, ii, 6. — 5. φαντασία. — 6. Heb., ii, 16.

١٥٠. ١٥١. ١٥٢. ١٥٣. ١٥٤. ١٥٥. ١٥٦. ١٥٧. ١٥٨. ١٥٩. ١٦٠. ١٦١. ١٦٢. ١٦٣. ١٦٤. ١٦٥. ١٦٦. ١٦٧. ١٦٨. ١٦٩. ١٧٠. ١٧١. ١٧٢. ١٧٣. ١٧٤. ١٧٥. ١٧٦. ١٧٧. ١٧٨. ١٧٩. ١٨٠. ١٨١. ١٨٢. ١٨٣. ١٨٤. ١٨٥. ١٨٦. ١٨٧. ١٨٨. ١٨٩. ١٩٠. ١٩١. ١٩٢. ١٩٣. ١٩٤. ١٩٥. ١٩٦. ١٩٧. ١٩٨. ١٩٩. ٢٠٠. ٢٠١. ٢٠٢. ٢٠٣. ٢٠٤. ٢٠٥. ٢٠٦. ٢٠٧. ٢٠٨. ٢٠٩. ٢١٠. ٢١١. ٢١٢. ٢١٣. ٢١٤. ٢١٥. ٢١٦. ٢١٧. ٢١٨. ٢١٩. ٢٢٠. ٢٢١. ٢٢٢. ٢٢٣. ٢٢٤. ٢٢٥. ٢٢٦. ٢٢٧. ٢٢٨. ٢٢٩. ٢٣٠. ٢٣١. ٢٣٢. ٢٣٣. ٢٣٤. ٢٣٥. ٢٣٦. ٢٣٧. ٢٣٨. ٢٣٩. ٢٤٠. ٢٤١. ٢٤٢. ٢٤٣. ٢٤٤. ٢٤٥. ٢٤٦. ٢٤٧. ٢٤٨. ٢٤٩. ٢٥٠. ٢٥١. ٢٥٢. ٢٥٣. ٢٥٤. ٢٥٥. ٢٥٦. ٢٥٧. ٢٥٨. ٢٥٩. ٢٦٠. ٢٦١. ٢٦٢. ٢٦٣. ٢٦٤. ٢٦٥. ٢٦٦. ٢٦٧. ٢٦٨. ٢٦٩. ٢٧٠. ٢٧١. ٢٧٢. ٢٧٣. ٢٧٤. ٢٧٥. ٢٧٦. ٢٧٧. ٢٧٨. ٢٧٩. ٢٨٠. ٢٨١. ٢٨٢. ٢٨٣. ٢٨٤. ٢٨٥. ٢٨٦. ٢٨٧. ٢٨٨. ٢٨٩. ٢٩٠. ٢٩١. ٢٩٢. ٢٩٣. ٢٩٤. ٢٩٥. ٢٩٦. ٢٩٧. ٢٩٨. ٢٩٩. ٣٠٠. ٣٠١. ٣٠٢. ٣٠٣. ٣٠٤. ٣٠٥. ٣٠٦. ٣٠٧. ٣٠٨. ٣٠٩. ٣١٠. ٣١١. ٣١٢. ٣١٣. ٣١٤. ٣١٥. ٣١٦. ٣١٧. ٣١٨. ٣١٩. ٣٢٠. ٣٢١. ٣٢٢. ٣٢٣. ٣٢٤. ٣٢٥. ٣٢٦. ٣٢٧. ٣٢٨. ٣٢٩. ٣٣٠. ٣٣١. ٣٣٢. ٣٣٣. ٣٣٤. ٣٣٥. ٣٣٦. ٣٣٧. ٣٣٨. ٣٣٩. ٣٤٠. ٣٤١. ٣٤٢. ٣٤٣. ٣٤٤. ٣٤٥. ٣٤٦. ٣٤٧. ٣٤٨. ٣٤٩. ٣٥٠. ٣٥١. ٣٥٢. ٣٥٣. ٣٥٤. ٣٥٥. ٣٥٦. ٣٥٧. ٣٥٨. ٣٥٩. ٣٦٠. ٣٦١. ٣٦٢. ٣٦٣. ٣٦٤. ٣٦٥. ٣٦٦. ٣٦٧. ٣٦٨. ٣٦٩. ٣٧٠. ٣٧١. ٣٧٢. ٣٧٣. ٣٧٤. ٣٧٥. ٣٧٦. ٣٧٧. ٣٧٨. ٣٧٩. ٣٨٠. ٣٨١. ٣٨٢. ٣٨٣. ٣٨٤. ٣٨٥. ٣٨٦. ٣٨٧. ٣٨٨. ٣٨٩. ٣٩٠. ٣٩١. ٣٩٢. ٣٩٣. ٣٩٤. ٣٩٥. ٣٩٦. ٣٩٧. ٣٩٨. ٣٩٩. ٤٠٠. ٤٠١. ٤٠٢. ٤٠٣. ٤٠٤. ٤٠٥. ٤٠٦. ٤٠٧. ٤٠٨. ٤٠٩. ٤١٠. ٤١١. ٤١٢. ٤١٣. ٤١٤. ٤١٥. ٤١٦. ٤١٧. ٤١٨. ٤١٩. ٤٢٠. ٤٢١. ٤٢٢. ٤٢٣. ٤٢٤. ٤٢٥. ٤٢٦. ٤٢٧. ٤٢٨. ٤٢٩. ٤٣٠. ٤٣١. ٤٣٢. ٤٣٣. ٤٣٤. ٤٣٥. ٤٣٦. ٤٣٧. ٤٣٨. ٤٣٩. ٤٤٠. ٤٤١. ٤٤٢. ٤٤٣. ٤٤٤. ٤٤٥. ٤٤٦. ٤٤٧. ٤٤٨. ٤٤٩. ٤٥٠. ٤٥١. ٤٥٢. ٤٥٣. ٤٥٤. ٤٥٥. ٤٥٦. ٤٥٧. ٤٥٨. ٤٥٩. ٤٦٠. ٤٦١. ٤٦٢. ٤٦٣. ٤٦٤. ٤٦٥. ٤٦٦. ٤٦٧. ٤٦٨. ٤٦٩. ٤٧٠. ٤٧١. ٤٧٢. ٤٧٣. ٤٧٤. ٤٧٥. ٤٧٦. ٤٧٧. ٤٧٨. ٤٧٩. ٤٨٠. ٤٨١. ٤٨٢. ٤٨٣. ٤٨٤. ٤٨٥. ٤٨٦. ٤٨٧. ٤٨٨. ٤٨٩. ٤٩٠. ٤٩١. ٤٩٢. ٤٩٣. ٤٩٤. ٤٩٥. ٤٩٦. ٤٩٧. ٤٩٨. ٤٩٩. ٥٠٠. ٥٠١. ٥٠٢. ٥٠٣. ٥٠٤. ٥٠٥. ٥٠٦. ٥٠٧. ٥٠٨. ٥٠٩. ٥١٠. ٥١١. ٥١٢. ٥١٣. ٥١٤. ٥١٥. ٥١٦. ٥١٧. ٥١٨. ٥١٩. ٥٢٠. ٥٢١. ٥٢٢. ٥٢٣. ٥٢٤. ٥٢٥. ٥٢٦. ٥٢٧. ٥٢٨. ٥٢٩. ٥٣٠. ٥٣١. ٥٣٢. ٥٣٣. ٥٣٤. ٥٣٥. ٥٣٦. ٥٣٧. ٥٣٨. ٥٣٩. ٥٤٠. ٥٤١. ٥٤٢. ٥٤٣. ٥٤٤. ٥٤٥. ٥٤٦. ٥٤٧. ٥٤٨. ٥٤٩. ٥٥٠. ٥٥١. ٥٥٢. ٥٥٣. ٥٥٤. ٥٥٥. ٥٥٦. ٥٥٧. ٥٥٨. ٥٥٩. ٥٦٠. ٥٦١. ٥٦٢. ٥٦٣. ٥٦٤. ٥٦٥. ٥٦٦. ٥٦٧. ٥٦٨. ٥٦٩. ٥٧٠. ٥٧١. ٥٧٢. ٥٧٣. ٥٧٤. ٥٧٥. ٥٧٦. ٥٧٧. ٥٧٨. ٥٧٩. ٥٨٠. ٥٨١. ٥٨٢. ٥٨٣. ٥٨٤. ٥٨٥. ٥٨٦. ٥٨٧. ٥٨٨. ٥٨٩. ٥٩٠. ٥٩١. ٥٩٢. ٥٩٣. ٥٩٤. ٥٩٥. ٥٩٦. ٥٩٧. ٥٩٨. ٥٩٩. ٦٠٠. ٦٠١. ٦٠٢. ٦٠٣. ٦٠٤. ٦٠٥. ٦٠٦. ٦٠٧. ٦٠٨. ٦٠٩. ٦١٠. ٦١١. ٦١٢. ٦١٣. ٦١٤. ٦١٥. ٦١٦. ٦١٧. ٦١٨. ٦١٩. ٦٢٠. ٦٢١. ٦٢٢. ٦٢٣. ٦٢٤. ٦٢٥. ٦٢٦. ٦٢٧. ٦٢٨. ٦٢٩. ٦٣٠. ٦٣١. ٦٣٢. ٦٣٣. ٦٣٤. ٦٣٥. ٦٣٦. ٦٣٧. ٦٣٨. ٦٣٩. ٦٤٠. ٦٤١. ٦٤٢. ٦٤٣. ٦٤٤. ٦٤٥. ٦٤٦. ٦٤٧. ٦٤٨. ٦٤٩. ٦٥٠. ٦٥١. ٦٥٢. ٦٥٣. ٦٥٤. ٦٥٥. ٦٥٦. ٦٥٧. ٦٥٨. ٦٥٩. ٦٦٠. ٦٦١. ٦٦٢. ٦٦٣. ٦٦٤. ٦٦٥. ٦٦٦. ٦٦٧. ٦٦٨. ٦٦٩. ٦٧٠. ٦٧١. ٦٧٢. ٦٧٣. ٦٧٤. ٦٧٥. ٦٧٦. ٦٧٧. ٦٧٨. ٦٧٩. ٦٨٠. ٦٨١. ٦٨٢. ٦٨٣. ٦٨٤. ٦٨٥. ٦٨٦. ٦٨٧. ٦٨٨. ٦٨٩. ٦٩٠. ٦٩١. ٦٩٢. ٦٩٣. ٦٩٤. ٦٩٥. ٦٩٦. ٦٩٧. ٦٩٨. ٦٩٩. ٧٠٠. ٧٠١. ٧٠٢. ٧٠٣. ٧٠٤. ٧٠٥. ٧٠٦. ٧٠٧. ٧٠٨. ٧٠٩. ٧١٠. ٧١١. ٧١٢. ٧١٣. ٧١٤. ٧١٥. ٧١٦. ٧١٧. ٧١٨. ٧١٩. ٧٢٠. ٧٢١. ٧٢٢. ٧٢٣. ٧٢٤. ٧٢٥. ٧٢٦. ٧٢٧. ٧٢٨. ٧٢٩. ٧٣٠. ٧٣١. ٧٣٢. ٧٣٣. ٧٣٤. ٧٣٥. ٧٣٦. ٧٣٧. ٧٣٨. ٧٣٩. ٧٤٠. ٧٤١. ٧٤٢. ٧٤٣. ٧٤٤. ٧٤٥. ٧٤٦. ٧٤٧. ٧٤٨. ٧٤٩. ٧٥٠. ٧٥١. ٧٥٢. ٧٥٣. ٧٥٤. ٧٥٥. ٧٥٦. ٧٥٧. ٧٥٨. ٧٥٩. ٧٦٠. ٧٦١. ٧٦٢. ٧٦٣. ٧٦٤. ٧٦٥. ٧٦٦. ٧٦٧. ٧٦٨. ٧٦٩. ٧٧٠. ٧٧١. ٧٧٢. ٧٧٣. ٧٧٤. ٧٧٥. ٧٧٦. ٧٧٧. ٧٧٨. ٧٧٩. ٧٨٠. ٧٨١. ٧٨٢. ٧٨٣. ٧٨٤. ٧٨٥. ٧٨٦. ٧٨٧. ٧٨٨. ٧٨٩. ٧٩٠. ٧٩١. ٧٩٢. ٧٩٣. ٧٩٤. ٧٩٥. ٧٩٦. ٧٩٧. ٧٩٨. ٧٩٩. ٨٠٠. ٨٠١. ٨٠٢. ٨٠٣. ٨٠٤. ٨٠٥. ٨٠٦. ٨٠٧. ٨٠٨. ٨٠٩. ٨١٠. ٨١١. ٨١٢. ٨١٣. ٨١٤. ٨١٥. ٨١٦. ٨١٧. ٨١٨. ٨١٩. ٨٢٠. ٨٢١. ٨٢٢. ٨٢٣. ٨٢٤. ٨٢٥. ٨٢٦. ٨٢٧. ٨٢٨. ٨٢٩. ٨٣٠. ٨٣١. ٨٣٢. ٨٣٣. ٨٣٤. ٨٣٥. ٨٣٦. ٨٣٧. ٨٣٨. ٨٣٩. ٨٤٠. ٨٤١. ٨٤٢. ٨٤٣. ٨٤٤. ٨٤٥. ٨٤٦. ٨٤٧. ٨٤٨. ٨٤٩. ٨٥٠. ٨٥١. ٨٥٢. ٨٥٣. ٨٥٤. ٨٥٥. ٨٥٦. ٨٥٧. ٨٥٨. ٨٥٩. ٨٦٠. ٨٦١. ٨٦٢. ٨٦٣. ٨٦٤. ٨٦٥. ٨٦٦. ٨٦٧. ٨٦٨. ٨٦٩. ٨٧٠. ٨٧١. ٨٧٢. ٨٧٣. ٨٧٤. ٨٧٥. ٨٧٦. ٨٧٧. ٨٧٨. ٨٧٩. ٨٨٠. ٨٨١. ٨٨٢. ٨٨٣. ٨٨٤. ٨٨٥. ٨٨٦. ٨٨٧. ٨٨٨. ٨٨٩. ٨٩٠. ٨٩١. ٨٩٢. ٨٩٣. ٨٩٤. ٨٩٥. ٨٩٦. ٨٩٧. ٨٩٨. ٨٩٩. ٩٠٠. ٩٠١. ٩٠٢. ٩٠٣. ٩٠٤. ٩٠٥. ٩٠٦. ٩٠٧. ٩٠٨. ٩٠٩. ٩١٠. ٩١١. ٩١٢. ٩١٣. ٩١٤. ٩١٥. ٩١٦. ٩١٧. ٩١٨. ٩١٩. ٩٢٠. ٩٢١. ٩٢٢. ٩٢٣. ٩٢٤. ٩٢٥. ٩٢٦. ٩٢٧. ٩٢٨. ٩٢٩. ٩٣٠. ٩٣١. ٩٣٢. ٩٣٣. ٩٣٤. ٩٣٥. ٩٣٦. ٩٣٧. ٩٣٨. ٩٣٩. ٩٤٠. ٩٤١. ٩٤٢. ٩٤٣. ٩٤٤. ٩٤٥. ٩٤٦. ٩٤٧. ٩٤٨. ٩٤٩. ٩٥٠. ٩٥١. ٩٥٢. ٩٥٣. ٩٥٤. ٩٥٥. ٩٥٦. ٩٥٧. ٩٥٨. ٩٥٩. ٩٦٠. ٩٦١. ٩٦٢. ٩٦٣. ٩٦٤. ٩٦٥. ٩٦٦. ٩٦٧. ٩٦٨. ٩٦٩. ٩٧٠. ٩٧١. ٩٧٢. ٩٧٣. ٩٧٤. ٩٧٥. ٩٧٦. ٩٧٧. ٩٧٨. ٩٧٩. ٩٨٠. ٩٨١. ٩٨٢. ٩٨٣. ٩٨٤. ٩٨٥. ٩٨٦. ٩٨٧. ٩٨٨. ٩٨٩. ٩٩٠. ٩٩١. ٩٩٢. ٩٩٣. ٩٩٤. ٩٩٥. ٩٩٦. ٩٩٧. ٩٩٨. ٩٩٩. ١٠٠٠.

1. Ms. ١٥٥٥٠.

ed by the blessed Paul when he says, « For, since the children partook of flesh and blood, he himself also similarly partook of the same, in order that through death he might destroy him who hath the power of death, who is the devil »¹. If then² he partook of flesh and blood similarly to the children and in the same way, it is plain that, as the soul of a man is born with its own body, though in its nature it is incorporeal, but is nevertheless reckoned to be one with it because of the union, so too he who was born is also said to be united to the body that was born that has a rational and intelligent soul. And, as you do not say that a man's soul passed into flesh, although it is united with the body by an original union, so also no one says that God the Word was changed into flesh and endured the process of mingling, because he is hypostatically united to a body. Wherefore, when he was born, he made the Virgin the God-bearer, but he did not receive the beginning of being God and being held as such from her, but in that he became man he writes her as his mother. But he did not pass from being God, although he took that which he was not; but, as he remained that which he is, so also he became truly man. That the body which he united to

1. Heb., 11. 14. — 2. ἄρα.

155 r° a. *وَقَدْ عَلِمْنَا مَعْمَدًا نَعْتَجُ أَحَبَّ مَدِينًا وَمِنْ (الْمَدِينَةِ) عِنَّا مَجْهَمٌ حِينَمَا
 * وَحَلَّ سَوَاءٌ. وَنَبِيٌّ وَمَدِينًا لِحَبِّهِ مَعَهُ سَمَاءٌ. اللَّهُ وَمِنْ (وَهُوَ حَمِيمٌ) لَا
 الْمَدِينَةِ: وَنَبِيٌّ وَمَدِينًا (وَاللَّهُ) وَاللَّهُ: وَنَبِيٌّ وَمِنْ (وَهُوَ حَمِيمٌ) وَنَحْمَا:
 أَحَدٌ وَمَدِينًا مَعَهُ صَاحِبٌ. لَا عِلْمًا لَوْ وَنَبِيٌّ وَمَدِينًا (وَالْحَبِّ) حَقًّا.
 حِينَمَا مَعَهُ عِلْمًا. مَدِينًا (وَاللَّهُ) الْمَدِينَةِ. مَهْمَةٌ. لَوْ لَوْ (وَأَفْ) قَدْ قَتَلَا
 لَا مَدِينًا (وَالْحَبِّ) مَدِينًا. فَدَلَّا أَحَبَّ وَمِنْ (وَالْحَبِّ) مَدِينًا. فَهَمْدٌ
 أَلَا لَوْ سَمَاءٌ زَحَامًا. وَنَبِيٌّ وَمَدِينًا (وَالْحَبِّ) مَدِينًا. (وَالْحَبِّ) أَحَبَّ مَدِينًا
 حِينَمَا. وَنَبِيٌّ وَمَدِينًا مَدِينًا مَدِينًا وَمَدِينًا. سَبَبٌ وَمِنْ (وَالْحَبِّ) مَدِينًا.
 وَاللَّهُ لَا وَمَدِينًا (وَالْحَبِّ) مَدِينًا. سَمَاءٌ وَنَبِيٌّ (وَالْحَبِّ) مَدِينًا. وَنَبِيٌّ
 (وَأَفْ) وَنَبِيٌّ وَمَدِينًا. قَسِيمًا مَدِينًا. لَا عِلْمًا لَوْ وَنَبِيٌّ وَمَدِينًا (وَالْحَبِّ)
 قَتَلَا. (وَمِنْ) مَدِينًا مَدِينًا مَدِينًا. (وَالْحَبِّ) مَدِينًا. مَدِينًا وَمِنْ (وَالْحَبِّ) مَدِينًا.
 مَدِينًا حِينَمَا. مَدِينًا (وَالْحَبِّ) مَدِينًا. مَدِينًا مَدِينًا. (وَالْحَبِّ) مَدِينًا.
 (وَمِنْ) وَمَدِينًا. مَدِينًا مَدِينًا. مَدِينًا مَدِينًا. (وَالْحَبِّ) مَدِينًا. مَدِينًا.
 مَدِينًا. (وَالْحَبِّ) مَدِينًا. مَدِينًا مَدِينًا. مَدِينًا. مَدِينًا. (وَالْحَبِّ) مَدِينًا.
 مَدِينًا مَدِينًا. مَدِينًا مَدِينًا. مَدِينًا مَدِينًا. مَدِينًا مَدِينًا. (وَالْحَبِّ) مَدِينًا.*

the punishment laid upon Eve, who was first led astray by the serpent. If Emmanuel had not been born, who is the Word of God who took flesh, who according to the saying of the prophet 'removed weeping from all faces', the curse, « In pains shalt thou bear children »², would not have ceased: nevertheless it ceased because God was born. Further witness is borne to this by the actual unerring words of the gospel also: for it introduces to us the angel saying, « I announce unto you great joy, which belongeth to all the world, that to-day there hath been born to us a Saviour, who is the Lord Christ, in the city of David »³. Mark clearly that, if it were not that he who was born was the Lord, the joy that came to all the world, which is also the joy of the whole race of men, the curse, « In pains shalt thou bear children », would not have ceased. But, if the birth is the cause of the joy, she who bore is also free from the punishment; and thenceforth the joy necessarily passes to those who believe in him: for he said, « Those who received him he gave them power to become sons of God »⁴, those who attained to the adoption through the Spirit, after he became man.

And next the third question, as to how we should understand Paul's

1. Is., xxv, 8. — 2. Gen., iii, 16. — 3. Luke, ii, 10, 11. — 4. John, i, 12.

مع فعله . و ديه ندين حله مخلصا و الكهول يعصمنا . مدفع حوسا .
 ديه م ديه حلا و حلا فاتا لاديه بعنا . سوب و سوب بعنا
 الحلا ابعنا و اعنا . و سبنا فعله جاك سوب حلا مقهنا
 مدله مدعنا . مدله و ديه جدين حله مخلصا و الكهول يعصمنا .
 ده سبنا و زحم و بعنا حله مددونا و زعمه و بعنا زعمه . و ديه
 ندين مدعنا حله¹ . و ديه سبنا حله و دمونه اذنه ليه لمدنا . ابعنا
 و حسم مبعنا بقنا و حدين مدعنا . مدله و لا ابع مبعنا و حدين :
 بعنا مبعنا و حله : مدعنا و حله سبنا سبنا² حله حله بعنا
 و مدنا : امر مبعنا و حله . هف حله حله حله و حله :
 فعله م اذنه . و حدين ديه يعصمنا . و سبنا مبعنا
 حله . ابعنا و حله حله حله حله حله . لا حله حله
 حله حله حله . حله و لا حله حله حله حله حله
 و سبنا حله حله حله و لا حله حله . و سبنا حله حله

1. Ms. مدعنا حله . — 2. Ms. سبنا حله .

saying, « In him all the fulness of the Godhead dwelleth bodily »¹. The defence.

In the same God-befitting frame of mind let us also understand (and that is what in your third question you thought good to ask) the words which the wise Paul wrote and sent to the Colossians about Christ, how that in him all the fulness of the Godhead came to dwell bodily; for we do not understand the expression 'in him dwelleth' as the supporters of the impiety of Nestorius wish to understand it : for these say that the Word came to dwell in Christ by way of indwelling, as in one of the prophets. But, lest any man in consequence of the statement that he came to dwell decline from the proper opinion and reckon the Incarnation of the Word a mere indwelling, as happened in the case of a man, Paul is sufficient to meet this false tenet when he says that it came to dwell in him 'bodily', that is hypostatically and naturally, even as the statement that he similarly partook with us of flesh and blood² unconfusedly and immutably, in a Unity that is not dissipated, all mingling and phantasy³ being far from it; for it is alien to a bodiless nature that in consequence of its union with a body it should be mingled or changed, a thing which in its nature does

1. Col., II, 9. — 2. Heb., II, 14. — 3. φαντασία.

155 r° b.

وبقا لسلوكه . وانه وضمير في بيتا حقيقته لا يعرف . مع سببها وه لهما في بيتا .
 ماله ومع وانه وجمعه : ان الله املح وبعدهما مسموع اذمن . ههنا وانه .
 به مسموعا * فعله . اذن ومع في بيتا لهما مفعولان . وبتحقيقه : ان
 فعله وانه مفعول . وانما فعله مفعول . ان فعله مع الله افعال
 ولا حجب حاتم . وبعده اذمن حقيقته . املح ومع وبعده اذمن
 واذمن في حقيقته امر وبعده . وانه مفعول الله اذمن وبعده حقيقته .
 امر في وبعده مفعولان في بيتا : وانه فعل مفعولان مسموعا .
 حده ومع مفعولان وبعده اذمن وبعده . وانه وانه له سوا مفعولان .
 وانه فعله مفعولان وبعده . وانه وبعده مفعولان¹ . وبعده . الا حده
 مفعولان وبعده . وانه فعله مفعولان وبعده مفعولان . وانه وبعده مفعولان
 مفعولان للاستتار . وانه وبعده مفعولان . امر وبعده مفعولان مفعولان
 وانه مفعولان . وانه وبعده مفعولان² . وانه مفعولان مفعولان وانه
 مفعولان . وانه مفعولان مفعولان الله وبعده مفعولان . وانه وانه
 لاجل مفعولان مفعولان وانه مفعولان مفعولان مفعولان .

1. Ms. وبعدهما . — 2. Ms. وبعدهما .

not touch anything bodily. As to the fact that the word 'dwell' is also used of those who are hypostatically united, we have the testimony of the wise Paul himself; for in writing to the Corinthians he said, « We know that, even if this our house, our tent on earth, is dissolved, we have a building from God, a house not made with hands, that abideth for ever in heaven »¹. As we are said to dwell in a body as in a house, so too God the Word is said to dwell in a body, as being hypostatically united to a body that has a rational and intelligent soul. But he said that all the fulness of the Godhead dwells, that is, not one operation, nor yet a partial grace of the Word himself, as took place in the inspiration of the prophets, but the whole hypostasis of the Only one, although he is raised above all limitation, he who imparts tens of thousands of operations to others, and distributes graces by way of gifts as from a fountain.

And again the fourth question, as to how it is that, if we say that the Trinity is one nature, and also confess one incarnate nature of God the Word, we do not also say that the Father and the Holy Spirit became incarnate with the Son. The defence.

1. II Cor., v. 1.

امسوع . ان يسع احبا احبا امسوع: هلا ماسوع مدعبنا لهما حبنا: هلا ماسوع
 ميمعلا مدعبنا محمدا م: هلا ماسع ميمسلا م: هلا مدعبنا لهما ميمسلا
 حبنا: * مادتنا يسع الاقوال احبنا احبنا: ماسع: هلا ماسعلا ميمسلا ميمسلا
 155 v° a. امسلا محبا احبنا احبا ماسع ميمسلا ماسوع ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 و احبا ماسع ميمسلا . ميمسلا ماسعلا احبنا . ان يسع ميمسلا ميمسلا ماسعلا
 حبنا . ماسع ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا . ان يسع ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا
 ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا ميمسلا

V 292 v°
(I 167 r°.)

into the Son, and the Holy Spirit also remains fixedly and without transformation in his own hypostasis, and does not pass into the hypostasis of the Son : but the divine Scriptures have said that the Son became incarnate and became man, and it is on account of the co-essentiality that the Father and the Holy Spirit are said to be in him, not in order that we may dissolve and confound the hypostasis of the Father and of the Holy Spirit in the Son. But, if the Son is the image of the Father, the very name ‘image’ shows that it is understood to be the image of another hypostasis separate from itself : for, if it is an image, it is an image of some one, and, because it is an unvarying image in all points, it is not therefore the person himself of whom it is an image ; for, if it were the person himself, it would fail to be an image, for of whom would it be an image? Suppose a man delineates and copies a design and pattern from an original tablet on to another, and draws it correctly in all points, and makes the copy like the original, in no

مَدَامِيْرَا. هِوَالْحَمِيْ فَحُ (وَالْحَمِيْ دَعُوْهُ وَدَا
 وَيُوْب وَيُهِيْمِيْ مَا. وَيَا سَمِيْ مَا حَرِيْمِيْ مَا
 مَدَمِيْ مَا نَهِيْ يُوْهُ هُوْ مَا. مَدَا
 وَدَا مَا; حَمِيْ وَيُوْبِيْ مَا. (وَالْحَمِيْ دَعُوْهُ
 سَمِيْ مَا. وَيَا سَمِيْ مَا. هِيْ مَا فَحُ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا. هُوْ مَا مَدَامِيْ مَا. مَدَمِيْ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا. مَا مَدَامِيْ مَا. وَمَا مَدَامِيْ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا. مَا مَدَامِيْ مَا. مَدَمِيْ مَا
 وَمَا مَدَمِيْ مَا حَقِيْ مَا الْكَلِمِيْ مَا.
 وَمَا مَدَامِيْ مَا وَمَا مَدَامِيْ مَا الْكَلِمِيْ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا. مَا مَدَامِيْ مَا مَدَمِيْ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا وَمَا مَدَامِيْ مَا. وَمَا مَدَامِيْ مَا
 مَا مَدَامِيْ مَا وَمَا مَدَامِيْ مَا. مَا مَدَامِيْ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا وَمَا مَدَامِيْ مَا. مَا مَدَامِيْ مَا

G 155 v° b.

مَا مَدَامِيْ مَا وَمَا مَدَامِيْ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا
 مَا مَدَامِيْ مَا وَمَا مَدَامِيْ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا
 مَا مَدَامِيْ مَا وَمَا مَدَامِيْ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا
 مَا مَدَامِيْ مَا وَمَا مَدَامِيْ مَا
 مَا مَدَمِيْ مَا

1. Ms. with full stop. — 2. Ms. °°

What has been said is intended as an indication of the subject, in order that the understanding may receive a defective and obscure example, because the whole force of the example does not follow in the footsteps of the truth, since here the image is without soul and immoveable, and is limited by the appearance¹ of colours, but above there is a living and moveable image, suprasensual and unlimited and without appearance¹, and possessing immutability by nature. But, if we look into the divine Scriptures, we may through the mystery that has been richly revealed in them by another example also receive an illustration of what is stated. It is everywhere known that our speech² is the offspring of our mind, and not the offspring only, but also the clear image, which represents the disposition³ that is in the depths of the mind, and with the speech comes forth also the

1. σχῆμα. — 2. Word. — 3. διάθεσις.

صح سعهلا لا مدلا جحر. ده ج ده درلا مسهلا مدلا الكه. ده عمهلا
 ورهعهلا. مسهلا والمضى احصلا ومج. هلكهلا عبا. عهده لا مسهلا
 ده الكه مسهلا: ونه دههلا دههلا الكه هلا مدلا سحلا: صح الكه
 ونه الكه الكه المرملا: ونه دههلا دههلا مسهلا. كنهلا اناب
 حقهلا. مسهلا ونه كرا: ونه صح املا دههلا. ونه ونه الماب الكه
 الكه لا مسهلا ونهلا امهلا دههلا صح مسهلا الكه مسهلا. لا
 مدرهلا مسهلا ونه كرا: ونه صح. ونهلا ونه دههلا. هلا ونه
 دههلا عبا الكه. ولا اله الكه الكه الكه الكه الكه الكه. ج
 افند. ولا الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه
 والكه. ونه اناب ونهلا ونهلا الكه. هلا كنهلا: افتر الكه
 مسهلا. الا اناب مسهلا مسهلا ونه صح مسهلا سبلا. هلا اناب الكه
 صح ونهلا مسهلا سبلا الكه. هلا اله ونهلا الكه الكه الكه الكه الكه
 الكه ونهلا ونهلا. ولا مسهلا الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه
 الكه. هلا الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه
 الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه الكه

1. Ms. ۱۱۱۱. — 2. Ms. ۱۱۱۱.

by darkness, in the same way also the Only God the Word, the Sun of
 righteousness, as soon as he approached our nature, also dispelled the curse.
 For the holy Virgin, who conceived with the divine and incorruptible con-
 ception, immediately heard from Elizabeth who had been divinely moved,
 that is the servant of the Baptist, the words, « Blessed art thou among
 women, and blessed is the fruit of thy womb. And whence is this to me,
 that the mother of my Lord should come to me? »¹. If she had not known
 that it was the Lord who was conceived of the God-bearer Mary, she would
 not have cried, « Blessed is the fruit of thy womb ». In agreement with
 this our Lord himself also in his words dispelled the curse, that the earth
 might no more be ‘ cursed in the work of thine hands ’, saying, « Work not
 the food that perisheth, but the food that abideth in eternal life, which the
 Son of man will give you », and not, « In the sweat of thy face shalt thou
 eat thy bread », but, « I am the bread of life which came down from heaven,
 and if any man eat of this bread he shall live for ever », and no more, « Dust
 thou art and to dust shalt thou return », but, « This is the will of my Father,
 that everyone who seeth the Son and believeth on him shall have eternal life,
 and I will raise him up at the last day »². You see that on all points by

1. Luke, 1, 42, 43. — 2. John, vi, 27, 40, 51.

وما كان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به وارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به
وكان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به
وكان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به
وكان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به
وكان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به
وكان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به
وكان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به
وكان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به
وكان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به
وكان في ذلك من شيء الا انزل من السماء ماء فارتوي به الكرم والارزاق والنبات والحيوان والجمادات كلها فاستلذذوا به وسكنوا به وداروا به

nature, and is passable to him who became incarnate only, I mean the throne of the kingdom, on which he sits at the Father's right hand, bearing our sins; for so too John also the loud-voiced preacher and ambassador of the Word himself cried and said, « Behold! the Lamb of God who beareth the sin of the world »¹. For the same person is termed at one time a goat, at another a lamb; and he shows that he came to suffer not only for the sake of sinners, but also for the sake of the righteous; for death reigned 'even over those who had not sinned' also, as Paul also said². Accordingly the lamb is the type of the righteous, and the goat of sinners; for the righteous stand as lambs on the right hand, and the sinners as goats on the left. Let no one think that through the symbol of the two goats he shows us two Christs, one passible and the other impassible, but one and the same, passible in the flesh, but impassible in his Godhead. For indeed one goat only was not sufficient to signify what was signified with two (how was it possible for the same to be slaughtered and not slaughtered?), to show that Christ tasted death in the flesh, and in his Godhead is raised above suffering. Is it not plain therefore that another goat is necessarily taken, in order that the one fact may be perfectly revealed symbolically in

1. John, i, 29 — 2. Rom., v, 14.

فَيُجِزُ بِهِ وَيُدْعُو دِيْعًا مَدْمَلًا: مَدْمَلٌ نَحْوُ دَقْدَقٍ: جِ لَحْدٌ حَصِيصَةٌ
 أَمْلَأْتَهُ لَأَ مَدْمَلًا. أَيْ صُلِّحَ بِهِ رَفِينًا وَحَلِيمًا يَوْمَ يُعْلَى يَوْمَ الْحَمْدِ جِزْلًا.
 لَعْنَةُ اسْمٍ يَوْمَ وَلَا سَعَةَ عَمَلًا بِاللَّوْثِ وَمَسْمُومًا. أَيْ سَأَلًا يَوْمَ يَوْمَ
 وَبَعْدًا. لَا يَمُوتُ لَمَّا أَمْلَأْتَهُ يَوْمَ فَيُرَا بِحَدِيثِ مَدْمَلًا: أَيْ وَبِأَبْجَدِ
 أَوْ يُعْلَى: يَمُوتُ مَبْرُورًا وَبِأَقْرَبِ رَفْتَمٍ. لِحَبِّ صَفِيصًا فُدْعُهُ بِحَمِيٍّ. هَذِهِ جِ
 لَحْدٌ يَوْمَ يَوْمَ مَدْمَلًا: مَدْمَلٌ أَيْ مَدْمَلٌ الْكَلْبُ. مَدْمَلٌ وَفَدْحٌ مَدْمَلٌ مَقْرًا. هَلَا يَوْمَ
 لَحْدٌ يَوْمَ أَيْ بَعْدِيٍّ. جِ لَعْنَةُ مَدْمَلًا يَسْتَعْلَمُ مَدْمَلًا: أَيْ أَمْرٌ فَجٌّ يَوْمَ رَفِينًا
 وَبَعْدًا: لَعْنَةُ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ يَوْمَ. هَذِهِ يَوْمَ الْحَمْدِ جِزْلًا. أَيْ وَاللَّيْلُ مَدْمَلٌ
 بِمَدْمَلَةٍ يَوْمَ مَدْمَلٌ بَعْدًا أَيْ. حَمِيٍّ يَوْمَ يَوْمَ يَوْمَ: عَمْدٌ أَمْهَرًا.. مَدْمَلًا
 الْكَلْبُ مَدْمَلٌ يَوْمَ. هَلَا لَعْنَةُ الْكَلْبِ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ.
 هَلَا لَعْنَةُ الْكَلْبِ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ
 لَحْدٌ أَسْتَأْذِنُ. سَعْدًا بِاللَّوْثِ أَسْتَأْذِنُ لَأَ الْبَدِيَّةِ. هَلَا بَعْدًا مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ.
 هَلَا لَأَ لَعْنَةُ الْكَلْبِ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ الْكَلْبُ
 مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ أَيْ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ مَدْمَلٌ

157 r. b.

impassible and free, but by reason of the union with a body possessing a rational soul was condemned to death, though in his nature he is immortal, so also the one goat who was to be dismissed to the wilderness symbolized the impassibility of the Godhead of the Only one, and was under the decree of slaughter; for the lot cast over him, whether he was to be slaughtered or dismissed, was uncertain. Accordingly it is plain that the two goats signify the one Christ, and that the same suffered in the flesh, and, in that he is God, remained raised above sufferings. Nor yet let anyone, imitating the madness of the heathen, imagine that the dismissed goat was set apart and dismissed to the wilderness for some demon; for this is a departure from the laws of Moses, inasmuch as he said, « Hear, Israel. The Lord thy God is one Lord », and again, « Thou shalt fear the Lord thy God, and him only shalt thou serve, and to him shalt thou draw near, and in his name shalt thou swear », and, « Thou shalt not go after other gods »¹; and again in another place, « And ye shall not make mention of the name of other gods, and it shall not be heard from your mouth »; and again, « Thou shalt not worship their gods, nor serve them, nor do according to their deeds, but shalt utterly overturn them and destroy their pillars, and shalt serve the Lord

1. Deut., vi, 4, 13, 14.

١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠
 ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠
 ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠
 ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠
 ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠
 ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠
 ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠
 ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠
 ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠ ١٥٠٠

1. Ms. ١٥٠٠ — 2. Ms. ١٥٠٠ — 3. Letter erased before ١٥٠٠ — 4. In erasure. — 5. ١٥٠٠ in erasure.

thy God only » ¹. How then should he in the same mind break in pieces and overturn their pillars (and he did not allow the name of other gods to be mentioned at all beside the one Lord God), and on the other hand separate the goat to another beside him as to some evil fiend, and propitiate this fiend in this way? But it is plain that the two goats were offered in order to honour one God only, and completed the symbolic allegory which we have already mentioned, and two lots were cast, and one was slaughtered to the Lord, and the other was dismissed after the manner of the separation of the lots, and therefore he was called 'the dismissible'. If he had said, « One goat to the Lord, and one goat to the dismissible », perhaps their charge would have derived some plausibility from the divine Scripture, because it said, « One lot to the Lord, and one to the dismissible » ; for it is plain that the one was separated for the purpose of slaughter, and the other was dismissed to the Lord, not to another different from him; for this is what the divine Scripture said, « And he shall set the living one before the Lord, in order to dismiss him in dismissal » ². But some of the learned Hebrews, that is rather those who are earlier than those who are of the Hebrews, said

1. EX., XXIII, 13, 24, 25. — 2. LEV., XVI, 10. I do not follow the argument in this passage.

وحرًا سب لخدمتہا سبیرا سب لذتہ وصدقہ و.۱. اعلیٰ وجدلہ سب سارا ہا ف مدینہ
 وصدقہ وخریعتہا و.۲. وبتعا: ولسنمدانہ (ومع آمدن)۱ مدع لا مکملہا و.۳. وولا
 فمعا املانہ علیہا و.۴. وکلا بصدقہ وبتعا وصدقہ. اذنی سب
 مدلیہ اللہ و.۵. وبتعا امددالخصم: وذل وذل وبتعا وبتعا وبتعا
 اذنا لمدہ وصدقہا۲: ولسنمدانہ: ولسنمدانہ وصدقہ سب ذلہ.۳. امر
 وبتعا اذنی سب سبک استنار: لا لخر روف وبتعا للاحقہ. الا وبتعا سب سب
 اذنی. وبتعا وبتعا: وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا
 وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا
 لخر روف لصدقہ. لہ وبتعا. الا وبتعا. ابوہ وبتعا وبتعا سب سب
 وبتعا لعاروا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا
 وبتعا لہ وبتعا. وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا
 وبتعا وبتعا. وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا
 وبتعا وبتعا. او وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا وبتعا

157 v. a.

1. Ms. om. — 2. Ms. حذفہا. — 3. Ms. وبتعا.

« One lot to the Lord, and one lot to him that was dismissed »¹, in order that in all points and that even from the very imagination of the heathen, or, to speak fittingly, from their lack of instruction, it might be seen that their charge against the holy laws of Moses is without plausibility. For those who after the Christian religion were lifted up in philosophy, and endeavoured to adorn demon-worship in a reverend fashion², as they themselves say on behalf of others, say of their god who is called 'm bl kh y w u, « We should not sacrifice to the gods, but by purity of mind propitiate and honour them »³: but men who were fettered in the same chain as they said that men should sedulously offer sacrifices to the evil spirits who delight in blood, not that they may help, but that they may not injure³. If then Moses separated and dismissed one of the goats to a demon, according to the madness of those men he ought to have ordered this goat to be slaughtered to the demon, and he who is pleased by blood ought to have rejoiced in his blood. But now the exact contrary is the case: the one who was set apart to God Most High was slaughtered, while the other, the dismissible, or, as they wish to say, the one who was separated to an evil

1. I do not know the source of this quotation. — 2. Julian ?. — 3. Porphyry. *De Abstin.*, ii, 37 ff.: *De sacrificiis et diis atque daemonibus*, ap. Iamblichum, ed. Ficinus (1577), p. 317.

سبع. دالدهو او به ولا سعا فتب. حج لا فتحنه ده لسعا. نهني
ده ولا سعا. مدف حوسا.

منعمام محملا دهلا ده عهالا سالا محملا. وانملا احنه ده
ده ده ودحنه فح سعا. دالدهو او به لا سبع. حج لا فتحنه ده
لسعا. نهني ده ولا سعا. نهني حج به صلهلا ده وملا. اسملا
ده وملا احنه لهلا افضلهلا. حرمه ده فح امر ودعنا سلا واسملا.
هنيب مبحم مده عزا. حمر به م امر وحقلهههف مبر متلهسلا
قولهسلا. عهنا بهقلا فحنه لهلا ده. اسملا نهني وقرلا او صلا
دهلا اسنلا وانما: امدلا ودهملا المانهم حهنا. هلفلسه فدهسلا:
قرلا محنه ده: م صلا وملا لا فدهنا: ومهباحن¹ ودهه نهنا ده:
ده ودهلا دهه عدهسلا عنب: دهلاب دهلا ده: حج وهلا اسملا:
"اله دهه مسقلا: م حله دازفلا او حبه نجر استلا: هببر به
ده قرلا دهه لامسقا: م عهسلا فدهسلا مدهسلا: مدهسلا به. هلا
مدهسلا نهنا مده ده وفلسا. وهلا روف لامهسلا ده. هلا حزارا

157 v° b.

1. Ms. o for ?.

the flesh, and in his Godhead remained without suffering, and, while we do not make him alien to suffering, we keep him without suffering. The defence.

Now we will give a sufficient answer to that question also, how we say that the same suffered in the flesh, and did not suffer in the Godhead, and, while we do not make him alien to suffering, we keep him without suffering. On the same subject we will lay before you an example which has come to us from our fathers. The force of examples is in truth small, and far removed from the truth; nevertheless, if only in some thin and shadowy phantasies¹, it offers to the understanding a beginning of conceptions. As, when iron or another similar substance² is abundantly warmed by fire, and is heated by flame, we know that, while the iron does not pass out of its own nature, the iron which has passed into a complete flame, and has been made to hiss and to glow by it, it appears to be all fire, and, while it is in this state, blows are applied to it, it being smitten by a hammer or by means of other kinds of strokes, but the iron is exposed to the blows themselves, being expanded and narrowed at the same time, while the nature of the fire is in no way injured by the smiter, so must we also understand the mystery

1. φαντασίαις. — 2. ὄχη.

وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.
 وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.
 وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.
 وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.
 وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.
 وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.
 وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.
 وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.
 وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.
 وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل. وذلک ما یفعل.

concerning Christ also, even although all the power of speech shrinks from the glory of the fact. He was hypostatically united to a body with a rational and intelligent soul, but he permitted it to suffer naturally from the blows of pains, I mean on the cross, when he might have deadened these also as God, but he was not desirous of this, for it was not for himself, but for our race, that he was purchasing the successes of victory. Therefore he permitted his body to suffer, while even he himself also was not alien from suffering, for he was united to a suffering body, and, as it is his body, so also it is called his suffering; nevertheless as God he remained without suffering, for God is not touched by suffering. He is said also to have tasted death for us, in that his soul was separated from his body; not that his soul was cut away from his Godhead, or his body left without Godhead; but he showed that he was in both without separation, for neither was his soul left in Sheol, nor did his flesh see corruption', according to the saying of the Psalmist. For he was not separated from his body that was buried, and therefore he annihilated corruption; for, if it had been separated from him who is life and incorruption, perhaps it would have been constantly

1. Ps. xv, 10.

مدلسنجدنما . فحن امصنما مدلسنجدنما . سدمدلسنجدنما . سبلسنجدنما .
 مدخر بعهه لبعصلا . فم مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 امر لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . روئف مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .
 مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما . مدلسنجدنما لا مدلسنجدنما .

158 r° a.

attacked by corruption also. For he went down into Sheol with his soul also, the whole of him being in it, and the whole of him in his body without separation, as one that is incorporeal and is able to fill everything as one that is infinite. It was necessary for him to give light even to the lower regions also, and to have mercy on the souls there imprisoned, and, according to the saying of the prophet, « to say to those that are in bonds, 'Come forth', and to those also that are in darkness, 'Be revealed' »¹. This he accomplished in action. The gates of Sheol which saw him trembled, and he broke the bars of iron and gates of bronze², and opened Paradise which was shut, and « many bodies of just men among those who had fallen asleep came out of their graves after his resurrection, and went into the holy city, and appeared to many »³. Very properly the evangelist added, 'after his resurrection'; for it was necessary that he who is life in his nature should himself first begin the resurrection, and that the very one who was able to dissolve the power of death should himself tread the way for the rest who came after him. He did not deal arbitrarily with the devil, the same who led the first man astray, when he was defeated as by God, but, as one who is just and 'taketh the wise in their craftiness'⁴, he brought the

1. Is., XLIX, 9. — 2. Ps., CVI, 16. — 3. Matth., XXVII, 53. — 4. Job, V, 13.

وحقهنا بعالمنا . . . . .
 وحقهنا لعالمنا . . . . .
 وحقهنا لعالمنا . . . . .
 وحقهنا لعالمنا . . . . .
 وحقهنا لعالمنا . . . . .
 وحقهنا لعالمنا . . . . .
 وحقهنا لعالمنا . . . . .
 وحقهنا لعالمنا . . . . .
 وحقهنا لعالمنا . . . . .
 وحقهنا لعالمنا . . . . .

1. Ms. 525. 11.

and renounce marriage with those of his kin, and on this account God gave
 the law to the sons of Israel through Moses and said, 'A man shall not
 go in to any that is related to him in the flesh to uncover his shame' ¹.
 And others say that the reason why Abraham was commanded to
 circumcise his progeny also besides was that it might be plain that Christ
 should come of them in the flesh who is God over all for ever and ever.
 But, if you please, we will pass from these reasons; for it is known that the
 Egyptians also as well and other nations circumcise their foreskin, even
 although they imitated the Hebrews; and we state that which is true and
 befits God the lawgiver, and that is very sublime and to which testimony is
 borne by the Scriptures, that circumcision promises renunciation of fleshly
 birth, and acquisition of the adoption of the Spirit, by which we are called
 sons of God; for it is written, « Thus saith the Lord, 'Israel is my son, my
 firstborn' » ². After the fall from Paradise and the destruction of immortality,
 Adam knew Eve, and she conceived and bare; and this unstable intercourse,
 intercourse befitting beasts, was given for the propagation of our race,
 it being a kind of healing of the sickness, that the race of men might

1. Lev., XVIII, 6. What follows to 'ever' (l. 6) is in Cramer, l. c., headed μετ' ἀϊότητος. — 2. Ex., IV, 22.

حبم فدما لافنعبف ليعا وحنمعا. مومما فم لسن. له صلا مومما
 حتما الاموما لالا لا ابر. الا وحنم ولسا لالا لالا. احنم لسن مومما الا.
 ولا عمن ولسا ابر حلسه مومما. نحب له مومما ولسا افسا. لا لسن احنم
 مومما عومما وحنم مومما وفاقا مومما. احنم وحنم مومما لافنعبف ليعا
 لالا مومما لالا. مومما لسن الا وحنم مومما. مومما مومما مومما. مومما
 وحنم مومما وحنم مومما لافنعبف ليعا. احنم ولسا مومما احنم
 مومما مومما مومما. وحنم مومما. وحنم مومما فم لالا مومما. الا
 امر مومما وحنم مومما. ل ولسا احنم مومما مومما مومما مومما مومما
 ولسا مومما لالا ولسا ولسا. مومما مومما مومما مومما مومما مومما
 مومما مومما مومما. احنم ولسا مومما مومما لالا مومما مومما.
 ولسا مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما
 مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما
 مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما مومما

1. M. مومما.

not be cut off through death. The woman was not at first given to Adam for the sake of the procreation of children, but that she might be a helper to him; for the Lord God said, « It is not good for Adam to be alone; let us make him a helper like to him »¹. He did not say from the beginning that he would make her be fruitful and multiply, in order that by means of fertility the race might go on to multiplication; for God might have done this even without the intercourse of marriage, and have made our race increase and multiply like the myriads of angels, as the Lord himself actually said in a place in the gospel, « In the resurrection there is no marriage, nor yet are they joined in marriage, but they will be as the angels in heaven »². If anyone says, « What is the help that the woman was to give the man? », we easily say : In the worship in Paradise and in the keeping of the law; as Solomon also said of a similar woman, « Who can find a manly woman? »³, and again another wise man says, « A manly woman gladdeneth her husband », and, « A good woman is a good portion »⁴ : and for this reason they also received the law in common, that through union and conjunction of breath⁵ they might be cautious, and not liable to be overcome by the

1. Gen., II, 18. — 2. Matth., XXI, 30. — 3. Pr., XXIX, 28. — 4. Sir., XXVI, 2, 3. — 5. This probably represents some Greek compound (δμοσπνοια?).

لا تاكل من ثمرها: وسمي. اذ كان آدم في الجنة. ووجد سمها. وبيداه. واكلها. وجمعها. لا
 لا اكله. منبه. سمها. وبع. والاكله. منبه. منبه. واكلها. وجمعها. لا
 واكلها. وجمعها. لا سمها. واكلها. وجمعها. لا سمها. واكلها. وجمعها. لا
 لا منبه. وجمعها. لا سمها. واكلها. وجمعها. لا سمها. واكلها. وجمعها. لا
 158 v a.

deceit of the serpent; for he said to them, « Of the tree of knowledge of
 good and evil ye shall not eat of it; but in the day in which ye shall eat of
 it ye shall die »¹. For, as long as they kept the law, and rejoiced with one
 another without passion, and did not perceive one another's nakedness, and
 also did not think of their union in marriage, they enjoyed the blessed life
 in Paradise itself. But, when the woman gave up the duty of help, and
 like a weak person out of simplicity accepted the deceitful counsel of the
 serpent, then she herself also became an evil counsellor to the man, and
 immediately they were alien to God, and also to the life in Paradise, and by
 means of death were condemned; and Adam knew his wife, and she becomes
 a helper to him in the second line, through the procreation of children². And
 at first she was given him as a helper in the worship in Paradise; for
 such is God's care for us that, even when we change, he continues to help
 us : for he made man his own master, and to honour that which is good;
 and, having foreseen that he would change, he provided a helper for him
 beforehand. Therefore also Adam by the grace of God, as soon as the
 woman was created, foretold that a man should leave his father and his

1. Gen., ii, 17. — 2. Cf. ep. 63.

ܕܡܪܝܬܐ. ܡܢ ܨܒܘܬܐ ܕܚܘܪܐ ܬܐܘܒܐ ܡܥܬܐ. ܡܢ ܐܢܐ ܕܐܦܐܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ
 ܕܡܪܝܬܐ: ܡܥܬܐ ܡܐ ܕܐܢܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ: ܡܥܬܐ ܡܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ: ܡܥܬܐ.
 ܘܡܢ ܐܠܐ ܡܩܪܐ ܡܨܝܒܐ ܦܪܝܬܐ ܡܥܬܐ ܡܐ. ܐܡܨܐ ܘܡܢ ܥܝܘܒܐ ܘܡܢ ܡܨܝܒܐ ܡܨܝܒܐ.
 ܘܡܢ ܡܩܪܐ ܘܡܢ ܡܩܪܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܘܡܢ ܐܠܐ ܡܩܪܐ ܡܨܝܒܐ ܦܪܝܬܐ ܡܥܬܐ ܡܐ. ܐܡܨܐ ܘܡܢ ܥܝܘܒܐ ܘܡܢ ܡܨܝܒܐ ܡܨܝܒܐ.
 ܘܡܢ ܡܩܪܐ ܘܡܢ ܡܩܪܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.
 ܕܡܪܝܬܐ ܘܡܢ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ ܕܡܪܝܬܐ.

1. Added in marg. — 2. Ms. ܕܡܪܝܬܐ.

with him, and he forgave you all your sins »¹. You see that circumcision
 is the destruction of the foreskin, and contains a renunciation of fleshly
 birth and of the body's pleasure in mortality; for it confesses the passionless
 and new-fashioned life, as the actual truth of baptism showed, of which
 circumcision is a type, which in a shadow cuts away the foreskin of the
 flesh, while baptism cuts away the foreskin of the soul, and, so to speak,
 destroys its excessive wickedness. Such was the legal ceremony, and
 the covenant with Abraham, and of² his descendants, which by the ancients
 was carried out in a bodily and sensual fashion, but signified beforehand the
 allegorical conceptions, which the spiritual and suprasensual ceremony in
 Christ revealed and brought to pass, for through baptism we are circumcised
 with a suprasensual circumcision, and receive in our mind the privilege of
 being no longer sons of the flesh, for we are named sons of God. Hear
 what John the thunder and trumpet of the divine words says, « For those
 who received him he gave them power to become sons of God, those who
 believed on his name, who were born not of blood, nor of the will of man,
 but of God »³. Joshua⁴ also the son of Nun, who typified Jesus who is God
 and our Saviour, shows this clearly, that circumcision is the baptism which is

1. Col. ii. 11-13. — 2. Sic Syr. — 3. John. i. 12, 13. — 4. Syr. 'Jesus'.

والله. ونذبحنا مستعملين ما من مع همتنا ولا في فقهنا. امر مدله
 ومع وفهده. ان مدعنا. عدل الله. لا اعد ومع ان ولا هو
 بعدن. ولا ان الله لا يهدنا. فذوال حمدنا. مدرونا مع الله.
 هلالنا. فتمدنا الحمد لله. فذبحنا مع الله. سرنا الله حذرنا استنا لله
 اللهوهنا. اننا مع همتنا وفهده. واننا مع همتنا وفهدهنا
 حده. الله الله مستعملنا الله معنا. حدهنا معنا. همتنا معنا
 وجزنا حدهنا الحتم امهنا. واننا حدهنا. حدهنا سننا. واننا
 فذبحنا مع الله ومعنا الله عزنا: ذبحنا اننا وفهدهنا مدلهنا
 مدلهنا معنا. حدهنا الله مدلهنا مدلهنا. دمانا وفهدهنا ولا همتنا معنا.
 معنا الله وفهدهنا وفهدهنا وفهدهنا. حدهنا معنا الله الله
 اللهنا اللهنا ومعنا وفهدهنا. حدهنا معنا حدهنا: حدهنا
 معنا الله الله اللهنا: حدهنا مدلهنا وفهدهنا. حدهنا
 الله معنا حدهنا ومعنا حدهنا اللهنا. معنا حدهنا معنا

1. Ms. om. ٥.

Word of God is living, and effectual and sharp beyond a two-edged knife »¹; and according to Paul's saying Christ also is a rock². Let no one hold the unreasonable supposition that they had no iron-knives in the wilderness; for they were armed, and slew those who opposed them. Mark again the same type in other mysteries also; for the blessed Paul said, « Those who were baptized in Christ were baptized in his death »³, and Joshua⁴ the son of Nun presents the same figure, for he provided that the knives with which he circumcised the sons of Israel should be buried with him, that thereby he might show that those who are baptized in the name of Jesus the true God with the baptism that is completed in his death are by it circumeised. And, when we examine the sense of Scripture, we find an unlimited abundance of thoughts, and a primary union and agreement of the types with the truth, and praise the one God, the giver of the two covenants⁵. And, as to the manner again in which we on being admitted to the divine laver and regeneration and putting off from us our old man are both invited by Christ to the mystic table and eat the angelic heavenly bread, Joshua⁴ the son of Nun himself again showed us this mystery. For,

1. Heb., iv, 12. — 2. I Cor., x, 4. — 3. Rom., vi, 3. — 4. Syr. 'Jesus'. — 5. διαθήκαι.

וְחֶסֶד וְיָם יִשְׁלוּ וְיָשִׁיעוּ אֶת כָּל הַיִּשְׂרָאֵל. וְעַתָּה אֵלֶיךָ יְיָ דֹדֵנוּ וְעֵתָּה וְעַתָּה
 מִיִּמְיֹם יְיָ וְיִשְׁלֵם יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ.

G 2. 5V a.
 L. 65. 1^a a.

חֲסֵדְךָ יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ.

G 2. 75V b.

וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ.

L. 66 f. b.

אֵלֵינוּ יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ.

הַיִּשְׂרָאֵלִים מִכֹּחַ הָרֶשֶׁת: מַה
 כִּלְיֹתָ הַלֵּל
 כִּי אֵלֶיךָ מַבְרַחֵינוּ.
 מִכֹּחַ אֵלֶיךָ הַתְּבָרָכָה:

וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ. וְעַתָּה יְיָ אֵלֵינוּ.

1. Ms. om. — 2. G 2. 75V b.

alter they had crossed the Jordan and been circumcised with knives of rock,
 then for the first time those who were circumcised ate of the wheat of the
 land of promise, and celebrated the Passover, not with the old leaven,
 but with the pure true leaven: and, as, when Jesus Christ ate the legal
 Passover with his disciples and thereby fulfilled the law, and 'took the bread
 of thanksgiving in the midst, and blessed' the cup, and put an end to
 the legal Passover, the new² suprasensual sacrifice received a beginning
 and entrance, so also, when Joshua⁴ the son of Nun as in a kind of
 prefigurement and type kneaded¹ unleavened loaves out of new wheat and
 kept the Passover, the old eating of manna ceased, and on that same day
 came to an end. Thus in every single point the type set forth the
 truth. It is proper also for us to hear the actual words of divine Scripture:

1. A. V. G. 2. 75V b. 'blessed in the midst the *eucharistia* and' — 2. A. V. (G. 1.) 'spiritual'. —
 SYR. 'Jesus'. — 3. A. V. G. 2. 75V b. 'ins. (and made)'.

150 r. b.

1. Ms. 2. Ms.

« And the sons of Israel celebrated the Passover on the fourteenth day from the evening, to the west of Jericho, beyond Jordan in the plain. And they ate of the produce of the land, and the next day they ate of the unleavened loaves of the Passover. And that same day the manna was taken away, after they had eaten of the wheat and the fruits of the land, and the sons of Israel had no longer manna »¹. The fact again that he who was born was circumcised on the eighth day shows clearly that that circumcision is a type of the life of impassibility in which we truly live, not the life that is spent by those who are born to destruction; « for in the resurrection there is no marriage, nor yet persons given in marriage, but they are as the angels in heaven »²; for the eighth day itself is the beginning also on which our Lord rose, when he became firstfruits for our resurrection. He who is circumcised on the eighth day, which is the beginning of the future world³, is raised above this world, for the rest of which the seventh day was appointed, the end of which brings us to that day which is the beginning and the eighth, on which is the impassible life, and he does not know the words, « Be fruitful and multiply »⁴. These, we think, are the

1. Josh., v. 10-12. — 2. Matth., xxii, 30. — 3. Cf. ep. 79, 80. — 4. Gen., i, 28.

اذ من غير
 وذي وندخل فتعبد ان لضعفنا لله

هاتى عبالا واقتمنا. وانعنا روت له لضعفنا لله اذ من غير
 حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير اذ من غير اذ من غير اذ من غير
 حاتى لضعفنا: ضعف ذنونا:

نعلم ان من لضعفنا بعقالتنا¹ وان لضعفنا اذ من غير اذ من غير
 حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير
 حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير.
 حاتى لضعفنا اذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا
 حاتى لضعفنا اذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا
 حاتى لضعفنا اذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا
 حاتى لضعفنا اذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا
 حاتى لضعفنا اذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا
 حاتى لضعفنا اذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا
 حاتى لضعفنا اذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا
 حاتى لضعفنا اذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا
 حاتى لضعفنا اذ من غير حاتى لضعفنا اذ من غير. واذ من غير حاتى لضعفنا

159 a. a.

1. Ms. حاتى لضعفنا.

things which through circumcision were given to the sons of Israel. But you perhaps, conversant as you are in divine things, can think of something else that is greater and more sublime.

And next the eighth question, how we ought to understand the saying of our Saviour in the gospel, « Agree with thine adversary quickly, while thou art in the way with him »¹. The defence.

It agrees with the order of your questions that we should also shortly refer to your other question about the words spoken by our Saviour in the gospel by way of persuasion and advice, « Agree with thine adversary quickly, while thou art in the way with him, lest thine adversary deliver thee to the judge, and the judge deliver thee to the officer, and thou be cast into prison, and thou shalt not come out thence till thou pay the last mite »². This commandment is almost the same which says, « He that will sue thee and take away thy tunic, let him have thy coat also »³. However this needs a great effort in order that we may restrain and cut away the corruptions of sin. For what he said is like this. « If you are standing in the

1. Matth., v. 25. — 2. *Ibid.*, 25, 26 — 3. *Ibid.*, 50.

امر و حمد و بيل . الامم ذواتها . اسند مع حدك حمار و حمد
 حدك حمر . الامم . في حدك اسند ان لا يمداه و مدعما . و حمد سيم
 و حمد محلا احمد . و حمد الامم بقلهم حدك حدك انما امر مدعجا .
 سيم روح الامم اسم سيم . و حمد بقلهم احمد مدعما . و حمد الامم
 حمد و الامم احمد سيم . و حمد بقلهم امر انما بقلهم احمد سيم .
 و حمد و الامم احمد سيم . و حمد بقلهم امر انما بقلهم احمد سيم .
 و حمد امر و حمد ان لا حمد مدعما . و حمد بقلهم احمد سيم .
 و حمد و حمد ان لا حمد ان لا حمد . و حمد ان لا حمد حدك حمر
 حواتها حمد و حمد . و حمد الامم احمد . و حمد بقلهم احمد سيم .
 و حمد بقلهم احمد سيم . و حمد بقلهم احمد سيم . و حمد بقلهم احمد سيم .
 و حمد ان لا حمد . و حمد بقلهم احمد سيم . و حمد بقلهم احمد سيم .
 و حمد بقلهم احمد سيم . و حمد بقلهم احمد سيم . و حمد بقلهم احمد سيم .
 و حمد بقلهم احمد سيم . و حمد بقلهم احمد سيم . و حمد بقلهم احمد سيم .

l. Ms. مع .

court that is trying the case itself, and are prosecuting before the judge, and are altogether wrapt up in the court, rouse yourself on the way, and change from enmity towards your adversary to agreement, considering the uncertainty of the issue, lest you have to submit to an adverse verdict, and the adversary on the contrary part deliver you to the judge as one that is guilty, and you fall some time under sentence, and the judge deliver you to the officer, and so you be chastised until you pay the last mite » (it is the custom to term the bronze coin that is the smallest a mite). Luke also clearly confirms this sense, and for perfect understanding it seems to me sufficient to cite his actual words : « But why dost thou not of thyself judge righteously? But, when thou art going with thine adversary on the way to the judge, make it thy business to be quit of him, lest he deliver thee to the judge, and the judge deliver thee to the exactor, and the exactor cast thee into prison. And verily, verily I say unto thee that thou shalt not come out thence till thou pay the last mite »¹. To strip off your cloak also for the man who has a suit with you about your tunic and with great power overcome the rapacity of him who is contending with you is an act of sublime and exalted wisdom. Think only of getting rid of the running to the judge

1. Luke, XII, 57-59.

حدك حصر. اهل اف حوصه احما
 صلت. والاعف اقمصر الا حدك حصر
 هاجا وبنا. صله وفتن وبارك ك
 هنم صلا. احنا اهل فوصه
 حنوم صلا¹ فلب هول هافن. والاق
 هوه و. احما بظف حوسا. صوصا
 ووان الكوا فقما وحتنعا. وه
 وهدا وامام حوصه حواسا. وه
 لاجما اما حوه. دمما الحدك
 هول. احنا وه صه فوصه حتنعا
 صاون احنا. فحلا هلا اعلا² صه
 صوصه وصال والاقمر. ان وه صعا³
 ان صحن ان ك حدك هول. وه
 الا وال وصا حدك حصر اسمها حصر
 ونا. صوصه⁴ حصر ونا.
 صوصه صوصه احنا حصر. صوصه
 ان حتنعا ولا نعتن. اهلب. ولا

فحدك حصر وه وادن فوصه.
 والاق ومله هوه و اف نحصا ونا.
 صوصا وه وده وان الكوا فقما
 وحتنعا. وه وه ووصه⁴ ح.
 وه وه ودم حوصه ان حواسا. احنا
 الحدك هول ونا وامر حواسا حوصه
 حتنعا حنن حوه. وه وادن. ودم
 حدك هول امر حواسا ونا ان.
 صلا صوصه وصال وه وده الاقمر
 هلا اعصر. هابن احنا الحدك
 وه لا الاقمر. وه الاقمر وه
 وحب ونا اسمها. وه ونا صوصه⁴
 حصر. صوصه ونا ونا احنا
 حصر. ونا ونا حصر حدك حصر.

1. Ms. صوصه هول.

with your adversary, but rather use force against your adversary. So also is it written in the prophet Hosea : « Ephraim used force against his adversary and forgot judgment, because he began to go after vanity » ¹. So also Paul wrote to the Romans and said : « Our conscience beareth witness, or maketh defence, on the day on which God shall judge the secrets of men » ². The words, 'as long as thou art in the way with him', have this meaning, 'as far as this world extends', and the way is trodden by all men : 'and this is what he said : « While you are walking in this world as on a way, ³ accept the reminder that comes from your conscience and do not refuse it. If you refuse it and pass out of this world 'without having agreed ³, the conscience will take the place of an adversary and accuse you before the judge and place you under his sentence, and 'the judge will deliver you to the torture ⁴ :

1. Hos., v, 11. — 2. Rom., 11, 15, 16. — 3. A, v. (G) om. — 4. A, v. (G) 'you will be delivered to unending judgments'.

٥١٥١٥ لآ سآف آء١٥. آءء ءءءءء
 ءءءءء سءءء آءءءءء آءء آءءءء.
 ءءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءء.
 آءءءءء لآ ءءءءء آءءءءء.
 آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.
 آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.
 آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.

٥١٥١٥ ءءءءءء آءءءءء آءءءءء.
 آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.
 آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.
 آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.

آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.
 آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.
 آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.
 آءءءءء آءءءءء آءءءءء آءءءءء.

1. Ms. آءءءءء. — 2. Ms. آءءءءء.

and these things would not have befallen you if you had made union with your adversary in this way of the world, when admonition was offered to you, and you did not accept this in agreement. This John the Evangelist also wrote in an epistle and said : « If our conscience condemneth us not, we have confidence towards God »¹.

And next the ninth question, as to how we ought to understand the words used by Paul in the first epistle to the Corinthians, « Every sin that a man may sin is outside his body; but he who committeth fornication sinneth against his body »². The defence.

Since you wished to have that other saying of the wise Paul also explained to you which is made in the first epistle to the Corinthians, « Every sin that a man may sin is outside his body, for he who committeth fornication sinneth against his own body », examine the explanatory and easy exposition of our holy fathers, who take this as a decree. Some say that Paul's

1. 1 John, iii. 21. — 2. 1 Cor., vi. 18.

اذنبك بسمي وفضلك اي بلا املاكه اي بومر وذي سمهه اي لئفلا
 ورساله . صح غظا بستهاه استبا . صدلهاه اي لئك . وفسلح . وبعفم
 لحلاه اي قيسلا . اممر اوو وحبسلا اي افن . ويو رساله سلهه اي قنبا
 املاه . اممر فح وياح . وعضا ايح صح قنبا املاه . سدق هك صلهه
 امراه فلهك حبمدا . وحقنبا ومله سنهه . وادلحقنبا لعده حهبلا . اي امم
 وحبمدا فلهجب . الا لحر اوو وقرنبا افن . ومله قنبا دهعلا بسلهه اي
 فدمص . وقرنبا وحقهه . ودهلا هقسهه اي لئك فسلا . ودهلا اي او او
 وقرنبا . دوق وبعن . ومله الا لئك وادلحلا . لحمه هسنا اي او . احنبا
 وديه لعهه اي ودهلا بعني . امبا ودمداهم لا ادحقنبا : هلا سنههه هلا
 سنبا هنج . لا سنم هنج . ودهلا دحللا صدلهاه اي قنبا اي حسلهه اي .
 فضلهه سنم دم نحا بسنا لئفلا ورساله ودهلا صح غظا بستهاه اي .
 المسفب دهه اي او . وعضا فح بستهاه اي لئك صح قنبا املاه . اوو سنم
 وقرنبا حقنبا سنهه . ابقم ومع استبا افن . ودهه اي لحمله اي لئك
 لحملهه . او او وقرنبا حقنبا ومله سنهه . ودهه اي لئك اي ودهه
 وحقنبا ودههه . اممر ولامداحن . دهه دلههههه وحقههه . دوه دبارا وبعنهه

160 r° a.

intention was this, to show the offence of fornication to be something greater than all other sins, and therefore he frightens those that are weak in order that they may rise to reformation, and by way of deterrent says that fornication is a sin of the body, and as if the other sins are outside the body, and, though a murderer defiles his hand with blood, and sins against his own body, and a slanderer immerses his tongue in calumny as in blood, yet he who commits fornication, he says, dips his whole body in the mire of sin, and lets it down as into a pot that is full of putrid matter; therefore too he who commits fornication also, in that he thinks that the whole of him has been defiled und polluted, runs to the laver in order to wash off the stain itself of the pollution, which a slanderer or a robber or a thief never does, for they do not think that their body is polluted and defiled by the sin: for Paul, wishing to show that the offence of fornication is higher than the other sins, used this expression and said, « The other sins are outside the body; for he who commits fornication sins against his body ». But certain others say that this is the meaning of the saying that he who commits fornication sins against his own body, that is, that he offends against the structure of the body, and, so to speak, against the very formation of man, and

و با خدا . زیرا او $\epsilon\epsilon\epsilon$ حقیقاً از $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$ جدا . و خداوند $\epsilon\epsilon\epsilon$ را
 خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$ و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$ و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و خداوند $\epsilon\epsilon\epsilon$ را $\epsilon\epsilon\epsilon$ و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا
 خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. او $\epsilon\epsilon\epsilon$ و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$ و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و خداوند $\epsilon\epsilon\epsilon$ را $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.
 و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$. و $\epsilon\epsilon\epsilon$ خدا $\epsilon\epsilon\epsilon$.

V 256 p^o
f 131 v° a)

1. Ms. H. 5. 5. 5. — 2. Ms. H. 5. 5. 5.

the very mystery of the beginning of birth (for it is indeed an ineffable and
 all-glorious mystery and is known to God alone, how from the emission of
 a small seed this great and rational animal, that is to say man, takes a begin-
 ning); and this, they say, is the meaning of the words 'sins against his
 body': « and abstain, I pray you, so to speak, from doing despite to the
 formation of nature, from which your body too also sprang, by unlawful
 intercourse; for you forget that you are acting madly against yourself, for
 this act is in truth one of madness and drunkenness ».

This is what these say. But others say better, as I also judge their
 interpretation to be the highest, that is the nearest to the apostle's meaning.
 Paul desired, so to speak, to show that the sin of fornication is beyond
 forgiveness; and above this he says, « Know ye not that your bodies are
 members of Christ? », and he turns reprovingly and says, « Shall I then take
 a member of Christ and make it a member of [a harlot?] »³: and by this he

1. A. V. G. 'Will thou'. — 2. A. V. V. 'fornication. Far be it'. — 3. I Cor., vi, 15.

'احببهم به او و خدا و رساله). لا اولى.
 سوسه مدح او و او: و خذرا. حقه و خدا
 و دعوسا مذمه. او نه به خدا
 حذره. و فلا سله او نه و او بحد
 حذره احد مدح او نه املا. او نه
 و نه و خذرا. حذره. و ملامه سله. او نه
 و نه و دعوسا. مذمه مدح او نه: او
 سله او نه و او: او لا. حذره
 اهل. او نه و او نه. او نه
 و ملامه سله. حذره. او نه و نه
 و نه و حذره. و ملامه سله. او نه
 و او نه املا. او نه و دعوسا. او نه
 سله او نه و او: او نه املا
 ملامه سله. حذره او نه: او نه
 او نه مدح او نه و حذره
 املا. او نه و او: او نه
 او نه او نه مدح او نه
 او نه او نه مدح او نه: او نه
 او نه او نه. او نه و او نه
 او نه او نه. او نه و او نه

G 160 1° B.

1. Ms. مدامت. — 2. Ms. حمد. — 3. Ms. pl. — 4. Ms. و نه مدح.

showed that he who commits fornication offends against the members of Christ; and so he goes on to say, « Every sin that a man may sin is outside the body, but he who commits fornication sins against his own body ». A slanderer or a thief or a robber or a covetous man sins against a man by slandering him or by stealing his property or by desiring his goods; but he who commits fornication sins against his own body, that is against a member of Christ. Every sin distresses God, and men are reckoned to have sinned against him. These however are human sins, and have been committed as it were against men. But blasphemy or idolatry, and contempt and neglect of the sacred service, and things like these, are, we say, acts of impiety against God, and they are believed, so to speak, to be without

و ذقوه . و امسا . و حقها امر
 و امسا . و منحه . و لا يمدهف
 و امسا . و منحه . و امسا
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .

و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .
 و امسا . و منحه . و امسا .
 و منحه . و امسا . و منحه .

1. Ms. ? - 2. Ms. om. - 3. Ms. pl

forgiveness, as also Eli the priest and old in days who was negligent concerning his sons, who were evil men as it is written and unlawfully offended against the divine service; for¹ he testified to them and said, « If a man sin against a man, they shall pray to the Lord for him : but, if he sin against the Lord, to whom shall they pray for him?»² So therefore Paul also wishes to make it appear that the sin of fornication is committed against Christ himself : and just as, if a man take a harlot and bring her into the holy temple of the Saviour of all, and there commit fornication, he will not merely be called to account for fornication, but also judged for impiety as having polluted the illustrious and holy place, so also he who commits fornication before believing in Christ and writing him as his leader commits fornication

1. Sic Syr. - 2. I Reg. ii. 25.

ودمعسا انا انا... له رسما حسه: ودمعسا ناهيهم. له حسه
 الا هه هه هه: امر من وفعلا مدله رسما مداه. الا هه هه
 هه ودمعسا من له هه هه. امر هه هه واهه هه
 ورسما: ودمعسا من هه. مدله هه هه
 انا مدلسن فله هه. انا. واهه ونا هه هه. مدله هه هه. مدله
 هه هه هه الا هه هه. لا هه هه. لا هه هه. هه هه هه
 واهه واهه انا: هه هه. لا هه هه. هه الا هه هه
 هه. انا هه هه. هه هه. هه هه هه. هه هه هه
 هه هه هه هه. واهه هه هه. واهه هه هه. هه هه هه
 هه هه. الا هه. هه هه. هه هه. هه هه هه
 واهه واهه هه هه. واهه هه هه. واهه هه هه
 هه هه هه. الا هه هه هه. الا هه هه هه. هه هه
 هه هه هه. الا هه هه. الا هه هه. هه هه هه.

1. Ms. h/h.

only; but, when he has through adoption been inserted in Christ's body, he is not only charged on account of fornication, but is also accused of impiety, as 'doing despite to the members of Christ'. Therefore it is with this meaning that Paul says, « He who commits fornication sins against his own body ». Immediately without any intervening words he went on to say, « Know ye not that your body is the temple of the Spirit that is in you, which ye have from God? And ye are not your own, for ye were bought with a price. Praise God therefore in your body »². Accordingly it is plain that through the adoption of the Spirit, which is the Spirit of Christ, we both become a temple of God, and, as it is said, « Christ dwelleth in our hearts »³; and let no one say that he who slanders and he who robs pollutes the one the tongue, the other the hand only; for the pollution is not the same, nor are the stain and the mire the same; and, even if we allow it to be the same, yet the pollution does not affect the whole body equally, nor is the whole temple of God so to speak defiled. For he who commits fornication with a woman who commits fornication intertwines his whole body.

1. A. v. (V) 'taking a member of Christ and making it a member of fornication'. — 2. I Cor., vi, 19, 20. — 3. Eph., iii, 17.

160 v° a.

الحدة في حق من رآه . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .
 في هذه الحالة : فلهذا . هـ : من رآه من رآه فلهذا .

1. Erasmus after ∞. — 2. Ms. ١٦٤٦.

This objection the blessed Paul demolished beforehand by having recourse to the divine Scriptures and saying, « They two shall be one flesh » ¹. That the sin and pollution of the other sins and those of fornication are not the same, but that the sin that arises from fornication is far removed from these, because it renders the man who commits fornication with his body, or with the temple of God, suddenly void of divine grace, this is clearly signified by the story of Samson. He even before his conception received a commandment by the voice of an angel, his mother being barren and his father Manoah ²; and, when he had been conceived and grown up, his affairs were determined according to the commandment of the angel who appeared; for he said, « Thou shalt observe and not drink either wine or strong drink, and thou shalt not eat aught that is defiled; for lo! thou shalt conceive and shalt bear a son, and iron shall not go up upon his head, because the boy is a Nazirite unto God from thy womb » ³. And he grew up and became very great, and he was blessed by the Lord, and the Spirit of God was upon the boy, through whom he wrought marvellous and glorious deeds. But,

1. I Cor., VI. 16. — 2. Sic SAV. — 3. Jud., XIII, 4, 5.

والانف اذ نسوه ونسوه ونسوه. ثم جعلنا بصدقنا الكهنة المسنين. لا وحدها
 لمجدنا ونسنا عيسا. حيزر ومع له رسمنا املسه لول. ون
 ومجلنا سبعه مة. الة رسمنا. مواتي دمجنا ومغنا. عدالا
 مبرم: مدحم ومع فلانا ونف. مغنا لونه فلنا. ثم اسمر كوه
 مودة. ه/غنا ون كوه. ننا ماقنا ومنا ممد. ابوه ونغنا وفلا
 ون نادن. ال ومع مة عونه بعلمه هلا نادن. ولعنا وامر
 انا مبر كوه. هوه فم. انا. ون. لا اعنه عهوه وعالا.
 الا مضمعه لانا ون والنا. والنا مدهه مدهه فالا
 وفلا. هده بل لانا. ون¹ وف او. ممدنا ونف هول. وننا ون
 نا. اجن من صادا الكهنة. واننا كوه ونسوه ونسنا. هبه
 لافنا. مغنا لانا لانا. ممدنا. ممدنا. ممدنا
 كونه ونغه كوه فلانا. هني كوه ومع انا ممدنا وننا. واننا
 كوه ونسوه ونسنا. مغنا وممدنا مغنا كوه ونمنا لافنا.

1. Ms. 400.

contained in other manuscripts, 'the Spirit of the Lord prospered his way'¹; and, though he opposed himself to God's laws, the grace of the Holy Spirit did not abandon him. However it was not fornication on which they were bent, but marriage. And again at the wedding-feast he composed a certain question, or rather² a riddle, and asked it of those Philistines, fixing gifts for them and promising them so many garments and articles of clothing, if they told him the solution of that riddle; but, if they failed to find the origin of it and did not tell it, on the other hand he appointed a similar present for them to give. So much for what he did : but they could not find the interpretation of the question; but they persuade the woman who had been united to him to get the answer to the riddle from him by a trick, and make this known to them, as was in fact done. And thereupon those garments had to be exacted from him; for the holy Scripture said, « The spirit of the Lord came mightily upon him; and he went down to Ascalon, and there killed thirty men; and he took their spoils, and gave their garments to those who interpreted the riddle to him »³. Now mark here again also how it said that the spirit of the Lord came mightily upon him, because he killed men alien to his race in fight, since God, as we have said, permitted this

1. Jud., XIV, 6. — 2. παζοζον. — 3. Jud., XIV, 19.

مة وامله . دة ورا سلهج . ۰۰۰۱ . اجدن وامن . ووامر وه مدهامدا دعه رساله :
 ورساله وامله . واه واطلا دمه دقدها مدهامدها . امهنا واه انا
 ادهه واه . هغه منج حفاه وامله وامله . مدهه واهله واه
 بدهه . مدهنا دلا دله رساله . دههنا واهنا مدهنا . مدهنا
 ووامر واه . دهنا واه . مدهنا واهنا واهنا واهنا . امهنا
 ودهنا واهله واهله . مدهنا واهنا واهنا واهنا . امهنا واهنا
 مدهنا واهنا واهنا . مدهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا
 واهنا واهنا . مدهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا
 مدهنا واهنا . واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا

LXVI

ημεῖς ἠμαρτάνομεν κατὰ τὴν οὐσίαν ἡμεῖς ἠμαρτάνομεν

V 137 a°
 (I 18 r° 30).

له واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا
 واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا واهنا

Corinthians sinned wickedly in this respect; for he said, « Such fornication is reported among you, and fornication of such a kind that is not even named among the peoples, that a man should have his father's wife » ¹. He began with an accusation of this kind, founded upon the particular unlawful intercourse, and he went on to use the spiritual knife against all fornication; and he raised a charge of this kind to a height. Look at the strict mercifulness of God, as in the history of Samson. As soon as he had committed fornication, the grace of the sanctifying power of the Spirit departed from him, but it was nevertheless poured out upon him in the power and operation of the successes obtained by him, giving an opportunity for repentance by means of which every sin is overthrown and cast out, unless we throw ourselves into the pit of despair ².

LXVI. — OF THE HOLY SEVERUS FROM THE LETTER TO EUPRAXIUS.

98-11.

For not only the manifestations of wrath that arise from wars, but also the chastisements of many kinds which are brought to pass from heaven for our correction it is the habit of Scripture to call evils. For the prophet

1. I Cor., v, 1. — 2. A Greek extract ἐκ τῶν πρὸς Ε. κουβικουλῶρον ἀποκρισίων is published in Cramer, *Cat. in Luc. et Jo.*, p. 255, but the passage is not in our text.

حتعبا. اذن بس نحا حصص. اما حعبا حصصا. اذ وحننا لا
 ححب. ونم حصص واما وحب حعبا واما وحب حعبا واما وحب حعبا
 الكوا اذن اضر وحب حبوب وحب. مسطرحه حصصا ححبنا اصبنا
 حتعص. حتعصه حربا حتعص ما انتصح اجبا حتعصا. اذنا وحبنا
 الاصبنا اذنا¹ اذن ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا
 الكوا اذنا³ ححبنا. اذنا ححبنا وحبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا
 ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا
 ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا
 ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا

המהתק נהור שכתובך בח כ לוחך ק הלאה כ את חשבתי
 מבעלך

LXVII
 V 229 v.

ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا
 ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا ححبنا

1. Ms. لا. — 2. Ms. ححبنا (sic). — 3. Ms. اذنا (ita abbr.). — 4. Ms. ححبنا.

Amos said, « Is there evil in a city which the Lord hath not done? » And, explaining what an evil of this kind is, which is brought to pass by God in order to benefit, he said as his mouthpiece : « 'I smote you with heat and with jaundice, ye increased your gardens : your vines and your olives and your figs the caterpillar ate, and even so ye turned not to me', saith the Lord »¹.

(A little farther on.) Of these chastisements and calamities therefore God is the maker, for our reproof and the repression of our sins. Indeed we also call the things that are brought upon us by way of chastisement evils : and the holy prophet also speaks and composed according to our custom, or rather² the Lord himself who spoke in him.

LXVII. — OF THE HOLY MAR SEVERUS, FROM THE LETTER TO EUPRAXIUS THE CHAMBERLAIN.

First he says, « I am he who formed light », and then he added, « and made darkness; »³ meaning this; that, because he formed light, he himself

508-11.

1. Amos, III, 6; IV, 9. — 2. μὲν οὖν. — 3. Is., XLV, 7.

ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ
 ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ
 ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ

LXVIII
E 28 r° v.
K 46 v.

ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ
 ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ
 ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ

ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ
 ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ
 ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܘܡܚܪܢܘܢ ܕܡܚܪܢܘܢ ܐܘܢܚܢܢ ܕܡܚܪܢܘܢ

1. Mss. ܘܐܘܢܚܢܢ

and plenty, and afterwards left the Lord and turned aside to idolatry, God delivered them into the hand of the Moabites, and at times to the sons of Ammon, and to the rest of the nations : and this Micah declares when he says. « Evils came down from the Lord upon Jerusalem, noise of chariots and horsemen »¹.

LXVIII. — OF THE SAME FROM THE 10th LETTER OF THE 2nd BOOK OF THOSE WRITTEN BEFORE EPISCOPACY, WHICH WAS ADDRESSED TO PHOCAS AND EUPRAXIUS THE CHAMBERLAINS.

For, after the fishermen had proclaimed the gospel and caught all the world, the word of truth took teachers of the church from profane wisdom, and seized them like vessels of sanctification (?)², and, having given them to taste of the bowl of true wisdom, and satisfied them with the unintoxicating drinks of the Holy Spirit, it sent them out like fishermen and they caught those who were puffed up with the wisdom of the rulers of this world on all mountains, that is by means of the very thoughts of false

508-11.

1. Mic., 1, 12, 13. — 2. There is no authority for this meaning of ܘܡܚܪܢܘܢ, which is perh. corrupt.

E 29 r^a a. وَاذْهَبُوا اَفْنِي. ٥٥٥٥٥ هَهْتَا. اَمَحِلْ وَلَا يَعْصِي وَهَسَا وَالْاَيُّوَا بَحْمَنْ دِهَسَا.
 حَمِلْ اَوْه¹ اَمْرٌ بِالْحَمْدِ وَالْاَيُّوَا وَبَسَا مَدْقَدَا وَهَزَلَا: عَسَا هِزْنِي حَسَلَا
 وَمَدْحِ بَعْدَا الْاَيُّوَا. اَوْه² وَالْحَمْدِ وَيَهْتَمِلْ اَمَلِي² مَدْحَعَا وَبَعْمَلَا.
 مَهْتَمِلْ مَدْحَعَا اَوْه³. اَلَا اَحْرَ هَسْقَدَا مَدْحَقَدَا مَدْقَمَدَا. هَلَا
 مَدَسْتَرَمَلَا اَفَلَسَا³ اَحْرَ اَمَحِلْ وَيَاوَا: اَلَا اَمَلْ مَدْحَمِلْ الْاَيُّوَا. اَوْه⁴ وَمَنْزَا
 لَعَمَدِرْ الْاَيُّوَا: اَمَهْنَلَا. مَدْحَلَا مَدْعِي اَحْبِبْ هَا مَهْنَلَا رَحْمَتَا. هَمَّ وَمَنْ
 عِنْتَا دِهَ عَمَلْ مَدْحَمِلْ اَمَدْنِي. اَلَا اَوْه⁵ اَلْحَقَقَمَلْ: اَلَا اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ
 مَدْعَمَلْ. هَلَا اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ
 اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ
 مَدْقَمَدَا. هَلَا مَدَسْتَرَمَلَا اَفَلَسَا اَحْرَ وَيَاوَا. اَلَا اَلَا مَدْحَمِلْ الْاَيُّوَا. اَوْه⁵
 E 29 r^b b. وَبِنَا عَمَدِرْ. الْاَيُّوَا: اَمَهْنَلَا. عَمَلْ وَمَنْ وَمَدْحَعَا اَفْنِي: وَمَدْحَلَا اَوْه⁵ مَدْعَمَلَا.
 حَمَلَا. اَلَا اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ اَحْرَ

1. Mss. ٥٥٥. — 2. K α for ω. — 3. K افسا. — 4. K om. — 5. o added above in K.

become pieces of flesh¹, so that they are not able to have God's spirit dwelling in them. That character so to speak of gates of bronze and bars² of iron was shattered and crushed by the power of the divine Incarnation by him who said, « The kingdom of heaven belongs to violent men, and violent men seize it »³, and, « I will give thee hidden and secret treasures, and invisible ones will I open to thee that thou mayst know that I am the Lord God who calleth thy name, the God of Israel, because of Jacob my bondman and Israel my chosen »⁴. And we said before at the beginning of the composition that Cyrus searched the very depths of the earth themselves in Babylon, and carried all the riches of the Babylonians into captivity. This therefore God himself promises to Cyrus by word of mouth, saying, « I will give thee hidden and secret treasures, and invisible ones will I open to thee, that thou mayst know that I am the Lord thy God, who called thy name, the God of Israel ». But he uses the name 'kingdom', on account of which he also termed him 'anointed'⁵. « These », he says, « you shall find, because of Jacob my bondman and Israel my chosen »,

1. I cannot trace this quotation. All this part of the letter is corrupt in the mss., and it is only by free emendation that I can produce any sense. — 2. *μοχλός*. — 3. *Matth.*, xi. 12. — 4. *Is.*, xlv. 3, 4. — 5. *Ibid.*, 1. There is no mention of the name 'kingdom' in our texts, but only *ισχὺν βασιλείων*.

ܕܗܘܝܬ ܘܐܢ ܐܗܘܐ ܗܘܘܐ ܡܢ ܥܡܘܠܐ. ܡܠܗܘܐ ܘܐܢ ܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܗܘܐ ܘܐܢ ܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ
 ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ
 ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ
 ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ
 ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ

ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ
 ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ

ܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ
 ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ
 ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ
 ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ
 ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ ܕܡܠܥܟܘܬܐ

1. K ܥܘ. — 2. G 56 v° b, heading (see p. 268, n. 1) ܡܠܥܟܘܬܐ.

whom also Cyrus brought up from captivity : therefore he merited also the
 aforesaid rewards. It was because of Cyrus therefore that the announcement
 was put together in this way : but the aforesaid words fit Christ the
 Saviour of us all also; for, if he divested himself and became poor for our
 sake while he is rich¹, he does not refuse to have words used of him which
 befit his exinanition.

LXIX. — THE LETTER OF THE HOLY MAR SEVERUS, PATRIARCH OF ANTIOCH,
 TO ANASTASIA THE DEACONESS².

While walking in the way of righteousness (I mean that of asceticism), 522-6.
 and the monastic life, you meditate on the sublime thoughts of the God-
 inspired Scriptures, and gather benefit from them, and shun lack of know-
 ledge and the poverty arising therefrom as something alien to the command-
 ments of religion, and for this disposition therefore you are an object of
 praise. For the book of Proverbs also somewhere said, « The lips of the

1. II Cor., VIII, 9. — 2. Ep. v, 1 after exile (see text, p. 249). A so-called life of Anastasia (there
 called 'patrician') exists in Add. 14649 (f. 99^v), but is historically worthless. This letter was written
 after the work against Julian of Halicarnassus (p. 272), but the allusion to Isaiah (*ibid.*) forbids a
 late date.

سبعاً¹ انا واماؤن. واماؤن² بقفنا ونسعد. وبني اؤن سب حج الامامال.
احدهو حتفعا منسعل حب اهلج قذلا. صله و اء فلهو حتفعا:
احنا و اجن علسا زنا وناسقم. ولبجنا وعزا بلان. صله اوسا
وانقء فلهو شتوه حدهو صمصا خلمه: هلا اؤن اؤن صمصا
اممصا: هلسنا انا عهدها وستا انا منقبعنا وسلهؤوه انا.
* جوزب اممصا انلهق. او انا اؤن نسقر انا. و اء³ اؤنق و امر اء:
وامر⁴ بعدها ولا عدها و اللل انا هلقبع حلاؤن. له صله دارمال.
الا صله لا حلاؤن اؤن عفا انا هلقبنا فدهق انا اؤن اممصا.
اؤن و اؤن⁵ انا و الامامال هلمبال. اؤن⁶ اوسا وسفل. اؤن صقا
بعدها⁷. اؤن انا اؤن هلمبال⁸ معا. اؤن و اهللق وسقر. اء اؤنق
ولا حبص اممصه ده. جوزا⁹ اءهؤوه. اؤن هق و اللل اهللق
حصحله اء و اللل علال. اؤن هدهسنا انا اممصا الل. اؤن هق وسفا:
اؤن¹⁰ و انا صق اؤن هلمبال¹¹ معا. بعناصا¹¹ حلاؤن و انا.
A 116 f^o b.

H 44 v°.

A 116 f^o b.

1. H اؤن. — 2. H واماؤن. — 3. Mss. اء ه. — 4. H امر. — 5. H اممصا اؤن و مصمصا انا. — 6. H
اؤن. — 7. H و حلها. — 8. A اءهؤوه. — 9. H جوزا. — 10. H اؤن. — 11. H بعناصا.

the Father and in the Son and the Holy Spirit; to which it is reasonable to suppose that our Lord, the ‘one of the Trinity’ is urging all men through these words; because indeed, as the apostle said, he ‘wisheth all men to be saved, and to come to the knowledge of the truth’¹. Since therefore some have wasted all their life in negligence, and taken no account of the faith, and at last towards the end of life come to a perception of their sins, and rush to the faith, the merciful one says this : « Even men of this kind, who come and knock at my door at an untimely hour of night, I will hear, not for the sake of justice, but because of their importunity², and I will hand to them the loaves of faith, which is the confession of the Holy Trinity ». The friend therefore, the master of the house, is the God and Saviour Jesus³, who loves every man, even those who have not yet believed on him, and thirsts for their salvation. But he who asks for the three loaves in the middle of the night is he who comes to the faith late. But the friend who came from a journey and was received by him we should afterwards rightly understand as the angel or angels who come at the end of life to take us and

1. I Tim., ii, 4. What follows is in the Gr. put into Christ’s mouth. — 2. Gr. ins. ἀνυπόκειται δὲ ἐντραύθῳ τῆς ὑπομονῆς ἡσπὴν καὶ προσεδράσαν. — 3. Gr. ins. ὁ Χριστός.

مائة : اى *مات* و *بالم* *الجنة* *الحق* و *مات*
 و *ربوتما* و *الاب* *الى* *ان* : *ق* و *م*
 و *مات* و *ربوتما* *الاب* *الى* *ان* : *ق* و *م*
 و *ربوتما* و *خالات* *الاب* : *نفس* و *مات*
ناسه : *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *ربوتما* و *خالات* *الاب* : *نفس* و *مات*
ناسه : *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *ربوتما* و *خالات* *الاب* : *نفس* و *مات*
ناسه : *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *ربوتما* و *خالات* *الاب* : *نفس* و *مات*
ناسه : *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*

مائة : اى *مات* و *بالم* *الجنة* *الحق* و *مات*
 و *ربوتما* و *الاب* *الى* *ان* : *ق* و *م*
 و *مات* و *ربوتما* *الاب* *الى* *ان* : *ق* و *م*
 و *ربوتما* و *خالات* *الاب* : *نفس* و *مات*
ناسه : *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *ربوتما* و *خالات* *الاب* : *نفس* و *مات*
ناسه : *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *ربوتما* و *خالات* *الاب* : *نفس* و *مات*
ناسه : *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*
 و *ربوتما* و *خالات* *الاب* : *نفس* و *مات*
ناسه : *م* و *مات* *الاب* *الى* *ان* : *ق*

19 v° a.

A 116 v° a.

1. Here begins an extract in G 264 r° b. — 2. G om. — 3. A *في* *ق*. — 4. G om., but with mark of omission. — 5. G *ان*. — 6. G *في* *ق*. — 7. G *في* *ق*.

slew between the temple and the altar »¹, have been variously understood by those who have interpreted, because concerning this matter nothing is plainly stated by the God-inspired Scripture. But, since our Saviour's purpose requires that he should unite and comprise in the saying all the blood of righteous men that was unjustly shed, from Abel down to the day on which he himself said these things to the Jews, and lay the responsibility for this upon them and upon their ancestors, it² is a right and reasonable thing, as it seems to me, to understand that he referred to Zacharias the priest, who begot for us the holy³ John the Forerunner and Baptist, whom a tradition not contained in Scripture relates that the Jews slew between the temple and

1. Matth., xxiii, 51. — 2. This passage to 'them' (p. 252, l. 2) is in Mai, p. 332. — 3. A. v. (AG) 'Theologium': Gr. *θεσπίσιον*.

وحيثما انطلقنا من اجلنا المملوك . ده
 ولا رجلا املنا من لوعا حذو . واهو بهلا
 واما لا مسجدا يقصر جونا فح
 املنا من لوعا من رجنا . ده به جونا
 حلسه . . الا دفعه مننا ونحصا . سلا
 به ونحصا لا دفعه الحنا . ححاحا
 واهي ليمه مجافز . حون ونحصا
 حننا اننا لا نحتسبنا لمحصا
 الا اننا . ولا حننا اننا .
 لا حنا مننا بهجته . حح حنا
 قدحنا مننا فذنا لعلمنا وننا
 ولا مده مننا . الحنا مننا
 مهنا . حنا حنا . اننا مهنا
 ولا مدهنا وحقنا اننا . اننا
 والسمع ده حنا وننا اننا :
 حه هاجه² ستمه ولا حنا . الا حنا
 حنا اننا مننا واهنا فحاحا .
 اننا حنا حنا مننا ؛ [سند] لا

وحيثما انطلقنا من اجلنا المملوك
 واهو بهلا : اننا مننا
 ونحصا : حنا مننا وننا
 وننا مننا اننا . به حنا مننا
 اننا مننا مننا لا مدهنا : اننا
 حنا مننا وننا مننا مننا
 المملوك : ده ولا حنا مننا
 واهو بهلا ؛ وانا لا حنا مننا
 حنا مننا .¹ اننا مننا
 ده به جونا حلسه . . الا حنا
 ونحصا . سلا به ونحصا . ولا حنا
 ححاحا ؛ واهي ليمه مجافز . حه
 لمحصا الا حنا مننا ؛ وانا
 اننا لا نحتسبنا . ولا سعده مننا
 حنا حنا ؛ مده حنا . حه حنا
 اننا حنا مننا مده مننا مننا
 لعلمنا ؛ وانا³ مده مننا .
 الحنا حنا مننا حنا مننا

E 20 r° a.

1. Ms. . . . 2. Ms. . . . 3. Ms. om.

prophecy, who was to exercise sway over them and lay the yoke of bondage upon them. And these things Gregory the wise in divine things, the brother of Basil the great, and bishop of Nyssa, in the sermon on the Nativity of our Saviour, states thus : « But, if we are not straying a long way from the subject, it would perhaps not be inopportune to adduce Zacharias also who was slain between the temple and the altar to testify to the undefiled mother. This Zacharias was a priest, but not a priest only, but possessing also the gift of prophecy, and the power of prophecy is proclaimed in the book of the gospel as inevitable¹, in that the divine grace makes a way for men beforehand, that they may not think the birth from a virgin incredible, and, training the assent of those who did not believe beforehand by small miracles, a child

1. A. v. E. «unblamed»; Greg. (ed.) ἀνύπαρκτος (l. ἀνύπαρτος; Luke, 1, 67 ?).

لا محلا لا محلا محلا محلا . لا
 وسيف مح مح محلا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا
 محلا محلا محلا محلا . لا محلا محلا

E 20 v° a.

1. Ms. 450. 2. Ms. 501.

things, having understood the mystery of virginity in the undefiled birth, did not exclude the unmarried mother in the temple from the place which according to the law was assigned to the virgins, teaching the Jews that the Maker of the things that are and King of all creation has human nature under his rule with all things, and by his own will leads it to that which pleases him, and is not himself controlled by this nature, so that it is in his power to make a new form of birth which will not cause her who has become a mother to cease from being a virgin. Therefore he did not exclude her in the temple from the ranks of the virgins; and this place was a space between the temple and the altar. Since therefore they heard that the King of creation was coming forth¹ by dispensation to human birth, in fear of being under a king's rule they slew the man who testified these things

1. Greg. προ-βγαί.

E 21 rº a.

۵ ۱ف ۴خقا ۱سز۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۴س۳۱۳۱ ۱ن ۱ل۱م۳۱. ۵ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱. ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱

۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱

۵ ۱ف ۴خقا ۱سز۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۴س۳۱۳۱ ۱ن ۱ل۱م۳۱. ۵ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱. ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱

۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱
 ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱ ۱س۳۱۳۱

V 279 vº
I 135 rº a.

1. Ms. ۵۵۰. — 2. Ms. ۱۱۳۱. — 3. Ms. sing.

evangelic saying of our Saviour to set forth, was perpetrated down to his time and then ended : for after Joash other kings of the Jews also reigned who turned aside to idolatry, and, as is natural, were ill-disposed towards those who pleased God; among whom Manasseh is said to have put Isaiah the great among prophets to death with a saw. But besides these things we should know this also, that the man who was put do death by Joash was called Azarias and not Zacharias, though in certain copies some men have changed the name, and by a slight change have written 'Azarias' as 'Zacharias' ¹. Accordingly for all these reasons it seems to be a just conclusion that we must consequently understand our Saviour's saying of the father of John the Baptist, as the holy Gregory said.

Of the passage written by the wise Paul in the first epistle to the Corinthians, « He that speaketh with tongues edifieth himself, but he that prophesieth edifieth the church ² », this is the elucidation. In the times in which the apostles were propagating the saving preaching of the gospel in the

1. H. Pat., XXIV, 20. — 2. I Cor., XIV, 4.

وبيان مدقة مدينا . لعلكم
 وعزيز نسا . كما لا مدقة مدينا
 مدله اذ قد قيل لا وحتال . هله
 كما اني¹ . ومع ذمه مدقه . امر
 هذا عللا ومله . وقله . مدله
 وكون ويرا حلال . ما من حسمه
 اعز . ما من حسمه عقه
 ورسلا لا لمدح . فكم في كما
 امدت ما فكم في . . . . .
 وحذبه . . . . . رقتا هيتل . مسبا
 مددالحج . . . . . حلقلا . هله
 امدقسه لا لعملا مدقه . . . . .
 انقم . مع استلا . اذ حلقله
 فكم في . . . . . امحلا . حمت
 حلالا . في حسمه . مدله
 انقم
 ومع قله حمة حاقسه . احلا
 تم حمة . حمة حمة . حدة
 مع . . . . . حمة حمة . امرا

لا مدقة مدينا مدله ويرا هتيم
 لا وحتال .

A 117 f. b.

اذ اني . مع وحمد . . . . .
 حلقلا مددالحج . . . . .
 مدعتلا . هلقم امدقه²
 لعملا مدقه . . . . . استلا . مع
 حلقله ام لمدح وكم في . . . . .

1. Ms. . . . . — 2. Ms. امدقه .

world, many of those who believed worked signs and prodigies, in order to bring unbelievers to accept the truth. For it is for this cause that miracles are numerous among unbelievers, and not among those who have already believed, according to the saying of the same Paul¹. For this very same reason the gifts of the Spirit were given with greater liberality, and more openly, to these who were being brought to the faith. And those who were baptized often spoke with tongues immediately, and some were thought worthy to receive prophetic inspiration, while certain others even enjoyed the possession of both, as is written in the book of the Acts about some men who were baptized by Paul at Ephesus, as follows: « But, when they had heard it,

1. I Cor., XIV, 22.

ويعقبها اباها حين تصالها . . . ما ينالها
 فحسب بهننيت ندمت وانما انا . . . و
 اسناله ان اباها انا ومنه حسا
 حسه انا من حسه حسه¹ اسناله انا
 من حسه انا . . . انا و انا حسا
 وعفتها و انا حسه انا انا
 انا انا انا . . . حسا حسا
 و انا انا . . . حسا حسا
 حسا حسا . . . حسا حسا
 انا حسا . . . حسا حسا
 انا حسا . . . حسا حسا
 انا حسا . . . حسا حسا
 انا حسا . . . حسا حسا
 انا حسا . . . حسا حسا
 انا حسا . . . حسا حسا

A 117 v° b.

E 21 v° b.

ما ينالها . . . ما ينالها
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا
 انا حسا . . . انا حسا

1. Ins. in marg. — 2. Here begins an extract in J 35 v°. — 3. A om. — 4. A حسا حسا . — 5. J حسا حسا .

then this is another wife by whom he had other children after the calamity, or the former one, who under the magnitude of the afflictions that came upon him gave way and stumbled, and advised him to utter some blasphemous speech and depart from his pains. However it is reasonable for us to understand that the wife by whom the children after the calamity were born was some other one different from her. For it is as if adding something new that the writer uses the words: « Having taken an Arabian wife he begets a son »¹. For it would have been far from just that she should share in the good things, who shrank in the time of the struggle, and tried to bring the combatant² down from the highest summit of endurance.

1. Job, xlii, 17c. — 2. ἀβιγάτης.

١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠

١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠
 ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠ ١٢٠٠٠

E 22 r a.

1. Here the extract in J ends. — 2. Ms. ١٢٠٠٠. — 3. Ms. ١٢٠٠٠. — 4. Ms. ١٢٠٠٠.

The words that were written by the writer in the book, and these also about Job, of whom it is written that he also 'shall again rise with those whom the Lord raiseth'¹, we must suppose to have been composed with this meaning. In consequence of so great a trial he had in a sense gone down to Sheol and final destruction, so that even his name should thenceforth be extinguished, as he himself said when he was being tormented by the pains², and suddenly he arose as from the dead, and put off the unsightliness of the sores, and he was comely in body, as in the bloom of youth, and everything ended for him in a change to the best fortune. Therefore, lest any think that the prize of virtue ends with these things, and lest we who read imagine that we shall receive the rewards for the labours

1. Job, XLII, 17a. — 2. Id., XIX, 14.

مَسَا حَبِ اَوْء ؛ اَمَدِن . وَحَلَاث دَلَعَوَس
 وَلَاوَى مَامَر دَمَر اَوَلَمَج ؛ مَعْمَمَر اَوْء
 مَدِنَمَا . اَمَر فَنَج وَحَقَاقَل ؛ اَمَر اَوَلَمَج
 مَعْمَمَر . جَم لَه لَمَا اَوَلَمَج وَحَلَلَمَا
 اَوَلَمَا سَا¹ ؛ اَوَلَمَج ؛ اَعْلَاوَى دَاوَى . لَمَا ؛ مَج
 مَحَدِنَا ؛ مَسَمَمَمَا اَوْء ؛ دَلَا مَلَاوَمَمَا .
 مَدَلَمَلَاوَى اَوْء ؛ مَدَمَمَمَدِن ؛ اَمَا
 دَمَدَمَا ؛ لَمَاوَى مَلَاوَمَدَمَا اَمَا . مَلَاوَى مَبِء
 اَمَا لَمَمَمَمَمَا ؛ مَدَمَمَمَا اَوْء ؛ مَلَمَمَمَمَا ؛ مَعْمَمَمَمَا .
 دَلَا ؛ اَمَدَلَا مَعْمَمَر لَمَدَمَمَا ؛ مَلَمَمَمَمَا . اَوْء
 ؛ مَحَبَلَا اَوَلَمَج . مَلَمَلَا مَسَمَمَمَا
 مَلَمَمَمَا اَوْء ؛ دَلَمَلَمَمَمَا مَدَمَمَمَمَمَا .
 دَلَمَلَمَمَمَا اَمَا ؛ مَدَمَمَمَمَمَر مَعْمَمَر لَم
 لَمَدَمَمَمَمَا اَمَدِن ؛ مَج اَوْء ؛ اَمَلَا . اَوْء
 ؛ مَلَمَمَمَا² ؛ دَلَمَمَمَا ؛ مَلَمَمَمَمَا ؛ مَعْمَمَمَمَا
 مَعْمَمَمَمَا . جَم رَلَمَمَمَمَا مَمَمَمَمَمَا مَدِن
 مَلَمَلَمَلَا مَدِنَمَا . مَعْمَمَمَمَمَا مَعْمَمَمَمَمَا
 حَمَلَمَا ؛ دَمَلَمَا لَمَلَمَا . لَمَمَمَمَا ؛ مَمَمَمَمَمَا
 اَلَمَمَمَمَمَا اَمَلَمَلَمَمَمَمَا مَلَمَمَا اَلَمَمَمَمَمَا ؛
 اَمَلَمَمَمَا .. مَعْمَمَمَا ؛ مَج جَمَا مَلَا ؛ حَمَلَمَا

مَسَا حَبِ اَوْء ؛ اَمَدِن . وَحَلَاث دَلَعَوَس
 وَلَاوَى مَامَر دَمَر اَوَلَمَج ؛ مَعْمَمَر اَوْء
 مَدِنَمَا . اَمَر فَنَج وَحَقَاقَل ؛ اَمَر اَوَلَمَج
 مَعْمَمَر . جَم لَه لَمَا اَوَلَمَج وَحَلَلَمَا
 اَوَلَمَا سَا¹ ؛ اَوَلَمَج ؛ اَعْلَاوَى دَاوَى . لَمَا ؛ مَج
 مَحَدِنَا ؛ مَسَمَمَمَا اَوْء ؛ دَلَا مَلَاوَمَمَا .
 مَدَلَمَلَاوَى اَوْء ؛ مَدَمَمَمَدِن ؛ اَمَا
 دَمَدَمَا ؛ لَمَاوَى مَلَاوَمَدَمَا اَمَا . مَلَاوَى مَبِء
 اَمَا لَمَمَمَمَمَا ؛ مَدَمَمَمَمَا اَوْء ؛ مَلَمَمَمَمَا ؛ مَعْمَمَمَمَا .
 دَلَا ؛ اَمَدَلَا مَعْمَمَر لَمَدَمَمَمَا ؛ مَلَمَمَمَمَا . اَوْء
 ؛ مَحَبَلَا اَوَلَمَج . مَلَمَلَا مَسَمَمَمَا
 مَلَمَمَمَا اَوْء ؛ دَلَمَلَمَمَا مَدَمَمَمَمَا .
 دَلَمَلَمَمَا اَمَا ؛ مَدَمَمَمَمَا مَعْمَمَر لَم
 لَمَدَمَمَمَا اَمَدِن ؛ مَج اَوْء ؛ اَمَلَا . اَوْء
 ؛ مَلَمَمَمَا² ؛ دَلَمَمَمَا ؛ مَلَمَمَمَا ؛ مَعْمَمَمَمَا
 مَعْمَمَمَمَا . جَم رَلَمَمَمَا مَمَمَمَمَا مَدِن
 مَلَمَلَمَلَا مَدِنَمَا . مَعْمَمَمَمَا مَعْمَمَمَمَا
 حَمَلَمَا ؛ دَمَلَمَا لَمَلَمَا . لَمَمَمَمَا ؛ مَمَمَمَمَا
 اَلَمَمَمَمَا اَمَلَمَلَمَمَا مَلَمَمَا اَلَمَمَمَمَا ؛
 اَمَلَمَمَا .. مَعْمَمَا ؛ مَج جَمَا مَلَا ؛ حَمَلَمَا

E 22 v. a.

1. Ms. ستی . — 2. Ms. om. ۶ . — 3. Ms. مامر .

again rise with those whom the Lord raiseth ») the writer is thought to be explaining this also, that he endured such pains, not because he looked to the things that were given him in this world, but to the hope of the great and wonderful resurrection, concerning which also he said, « I will endure for thee until I shall again be »¹; and again, « For I know that he ever floweth who shall release me upon the earth. He shall raise my skin which endureth these things »². The words which are before us for the purpose of interpretation were used by the author with reference to the general resurrection which is expected by everyone (and the words are « He shall again rise with those whom the Lord raiseth »), and not, as your religiousness has supposed, to that by which some of the saints rose,

1. Job, XIV, 14. — 2. Id., XIX, 25, 26.

عجب زوسل. و اقد لا زحل و امعلا
 اعبا و ب. لا ق. مع لالا. جوملا
 لاسا. و اذلا زجلالا. مقافا انون
 حبا محه و افاضاسه. هفتا قفما
 و متعلا و عصبه مضم. و عفه. مع
 حبا مده و. حلا و ممداه حله
 لخدملا مبعلا. و ابسرمه لعتلا.
 * و املا ابي لعلها ابدن لا
 ببداسا: و فتا هفتا و متعلا و عده
 مده. مالا امامن و نحصت. و مبه
 امامن و امامن و امامن. و امامن
 امامن و امامن و امامن. و امامن
 ابدن هفتا: حله و حله و فتا
 و متعلا. مالا و له و امامن
 ممدالا. و اب و ممدالا لعلو. الا
 و بدمالا و لا ق و فتا مغمسا.
 و مبع و مبع در حلا اقدن ابا و زلملا
 ممدالا. لالا لاسا و دلسه و بساده
 و مده و فتا. و اب و سب لعلو داب

A 118 r° b.

E 22 v° b.

و لعلو و مده هم سلح حقه و
 و حلا لعلو. لاه و امامن ممدالا
 ابي لعلها حنب حه و مده. و مده
 و مع مده و مبع حلا و ذلا عجب
 امامن. و اقد لا زحل و امعلا انون
 لا ق. مع لالا. جوملا لاسا. و اذلا
 امامن. و ممدالا. انون ممدالا.
 افاضاسه. هفتا هفتا و متعلا و لعل
 و عصبه مضم. و مبع مضم
 مدمه و مع حلا و ممداه. حله
 لخدملا مبعلا. و ابسرمه لعتلا.
 * و املا ابي لعلها ابدن لا
 ببداسا: و فتا هفتا و متعلا و عده
 مده: مع مالا امامن و نحصت
 و امامن و امامن و امامن. و امامن
 امامن و امامن و امامن. و امامن
 امامن و امامن و امامن. و امامن
 ابدن هفتا: حله و حله و فتا
 و متعلا. مالا و له و امامن
 ممدالا. و اب و ممدالا لعلو. الا و اب

when our Lord took the saving Cross upon him for our sakes, and the Good Shepherd laid down his soul for the sheep. For this the holy¹ Matthew the Evangelist recorded in these words : « But Jesus, when he had cried with a loud voice, gave up the ghost. And lo! the veil of the temple was rent in two, from the top to the bottom, and the earth quaked, and the rocks were rent, and the graves were opened, and many bodies of the saints who slept arose, and came out from the graves, and after his resurrection went into the holy city, and appeared to many »². Since then the Evangelist stated indefinitely that many bodies of the saints who had fallen asleep rose, it is unnecessary for us to inquire who these were, and if Job was among them. For the reason why he said 'many', and not 'all the bodies of the saints' is because the resurrection which is expected by everyone is not that one,

1. A. V. (A) 'Theologian'. — 2. Matth., XXVII, 50-53.

ويعلم فذبح مع قيلا . جسداسرمنسا
 الكهنة من اذبحتم . من فحسمه .
 ومن زيغنا حيا لى ١ . وانسا مع
 اذبح ١٥٠٠ . ويؤمنوننا انسا للاله .
 اذبح ومع انسا ١٥٠٠ . تحت
 / اذبح مع انسا ١٥٠٠ . واذبح
 اذبح ١٥٠٠ . اذبح . انسا ١٥٠٠ . تحت
 مع حقا الاقوال . كما انسا . واذبح
 اذبح . انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .
 للاله انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .
 انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .
 انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .
 انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .
 انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .
 انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .
 انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .
 انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .
 انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ . انسا ١٥٠٠ .

ومالسا بالذبح واذبح مع انسا . انسا
 من حيا انسا انسا انسا :
 حيا انسا انسا انسا :
 واذبح : من حيا انسا انسا :
 انسا : انسا واذبح مع انسا :
 انسا انسا من حيا انسا ١٥٠٠ :
 انسا انسا : انسا : من حيا انسا :
 انسا . انسا انسا ١٥٠٠ . تحت
 انسا مع انسا واذبح انسا .
 انسا انسا ١٥٠٠ . انسا .
 مع انسا انسا انسا . انسا .
 انسا . انسا ١٥٠٠ . انسا .
 انسا انسا انسا . انسا .
 انسا انسا انسا . انسا .
 انسا انسا انسا . انسا .
 انسا انسا انسا . انسا .
 انسا انسا انسا . انسا .
 انسا انسا انسا . انسا .
 انسا انسا انسا . انسا .

E 23 r a.

1. Ms. انسا . — 2. Ms. om.

but the one at the second coming of our Saviour Christ. For then, I mean at the time of the revered Cross, it was only in order to demonstrate the power of our same Saviour, who in that the soul separated from the body went down to Sheol, that certain men rose by a divine manifestation, showing that in the places beneath the earth there was perception of the God-belittling illumination. And these were prophets and some of those who lived after the same manner as they, who were well known from the Holy Scriptures among the inhabitants of Jerusalem. This is stated also by the God-clad Ignatius, who adorned the throne of the Antiochenes, immediately after the apostolic administration¹, and the first see of the chief of the apostles Peter, and was perfected with a crown of martyrdom. In writing to those at

1. A. v. (A) 'coming'.

E 23 v° a.

وادام لمدحهم: تم مدعني لله عه وذل
 واه سمدنا: لعه سمدنا وسلمة
 لعه سمدنا وقدمنا دقم: دلستنا
 وادام. اه لعم افن. .. مدله لعم
 وسلمنا ذمنا ادكنا: تم منح حفنا.
 لا صبر مدنا روف اع وبلسنا.
 مدله ادبنا ونازا. مدله اه¹ تم
 ممدنا² اذم³ عه سمدنا³ وشله اه. صح
 اه ذل اف لذم امدنا اه. سمدنا¹
 مدله ولا هعب عمدنا⁵ وممدنا
 ونسنا صا: هه تنال لعم ومعه اه

A 118 v° b.

ارده: امر انعم وادامنا: امر
 لدرز: امر انعم ودرذنا ورامدنا.
 مدامب ان والاذم. ددستنا وادام.
 ولا مدنا⁴ انعم بلاننا⁶ صح ذمنا
 صا: انعم سمدنا⁷.. اه صا لذم سمدنا
 وسمدنا⁸ اه وهال لعم صمدنا⁸ امدنا

سمدنا اه سمدنا¹ سمدنا¹ سمدنا¹
 وبع انم ونازا: وادام وسمدنا
 تم عفا مدله مدمه سمدنا
 حفنا: سمدنا ومدله صمدنا انم
 وادام وادام. تم لعم سمدنا وسمدنا
 مدك لعه سمدنا وسلمة لعه سمدنا
 ومدنا دقم دلستنا وادام. اه لعم
 افن: مدله لعم وسلمنا لعمنا
 ادكنا: تم به حفنا مد. لا مدنا
 ولا ولسنا دمدنا. مدله ادبنا
 واده ونازا. مدله اه تم ممدنا
 اذم عه سمدنا وشله اه. اه به صمدنا
 سمدنا ومدنا. تم صح اه ذل لعم
 انم سمدنا. اه مدله ولا هعب
 عمدنا وسمدنا ونسنا لعمنا: هه تنال
 لعم صح صا ومعه صمدنا امر صا
 واه لعم وادامنا⁸. امدنا وادام.

1. G. 101. — 2. GM ممدنا. A ins. «³» — 3. GM عه سمدنا — 4. A. سمدنا. — 5. M
 ممدنا. — 6. GM بلاننا. — 7. Here the extract ends. — 8. Ms. «⁸»

done away, much more shall death be annihilated »¹. And in the fifteenth
 note which follows, when speaking about saving baptism, and explaining
 why a man who is about to be baptized, when he repeats² the baptismal
 confession, is baptized into the remission of sins and the resurrection of the
 dead, and eternal life, he says this : « For, since sin brought in death, the
 root being dried up, we must no longer dispute in any way about the
 destruction of the fruit. Therefore after first saying 'the remission of sin',
 he then confesses³ also the resurrection of the dead, being led from this
 to that also. And afterwards, since the name 'resurrection' does not suffice
 to set forth everything (for many after they had risen departed again, as

1. In Ep. 1 ad Cor. Hom. XXXIX. 39 (ed. Field). — 2. A. v. (E) 'tenus'; — 3. Jo. Chrys. ἁπολογεῖς
 (v. l. ἁπολογεῖ).

٥٨٤ عذمتنا: (١) انه وبه لعلنا وبما هو مخلصنا لا نرجى
 معه مصلتنا فتعزى: ٥٨٥ مع ما لا يخدمه مصلتنا^١ او هو وبما هو مخلصنا مصلتنا
 حذمتنا: (٢) انه مخلصنا وصبرنا استغنى وبمنا لا نرجى: وبمنا لا نرجى
 او هو: حذمتنا وبما هو مخلصنا: او هو مخلصنا: او هو مخلصنا
 نعمه الا وهو: حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا
 عذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا
 وبمنا استغنى: (٣) عذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا
 امنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا
 حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا
 وبمنا استغنى: حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا
 حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا
 حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا: حذمتنا وبما هو مخلصنا

119 r° a.

1. Ms. pl. — 2. Ms. مخلصنا. — 3. Ms. حذمتنا.

prayers. For in these things our duty consists; and to this also the apostolic
 saying extends, « If any man taketh no thought for his own and especially
 those of the house, he denieth the faith, and is worse than an unbeliever »¹.
 And that we should take thought for their worldly opulence, or for anything
 else that is pleasant, is the part of those who are not philosophers. This
 distinction therefore I too made, and asked the love of God that is in you
 to write to me about them; and you have done well in telling everything
 both wisely and in accordance with truth; and it is proper that the distinction
 in this point also should not escape you. Upon another matter you have
 asked me questions of this kind. I have heard that Isaiah² the unlawful,
 like Dathan and Abiram, has risen against the laws of the priesthood, and
 has trampled upon everything like a hog, with foul, disorderly,uncanonical
 feet; and that, having gone to Pamphylia, he has thought fit to whisper
 lies about me, and to say that in what I wrote about the incorruptibility of
 the body of God and our Saviour Jesus Christ³ I proclaimed the faith, and
 said that the body was corrupted and dissolved during the three days' burial,
 and certain similar blasphemies which are not plausible, which wound the
 ears, and disturb the souls, of those who listen without intelligence: and it

1. I Tim., v. 8. — 2. S. L., pp. 232, 373. P. G., LXXXVI, 35. — 3. In the treatise against Julian of Halcaunassus; Add. 17209; Vol. Syr. 159, 255.

وفتتصلا. ودمسمع مدمدملا. مفرمعا لبعقلا وانه وولا حصلا
 وفتتصم. موملا او دموهس. افنق كاصح انه وولمب فكمم اولم
 ودمب الالاب. كفا مومدا وقر. ان او مولا او اناب دمومر ووامر او
 وامللمسا لمدع اموماب. دم انقم دحم دلمحه او دمه كصب. او دمب. موملا
 ومه انه ودملا حلنقلا. موملا انه ودمر موملا وفتتصلا: اسباب
 موملاب نوملا لدموماب. مومب فده او ملام مومب. مومب موملا
 وفتتصلا. دم موملا ولسا وموم ودمب. انه فال لالده او ودمب. ودمب او
 بعقلا موملا دلا مومرا مومب. موم او لمم ودمب اناب دموم
 ودممسا. مومومع اناب كصب وم. وواف او به وفتتصم موملا لالاب موم
 انقلا. افلا فوملا ودمم لالعصب لالدمب. وموم او موملا انه و
 كصب كمام. انه وولا موم مومومسا موم او مومب. فمولا اناب كصب وم.
 ومومب ودمم او موم موموملا. او دمو دلملا لالاب موم. موملا
 ودمموم موم فوموملا

موملا انقلا ودمم انموم موموملا

is therefore in my mind to send a man there carrying all that has been written by me, in order to establish the truth. If then you also have heard of any similar report that has been whispered there, since some persons have perhaps written and told you, tell me. The statement on which you have dilated in the letter, as to how you have loved and still love my humility with peculiar warmth, I read with great pleasure, and I rejoiced with spiritual joy on learning the fervour of the love that is in you, the God-befitting and pure love, wherewith rational souls are smitten towards one another, even among those with whom you associate in the blood of Christ. But I believe of you that, even if you write at very great length in every letter, you will not be able to express even a small portion of the love and confidence that you have towards me, who am unworthy and fall far short of this. But I pray that for this perfect love you may receive rewards both in this world, and in the future and endless life.

The end of the letter to Anastasia the deaconess¹.

1. A letter to Anastasia which is probably this exists also in Coptic in Vat. Copt. II. Assem. B. O., I. 618.

LXX
K 52 v.

הלם נלקח סז הכחש'א להמה האני לקח'א' כזמה
המלח'א. סככא כחמססו כזנ נפתי'א. נח א ליז'א
הלם א נפפסכא נזגזעס'א:

53 r.

וי' נפ' ;אמנ' ;כרסו' ;מלא סכזנ' (לעס) וי' ;אמסו' ;אמסו'
;לכס' ;מסק' . ;אמר ;אי' ;כאב' ;סמל' . וי' אמסו' ;כזנ
נפתי' . ;לס' פסע' לעס'. קלל' ;נפ' קלל' ;אמ' ;כלעס' ;וי' .
סד' נפ' ;כס' ;נפ' ;אמ' ;אמ' ;מלח' ;מלח' ;וי' . ;מלח'
;מפ' ;וי' . ;אמ' ;נפ' ;כזנ ;כזנ ;מלח' ;מלח' ;וי'
;מלח' ;מלח' ;פד' . ;כזנ ;נפתי' ;וי' . ;אמ' ;נפ' ;כזנ ;מלח'
;וי' . ;כזנ ;נפתי' ;מלח' ;לח' ;וי' . ;מלח' ;מלח'
;כזנ . ;מלח' ;אמ' ;וי' ;נפ' ;מלח' ;כזנ :

1. Ms. sing. — 2. Ms. ;נפתי' ; see below. LXX ἐπιτιμωμένον, Pesh. ;לכס' . — 3. Ms. om. — 4. Ms. ;לכס' with o erased after נ. — 5. Here begins an extract in E 64 r^a a with no heading, the preceding leaf having been lost.

LXX. — OF THE SAME CONCERNING DAVID'S SAYING, « AS ARROWS IN THE HAND OF A MIGHTY MAN, SO ARE THE SONS OF THE SHAKEN »¹, FROM THE LETTER TO ANASTASIA THE DEACONESS².

522-6.

But the words used in the 126th Psalm, which is the 8th of the Songs of Ascents, « As arrows in the hand of a mighty man, so are the sons of the shaken », should receive this interpretation. But the words contained in this statement apply also in a higher sense to each man's soul which by means of deeds of repentance is built up and renovated to form a holy temple of God. Those who returned from Babylon to this tangible and visible Jerusalem became sons of the shaken; who after captivity came to repentance, and by means of many trials were driven this way and that and shaken, and produced fruits of repentance, and thereby merited the return. But those who build up their own soul are in another sense sons of the shaken.

1. Ps. CXXVI. 4 — 2. As it appears from the preface to ep. 69 that A. had already addressed questions to Sev., I place ep. 70-72 about the same time. — 3. Ms. 120th.

حصصا اسزبا . حتد بفترا¹ املاوه . تتعبرا² سنا فاجا اللهما . لقبعا
 تتحبا مقلمسا فنزا . هللوه³ يوه ؛ امرا⁴ اوهلمع⁵ الاوجوه . صاهلا ؛ صلا
 ؛ ذبما : هصلا دما ههده ؛ امرا صاهندا بعزه⁶ مع بعا ؛ دوه .
 هللوه موصلا ؛ دحزبا ؛ دحزبا دلمعا . يوه⁷ دوه⁸ سلك⁹ اوهلمع¹⁰ اجده
 ؛ عده دوه¹¹ لوصلا ؛ وه¹² عوملا حب تما تنبال . املا ؛ حب¹³ اعلما دما
 ؛ وعلمر مدلا¹⁴ دني¹⁵ بم افني . موممر¹⁶ له¹⁷ مع حقرا¹⁸ اذلبما¹⁹
 ملافصه²⁰ . فرب²¹ صوب دحزا مومص . موبلا²² مع²³ وه²⁴ ؛ بعرا²⁵ مع هصلا
 لا ملافلا . مسلمدا مومرا هلا اعلما . اعلما²⁶ اوهلا²⁷ ؛ لوصمدا²⁸ حتما
 حب مومرا لا اعلما²⁹ مع حتعا³⁰ الله³¹ . بفترا³² موصلا³³
 مومرا³⁴ . موه³⁵ ؛ امرا³⁶ عقدا عقلا هلا مدحزبا³⁷ اجدقوه³⁸ ؛ دلمدا
 ؛ ملافلا ؛ بقمه³⁹ لا موصلا⁴⁰ مومرا . موصلا⁴¹ ؛ ملافلا⁴² بفترا
 هوي⁴³ فلاملا⁴⁴ . حتما⁴⁵ مع⁴⁶ ؛ اوهلمع⁴⁷ ؛ تتعبرا⁴⁸ املاوه⁴⁹ . قلقل⁵⁰ ؛ دبا⁵¹ ؛ امرا⁵²
 ؛ امرا⁵³ ؛ موصلا⁵⁴ . مومص⁵⁵ سنا الله⁵⁶ ؛ موزبا⁵⁷ ؛ مستهلا⁵⁸ .
 ؛ بعرا⁵⁹ ؛ اوهلمع⁶⁰ ؛ مومص⁶¹ ؛ اوه⁶² ؛ مومرا⁶³ ؛ لالحقاوه⁶⁴

1. K اوه . — 2. E وه . — 3. E sing. — 4. Mss. اوه . — 5. K وه .

Divine Scripture calls the holy prophets and apostles, and all who conducted themselves like these, 'the shaken', because they shook out of their own soul like ashes all earthliness, whether thought or action, and all the likeness of the creature of dust and of the old man, and introduced into and impressed upon themselves instead of these the likeness of the heavenly one¹ by means of a new life, as through the mouth of Isaiah our Lord is introduced saying to Jerusalem, and raising her obediently (?) from earthly deeds, « Shake the dust from thee and rise »². And a garment that is shaken is not eaten by moth, and remains whole and uneaten. So therefore also those who by means of earnestness that is not eaten by evil things have been preserved for the adoption are understood to be and are called shaken. And again. Those who like smooth rocks that cannot be broken receive without changing the waves of this world and the assault of trials will therefore be understood and that very rightly to be shaken : and the sons of those who are shaken are the teachers of the church, who are held like arrows in the hand of a mighty man. For God the Lord of hosts is able to shoot those who through the same men learn religion, and to send into their

1. 1 Cor., xv, 47-49. — 2. Is., lII, 2.

١ ٢ ٣ ٤
 ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

E 64 v° a.

K 53 v°.

E 64 v° b.

1. Mss. ins. stop : here and om. after ١٠٠. — 2. E ١٠٠. — 3. K ١٠٠ with ٥ erased after ١٠٠. — 4. Mss. sing. — 5. K ١٠٠.

hearts the arrow of wisdom, the arrow of righteousness, the arrow of love in him, which comprises all the virtues; and through the same men also he shoots those too who oppose the word of truth, sending shafts of reproofs to effect a saving restoration if they will. To these sons of the shaken therefore, who are as arrows in the hand of a mighty man, he next gives a blessing, and says, « Blessed is the man who shall fill his desire from them »¹: for a blessing is given to the teacher who fills his desire by means of such arrows. But what else is the teacher's desire except the things that are for the profit of the souls of those that are saved? And this therefore should be understood not of a teacher only, but also of every Christian who lives virtuously, and through his own manner of life shoots everyone else as with arrows, and draws them to his own pattern. For those who so teach, or live, 'shall not be ashamed when they speak with their enemies in the gate'²; and the gate is the exit from this world. For, even when they depart from the world, and take the last journey, and are about to go to the actual presence of their God himself, the demons the enemies of man's life are no longer able to encounter them; because, when they take

1. Ps. CXXVI. 5. — 2. *Ibid.*

فتارا دخالجودا بستار ودرزوا لا معدسج. صلهلا وچ بقعب معدسا
 اسنسا لا هلاصع اوس¹ قسبعا. معدالجب وچ حب ودها² فلا ودرتبار.
 ودرمدنب دمر قتلماهلا: اذنبا وچ دمر ستدماهلا هتبار هتدلاصا. اوس
 وانه بدهدع اوس. لقتسسا ودها³ هومصلا لهصلا⁴. اوس اوس وادمنا
 ودمهنا واهلا معددا. مندمه⁵ قتلماهلا هلا ودرمدنبا: صسا ختلماهلا
 بقعب دتعلجا. ختلماهلا وچ بقعب دتعلجا⁶ منبا. دتفعلا اوس
 ودرادنصع لا سقا دتعا. اوس ودر وفتلجا. اوسا لفتلجا هدتلماهلا
 دهتسسا:*

<p>1¹ ودها چ ودها ص اهنبا واهنا ودها واهنبا وچ هلا ودها (sic). ودها² واهنا ودها معدسسا:</p>	<p>ودها چ ودها ص اهنبا ودها ادههنا معدسسا. هصعا ودها ودها:</p>	<p>وهدعا دوز هلاصع: ص اهنبا ودها واهنا (sic)*</p>	<p>LXXI E 55 r° n. K 48 r° (left). Q 57 v° (midl.). V 331 r° (I 204 r° a) (right).</p>
<p>وهاب وچ ودها واهنا ودها ص ودها واهنا: ودها ودها ودها ودها واهنا³. واهنا ودها ودها</p>	<p>وهاب ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها</p>	<p>وهاب واهنا ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها ودها</p>	

1. K ودها. — 2. K ودها. — 3. Mss. pl. — 4. E pl. — 5. K ودها. — 6. E sing. — 7. K ودها ودها
 ودها ودها. — 8. Ms. ودها. — 9. E ودها. — 10. Mss. ودها. — 11. K om.

the last departure, those holy ones are not silent, but speak with the high voice of deeds, and in company with the rulers, I mean with the good and angelic hosts, who come to receive them, sing songs of victory and thanksgiving, according to what is said in the 67th Psalm, « Rulers went in front following singers, in the midst of damsels beating tambourines »¹. And he applies the expression ‘damsels beating tambourines’ to the souls which show youthful prowess over evil passions, and like tambourines have deadened the bodies and fleshly desires.

LXXI. — OF THE SAME FROM THE 8th LETTER OF THE 2nd BOOK OF THOSE AFTER EXILE, WHICH WAS ADDRESSED TO ANASTASIA THE DEACONESS.

As to the words therefore which the Evangelist Matthew wrote that our Lord and God and Saviour Jesus Christ used : « Pray that your flight be not in the winter nor on the sabbath »², know that they have a double meaning, and as a historical fact this has already happened to the Jews at the time

522-6.

1. Ps. LXXVII, 26. — 2. Matth., XXIV, 20.

مصلحاً وحدها . او في حديثها منكم
 منكم . او في اسنادها منكم .
 E 55 v° 11. مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 يعقوب او كذا . اسعج بقولها .
 في صفة حدها . هوذا . مصلحاً .
 او في حديثها : هوذا . مصلحاً .
 !! اسنادها : . بصحة طاعة تلحق .
 حدها . او في حديثها . بصحة حدها .
 او في حديثها : . او في حديثها .
 صحتها . او في حديثها . او في حديثها .
 او في حديثها . او في حديثها .
 او في حديثها . او في حديثها .
 او في حديثها . او في حديثها .
 او في حديثها . او في حديثها .
 او في حديثها . او في حديثها .

مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .

مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .
 مصلحاً وحدها . او في اسنادها منكم .
 او في حديثها . او في حديثها .

1. Ms. pl. — 2. I Kā. V illeg. — 3. K نكح. — 4. Ms. حدها. — 5. Ms. حدها. — 6. K الو. — 7. Ms. مصلحاً; corr. from a. v. — 8. So ms., but the extract is continuous with the preceding. — 9. E sing. — 10. Ms. ؟ for ٥

ling were pitifully slain with their children themselves, either while they were yet in the womb or while they were being nourished at the breast. And in a higher sense on the last day the souls are to be reckoned as objects of pity which received in the mind the practice of virtue and bear it as in a womb, and began to hold the seed of the word of religion, which was with difficulty conceived in them, which bring forth to the light and as it were give birth, but produce the thing itself in very imperfect form, like women who are unable to give perfect nourishment to their babies. For those who cultivate virtue must according to the parable that is in the gospel bear the full measure so as to rise to the number of 100, or produce fruit of the measure of 60, or at least of 30; for what is less than this should like an incompletely-formed and un-nourished babe be reckoned as nothing.

But the saying « Where the corpse is, there will the eagles be gathered together »¹ is spoken as a kind of simile and proverb and illustration. As, when a dead body is found lying anywhere, both eagles and other birds of

1. Matth., XXIV. 28.

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7

1
 2
 3
 4
 5
 6
 7

1. K. — 2. K. — 3. K. — 4. Mss. — 5. E. — 6. Mss. — 7. Ms. om.

in the mill, one is taken away and one left » ¹ this is the explanation. The field is the world, according to what was said by our Saviour, « He that soweth the good seed is the Son of man; but the field is the world » ². Those therefore who have received the seed of the gospel, and the word of religion, while they are in the field and at work, either are taken into the kingdom because they are working and acting strenuously, or are left and remain as men who are indolent and slothful and lax. And the mill after the same model is this world, in which « we pass our ³ time as at a mill, eating bread by labour and toil; and some strenuously undergo hardship and exertion in works of righteousness, while others spend their time in vain acts which pass away like a shadow. And « on account of those things ⁴ therefore it is

1. Matth., xxiv, 40, 41. — 2. Id., xiii, 37, 38. — 3. A. v. (V) 'men pass their'. — 4. A. v. (V) 'of these also'.

مَعْلَمَانِي. اَوْلِي يَم مَعْلَمَانِي. ١ وَاُولَى فِدْج١ مَعْلَمَانِي. اَوْلِي يَم
 مَعْلَمَانِي. سَمِيح٢ لُح يَم لَحْمَا
 اَسْبِي لَحْمَا ١ لَحْمَمَا اَسْبَا. اَوْلِي
 اَصْحَابِي. حَاوِي لَحْمَا. لَوِي لَوِي
 حَسْبَا حَبِيحَا. سَب مَعْلَمَانِي اَسْبَا
 مَعْلَمَانِي. لَوِي لَوِي لَوِي حَاوِي
 حَاوِي. سَبَا لَوِي اَوْلِي يَم اَسْبَا لَعْلَمَانِي.
 اَوْلِي يَم مَعْلَمَانِي مَعْلَمَانِي فِدْج١ حَاوِي
 مَعْلَمَانِي. وَاَوْلِي حَاوِي مَعْلَمَانِي.
 اَوْلِي يَم مَعْلَمَانِي لَعْلَمَانِي. اَوْلِي
 مَعْلَمَانِي وَاَوْلِي اَوْلِي يَم اَوْلِي
 حَاوِي مَعْلَمَانِي حَاوِي مَعْلَمَانِي. اَوْلِي
 حَاوِي وَاَوْلِي لَوِي لَوِي لَوِي حَاوِي.
 لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي
 لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي
 لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي لَوِي

L. 56 v. a.

1. E. ع. — 2. E مَعْلَمَانِي, K مَعْلَمَانِي (sic). — 3. K مَعْلَمَانِي.

manifest that some are taken and others left. But the very wise Luke the Evangelist wrote this passage in the following form : « In this night there shall be two in one bed; the one shall be taken and the other left. There shall be two women grinding together; the one shall be taken away but the other left » ¹. And these things are brought about beforehand by each act, of the rich that is and of the poor, some of whom because they have done deeds worthy of the kingdom of heaven shall be taken, while others who have been negligent shall be left. For indeed even those who are in bed, those that is to say who enjoy ease in this world, and are in the portion of the rich, who ², if they administer the riches well, shall earn the privilege

1. Luke, xvii, 34, 35. — 2. Sic Syr.
PATR. OR — T. XIV. — F. 1.

ܠܕܥܫܐ ܠܠܥܡܘܬܗ¹. ܕܡܝܢ ܘܨܘܚܐ
 ܘܢܨܠܐ. ܠܘܟ ܐܠܘܝܢ ܘܕܡܘܨܪܝܢ
 ܕܥܡܘܬܗܐܠ ܣܩܝܢ ܕܠܘܩܡܝܢ. ܐܡܪ
 ܐܘܪ ܘܐܡܡܝܢܐ ܕܡܘܨܪܝܢ. ܠܥܡܘܬܐ
 ܕܠܘܟ ܕܥܡܘܬܐ² ܘܕܘܟܐ ܘܡܨܘܪܝܢ. ܡܢ
 ܕܡܘܨܘܪܝܢ ܘܦܩܘܢܝܢ ܐܘܪ ܘܢܨܠܐ ܕܠܘ
 ܕܡܘܨܚܝܢ. ܕܡܘܨܠܐ ܕܥܡܘܬܐ ܘܐܡܠܐ ܘܐܡ
 ܕܡܠܘܢ ܘܢܨܠܐ. ܘܡܢ ܐܘܪ ܘܢܨܠܐ ܘܡܘܨܠܐ
 ܘܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ. ܕܡܘܨܠܐ ܕܥܡܘܬܐ
 ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ. ܕܡܘܨܠܐ ܕܥܡܘܬܐ
 ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ.³ ܘܕܡܘܨܠܐ ܘܐܡܪ ܐܡܪ
 ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ. ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ.
 ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ. ܘܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ.
 ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ. ܘܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ.
 ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ. ܘܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ.
 ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ. ܘܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ.
 ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ. ܘܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ.
 ܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ. ܘܕܡܘܨܠܐ ܘܢܨܠܐ ܘܢܨܠܐ.

E 56 v° b.

K 49 v°.

1. Mss. ܠܠܥܡܘܬܗ. — 2. E sing. — 3. Mss. ܘܕܡܘܨܠܐ. — 4. K ܘܢܨܠܐ. — 5. E ܘܢܨܠܐ.

of the kingdom of God, but those who spend this on vanities will justly be despised and put to contempt. But by the work of the mill those again are denoted who live in poverty and contempt, according to what is said in Exodus, « And all the firstborn shall die in the land of Egypt, from the firstborn of Pharaoh who sitteth on his throne down to the firstborn of the bond-woman who is in the mill-house »²; so that from this it is manifest that the name of « mill-house or³ mill signifies the utter contempt and poverty of those who continue in such service for the sake of daily sustenance. Accordingly our Lord's saying in the gospel signifies that both from among the rich who enjoy ease upon beds, and from among the utterly poor who are occupied in contemptible employments on the last day some shall be found, of whom

1. LXX, xl, 5. — 2. These words must have been inserted by the translator in ref. to Pesh. ܘܕܡܘܨܠܐ. LXX παρα τὸν μύλον.

ܡܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ

ܡܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ

ܡܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ

ܡܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ

Q 59 r.
 V 331 v.

ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ

ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ
 ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ

V 83 v.
 E 57 r. a.

1. Here the extract in K ends. — 2. Ms. ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ. — 3. Ms. ܕܢܘܨܝܘܬܝܢ.

some will be saved, while others will perish, and neither poverty nor riches are ¹ impediments to him who seeks to live in the fear of God, in order to earn the kingdom of heaven. But some have said that the words « Two women shall be grinding in the mill, one is taken and one is left » were meant by our Saviour to refer to those who teach in the church. For those men grind the word of teaching as in a mill for those who learn, and lay rational bread before them, suprasensually feeding the souls. Wherefore also they say that what is written in Deuteronomy, « Thou shalt not take a millstone nor an upper millstone in pledge, because this man taketh a soul in pledge » ², was meant to refer to teaching, that a teacher must not lay them under any debt and bond of debt, « since the souls of those who are

1. Sic Syr. — 2. Deut., XXIV, 6.

ميم وبقا حرمهم .
 حيا الكراما في اذن مدها رحنا
 وعهدنا . حيا الميتمها مدها
 ورجن . اميم مدها ولا مدها
 اعلا . حيا هالاهل . في حيا ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم

نسلا ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم
 ميم ميم ميم ميم ميم ميم ميم

E 57 r° b.

1. Ms. with stop.; - 2. Ms. ميم.

taught are taken in pledge, and made void¹ in respect of the principles of religion and the hope that arises thence. And this holy Scripture signifies in Koheleth also, saying of the time of the end, « And the grinding-women ceased because they had become few »². Then accordingly all teaching shall be silent, and labour and toil, when those who have previously performed shall receive rewards : for neither is it time then for them to teach or perform. Therefore Paul in writing to the Galatians said : « Therefore then while we have time let us work that which is good »³. This then is what our Saviour said : « Then shall there be two women grinding » (and that means souls occupied in teaching), « one is taken and one is left » : and he who has taught the things that belong to religion, and has set the sound word without detraction and accurately before the rational sheep is taken

¹ 1. A. V. (E) and pass away from the teaching which takes the souls. ... taught in pledge, and fails' . - 2. Ezech. VI, 3. - 3. Gal. VI, 10.

مبر حبة حاد قداملا . الحمدلحمال مداجين .
 انه ومع ورنك الحمدلحمال حمة لحنلا
 اهتلفملا هالجب لهتتيمارا : حدمب
 لحنملا وملا هتيف لارعب . نبالف
 لحن صم الحمدلحمال نبالوا . صم بتبا
 متبعلا منى سلك املح وسلبا : انه
 لوت ودا لرا . اهلمع وحنمدا
 وبعنلا مدمه . فعمنه واملمه .

1. 2. 3. 4. 5.
 6. 7. 8. 9. 10.

LXXII
 W 53 v. 10.

انه ومع : وبلما صالما ومسع : ولهدلنا هه صمبلا وه : اما دا
 مدلا دعبممدلا وه ممدلا . لا لهبجنع وبعمدلا ممدلا لومبلا
 وبلما وندرا¹ . سبال لومبلا ممدلا وبلما هتد لعا . سم ممدلا
 لمسر الا² . وده دلمب وبه لالما درومبال⁵ . هوموم ممدلا وبعمدلا

1. From the work of John of Dara *De resurrectione corporum*. — 2. This word seems to have been half-erased and written again in the margin. — 3. Ms. هوموم . — 4. Ms. ووموم . — 5. Ms. ووموم (ita abbrev.).

into the kingdom, but he who has 'detracted from' the teaching by heretical doctrines and deceived many, who by his own deceit has injured some, shall be left and sent outside the kingdom, having extreme judgments exacted from him on account of the wrong that he has done. Those again upon the roof they interpreted as those who have stood at the height of eminence.

LXXII. — OF THE HOLY MAR SEVERUS, FROM THE LETTER TO ANASTASIA
 THE DEACONESS.

But do not think that the words written in the Revelation of John, « Blessed and holy is he who hath part in the first resurrection »² indicate a first and second resurrection in order of time. There is one resurrection of all men, and God 'appointed one day, on which he will judge the world in righteousness'³, and that is the day of the resurrection and of the judgment,

522-6.

1. A. v. (N) 'debased'. — 2. Rev., XX, 6. — 3. Acts, XVII, 31.

53 v° b.

53 v° b.

53 v° b.

LXXIII

K 49 v°.

K 49 v°.

1. Ms. bis. — 2. Ms. 536 (ita abbr.). — 3. Ms. 536 (ita abbr.).

and of receiving of good things. But John used the term 'first resurrection', because it has the first, glorious, superior rank. Our Lord said in the gospel, « The abodes in my Father's house are many »¹. But, if there are many abodes, it is plain that the ranks are also many of those who are admitted to the different abodes; so that one is first, and another second, and another third, and others lower, as each prepared his conduct. But the first rank belongs to the souls which have suffered tribulation for the testimony of Jesus², and those who are like these³.

LXXIII. — OF THE SAME, AS TO WHAT IS THE MEANING OF THE SAYING THAT THOSE WHO HAVE RECEIVED THE HEAVENLY SEED WILL PRODUCE FRUIT A HUNDREDFOLD AND SIXTYFOLD AND THIRTYFOLD¹, FROM THE LETTER TO DOROTHEUS THE COUNT.

514-8 (?). Those therefore who love the Lord as it is written with all their heart and with all their soul², and observe the commandments that were given

1. John, xiv, 2. — 2. Rev., xix, 10. — 3. A Greek extract from a letter to Anastasia is published in S. P. V. C., IX, 736. — 4. Matth., xiii, 23. — 5. *Id.*, xxii, 37.

ܘܡܢ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ
 ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ
 ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ
 ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ
 ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ
 ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ

LXXVII
 V 255 r°
 (L 131 r° a).

ܕܥܘܪܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ
 ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ

255 v°. ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ
 ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ
 ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ
 ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ ܘܨܘܪܐ ܕܥܘܠܡܐ

1. Ms. 150.

and indiscriminately, not as in a series and collection, Hezekiah's friends chose these, brought them into one order and collection, and added them to the book itself. You certainly do not forget that Hezekiah was a lover of God and an observer of the commandments of the law. Consequently therefore some learned Hebrews, wise in the divine words, took the trouble to dispose these indiscriminate and confused proverbs in some order, put them together as in one corpus, and presented them as a rational present to the king.

LXXVII. — OF MAR SEVERUS, FROM THE LETTER TO PHILOXENUS THE BISHOP.

513-8. This saying refers to teaching; and this is plain from the words that precede : for he said, « According to the grace of God that was given to me like a wise master-builder I laid a foundation »'. But what is the foundation that Paul laid in the souls of believers except the gospel-preaching?

1. I Cor., iii. 10.

وایچند وایکل وای اولامه. ان ابع لمر لصلل استمال وای استمال اکنه
 وینماه عفف: دبدما واید او هاکل او قاکل صفتال: دینا وایا: او
 وبع مدللها. حب حسینا وایا: وای استمال: حدم وایا: وای مدللها
 حاکتا. حسینا دلم وایاستمال. صح انما صحلا هلا مدللها. ابه ابع
 صح قدلها وایا: قیلل عکا: دمللها مدللها هلا حسینا استمال
 امدل ودمتها دمعتا مدللها. مدللها وایا: وای لا دمعد. الا حم
 وای وایاستمال اعداسمال: حب نمب لالهف. مدللها وای مدللها
 وایا. لا لسلل نعه. افلا لالهف لالهف. الا مدللها. حب مدللها
 مدللها وایا مدللها مدللها داکا مدللها. حب لا مدللها
 مدللها دمه. وای ابع اعدا لالهف. وای لالهف وایا: وای مدللها
 لالهف. وایا مدللها لا لالهف.

1. Ms. وای استمال. — 2. Marg. ms. (I صفه). — 3. Ms. صحلا.

What he here said therefore is this. If a man has expounded the genuine message of the gospels to those who listen, like gold or silver or precious stones, this man's work, that is his teaching, will by the test of the last fire, and by the impartial judgment, be shown to be genuine, and of necessity' it abides and is not destroyed. But, if one of the falsely-named teachers has used defiled and spurious doctrines, like pieces of wood and reeds and hay, this man's doctrine does not endure the fire, but, as soon as it is brought into contact with the flame, it will be burnt and consumed. But the expounder and teacher of this doctrine will not be destroyed, nor come to annihilation, but he shall be saved, continuing to maintain a strange kind of existence, painful and grievous, being consumed by the fire without being consumed. This Isaiah the prophet also said, « Such mens' worm shall not die, and their fire shall not be quenched »².

1. ἀνάγκη. — 2. Is., LXVI, 24.

LXXVII
E 93 r° a.
K 65 r°.

ἡμεῖς καὶ οὗτοι κληρονομῆσαν
 τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν καταδίκην καὶ
 τὸν θάνατον ἐκ τῆς φύσεως ἡμῶν
 ὡς ἡμεῖς κληρονομήσαμεν τὴν ἁμαρτίαν ἀπὸ
 τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ ἀδάμ.

E 93 r° b.

ὅτι ἡμεῖς οὕτως ὡς οὗτοι κληρονομήσαμεν τὴν
 ἁμαρτίαν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ ἀδάμ. ἡμεῖς
 οὕτως ὡς οὗτοι κληρονομήσαμεν τὴν ἁμαρτίαν ἀπὸ
 τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ ἀδάμ. ἡμεῖς οὕτως ὡς οὗτοι
 κληρονομήσαμεν τὴν ἁμαρτίαν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ
 ἡμῶν ὁ ἀδάμ. ἡμεῖς οὕτως ὡς οὗτοι κληρονομήσαμεν
 τὴν ἁμαρτίαν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ ἀδάμ. ἡμεῖς
 οὕτως ὡς οὗτοι κληρονομήσαμεν τὴν ἁμαρτίαν ἀπὸ
 τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ ἀδάμ. ἡμεῖς οὕτως ὡς οὗτοι
 κληρονομήσαμεν τὴν ἁμαρτίαν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν
 ὁ ἀδάμ. ἡμεῖς οὕτως ὡς οὗτοι κληρονομήσαμεν τὴν
 ἁμαρτίαν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν ὁ ἀδάμ.

K 65 v°.

1. E ὡς οὗτοι. — 2. K ἁμαρτίαν. — 3. Here the extract in K ends.

LXXVIII. — OF THE HOLY MAR SEVERUS, FROM THE 55th LETTER OF THE 2nd BOOK OF THOSE WRITTEN DURING EPISCOPACY, WHICH WAS ADDRESSED TO CONON THE SILENTIARY¹.

513-8.

The reason for which we are said to have become heirs of the curse and of condemnation and of death is not that the sin and condemnation and death passed to us, as if these fell to our nature by lot, for man's nature was from the beginning free from all these things, but that the method by which intercourse takes place derived its origin from sin, as I have said, a method which cut away the blessing of immortality, so that the race of men is preserved from dissolution by the procreation of children². We therefore were in consequence born mortal from a mortal father. These things are defined both by the holy John in the Commentary on the Epistle to the Romans³, and by the holy Cyril in the letter to Succensus⁴.

1. S. L. N. Y. *id.*, p. 309. — 2. Cf. ep. 63 and p. 215 ff. — 3. *In Ep. ad Rom.* Hom. XI, 2 (ed. Field) 2. — 4. Ep. 75 P. G., LXXVII, 233.

הילת בה הילת נח א ליזא האזכר החתכא העזא הנח LXXIX
E 18 v. 11.
 בוזו זהו פנא. האזחבתו לוה פוזכא סוזוללויס:

וי סוזול לזכר אפ ללמנא. וזו יע וסו נסו/ אפ לזו. זעל
 מסכת אפול ופאצדאס; לפענא מעפל * זארנא¹ סזכפ לז. לזס
 דלמל; וסלסר/ חבב/ לזס. סזעממל/ לללס. וסו וסזל רזמל וסו; וזס
 סדלמל וסו סמטל סזטנל; אפרל; ופפולל. חבב עכל מסכת וסו סז
 סזלזנר סזפז. זעפלמל; יע עלל סז וזו; סזפ סזפל וסו סזלזכזמל. סזממל
 ונב נסו/ סזפז; זחל; זלח; וסמז; וסממל אסזמל; וזעסו לזל ללמל. לל
 מעל וסו סז סזפז אפולסו סזלסל; ולל סמז. סזלסזמל; לל סזעלזר. וזס
 סזמל/ לל; ונלל. סזפז ללללל אפז סזפזסו. סזלזלמל; יעפמז; לל; וזסו:
 סזמז סזפזמל סזפלמל סזלמזמז. יעל לזסו; זפלל וסלמל; וזמל לל סזמל.

1. Ms. 46.

LXXIX. — OF THE SAME FROM THE 4th LETTER OF THE 6th BOOK OF THOSE WRITTEN AFTER BANISHMENT, WHICH WAS ADDRESSED TO PROBUS THE GENERAL¹.

« Give a portion to seven, also to eight »². This has this elucidation. 519-38.
 In six days, as the writings of the blessed Moses mystically teach us, God made this visible world, and on the seventh he rested. This same period therefore during which we men live in this world, like a wheel, turns and revolves round itself in the space of seven days, but at the end it gives up the course and this circular movement; and thereafter rises a great much-beloved light, that of the last day, with which there is no night, but this day is one thing extending without end, and does not pass into another; the day on which the Lord the Judge will come, and 'will reward every man according to his works'³, and to those who have lived well, and are prepared by zealous actions, he will reveal the good things which 'eye hath not seen,

1. στρατηλάτης. For Probus see Zach. Rh., VII, 10; XII, 7. The Probus of Z. R., VII, 10 was nephew of Anastasius and may have been father of the Probus of *id.*, XII, 7 and of this letter. — 2. Eccl., XI, 2. — 3. Matth., XVI, 27.

191^a.

٥١٠ | ٥١١ | ٥١٢ | ٥١٣ | ٥١٤ | ٥١٥ | ٥١٦ | ٥١٧ | ٥١٨ | ٥١٩ | ٥٢٠ | ٥٢١ | ٥٢٢ | ٥٢٣ | ٥٢٤ | ٥٢٥ | ٥٢٦ | ٥٢٧ | ٥٢٨ | ٥٢٩ | ٥٣٠ | ٥٣١ | ٥٣٢ | ٥٣٣ | ٥٣٤ | ٥٣٥ | ٥٣٦ | ٥٣٧ | ٥٣٨ | ٥٣٩ | ٥٤٠ | ٥٤١ | ٥٤٢ | ٥٤٣ | ٥٤٤ | ٥٤٥ | ٥٤٦ | ٥٤٧ | ٥٤٨ | ٥٤٩ | ٥٥٠ | ٥٥١ | ٥٥٢ | ٥٥٣ | ٥٥٤ | ٥٥٥ | ٥٥٦ | ٥٥٧ | ٥٥٨ | ٥٥٩ | ٥٦٠ | ٥٦١ | ٥٦٢ | ٥٦٣ | ٥٦٤ | ٥٦٥ | ٥٦٦ | ٥٦٧ | ٥٦٨ | ٥٦٩ | ٥٧٠ | ٥٧١ | ٥٧٢ | ٥٧٣ | ٥٧٤ | ٥٧٥ | ٥٧٦ | ٥٧٧ | ٥٧٨ | ٥٧٩ | ٥٨٠ | ٥٨١ | ٥٨٢ | ٥٨٣ | ٥٨٤ | ٥٨٥ | ٥٨٦ | ٥٨٧ | ٥٨٨ | ٥٨٩ | ٥٩٠ | ٥٩١ | ٥٩٢ | ٥٩٣ | ٥٩٤ | ٥٩٥ | ٥٩٦ | ٥٩٧ | ٥٩٨ | ٥٩٩ | ٦٠٠ | ٦٠١ | ٦٠٢ | ٦٠٣ | ٦٠٤ | ٦٠٥ | ٦٠٦ | ٦٠٧ | ٦٠٨ | ٦٠٩ | ٦١٠ | ٦١١ | ٦١٢ | ٦١٣ | ٦١٤ | ٦١٥ | ٦١٦ | ٦١٧ | ٦١٨ | ٦١٩ | ٦٢٠ | ٦٢١ | ٦٢٢ | ٦٢٣ | ٦٢٤ | ٦٢٥ | ٦٢٦ | ٦٢٧ | ٦٢٨ | ٦٢٩ | ٦٣٠ | ٦٣١ | ٦٣٢ | ٦٣٣ | ٦٣٤ | ٦٣٥ | ٦٣٦ | ٦٣٧ | ٦٣٨ | ٦٣٩ | ٦٤٠ | ٦٤١ | ٦٤٢ | ٦٤٣ | ٦٤٤ | ٦٤٥ | ٦٤٦ | ٦٤٧ | ٦٤٨ | ٦٤٩ | ٦٥٠ | ٦٥١ | ٦٥٢ | ٦٥٣ | ٦٥٤ | ٦٥٥ | ٦٥٦ | ٦٥٧ | ٦٥٨ | ٦٥٩ | ٦٦٠ | ٦٦١ | ٦٦٢ | ٦٦٣ | ٦٦٤ | ٦٦٥ | ٦٦٦ | ٦٦٧ | ٦٦٨ | ٦٦٩ | ٦٧٠ | ٦٧١ | ٦٧٢ | ٦٧٣ | ٦٧٤ | ٦٧٥ | ٦٧٦ | ٦٧٧ | ٦٧٨ | ٦٧٩ | ٦٨٠ | ٦٨١ | ٦٨٢ | ٦٨٣ | ٦٨٤ | ٦٨٥ | ٦٨٦ | ٦٨٧ | ٦٨٨ | ٦٨٩ | ٦٩٠ | ٦٩١ | ٦٩٢ | ٦٩٣ | ٦٩٤ | ٦٩٥ | ٦٩٦ | ٦٩٧ | ٦٩٨ | ٦٩٩ | ٧٠٠ | ٧٠١ | ٧٠٢ | ٧٠٣ | ٧٠٤ | ٧٠٥ | ٧٠٦ | ٧٠٧ | ٧٠٨ | ٧٠٩ | ٧١٠ | ٧١١ | ٧١٢ | ٧١٣ | ٧١٤ | ٧١٥ | ٧١٦ | ٧١٧ | ٧١٨ | ٧١٩ | ٧٢٠ | ٧٢١ | ٧٢٢ | ٧٢٣ | ٧٢٤ | ٧٢٥ | ٧٢٦ | ٧٢٧ | ٧٢٨ | ٧٢٩ | ٧٣٠ | ٧٣١ | ٧٣٢ | ٧٣٣ | ٧٣٤ | ٧٣٥ | ٧٣٦ | ٧٣٧ | ٧٣٨ | ٧٣٩ | ٧٤٠ | ٧٤١ | ٧٤٢ | ٧٤٣ | ٧٤٤ | ٧٤٥ | ٧٤٦ | ٧٤٧ | ٧٤٨ | ٧٤٩ | ٧٥٠ | ٧٥١ | ٧٥٢ | ٧٥٣ | ٧٥٤ | ٧٥٥ | ٧٥٦ | ٧٥٧ | ٧٥٨ | ٧٥٩ | ٧٦٠ | ٧٦١ | ٧٦٢ | ٧٦٣ | ٧٦٤ | ٧٦٥ | ٧٦٦ | ٧٦٧ | ٧٦٨ | ٧٦٩ | ٧٧٠ | ٧٧١ | ٧٧٢ | ٧٧٣ | ٧٧٤ | ٧٧٥ | ٧٧٦ | ٧٧٧ | ٧٧٨ | ٧٧٩ | ٧٨٠ | ٧٨١ | ٧٨٢ | ٧٨٣ | ٧٨٤ | ٧٨٥ | ٧٨٦ | ٧٨٧ | ٧٨٨ | ٧٨٩ | ٧٩٠ | ٧٩١ | ٧٩٢ | ٧٩٣ | ٧٩٤ | ٧٩٥ | ٧٩٦ | ٧٩٧ | ٧٩٨ | ٧٩٩ | ٨٠٠ | ٨٠١ | ٨٠٢ | ٨٠٣ | ٨٠٤ | ٨٠٥ | ٨٠٦ | ٨٠٧ | ٨٠٨ | ٨٠٩ | ٨١٠ | ٨١١ | ٨١٢ | ٨١٣ | ٨١٤ | ٨١٥ | ٨١٦ | ٨١٧ | ٨١٨ | ٨١٩ | ٨٢٠ | ٨٢١ | ٨٢٢ | ٨٢٣ | ٨٢٤ | ٨٢٥ | ٨٢٦ | ٨٢٧ | ٨٢٨ | ٨٢٩ | ٨٣٠ | ٨٣١ | ٨٣٢ | ٨٣٣ | ٨٣٤ | ٨٣٥ | ٨٣٦ | ٨٣٧ | ٨٣٨ | ٨٣٩ | ٨٤٠ | ٨٤١ | ٨٤٢ | ٨٤٣ | ٨٤٤ | ٨٤٥ | ٨٤٦ | ٨٤٧ | ٨٤٨ | ٨٤٩ | ٨٥٠ | ٨٥١ | ٨٥٢ | ٨٥٣ | ٨٥٤ | ٨٥٥ | ٨٥٦ | ٨٥٧ | ٨٥٨ | ٨٥٩ | ٨٦٠ | ٨٦١ | ٨٦٢ | ٨٦٣ | ٨٦٤ | ٨٦٥ | ٨٦٦ | ٨٦٧ | ٨٦٨ | ٨٦٩ | ٨٧٠ | ٨٧١ | ٨٧٢ | ٨٧٣ | ٨٧٤ | ٨٧٥ | ٨٧٦ | ٨٧٧ | ٨٧٨ | ٨٧٩ | ٨٨٠ | ٨٨١ | ٨٨٢ | ٨٨٣ | ٨٨٤ | ٨٨٥ | ٨٨٦ | ٨٨٧ | ٨٨٨ | ٨٨٩ | ٨٩٠ | ٨٩١ | ٨٩٢ | ٨٩٣ | ٨٩٤ | ٨٩٥ | ٨٩٦ | ٨٩٧ | ٨٩٨ | ٨٩٩ | ٩٠٠ | ٩٠١ | ٩٠٢ | ٩٠٣ | ٩٠٤ | ٩٠٥ | ٩٠٦ | ٩٠٧ | ٩٠٨ | ٩٠٩ | ٩١٠ | ٩١١ | ٩١٢ | ٩١٣ | ٩١٤ | ٩١٥ | ٩١٦ | ٩١٧ | ٩١٨ | ٩١٩ | ٩٢٠ | ٩٢١ | ٩٢٢ | ٩٢٣ | ٩٢٤ | ٩٢٥ | ٩٢٦ | ٩٢٧ | ٩٢٨ | ٩٢٩ | ٩٣٠ | ٩٣١ | ٩٣٢ | ٩٣٣ | ٩٣٤ | ٩٣٥ | ٩٣٦ | ٩٣٧ | ٩٣٨ | ٩٣٩ | ٩٤٠ | ٩٤١ | ٩٤٢ | ٩٤٣ | ٩٤٤ | ٩٤٥ | ٩٤٦ | ٩٤٧ | ٩٤٨ | ٩٤٩ | ٩٥٠ | ٩٥١ | ٩٥٢ | ٩٥٣ | ٩٥٤ | ٩٥٥ | ٩٥٦ | ٩٥٧ | ٩٥٨ | ٩٥٩ | ٩٦٠ | ٩٦١ | ٩٦٢ | ٩٦٣ | ٩٦٤ | ٩٦٥ | ٩٦٦ | ٩٦٧ | ٩٦٨ | ٩٦٩ | ٩٧٠ | ٩٧١ | ٩٧٢ | ٩٧٣ | ٩٧٤ | ٩٧٥ | ٩٧٦ | ٩٧٧ | ٩٧٨ | ٩٧٩ | ٩٨٠ | ٩٨١ | ٩٨٢ | ٩٨٣ | ٩٨٤ | ٩٨٥ | ٩٨٦ | ٩٨٧ | ٩٨٨ | ٩٨٩ | ٩٩٠ | ٩٩١ | ٩٩٢ | ٩٩٣ | ٩٩٤ | ٩٩٥ | ٩٩٦ | ٩٩٧ | ٩٩٨ | ٩٩٩ | ١٠٠٠ |

l. Ms. ٥١.

and ear hath not heard, and which have not gone up into the heart of man¹, and the whole kingdom of heaven itself. This last and renowned day without evening therefore is one reckoned by itself : but, if a man reckons it with the seven days of this world, he mentions it in the sequence of the eighth²; the day for which all who have believed in Christ are made ready by good actions, yearning to be admitted to the good things in it, which do not wither, which belong to the angels only. This therefore is (*he*³ says) the commandment of Koheleth also, that we ought to give a portion to seven, that is, give the proper attention to the affairs of this world, in which the seventh period is passing⁴, but give a portion also to the eighth, and that means show great earnestness in the matter of labours of virtue, and of good works which on the eighth day procure for us the beloved bliss, not the enjoyment that blooms and withers.

1. I Cor., ii. 9. — 2. See p. 297. — 3. This must be Sev., and the word is therefore the insertion of a scribe or of the compiler of the ms. — 4. He seems to have reckoned a period as 1000 years and supposed that the world would last 7000 years. Cf. cp. 81.

LXXX
V 242 1°
(1119 r. 3).

הלש הנחור שמכונה: מה אלוהיך הלאה כזכרונות
מכונת הכאחותיה:

אֵת יְמֵי: אִמְרָא¹ חַסֵּא; אִדְכִּיָּא; אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: חַסֵּא מִבְּרַחַן סִבְּלֵי אִסְתְּא
עֲמִינָא: אֵתִּי וְיִמְכֻּלְּ וְסַבְּלֵי אִי אִי סִבְּלֵי אִסְתְּא: אֵתִּי מִדָּ אִי וְסַבְּלֵי אִי מִבְּרַחַן סִבְּלֵי
אִסְתְּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא:
אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא:
אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא:
אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא:
אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא:
אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא:
אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא:
אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא: אִדְכִּיָּא:

1. Ms. אִמְרָא. — 2. Ms. אֵתִּי וְיִמְכֻּלְּ. — 3. Ms. ins. אִדְכִּיָּא. — 4. Ms. אִדְכִּיָּא אִדְכִּיָּא. — 5. Ms. sing. אִדְכִּיָּא. — 6. I ins. אִדְכִּיָּא. — 7. Ms. אִדְכִּיָּא אִדְכִּיָּא.

LXXX. — OF THE SAME MAR SEVERUS FROM THE LETTER TO AMMONIUS
THE PRESBYTER OF ALEXANDRIA¹.

That which you say is stated by Koheleth, « There is nothing new under the sun; whosoever shall speak and say ‘Lo! this is new’; whatever happened is already », and, « All things that are to be lo! they have been already »², does not apply to everything, but only to those things that belong to the weekly circle, and to this limited and temporal life, which revolves upon itself by means of nights and days, and blooms and withers by means of birth and death, and to the distraction and vanity to which Adam was condemned after the disobedience, and the fall from the immaterial and blessed life in Paradise.

But all things that occurred in Christ and after Christ are the appointed time³ or beginnings of that eighth day, and of that new life without evening and without end. Therefore also the torments that are applied to those who come afterwards are terrible and beyond conception, and such as the

1. Ep. 38. — 2. Eccl., 1, 9, 10; III, 15. — 3. προθεσμία.

וְרַחֵם אֹתוֹ וְיַעֲזֶר לוֹ לְשֵׁנָה. מִיֵּן יִשְׁמַח אֶל יְהוֹדֵי: כִּי יִהְיֶה פְּזוֹמֵם מְרַחֵף
 דַּוָּאֵי־לִמְעָה מִלְּהַלָּה אֵלֵינוּ וְדַלְתֵיךְ; וְיִשְׁבַּח דְּרֻחְתָּה אִסְתְּמָה. יְהוֹה יִשְׁמַח אֵינְיֵי
 אֶסְכְּרָה זְכָרָה אִמְרָה אִמְרָה וְלֹא יְהוֹה מַדְּעָה עֵינֵינוּ וְחַלְמָה דְּמַחְלָה דְּהַעֲלָה. הִלָּה יְהוֹה. אֵה
 מִיֵּן בְּלִינְחֵר לְהַא מְסַלָּה אֵינְיֵי; וְלִדְּנֵי מַדְּעָה־בְּהַלָּה אֵלֵינוּ וְיַעֲזֶר אֹתוֹ
 כִּיָּה וְיַחֲמַל עֲפֹדֵינוּ. כִּי חַיְלֵינוּ אֵה אֲדַמְוֵה אִזְרָר. אִזְרָר אֵה אֵלֵינוּ אֲדַמְוֵי:
 וְנִקְלַח לִשְׁמָה קְלָלָה וְעַד־לָה. אֲמַחְלָה וְיַעֲזֶר לֵה וְלֹא מַחְלָה אֵה. סְבִיבֵר עִזְרָה
 עִינְיֵינוּ מַחְלָה־לָּה. סְבִיבֵר תְּלַחַה דְּעֵינְיֵנוּ:

LXXXI

הַלְלוּ לַיהוָה מִשָּׁמַיִם כַּמְּהֵרָא. הַתְּהַלֵּל מַחְלָה כִּי אֲתִיב לִלְכָה
 הַעֲזִיבָה הַחֲבֵדְתָא אֲלֵינוּ: אֲנִיחְךָ הַחֲבֵדְתָא אֲנִיחְךָ
 הַבֵּיב לֵךְ מַחְלָה: לִינְיֵי הַחֲבֵדְתָא מִלְּכָה אֲנִיחְךָ בְּבִיחֵה
 כִּי מַחְלָה:

LXXXI

אֵה פִּחַ מַדְּעָה־לָּה וְיַעֲזֶר לָהּ מִקְּדָמָה מִתְּהַלָּה לְחַתָּה מִתְּלָה וְעַד־לָה: אֲנִיחְךָ אֵה.

79 v.

previous time did not display. What also shall we in fact say, when our Saviour himself cries in the gospel about the things that shall happen in the last times, « For there shall be then great tribulation, such as hath not been from the beginning of the world unto now, and shall not be »? Or what solution shall we devise in consideration of the plagues beyond conception which John the son of thunder named, when he had mysteries revealed to him in the wonderful revelation? Shall we say that these things also fall under the words of Koheleth? But how is it not unreasonable, and a thing that plainly contends against the truth, and against the sacred Scriptures?

LXXXI. — OF THE SAME TO JOHN OF BOSTRA², EXPLAINING WHY, WHEN THE GOSPELS AND THE OTHER DIVINE SCRIPTURES SAY THAT CHRIST DAWNED UPON US IN THE LAST DAY, WE SEE THAT MANY REVOLUTIONS OF YEARS HAVE PASSED SINCE THAT TIME.

519-38.

If Jews and heathens accepted the words of the apostles, we should have said what Peter says in the second epistle : « One day with the Lord is as a

1. Matth., XXIV. 21 - 2. S. L., VIII. 6.

وعتلا. هالفا بعيتا¹ امر مهذا سب. لا حوسب حنبا مع مهالحوية: احصا
 وبعته ههبنه اسنبا. الا صحن: ووسه حلمه ب لا حنبا وناجه: ابعته.
 الا ودهوه حنثعا (ناوه)² انا وبع مهذا وحنبا امر نعا.
 ووه ودهه عمدنا حصدنا بحنوه. اهلهقهها ب نفعبه نعباوه: مهلا
 ومع ولا ام دوه انصب لونه: واهتدنا وواماص سنبا بالونه:
 الا مع³ ونا مهنا مازنا حنجم حلا وصدعناوه. مع حنا قنا بحتنا
 نهبن دوه صدعناوه. وناما سم ووه سرنا وشرنا ووه الاقنا صدعقه
 لدهعنا: ب فنعنا ونا لصدنا ووه وبعه بن: هلهيماوه ابقا وصدنا ووه
 وناسرب دوه حصدنا ننا ووه: ووه ونا مهنا وسعنا ونا وسرنا
 ونا: هلقدناوه دنا مقدناوه حم فلهنا ووه الاه صدعه
 ووه: احن مهنا صدعنا وصدعنا ونا. وصدعنا ونا. نعبم
 الاه وصدعنا صدعنا. ونا انبا ونا ونا. هلقنا ونا
 لصدنا سنبا لا بعنر. لوقف هول لصدنا ونا لصدنا

1. Ms. بعيتا. — 2. Ms. om. — 3. Ms. مع.

thousand years, and a thousand years as one day. The Lord delayeth not from his promise, as some reckon delay; but he is long-suffering toward us not wishing that any should perish, but that all men should come to repentance, but the day of the Lord will come as a thief, wherein the heavens shall pass away with a cry, the elements shall be burnt and dissolved»¹. But, since those men are under no obligation² to bow to the writings of the New Testament³, but from this source yet more increase their unbelief, we will produce a demonstration for them from the prophetic words. Daniel the seer of those divine visions hard of interpretation, when he was explaining Nebuchadnezzar's dream, and was revealing the heterogeneity of the image that appeared to him in the dream, which was composed of gold and silver and bronze and iron and earthenware, and by the diversity of the materials⁴ signified the various kingdoms, said of Christ's kingdom as follows: «And in the days of those kings the God of heaven shall set up a kingdom which shall not be destroyed for ever; and his kingdom shall not pass to another people. It shall break in pieces and scatter all the kingdoms and itself shall stand for ever»⁵. Those therefore who proclaimed

1. II Pet., III, 8-10. — 2. ἀνάγκη. — 3. διαθήκη. — 4. ὄρα. — 5. Dan., II, 44.
 PATR. OR. — T. XIV. — P. I.

الحقيقه: مقصدنا انما استمر فيه انفسنا وانما نرى له في الحقيقه. . .
 وندخله او ندفعنا. . . وندخله انما استمر في انفسنا انما نرى له في الحقيقه. . .
 حقيقه. . . انما: انما انما انما لا . . . انما . . . انما . . .
 الحقيقه انما انما انما . . . انما . . . انما . . .
 انما انما انما . . . انما . . . انما . . .
 انما . . . انما . . . انما . . .
 انما . . . انما . . . انما . . .
 انما . . . انما . . . انما . . .
 انما . . . انما . . . انما . . .
 انما . . . انما . . . انما . . .
 انما . . . انما . . . انما . . .
 انما . . . انما . . . انما . . .
 انما . . . انما . . . انما . . .

1. Ms. انما.

the gospel applied the term 'last days' to the days of Christ's kingdom and the evangelic life.

John the Evangelist also when he said in his epistle, « Children, it is the last season »¹, did not speak falsely. For it is in fact the custom to apply the term 'seasons'² not only to those of the days, but also to those of the whole year : for the whole course of the year is divided into the spring season, the summer season, the autumn season, and the winter season; and the winter was in truth that of godlessness, which covered the whole world, in which there was all spiritual barrenness, and coldness as regards the fervour of the divine Spirit, and the whole earth was completely devoid of the gifts from heaven, when Christ 'the Sun of righteousness'³ by his coming in the flesh dawned upon us.

And, to put it in another way, since 5000 years and more had passed since the world came into being, as the writings of Moses have handed down to us, and from Christ's coming there has not yet been completed as much as 600 or 700 or 1000 years⁴ (let us concede this), how can it appear unreasonable to apply the term 'last' to the days of the 600 years or may be 1000,

1. I John, II, 18. — 2. Or 'hours'. The double meaning cannot be preserved. — 3. Mal., IV, 2. — 4. Cf. ep. 79.

וּפְתַחְהוּ עֵינַי אֶל הַכְּלֵי אֵל הַיְיָ. כִּי מִלִּפְנֵי הַיְיָ יִשְׁמַע
 הַלְּעֵזָר. אִשְׁתָּא לְמַעְבְּרָא. וְנִלְמַד וְיָמַע לְהוֹלֵם הַקְּטָלָא. אִל מַרְשֵׁי חַמְדָּא
 וְיָבִיב. וְיַעֲשֶׂה וְיִשְׁלַח וְיַעֲשֶׂה. וְיִשְׁלַח אֶת אֲמָרָא לְיָמֵי מִיבָא אֶל
 חַמְדָּא. וְיִלֵּךְ חַמְדָּא אֶל מַלְאָכָא. וְיִבְרַח חַמְדָּא רַחֲמָא רַחֲמָא רַחֲמָא
 וְיִשְׁמַע. אֲדַרְבָּל לְיָמֵי וְיַעֲלֵמוּ וְיַעֲלֵמוּ. אֵל מַלְאָכָא וְיִשְׁלַח אֶת מַלְאָכָא
 אֶל מִינְיָא וְיִשְׁלַח. וְיִבְרַח לְיָמֵי מַלְאָכָא אֶל מַלְאָכָא. וְיַעֲלֵמוּ וְיַעֲלֵמוּ
 מַלְאָכָא. אִל אֶת חַמְדָּא עֵינַי אֶתְּנֵי עַל מַלְאָכָא לֹא פֹא אֶתְּנֵי

הלכות נח כ' לז' א' הנהגותיהם החכמים מהנחיתם החלם הנח
 בזה והנהגותיהם החכמים להם ומהלכותיהם א'

LXXXII
E. 63. 1° b.

לְעֵינַי מַלְאָכָא וְיִשְׁלַח אֶת מַלְאָכָא. וְיִבְרַח חַמְדָּא רַחֲמָא רַחֲמָא רַחֲמָא
 וְיִשְׁמַע. אֲדַרְבָּל לְיָמֵי וְיַעֲלֵמוּ וְיַעֲלֵמוּ. אֵל מַלְאָכָא וְיִשְׁלַח אֶת מַלְאָכָא
 אֶל מִינְיָא וְיִשְׁלַח. וְיִבְרַח לְיָמֵי מַלְאָכָא אֶל מַלְאָכָא. וְיַעֲלֵמוּ וְיַעֲלֵמוּ
 מַלְאָכָא. אִל אֶת חַמְדָּא עֵינַי אֶתְּנֵי עַל מַלְאָכָא לֹא פֹא אֶתְּנֵי

1. Ms. וְיַעֲלֵמוּ וְיַעֲלֵמוּ. — 2. Ms. וְיַעֲלֵמוּ.

when compared with those of the 5000? Johannes also in the 34th homily of the Commentary on the Gospel of John uses these words, which agree with the above sentiments : « For whence do you know, O man, that the end is not near and that the things mentioned will occur after a short time? For, as we do not say that the last day is the end of the year, but also the last month, although it contains 30 days, so also, even if I call 400 years the end of so large a number of years, I shall not be wrong »².

LXXXII. — OF THE SAME FROM THE 11th LETTER OF THE 1st BOOK OF THOSE WRITTEN AFTER BANISHMENT, WHICH WAS ADDRESSED TO SCHOLASTICUS.

« Hungry men he filled with good things and rich men he sent empty away »³. For the Jews, who thought that they were rich in the riches of the divine Scriptures, became empty of these, and the nations who were hungry with the hunger of the word of God, as the prophet Amos said⁴,

519-38.

1. The translator has misunderstood the Greek, where *ou* covers both clauses. — 2. *In Joh. Hom. XXXIV, 3* (ed. Par. 2^a, VIII, 230). — 3. *Luke, 1, 53*. — 4. *Amos, VIII, 12* (?).

ܕܘܚܘܢܐ ܘܡܥ ܟܘܢ ܕܘܢܐ ܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ
 ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ
 ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ

LXXXIII
F 59 r.

ܕܘܚܘܢܐ ܘܡܥ ܟܘܢ ܕܘܢܐ ܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ
 ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ
 ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ

ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ
 ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ
 ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ
 ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ
 ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ ܘܕܥܘܕܘܢܐ ܕܩܘܡܐ ܕܩܘܡܐ

l. Ms. ܥ.

were filled. This our Lord himself also foretold to the proud Pharisees, who were to fall completely away from the principles of the divine Scriptures; « The kingdom of God shall be taken from you, and shall be given to a people that shall bring forth its fruits »¹.

LXXXIII. — Of MAR SEVERUS TO JOHN², THAT, ACCORDING TO THE LETTER, BOTH CHRIST AND PAUL ABOLISHED THE LAW, BUT, ACCORDING TO THE SPIRIT, THEY CONFIRM IT.

419-38. We say that according to the letter the law was abolished through Christ, but that in the spirit it was much more fully brought to confirmation. But what were the things of the letter? Sacrifices, sprinklings, various temporary cleansings repeated at stated times, and other similar things, which were different from heathen demon-worship, but prefigured the truth as in a shadow, as Paul also says : « For the law contained a shadow of the future good things, not the very image of the facts »³. In the

1. Matth. xxi. 43. — 2. John of Bostra ep. 81 (7). — 3. Heb. x. 1.

ܕܒܠܝܢ ܘܕܡܝܢܐ. ܐܘܬܘ ܡܘܨܝܐ ܕܡ ܦܠܘܦܐ ܦܚܚܐ. ܕܚܝܬܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܐܘܡܝ ܕܡ ܕܚܝܬܐ
 ܐܚܝܢ. ܕܡܝܢܐ ܠܐ ܕܒܠܐ. ܕܠܐ ܕܡܝܢܐ ܕܡ ܦܠܘܦܐ ܕܡ ܦܠܘܦܐ ܕܡ ܦܠܘܦܐ. ܐܘܬܘ ܐܘܬܘ
 ܕܡܝܢܐ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.
 ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.
 ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.
 ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.
 ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.
 ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.
 ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.
 ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.
 ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.
 ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ. ܐܘܬܘ ܕܡܝܢܐ ܦܚܚܐ.

1. Ms. ܘܕܡܝܢܐ.

same way Gregory the Theologian¹ also in the homily on the Holy Spirit wrote thus : « The first, when it cut away idols conceded sacrifices : the second, when it caused sacrifices to pass away, did not forbid circumcision. But afterwards, when they had once accepted the suppression, they conceded even what had been conceded, the one sacrifices, the other circumcision : and they became instead of Gentiles Jews, and instead of these Christians, having by a gradual change of position been brought near to the gospel. Let Paul persuade you of this, who from circumcising and being purified was brought to say : ‘But as for me, my brethren, if I still preach circumcision, why do I continue to be persecuted?’ The one is a matter of the dispensation, the other of perfection »².

That God permitted sacrifices in order to lead men to shun idolatry, Moses also testifies, since in Leviticus he wrote thus, after he had said that those of Israel were not allowed to perform any kind of sacrifice in another place besides the tent of witness : « And they shall no longer perform their own sacrifice to the vanities after whom they themselves go a whoring »³. When therefore we say that the enactments which were laid down for that infant people, who were incapable of rising to the perfect service of God,

1. θεολόγος. — 2. Or. Theol. v. 25. — 3. Lev., XVII, 7.

مادملا. . اوه به امر للهه. . حليله. . حسهما متما. . اعلاه رجا به
 ا لا انا وب مداملا امر نهسا. . دوهه وقبر اليعبر كاتيهه هزا.
 حه كدهما ا مداملا وب وقلمتا. . اعلاوه فع امر مادملا. . امر
 نهسا به كصلا مداملا. . دوهه به كججهيه له حسمتا. . جبعما
 هه كدهمه. . الا حقمتا به صما ههههه.

ه مدهه

ل به ا رجا انا. . اسبنا فع ماوهما. . ههههه. . مادملا. . سفا
 به وهه. . ابهر. . مدمدملا. . حهسا. . ا اصلا به اخوا مداملا به
 سفا: . غير لها لا عهملا. . به ملافه به وهه ماوهما. . اھمما حلهه;
 وبه. . الى حلا مولا حسفا. . فف ابهه. . ا امر مغماسما مبر
 به مدملا. . الا ا افعتا. . به اعلاوه ماوهما. . اعلاوه به مادملا. . لاه;
 به الا انا نهسا بهههه. . به مدمولا لهههه. . مادملا. . حلك لله
 مدملهه هفنه. . وه لها كدهمه مدمدملا ههه. . اله الههههه.
 لها مداملا مده كفههه. . به كلال مادملا بههههه. . مدمدملا افنه

sacrifice of animals ceased, but the intellectual meaning¹ was also preserved according to the spirit, in which the truth was prefigured through it? After the same manner also the eating of unleavened bread was abolished according to the letter, but according to the spirit it is still maintained, in that we ‘keep the feast not in the leaven of wickedness and bitterness, but in the unleavened bread of purity and truth’². (A little farther on). But we will grant if you wish that the wax represents the letter, and the bronze that has been melted is the perfection in the spirit. If then it is the fact that, when the bronze is brought to the fire, it is reduced to non-existence, and the wax, when liquefied, gives to the bronze the shape only of that which was fashioned, explain if you have any abundant store of wisdom. But, if the wax has been dissolved and liquefied, the letter will be dissolved, but the spiritual meaning³ of the law will remain, preserving the form⁴ of the letter. For Cyril teaches and says: « We have not relegated the types to utter desolation(2), though certainly to partial desolation, I mean since the letter of the bodily observances ceases »⁵. Listen to the expressions of Gregory

1. θεωρία. 2. — 1 Cor., v, 8. — 3. θεωρία. — 4. σχήμα. — 5. I do not know the source of this citation.

ان : عبد الله بن ابي طالب : ورواه عن ابي جعفر : ورواه عن ابي بصير :
 قد اشتهر به في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 وقد اشتهر به في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 وقد اشتهر به في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 وقد اشتهر به في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 وقد اشتهر به في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 وقد اشتهر به في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 وقد اشتهر به في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :
 في زمانه : ورواه عن ابي بصير : ورواه عن ابي بصير :

the Theologian', and let the words of that man and his thoughts be a law
 to you, and a fixed ordinance, since they are indeed such to all Christians.
 When in the homily on the Passover he discussed the meaning² of all the
 rites performed at the old Passover, he also caused the hearer to pass from
 the letter to the spirit : for, when he came to the staff, and solved the riddle
 of this, he commanded the man who eats this our Passover in truth to lean
 upon the staff of faith, using these words : « Stand firmly, with feet strongly
 planted, being in no point shaken by the adversaries, nor carried away by
 words of plausibility. These things Christ fulfilled, the subverter of the
 letter, the fulfiller of the spirit »³. If 'the letter killeth, but the spirit giveth
 life'⁴, and Christ is life as it is written, « When Christ our life shall be
 revealed »⁵, how can it be that when the life came that which slew was not
 abolished? since, if you deny that the law was abolished in the letter, but
 brought to confirmation in the spirit, Paul also will be seen to say contradic-
 tory things, writing in one place that he 'annulled the law of commandments
 in teachings'⁶, and saying in another, « Do we therefore annul the law
 through faith? For be it. Nay we establish the law »⁷, recognising the

1. Θεολόγος. 2. The word *ἑρμηνεία* is here preserved — 3. Op. xlv. B. 21. — 4. II Cor., iii. 6. —
 5. Col., iii. 4. — 6. Eph., ii. 15. — 7. Rom., iii, 31.

1. Ms. om. — 2. Ms. om.

commandment as 'holy and just and good', and in another sorrowfully crying to those who chose after recognition of the truth to live by the law, « Ye who are justified in the law have been annulled from Christ, ye have fallen from grace »². It is a thing impossible that of the same object he should say that it has been annulled and openly confess that it has been established, and that he should admire it as just and good, while he rejects those who are justified in this and asserts that they have fallen from the grace that is in Christ. For it seems to some extent likely that we [shall remove] the enigma..... from doubt if we look carefully at the words of Gregory the Theologian³; for he called Christ 'the subverter of the letter, but the fulfiller of the spirit'. Let us therefore cleave to the law inasmuch as it has been fulfilled, but let us neglect it, let us make haste to eradicate it with the swift foot of the word inasmuch as it has been abolished, rightly treating its bodily observances with contempt. Nay, you say, but that holy man says that the letter was abolished, while you say the law, inasmuch as you said that Paul is a subverter of the law. Rather ..... from what we have said you have the certain truth which

1. Rom., vii. 12. — 2. Gal., v. 4. — 3. θεολόγος.

وادمتي لحي. اما اجر عتيا وسمير وبتا. في سنة فلهف افندي: والافند
 بدهها فحقبل. افندي [ح] وافر حاله افندي: والافند. في صلافة صهبة
 لحتا مثلا وبتني. هلا صير وحملا اما وطلا اف ح. وبتدهها
 افندي صلا. حير الا ل اف ص افندلا فبتعا زلي اما وبتدهها
 وبتدهها: في روف وبتدهها وبتدهها اف حير وبتدهها
 في صير

LXXXIV
E 30 r° b.

הלם בה הלם נח אלוהא חשתה הבהכא הוהכא
 הלה הכא חשתה. הכא חשתה לה הלה
 הבה נח חשתה

30 v° a.

لفهفلا في وبتلا صلا: اف وبتلا فلهف. وبتلا في بدهها
 ففلهف وبتلا. لبحر وبتلا في افندي وبتلا. وبتلا وبتلا
 وبتلا وبتلا وبتلا. وبتلا وبتلا وبتلا. وبتلا وبتلا
 وبتلا اف وبتلا. وبتلا وبتلا وبتلا: وبتلا وبتلا

1. Ms. om. stop. — 2. Ms. ح.

was before likely. When Paul says that the law of commandments was annulled, we say that he means that according to the letter it was annulled, trusting to the words of Gregory; and there is therefore nothing that prevents me also from calling the letter the law. However¹, if you desire to hear one of the fathers saying that the law was abolished when he should have said the letter, we will readily produce this citation also for you.

LXXXIV. — OF THE SAME FROM THE 20th LETTER OF THE 8th BOOK OF THOSE WRITTEN DURING EPISCOPACY, WHICH WAS ADDRESSED TO THE MONKS OF THE HOUSE OF MAR ISAAC².

513-8. But the 'abomination of desolation' (for you asked this also as well) Daniel the prophet mentions at the end of the 10th vision, saying thus: « And in the middle of the week the sacrifice and the libation shall be taken away, and together with these things upon the temple shall be the abomination of desolation »³; and a mention of it was made also in the gospels⁴. And John the holy and of renowned memory, who adorned the throne⁵ of

1. ἢ here represents πῶς ἂν. — 2. S. L., i, 29; v, 20; C. B. M., p. 691. — 3. Dan., ix, 27. — 4. Matth., xxiv, 15; Mark, xiii, 14. — 5. θρόνος.

وحبلا¹ وبعثهم فبعثهم حيث دونه رحيل رحب: لهفعا وسحلا اجذ: والامنة.
 زلحد اذ: واسير اهيف صلاح وبعثهم² جمة وبعثهم: كم غير حلا
 اوعلم: ديبا من انا اذ لالحا: لهفعا باذ: والامنة. اجقحلا اولع
 وحبس: حانبا. قوللهما وبعثهم³ با: يستعا. اصلا وبعثهم دلهفعا
 افذ: واسير لهفعا اهيف هفتا. مبعثا وبعثهم: لهفعا
 سحلا ابعثهم اهيف ابعثهم. مبعثا وبعثهم قنلا املى وبعثهم
 حانبا: اذ اذ: مبعثا وبعثهم. امر مبعثهم ابعثهم
 وبعثهم. مبعثا وبعثهم⁴ اذ a
 اصلا وبعثهم اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ a
 وبعثهم اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ a
 وبعثهم اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ a
 وبعثهم اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ a
 وبعثهم اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ a
 وبعثهم اذ اذ اذ اذ اذ اذ اذ a
 وبعثهم اذ اذ a

30 v° b.

1. Ms. اذ. — 2. Ms. وبعثهم. — 3. Ms. وبعثهم. — 4. Here follows an erasure.

the church of Constantinople at that time, said¹ that the abomination of desolation is the image which Hadrian, king of the Romans, set up within the temple, when he encamped against Jerusalem²: for it is the habit of Scripture to say that likenesses made with hands, and the graven statues of the demon-worship of the heathen, are an abomination, as Manasseh says in the song that he set up abominations and multiplied pollutions³. For it is better for us to say that the abomination of desolation is Antichrist; since it is impossible for us to interpret all the expressions contained in the gospel in the same passage like a record of Scripture⁴ history. Of him the apostle also in writing to the Thessalonians said, « In order that the man of sin may be revealed, the son of perdition, who is opposed to and exalteth himself against everyone that is called God or is an object of worship, so that he sits in the temple of God, declaring himself to be God »⁵: for the temple at Jerusalem is termed a 'holy place'. For it is possible for the same words of the gospel to be taken both in a historical sense as referring to the desolation and devastation of Jerusalem, and in a sublime sense to the complete

1. This passage to 'Jerusalem' (l. 16) is published in Greek with the heading Σαδὴρον in S. F. V. G., I, II, 213. Gr. φάμεν. — 2. Jo. Chrys., *Adv. Jud.*, v, 10, 11 (ed. Par. 2^a, I, 788). — 3. Or. Man., 10. — 4. Or 'literal'. Gr. κατὰ τὴν τῆς ἐστ. ἐπιόδοσιν. — 5. II Thess., II, 4.

31 r^a. ⲁⲟⲩ ⲛⲓⲛ ⲛⲟⲩ ⲟⲩ
ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ
ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ
ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ

LXXXV
E 53 r^a.

הַלְלֵם בְּהַלְלֵם הַמַּהֲרָא שְׂכַרְוֵא נַח אֲלֵזְוֵא הַבְּשִׁירָה
 אַבְבַּד הַבְּחֻבְכָּא הַחֵרֵב הַנַּח בְּחֵרֵב זִהָרֵב הַכָּאֲחֻבְכָּא
 לַחֵרֵב זֵרֵב זֵרֵב אַבְבַּד אַבְבַּד אַבְבַּד ⲁⲟⲩ ⲛⲓⲛ ⲛⲟⲩ ⲟⲩ

53 r^b. ⲁⲟⲩ ⲛⲓⲛ ⲛⲟⲩ ⲟⲩ
ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ
ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ
ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ ⲟⲩ
 1. M. ⲟⲩ ⲟⲩ.

desolation and end of the world. But for your assurance I have thought it to be necessary for us to cite also the words of the interpretation of the man whom we have mentioned, the holy John, which are these : « But he said that the image of him who came at that time, who also devastated the city, and set up the image within the temple, is an abomination ; wherefore also he called it a desolation »¹.

LXXXV. — OF THE SAME HOLY SEVERUS FROM THE 27th LETTER OF THE 2nd BOOK OF THOSE WRITTEN AFTER BANISHMENT, WHICH WAS ADDRESSED TO SERGIUS THE COUNT AND *archiatros*².

319-38. You ask why our Lord and God Jesus Christ took Peter and the sons of Zebedee, James that is and John, apart from the other apostles and disciples, and this when he raised the daughter of the president of the synagogue who was dead, and again when he took them up with him into the mountain, and as the text of the gospel says ‘was transfigured before them, and his face

1. Jo. Chrys., *op. cit.*, v. 10 ed. Par. t. 1. 788. The text differs widely. — 2. Perh. the physician of ep. 31.

54 r. a.
 54 r. b.
 54 r. b.

1. Ms. with point .. — 2 Ms. *وآله*.

thought this would be a great present to give to the Jews if he put him to death »¹. The words used by our Lord to his disciples, « Greet no man by the way »² naturally cause perplexity among those who read the divine Scriptures superficially : for greeting more especially becomes ministers of peace and teachers of a humble disposition. But it is not possible for us to take the actual injunction as bearing this meaning; for our Saviour is thereby shown to contradict himself and to be making use of injunctions which do not agree with one another; for Matthew wrote of him that he said to his disciples, « And, if ye greet your friends only, what special thing do ye? Do not the tax-gatherers also the same? »³. How then can he who enjoins us to greet not only those who are friends but also enemies prohibit us from greeting those who meet us on the way? Accordingly therefore it is manifest that we must direct the purport of the injunction to another meaning. It is the habit of men to visit their acquaintances who live at a distance from them, and whom they have not seen for a long time, making this the occasion

1. *In Matth.* Hom. LVI, 1 (ed. Par. 2^a, VII, 637). — 2. Luke, x, 5. — 3. *Matth.*, v, 47.

مدینم مدینا الیہ . ومدینا الیہ | ارنیا الیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ . مدینم
 ارنیا الیہ . مدینم مدینم مدینم | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 حسیہ الیہ . والیہ الیہ | والیہ الیہ | والیہ الیہ | والیہ الیہ | والیہ الیہ |
 والیہ . مدینم والیہ والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 مدینم . | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |
 والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ | والیہ والیہ |

54 v° a.

of a journey, the greeting of those persons, as Luke wrote of Mary the God-
 bearer that the reason for which she went to the hill-country was to greet
 Elizabeth, saying thus : « And Mary arose in the same days, and went to
 the hill-country in haste, to a city of Judah, and entered the house of Zache-
 rias, and greeted Elizabeth »¹. Since therefore our Lord and God wished
 his disciples to be unenumbered and self-reliant, and that they should be
 very zealous for the preaching-journey, he prohibited such greeting, when
 they were setting out on the apostolic and divine journey, lest they should
 give up the zeal for the journey set before them and enter upon the journey
 that is called vain, which leads aside to another path. For he wished the
 divine service of the gospel-message and of the saving preaching to be
 honoured before fitting human affection and the love that creeps upon the
 earth. And the approved Cyril also bishop of Alexandria wrote in agreement
 with these things in precise words and at length, in the 62nd homily of the
 Commentary on the Gospel of Luke : « Again how could it not be incumbent
 on men who were to enlighten those that were in darkness and to bring

1. Luke, i. 39-40.

1. Ms. sing. — 2. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 3. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 4. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 5. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 6. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 7. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 8. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 9. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 10. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 11. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 12. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 13. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 14. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 15. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 16. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 17. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 18. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 19. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 20. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 21. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 22. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 23. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 24. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 25. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 26. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 27. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 28. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 29. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 30. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 31. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 32. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 33. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 34. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 35. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 36. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 37. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 38. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 39. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 40. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 41. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 42. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 43. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 44. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 45. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 46. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 47. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 48. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 49. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 50. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 51. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 52. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 53. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 54. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 55. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 56. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 57. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 58. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 59. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 60. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 61. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 62. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 63. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 64. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 65. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 66. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 67. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 68. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 69. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 70. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 71. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 72. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 73. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 74. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 75. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 76. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 77. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 78. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 79. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 80. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 81. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 82. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 83. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 84. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 85. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 86. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 87. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 88. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 89. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 90. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 91. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 92. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 93. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 94. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 95. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 96. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 97. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 98. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 99. Ms. *εὐχρηστικῶς*.
 100. Ms. *εὐχρηστικῶς*.

63 A B

1. Ms. sing. — 2. Ms. *εὐχρηστικῶς*.

is this¹. The gospel related that that night after toiling greatly they caught nothing whatever; and this narrative, when transferred to spiritual and suprasensual sublimity, suggests to us that before our Saviour's coming there was night in this world, for human affairs were devoid of the knowledge of God, being devoted to the service of gods falsely so-called; but, when a kind of rising and dawn of light took place, when our Saviour came and rose and shone upon those on earth, like a 'Sun of righteousness' (this the divine Scripture says²), then the apostolic net was let down, and made a great catch of men, and for this reason had the right side allotted to it. For Moses and the prophets, when they let down the fishing-net, during the past night, caught the people of Israel only, while these often jumped out of the net and served demons, and [the present state is understood to be the same as if they had not been caught³. Wherefore also they⁴ left for the apostles the most honourable place on the right, while they themselves occupied the left station, which according to our custom is inferior in honour. But in respect of the fish which were caught the number 100 shows the great mul-

1. Gr. ὡς ἐν βραχέϊ γράσει ταύτην ἔχει τὴν ἀπώγειαν. — 2. Mal., IV. 2. — 3. Gr. ἐν ἰσθμῷ τοῦ μεγέθους τῆς ἀπώγειαν τοῦ παρόντος νοούμενον. — 4. Sc. Moses and the prophets.

חמקלא ודמי כדסוהא וזאשכמי המרמבא סמי אשמי לא ארלס. מלפסה
;זאשכמי סלפה דזב ומעמלמ. מעמלמ ימי אסמס סממס וז
;מדא. כי סע העזא העממס סכוס. כירימי סלכמס דלום מלמלמ
למלא חמא ומד כוסמ כי אקני. זאעמי כע סלעס¹.....

LXXXVII הילת מולא סום האתי מנו הלק אעזא דנגעס כ

K 38 r. סעא כ סעא לזא האעזא כ (sic) בנהא לעזא לעזא סום

הכס אעזא סמלמ וז (sic) דנגעס כולללמ סלמס הזכס.

כ אעזא סלמס. הזאעזא סלמס לעזא לעזא סעזא :

זב ים ;זאעמי סע כוסמ לללמממ; ממעמממ ;זרר סמא סללמ:
;לא אעזא סע סע סע סע זא מלמ ;זעזא; כממ לעממ וז ;דס אעמס
מממ סמאמ למלממ ;זכס. מעממממ מלממ ססעממ א זום.

1. The rest is lost on account of a lacuna in the ms.

titude from the nations who were caught by the proclamation of the gospel; and, when Israel did not succeed, the teaching of the gospel seized that which is perfect; for the number 100 is perfect, being composed of 10 times 10. Wherefore also our Saviour likened all rational creation to 100 sheep, saying that 99¹ . . . . .

LXXXVII. — OF THE SAME ON OUR LORD'S SAYING, « I WILL NOT DRINK WITH YOU HENCEFORTH OF THIS PRODUCT OF THE VINE TILL THE DAY ON WHICH I SHALL DRINK IT ANEW WITH YOU IN MY FATHER'S KINGDOM »²; FROM THE 60th LETTER³, WHICH WAS ADDRESSED TO LEONTIUS THE PRESBYTER⁴.

547-8. But the words spoken by our Saviour to the disciples at the institution of the new and divine mystery, « I will not drink henceforth of this product of the vine till the day on which I shall drink it with you new in my Father's kingdom » are explained and interpreted in two ways. John bishop of

1. Matth., XVIII. 12. Here the ms. breaks off. — 2. Matth., XXVI. 29. — 3. The ref. to the book and series seems to have fallen out. — 4. Probably the Leont. of S. Luc. l. 5. The extract down to 'says' p. 319, l. 10) is published in Greek in Cramer, Cat. in Luc. et Jo., p. 153, where it begins : προς ταυτα αποκριται Σ. ο επισκ. Αντ. προς Α. προσ. γραφον ουτω. Τωτο διπλην την αποδοσιν έχει κ. την εξηγησιν. 'Ο μὲν γ. ἀρχαιότατος τῆς ΚΗ. ἐπισκ. Ε. From 'the new' (p. 319, l. 1) to the same point it is also in Mai, Class. Auct., x. 537 in a shorter and transposed form.

ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ

LXXXVIII

E 29 r° b.

ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ

29 v° a.

ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ
 ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ ܘܡܢ ܘܝܠܘܢ

1. Ms. ܘܡܢ. — 2. Ms. sing. — 3. Ms. ܘܡܢ.

one that is more perfect and purer, when the Word shall drink it new with us in the Father's kingdom, revealing to us and teaching us things that he has now shown obscurely; for that which is now made to appear is always new. But, what the drinking and enjoyment is, it is ours to learn, but his to teach, and to show the matter to his disciples. For even the teaching is the food of him who teaches »¹. And very well did the Theologian give expression to these words; for our Lord also reckons our profit his own food and drink; for thus also he says in the gospel, « My food is to do my Father's will »²; and again, when he was about to speak to the men from Samaria, he said to the disciples, « I have food to eat, which ye know not »³.

LXXXVIII. — OF THE SAME FROM THE 69th LETTER OF THE 4th BOOK OF THOSE AFTER BANISHMENT, WHICH WAS ADDRESSED TO SERGIUS BISHOP OF CYRRHUS¹.

519-38.

But, since your saintliness asked with regard to Enoch and Elijah, of whom one was translated that he should not see death, as the apostle said⁵,

1. Or. xlv, 23. The last sentence runs : Τροφή γούν ἐστίν ἡ διδασκία καὶ τοῦ τρέφοντος. — 2. John, iv, 34. — 3. *Ibid.*, 32. — 4. S. L., v, 15, p. 121, 198; Mansi, VIII, 817; Mich., p. 267. — 5. Heb., xi, 5.

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠ ١٠١ ١٠٢ ١٠٣ ١٠٤ ١٠٥ ١٠٦ ١٠٧ ١٠٨ ١٠٩ ١١٠ ١١١ ١١٢ ١١٣ ١١٤ ١١٥ ١١٦ ١١٧ ١١٨ ١١٩ ١٢٠ ١٢١ ١٢٢ ١٢٣ ١٢٤ ١٢٥ ١٢٦ ١٢٧ ١٢٨ ١٢٩ ١٣٠ ١٣١ ١٣٢ ١٣٣ ١٣٤ ١٣٥ ١٣٦ ١٣٧ ١٣٨ ١٣٩ ١٤٠ ١٤١ ١٤٢ ١٤٣ ١٤٤ ١٤٥ ١٤٦ ١٤٧ ١٤٨ ١٤٩ ١٥٠ ١٥١ ١٥٢ ١٥٣ ١٥٤ ١٥٥ ١٥٦ ١٥٧ ١٥٨ ١٥٩ ١٦٠ ١٦١ ١٦٢ ١٦٣ ١٦٤ ١٦٥ ١٦٦ ١٦٧ ١٦٨ ١٦٩ ١٧٠ ١٧١ ١٧٢ ١٧٣ ١٧٤ ١٧٥ ١٧٦ ١٧٧ ١٧٨ ١٧٩ ١٨٠ ١٨١ ١٨٢ ١٨٣ ١٨٤ ١٨٥ ١٨٦ ١٨٧ ١٨٨ ١٨٩ ١٩٠ ١٩١ ١٩٢ ١٩٣ ١٩٤ ١٩٥ ١٩٦ ١٩٧ ١٩٨ ١٩٩ ٢٠٠ ٢٠١ ٢٠٢ ٢٠٣ ٢٠٤ ٢٠٥ ٢٠٦ ٢٠٧ ٢٠٨ ٢٠٩ ٢١٠ ٢١١ ٢١٢ ٢١٣ ٢١٤ ٢١٥ ٢١٦ ٢١٧ ٢١٨ ٢١٩ ٢٢٠ ٢٢١ ٢٢٢ ٢٢٣ ٢٢٤ ٢٢٥ ٢٢٦ ٢٢٧ ٢٢٨ ٢٢٩ ٢٣٠ ٢٣١ ٢٣٢ ٢٣٣ ٢٣٤ ٢٣٥ ٢٣٦ ٢٣٧ ٢٣٨ ٢٣٩ ٢٤٠ ٢٤١ ٢٤٢ ٢٤٣ ٢٤٤ ٢٤٥ ٢٤٦ ٢٤٧ ٢٤٨ ٢٤٩ ٢٥٠ ٢٥١ ٢٥٢ ٢٥٣ ٢٥٤ ٢٥٥ ٢٥٦ ٢٥٧ ٢٥٨ ٢٥٩ ٢٦٠ ٢٦١ ٢٦٢ ٢٦٣ ٢٦٤ ٢٦٥ ٢٦٦ ٢٦٧ ٢٦٨ ٢٦٩ ٢٧٠ ٢٧١ ٢٧٢ ٢٧٣ ٢٧٤ ٢٧٥ ٢٧٦ ٢٧٧ ٢٧٨ ٢٧٩ ٢٨٠ ٢٨١ ٢٨٢ ٢٨٣ ٢٨٤ ٢٨٥ ٢٨٦ ٢٨٧ ٢٨٨ ٢٨٩ ٢٩٠ ٢٩١ ٢٩٢ ٢٩٣ ٢٩٤ ٢٩٥ ٢٩٦ ٢٩٧ ٢٩٨ ٢٩٩ ٣٠٠ ٣٠١ ٣٠٢ ٣٠٣ ٣٠٤ ٣٠٥ ٣٠٦ ٣٠٧ ٣٠٨ ٣٠٩ ٣١٠ ٣١١ ٣١٢ ٣١٣ ٣١٤ ٣١٥ ٣١٦ ٣١٧ ٣١٨ ٣١٩ ٣٢٠ ٣٢١ ٣٢٢ ٣٢٣ ٣٢٤ ٣٢٥ ٣٢٦ ٣٢٧ ٣٢٨ ٣٢٩ ٣٣٠ ٣٣١ ٣٣٢ ٣٣٣ ٣٣٤ ٣٣٥ ٣٣٦ ٣٣٧ ٣٣٨ ٣٣٩ ٣٤٠ ٣٤١ ٣٤٢ ٣٤٣ ٣٤٤ ٣٤٥ ٣٤٦ ٣٤٧ ٣٤٨ ٣٤٩ ٣٥٠ ٣٥١ ٣٥٢ ٣٥٣ ٣٥٤ ٣٥٥ ٣٥٦ ٣٥٧ ٣٥٨ ٣٥٩ ٣٦٠ ٣٦١ ٣٦٢ ٣٦٣ ٣٦٤ ٣٦٥ ٣٦٦ ٣٦٧ ٣٦٨ ٣٦٩ ٣٧٠ ٣٧١ ٣٧٢ ٣٧٣ ٣٧٤ ٣٧٥ ٣٧٦ ٣٧٧ ٣٧٨ ٣٧٩ ٣٨٠ ٣٨١ ٣٨٢ ٣٨٣ ٣٨٤ ٣٨٥ ٣٨٦ ٣٨٧ ٣٨٨ ٣٨٩ ٣٩٠ ٣٩١ ٣٩٢ ٣٩٣ ٣٩٤ ٣٩٥ ٣٩٦ ٣٩٧ ٣٩٨ ٣٩٩ ٤٠٠ ٤٠١ ٤٠٢ ٤٠٣ ٤٠٤ ٤٠٥ ٤٠٦ ٤٠٧ ٤٠٨ ٤٠٩ ٤١٠ ٤١١ ٤١٢ ٤١٣ ٤١٤ ٤١٥ ٤١٦ ٤١٧ ٤١٨ ٤١٩ ٤٢٠ ٤٢١ ٤٢٢ ٤٢٣ ٤٢٤ ٤٢٥ ٤٢٦ ٤٢٧ ٤٢٨ ٤٢٩ ٤٣٠ ٤٣١ ٤٣٢ ٤٣٣ ٤٣٤ ٤٣٥ ٤٣٦ ٤٣٧ ٤٣٨ ٤٣٩ ٤٤٠ ٤٤١ ٤٤٢ ٤٤٣ ٤٤٤ ٤٤٥ ٤٤٦ ٤٤٧ ٤٤٨ ٤٤٩ ٤٥٠ ٤٥١ ٤٥٢ ٤٥٣ ٤٥٤ ٤٥٥ ٤٥٦ ٤٥٧ ٤٥٨ ٤٥٩ ٤٦٠ ٤٦١ ٤٦٢ ٤٦٣ ٤٦٤ ٤٦٥ ٤٦٦ ٤٦٧ ٤٦٨ ٤٦٩ ٤٧٠ ٤٧١ ٤٧٢ ٤٧٣ ٤٧٤ ٤٧٥ ٤٧٦ ٤٧٧ ٤٧٨ ٤٧٩ ٤٨٠ ٤٨١ ٤٨٢ ٤٨٣ ٤٨٤ ٤٨٥ ٤٨٦ ٤٨٧ ٤٨٨ ٤٨٩ ٤٩٠ ٤٩١ ٤٩٢ ٤٩٣ ٤٩٤ ٤٩٥ ٤٩٦ ٤٩٧ ٤٩٨ ٤٩٩ ٥٠٠ ٥٠١ ٥٠٢ ٥٠٣ ٥٠٤ ٥٠٥ ٥٠٦ ٥٠٧ ٥٠٨ ٥٠٩ ٥١٠ ٥١١ ٥١٢ ٥١٣ ٥١٤ ٥١٥ ٥١٦ ٥١٧ ٥١٨ ٥١٩ ٥٢٠ ٥٢١ ٥٢٢ ٥٢٣ ٥٢٤ ٥٢٥ ٥٢٦ ٥٢٧ ٥٢٨ ٥٢٩ ٥٣٠ ٥٣١ ٥٣٢ ٥٣٣ ٥٣٤ ٥٣٥ ٥٣٦ ٥٣٧ ٥٣٨ ٥٣٩ ٥٤٠ ٥٤١ ٥٤٢ ٥٤٣ ٥٤٤ ٥٤٥ ٥٤٦ ٥٤٧ ٥٤٨ ٥٤٩ ٥٥٠ ٥٥١ ٥٥٢ ٥٥٣ ٥٥٤ ٥٥٥ ٥٥٦ ٥٥٧ ٥٥٨ ٥٥٩ ٥٦٠ ٥٦١ ٥٦٢ ٥٦٣ ٥٦٤ ٥٦٥ ٥٦٦ ٥٦٧ ٥٦٨ ٥٦٩ ٥٧٠ ٥٧١ ٥٧٢ ٥٧٣ ٥٧٤ ٥٧٥ ٥٧٦ ٥٧٧ ٥٧٨ ٥٧٩ ٥٨٠ ٥٨١ ٥٨٢ ٥٨٣ ٥٨٤ ٥٨٥ ٥٨٦ ٥٨٧ ٥٨٨ ٥٨٩ ٥٩٠ ٥٩١ ٥٩٢ ٥٩٣ ٥٩٤ ٥٩٥ ٥٩٦ ٥٩٧ ٥٩٨ ٥٩٩ ٦٠٠ ٦٠١ ٦٠٢ ٦٠٣ ٦٠٤ ٦٠٥ ٦٠٦ ٦٠٧ ٦٠٨ ٦٠٩ ٦١٠ ٦١١ ٦١٢ ٦١٣ ٦١٤ ٦١٥ ٦١٦ ٦١٧ ٦١٨ ٦١٩ ٦٢٠ ٦٢١ ٦٢٢ ٦٢٣ ٦٢٤ ٦٢٥ ٦٢٦ ٦٢٧ ٦٢٨ ٦٢٩ ٦٣٠ ٦٣١ ٦٣٢ ٦٣٣ ٦٣٤ ٦٣٥ ٦٣٦ ٦٣٧ ٦٣٨ ٦٣٩ ٦٤٠ ٦٤١ ٦٤٢ ٦٤٣ ٦٤٤ ٦٤٥ ٦٤٦ ٦٤٧ ٦٤٨ ٦٤٩ ٦٥٠ ٦٥١ ٦٥٢ ٦٥٣ ٦٥٤ ٦٥٥ ٦٥٦ ٦٥٧ ٦٥٨ ٦٥٩ ٦٦٠ ٦٦١ ٦٦٢ ٦٦٣ ٦٦٤ ٦٦٥ ٦٦٦ ٦٦٧ ٦٦٨ ٦٦٩ ٦٧٠ ٦٧١ ٦٧٢ ٦٧٣ ٦٧٤ ٦٧٥ ٦٧٦ ٦٧٧ ٦٧٨ ٦٧٩ ٦٨٠ ٦٨١ ٦٨٢ ٦٨٣ ٦٨٤ ٦٨٥ ٦٨٦ ٦٨٧ ٦٨٨ ٦٨٩ ٦٩٠ ٦٩١ ٦٩٢ ٦٩٣ ٦٩٤ ٦٩٥ ٦٩٦ ٦٩٧ ٦٩٨ ٦٩٩ ٧٠٠ ٧٠١ ٧٠٢ ٧٠٣ ٧٠٤ ٧٠٥ ٧٠٦ ٧٠٧ ٧٠٨ ٧٠٩ ٧١٠ ٧١١ ٧١٢ ٧١٣ ٧١٤ ٧١٥ ٧١٦ ٧١٧ ٧١٨ ٧١٩ ٧٢٠ ٧٢١ ٧٢٢ ٧٢٣ ٧٢٤ ٧٢٥ ٧٢٦ ٧٢٧ ٧٢٨ ٧٢٩ ٧٣٠ ٧٣١ ٧٣٢ ٧٣٣ ٧٣٤ ٧٣٥ ٧٣٦ ٧٣٧ ٧٣٨ ٧٣٩ ٧٤٠ ٧٤١ ٧٤٢ ٧٤٣ ٧٤٤ ٧٤٥ ٧٤٦ ٧٤٧ ٧٤٨ ٧٤٩ ٧٥٠ ٧٥١ ٧٥٢ ٧٥٣ ٧٥٤ ٧٥٥ ٧٥٦ ٧٥٧ ٧٥٨ ٧٥٩ ٧٦٠ ٧٦١ ٧٦٢ ٧٦٣ ٧٦٤ ٧٦٥ ٧٦٦ ٧٦٧ ٧٦٨ ٧٦٩ ٧٧٠ ٧٧١ ٧٧٢ ٧٧٣ ٧٧٤ ٧٧٥ ٧٧٦ ٧٧٧ ٧٧٨ ٧٧٩ ٧٨٠ ٧٨١ ٧٨٢ ٧٨٣ ٧٨٤ ٧٨٥ ٧٨٦ ٧٨٧ ٧٨٨ ٧٨٩ ٧٩٠ ٧٩١ ٧٩٢ ٧٩٣ ٧٩٤ ٧٩٥ ٧٩٦ ٧٩٧ ٧٩٨ ٧٩٩ ٨٠٠ ٨٠١ ٨٠٢ ٨٠٣ ٨٠٤ ٨٠٥ ٨٠٦ ٨٠٧ ٨٠٨ ٨٠٩ ٨١٠ ٨١١ ٨١٢ ٨١٣ ٨١٤ ٨١٥ ٨١٦ ٨١٧ ٨١٨ ٨١٩ ٨٢٠ ٨٢١ ٨٢٢ ٨٢٣ ٨٢٤ ٨٢٥ ٨٢٦ ٨٢٧ ٨٢٨ ٨٢٩ ٨٣٠ ٨٣١ ٨٣٢ ٨٣٣ ٨٣٤ ٨٣٥ ٨٣٦ ٨٣٧ ٨٣٨ ٨٣٩ ٨٤٠ ٨٤١ ٨٤٢ ٨٤٣ ٨٤٤ ٨٤٥ ٨٤٦ ٨٤٧ ٨٤٨ ٨٤٩ ٨٥٠ ٨٥١ ٨٥٢ ٨٥٣ ٨٥٤ ٨٥٥ ٨٥٦ ٨٥٧ ٨٥٨ ٨٥٩ ٨٦٠ ٨٦١ ٨٦٢ ٨٦٣ ٨٦٤ ٨٦٥ ٨٦٦ ٨٦٧ ٨٦٨ ٨٦٩ ٨٧٠ ٨٧١ ٨٧٢ ٨٧٣ ٨٧٤ ٨٧٥ ٨٧٦ ٨٧٧ ٨٧٨ ٨٧٩ ٨٨٠ ٨٨١ ٨٨٢ ٨٨٣ ٨٨٤ ٨٨٥ ٨٨٦ ٨٨٧ ٨٨٨ ٨٨٩ ٨٩٠ ٨٩١ ٨٩٢ ٨٩٣ ٨٩٤ ٨٩٥ ٨٩٦ ٨٩٧ ٨٩٨ ٨٩٩ ٩٠٠ ٩٠١ ٩٠٢ ٩٠٣ ٩٠٤ ٩٠٥ ٩٠٦ ٩٠٧ ٩٠٨ ٩٠٩ ٩١٠ ٩١١ ٩١٢ ٩١٣ ٩١٤ ٩١٥ ٩١٦ ٩١٧ ٩١٨ ٩١٩ ٩٢٠ ٩٢١ ٩٢٢ ٩٢٣ ٩٢٤ ٩٢٥ ٩٢٦ ٩٢٧ ٩٢٨ ٩٢٩ ٩٣٠ ٩٣١ ٩٣٢ ٩٣٣ ٩٣٤ ٩٣٥ ٩٣٦ ٩٣٧ ٩٣٨ ٩٣٩ ٩٤٠ ٩٤١ ٩٤٢ ٩٤٣ ٩٤٤ ٩٤٥ ٩٤٦ ٩٤٧ ٩٤٨ ٩٤٩ ٩٥٠ ٩٥١ ٩٥٢ ٩٥٣ ٩٥٤ ٩٥٥ ٩٥٦ ٩٥٧ ٩٥٨ ٩٥٩ ٩٦٠ ٩٦١ ٩٦٢ ٩٦٣ ٩٦٤ ٩٦٥ ٩٦٦ ٩٦٧ ٩٦٨ ٩٦٩ ٩٧٠ ٩٧١ ٩٧٢ ٩٧٣ ٩٧٤ ٩٧٥ ٩٧٦ ٩٧٧ ٩٧٨ ٩٧٩ ٩٨٠ ٩٨١ ٩٨٢ ٩٨٣ ٩٨٤ ٩٨٥ ٩٨٦ ٩٨٧ ٩٨٨ ٩٨٩ ٩٩٠ ٩٩١ ٩٩٢ ٩٩٣ ٩٩٤ ٩٩٥ ٩٩٦ ٩٩٧ ٩٩٨ ٩٩٩ ١٠٠٠

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ١٠ ١١ ١٢ ١٣ ١٤ ١٥ ١٦ ١٧ ١٨ ١٩ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠

1. Ms. sing. — 2. Ms. ١٥٥ — 3. Here the text breaks off, for f. 33 has no connexion with it, and a leaf or more must have been lost.

while the other was caught up towards heaven, if they will undergo the common death, it is incumbent upon us to state, in proportion to the small capacity which we possess, the things that have reached our comprehension from the teaching of the fathers. It is believed therefore according to the testimonies of the divine words that Enoch was translated, and Elijah was caught up towards heaven, and was carried by the air¹, and that they are alive, and that they are in such places as God knows, and that he² bestowed upon them such a marvellous translation hence, and that they are in a mortal body, having not yet received the blessing of immortality. For let us agree with Paul who says generally of all the holy men who pleased God, « And all these to whom testimony was borne through faith received not the promises, God having foreseen some better thing for our sakes, that they might not be perfected without us »³. And it is manifest that perfection

1. ἄνεμοι. — 2. A. v. (M) 'who'. — 3. Heb., XI. 39, 40.

مومر بمسلا؛ مذللا مومر سبرلا . ولا حلوپ نللمو . مزللا موم
 29 v° h. مومر بمسلا؛ مذللا مومر اسبرلا . لا ل اسبرلا ولا مومسلا مومسلا .
 لا مومسلا؛ ولا مومسلا . ومومسلا مومسلا . مومسلا مومسلا .
 مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا
 مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا
 مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا
 مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا
 مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا
 مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا
 مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا
 مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا
 مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا مومسلا

30 r° h.

1. Ms. sing. — 2. Ms. مومسلا — 3. Ms. مومسلا.

is nothing else except a state of immortality and glory, and impassibility,
 that does not grow old, in the kingdom of heaven. That this is so is
 confirmed by John also the wise in the Spirit, who became bishop of Con-
 stantinople, in the 22nd homily of the commentary on the Epistle to the
 Hebrews, where he gives the following teaching: « But many inquire whither
 Enoch was translated, and why he was translated, and why he did not die,
 neither he nor Elijah, and, if they are still living, how they are living,
 and in what form. But it is superfluous for us to inquire into these things.
 For that the one was translated and the other was taken up the Scriptures
 stated; but where they exist or how they exist they did not go on to say;
 for they do not say anything beyond what is necessary »¹. And the same
 doctor delivered an expository discourse in Constantinople in the church of
 Marth Anastasia² about the saying of the apostle who says, « Henceforth,
 my brethren, be strong in our Lord and in the power of his might »³, and, it
 being the day of the actual commemoration of the martyrs, and the king

1. In Ep. ad Heb. Hom. xxii, 8 (ed. Field). — 2. In the Greek title it is called the church of S. Thomas, and the biblical citation and the mention of the martyrs are absent. — 3. Eph., vi. 10.

ممدلللا. لوزللا اذن مدح دلا؛ عسوه وئو. وئو عوزا انا دلا. مدحز
 وئو اللو؛ دمدلا انا وئو سلا؛ وهوة؛ ولامدلا لمدللا دلا حمر مدلللا
 لئو. مدلللا؛ مع لمدلللا حمر فلتشهوه. حمر لمدلللا همللا. وئو دلا
 لوزللا مدلللا مدلا ممدلا ذن وئو له لمدلللا. وئو الف. مدلللا
 وئو؛ وئو؛ سلا؛ ذلا¹ ودرجلا للاملا. سرب امدلا مدلللا ممدلا
 وئو؛ مدلللا ممدلا مدلللا. لمدلللا فذع هلا للاملا. دمر؛ مع مدلللا.
 لمدلللا مع؛ مع دلا؛ وئو؛ لا عسوه؛ وئو؛ ممدلا. ممدلللا اذن
 وئو؛ ممدلا اعاب سمر؛ ولا سورا مدلا. هلا ممدلا وئو. مدلللا؛ عسوه
 وئو اللو. عسوه مع؛ هلا عسوه؛ وئو؛ له فذع² لا ممدلا حمدلا دحوه.
 امدلا؛ ولا نعل؛ لمدلا. الا ممدلا؛ فذع م لا مدلا. هلا فذع لا ممدلا
 وئو. الا دمدلا ممدلا ممدلا؛ سلا؛ عذ. م ممدلا امر؛ اذن؛
 دلا؛ لمدلللا؛ ممدلا؛

30 P. B.

1. Ms. وئو. — 2. Ms. مع.

having come to the martyrs' chapel and withdrawn before the sermon, he delivered a discourse after the king's departure, of which the beginning is : « Blessed is God for the greatness of the power of the martyrs, for yesterday they drew the whole city with the queen, and to-day the king with his soldiers, with great reverence ». And, when in this discourse he was explaining about death and the resurrection, he gave this teaching : « Since therefore the fear had increased and had shaken the mind, see how thereafter he introduces also the hope concerning the resurrection, a dark hope indeed and not clear, but still he introduces it. For Enoch, who came into being after these things, he did not allow to die; and Paul says that 'by faith Enoch was translated that he might not see death; and he was not found, because God translated him'. For he translated him and did not allow him to die. He did not yet make him immortal, in order that he might not do away the fear, but he remains without dying. And he is not immortal; but he gave continuance of life in the mortal body, opening up, as I said, obscurely the hope of the resurrection »¹.

1. Ed. Par. 2, XII, 474, 477.

65 A. . . . .

... ..

XC

... ..

Q 58 A.

... ..

... ..

... ..

V 69 C.

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

L. M. . . . .

performed unlawful deeds, and from lack of perception did not know their own Maker, shall be bereft of this grace¹.

XC. — OF THE SAME, FROM THE LETTER TO CONSTANTINE BISHOP OF LAODICEA², AN INTERPRETATION OF THE POINTS STATED BELOW.

513-38.

You ask therefore what is the meaning of the divine command which is contained in the law that was given through Moses and says : « If thou make me an altar of stones, build them not hewn; for thou hast laid thy hand-tool upon it, and it is defiled »³. By 'hand-tool' he designates the instrument⁴ of iron, the ax or hatchet, that is wielded by the hewers. For he reckons an altar fashioned of hewn stones to be abominable and does not

1. A Greek extract from a letter to A the scholastic is published in S. V. N. C., I, ii, 177. — 2. S. L., p. 167, 214; Marcell., num. 510; Zach. Bh., VIII, v; Mich., p. 266; P. L., LXIX, 23; Mansi, X, 1117. He is perh. the C. of Josh. SIML. XLVII, LV, LXXIV. — 3. Ex., xx, 25. — 4. ὑργάνον.

دابعا اذني الحليم. مدله وحصرا املوه. وبع مقداوه مدلا
 مدهتت عتت. مدلا املوه وبع. واملت ب سوزملا ومدلا مدهتت عتت
 مومح. مة حلا؛ مدلا عتت مدلسرا واده لجرملا لادحرا املاب. هالهف
 اصبلا لادوة اذلا. ح سمدمدلا فة لمة عتت املوه املاب وبع.
 حصملا اذ و حوه موى املاب اذ لسوزملا. وادح حادلا الامله. مومتا واهفلا
 املاب اذلا. حعا املاب عتت لستوه وبع. حمتسا ولاق حهتت
 ممدلا حمتسا. حلا¹ واملاب وبع امدتت² ح موموه وحادلا الامله حلا عتت
 ممدلا حمتت. وهدتتمدلا فة املاب لسمدلا اذ ومدلا مدهتت عتت.
 مدله وبع لسدقف املاب وبع املاب سب حلا اذ وبع اذلا. ح وبع
 مة لمرملا. حلا وبع لسمدلا ممدلا وبع املاب املاب. حلا ممتلا وبع
 الامله حمتت. ممدلا ممتسا وبع الامله لمدتت حمتت املاب. حه امر
 اذ وبع واملاب املاب اذ وبع واملاب املاب. الا ح ممدلا فة حمتت لسمدلا
 اذلا. لمدمدلا وبع املاب وبع. ممدتت وبع ممتلا وبع املاب
 وبع. واده املاب لمدتت وبع. حمتت. ممتلا وبع املاب وبع املاب.

15 v. a.

1. Ms. ح.

the flood in the days of Noah, « My spirit shall not dwell among those men for ever, because they are flesh; but their days shall be 120 years »¹. You ask how it is that, when a space of 120 years had been granted, he is seen to have carried out the same threat after 100 years, and flooded the whole earth together. For Noah was 500 years old on the day on which he granted him the space; and the divine Scripture said, « And the waters of the flood came upon the earth in the 600th year of the life of Noah, in the 2nd month on the 27th day of the month »². Upon this, being directed to the truth by the divine Scripture itself, we say that the term of 120 years was given in mercifulness, in order that those who were living an evil life might change for the better in fear of the threat. But they came to the utmost limit of wickedness, and treated the divine long-suffering with contempt, and accordingly God brought the punishment immediately; not as if he did not know what was to happen, but to show by the long term the abundance of his own long-suffering, and to establish also the greatness of those men's wickedness, who so much increased their impiety, and went down to the very end and bottom of wickedness, so as to call the sentence quickly down upon them.

1. Gen., vi. 3. — 2. Id., vii. 11.

16 1° b.

16 1° b.

1. Ms. 1600. — 2. Ms. 1601.

from the river of Egypt to the Euphrates, and did not give it. He promised Adam to lay the fear and dread of him upon the animals, and the promise was not brought to completion. He promised that the life of men should be 120 years, and he brought the punishment before the term. And in the opposite cases the same things are to be seen. He threatened Hezekiah with death, and turned it away. He threatened the Ninevites with overthrow, and dispelled the wrath, showing that neither good things nor painful things depend on him only, but also on the recipients. For, if he threaten something grievous, and those who receive the threat change, they repel the wrath from them. But, if he promise something good, and they show themselves to be unworthy, they will be deprived. Therefore he says, 'I will speak a determination against a people and against a kingdom, to build and to plant', but, 'if' he says 'they are seen to be unworthy, I will not bring these things'. Let them not therefore bring God's promises before us, but let them show if they were seen to be worthy of these. But they cannot show it: therefore they passed to others. For we nowhere find that they are able to show that the words 'In thy seed shall all the nations be blessed'¹ were fulfilled of them². It is the same difficulty and elucidation

1. Gen. XXII, 18. — 2. The commentary on Ps. CIV is lost.

16 v° a.

 1. Ms. 10, 51: Cyr. ἐπιθήσεται.

 2. Cyr. προσηγορίαν ἐπισημόμενος.

 3. Cyr. ἡ

 τοῦ πραγματος ὑπερβολὴ τῆ ἀναβιώσεως καὶ ποτε τοῦ νεκροῦ ἀπιστον πως ἐτίθει φθνας χρησίμως τῶν τῆς ἀναστασεως

 καιρων.

to which the words also relate which the holy Cyril wrote in the 12th book of the commentary on the Gospel of John, as follows : « But, because ¹, though he often promised to do many things at the fitting time, he nevertheless did them even before the time appointed, for the purpose of persuading us, in order that we may truly believe that even under all circumstances the things said by him will come to effect, we will show from the following. He promised to raise the dead, and to bring back to life those who are laid in the earth and dust. For, ‘there cometh’, he saith, ‘an hour, wherein the dead shall hear the voice of the Son of man and come forth, they that have done good deeds to the resurrection of life, but they that have done evil deeds to the resurrection of judgment’. And that he will easily make this good, ‘and will hasten to persuade ² he taught by saying, ‘I am the resurrection and the life’. And, because ‘he would not make the greatness of the thing that the dead should rise at that time so to speak incredible, for a useful purpose the time of the resurrection is hastened ³ and he shows the sign in that he raised Lazarus and the widow’s son, and Jairus’ daughter. And what else besides these things? He says that the resurrection of the

1. Cyr. οτι, which the translator has mis-understood. — 2. Cyr. προσηγορίαν ἐπισημόμενος. — 3. Cyr. ἡ τοῦ πραγματος ὑπερβολὴ τῆ ἀναβιώσεως καὶ ποτε τοῦ νεκροῦ ἀπιστον πως ἐτίθει φθνας χρησίμως τῶν τῆς ἀναστασεως καιρων.

وبتتعا. اوسبع اذن نوسون رومقا حملحمالا : اوسوس. واهى امر اوس
 بعنن اما اذن نلاوسص. حبصصموم اوس سنا كالحصتبا اوسرا اوس اوس صصص
 اوس. ¹ عصبلا سمن اعللوسهه هلمصص هلمصص. ههلب كاهه اوس. 16 v° b.
 هاعلسك كحتموس. ه/وسه فنزفوس امر حبلا. نئلموس. بع اوس سوس سوس
 امر اوس اوس: حصصص بع اوس وبعمر اوسم: ووسوس اوس اوس اوس اوس: صصص
 اوس صصص اوسصص: ووسوس اوسصص. اوس اوس اوس اوس صصص
 فنلا. اوس بع اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس
 صصص: ووسوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس
 سوس. كصص اوس. كم سمن نوسوس صصص اوسصص. اوس صصص اوس
 وبعاصص صصص اوس. ووسوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس
 اوس ووسصص اوس صصص اوس. صصص اوس ووسصص اوس اوس اوس
 اوس اوس اوس اوس. ووسصص اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس
 بع اوس. ووسصص اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس
 اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس اوس

16 v° b. 17 r° a.

1. Ms. sing.

saints shall be something exceedingly glorious. 'Then', he says, 'the righteous shall shine in their Father's kingdom', that he may again be believed as one who speaks truly, in that 'he saw the disciples beforehand and gave the sight of this'. For 'he took Peter and James and John, and went up into a mountain, and was transfigured before them; and his face shone as lightning, and his raiment became white as snow' »². But in the above-mentioned commentary on the 104th Psalm we find the holy John bishop of Constantinople solving the point in Exodus that seemed doubtful; and the point that seemed doubtful is, you said, as follows: « How is it that, after Moses had turned all the water in Egypt into blood, Scripture said that the magicians were able to show the same sign against that? For, since all the water had been changed, how was it possible for pure water to be found in which these men were to show the sign? » Some have said that it was possible for sea-water to come, since the sea was not at a great distance, in order that they might change this by magic skill; while others have said that it is not incredible that Moses himself, after the change to blood, turned

1. Cyr. πρώτον τοῖς μαθηταῖς κ. τὴν τοῦτου θέου ἐπαύλατο. — 2. In Jo. Ev., ed. Pusey, III. 136.

و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...
 و... و... و... و...

17 r° b.

1. Ms. ... 2. Ms. ... 3. Ms. ...

the water back to its own appearance and nature, in order that the magicians
 might show their own skill on the other side. But the wise doctor John,
 since he understood the divine power as is right and in very discerning
 fashion, said that, as in the case of the darkness the Egyptians had that
 darkness, while the sons of Israel had light, and, as in the matter of the
 herds, and in the case of the yoke-animals when they died, those belonging
 to the Israelites remained unharmed, and, in the case of the plague of hail,
 where the sons of Israel were in the land of Goshen no hail fell, in the same
 way you should understand as regards all the plagues too, among which
 that change from water to blood was also included, and it must be believed
 that in the land of Goshen, and where the sons of Israel were, the water
 remained for the sons of Israel in its own nature without change, in which
 it was possible for the magicians to show the performances of their own
 skill. Among the words uttered by the doctor is contained the following
 passage by way of summary : « He sent darkness and made it dark ' ' ; and
 it was a very glorious fact that, while the ray shone everywhere, in Egypt
 darkness appeared; and there not throughout, but only where the Egyptians
 were. For, lest any one should say that what happened was an eclipse²,

1. Ps. CIV. 28. 2. ἔκλειψις.

17^v b. *مسأله* *اقتب*. *الا لسقلا¹ مبققا¹ مسأله*. *ا* *بوه²* *وبلمتا² مسأله* *وتكتلا² حخر*
مع *اسلا³ ناملح*. *سجلا³ وبه³ و اجن*. *الا³ مع* *اسلا³ نسقمع*. *مع*
الاملك. *مع* *اسلا³ مقدمع*. *مع* *وبنعما³ حارسا*. *وتتا³ مسأله³ وتكتلا³*.
مع *اسلا³ معقب مع* *امتت*: *وبه³ وبساق*. *امر* *وبعسلا³ الامن*. *واف* *وب*
اسلا³ فترا. *مصدق³ وب* *امهعلا³ اسلا³ للا³* *وب* *وبه³ لا³ مسأله³ اسلا³*
فترا. *مصدق³ مع* *امتت*. *مدقا³ ولامع³ معسلا³*. *حمع* *قنلا³ ومك*. *وبه*
وب *وبه³ مع* *لا³ اسلا³ بقر* *اب* *فترا*. *وبه³ ولامع³ حمع* *قنلا³ ومك*.
سجلا³ وبه³ مع *مدرسلا³ ومك*. *سجلا³ وقناس*. *محمدرادلا³ ومك*
ولقنلا³. *مع* *وب* *اسلا³ حخر³*: *وامر³ فخر³ وبه³* *وتكتلا³ مدجج³ مسأله³*
مدابره³ مسأله³. *مدعسلا³ وب* *لقنلا³* *مدابره³ مسأله³*. *وبه³ وتكتلا³ وبه³ وبه³*
مسأله³ وبق³ مسكقلا³ *اسلا³ تعس³ هبوت*: *امر³ وتكتلا³ رملا*. *مع* *هبوتلا³*
اسلا³ مسأله³ وب. *وبسلا³ مع* *مع* *عسلا³* *وبسلا³ مدققلا*.
وبه³ مسأله³. *واجن³ عسلا³ لعسلا³ قنلا³ وبه³*. *عسلا³ هعسلا³ وبه³ وبه³*
وبه³.

18^r a. *ومبقلا¹ معقب* *وماسا² معصبونما² اقص* *وامصونما² وتكتلا² فزا² ابق² اسلا² وبعسلا² متتابه² مسأله²*
مسأله². *مسأله² اسلا² فخر² وبه²* *وتكتلا² وبسلا² امع² امتت*: *وبه² ولامع²* *وبه²*
وبه². *وامر² فخر² وبه²* *وتكتلا² مدجج² مسأله²* *وبه² وتكتلا²* *وبه²*
وبه² *وبه²*. *وامر² فخر² وبه²* *وتكتلا² رملا*. *مع* *هبوتلا²*
اسلا² مسأله² وب. *وبسلا² مع* *مع* *عسلا²* *وبسلا² مدققلا*.
وبه² مسأله². *واجن² عسلا² لعسلا² قنلا² وبه²*. *عسلا² هعسلا² وبه² وبه²*
وبه².

1. Ms. *ومبقلا¹ معقب*. 2. Ms. *وماسا² معصبونما² اقص*. — A paraphrase of this passage occurs in V 106 r°, as follows: *وماسا² معصبونما² اقص*
وامصونما² وتكتلا² فزا² ابق² اسلا² وبعسلا² متتابه² مسأله² *مسأله²*. *مسأله² اسلا² فخر² وبه²* *وتكتلا² وبسلا² امع² امتت*: *وبه² ولامع²* *وبه²*
وبه². *وامر² فخر² وبه²* *وتكتلا² مدجج² مسأله²* *وبه² وتكتلا²* *وبه²* *وبه²*. *وامر² فخر² وبه²* *وتكتلا² رملا*. *مع* *هبوتلا²*
اسلا² مسأله² وب. *وبسلا² مع* *مع* *عسلا²* *وبسلا² مدققلا*. *وبه² مسأله²*. *واجن² عسلا² لعسلا² قنلا² وبه²*. *عسلا² هعسلا² وبه² وبه²*
وبه².

loaves. If the slaves have refrained, at least from a woman, they shall eat ». And David answered and said, « But we have kept away from a woman since yesterday, and since the third day. Since I set out on the journey, all the slaves have been pure ». And, these things having been so stated first, what follows should be read as a question, « Is the journey itself also profane? »'; and thereupon the addition will give the reason for which the journey is not profane; and the addition runs, « Because it will be hallowed to-day by means of my implements », that is to say, 'Will anyone call the same journey a profane thing, a journey which has been hallowed by means of my implements?', viz. 'by means of my armour, and the burden of my implements, and by my going to war'. And from this it is manifest that, inasmuch as the slaves were accustomed to carry his implements and arms, when he went out to war, they were purified. And, that slaves again used to march after generals or commanders, as armour-bearers, this is manifest from many instances: for the present from the end of the Ist Book

L. I Reg., XXI, 4, 5.

1. Ms. ? — 2. Ms. 2. — 3. Ms. 3.

18th l.

of Kingdoms, in which it is stated that Saul said to his weapon-carrier, « Draw thy sword and transfix me with it »¹. And towards the end of the 2nd book he says, in the numeration and reckoning of the generals or commanders of the divine David, « Naharai the Berothite, weapon-carrier of Joab the son of Zeruiah »². This then is what David here said, « Even the slaves themselves are pure, because they are weaponbearers »; and this now when he had fled from Saul, and was not carrying arms. Wherefore also he asked the priest saying, « See if there be here under thine hand a spear or a sword, because I did not take my sword and my weapons in mine hand, because the king's word was pressing »³. And from what is here stated especially it is manifest that those who went out for the purpose of being ranged in order of battle were purified. And this is very clearly recognised also from the commandments given in Deuteronomy; for he says : « If thou go out against thine enemies, keep thyself from every evil action. And, if there be among thee a man who is not pure from his discharge at night, he shall go outside the camp and shall not come into the camp. And it shall be that towards evening he shall bathe his body in water, and,

1. I Reg., XXXI, 4. — 2. II Reg., XXIII, 37. — 3. I Reg., XXI, 8.

وبعده امدح اذبح. وهدا اذبح اذبح دستمور. واما اذبح اذبح اذبح.
 اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.
 اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.
 18 3° a. واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.
 واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.
 واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.
 واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.
 واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.
 واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.
 واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.
 واما اذبح اذبح اذبح. واما اذبح اذبح اذبح.

1. Ms. 1211. — 2. Ms. 50.

when the sun hath set, he shall go into the camp. And thou shalt have a place outside the camp, and he shall go out there without. And thou shalt have a peg on thy loins, and it shalt be that, when thou sittest outside, thou shalt dig with it, and shalt turn and hide thy shame with it; because the Lord thy God walketh in thy camp, to rescue thee, and to deliver thine enemies into thine hands; and thy camp shall be holy; and the shame of an act shall not be seen in thee and shall turn away from thee »¹. And in the 2nd Book of Kingdoms Uriah too also manifests this same sentiment. When he had returned from the lines, and was about to go to them, David ordered him to go down to his own house after supper; and he answered and said, « If the ark and Israel and Judah dwell in tents, and my lord Joab and my lord's bondmen are encamped upon the face of the field, shall even I go into mine house and eat and drink and sleep with my wife? how? As my soul liveth, I will not do this thing »². These are the conclusions at which we for our part have arrived on the questions that were presented to me by your saintliness according to the capacity that our meanness possesses.

1. Deut., XXIII. 10-15 (text of A.F.). — 2. II Reg., XI. 11.

חסד הלב נח אלוהא הלאה פרומלא. הכח נחמא.
 הנהוה אמזא אה חסא לאהוהא חג לבזא
 בהנהא הכנהמא

XCH
 II 3 P.

אפ מדכזא אמאס רבזא. מהבזא וזמא אסב נב אלאל. מללא וז
 זמז אפ חג אלוה אלל דאסמ. אלא דזר עמא אמזא אמזא דאסמ.
 דכזא וזמא. וזמא. מדכזא זמז אפזא חכא זמא זמא.
 אלאל חזא. דאסמ וזמא. וזמא וזמא. וזמא אמאס
 אמזא דאסמ. סמאסא סמאסא. מללא זמז זמא זמא זמא
 אלאל. וזמא זמא אמזא זמא זמא. זמא זמא זמא זמא
 זמא זמא. זמא זמא זמא זמא. זמא זמא זמא זמא
 זמא זמא.

XCH. — AGAIN OF THE SAME FROM THE LETTER TO PROCLA, IN WHICH HE
 SHOWS THAT THE WOMAN HAD EQUAL HONOUR WITH THE MAN IN THE LIFE
 IN PARADISE.

Though the man is ruler, and holds the position of head towards the
 woman¹ (it was indeed for this reason that she came into being from his
 rib), yet nevertheless the two had equal honour in the life of bliss in Paradise.
 Holy Scripture says that the woman was given as a helper to the man, who
 was ordered to till and keep Paradise², and both the tilling and the keeping
 was common to them. But, because the deceitfulness of sin came in through
 the woman, then she lost the equality of honour with the man; for she
 heard the words, « To thy husband shalt thou turn, and he himself shall
 have authority over thee »³; which punishment your modesty desired to
 undo.

1. I Cor., xi, 3. — 2. Gen., ii, 15, 18. — 3. Id., iii, 16.

ܡܘܨܝܘܢܝܘܢ ܐܘܠܝܢܝܢܘܢ ܕܘܗܘܢ ܕܥܡܝܢܘܢ ܕܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ
 ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ
 ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ
 ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ
 ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ
 ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ
 ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ
 ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ
 ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ
 ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ ܕܥܝܢܘܢ

58 v° b.

1. Ms. ܡܘܨܝܘܢܝܘܢ — 2. Ms. ܥܘܨܝܘܢܝܘܢ; Cyr. τῶν καὶ ἑαυτὸν καθύπερθε τὴν αἰσθήσιν.

gers he also would after these things be exposed, or to what the end of his
 life also would come. But the question was manifestly beyond the limits
 of due reason, and that act was one of inquisitiveness rather, not of useful
 learning, that, having obtained knowledge about himself, he should inquire
 into the things that were coming upon others. For this reason, as I think,
 the Lord answered and said something, though not a direct answer to the
 things asked or inquired about, but he turns in a way the purpose of the
 questioner to other things, so that he does not say 'John shall be immortal'
 but 'If I will that he be alive till I come, what then is it to you yourself?':
 'therefore', that is, 'you have heard, O Peter, the things that concern you,
 and why are you curious about things that concern others? and why do
 you probe into the knowledge of the divine judgments out of season?' [For,
 if he had actually said that he should never die¹, how then will this comfort
 your anxiety?' »² And Athanasius patriarch of Alexandria in the 41st
 exposition spoken at a festival on the 3rd of the month of Farmenothi said
 these words: « And the graves of all these exist to this day, and we have
 ourselves seen them, as that of Peter and that of Paul at the great Rome,

1. So Syr. meaninglessly; Cyr. εἰ γὰρ καὶ μακάριος τελευταίῃ τῆσεν. — 2. In Jo. Ev., ed. Pusey, III, 168.

اقسما دما له ولا عاصمته علمسا مدادو. ولاحتا ايا. وانا وحيد. ا
 حاهما¹ اخر بهما زودا عصبه اذى. وصيدى دمه صا اسما وملا ايا
 ومضى. وده انا عهدها مع عمننا. ممدف² انا. صلبه² 59 r. a.
 اذى. واما انا وانا مع لا ذبه. فلتنا³. اذى. اذ عمت طامعه. ولا
 حتا ايا. واهل دحلولا. وانا. وانا. واهل دحلولا. وانا. واهل
 الامسا. اذى. وانا مع اذى. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا.
 وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا.
 وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا.
 وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا.
 وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. وانا. 59 r. b.

1. Ms. حاهما. — 2. Ms. صلبه. — 3. Ms. sing.

he mentions him and Philip the apostle at the same time and the latter's daughters as follows : 'In Asia also sleep great lights who shall rise at the last day of our Lord's coming, in which he comes with glory from heaven and shall search out all the saints, Philip who was of the 12 apostles, who also sleeps in Hierapolis, and his two daughters who had grown old in virginity; and his other daughter, who lived her life in the Holy Spirit, fell asleep in Ephesus. Moreover John also as well who fell upon our Lord's breast, who became a priest, having put on the crown, and martyr¹ and doctor, he sleeps in Ephesus'. So much we have said concerning these persons' death »². But that other argument also besides is one of great madness and of uninstrued understanding, which confirms the erroneous supposition from the gospel saying which was spoken by our God and Saviour Jesus Christ to his disciples in this way : « Verily I say unto you; there are some standing here who shall not taste death till they see the Son of man coming in his kingdom »³. It is time for those who thus err to say also of which of the other disciples they suppose that together with John himself they did not taste of death, but that they have remained immortal to this day; for the

1. Or 'witness'. — 2. *H. E.*, III, XVIII, 1; XXIII, 1; XXXI, 2-4. — 3. *Matth.*, XVI, 28.

دېښه ده. که ځای په هغه کچه له دین لخوا لاس ته راځي او په دین او په
 دین له هغه کچه. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.
 دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.
 دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.
 دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.
 دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.
 دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.
 دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.
 دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.
 دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.
 دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده. دېښه ده.

59 v° a.

1. Ms. . . . . 2. Ms. om. stop. — 3. Ms. om. ۲.

saying is expressed in the plural, for Christ did not say 'someone who shall not taste death till he see the Son of man coming in his kingdom'. What answer will the men who speak all their words without examination give to this? It was not in reference to immortality in this world that our Saviour himself spoke these things to his own disciples, but because he wished to supply confirmation in the matter of the promise of the future life, and of the glory that is in it; for in fact a little before he said, « The Son of man shall come in the glory of his Father with his angels. and then shall he reward every man according to his works »¹. It was because he wished, as I have said, to raise their mind which still saw little and was confined to the lowliness of the dispensation and had no God-befitting thoughts to the height of that hope that he immediately added the saying, « Verily I say unto you that there are some standing here who shall not taste death till they see the Son of man coming in his kingdom », and because he was about to take the three disciples, Peter, James, and John, up into the mountain, and to show them a phantasm² and very obscure picture of the future kingdom and of his own glory, and as on a stage give to that which was immediately

1. Matth., xvi, 27. — 2. φαντασία.

ون و بلمبا و ذمنا¹ كلاما للادى . ون و بلمبا و بھمنى دلمبا . ون دلمبا ؛
 ومن قذلا اذلمع : مسبنا و مسبنا دلمبا (مھد ان بلمبا) . ون دلمبا ؛ دلمبا
 مقمنى . عقباً معاً دلمبا دلمبا دلمبا دلمبا دلمبا دلمبا . ون دلمبا ؛
 ان دلمبا ؛ دلمبا دلمبا دلمبا دلمبا دلمبا دلمبا . ون دلمبا ؛ دنوبى دلمبا
 مقمنى . دنوبى دلمبا ؛ دلمبا دلمبا ؛ دلمبا دلمبا ؛ دلمبا دلمبا ؛ دنوبى
 دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دنوبى
 دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دلمبا ؛ دنوبى
 دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى
 دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى
 دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى دلمبا ؛ دنوبى

59 v° b.

1. Ms. 137.

duly to appear the future exalted and God-befitting greatness which our mind cannot grasp. For after these words in immediate sequence the evangelist added, « After six days Jesus took Peter and James and John his brother, and led them up into a high mountain alone and was transfigured before them, and his face shone like the sun, and his raiment became white like the light »¹. Let no one again from the statement that the Son of man shall come in his kingdom refer the saying to the second coming of our Saviour; for the name ‘coming’ may be used not only to signify a bodily coming, but also for the glory and light of the divine revelation. This is shown by the divine saying of our Saviour when he says in the Gospel of John to his disciples, « If a man loveth me, he will keep my words, and my Father will love him, and we will come to him, and make an abode with him »². Here the expression ‘we will come’ manifestly denotes not a bodily coming, but a revelation as we have said of God-befitting glory and brightness.

1. Matth., XVII. 1. 2. — 2. John, XIV. 23.

XCIV
V. 259 r.
(134 v. n.)

המהיזא סכאזא: נח א לזחא הלאה ארבלאזא בה
זחא סכאזא סכאזא א הלאה:

אזנן פריעא דעמלעס סעמר דאדוקא. דמאזנן דלא וסממלא
אזנא לזקלא פריעא: וקלא. אסלמך וסס ו/אמלמס. וז ו/אז ו/אמלמך
אמלמס. דה ו/מזמזמלא ו/מלך אמלמס: אלא אפ פריעא מ/אמלמס² וזו הימלא
דכוסמלא ו/סמלא ו/אמלמס. אלא דעפמלא ו/זינלא ו/לא מ/אמלמס.
לזקלא ו/מך וקלא דזר אזנא ו/זנא. דה דך פריעא דזחא לזקלא. אלא וזו
מלא ו/אזנא ו/אמר אזנא אמלמס. ו/אפ דזר אזנא דמלא אלא: אמר ו/אמלמס³
בממלא לזקלא ו/במלמך דלא סתו: מלא: מלא סתו סתו סתו סתו סתו סתו סתו סתו
אזנא ו/אמלמס סתו סתו א/אמלמס ו/אזנא: ו/אז אפ דלא דהזנא ו/אמלמס
ו/אזנא ו/אזנא. סתו סתו א/אזנא. דה דך דהזנא⁴ סתו סתו סתו סתו סתו סתו סתו סתו
אזנא. א/אזנא ו/אזנא⁵ ו/אמלמס סתו סתו סתו סתו סתו סתו סתו סתו

1. Ms. sing. — 2. Ms. א/אמלמס. — 3. I ins. א/אזנא. — 4. Ms. sing.; Jo. Chr. γόνυα. — 5. Ms. וז.

XCIV. — OF THE HOLY SEVERUS, FROM THE LETTER TO ARCHELAUS, WHERE HE ADDUCES TESTIMONIES FROM THE DOCTORS.

513-8(?). For the holy Basil the wise in divine things in the homily on the Faith says thus : « For as to angels' tongues, whatever they are, to know what they are is not within our compass »¹. But the holy Johannes also the great in spiritual weath taught in accord with this in the commentary on the Epistle to the Corinthians : « But he here says 'angels' tongues', not that he clothes angels in a body, but what he says is of this kind : ' even if I so speak as it is the law for angels to speak to one another, without love I am nothing '. So therefore also in another place, when he says, ' To him shall every knee bow of those in heaven and of those on earth, and of those under the earth ', he does not say this as assigning knees and bones to angels (away with the thought!), but he wishes to signify the intense worship through the form that it takes among us. So here also he uses the term ' tongue ', not as

1. Rom. xxi, 1 (P. G., XXXI, 465). The Greek however is : οὐδὲ γὰρ αἱ τῶν ἀγγέλων γλῶσσαι αἰτινῆς ποτε εἰσὶν... πολλοῦ μέρους ἐπιτελεῖται δυνήσονται.

مذهبهم¹ فارما للايهو. هنامن; يبعنا; ويوحنا; بقلا; بحب هعقلا مدلعنا
 فذهب الاله. الا بعنا; ههنيب سصدمنا هاعلمنا. وحمددبنا الاله
 مدسلا به حهوا; وبعنا اسلم; هاعلمنا. اعلمنا حنا ملا به
 مدسنا. هلهوا; فذلك به مدعنا; مبعنا مه; مدعه دهلم; لهنا له; هههه
 هعصه له. امنه ههه ههه بقنا. بهلم; وخر مدعنا اله مدلا. لا
 ههه بهه حه مدلا; فلهما ههههه. واهمنا به; واهنا
 لا ابع مدلهم همدده; همدلا فارما اعلمنا. مدعنا به هه حنا
 مثلا بهم; لهنا قسنا. حرا به; بهه نه. هنامن ههه هه لا مدنا. لهنا
 امنا ههه هه حقا بعنا اله. مدنا ههه لا بعنا به برحا هههه
 ههههه. اف امدنا به; وحب مدلا; همدنا: هات; هالهنا حنا ملا
 هالهنا ابع هه مهنا: لهه اهلنا به; اهنا; هالهنا ههههه. هالهنا.
 حبه مدسههنا الهنا هامر; هالهنا; همددبنا هنامن; هالهنا
 حنا ملا. ههههههنا; هالهنا بعنا ههه. هلهوا; فذلك الهههه همدنا
 لهنا; هالهنا الههههههه.

1. *هههههه* is here written and erased.

the sound of the composition of words made through the lips and with the tongue, but he assured, and that very wisely and confidently, that, by the divine operation and by the power that makes all things that exist, the fitting word was brought into being. This the holy Cyril teaches and confirms in the work which he addressed to Theodosius: « For the Jews said that they knew that God spoke with Moses¹. For perhaps they did not know by reason of great stupidity that no one has ever heard the nature that is above all things speaking in a manner befitting men, but the words that are addressed to men are brought into being in a manner which he knows, for it is not possible for us to say. For what work will God fail from weakness to perform? For what will he not bring to pass if he wishes, and that very easily? »²

When also it is written that the words of God were brought to one of the saints through a mediating angel, according to the same reverent principle let us say that the words that were emitted by the mediation of an angel were brought into being through divine inspiration and so to speak by operation. And this Athanasius teaches in the 3rd treatise on the Trinity³.

1. John, ix, 29. — 2. Not in either of the extant works addressed to Theodosius. — 3. P. G., XXVIII, 1201 ff. (spurious). No special passage seems to be intended.

ماله مني مني هلاله مع مستخدم حالدقما والضم. متانم رندا
 حله قن اعلمنا املمة ولا حرجنة. حمر مدهلا وخطيها وب اسنا امر
 ولامنا: على مع حمة واطا. وروما المسعد مدهلا امنا هيما
 ولفم لها حمة:لور. وقلا ملاما لها حنال وب املاص. املم
 ولامنا وبم ال. ملام ومه صا ح المم حمس: ه حلال وب
 95 v° n. ونا لاملم فعف. ح رجتمنا او:قم. مدهلا وب عمن حنم املا.
 لاملم ومه صا ونامنا او ستا قلا ملاما هملا حلاي:لفم. المسعد
 وله لها ملاما انمنا املمة¹ للخطا وب. او² اننا مني ملامنا
 وملا. وله ملامنا املاص. ه او لا حمالا³ ملامنا ملامنا
 وخطا وقلمم ا ح ملامنا وملا. مدهلا وهب املاص وب
 ولامنا ولاملا ملامنا. ه ولامنا ملامنا لامنا وب
 وملا. ملامنا وب حمالا. ح ح اننا لان وب ولامنا ملامنا.
 ملامنا وب ه لا حمالا حلمف هقل. لها ملامنا وب ولا منمنا اننا
 ملامنا وبم عزا حلمه ام لان هيلا:لور. ولاملم فم مني

1. Ms. ملامنا, in smaller letters in erasure. — 2. Here begins an extract in F 28 v° and K 68 v°. —
 3. K pl.

things who says, « Instruments of music at a time of mourning are a tale
 out of season »¹. However, since by «the other letter»² we were released so
 to speak from the mourning of sorrow, I considered it right on account of
 the great honour maintained towards your excellence to write a few words
 in answer to that query, such as have come into my mind, and words which
 are drawn from the Scriptures composed by the Spirit and the fathers who
 with the help of the Spirit expounded these, little as we have understood.
 Since you have set down in your letter (therein acting rightly) the points
 raised by every kind of understanding or by impulsive eloquence, I have
 determined not to extend this letter to a great length; for I myself also have
 believed that the enjoyment of the good things that are promised us in the
 kingdom of heaven is not sensual, nor yet does it consist in eating and drink-
 ing. Since the man who propounds the contrary argument is vehement,
 and everywhere introduces the restoration to the primitive state and the
 enjoyment in Paradise, I pass over the theory which raises the enjoyment and
 the trees and the ends of the branches to an allegory³, and come to a matter
 which is free from dispute, and simple, and one which draws its delence

1. Sic., xxii, 6. — 2. The Greek must have meant 'rest of the letter'. — 3. *hizopla*.

تسمى بال: منفسا حب مناصه؛ بما به ذلك في ان صخللا . مبمجا اب. اي في بح
 جردا لعل مناصحنهال لاونا مدعنهو ؛ صحال . انهو ؛ لخصال منمنها ؛ ولا
 مدعاصحنهال ملجا . ولينستنا ؛ مع متكلما ؛ وحنج منننهال فنرا ح
 حصنهال : تب لاهةقرا ؛ ملج رةورا ؛ ده؛ وتا ملتا ؛ حجب . هواله احن؛ وبها
 صخللا ح مچ ؛ وتمع : الا سبالا صخللا لمدننهال ؛ وعضلا . رخلما هلا
 مدمنهمر املمة ؛ وعضلا . اف لا لاملمج ؛ وهيب لمدمنهال . منهلل ؛ ولا
 بعبادح ؛ وب مدقسال ؛ ملج مناسفمنهال : مدمنهال لاه لعضنهال لاه
 صخللا ؛ لعضلا . مچ مامنه لعضنهال ؛ لحننه لالهال مدمنهال ؛ وبع اقرمه¹
 وجبال بضم . بهعضه ؛ ومبر دننه نماله رچمنا ؛ وقللا الاهتال . حلاب
 ضح ؛ وبع² ؛ ونمننهال انه صخللا الاهتال³ : صخللا انه ؛ وندلل ؛ وسا
 الاهل : تب ندلل ؛ مناصه؛ بما به صخللا . مهنا . اي مچ انه منننهال مامنه
 ومنه لالهال . اي ؛ لاهة نه ؛ واما لاهة ؛ مامنه صخللا . اي ؛ وب مامنه
 املمة⁴ ؛ وعضلا ؛ وراهال ؛ هلف صخللا مچ رچمنا ؛ ومچ ؛ وتمع . مبمجا
 اب . ؛ واهل هلهلهلهمه⁵ ؛ هلف صخللا هلالاهل فجللا . لاهة نه ؛ مچ ؛ وتمع

95 v. 11.

E 96 r. 11.

1. F اننهو . — 2. FK om. — 3. F انهوههال ; K الههههال . — 4. K املمة . — 5. F هاهعهههههه .

from the truth only. That Christ by means of his Incarnation raised or raises us to these primitive conditions is certain. But this must be understood as far as concerns incorruption and the abolition of death, to which the bitter taste enjoyed by disobedience gave birth. That Emmanuel invites us to prizes and crowns that surpass the primitive state, making our right actions means of support for further assistance, and that he does not raise us to Paradise again, but introduces us in a new fashion into the kingdom of heaven, is manifest and is never a matter of doubt, not even to those who are very perverse. And, in order that we may not be thought to be rousing the hearer to maintain the contrary argument by using our own inventions, we will as a superfluity cite the laws of the God-clad 'guides to the mysteries' of the church, which suffice to bring before our eyes the meaning of the divine words. Gregory the Theologian in the homily on the divine Epiphany in speaking about the Incarnation wrote thus : « This is more godlike than the former. This to those who have intelligence is higher »². But, if there is more likeness to God, and it is higher than a new creation, it is manifest that it leads those who are formed anew to a higher and more divine condi-

1. This phrase represents μυσταγωγός. — 2. Or. XXXVIII. 13.

1. *... 2. ... 3. ... 4. ... 5. ... 6. ... 7. ... 8. ... 9. ...*

K 69 1°.
 E 96 1° b.
 F 29 1°.

1. E ... — 2. F ... — 3. F om. K ... — 4. F om. — 5. K ... — 6. F om. — 7. K ... — 8. FK om. — 9. F ...

tion'. And John the holy bishop of Constantinople in the homily entitled 'Why that tree was called the tree of good and evil', and 'What is the meaning of the words «To-day thou shalt be with me in Paradise»', laying down clear teaching on this matter, said these words: «The robber entered Paradise. And what is this? Are these the good things which God promises us? Do you not hear Paul saying, 'These good things eye hath not seen, and ear hath not heard, and they have not gone up into man's heart'. But Paradise both eye has seen, that of Adam, and ear has heard, and man's heart has received, for indeed we have been speaking about it for so many days. How then did that robber receive them? For God does not promise to bring us into Paradise, but into heaven itself; and he did not proclaim a kingdom of Paradise but a kingdom of heaven. For 'he began to proclaim and to say, «Repent, for the kingdom of heaven hath drawn near»². Since these things therefore have been thus stated by the holy doctors, it is good to add Paul's words as a head and confirmation to what has been stated; for he

1. *καρίστου*. — 2. In Gen. Hom. VII, 4, 3rd ed. Par. 2°, IV, 788. A similar passage is published in Greek from Sev. with no mention of Jo. Chrys. in Mai. *Class. Auct.*, X, 444.

مفعلما. سوسلا دوسا وسهبا. وبس لسق بلهقتموه لمدحتقا وبوس نزالوسون
 لاوذل. هلا حسرا مدلا روف ولسلا له لكا وب وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا
 وبسلا. هتلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا
 وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا
 وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا وسلا
 E 96 v a.

1. F امانس. — 2. E سع. — 3. F om. — 4. Mss. وس. — 5. F وسلاوس. — 6. Ms. وسلاوس, Jo. Chrys. παχυτέρας. — 7. F وس. — 8. F وس. EF have these 2 words in red as if introducing a new extract instead of a new citation. — 9. E om. — 10. F وس وسلاوس, K وس وسلاوس.

said, « The kingdom of heaven is not food and drink, but righteousness and peace, and joy in the Holy Spirit »¹. For the saying, « Blessed are the lowly, for they shall inherit the earth »², must on no account lead us to the notion that after release from this world and the future life we shall enjoy sensual things. For even the holy John also whom I mentioned a short time ago stated how Christ, following the custom of the Old Testament³, which promises a land of promise flowing with milk and honey, himself also similarly promised to the lowly after this model abundance of days in this world, and a share in the good things of the earth, writing thus in the commentary on the Gospel of Matthew: « For he does not incite from future good things only, but also from present ones, and that on account of the more dense among the hearers, who seek these things before those that are future »; and a little farther on: « And in another way also, because in the Old Testament the prophet says, 'For the lowly shall inherit the earth', he therefore weaves the sentence together out of words that had grown up with them, in order that they may not everywhere hear strange things »⁴. And the saintly Gregory bishop of Nyssa in the work entitled 'About the

1. Rom., XIV, 17. — 2. Matth., v, 5. — 3. εὐχλόγησε. — 4. Sermon in Matth., xv, 3 ed. Par. 2^a, VII, 216, 217.

وفضلنا: ^١ وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا
 وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا
 E 96 v° b. وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا
 وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا
 وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا
 K 69 v°. وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا
 وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا
 E 97 r° a. وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا
 وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا وفضلنا مع فضلنا

1. F om. — 2. K اللهم — 3. F اللهم — 4. F pl. — 5. E ins. مع — 6. K اللهم — 7. E sing. — 8. K. sing. — 9. E om. اللهم — اللهم

Beatitudes' said thus : « But, if we soar in language and stand above the arch of heaven, we shall find there the supracelestial earth also, which is kept as an inheritance for those who have lived in virtue, so that the order of sequence of the blessings may not seem to be at fault, in that heaven was first set before us by God and afterwards a promise of earth »¹. But, if any man, having regard to his belly and occupying himself with foods that please the throat, turn against these things also, saying, « Why therefore shall we make use of the earth? », then we must say to him : If we look for a new heaven and a new earth according to his promise, as the divine Scripture said², how is it anything but inconceivable that we should introduce the old custom into the renovation of the elements? When the earth is new, the life also as well will assuredly be new, a life that on every point lies outside this one and differs from it; for we may hear the Psalmist saying, « The voice of praise and salvation is in the tent of the righteous »³. And this a man will say is the food of those who are about to live the expected life, continual songs of praise and the sublime contemplation⁴ on which the angels also feed, and joy and inexplicable exaltation, in life that does not

1. P. G. XLIV. 1209. — 2. Rev., XXI, 1. — 3. Ps. CVII, 15. — 4. θεωρία.

مقلباً جامعاً، وبينهما ذلك، وهو ذلك،
 أوتواً، وقيل: وقيل: [واضح] والواضح²
 حمر بعلم، ودحا: أوه، ومسا: [مسما]
 بعلم، [مسما]، له [مسما]
 [واضح] ودحا: [واضح]، [واضح] [واضح]
 [مسما]، [مسما]، [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]
 [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما] [مسما]

E 97 r° b.

F 29 v°.

1. Mss. . . . . 2. Ms. [واضح] [واضح]. — 3. Ms. [مسما]. — 4. FK om. — 5. FK [مسما] [مسما].

teeth and all the members of the body, that, as they have together with the soul practised habits of virtue, they may also partake of the glory; for it is not in order that they may make use of these according to the ancient custom. If we crave for and need sensual food in the future painless life, it is then time to desire also clothes made of wool, and the other things which this life shows to be necessary, in the summer and in the winter which comes round in the succession of the other seasons. But it is very certain that the expected life is free from all these things, since the seven days' circle which makes up the existing time ceases, and there is one day the eighth¹, one which has none to succeed it and is without evening. If then there is a new heaven and a new earth and a new course of time expressed in one endless day and not divided into days and nights, how is it anything but reasonable to expect that the new life which is unknown to us and is not

1. See ep. 79, 80.

١. ه١ف لا د١ه١ه١ا م١لا م١م١ م١ع١ ب١ع١ا ل١م١ص١ه١ه١ا^١ . م١ع١ م١د١ا م١ت١ل١ل١ م١د١ا م١ت١ع١س١ا
 م١ن١ج١ن١ع١ . م١ع١ل١ م١م١ج١ب١ع١^٢ س١ت١ا م١د١لا م١ت١ا . م١م١ م١د١ا م١س١م١ع١ م١ه١ل١م١ا م١ه١ع١ا
 م١ج١ت١ع١ا . ا١نا^٣ م١ع١ م١ه١وا ا١ف١ذ١ ا١نا . م١د١ل١ا م١م١ع١س١ا م١س١ع١س١ا م١ه١وا م١ع١
 م١ع١ل١ه١ع١ . م١م١د١ا م١ا م١ل١ع١ م١م١ع١ل١ا م١م١ج١ . ل١م١ا^٤ م١م١ع١ل١ا م١ت١ع١ م١م١د١ا .
 ا١ م١م١ل١ م١ع١س١ل١ م١ع١ د١ل١ا م١م١ع١ل١ا م١ع١ م١ه١ا م١ت١ا^٥ : د١ه١ن١ م١لا م١م١ .
 ا١م١ر م١ع١ل١ت١ : م١ م١ع١ت١ا م١ه١ ا١م١^٦ م١ه١وا د١ه١ م١ل١ه١^٦ ا١س١ن١ا . م١م١ع١ل١ا م١ع١ د١ه١
 ل١م١ى م١ع١ل١ا : ا١ه١ م١م١ر ا١س١ن١ا م١ع١ م١ا م١ر م١ل١ع١ . ه١ف لا م١د١ا م١ت١ل١ل١ م١د١ا م١ل١ا م١ه١ا .
 ا١م١ر م١ع١ د١ل١ا د١ه١ه١ م١ا م١ع١ت١ا م١ع١ م١ر ل١ا م١ه١ا م١م١ع١ . ا١م١ن١ م١م١ م١ع١ل١ه١ه١^٧ .
 م١ا م١ع١ل١ا م١ل١ت١ع١ م١م١ه١ا م١ه١ م١د١ن١ا . ا١م١ل١ م١ل١ع١ف ا١ م١م١ه١ا م١ه١ م١ع١ م١م١د١ا .
 ا١م١ن١ م١م١ م١ا^٨ م١ه١وا م١ع١ل١ا م١م١ر ل١م١ع١ت١ا ا١م١ر م١ع١ل١ت١ : م١م١م١ل١ م١ه١وا
 م١د١ا م١ع١س١ل١ا . ل١م١ج١ن١ع١ م١لا ل١ا م١ع١ل١ا . م١د١ل١ا م١ه١وا م١ا م١ن١ م١ع١ل١ت١ : م١ل١م١ه١ م١ع١ت١ا
 م١ه١وا م١ع١ م١ع١ن١ م١ه١وا . م١ل١م١ه١د١ن١ع١ م١لا م١ه١وا م١ع١ت١ا^٩ . م١ م١د١ا م١ع١ل١ا ا١نا م١ع١
 م١م١ر م١ل١ع١ م١م١ت١ا . ا١ م١ن١ ا١ف١ذ١ ا١نا . م١ م١د١ن١ا م١ل١ت١ع١ ل١ا م١ه١وا م١م١م١ج١

1. EK ل١م١ص١ه١ه١ه١ا . — 2. EF م١م١ج١ب١ع١ . — 3. F ل١ا . — 4. EK م١ل١ع١ . — 5. Mss. ins. م١ه١ . — 6. FK م١ل١ع١ . —
 7. EK م١م١ن١ م١ل١ت١ع١ . — 8. E م١ل١ع١ . — 9. F م١م١ن١ .

even comprehended by the mind is severed from sensual foods, just as the life of the angels is far removed in comparison with the present life of men? But I for my part say this also, that, since Christ became a beginning for us in all things, it is manifest that the conditions of our resurrection also bear a resemblance to the same beginning. If then Christ after the Resurrection from the place of the dead is¹ made known in flesh as it is written², having, as he had, that body and no other, but no longer susceptible of hunger, or of any similar thing, nor yet one sustained by foods, it is assuredly necessary that our bodies also should not want anything; for Paul said, « As we were clad in the image of the earthy, so shall we also be clad in the image of him that is from heaven »³. For the fact that he ate and drank with the disciples as it is written⁴ and received food should be ascribed to dispensation; because he did this same thing in order to confirm the nature of the body that had risen and cast out the supposition of phantasy. But, even though in conflict with the beginning of the argument, I say this also, guiding my opinions by the labour of the God-clad guides to the mysteries⁵,

1. Mss. ins. م١ن١ل١ . — 2. Luke. XXIV, 39. — 3. I Cor., XV, 49. — 4. Acts, X, 41. — 5. This phrase represents μυσταγογοί.

المسرمه . امحلنا ¹ موهه . موهقنا ² اهلنا
 دعونا موهه³ قه . ازا⁴ موهه
 اهلنا : دوهه⁵ اهلنا : اهلنا
 اهلنا : موهه⁶ اهلنا : اهلنا
 سمه . موهه⁷ موهه⁸ اهلنا
 اهلنا⁹ اهلنا¹⁰ اهلنا¹¹ اهلنا¹²
 اهلنا¹³ اهلنا¹⁴ اهلنا¹⁵ اهلنا¹⁶
 موهه¹⁷ اهلنا¹⁸ اهلنا¹⁹ اهلنا²⁰
 اهلنا²¹ اهلنا²² اهلنا²³ اهلنا²⁴
 موهه²⁵ اهلنا²⁶ اهلنا²⁷ اهلنا²⁸
 موهه²⁹ اهلنا³⁰ اهلنا³¹ اهلنا³²
 اهلنا³³ اهلنا³⁴ اهلنا³⁵ اهلنا³⁶
 موهه³⁷ اهلنا³⁸ اهلنا³⁹ اهلنا⁴⁰
 موهه⁴¹ اهلنا⁴² اهلنا⁴³ اهلنا⁴⁴
 اهلنا⁴⁵ اهلنا⁴⁶ اهلنا⁴⁷ اهلنا⁴⁸
 موهه⁴⁹ اهلنا⁵⁰ اهلنا⁵¹ اهلنا⁵²
 اهلنا⁵³ اهلنا⁵⁴ اهلنا⁵⁵ اهلنا⁵⁶
 موهه⁵⁷ اهلنا⁵⁸ اهلنا⁵⁹ اهلنا⁶⁰
 اهلنا⁶¹ اهلنا⁶² اهلنا⁶³ اهلنا⁶⁴
 موهه⁶⁵ اهلنا⁶⁶ اهلنا⁶⁷ اهلنا⁶⁸
 اهلنا⁶⁹ اهلنا⁷⁰ اهلنا⁷¹ اهلنا⁷²
 موهه⁷³ اهلنا⁷⁴ اهلنا⁷⁵ اهلنا⁷⁶
 اهلنا⁷⁷ اهلنا⁷⁸ اهلنا⁷⁹ اهلنا⁸⁰
 موهه⁸¹ اهلنا⁸² اهلنا⁸³ اهلنا⁸⁴
 اهلنا⁸⁵ اهلنا⁸⁶ اهلنا⁸⁷ اهلنا⁸⁸
 موهه⁸⁹ اهلنا⁹⁰ اهلنا⁹¹ اهلنا⁹²
 اهلنا⁹³ اهلنا⁹⁴ اهلنا⁹⁵ اهلنا⁹⁶
 موهه⁹⁷ اهلنا⁹⁸ اهلنا⁹⁹ اهلنا¹⁰⁰

اهلنا¹ اهلنا² اهلنا³ اهلنا⁴ اهلنا⁵
 اهلنا⁶ اهلنا⁷ اهلنا⁸ اهلنا⁹ اهلنا¹⁰
 اهلنا¹¹ اهلنا¹² اهلنا¹³ اهلنا¹⁴ اهلنا¹⁵
 اهلنا¹⁶ اهلنا¹⁷ اهلنا¹⁸ اهلنا¹⁹ اهلنا²⁰
 اهلنا²¹ اهلنا²² اهلنا²³ اهلنا²⁴ اهلنا²⁵
 اهلنا²⁶ اهلنا²⁷ اهلنا²⁸ اهلنا²⁹ اهلنا³⁰
 اهلنا³¹ اهلنا³² اهلنا³³ اهلنا³⁴ اهلنا³⁵
 اهلنا³⁶ اهلنا³⁷ اهلنا³⁸ اهلنا³⁹ اهلنا⁴⁰
 اهلنا⁴¹ اهلنا⁴² اهلنا⁴³ اهلنا⁴⁴ اهلنا⁴⁵
 اهلنا⁴⁶ اهلنا⁴⁷ اهلنا⁴⁸ اهلنا⁴⁹ اهلنا⁵⁰
 اهلنا⁵¹ اهلنا⁵² اهلنا⁵³ اهلنا⁵⁴ اهلنا⁵⁵
 اهلنا⁵⁶ اهلنا⁵⁷ اهلنا⁵⁸ اهلنا⁵⁹ اهلنا⁶⁰
 اهلنا⁶¹ اهلنا⁶² اهلنا⁶³ اهلنا⁶⁴ اهلنا⁶⁵
 اهلنا⁶⁶ اهلنا⁶⁷ اهلنا⁶⁸ اهلنا⁶⁹ اهلنا⁷⁰
 اهلنا⁷¹ اهلنا⁷² اهلنا⁷³ اهلنا⁷⁴ اهلنا⁷⁵
 اهلنا⁷⁶ اهلنا⁷⁷ اهلنا⁷⁸ اهلنا⁷⁹ اهلنا⁸⁰
 اهلنا⁸¹ اهلنا⁸² اهلنا⁸³ اهلنا⁸⁴ اهلنا⁸⁵
 اهلنا⁸⁶ اهلنا⁸⁷ اهلنا⁸⁸ اهلنا⁸⁹ اهلنا⁹⁰
 اهلنا⁹¹ اهلنا⁹² اهلنا⁹³ اهلنا⁹⁴ اهلنا⁹⁵
 اهلنا⁹⁶ اهلنا⁹⁷ اهلنا⁹⁸ اهلنا⁹⁹ اهلنا¹⁰⁰

E 98 r. d.

اهلنا¹ اهلنا² اهلنا³ اهلنا⁴ اهلنا⁵
 اهلنا⁶ اهلنا⁷ اهلنا⁸ اهلنا⁹ اهلنا¹⁰
 اهلنا¹¹ اهلنا¹² اهلنا¹³ اهلنا¹⁴ اهلنا¹⁵
 اهلنا¹⁶ اهلنا¹⁷ اهلنا¹⁸ اهلنا¹⁹ اهلنا²⁰
 اهلنا²¹ اهلنا²² اهلنا²³ اهلنا²⁴ اهلنا²⁵
 اهلنا²⁶ اهلنا²⁷ اهلنا²⁸ اهلنا²⁹ اهلنا³⁰
 اهلنا³¹ اهلنا³² اهلنا³³ اهلنا³⁴ اهلنا³⁵
 اهلنا³⁶ اهلنا³⁷ اهلنا³⁸ اهلنا³⁹ اهلنا⁴⁰
 اهلنا⁴¹ اهلنا⁴² اهلنا⁴³ اهلنا⁴⁴ اهلنا⁴⁵
 اهلنا⁴⁶ اهلنا⁴⁷ اهلنا⁴⁸ اهلنا⁴⁹ اهلنا⁵⁰
 اهلنا⁵¹ اهلنا⁵² اهلنا⁵³ اهلنا⁵⁴ اهلنا⁵⁵
 اهلنا⁵⁶ اهلنا⁵⁷ اهلنا⁵⁸ اهلنا⁵⁹ اهلنا⁶⁰
 اهلنا⁶¹ اهلنا⁶² اهلنا⁶³ اهلنا⁶⁴ اهلنا⁶⁵
 اهلنا⁶⁶ اهلنا⁶⁷ اهلنا⁶⁸ اهلنا⁶⁹ اهلنا⁷⁰
 اهلنا⁷¹ اهلنا⁷² اهلنا⁷³ اهلنا⁷⁴ اهلنا⁷⁵
 اهلنا⁷⁶ اهلنا⁷⁷ اهلنا⁷⁸ اهلنا⁷⁹ اهلنا⁸⁰
 اهلنا⁸¹ اهلنا⁸² اهلنا⁸³ اهلنا⁸⁴ اهلنا⁸⁵
 اهلنا⁸⁶ اهلنا⁸⁷ اهلنا⁸⁸ اهلنا⁸⁹ اهلنا⁹⁰
 اهلنا⁹¹ اهلنا⁹² اهلنا⁹³ اهلنا⁹⁴ اهلنا⁹⁵
 اهلنا⁹⁶ اهلنا⁹⁷ اهلنا⁹⁸ اهلنا⁹⁹ اهلنا¹⁰⁰

K 70 v.

1. E ⁹⁸ r. d. — 2. K 70 v. — 3. K 70 v. — 4. FK 70 v. — 5. K 70 v.

entertained by Abraham is very much beside the point; for how can those who appeared as in a vision and a symbol be patterns for the things that are expected by us in reality? Shall we say that these three, who appeared to the patriarch in the likeness of men, and signified the Holy Trinity (for the sacred Scripture said that God himself was manifested to Abraham ¹), ate of that unleavened bread and partook of that calf in such a way that these things actually passed into the digestion and the material exits, and not rather that they were invisibly consumed in a manner which God understands, who brought about these things? But how is it anything but foolish and an act of great madness for us here to think of the phantasy ² of Eutyches? Eutyches by comparing our Saviour's dispensation in the flesh, by means of which the Word of God shared our nature, to earlier utterances and revelations of

1. Gen., XVIII, 1. — 2. παντασία.

مدله ا لله: لمدقلا هلجلمل مبقملا بالله ا قمر: وامر¹ بالله
 دلهقها² ممدرا³ دلملم موم اءقال. بقلا لحن
 مع اء وروما. مع بق امللم بللمقللم علملم لملم: بللملم
 بللمر اسلم امللم سرل دلهقها ملاملا: مبللمر اسلم⁴ قزا
 وهلملم⁴. لئلملم مع امللم بللمر الملم امر: دلملم⁵ ممدرا:
 ملاملم بللملم⁶ ملاملم بللملم: بللملم. اء لملم علملم لمللم⁷
 بللم لمل اللل الللم. بللم الملم فم⁸ مبللمر الملم. وء بللم دلم
 بللم لململم. دلمر الملم دلم دلملم الللم. دلملم بللم بللم
 مدملم⁹. الل الللم سرلملم. دلمر بللم الللملم. الل الم بللمر الللم
 دلمر بللم بللملم الللملم: بللملم مءلا عململم: دلمر بللم بللم
 بللم بللملم. الللم الملم بللملم: بللملم مبللم لا مدململم
 مبللم: بللم بللم لا ملاملم بللم بللم: بللم الللم مع ملاملم:
 بللم له ملاملم ملاملم بللم⁷ بللملم. بللملم مبللملم بللملم¹⁰
 دلململم. الملم بللملم ملاملم: لا مدململم بللم بللملم⁷. بللم

F 30 r^a

1. F om. — 2. E دلهقها, FK دلهقها. — 3. EK sing. — 4. E pl. — 5. F بللملم. — 6. K ملاملم. — 7. F sing. — 8. E مع — 9. F ملاملم. — 10. K ملاملم.

God both to prophets and to patriarchs, which were described in symbols and adumbrations as being of God, missed the right principle. But we, who follow the apostolic teachings, who know that a vision shown in a symbol is one thing, and the truth of the fact another, pronounce that the coming of the Word in the flesh is quite distinct from the earlier manifestations which were made as in a dream and an adumbration. For we also hear of revelations coming from God which say to Aaron and Miriam, « If there shall be among you a prophet to the Lord, I will be made known to him in a vision and will speak to him in a dream »¹, and ery in Hosea the prophet, « I for my part multiplied visions, and by means of prophets was I likened »². But he who multiplied visions and was variously likened by means of prophets became man for our sake truly and without variation, and in a new way. As therefore the shadowy and primitive symbols in no way impair by comparison the fact that our Lord and God Jesus Christ became in truth man invariably, so we do not on account of his true Incarnation refuse to hold the earlier symbols and obscure revelations given as in a dream and visions to be adum-

1. Num., XII. 6. — 2. Hos., III. 10.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

1. Here the extract in F ends. — 2. E. — 3. K. — 4. Mss. — 5. Mss. 199. — 6. K. — 7. E. — 8. K. — 9. K. — 10. K. pl. — 11. K. — 12. K. om.

brations, since the Holy Scriptures cry this out with loud voice. Since then these things are so, we must shun the false opinion of those who think that the enjoyment promised in the kingdom of heaven consists in some sensual foods, an opinion into which Irenaeus bishop of Lyons in Gaul fell, who through the books of Papias departed from the truth, as Eusebius, who composed the Ecclesiastical¹ Histories for us, wrote². Those who so hold, and expect a kind of recurrence of a cycle, are of a folly which even madmen do not possess; into which the witless Apollinaris also fell. This is as much as we are able to write on the present question, according to our small capacity. But it is the duty of your saintliness after the reading of these things to acquaint us by letter what was the frame of mind of those who disputed about this: for we shall think this a reward for our labours, to know clearly if after what has been written the supporters of the contrary opinion were helped. The other thing also do not forget, that, if after reading these things they retain any contrary opinion in their mind, we shall perhaps not be wanting in the needed medicines for this also.

1. Ἐκκλησιαστικῆ. — 2. H. E., III. XXXIX. 12, 13. PAFR. OR. — F. XIV. — F. 1. 14

XCVII
K 37 r^m
(left),
L 72 v^m b
(right).

הללם¹ כה קלח קהיב
קחובד הבחבא קהלח
נהל כהיזינה קה
קחובד חל חבחה
קחובד

המה קה קחובד
קהלח חל חבחה
קחובד. חל חבחה
קחובד חל חבחה
קחובד

L 73 r^m a.

חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה

חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה
חל חבחה קחובד. חל חבחה

1. Marg. חל חבחה. The preceding citation is from Ephraim. — 2. Corr. to חל חבחה (?). — 3. Ms. חל חבחה. — 4. Ms. חל חבחה.

XCVII. — OF THE SAME FROM THE 74th LETTER OF THE 3rd BOOK OF THOSE AFTER EXILE WHICH WAS ADDRESSED TO CAESARIA THE HYPATISSA WHICH BEGINS. « The various communications addressed to me by your highness ».

519-38.

And the other thing also which you ask is a question of the Phantasiasts¹ who hold the opinions of the Manichees, since they think that they are propounding and saying something against which it is impossible to argue : « If our Lord underwent the circumcision required by the law, 'when', as the gospel says, 'eight days were accomplished for circumcising him, and his name was called Jesus'², what happened to his foreskin? »; for those wretched men think that they are driving us into a corner, and do not understand that it would be an act of their own godless lack of intelligence

1. φαντασιώται 2. Luke, ii, 21.

واهلح وقاتلح. له يمن اهلحيم
 دلسه ودهبه وحم اهلح قلا ويات
 (لحقنحال) ¹ واهلح امر بدههل. الا
 اف فدههل. وحم ضلح لهل ودههل.
 افنح. افنح اهلح يمن ودههل بدههل
 واهلح واهلح سلك عزنه واهلح.
 يعنح ودههل واهلح.
 واهلح سلك عزنه واهلح. اهلح
 يعنح لاقدههل واهلح واهلح. لاهلح
 يمن هلامهل واهلح واهلح واهلح.
 واهلح واهلح واهلح واهلح واهلح واهلح
 واهلح واهلح واهلح واهلح واهلح واهلح
 واهلح واهلح واهلح واهلح واهلح واهلح
 واهلح واهلح واهلح واهلح واهلح واهلح

37 v.

1. Ms. om.

for us to refuse to acknowledge things that are written on account of things that are not written. It is not the gospel only which testifies through these words which have been cited that Christ was circumcised according to the law, but Paul also, who in writing to the Romans says, « For I say that Christ became a minister of circumcision on behalf of the truth of God, that he might confirm the promises made to the fathers »¹. For to Abraham and Isaac and Jacob our fathers both the covenant² of circumcision was given, and the promise was made, « In thy seed shall all the families of the nations be blessed »³; for Christ was their seed. Therefore also in writing the epistle to the Galatians he says, « But to Abraham were the promises made and to his seed; for he saith not ‘and to seeds’ as to many, but, as to one, ‘and to thy seed’, which is Christ »⁴. In order to carry out the accomplishment of those promises therefore Christ came, and truly to endure cir-

1. Rom., xv. 8. — 2. εὐαγγέλιον. — 3. Gen., xxii. 18. xxvi. 4. xxviii. 14. — 4. Gal., iii. 16

مذبحه نسا لى من مدمدمعنا امامه دله ملاحا ومذبحه نسا. موصلا دهم موصلا
و دمه دله موصلا حقمدا ن.و. مذبحه نسا دتملا وادونه. ذم موصلا ملاملاحا

L. 73 r° a.

الاملا احدنا. والمليزى دغزنا. موصلا

* موصلا *

املا موصلا ومذبحه نسا. ولا همدله
لمريزنا موصلا موصلا ومذبحه نسا. ولا همدله

ذم موصلا ملاحا نعمت مع الام
افذنا: دغزنا المليزى. موصلا موصلا ومذبحه نسا

L. 73 r° b.

موصلا موصلا. موصلا موصلا. موصلا موصلا

وبلادنا: ولا همدله المليزى. موصلا موصلا

املا موصلا موصلا موصلا موصلا

وبجفنا: ذم موصلا موصلا. موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

المليزنا موصلا: احدنا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

المليزنا: احدنا موصلا موصلا

المليزنا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

املا موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

الموصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

موصلا موصلا موصلا موصلا

1. Ms. موصلا — 2. Ms. ins. ذ.

eumcision in the flesh, and to carry out the dispensation that consists in this; for the whole principle of the dispensation is dispensation and service; and so he caught all the nations by faith in him and made them Abraham's sons. Since therefore the God-inspired Scripture says that he was circumcised in reality, who is he who presumes to say that he did not undergo circumcision? a thing which those who teach the phantasy¹ seek to deny along with the other things. Because nothing is written about the portion of himself that was cut off (I refer to the foreskin), we will not therefore refrain from confessing that he was circumcised in reality, he who said, « For so it becometh us to fulfil all justice »², and was in everything made like unto us except sin³. Perhaps indeed some God-befitting miracle was performed with regard to the portion that was cut off, which Scripture left unknown to us; and for us to guess about unknown matters is a thing of great danger⁴. But what

1. φαντασία. — 2. Matth., III, 15. — 3. Heb., II, 17; IV, 15. — 4. κινδύνας.

مدبر . هفت و صفتها انا .
 رجمنا ¹ من انا من حلفتها :
 و بن فرص حدنا قمنال . لو ²
 ان اب . حرف و صفتها انا لو
 و صفة و قمنال ³ . و لا ننحل حمر ان
 و صفة . امر و انه نبر حقتا لا
 قمنال قمنال . ان من سعة
 حمتها ⁴ حفتا و صفتها
 بعدت . و صفتها و صفة قمنال
 ان صفة مدبر استنا حدنا . الا
 صلنا و صفتها . و صفة ان و صفة
 و صفة صفتها : و صفتها و صفة
 و امر و صفة قمنال و صفة و امر
 و صفة . و صفة و صفة و صفة
 و صفة و صفة و صفة و صفة
 و صفة ان و صفة ⁵ . و صفة و صفة
 و صفة و صفة و صفة . و صفة
 و صفة . ان و صفة و صفة
 و صفة و صفة . الا و صفة ⁶

و لا مفتح به فذل هفت صفتها
 انا . ان من و صفتها و صفة
 و صفة ان انا . و بن فرص
 و صفة ان ان . امر و صفة
 و صفة انا و صفة و صفة . و لا ننحل
 و صفة و امر و صفة و صفة
 و صفة و صفة . ان من و صفة
 و صفة و صفة و صفة . و صفة و صفة
 و صفة و صفة و صفة و صفة
 و صفة و صفة و صفة و صفة
 و صفة و صفة و صفة و صفة
 و صفة و صفة و صفة و صفة
 و صفة و صفة و صفة و صفة
 و صفة و صفة و صفة و صفة

L. 73 v. a.

1. Ms. انا — 2Ms. حفتا — 3. Ms. pl. — 4. Ms. حمتها — 5. Ms. و صفة — 6. Ms. و صفة.

is assuredly already known is this, that, when he rose from the dead, he took that also, inasmuch as it is a portion of the whole body, and he preserved it with this without corruption according to ineffable methods which he understand. For we also shall receive our own body complete at the resurrection, not carrying the diminution caused by sores or other injuries, but whole and perfect. It is a good thing to ask the impious men, who think that by such questions they frighten those who believe rightly, 'so as to reduce us not to acknowledge' that our Lord suffered real sufferings in the body, what they themselves say about the blood which came out from the pure rib mixed with water. Did it reach the earth? For this also is

l. A. v. (K) 'and they will be caught not acknowledging'.

دلا وسملا مدلا وحب وسملا امدلا. مدلا وسملا
 وسملا امدلا. لطف وسملا حلمة¹ وسملا
 وسملا وسملا. مدب وسملا ا وسملا² وسملا³
 وسملا مدلا: حة وسملا وسملا لا وسملا
 ا وسملا. وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا.
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا

وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا
 وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا وسملا

صا وسملا

1. Ms. وسملا. — 2. Ms. وسملا. — 3. Ms. وسملا.

the air was purified by the sheep being sacrificed high up. But the earth
 also was purified; for the blood dropped from the rib upon it¹. Accord-
 ingly therefore, if on this analogy the foreskin that was cut off touched
 the earth, it assuredly also sanctified it, and by methods which he himself
 understands who was voluntarily circumcised, he assuredly, as I said before,
 preserved it; and at the time of the Resurrection he rose with the whole body
 complete and without corruption, having this portion also undiminished,
 although he showed the scars of the nails and the lance; with which he will
 also appear to those who pierced him, according to the unerring words of
 the God-inspired Scripture².

1. Ed. Par. 2^a, II. 477. — 2. John, XIX, 37.

XCVIII
E 88 r° a.
K 67 r°.
L 140 r° a.
T 99 r° b.

הנהו סכסוכא דהא קא חסדא דהא קא חסדא דהא קא חסדא
הנהו סכסוכא דהא קא חסדא דהא קא חסדא דהא קא חסדא
† כסדא דהא קא

דא יב² עאלא ויה³ ופאלאס¹ דכסדא דהא קא חסדא דהא קא חסדא;⁵
פוס פאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא דהא קא חסדא;⁶
פוס דהא קא חסדא דהא קא חסדא דהא קא חסדא;⁷
דא יב⁸ עאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא;⁹
דא יב¹⁰ עאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא;¹¹
דא יב¹² עאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא;¹³
דא יב¹⁴ עאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא;¹⁵
דא יב¹⁶ עאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא;¹⁷

E 88 r° b.
T 99 v° a.

1. L add. לא יב² עאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא דהא קא חסדא. T without name of addressee. — 2. T om. — 3. EK לא יב² עאלא. — 4. E לא יב² עאלא. — 5. EK לא יב² עאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא. T דהא קא חסדא דהא קא חסדא. — 6. T לא יב² עאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא דהא קא חסדא. — 7. Here the extract in L ends. — 8. Here the extract in K ends. — 9. T לא יב² עאלא דהא קא חסדא דהא קא חסדא דהא קא חסדא. — 10. Here begins the extract in K 67 v°, headed: לא יב² עאלא. — 11. T לא יב² עאלא. — 12. T לא יב² עאלא. — 13. E לא יב² עאלא. T om. — 14. T לא יב² עאלא. — 15. T לא יב² עאלא. — 16. E לא יב² עאלא. — 17. T לא יב² עאלא.

XCVIII. — OF MAR SEVERUS FROM THE 5th LETTER OF THE 4th BOOK OF THOSE AFTER EXILE, WHICH WAS ADDRESSED TO CAESARIA THE HYPATISSA, WHICH BEGINS, « When I read the letter of your magnificence's love of God, not once nor twice ».

51-58. But to the question which your excellency's magnificence has asked me by letter I return an easy answer, that for my part I have never accepted or expressed agreement with those who speak of an *apokatastasis*, and an end to the judgment involved in the torments that are threatened us in the future world, and the man who says that he has a letter of mine which proclaims this opinion manifestly lies. Therefore I praised your God-loving magnificence for asking for such a letter to be shown to you; a letter which the man who concocted it necessarily set himself falsely to show to be my composition. Those who hold such an opinion, wishing to accomplish their desires, as if forsooth on the basis of plausible suppositions, make use of arguments that are gratifying to the hearers, saying that it is unbecoming to or unworthy

مَدَامَسَعِي دَمَدَمَدِي. وَلَا فَا مَا لَمَر اِه عَمَلَا لَلَايَا. مَهِي² مَدَحَجَا مَح
 مَدَمَدَمَدَايَا. وَيَه وَيَسَلَا مَدَمَعِي عَمَلَا اِه مَدَا دَحَلَمَدَا مَيَا. مَهَمَدِي³
 اَعْتَمَلَا دَحَلَمَدَا وَيَلَمَا دَايَا مَدَمَدَا. مَح لَحَمَلَا دَايَا مَيَا. وَيَمَدَقَمَلَا⁴
 وَيَايَا اِه مَدَمَدَا وَيَلَمَا دَمَتَمَعِي. لَسَلَمَدَا لَعَمَلَا دَمَلَا وَيَه وَيَسَلَا. وَيَلَمَا
 لَمَدَمَدَا. اِه مَدَمَدَا اِه لَمَدَمَدَا وَيَلَمَا. اِه مَدَمَدَا مَدَمَلَا اِنْقَمِي:
 اِمَلَمَا مَهَمَدَمَدَا مَدَمَدَا⁵ مَدَمَدَا⁶ وَلَا مَدَمَعِي مَهَمَدِي⁷: وَيَا لَمَر لَحَمَلَا⁷.
 لَه سَيَا رَحَمَا مَدَمَدَا. اِلَا رَحَمَتِي مَهِي تَلِي. اِمَلَا مَح وَيَمَدَا اِفَلَا:
 وَيَا لَمَدَمَدَا⁸ اِه مَدَمَدَا لَلَايَا وَلَا مَدَمَدَا
 مَدَمَلَا مَهَمَدَمَدَا: مَدَمَدَا⁸ مَدَمَدَا⁸ مَدَمَدَا
 مَح مَدَمَدَا⁹: اِمَح لَحَمَلَا مَدَمَدَا
 مَيَا وَلَا مَدَمَدَا¹⁰ مَدَمَدَا وَلَا مَدَمَدَا:
 مَدَمَدَا¹¹ مَدَمَدَا: اِه مَدَمَدَا مَدَمَدَا. اِمَلَا
 لَا فَمَلَا وَيَمَدَمَدَا اِه مَدَمَدَا لَمَدَمَدَا:
 مَدَمَدَا¹² مَدَمَدَا: مَدَمَدَا مَدَمَدَا. مَدَمَدَا
 وَيَا لَمَدَمَدَا¹³. اِه مَدَمَدَا¹⁴ مَدَمَدَا مَدَمَدَا
 اِه مَدَمَدَا مَدَمَدَا¹⁵ مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا:
 مَدَمَدَا¹¹ مَدَمَدَا: مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا
 اِمَلَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا
 مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا. وَيَا لَمَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا¹⁶

K 67 vº.

F 88 vº a.

F 65 vº.

T 99 vº b.

دَحَمَدَا مَدَمَدَا لَمَدَمَدَا
 مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا

وَيَه وَيَمَدَا لَلَايَا: وَيَا لَمَر مَدَمَلَا
 مَهَمَدَمَدَا وَلَا مَدَمَدَا اِه مَدَمَدَا:
 مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا
 اِه مَدَمَدَا: وَيَا لَحَمَلَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا
 مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا:
 اِمَلَا لَا فَمَلَا مَدَمَدَا اِه
 مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا
 مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا

1. T ll. — 2. o added above in T. — 3. T مَهَمَدِي. — 4. T sing., y added in later hand. — 5. EK مَدَمَدَا. — 6. T مَهَمَدِي. — 7. T مَدَمَدَا. — 8. T مَدَمَدَا. — 9. K om. — 10. E مَدَمَدَا مَدَمَدَا. K مَدَمَدَا. — 11. T مَدَمَدَا مَح. — 12. T مَدَمَدَا. — 13. T مَدَمَدَا. cor. l. 3. وَلَا app. deleted. — 14. T om. o. — 15. T om. — 16. T مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا مَدَمَدَا.

of God, and far removed from his mercifulness, that the man who has sinned for 50 or 100 years in this world should endure torments for unending ages, forgetting this, that God's laws and those which prevail among men think fit to requite sins according to the intention of the sinner, and one may hear even wise men outside saying of certain persons who have done foul deeds and acts that are not permitted, « This man deserves to die not once but many times »¹. But, when a man hears as we do that God « who became incarnate and was humanized without variation for our salvation, and who for this reason came down from heaven and conversed with us plainly threatens⁴ fire that is not quenched and an undying worm², and³ makes light of it, how does he not deserve, if it is possible to say so, to be condemned

1. This seems to be a citation, but I do not know the source.

١ و اذ اذلا ذفلا هولا اطاب سدعب١
 ده للاذلا^٢ و الاذلا. ال رمن ذب
 سدعب اه لاذلا فتم ذفلا
 ٣ سا اذ^٤ ذب سنهنا: و م١٥^٥
 ذررا بااذ^٦: هافتما^٧ بهذب
 ذذلا هفتما هفتما. ماسرما
 اذ^٨ و ذفلا امر ماذلا. ولا
 عما و لاذلا سدعبنا و الاذلا. هلا
 فاما اذ لاذلا ذفلا و عسما
 ذه. ذذ و لا ذفلا و اعصمنا
 ذر ذفلا و ستمنا: ذذنا. رذ
 ١٠ رمن. و الاذلا سدعبنا: و اذ
 و ذفلا و ذفلا و الاذلا:
 ماذلا و اذ و اذ و اذ. و ذه
 و سنهنا سدعب فتم: سدعب فتم
 ذسه: بهذب^٩ لاذلا. هلا و امر
 ماذ و اذ: و اذ و اذ و اذ
 قفما^{١٠} بااذلا ذه و م١٥. هف

للاذلا و لا لاذلا و اذ م١٥. ال رمن
 سدعب فتم اه لاذلا سنهنا:
 و اذ و هفتما هاذلا هاذلا
 لعتم[ع]. اه لاذلا لاذلا و اذ
 ماذلا. و لا [و] عما لاذلا سدعبنا
 و الاذلا: و ماذلا [و] اذ و اعصمنا:
 ماذ و ذفلا و ذفلا و ذذنا. هلا
 و اذ لاذلا سدعبنا [و] فذلم
 و الاذلا. و ذه و سنهنا سدعب فتم.
 سدعب فتم بهذب اعصمنا. هلا
 و اذ لاذلا ذفلا قفما بااذلا
 امر و اذ:

1. T. صفا. — 2. T. > nihil. ins. later. — 3. E. om. — 4. F. om. — 5. E. و م١٥. — 6. T. ماذلا. — 7. E. sing. — 8. Here T breaks off in consequence of the loss of 3 leaves. — 9. Ms. بهذب. — 10. Ms. sing.

selves show God to be unrighteous 'in his judgments' 1. If a man lives 2 in sin 50 or 80 years, but 3 endures torments many long generations, it is again apparent on their principle that this is not worthy of God's mercifulness 4, to extend the period of torment beyond the time of the life in sins. If God agreed with the reasonings of those who think thus 5, the man who sins for 50 years should endure torment for 50 years, 'and it' 6 should not be thus long extended over many generations, as they say 7. For our Lord and Saviour Jesus Christ also, in the holy words of his preaching, when

1. A. v. (ET) 'and unjust'. — 2. A. v. (ET) ins. 'up and down'. — 3. A. v. (ET) ins. 'is requited with a severe sentence and'. — 4. A. v. (E) ins. 'nor yet becoming to the kindness existing in him'. — 5. A. v. (E) ins. 'and agreed and assented to their opinions'. — 6. A. v. (E) 'only, and the judgment'. — 7. A. v. (E) ins. 'and his torment endure for ages'. What follows to 'distinction' p. 374. l. 4) is omitted in vers. F.

لائلللعلل علعللعل. اء¹ لعلل علل
 علعلل علعل علعل علعلل. ءقلل عللعل
 علعللعل. عل علعل عل عل رلعل
 لئللعلل. اءل علل علل رلعل
 لئللعلل عللعلل. عللعلل عللعل
 لئللعلل. علل لئللعلل عللعلل
 عللعلل. علل عللعلل عللعلل علل
 عللعلل اءلعلل. عل علل عللعلل
 علل عللعلل علل لئللعلل. علل
 عللعلل علل عللعلل عللعلل. علل
 ءقللعلل عللعلل³. ءقللعلل علل
 ءءلعلل علل عللعلل عللعلل عللعلل
 عللعلل عللعلل⁴ عللعلل⁵. اءلعلل
 عللعلل⁶ عللعلل عللعلل عللعلل
 علل عللعلل.

E 89 r° a.

L 140 r° b.

اقلل اءلعلل

اقلل عللعلل لئللعلل عللعلل

ءقللعلل⁷ علل عللعلل عللعلل عللعلل⁸ ءلعللعلل عللعلل عللعلل

1. Here begins an extract in K 67 v°, headed : « ءلعلل عللعلل » and L 140 r°, headed : « ءلعلل عللعلل » — 2. K اءلعلل عللعلل عللعلل عللعلل عللعلل. — 3. K om. — 4. L لئللعلل. — 5. EK sing. — 6. K ins. later below line. — 7. A word erased before this. — 8. E ءلعللعلل.

separating the righteous from the sinners, said, « These shall go to eternal torment, and the righteous to eternal life »¹, and with regard to both the classes², that of the former and that of the latter, he spoke in exactly the same fashion of an equality without distinction, applying the word ‘eternal’ to both without distinction. Basil [the great among teachers of the truth shows this clearly in the teaching composed by him in the form of question and answer addressed to the brethren of the convents; and it is the 219th question, which is expressed as follows :

« The brethren say³,

‘ If⁴ one shall be beaten with many stripes and another with few, how

1. Matth., xvi., 26. — 2. τὰς τάξεων. — 3. Α. V. F. when he was asked by the brethren. — 4. A. V. (EKL) ins. ‘ it is said of the two slaves described in the gospel that ’; Bas. om..

وإلا ¹ حصر. هـ وبقا استرا ² وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ³ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁴ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁵ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁶ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁷ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁸ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁹ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ¹⁰ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ¹¹ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ¹² وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ¹³ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ¹⁴ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ¹⁵ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ¹⁶ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ¹⁷ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ¹⁸ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ¹⁹ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ²⁰ وإلا حصر. هـ

وإلا حصر. هـ وبقا استرا ²¹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ²² وإلا حصر. هـ وبقا استرا ²³ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ²⁴ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ²⁵ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ²⁶ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ²⁷ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ²⁸ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ²⁹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ³⁰ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ³¹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ³² وإلا حصر. هـ وبقا استرا ³³ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ³⁴ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ³⁵ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ³⁶ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ³⁷ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ³⁸ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ³⁹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁴⁰ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁴¹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁴² وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁴³ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁴⁴ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁴⁵ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁴⁶ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁴⁷ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁴⁸ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁴⁹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁵⁰ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁵¹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁵² وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁵³ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁵⁴ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁵⁵ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁵⁶ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁵⁷ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁵⁸ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁵⁹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁶⁰ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁶¹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁶² وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁶³ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁶⁴ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁶⁵ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁶⁶ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁶⁷ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁶⁸ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁶⁹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁷⁰ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁷¹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁷² وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁷³ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁷⁴ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁷⁵ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁷⁶ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁷⁷ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁷⁸ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁷⁹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁸⁰ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁸¹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁸² وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁸³ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁸⁴ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁸⁵ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁸⁶ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁸⁷ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁸⁸ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁸⁹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁹⁰ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁹¹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁹² وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁹³ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁹⁴ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁹⁵ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁹⁶ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁹⁷ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ⁹⁸ وإلا حصر. هـ وبقا استرا ⁹⁹ وإلا حصر. هـ
 وبقا استرا ¹⁰⁰ وإلا حصر. هـ

1. K. 2. K. 3. EK. 4. Here the extract in L ends. 5. E. 6. Here the extract in K ends.

judgment, and the righteous into eternal life'. These things therefore being thus admitted, we must know that the words 'He shall be beaten with many stripes' and 'shall be beaten with few' are not an end, but signify a difference of torment. For, if God is an upright judge, 'not only to the good but also to the evil', and requites each according to his deeds, it is possible for one to be in the fire that is not quenched², burning either less or more than the other, and another in the worm that dies not, 'both one that hurts little and one that hurts much', each as he deserves, and 'another in *gehenna* that has a variety of torments, and another in outer darkness, and that there

1. A. v. (EK) om. — 2. A. v. (EK) ins. 'and another to be in fire' — 3. A. v. (EK) 'and another in bitter habitations, and one in milder torments, and one in torments more severe than they'.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

af seved [ ] y yeb.

100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200.

89 v° b.

F 66 r°.

1. Ms. with point : following. — 2. Ms. om. y mit. — 3. Ms. om. stop.

is a place where a man is found amidst weeping only, and there is a place where he is amidst gnashing of teeth also from the severity of the pains¹. But the outer darkness signifies that there is in truth an inner darkness also.² And the words used in the Proverbs³ 'at the bottom of Sheol' signify that there are persons in Sheol and not at the bottom of it, because their torment is smaller⁴. And this is depicted now also in bodily afflictions. For there is a man who is in a fever together with other pains, and another

1. A. v. (E) 'one may recognise moreover in *gehenna* a variety of torments of those who are being requited' — 2. A. v. (E) ins. 'And there is a place of requital where a man is in weeping only, and there is one again where he is in gnashing of teeth, from the severe torments of the 'bitter sentence'. — 3. A. v. (F) ins. 'of Solomon'. — 4. A. v. (E) 'bringeth down to the depths of Sheol and to the bottom of the pit'. — 5. A. v. (E) ins. 'and there is one who is in the pit and not as it were at the bottom of it. By all which things the difference is signified of the retribution in the judgment of those who are requited as their deeds deserve, either by a severe sentence or by a vengeance with mitigation in it according to their acts'.

دلعلا لسه. هلا وذل اوئ لسه. دلعلا دم وذل حقاذا استنلا. ه/ه
 ه/ه استنلا لسه لسه اعلا. مع طحا ومع
 ه/ه وذل مدبر مبعس. ه/ه لسه او
 لسه او حرم مع سحه. اعنلا ومع
 او لسن. وهه او وعلل. امر
 اسنلا وحنلا. امر و/ استنلا
 هقتلا و/ امر هلع. مبعس
 امر ودهقلا لسه وعلل او
 ودهقلا. ه/ او لسه ومع س
 طحا حنه. اننلا. اعن مع
 لسه و/ لسه اعلا لسه: او حنه
 حنه و/ حنا: وذل هجلا وذل
 اللقه هنعن. وذل مدبر ه/ وهه
 ه/ وعلل لسه. لسه افن ل.
 له وعلل ورحلا وعلل¹. او
 وعلل وعلل او.

E 90 r° a.

دلعلا حنه وذل س. وذل حقا
 هنعن. مدبر ه/ ودهقلا هقتلا او
 رحه² استنلا وحنلا. امر و/ افن
 وعلل. له لسه³ ورحلا

1. Ms. استنلا — 2. Ms. sing. — 3. Ms. وعلل — 4. Ms. و for د — 5. Ms. وعلل

who is in a fever only, and the latter is not like the former, and another has no fever, but is troubled by 'pain in some limb', and one again either less or more than another. But this expression 'much' or 'little' is employed by our Lord in accordance with customary usage, as are also many other similar phrases. For we know that this form of speech is frequently adopted even with regard to those who are suffering from one disease². For example, in the case of a man who has a fever only, or has pain in the eye only³ we⁴ say in astonishment 'How much he has suffered!' or 'What anguish he has endured!' Accordingly the expression 'shall be beaten with many'

1. A. v. E) 'other pains of every kind'. — 2. A. v. E) ms. 'of illness'. — 3. A. v. E. om. — 4. A. v. E) 'they'.
 PATR. GR. — T. XIV. — F. I.

ودرآمد. و در میان اینها که الف. در اندک
 و در میان. صبر و صبر. احسان و سحر
 بخشش و غیره. حاصل است. و در میان
 عقبتار و حکم. و اینها است هر یک.
 هر یک از آنها. و اینها است. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است

مدحها. ¹ و در میان هر یک از آنها.
 و در میان. و در میان. و اینها است.
 و در میان. و در میان. و اینها است.
 و در میان. و در میان. و اینها است.

و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است
 و در میان. و در میان. و اینها است

E 90 v. a.

1. Ms. sing.; Jo. Chr. pl. — 2. Ms. كذا. — 3. K كذا. — 4. Here the extract in K ends. — 5. Ms. كذا.

states things consonant with these as follows : « For all these reasons accordingly let us first pay the taxes; for it is indeed very¹ easy, and the reward is greater, and there is great [abundance of² profit, and worse is the torture [if we do not understand, and³ a torture that has no end »⁴. [And the same again in the 79th exposition when speaking of the Passion referred to the kingdom, and to the endless torment.² And in the 82nd about the man who approaches the communion of the holy mysteries in a careless mood and without caution he gives teaching in the following words : « He who approaches⁵ after he has sinned is worse than a demoniac; for the latter because they [have a demon⁶ do not receive punishment⁷, but the

1. A. v. (EK) 'Before all things let us have a struggle' on behalf of good things; for labour for fair things is'. — 2. A. v. (F) om. — 3. A. v. (EK) 'which will be exacted from us, which is'. — 4. In Matth. Hom. LXVI, 4 (ed. Par. 24, VII, 742). — 5. A. v. E ins. 'our Saviour's body and blood'. — 6. A. v (E) 'are involuntarily controlled by demons'. — 7. A. v. (E) ins. 'and are not judged'.

ومعدج مدعمر دمعلا ولا مدعلا بمع¹.   وبع لا مضمع مدعلا بمع. لا مدعلا
 ونم. وم امعا وبع لا مضمع نامع.
 دبعمبا ولا قسعبلا ملامعلا ولا مضمع
 ملامعلا بمع. وم امع بم مبع مبعلا
 ممع دمعلا ملامعلا مضمعلا; ولا مضمعلا
 ومملا وملا ملامعلا مضمعلا بمع. وم²
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا
 وم مضمعلا ملامعلا مضمعلا ملامعلا مضمعلا

1. Ms. مضمعلا بمع. — 2. Here begins an extract in K 68 r°, headed : ملامعلا. — 3. Ms. om.

former, because they approach unworthily, are delivered to ‘undying torment’¹ »². And at the end of the commentary on the epistle to the Ephesians he³ expressed himself thus : « For a man to be burnt⁴ and not consumed, and to be perpetually gnawed by a ‘ worm is indestructible⁶ destruction, as ‘happened to⁷ the blessed Job, who⁸ was in process of destruction and did not perish ‘for a considerable time, but was constantly suffering and wasting away⁹, while he scraped off putrid matter ‘from his body¹⁰ for a long time. Something similar will happen to the soul at that time, when the¹¹ worms surround and gnaw it, not for two years¹ nor for ten nor for a hundred nor

1. A. v. (E) ‘judgment without mercy and torment that does not finish’; (F) ‘undying torments’; Jo. Chrys. ἀθανάτων τωροφίη. — 2. *Op. cit.*, lxxxii, 6 (ed. Par. 2°, VII, 890). — 3. A. v. (E) ‘the same blessed John again’. — 4. A. v. (EK) ins. ‘in gehenna’. — 5. A. v. (EK) ‘an undying’. — 6. A. v. (EK) ins. ‘and imperishing’. — 7. A. v. (EK) ‘we hear of’. — 8. A. v. (EK) ‘whose body’. — 9. A. v. (F) om. — 10. A. v. (EK) ‘with a potsherd’ (Job. ii, 3). Neither is in Jo. Chrys. — 11. A. v. (EK) ins. ‘undying’.

עלמך. חלית נמי באלהיהם. לא

חטא. מהוהו לא בנפא. מהחטא ובע

מהזלמה¹ שמעם חלחלה.

חטא מוחטא ובעמא ובעמא

ואתתתם² במעט³ אבן. ולא רוב

אבן ובעמא חלחלה ואלה לא

והחמלה. מה בעי אבן אבן ובעמא

בנפא חטא חטא חטא חטא חטא

חטא חטא חטא חטא חטא חטא

E 90 v° b.

אז שמעם מהזלמה חטא

מוחטא ואתתתם במעט אבן לא חטא

אבן ובעמא חלחלה ואלה לא

נפא חטא חטא חטא חטא חטא

חטא חטא חטא חטא חטא חטא

חטא חטא חטא חטא חטא חטא

הלש בה הלש נח כל ליהא השלם תבד החטא

האזכא החטא חטא חטא חטא חטא חטא

חטא חטא חטא חטא חטא חטא

חטא חטא חטא חטא חטא חטא

חטא חטא חטא חטא חטא חטא

XCIX
E 59 v° b.

60 r° a.

1. E. מהזלמה, K. מהזלמה. — 2. E. ואתתתם. — 3. K om. במעט.

for myriads², but for years without end; for 'their worm', he says, 'shall not die' »³. The 'wise Cyril' also in the 1st book of the commentary on the Gospel of John said : « We ought not to be ungrateful to God but 'on the contrary' to thank him because by means of the Resurrection from the dead he has appointed for us torment that does not pass away »⁴ »⁵.

XCIX. — OF THE SAME FROM THE 57th LETTER OF THE 4th BOOK OF THOSE WRITTEN AFTER EXILE, WHICH WAS ADDRESSED TO CAESARIA THE HYPATISSA⁸.

« But in the fourth watch of the night Jesus came to them walking on the sea »⁹. Know therefore that it is the custom in a city for the sake of

519-38.

1. A. v. (EK) ins. 'only'. — 2. Jo. Chr. μύριας. — 3. In Ep. ad Eph. Hom. xxiv. 28, 29 (ed. Field). — 4. A. v. (EK) 'blessed C. wise in divine things'. — 5. A. v. (EK) 'the contrary, i. e.'. — 6. A. v. (EK) ins. 'unless we repent completely'. — 7. In Jo. Ev., ed. Pusey, I, 119, but our text differs widely. — 8. In the heading of the fragment in U 110v (p. 394) it is called the 16th letter to Caesaria. — 9. Matth., xiv. 25.

افتتوه. سوت دونه رحنا امدنا لحننا. ودا اعد دمر هلمه¹ سلهما
 حصرنا اذ ؛ وعلنا. سوت رحنا لحننا ؛ وعلنا ؛ وعلنا لحننا ؛
 مدنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛
 دالحننا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛

وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛

اذ ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛
 ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛
 ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛
 ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛
 ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛
 ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛
 ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛ وعلنا ؛

60 v. 2.

1. Ms. وعلنا. — 2. A stop follows in ms. — 3. Ms. وعلنا.

people, 'Every man with his slave shall go up and down in the midst of Jerusalem, and let us take night for the first watch, and day for the work' »¹. Accordingly therefore the evangelist desired to signify the very time of night at which Jesus, who is God appeared to his disciples when distressed in the boat walking on the sea².

(And after other things.)

But that which is written in the divine gospels about the cloak³ with which the Romans at the time of the Passion and of the voluntary saving Cross sought to clothe our Lord and God Jesus Christ, and indeed did actually clothe him, for the purpose of mockery contains no discrepancy, because Matthew related as follows : « And, when they had stripped him, they put on him a cloak of scarlet »⁴, and Mark, « And they clothe him in purple robes »⁵, and John, « And they covered him with a purple garment »⁶. You should understand that the rascally company of soldiers⁷, by way of prolonging the mockery and ridicule and derision for him, first clothed him with the cloak⁸ of scarlet, that is red, and after this with the purple one,

1. II Esdr., XIV (IV), 9, 22. — 2. This sentence is published in Greek in Cramer, *Cat. in Matth. et Marc.*, p. 118. — 3. χλωμάς. — 4. Matth., XXVII, 28. — 5. Mark, XV, 17. — 6. John, XIX, 2. — 7. στρατιῶται. — 8. χλωμάς.

60 a° b. 11
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100

1. Ms. — 2. Here begins an extract in K 49 v°.

thinking by the change of attire¹ to increase the mockery. That they did this for the sake of mockery is plainly signified by the story told by Luke also, for he said that, when Pilate learned that Jesus was from Galilee, he sent him to Herod, on the ground that the supremacy and authority was by right his, and he was glad to see him; and when he did not hear any word from him, or see any sign done by him, but found him silent, ‘having set him at naught’ (he says) ‘with his soldiers and made fun of him, having clad him in splendid robes, sent him to Pilate’³. But, if one considers the matter carefully and minutely, one may say that there is one cloak², of purple, but of purple which contains some inferior dark tincture, so that it disavows the true purple, and changes its appearance to one that is redder, and appears to hold a position approximating to both colours, and to be each of them, and in strictness is neither of them. Accordingly the evangelists looked one at the one colour and the other at the other, so as to mention each of them both with the same meaning and in different terms. Since it was the purpose of those blasphemers against God to pile up the whole mass

1. σζήμα. — 2. Luke, XIII. 11. — 3. γίζμας.

١. و١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩

U 52 v° b.

נאמרוך הילתו המהיזק שכאזיק חלסתו בה חלסתו
 הנהיזיק המהיזק אחרתו

١. ١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩	١. ١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩

E 61 v° a.

1. K ١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠. — 2. Mss. ١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠. — 3. Here begins an extract from another version in F 78 v°, which I have given separately after this fragment. — 4. E ١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠. — 5. K ١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠. — 6. K pl. — 7. E ١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠. — 8. This follows the extract given on p. 391 with the addition mentioned at p. 393, p. — 9. Ms. ١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠.

For there is also another further question which you ask, as to how we should understand the statement made by Gregory the Theologian in the 2nd peace-making homily about the Holy Trinity in the following words : « A perfect Trinity of three perfect ones, Unity having been moved on account of wealthiness, while duality was passed over on account of the material and the form of which bodies consist, and a Trinity was fixed on account of perfection, for it first passes the composition of a duality, in order that the Godhead may not remain narrow, nor be diffused into infinitude; for the one is mean, and the other disorderly, and the one is utterly Jewish, and the other heathen and polytheistic »¹. This abominable notion must therefore first be removed from our mind, that we should not² think that the Father first existed in his own sole hypostasis, and was moved as if by some after-

1. Or. XXIII, 8. — 2. Sic all versions.

و في تلك الايام بعث الله روحه
 في اسرارنا و اجلسنا على
 ايماننا و في سنة ١٠٠٠٠
 و بعثنا من اجل ذلك
 في سنة ١٠٠٠٠٠٠
 و اجلسنا على ايماننا و في
 سنة ١٠٠٠٠٠٠٠
 و بعثنا من اجل ذلك
 في سنة ١٠٠٠٠٠٠٠٠
 و اجلسنا على ايماننا و في
 سنة ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠
 و بعثنا من اجل ذلك
 في سنة ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠
 و اجلسنا على ايماننا و في
 سنة ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠

و في تلك الايام بعث الله روحه
 في اسرارنا و اجلسنا على
 ايماننا و في سنة ١٠٠٠٠
 و بعثنا من اجل ذلك
 في سنة ١٠٠٠٠٠٠
 و اجلسنا على ايماننا و في
 سنة ١٠٠٠٠٠٠٠
 و بعثنا من اجل ذلك
 في سنة ١٠٠٠٠٠٠٠٠
 و اجلسنا على ايماننا و في
 سنة ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠
 و بعثنا من اجل ذلك
 في سنة ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠
 و اجلسنا على ايماننا و في
 سنة ١٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠٠

1. مبعث is here erased. — 2. Mss. سنة ١٠٠٠٠٠٠٠. — 3. K سنة ١٠٠٠٠٠٠٠. — 4. و follows in ms. — 5. Ms. pl.; gr. μετέθους. — 6. Mss. pl.; gr. μετέθους. — 7. Ms. pl. — 8. K pl.; gr. καλλοιεργε.

thought to put forth another hypostasis, that of the Son, and similarly further
 conceived the thought of putting forth a third hypostasis also from himself,
 that of the Spirit, in order that he might exist in a Trinity. On this theory
 it will result that the Son and the Holy Spirit are not ever-existing but were
 afterwards added to the Father, and we shall give occasion for the blasphemy
 of Arius who says, « There was once when the Son and the Holy Spirit
 were not ». But this is abominable; for one who was acquired later and
 came into being afterwards is not God; for the Holy Trinity is of equal
 everlastingness, and it is therefore understood and acknowledged to be one
 God truly in three hypostases. The words used by the doctor we should
 therefore understand in the same way as that which is stated in Wisdom,
 « From the greatness and beauty of created things the causer of their birth

K 50 v.

اتسج ناسع... الا سلاه لالا فسمدا
 و الاوهال وملاه واما جنال. وحلا
 مجمر نسف هلا وذا. اف للمز سرتج
 واهله واهقما اهله واهقما
 لالهال. واهه الاله ال
 واهه لاهاله الالهال. مهله وهه الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله الاله
 واهه امر واهه الاله الاله الاله
 واهه امر اهله الاله واهه امر
 لاله الاله الاله الاله الاله الاله
 هاهه وهه الاله الاله الاله الاله
 واهه الاله الاله الاله الاله الاله
 سرحا اهه واهه امر الاله الاله
 اهه فاهه وهه فاهه فاهه الاله الاله
 اهه الاله الاله الاله الاله الاله
 حاهه الاله الاله الاله الاله الاله
 حاهه الاله الاله الاله الاله الاله
 حاهه الاله الاله الاله الاله الاله
 حاهه الاله الاله الاله الاله الاله
 حاهه الاله الاله الاله الاله الاله
 حاهه الاله الاله الاله الاله الاله
 حاهه الاله الاله الاله الاله الاله

هلاه لالا ملافسمدا هه واهه
 نسما. هلاه وملاه واهه جنال
 و الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله
 الاله الاله الاله الاله الاله

E 62 r.

1. K. pl. — 2. Ms. الاله — 3. E. الاله. — 4. Ms. الاله. — 5. Ms. الاله. — 6. Ms. الاله. — 7. K. الاله.

is inferentially seen » 1; and from formed creation and this visible world we may conceive not only of the wisdom and power of him who created them, but also of the very peerlessness of his Godhead in regard of creation, and its distance in all points and lack of similarity. We see that all the bodies which make up the world are composed of material¹ and form, and arise from a duality; but what material¹ and form are we will state in the form of an example. For instance the potter's material¹ for the craft is the clay, but he adds the form to the material¹, that is to say, that which belongs to the fashioning of the vessel that is being manufactured, a jar or a pot or anything of the kind. But in this case the potter is the maker of the form only, and he borrows the material¹. But God, the Maker of all and perfect in craftsmanship, both brought the material¹ of every body from that which did not exist and added the form; and, if you speak of fire or of earth, or

1. Sap., VIII. 5. — 1. 57.

فنزهة و محب. اف لا لئمن سنرا افع
 فنزهة و محب مسلا¹. موهف و افع
 باسرا دهفان. فنزهة و محب. لا
 باسرا احور. ج موهف و مدينه فح
 واهفما موه سنرا امر اف باصن
 و فنزهة. لا اف موه للاف. موه
 دهفان و محب و باهف و للاف.
 دهفان و محب املاه. حنالا و محب
 حنالا و موه و محب و موه موهفام
 امر حوه موه ماسرا. و افع و افع
 موهف الاقوال اذن حفا حنا و افع
 و الاهفما. و محب و املاه
 دهفان و للاف. و موه و محب
 حنا و موه موهف و موه املاه.
 احنا و موهف و موهف و موهف
 قنالا. و باسرا² و موهف حوهفام⁶
 موهف و موهف. و موهف و لا موهف
 و موه لاه⁷. ج موهف و موهف و موهف
 حوه حوهفما. و موهف و موهف⁸

و موهف و موه. و باسرا دهفان
 و محب. فنزهة و محب. لا موهف احور. ج
 موهف. و موهف فح و اهفما موه سنرا
 و فنزهة امر اف باصن². لا اف
 موهف للاف موه و محب و دهفان
 و موه و موه. و موه و موه و دهفان
 املاه حنالا و محب و حنالا
 و موه. و حوهفما موهفام⁴ حوهفما
 موهفام. و افع³ و افع و افع
 موهف الاقوال اذن حفا حنا
 و افع و افع. و محب و املاه
 و موهف و موهف و موهف. امر و موهف
 و موهف و موهف. و موهف و موهف.
 و افع حنالا موهفام موهفام
 موهفام. موهف و موهف حوهفما لا
 موهف. و موهف و موهف و موهف و موهف
 موهف و موهف و موهف و موهف
 موهف و موهف و موهف و موهف⁸

U 53 v° b.

1. K موهف. — 2. Ms. باصن. — 3. Ms. و افع. — 4. Ms. و الاهفما. — 5. Ms. ins. و موهف. — 6. K حوهفما و موهفام. — 7. Mss. لاه. — 8. Here begins an extract at 52 v° a (U (2)) which follows on that given above without heading or division; see p. 392, n. 10. U (2) و موهف و موهف.

but my face shall not be seen by thee »¹; signifying that by the very essence² and by the sight, as one may say, of the face no man can comprehend God, but from his back parts a man shall know the things that pertain to him. But his back parts are created things which came into being afterwards, through which he is inferentially seen as the causer of their birth, as our father the Theologian himself also said in the 2nd theological homily : « These are God's back parts, all things which, being after him, make him known, like the shadows and reflexions of the sun upon waters, which show the sun to weak eyes, because they cannot look at it, since by the purity of the light

1. Ex., XXXIII, 18-23. — 2. οὐσία.

E 62 v° b. :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ ΕΦΘΕΟ.
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ

U 110 v°. :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ
 :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ

1. U (1) :ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ — 2. U (2) om. — 3. Here the extract U (2) ends. — 4. Ms. ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ. — 5. K ΔΙΣΘΕΒΕΛΑΙ.

it overcomes the perception »¹. And therefore in the passage now before us for interpretation he applied the expression ‘movement of the Unity towards a duality’ to the everlasting birth of the Son from the Father, and ‘passing over of the duality’ to the procession of the Holy Spirit which is timeless and thereby without beginning, and by means of the words used [as we have said he gave a philosophical² explanation in mysterious and divine fashion of the lack of community in the Trinity towards bodies which exist in a duality.

The passage contained in the homily entitled ‘of Lights’ which says, « But where there is purification there is shining, and shining is the completion of love, to those who desire things that are great, or that which

1. Or. Theol. II. 3. — 2. The word φιλοσοφία is here included.

١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩

١٠١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩

1. Ms. Sing. — 2. Ms. ٥٥٥٥٥ — 3. Ms. om., but with mark of omission.

cause he is one and the same and because of the Unity of the Godhead; and beyond that which is great, because he is not limited by size and quantity.

For, in that we employ the poverty of names that exists among us, we name God great, when he is more than great. Therefore also the Psalmist said : « Great is the Lord and very admirable; and there is no end to his greatness »¹. For all greatness is limited, but the Godhead cannot be limited, and is not limited by any boundary.

1. PS. cxliv. 3.

F 78 v°.

١٢٣٤٥٦٧٨٩١٠١١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩

١٠١١٢١٣١٤١٥١٦١٧١٨١٩٢٠٢١٢٢٢٣٢٤٢٥٢٦٢٧٢٨٢٩٣٠٣١٣٢٣٣٣٤٣٥٣٦٣٧٣٨٣٩٤٠٤١٤٢٤٣٤٤٤٥٤٦٤٧٤٨٤٩٥٠٥١٥٢٥٣٥٤٥٥٥٦٥٧٥٨٥٩٦٠٦١٦٢٦٣٦٤٦٥٦٦٦٦٧٦٨٦٩٧٠٧١٧٢٧٣٧٤٧٥٧٦٧٧٧٨٧٩٨٠٨١٨٢٨٣٨٤٨٥٨٦٨٧٨٨٨٩٩٠٩١٩٢٩٣٩٤٩٥٩٦٩٧٩٨٩٩

1. See p. 388, n. 3. — 2. Ms. ١٥٥٥٥

و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .
 و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .
 و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .
 و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .
 و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .
 و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .
 و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .
 و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .
 و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .
 و مع حب هذه امة و لا اله الا هو . و لا اله الا هو . و لا اله الا هو .

4th b.

1. Ms. b̄iāo.

that those whom he blessed were blessed, and those on the contrary whom
 he cursed were cursed. For this reason therefore the man who bore such a
 character was then lifted up to bless Israel also the holy people, the people
 which was named God's people; for you say that the same men who discovered
 this plainly produce these words. And at this I am not surprised; for it is
 the peculiarity of those who repeat the contents of divine Scripture cursorily
 and as it were from hearing, and not from learning and accurate knowledge,
 to arrive at false and erring notions. Where did the divine Scripture testify
 of the reprobate Balaam, as they said, that he had such a power? Moses
 who wrote these things, 'being inspired' by the very excellent Spirit and
 being a minister of the truth, neither gave this testimony as in his own
 person, nor said of God that he gave any such testimony concerning Balaam,
 but recorded that Balak, King of the Moabites, being a demon-worshipper
 and a slave of foul fiends, thought of Balaam the soothsayer that he could
 curse and bless authoritatively and not in a worthless manner. And it is a
 simple thing to listen to the divine Scriptures manifestly proclaiming this:
 « And Balak son of Zippor, King of Moab, was at that time, and he sent

1. Ms. om.

زعا ومدعا^١ كما امر وادخبت^١: فم اهلاكا الحنمواا بسلا ومدعا: وسبلا
 بلصا اف اوه ججرا بسنبا امهناكناا سواا: سدبف لعا سبلا والاقوا
 قنكب عفا: واهدق وحمب لاهلاا ومفومدا مدح حنقاا مدجواا سواا:
 سحنلاا وب وهدكنا مدح لا سواا. دابوا ومدوا ومفومدا وبه واه الاكلا
 دلاوا. وواا^٢ الحنمنا. ولما الاوا اسنبا احن مدوا. ومفومدا وقاوا
 ومفومدا اواك ومدمدمف دواا. وداكسه ومواا امواا الاوا عنبنا
 مدعاوا. حبرا سنا اما دوا وداوا وبلمف. ومداوا وانااا ولبملا
 رعا لعا عزا. وداوا اوا فم وداكسف دوا امدنمف. الا فم مدوا وفلاا
 لافف. فمفر سنا حلاا فم مدما ومدلحقاا: وفلاقلا اواك ودافمفا
 حبرا ومدنمناا مدعدداواا دممنم: فم لا امهناكناا اروموا ومفومدا
 حلاواوا ردا اوا: املا وبمر دواا اسنبا رعدا اف لافمواا والاوا:
 ومفومدا حبا مدنمناا مدبقواا وفلاوا: فم لا مدبمناا ومدوكلمف سواا
 احن دوا دلاا سواا حلاا وداكسه: ولما دواا امملا: سواا اذنا

5 1° a.

1. Ms. وادخبت. — 2. Ms. وواا

afterwards, when the same Balak, prince of the Moabites, as we have said, perceived the feebleness of his own power, and feared lest he also should become the prey of the Israelite sword, and had recourse to the power of the falsely-named gods, and thought that by means of the soothsayer's curse he was escaping from his troubles, the wisdom that is higher than all understanding instructed the barbarian by the instrumentality of the very soothsayer himself in whom he trusted that there is no other god beside him, and that by the very demons and the very soothsayers who serve them witness is borne that he alone is true God. For it is his habit to convert those who are in error to the truth by the very paths of the error. And this we do not say out of our imagination, but because we learn it from Scripture itself. It is recorded in the first book of Kingdoms that the Philistines who dwelt in Ascalon and Gaza and the neighbouring cities took arms against Israel and won a great victory over them in combat, insomuch that together with the rest of the spoil they took the ark of God also and placed it in the sanctuaries and shrines of the idols, and every city to which they carried it was smitten with the disease of emerods for which there was no cure, and the land produced a multitude of mice, and they [deliberated ¹ and took counsel

1. This is the sense required.

... *... ..* ... .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... .. [..] .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... .. *... ..* *... ..* *... ..* *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..
... . *... ..* .. *... ..* .. *... ..* .. *... ..* ..

5 r. b.

1. Ms. ... — 2. See Smith, col. 222, l. 6, and cf. Land, *Anecd. Syr.*, III, 52, l. 14, 18 (Zach. Rh., ed Brooks, l. 63, l. 11, 16).

what they could do to escape from such distresses, and, having called upon the soothsayers, who were accustomed to instigate their actions by making use of the deceit of demons, they begged them to find a means of release from these calamities, and those men proposed to them the following plan; to bring cows that were first-born¹ and were unaccustomed to the yoke, and to yoke these to a new cart bearing the ark and golden figures of the emeralds and of the mice, equal in number to the cities that had been smitten with a plague of this kind, and upon this to shut up the calves that had been born in one house, that, if their mothers went on drawing the cart to the land of Judah, where the ark was previously placed, they might know that the God of Israel had laid the plagues upon them as a punishment, but, if they turned towards the cry of the calves and were affected in accordance with their own natural instincts, they might learn that it was not on account of Israel that the punishment came upon them, but they happened as men to suffer these things. And, when these things had been thus stated, those cows as if very forcibly driven by the command of God, went of their own

1. I Reg., vi, 7 πρῶτοτοκόνας.

5 v° a. *ارحى اوتى هلمحمالا دمر موقحنا بسههنا اوحلا . دم * انه اوتى قحلا
 وقرقحلا . اوتى اعصب وندحب . الا اوتى الاوتى امر قحلا ووتى ححب .
 هلعقلا اوتى ووتى ححب مرقههنا وندحب اوتى حاب : هسمهنا
 اوتى . مفعلا هوم انا مبحلا بعنا . اوتى ه اوتى نحههنا . ححب سرتا
 مبحنا بسلقلا اوتى وندحب ممبر اوتى مبحلا . انا اوتى بسبحنا
 حقلنا حققنا¹ سمهنا ووسار . وندحب اوتى وندحبنا اسرت . وندبا
 هوم الاوتى وندحبنا . هله مبحلا هوم اوتى نحههنا ; دمر يشك للاوتى
 [ر]اهم² . اوتى اوتى لا مرقههنا وندحبنا ملاحه لسههنا اوتى
 وندحبنا مفعلا هوم اوتى وندحبنا هوم اوتى : وندحبنا وندحبنا
 اوتى : وندحبنا للاوتى . هلا وندحبنا وندحبنا . هلا وندحبنا وندحبنا
 اسرتا وندحبنا وندحبنا الاوتى : دم مبحنا حردتنا انا اوتى وندحبنا
 مفعلا . الا اوتى اوتى وندحبنا . اوتى وندحبنا وندحبنا .
 5 v° b. *له وندحبنا وندحبنا³ اوتى وندحبنا وندحبنا . ححب اوتى
 وندحبنا . الا اوتى وندحبنا وندحبنا وندحبنا وندحبنا .**

1. Ms. *حققنا* . — 2. *erased* . — 3. Ms. with stop following.

accord to the land of Judah and brought the ark with the propitiatory offerings, though it was not those words of the soothsayers that were able to do these things, but God himself acted according to their words, and by means of the soothsaying to which they were accustomed and which they loved led the Philistines who were in error to the knowledge of the truth. So too Nebuchadnezzar also had future things revealed to him beforehand by an ordinary vision seen in dreams, in order that by Daniel's wise interpretation concerning the things seen in the dream the Babylonians might know what the God of the Hebrews was; and Nebuchadnezzar must not on this account be placed among religious men, as neither must the soothsayers who advised the Philistines to adopt the above-mentioned plan; for even they themselves also could if they wished on the strength of such signs have recognised God and not remained in error. For neither did God bring such things about for any other purpose, condescending as he did at times to men who were not in the perfect state, except that every man might be saved, because he is indeed the Creator of all. The prophesying and workings of miracles are not under all circumstances performed by men who are worthy, but perhaps by men who are unworthy also for their own profit, because they are bar-

مذهباً وبتحزينا املاموس. هلا مفعسج وبعادلهما كما بسلا الاوا. مع
 مذهبها او مع انسا مبر استلا ووامر او. اب او او مدينه سلايه مع
 مفسلا داهي ليه اجدن. هيتال باجدن. حونه مسملا. [مدين] مدينه
 حعد [مر] الاحب. حعد [مر] فتاوا اقم: حعد مبر ستلا هيتال ححب.
 او به اعلوا او او. ولا ممدل مبر مباحف. رله لقم صلب فلتب
 حولا. مسملا مع جم. زف ممدل مبر حيزا املاموس او: وبعلا نرلا حبر
 الاوا وموهة ما: اولم ورمعه لمدن: بحاملا امد [ن] او. سلك حبل نر. م.
 او او املاموس مسمه او: ولف ممدل¹ الاوا او به لاهلها اوا
 او. سم مع موهة ممدل او: واملاموس او زف حوقلا ونب عتلا. اجدن
 او. الاوا لا مبرم الاوا هلا مبر. هلا مملسم الاوا وعب او
 له وسم حبقا بعدا سلك حبل. هلا حلايه حبل ناحب. او مع مع رحا
 بعوه لا اجدن. الا مذهباً واملاموس او زف حوقلا ونب عتلا. الاحب وحاب
 او مع ممدل سلك حبل. هله سلك حبل حلسه. الا وبلحتم² والاوا
 اولم وبتحزيم او نعه لاسرا. مبرم او صلا هلا ممدل هلا حلايه وبتحز

6 12 a.

1. Ms. مالا. — 2. حقتب in smaller letters, app. in erasure.

barians, and cannot be brought to religion by teaching or by any other similar method. This same thing our Lord and God Jesus Christ also said in the 'gospel: « Many shall say in that day, 'Our Lord,] our Lord, did we not in [thy] name prophesy, and in [thy] name cast out demons, and in thy name do many mighty works?' and then will I profess unto them, 'I never knew you, depart ye from me, workers of iniquity' »¹. And Caiphas, being president and ruler of the assembly of the Jews that contended with God, those who crucified our Lord, said prophetically that he should be crucified for the people: and this John the Evangelist who was indeed the Theologian described as follows: « But one of them, Caiaphas, who was the high-priest of that year, said to them, 'Ye know nothing, and do not consider that it is expedient for us that one man die for the people, and the whole people perish not'. But this he said not of himself, but, because he was the high-priest of that year, he prophesied that Jesus should die for the people, and not for the people only, but also that he might gather into one the sons of God who were scattered »². Accordingly therefore neither

1. Matth., vii, 22, 23. — 2. John, xi, 49-52.

لا اذى املوه. الا سجدت على حصى. حقا. وبعده صمه.
 في الاذى له اسماء. وبعده. سجدت على حصى. وبعده. حقا.
 ملا. وبعده. اسعد.

حقا. اسعد.

6th li.

وبعده فد املوه. وبعده. حقا. وبعده. حقا.
 الاذى. حقا. وبعده. حقا. وبعده. حقا.
 وبعده. حقا. وبعده. حقا. وبعده. حقا.
 حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا.
 حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا.
 حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا.
 حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا.
 حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا.
 حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا.
 حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا. حقا.

L. Ms. 88.

Caiaphas nor Balaam are ' religious men, but actually blasphemers and con-
 tenders against God, and remained in the snares of impiety, although God,
 in order to show the truth, and in order to convert those who were in error,
 made use of their words.

(And after other things.) The citations which we have made from the
 testimonies of the divine Scriptures are in themselves sufficient; but I will
 show by means of a few instances that the genuine doctors of the church
 also have taught us to think and say these things. The very wise John
 who became bishop of Constantinople in the 6th homily of the commentary
 on the Gospel of Matthew, when he was speaking about the Magi who by
 seeing the star were led to know our Lord and God Jesus, who was in swad-
 dling-clothes and was being nurtured on milk from his mother's breast in
 the flesh, teaches as follows : « And wherefore did he attract them by such
 a sight? But how should he have done so? Should he have sent prophets?
 but the Magi would not have submitted to the prophets. But should he
 have emitted a voice from on high? but they would not have regarded this.
 But should he have sent an angel? but him also they would accordingly have

L. sic Syr.

6 v° a.
 6 v° b.
 6 v° c.

[The text contains several lines of Greek script, which appear to be a transcription of a passage from the Bible, likely Acts 17. The script is written in a cursive style with some characters that are difficult to decipher. The text is arranged in a column on the left side of the page, with marginal notes on the right. The notes include '6 v° a.', '6 v° b.', and '6 v° c.' which likely refer to specific verses or lines in the original manuscript. The main text begins with '...λα, ...' and ends with '...'. There are some characters that look like 'α', 'β', 'γ', 'δ', 'ε', 'ζ', 'η', 'θ', 'ι', 'κ', 'λ', 'μ', 'ν', 'ξ', 'ο', 'π', 'ρ', 'σ', 'τ', 'υ', 'φ', 'χ', 'ψ', 'ω' and some special characters like 'α', 'β', 'γ', 'δ', 'ε', 'ζ', 'η', 'θ', 'ι', 'κ', 'λ', 'μ', 'ν', 'ξ', 'ο', 'π', 'ρ', 'σ', 'τ', 'υ', 'φ', 'χ', 'ψ', 'ω' and some special characters like 'α', 'β', 'γ', 'δ', 'ε', 'ζ', 'η', 'θ', 'ι', 'κ', 'λ', 'μ', 'ν', 'ξ', 'ο', 'π', 'ρ', 'σ', 'τ', 'υ', 'φ', 'χ', 'ψ', 'ω'.]

1. *l* fin. erased. — 2. A word erased, app. longer than *ψ*.

neglected. But on this account God, having set all these methods aside, calls them by means of things to which they are accustomed, condescending greatly, and showing them a great and peculiar star, in order by means of the size and the beauty of the appearance to make them astonished, and by the method of movement. Imitating these things, Paul spoke to the heathen from the starting-point of an altar, and cites testimonies from the poets, and he spoke with the Jews from the starting-point of circumcision, and with those who lived according to the law he took the beginning of teaching from sacrifices. For, since each man loves that to which he is accustomed, both God and also the men who were sent by him for the salvation of the world used facts in this way. Do not therefore think it an unworthy thing that he called them by means of a star; since, if it is so, you will find fault with all the practices of the Jews also, their sacrifices and their cleansings, and the beginnings of the months and the ark and the temple itself. For these things also received their origin from heathen denseness. But nevertheless God for the sake of the salvation of those who had gone astray consented to be worshipped by means of the very things by which the demons outside were worshipped, changing them himself a little, in order [that] he might

وجاهوسا : له محمدا . وابه والاد امامه وبعدها قدوسا الهل . صلوا
 وصلا وم الهل منوقدا ادنه : المصغره الهل . وحقوسا الهل حفنه
 ٥٥٥٥ : مخرج احسا بعقة . وادها لمصعدا مرقودا بعق . م مدلسا الهل .
 هلا اهلاذنا ده وولا عملا امامه الهل . واهف بمصلا الهل من مرقودا
 الححرا سلا . م مخرج وبهلهاله . وفتنا¹ امامه . دهله بدنه رحلا
 مدلاه . اف ميم وذل امامه الهل و مدلازرا . ون وابه الهل وبعدها
 بعدهه الهل حلا سدده والاله . مدعهما وملا الهل بعق قدحها ومدسه
 بعقه . هاستسلا وم هيتالا وامر الهل سنا ابع ومخرج الهل . ممدادنا
 وم وبهته هادنا وملنه ومدلاحملا . م مدعه الحلاله الهل وسع م
 الحلا حبب دهه وهه : ونه وانف وهيتالا¹ نامنه لب دهه مهلا : من
 مني له مدضر الحصب : مدضر فترا افع : مدضر ستلا هيتالا حبب .
 هههه بعاهه الهل ولا مدلاهمر ممداهه . افسعه الحف مدب الهل
 ومخرج جهلا . لهه لهله دهلا رلا الهل . واله وصلا امامه
 الهل انف . هيتالا م الهل وهمدده عمده مدوهتلا . احسا واملاه

7 r. b.

1. Ms. sing.

in the way, it is very plain that it is God's hand that has touched these cities'. Since therefore, after the soothsayers had said these things, those who dwelt in these cities obeyed, and did as they commanded, God also followed the counsel of the soothsayers, again condescending, and it did not seem to him to be a thing unworthy of him to carry into effect the thing stated beforehand by the soothsayers, and make them appear to be truthful men in what they spoke at that time. For indeed the success obtained was a great thing, that the adversaries themselves should bear witness to the power of God, and their own teachers themselves should pronounce a decision concerning him. And many other such things one may see that God performs by dispensation »¹. And in the 24th homily of the same work, where he is expounding the passage which we ourselves mentioned above, which says, « Many shall say to me on that day, 'Our Lord, our Lord, did we not in thy name prophesy, and in thy name cast out demons, and in thy name do many mighty works?' And then he will profess unto them, 'I never knew you. Depart ye from me, ye who work iniquity' », he gave the same teaching in the following form : « Who therefore are these? » (he says).

1. In Matth. Hom. vi, 3 (ed. Par 25, VII, 105).

الاحدب داه لمحمدال مدلهل مدمدمسال واستمال. فمذبحه. ووامر امصلا. الا ديمر
 اذ دانه اذلمع ودملمب سمب. سمدمدمبم؛ لمذ ذبح؛ دلا بدمهمل املاسم
 سم. سدلمل اول ذاهلمع؛ وسمم صم دالم؛ ووا همتال دسبال لبلا ذاه.
 سدلمبم؛ ومم اول؛ وانه مم رفا¹ سم للاهسم ذبح؛ بدمهمل اذلمع؛ دلملمب.
 سم ذاه. مم همدلمل اذلمع؛ وسمم ذلم مدمدم؛ سم. مدلهل امصلا؛ واذ دانه
 رذلم هسملا املا سم ذاه لذبم؛ سم؛ سمم سملا؛ ودملمسمملا؛ سمذاه سم.
 همتال اذ صم اذلمع؛ ولا سمم سم. لذبم؛ ² فملم. الا ديمر هلا
 مدمم صم اذلمع اذلمع؛ وسم. الا سملململا مدملممب. دلملمم. لذبملا
 سم؛ سمذلمل اذلمع ذاه. ولا مدململمم مدململم. لصبملا سمم صم اذلمع
 صم مم همتلا. سمم مدمم؛ وسملا مدملمم افقوس مدمسم. دمم ذاهم اذلمع
 اذلمع مدملمم دلملم؛ واذ دلملم سمدمدمبم؛ وذللمم؛ داه؛ واه؛
 سدلمسم. ووامر اذلمع. صم لمحمدال؛ وذللم لا اذلمسم. داه؛ وذللمم؛ وذللمم
 وذللم ذاه. الا سملململا لذبملم؛ وذللم؛ وذللم؛ وذللم همتلم.

8 P. a.

1. Ms. pl.: Jo. Chr. vuzōvri. — 2. Ms. sing.: Jo. Chr. pl.

the sake of influencing others. And Pharaoh likewise; but nevertheless
 to him also as well he showed the future. And Nebuchadnezzar was a great
 transgressor of the law: and to him again he revealed things that should
 happen later after many generations. And to his son again who surpassed
 his father in transgression of the law he showed the future, in that he brought
 wonderful and great things to pass. Since therefore at that time also the
 proclamation was at its beginning, and it very was desirable that a display
 of its power should be made, many even among the unworthy also
 received gifts. But nevertheless those men gained nothing from these
 signs, but are even judged all the more. Wherefore also he said to them
 those terrible words, 'I never knew you'. For many he already hates even
 here, and before the judgment turns away from them ¹. By means of all
 these things therefore he clearly establishes the fact that Balaam also and
 Nebuchadnezzar, and Belteshazzar the latter's son, and all such men, did
 not profit by the grace of God, in that they remained in the snares of
 demon-worship, but even endure the decrees of the sentences of tortures
 all the more.

1. *Op. cit.*, XXIV, 1, 2 (ed. Par. 23, VII, 350).
PATR. OR. — T. XIV. — F. 1.

ⲛⲥⲁⲧⲏ ⲛⲥⲏⲗⲏⲛⲓ

ⲙⲁⲗⲗⲁ ⲛⲁϥ ⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ

ⲛⲥⲏⲗⲏⲛⲓ ⲛⲥⲁⲛⲏⲓ

ⲛⲥⲏⲗⲏⲛⲓ ⲛⲥⲁⲛⲏⲓ¹

V 369 v°
(I 229 r° b.)

E 8 r° b.

ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ

ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ
 ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ ⲛⲛⲉⲛⲥⲁⲛⲏⲓ

1. Ms. ⲛⲥⲏⲗⲏⲛⲓ. — 2. Ms. om. — 3. Ms. ⲛⲥⲏⲗⲏⲛⲓ.

(And after other things.) But, as to the tunic of God our Saviour Jesus, on which those who performed the crucifixion cast lots, your mightiness' love of God should know that we should understand the statement exactly according to the letter. In Palestine it is the custom for men to make such tunics as are divided in the middle and not woven together throughout, but contain the sections of the texture separately: so that even now we may see many such tunics, made of wool and linen, in the city of Gaza: since afterwards, when it is about to be put on, and is skillfully and becomingly folded, that division is concealed by the tailors. But some¹ of those who are of low station have it all woven together from beginning to end, and these they

1. A. A. V. call.

دمى¹ فتنى رضى منى من الللى . من افلا
 سى فتنى اى منى منى منى . منى منى
 اى اى اى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى منى . منى منى منى منى

منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى

ES 111 a.

منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى
 منى منى منى منى منى . منى منى منى منى

1. Ms. اى (?). — 2. Ms. منى (?). — 3. Ms. om.

describe according to custom as being woven from the top to the bottom, since there is no division in them. But this indicates also a mystery which shows that the Only Word who was born below in flesh is above from God and the Father. Since every human soul has a body like some garment which springs up with it, as is said by Job the man of mighty endurance to God : « With skin and flesh hast thou clothed me, and with bones and sinews hast thou strengthened me »², so also our Saviour's body, if one conceives of it as a kind of tunic that sprang up at the same time, because it was united to the Word invariably by a natural union, was woven from the top, that is by the coming of the Holy Spirit, and not by human seed. That these things are so the genuine doctors of the holy church also show; for it is good that

1. A. v. El is further also shown by the mystery which appears in it. — 2. Job, x. 11.

لجف دم اولى . واصلوا ولا سما . ورموا ايماناً لى مع احد
وهداهما . واد مع اى بعصره . وبعدها . وبعده ايماناً مع
امنا اى . ولى لجف . واد مع اى . الا ومع احد اى . واصلوا .
ماد واصلوا . الا . ولا فحلوا * ايماناً مع احد . واصلوا . و
ذيعا . له يسلى ايماناً لى . مع اى . واصلوا . الا . ومع
داها دلسه . ورمو داهما . واصلوا .

9th a.

وحدى استمرها

اولى وى² واصلوا واصلوا واصلوا . واصلوا . واصلوا
الائمة (الاية) : واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا
معنا واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا
الى : واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا
اصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا
ممسى واصلوا : واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا .
باصلى . واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا . واصلوا .

1. Ms. ٥٥٠ — 2. Ms. ٥٠٠ . — 3. Ms. om. ؟ . This and the next 2 words are in an erasure.

he put on also an unsewn tunic that was woven from the top throughout, that from this also the Jews might be able to believe who and whence he is who put on these things; that the Word is not from the earth, but that he came from above, and he is not one divided, but is without division from the Father; because, when he became man, he had not a body that was sewn together from a man and a woman, but one that was woven from a virgin alone by the Spirit's workmanship »¹.

(And after other things.) But, as to the passage about the sweat and the drops of blood, know that in the divine and evangelical Scriptures that are at Alexandria it is not written. Wherefore also the holy Cyril in the 12th of the books written by him on behalf of the religion of the Christians against the impious demon-worshipper Julian plainly stated as follows : « But, since he said that the divine Luke inserted among his own words the statement that an angel stood and strengthened Jesus, and his sweat dripped like blood-drops or blood, let him learn from us that we have found nothing of this kind inserted in Luke's work, unless perhaps² an interpolation has been made

1. De Pass. et Cruc., 21 (P. G., XXVIII, 221) . — 2. ζοα.

9 r b.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Cl
K 51 v.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. Ms. 501. -- 2. Ms. 502. -- 3. Ms. 503.

from outside which is not genuine. The books therefore that are among us contain nothing whatever of this kind; and I therefore think it madness for us to say anything to him about these things; and it is a superfluous thing to oppose him on things that are not stated at all, and we shall be condemned to be laughed at and that very justly »¹. In the books therefore that are at Antioch and in other countries it is written², and some of the fathers mention it; among whom Gregory the Theologian made mention of this same passage in the 2nd homily on the Son³; and John bishop of Constantinople in the exposition composed by him about the passage, « My Father if possible let this cup pass from me »⁴. And I myself therefore in the 64th homily showed the religious meaning of the things thus brought about⁵, according to the limited power that has been given to me from above.

519-38.

Cl. — OF THE SAME FROM THE LETTER TO CAESARIA THE HYPATISSA.

But the Lord, when after the Resurrection he breathed upon the disciples

1. Not elsewhere extant, and not among the fragments published by Neumann. — 2. Luke, XVII, 43, 44. — 3. Gr. Theol. IV, 16. — 4. In Matth. Hom. CXXXIII, I (ed. Par. 2, VII, 893). — 5. P. O., VIII, 317 B.

מְרַמֵּץ: מִדְּהַלּוּ וְאֵן מִן אֱלֹהִים. וְעֵבֶל חַסְדָּהּ; מֵחַד לָהֶן וְקִדְשֵׁי הַלְּבָבִים
 וְזֶסֶל. הָאֵר מִלְּאָרְבַּע וְנִשְׁמַח אֵיךְ מִן אֲבֵל מִן קִדְשֵׁי הַלְּבָבִים וְזֶסֶל. הַלְּבָבִים
 וְשֵׁעַת דְּשֵׁלֶשֶׁת מִן מֵלַךְ דְּמֵלְכֵהּ. אִנְךְ אֵיךְ וְיֵשֶׁת וְנִשְׁמַח וְשֵׁעַת
 הַלְּבָבִים וְאֵיךְ. לְהַלְּבָבִים וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ. דְּמֵלְכֵהּ אֵיךְ מֵסִיבֵהּ וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ
 וְזֶסֶל. וְאֵן מִן וְעַד מֵלְכֵהּ אֵיךְ וְנִשְׁמַח וְאֵיךְ וְנִשְׁמַח וְזֶסֶל. הַלְּבָבִים
 וְאֵיךְ מֵלְכֵהּ וְאֵיךְ מֵסִיבֵהּ. וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ
 אֵיךְ אֵיךְ וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ דְּמֵלְכֵהּ וְזֶסֶל. וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ
 זֶסֶל וְנִשְׁמַח. הַלְּבָבִים וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ אֵיךְ וְנִשְׁמַח. מִן דְּרִיבֵהּ זֶסֶל
 וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ. וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ
 חַסְדָּהּ אֵיךְ וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ. וְאֵיךְ מֵסִיבֵהּ וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ וְזֶסֶל
 זֶסֶל מֵסִיבֵהּ. וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ. וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ אֵיךְ מֵסִיבֵהּ וְזֶסֶל
 וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ. וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ. וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ
 וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ. וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ. וְשֵׁעַת דְּמֵלְכֵהּ וְזֶסֶל מֵסִיבֵהּ

1. o added above. — 2. Ms. oo. — 3. Ms. omlr.

and said, « Receive the Holy Spirit »¹, (since you ask this question also besides), gave them a beginning only of the gifts of the Spirit, and, as one may say, one kind among the many gifts of the Spirit which Paul enumerated in writing to the Corinthians², I mean that of binding and loosing men's sins. This was signified by the addition, in that that Giver of the gifts of the Spirit said, « If ye forgive any men's sins they shall be forgiven to them; and if ye bind any men's sins they shall be bound »³. And by means of the breathing he taught them in very mysterious fashion that he is himself the Creator of Adam, whom he formed out of earth and into whose face he breathed the Spirit of life, and that he made man 'a living soul' as it is written⁴, shining in the spiritual image and the beauty that flashes from it, and sharing in the divine likeness. And by breathing into the disciples he majestically shows that the Holy Spirit himself is of his essence⁵ and not alien.

And in addition to that you ask this other question, how then we are able to explain how it is that our Lord Christ does not speak falsely who says, « As Jonah was three days and three nights in the fish's belly, [so shall the Son of man be three days and three nights in the heart of the

1. John. xx, 22. — 2. I Cor., xii, 7-10. — 3. John, xx, 23. — 4. Gen., ii, 7. — 5. o'oz.

واما جديده و؛ هذا لانه اممدمع ساللا لحدق¹ و؛ انمف اندمف.
 وموه و؛ ممعا و؛ ممعا ممعا ممع مم اسمر مممم مم للقمم. مممم
 ممال المم. مم مممم مممم مممم مممم مم مم مم مم مم مم مم مم
 مممم مممم و؛ مم² مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم³
 و؛ هذا مممم. مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم
 مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم
 مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم
 مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم
 مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم
 مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم
 مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم مممم

1. Ms. om. — 2. Ms. مممم. — 3. Ms. sing. — 4. Ms. مم.

earth¹ »². Some say that we are to reckon the time from the very evening of the 5th day of the week when our Saviour supped with the disciples, and instituted the new Passover, causing the old to cease, since it was from that time that our Lord was virtually sacrificed of his own accord on our behalf, and went down into the lower parts of the earth, and they say that the one night and the six hours of the preparation should be reckoned as one day and night, and the darkness from the 6th hour to the 9th and the light from the 9th hour till sunset as the 2nd day and night, so that consequentially the following night and the sabbath-day make up the whole of the 3rd day and night, and in this way it is to be believed that our Lord rose after three days and nights. But others³ have appeared to give another elucidation upon the question⁴ before us, which is subtle and very accurate. They said that according to the custom and tradition contained in Scripture every day with the night preceding it are combined into one entity. Thus in Exodus, when Moses was giving orders about the Passover and about the feast of unleavened bread, he said, « When the 14th day of the 1st month beginneth, ye

1. Ms. om. — 2. Matth., xii. 40. — 3. Dionysius of Alexandria, see Conybeare in Journ. Theol. Stud., N.Y. 740. — 4. θροίζα. — 5. Sic Syr.

(א) חמץ פלישתא. דלעוניה; וממילא; דלא; זך; זמיעא; וזו; ומערב; בדינא.
 סהחלתה; ריב; ועבאל; וזימל; אעליר. (א) מחיל; דחיללנא; וזו; ומערב; דממילא
 וזו¹; דלא; זך; דממילא; דמערב; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא;
 נהניך. סהחלתה; דלא; זך; עבאל. (א) חיללנא; וזו; ומערב; עבאל; דממילא
 דממילא; דממילא; סהחלתה; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא;
 דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא;
 וזו; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא;
 וזו; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא;
 דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא;
 דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא;
 דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא;
 דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא; דממילא;

52 P.

1. Ms. 001. — 2. Ms. עבאל אמר.

shall eat unleavened bread from the evening »^t, and he counted the beginning
 of the following day from the preceding evening : and the cessation of the
 sabbath he instituted the same way, so that they were to cease from work
 on the preceding night and the following day; and the Jews are known
 to observe this down to this day, and to honour not the night after the
 sabbath but the night before the sabbath by cessation and abstention from
 work; and we ourselves on the 1st day of the week honour the preceding
 night as united with the honoured day, and not the night following. Accord-
 ingly therefore they say that every night-and-day is as one may say one
 entity, and, what therefore anyone does during one of these 24 hours, that
 act is said to have been performed on the whole of that day. As for instance,
 when a man is sent on a long journey and returns to his own country or
 city either on the 2nd or on the 3rd day of the week, this man entered the
 city during one hour or a small portion of an hour, but everyone says, « So-
 and-so arrived on the 2nd day of the week » or « on the 3rd », and they
 reckon the whole day which is one with the preceding night to his arrival.

1. Ex., XII, 18.

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

52 v°.

1. Ms. 55. — 2. Ms. with point; following.

night, the day which the Jews honour by a cessation; and the whole of this together with the following day which is joined to it our Lord spent in the lower parts of the earth. But, when the sabbath had gone by, and had been completed by the setting of the sun, then began the night of the 1st day of the week; and the night again and the day following it are to be reckoned in order according to that same custom of Scripture, and our Lord will be found to have risen from the place of the dead on the 3rd day-and-night, that of the 1st day of the week; for in fact one who passed the beginning of a day-and-night in the heart of the earth is to be reckoned as having spent the whole of that day-and-night there. For this reason they say that Christ spent the preparation in the lower parts of the earth as regards the last portion of the day-and-night, and the 1st day of the week as regards the first portion, and the sabbath entirely through all the 24 hours, keeping the day of the Jews' feast in mourning, that thereby also he might fulfil the prophecy spoken through the prophet Amos, which threatens the Jews and says, « I will turn your feasts into mourning, and all your songs into wailing »¹. But those men say also that the three hours' darkness which took place is reckoned to be a night, and this is forced; for this darkness is not a night,

1. Amos, VIII, 10.

وانه ابنه حيا وبيته: انه امدوه صلا/مذبحا مذمورا: صلو وبعدينا ان اومنا
 امنا لخر. صلهلا حقبا عفتا لا فيصنع لخر. الا صلهلا صهه. وجم
 حنفا ان اذبح ان يعمر الله: جم اذبحه اصلا صلهه امدح
 وحبوه: انفا صلهه امدح: صم وحبوه: حبوه صلهه امدح
 . . . . . امدح فوهه وبعدهه امدح. امنا صلهه صم صلهه لا صلهه
 وارا. صلهه صلهه وامر حنفا. صلهه واه صلهه صلهه. صلهه
 لعه. امر واه: واه. واه واه صلهه واه صلهه
 موب ان عدهه: امدح واه واه صلهه صلهه واه صلهه . . .
 حنفا واه: واه صلهه صلهه: امر صلهه واه واه حنفا واه
 صلهه ان واه. واه جم صلهه امدح . . . واه صلهه امر واه
 صلهه واه. امدح امر امدح واه واه واه صلهه
 صلهه واه صلهه امدح امدح¹ واه واه صلهه صلهه صلهه

L. MS. صهه

« Is not this the carpenter's son? Is not his mother called Mary? »¹; and again, « Thou art a Samaritan and hast a demon »²; and, « For good deeds we stone thee not, but for blasphemy, that, being a man, thou makest thyself God »³. Since therefore it was because they stumbled at the dispensation in the flesh⁴ that they said these things, all the blasphemies that they uttered against the Son of man, our Saviour said that they should be forgiven to them; for they have as a defence 'ignorance of the mystery and the condescension as man'. « Therefore it shall be forgiven to men and not to you », as if he were saying, « I give forgiveness as to men who have not known the depth of the dispensation ». But the things which they said in blasphemy against the divine signs and mighty works which he did and performed by the Spirit that was in him and of his nature (as he said, « I by the Spirit of God cast out the demons »⁶), « In Beelzebub »⁷ (as they say) « he casts out the demons »⁸, these things (he says) as things which are concerned with blasphemy against the Holy Spirit and have from the acts

Ηράξει Στεφ. τῷ πρώτῳ. τῷ πν. τῷ ἁγ. ὀργεῖως ἀντιπίπτοντες; κ. τὴν ἐναντίαν ἀεὶ τοῖς τοῦ Θεοῦ νόμοις φερόμενοι πρὸς τὸ εὐτελές τε κ. τὸ δι' ἡμᾶς ταπεινὸν τῆς τοῦ Θεοῦ. Α. κ. Σωτ. ἐπανθρωπήσεως τυφλωττοντες; κ. ὡς ἐν σκότῳ περιπατοῦντες προσπειταιν. κ. γεγονεν αὐτοῖς ὁ ἴθυσ ἡ ἀχρογωνιαὶς κ. ἐλκετος κ. ἐντιμος πέτρα σκανδαίου κ. λιθος προσκόμματος. κ. οὐδ' ἄλλως ἐπιγόνου αὐτοῦ τὴν προσιόνου ὑπαρξίν, κ. τῶν ἐκ Ἦν. ἀσωματων γέννησιν, κ. τὸ πρὸς τὸν γεγεννηστοῦ Ἰσού, κ. κατὰ παν. οὐκ ἄρα ἀπαρᾶλλακτο.

1. Matth. xiii, 55. 2. John, viii, 48. 3. Id., x, 33. — 4. Gr. ins. καθάπερ εἶπον. — 5. Gr. τῆς ἀγορᾶς τοῦ μυστ, τὸ κατὰ ἄνθρωπον τοῦ Ἐργ. ψευδαῶν κ. ὑποσεβῆτος. — 6. Matth., xii, 28. — 7. Gr. ins. ἀρχ. τῶν δαιμονίων. — 8. *Ibid.*, 24.

אֱלֹהִים. אֲבֹתָי מִשְׁמַל וְלֹא מִשְׁמַלְתֶּךָ. וְאֵיךְ יֵשׁוּעַ בְּחַדְתֶּךָ וְחַדְתֵּי וְאֵלֵי
 מִשְׁמַלְתֶּךָ: מִיֵּשׁוּעַ בְּחַדְתֶּךָ וְאֵיךְ יֵשׁוּעַ בְּחַדְתֶּךָ. חֲבֵדָה חַרְחַל
 וְרַמְפַּל נִשְׁמָלָא. מִלְּהָא וְחֲבֵדָה וְחַדְתֶּךָ. מִשְׁמַלְתֶּךָ וְחַדְתֶּךָ. חֲבֵדָה
 קְדָמָה מְשֻׁבְּרָה מְחַדְתֶּךָ וְחַדְתֶּךָ. מִיֵּשׁוּעַ בְּחַדְתֶּךָ וְחַדְתֶּךָ מִשְׁמַלְתֶּךָ
 מִשְׁמַלְתֶּךָ. מִלְּהָא וְחֲבֵדָה וְחַדְתֶּךָ וְחַדְתֶּךָ.

הַמְּהֵרָא חָדָה מְחַדְתֶּךָ חֲבֵדָה חַרְחַל מְשֻׁבְּרָה

CIV.
 V 358 v. 7.
 (1224 v. 10).

חֲבֵדָה וְחַדְתֶּךָ וְחַדְתֶּךָ מְשֻׁבְּרָה וְחַדְתֶּךָ וְחַדְתֶּךָ. חֲבֵדָה חַרְחַל
 חֲבֵדָה וְחַדְתֶּךָ וְחַדְתֶּךָ חֲבֵדָה חַרְחַל חֲבֵדָה חַרְחַל חֲבֵדָה חַרְחַל
 חֲבֵדָה וְחַדְתֶּךָ וְחַדְתֶּךָ חֲבֵדָה חַרְחַל חֲבֵדָה חַרְחַל חֲבֵדָה חַרְחַל.

1. Ms. ins. חֲבֵדָה.

themselves the quality of God-befittingness¹ and have no room for defence
 Christ said should not be forgiven². But this blasphemy against the Son
 of man shall be forgiven, and it is smaller than the blasphemy against
 the Holy Spirit, down to the time of the Cross, we must understand,
 because down to that time Christ obscured the greatness of his Godhead
 by means of the words and actions of the dispensation; but after the
 Cross and the Resurrection³ he did so no longer; since the dispensation
 had once for all received an end⁴.

CIV. — OF THE HOLY MAR SEVERUS FROM THE LETTER TO CAESARIA.

519-38.

But Luke related that he even communicated in the holy body and in
 our Lord's cup⁵, whence also the devil gained complete mastery over him,
 inasmuch as he had presumed to communicate in the mysterious spiritual
 food when he was unworthy and had a heart such as his. — This we say, not

1. This is clearly wrong; but the Greek is the same. The words should perh. follow the 1st pa-
 renthesis. — 2. Gr. ins. μήτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι μήτε ἐν τῷ μέλλοντι. — 3. Gr. ins. ἐκ νεκρῶν. — 4. Gr. adds
 κατὰ φησὶν ὁ ἀποστ., εἰ δὲ κ. ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Ν., ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν κ. ὁ εἰς αὐτὸν βλασφημῶν
 ὡσπερ εἰς τὸ Ἦν. παροινῶν ὡς ἀσύγγνωστα ἁμαρτήτων ἁρεσιν οὐδεμίαν ἔχει τοῦ ἁμαρτήματος ταῦτα δὲ φαίμεν εἰ
 γέ τις τῇ βλασφημίᾳ μέχρι τοῦ τέλους τῆς οἰκείας ζωῆς ἐναπέμεινε κ. οὕτως μετέστη τοῦ βίου. εἰ γὰρ ἔβηκε μετα-
 μεληθῆναι τῶν τῆς ζωῆς ταύτης ἡμερῶν ἐνδραχόμενος αὐτῷ, πρόδηλον ὡς ἡ μετανοία κριτίων ἐστὶν παντοῦ
 ἁμαρτήματος ἄρεσιν ἀλλὰ τῶν μετανουῶν παρέχουσα. — 5. Luke, XXII. 14-21.

ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ . ܕܗܐ ܐܡܪ ܩܪܝܢ ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ

ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ

CV
F 68 v°.

ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ
 ܘܥܡܐ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ ܕܡܘܨܬܝܢ

1. Ms. pl.

because that savage fiend in the case of men of this character treats the power of the mystery with contempt, but because he who communicates when unworthy is delivered into his hands, when anyone presumes to receive the holy communion when secretly involved in impieties that are great, and especially in such as relate to God.

CV. — OF MAR SEVERUS TO CAESARIA THE HYPATISSA.

519-38. You should know that the priest who offers represents the great God and our Saviour Jesus Christ; for he in fact celebrates the memory of the sacrifice which he himself instituted, and of that which he himself began in the mysterious supper.

The veil therefore which before the priest approaches hides what is set forth and is removed after his entry manifestly cries by the mouth of the facts themselves that the mystery, which was previously concealed by means of the sacrifices of the law and the shadowy service, and was obscurely made known as it were by an indication only, by means of this spiritual and rational priestly ministration reveals Christ who is God to those who have believed on him.

וְהַיְהוּדִים דְּבִי נִילָא דַּעֲמֵסֵי אִתְּהוּן לְהַא וְיִשְׂרָאֵל וְיִזְבִּי וְהַיְהוּדִים
 עֲלֵי לְעַתִּידָא אִתְּהוּן וְהַיְהוּדִים דְּבִי מִתְּהוּן ¹ וְהַיְהוּדִים דְּבִי
 הַלְּא מְדַלְּתֵי מִתְּהוּן וְהַיְהוּדִים מְדַלְּתֵי מִתְּהוּן. מְדַלְּתֵי מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן
 אִתְּהוּן מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן אִתְּהוּן מִתְּהוּן. אִתְּהוּן וְיִזְבִּי וְיִזְבִּי
 לֹא לֹא לְעַתִּידָא. מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן
 וְהַיְהוּדִים מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן ² וְהַיְהוּדִים מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן.
 וְהַיְהוּדִים מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן
 דְּבִי מִתְּהוּן ³ אִתְּהוּן מִתְּהוּן אִתְּהוּן. אִתְּהוּן מִתְּהוּן דְּבִי
 מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן.
 מִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן.
 אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן.
 אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן.
 אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן.
 אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן. אִתְּהוּן דְּבִי מִתְּהוּן.

1. Ms. הויהו. — 2. Ms. מיהו. — 3. Ms. הויהויהו. — 4. Ms. הויהויהו.

To this refer also the words which Paul uses in the epistle to the Corin-
 thians, « The veil remaineth upon the readers of the Old Testament, and it
 is not revealed because ¹ it is done away in Christ » ²; since Christ has
 indeed done away or has removed the veil by means of the service and minist-
 ration in the Spirit, as is further stated by Paul himself, « We all with open
 face see the glory of the Lord as in a mirror » ³. For what is done with the
 veil shows according to a simple explanation that things that are hidden from
 and not [seen] by those who initiate, these are manifest and visible to
 those who believe and are initiated. In Palestine and in Jerusalem, while
 the priest makes the said ⁴ prayer, the deacons frequently and ceaselessly
 lift [the cover] ⁵ up and let it down again, until the end of the prayer, and
 so after that the priest begins the petition over the offering of the sacrifice.
 Further what is done in this fashion reminds us of that veil or linen sheet
 which came down from heaven upon Peter, which contained all the quadru-
 peds and reptiles, and birds clean and unclean, and signified to him that

1. By misunderstanding οτι the translator has made nonsense of the sentence. — 2. II Cor., III, 13.
 — 3. *Ibid.*, 19. — 4. Perh. mentioned in the earlier part of the letter. — 5. This is the sense required
 PATR. OR. — T. XIV. — F. 1.

1) 2) 3) 4) 5) 6) 7) 8) 9) 10) 11) 12) 13) 14) 15) 16) 17) 18) 19) 20) 21) 22) 23) 24) 25) 26) 27) 28) 29) 30) 31) 32) 33) 34) 35) 36) 37) 38) 39) 40) 41) 42) 43) 44) 45) 46) 47) 48) 49) 50) 51) 52) 53) 54) 55) 56) 57) 58) 59) 60) 61) 62) 63) 64) 65) 66) 67) 68) 69) 70) 71) 72) 73) 74) 75) 76) 77) 78) 79) 80) 81) 82) 83) 84) 85) 86) 87) 88) 89) 90) 91) 92) 93) 94) 95) 96) 97) 98) 99) 100)

CVI
 V 241 v"
 (1118a b)

1) 2) 3) 4) 5) 6) 7) 8) 9) 10) 11) 12) 13) 14) 15) 16) 17) 18) 19) 20) 21) 22) 23) 24) 25) 26) 27) 28) 29) 30) 31) 32) 33) 34) 35) 36) 37) 38) 39) 40) 41) 42) 43) 44) 45) 46) 47) 48) 49) 50) 51) 52) 53) 54) 55) 56) 57) 58) 59) 60) 61) 62) 63) 64) 65) 66) 67) 68) 69) 70) 71) 72) 73) 74) 75) 76) 77) 78) 79) 80) 81) 82) 83) 84) 85) 86) 87) 88) 89) 90) 91) 92) 93) 94) 95) 96) 97) 98) 99) 100)

242 r" 1) 2) 3) 4) 5) 6) 7) 8) 9) 10) 11) 12) 13) 14) 15) 16) 17) 18) 19) 20) 21) 22) 23) 24) 25) 26) 27) 28) 29) 30) 31) 32) 33) 34) 35) 36) 37) 38) 39) 40) 41) 42) 43) 44) 45) 46) 47) 48) 49) 50) 51) 52) 53) 54) 55) 56) 57) 58) 59) 60) 61) 62) 63) 64) 65) 66) 67) 68) 69) 70) 71) 72) 73) 74) 75) 76) 77) 78) 79) 80) 81) 82) 83) 84) 85) 86) 87) 88) 89) 90) 91) 92) 93) 94) 95) 96) 97) 98) 99) 100)

1. Ms. pl. — 2. Over this word is a line as if it were an abbreviation. — 3. Here the ms. breaks off through the loss of a leaf or more. — 4. Having no photograph of 241 v, I supply the title and first 3 words of the text from 1. The title is also given in Assemani, *Cat. Bibl. Vat.*, III, p. 16. — 5. Assem. sing. — 6. I

the gift of the Holy Spirit was poured out not only on the people of Israel which was clean, because it received God's law, but upon all the nations which were without the law and unclean.

For this reason therefore the cloth that is laid upon what is set forth on the altar shows by being lifted and lowered the abundant and perfect gift of the divine Spirit, which was shown to Peter by the vision to have included all the nations, which descends from heaven upon all that is set forth, and consecrates and hallows it. . . .⁴

519-38. CVI. — OF THE HOLY MAR SEVERUS THE PATRIARCH, ON SOME EXPRESSIONS TAKEN FROM THE SAME BOOK OF KOHELETH, WHICH ARE, « KEEP THY FOOT WHEN THOU GOEST INTO A HOUSE OF GOD, AND DRAW NIGH TO HEAR »², FROM THE LETTER TO CAESARIA.

For you have listened with perception to Koheleth wisely warning and

1. Here the ms. breaks off. — 2. Eccl., iv, 17.

هذه اقبلا ومجر امدنا والارنا انما احمد الله واليه المرجع والى الينا
 والارنا حادوسا وبسلا الله: روف ليه ونهين فيلده حاسلا.
 ولقد اذنه ولقد حيرت بعينه. حق امر ولقد احمد الله واليه الاما حبال
 ورا. ولقد احمد الله وسلا. صده ومنه واليه صلاه الحق اليا: ايا الينا
 روف له ونهين حدانما واليه الينا حبال. بعينه لصدف. هلا ليا نصف.
 بعنف ومه حذف امر ولقد احذ لولا وسنجد عجدنا. لاجنا فلا سدحنا
 ولقد احمد الله واليه امر وبه حبال همبدا: سدح وحسلا سوغ
 حذ الله. سلا من صدق الله صده احبال صوه حقا وبال حقنا فلهنا. وبه
 امدع ولا مدينع الحجب لهنا: افلا صدق الينا وبمنع رنجم ولقد احص.
 صله الينا الينا وبه: وانه فينا ومجر صلا والارنا انما احمد الله واليه:
 صوته لصدف. اهدف امدان رنجمنا. سلا من صدق صده احبال² وفلهنا
 وحسلا ومجر. صله ولا امدان وبمنع الحجب لهنا:

1. Corr. above from *ف* $\xi\epsilon\mu$. — 2. Ms. plur.: *LXV δόμω*.

saying, « Keep thy foot when thou goest into a house of God, and draw nigh to hear ». For a man who is going along the road of religion must keep his own foot and be attentive lest he anywhere slip; and, when he is walking to the church as to a house of God, I mean the teaching of piety and the confession of the faith (for this is what we must suppose the church properly to be), draw nigh to hear, and not hold aloof, and apply and attach so to speak a ear that loves listening to the sound words of the teaching. For a mind that is so disposed God reckons in place of a sacrifice, and above every gift and fruit-offering of the foolish, who know not how to do good, nor yet will learn from those who know. Therefore he who said, « Keep thy foot when thou goest into a house of God, and draw nigh to hear », went on to say carefully, « Above a gift of the foolish is thy sacrifice, because they are not men who know how to do good »¹.

1. A Greek extract from a letter to Caesaria is published in S. V. N. C., IX, 31.

CVII
T 166 r^b b.

המהניק סקאזקא¹ ולזניחא האלפניחא הכאליב
פליכא רעיקא²

אמליך ימינ; סוסי ספתמלי; ואלמי; ותישמע דביקאל. מרמדך אמדני.
ולבימלא דלמעלא חבליך. סלסבאל מעניסך. וסדמיסך. פלי מעשמע
דלמינ סוסיס³. ומע פשמע סדמינ. ואלמי; ודעאלני דלמי דמי אמליך
והלוסני עלמיס ומע סוסי; אמר פלי; ומסלליך פלי³ שממל דוסמלא
ויעבלי; ואל לסמניסוסי; אדני; ום; והלמל דלמינ; ומסמל⁴; ומע זמע פללא.
ויעימי⁵ חסר אדלפינא; ואל; סוסי; דמי מסללי⁶ סוסי; מדלמל פלי; ומעמלא;
אל אדניס⁷ סוסי; ויביל⁵ אמלא; ויעבלי⁸. אל אדני; ויעבלי⁵ חסר סדמינ; ום
ומסמל; דמי; ומעבדל דלמי; ומעמלא; אמר מל; דלמי אמליך⁴; ומסמל⁹ חסמלא;

166 v^a a.

G 5 v^a a.

1. Erased and re-written in another hand. — 2. The text of T is very corrupt. — 3. Ms. ولا انا مع
Jude 227. — 4. Here begins an extract in G 58 v^b b and M 45 v^b b, headed : مع انا ودها :
وميملا هالسا; ويوسملا; وماذا مولا قلتيلا; ومع انا; ويسو; (erased in G) يوسلا; وميملا
5. T om. — 6. T ولا. — 7. T. ولا ممين. — 8. T. وיעبلا م. — 9. T. وسو; وسو; وسو;
ومدومي; املي; ومين.

CVII. — OF THE HOLY SEVERUS PATRIARCH OF ANTIOCH AS TO WHAT THINGS
THE SOUL WILL ENCOUNTER.
(To Thomas, bishop of Germanicea)¹.

519-38/71

For we have already said that those who became founders of these evil heresies find fault with the Old Testament², and put forward the New, some adding to it, others mutilating it; men whom the apostle Jude accuses through the words stated as men who speak (?)³ great swollen words of railing, which he also called their shame which 'comes after' it. But Michael the archangel who was then contending with the devil, when he was speaking about Moses' body, did not dare to bring a railing accusation, but said, « The Lord rebuke thee », which seems to me to convey the following meaning. The law which was given through Moses showed all the things that relate to the cleansing of the soul and its justification

1. In G M the heading is « Of the holy S. from the letter to Th., bp. of Germanicea, who asked him about some passages from the epistle of Jude ». For Thomas see Mansi, VIII, 817; Mich., p. 267. — 2. διὰ τὴν γράφην. — 3. Conjectural correction of a corrupt text. — 4. Or, 'accuses'; see p. 57, l. 9. — 5. Jude, 9. 13, 16.

وبعلا لا بدو وبعلا¹. حيم لوقهعلا في تسملا وبتدرا مدسلا² وبعلا لا بدو
 حيم مدسلا. (امر مدع³ وبعلا⁴ وبعلا⁵ وبعلا⁶. امر وبعلا⁶.
 مدع³ وبعلا. وبعلا⁷ وبعلا⁸ وبعلا⁹ وبعلا¹⁰ وبعلا¹¹ وبعلا¹².
 مدع¹³ وبعلا¹⁴ وبعلا¹⁵ وبعلا¹⁶ وبعلا¹⁷ وبعلا¹⁸ وبعلا¹⁹ وبعلا²⁰ وبعلا²¹ وبعلا²².
 T 166 v b.

1. T وبعلا. — 2. T وبعلا. — 3. T وبعلا. — 4. T وبعلا. — 5. G pl. T وبعلا. — 6. T وبعلا. —
 7. T وبعلا. — 8. T وبعلا (sic). — 9. G وبعلا. — 10. T وبعلا. — 11. T وبعلا. —
 12. T وبعلا. — 13. T وبعلا وبعلا. — 14. T وبعلا. — 15. GM pl.; Gr. sing. — 16. T وبعلا. —
 17. M وبعلا, T وبعلا. — 18. T وبعلا. — 19. T وبعلا; Gr. ἡγός τῶν ποιόντων. — 20. T وبعلا
 وبعلا. — 21. T وبعلا; Gr. προσφύρουσ. — 22. T وبعلا; Gr. ἐξέτιναι. — 23. T وبعلا.

by means of bodily types and indications. Such is the fact that it passes judgment upon the body of a leper as unclean, and similarly also upon a man with an issue; for God does not exact punishment for involuntary afflictions, but by means of these things annuls the stain of sin which is diverse and hard to wash away, by which the soul is in divers manners stained. After this pattern therefore he judges it pollution that the man should be dissipated on pleasures who begets fruits for the benefit of the rational and intelligent soul¹; and here therefore God further showed by a bodily type a certain mystery that happens to the soul. Since, when the soul is separated from the body after the release from this world, the angelic and good hosts and a company of evil demons meet it, in order that, according to the quality of the deeds which it has performed bad or good, either the one or the other may convey it to the proper regions to be kept till the last day, on which, 'we shall all rise, either to judgment² or to eternal life, or shall be brought to the unending flame of the fire, therefore, because God wished

1. The following to 'day' (p. 433, l. 2) is published in Greek in Cramer, *Cat. in Epp. Cath.*, p. 161 ff. — 2. Gr. εἰς κρίσιν πάντες παραστησόμεθα. κ.

دجا الكوا ولاحتما¹ امهزام² حبم لوهفها³ امبمر فينما او سها.
 دبا و او مدهزا³ ودهفها للسررا احستتوه⁴. كما⁵ دهفها⁶ وقيزا
 ودهفها بدهفها وداذا. امر منا ومامر او ههفها لمارا جبعها
 ههفها لاهمدا⁷ او ذبح او صمطام⁸ ملاما لجا وقيبا⁹ دوه لوه او.
 ولا مدهفها لاجد¹⁰ دوه. الا لدمنا¹¹ او اف ويدا ودا¹² او. وبيده
 دمر مننا. وحبم او¹³ بلالقه او لده ودها¹⁴. وقيزا مبر ام لدهفها
 دبا ودهفها¹⁵ وده او زبا. وورب¹⁶ وحبم دقرا لقا بلالقه¹⁷. ودهفها
 ده ويدا ملاما ج قتلا ودهفها فتموه¹⁸ دلمه ههفها لاميننا¹⁹. وحبم²⁰
 سرام او حتمنا²¹ لاسرام. او²² ودهفها مبر وده او²³ ودهفها²⁴ دوه
 ودها ودهفها اهلا سرام وده²⁵ ودهفها ملام وده او²⁶ وده
 مده او. مده²⁷ او لدهفها لدهفها مبر او²⁸. ودهفها²⁹ لده
 دهفها³⁰ او³¹ ودهفها. وده او³² وده او³³ وده او³⁴ وده او³⁵ وده او³⁶ وده او³⁷

T 167 r^a.

1. T om. 3. — 2. GM امهزام. — 3. T او لوهفها وده او سها مبر ودهفها. — 4. GM om: Gr. ἐπὶ ὀφθαλμοῖς αὐτοῖς. — 5. T om. — 6. Mss. دهفها; Gr. περιστολήν. — 7. M لدهفها. — 8. GM او لوهفها; Gr. K εἰπεῖν. — 9. T او لوهفها وده او; Gr. οἱ παιδαγωγούμενοι. — 10. T دهفها. — 11. M وده او. — 12. T ده او. — 13. T وده او; Gr. νεφέλην... γεγενῆσθαι. — 14. T وده او وده او; Gr. K ἐτελεύτησεν. — 15. T وده او لوهفها وده او; Gr. K εἰ for او; Gr. K ἐτελεύτησεν. — 16. T او ده او; Gr. οὐκ ἐστίν. — 17. T او ده او وده او; Gr. K. ἔθαψαν αὐτόν.

to show this to the sons of Israel by some bodily type, he caused the burial of Moses to appear before their eyes at the time of the swathing¹ of the body and at the customary deposition in the earth, as if the evil demon were opposing and Michael the good angel were acting contrary to him, who met him² and drove him away, and did not authoritatively rebuke him, but yielded the judgment against that demon to the Lord of all, and said, « The Lord rebuke thee », that by means of these things those who are being instructed may learn that that the soul has a contest after the release from this world, and that we must by means of good deeds prepare ourselves in order that angelic help may come to us when the demons gnash their teeth enviously and bitterly at us. And, when this sight had appeared before the eyes, then there fell in that place a ray of light of a cloud³ that darkened and obstructed the sight of those who were standing on this side and that, that no man might know his grave. Therefore the Holy Scripture says in Deuteronomy also : « Moses the Lord's bondman ended his life there, in the land of Moab, by the word of the Lord; and they buried him there in

1. Mss. 'hiding.'; Gr. περιστολήν. — 2. Gr. ἀντιπράττοντα κ. τούτῳ τὸν Μ ἀγαθὸν ἄγγελον ὄντα προσυπαντήσαν. — 3. Gr. νεφέλην ἢ φωτὸς ἐλάμπριν γεγενῆσθαι.

لامح داخذل ومداى دلا لىت احمايه وفحه¹. هلا مبه هلا² ابع مصلحا
 او مدهوايه. جمدل داهل³ ممدل⁴ وب⁵ (دنب) وبلى اوبلحصها افه
 ممدل⁶؛ ج داهل وبه سب م اوبللقها ابدن. دمدل⁷ واملنا ملخره.
 وهلا وب ممدل ممدمل. هلالاهلا⁸ م قذلالا لحدده وادومر. وبته⁹
 وب اولس مدلا مدهوايه ومدها. دحلدا مدلهما ابدن¹⁰ وهنق. واما
 ده وممدل واملن مام. واملمهلا او وبنال. وب وبه مدها ل اداى.
 مله فله¹¹ وهلا مدها ممدلنا ل واما داهل * وممر ممر. واهلا
 اهدادلهن. انق وب ابدن. وفهيه ومدها فنا مدهوايه¹² مدهها. مبه
 سبل واهل سلا لقلب امهزامل. املننا مامر وهلا ممدللام.
 وهلمدلا هندن وهلا م مدهوايه لحددهلا ومدهها. وهلا هفدن. لا فنا
 دمل واملب¹³ ده وهلا ممدل واهل ممدل. م ارلا مدهوايه. وهيه
 داهن وممدللام مامر وهلا. م لند¹⁴. لعه حر مدملا. هاستل لاهى.

167° b.

1. T. حده صه؛ Gr. οὐρανὸν φερόμεν. — 2. T. om. — 3. T. وهلا. — 4. Here the extract in GM ends. — 5. Ms. om. — 6. Ms. مدها ممدل مع point. preceding. — 7. Ms. om. د. — 8. Ms. هلالاهلا. — 9. Ms. وهلا. — 10. Ms. ابدن. — 11. Ms. مع. — 12. Ms. مدهوايه؛ Gr. κύριον. — 13. Ms. وهلا. — 14. Ms. وهلا؛ Gr. ἐξέρχων.

the land of Moab beside the house of Peor, and no man hath known the end or his grave to this day »¹; which is also confirmed by that which the evangelist wrote², since Luke one of the evangelists said in the story of the rich man and Lazarus, « And it happened that the poor man also died, and was carried by the angels into Abraham's bosom »³. These same details about the burial of Moses men have stated to be contained in an apocrypha book the more succinct title of which is 'The book of Generation or of Creation, which Moses himself wrote for us'⁴. And to us this seems to be the interpretation of what he propounded, so that I thus understand it. But some have said that Jude calls the law itself the body of Moses; and, when he came down to show this to the sons of Israel, the devil opposed, and he worked in opposition retarding the gift of the law, and contending and saying, « The people does not deserve this to be done for them »; and therefore Michael went before him and drove away him who opposed, uttering the rebuke, « The Lord rebuke thee ». And others

1. Deut., xxxiv, 5, 6. — 2 This is the best emendation of a corrupt passage that I can make, but I do not see the relevance of the citation. — 3. Luke, xvi, 22. — 4. The story was told in the *Assumptio Mosis* (ed. Charles, p. 106), but the title seems rather to refer to the Book of Jubilees or *Parra Genesis*, in the present text of which it is not found. The rest is in Gramer, p. 162, headed 'καὶ μετ' αὐτοῦ'.

פּוֹרָא; וּמַעַל מִן הַחַמַּל; וְדָבָר; וְהוֹרָא. וְכִי נִפְעַם מִן אִזְלָא; וּמְרִיבָא.
 מִן אֲדַמְרָא; וְלַמַּחְלָא. סִפְרָא; וְלַמַּחְלָא. אִמְרָא וְכִי מִיִּבְלָא אִזְדָּן; וְהוֹרָא חַר
 מַעַל. לֹא עִנָּל פּוֹרָא; וְאִמְרָא דַּמְרָא. יִיבָע לֹא סִפְרָא; וּמִן מְרִיבָא. סִלְוָא
 מְרַבָּא סִבְעָא כִּי הִנְדָּן; וּמַעַל מִן אִזְלָא. כִּי אִזְדָּן; יִיבָע; חַר מְרַבָּא.

CVIII
 117 r° b.

הַמַּחְלָא¹ מִן אִזְלָא פּוֹרָא חַר מְרַבָּא. כִּי אִזְדָּן
 הַמַּחְלָא אֲבָד הַחַמַּל הַחַמַּל הַחַמַּל הַחַמַּל הַחַמַּל
 הַחַמַּל הַחַמַּל הַחַמַּל הַחַמַּל הַחַמַּל

וְכִי אִזְדָּן. אִזְדָּן מִמַּחְלָא חַר מְרַבָּא. וְכִי אִזְדָּן
 אֲבָד לַמַּחְלָא. מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן
 אֲבָד. מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן
 אֲבָד. אֲבָד מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן מִן

1. From the work of Peter against Damian.

[again : « He calls the people whom he was leading the body of Moses; and he meant¹ that, when they were leaving the land of Egypt, the devil opposed and resisted, as if he were saying in contention with Moses, « His body (which is the people) does not deserve deliverance from Egypt to be given to it ». And this devil [when he was opposing Michael put in bonds, and he reproved him² saying, « The Lord rebuke thee ».

CVIII. — OF THE HOLY SEVERUS PATRIARCH OF ANTIOCH, FROM THE
 27th LETTER OF THE 9th BOOK AFTER EXILE WHICH WAS ADDRESSED
 TO THOMAS BISHOP OF GERMANICEA.

519-38.

« Thus saith the Lord : 'I found a hot one in the wilderness with the slain of the sword. Go and destroy not Israel. The Lord shall be revealed upon him afar off. With perfect love I loved thee; therefore I drew thee with mercy. Again I will build thee and thou shalt be built, virgin Jerusalem' »³. Certain men with experience of war say that generals⁴ of

1. Gr. σώμα τοῦ Μ. ὃν ἐδημαρῶγει λαὸν ἀπεκάλεσαν κ. εἶπον. — 2. Gr. ὁ Μ ἀπέριψε κ. ἀντιπρατόμενον ἔπαυσε. — 3. Jer., XXXVIII, 2-4. — 4. στρατηγός.

117 v° a. 117 v° b.
 1. Ms. *llp.* — 2. Ms. *sing.*
 3. Ms. *llp.* — 4. Ms. *sing.*
 5. Ms. *llp.* — 6. Ms. *sing.*
 7. Ms. *llp.* — 8. Ms. *sing.*
 9. Ms. *llp.* — 10. Ms. *sing.*
 11. Ms. *llp.* — 12. Ms. *sing.*
 13. Ms. *llp.* — 14. Ms. *sing.*
 15. Ms. *llp.* — 16. Ms. *sing.*
 17. Ms. *llp.* — 18. Ms. *sing.*
 19. Ms. *llp.* — 20. Ms. *sing.*
 21. Ms. *llp.* — 22. Ms. *sing.*
 23. Ms. *llp.* — 24. Ms. *sing.*
 25. Ms. *llp.* — 26. Ms. *sing.*
 27. Ms. *llp.* — 28. Ms. *sing.*
 29. Ms. *llp.* — 30. Ms. *sing.*
 31. Ms. *llp.* — 32. Ms. *sing.*
 33. Ms. *llp.* — 34. Ms. *sing.*
 35. Ms. *llp.* — 36. Ms. *sing.*
 37. Ms. *llp.* — 38. Ms. *sing.*
 39. Ms. *llp.* — 40. Ms. *sing.*
 41. Ms. *llp.* — 42. Ms. *sing.*
 43. Ms. *llp.* — 44. Ms. *sing.*
 45. Ms. *llp.* — 46. Ms. *sing.*
 47. Ms. *llp.* — 48. Ms. *sing.*
 49. Ms. *llp.* — 50. Ms. *sing.*
 51. Ms. *llp.* — 52. Ms. *sing.*
 53. Ms. *llp.* — 54. Ms. *sing.*
 55. Ms. *llp.* — 56. Ms. *sing.*
 57. Ms. *llp.* — 58. Ms. *sing.*
 59. Ms. *llp.* — 60. Ms. *sing.*
 61. Ms. *llp.* — 62. Ms. *sing.*
 63. Ms. *llp.* — 64. Ms. *sing.*
 65. Ms. *llp.* — 66. Ms. *sing.*
 67. Ms. *llp.* — 68. Ms. *sing.*
 69. Ms. *llp.* — 70. Ms. *sing.*
 71. Ms. *llp.* — 72. Ms. *sing.*
 73. Ms. *llp.* — 74. Ms. *sing.*
 75. Ms. *llp.* — 76. Ms. *sing.*
 77. Ms. *llp.* — 78. Ms. *sing.*
 79. Ms. *llp.* — 80. Ms. *sing.*
 81. Ms. *llp.* — 82. Ms. *sing.*
 83. Ms. *llp.* — 84. Ms. *sing.*
 85. Ms. *llp.* — 86. Ms. *sing.*
 87. Ms. *llp.* — 88. Ms. *sing.*
 89. Ms. *llp.* — 90. Ms. *sing.*
 91. Ms. *llp.* — 92. Ms. *sing.*
 93. Ms. *llp.* — 94. Ms. *sing.*
 95. Ms. *llp.* — 96. Ms. *sing.*
 97. Ms. *llp.* — 98. Ms. *sing.*
 99. Ms. *llp.* — 100. Ms. *sing.*

armies have a custom of bringing besides the armed forces physicians also, and, after the hosts engage with one another and the battle is joined, and the opposite side is defeated, they send the physicians to search among the fallen, and examine carefully lest there be found a man among them who is warm and has breath in him, and may by medical skill recover from the deadly wounds that are upon him. Therefore also the purport of this figurative prophecy which we have cited is that, when Israel was reckoned with the dead, he restored him to life; but some have not discovered the meaning contained in this figure, or the explanation of the words, 'I found a hot one in the wilderness', but have given a foolish interpretation. They changed the reading 'hot', and instead of saying 'hot' said 'solitary', and supposed from this that there is some herb which grows of itself in the wilderness, and signifies the solitariness of Israel. For it is not so. The words of the following context refute and truly banish their supposition; and the words of Scripture are as follows : « I found a hot one in the wilderness with the slain of the sword ». So therefore I also am in this manner lifted up, and am constrained to take courage and speak a few words about the communications that have been addressed to me by your eloquent wisdom.

سمعنا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
حلمنا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
مدونا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
حلمنا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
وبنينا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
دينونا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
رحمنا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
صعبنا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
وبنينا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
١١٨ ١^a. وبنينا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
وبنينا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
وبنينا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
وبنينا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١
وبنينا من بولس رسول الله صلى الله عليه وسلم في سنة ١٠٠٠ وبنى ١ وبنى ١ وبنى ١

1. Ms. ٥٥. This passage to ١٠٠٠ (p. 37, l. 1) is published in Assem., *Bibl. Or.*, II, 81. — 2. Ms. sing. — 3. Ms. ١٠٠٠.

(And after other things.)

But that our Lord Jesus Christ our God was pierced in the side with a lance by that soldier¹ after he gave up the ghost, and blood and water came forth from it in a miraculous manner, the divine John the Evangelist recorded, and no one else wrote about this. But certain persons have clearly falsified the Gospel of Matthew and inserted this same passage, when the contrary is the fact, in order to show that it was while he was alive that the soldier¹ pierced his side with the spear, and afterwards he gave up the ghost². This question was examined with great carefulness when my meanness was in the royal city, at the time when the affair of Macedonius was being examined, who became archbishop of that city, and there was produced the Gospel of Matthew, which was written in large letters, and was preserved with great honour in the royal palace, which was said to have been found in the days of Zeno of honourable memory in a city of the island of Cyprus buried with the holy Barnabas, who went about with Paul and spread the divine preaching; and, when the Gospel of Matthew was opened, it was found to be free from the falsification contained in this addition,

1. στρατιώτης. — 2. Matth., XXVII, 49. See Tischendorf ad loc., where this passage of Sev. is cited from Assemani (see note on lxv).

:ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏⲟⲩⲉⲥⲁⲩⲓⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲉⲃⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥ
 :ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏⲟⲩⲉⲥⲁⲩⲓⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥ
 :ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏⲟⲩⲉⲥⲁⲩⲓⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥ
 :ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏⲟⲩⲉⲥⲁⲩⲓⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥ
 :ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏⲟⲩⲉⲥⲁⲩⲓⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥ
 :ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏⲟⲩⲉⲥⲁⲩⲓⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥ
 :ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏⲟⲩⲉⲥⲁⲩⲓⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥ
 :ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏⲟⲩⲉⲥⲁⲩⲓⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥ
 :ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏⲟⲩⲉⲥⲁⲩⲓⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲁⲩⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥⲟⲩⲁⲩⲁⲥ

118 r° b.

1. Ms. *ⲁⲛⲟⲩⲁⲥⲏ*.

of the story of the soldier¹ and the spear. I do not know how and for what reason the holy John who became bishop of the same royal city, and the admirable Cyril, bishop of Alexandria, did not test this question, and allowed the two passages to stand, in the two evangelists, neglecting the evidence to the contrary;² but perhaps in order that this also might be known, that, while they speak and write everything under the operation of the Holy Spirit, and while these men are higher than we (for we are men who creep along the earth), as the heaven is higher than the earth³, and that they themselves also might be known to be men, and to leave omniscience to God only, and that there is something in affairs which cannot be expressed, the complete revelation of which is not made known. Thus Samuel also, who as one may say saw with the eye of prophecy everything that was about to happen, did not know Saul when he was present and standing among all Israel, because God by means of these things was instructing his bondmen, and teaching them to pay regard to humility. Wherefore also the divine Scripture is written thus : « And Samuel asked in the Lord and said, ‘Cometh that man hither?’ And the Lord said, ‘Lo! he is hidden among the vessels’. And

1. *σπαρτιώτης*. — 2. The passage is not in the extant fragments of Cyril's commentary on *Matth.* For *Jo. Chrys.* see below. — 3. The sentence is not completed.

118 vº a.

1. Ms. 118. — 2. Ms. 118. — 3. Ms. with point : following. — 4. Ms. 118. — 5. Ms. 118. — 6. Ms. 118; om. point following. — 7. Ms. om. point.

he ran and took him thence »¹. And at the time when the Shilumite woman's son died, and she had come to Elisha in great distress, as a mother who had been deprived of her beloved son, and, when she had just fallen at the feet of the prophet of God, and Gehazi tried to prevent her, the bondman of God, being moved by love and sorrow, said to Gehazi, « Let her alone, because her soul is bitter in her, and the Lord hid it from me and showed it not to me »². Accordingly you should know that Eusebius of Caesarea also who is called 'Pamphili', who wrote the canons of the gospel, and imitated those who wrote on this subject before him, and had more complete knowledge of this question than the others, in the 10th canon, in which he recorded the places peculiar to one of the evangelists, inserted this passage also about the soldier³ and the lance, saying that John alone recorded it⁴. And we also agree with this careful accuracy, not that we contend against our fathers (far be it!), but that we place the evangelists at a greater height than them, and assign to the evangelists only the intention which properly belongs to them, in order that in everything Jesus, who is God, who spoke in the evan-

1. I. Reg., x, 22, 23. — 2. IV. Reg., iv, 27. — 3. στρατιώτης. — 4. *Novum Testamentum*, ed. Lloyd and Sanday, p. xx, P. G., XXII, 1292.

اۆه ۋەكەلە دەرەیسەقەلەر نەزەسە. ۋەدە اۆبەئەسە دەرەسە هەتەدەلە ۋەسەمەلە¹
 ۋەدەلە² دەرەقەلەر. اۆمر دەرەلەسە ۋەسەلەسە. فەنەلە ۋەدە دەرەسەسە. ۋەدە اۆ
 دەرەسە مەسەلە اۆهەسەلە ۋەسەلەنەنەلەسەلەسە: دەرەسەلە ۋەدەلە ۋەسەلە
 اۆبەلەسەلە (دەرەسە)² ۋەسەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆ
 ۋەدەلە ۋەسەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە
 ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە
 ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە
 ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە
 ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە
 ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە
 ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە
 ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە
 ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە
 ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە اۆبەلەسەلە: ۋەدەلە

118 v° b.

1. Ms. plur. — 2. Ms. om.

gelists, may be glorified, 'in whom are all the treasures of wisdom and
 knowledge hidden', according to the saying of Paul. But for the rest we
 find that the holy John himself also, the bishop of Constantinople, in the
 commentary on the same Matthew the Evangelist with regard to this same
 addition which we are now discussing, himself also said things that fit the
 truth; for he expressed himself thus: « But another came up and perforated
 his side with a lance'. And what could be more wicked than these men?
 And who could be lawless like them? And who could be more savage than
 these same men, who showed their madness to such an extent, that they
 attacked a dead body. But do you mark how their madness was brought
 about for our salvation. For after the wound the fountain of life welled
 forth for us »². But these are the words of a man who follows the footsteps
 of the narrative of John the Evangelist and nothing else: for he called the
 body 'dead'; because it was after he gave up the ghost that the soldier³
 pierced him, and gave occasion for the fountain of our salvation to well forth
 thence, as the doctor John the bishop said. But this addition to the narrative
 of Matthew the Evangelist has never been inserted by any of the earlier

1. Col., II, 3. — 2 In Matth. Hom. LXXXVIII. I (ed. Par. 2), VII, 932t. — 3. στρατιώτης.

119 r° a. 1 2 3 4

 119 r° b.

1. Ms. ... — 2. Ms. ... — 3. Ms. ... — 4. Ms. ...

commentators who wrote, not by Origen, who examined such questions minutely, though he sinned¹ in matters that are necessary for the truth of the faith of the church, nor by Didymus, nor by any other man who has written on this subject. But Eusebius² of Caesarea, who is called ‘Pamphili’, whom we mentioned a little above, when writing to a man called Marinus about questions concerning the passions of our Saviour and about his Resurrection, showed us nothing whatever about the said addition, as being unknown and having no place in the books of the gospel. But in the same letters to Marinus, who had asked him for an interpretation on the subject of our Saviour’s passions and his Resurrection, he inserted the following exposition also in his letters, that the divine Mark the Evangelist said that it was the 3rd hour at the time when Christ who is God and our Saviour was crucified, but the divine John (he said) wrote that it was at the 6th hour that Pilate sat upon his judgment-seat at the place called ‘the pavement’, and judged Christ. And therefore Eusebius said that this is an error of a scribe, [who was inattentive when writing

1. Perh. ἡμαρτυρεῖ (erred’); see p. 77, n. 3. — 2. This passage to ‘letter’ (p. 441. l. 42) is published in Greek in *Gramer, Cat. in Luc. et Jo.*, p. 389 (cf. Corderius, *Cat. in Jo.*, p. 536; *P. G.*, XXII, 1009).

اوسى جلى. اولول رمنى یرىدلا ابى و لاله عتبه مدعه جلا. اولول رى
 و مدله مېلامه افسه مدعه. مدعه جلا دلا مېلامه و عتبه. و عتبه رى
 مېلامه اوسى مې اولول اوسى جتبه. و مې مدعه مېلامه اولول رجا و مېلامه
 لاله. اوسى اولول مېلامه اوسى¹. مېلامه اوسى. مېلامه
 و اوسى جلا جلا و اوسى اولول اوسى جلا و اوسى اولول مدعه جلا و
 اوسى. مې اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى
 مېلامه اوسى و عتبه مېلامه اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى
 اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى
 اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى
 اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى
 اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى
 اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى اوسى

1. Ms. اوسى. — 2. Ms. اوسى. — 3. Ms. اوسى. — 4. Ms. ins. اوسى. — 5. Ms. اوسى.

the Gospel'. For it is the letter *gamal* that denotes 3 hours, while the letter which is called in Greek *episemon* denotes the number of 6 hours, and these letters are like one another in Greek, and, the scribe wishing to write '3' quickly, and having turned the letter a little backwards, it was thereby found to be '6', because, since the letter had been turned backwards, it was supposed to be the letter that denotes '6'. Since therefore the three other evangelists Matthew, Mark, and Luke stated alike as with one mouth that from the 6th hour to the 9th there was darkness over all the land, it is plain that our Lord and God Jesus Christ was crucified before the 6th hour, at which the darkness took place, that is from the 3rd hour, as² the blessed John himself wrote. Similarly we say that it is the 3rd hour, because those who wrote before, as we have said, changed the letter. We must insert also in this our letter upon this matter a part of what Eusebius himself stated at length; and his words are as follows: « We agree not with any chance man, but with the evangelist who gave this testimony,

1. Gr. παραγραφθεν (conj. Gr. παραγραφθεν, P. G., παραραθεν) παρα των εβ αρχης απογραφαιμενον τα Ευαγγελια.
 2. Some words have perh. fallen out: Gr. Μαρκος ιστορησε: η. του Ιωαννου τον ομιλον τροπον την ωραν τρίτην είναι επιστημανομένου.

הַלְלוּ בְּהַלְלוֹת הַמְּהוּבָא שְׂכָרָא נְחֵא כְּלִיזְבָא הַנְּכֹחֵא
 אַנְעֲרֵנָּה הַבְּחִיבָא מִהַנְּחֵא הַמְּהוּבָא אַנְעֲרֵנָּה אַחְרָא.
 הַכְּאֵחָבְרֵבֵי לֵאלֹהֵי אַנְעֲרֵנָּה:

CIX
 119 v. b.

חַסְדָּא וְיִשְׁרָאֵל וְכֹהֵן וְלֵבָא עֵלְיָא וְזֵה אִשְׁתָּא בִּלְלָא. אֲבָנָא וְכֵן וְכַסְיָא וְכַסְיָא
 וְלַעֲבֹדָא. וְזֵה וְכַסְיָא אֲבָנָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא. וְכַסְיָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא
 וְכַסְיָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא. וְכַסְיָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא.

הַמְּהוּבָא מְרִיד שְׂכָרָא: נְחֵא כְּלִיזְבָא הַלְלוּ אַחְרָא
 מְרִידֵי הַמְּהוּבָא אַחְרָא:

CX
 V 247 v. 1
 I 123 r. b)

מַלְאָךְ וְיִשְׁרָאֵל וְכֹהֵן וְלֵבָא עֵלְיָא וְזֵה אִשְׁתָּא בִּלְלָא. אֲבָנָא וְכֵן וְכַסְיָא וְכַסְיָא
 וְלַעֲבֹדָא. וְזֵה וְכַסְיָא אֲבָנָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא. וְכַסְיָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא
 וְכַסְיָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא. וְכַסְיָא וְכַסְיָא וְכַסְיָא.

1. From the work of Peter against Damian. — 2. Here the fragment breaks off through the loss of a leaf or more in the ms.

CIX. — OF THE SAME HOLY SEVERUS FROM THE 250th LETTER OF THE 1st BOOK BEFORE EPISCOPACY, WHICH WAS ADDRESSED TO THEOGNOSTUS.

But now it is time for us to come to the other question. You say « What is meant to be signified by the phrase used by Isaiah the prophet about our Lord, that he was sent 'to proclaim the acceptable year of the Lord' ? » But this I say . . . . .

CX. — OF THE HOLY MAR SEVERUS, FROM THE LETTER TO EUGENIA THE DEACONESS AND ARCHIMANDRITESS.

« When thou sittest at the table of mighty men, to dine » (or « to take a meal »), « consider the things set before thee with intelligence, and stretch forth thine hand »³. But a man will properly say that mighty men are certain who showed themselves mighty and prevailed against the passions

1. Is., Lxi, 1. — 2. Here the ms. breaks off. — 3. Pr., xiii, 1. 2. PATR. GR. — T. XIV. — F. 1. 18

لهونما وحينفعا: لا نعفا مذللنا وحينفعا ميمر نعفعا مذللنا. هلا ميمر
 نعفا حينفعا مذللنا. مذللا مذللا ان لامذللنا واذقلا قتبمعا ون
 واذقلا. وبعفسمنا الاممنا ونا ميمعا اممنا: هذمنا وذللنا مذللنا.
 مذللنا اممنا وبعفا وحينفعا: لانا وبعفنا عمنا وحينفعا ان. ون واذقلا
 ان. وذللا ميمر مذللنا حينفعا ون واذقلا ميمر حينفعا وبعفعا
 وبعفنا¹ مبعفسمنا. مذللا وحينفعا مبعفسمنا مذللنا. ون واذقلا
 مذللنا ميمعا: حينفعا الاممنا حينفعا حينفعا مذللنا: ونم مذللنا
 وبعفنا. اممنا ون وحينفعا² قتبمعا. مبعفسمنا وبعفنا مبعفنا:
 مبعفنا واذقلا اممنا مبعفنا وذللنا. الا لانا مبعفسمنا واذقلا مبعفنا لا
 ان وحينفعا: ان الاممنا مبعفنا وحينفعا. انه اممنا حينفعا³ انه مبعفنا.
 ون مذللنا مبعفسمنا⁴ قتب ميمر. واذقلا مبعفنا وبعفنا مبعفسمنا. وبعفا
 وبعفنا مبعفسمنا الاممنا وحينفعا. الا وبعفنا مبعفسمنا مبعفنا
 وبعفنا مبعفسمنا. حينفعا مبعفنا وبعفنا مبعفسمنا. ون وبعفسمنا
 الاممنا وذللنا ون واذقلا مبعفنا وحينفعا. ون وبعفنا ون وحينفعا

1. Added in marg. and app. belonging here; but see n. 3. — 2. Ms. ع. 3. Here follows a mark of ref.; but مبعفنا (n. 1.) makes no sense here. — 4. Ms. مبعفنا.

the composition or fashioning of man the rational soul of man is not created before the body, nor is the body formed before the soul. Why do you drag the teaching of the holy fathers which says that the divine inspiration is the Holy Spirit, an active and operative force, and is the power which makes the soul of man, to an abominable objection by saying this, that they who say this absolutely and by all means clearly hold that the body is created first, and after the formation is complete receives a soul, in that the Holy Scripture says, « And God created man dust from the earth, and breathed into his face the breath of life »¹, as if the formation comes first, and the animation follows afterwards, in the second place, according to the narrative of Scripture? But we shall not arrive at this cold supposition, if we receive in our mind that God creates, not like some feeble man. (*A little farther on.*) It would perhaps be possible for us to adduce other testimonies also that the human soul was created by divine inflation; but indeed this stands clear, that the holy Cyril taught all of them in his writings, showing that the soul of man came into being by divine inflation, and again that we are to under-

1. Gen. ii. 7.

٥٥١
 ٥٥١
 ٥٥١
 ٥٥١
 ٥٥١
 ٥٥١

CXII
V. 71 P.

٥٥١ ٥٥١

٥٥١
 ٥٥١

1. Ms. ٥٥١ — 2. Ms. sing.

stand that, man having been created and possessing a soul, the inflation inserted only spiritual gifts and patterns of divine association.

And the holy Basil in what he wrote about the Holy Spirit taught as follows : « For, when Adam had lost the grace derived from the divine inflation, Christ gave it back again, when he breathed into the face of his disciples and said, ‘Receive the Holy Spirit’ »¹. And again he said, « When he breathed in intellect, he is not another differing from him who breathed at the beginning, but the same through whom he gave the inflation, then giving it with the soul, but now giving the soul ». So much we have written as an abundant elucidation of the words, « Let us make man in our image »², and of the words, « breathed into his face the breath of life ».

CXII. — OF THE HOLY MAR SEVERUS FROM THE LETTER TO URANIUS.

Therefore in the Old Testament³ also, when the high-priest was anointed, and at his anointing the sacrifice of the ram of perfection was offered, the

¹ *De Spir. Sancto*, XXXII. P. G. XXXIII. 139, a loose citation. I cannot find the citation which follows. — 2. *Gen.*, 1, 26. — 3. *Gen.*.

חזקו וְאֵימָהּ וּמַחֲמֵלָה: סִינָה וְזֵיטָה וּמַחֲמֵלָה. וְהַיָּדָה וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי
 וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי
 וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי
 וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי

הַמַּחֲמֵלָה הַזֵּה הַזֵּה הַזֵּה הַזֵּה הַזֵּה

CXIII
V. 77 A.

אֵימָהּ וּמַחֲמֵלָה וְהַיָּדָה וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי
 וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי
 וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי
 וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי וְהַיָּמִינִי

1. Ms. 550 (ita abbr)

thumb of his right hand, and the great toe of his right foot, and the lobe of his right ear were anointed with the blood of the victim which was sacrificed¹, the type signifying this, that, if he set himself to perform right actions, and if he make great progress in them (for the hand is the emblem of deeds and of actions, and the foot of effort and of advance towards the things that are in front), he will have his ears fall of divine announcements and revelations.

CXIII. — OF THE HOLY MAR SEVERUS FROM THE LETTER TO ZACHARIAS².

God said to Moses, « Choose three seventy old men and I will take of thy spirit and lay it upon them »³. And the God of all said and did these things by way of giving instruction and teaching in the direction of humility (for the gifts of the Spirit are not scanty or defective), and it was not because he took away some of the spirit that was upon Moses that he filled others with this. For the whole of it was both with the recipients and with him, just as one may also see in the nature of fire. When a man has lighted several

513-8.

1. Ex., xxxix, 22, 26. — 2. This may be either the biographer of Sev. or Z. of Pelusium. S. L., IV, 1. — 3. Num., xi, 16, 17.

صملا وبعزا املا لمدسرا. تم ليمم مدح سم لمدفوا لمدفوا ققيما ا لمد
 اعد. ملا لحدو دنو. ملققملا ولسو مده دهملا امفزا جدم. امز او
 ليمم ودمفادفزا لوم ودمفلا لمدفلا ودملا مدملا. دنو واونم استملا
 عددم. ده تم ده دارمفزا¹ مدمفلامم مدمفلامم مدمفلامم مدمفلامم مدمفلامم
 وبع لمدفلا دمدملا لوم. او ودمفلا. تم ليمم مدح دلا ودمفلامم ودمفلامم
 ودمفلامم المامم ودمفلامم لمدفلا او ودمفلامم مدمفلامم مدمفلامم²
 ودمفلامم تم لمد اومفلامم مدمفلامم. دارمفلا ترمم مدمفلامم ودمفلامم او
 ودمفلامم مدمفلامم

CXIV
 V 158 r
 (I 40 v b)

המהתא נחור מלאהתא נח קא לזוהא הלאה נחפזא קאסא

تم לيمم دلامم لوم ودمفلامم مدمفلامم مدمفلامم لاومفلامم: مدمفلامم
 مدمفلامم ودمفلامم او لمدم وبعو دنو. ملققملا ولسو مدمفلامم. مدمفلامم
 لوم ده لمدم مدمفلامم. مدمفلامم لوم لمدفلامم او ودمفلامم مدمفلامم
 لحدو سم مدمفلامم ودمفلامم فمم لوم او. جدم مدمفلامم ودمفلامم. او
 او

1. Ms. om. ۱۰ — 2. Ms. om. ۲.

torches from one torch', he has not diminished the one, and yet has from it caused many to be in equal honour. For the grace that was upon Moses appeared as it were to be darkened by the fact that the seventy shared in the same honour and prophesied in the Spirit. But this type was fulfilled by the future; for, when after the coming of the Only one in the flesh the Spirit was poured out, the grace that was upon Moses was darkened, and the fire of the torch of the law, when brought near to the gospel, is extinguished by the all-brilliant rays of the Sun of righteousness.

CXIV. — OF THE HOLY MAR SEVERUS FROM THE LETTER TO MITRAEUS².

519-38. When he was about to deliver Jerusalem to utter destruction on account of the abundance of evil things that were done in it, and showed the prophet Ezekiel the form that such wrath was to take, and sent forth the angels who performed this office, one executor of these things he commanded

1. ἡμπροσθεν. — 2. S. L., p. 158, 372, 376, 379.

אלהים כלל דמה דתתא וידהי איהו ומלאסיה סודא ומיעה. כלל דלוגה
 לא יתעשה סודא ויהוה דיהוה. סודא² אסתא אדנא ויהוה. ויהוה דלוגה
 סודא ויהוה סודא. סודא דלוגה סודא דלוגה סודא דלוגה.
 סודא דלוגה סודא דלוגה סודא דלוגה. סודא דלוגה סודא דלוגה.
 ויהוה סודא סודא אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים.
 ויהוה סודא. ויהוה אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים.
 סודא דלוגה. סודא אלהים אלהים אלהים אלהים אלהים.
 סודא דלוגה סודא דלוגה סודא דלוגה. סודא דלוגה סודא דלוגה.
 ויהוה סודא. ויהוה סודא דלוגה סודא דלוגה. ויהוה סודא דלוגה
 ויהוה סודא. ויהוה סודא דלוגה סודא דלוגה. ויהוה סודא דלוגה

1. Ms. אלהים. — 2. Ms. אלהים. — 3. Ms. סודא. — 4. Ms. om. (i. ius.).

thus : « Pass through the midst of Jerusalem, and give forth a mark on the foreheads of the men who groan and are distressed, on account of all the unlawful acts that have been done within her »; and to the others he said, « Go after him and destroy and spare not; and have no mercy on old man and on young man and virgins; and the old men and the women slay utterly; and begin with my holy ones; but those that have the mark upon them approach not »¹. The expression, 'begin with my holy ones' shows² this, that there were men who were very proud of the garb³ of the high-priesthood, and on account of the place of the temple and the sanctuary were much puffed up, but were devoid of good deeds⁴; and therefore he tells the tormenting angels to make a beginning with those who ought to have conducted themselves in such a way as to be able to stretch out their hands to God on behalf of others also who sin, and restrain the threat and the punishment impending over them.⁵

1. Ez., ix, 4-6. — 2. The rest of the extract is published in Greek with the heading Σ. ἀποστολῆς; in S. V. N. Cl., IX, 738. — 3. σχῆμα. — 4. Cf. ius. x. τῶν ἐναντίων ἐργάται. — 5. An extract from a letter to Mitraeus προτοτύπων is published in Greek in Cramer, *Cat. in Act. Apost.*, p. 202.

המה שאמר הכתוב כי הלא מלוא סנהדרין
האלהיה שנתה בתו חתיה חנוכה

CXVI
(XXVII)
G. 56 f^o. b
M. 72 f^o. b

אחרי ומע. מהלל את וסמאל חמאל. ופיין שיתא ופיתעל בעמחה
והטו מהטו. א וימנו שיתא. מהלל ואלה מהטו. ואלה סמאל.
אלה א ויעמאל סמאל חתיה א סמאל ופיתעל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל
לפיתעל. וסמאל ללכלכל את מהלל וסמאל וסמאל חמאל וסמאל וסמאל וסמאל
את ואל וסמאל. ולא חמאל וסמאל חמאל וסמאל חמאל וסמאל חמאל וסמאל חמאל
לפיתעל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל
סמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל
ופיתעל חמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל
ופירא וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל וסמאל
אל

M. 72 v°. c.

1. Erased in G. — 2. G. מהלל. M. מהלל. — 3. M. אל. — 4. M. לפיתעל. — 5. M. וסמאל.

CXVI. (XXVII) — OF THE HOLY SEVERUS FROM THE TREATISE AGAINST THE
CODICILS ¹ OF ALEXANDER, AFTER ITS TWO PARTS (J). (XXVII)
(To John, Theodore, and John)².

But he³ says concerning what is written in Matthew, « Many bodies of the saints who slept arose »⁴ : « For, if 'many', it is plain that all did not ; and, if 'saints', it is beyond controversy that those of wicked men and men who died in sins did not also rise ».

(And a little farther on.) For this also is the reason for which he said that they 'appeared to many', to show the object for which they rose, and through a thing that is manifest to make known something that is not manifest, whom Christ's descent into Sheol benefited, viz. the saints who had already purified their soul. For, when he went thither, he made proclamation to the spirits in prison also who had aforetime been disobedient according to the statement of the apostle Peter⁵. And to all alike he appeared, having broken gates of bronze and shattered bars⁷ of iron as it written⁸. But all did not know him, nor benefit by his appearance, but those

1. *zōtixoi* — 2. This extract escaped my notice till after the appearance of Esc. I. see op. 27
3. Possibly this is Sev., not Alexander, and the sentence the work of the compiler. — 4. Mattha.
XXVII. 52. — 5. *Ibid*, 53. — 6. 1 Pet., III. 19, 20. — 7. *pylōi* — 8. Ps., CXL. 16.

G 56 v° a.

ذنوه جسدوه بامحيه بابرالله سمه . اذ الله جرحملا سميه
 هوه ستر بدمحيه¹ المسره دوهه . فنهوه ايمنده هوه دوهه : ² مته ايمسه
 دله به دلهه مده ايمبه حمر مضمسه : هله دلهه ايمله ودملاه
 ماله محه مسملاه وبعمله : هاه به لدلهه ههملاه المسره هاجر : اله
 ذنوه وبنده زاله بعدهه امر وادميه : مدملاه بجرهه هومنده .
 ببنيه³ مده ايمه مدملاه الاملاه حمدامحيه : ملام فرسه : ج افعلاه امر
 محه وبعمله احملاه اعلم⁴ . مدمله : اهوه ملام دم ملام⁵ ايمته : ا
 بعمله سملاه ملاه⁶ حدهه . و⁶ تار⁶ وامحه . مدملاه مدملاه مسملاه
 حمدام⁷ مدملاه مدملاه . ههملاه فنهه احملاه دم مدملاه . ه
 وامه⁸ مدمله مدممه : ايملاه⁹ به ايمه بعنيه احملاه لادملاه
 مدهه : ايمه⁶ لله مدملام ملام امه ملام امه اسنيه : امر واه ملام
 ملام مدملاه بعدهه : امه بامحيه مدملاه : اه انا مدملاه مدملاه

1. M. مدملاه . — 2. M. مدملاه . — 3. M. مدملاه . — 4. M. مدملاه . — 5. M. مدملاه . — 6. M. مدملاه for مدملاه . — 7. G marg. مدملاه مدملاه مدملاه مدملاه . — 8. M. om. ه . — 9. M. مدملاه .
 This passage to مدملاه (p. 451 L. 9) as published with Lat. translation in Land, *Anced. Syr.*, I, prol. 32, 33 (from M. only), and to مدملاه (p. 453 L. 9) with Engl. translation in Lightfoot, *Apostolic Fathers*, II, I, 190.

only who lived uprightly, who also, if he had appeared to them while they were still living the life in the flesh would certainly¹ have believed on him.

(And lower down.) But that all did not rise a that time with Christ, nor all who had died benefit by his descent into Sheol, although he himself appeared and made proclamation to all alike, but those who had already purified their soul as we have said, and therefore knew him and believed, Gregory the Theologian in the sermon on the Passover handed down, after expanding the question as is proper in what he added, writing thus² : « If he go down to Sheol go down with him. Know the mysteries there, what is the economy of the double descent³, what the principle. Does he simply save all by appearing, or there also those who believe⁴? » And Ignatius the truly God-clad and martyr, who, or some other man⁵, saw ineffable mysteries, so that he was even careful to say of himself, and this with humble mind, « For I also in that I am bound and am able to understand

1. πάντως. — 2. This extract and the 2nd from Ignatius are edited in Gr. with heading *Σενήριου* in Cramer, *Cat. in Epp. Cath.*, p. 67 (Lightfoot *Apost. Fathers*, II, I, 178 : but what precedes and follows, though similar to our text, differs widely from it. — 3. Marg. "He calls 'the double descent' to earth in the Incarnation, and to Sheol through the soul". — 4. Or. XIV, 24. — 5. I cannot render this otherwise (see Lightfoot, p. 192).

واهن ان مدعصا¹ ان واهلا لعمدنتا هلهبمر وحتتا ملاحتتا:
 مدقوا قمعنا: مدانتربنا هلا¹ لا مدانتربنا: مد واه واه لالحبنا
 اماب. م داهلج وحمي يهنا ذناك وحقنا اجد² نكل من الاقنا. حعه
 مدعنا سه: مدلهنا واهلا: م مدانيسه مد لهنا مدله
 واهلجه لا مدلهقتنهنا. بس الاقنا اماب واه واه واه حب^{M 42 vº 1.}
 حعه مدعنا حاه: م اقلنا سه³ لعنا واهلج حعه. واه
 واه حقا م الامتربنا اماب⁵ حاه. امر واهلج مدعنا واه
 واه. مدلهنا واه واهلج مدعنا واه. م اهل امر اهل مد
 حاه حتا: سنا ان واهلج واهلج حقا سه حعه مدعنا: واه⁶
 م داهلج مدقنا سنا: واهلج حب مدعنا واهلج واهلج م.
 واهلج واهلج⁷ م قتهنا مجه: هاسره لعنا واهلج واهلج واهلج⁸
 واهلج الامتربنا واهلج امر واهلج. هاه لعنا واهلج واهلج
 واهلج احنا. حعه واهلج واهلج واهلج واهلج واهلج

1. M om. O. — 2. M اهن. — 3. In red, as if introducing a new extract instead of a new citation. —
 4. M اسه. — 5. M ins. واه. — 6. G واه. — 7. M حه. — 8. G واه.

the heavenly things and the angelic locations, and the princely companies, visible and again invisible, am not thereby a disciple »¹, in writing to those at Magnesia said thus: « For the divine prophets lived in Jesus Christ; therefore also they were persecuted, being inspired by his grace in order that the incredulous might be persuaded that there is one God who revealed himself through Jesus Christ his Son »; and a little further on: « How shall we able to live without him? whom the prophets also, being his disciples in the spirit, expected as a teacher, and therefore he whom they rightly awaited, when he came, raised them from the place of the dead »². You see that those who like the prophets lived in Jesus Christ, that is in justice and saintly deeds, benefited by our Saviour's descent into Sheol; many of whose bodies arose, and appeared for the confirmation only of the power of him who went down into the lower parts of the earth as I said, not to give the recompense of the resurrection that is promised to all together, on the day of the righteous recompensing.

(And lower down.) « For to this end it was preached to the dead also, that

1. Ad Trull., v. — 2. Ad Magn., VIII, IX.

(הנלדו: בלא יבטל) פדע דדעזי אמו דתיב איעל. נסע¹ ומע דאלדו דתוס.
 לה נסע דרועל. אלא לטעמא מלמזאמא הלא מליע ומסלמא דמלדדדנעל
 אדור אביעל. ויבטל דעס. ויבטל דעס. ויבטל דעס. איעל
 דעמע סלדדדנעל. ונעל. סדדדדל. וסדדדל. סלדדדנעל. סלדדדנעל.
 דע. ויבטל דעס. ויבטל דעס. ויבטל דעס. ויבטל דעס. ויבטל דעס.
 איעל בלא יבטל² פדע דדעזי אמו דתיב. ויבטל דעס. אמו ויבטל דעס.
 סלד דעס דעס דעס דעס. נסע¹ ומע דאלדו דתוס.

G 56 v° b.

CXVII
G 57 v° a.
M 44 r° a.

הללו המניח מלמזאמא³: נח מלמזאמא⁴ הללו
 מניח מלמזאמא: נח מלמזאמא מלמזאמא
 מלמזאמא מלמזאמא. דה נחל מלמזאמא מלמזאמא
 דלמזאמא ויבטל דעס: מלמזאמא ויבטל דעס. ויבטל דעס.
 סלד דעס. ויבטל דעס. ויבטל דעס. ויבטל דעס. ויבטל דעס.

1. M. נסע. — 2. M. ויבטל דעס. — 3. Erased in G. — 4. G. מלמזאמא מלמזאמא M. מלמזאמא מלמזאמא.

they may be judged in the flesh as men, but live in God in the spirit »¹.
 For it was not to the just, but chiefly to sinners and those sunk in trans-
 gression that the gospel was proclaimed, that they might judge themselves,
 humanly publishing a sentence against themselves and judging the flesh,
 and bringing their soul into subjection by works of repentance and urging
 it to escape from the divine judgment, since there is also fear of falling into
 the hands of the living God², in order that they might be judged in the flesh
 as men (that is, that a man in mercy on his soul might judge himself), but
 live in God in the spirit.

CXVII. — OF THE SAME HOLY SEVERUS, FROM THE HYPOMNESTIKA TO CAESARIA
 THE HYPATISSA, FROM THE 1st BOOK FROM THE 20th HYPOMNESTIKON³, SPEAKING
 ABOUT THE DEPARTED.

519 38

But they are conscious of services and prayers, and especially those that
 are made over the bloodless sacrifice on behalf of their life; and assuredly

1. I Pet., iv. 6. — 2. Heb., x. 31. — 3. Cf. ep. 55. The 1st book perh. means the 1st book of letters after episcopacy, otherwise we must suppose an inordinate number of hypomnestika.

مدعسا¹ وبتو² وکلا سب. مدر³ وبتو⁴ وبتو⁵ مدامو⁶ کمدققل
 مدنی⁷ عی. اذ ایز وبتو⁸ وبتو⁹ مدامو¹⁰ مدامو¹¹ امر وبتو¹² او¹³ فذلک
 وبتو¹⁴ وبتو¹⁵ لا اله¹⁶. وبتو¹⁷ وبتو¹⁸ وبتو¹⁹ وبتو²⁰ وبتو²¹ وبتو²²
 وبتو²³ وبتو²⁴ وبتو²⁵ وبتو²⁶ وبتو²⁷ وبتو²⁸ وبتو²⁹ وبتو³⁰ وبتو³¹ وبتو³²
 وبتو³³ وبتو³⁴ وبتو³⁵ وبتو³⁶ وبتو³⁷ وبتو³⁸ وبتو³⁹ وبتو⁴⁰ وبتو⁴¹ وبتو⁴²
 وبتو⁴³ وبتو⁴⁴ وبتو⁴⁵ وبتو⁴⁶ وبتو⁴⁷ وبتو⁴⁸ وبتو⁴⁹ وبتو⁵⁰ وبتو⁵¹ وبتو⁵²
 وبتو⁵³ وبتو⁵⁴ وبتو⁵⁵ وبتو⁵⁶ وبتو⁵⁷ وبتو⁵⁸ وبتو⁵⁹ وبتو⁶⁰ وبتو⁶¹ وبتو⁶²

وبتو⁶³ وبتو⁶⁴ وبتو⁶⁵ وبتو⁶⁶ وبتو⁶⁷ وبتو⁶⁸ وبتو⁶⁹ وبتو⁷⁰ وبتو⁷¹ وبتو⁷²

G 57 v° b.
 M 44 r° a.

مد مدامو⁷³ وبتو⁷⁴ وبتو⁷⁵ وبتو⁷⁶ وبتو⁷⁷ وبتو⁷⁸ وبتو⁷⁹ وبتو⁸⁰ وبتو⁸¹ وبتو⁸²

1. G sing. — 2. M pl. — 3. M مدامو. — 4. M مدامو. — 5. Marg. مدامو. — 6. Marg. مدامو. — 7. Marg. مدامو. — 8. Marg. مدامو. — 9. Marg. مدامو. — 10. Marg. مدامو. — 11. Marg. مدامو. — 12. Marg. مدامو. — 13. Marg. مدامو. — 14. Marg. مدامو. — 15. Marg. مدامو. — 16. Marg. مدامو. — 17. Marg. مدامو. — 18. Marg. مدامو. — 19. Marg. مدامو. — 20. Marg. مدامو. — 21. Marg. مدامو. — 22. Marg. مدامو. — 23. Marg. مدامو. — 24. Marg. مدامو. — 25. Marg. مدامو. — 26. Marg. مدامو. — 27. Marg. مدامو. — 28. Marg. مدامو. — 29. Marg. مدامو. — 30. Marg. مدامو. — 31. Marg. مدامو. — 32. Marg. مدامو. — 33. Marg. مدامو. — 34. Marg. مدامو. — 35. Marg. مدامو. — 36. Marg. مدامو. — 37. Marg. مدامو. — 38. Marg. مدامو. — 39. Marg. مدامو. — 40. Marg. مدامو. — 41. Marg. مدامو. — 42. Marg. مدامو. — 43. Marg. مدامو. — 44. Marg. مدامو. — 45. Marg. مدامو. — 46. Marg. مدامو. — 47. Marg. مدامو. — 48. Marg. مدامو. — 49. Marg. مدامو. — 50. Marg. مدامو. — 51. Marg. مدامو. — 52. Marg. مدامو. — 53. Marg. مدامو. — 54. Marg. مدامو. — 55. Marg. مدامو. — 56. Marg. مدامو. — 57. Marg. مدامو. — 58. Marg. مدامو. — 59. Marg. مدامو. — 60. Marg. مدامو. — 61. Marg. مدامو. — 62. Marg. مدامو. — 63. Marg. مدامو. — 64. Marg. مدامو. — 65. Marg. مدامو. — 66. Marg. مدامو. — 67. Marg. مدامو. — 68. Marg. مدامو. — 69. Marg. مدامو. — 70. Marg. مدامو. — 71. Marg. مدامو. — 72. Marg. مدامو. — 73. Marg. مدامو. — 74. Marg. مدامو. — 75. Marg. مدامو. — 76. Marg. مدامو. — 77. Marg. مدامو. — 78. Marg. مدامو. — 79. Marg. مدامو. — 80. Marg. مدامو. — 81. Marg. مدامو. — 82. Marg. مدامو.

some consolation results to them in proportion to the measure of each man's character. And they are conscious too of alms given to the poor on their behalf; for they also are a rational sacrifice as Paul teaches this and says, « To give alms and to impart forget not; for such sacrifices please God »¹. For that those who have fallen asleep in Christ are conscious of these things the ritual also which was handed down to the churches from of old by the apostles and from the beginning to the present day clearly witnesses; for the deacon makes proclamation to those who are standing while the bloodless sacrifice is being offered that they are to make supplication on behalf of those who have fallen asleep, and on behalf of those on whose behalf they are making commemorations and alms. But it is not lawful for us to say that any of the things enjoined in the holy churches is useless or vain.

Of the same holy Serenus, from the same 20th hypomnestikon.

From the God-inspired Scripture we learn that in the resurrection both the just shall see the just and the sinners the sinners; but the just also

1. Heb., xiii. 16.

ܠܗܘܢ ܠܠܚܝܘܢܝܗܘܢ . ܘܡܘܬܘܢ ܠܥܩܒܬܐ ܘܠܗܘܢ ܠܘܠܘܢ ܘܥܠܡܐ . ܫܬܗܘܢ ܝܥܘܒ ܡܢ
 ܘܫܥܐ ܫܡܝܢ ܕܡܚܘܒܐ ܘܠܗܘܢ ܘܡܘܬܘܢ ܠܠܚܝܘܢܝܗܘܢ . ܘܡܠܘܚܡܝܢ ܕܡܘܬܘܢ ܠܠܚܝܘܢ
 ܠܘܠܘܢ ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ
 ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ .
 ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ .
 ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ .
 ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ .
 ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ .
 ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ .
 ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ .
 ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ .
 ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ . ܘܡܘܬܘܢ ܕܡܚܘܒܐ .

M. G. P. D.

1. M. G. P. D. — 2. G. P. D.

shall see the sinners who have conducted themselves in a manner opposite
 to their own being sent to the endless torments, and the sinners also shall
 gaze from afar at the righteous who have been injured by them enjoying
 pleasures. And this is a kind of punishment which they will bear in
 addition to their torments in the pains, that of being tormented by remorse,
 and then they will know from what good things they have fallen. These
 things the Lord taught us in the gospel as in an image and type deli-
 neated beforehand, by means of the parable of Lazarus and the rich
 man. Lazarus, having been justified by endurance in the distresses of
 poverty, was known by righteous Abraham, and was resting in his bosom;
 and the rich man also when judgment was being exacted from him for
 his sins, and his mercilessness towards Lazarus, while he was in the
 flame that is not quenched, from afar saw and knew Lazarus. This the
 Book of Wisdom also shows, in that it clearly depicts the wicked as knowing
 on the day of judgment the just who have been set at naught and evil
 entreated by them; and it speaks thus: « And they shall come to perception
 of their sins in fear; and their iniquity shall stand up against them and
 reprove them. Then shall the just man stand up with great boldness against
 the face of those who afflicted him and spurned his labour. They shall see

والذين هم مهلجون للآلوه. سرور ههلا يفر حبلا ل قسلا. ههلا
 حبلا بهدمه. ههلا به امة ههلا. ههلا به ههلا ههلا به ههلا
 ههلا ههلا. ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا¹ ههلا ههلا
 ههلا ههلا². ههلا ههلا ههلا. ههلا ههلا ههلا. ههلا
 الههلا ههلا. ههلا ههلا. ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا
 ههلا. ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا ههلا. ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا
 ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا ههلا. ههلا

1. G om. ه. — 2. G sing. — 3. G بهج.

and be troubled with sore fear, and they shall be amazed at the greatness of his salvation. And repenting in their soul they shall say, and in affliction of spirit they shall groan and say, 'This was he who was then to us fools for a derision and a parable and a reproach. His life we counted folly, and his death contemptible. How is it that he hath been counted among the sons of God and his inheritance is with the saints? Did we then err from the way of truth, and did the light of justice not shine upon us?' »¹ Lo! therefore they of whom we speak, who were friends to one another with the evil friendship that is of perdition, on the last day at the judgment shall recognise one another, and the just man, whom in this world they senselessly set at naught and derided, they shall see to have been counted among the sons of God and to be receiving inheritance with the saints; and so thereafter they shall be separated, the one party to the outer darkness as it is written², or to the fire that is not quenched, or to the gnashing of teeth and to the weeping and to the worm that undyingly torments, and to judgments that are sent in such forms, and the other to the blessed abodes in the kingdom of heaven. For the words « Let the wicked man be taken away that he see not the glory of the Lord »³ are spoken with this meaning, that he shall not

1. Sap., IV, 20 — A, 6. — 2. Matth., VIII, 12, XIII, 13; XXV, 30. — 3. Is., XXXVI, 10

وَاضْلَعَهُ لِحِمْلِهِ سِقْلًا . ذَلَا سِقْلًا مَحْفُوحًا . سَقْلًا فَدَاهُ سِقْلًا وَجَدَّجِدَّحًا .
 سَقْلًا رِيْمًا فَتَلَّحًا سِقْلًا اَمَلَهُوَم اَمَلًا . اَجْدِي رِيْمًا . اَمَحَ اَتَلَّحًا
 فَحَيَّ حَتْبًا . سَتَرُو فِرْجًا¹ . وَتَبَّو . حَمَلْتًا² . جَدِي سَبَا مَدِيْمًا . لَا اَجْبَا .
 سَبَا حَسْبًا . لَا حَتْبًا . مَلَّحًا . وَجَدِيَا فَحَبِي لَهِي . هُوَسُو فَتَجْبَا اَتِي . مَحْتًا
 رِيْمًا اِيْمًا اَحْتَبَ رِيْمًا³ بِحَمِي . اَمَلًا وَتَلَّحًا دَسَلًا مَلَّحًا حَ
 حَ اَمَلًا . مَلَّحًا اَحْمَرًا هَمَسَفَ مَحْفُوحًا وَتَلَّحًا . دَبَّو فَيَّ وَتَلَّحًا⁴
 حَ اَحْمَرًا . دَبَّو رِيْمًا وَتَلَّحًا حَ رِيْمًا . مَلَّحًا وَتَلَّحًا حَ اَحْمَرًا .
 هُوَسُو رِيْمًا اِيْمًا سَمَلًا هُوَامَرُ نَحَا فَبَرًا اَلَاوَرًا⁵ سَبَا هَدِيَا وَتَلَّحًا : حَ
 مَجْدِي اَحْمَرًا . هَسَا مَدْعَبًا سَمَلًا اَحْمَرًا . هَمَرُ فَتَلَّحًا حَ اَمَلًا . مَلَّحًا
 مَلَّحًا اَنَا رَاوَرًا⁶ اَنَا . وَتَلَّحًا مَدْعَبًا اَنَا اَحْمَرًا⁷ مَدْعَبًا . اَنَا اَنَا اَنَا
 اَنَا . اِيْمًا . لَا اَحْمَرًا . لَمَّا دَلَّحًا رِيْمًا اَنَا فِرْسَمًا . لَا مَدْعَبًا
 اَنَا مَحَ عَدَبًا . مَحَ اِيْمًا وَتَلَّحًا : اَنَا لَا مَدْعَبًا اَنَا وَتَلَّحًا سَبَا

M 44 v° b.

1. M pl. — 2. G ins. رِيْمًا — 3. G ins. in marg. — 4. M اَحْمَرًا (sic). — 5. M اَلَاوَرًا (sic). — 6. M اَنَا
 — 7. G اَحْمَرًا

the prophet clearly cries, in that he terms them deer, inasmuch as by means of their struggles against passions they trampled upon serpents and scorpions, and upon all the power of the the adversary (for a deer is a serpent-slaying animal); for he said thus : « There the does met one another, and saw one another's face. They passed over in number and none of them perished. They sought not one another, because the Lord commanded them, and his spirit gathered them »¹. And kinsmen shall know kinsmen, as the sacred Scripture teaches us, saying of Abraham and Isaac and Jacob who died, in one place, « he was added to his fathers », in another, « he was added to his kin », and again, « he was added to his people »². And David the wise, who as a prophet was initiated in and saw the future hope beforehand, when he had buried his son, bathed and anointed himself, and changed his garments, and set out a table. saying, « Wherefore do I fast? Shall I be able to bring him back any more? I shall go to him, but he himself will not return to me »³. He would not suddenly have been converted from that mournful sorrow to such great cheerfulness unless he had been assured that he should see the boy again living in the resurrection. The

1. Is., XXXI, 15, 16. — 2. Gen., XXV, 8 the best mss. have *laxo*; XXXV, 29. XLIX, 33. — 3. II Reg., XII, 23.

ܕܗ ܕܠܗܘܐ ܕܡܡܘܣܐ ܣܢܐ. ܡܗ ܐܠܗܝ ܕܡܗ ܗܩܘܠܐ ܡܘܥ ܐܡܠܝܗ ܕܡܗ
 ܡܘܥ: ܡܘܥ ܦܥܘܩܐ ܕܡܘܥܐ. ܡܘܥܢܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ
 ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ
 ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ ܕܡܘܥܐ

[Ϝ ΑΠ]Α¹ ΣΕΥΗΡΟΣ ΨΑΣΩΤΗΡΙΧΟΣ [ΠΕΠΙ]ΣΚΟΠΟΣ ΠΤ-
 CXXVIII. ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ [ΠΤΑΥ]ΤΩΟΤΗ ΔΕ ΝΟΣ ΠΕΣΤΡΑΤΗ[ΔΑΤ]ΗΣ
 ἸΜΠΤΕΧΣ ΑΥΩ ΕΤΤΑΙΝΥ [Π]ΑΤΡΙΚΙΟΣ ΠΕΧΑΥ ΠΑΥ
 ΖΗΟΥΩΝΗΤ ΠΔΙΚΑΙΟΝ ΞΕΟΥΤΥΝΖΟΔΟΣ ΕΔΟΥΤΗ (sic) ΠΩ
 ΤΟΥΤΟΣ ΕΒΟΩ ΜΠΕΤΕΨΥΕ ΕΡΟΚ ΑΗΠΕ ΕΠΤΣ ΕΖΟΥΤΗ ΠΚΕ-
 ΣΟΠ ΖΥΤΗΤΕΠΡΑΞΙΣ ΠΤΑΚΣΜΗΤΣ ΑΠΕΤΥΜΑΤ ΟΥΩΨΒ
 ΠΕΧΑΥ ΞΕΑΠΟΚ ΡΩ ΠΉΝΑΝ ΔΑΔΥ ΑΗ ΠΩΒ ΕΥΠΡΟ-

1. I have, on account of its historical importance, included this Coptic fragment, supplied by Mr. W.E. Crum, by kind permission of the authorities of the Metropolitan Museum of Art, New York, in whose volume on the « Monastery of Epiphanius » it will eventually appear. Mr. Crum states that it is written on a limestone ostrakon, found with many others in a ruined monastery in W. Thebes, during excavations carried out by the New York Museum, and that its date is about 600. The translation is Mr. Crum's, and the subject of the fragment is clearly the events which preceded the expulsion of Macedonius from the see of Constantinople.

doctors of the church, weaving words of consolation from these and similar thoughts and from scriptural indications, persuaded fathers and mothers who were mourning beyond measure that in the resurrection they would see and receive their children who had died, and in like manner kinsmen and friends.

CXVIII. — FRAGMENT OF A LETTER OF SEVERUS TO SOTERIC
 OF CAESAREA, FROM THE COPTIC.

Apa Severus to Soteric, (the) bishop of Cappadocia. But the Christ-loving and revered general¹ Patrick rose and said to him in righteous anger, « A synod that everyone has rejected it does not befit you to bring up afresh by the minute¹ which you have drawn up ». He answered and

1. στρατηλάτης [i. e. mag. militum]. For P. see Müller, *Fragm. Hist. Gr.*, V, p. 32 b; Jo. Mal., p. 404; Zach. Rh., VII, 4, 5, 8; 'Josh. Styl.' LIV-LVII, LXVI, LXIX-LXXI, LXXV, LXXXVII. — 2. πρῶξις.

ΚΡΗΜΑΤΙΖΕ ΠΤΩΤΗΖΟΔΟΣ ΤΕΠΡΑΞΙΣ ΔΕ ΕΤΗΜΑΤ ΠΤΑΙ-
 ΣΗΝΤΟΣ ΠΡΟΣ ΤΚΕΛΕΥΣΙΣ· ΜΠΕΥΣΕΒΗΣ ΠΗΡΡΟ ΕΙΟΥΨΥ
 ΕΠ̄ ΖΕΝΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΖΟΥΗ ΕΠΠΙΣΤΙΣ ΠΗΜΑΝ ΑΠΟΚ ΔΕ
 ΔΙΟΥΨΥΒ· ΠΕΧΑΙ ΖΕΝΕΥΣΟΟΥΗ ΑΠΠΕ Π[ΟΙ Π]ΕΥΚΡΑΤΟΣ
 (verso) ΖΕΝΕΚΟΥΨΥ' ΕΒΕΒΑΙΟΥ [Π]ΤΩΤΗΖΟΔΟΣ· ΖΙΤΗ-
 ΤΕΠΡΑΞΙ[Σ] ΕΤΗΜΑΤ· ΑΥΟΥΨΥΒ ΠΟΙ (Π)ΠΑ[Τ]ΡΙΚΙΟΣ
 ΕΤΤΑΙΗΤ· ΑΥΗ ΜΜΑΙΠΕΥΣ ΠΑΥΛΟΣ ΠΥΗΡΕ ΠΒΙΒΙΑΝΟΣ
 ΠΕΧΑΥ· ΖΕΑΥΗ ΖΕΚΑΣ ΕΚΝΑΖΕΠ ΠΤΟΥΤ Η̄ †ΟΥ
 ΜΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΡΟΚ· ΨΑΚΚΑ ΤΥΠΤΟΥΑ ΤΗΡΣ ΕΒΟΖ
 Π̄Π̄ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΠΕΧΕ ΠΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΔΕ ΟΗ ΠΑΥ ΙΟΥΛΙΑΝΟΣ·
 ΖΕΕΣΤΗ ΠΤΑΠΣΗ ΤΕΠΡΑΞΙΣ ΕΤΗΜΑΤ ΕΚΟΥΨΥ ΕΖΕΠ
 ΜΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΕΡΟΚ· ΠΗ ΟΗ ΠΕΠΤΑΥΑΝΑΠΚΑΖΕ¹
 ΜΜΟΚ ΕΧΙ ΑΠΑΥ ΖΙΖΥΠΟΥΓΡΑΦΗ ΠΤΟΥΟΥΤ ΠΠΕΠΙΣΚΟ-
 ΠΟΣ ΕΤΚΧΕΙΡΟΥΤΟΠΕΙ ΜΜΟΥΤ ΚΑΤΑ ΣΟΗ ΕΤΡΕΥΧΙ ΤΩΤΗ-
 ΖΟΔΟΣ ΠΧΑΛΧΗΝΔΟΗ †

1. The † is uncertain, but is inevitably required by the sense.

said, « But I for my part will bring up nothing that may prejudice ¹ the synod. As for that minute ², I drew it up at the bidding ³ of the devout ⁴ king, being desirous to bring certain monasteries into the faith with us ». But I answered and said, « His majesty ⁵ did not know that you were desirous of confirming ⁶ the synod by that minute ². The revered and Christ-loving patrician Paul the son of Vivian ⁷ answered and said, « And in order to reconcile four or five monasteries to yourself you will dissolve the whole unity of the churches ». The bishop Julian ⁸ also said to him, « Must we needs draw up that minute ², because you desire to reconcile the monasteries to yourself? And who constrained ⁹ you to receive oaths and signatures ¹⁰ from the bishops whom you from time to time ordain, ¹¹ that they would accept the synod of Chalcedon? »

1. προκρίζατίμειν — 2. πράξις. — 3. κέλευσις. — 4. ευσεβής. — 5. κράτος. — 6. βεβαιῶν.
 — 7. Probably the consul of 496 or 512. A Vivian was consul in 463; see Muller.
Fragm. Hist. Gr., IV, p. 126 a, 135 b]. — 8. [Of Halicarnassus?]. — 9. ἀναγκάζειν. —
 10. ὑπογραφή. — 11. χειροτονεῖν.

APPENDIX

Add. 1604
l. 37 r.

ⲙⲁⲛⲁⲕⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ
 ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ
 ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ
 ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ

ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ
 ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ
 ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ
 ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ
 ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ
 ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ ⲛⲉⲛⲁ

1. In this word in the ms., a ⲙ is always written above the line after ⲗ and a mark of abbreviation placed over the end of the word. — 2. Ms. ins. stop, and om. after ⲙⲉⲛⲁⲕⲁ.

APPENDIX

A CANON CONCERNING THE HOLY AND GREAT SEVERUS PATRIARCH OF ANTIOCH IN SYRIA WHICH IS PERFORMED ON THE 8th OF FEBRUARY, AND IS IN THE 4th OBLIQUE TONE¹.

The 1st hymn. Praise the glorious Lord.

The rod which was cleft² divided the indivisible sea and the sun saw land which had never seen it; and it whelmed the iniquitous foeman in the water of the deep, and Israel passed through by a road that had not been trodden, singing a hymn and saying, « Let us praise the Lord God for he is gloriously splendid and glorious »³.

Who is able and sufficient as is meet to praise thy triumphs, O saintly and blessed Severus? For they overcome and surpass all intelligence and reason and knowledge. Thee Christ raised up as a champion of the orthodox faith, Christ whom also thou didst praise 'for he is gloriously splendid and glorions'.

1. ἄγχος πλάγιος τέταρτος). 2. The author took ἀπέτην in EX., XIV, 16 to refer to the rod instead of the sea — 3. EX., XV, 1.

لا تزل عهدا ابيمى دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا لا عهدا دعمتا
 لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا.
 لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا.
 لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا.
 لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا.

37 v.

و بعد الحث

لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا.
 لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا.
 لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا.
 لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا.

و بعد فمدا

لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا. لا تزل عهدا دعمتا.

Since thou first receivedst the seal of light, thou didst never consent to defile this by the lusts of the world, but straightway betookest thyself to the life of asceticism and didst commune with Christ the King, the Saviour of all created things, whom also thou didst praise ‘for he is gloriously splendid and glorious’.

My heart hath been strengthened.

Thou art the strength and confirmation of them that hope in thee. Lord of all, thou art the light of them that are in darkness and to thee my spirit maketh confession without ceasing.

Thou art the strength of the truth, thou art the sound prop. Thou art the pillar and the foundation of the churches and we honour the day of thy commemoration.

Thou didst raise up and confirm the right faith in the churches which were torn by heresies, our father, and we honour the day of thy commemoration.

Lord, I have heard.

Thou rodest in procession upon horses which are those who please thee,

ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ

ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ

ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ
 ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ ܘܥܡܘܢܗܘܢ

38 A.

they may quickly in mercy be at peace and be united, and through thy prayer be delivered from the assaults of heresies.

Arise saintly one now also to defend the flock which hath fled to thee for refuge, and restrain by the might of thy prayer the treacherous wolves of all the heresies, who are howling to break it in pieces, and make them cease from it.

Thou confessedst the incarnate Word to be one hypostasis and nature only, that was in no wise divided or changed; and therefore the believers zealously honour the day of thy commemoration.

« I cried unto the Lord »¹.

I pour out my prayer before God, and to him I reveal and declare my distress, because my soul hath been filled with evil things, and my very life hath approached and reached Sheol. Lift me up from destruction, my God, like Jonah from beneath the sea and save me.

Thou passedst wisely through the grievous storm² of this perturbed world, holding the definition of the orthodox faith, and now in heaven thou dwellest with the saints because thou showedst thyself a strenuous defender of the teachings that are full of life, O blessed one.

1. Ps. cxli. 2. — 2. χειμών.

ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ

ܘܡܪܘܢ ܘܡܪܘܢ

ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ
 ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ ܘܥܘܠܘܢ

In knowledge and in a life of virtue, as in these two things ' thou didst glitter and shine brightly, while thou wast eminent in all things, and didst urge all nations to come to the faith and diligently admonish everyone with thy sound words, O blessed one.

*« Blessed art thou »*².

Once that tyrant commanded and provided the furnace to be heated in the plain of Dura to burn those who feared God, the furnace in which the three boys, having been made like to the one God, uttered a triple song of praise and said, « God of our saintly fathers, blessed art thou »².

When Marcian once set up the evil invocation of two natures to overthrow the orthodox, thereby, our father, thou beamest more illustrious in that thou didst urge and teach all men to cry and say, « God of our saintly fathers, blessed art thou ».

Thou showedst thyself an approved one among the doctors, O saintly Severus, and with them thou didst profess and proclaim and fill the world with the right doctrines and saidst, « The Son, the Word who became incar-

1. Sic Syr. — 2. Dan., iii, 52.

صملا ذممه صلا¹ وه² اللجعه² حه وبعجا وه³ بانحد³ الا وه³ اذقلا وبعه سقلا
 مبحجر ا وه³

وحدنه دلا وه³

ذوه وجاهه و. صملا اناحب وه³. سدعه دلا وه³. وبعه مبحر وه³
 سنه لصملا حلا وه³ ا ورا وبعلا وه³. مبحر دلا وبعه وه³. وه³ ولا فلاح
 وبعه وه³. لدا مبحر دلا وه³ ذوه وه³. وبعه وه³. وبعه وه³ اذقلا وه³. وه³
 وبعه وه³. مقلعلا وه³ ا مبحر وه³ ا مبحر وه³ ا مبحر وه³ ا مبحر وه³. مبحر دلا
 وبعه وه³ مبحر وه³. وه³ مبحر وه³ ا مبحر وه³. وه³ وه³. وه³ وه³
 مبحر وه³ وه³ ولا مبحر وه³ مبحر وه³ ا مبحر وه³. مبحر دلا
 وبعه وه³.

وه³ وبعه وه³

حب مبحر الا مبحر وه³ وه³. وبعه ا مبحر وه³ وه³ ا مبحر وه³

1. Ms. 5. 2. 0 ins. in smaller size. — 3. 7 ins. under line.

nate, is one nature and hypostasis » and taughtest us to cry and to say, « God of our saintly fathers, blessed art thou ».

« Bless, all ye »¹.

Praise him who was glorified on the holy mountain, and in the flame in the bush figured beforehand and showed to Moses by a miracle the mystery of the Virgin, the Lord of all, and exalt him without ceasing for ever and ever.

Praise him who bestowed such a luminary upon his church, one who stood forth as an advocate² of the right doctrines, and in all his contests was shown as victor, the Lord of all.

Thou becamest a teacher of the apostolic faith, and a subverter of the heresy that is full of impiety, thou who didst never divide Christ the Son, but who didst confess him. Praise the Lord of all.

« My soul magnifieth »³.

Thence we confess to be verily the God-bearer in whom we have been saved

1. Dan., III, 90. — 2. συνήγορος. — 3. Luke, I, 46.

39 v°.

حله فدهمى * مدينا
 مدلفل. وه بازمه فمحصا. سى ونى * دتلمر * االوهى مديونى حر
 مدلا ون حبال مدهوه * مديونى مديونى مديونى * مديونى مديونى مديونى.
 مديونى لا مديونى مديونى مديونى مديونى مديونى مديونى مديونى مديونى
 مديونى مديونى مديونى مديونى مديونى مديونى مديونى مديونى مديونى

1 Ms. ٥٥٠.

and delivered, O pure Virgin, and¹ together with the bodiless hosts we all magnify thee.

We who have been enlightened through thee proclaim thee to be verily the teacher of orthodoxy, and therefore the church and all its children honour the day of thy commemoration.

Truly thou art the invariable image of all the orthodox teachers, carrying their doctrine and their manner of life at the same time, saintly Severus.

1. Ms. om.

ADDITIONAL INDICES

To T. VI fasc. 1 and T. VII fasc. 5 (THE HYMNS OF SEVERUS).

Authors to whom hymns are ascribed.

Rabbula, bp. of Edessa (d. 435)	101, 339
Philoxenus, bp. of Hierapolis (circ. 515)	1
Severus, patriarch of Antioch (d. 538) . 2-45, 51-61, 64-73, 75-100, 102-153, 155-190, 198-207, 212, 215, 216?, 227-234, 244-299, 303-305, 311-315, 317-320, 322, 324, 325, 331-338, 340-346, 348-356, 359.	
John son of Aphthonia, archim. of Kenneshre (d. 538). 1, 46-50, 63, 74, 101, 191-193, 208-211, 213, 214, 217-226, *301, *307-310, *316, *321, *323, *326-329, 357, *358* 1.	
John Psaltes Calligraphus, archim. of Kenneshre (circ. 600).	154, 195-197
Paul, bp. of Edessa (circ. 625).	62
An Alexandrine poet	194, 306
An Edessene poet	360
Unknown (Greek)	300, 302, 330
— (Syriac)	235-243, 347, 361-365

*Index of names and subjects*²

Aegae.	249	Constantinople, synod of.	255
Alexandria	282-285	Cyprus	389
Anastasius, emperor	298	Cyrl	240, 242, 244
Antioch	395. Era of. 291, 293	Daphne, near Antioch.	188
Antony	193	Diocletian, emperor	229
Apollo, statue of, at Daphne.	188	Diphysites	174, 245
Apostles, church of the, at Meroe	286	Drosis, martyr	209, 210
Arabs	201	Egypt	197
Arcadius, emperor	240	Egyptian martyrs.	197
Arianism	381	εἰσέλασμα	305
Arius.	252, 256	Eleazar, teacher of Maccabee martyrs. 195, 196	
Athanasius	232, 233, 242, 244	Euphemia, martyr	211
Babylas, bp. of Antioch.	186, 187	Eutyches	250
Bacchus, martyr.	189	Forty martyrs	202-207
Basil.	233, 234-236, 242, 244	Gentilian martyrs.	199
Brumalia	300	Gratian, emperor.	254, 255
Calliopius, τοποτηρητής.	309	Gregory of Nazianzus . . 233-236, 242, 244	
Cappadocia	300	— the Wonder-worker	231
Chalcedon, synod of	289	Harith, martyr	202
Constantine, emperor	251, 252, 256		

1. The hymns marked with an asterisk are ascribed to 'John the archimandrite', by which John Psaltes may be meant; but 358 is in B given to the son of Aphthonia. — 2. Biblical subjects are not included in this index. The numbers refer to the bracketed page-numbers.

Homerite martyrs	201	Paul, bp. of Edessa	387, 389
Honorius, emperor	253	Pelagia, martyr	212
Huns	299, 300	Persian martyrs	198
Hypatius, <i>mag. mil. Orientis</i>	249	Persians	249, 301, 302, 389
Ignatius	227, 235	Peter, bp. of Alexandria and martyr. 229, 230	
Indictions.	229, 249, 389	— of Callinicus, patr. of Antioch. 246,	
James, bp. of Edessa	43, 389	247	
Jeremias, martyr	198	— syncellus	360, 361
Jews	201	Phantasiasts.	245
John Chrysostom	238, 239, 242	Porphyry, bp. of Antioch	236, 237
— Psaltes Calligraphus	389	Psom, martyr.	198
— son of Aphthonia	248, 389	πρωγεῖον	178
Julian, emperor	188, 199	Romanus, monastery of	381
— patr. of Antioch.	247	Saracens.	201
Justin, emperor.	201	Sebaste (Sebastia).	201
Juventius, martyr.	199	Seleucus Nicator, King of Syria	389
Kenneshre, monastery of.	387	Sergius, martyr	189-191
Leontius, martyr	183	Severus	43, 244-245, 289
Longinus, martyr.	199	Shmuni.	195, 196
Maccabee martyrs.	195, 196	Simeon Stylites	192
Mary the Virgin, church of, at Antioch. 229		στρατηλάτης	249
Masruk, King of the Homerites.	201	Thecla, martyr	160
Maximus, martyr	199	Theodosius I, emperor.	240, 253, 255, 256
Menas, martyr	191	— II, emperor	240
Meroe, near Antioch	286	τοποτηρητής.	309
Nestorius	241, 245	Trajan, emperor	209
Nigran.	201	Trimarius, dancer.	305
Nilus, martyr.	198	Valens, emperor	255
πανδέξται (cemeteries)	257	Valentinian, emperor.	254
Paor, martyr	198	Vitalian	298

INDEX OF QUOTATIONS¹

Gen. i, 9.	293	Gen. xv, 6.	220
— — 26, 27.	69	— xviii, 4-5.	382
— — 27, 28	155	— xix, 15, 17, 20.	304
— ii, 7.	162	— — 17, 20.	320
— — 15.	69	— xxviii, 16, 17	156
— — 21, 22	157	— — 16-18.	161
— — iii, 14, 15	191	— — 24-26.	361
— — 16.	46	Ex. iii, 2 (neither P nor LAA	227
— — 17-20	55, 355	— — xii, 6, 7, 21, 22 LAA	270
— — 19.	376	— — 16 LAA	88

1. The biblical references are to the Peshito, and the citations follow the Peshito text except where it is otherwise stated.

Ex. xiii, 19 <i>LAA</i>	361	Ps. x, 15	301
— xv, 2-4 <i>LAA</i>	299	— xiii, 3	294
— xix, 17, 18 <i>LAA</i>	160	— — 4 (neither P nor <i>LAA</i>)	361
— xx, 18, 19 <i>LAA</i>	160	— xv, 1	211
Lev. xiv, 3-7	338	— — 5 <i>LAA</i>	324
Num. i, 46 (?); ii, 32 (?) <i>LAA</i>	205	— xvi, 4	301
— xi, 23 <i>LAA</i>	289	— — 11	324, 379
— xiv, 28, 29 <i>LAV</i>	206	— xvii, 15 <i>LAA</i>	324
— xvii, 7, 8	158	— xviii, 6	300
— xviii, 2	158	— — 10	47, 48, 52, 141
Deut. vi, 4 <i>LAV</i>	149	— — 11 (neither P nor <i>LAA</i>)	143
— xxxii, 15 <i>LAA</i>	166	— — 29	76, 336
I Reg. xvii, 34-36	347	— — 33	347
— — 49-51	347	— — 36	117
II Reg. xxiii, 13-17	219	— — 38	190
III Reg. ii, 3, 4	254	— — 50, 51	252
IV Reg. xxi, 1-xxiii, 25	255	— xix, 1	98
Job viii, 8, 9 <i>LAA</i>	351	— — 2-5	169
— ix, 25, 26 <i>LAA</i>	351	— — 10	312
— x, 7-13 <i>LAV</i>	376	— — 15	78
— xiii, 24-xiv, 5 <i>LAA</i>	372	— xx, 9 <i>LAV</i>	147
— xiv, 4, 5 <i>LAA</i>	366	— xxi, 2	252
— xv, 14-16 <i>LAA</i>	366	— — 7 <i>LAA</i>	166
— xvii, 11, 12 <i>LAV</i>	322	— — 14 <i>LAA</i>	141
— xix, 25, 26 <i>LAA</i>	178	— xxii, 8 (neither P nor <i>LAA</i>)	111
— xxv, 4-6 <i>LAA</i>	366	— — 8, 9	289
— xxx, 23 <i>LAV</i>	375	— — 23	140
— xxxviii, 4-7 <i>LAV</i> (vers. Paul Tell.)	383	— xxiii, 1	48
— xliii, 5, 6 <i>LAV</i>	363	— — 3	116, 224
Ps. i, 2	307, 363	— xxiv, 3	367
— ii, 11	69, 163, 318	— — 5, 167 (<i>LAA</i>), 184, 233 (<i>LAA</i>), 246	
— iii, 2	348	— — 7, 9	143, 270, 280
— — 4 <i>LAA</i>	146	— — 7-10	143, 144
— — 8	310	— — 9, 10 <i>LAV</i>	141
— iv, 4	178, 243	— xxv, 4	56
— v, 4	340	— — 6	282, 284
— — 7	200	— — 7	187, 222, 370, 373
— — 13 <i>LAA</i>	167	— — 9	217
— vi, 2	386	— — 12	204
— — 3	75, 315	— — 20	332
— — 5	165, 317, 381	— xxvii, 4	251, 344, 346, 378
— — 7	344	— — 6	350
— — 8	98	— xxviii, 1	284
— — 9	97 (<i>LAA</i>), 100	— — 9	364
— — 10	302, 333 (<i>LAA</i>), 342	— xxix, 1	130, 337
— — 11	110	— — 3	61
— — 12	304, 327	— xxx, 4 <i>LAV</i>	90
— — 13	118	— xxxi, 8 <i>LAA</i>	118

Ps. XXXI, 10.	307	Ps. XLVI, 9	120
— — 11	315, 329	— — 12 <i>LXX</i>	54
— — 16.	346	— XLVII, 2.	129
— — 20.	59	— — 3.	145
— — 24.	138	— — 6.	141, 142, 143
— — 25.	67	— — 9.	124
— XXXII, 4.	190	— — 10	253
— — 5	84, 294, 339	— XLVIII, 3 <i>LXX</i> , ...	359
— — 11	223	— XLIX, 2	304
— XXXIII, 1.	137, 214	— — 3	71, 331, 371, 382, 357
— — 15 <i>LXX</i>	80	— — 4	239
— — 19.	236	— — 9 <i>LXX</i>	248
— XXXIV, 2.	175	— — 12 (?)	304
— — 4.	234	— L, 5.	335
— — 9	74	— — 15	386
— — 10 <i>LXX</i>	101	— LI, 4.	106, 337, 338, 342
— — 12	216	— — 6	149, 310 (<i>LXX</i>)
— — 13	219, 233	— — 7.	65
— — 15.	74 (bis)	— — 9	64, 229, 258 (bis), 338, 345
— XXXVI, 8.	295	— — 11	299, 321 (?)
— — 9, 10.	276	— — 12.	341
— — 10.	65, 340, 359 (<i>LXX</i>)	— — 16, 17.	279
— XXXVII, 2.	288, 386	— — 19.	315
— — 7	176	— LIV, 3	356
— — 23.	252, 344	— LV, 2 <i>LXX</i>	305
— — 27	326	— — 5, 6	358
— — 31.	191	— — 24.	215
— XXXVIII, 4. 341, 347 (neither P nor <i>LXX</i>)		— LVII, 4.	55, 151, 159
— — 5	280, 315	— LX, 4	293, 296 (<i>LXX</i>)
— XL, 3	241, 324 (<i>LXX</i>)	— — 5	295
— — 13.	338	— — 8 <i>LXX</i>	50, 298
— — 14.	318	— LXI, 6.	231
— XLI, 5	79	— — 8 <i>LXX</i>	191, 213, 245
— XLII, 2	122 (<i>LXX</i>)	— LXII, 4	312
— — 4.	307	— LXIII, 3	330
— XLIII, 4	73	— — 4	376
— XLIV, 2	103 (<i>LXX</i>), 193	— — 9	253
— — 10 <i>LXX</i>	136	— — 12.	107, 115 (<i>LXX</i>)
— — 18-21, 25-27 <i>LXX</i>	327	— LXV, 1	340 (bis)
— — 22.	80	— — 2.	350
— — 26.	67	— — 6.	195
— XLV, 3	176, 238	— — 10, 11	288
— — 8	240, 368	— — 11.	290, 291 (<i>LXX</i>)
— — 10	212	— LXVI, 3	49
— — 12	208	— — 8	62
— XLVI, 2	300	— — 11 (neither P nor <i>LXX</i>).	296
— — 5	239	— — 15.	341
— — 6	241	— — 16. 89, 126, 139, 192, 205, 210, 243, 245	

Ps. LXVII, 2	366	Ps. LXXXVI, 12	302
— LXVIII, 3	202	— — 13	62 (?), 261
— — 5	123	— — 14	81
— — 6	370	— — 15	356
— — 12 LAA	232	— LXXXVII, 3	350
— — 19	169	— LXXXVIII, 2, 95, 261, 316, 332, 362, 369	
— — 28	168	— — 6	174
— — 32	197	— — 8 LAA	221
— — 36	178, 235	— LXXXIX, 2	373
— LXXIX, 23 LAV	61	— — 6	302, 377
— LXXI, 6 LAV	248	— — 18	300
— — 8	279	— — 20	106
— — 10-12 LAV	310	— — 38	189
— — 14	277	— XC, 4	351
— — 23	336	— — 7	282, 297
— LXXII, 6	52, 141	— — 9	287, 329
— — 10	51	— — 17	277
— — 17 (neither P nor LAV)	171	— XCI, 1	368
— LXXIII, 2	343 (LAV), 344	— — 1, 2 LAV	308
— — 24	344	— — 4-6 LAA	308
— — 27	199, 288	— — 13 LAV	309
— LXXIV, 12 LAV	118	— — 14 LAA	309
— — 13, 14	58 (LAA), 321	— XCII, 2	125, 127
— LXXV, 4	288	— — 3	124
— — 8	282	— — 6	157, 377
— LXXVI, 2	147	— — 12	219
— LXXVII, 11 LAV	109, 198	— XCIII, 1	118, 120
— — 15	91 (LAV), 102	— — 2 LAV	144
— LXXVIII, 54 (neither P nor LAV)	249	— — 5	225
— LXXIX, 1	300	— XCIV, 1	310
— — 8, 286, 300 (neither P nor LAV)		— — 8	94
— — 9, 164, 247 (LAV), 285, 290 (?),		— — 17 LAA	119
— — — 299 LAV		— XCV, 1	123, 244
— — 10	154	— — 6	259
— LXXXI, 4	57	— — 10	206
— — 11	231	— XCVI, 2	135, 172
— LXXXIII, 3, 4	302	— — 11	135
— LXXXIV, 2	251	— — 12	138
— — 4, 5	317	— — 13	304, 327
— — 7 LAA	324	— XCVII, 4 LAA	118
— — 9	53, 136, 222	— — 8	152
— — 12 LAA	214	— XCVIII, 1	132, 134 (LAV), 146, 186
— LXXXVI, 1	241	— — — (LAV), 321 (?), 383 (?)	
— — 2, 346 (neither P nor LAA), 348		— — 2	151
— — 4	342	— — 8	58
— — 6	286	— — 9	304, 327
— — 8	63	— — unidentified	138
— — 10 LAA	201	— c. 3 (neither P nor LAV)	155, 162

Ps. c, 4	378	Ps. cxvii, 17	366
— ci, 1	311	— — 19	378
— cii, 2	350	— — 22 <i>LAA</i>	250
— — 4 <i>LAA</i>	329 bis)	— — 23	121
— — 11.	283	— cxviii, 1	134, 276, 353
— — 12.	73, 322	— — 4	221, 331
— — 19.	225	— — 26	96
— — 22 <i>LAA</i>	165	— — 27	66
— — 25.	316	— — 29	276, 313
— ciii, 10.	295, 298	— — 35	344, 349
— — 21	286	— — 38	344
— ciii, 3	61	— — 57, 58 <i>LAA</i>	306
— — 24.	112, 273	— — 58 (?)	348
— — 29.	354	— — 59	348
— cix, 1	319, 338	— — 81	196
— — 3	236	— — 84 ?	329
— — 7	227	— — 120.	191, 328
— cvi, 2	46, 201	— — 133.	277, 321 (<i>LAA</i>)
— — 4	303	— — 136 <i>LAA</i>	283, 343
— — 6	385	— — 137 (neither P nor <i>LAA</i>)	217
— cvii, 2	47, 201, 371	— — 148, 149.	336
— — 16	118	— — 155	287
— — 32	369	— cxxi, 3	251
— cviii, 7	352	— cxxii, 1	51, 257, 342
— — 8 <i>LAA</i>	50, 298	— — 2	257
— cix, 21.	324, 384	— — 3 <i>LAA</i>	86
— cxi, 1	302, 363 (<i>LAA</i>)	— cxxxiii, 4.	327
— — 6	45, 173	— — 8	314
— — 9.	203	— cxxy, 1	52, 161, 244, 278
— cxii, 1	254	— — 2	106 (<i>LAA</i>), 209, 374
— — 2 <i>LAA</i>	202	— — 3	128
— — 4	123	— cxxxix, 3.	311
— — 5 <i>LAA</i>	172	— — 4 (neither P nor <i>LAA</i>)	349
— — 6	229	— cxxxii, 8.	114
— — 10.	309, 322 (<i>LAA</i>)	— cxxxii, 1.	125
— cxiii, 2	265	— — 2	105, 365 (<i>LAA</i>)
— — 4	99	— — 3 (neither P nor <i>LAA</i>)	341
— — 6	183	— — 13.	158
— cxiv, 1	334, 385	— cxxxiii, 1 (neither P nor <i>LAA</i>)	131
— — 2	302	— — 1, 2.	335
— — 3	310	— cxxxiv, 1.	72
— — 10.	220	— — 2	226, 335, 364
— — 17-19	236	— — 6	183, 310 (<i>LAA</i>)
— — 23.	301	— — 13.	265
— cxv, 7 <i>LAA</i>	313	— cxxxv, 1.	276
— — 14, 18	96	— — 4 (neither P nor <i>LAA</i>)	335
— — 17.	341, 345	— — 13.	335
— cxvi, 2	349	— — 15.	59

Ps. CXXXVII, 1	302, 333	LAA	Sir. XVII, 31	LAA	363
— — 5.	150		XVIII, 7, 8	LAA	351
— CXXXVIII, 6.	112	LAA, 185	— XXI, 1	LAA	357
— — 14.	82		— XXII, 5, 11.		300
— CXXXIX, 2, 5	317		— — 11, 6	LAA	329
— — 4.	88		Is. I, 4-6	LAA	285
— — 5.	343		— — 18.		65
— — 6.	343		— III, 12-14	LAA	326
— — 8.	346		— VI, 1-7	LAA	260
— — 12.	200		— — 6, 7	LAA	272
— CXL, 2.	345	bis	— VII, 14.	50, 157	(LAA
— — 4, 9	LAA		— VIII, 6.		77
— — 10.	254		— IX, 1, 2.		193
— CXLII, 1(?)	329		— — 2	LAA (?)	169
— — 4.	343		— — 6.		50
— — 8.	324		— — 16, 17	LAA	326
— CXLIII, 2.	254		— X, 33 — XI, 3.		175
— CXLIII, 4.	93	LAA, 303, 358	— XII, 2, 3.		63
— CXLIV, 7, 8.	124		— XIV, 3-15.		187
— — 9.	85, 276		— — 10, 11 (LAA reading added).		101
— — 12.	92		— — 12.		343
— — 14.	366		— XVI, 3, 4	LAA	333
— — 15.	257		— XXIV, 16-20	LAA	282
— — 21.	156, 174		— — 23 (?)		143
— CXLV, 4.	372		— — 23 — XXV, 1	LAA	271
— — 6	LAA		— XXV, 6	LAA	271
— — 8.	339, 350		— — 6-10	LAA	355, 356
— CXLVI, 7.	366		— XXVI, 9	LAA	124
— CXLVII, 6.	207		— — 18, 19	LAA	288
— CXLVIII, 1.	260		— XXVIII, 16.		250
— — 12.	224		— XXIX, 13, 14.		330
— — 14.	198		— XXX, 15.		291
— CXLIX, 2.	98		— — 18	LAA	375
— — 5.	138		— — 18, 19	LXX	356
— — 6.	307		— XXXI, 10.		135
Prov. XVIII, 2, 3.	337		— XXXII, 1-6.		184
— XXIV, 27-29	LAA		— XXXIII, 13-16	LXX	352
Ecd. I, 2, 3	LAA		— XXXV, 3-10.		134
— VII, 20, 21	LAA		— — 9.		134
Cant. I, 2, 3.	105		— XL, 27 — XII, 1.		203
Wisd. III, 5, 6	LAA		— XLVI, 12, 13	LAA	303
— VII, 3-6	LAA		— XLIX, 14-18.		250
— IX, 5	LXX		— — 18-21		137
— — 14, 15	LAA		— LI, 11.		135
— XIV, 6, 7	LAA		— LV, 6-9	LXX	327
— XVI, 11	LXX		— LVII, 19-21	LAA	298
Sir. II, 12, 13	LAA		— LVIII, 1, 2.		298
— X, 9	LAA (?)		— LIX, 11-13	LAA	287

Is. lxi, 3-8	227	Ps. Sol. iii, 1-6. 314 see Errata in tom. VII.	
— 10, 11.	135	Matth. i, 1.	156
lxii, 1, 2.	136	— — 20.	51, 54
lxiii, 17, 18 <i>LXX</i>	354	— — 21.	54
— 19.	299	— — 23.	54
— lxxiv, 5-9 <i>LXX</i>	360	— ii, 2.	53
— lxxv, 15-18 <i>LXX</i>	363	— — 10-12.	47
— — 22 <i>LXX</i>	363	— — 11.	48, 53
— lxxvi, 6-10.	131	— — iii, 1, 2.	165
— — 17-19 <i>LXX</i>	311	— — 7-9.	163
Jer. iii, 14 <i>LXX</i>	64	— — 13, 14.	60
— — viii, 3-5 <i>LXX</i>	433	— — 14, 15.	67
— — viii, 16, 17 <i>LXX</i>	204	— — 14-17.	58
— — ix, 1 <i>LXX</i>	307	— — 15.	64
— — 2, 3 <i>LXX</i>	306	— — 16.	60
— — 9 <i>LXX</i>	315	— — 17.	65
— — 23.	303	— — iv, 14-16.	143
— — xv, 16, 17 <i>LXX</i>	316	— — v, 14, 15.	193
— — xvii, 13, 14 <i>LXX</i>	334	— — — 38-40.	218
— — — 15, 16 <i>LXX</i>	316	— — 44, 45.	85
— — xxxi, 15, 16.	154	— — vi, 3, 4, 6.	194
— — xxxvii, 2 <i>LXX</i>	204	— — 9.	270
— — li, 6-9 <i>LXX</i>	199	— — — 9-13.	220
— — unidentified.	45	— — — 17, 18.	72, 74
Eam. iii, 22 neither P nor <i>LXX</i>	283	— — — vii, 13.	343
— — — 25-30.	319	— — — 13, 14.	343
Ez. xviii, 21-23.	286	— — — 26, 27.	250
— — — 30-32 <i>LXX</i>	374	— — — viii, 1-4.	75
— — — xxxvii, 15-17.	176	— — — 5-10.	80
Dan. iii, 16-18 Theod.	290	— — — 14, 15.	81
— — — 34, 35 Theod.	281	— — — 23-27.	83
— — — 42 Theod.	373	— — — 28-32.	91
— — — 45 Theod.	310	— — — ix, 1-6.	79
Hos. ii, 23-25.	135	— — — 18, 19, 23-26.	85
— — — vi, 4-7 <i>LXX</i>	331	— — — 20-22.	78
Amos v, 24.	284	— — — 27-30.	86
— — — viii, 9, 10.	291	— — — x, 17-22.	186
Jon. iii, 7, 8.	68	— — — 19, 20.	234
Mic. iv, 4, 5 <i>LXX</i>	320	— — — 35-49.	222
— — — vii, 7-9.	314	— — — 37, 38.	362
Nah. i, 7 1 st clause <i>LXX</i>	319	— — — xi, 7-11.	163
Hag. ii, 7-10.	237	— — — 12, 13.	109, 320
— — — 9, 10 <i>LXX</i>	177	— — — 28-30.	317
Zech. ii, 3-5 <i>LXX</i>	177	— — — 30.	319
— — — v, 1-5 <i>LXX</i>	177	— — — xii, 9-13.	88
— — — v, 1.	291, 292	— — — xiii, 24-30.	325
— — — xi, 7, 8.	175	— — — xiv, 3, 4.	165
I V Macc. v, 4-xvii, 16.	195	— — — 3-5.	239

Math. xiv, 9-11	239	Luke ii, 25-32	383
— xv, 21-28	89	— iii, 22	65
— xvi, 16-19	326	— v, 12-14	75
— xvii, 19-21	309	— — 18-25	79
— — 20, 21	17	— vii, 2-9	80
— xviii, 12, 13	55, 160	— — 11-16	90
— xix, 13-15	377	— — 24-28	163
— xxi, 7	95	— — 36-38	84
— — 15	94, 97	— viii, 22-25	83
— xxii, 11-13	315	— — 26-33	91
— xxiv, 27	117	— — 43-48	78
— — 29, 30	117, 127	x, 49	309
— — 50, 51	315	— — 30-35	93
— xxv, 31-34	227	— xi, 2	270
— — 31-41	354	— — 2-4	220
— — 34, 41	357	— — 9, 10	385
— — 34, 46 (?)	353	— — 13, 14	56
— — 41	315	— xii, 48-50	228
— xxvii, 19	108	— — 49, 50	205
— — 24, 25	108	— — 49-53	208
— — 27-31	113	— xiii, 6-9	166
— — 39-44	111	— xiv, 25-27	361
— — 50-54	111	— — 26, 27	362
— — 51, 52	118	— xv, 3-6	318
— xxviii, 5-10	121	— — 3-32	280
— — 8-10	125	— — 7	137
— — 20	129	— xvii, 3	103
Mark, i, 11	65	— — 5, 6	309
— — 40-44	57	— — 13	68
— ii, 3-13	79	— xix, 35	95
— iii, 16, 17	171	— xxi, 14-19	356
— iv, 38, 39	83	— — 25-27	127
— v, 1-4	91	— xxii, 14-16	100
— — 25-34	78	— xxiii, 39-43	169
— — 43	85	— xxiv, 1-5	125
— vi, 17, 18	165	John i, 1-3	171
— vii, 24-30	89	— — 1-4	152
— x, 13-16	377	— — 9-10	74
— xi, 7	95	— — 11-14	131
— xiii, 24-26	127	— — 14	52, 252
Luke i, 6, 7	45	— — 26, 27	66
— — 28	52	— — 29	49, 55, 64, 388
— — 35	160	— — 29-31	164
— — 39-45	56	— — 49-51	214
— — 79	143	— iii, 29-32	165
— ii, 8-15	49	— iv, 22-24	147
— — 10-12	63	— — 46-50	30
— — 13, 14	387	— v, 25-29	128

John	vi, 53, 54.	267	Rom.	vi, 3-9.	132
—	— 55-58.	266	—	vii, 6.	153 (bis), 382
—	vii, 14.	140	—	— 14-19.	325
—	— 28-30.	140	—	— 19-26.	328
—	— 37-39.	234	—	viii, 5-9.	213
—	ix, 1-7.	76	—	— 29.	50
—	x, 11-16.	234	—	— 34-39.	210
—	xi, 1, 33-40, 43, 44.	92	—	ix, 22-26.	135
—	— 21-27.	196	—	xi, 33.	46, 115
—	xii, 14.	95	—	xii, 13.	331
—	— 24, 25.	225	—	xiv, 15-17.	69
—	— 31, 32.	317	I Cor.	i, 23-25.	142
—	— 31-33.	110	—	— 23-28.	115
—	xiii, 3-5.	107	—	ii, 8.	116
—	— 23.	173	—	iii, 11-13.	172
—	— 23-25.	171	—	v, 7, 8.	74
—	— 31, 32.	317	—	vi, 20.	361
—	xiv, 12.	353	—	vii, 23.	361
—	— 27.	292, 346	—	— 28-30.	217
—	xv, 11-15.	221	—	ix, 22.	71
—	xvi, 33.	95, 216, 263 (bis)	—	— 25-26.	190
—	xix, 16, 17.	318	—	x, 12.	104
—	xx, 1-3, 11-13.	119	—	xii, 4-11.	231
—	— 11, 12.	129	—	xiii, 12 (?).	74
—	— 11-17.	272	—	— 12-xiv, 1.	184
—	— 24-29.	175	—	xv, 16-20.	217
—	xxi, 20.	171	—	— 26.	114
Acts	i, 15-17 Harkl.	103	—	— 32-34.	218
—	ii, 1-11 Harkl.	148	II Cor.	iii, 17-iv, 1.	271
—	— 3-6.	151	—	— 18.	255, 261
—	— 12-22 Harkl.	153	—	iv, 7-10.	307
—	vi, 6, 7 Harkl. (?)	237	—	— 7-12.	233
—	vi, 15 Harkl.	167	—	— 11, 12.	250
—	vii, 55-60 Harkl.	168	—	— 14-18.	215
—	ix, 15 Harkl.	170	—	v, 15.	361
—	xiii, 2 Harkl.	152	—	— 17, 18.	64, 121
—	xiv, 21, 22 Harkl.	314	—	vi, 11, 12.	170
—	xvi, 7 Harkl.	152	—	viii, 5.	332
—	xvii, 27, 28 Harkl.	293	—	ix, 10, 11.	332
—	xix, 20 Harkl.	237	—	x, 2-6.	207
—	xxi, 10, 11 Harkl.	152	—	— 3-6.	192
Rom.	i, 20-25.	197	—	xiii, 2, 3.	170, 218
—	— 26-29.	325	Gal.	i, 1, 11.	225
—	ii, 4.	59	—	ii, 8-10.	237
—	— 4, 5.	296	—	— 9, 10.	331
—	— 5.	316	—	iii, 1-7.	223
—	iv, 3.	220	—	— 26, 27.	139
—	— 16-18.	198	—	— 26-29.	210

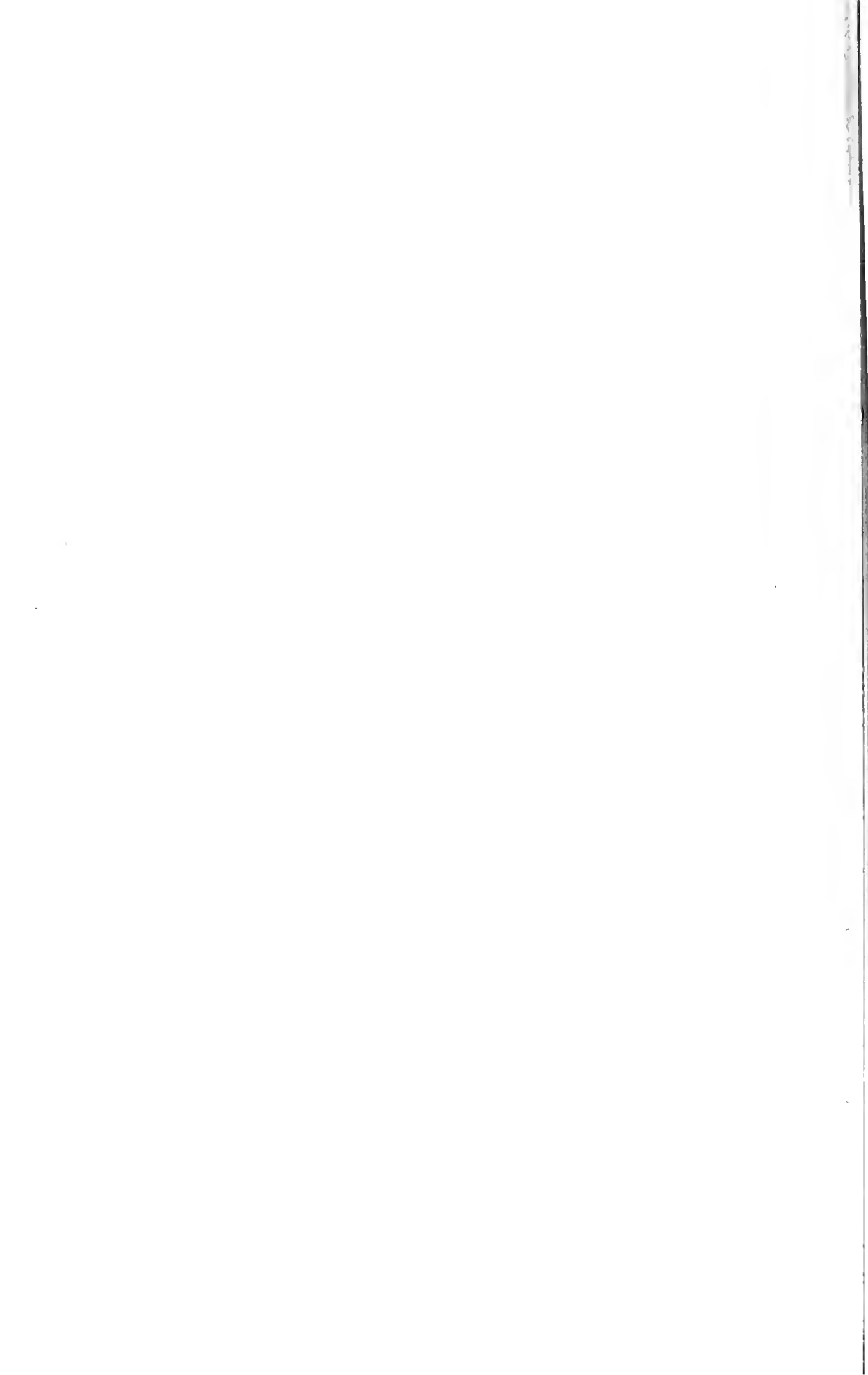
Gal. iv, 4.	53	I Thess. v, 4-8.	127
— v, 16, 17.	68	— vi, 13-16.	120
— — 17.	328	II Thess. iii, 1, 2.	237
— — 24.	370	I Tim. iii, 14, 15.	193
— 24-26.	363	— — 14-16.	183
Eph. i, 20, 21.	145	— — 15, 16.	218
— — 22-ii, 2.	129	— v, 3-5.	370
— — ii, 1, 4-6.	146	— — 9, 10.	371
— — 4-6.	141, 161, 270	II Tim. i, 10.	114
— — 4-7.	142	— — ii, 1-4.	322
— — 6.	143	— — iv, 6-8.	212
— — 8, 9.	270	Tit. ii, 11-15.	222
— — 12.	145	Heb. i, 1.	158
— — iii, 8-10.	113	— — 1-3.	340
— — iv, 3-6.	133	— — 3.	293, 388
— — 8-10.	145	— — ii, 14.	62, 114, 146, 187, 267
— — 9, 10.	123	— — 14, 15.	141, 375
— — 13.	71	— — 16.	49
— — 20-25.	269	— — 17.	50, 61
— — 22.	138	— — 17-iii, 3.	368
— — 22-24.	194, 323	— — iv, 14, 15.	116, 145, 368
— — 24, 25.	73	— — 15.	50, 59, 61
— — v, 2.	75	— — 16.	360, 371
— — vi, 10-12.	194	— — v, 5, 6, 9, 10.	368
— — 10-13.	286	— — ix, 3-5.	158
— — 14-16.	191	— — 28.	75
— — 14-20.	188	— — x, 19-24.	258
— — 16.	318	— — xi, 22.	361
Philipp. i, 7.	170	— — xii, 23.	273
— — 21-24.	212	— — xiii, 1-3.	331
— — ii, 5-7.	110	— — 7.	229
— — 5-9.	384	— — 7, 8.	226
— — 7.	105	— — 11, 12.	226
— — 14-16.	169	James v, 16.	390
— — 15, 16.	138	I Pet. i, 12, 13.	261
— — 20, 21.	303	— — ii, 24.	113
Col. i, 16-19.	163	— — iv, 18.	313
— — ii, 1-3.	170	I John v, 6, 8.	132
— — 11-13.	133	Ign., ad Rom., 4, 6.	228
— — iii, 1-3.	130	Mart. S. Marci, 3.	172
— — 3.	143	Acta S. Petri Mart. Alex. (ed. Viteau),	
— — 5.	246, 248	p. 75 ff.	230
— — 5, 6.	129	Greg. Nyss., <i>De vita S. Greg. Thaum.</i>	231
— — 9, 10.	137, 194, 323	Naz., unidentified.	57
I Thess. iv, 13, 14.	377	Soer., <i>H. E.</i> v, 25.	256
— — 13-17.	126	Theodoret, <i>H. E.</i> v, 17, 24.	256

ERRATA

- P. 6 l. 15, 16. For 'another text seems to have' read 'the Harklensian version has'.
- P. 18 l. 15. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק (correct the Errata to tom. VI fasc. 1).
- P. 81 vers. l. 5. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק (correct the Errata to tom. VI fasc. 1).
- P. 183 l. 6. For **הַאֲוֹרֹת** read **הַאֲוֹרֹת**.
- P. 187 n. c l. 8. For '(sic) לְיַחֲזֵק ' read '(sic) לְיַחֲזֵק '.
- P. 192 n. cl. 1. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- Ibid.* n. hl. 2 For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 205 l. 10. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 230 l. 4 of notes. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 232 vers. n. 4. Before 'he' ins. 'in that'.
- P. 233 n. 1. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 237 l. 7. Before לְיַחֲזֵק ins. לְיַחֲזֵק .
- P. 240 l. 11. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 243 vers. n. 3l. 2. For ; read ?
- P. 270 l. 1. After לְיַחֲזֵק ins. ref. ^a.
- P. 293 vers. l. 5. After 'hand' ins. ref. ^b.
- P. 296 vers. l. 9. For 'will est' read 'willest'.
- P. 307 l. 7. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- Ibid.* n. cl. 1. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- Ibid.* n. 1. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 315 n. d. For 'l' read 'l'.
- P. 325 l. 2. After לְיַחֲזֵק ins. stop.
- P. 326 n. cl. 1. Dele stop at end of line.
- P. 331 vers. n. 2l. 5. For 'convenant' read 'covenant'.
- P. 337 and 339 heading. Dele 'AG.MN'.
- P. 340 n. f. l. 2. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 343 n. b l. 2. After לְיַחֲזֵק ins. stop.
- P. 344 l. 2. After לְיַחֲזֵק ins. stop.
- P. 354 n. dl. 2. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 356 n. hl. 3. Dele לְיַחֲזֵק .
- Ibid.* n. i 1.1. After לְיַחֲזֵק ins. לְיַחֲזֵק .
- P. 364 n. 3. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 366 vers. n. 5l. 7. For 'will a man be righteous' read 'shall there be a righteous man'.
- P. 370 n. jl. 3. For לְיַחֲזֵק read לְיַחֲזֵק .
- P. 373 l. 5. After לְיַחֲזֵק ins. לְיַחֲזֵק .
- P. 382 n. 2l.1. After לְיַחֲזֵק ins. bracket.
- P. 386 vers. n. 1. For 'P. l.' read 'Ps. l'.
- P. 387 l. 10. After לְיַחֲזֵק ins. stop.
-

THE LIFE OF ABBA JOHN KHAMÉ

THE LIFE OF ABBA JOHN KHAMÉ

COPTIC TEXT EDITED AND TRANSLATED

FROM THE COD. VAT. COPT. LX

BY

M. H. DAVIS

Nihil obstat,

R. GRAFFIN.

PERMIS D'IMPRIMER

Paris, le 28 février 1919.

P. FAGES,
Vic. gén.

INTRODUCTION

The text here published is edited at the instance of Mr. H. G. Evelyn-White, who is writing a history of Nitria and who has kindly added here the notes that bear his initials. The remaining texts, all preceding this, comprised in *Codex Vaticanus LX* are the Martyrdoms of Pisoura, Pirôw and Athôm, John and Simeon, all published by Prof. Hyvernat in his *Actes des Martyres*.

The script is illustrated by Prof. Hyvernat in his *Album*, pl. 43, and is assigned by him to the 12th or 13th century. The script of the title closely resembles that of the *Album*, pl. 4, dated A. D. 1250.

There are a few small corrections, some by modern, some by earlier hands, and here and there a modern hand has gone over faded letters. The present edition reproduces all superlineation, but not punctuation nor paragraph-divisions. The text is paged independently of the remainder of the volume, on alternate pages only, from 2 to 96, though both first and final numbers are effaced.

A complete quire of 16 pages has been lost, being quire $\bar{\epsilon}$ 5), after p. 64 (f. 117), where the death and burial of the saint are recorded and the subsequent increase in the number of his disciples. This gap must have contained an account of the loss of the MS. of his *Life* and of its subsequent restoration « at this time », by divine revelation, which is compared to that of the Invention of the cross and tomb of Christ, hidden by the Jews and eventually revealed by Cyriacus. Where the text begins again, on p. 81 (f. 118), the author is concluding his refutation of those who declared themselves unbelieving (as to the genuineness) of the *Life*. It is probable too that some miracles were related in the missing pages, as the writer prefaces that of the

serpents, related on f. 120 v°, with the words : « Hear and I will tell you this other marvel. »

The abbreviated version of the saint's legend given in the *Synaxarium* (for 25th Kihak) ¹ differs slightly in detail. Besides the miraculous vine in the bride-chamber (f. 95 v°), we read of an angel overshadowing husband and wife as they sleep and of the surprise of the parents that there is no offspring of the marriage. The decision to retire to the desert is not, as in our version, directly inspired by an angel (f. 96 v°), as John only meets a « man of light » on leaving his village and from him receives instructions as to his journey.

The following chronological notes have been kindly contributed by Mr. H. G. Evelyn-White :

« The date of John Khamé is not very easy to determine. The Coptic *Life* (fol. 110 v°) refers to his monastery as fifth among the convents of the Wadi Natrûn in order of foundation, and he is therefore later than the 4th century. On the other hand the first direct mention of the Monastery of Khamé is found in the *History of the Patriarchs* ² in connection with Gabriel I (913-923 A. D.) : « when he (Gabriel) was a young « man, he had entered the desert and become a monk in the Wadi [Habib] « at the Monastery of St. Macarius, at a cell there named after the Syrian « (حسريانوس), that is to say, the father Kama (كما), brother of John in the « monastic life ». The context of this passage, which implies that Khamé was a Syrian and not an Egyptian, shows that the cell was then no longer a modern foundation. But this long period can be substantially reduced. On the one hand the *History of the Patriarchs* ³ regularly refers to « the four monasteries » of the Wadi Habib in the time of Damianus, showing that Khamé's monastery was not yet established at the close of the 6th century; on the other, mention is made of « the seven monasteries » ⁴ during the patriarchate of Shenouti I (859-890), at a time when Ahmed ibn Mohammed al-Mudabbir was minister of finance (856-866). The date of Khamé lies therefore between *ca.* 580 and 860. This again may be reduced : reference is made in the Coptic *Life* (fol. 99) to the instruction of Khamé in the « canon of the

1. *P. O.*, III, 519. — 2. *Bibl. Nat., fonds arabe* n° 304, p. 66 (the translation is that of Mr. Evetts). — 3. *Ed. Evetts*, p. 209 (= *P. O.*, I, 473). — 4. The seven were those of Macarius, John, Pishoi, Baramûs, Khamé, the Syrians, and of Moses.

Synaxis », according to the commandments of Agatho the Stylite ¹. Khamé was therefore later than Agatho the Stylite, who, as a disciple of Abraham and George and a younger contemporary of John the Hegumen, is to be dated at the end of the 7th or beginning of the 8th century.

« Khamé lived therefore after *ca.* 700 and before *ca.* 850.

« Less trustworthy evidence may carry us even further. Great stress is laid in the *Life* on the inviolable state of the monastery (fols. 106 v°, 107, 121). If this is fact, then the convent can hardly have existed in the last days of Mark III (799-819), when all the monasteries were sacked; and consequently Khamé must have lived in the 9th century. This being so, it seems likely that considerable importance should be attached to the evidence of the colophon to a Coptic MS. in the Vatican ², which prays the reader to remember the poor sinner who wrote (it), Jacob, the son of my father Shenouti, son of John Khamé (ⲬⲁⲙⲈ). If Khamé is to be assigned on other grounds to the 9th century, it is hardly doubtful that the Shenouti of this colophon is the Shenouti described in the *Life* as succeeding Khamé as superior of the monastery (fol. 114). It is then possible to date Khamé's *floruit* at *ca.* 850. »

The name Khamé is translated as *Niger* by Renaudot, *Lit. Or.* (1847), I, 18, and as 'le Noir' by Prof. Hyvernât in his *Actes des Martyres*, p. 77. It occurs indeed here in one instance (f. 117 v°) with the adjectival ⲛ- and possibly the black serpents mentioned on fol. 121 point to a play upon the name. Quatremère however maintains ³ that the name, if it meant 'the black', would be preceded by the article, as in the case of ⲙⲱⲮⲬⲬⲆ ⲛⲒⲬⲁⲙⲈ and similar forms. Nor does the fact that the angel bestows the name on the saint, as one by which he shall always be known (fol. 101), lend much colour to such a translation.

Possibly a Sahidic form of the name (ⲬⲁⲙⲈ, ⲬⲁⲙⲒ) is to be recognised in Crum, *Coptic Ostraca*, Ad. 40 etc.

1. For Agatho see *Synaxarium, P. O.*, I, 265. — 2. N° LXVI : cf. Zoega, p. 45. — 3. *Recherches*, p. 29.

The author remains anonymous, nor is there any evidence that he was a monk of John Khamé's monastery, unless we may deduce this from the closing words of f. 87 v°.

For the following Arabic colophon, found on the *verso* of fol. 125 and for several incidental references I am indebted to Mr. W. E. Crum.

حبس على ولتاكى القديس بو مقار فمن اخرجہ خارجا من القستالى الى قلاية اخرى
او الى مكان اخر خارجا عن القستالى او استعاره ولم يردده او اقتناه لنفسه دون . . . . بو
مقار يكون تحت المنع والحرم ويكون نصيبه مع يهود الاسخريوطا والاخذ والمعطى حتى
يخرجه كلاهما تحت هذا الرباط الواحد وكتب المسكين بولس خادم ابى شنود ببيع سنة
احد وسبعين وتسعمائة

« A gift unto the library (*βιβλιοθήκη*) of the holy Abû Maḳâr. And whoso shall bring it forth from the keep (*ζασπέλιον*) unto another cell, or unto another place, without the keep, or shall borrow it and not return it, or shall appropriate it unto himself without... *illegible*) of Abû Maḳâr, the same shall be under ban and excommunication and his portion shall be with Judas Iscariot. And he that taketh and he that giveth (a bribe) that it may be brought away, they both shall be under this same bond. And the humble Paul wrote (it, the minister of the church of Abû Shanoudah, in Bebîg (?)¹ Year 971 (= A. D. 1255). »

1. This word, unpointed like most of the text, admits of various readings. That here proposed would give the word discussed by G. Salmon, in *Bull. Inst. Fr.*, I, which represents, I believe, ΠΕΠΟΙΚΙΟΝ (the ΠΕΠΕΓΕ, ΠΙΠΗΚ of the Jémé documents). W.E.C.

THE LIFE OF ABBA JOHN KHAMÉ

---

* Οἰμερος εβουα ἡεπιβιος πεμλιπολητια ἦτε * fol. 86 r.º.
 πεμμακαριος ἦσιτ ἡπῆατοφορος οτοζ ἡγεννοφορος
 ἡθεοφορος ἡστατροφορος ἡπρεσβυτερος ετταινοττ
 αββα ισαηηης χαμη (sic) ετρηνοτ ποτοη πιβεν
 εθπασσθεμ εροϋ οτοζ οη κεπιεζοοτ εταϋῆτοη
 ἡμοϋ ἡηητϋπε σοτκε ἡπιαβοτ χοιακ ἡεποτζιρηηη
 ἦτε φ† αμηη :-

Καλωσ ἡεποτμεθμηι αφερσορη * ἡχοσ ἡξεπεν- * fol. 86 v.º.
 σσθηρ ἡαγαθοσ ἡεπιεταγγεζιον εῖθοταβ κεπσ-
 τεηπε φοτσηηι ἡπικοσμοσ ἡμοη ψχοη ἡτεοτβακι
 χσπ εσχη ζιξεποττσοτ οτδε ἡπατβερεοτῆηβσ
 ἡσεχαϋ ἡαοτμεητ αλλα ψατχαϋ ζιξεπ†ατχηηα

* A portion (μέρος) from the life (βίος) and the polity (πολιτεία) of our * fol. 86 r.
 blessed (μακάριος) and Spirit-endued (πνευματόφορος) father and . . . . (γεννοφορος) †
 Godelad (θεοφόρος), cross-bearing (σταυροφόρος), revered priest (πρεσβύτερος),
 Abba John Khamé, for a profit unto every one that shall hear it. And
 moreover the day whereon he went to rest was the 25th of the month
 Khoiak. In the peace of God. Amen.

Well (καλῶς) indeed hath our good (ἀγαθός) Saviour already * said in * fol. 86 v.
 the holy gospel (εὐαγγέλιον)², « Ye are the light of the world (κόσμος). A city
 cannot be hid that is set on a hill. Neither do (men) light a lamp and put
 it under a bushel; rather (ἀλλὰ) they set it on the candlestick (λαχία), that

1. An unidentified word. — 2. Mt., v. 14-16.

ρΙΝΑ ΠΤΕΥΕΡΟΥΣΙΝΙ ΕΘΟΥ ΠΙΒΕΝ ΕΤΗΕΠΙΝΙ ΠΑΙΡΗΤ
 ΜΑΡΕΠΕΤΕΝΟΥΣΙΝΙ ΕΡΟΥΣΙΝΙ ΜΠΕΜΘΟ ΠΠΙΡΣΙΝΙ ρΙΝΑ
 ΠΣΕΝΑΤ ΕΠΕΤΕΠΕΒΗΟΥΤΙ ΕΠΠΑΠΕΤ ΠΣΕΤΩΟΥ ΜΠΕ-
 ΤΕΠΙΣΑΤ ΕΤΗΕΠΠΙΦΗΟΥΤΙ ΟΠΤΑΨ ΑΔΗΘΑΨ ΑΦΟΥΣΙΝΙ
 ΜΠΕΠΜΑΚΑΡΙΟΨ ΠΠΙΣΑΤ ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΗΝΨ ΧΑΜΕ ΦΟΥ
 ΨΑΠΠΥΡΑΝ ΠΤΕ ΤΦΕ ΑΠΨΘΟΙ ΠΟΥΨΙ ΠΠΕΨΑΡΕ-ΤΗ ΦΟΥ
 ΕΡΗΝΙ ΨΑΠΠΥΡΟΠΟΨ ΠΤΕ ΦΤ ΑΤΡΑΨΙ ΠΨΕΠΠΙΑΓΓΕΛΟΨ
 ΠΕΠΠΗΠΕΘΟΥΑΒ ΤΗΡΟΥ ρΙΨΕΠΠΕΨΤΑΙΟ ΑΦΒΙΟΨ ΜΠΕΠ-
 ΜΑΚΑΡΙΟΨ ΠΠΙΣΑΤ ΤΜΟΥΤΕ ΠΟΥΣΙΝΙ ΜΦΡΗΤ ΠΠΙΑΚΤΗΝ
 ΠΟΥΣΙΝΙ ΠΤΕ ΦΡΗ ΑΨΕΡΟΥΣΙΝΙ ΨΑΑΤΡΗΧΨ ΜΠΚΑΨΙ
 ΤΗΡΨ ΑΠΨΘΟΙ ΠΟΥΨΙ ΠΤΕΨΠΑΡΘΕΝΙΑ ΨΑΨ ΕΒΟΛ ΜΦΡΗΤ
 ΜΠΨΘΟΙ ΠΟΥΨΙ ΜΠΙΒΕΡΤ ΗΕΠΠΙΑΒΟΥ ΦΑΡΜΟΥΘΙ ΑΨ-
 ΨΑΠΠΙ ΕΨΨΟΥΠ ΕΨΟΥΤΕΠΠΑΡΨΜΑΤΑ ΑΨΨΑΠΠΙ ΠΟΥΨΑΨΡΟΠ
 ΕΨΟΥΑΒ ΜΠΟΨ ΑΨΨΑΠΠΙ ΕΨΤΑΙΝΟΥΤ ΕΨΟΥΤΕΠΠΑΡΓΑ-
 ΡΙΤΗΨ ΠΕΠΠΙΨΗΝΙ ΜΗΝΙ ΑΨΤΟΥΒΟΥ ΠΨΕΠΟΨ ΙΨΨΕΠΕΨΧΗ
 ΗΕΠΠΠΕΨΙ ΑΠΕΨΡΑΠ ΕΡΨΑΠΤ ΗΕΠ-ΠΙΚΟΨΜΟΨ ΤΗΡΨ
 ΑΨΨΑΠΠΙ ΠΨΕΠΕΨΡΑΠ ΠΟΥΨΟΨΕΠ ΠΨΘΟΙΠΟΥΨΙ ΗΕΠ-
 ΠΙΕΚΧΑΝΨΙΑ ΤΗΡΟΥ ΕΨΒΕΦΑΨ ΑΨΜΕΠΡΙΤΨ ΠΨΕΤΑΨΤΥΧΗ

(iva) it may give light unto all that are in the house. Let your light so
 shine before men, that (iva) they may see your good works and glorify your
 father which is in heaven ». In very deed (όντως ἀληθῶς) the light of our
 blessed (μζζ.) father, Abba John Khamé hath attained unto the gates (πύλα)
 of heaven and the sweet savour of his vir'tues (ἀρετή) hath reached unto the
 throne (θρόνος) of God and the angels (ἄγγελοι) and all the saints have
 rejoiced at his honour. The life (βίος) of our blessed (μζζ.) father gave forth
 shining splendour, even as the shining rays (ἄκτιν) of the sun, giving light
 unto the uttermost ends of the earth. The sweet savour of his virginity
 (παρθενεία) hath spread abroad as the sweet smell of the rose in the month
 Pharmonthi. He was choicer than spices (ἄρωμα), he was a holy gift (δῶρον
 unto the Lord, of more value than pearls (μργαρίτης) and precious stones.
 The Lord, sanctified him from (the time) when he was in the womb. His
 name hath won renown in ' all the world (κόσμος), and hath become a
 sweetsmelling ointment in all the churches (ἐκκλησία). For this cause hath
 my soul (ψυχή) loved him, and therefore (ὅν) I desire, O my beloved, to set

Ἰοῦσῳ οὐκ ᾧ παμεπραῖ ἐκὼ ἐποργάνον μισθὰς
 εἴχοξεβ ἦταχῳ ἦζανκοῦχι ἔβοζ ἡενφβιος ᾤνεπ-
 πασατῳ ἦσῳτ ἔβοταβ ἦσῳμῳνις χᾶμε Ἰερζοῖ οὐοζ
 Ἰυθερῳσῳρ ἀσῳημεῖτῖ ἔβοζ ἐπεϋκαθαῖτομα εἴβοσι
 μαδιστᾶ εἰσῳοῖη πῳμετῳηκῖ ᾤπαποῖς πῳμῳτῳχεβ
 ᾤπαλας ἀλλᾶ στοῖηος¹ ἦταμετῳαβ ἔρῳη ἦξε-
 νῖῖζο ἦτε πῳσῳτ ἔβοταβ φᾶι εἴχῳ ἡεντεμῳηῖ
 ᾤφοοῖ εϋραῳι πῳμᾶη ἡενῖεζοοῖ ἦτεϋ-παηηκῳρῖς * fol. 88 r
 οὐοζ εϋῖεροῖοῖτ πᾶη εῳρεηῳα ἔῳερετοη ᾤπεϋβιος
 ἔβοταβ πᾶηη σῳτεμ ἔροῖ ἡεποῖῖζοηῳ ᾧ παμεπ-
 ρᾶῖ πᾶαος ᾤμᾶηοῖῖ Ἰοῦσῳ οὐκ ἔβαζεμῳηηοῖ
 ᾤφοοῖ ἔοῖᾶρῖστοη ᾤβᾶσιζῖκοη Ἰοῦσῳ ἔχῳ ἡᾶρῳ-
 τεη ἦοῖτραπεζᾶ ᾤβᾶσιζῖκοη οὐοζ ᾤπῳαῖκοη
 ἦτατεμῳητεη ἦοῖτροφῳη ἦἔπῳραηοη ἔτεφᾶηπε
 πῳβιος εῳμεζ ἦσοζσεζ ἦτε πῳπᾶηεμφῖος ἦσῳτ
 ἔπῳηη ἀηοκ οῖζῳκαηος ἀη εῳρῖεφᾶι ἀλλᾶ εἰῳοη-
 τεη μῳοῖ ζῳ ἔῖχῳηῳ ἦζῳηκῖ ἔτασῳοῖοῖ ἦῖτεβῖ

1. Read σῳοῖηος.

moving the instrument (*ὀργάνον*) of my feeble tongue, that I may tell some
 few things from the Life (*βίος*) of our blessed and holy father, John Khamé.
 When I consider his lofty good deeds (*κατ'ὀρθομῆ*), I am afraid and tremble,
 more especially (*μάλιστα*) when I know the poverty of my understanding
 (*νοῦς*) and the weakness of my tongue. But (*ἀλλὰ*) the prayers of our holy
 father raise up my feebleness, he that is in our midst today, rejoicing
 with us on the day of his * festival (*πενήγυρις*), encouraging us that we may * fol. 88 r.
 tell particularly (*ἐξἑκρετόν*) his holy Life (*βίος*). Then (*πλήν*) hear me with
 attention, O my beloved, ye God-loving people (*λαός*), for I would bid you
 today to a kingly feast (*βασιλικός, ἄριστον*), I would set before you a kingly
 (*βασ.*) table (*τραπέζα*) and a spiritual (*πνευματικός*) that I might feed you
 with a heavenly food (*ἐπουράνιος, τροφή*), which* is the Life (*βίος*) that is full of
 encouragement of our ..... (*πνεύματος*)¹ father. Seeing that (*ἐπειδή*) I am
 not myself fitted (*ἰκανός*) to do this, but rather (*ἀλλὰ*) I liken myself unto

1. Unidentified. *πνεύματος* would scarcely be applied to a monk.

σπορτ̄ ἐπκαζοφρακίον εὐβεφαῑ τ̄νατ̄ ὑπαοτοῖ
 * fol. 88 v°. ἐπιπροΐμιον ἦταχσ * θεοῦρητος ὑφ̄η ἐτεπιπ̄να
 ἔθοταβ̄ παερχσρηγιῖν ὑμοῦ παν̄ ζιτεπ̄νηετ̄χην ἦτε
 πενησ̄τ̄ ἔθοταβ̄ οτοζ̄ ὑπαναγιος̄ αββᾱ ισαληνης̄
 χαμε̄ κατᾱ φρητ̄ ἔτατ̄χος̄ παν̄ ὑξεπ̄ησιοτ̄

Πασῑγιος̄ δε̄ ετεπ̄φ̄ιρῑ εροῦ̄ νεοτ̄ρεμοτ̄μπε
 ετμοτ̄τ̄ ἔροῦ̄ ξεξεπ̄ρομοτ̄ηοισ̄ων̄ ἡεπ̄ησ̄ω̄ σαι
 οτοζ̄̄ νεαφ̄ερ̄ζητ̄ς̄ ἔτ̄ἀρετ̄ηπε̄ ις̄ξεπ̄τεμ̄ετ̄κοτ̄χῑ
 νεοτ̄ζεᾱξεπε̄ ἡεπ̄τεμ̄οτ̄ οτοζ̄̄ ἔφοῑ ἦρεμ̄ρατ̄ω̄
 * fol. 89 r°. νεμοτ̄οη̄ πιβ̄εν̄ ἔφοῑ ἦσποτ̄δεος̄ ἡεπ̄τ̄ἀρετ̄η̄ εγ̄σεμ̄
 η̄νοτ̄τ̄ ἡεπ̄τεμ̄σᾱχῑ εφορ̄ῡ ἡεπ̄τεμ̄λογις̄μοσ̄ εφοταβ̄
 ἡεπ̄τεμ̄σ̄μᾱ εγ̄τοτ̄β̄ηοτ̄τ̄ ἡεπ̄τεμ̄ — ψ̄τ̄χην̄ ἔφοῑ
 π̄ἀγαθ̄ος̄ ἔῆοτ̄η̄ ἔρ̄σ̄μῑ πιβ̄εν̄ εφοῑ ὑμασῑἀγαπ̄η̄ ὑμᾱ
 ψ̄εμ̄μο̄ ἔφοῑ ἦδικ̄εος̄ ἡεπ̄τεμ̄ψ̄τ̄χην̄ εφοῑ ἦσαβε̄ οτοζ̄̄
 ἦκατ̄ζητ̄ εφοῑ ἦδικ̄εος̄ ἡεπ̄τεμ̄εβ̄ηοτ̄ῑ τ̄ηροτ̄ ἔφοῑ
 ἦθεο̄σεβ̄ης̄ ἡεπ̄π̄ναζ̄τ̄ εγ̄ψ̄αρ̄η̄ ὑμοῦ̄ ἔτ̄εκ̄κ̄λησῑἀ
 ἦτε̄ π̄χ̄ς̄ εγ̄ερ̄η̄η̄σ̄τερῑη̄ ἦσ̄ηοτ̄̄ πιβ̄εν̄ ἔγ̄ερ̄προσετ̄
 χ̄εσ̄θε̄ ἡεποτ̄μοτ̄η̄ ἔβ̄οᾱ ἔγ̄ερ̄μελετ̄αν̄ μ̄φ̄ραν̄

the poor widow¹, that did cast two mites into the treasury (γαζοφυλάκιον), therefore will I betake myself unto the preface (προεμίον) and will tell
 * fol. 88 v°. * clearly (ἠεωρητωζ) ² that which the Holy Spirit (πνεῦμα) shall furnish (χορηγῆν) unto us through the prayers (εὐχῆ) of our holy and all-saintly (πανῆγιος) father, Abba John Khamé, according as (κατὰ) our fathers have told us.

Now (δέ) this holy man (ἅγιος) of whom we tell was of a village which is called Jepromouonsōn³, in the nome of Sais, and he gave himself unto virtue (ἀρετή) from his childhood. He was sweet in his nature and unto all men mild, zealous (σπουδαῖος) in virtue (ἀρετή) and prudent in his words, sober in his judgment (λογισμός), pure in his body (σωματι), sanctified in his
 * fol. 89 r°. * soul (ψυχή), good toward all men, a lover of charity (ἀγάπη), a lover of strangers, righteous (δικαίος) in his soul (ψ.), wise and of understanding, righteous (δικαίος) in all his ways, devout (θεοσεβής) in the faith, going early

1. Cf. Mk., xii, 42; Lu., xxi, 2. — 2. A merely supposititious form. — 3. In the *Synaxarium* (P. O., III, 519) Shoubra Mansû.

ὑΠΕΝΘ̄C Ἰ̄ΗC Π̄ΧC ἩΕΝΟΥΝΟΥΨ̄ Ἰ̄Θ̄ΥΨΥΩΟΥ ὑΠΕΞΟΥC
 ΝΕΥΠΠΕΧΩΡΖ̄ ΕΥΨ̄ΥC ὑΠΕΥCΩΜΑ ΕΥΨ̄ΙC ὑΜΟΥ ὑΒΩΚ
 ΠΤΕΥΨ̄ΥΤΧΗ ΕΥCΑΖΗΟΥΤ̄ ἘΒΟΛ ΖΑΡΩΟΥ ὑΒΕΠ
 ὑΒΙΩΨ̄ΥΚΟΠ ΝΕΥΨ̄ΜΕΥC Ἰ̄Ψ̄ΖΥΖΗΝ Ἰ̄ΠΕΜΠ̄'ΟΡΕΨ̄ΥΤ̄ Ἰ̄ΠΤΕ *fol. 89v.
 ΠΑΙΒΙΟΥC ΝΕΥΤΑΠΑΤΗ Ἰ̄Ψ̄CΑΡ̄Ψ̄: ΕΥΚΩΡΥ Ἰ̄ΠΕΥΖΑΖΗΝ
 ὑΜΑΨ̄Ψ̄ΝΟΥC ΕΥΨ̄ΒΨΥ ὑΜΟΥ ἘΠΙΖΒΗΟΥΤ̄ Ἰ̄ΠΤΕ ΠΑΙΒΙΟΥC
 ΧΕCΕΠΑΣΙΝ ΠΧΩΔΕΥ ΕΥΘ̄ΥΨΥΩΟΥ ἘΠΠΕΨΗ Ἰ̄ΟΥΨΑΠΠ
 ΝΕΥΨ̄ΚΑΖΗΡΟΠΟΜΙΑ ΠΤΕ ΠΠΠΠΠ ΕΥΕΡΚΟCΜΠΠ ἩΕΠΖΩΒ
 ΠΒΕΠ ΕΠΠΑΠΕΥ ΖΥΠΕΠΨ̄ΔΩΡΕΔ̄ Ἰ̄ΠΤΕ ΠΠΠΠΠ ἘΘΟΥΑΒ
 ΑΠΑΞ̄ ΑΠΠΩC ἘΥΟΙ ὑΒΩΚ ὑΠΘ̄C ἩΕΠΤΕΥΧΟΜ ΤΗC
 ΕΥΑΡΕΖ̄ ΕΠΠΕΠΤΟΖΗ ὑΠΠΕΠΘΕΘ̄Ψ̄ΦΟΡΟC ΠΠΨ̄Π ΑΒΒΑ ΠΑΠΠΠΠC

ΑΥΧΟC ΠΑΠ ΕΠΒΗΠΥ ΧΕΞ̄Ψ̄ ἘΥΟΙ ΠΨ̄ΕΔΨ̄ΥΠC ΕΥΨ̄ΠΠ-
 ΠΑΠΖΒΗΟΥC ΕΠΠΑΠΕΥ ἘΤΑΠΠΧΟΥΟΥ ΝΕΥΖΟΥΟ ἘΡΨ̄ΟΥ
 Ἰ̄ΑΥΠΠ ΠCΑΟΥΨ̄ΕΔΨ̄ΑΨ̄ΙC ὑΠΑΡΨ̄ΠΠΕΠΟC ΠΑΥ ΧΕΠ̄ΠΤΕΥΘ̄ΥC *fol. 90r.

1. Read *σὸρεψ̄υτ*.

to the church (*ἐκκλησία*) of Christ, fasting (*νηστεύειν*) at all times, praying
 (*προσεύχεται*) continually, meditating (*μελετᾷ*) the name of our Lord Jesus
 Christ with great fervour by day and by night, keeping his body (*σῶμα*) in
 subjection¹, making it the servant of his soul (*ψ.*), withdrawing himself
 from all worldly (*βιωτικῶς*) cares and from thought of the matter² (*ὄψις*)³ *fol. 89v.
 and ease of this life (*βίος*) and from the deceit (*ἀπικτη*) of the flesh (*σάρξ*),
 bringing to naught his sin-loving ....², forgetting the things of this life
 (*βίος*) for they swiftly pass away, and eager for the age (*ζιὼν*) of light and
 the inheritance (*κληρονομία*) of the righteous. He was adorned (*κοσμεῖν*) with
 all good things by the gift (*δωρεά*) of the holy Spirit *πν.*; in a word (*ἀπὸ*)
ἄπὸ ὧC he served the Lord with all his might keeping the commandments
 (*ἐντολῆ*) of our God-clad *θεοτόκος* father Abba John³.

It is told us⁴ concerning him that while he was yet (*ἔτι*) a youth and
 continuing in these good works that we have recorded and more than these,
 he was betrothed unto a maiden, a virgin (*παρθένος*), that he should take *fol. 90r.

1. I Cor. i. 27. — 2. One is inclined to suggest *ζορωπ*, as in f. 123. — 3. Perhaps
 John iv (Patr. 775-799), once a monk of Wadi Habib and later oeconomus of the
 Church of St Menas see *P. O.*, X, 381. E-W. — 4. Cf. the history of Ammoun and
 his bride, *Hist. Monach.*, XXIX: *Hist. Laus.*, VIII.

ΕΥΧΩΣΙΜΙ ΚΑΤΑ ΝΕΝΝΟΜΟΣ ἢ ἴφρωσις ΕΤΑΤῆΡΙ ΜΠΙΖΟΠ
 ἘΡΟΥ ΝΕΜΑΣ ΚΑΤΑ ΦΗ ΕΥΧΩΕ ΟΤΟΖ ΑΥΖΙΤΥ ἘΒΟΥΝ
 ἘΠΠΗΤΥΦΩΝ ΝΕΜΑΣ ΑΥΜΑΨΘΑΜ ἸΠΠΙΡΟ ΝΘΟΥ ΔΕ
 ΠΙΘΜΗ ΠΕΝΙΩΤ ἘΘΟΥΑΒ ΑΥΦΩΡΥ ἢ ΠΕΥΧΙΣ ἘΒΟΖ
 ΑΥΨΑΝΑ ΕΖΡΗΙ ΖΑΠῸΣ ΕΥΕΡΕΤΗΝ ΜΜΟΥ ΠΤΕΥΤΧΟΜ
 ΝΑΥ ΗΕΝΦΗ ἘΤΑΥΜΕΤῆ ἘΧΟΚΥ ἘΒΟΖ ΟΤΟΖ ΝΑΥΧΑ
 ἸΜΜΟΣ ΧΕΠῸΣ ΦΤ ἢ ΤΕ ΝΙΧΟΜ ΑΥΖΙΤΥ ἢ ΣΑΚ ΙΣΧΕΝΕΙ-
 ΗΕΝΤΟΤ ἢ ΘΟΚΠΕ ΠΑΠΟΥΤ ΙΣΧΕΝΕΙ ΗΕΝΘΠΕΧΙ ἢ ΤΕ
 ΤΑΜΑΥ ΜΗΙΣ ΝΗΙ ΠΑῸΣ ΕΘΡΨΩΠΠΙ ΗΕΝΟΥΤΟΥΒΟ ἢ ΤΕ
 * fol. 90 v. ἴ ΠΑΡΘΕΝΙΑ ὙΑΠΙΧΑΚ ἘΒΟΖ ΟΤΟΖ ΟΠ ΜΗΙΣ ἢ ΤΕΚΒΑΚΙ
 ΘΑΙ ἘΤΑΥΘΑΖΜΕΣ ΝΕΜΗΙ ΕΥΡΕΣΕΡΠΕΜΠΨΑ ἸΠΠΙΧΑΗΡΟΣ
 ἢ ΤΕ ἴ ἢ ΣΑΒΗ ΜΠΑΡΘΕΝΟΣ ΠΨῶΥ ΝΑΚ ΨΑἘΝΕΖ
 ἸΜΗΝ

ΤΕΥΨΕΛΕΤ ΔΕ ΑΣΣΟΜΣ ΑΣΝΑΥ ἘΦΗ ἘΘΟΥΑΒ ΕΥῸΖΙ
 ἘΡΑΤΥ ΕΡΕΠΕΥΧΙΣ ΦΟΥΥ ἘΒΟΖ ΕΡΕΠΕΥῆ ἢ ΤΗΒ ΟΙ
 ἸΦΡΗΤ Ἰῆ ἢ ΛΑΜΠΑΣ ἢ ΧΡΩΜ ΑΣΨΩΠΠΙ ΗΕΝΟΥΖΟΤ
 ΝΕΜΟΥΣΘΕΡΤΕΡ ἴ ΤΑ ΑΥΜΟΥΤ ἘΡΟΣ ἢ ΧΕΠΙΘΜΗ ΠΕΧΑΥ

her to wife, according ^{κατά} to the laws (*νόμος* of nature *φύσις*). And when they had made the marriage feast for him and her, as ^{κατά} was befitting, they set him with her within the bride-chamber (*νομφών*) and they closed the door. But (^{δέ}) the righteous man, our holy father, spread forth his hands and prayed unto the Lord, desiring (*ζήτησεν* him to give him strength in that which he had it in mind to fulfil. And he said' : « Lord God of hosts I was cast upon thee since I was in the womb, thou art my God since I was in the belly of my mother'. Grant unto me, my Lord, that I may be

* fol. 90 v. in the purity of virginity (*πρῶθενεία*) * unto the end and grant unto thy servant also, she that hath been bidden with me, that she may be worthy of the lot (*κληρος* of the five wise virgins (*πρῶθενούς*). Glory (be) unto thee for ever. Amen. »

And (^{δέ}) his bride looked and saw the holy man standing and his hands spread forth and his ten fingers were as it were ten lamps (*λαμπάδες* of fire and she was in fear and trembling. Then (^{εἶπε} the righteous man called unto her and said mildly unto her : « Come near unto me, that I may speak

ΠΑΣ ἩΕΝΟΥΜΕΤΡΕΜΡΑΤΩ ΧΕΨΗΠΤΙ ΕΨΟΤΗ ΕΡΟΙ ΠΤΑ-
 ΣΑΧΙ ΝΕΜΕ ΚΑΤΑ ΦΑΓΑΠΗ ΠΤΕ ΠΥΧ ΕΠΟΥΧΑΙ ΠΤΕΡ-
 ΨΥΧΗ ΝΕΜΩΣ ΖΩ ΖΙΟΥΣΟΠ ΚΑΤΑ ΦΡΗΤ ΕΤΑΥΧΟΣ
 ΠΧΕΠΥΧ ΗΕΠΠΕΤΑΓΓΕΛΙΟΝ ΧΕΜΜΟΝ ΝΕΥΝΑΑΣ ΕΤΑΓΑ- * fol. 91 r.
 ΓΑΠΗ ΠΤΕΠΖΑΙ ΖΙΝΑ ΠΤΕΟΥΑΙ ΧΩ ΠΤΕΨΥΧΗ ΖΙΧΕΠ-
 ΠΕΨΨΦΗΡ ΕΠΙΔΗ ΑΥΖΟΥΠΕΠ ΝΕΜΠΕΠΕΡΗΟΥ ΗΕΠΟΥ-
 ΖΩΠ ΚΑΤΑ ΣΑΡΞ ΕΠΧΙΝΧΦΟ ΠΖΑΠΩΗΡΙ ΗΕΠΟΥΜΚΑΖ
 ΠΖΗΤ ΑΛΛΑ ΕΨΩΠ ΠΤΕΣΩΤΕΜ ΠΣΩΙ ΤΕΠΝΑΖΩΠΠ
 ΝΕΜΠΕΠΕΡΗΟΥ ΗΕΠΟΥΖΩΠΠ ὤΠΠΑΤΙΚΟΝ ΕΠΧΙΝΧΦΟ
 ΠΑΠ ΠΠΑΡΕΤΗ ΕΠΠΔΗ ΟΥΠ ΑΥΖΟΥΠΕΠ ΝΕΜΠΕΠΕΡΗΟΥ
 ΗΕΠΖΑΠΡΩΟΥ ὤΒΙΩΤΙΚΟΝ ΕΨΩΠ ΠΤΕΡΣΩΤΕΜ ΠΣΩΙ
 ΤΕΠΝΑΖΩΠΠ ΕΠΕΠΕΡΗΟΥ ΗΕΠΟΥΖΩΠΠ ὤΜΕΤΑΤΖΟΥΔΗ
 ΜΑΡΕΠΟΥΕΙ ΕΒΟΖ ΕΠΖΔΟΧ ὤΠΡΟΣ ΟΥΣΗΟΥ ΠΤΕ
 ΤΣΑΡΞ ΖΙΝΑ ΠΤΕΠΕΡΡΕΜΖΕ ΗΕΠΠΕΖΟΥΟΥ ΠΤΕ ΠΙΖΑΠ * fol. 91 v.
 ὤΜΗΝ ΕΨΩΠ ΑΠΩΑΠΑΡΕΖ ΕΤΕΠΠΑΡΒΕΠΠᾶ ΝΕΜΠΕΠΕΣΩΜΑ
 ΕΡΟΥΑΒ ΤΕΠΝΑΕΡΠΕΠΠΩ ΖΩΠ ΠΤΚΔΗΡΟΠΟΜᾶ ΠΤΕ
 ΠΩΜΗΝ ΕΡΣΟΠ ΕΠΠΔΗ ΠΠΡΩΠ ΕΤΑΥΘΙΣΖΩΠ ΝΕΜΤΣΖΩΠ

with thee, according to (κατά) the love (ἀγάπη) of Christ, for the salvation
 at once of thy soul (ψ.) and of mine also, according as (κατά) Christ hath
 said 'in the holy gospel (εὐαγγέλιον)': 'None hath aught greater than this * fol. 91 r.
 love ἀγάπη, that (ὅτι) one lay down his life (ψ.) for his friend'. Seeing
 that ἐπειδὴ we are united one to another in a union after (κατά) the flesh
 (σάρξ) for the begetting of children in sorrow of heart² yet (ἀλλά) if thou
 wilt hearken unto me, we will unite together in a spiritual (πνευματικός)
 union for the begetting of virtues (ἀρετή). For seeing that (ἐπειδὴ οὖν) we have
 been united one with another in the cares of life (βιωτικός), if thou wilt
 hearken unto me, we will unite ourselves in an immaterial (ἄλη) union. Let
 us depart far from the sweetness of the flesh (σάρξ) which is for (πρός) a time,
 * that we may be set free in the day of the true judgement. If so be * fol. 91 v.
 that we keep our virginity (παρθενία) and our bodies (σώμα) pure, we shall
 ourselves be made together worthy of the inheritance (κληρονομία) of the
 righteous. For (ἐπειδὴ) the man that hath married a wife and the woman that

1. Joh., xv, 13. — 2. Gen., iii, 16.

ἔτασίζαι ἀτψιρωοτψ ἡαναπαιβιος ζινα ἡσερ-
 αναϑ ἡποτῆρηοτ πη δε ἔτεμποτοί ἀτψιρωοτψ
 ἡαναποῶς ζινα ἡτοτραναϑ πανεσ οτπη παν ἡτεπ-
 ζιπσο πλαπκαζι οτοζ ἡτεπψιμι ἡσανατφε ἡτεπχψ
 ἡσμη ἡππρος οτσηοτ ἡτεπκψτ ἡσανιψαεनेз
 εφμα ἡοτμα πψελετ πτε παικοςμοσ ἡτεπερπεμψα
 ἡπμα πψελετ ἡθερησιφηοτῖ ἡτψεβιῶ ἡππρωψι
 πμοτσηοι ποτψι ἡτε τεπμετπατψελετ εθπασιπῖ τεπ-
 παερπεμψα ἡππσοξην πτε τφε πемππनेз ἡθερηз
 φαι ετῆατ ἔβωλ ἡεπτῆκκῆσια ἡτε πωορη ἡμῖσι
 ἡτψεβιῶ ἡζαψηρι ἔτεππῆαϑψοτ σαρκικωс τεπ-
 παψηπῖ ἡψηρι ἡφτ οτοζ ἡψφηρ ἔπεγαγγελοс
 οτοζ ἡτεпψηπῖ ἡεππρωψι ἡτε τῆ ἡσabh ἡπαρθε-
 ηοс παῖ ἔτατσοησεз ἡποτλαμπασ ἀτζωλ ἔῆοτη
 ἔπιζοπ πемпππατψελετ πῖκοςμοс πασιπῖ ἡχψηем
 πемпεψῶοτ πῖποτβ πατακο ἡτεπῖζατ εрψηпῖ

* fol. 92 r.

1. Corrected from πησπ.

hath married a husband have taken thought for the things of this life (*βίος*), that they might please one another; but (*δέ*) they that have not married have taken thought for the things of the Lord, that they might please him. It were good for us therefore (*ὅν*) that we should despise the things of the earth and seek after those of heaven, that we should renounce the things of a season (*πρός*-) and seek after those of eternity.

Instead of the bride-chamber of this world (*κόσμος*), we should be made
 * fol. 92 r worthy of the bride-chamber* that is in heaven. In exchange for the gladness and the perfume of our bridal state that shall pass away, we may be made worthy of the ointment of heaven and the oil of gladness, that which floweth forth from the church (*ἐκκλησία*) of the first-born. In exchange for the children that we should beget in the flesh (*σαρκικῶς*), we shall become the children of God and the companions of his angels (*ἄγγ.*) and shall rejoice with the five wise virgins (*πυθῆνος*), they that trimmed their lamps (*λαμπάξ*) and went in unto the feast with the bridegroom. The earth (*κόσμος*) shall swiftly pass away and the glory of it, gold shall perish and

σμετσαίε ὑπὶ-σῶμα πατακο ἤτεφυβωλ ἔβωλ ἤεν- * fol. 92 v.
 πῦζατ φη δε ἔτιρι ὑφοτῶψ ὑφ' ἡ γηαψῶπι
 ψαἔνεζ

Παι δε ἔτασσομοτ ἤξεφῆσαιατς ἤψελετ ἤταφ
 κε γαρ οτῆαίατςτε εὐβετεςπροζερεσις εὐβανες
 αςψῶπι ἤεποτῆαψι ἤτε πῦπῆα ἔβοταβ αςζῆτς
 ζῆξενπκαζι αςοτῶψτ μφ' ὀτοζ πεζας ζεπιῶοτ
 πακ πῦς ζεῦπεκφοζτ ὑπσκοπος ὑπόψῶμοτ
 ἤταψῆχῆ τεπισῆμῖα ἤτε ταψῆχῆ ακηις πῆι
 ὀτοζ πῆαβζ ἤτε ηαςφοτοτ ὑπεκῶοηζτ ὑμοφ
 ἤτῶεβῖῶ ἤοτῆις ακ' ἤπῆ ἤοτῦτοπ ἤτῶεβῖῶ * fol. 93 r.
 ἤοτῦκαζ ἤζῆτ ακ' ἤπῆ ἤοτῆαψι ἤτῶεβῖῶ ἤοτ-
 μετβῶκ ακ' ἤπῆ ἤοτμετρεμζε ἤτῶεβῖῶ ἤοτῆακο
 ακ' ἤπῆ ἤοτμετατῆακο ἤτῶεβῖῶ ἤπαπκαζι ακ'
 ἤπῆ ἤπῆαγαβον ετῆεπῆιφῆοτῆ ἤτῶεβῖῶ ἤοτῆμοτ
 ακ' ἤπῆ ἤοτῆπῆ ψαἔνεζ ακεροτῶπι ἔροι παπῆβ
 ἔβωλ ζῆτεππεκβῶκ φαι ἔτακερῶορπ ἤσοτῆψ ιςζεν-

silver rust, the beauty of the * body (σωμα) shall perish and shall be dis- * fol. 92 v.
 solved in the tomb, but (δέ) he that doeth the will of God shall abide for
 ever'.

Now (δέ) when she heard these things, his blessed bride — for (αὐτὴ γάρ) she was indeed blessed by reason of her good disposition (προαίρεσις) — became filled with the joy of the Holy Spirit (πνεῦμα) and she cast herself upon the ground and worshipped God. And she said: « Glory unto thee, O Christ, that thou hast not deprived me of the aim (σκοπός) of my soul's (ψ.) zeal. Thou hast granted me the desire (ἐπιθυμία) of my soul (ψ.) and of the prayer of my lips thou hast not deprived me'. In exchange for suffering, thou hast given me rest, * for sorrow of heart thou hast given me gladness, * fol. 93 r.
 for bondage freedom, for things perishable things imperishable, for the things of the earth, the good things that are in heaven, in exchange for death thou hast given me life eternal. Thou hast illuminated me, my Lord, by means of thy servant, him whom thou hast already chosen from (the time) that

1. I Joh., ii, 17. — 2. Cf. Ps. xx, 2.

ΠΕΥΧΗ ΗΕΠΘΕΞΙ ΝΤΕ ΤΕΥΜΑΤ ΕΥΡΕΥΘΩΖΕΜ ΠΖΑΠ-
 ΜΗΥ ΕΪΟΤΗ ΕΤΕΥΜΕΤΟΤΡΟ ΧΕΦΩΚΠΕ ΠΙΨΟΤ ΥΑΕ-
 ΝΕΖ ΖΑΜΗΗ ΓΙΑ ΑΣΑΜΟΝΙ ΝΠΕΝΒΑΔΑΤΧ ΑΠΕΝΙΩΤ
 ΕΘΟΤΑΒ ΑΣΟΥΨΥΤ ΑΜΜΟΤ ΕΣΧΑ ΑΜΟC ΜΠΑΙΡΗΤ
 * fol. 93 r. ΔΕCΣΜΑΡΩΤΤ ΠΧΕΤ-ΟΥΝΟΥ ΕΤΑΙΕΡΑΠΑΝΤΑ ΕΡΟΚ
 ΝΗΗΤC ΟΤΟΖ ΥCΜΑΡΩΤΤ ΝΧΕΠΙΕΖΟΟΥ ΕΤΑΤΧΦΟΚ
 ΝΗΗΤΥ Α ΦΗ ΕΘΟΤΑΒ ΝΤΕ ΦΤ ΑΔΗΘΑC Α ΠΑΜΕΝΡΙΤ
 ΝCΟΝ ΑΚΜΕΝΡΙΤ ΑΦΡΗΤ ΝΤΕΚΨΥΧΗ ΑΚΤ ΝΗC ΝΟΥΤΑΙΟ
 ΟΤΟΖ ΑΚΤΑΨΟΤ ΝΗC ΑΚΤ ΝΟΥΨΗΗ ΝΤΑΨΥΧΗ ΔΟΙΠΟΝ
 ΟΤΗ ΙCΧΕΑΚΧΑC ΗΕΠΠΕΚΖΗΤ Α ΠΑΜΕΝΡΙΤ ΝCΟΝ
 ΕΥΡΕΚΑΡΕΖ ΕΤΕΚΠΑΡΘΕΝΙΑ ΑΝΟΚ ΖΩ ΤΡΑΨΙ ΕΥΡΙΑΡΕΖ
 ΕΨΩΙ ΖΩ ΝΘΟΚ ΜΕΝ Α ΠΑΜΕΝΡΙΤ ΝCΟΝ ΝΘΟΚ ΕΤΟΙ
 ΝΘC ΕΠΑCΨΙΑ ΚΑΤΑ ΠCΑΧΙ ΜΠΑΤΔΟC ΠΙΔΠΟCΤΟΔΟC
 ΟΤΟΖ ΕΚΤΜΑΤ ΕΥΡΕΚΨΩΠΙ ΜΠΑΡΘΕΝΟC ΑΝΟΚ ΖΩ
 * fol. 93 v. ΤCΕΒΤΨΤ ΕΨ-ΡΙCΨΤΕΜ ΝCΨΚ ΥΑΠΙΕΖΟΟΥ ΝΤΕ ΠΑΜΟΤ
 ΕΠΙΔΗ ΟΤΗ ΑΝΕΚCΑΧΙ ΕΤΖΟΔΧ ΤΚΕΜΙ ΝΠΑΚΑC ΟΤΟΖ
 ΑΤΨΕ ΕΪΟΤΗ ΥΑΜΙΕCΘΕΤΗΡΙΟΝ ΝΤΕ ΤΑΨΥΧΗ ΟΤΟΖ

he was in his mother's belly, that he might call many in unto thy¹ king-
 dom; for thine is the glory for ever. Amen ». Then (εἰτζ) she laid hold
 of the feet of our holy father and kissed them, saying after this manner :

* fol. 93 v. « Blessed be the¹ hour wherein I met (ἀπεντῶν) thee and the day wherein
 thou wast born. O thou holy one of God. Verily (ἀλλοθῶς), O my beloved
 brother, thou hast loved me as thine (own) soul (ψ.), thou hast given unto
 me honour and hast glorified me; thou hast given life unto my soul (ψ.). So
 then (λοιπόν οὖν), if thou hast set it in thy heart, O my beloved brother, that
 thou shouldst keep thy virginity (παρθενεία), I likewise rejoice that I should
 keep mine also. For (μέν) thou, O my beloved brother, art lord of my
 body (σῶμα), according (κατὰ) to the saying of Paul, the apostle², and art
 * fol. 94 r. agreed that thou shouldst be a virgin (παρθένοσ), so I too am ready to¹ obey
 thee unto the day of my death. For seeing that (επειδή οὖν) thy sweet words
 have made fat my bones and have entered in unto the senses (αἰσθητήριον)
 of my soul (ψ.), so have I also understood (νοεῖν) them aright (καλῶς) with

1. *Lit. his.* — 2. *Cf. I Cor., vii. 4.*

ἀερποῖα ἡμῶν ἡκαλῶς ἡενημαῶν ἡποῖρον ἡτε
 παρῆντ ἐρσον παῖ ἔταφῶς εὐβητοῦ ἡξεπενῶς ἡν̄
 πῦς ἡεπηεταγγεῖον εὐοταβ χεφῆ ἔτεοτον
 μαῶν ἡμοῦ ἔσωτεμ μαρεφσωτεμ παῖ δε ἔταφ-
 σουμοῦ ἡξεπημακαριος ἡαληηης ἡτοτς ἡμακαρια
 ηςρῖμῖ ἀφραῶι ηςροῦ ὀτοῦ ἀφῆμοῦ ἡφῆ ὀτοῦ
 ἀρσεμῖ ποῦδιαθῆκη ηεμποῦρῆνοῦ ἡπ̄ ἡπε- * 61.91 v.
 μθο ἔβοῶ ἡπ̄ εὐροῦἀρεῦ ἔτοῦπαρβενῖᾶ κατὰ
 οῦῖμαῖ ἡτε ποῦρῆντ

ἀληθῶς οὔηῖψῆπε πεκταῖο ἡ πενῖωτ ἔθοταβ
 πεκραῖ μερ ἡσθοῖ ποῦϋῖ ἡενητφε ηεμρῖξεπηκαρῖ
 καλῶς ἀφῶς ἡξεδαῖα ἡεπηεφπροφῆτια εφσαῖ
 ἔπεκταῖο χεφῆ ἔτυρο ἡοῦρσοῦ ἡοῦωτ εψωῖηῖ ἡε-
 οῦηῖ οῦηῖσ ἀπασαῖ φαι χωκ ἔβοῶ ρῖξεπηπαιμα-
 καρῖος ἡ ημ πεθῆπασαῖ ἔῖηῖψῆ ἡμετῶωῖ ἡτε
 πενῖωτ ἔθοταβ ηεμπτοῦβο ἡπεφρῆντ ηεμπταῶρο
 ηεφῶλογῖσμος ηεμπεφῖηῖψῆ ἡᾶμοῖηῖ ητοῦϋ ηεμπεφ-

the understanding (*νοερός*) ears of my heart, those things concerning which
 our Lord Jesus Christ spake in the holy gospel (*εὐαγγέλιον*), saying¹ : He
 that hath ears to hear, let him hear' ». And (*δέ*) when the blessed (*μζζ.*)
 John heard these things from the blessed (*μζζ.*) woman he rejoiced the more
 and gave glory unto God. And they made a covenant (*διθήκη*) together,
 they twain, ' in the presence of the Lord, that they should keep their vir- * 61.91 v.
 ginity (*πρῆβεινία*) according to (*ζζζ*) the agreement of their heart.

Great indeed (*ἀλλθῶς*) is thy honour, O our holy father; thy name is
 filled with perfume in heaven and upon the earth. Well (*ζζλωζ*) hath David
 said in his prophecy (*προφητεία*), speaking of thy honour², 'He that maketh
 a solitary to dwell in a house'. Verily (*ὄντως*) was this saying fulfilled in
 these blessed ones (*μζζ.*). O, who shall tell of the great courage of our
 holy father and the purity of his heart, of the firmness of his reason (*λογισμός*)
 and of his great continence and his wondrous (*παράδοξος*) uprightness.

1. Mt., xi, 15. — 2. Ps. lxxvii, 6.

* fol. 95 r°. ΤΑΘΟ ΕΡΑΤΥ ὤΠΑΡΑΔΟΞΟΝ * ΚΕ ΓΑΡ ΜΜΟΝ ΡΩΜΙ ΗΕΝ-
 ΠΑΙΣΗΟΥ ΠΑΥΧΕΜΧΟΜ ΕΔΜΟΝΙ ἦΤΟΤΥ ὤΠΑΙΡΗΤ ΙΣ
 ΤΟΙ ἦΨΦΗΡΙ ΔΝΟΚ ΧΕΜΠΕΝΕΚΜΕΥΙ ΤΗΙΣΙ ΠΑΧ ΕΚΨΟΠ
 ΗΕΝΠΑΙΝΙ ἦΟΥΨΤ ΝΕΜΤΑΙΣΖΙΜΙ ΝΙΜ ΠΕΨΝΑΗΩΠΤ
 ΕΟΥΧΡΩΜΙ ἦΤΕΨΥΤΕΜΡΩΚΖ ΝΙΜ ΠΕΤΑΨΜΩΨΙ ΖΙΧΕΝΝΙ-
 ΧΕΒΣ ἦΧΡΩΜΙ ὤΠΕΚΡΗΤ ὤ ΠΕΠΩΨΤ ΕΘΟΤΑΒ ΟΥΟΖ
 ὤΠΕΨΕΡΕΣΘΑΝΕΣΘΕ ΝΙΜ ΠΕΤΑΨΥΒΟ ΕΠΙΖΥΤΔΟΠΗ ΜΠΕΚ-
 ΡΗΤ ΚΕ ΓΑΡ ΑΚΖΩΜΙ ΖΙΧΕΝΝΙΠΑΘΟΣ ΤΗΡΟΥ ἦΤΕ
 ΤΣΑΡΞ ΚΕ ΓΑΡ ΑΚΨΩΠΙ ἦΟΥΕΡΦΕΙ ἦΤΕ ΠΙΠΛΑ ΕΘΟΤΑΒ
 ΚΑΤΑ ΠΣΑΧΙ ὤΠΟΣ ΧΕΠΠΛΑ ΔΨΝΙΨΙ ΕΦΜΑ ΕΤΕΖΝΑΨ
 * fol. 95 v°. ΕΤΕἩΘΟΚΠΕ ὤ ΠΕΠΠΑΓΙΟΣ ¹ ἦΨΤ ΕΘΒΕΦΑΙ * ΑΚΨΩΜ
 ὤΠΙΧΡΩΜΙ ἦΤΕ ΤΠΟΡΝΙΑ ΝΘΟΥ ΟΥΠ ΠΟΣ ΔΨΧΟΣ
 ΕΘΒΗΤΚ ΧΕΟΥΤΟΠ ΖΑΠΡΩΜΙ ΕΑΤΑΙΤΟΥ ἦΣΙΟΥΡ ΜΜΙΝ
 ΜΜΩΟΥ ΕΘΒΕΤΜΕΤΟΥΡΟ ΠΠΙΦΗΟΥΙ ΜΑΡΟΥΘΙΨΠΙ ΤΠΟΥ
 ἦΧΕΠΗ ΕΤΩΨΗΕΜ ὤΠΟΥΣΩΜΑ ΗΕΝΖΑΠΣΩΨ ΝΕΜΖΑΠ-
 ΜΕΤΠΑΡΑΦΥΣΙΣ ΕΥΣΨΤΕΜ ΕΘΒΕΠΕΠΩΨΤ ΕΘΟΤΑΒ ΧΕΜ-
 ΠΕΨΕΡΚΟΙΝΨΠΙΝ ΝΕΜΤΕΨΣΖΙΜΙ

1. Read ΠΕΠΠΑΒΑΓΙΟΣ.

* fol. 95 r°. * For (καὶ γὰρ) at this time there is no man shall be able thus to contain himself. Lo, I myself marvel that thy thoughts have not troubled thee, being in this same house with this woman. Who shall approach a fire and shall not be burnt, who is he that hath walked like thee upon coals of fire and hath not known (αὐθόλινεσθαι) ¹? Who hath conquered pleasures (ἡδονή) as thou didst? For (καὶ γὰρ) thou hast trampled on all the passions (πάθος) of the flesh (σάρξ), for (καὶ γὰρ) thou didst become a temple of the Holy Spirit ² (πν.), according to (κατὰ) the saying of the Lord ³: 'The wind (πν.) bloweth where it listeth'; that is to say thou, O our all-saintly
 * fol. 95 v°. (πατριάρχης) father. Therefore ⁴ didst thou extinguish the flame of fornication (πορνεία), and of thee also hath the Lord said ⁵: 'There be men that have made themselves eunuchs for the kingdom of heaven'. Let them be ashamed now that defile their bodies (σώμα) with pollutions and with unnatural sins (παράφροσις), when they hear concerning our holy father, that he had not intercourse (ζῶντονεῖν) with his wife.

1. ? Cf. Prov., vi, 27, 28. — 2. I Cor., vi, 19. — 3. Joh., iii, 8. — 4. One would expect 'because thou didst'. — 5. Mt., xix, 12.

Λοιπον μενεσαναι ασωπιτι η̄ξεοτψφηρι υπα-
 ραδοξον αφοταρσαρην η̄ξεφτ̄ οτορ αφυρεοτβω
 παρολι ρωτ̄ επωσι η̄επητημφωσι εσφορι ε̄βορ
 η̄επητι τηρ εσοπτ̄ η̄καριος φαι δε αφωσιτι
 ε̄οτ̄ᾱποδῑεις εσενζοτ̄ η̄μοτ̄-μετμευρε υπτοτβο * fol. 96 r.
 μη̄βιος υπεν̄ᾱγιω̄τατος η̄σιτ̄ ε̄θοταβ̄ η̄εμεφ-
 καθορτωμα ε̄το̄οσι ε̄ταφνατ̄ ε̄ταψφηρι η̄ξεπενησιτ̄
 ε̄θοταβ̄ ιωαννης η̄εμεφςρσι οτορ αρταχρο
 η̄ζοτ̄ο̄ η̄επταγαπη υπ̄χ̄ς ετψεπηζμοτ̄ η̄τοτψ̄ υπ̄ο̄ς
 ετ̄ψωτ̄ παφ̄ η̄επζανδοξολογια η̄εμζανμοτ̄
 η̄σχοτ̄ η̄ιβεν̄ υπ̄ε̄ζοοτ̄ η̄εμπ̄ε̄χωρ̄ζ̄ ετψοη̄ η̄εποτ-
 η̄σιτ̄ η̄ρασι οτορ ετ̄ζωσ̄ ε̄φτ̄ μη̄ρητ̄ η̄η̄ιαγγελος
 Ασωπιτι δε μενεσαναισασι τηροτ̄ αφνατ̄ η̄επ-
 η̄ε̄χωρ̄ζ̄ ε̄οτ̄ρσι η̄οτ̄σι η̄εποτοπτασῑ ετι εφ̄ο̄ζ̄ι
 ερατψ̄ εφωδη̄ οτορ αφσασι η̄εμαφ̄ η̄ξεπηρσι
 η̄οτ̄σι εφ̄ω̄ μη̄μοσ̄ η̄ε̄μ̄περερᾱμεδεσ̄ ετ̄δ̄ιᾱκοη̄ᾱ * fol. 96 v.
 ε̄τατ̄θᾱζ̄μεκ̄ ε̄ροσ̄ ε̄βορ̄ ζ̄ιτεη̄π̄ο̄ς̄ φτ̄ ακψαη̄τη̄η̄κ̄
 η̄ρασ̄τ̄ μαψε̄ πακ̄ ε̄ψ̄ιζητ̄ επ̄ψαφε̄ μη̄πενησιτ̄ αββα

Now (*λοιπον*) after these things a wondrous (*παραδοξος*) marvel came to pass. God commanded and caused a vine to spring up in the bride-chamber (*νυμφών*), laden with fruit (*καρπός*) and spreading forth in the whole house. And (*δέ*) this happened for a faithful proof (*πίστευσις*) and for a * testimony to * fol. 96 r.
 the purity of life (*βίος*) of our most saintly (*αγιώτατος*), holy father, and of his lofty good deeds (*κατ'εθωμ*). When our holy father John and his wife saw this marvel, they were the more established in the love (*ἀγάπη*) of Christ, giving thanks unto the Lord and glorifying him in praisings (*δοξολογία*) and in blessings, by day and by night, at all hours, being in great gladness and praising God, like the angels (*ἄγγ.*).

And (*δέ*) after all these things it came to pass in the night that he saw in a vision (*ὄπτασίς*), the while (*ἔτι*) he stood in prayer, a man of light, and he spake with him * saying : « Be not neglectful (*ἀμελής*) of this ministration * fol. 96 v.
 (*διακονία*) unto which thou art called through the Lord God. When thou risest on the morrow, betake thee to Shihêt, to the desert of our father Abba

μακαρι οτοζ ητεκωνησ ησαφμα ηψωπι υπαισωτ
 τεροτ ητεκερμοναχος ηατοτ ητεκερφοριη υπι-
 σχημα ητε ηιαγγελος θεοτδικεοσπε ηηελλο υμα-
 καριος ετεμματ οτοζ οτθικανοσπε εποτχαι ηζαν-
 ηνω υψωτχη θεφαιπε φοτωυ υποδ εταγτωηη
 ητεπενισωτ εθοταβ ηζανατοοτ αγωοτ ετεγψε-
 * fol. 97 r. δειτ πεχασ ηασ θετωηη ερο υ τασω-ηι εθλαπεσ
 ανοκ γαρ ατθονθην ηηι εβου θιτεηποδ ευριψε ηηι
 ηταερμοναχος ηθο θωι υ τασωηη υμεηριτ ψωπι
 ερεσρωτ εποτχαι ητεψωτχη λοηπον τωηη ερο
 ψατεηηατ εηεηερηοτ ηεημετοτρο ητε ηιφηοτ
 ετασσωτεη εηαισαχι ητοτ υφη εθοταβ ασωπι
 ηεποτρηωτ ηεμκαθ ηθητ οτοζ πεχασ ηαγ
 θετθρο εροκ υ παδ ησον θηηα ητεκερπαμετ
 ηεηηεκωηηα θηηα ητεποδ εροικονομηη υπαβιοσ
 τηρ κατ φη ευραηαγ οτοζ πεχεφη εθοταβ
 ηασ θεθεηποτ¹ φη ηαχατ ησωη αν

1. Read ηουτ.

Macarius, and enquire after the dwelling of my father Teroti¹ and become a monk (*μοναχός*) with him and wear (*φορεῖν*) the habit (*εγχιμα*) of the angels (*ἀγγ.*), for that blessed (*μζ.*) old man is righteous (*δίκαιος*) and fitted (*ἰκανός*) for the salvation of many souls (*ψ.*). For this is the will of the Lord ». When he arose at dawu, our holy father called unto his bride and said unto her :
 * fol. 97 r. « I bid thee farewell, my good sis'ter, for (*γζ.*) I am bidden of the Lord to depart and to become a monk (*μοναχός*). Thou also, O my beloved sister, do thou apply thyself to the salvation of thy soul (*ψ.*). So (*λοιπόν*) I bid thee farewell until we see one another in the kingdom of heaven. » When she heard these things from the holy one, she was in great sorrow of heart, and said unto him : « I pray thee, O my lord brother, that thou wouldest remember me in thy prayers, that (*ιν*) the Lord may order (*οἰκονομεῖν*) my whole life (*βίος*) according as (*κατ*) it pleaseth him ». And the holy one said unto her : « Be of good courage, the Lord shall not forsake thee ».

1. This name recurs Zoega, p. 107. Cf. τοτροσα, CSCO. 43 (*Acta Mart.*), 202.

* ΟΤΟΣ ΑΨΗΠΤΟΣ ΑΨΙ ΕΒΟΛ ΖΙΤΟΣ ΗΕΝΟΥΖΙΡΗΝΗ * fol. 97 v.
 ΟΤΟΣ ΑΨΗΠΤΟΣ ΕΠΙΜΩΤ ΜΜΟΥ ΕΨΤ ΗΤΟΥΨ ΗΨΕΠΙΖΜΟΥ
 ΗΤΕ ΦΤ ΨΑΠΤΕΨΙ ΕΠΙΤΟΠΟΣ ΕΒΟΥΑΒ ΗΤΕ ΠΕΠΘΕΟΡΗ-
 ΜΟΠΟΣ ΔΜΑ ΗΘΕΘΣΕΒΗΣΤΑΤΟΣ ΠΕΠΩΤ ΕΒΟΥΑΒ ΑΒΒΑ
 ΜΑΚΑΡΙ ΠΠΠΑΝΑΡΕΤΟΣ ΗΑΘΛΟΦΟΡΟΣ ΠΕΞΑΡΧΟΣ ΗΤΜΕΤ-
 ΜΟΝΑΧΟΣ ΠΚΑΠΗΝ ΗΤΕ ΤΑΡΕΤΗ ΠΨΥΩΤ ΗΤΜΕΤΗΕΛΛΟ
 ΠΨΑΚ ΗΤΜΕΤΟΥΗΒ ΦΗ ΕΤΑΨΘΙΑΞΙΟΣ ΗΨΜΕΤΜΑΚΑ-
 ΡΙΟΣ ΗΠΩΨ ΚΑΤΑ ΤΕΡΜΗΝΙΑ ΜΠΕΨΡΑΠ ΟΤΟΣ ΑΨΨΗΠ
 ΑΡΤΑΜΟΥ ΕΨΜΑ ΗΨΩΠΠ ΜΠΕΠΩΤ ΕΒΟΥΑΒ ΗΣΤΑΤ-
 ΡΟΦΟΡΟΣ ΠΑΨΤ ΤΕΡΟΤ ΕΤΑΨΚΩΖ ΕΠΠΡΟ ΚΑΤΑ
 * ΤΕΡΜΗΝΙΑ ΗΠΠΜΟΝΑΧΟΣ ΟΤΟΣ ΔΠΠΠΟΥΤ ΔΟΥΑΠ * fol. 98 r.
 ΜΠΡΟ ΠΑΨ ΠΕΨΕΠΠΠΟΥΤ ΠΑΨ ΨΕΑΚΕΡΕΤΠ ΠΟΥ
 ΠΑΨΗΡΙ ΠΕΨΑΨ ΠΑΨ ΨΕΨΨΑΠ ΦΟΥΨ ΜΦΤ ΕΙΟΥΨΨ
 ΗΤΑΕΡΜΟΝΑΧΟΣ ΠΠΠΟΥΤ ΔΕ ΑΨΤΑΜΕΠΗΕΛΛΟ ΕΨΒΗΤΨ
 ΑΨΘΡΟΥΕΨΨ ΕΨΟΥΗ ΗΕΝΟΥΡΑΨΠ ΠΕΠΩΤ ΟΥΗ ΕΒΟΥΑΒ
 ΑΒΒΑ ΤΕΡΟΤ ΠΕΑΨΩΡΠ ΠΑΨ ΕΒΟΛ ΖΙΤΕΠΠΘΣ ΕΨΤΑΜΟ

1. Read *μφτπε*.

* And he saluted her and departed from her in peace (*εἰρήνῃ*) and betook * fol. 97 v.
 him to the high-road, the grace of God assisting him, until he came to the
 holy *topos* of our divinely-speaking (*θεοροφήμων*) and *ζυμα* most pious (*θεοσε-*
βέστχτος), holy father, Abba Macarius, the all-virtuous champion (*πικνύρετος*,
ἀθλοφόρος), the chief of monkhood (*ἐξέχχος, -μονυχχος*) the measure of virtue
 (*ικνών, ἄρετη*), the staff of age, the completion of the priesthood, he that
 was found worthy (*-ξξιος* of the blessedness *-μυκξριος*) of the promises, ac-
 cording to (*ικτξ*) the interpretation (*ἐρμηνεία*) of his name. And he enquired
 and was shown the dwelling of our holy cross-bearing (*ικκρυσοφορος*) father,
 my father ' Teroti. When he knocked at the door, after (*ικτξ*) * the custom * fol. 98 r.
 (*ικνῆικ*) of the monks (*ικν.*), the porter opened unto him the door, and said
 unto him : « What desirest (*ικτείν*) thou, my son? » He said unto him : « If
 it be the will of God, I desire to become a monk » (*ικνυκξ*). And the porter
 told the old man concerning him and he caused him to be brought in in
 gladness. For (*ικν*) unto our holy father, Abba Teroti, it had been revealed

1. Clearly here a title. Cf. *πασον* similarly used elsewhere. (H. Thompson in *Fl. Pe-*
trie, Memphis, l. 21).

μμοϋ ἐπιζητῆ ἁροϋ ἠπενιστ πασκεος ἔταφνατ
 ἔροϋ ἐϋφμοτῆ ἡεπιζμοτ ἦτε πο̄σ ἀϋφῶοτ ἠφτ
 οτοϋ ἀϋωοτϋ ἔροϋ ἡεποτῆϋτ ἠπροϋτῆᾶ οτοϋ
 * fol. 98 v°. πεϋαϋ παϋ ϋεοτπε πασκετῆμοσ ἔ-τακατϋ ϋαροῦ
 ῶ παϋηρι ἀϋῆροτῶ ἦϋεπενιστ ἡεποτῆεβῆο ἔρε-
 πεϋϋο φαῆτ ἔπεσῆτ ϋῆῆταῖ ἔπαῖμα ῶ παῖστ
 ἔθοταβ οτοϋ ἠταϋσῆπῆ ἡατῆηῆβῆ ἦτε πεϋωῆηᾶ
 ἦτατϋο ἔπο̄σ εϋβενανοβῆ ἦτα ἀϋοτῆϋ ἦϋεπενιστ
 ἔθοταβ ἀββα τεροτ ἔερδοκῆμαζῆ ῶμοϋ πεϋαϋ
 παϋ ϋεϋϋε ἔπιμοπαϋοσ εϋσαζῆοτῆ ἔβοᾶ ϋαϋῆβ
 ἠβεν ἔτϋμοτ εϋϋεϋϋῆϋ ἡεπιμοϋηεσ ἠβεν ἠτε
 πασκεομοσ ϋαῆϋρηῆ ἔτεϋϋῆησαϋῆ πεϋεϋῆ ἔθοταβ
 ῆαῆηηῆσ παϋ ϋετῆϋϋεῆηῆσ ἔπεϋωῆηᾶ ϋεπεκεϋῆτ
 παῶτοῦ ἔϋρηῆ ἔϋῆσ

* fol. 99 r°. Ὅτοϋ παῖρητ ἀϋτ ἔϋῆϋ ἠπισϋῆμα ἔθοταβ
 ἐϋῆῆσ ϋεπαῖϋῆβ οτεβοᾶ ϋῆτεῆφτπε οτοϋ ἀϋτ
 παϋ ἠοτῆμα ἠματῆτϋ εϋρεϋερησῆϋαζῆ ἠῆηῆτϋ

of the Lord, he telling him of the coming unto him of our righteous (*δικαιος*)
 father. And when he saw him, giving forth splendour by the grace of the
 Lord, he gave glory unto God and received him with great willingness
 (*προθυμία*). And he said unto him : « Wherefore this haste (*σπουδή*) that
 * fol. 98 v°. 'thou hast made (to come) unto us, O my son? » Our holy father made answer
 with humility, his face cast down, saying : « I came hither, O my holy father,
 that I might remain under the shadow of thy prayers, and entreat the Lord
 because of my sins ». Then (*εἰπε*) our holy father, Abba Teroti, desired to
 prove (*δοκιμάζειν*) him and he said unto him : « It becometh the monk (*μοναχός*)
 that he be withdrawn from all things evil and straitened as to all comforts
 of this world (*κόσμος*), even unto his speech ». The holy man John said
 unto him : « I trust (*-ἐπίς*) in thy prayers that thy heart shall have satisfaction
 in me ».

* fol. 99 r°. 'And thus he put upon him the holy habit (*σχιζμα*), knowing that this
 thing was from God, and he gave him a place apart wherein he might be in

1. The apparent meaning of οτοϋ, though one would expect ϋε ϋῆμα. or the like.

οτοϑ παφχαμ̄ ὑπεφωτισμε εφ̄ ἡτοτυ μισαχι
 ὑπὸς νευπισμεμω̄ εἶσοταβ̄ ἡτε ἡν ἑτατερσων̄ ἡεν-
 φ̄ἀρετη̄ νευπικανση̄ ἡνιστηαξῑς εἶσοταβ̄ ἡτε
 πιαχῑς εφρεφωλη̄ κατα οτηνοτ̄ ἡβεν̄ κατα ἡσοταρ-
 σαρη̄ ἡτε νενιστ̄ αββᾱ αγαθε̄ ἡστραλλη̄ς οτοϑ
 ἡτεφρᾱγση̄ς ζεσε̄ οτβεν̄ ἡπιᾱ ετρη̄σοτ̄ ἡτε φ̄ποση̄-
 ριᾱ νευπιαθος̄ ετσοφ̄ ἡτεφκορφοτ̄ ρη̄τη̄ - πὸσαχ̄ * fol. 99 v.
 ἡφ̄εγκρατιᾱ νενιστ̄ οτη̄ εἶσοταβ̄ αββᾱ ἡσανη̄ς
 παφω̄ση̄ εροφ̄ ἡνισαχῑ τηροτ̄ ἡτε ἡηελλο̄ ἡενοτ-
 ηω̄φ̄ μμετρεφσμη̄ εφ̄ ἑπαπαῑ μμη̄η̄ ρη̄τη̄ πὸσῑς
 ἡνιπολη̄τιᾱ νευπιασκη̄ς ετῆοσῑ πᾱῑ ετεφ̄ιρῑ μμη̄σοτ̄
 ἡενφ̄η̄ ετρη̄η̄ νευφ̄η̄ εσοτορη̄ εβ̄οᾱ ἡηελλο̄ δε
 εἶσοταβ̄ τεροτ̄ ἑταφ̄εμ̄ ἑνεφ̄ἀρετη̄ αφ̄ ἡσοτ̄ αφ̄
 ραστε̄ ἡτεφωτορω̄τ̄ εχ̄ωφ̄ ἡατενοτοη̄ ἡβεν̄

Πενεσαναῑ δε ασω̄ση̄ ἡενοτ̄ εχ̄ωρη̄ ετῑ εφ̄ορη̄
 ερατῡ εφ̄προσετη̄χη̄ ἡχενενπαναγιος̄ ἡιστ̄ ἡσανη̄ς
 αφ̄ηατ̄ εοταγγελο̄ς ἡτε πὸς̄ εφ̄ορη̄ ερατῡ μπεφ̄υσο̄

quiet (*ἡσυχίζεω*). And he visited him, imparting unto him the word of the Lord and the holy service of those that had become renowned in virtue (*ἡρετη̄*) and the canon (*κανὼν*) of the holy *Synaxis* of the hours¹, that he should pray every (*κατ̄*) hour, according to (*κατ̄*) the commandment of our father, Abba Agathon, the stylite², and that he should contend with (*ἡγγωνίζεσθαι*) the evil spirits (*πν.*) of wickedness (*πονηρίᾱ*) and vile passions (*πύλαῑ*) and bring them to nought by³ the strictness of continence (*εγχεζήσιᾱ*). So (*οὕτω*) our holy * fol. 99 v.
 father, Abba John, received all the words of the old man with great submission, increasing in grace daily by the loftiness of his polity (*πρωτοτείᾱ*) and the laborious exercises (*ἡσκησεις̄*) that he performed (both) in secret and openly. And when the holy old man Teroti learnt of his virtues (*ἡρετη̄*), he glorified God, and so (*ὁστ̄ε*) commended him before all men.

Now (*δὲ*) after these things it befell of an evening, the while (*εἶτε*) our all-saintly (*πενήγιος*) father John was standing at prayer (*προσευχη̄*), that he beheld

1. This plural of *αχη* is unknown to me. — 2. A disciple of Abraham and George. He received the habit from John the Hegumen, the contemporary of the patriarch Benjamin *ob. 662*. E-W. .

* fol. 100^r. **Ἡ**ΕΝΟΥΩΟΥ ΠΕΧΑΥ ΠΑΥ ΧΕΤΖΙΡΗΝΗ ΠΑΚ ΠΙΒΑΚ
 ΠΤΕ Φ† ΑΚΨΑΠΤΩΠΚ ΠΨΑΡΠ ΔΜΟΥ ΕΒΟΖ ΗΕΠΠΑΙΜΑ
 ΟΥΟΖ ΠΤΕΚΨΕ ΠΑΚ ΕΥΡΑΟΥΗ ἸΠΠΙΨ† ἸΨΨΤΗΡ
 ΑΒΒΑ ΙΣΑΝΝΗΣ ΜΑΨΕ ΠΑΚ ΣΑΠΕΜΕΝΤ ΖΙΦΟΥΕΙ ΠΠΜΑ
 ΠΨΑΠΠ ΤΗΡΟΥ ΠΤΕΚΨΑΜΙΘ ΠΟΥΜΑ ΠΨΑΠΠ ἸΜΑΥ ΠΤΕΚ-
 ΨΑΠΠ ΠΗΗΤΥ ΠΑΙΠΕ ΠΗ ΕΤΕΨΧΨ ΜΜΨΟΥ ΠΧΕΠΘΣ
 Φ† ΧΕ† ΠΑ† ΠΑΚ ΠΟΥΚΑΗΡΟΠΟΜΙΑ ΗΕΠΠΜΑ ΕΤΕΜ-
 ΜΑΥ † ΠΑΘΟΥ† ΕΡΟΚ ΠΟΥΤΛΑΟΣ ΕΨΟΥ ΟΥΟΖ ΠΤΕΚΟΙ-
 ΜΨΤ ΠΨΟΥ Ε† ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΑΓΓΕΛΙΚΟΝ ΠΤΕΚΨΑΠΠ ΠΨΟΥ
 * fol. 100^v. ΠΟΥΒΑΤΜΨΠΠΕ ΠΡΕΨ-ΠΟΥΕΜ ΠΤΕ ΠΟΥΨΤΥΧΗ ΟΥΟΖ
 ΣΠΑΨΑΠΠ ΠΑΚ ΠΧΕΟΥΑΓΙΑ ΠΚΟΠΠΨΠΙΑ ΠΣΕΜΟΥ†
 ΕΠΕΚΡΑΠ ΕΖΡΗΙ ΕΧΨΣ ΠΕΚΡΑΠ ΠΑΨΑΠΠ ΠΣΨΤ ΗΕΠΠΙ-
 ΚΟΣΜΟΣ ΤΗΡΥ ΨΝΑ† ΚΑΗΡΟΣ ΠΑΚ ΠΧΕΠΘΣ ΕΖΡΗΙ ΗΕΠ-
 ΠΑΨΑΨΕΥ ΕΥΒΕΧΕΑΚΜΟΥΙ ΖΠΠΨΕ ΠΤΑΤΟΙ ΠΤΕ ΠΗ
 ΕΤΑΤΕΡΣΟΥΠΠ ΖΠΧΕΠΠΑΓΨΟΥ ΑΥΨΑΠΠ ΠΑΡΥΧΗΓΟΣ ΠΤΕ
 ΠΗ ΕΤΑΥΨΑΠΠ ΖΠΨΑΨΕ ΕΤΕΠΠΙΨ† ΑΒΒΑ ΜΑΚΑΡΙΠΠΕ
 ΠΕΜΑΒΒΑ ΙΣΑΝΝΗΣ ΠΕΜΑΒΒΑ ΠΨΟΥ ΠΕΜΜΑΞΙΜΟΣ
 ΠΕΜΔΨΜΕΤΙΟΣ ΟΥΟΖ ΕΠΠΔΗ ΑΚΧΟΥ ΕΠΟΥΣΜΟΥ ΧΠΑ-

* fol. 100^r. an angel (ἄγγ.) of the Lord, standing before him in glory. * And he said unto him : « Peace (εἰρήνη) be unto thee, thou servant of God. When thou risest in the morning, come forth from this place and go unto the cell of the great light (φωστήρ) Abba John. Go thou toward the west, far removed from all dwellings and make there a dwelling and live therein. For these things saith the Lord : I will give thee an inheritance (κληρονομία) in that place, I will gather unto thee much people (λαός) and thou shalt lead them unto the angelic (ἀγγελικὴ) work (ἐργασία) and thou shalt be to them a leader and the saviour
 * fol. 100^v. of their souls (ψ.). And there shall be for thee a holy community (ἅγια κοινοβία), and by thy name it shall be called. Thy name shall be renowned in all the world (κόσμος). The Lord shall give unto thee a lot κληρος in these deserts, because thou hast walked in the footprints of those that are become famous on this mount, and that have become rulers (ἀρχηγός) for them that have dwelt in the wilderness, namely the great Abba Macarins and Abba John, Abba Pishoi, and Maximus and Dometius, and seeing that (ἐπειδή) thou hast striven after their likeness, thou shalt be with them in the same resting-

ψαππι πειμωτ ἡεππια πῆτον ποτση ἡεππιατ-^{fol. 101r.}
 οτρο πηφηοτῖ οτοζ τ παζικοτ ἔροκ κατα φοταζ-
 σαζηι ὑπὸς ἡσεμοτῖ ἕνεκραν χειμανηιης χαμε
 ψατεκχαικ ἔβοζ μφοτση τηρϥ ὑπὸς παι δε
 ἔταϥχοτοτ παϥ αϥψε παϥ ἔβοζ ζαροϥ ἡξεπιαγγε-
 ζοζ οτοζ αϥοτοηζϥ ἕπεϥισητ ὑπῆατικον οτοζ
 αϥταμοϥ ἕπαι τηροτ ετατοοτῖ δε ψαππι αϥτσηϥ
 ἡξεπεπισητ ἡδισεοζ αϥῖ ψαπεπισητ εβοταβ αββα
 τεροτῖ αϥταμοϥ ἕπη ἔταρχοτοτ παϥ πεξεπεϥισητ
 παϥ χεμαψε πακ ἡτεκχαικ ἔβοζ μφοτση ὑπὸς
 χεϥηαῖρι πακ ἡξεπὸς ἡζαβ πιβεν ἔταϥχοτοτ-^{fol. 101v.}
 πακ ἡξεπιαγγεζοζ πεπισητ οτη εβοταβ αββα
 ιαηηηης χαμε αϥτζο ἕπεϥισητ εβρεϥμοτ ἔροϥ
 οτοζ αϥμοτ ἔροϥ ἡξεπῆεζοζ εβοταβ αββα
 τεροτῖ μφρητ ἡῖσαακ ἔταϥμοτ ἕῖακαβ εϥχαι-
 μμοζ χεεϥεμοτ ἔροκ ἡξεπὸς φτ ψαπτεκχαικ
 ἔβοζ ὑπεϥοτση εβοταβ ἄμην ἔταϥοῖ μπισμοτ
 ὑπεϥισητ ἡξεπεππιαηαγιοζ πωητ εβοταβ αϥμοϥι

place, ' in the kingdom of heaven. And I will visit thee, according (ζατζ) to ^{fol. 101r.} the commandment of the Lord and thy name shall be called John Khamé, that thou mayest fulfil ' all the will of the Lord ».

And (δέ) when he had said these things unto him, the angel (ἄγγ.) departed from him and appeared unto his spiritual (πνευματικός) father and related all these things unto him. But (δέ) when morning came, our righteous (δίκαιος) father arose and went unto our holy father, Abba Teroti, and told him those things that had been said unto him. And his father said unto him : « Go thou and fulfil the will of the Lord; for the Lord shall do unto thee 'all things of which the angel (ἄγγ.) spake unto thee ». There-^{fol. 101v.} fore (ὅθεν) our holy father John Khamé besought his father that he would bless him, and the holy old man Abba Teroti blessed him, even as Isaac blessed Jacob, saying : « The Lord God shall bless thee that thou mayest fulfil his holy will. Amen ». And when our holy and all-saintly (ἅγιος)

1. Or 'until thou hast fulfilled'.

* fol. 102^v. ἔρατος
 εϥραυσι ψαλτεϥί ἔπιμα ἔταϥχος παϥ εϥβητη ἦξε-
 παγγερος οτοζ αϥθαμιο ἡοτσελεον ἥεπιμα
 ἔτεμ'ματ εϥαρϥ ἡμοϥ ἦηητη ἔϥερψαλιη ἥεπ-
 παλψαλιος εϥχω μιοσ δεακταζο ἦλαβαλατϥ
 ἔρατοτ ριξενοτπετρα οτοζ ακσοττεηηατατσι
 ακριοτῖ ἡοτϥασ ἡβερι ἔηοτη ἔρωι νεμοτσιοτ
 ἔπεηηοτῖ ἄμην

* fol. 102^v. ἔρατϥ
 Ὡ ημ πεθασαχι ἦηἄρετη ετόοσι ἦτε παίθμης
 νεμησιμημωσι ἔταϥόρο ἦηητοτ παῖ ἄρεψαποταῖ
 σωτεμ ἔρωοτ ψαϥεηζοτϥ ατϥος οη εϥβεπεησιωτ
 ἔθοταβ ξεναϥῆοσι ἥεπνεϥασκεσις ἔροτεζαμημω
 ἦτε ηεηιοτῖ εϥβεπεϥόωακ ατερμεθε οη εϥβητη
 * fol. 102^v. ἔρατϥ
 ξεαϥόσις ἥεπηηποηητῖἄ ἡφρητῖ ἦηἄσις * πηθε-
 βγης ατϥος οη εϥβητη ξεαϥψαηῶζι ἔρατϥ επι-
 ψαηη ψαϥκελϥκελις ἥεποτηηωτ ηχομ ατόηεταζηνο
 ἡφρητῖ ηοτκρικος ψατετϥωτῖ ἦτε πεϥσμηἄ ἥατ
 εβοη σαπεσητ ηνεϥόβαλατϥ ἡφρητῖ ηοτμηοτ ἄρε-
 ψαποταῖ ϥωκεμ ἦηητη ἦτεϥζωρη ἡπεϥσμηἄ

* fol. 102^v. father had received his father's blessing, he journeyed, rejoicing, until he
 came to the place concerning which the angel (ἄγγ.) had told him and he
 made there a cave (σπήλαιον), * shutting himself within it and singing (ψάλλειν)
 this psalm (ψαλμός), saying ' : « Thou hast set my feet upon a rock (πέτρα)
 and established my footsteps, thou hast put a new song in my mouth,
 and a blessing unto our God. Amen' ».

* fol. 102^v. O who shall tell the lofty virtues (ἄρεται) of this righteous man and the
 combats wherein he conquered, which, if one should hear them, he would
 tremble! It is said also concerning our holy father that he wearied himself
 in his exercises (ἄσκησις) beyond many of our fathers because of his strict-
 ness, and they bear witness concerning him that he was exalted in his
 polity (πολιτεία), even as Elijah * the Tishbite. Farther, is it said of him
 that when he stood at prayer he was wont to bend the knee with great
 effort without interruption, as though he formed a ring (ζυγος)², until the
 sweat of his body (σῶμα) flowed down upon his feet like water, as though

1. Ps. xxxix, 2, 3. — 2. Cf. Is., lvi, 5.

ΤΗΡΥ ΚΕ ΓΑΡ ΠΑΥΤΉ ΜΕΤΑΝΙΔΉΠΕ ΉΕΝΘΑΝΗΠΙΣ ΠΉΥΘ ΠΑΙ
 ἈΡΕΨΑΝΟΤΑΙ ΣΗΝΤΟΥ ΣΕΝΑΤΕΝΘΟΥΤΥ ¹ ΔΗ ΠΉΞΕΝΙΑΘ-
 ΠΑΥΤΉ ΠΑΙ ἘΤΕΥΗΝΟΥ ΕΥΒΗΝΤΟΥ ΠΉΞΕΠΙΧΩΜΗΤ ΠΤΕ ΦΉ
 ΑΛΛΑ ΕΥΒΕΟΥ ΤΉΧΩ ΜΜΟΣ ὤΠΑΙΡΗΤΉ ΚΕ ² ΠΉΨΑΤΕΝ
 ΤΗΡΟΥ ΤΕΤΕΠΟΙ ὤΜΕΥΡΕ ΠΕΜΗΙ ἘΠΗ ἘΤΉΧΩ ὤΜΨΟΥ
 ἈΔΗΘΩΣ ὤ ΠΑΜΕΠΡΑΤΉ ΔΙΕΡ ὤΦΡΗΤΉ ΠΟΥΑΙ ΕΥΉΕΝ- *101.1031
 ΟΥΠΨΥΤ ὤΠΕΔΑΓΟΣ ΠΑΤΑΤΡΗΧΥ ΜΜΟΠ ΡΗΤΉ ὤΜΟΙ
 ἘΔΜΟΠΙ ἘΠΙΧΡΟ ΕΥΒΕΠΗΠΨΥΤ ΠἈΡΕΤΗ ΠΤΕ ΠΕΠΠΑΝΑΓΙΟΣ
 ΠΨΑΤ ΨΑΠΗΠΣ ΧΑΜΕ ΚΕ ΓΑΡ ΟΥΔΑΣ ΠΣΑΡΉ ΠΕΤΕΜΜΟΙ
 ΠΕΜΘΑΠΣΦΟΤΟΥ ΠΡΕΥΕΡΠΟΒΙ ΜΜΟΠ ΨΧΟΠ ΜΜΟΙ ΔΗ
 ΕΥΡΙΧΩ ΜΠΕΥΤΑΙΟ ΟΥΘΖ ΉΕΠΠΨΠΨΡΠΜΑΤ ἘΠΕΤΕΠ-
 ΡΨΟΥΤΥ ΤΗΡΟΥ ΕΥΡΕΤΕΠἘΡΕΠΠΨΤΜΠ ΉΕΠΟΥΡΑΨ
 ἘΣΑΤΕΠ ΕΠΕΥΒΙΟΣ ἈΠΟΧ ΘΩ ΔΙΧΕΜΠΠΟΥΤΉ ΠΘΟΥΘ
 ἈΠΑΘΗΤ ΟΥΠΟΥ ἘΡΟΙ ἘΒΟΛ ΉΕΠΠΡΑΨ ΔΔΗΘΩΣ ὤ
 ΠΑΜΕΠΡΑΤΉ ΠΠΔΑΟΣ ΜΜΑΙΧΡΉ ΔΙΕΡ ὤΦΡΗΤΉ ΠΟΥΘΟΠΤ
 ἘΥΣΕΠΣΕΠ ΠΕΜΟΥΚΤΥΒΑΘΠ ἘΥΨΑΠΔΗΘΟΥΉ ΉΕΠΠΨΠ- *101.1032
 ΟΥΡΙΣΑΨ ΠΠΙΚΑΘΟΥΤΨΜΑ ΠΤΕ ΠΕΠΨΑΤ ΠΨΕΘΉΦΟΡΟΣ

1. γ altered to οτ by a modern hand. — 2. Read κε γαρ.

one should bathe himself therein and wet his whole body (σωμζ). For (ζζυ
 γζρ) he made many thousand obeisances (μειζύοιζ), such that if one should
 write them, he would not be believed of them that are without faith, for
 whose sake the wrath of God cometh ¹. But (ζζλζ) wherefore speak I thus?
 for indeed (ζζι γζρ) ye do all bear witness with me to those things that I tell.
 In truth (ζζηθωζ), O my beloved, I am as one in a great and boundless sea *101.1031
 (πειλαγος without means to reach the shore, because of the great virtues
 (ἀρετῆ) of our all-saintly (παναγιος) father, John Khamé. For indeed (ζζι
 γζρ) mine is a tongue of flesh (σάρξ) and sinful lips; I am not able to tell
 of his honour. Yet when I see your eagerness and how gladly ye desire
 (ἐπιθυμῆν) to hear his Life (βίος), I myself take courage the more, my heart
 rejoices in gladness. Verily (ζζηθωζ), O my beloved, ye Christ-loving people,
 I am as sounding brass * and a clanging cymbal (ζυμῶλλον) ², when I speak of *101.1032
 the good deeds (ζζτῶθωμζ) of our God-clad (θεοζοροζ) father, John, he

1. Eph., v. 6. — 2. I Cor., xiii. 1.

αββα ιωαννης φαι ερεπευβιος νεμπευαρετη εντεν-
 οσηντ εναπηνωτ αντηνιος μαδιστα νευπραξισ
 τηροτ πας ετεροτηνις υφρητ ηπισιοτ ητε θαπα-
 τοοτ πας ασηαπερπομερι θαεραποριη ηενοτρωτ
 οτοζ ητευτημιτ ηχεπαποτς αλλα τπαχος ζω
 ππατικως νεμππροφητης εβοταβ δαριζα χεποδ
 εκεαοτηη ηπασφοτοτ ερερσι ζω υπεκμοτ

Αρχος ον εβητη ηθογ πεππαλαγιος ησητ
 *fol. 104r. χεοτηνη ησοη παγ -οτση αππε ιςχεπσαββατοη
 θαπσαββατοη θαηκεσοη δε οη υπαγοτση εβηη
 κατα ζυ ηεζοοτ οτηνη ησοη θαεραπαχωρη
 επωαγε ητεφερησυχαζιη ηαρι ηαρογ ηενθα-
 ποηηα ηατσαχι υμωτ αρ'ερμεθε οη εβητη
 χεπαχρηνη αππε οτδε ηενπιεζοοτ οτδε ηενπιε-
 χωρζ εβηη εοτκοτχι ηεροη υματατ εγβοδς²
 εηοτη ετχοι μενεπσως θαυτηνη ηχωδεη θαερα-
 ψαζιη ηενπαψαζμος εγχω υμος χεηπατ ποτ-

1. Corrected from ατ. — 2. Usually οτοζς.

whose Life (βίος) and whose virtues (ἀρετή) may be likened unto those of the great Anthony, and especially (μάλιστα) all his acts (πράξεις), which shine as the stars of the morning, so that when I remember them I am at a loss (-ἀπορεῖν) and fearful and my mind (νοῦς) is amazed. But (ἀλλ'ἔ) I too shall say spiritually (πνευματικῶς) with the holy prophet (προφήτης) David¹: 'O Lord, open thou my lips and my mouth shall speak thy blessing'.

*fol. 104r. It is told also concerning our all-saintly (πανάγιος) father, that many times he would not eat from Sabbath (σάββατον) to Sabbath (σάββατον), but (δέ) at other times he would not eat save every (κατά) forty days. Many a time he would retire (ἀναχωρεῖν) to the desert and be in quiet (ἡσυχάζειν) by himself, in austerities (πολιτεῖα) not to be described. Further they bear witness concerning him that he slept not, (οὐδέ) by day (οὐδέ) or by night, save only for a brief slumber, leaning against the wall, after which he would arise swiftly and would sing (ψάλλειν) in this psalm (ψαλμός), saying²: 'I will

1. Ps. l. 15. — 2. Ps. cxxxi. 4, 5.

ζῆναι ἡνάβαλ νεμοτσοῦ ἡνάβοτζι νεμοτσοῦτον
 ἡνάσματ ψαΰξιμ ἡοῦμα ἡπόσ νεμοῦμα ψψωπ
 ἡψψ ἡἄκωβ ὀτοζ ἡεἡφαι ἄσεροῦσιμ ἡξετεψ-^{*fol. 104v.}
 ψτχῆ νεμπεψζηνγεμῆσιμικον εἰσοῖ ὀτοζ ἡαφεροῦ-
 σιμ ἡξεπεψζο ζἡτενῆεἡεργιά ἡτε ἡπῆἡ εἡοταβ
 φαι ἡταψῆτον μμοψ ἡἡητψ εἡβεπῆεψτοτβο
 κατα φρηῆ ἡταψχοσ ἡξεπεπῆδῶ ἡἡσ πῆσ πενσιῆτηρ
 ἡἄγαωσ ἡεἡπεταγγεἡιον εἡοταβ εψχῆ μμοσ
 χεφῆ εἡσιῆτεμ ἡνάσαχῆ ὀτοζ ἡταρεζ ἡρσοτ φῆ
 ἡτεμῆατ εἡσιμ ἡμοι ὀτοζ φῆ εἡμει μμοι εψεμει-
 ριτψ ἡξεπαῆσιτ ὀτοζ ἡπεί ζαροψ ἡνεθαμῆδ ἡπεἡμα
 ψψωπ ἡἡητψ ἀτχοσ οἡ εἡβῆτψ ἡσοψ πεπῆσιτ
 εἡοταβ ἡαἡηἡἡσ χεζῆβ ἡἡβει ἡψαρεἡισἡηοτ ἀἡτοτ
 ἡκαἡ ὀταρεἡη καἡ κεζῆβ ψαψἡατ ἡρσοτ ἡεἡφῆ^{*fol. 105r.}
 εἡζἡἡ εἡβεφαι ὀτἡ ἡπεψραἡ εἡσιῆτ ἡεἡμαἡ ἡἡβει
 ἡ ἡμ πεἡἡαψσαχῆ ἡπαῆαἡ ἡἡῆῆρη ἡβῆλ νεμἡἡ-
 ἡτσοἡηριοἡ νεμἡἡαποκαλῆψῆσ ἡταψἡατ ἡρσοτ
 εἡσοἡ ὀτἡἡψ γαρ ἡσοἡ ψαψἡατ ἡἡσοτ ἡἡῶσ

1. πεψ added above.

not give sleep to mine eyes, nor slumber to mine eye-lids, nor rest unto
 my temples, until I find a place for the Lord and a dwelling-place for the
 God of Jacob'. 'And thereby his soul (ψ.) and his mind (ἡγεμονιζῶς) shone^{*fol. 104v.}
 forth, and his face shone through the power (ἐνέργεια) of the Holy Spirit (πν.)
 which rested within him, because of his purity; according as (κατ᾽) our
 Lord Jesus Christ, our good (ἀγαθός) Saviour, hath said in the holy gospel
 (εὐαγγέλιον)¹: 'He that heareth my words and keepeth them, he it is that
 loveth me; and he that loveth me my father will love him and we will go
 unto him and make our dwelling within him'. It is told also concerning
 our holy father John, that all things that the brethen did, 'whether (ἂν) a^{*fol. 105r.}
 (deed) of virtue (ἀρετή) or (ἄλλῃ) other matter, he would see them in secret.
 For this cause therefore (οὖν), was his name renowned everywhere. O who
 may tell the number of the manifestations and the mysteries (μυστηρίων) and

1. Cf. John. xiv, 21.

ρΙΧΕΠΠΙΜΑ ΠΕΡΨΩΟΤΨΥ ΜΨΡΗ† ΠΟΥΧΡΨΜ ΟΤΟΖ
 ΨΑΥΣΨΤΕΜ ΕΨΙΑΓΓΕΛΟΣ ΕΥΧΨ ΜΠΙΤΡΙΣΑΓΙΟΣ ΜΨΦΝΑΥ
 ††ΑΨΝΑΦΟΡΑ ΕΨΟΤΑΒ ΑΥΧΟΣ ΟΠ ΕΨΒΕΠΕΨΨΤ ΕΨΟΤΑΒ
 ΨΑΛΛΗΝΣ ΧΕΟΤΜΗΨ †ΨΟΠ ΨΑΨΟΤΟΠΖΣ ΕΡΟΥ †ΧΕ†ΘΕΟ-
 ΔΟΚΟΣ ΕΨΟΤΑΒ ΜΑΡΙΑ ΨΗ ΕΤΑΨΧΦΟ ΠΑΠ ΜΠΕΠΘΣ †ΗΣ
 * fol. 105 v°. ΠΧΣ ΠΕΠΟΥΡΟ ΜΨΝΙ †ΤΕΨ† ΠΑΥ † †ΖΙΡΗΠΗΝ ΟΤΟΖ
 ΠΤΕΨΨΕΛΨΨΑΥ

ΔΨΨΨΠΙ ΔΕ ΗΕΠΠΙΕΨΨΑΥΖ ΕΨΟΤΑΒ ††ΚΥΡΙΑΚΗ ΕΨΙ
 ΕΥΘΖΙ ΕΡΑΥ ΕΥΨΙΡΙ †ΤΕΥΨΤΗΑΞΙΣ ΔΨΙ ΕΨΟΤΗ ΨΑΡΟΥ
 †ΧΕ†ΘΕΟΔΟΚΟΣ ΕΨΟΤΑΒ ΜΑΡΙΑ ΕΨΨΟΠ ΗΕΠΟΥΨΨ†
 †ΨΟΤ †ΑΨΨΑΧΙ ΜΨΟΥ ΟΤΟΖ ΠΑΡΕΖΑΠΜΗΨ †ΑΓ-
 ΓΕΛΟΣ ΜΟΥΨ ΠΕΜΑΨ ΕΒΟΛ ΖΙΤΕ†ΖΟ† ΔΥΖΕΙ ΖΙΧΕΠ-
 ΠΕΥΖΟ †ΘΕΟΔΟΚΟΣ ΔΕ ΑΨΤΟΥΠΟΨ ΟΤΟΖ ΠΕΧΑΨ ΠΑΥ
 ΧΕ†ΖΙΡΗΠΗ ΠΑΚ ΨΑΛΛΗΝΣ ΦΜΕΠΡΨΤ ΜΨΑΨΗΡΙ †ΗΣ ΠΕΜ-
 ΠΕΥΨΨΤ †ΑΓΑΘΟΣ ΠΕΜΠΠΗΑ ΕΨΟΤΑΒ ΧΕΜΠΟΜ† ΟΤΟΖ
 †ΤΕΚΤΑΧΡΟ ΠΤΕΚΨΨΠΙ †ΟΥΡΨΜΙ †ΧΨΡΙ ΕΚΨΟΠ ΗΕΠ-
 ΟΥΨΨ† †ΖΥΠΠΟΜΟΠΗ ΕΚΒΟΤΣ ΟΥΒΕΠΠΗΑ †ΠΕΠΑΠΤΟΠ

the revelations (*ἐπισηλλήσεις*) that he saw from time to time. For (*γάρ*) often-
 times he would see the glory of the Lord upon the altar as it were a fire
 and would hear the angels (*ἄγγ.*) singing the *Trisagion* at the time of the
 holy *Anaphora*. It is also told of our holy father John that oftentimes there
 appeared unto him the holy *Theotokos* Mary, she who bare for us our Lord
 * fol. 105 v°. Jesus Christ, our true king, and she wished¹ him² peace (*εἰρήνη*) and com-
 forted him.

Now (*δέ*) it befell in the holy night of the Lords Day (*κυριακῆ*), the while
 (*ἔτι*) he stood performing his *Synaxis*, that the holy *Theotokos* Mary came in
 unto him in great and unspeakable glory and a multitude of angels (*ἄγγ.*)
 accompanied her. He fell upon his face from fear, but (*δέ*) the *Theotokos*
 raised him and said unto him : « Peace be unto thee, John, beloved of my
 son Jesus, and of his good (*ἀγαθός*) father and of the Holy Spirit (*πν.*). Be
 of good courage and steadfast and become a mighty man, having great
 endurance (*ὑπομονή*), fighting against the evil hostile (*ἐναντίος*) spirits (*πν.*),

1. *Lit.* gave.

* εΤΖΩΟΥ ΠΑΙ ΕΤΨΟΥΒΗΚ ΙΣ ΖΗΠΠΕ ΨΩΠ ΝΕΜΑΚ *fol. 106r.
 ΨΑΠΤΕΚΟΒΟ ΕΨΟΥ ΤΗΡΟΥ ΝΕΜΤΟΥΚΑΤΑΞΙΑ ΕΤΖΩΟΥ
 ΨΑΠΤΕΚΧΩΚ ΕΒΟΖ ΜΦΟΥΨΨ ΤΗΡΨ ΜΠΑΨΗΡΙ ΠΑ
 ΔΙΑΘΗΚΗ¹ ΨΝΑΣΕΜΗΝΤΟ ΝΕΜΑΚ ΟΤΟΥ ΠΑΝΑΙ ΨΝΑΡΕΖ
 ΕΡΟΥ ΠΑΚ ΧΕΨΨΑΨΨΠ ΜΠΑΜΑ ΝΕΜΑΚ ΧΑΙΟΥΨΨΨ
 ΣΠΑΨΨΠ ΠΑΚ ΠΧΕΟΥΑΓΙΑ ΠΚΟΠΨΠΙΑ ΟΤΟΥ ΠΤΟΥ-
 ΨΨΠ ΠΑΚ ΠΧΕΖΑΠΠΨ ΠΨΗΡΙ ΟΤΟΥ ΠΤΟΥΜΟΥΨ
 ΜΠΕΚΡΑΠ ΕΨΗΡΙ ΕΧΨΟ ΠΨΕΚΨΨ ΠΟΥΤΕΚΚΑΝΣΙΑ ΗΠΕΤΕΚ-
 ΚΟΠΨΠΙΑ ΠΨΕΜΟΥΨ ΕΠΑΡΑΠ ΕΨΗΡΙ ΕΧΨΟ ΠΨΜΟΥ
 ΜΠΑΨΗΡΙ ΝΕΜΤΕΨΨΙΡΗΠ ΝΕΜΤΕΨΨΚΕΠΠ ΠΑΨΨΠ ΗΠΕ-
 ΤΕΚΚΟΠΨΠΙΑ ΠΑΓΓΕΛΟΨ ΠΑΖΙΚΟΥ ΕΠΕΚΜΟΝΑΣΤΗ *fol. 106v.
 ΡΙΟΠ ΟΤΟΥ ΠΤΟΥΨΨΠ ΕΥΡΨΙΟ ΕΠΕΚΨΗΡΙ ΠΠΕΖΑΙ ΠΠΠ-
 ΒΟΥΡΩΟ ΨΨΨΑΤΟ ΕΠΙΟΒΟΥ ΠΤΕ ΠΕΚΜΑ ΠΨΨΠ ΨΑΕΠΕΖ
 ΑΡΕΨΑΠΠΕΚΨΗΡΙ ΜΟΥΨ ΖΠΠΕΚΜΨΨΤ ΟΤΟΥ ΠΨΕΨΡΙ ΠΠΕΚ-
 ΟΥΑΖΣΑΖΠ ΠΨΕΑΡΕΖ ΕΠΕΚΕΠΤΟΥΔΗ ΝΕΜΠΕΚΠΟΜΟΨ ΠΤΟΥ-
 ΜΕΠΡΕΠΟΥΤΕΡΗΟΥ ΗΠΟΥΑΓΑΠΠ ΠΨΕΨΨΠ ΗΠΟΥΤΟΥΒΟ
 ΝΕΜΟΥΔΙΚΕΟΥΨΠΠ ΨΨΑΨΨΠ ΝΕΜΨΟΥ ΨΑΕΠΕΖ ΨΝΑ-

1. Read ΤΑΔΙΑΘΗΚΗ.

* that contend with thee. And lo, I am with thee until thou shalt overcome * fol. 106r.
 them all and their evil. . . . (ζζττξξζζ)¹ and fulfil all the will of my Son.
 Further (εΨττ) I will establish (my) covenant (δ:χθήκη) with thee and will pre-
 serve my mercy for thee; for I will abide in this place with thee, because
 I love it; and it shall become for thee a holy community (ἅγια κοινωνία), and
 there shall be unto thee multitudes of children and they shall call it by thy
 name; and shall build a church (ἐκκλησία) in thy community (κοινωνία) and
 shall call it by my name; and the blessing of my Son and his peace (εὐλογία)
 and his protection (στέγη) shall abide in thy community (κοι.). * The angels * fol. 106v.
 (ἄγγ.) shall visit thy monastery (μοναστήριον) and shall watch over thy chil-
 dren, that no traitor (ἐπίδολος) break through the walls of thy dwelling-
 place for ever. As long as thy children walk in thy ways and do thy bid-
 ding and keep thy commandments (ἐντολά) and thy laws (νόμοι) and love one
 another in charity (ἀγάπη) and remain in purity and righteousness (δικαιοσύνη),

1. The form ζζττ τξξζζζ is not found, but might here mean 'designs, projects'. A more probable reading is ζζτξξξζζζζ.

σμοϑ ἔτοϑ δὶ ἀκωμῖᾶ νευποϑϑαβ ἡχιχ οτοϑ
 πωληῆ πῆνεϑ σεναερκανροπομῖη ἡμοϑ νευμακ ἡεν-
 υμετοϑρο ἡλιφνοῖ οτοϑ ασϑ παϑ ἡῖϑ ἡπομῖσμη
 *fol. 107 r.º ἡποϑβ ἔρεφμηῖη μπισϑϑε ϑιχμοϑ πεχασ παϑ
 χεῖς ἡλαι ἡτεκχαϑ ἡενϑασοῖ ἡτε ϑ δὶ ἀκωμῖᾶ
 πμοϑ μπωμηϑ παωμη ἡῖηϑε ωᾶῆνεϑ ἀϑχοϑ
 χεϑηππε ἰσ παῖ σεχη ἡενπμοναϑτηριον ωᾶῆηοτη
 ἔφοοϑ παῖ ἔταϑχοτοϑ παϑ ασϑπαϑ ἡϑηρηλη
 οτοϑ ασμαϑϑ ἡχομ ασϑοπε ἔβοϑ ϑαροϑ ἡενοϑ-
 ηωϑ ἡωοϑ πενηωϑ δε ἡ δὶ κεοϑ ἀϑωμη ἡενοϑ-
 ηωϑ ἡραωῖ ευβενῖσαχῖ ἔταϑχοτοϑ παϑ ἡχεϑθεῖ-
 δοκοϑ ἔβοϑαβ μαριᾶ μαλλοη οτη ἀωμη ἡῖηηϑ
 ἡχεοϑηωϑ ἡχομ παϑερψαῖηππε εϑχμη ἡμοϑ
 χεῖσκηϑ ἡσαπεκϑο πῶϑ πεκϑο πῶϑ πεταῖκηϑ
 *fol. 107 v.º ἡσωϑ μπερψηηϑ ἡπεκϑο σαβοϑ ἡμοῖ ωμη ἡη
 ἡοϑβῶῖηοϑ ἡπερχαϑ ἡσωκ ωαηταῖϑ ἡπεκοϑω
 πῶϑ παποϑϑ ἀμηη

I will abide with them for ever and I will bless their ministration (*διζωνίζω*) and their handiwork and they shall inherit (*κληρονομεῖν*) eternal life with thee in the kingdom of heaven ». And she gave unto him three gold *solidi* (*νόμισμα*),
 *fol. 107 r.º * having upon them the sign of the Cross (*σταυρός*) and said unto him : « Take these and put them in the purse of the ministry (*διζωνίζω*) (and) the blessing of my Son shall be in it for ever ». (It is said, Behold, these lie in the monastery (*μοναστήριον*) even unto this day.) When she had said these things unto him, she wished him peace (*εἰρήνη*) and filled him with strength and she was hidden from him in great glory. But (*δέ*) our righteous (*δίκαιος*) father was in great gladness by reason of the words the holy *Theotokos* Mary had said unto him and there came upon him a still (*μᾶλλον ὄν*) greater power. And he sang (*ψάλλειν*) saying¹ : « I have sought after thy face O Lord, thy
 *fol. 107 v.º face O Lord, have I sought. Turn not thy face away from me, be unto me a helper (*βοηθός*), forsake me not, that I may fulfil thy will, O Lord my God, Amen ».

1. Cf. Ps. xxxvi, 8, 9.

ΑΓΧΟΣ ΟΝ ΕΥΒΗΤΥ ΧΕΪΠΙΣΧΟΥ ΕΤΑΓΧΩΤ ὤΠΙΣΟΒΤ
 ἢΤΕ ΠΙΜΟΝΑΣΤΗΡΙΟΝ ΝΕΜΗΠΤΥΡΓΟΣ ΧΕΝΑΡΕΠΙΑΓΓΕΛΟΣ
 ἢΤΕ ΠῶΣ † ἢΤΟΤΟΥ ΗΕΠΠΟΥΖΒΗΟΥΤΙ ΤΗΡΟΥ ΖΙΤΕΠΠΟΥ
 ΔΥΣΑΖΗΙ ἢΤΕ † † ΠΟΥΤῶ ΔΕ † ΧΟΜ ΕΤῶΣΙ ΠΤΕ † †
 ΠΑΣΟΙ ἢΨΦΗΡ ἢΕΡΖΩΒ ΝΕΜΩΟΥ ΖΙΤΕΠΠΙΠΡΕΣΒΙΑ ἢΤΕ
 † ΘΕῶΔΟΚΟΣ ΕῦΟΤΑΒ ΜΑΡΙΑ ΦΡΑΠ ΔΕ ὤΠΕΠΩΤ
 ΕῦΟΤΑΒ ΙΜΑΠΠΗΣ ΔΥΨΩΠΙ ἢΣΩΠΤ ΗΕΠΜΑΙ ΠΙΒΕΝ
 ΖΩΣΔΕ ἢΤΕΟΥΟΠ ΠΙΒΕΝ ΕΡΜΑΚΑΡΙΖΙΝ ΜΠΟΥ ΖΩΣ
 ΠΡΟΦΗΤΗΣ ὠΟΥΖ ἢΡΕΥ†ΣΒΩ ΗΕΠΤΕΥΓΕΝΕᾶ ΕΥΒΕΧΕ- * fol. 108r.
 ΔΥΨΩΠ ἢΤΕΥΣΑΡΞ ΝΕΜΠΕΥΕΠΠΩΤΙΑ ἢΝΕΠΥΜΕΥΤΙ ΠΕΥ-
 ΡΩΟΥΨ ΤΗΡΟΥ ΔΥΔΙΤΟΥ ὤΒΩΚ ὤΠΕΠῶΣ ἢΗΣ ΠῶΧ ΠΕΠ-
 ΠΟΥ† ΕΥΪΡΙ ΠΠΟΥΤΑΖ ἢΤΕ ΠΠΠᾶ ΕῦΟΤΑΒ ΗΕΠΟΥᾶ-
 ΓΑΠΗ ΝΕΜΟΥΤΡΩΠ ΝΕΜΟΥΤΒΕΖΗᾶ ΝΕΜΟΥΖΙΡΗΠΗ ΝΕΜΟΥ-
 ΜΕΤΡΕΥΩΟΥ ἢΖΗΤ ΝΕΜΟΥΜΕΤῶΡΣ ΝΕΜΟΥΜΕΤΑΓΑΘΟΣ
 ΝΕΜΟΥΠΔΖ† ΝΕΜΟΥΜΕΤΡΕΜΡΑΨ ΝΕΜΟΥΤΕΓΚΡΑΤΙΑ ΠΑΙ
 ΟΥΠ ΟΥ ΜΟΠΟΝ ΧΕΥΪΡΙ ὤΜΩΟΥ ΑΔΔΑ ΠΑΥ†ΣΒΩΠΕ
 ΠΟΥΟΠ ΠΙΒΕΝ ΕΥΡΟΥΔΙΤΟΥ ΕΥΧΩ ΜΠΟΣ ΠΩΟΥ ΧΕΦΗ

It is told also regarding him that at the time when they were building
 the wall of the monastery (*μοναστήριον*) and the towers (*πύργος*), the angels
 (*ἄγγ.*) of the Lord would help them in all their labours by the commandment
 of God; but (*δέ*) especially the most high power of God was a fellow worker
 with them, through the mediation (*προσεβεία*) of the holy *Theotokos* Mary. And
 (*δέ*) the name of our holy father John became renowned in all places, so that
 (*ὅσπερ*) everyone blessed (*εὐχολογεῖεν*) him as (*ὡς*) prophet (*προφήτης*) * and as * fol. 108r.
 teacher in his generation (*γενεᾶ*), because he crucified his flesh (*σῶξεν*), and his
 desires (*ἐπιθυμίας*) and his thoughts ¹. All his cares he made the servants of
 our Lord Jesus Christ, our God, bringing forth the fruits of the Holy Spirit
 (*πν.*) in love (*ἀγάπη*) and gladness, and rejoicing and peace (*εἰρήνη*) and long
 suffering and kindness (*-χρηστός*), and goodness (*-ἀγαθός*) and faith and
 meekness and temperance (*ἐνχρηστειᾶ*) ². These things not only (*ὄν μόνον*) did
 he (himself) perform, but (*ἀλλὰ*) to everyone he taught that they should do

1. Cf. Gal. v. 24. — 2. Ib. 22.

* fol. 108 v. Ἐτεπρωμι πασατη ἡθοϋ οη πετεϋ-¹ παοϋ φη
 εθναςιϋ ἡτεϋσαρῆ ϣηαωϋ οη ἔβοα ἡεπτεϋσαρῆ
 πορτακο φη ετσίϋ ἡππῆα αϣηαωϋ οη ἔβοα ἡεπ-
 πῆα πορπηῆ ἡεπερ αληθωϋ ἡ περῆωτ ἔθοταβ
 ακσίϋ οτορ ακωϋ ἡοτορταρ ἡπῆατικον ερσοη
 αρχωη πακ ἡξεπεκκαρποϋ ἡεπῆ νεμῆ νεμῆ

† οτοωω οτη ἡ παμερταϋ εϋριταμωτη εϋβε-
 πωωω ητεϋμακαρια ἡϋρῆωι αϣωπη δε ἔταϣωε
 παϣ ἔβοα ϋιτοτϋ ηξεπερῆωτ ἔθοταβ ιωαηηϋ
 αϣωε παϣ ἔπωαϣε ατῆηϋ ἡϣηλεμ αϣωρ ἔβοα
 ἡϋρῆωι ηβεν ἔτεπταϋ ηηιρῆηκῆ οτορ αϣωπη ἡπῆϣωι
 * fol. 109 r. ἡτε τεσαϋφε οτορ αϣωπη μμορῆαχῆ οτορ παϣῆ-
 ϋηπε ἡϋαηπορῆητῆ ἔπαωωοτ ηεμϋαηαϣκῆϋϋ ετοω
 ἔμαωω ϋωϣδε ἡτεπερῆωι ερϣωητ ἡϋοτοῶ οτορ
 ἡτορῆωοτϋ ἔροϋ ἡξεϋαηηηω ἡπαρῆεποϋ ἡϋρῆωι
 ἡτορῆρῆοηαχῆ ἡατοτϋ οτορ ακωτ ηωοτ πορ-
 μοηη οτορ αϣωπη ἡαρχῆηγοϋ ἔρῆη ἔϣωοτ παϣϋ

* fol. 108 v. them, saying unto them' : « 'Whatsoever a man soweth that ' shall he also reap. He that soweth unto his flesh (σάρξ) shall reap also of the flesh (σάρξ) corruption, (but) he that soweth unto the Spirit (πν.) shall also of the Spirit (πν.) reap eternal life' ». Verily (ἀληθῶς), O our holy father, thou hast both sown and reaped spiritual (πνευματικός) fruit. Thy fruits (κκρπός) are increased unto thee an hundred and sixty and thirty fold².

I desire, then (ὁὖν), O my beloved, to relate unto you concerning the destiny of his blessed (ἁγῆ) wife. Now (δῆ) it befell, when our holy father John departed from her and went into the desert, that she arose swiftly and distributed all she had to the poor and she shaved the hair³ of her head and became a nun (-μοναχῆ). And she practised many austerities (πολιτεία) and exercises (ἔσκησις) in great number, so that (ὥστε) her name was greatly renowned and there gathered unto her a multitude of virgins (παρθένος) and they became nuns (-μοναχῆ) under her. And she built for them a nunnery

1. Gal., vi. 7. 8. — 2. Cf. Mt., xiii. 8.

ἔτοτοτπε ἡζανθβνοῦ ἔσπαηετ πεμμιμαστ ἡτε
 πῶς οτοζ ἡεφαι ασυαππ ἡῶαημαστ ἔποτχα
 ἡζανηηψ ἡψτρη ἔῆοτη ἔπσηηῆ ἡἔηεζ οτοζ πατ-
 ηνοτ ἡασηετ ἡεητοῦἡπ ἡἡεηπαρθενοσ ' εφῆ ^{*fol. 109v.}
 ἡτοτοτ ἡἡεηζμοτ ἡτε φῆ ἡσοσ λε ῆμαατε
 ηασοι ἡβωκ ἡπῶς οτοζ ασααι ἡεηεσεζοοτ ασῆ-
 τοη ἡμοσ ἡεηεραηαφ ἡπῶς ζῆεηηηετρη ἡτε
 πεηηστ ἔσοταβ αββα ἡαηηηησ ισ ηαικεχωοηησ οη
 αφἔποτ ἔῆοτη ἡἡωρη ἡφῆ ἡἡεηεηεθεῶφοροσ
 ἡηστ ἡἡηηωσ σεοψ ἡἡεηηψτρη ἔτακθαζμοτ ¹
 ἡτοτοτ ἡηηααηε ετζωοτ ἡἡαβωλοσ ζῆεηηεκωηηη
 ἔσοταβ

Πη ἡἡασ ἡσαρεῖ ιε ηη ἡἡητ ἡῆηη εσηασααη
 ἡηεκταζο ερατοτ πεηηεκῶοτ πποσ ηψη ἡηεκταιο
 πεηηεκῆηημοτη ἔφῆ καη οταε ἔρεπεφῆητ ' τοτ- ^{*fol. 110r.}
 βηοτῆ ἡφρηῆ ηηηαγγελοσ οτοζ ἔρεπεφῆοτσ ὀη
 ἡηηἄσμηατοσ φηαψαη αη ἡηἡωκ ἡηεκταιο πεηη-
 ῶοτ ἔταφῆηηφ ηακ ἡἡεπῶς ἡεηῆφε πεηηηεηη-

1. Read? ηαζμοτ.

(*μονή*) and became a ruler (*ἀρχηγός*) over them. And she assisted them in good works and in the ways of the Lord, and thus became a leader for the salvation of many souls (*ψ.*) unto eternal life. And the virgins (*παρθένος*) began to increase in number, ' the grace of God assisting them. And (*δέ*) the blessed ^{*fol. 109v.}
 woman was the servant of the Lord and she increased in her days and went to rest at the Lord's pleasure, through the prayers (*εὐχῆ*) of our holy father, Abba John. And lo, these others also our God-clad (*θεοφόρος*) father John brought in as gifts (*δῶρον*) unto the Lord. Many indeed (*ἕνεκεν*) are the souls (*ψ.*) that thou hast saved from the evil devilish (*δαιμόνιος*) enemy, by thy holy prayers.

What tongue of flesh (*σάρξ*) or what heart of man shall tell of thy uprightness and thy glory in (*μέτρον*) the measure of thy honour, and of thy constancy toward God. Even be it (*ἕν*) one whose heart is pure ' as are the ^{*fol. 110r.}
 angels (*ἄγγ.*) and his mind (*νοῦς*) like unto the incorporeal (*ἄσποματος*), yet

καρι κατα φρητ̄ ἑταυρος̄ ἡχεπενος̄ ἰησ̄ π̄χ̄ς̄ ἡεπ-
 πεταγγελιον̄ ἕθοραβ̄ χεφ̄η̄ εθνατ̄ωοτ̄ η̄η̄ς̄ τ̄να-
 τ̄ωοτ̄ η̄αῡ εσβεφαῑ τ̄οτ̄ωῡ ἕχαρ̄αῑ μεη̄ ἀλλᾱ
 τ̄ερ̄ζοτ̄ χεἰ̄η̄ωωπῑ ζαπ̄ενκλ̄ημᾱ η̄τε̄ π̄ιβ̄ακ̄
 ετ̄ζωοτ̄ ἑταυρ̄ωπῑ ἡ̄πῑζατ̄ η̄τε̄ πεῡος̄ ἡεπ̄ικαρῑ.
 εσβεφαῑ τ̄ναοταζ̄οτ̄ ἡ̄τασ̄ακ̄ ἡ̄π̄ισᾱχῑ ἡ̄ταχ̄ω
 ἡ̄ζᾱη̄κεκοτ̄χῑ ἕβοζ̄ ἡεπ̄νεῡταζ̄ο̄ ἕρατοτ̄ η̄εμ̄πεῡορο̄
 ἡ̄αταρ̄η̄ζοτ̄ ἡ̄τε̄νεῡποζ̄η̄τῑᾱ η̄αῑ ἀρε̄ωαποτᾱῑ
 ζοτοτ̄ τ̄ηροτ̄ π̄ισᾱχῑ η̄αοτ̄ωωῡς̄ ἕβοζ̄ ἡ̄ζοτ̄ο̄
 ἀλλᾱ τ̄επ̄η̄αχ̄ω̄ ἡ̄ζᾱη̄μ̄η̄ω̄ ἡ̄σ̄ωη̄ εζ̄η̄αη̄ ἡ̄τε̄η̄χ̄ω̄
 ἡ̄ζᾱη̄κοτ̄χῑ εη̄τ̄ ἡ̄φ̄με̄τῑ η̄ω̄τε̄η̄ ἡ̄ η̄αμε̄η̄ρατ̄ χε-
 ᾱωωπῑ ἡ̄πονομασ̄τοσ̄ ἡεπ̄η̄ωωᾱγετ̄ ἕθοραβ̄ οτοζ̄
 ἡ̄ρεῡτ̄σ̄β̄ω̄ ἡεπ̄τεῡγε̄η̄ε̄ᾱ ἡ̄φρητ̄ ἡ̄πατ̄λοσ̄ ἑταυερ-
 μαζ̄ῑ ἡεπ̄η̄ᾱποστολοσ̄ φᾱη̄πε̄ ἡ̄φρητ̄ ἡ̄η̄ε̄η̄ωωτ̄
 ἕθοραβ̄ ἀββᾱ ἰω̄αη̄η̄η̄ς̄ χ̄ᾱμ̄ε̄ ᾱωωπῑ ἡ̄οτ̄μᾱζ̄ε̄
 ἡεπ̄η̄ιτοποσ̄ ἕθοραβ̄ ἑταυωωπῑ ἡεπ̄ω̄ιζ̄η̄τ̄ ζ̄ιτε̄η̄-
 π̄ιοταζ̄σαζ̄η̄η̄ ἡ̄τε̄ π̄ος̄ ᾱωωπῑ δε̄ με̄η̄ε̄η̄σᾱη̄αῑ ἕτῑ

* fol. 110v°.

shall he not be able to tell the fulness of thy honour and the glory that the Lord hath given unto thee, in heaven and upon the earth; even as (ζατ̄ζ̄) our Lord Jesus Christ hath said in the holy gospel (εὐαγγέλιον) ¹ : « He that glorifieth me, him will I glorify. » For this cause I would indeed (μ̄έν) be silent, yet (ἀλλ̄ζ̄) fear I lest I come under the charge (ἕγ̄ζ̄λ̄η̄μ̄ᾱ) of the wicked servant that hid in the ground the silver of his lord. Therefore will I be instant and prolong the discourse and will tell other few things from his upright deeds and the boundless victories of his austerities (πολιτε̄ῑᾱ), such that should one tell them all, the discourse would be greatly extended.

* fol. 110v°.

But (ἀλλ̄ζ̄) we will leave aside many, choosing to tell some few, reminding you, O my beloved, that he became famous (ὀνομασ̄τός) in the holy deserts and a teacher in his generation (γενε̄ζ̄), even as Paul, that became the thirteenth of the apostles (ἀποστολοσ̄). Thus it was that our holy father, Abba John Khamé, became the fifth in the holy *topoi* that were in Shihêt, by the commandment of the Lord.

1. Apparently not an exact quotation.

ἔρεπενίσωτ ἔθοταβ ἰωαννης χη ἡεπιστηλεον εφερ-
 μελεταν μιραν ἵοτχαί ἵτε πεπός ἵησ ἵχς πεπ-
 ποτϝ πεμζαηπροσετηχη ἵαμοτοηκ πεμζαη-τσαβζ *fol. 111r
 ἵατσαζι ἔρωτ ἡεπηη ετρηη οτ γαρ μηεζαί
 ἵρσμη ἔμη ἔπζακ ἵηηῖσι ἔταφωποτ ζεναφῖητ
 ἔβοα ζαἱῶοτ ετρωτῖ ἵτε ἵρσμη εταρῖατ δε
 ἔτεφμετρεζιός ἵτε ἵ πεδεμηη ετρωτ ατζοκοτ
 οτβηη ἡεηζαηποτμεροη πεμζαηστρατοη ηχακί
 ετμετῖ ἔεηη ἔπεσῖητ ἔβοα ἡεηπόσι ἵτε φαρηη
 ετβοτς οτβεηεφρογίςμος ἡεηζαημετῖ ἵατχατοτ-
 οτ ἔβοα ετρωτ μηἔροοτ πεμπεἔζαφζ ετῖζοτ
 ηαη ἡεηζαηςμοτ ηζορτη ησοη δε ηῖσμη ηαφόοζι
 ἵςωοτ τηροτ ζῖτεηπημηηη εθοταβ ἵτε ηίςτης εταφ-
 ηατ δε ἵζεφῖ ἔτεφ-ἵηηϝ ἵετρηπομηη αηῖη- *fol. 111v.
 τοη ηαη ἔβοα ζαμετῖ ηῖβεν

Εταρσῖητεμ δε ηζεζαημηη εϖβητηη ηεηπεφ-
 ἄρηη ατσωοτῖ ἔρωη ἵζεζαημηη ετωη οτοζ

1. Read ηξε.

But (δέ) after these things, while yet (ἔτι) our holy father John dwelt in the
 cave (*σπήλαιον*), meditating (*μελετῶν*) the saving name of our Lord Jesus Christ,
 our God, with prayers (*προσευχῆ*) unceasing and ' secret petitions beyond
 telling — for (ὅτι γὰρ) no man knew the fulness of the sufferings that he endured,
 for he fled from the vain glory of men — it befell, when the evil demons
 (*δαιμόνων*) saw his perfectness (*τέλειος*), they armed against him in troops
 (*νοσηρον*) and dark hosts (*σπαραγῆς*), thinking to bring him down from the height
 of virtue (*ἀρετῆς*) and attacking his mind (*λογισμῶς*) with evil thoughts unceas-
 ingly, by day and night and terrifying him with phantom forms. But
 (δέ) the righteous man pursued after them all with the holy sign of the
 Cross (*σταυρός*). And (δέ) when God saw his * great endurance (*ὕπομονή*), he *
 gave him rest from all thoughts'. *fol. 111v.

And (δέ) when many had heard concerning him and his virtues (*ἀρετῆς*), a
 great multitude gathered about him, and they besought him that he would

1. (Evil) thoughts.

ἀρτῶ εἶρου εὐρεψτ̄ ὑπισχνηα ἦτε τ̄μετμοναχος
 ἐξρηι εἰσωοτ οτοζ ἀρῡσπι παψ ἦξεδαμινῡ
 ἦψηρι οτοζ ἀψτ̄θσῡ πσωοτ εἶοτκοισησιᾶ εὐροτ-
 κσπ ποτμα πῡσπι οτοζ ἀρκσπ ἦοτρησῡτ̄ ὑπεδα-
 γος ὑμα πῡσπι πειδαππρτοσ ετῶοσι πειδαπ-
 σοβτ ετταχρηοττ̄ ἦκαλσ μαλλον κε μαλλον
 πατηνοτ ἦψαι ἦξεηισηνοτ οτοζ παψτ̄σβσ
 πσωοτπε εποττασι ἦποτψτρη εὐροτᾶρεζ ε̄τ̄μετ-
 οται ἦτε ἰππαζτ̄ ετσοττση ἦτοτμεπρεπισῡληζ
 πειτ̄ηησπᾶ ἦτοτμεπρεποτ̄ερηοτ ἦτοτᾶρεζ
 ε̄πτοτβο ὑποτσσηα πειτοτψτρη ἦτοτῡσπι
 ὑμαιζηκι ὑμαιᾶγαπη ἦτοτμεπρεπισῡρϥ ἦσεχατ̄ζοτ̄
 ἦτε φτ̄ ὑποτμθο εβοζ ἦσνοτ ηιβει ἀψσειηι πσωοτ
 ἦδαπκαπση πειδαππομοσ ετοταβ ἀψσειηι πσωοτ
 ἦοτμα πθσωοτ̄ εὐροτθσωοτ̄ εἶρου ἦεπτ̄φσῡ ὑπι-
 ε̄χσῡρζ οτοζ ἦσεχσ ψαλμσδῡᾶ πειδαπθσῡδη
 ὑπιατικον ῡαπτεπισοτσησι ῡαι ἀψθονθει πσωοτ οπ
 εὐροτῡληζ πποται πποται ἦαρι ἦαροϥ ετσοπ εβοζ

* fol. 112^r.

put upon them the habit (*σχῆμα* of the monkhood (*-μοναχός*). And there were (given) unto him many children and he formed them into a community (*κοινωνία*) that they should build a dwelling-place. And they built a great ocean (*πέλαγος*) of dwellings and high towers (*πύργος*) and walls firmly (*κλῶς*) established. And the brethren began to increase more and more (*μᾶλλον καὶ μᾶλλον*) and he taught them, for the salvation of their souls (*ψ.*), that they should keep the unity of the right faith and should love prayer and fasting (*νηστεία*) and love one another and keep the purity of their body (*σῶμα*) and soul (*ψ.*) and that they should be lovers of the poor and lovers of charity (*ἀγάπη*) and should love solitude and should put before them at all times the fear of the Lord. And he established for them canons (*κανόν*) and holy laws (*νόμος*) and set up for them a meeting-place, where they should meet together in the middle of the night and should sing psalmody (*ψαλμοδία*) and spiritual (*πνευματικός*) songs (*ὕμν*)¹ until the light dawn. And he bade them moreover one and all that they should pray each one

* fol. 112^r.

1. Cf. Eph., v. 19.

ΖΙΤΗΝΑΣ ΠΕΜΒΑΠΚΕΧΩΤΗΣ ΕΥΤ̄ ὕμνωσιν ἔτοτοσιν * 60.112v .
 ἀφροῦθμοσιν τήροσιν ἡενοῦσίωσιν ἦτε φ̄

Ἄρτος οὐ ἐσβήτην ἦσοφ πεπνιστ εἶσοταβ εἶσοσι
 ἔρατν ἔτι εἶερψαδην ἦσοφ πεπνισπνοσιν ἡεππῆξωρζ
 οὐ ἀφοροηζν ἔροφ ἦξεπεπνιστ ἀββα ἀθανασίος
 παποστολικος πεξαφ παφ δετζιρηνην πακ πιβωκ
 ἔσπανεφ οτοζ ἔτεπζοτ ἦτε φ̄ τζιρηνην ἠεκωρη
 τήροσιν πεπνι εἶσπτεμ πσαπεκπομος ἀπσοσι ποτφ̄
 ἦεκπροσετχη ἰ ἐπωσι μεμθο μεφ̄ ἔοτερφεμετ̄
 πακ ψαἶνεζ πεκραν παμοτην ἔβοζ ψαλιγελεᾶ
 τήροσιν πας δε ἔταφζοτοσιν παφ ἦξεπεπνιστ ἀββα
 ἀθα-πασίος ἀφροφ ἔβοζ ζαροφ εἶταφωσπσι οτην * 60.113r .
 ἡεποτραψι ἦξεφν ἔσοταβ ἀφοταρσαζην ἦεφωρη
 εἶροτεροπομαζην μεφραν ὕπενιστ ἀββα ἀθανασίος
 ἡεππζωμπος ἦτε πῖγ παλοσ ἦἄγιος οτοζ σερι
 μεφωταρσαζην ψαἶηοτην εἶσοσ ἦεζοσ εἶωσ
 ὕφ̄

Πῖωρη δε ἔβοζ ἡεππεφωρη ἀφχατ παφ ἡεπο-

apart. And by these (rules) and some others also the which he delivered unto them * he caused them all to wax hot in godly zeal. * 60.112v .

It is told also concerning our holy father that while yet (ἔτι) he stood singing (ψάλλειν) with the brethren by night, our father Abba Athanasius the apostolic (ἀποστολικός) appeared unto him and said unto him : « Peace (εἰρήνη) be unto thee, thou good and faithful servant of God. Peace (εἰρήνη) unto all thy children and unto them that obey thy laws (νόμος). The sweet smell of thy prayers (προσευχή) hath mounted up into the presence of God, as a remembrance for thee for ever, and thy name shall endure to all generations (γενεῶν) ». And (δέ) when our father Abba Athanasius had said these things unto him * he was hidden from him. Therefore (οὖν) was the holy * 60.113r .
 man glad and he commanded his children that they should name (ὀνομάζουσιν) the name of our father Abba Athanasius in the hymn (ὕμνος) of the Three Holy (ἅγιος) Children: and they do his bidding even unto this day, to the glory of God.

Now (δέ) the first of his children he made of the order (τάξις) of disciples

ΤΑΞΙΣ ὤμαθῆτης ἔτεναςινε ποῦραν πενιστ ψενοῦτ
 πῶσκ μπῶσοῦτ ἔβοῦη ἡτε ταιθῶοῦτς πεμπαιστ
 παπα μαρκος πεφδιᾶτοχος μενεσῶψ πεμπαιστ
 κοδοῦθος πεμπαιστ πιδιαῶκων γεωργι πεμπαιστ
 ἀντωνι πεμπαιστ γεωργι παῖ ετατερμεθερε ἡα-
 fol. 113v. ρῶοτ ἄεατερπεῦψα ὤπιζμοτ ἡτε πιπῆα
 ἔβοῦαβ οῦοζ ἀρεψανοῦαι ζιτοῦψ ἔσαξι ὤπῶσκ
 ἡποῦκαθοῦρτωμα πισαξι παῶψαι ἔπιζοῦο

Μενεσῶνας δε οἱ ἀγαῶαι ¹ ὤπενιστ· ἐβοῦαβ
 ἀτερχοροδοῦση μμοῦ μπρεβῦτερος παρὰ πεφ-
 οῦψῶ ἔταψᾶῆσι ζιξενπιῦτσιαστηριον ἀφερζῆτης
 ἔτᾶναφορα ἔβοῦαβ ἀψῶψι ἡῖεοῦῶοτ ἡτε πῶς
 ζιξενπιμα περῶοῦψῶι ὤφρητ ποῦχρῶμ ἔταψῆατ
 ἔταῖθεῦῖρᾶ ἡῖεπενιστ ἔβοῦαβ ἀψῶ ῶοτ μφῶ

Μενεσῶνας δε ἀῦταμεπενιστ ἔβοῦαβ ἔβον
 ζιτενπιαγγεῶος εῦμῆη ἔροψ εῦρεψῶε παψ ἔνισα ἡτε

1. Read? ἀμοσι.

(μῶθῆτης) unto him, and these are their names : our father Shenouti¹ the
 completion of the collecting together of this congregation; and my father²
Papa Mark, his successor (διζδοῦος) after him, and my father Coluthus, and
 my father the deacon (διζζοῦος) George, and my father Anthony, and my
 fol. 113v. father George, of whom is born witness³ that they were worthy of the
 grace of the holy Spirit (πν.). And if one should begin to tell the fulness
 of their good deeds (ζαῦῶθῶμζ), the discourse would increase greatly.

And (δεῖ) moreover after these things they laid hold of (?) our holy father,
 and consecrated (χειροτονεῖν) him priest (πρεσβῦτερος) against (παρὰ) his will.
 When he was standing before the sanctuary (θεσιαστήριον) and began the
 holy *Anaphora*, a glory of the Lord came upon the altar, as it were a fire.
 And when our holy father saw this sight (θεωρεῖν), he glorified God.

And (δεῖ) after these things our holy father was told by the angel (ἄγγ.)
 that stayed by him that he should go unto the parts of Southern (Egypt),

1. John's successor, Shenouti, appears to be named in a colophon dated A.D. 918 (Zoega, p. 47). (E-W... — 2. Cf. p. 23, note.

φμαρῆς ἑπορχαί πῆραν-κεινή μφρχη εἰσοπ *fol. 114r
 ἡφρηῖ ἡπενιστ ἀββα ἰωαννῆς πειπενιστ ἀββα
 πῆσῃς πῆσῃς μφσκτηρ ἀφμοῦτῖ δε πῆπενιστ
 εἰσοταβ εἰοταί εἶβολ ἡπενεφῆρη εἰπενιστ πῆποτ-
 ῖπῆ πεφδαῖτοχος μεπενεσῃς πεχαῖ παῖ χεπαῦρη
 ἀτθαζμετ εἶβολ ζῖτεπῆῶς εοτδαῖκονῖα ἰς ῖῖ πῆπ-
 σῆνοτ εἰοτκ ἡτεκῶζῖ ἑρατκ ἡπαιμα εκῖ ἡπῆσῃ
 πῆπσῆνοτ πῆπτατασσοῖς πῆροκ ἡπφοῦσῃ μφῖ
 ζῖτεπῆζμοτ δε πῆε φῖ ἀφῃε παῖ εφμαρῆς εσερ-
 ζεμῖ ἡμοῖ πῆεῖβοῆῆῖα ἡῖε φῖ οῖοζ ἀφῆμῖ
 πῆοττοπος ἀφῃσῆπῖ ἡῖηηῖ ἡ πῆπ πῆπῆσῃσαζῖ πῆπ-
 ποζητια εἰταφαιτοτ ἡπῆπῖα εἰτεμματ εἰτατῆατ *fol. 114v.
 δε πῆπῆρῃσῖς ἡῖε πῆπῖα εἰτεμματ ἑπῆεῖρετῆ ἀτῖ
 πῆροῖ πῆεζαῖμῆσῃ οῖοζ ἀτῃσῆπῖ παῖ πῆρηρῖ οῖοζ
 σεμοῦτῖ εφραῖ ἡπῆτοπος εἰτεμματ χεπαπα ἰωαν-
 νῆς χῆμε πῆεῖοτῆ εἶφοοτ ἡῖεζοοτ πεφμαθηης
 δε ζῆς ρεφῃσῃτεμ ἡσαπεφῖσῃτ παῖῶζῖ εροῖ ζῖπῆ-
 πεφῶδαταχ ἡῖεζοοτ πῆβῆν εἰταπενιστ ἀῖοτ ἡπῆφ-
 μαρῆς εῖῶζῖ ἑρατῖ ἡπῆπῖα εἰταπεφῖσῃτ πῆ παῖ

for the salvation of other * multitudes of souls (ψ.) together, after the manner *fol. 114r.
 of our father Abba John and our father Abba Pishoi, the great lights (φω-
 στήρ). And (δέ) our holy father called unto one of his children, namely our
 father Shenouti, his successor (διζδοχος) after him, and said unto him :
 « My son, I am called of the Lord to a ministry (διζκονία). Lo, I entrust to
 thee the brethren, do thou stand in this place and direct the brethren until
 I return unto thee by the will of God ». And (δέ) by the grace of God he
 departed unto Southern (Egypt), the help (βοῦθεια) of God guiding him, and
 he found a *topos* and dwelt therein. O who can recount the austerities (πῶν-
 τείζ) that he practised * there? And (δέ) when the men of that place *fol. 114v.
 saw his virtues (ἀρετή), there came multitudes unto him and became children
 unto him, and the name of that *topos* is called 'Papa John Khamé' even unto
 this day. But (δέ) his disciple (μαθητή), being (ὥς) obedient unto his father,
 stood upon his feet all the days that our father passed in Southern (Egypt),
 standing in the place wherein our father left him when he departed from

αχχαϣ ἡῆντϣ παϣερϣρπομενηνηπε εϣτῃ μπθωω
 μπμα ηωωπι ρωσδε ἡτεϣωαϣι ἡξεπεϣωω
 ἡφρητῃ ἡοτϣτρωοσ οτορ ρἡσσηοτ ϣρω ερωϣ ρεῆ-
 *fol. 115^r. τεϣρμεοι ποτκοτϣι ἡτεϣῆτοη ἡμοϣ ἡπεϣωωτ
 ηρηντ οτορ ρἡσσηοτ τακτο ἡρἡηῶηη ερωϣ οτορ
 αϣωωπι εϣῶρι ερατϣ ἡεποτρηωτῃ ἡμετρεϣωωτεμ
 ἡφρητῃ ἡπηνωωτ εῖθοταβ αββα ιωαννησ πακε
 ἡεπηϣημερεἶπα παφηοτωι ρωο παϣ ρεῶρι ηη
 ἡτασε μωοτ οτορ αϣερπωβω αϣρωα εῖπωωϣ
 αϣωω ἡαββα ιωαννησ εϣῶρι ερατϣ ωατεϣερπωωω
 ηηρϣ ερσοη ἡτεϣι ἡτεϣρμεϣ εϣῶρι ερατϣ ἡεπημα
 εῖταϣρωο παϣ ρεῶρι ηη ἡμοϣ εῖταϣηατ δε ἡξεπεῶ
 εφηρῃτῃ ἡπμαωηηησ αϣοτωρη ἡπιαγγεωο αϣἡ-
 μωηη ἡτϣιϣ ἡπηνωωτ εῖθοταβ αββα ιωαννησ οτορ
 αϣεηϣ εῖωρηητ ἡεητϣοη ἡτε φτῃ αϣταμοϣ εῖβε-
 *fol. 115^v. πεϣωωηηησ ἡοτορ οη αϣταμοϣ ρεαϣῃωηητ

1. α altered from ο.

him, showing endurance (*ὑπομένειν*) and directing the house, so that (*ὥστε*) his
 body (*σώμα*) swelled¹ like unto a pillar (*στῦλος*) and the brethren besought
 *fol. 115^r. him that he would sit a little and rest² himself. (But) he consented not
 and the brethren set some stones about him, and he remained standing
 in great obedience; even as our holy father, Abba John Paké³, when
 Apa Paphnouthius said unto him : « Wait thou for me that I may drink
 water », and forgot him, and departed unto the harvest and left Abba
 John standing, so that he passed the whole summer through; and he came
 and found him standing in the place where he had said unto him : « Wait
 thou for me ». But (*δέ*) when the Lord saw the faith of the disciple (*μυθνη-
 τῆς*), he sent the angel (*ἄγγ.*) and he took the hand of our holy father Abba
 John and brought him to Shihèt, by the might of God³. He told him concer-
 *fol. 115^v. ning his disciple (*μυθνητῆς*)⁴ and he told him also, saying : « The day draweth

1. Cf. *Aeg. Zeitschr.*, 1876, 44. — 2. See Quibell and Thompson, *Excav. at Sak-
 kara*, n° 27 and 226. He was clearly an Upper Egyptian saint. Except here, he is
 always John *μακκ*. Mr Evelyn-White suggests that he may be the John of the *Hist.
 Monach.*, c. lli. xv. xvi. — 3. *I. e.* by supernatural means.

ἔβοη ἡξεπεῖροοῦ εὐρεκῆτον ἡμοκ ἔβοα ἡενηεκ-
 ἡισι τηροῦ οτοζ ἡτεκῆτον ἡμοκ δικεος ηεμην
 ἔβοαβ τηροῦ σατοτῃ αῃροπῃ ἔβοα ζαροῃ ἡξε-
 παγγελοσ εταῃ δε ἡξεπεσιμη ἔφμα ἡημασθηησ
 πεζαῃ ηαῃ ζεμοκ τοησ ἡ πασηρσ ηρεῃσσητεμ
 οτοζ αῃβοζ ἔπεῃσση αῃοτῃαι ἡεητοηνοῦ δε
 αῃσηηῃ αῃοτῃσητ ἡμοῃ οτοζ αῃσμοῦ ἔροῃ ἡξε-
 πεῃσητ ἔτατῆμ δε ἡξεησσηνοῦ τηροῦ αῃσσηοτῃ
 ἔροῃ οτοζ αῃόσμοῦ ἔβοα ζητοτῃ ζεπατμεσ
 ἡμοῃπε ἔμαση ζεπαῃσηοη ησσηπε ἡ-ρεῃσηοητ *fol. 116r.
 ηεηρεῃσηβσ εποτῃαι ἡηοτῃσηη ετσοη οτοζ
 ηαῃηρηε ἡζαημηη ηασκησς ετῃοσ ἡεηφη ηεζηη

Πεηεσαηαι δε οη ασραηαῃ ἡποτρο ηῃσ ἔηητοη
 ηαῃ ἔβοα ἡεηηεῃησς τηροῦ οτοζ ἔοτοσβεῃ ἔβοα
 ἡεηπασκοσμοσ εσμεζ ἡῃσ ηεκηηηαηνο ηεταδε-
 ηηρηῃ οτοζ οη ἔοαῃ ἔῃηη ἡτε τῃε ηεμημα
 ηητοη ἡτε φοτῃσηη ηεμημοηη ετῃεηποόσς ηεμη-
 σκηηηετσαηησ ηηηεβῃ ἡηεῃασκησς ηεμηεῃποζη-
 ηῃ οτοζ ἡτεῃη ηαῃ ἡοτῃσηῃ ἡεηεζ ἡεηηκαζη

nigh wherein thou shalt have rest from all thy labours and rightly (*δίκως*) take thy rest with all the saints ». Immediately the angel (*ἄγγ.*) was hidden from him and (*δὲ*) the righteous man came to where the disciple (*μαθητής*) was and said unto him : « Well done indeed, O my obedient son ». And he touched his body (*σώμα*) and it was made whole. And (*δὲ*) immediately he arose, and did obeisance to him, and his father blessed him. And (*δὲ*) when all the brethren knew, they gathered unto him and received blessing from him, for they loved him greatly, for he was to them both *fol. 116r.
 an encourager and a teacher for the salvation of their souls (*ψ.*). And he performed many severe exercises (*ἄσκησις*) in secret.

And (*δὲ*) further, after these things, it pleased the king Christ to give him rest from all his labours and to translate him from out this world (*κόσμος*), full of suffering and dangers (*κίνδυνος*) and wretchedness (*τλῆξιπότης*), and to bring him again to the heavenly Jerusalem and the resting-places of light

* fol. 116 v. ἤνῃ ἔτονη ὁτοζ ἀφαιμπεψῶσις ἡχεπὸς ζιτενορ-
 κοτῶι * ἡῆμου ὁτοζ ἀψῶσις ἐψῶτηοττ παφ-
 σμοτπε ἔπὸς ὁτοζ παρθοτῆοττ ἔροϋπε ἡχεπεψῶηρι
 τῆροτ πεδῶοτ παφ χεπεπῶσιτ ἄχεοτσαδῶι παη
 ἡθοϋ δε πεδαϋ ἡσοτ χεμπερζιοις πεμζερεσις
 οτδε ὑπερψε ἔῆοτη ἔηις πεμσζῶις οτδε ὑπερχα-
 ζῶητην ἔζαπαρχῶην οτδε ὑπερχαζῶτην ἡστην
 μαρεψρεψῶηηοτ ἡχεπετεπῆζῶβ ἡχῶις πας δε ἔταφ-
 χοτοτ ἡσοτ ἀψῶσις ἡπεψβαδ ἔπῶσις ἀψῶητ ἔηιςχορ-
 ος ἔτατῶι ἡσῶφ ἐτερφορῶην ἡεποτῶοτ πεμοτῆσιϋτ
 ἡχῶρος ἡαγγελος πεμζαηχῶρος ἡτε ηῶδῶκεος
 ἔτατῶσις ζῶησαϋε πας ἔταφχοζ ἔποτςμοτ ἐψῶοπ
 * fol. 117 r. δε ἡεποτθεδῆα * πεμοτῶσις ἡτε ηῶηῶ εθοταβ
 ἀφοτῶην ἡρῶφ ἀϋτ ἡπῶηα ἔηεπῶις ὑπὸς ὁτοζ

and the mansions (*μονή*) on high and the tabernacles (*σκηνή*) above, in exchange
 for his exercises (*ἀσκησις*) and his austerities (*πολιτεία*), and to give him eternal
 * fol. 116 v. life in the land of the living. And the Lord visited him with a little * fever
 and as he lay he blessed the Lord. And all his children were gathered
 unto him and they said unto him : « Our father, speak a word unto us ».
 And (*δέ*) he said unto them ' : « Do not hold disputations regarding heresies
 (*αἵρεσις*), neither (*οὐδέ*) go in to a house with women, nor (*οὐδέ*) put your trust
 in rulers (*ἄρχων*), nor (*οὐδέ*) get for yourselves substance (*ὄλκ*); (but) let your
 handiwork suffice you ». And (*δέ*) when he had said these things unto
 them, he lifted up his eyes and saw the companies (*χορὴς*) that had come
 for him, clothed in (*φορεῖν*) glory, and a great company (*χ.*) of angels (*ἄγγ.*)
 and companies (*χ.*) of the righteous (*δίκαιοις*) that dwelt in the desert, after
 * fol. 117 r. whose example he had striven. And (*δέ*) being in the joy * and the gladness
 of the Holy Spirit (*πν.*), he opened his mouth and yielded up his spirit (*πν.*)

1. The following apophthegms are extant also in Greek and attributed to this same
 saint, there called Ἀββᾶ Χωμαί (or Χωμαί) though it seems more probable that their
 author was some earlier namesake, from whom the sayings were borrowed.

Ἐλεγον περὶ τοῦ ἀββᾶ Χωμαί ὅτι μέλλων τελευτᾶν εἶπε τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ μὴ οἰκῆσητε μετὰ ἀρετικῶν,
 μὴδὲ σῆητε γυνῶσιν μετὰ ἀρχόντων, μὴδὲ ἔστωσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν ἠπλωμέναι εἰς τὸ συνάγειν, ἀλλ' ἔστω-
 σαν μάλλον ἠπλωμέναι εἰς τὸ δίδοναι. (Migne, P. G., LXV, 436). (E-W.).

αὐτὸς ἡγεμῶν τῆς ἐκκλησίας ἐπιφθονοῦσι ζήτησις ἀγγελος
 ἔταρτῆ ἡσυχῆ αὐτὸς ἐβόα ζήτησις ἡγεμῶν τῆς ἐκκλησίας ἡμε-
 ρῶν τῆς ἐκκλησίας ἡμεμῶν τῆς ἐκκλησίας ἐβόα αὐτὸς ἀποκαθηρῶν
 ἡμεμῶν ἐβόα τῆς ἐκκλησίας

Сачотот архис ѿπεцсша ѣвотаѡ ѡепогнѡуѣ
 ѡтѡи ецшеш ѡсвои поцѣи¹ ѣвоѡ ѡфрнѣ ѡпѡрш-
 маѡа архѡи ѡмоу етерѡаѡи зѣзн ѡмоу шѡп-
 тогоуѡу сѡпееѡт ѡѣеккѡнсѡѡ ѡте пемѡт ѣвотаѡ
 пѣнгогѡменос абѡа ѡаѡннѡс огоѡ архѡамѡѡ пѡу
 погкѡтѡбѡсѡс сѡпеснѡт ѡпѡкѡрѣ архѡу ѡѣнѡтс арх-
 кѡт ецшѣ ѡтѡѡѡа ецотонѡ ѣвоѡ огоѡ *fol. 117v.
 пѡушоп ѡбонѡѡпѡе ѡтотон пѡбен еѡпѡуѡнѡ ѡѣнѡтѣ
 кѡтѡ отнѡрѣ пѡѣооѡт ѡе ѣтѡѡѡтот ѡмоу ѡѣнѡтѣ
 пѡепеппѡпѡгѡс ѣвотаѡ ѡѡт ѡаѡннѡспѡе сѡткѡе
 ѡпѡѡѡѡт ѡѡѡѡк ѣресѡѡт² ѣвотаѡ шѡпѡ пѡѡп
 ѡѡнѡ пѡѡшнѡрѡ ѡе пѡреѡѣт ѡѡшнѡѡ ѣѣрнѡ ѣѡѡѡтпѡе
 пѡтннѡѡт ѡѡѡѡпѡе огоѡ пѡтннѡѡт ѡѡѡѡпѡе пѡре-

1. Read ецшешсвои. 2. Read пецсѡѡт.

into the hands of the Lord and his soul (ψ.) was taken up to heaven by the
 angels (ἄγγ.) that had come for him. And he received of the Lord the prizes
 (βραβεῖον) and the . . . . (επωροῶν)¹ and the high rewards (ἐπαθλον) and he re-
 ceived the inheritance (κληρονομία) of all the saints.

Forthwith his holy body (σῶμα) was enshrouded with great honour (τιμῆ)
 whilst it dispersed sweet odours like unto spices (ἄρωμα); and they bore him,
 singing (ψάλλειν) before him, until they brought him unto the east of the
 church (ἐκκλησία) of our holy father, the hegumen (ἡγούμενος), Abba John².
 And they made for him a vault (κατάχευσις) beneath the ground and laid him
 therein; and over it they built a notable monument (μνημεῖον) and he was *fol. 117v.
 for a help (βοηθεῖα) unto everyone that should pray therein with (κατὰ) faith.
 And (δὲ) the day wherein went to rest our holy and all-saintly (πνευματικός)
 father John was the 25th day of the month Khoiak. May (his) holy blessing

1. An unidentified word. — 2. This is John Colobus, commonly styled Hegumen;
 not to be confounded with the 7th cent. John, Hegumen of Scetis. (E. W.).

οτοπ οτπισψ̅τ̅ ἡςμοτ̅ ἕπτοϳα̅ῖα̅κοῖα̅πε̅ νεμοτ̅
 πισψ̅τ̅ ἡ̅τα̅ϳροπε̅ νεμοτ̅τα̅ϳο̅ ἕρατϳ ἕπτοϳα̅ῖα̅
 κκοῖα̅πῖα̅ϳ̅ ϳ̅τεπῖετϳη̅ ἡ̅τε̅ πεπῖστ̅ ἕθοταβ̅ α̅ββα
 ῖα̅πῖη̅ς̅ ἡ̅χα̅με̅¹ οτοϳ̅ ϳ̅ηακῖη̅ α̅η̅ ἡ̅ϳεφῖαῖ̅ ὑ̅ψ̅τ̅
 εϳ̅νεμῖοτ̅ ψ̅α̅ἕ̅νεϳ̅

Lacuna of 8 folios.

* fol. 118^r. Οτοϳ̅ αϳ̅ϳ̅η̅τϳ̅ ἡ̅κ̅ε̅σοπ̅ ἕ̅π̅τ̅ο̅ϳ̅ῖα̅ϳ̅ρεπῖπ̅α̅ ἕ̅θ̅
 ο̅τα̅β̅ ἡ̅ ἕ̅ϳ̅ρῖη̅ ἕ̅ϳ̅ω̅ϳ̅ ο̅π̅ ἡ̅αῖ̅ μ̅ε̅η̅ ν̅εῖ̅ϳ̅ω̅ ἡ̅μ̅ω̅τ̅ ε̅θ̅
 β̅ε̅η̅ ἕ̅τ̅ε̅ρ̅α̅η̅τ̅ῖ̅ε̅γῖ̅α̅ ἕ̅π̅ο̅τ̅γῖ̅ω̅ῖη̅ ἡ̅α̅τ̅ω̅στ̅ ἡ̅ϳ̅η̅τ̅
 ε̅τ̅οῖ̅ ἡ̅α̅θ̅η̅α̅ϳ̅τ̅ ἕ̅π̅η̅ ἕ̅τ̅ε̅π̅ϳ̅ω̅ ὑ̅μ̅ω̅τ̅ ε̅θ̅β̅ε̅ρ̅β̅ῖο̅ς̅ ὑ̅π̅ε̅π̅
 ῖσ̅τ̅ α̅ββα ῖα̅πῖη̅ς̅ χ̅α̅μ̅ε̅ α̅λ̅λ̅α̅ ο̅τ̅οῖ̅ ἡ̅πῖο̅τοπ̅
 ὑ̅π̅αῖ̅ρῖη̅τ̅ ϳ̅ε̅ε̅σ̅ε̅να̅τα̅κο̅ ἕ̅π̅το̅ρ̅α̅η̅τ̅ῖ̅ο̅γῖ̅α̅ ὑ̅ψ̅ρῖη̅τ̅
 ἡ̅κ̅ο̅ρε̅ σ̅ε̅να̅ψ̅ω̅πῖ̅ ἕ̅α̅π̅ϳ̅α̅ϳ̅ο̅τῖ̅ ὑ̅βα̅λ̅α̅α̅μ̅ ἡ̅σ̅α̅σ̅
 πῖ̅π̅ρ̅ο̅φῖ̅η̅τῖ̅ς̅ ϳ̅ω̅ ἡ̅πο̅ρ̅ταῖο̅² εϳ̅ϳ̅ω̅ ὑ̅μ̅ο̅ς̅ ϳ̅ε̅ο̅τ̅οῖ̅
 ἡ̅πῖη̅ ε̅τ̅ϳ̅ω̅ ἡ̅μ̅ο̅ς̅ ἕ̅τ̅μ̅ε̅θ̅η̅ς̅ ϳ̅ε̅ο̅τ̅μ̅ε̅θ̅η̅ο̅τ̅ϳ̅τε̅ ο̅τ̅οῖ̅

1. Written thus with η here only. — 2. Read? ῖχαιο.

be with us, Amen. And (δέ) God poured out mercy upon his children and they began to increase and multiply and great blessing was on their ministration (δῖζζωνία) and great security and uprightness in their holy community (ἀγία κοινωνία), through the prayers (ἐϳ̅η̅) of our holy father Abba John Khamé and the mercy of God shall not cease to be with them for ever.

[8 foll. missing¹.]

* fol. 118^r. * And he wrote it once more according as the Holy Spirit (πν.) came upon him again. Now (νύν) these things I have said concerning them that gainsay (ἀντιλέγειν) with unconvinced opinion (γνώρη), believing not those things which we tell of the life (βίος) of our father Abba John Khamé. But (ἀλλῃ) woe to such as these, for they shall perish in their gainsaying (ἀντιλογία), even as Korah; they shall be under the curse of Balaam. Isaiah the prophet (προφητῆς) telleth of their shame (2), saying² : « Woe unto them that say of

1. Fol. 117 is the last of quire γ 4; fol. 118 the first of quire τ (6.). — 2. Cf. Is., v, 20.

ἴνῃν εἰχῶ υἱος ἐπιούσαντις χεούχακνιε οἱοῖ ἴνῃν
 εἰχῶ υἱος ἔφῃ εἰχοῶχ χεφενψαυῖ μενψωτηρ
 χῶ υἱος χεἰρεψανοῦται ερσκανδαῖζῃν¹ ἴοῦται
 ἴναικοῦχι · εἰναζῆ ἔροι σεριοῦρι παυ ἴτοῦτεψ· ^{fol. 118v.}
 οὔωνῃ υἱοῦτοῦν εἴητηγ ἴτοῦτοῦςψ χενψῖοῖο οἱοῦ
 οἱοῖ κπρῶσι ἐτεπικανδαῶν παῖ εἶβοῦ ζῖτοῦγ
 σῶτεμ οἱ ᾧ φῃ ἔτεραπῆζεῖν ζῖμα ἴταῦσι ἕπεκ-
 ζῆτ ἔβοῦ χενῆιγραφῆ εἶβοῦαβ ἔπῆζῃ οὔη ἴστῆς
 εἶβοῦαβ ἀρζοῦψ νειπῆιζαῦ ἴτε πῆς ἴχενῖοῦταῖ
 ἴαῖομοῦ ἀρζεμεβῖοῦχ ἔτεψαῖασῆσῖς μενῆσαῖ
 ἴροῖπῃ ἀψοῦοῖζψ εἶβοῦ ἴχεκῦρῖᾶκοῦ ζῖτεῖφοῦαζ-
 σαζῃν ἴποῦρο κῶσταῖηῖοῦ ἀτῆ νειπκαῖζῖ μοῦ
 εἶβοῦ χενῆεψῶτ εἶβοῦαβ παῖ μεν εἰχῶ υἱοῦτ ᾧ
 ἴαμεῖραῆ ζῖμα ἴτετεῖηαζῆ χεχενψοῦψ · ἕψῆ ^{fol. 119r.}
 ἀηχῆαῖ ἴσῆτεν ἴοῦκοῦχι ἕμεροῦ εἶβοῦ χενῆβῖοῦ
 ἕπεῖμακαῖριοῦ ἴῖσιτ ἔπῆζῃ οὔη οἱοῖ ᾧχῶ ἴχῶβ

1. Read σκανδαλαῖζῃν.

truth that it is falsehood, woe unto them that say of the light that it is
 darkness, woe unto them that say of that which is sweet that it is bitter ». ^{fol. 118v.}
 Our Saviour saith¹: « If one cause to stumble (σζζνδζῖζῖν) one of these
 little ones² that believe on me, it were good for him that a mill-stone
 were hanged about his body and that he were drowned in the sea »; and :
 « Woe to that man through whom the occasion of stumbling (σζζνδζῖζῖν)
 cometh ». Hear again, O thou that gainsayeth (ζντῖλέγῶν), that (ἔζ) I may
 convince thy heart through the holy Scriptures (γρζζῆ). For seeing that
 (ἐπειδὴ οὔν) the lawless (ζνζμῶς) Jews hid the holy Cross (στζνζῖς) and the
 tomb of Christ and spake falsehood concerning his resurrection (ζνζστζαῖς),
 after 300 years Cyriacus revealed it by command of the King Constantine²
 (and) heaven and earth were filled with its holy glory. Now (νῦν) these
 things I relate, O my beloved, that ye may believe. For by the will³ of God ^{fol. 119r.}
 we have written unto you a small portion (μῆζῖς) from the Life (ζῖοῦ) of our
 blessed (μζζ.) father. Seeing therefore (ἐπειδὴ οὔν) that they that believe have

1. Mt., XVIII, 6, 7. — 2. F. Guidi in *ROC.*, 1904, 310.

ΠΙΒΕΝ ΠΙΝ ΕΥΝΑΖΪ ΠΑΘΝΑΖΪ ΔΕ ΠΨΩΤ ΜΜΟΝΤΟΥ
 ΒΟΔΟΣ¹ ΠΟΥΤ ΑΛΛΑ ΕΥΒΕΟΥ ΕΙΧΩ ΠΝΑΙ ΝΕΜΝΑΙΣΚΕ-
 ΧΩΟΥΝ ΜΜ ΠΕΥΝΑΨΤΑΖΝΟ ΠΜΠΘΝΟΥ ΠΤΕ ΤΦΕ ΙΕ ΜΜ
 ΠΕΥΝΑΨΤΑΠ ΠΠΑΚΤΙΑ ΠΤΕ ΦΡΗ ΙΕ ΜΜ ΠΕΥΝΑΨΤΑΠ
 ΜΦΟΥΤΑΠΠ ΜΠΠΟΥ ΟΥΔΕ ΜΜΟΝ ΨΧΟΜ ΠΤΕΟΥΒΑΚΙ
 ΧΑΠ ΕΣΧΗ ΖΙΧΕΝΟΥΤΩΟΥ ΚΑΤΑ ΠΣΑΧΙ ΜΠΟΪ ΟΥΟΥ
 ΗΕΝΦΑΙ ΤΕΠΝΑΖΪ ΧΕΪΜΟΝ ΨΧΟΜ ΠΤΕΖΑΙ ΠΑΠΤΙΚΙΜ-
 ΕΝΟΣ ΧΕΜΧΟΜ ΠΖΑΠ ΜΦΒΙΟΣ ΜΠΕΠΙΨΤ ΕΘΟΥΑΒ
 *fol. 119v.^o ΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΗΝΣ ΧΑΜΕ² ΦΑΙ ΕΤΑΤΕΡΜΕΥΡΕ ΜΜΟΥ
 ΠΑΠ ΠΧΕΖΑΠΘΕΟΪΦΟΡΟΣ ΠΨΟΥΤΕΠΖΟΥΤΟΥ ΕΥΣΟΠ ΔΠΟΠ
 ΖΑΠ ΑΠΖΙΨΨ ΜΜΟΥ ΕΥΨΟΥ ΜΦΡΑΠ ΜΦΪ ΕΥΕΡ-
 ΦΜΕΥΪ ΝΕΠΕΖ ΜΠΕΠΙΨΤ ΕΘΟΥΑΒ ΕΥΨΟΥΨΟΥ ΠΑΠ
 ΖΑΠ ΔΠΟΠ ΗΑΠΕΨΨΗΡΙ ΕΠΕΜ ΗΕΠΟΥΤΑΧΡΟ ΧΕΜΜΟΝ
 ΦΗ ΕΤΖΗΠ ΧΕΣΕΝΑΕΜ ΕΡΟΥ ΑΠ ΕΥΒΕΦΑΙ ΑΠΕΡΖΗΤΙΣ
 ΠΣΑΧΙ ΨΑΠΑΙΜΑ ΑΠΗΨΑΪ Μ ΠΑΜΕΠΡΑΪ ΑΠΟΥΠΟΥ
 ΜΜΟΝ ΜΦΟΥΤ ΗΕΠΠΕΡΦΜΕΥΪ ΜΠΕΠΙΨΤ ΕΘΟΥΑΒ
 ΜΦΡΗΪ ΠΠΗ ΕΤΟΥΠΟΥ ΜΜΟΥ ΗΕΠΠΗΡΠ ΙΣΧΕΑΟΥ-
 ΡΑΨ ΨΑΠ ΜΦΛΑΟΣ ΠΠΕΠΨΗΡΙ ΜΠΙΣΑ ΗΕΠΠΧΙΠΟΥΡΕΪ-

1. Read οροβοδος.

power for all things, yet (δὲ) have not the unbelievers a single penny (ὄβολος)¹.
 But (ἀλλὰ) wherefore say I these things and others also? Who can hinder
 the winds of heaven, or who can hide the rays (ἀστὴν) of the sun, or who
 can hide the light of the moon? Neither (οὐδέ) can a city be hid that is set
 upon a hill, according to (κατὰ) the saying of the Lord²; and by this we
 believe that no adversary (ἀνταρῆμος) hath power to hide the Life (βίος) of our
 *fol. 119v.^o holy father Abba John Khamé,³ of whom God-clad (θεοφόρος) men, worthy
 of trust, with one accord bare witness. And we too have proclaimed it, to
 the glory of the name of God, as a remembrance for ever of our holy father,
 a boast also to us, his children, knowing surely that there is nothing hid
 that shall not be known³. For this cause we have begun to speak thus
 far. Verily (ἀληθῶς), O my beloved, we are gladdened today in the commemo-
 ration of our holy father, like them that are gladdened with wine. If

1. This phrase (with ὄβολος instead of βίος) occurs in Budge, *Coptic Apoc.*, 83, and Bu. *Mart.* 52, apparently as a biblical quotation. — 2. Mt., x, 14. — 3. Mt., x, 26.

κτβωτος τασθος ψαρωοτ εβοα ηενικαρι ηιναα-
 λοφτωος ιε οτηρ μααζονιη ηενραωι ρωι ηενι-
 χινορενχιωι υφβιος * υπενιωι εβοταβ ισχεαδ' κτ- 161.120
 βωτος ψαρι εηααλοφτωος ηενταγωι ηοτηοτ']
 παρητ' αφραη υφβιος υπενιωι ψαρι εησατανας
 ηενηεφδεωι ηινοηροη ισχεαδ' ηοοσ σιοτ εηιη ηα-
 ηαααβ ηενηχινοροτοατ' κτβωτος ηηοτη ηινοτη
 παρητ' ηοοσ ηασιοτ εοτοη ηηβεν εηιασχαη υηχιωι
 υφβιος υπενιωι ηηεφωαφ εηοτη επεφνη ηενοτ-
 ηαατ' ηενφη εηιασχηη εροφ εηηαη αη χεφρωι
 ετετεηαγαη ω ηαηενρατ' ηηαοσ υμαηιοτ' εηερ-
 μευρε ηητηη ηενηαηαποαηεηεσ ετεηηοτ χεηεν-
 φοτωω υφτ' αφωτωηη ηαη εβοα υφβιος υπεν-
 θεοφοροσ η' -ιωι ηενπαησνοτ φαη ευρεφωωηη 161.120v
 ηαη ηησοαεα υπεφχαφ εφηηη ηηεφτ' ηαηημεηη
 ααα αφχαφ ρηχεντ' ατχηα ηηοτωβ αηεφακτηη
 ηοτωηηη φορ ψαατηρηαφ υηκαρι τηρφ

there was joy for the people (οζωσ) of the children of Israel when the ark
 (αβωωτωσ) returned unto them from out the land of the gentiles (αηηεφρωσ), then
 how great indeed (ηααααα) is our joy in the finding of the Life (βιωσ) * of our
 holy father! If the ark (αβωωτωσ) struck the gentiles (αηηεφρωσ) and Dagon
 their god¹, even so did the name of the Life (βιωσ) of our father strike Satan
 and his wicked (ηωηηεφρωσ) demons (αδελωωω). If the Lord blessed the house of
 Aminadab by the bringing in of the ark (αβωωτωσ) unto his house², even so shall
 the Lord bless everyone that shall write the book of the Life (βιωσ) of our father
 and bring it in unto his house in faith, and him that shall hear it. Seeing
 that (επειδη) we have said sufficient unto your benevolence (αφελωωω), O my
 beloved, ye God-loving people (οζωσ), bearing witness unto you with faithful
 proofs (αηηεφρωσ), that by the will of God he revealed unto us the Life (βιωσ)
 of our God-clad (θεωφρωσ) * father at this present time, that it might be for 161.120v
 a comfort unto us. God hath not left it hidden under the bushel, but rather
 (αααα) hath set it upon the golden candle-stick (αφωωωω) and its rays (αααα) of
 light have reached unto the uttermost ends of all the earth.

1. Cf. 1 Sam., v, 3. — 2. *Ib.*, vii, 1.

ԸՏԻԵՄ ՕՈՒ ՆՏԱՇԱ ԵՐՏԵՆ ԱՍԱԻՔԵՇԱՅ ՆՄՓՆՐԻ
 ԷՏԱՐՏԱՄՈՒ ԵՐՈԿ ԷՏԱԿՄԱՍԻ ՄԵՆԵՆՏԱՍՏԱԿ ԷՅՈՒ
 ԱՍԵՆՍԻՏ ԷԹՈՒՅՆ ՉԵԱԿՄԱՍԻ ԻԵՆԻՏՈՒՐ ԱՍՆԱՄԻ
 ՆՅՅԱՆ ԷՏԱԿՄԱՍԻ ԻԵՆԻՄԱԶՄԻՆ ՆՐՈՄԻ ՆՏԵ ՈՒՅ-
 ԳԻՍ ԱՄԱՐՏՐՈՍ ԱԿՄԱՍԻ ՆՉԵՕՐՆԱՄԻ ՆԹՆՐԻՍ
 ԶԻՔԵՆԻԿԱԶԻ ԿՆՐԿ ԵՄՅԵՆԻԶԿՈ ԷՆԱԿՄՈՒ ԱՐԹՈՒԴ
 ԷԻՅՈՒՆ ՆՉԵԶԱՆԵՍԻՅՈՒՆՈՍ ՆՐԱՄԻ ՕՐՈԶ ԱՐԻՐԻ ՆՈՒ-
 ԹՈՒՐԵՍ ԵՄՐՈՂԻՄԱՏԵ ԷՖԿՈՒՆՆԱՆԻՆ ՆՏԵ ՍԵՆՍԻՏ
 ԷԹՈՒՅՆ ՆՏԵՄՈՒՍ ԷՏԱՐՈՒ ՈՄՈՒ ՆԶԱՄՈՒԿԻ ԱՐՏԱ-
 ԶՄՈՒ ԷՐԱՏՈՒ ԷՍԻՍՈՅՆ ՉԵՆՏՈՂՄԱՆ ԷՍԵՏԻՆ ՕՐՈԶ
 ՆՏՈՒԻՄԵՆ ՆՆԻԻԵՆՆՈՒ ՆՏՈՒՄԱՆ ԱՍՄԱ ԷԹՈՒՅՆ Ա
 ԴՆԱՄԻ ՆՄՓՆՐԻ ԷՏԱԿՄԱՍԻ ԱՍՆԱՐ ԷՏԵՄՄԱՐ ՏԱՏՈՒ-
 Ր ԱՐՈՒՄԱՆ ԷՅՈՒ ՆՉԵԶԱՆԱՄԻ ՆԶՐԱԿՆԻ ՈՒՄԵ
 ԵՐՈՒ ՆՅՈՒ ԻԵՆՈՒՐՏՄՈՒ ԱՐԴ ԱՍՈՒՐՈՒՐ ԷՅՐՆԻ
 ԷՇՄՈՒ ԵՐՈՒՄՄ ԷՄԻԿ ԱՄՄՈՒ ՏԱՏՈՒՐ ԱՐԵՐԶՈՒ
 ԱՐԻ ԷՍԵՏԻՆ ՆՄՄԱՆ ԷՅՈՒ ԻԵՆՄԱ ԷՏԵՄՄԱՐ ՕՐՈԶ
 ԱՐՄԵ ՈՄՈՒ ԷԶԱՆԿԵՆՄՄ ԱՄՄԻ ՆՏԵ ՍԻՍՈՅՆ ԱՐՆԱՐ
 ԷՆՆԶՐԱԿՆԻ ԵՐՈՒՍԻ ՆՏՄՈՒ ՏԱՏՈՒՐ ԱՐԵՄԻ ՉԵՕՒ-

*fol. 121 r.

Hear further and I shall tell you of this other wonder whereof we are told, that was done after the death of our holy father. It befell in the time of the great famine that was in the 682nd year of the Holy Martyrs (*ζυγίς μάρτυρος*)¹, that there was great affliction (*θλίψις*) over all the land because of the hunger that prevailed. And some treacherous (*επίβουλος*) men gathered together and made a band, that they should break into the com-

*fol. 121 r. munity (*κοινωνία*) of our holy father and despoil it. And having taken ladders, they set them up against the wall, that they might descend and slay the old men and despoil the sanctuary. O, the great wonder that then befell! Suddenly there appeared great black² serpents (*δράκων*), fearful in their form, and rushed upon them, wishing to devour them. And immediately they were afraid and came down quickly from thence and betook them to many other places of the wall and they saw the serpents (*δράκων*) pursuing after them. Immediately they knew that it was a power of God

1. *L. c.* A. D. 966. — 2. See Introduction.

ζουτε ητε φ† ευρωσι ερωσιν ατψε ησιν † ερωσιν *60.121v
 ηενορζο† εταρτωσιν ησιν ατ εμμοναστη-
 ριον οτοζ ατταμενισιν ησιν ετηατρητοτοτ εατοτ
 ησιν ηεμην εταρτηατ ερωσιν οτοζ ατσεμνητ
 ηεμσιν ηοτρηνην ψαενηεζ ησιν ηε δε εταρσε-
 τεμ εηαι ατψεηζμοτ ριτεη† φη εταρνοζεμ
 ησιν εβοζ ηεηηαμοτ ετηεψαψι ταζαρεᾱ υαι
 ασψηη ησιν ριτεηηηερεβιᾱ ητε †θεοδωκοσ εσ-
 οταβ μαριᾱ ετωσιν ηφραη ηπεηηατ εσοταβ ευβε†
 διαθνηκη εταρσεμνητ ηεματ ρε†ηαψηη ηεμ-
 ηεκψηηη ητανοζεμ ησιν ευβηηκ ψα†στητεζιᾱ
 οτοζ φαι ασχοκψ ηατ εβοζ ηεηηεζαβ ηεηηα-† *60.122r
 η†ηεμσιν ατρεμερε ηαι ηεζεζαηηη εβοζ ηηηη-
 οτ ασοτοηεσ† ερωσιν ηεο οτβεζο οτοζ ητεσταμ-
 σιν εζαηηηη† μητεστηρην ηεοτοδ δε πεηηατ
 ψενορ† φαι εταρψηηη ηοτδιατοχοσ ηπεηηακαρ-
 τοσ ηηατ οτοζ ασψηηη ηαρχηητοσ εζεη†κοηηηηᾱ

1. Read? ζεασοτοηεσ.

that watched over them' and they departed ' in fear. And when they *60.121v
 arose in the morning they came to the monastery (μοναστηριον) and told the
 brethren those things they had attempted to do and those that they had seen;
 and they established a peace (ειρηνη) with them for ever. And (δε) the bre-
 thren, when they heard these things, gave thanks to God, who had saved
 them from this bitter death. This gift (δωρεζ) was theirs through the
 mediation (μεσεβειζ) of the holy *Theotokos* Mary, to the glory of the name
 of our holy father, because of the covenant (διαθηκη) that she had established
 with him, saying: « I will be with thy children and will save them for thy
 sake unto the end (συνελευσ) »: and this she fulfilled unto him in deed and in
 word ' of truth. And many among them bear witness unto us that she *60.122r
 appeared unto them face to face and told them great mysteries (μυστηρια), but
 (δε) especially our father Shenouti, he that was a successor (ιδιυδοχησ) to our
 blessed (αζζ) father and became ruler (αρχητοσ) over the community (κοηηηηα).

1. *I. e.* the monks.

Παρενησ ἔρον ψαλαμα μηποτε ἡτεπισαχι ἄψαι
 ἡζοτῶ ἐπιση ἀψα ἡζαλκεμψ ἡσψη εὐβενιαθ-
 παζτ̄ ἄληθς πασνοτ̄ τηρψ̄ νειμπεσι ἡπαρομψ
 παρψψ̄ ἔροι ἀη εὐριζα ἡοτκοτ̄χι ἡμεροσ ἡτε πεκ-
 ῶοτ̄ ῶ παδ̄ς ἡσψτ̄ παποτ̄ς νειμπαδασ παψσαχι
 ἀη ἡπεκταιο ῶ φμενριτ̄ ἡπ̄χ̄ς ῶ πισοτ̄ρη εὐηαπεψ
 *fol.122v. ἡ-τε ππῆα ἔσοταβ ἀκψψψ̄ νψφηρ ἡφ̄τ̄ ἡφρητ̄
 ἡαβρααμ ἀκταδο ἡπεκσψμα ἡοτ̄θτ̄σια παψ
 ἡφρητ̄ ἡῖσαακ ἀκπατ̄ ἔφ̄τ̄ ἡζο οτ̄βεζο ἡφρητ̄
 ἡῖακψβ ἀκψψψ̄ ἡσαβε ἡφρητ̄ νψσσηφ̄ αψτ̄κληροσ
 πακ ἡζεπῶς ἡφρητ̄ νῆφρημ νειμμανασση ἀκπατ̄
 επσοτ̄ ἡφ̄τ̄ ἡφρητ̄ ἡμψτ̄σησ ἀκτ̄πομοσ ἡπεκ-
 λαοσ ἡπεψρητ̄ αψτενζοτ̄τ̄κ ἡζεπῶς ἡτ̄μετοτηβ
 ἡφρητ̄ ἡααρψη ἀκτ̄ψβζ ἔζεππεκλαοσ ἡφρητ̄
 ἡφρηπνεοσ αψψψψ̄ ψαροκ ἡζεπσαχι ἡπῶς ἡφρητ̄
 ἡερεμιασ ππροφρητ̄ησ ἀκμοζ ἔβοζ ἡενοτ̄πῆα
 ἔσοταβ ἡφρητ̄ ἡἡᾱποστολοσ ἀκζψψ̄ ζιζεπ̄τ̄χομ
 *fol.123r. τ̄ηρσ ἡτε ἡαητικιμοσ ἡκζψψ̄ ζιζεπ̄νεψοτ̄ψψ̄

I. Read ἀντικείμενος.

Let us content ourselves thus far, lest (*μὴ ποτε*) the discourse increase
 greatly; for (*ἐπισηδῆ*) we have left out much on account of those without
 faith. Verily (*ἀληθως*) my whole time and the remainder of my years shall
 not suffice me, that I may tell a small portion (*μὲρος*) of thy glory, O my
 lord father, nor can my mind (*νοῦς*) nor my tongue tell of thy honour, O
 *fol.122v. beloved of Christ, O thou well-famed of * the Holy Spirit (*πν.*). Thou
 wast the friend of God, even as Abraham; thou didst offer thy body (*σῶμα*)
 as a sacrifice (*θυσία*) unto him, even as Isaac; thou wast wise as Joseph,
 the Lord gave thee a lot (*μῆρος*) like unto Ephraim and Manasseh; thou didst
 behold the glory of God, even as Moses; thou didst make laws (*νόμοι*) for
 thy people (*λαός*) like unto him; the Lord entrusted thee with the priesthood,
 even as Aaron; thou didst pray for thy people (*λαός*) like unto Phinehas; the
 word of the Lord came unto thee, even as Jeremiah the prophet (*προφοητῆς*);
 thou wast filled with the Holy Spirit (*πν.*), like unto the apostles (*ἀπόστολοι*);
 *fol.123r. thou didst trample on all the power of * the enemy (*ἀντικείμενος*), thou didst

τῆροϋ ἀκχαρ ἔβοϋ, ἡνεϋσοβῶν τῆροϋ ἀκῆν ἔνεσῆτ
 ἡνζορῆν ἥτε ἴεπῶτῆμᾶ ἡεμῆκοτς τῆροϋ ἥτε ἡεϋ-
 παθοϋ πατ ἔτοτ ἡοτῆμῆ ἡεμοτ πατ ἔταϋερζαζ.
 ἡοτῆμῆ ἡῆῆτοτ ζῆτεπῆορῆμᾶ θατ εῆῆῆκ οὔβεῆ-
 σαρεῆ. ἡθοκ δε ᾤ ἡεμῆτ ἀκῆρῆ ἡνεκμεζοϋ ἡοτερφεῆ
 ἥτε πῆμᾶ ἔθοταβ εϋβεπεκτοτβο κε γαρ ἀκτοτβο
 ἥτεκεῆ ἡεσθεϋϋϋ οὔοζ ἀκῆμῆν ἔκεπζοτ ἡεπῆῆ
 ἔτεφωκ ἀκοῆ ᾤπῆ ἡεμῆόωρ ἀκερζαβ ἡῆῆτοτ
 ἀτερεῆ ἡεμῆόωρ ἀπεκῆμᾶ ερῆ ἡεμῆα ἀκῆῆτοτ
 ᾤπεκῶϋ ἡεποτρωῆ ἀϋτατοκ ἡεπῆμῆ ἡνεκῆφῆρ
 ἀϋερζμοτ πακ ᾤ ἡεμῆοϋ εῆόοϋ ἔτῆμεζ ἡῶοτ *fol. 123v
 ἡεπῆῆῆτοτῆ ἀκῆρῆ ἔβοϋ ᾤφῆῆ ᾤπῆβεπῆ ἀκοτῆωϋ
 ἔβοϋ ᾤφῆῆ ᾤπῆωε ἡεϋϋ ἥτε πῆαβατοϋ ἀπεκϋοῆ
 ἡοτϋϋ ῆωῆ ἔβοϋ ᾤφῆῆ ἡοτκρῆμῆ εϋβεπτοτβο
 ἥτεκπαρθεῆμᾶ ἀκῆμῆ ἡαρχῆγοϋ ἥτε ἡερεμῆωαϋε
 ἡεμοτταξῆαρχῆϋ ἥτε ἡεμῆαχοϋ ἀκῆμῆ ἡοτρεϋ-
 βεβῆ ἥτε ἴεπῆμῆ ἡεμοτρεϋϋεμῆεμῆομοϋ ἥτε ἴαρεῆῆ

trample on all his desires, thou didst scatter all his counsels: thou didst
 bring low the violence (*ὄργη*) of desire (*ἐπιθυμία*) and all the wiles of his pas-
 sions (*πυθῶς*) which take many forms and wherewith he hath deceived many,
 through fornication (*πορνεία*) that contendeth with the flesh (*σάρξ*)¹. But (*ὁ*)
 thou, O our father, thou didst make thy members (*μέλος*)² a temple of the
 Holy Spirit (*πν.*)³, because of thy purity. For (*καὶ γὰρ*) thou didst purify
 thy five senses (*αἰσθηταί*) and wast faithful with that which is thine. Thou
 didst take the five talents and traded with them and they made five talents
 and thy pound (*ἀνθ*) made ten pounds (*δραχ*)⁴. Thou didst give them unto
 thy lord with gladness and he honoured thee in the midst of thy fellows
 and granted thee ten exalted grades (*βραβεία*),⁵ filled with glory in heaven. *fol. 123v.
 Thou didst flourish as the palm-tree, thou didst wax broad as the cedars
 of Lebanon⁶: thy perfume hath spread abroad as a lily (*λίανον*) from the
 purity of thy virginity (*παρθενεία*). Thou didst become a ruler (*ἀρχιεπίσκοπος*)
 to those of the desert and a captain (*στρατηγός*) of monks (*μοναχοί*): thou didst

1. Cf. Eph., vi, 12. — 2. I Cor., vi, 19. — 3. Cf. Mt., xxv, 16. — 4. Cf. Ps. xci, 12.

ακυωπι ποταμνη ποτασι ητε θαμνη υψυχη
 ακυωπι ησοφος οτοζ ηδιδασκαλωσ οτοζ ηζη-
 γοτημενοσ ητε οτηνη ηλαοσ ακυωπι ποτισραηλ-
 *fol. 124 r°. ιτησ υμωη δολοσ ηητηγ ακυωπι ποτσοι ποτγι
 εψωηι υπεμθο εβοζ υφ ημεπεγαγγελοσ ασηατεν-
 θωηηκ ενημ ασηαταιοκ ηεποτ υ πενηστ εθοταβ
 κοηι δληθωσ ηοτυκελκια ηποτβ αψωηη ητεψσμη
 ψαρενηδαο θεληη δληθωσ ακυωπι ηοτφωστηρ
 εφεροτωηηι εμαψω ηεητφε ηεμζιξεηηκαζι ακ-
 υωπι ηοτβερτ ησοι ποτγι ηεηηεκκλησια ητε ηι-
 ορθοδοξοσ οτοζ ετψω υπεκταιο ηξενηστη ησαη
 ευβεφαι ηηζο εροκ υ παδσ ηωτ εκεοι ητοτ υπα-
 κοτχι ηδωρον κλη ξεψχοξεβ οτοζ ητεκοπη ζω
 ηεμψχηρα ετασζιοτ ηητεβι σποτ ηεπηκαζοφρ-
 *fol. 124 v°. δακιοη εσβεξεαηοκ οτιδιωτησ ηακραματοσ
 οτοζ ηαπποσ ηεηησαζι οτοζ εκεηρι υπαμετ
 υπεμθο υπεηδσ ηησ ηχσ ητεψχω ηηι εβοζ ηηαηοβι

become a fountain of righteousness and a law-giver (*-νομος*) of virtue (*αρετη*).
 Thou wast a haven (*λιμην*) of salvation for many souls (*ψ.*), thou be-
 camest a sage (*σοφοσ*) and a teacher (*διδασκαλωσ*) and a leader (*ηγουμενοσ*) for
 *fol. 124 r°. many peoples; thou wast an Israelite in whom is no guile (*δολοσ*)¹; * thou
 didst become a sweet savour, acceptable before God and his angels (*αγγ.*).
 Unto whom shall I liken thee, with what shall I honour thee, O our holy
 father? Verily (*αληθωσ*) thou art like unto a golden bell; when it soundeth
 the people (*λαοσ*) rejoice. Verily (*αληθωσ*) thou wast a light (*φωστηρ*),
 shining forth greatly in heaven and upon the earth. Thou wast a sweet-
 smelling rose in the churches (*εκκλησια*) of the orthodox (*ορθοδοξοσ*) and the
 elect doctors tell of thy honour. Therefore I beseech thee, O my lord
 father, receive of my hands my little gift (*δωρον*), poor though it be (*εξω*);
 and do thou number me also with the widow (*χρησα*), that cast in two
 *fol. 124 v°. mites into the treasury (*τηζοφυλακιοη*). * For I am an unlearned (*αγρομυ-
 μωτοσ*) and ignorant man (*ιδιωτησ*)² and untried in speech, therefore have

1. Cf. John, i, 47. -- 2. Cf. Ac., iv, 13.

ἔτοϋ ἀνοκ ἡαπέδαχιστος μεμναϋσϋτ ηδασ τηροτ
 ερσον οτοϋ ϯϯϩο ἔρστην ᾧ ηηδαος ἡμαμοτϯ
 ἔτβοτῆοττ ἔπαμα ἔβοταβ ἡφοοτ ἡπερξεμαρικι
 ἔροι αν χεαιζιτοτ ἔοτησϯ ἡκεφαζεον εϋβοσι
 σαπϋσι ἡναμευρον ἡενπχηνθριχσ ἡοτκοτχι
 μερος ἔβοτ ἡενφβιος μεπεισϯ αββα ιωαννης
 χαμε

Οτοϋ ἀπϋσι ϋσππ ευρενϯ ἡοτχσικ ἡπικαχι
 ἔσεϋσππ ηαν τηροτ ᾧ ηαμενραϯ ευρενϋαϋππ ἔοτ-
 κοτχι ἡηαι ἡαγαπη ζιτενηπρεσβια ἡτετενῶς τηροτ
 ϯἀγια μαρια μεμηπρεσβια ἡτε ηαρ-χναγγελοσ * 60. 1251 *
 μηχανα μεμγαβρινα μεμραφανα μεμηϯϩο ἡτε ηη
 ἔβοταβ τηροτ ἔτατραναϥ ἡφϯ μεμηετϋχι
 ἔβοταβ ἡτε πεπισϯ ἡμασνεϥϋηρι ζιτενηπρῆμοτ μεμ-
 ημετϋενζητ μεμϯμετμαρσππ ἡτε ηενῶς οτοϋ
 πεηποτϯ οτοϋ πεησϯτηρ ἡνς πῡς φαι ετεἔβοτ
 ζιτοτϥ ἔρεῶοτ ηιβεν μεμταιο ηιβεν μεμπροσκτ-
 ηησις ηιβεν ερπρηππ ἡφισϯ μεμαϥ μεμπῆπῆ

thou me in remembrance before our Lord Jesus Christ, that he may forgive me, even me the humblest one (*ἐλάχιστος*) both my many sins and all my errors of tongue. And I beseech you, O God-loving people (*ἀγάς*), gathered together in this holy place today, blame me not that I attempted a great matter (*μεσζόλαιον*), too high for my capacity (*μέτρον*) in that I should tell a small portion (*μέρος*) from the Life (*βίος*) of our father, Abba John Khamé.

And the measure is reached that we should bring the discourse to an end. May it be unto us all that we attain unto a little compassionate (*ἐγκρητι*) mercy, through the mediation (*προσβαίειν*) of the lady of us all, the holy (*ἅγια*) Mary, and the mediation (*προσβαίειν*) of the arch-angels (*ἀρχαγγέλους*) Michael * 60. 1251 * and Gabriel and Raphael and the entreaties of all the Saints that have pleased God and the holy prayers (*εὐχῆς*) of our father that loveth his children; through the grace and the compassion and the lovingkindness of our Lord, our God, and our Saviour, Jesus Christ, through whom all glory,

ΕΘΟΥΑΒ ΗΡΕΥΤΑΗΘΟ ΟΥΟΖ ΗΘΜΟΟΥΤΣΙΟΣ ΝΕΜΑΥ ΤΗΟΥ
 ΝΕΜΗΝΟΟΥ ΝΙΒΕΝ ΝΕΜΨΑΕΝΕΖ ΗΤΕ ΝΙΕΝΕΖ ΤΗΡΟΥ
 ΑΜΗΝ

ΟΥΝΑΙ ΜΦΗ ΕΤΣΗΑΙ ΑΜΗΝ
 ΟΥΖΙΡΗΝΗ ΜΦΗ ΕΤΨΥ ΑΜΗΝ
 ΟΥΚΑΤ ΜΦΗ ΕΤΨΤΕΜ ΑΜΗΝ

all honour and all worship (προσκύνησις) befiteth (-πρέπει) the Father, with him and with the Holy Spirit (πν.), life-giving and consubstantial (ὁμοούσιος) with him, now and at all times and for all eternity, Amen.

Mercy to him that writeth. Amen.

Peace (εἰρήνη) to him that readeth. Amen.

Understanding to him that heareth. Amen.

BIBLICAL QUOTATIONS

Gen. III, 16. . . . . 15 I Sam. v, 3 . . . . . 51 vii, 1 . . . . . » Ps. xx, 2. . . . . 17 xxi, 10 . . . . . 14 xxvi, 8, 9. . . . . 34 xxxix, 2, 3 . . . . . 28 l, 15 . . . . . 30 lxxvii, 6. . . . . 19 xci, 12 . . . . . 55 cxxxvi, 4, 5 30	Prov. vi, 27, 28. . . . . 20 xvii, 6 . . . . . 50 Is. lviii, 5 . . . . . 28 Mt. v, 14-16 . . . . . 9 v, 14-16 . . . . . 50 x, 26 . . . . . 50 xi, 15. . . . . 19 xiii, 8 . . . . . 36 xviii, 6, 7 . . . . . 49 xix, 15. . . . . 20 xxxv, 16. 55	Mk. xii, 42 . . . . . 12 Lu. xxi, 2 . . . . . 12 Jo. i, 47. . . . . 56 iii, 8. . . . . 20 xix, 21. . . . . 31 xv, 13. . . . . 15 Ac. iv, 13 . . . . . 56 I Cor. vi, 19 . . . . . 20 vi, 19. . . . . 55 vii, 4. 18	I Cor. ix, 27 . . . . . 13 xiii, 1. . . . . 29 Gal. v, 22. . . . . 35 v, 24. . . . . 35 vi, 7, 8. . . . . 36 Eph. v, 6. . . . . 29 v, 19 . . . . . 40 vi, 12 . . . . . 55 I Jo. ii, 17. . . . . 17 Unidentified. 38

PERSONS

Aaron, bibl. . . . . 54 Abraham, bibl. . . . . 54 Abraham, monk. . . . . 7, 25n. Agatho, stylite. . . . . 7, 25 Ahmed ibn Mohammed al-Mudabbir. . . . . 6 Aminadab, bibl. . . . . 51 Ammoun. . . . . 13n. Anthony the Great. . . . . 30 Anthony, monk. . . . . 42 Athanasius the Great. . . . . 41 Balaam, bibl. . . . . 48 Benjamin, patr. . . . . 25n. Coluthus, monk. . . . . 42 Constantine, emp. . . . . 49 Cyriacus of Jerusalem 5, 49 Dagon, bibl. . . . . 51 Damianus, patr. . . . . 6 David, bibl. . . . . 19, 30 Dometius of Nitria. . . . . 26 Elijah, bibl. . . . . 28 Ephraim, bibl. . . . . 54 Gabriel, archangel . . . . . 57 Gabriel I, patr. 6	George, deacon. . . . . 42 George, monk. . . . . 7, 25n. George, monk. . . . . 42 Isaac, bibl. . . . . 27, 54 Isaiah, bibl. . . . . 48 Jacob, bibl. . . . . 27 Jacob, scribe. . . . . 7 Jeremiah, bibl. . . . . 54 John, Abba. . . . . 26, 43 John the Hegumen. 7, 25n., 47 John, brother of Khamé. . . . . 6 John IV., patr. . . . . 13n. John Colobus. . . . . 47n. John Khamé 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 19, 21, 24, 25, 27, 29, 32, 35, 36, 37, 38, 39, 42n., 43, 47, 48, 50, 57. V. also Kama, Χωμάτι John Paké. . . . . 44 Joseph, bibl. . . . . 54 Judas Iscariot. . . . . 8 Kama. . . . . 6 . . . . . V. John Khamé	Korali, bibl. . . . . 48 Macarius the Great. . . . . 23, 26 Manasseh, bibl. . . . . 54 Mark, monk. . . . . 42 Mark III., patr. . . . . 7 Mary, Virgin. 32, 34, 35, 53, 57. Maximus of Nitria. . . . . 26 Michael, archangel. . . . . 57 Moses, bibl. . . . . 54 Moses moxaue . . . . . 7 Paphnouthius. . . . . 44 Paul, bibl. . . . . 18, 38 Paul, scribe. . . . . 8 Phinehas, bibl. . . . . 54 Pishoi of Nitria. . . . . 26, 43 Raphael, archangel. . . . . 57 Shenouti I, patr. . . . . 6 Shenouti, John's successor . . . . . . 7, 42, 43, 53 Teroti. . . . . 22, 23, 24, 27 Χωμάτι, Χεχχι. . . . . 46n. . . . . . V. John Khamé Abû Shanoudah, church of. 8 Baramûs, monastery of. 6n.

PLACES

Bebig ? Pepoikion 8	Macarius, monastery of. 6, 8, 23	Sais. 12
Jémé. . . . . 8n.	Macarius, desert of. 22	Shihé. 21, 38, 44
Jepromounson. 12	Menas, church of. . . . . 13n.	Syrians, monastery of the. . . . . 6n.
John, monastery of. . . . . 8n.	Moses, monastery of. . . . . 6n.	Wâdi Habib. . . . . 6, 13n.
John Khamé, monastery of 6n., 8, 43	Pishoi, monastery of. . . . . 6n.	Wâdi Natrûn. 6

GREEK WORDS

(a selection only)

ἀγιώτατος 21.	ἐρμηνεΐα 23.	μοναχὴ 36.	προκίρεις 17.
ἀθρόφορος 23.	εὐχὴ 37, 48, 57.	μοναχός 22, 23, 24, 40, 55.	προθυμία 24.
αἵρεις 46.	ἡγεμονικός 31.	μονή 37, 46.	προσίμιον 12.
αἰσθησις 55.	ἡγούμενος 47, 56.	μυστήριον 31, 53.	προσευχὴ 25, 41.
αἰσθητήριον 18.	ἡσυμάζειν 25.	νηστεία 40.	προσκύνησις 58.
ἀνάστασις 49	θεορρήμιον ? 23.	νηστεύειν 13.	πύργος 35, 40.
<i>Anaphora</i> 32, 42.	θεοσεβέστατος 23.	νοερός 19.	σάββατον 30.
ἀναχωρεῖν 30.	<i>Theotokos</i> 32, 34, 35, 53.	νόμισμα 34.	σκέπη 33.
ἀντικείμενος 50, 54.	θεοφόρος 9, 29, 37, 50, 51.	νομερον 39.	σκηνή 46.
ἀντιλέγειν 48, 49.	θεορητῶς ? 12.	νυμφών 14, 21.	σκυλιός 24.
ἀντιλογία 48.	θεορία 42.	ὄβολός 50.	σπλήγιον 28, 39.
ἀπόδειξις 51.	κινών 23, 25, 29.	οἰκονομεῖν 22.	σπουδαῖος 12.
ἀποκάλυψις 32.	κατάθλασις 47.	ὀμοσούσιος 58.	σταυρός 34, 39, 49.
ἀπορεῖν 30.	καταξία (? καχεξία) 33.	ὀνομάζειν 41.	σταυροφόρος 9, 23.
ἀρχηγός 26, 37, 53, 55.	κατόρθωμα 11, 21, 42.	ὀνομαστικός 38.	στέλλος 44.
ἄσκησις 28, 36, 45, 46.	κεφάλαιον 57.	ὄργανον 11.	<i>Synaxis</i> 25, 32.
βαθμός 55.	κιδιώτης 51.	ὀρθόδοξος 56.	συνήθεια 23.
βίος 9, 11, 49, 50, 51, 57.	κίνδυνος 45.	ὀρμή 13 (2), 55.	σχῆμα 24, 40.
βραβείον 47.	κοινωνεῖν 20.	πανήγυρις 12, 20, 25, 27, 29, 30, 47.	ταλαιπωρία 45.
γεννοφορος 9.	κοινωνία 26, 33, 40, 48, 52, 53.	πανάρετος 23.	ταξίαρχος 55.
γνώμη 48.	κρίκος 28.	πανεμφής 11.	τάξις 41.
διάδοχος 42, 43, 53.	κρίνον 55.	πανήγυρις 11.	τέλειος 39.
διαθήκη 19, 53.	κριακή 32.	<i>Papa</i> 42.	<i>Topos</i> 23, 38, 43.
διακονία 34, 48.	λαμπάς 14, 16.	παράδοξος 19, 21.	<i>Trisagion</i> 32.
διάκονος 42.	λευάν 56.	παραφύσις 20.	ὄλι 13, 15, 46.
διδασκαλός 56.	λυχνία 9, 51.	παρθενεία 10, 14, 15, 18, 19, 55.	ὄμνος 41.
δράκων 52.	μαθητής 43, 44, 45.	παρθένος 13, 14, 16, 18, 36, 37.	ὄπομονή 32, 39.
ἐγκλημα 38.	μετρητός 52.	πνευματικός 11, 15, 27, 36.	φορεῖν 46.
ἐγκράτεια 25, 35.	μελέτην 13, 39.	πολιτεία 9, 25, 28, 30, 36, 38, 43, 46.	φοστῆρ 26, 43, 56.
ἐντολή 33.	μετάνοια 29.	προσβεία 35, 53, 57.	χειροτονεῖν 42.
ἔσχαρος 23.	μνημα 47.	προσβύτερος 9, 42.	χορηγεῖν 12.
ἔπαθλον 47.	μοναστήριον 33, 34, 35, 53.		χορός 46.
ἐπίθουλος 33, 52.			ψάλλειν 28, 30, 34, 41, 47.
ἐποίκιον 8n.			ψαλμοδία 40.
ἐπιურიον 47.			
ἐργασίη 26.			

MOUFAZZAL IBN ABIL-FAZAIL
HISTOIRE DES SULTANS MAMLOUKS

TEXTE ARABE PUBLIÉ ET TRADUIT EN FRANÇAIS

PAR

E. BLOCHET

(II)

* fol. 40v. وفي سنة احدى وسعين وستائة توجه السلطان من دمشق على خيل البريد وصحبه الامير بدر الدين بسرى¹ وجمال الدين اقوش الرومى وسيف الدين جريك² الناصرى فوصل الى قلعة الجبل ثالث عشر المحرم³ واقام⁴ الى ليلة الجمعة السابع والعشرين منه ثم توجه الى دمشق وصحبه الامراء المذكورين⁵ فدخل قلعتها رابع صفر⁶ وفي هذه السنة في الحادى والعشرين من المحرم وصلت جماعة من بلاد النوبة من جهة صاحبها فجمعوا عذاب ونهبوا من كان بها وقتلوا جماعة وقتلوا قاضيها ووالياها وابن جلى واولاده وكان هذا ابن جلى مشارفا على ما يرد من التجار⁷ ذكر وقعة الفراء⁸ وفي خامس جمادى الاول من

1. Ce nom est généralement écrit دسرى ou دسرى. — 2. Ms. جريك. — 3. Lire المحرم. — 4. On attendrait بها واقام. — 5. Lire المذكورون. — 6. Lire الفرات.

* En l'année 671, le sultan partit de Damas sur les chevaux de la poste, * fol. 40v. accompagné de l'émir Badr ad-Din Baïsari, de Djamal ad-Din Oughousli ar-Roumi, de Saïf-ad-Din Tchérîk¹ au-Nasiri, et il arriva à la Forteresse de la Montagne, (au Caire), le treizième jour du mois de Moharram. Il y séjourna jusqu'à la nuit du vendredi, vingt-septième jour de ce même mois; puis il se mit en chemin pour retourner à Damas, accompagné des émirs dont les noms viennent d'être mentionnés. Il fit son entrée dans la citadelle de cette ville, le quatrième jour du mois de Safar.

Cette même année, le vingt et unième jour du mois de Moharram, une troupe de gens de la Nubie, envoyée par le souverain de ce pays, arriva à l'improviste dans le pays musulman; ils attaquèrent 'Aïdhab², pillèrent les gens qui s'y trouvaient, et en tuèrent un certain nombre; ils tuèrent le kadi et le gouverneur de cette ville, ainsi qu'Ibn Djali et ses fils. Cet Ibn Djali avait pour fonctions de surveiller les revenus [provenant des taxes] prélevées sur les marchands.

Récit de la bataille de l'Euphrate. Le cinquième jour du mois de Djoumada premier de cette année, le sultan, qui était alors à Damas, reçut la nouvelle qu'une division de Tatars avait attaqué ar-Rabba; il partit avec ses troupes pour aller les combattre, et il marcha jusqu'aux environs de al-Kosair³. Quand le sultan fut arrivé dans cette localité, les Tatars apprirent

* Ce fascicule fait suite au fascicule 3 du tome XII, comme l'indique la pagination entre crochets; il contient le texte et la traduction des feuillets 40^v-121 du manuscrit arabe 4525 de la Bibliothèque Nationale. — 1. Tchérîk est un nom connu dans l'onomastique mongole, qui se trouve souvent en composition avec Témour: Tchérîk-témour. — 2. 'Aïdhab est le nom d'une petite ville sur le rivage de la mer Rouge, où faisaient escale les navires qui allaient d'Aden dans le Saïd Yakout, III, page 751. — 3. Il y a beaucoup de localités musulmanes qui portent le nom d'al-Kosair « le

هذه السنة اتّصل بالسلطان وهو بالشّام أنّ فرقة من التتار قد قصدوا الرحبة فبرز بالعاكر الى نحو القصير فلما نزله بلغهم خروجه فعادوا عن الرحبة ونزلوا البيرة* فسار السلطان الى حمص وتقدّم باخذ مراكب الصيادين الذي¹ ببحيرة قدس من عمل² حمص فاخذت وشالوها على الجمال ثم سار حتى نزل الباب وبزاعة من عمل³ حلب* وبعث جماعة⁴ من العسكر لكشف اخبارهم فساروا الى منبج وعادوا واخبروا أنّ جماعة من التتار مقدارها ثلاثة الاف فارس على شطّ الفراءة³ ممّا يلي الجزيرة* فرحل السلطان في ثامن عشر جمادى الاول⁴ حتى وصل شطّ الفراءة³ وامر بعمل حبر ثم اتّهم القرصة وامر العساكر بخوض الفراءة³

1. Lire الذين, s'il s'agit des pêcheurs; التي, si l'auteur, comme le fait est vraisemblable, entend parler de leurs barques. — 2. On dit plus couramment dans ce sens من اعمال. — 3. Lire الفرات. — 4. Lire في الثامن عشر من جمادى الاول; à partir d'ici, sauf exception, je ne corrigerai plus ces innombrables fautes dans les nombres des dates, car elles sont des constantes du style de cet écrivain.

qu'il s'était mis en marche pour les attaquer; ils rétrogradèrent alors de ar-Rahba, et vinrent camper à al-Bira.

Le sultan continua sa marche sur Homs, et il ordonna à ses troupes de se saisir des bateaux des pêcheurs qui se trouvaient sur le lac de Kadas¹, lequel dépend administrativement de Homs. Cet ordre fut exécuté, et ses soldats les chargèrent sur des chameaux. Il partit ensuite, marcha jusqu'à venir camper à al-Bab² et à Bouza'a³, qui sont dans le ressort d'Alep, et il envoya un détachement de l'armée pour reconnaître l'ennemi. Le détachement s'avança jusqu'à Manbidj, puis rétrograda, et les soldats qui le composaient firent connaître qu'un corps de Tatars qui comptait 3.000 cavaliers se trouvait sur le rivage de l'Euphrate contigu à la province du Djazira.

Le sultan leva son camp, le dix-huitième jour du mois de Djoumada premier, et marcha jusqu'à arriver sur le bord de l'Euphrate; il ordonna de jeter un pont sur le fleuve, puis il se décida à tenter brusquement la fortune, et il commanda à ses soldats de se jeter dans l'Euphrate (pour gagner à la nage la rive opposée). Il prit cette décision sous l'inspiration de l'atabek petit château»: celle-ci est la première étape qui se trouve sur le chemin de Damas à Homs.

1. Nom d'un lac entre Homs et le Liban, qui a 14 milles de long sur 4 de large Yakout, I, page 516. — 2. Et mieux Bab Bouza'a, sur le flanc du Wadi Boutnan, distante de Manbidj de 2 milles, et de 10 milles d'Alep Yakout, I, 437. — 3. Bouza'a, ou Bouza'i, dans le Wadi Boutnan, entre Manbidj et Alep, à une étape de chacune d'elles Yakout, I, 603.

وكان ذلك بإشارة الفارس اتابك فانه قال اذا لم نداركهم بجميع العساكر والا كل من طلع منا اخذوه فكان اول من ارمى نفسه في الفراءة¹ المقر السيفى قلاوون الالفى الصالحى ثم الامير بدر الدين يسرى² الشمسى ثم تبعها السلطان بنفسه مع سائر العساكر وطلعوا الى التتار وقد هتوا لما راوا³ الجيش وقد طلع اليهم فاخذوهم قتلاً واسرا ولم ينج منهم الا كل طويل العمر⁴ وكان مقدمهم جنقر وهو احد المقدمين الكبار ومعه قريب خمسة الاف فارس وقد وقف على شط الفراءة¹ وحفظ المخاضة في مضيق هناك وكان السلطان قد استمحب معه عدة مراكب وهى عشرة كما تقدم القول فارماها في الفراءة¹ وركب فيها الاقبيجة¹

1. Lire الفراءات. — 2. Man. يسرى. — 3. Lire راوا : راو est une faute courante dans les manuscrits copiés par des illettrés. — 4. Man. الاقبيجة.

Paris ad-Din qui dit : « Si nous ne les joignons pas (d'un seul coup) avec toutes nos troupes, certainement, tous ceux de nous qui (arrivant dans les bateaux) escaladeront (la rive occupée par les Tatars), ceux-ci les feront prisonniers. »

Le premier qui se jeta dans l'Euphrate fut son Excellence Saïenne (Saïf ad-Din) Kalaoun al-Alfi al-Salibi, puis ce fut l'émir Badr ad-Din Baïsari al-Shamsi; le sultan imita leur exemple avec tous ses soldats, et ils escaladèrent la rive du fleuve pour combattre les Tatars. Les Tatars furent confondus de stupéfaction quand ils virent que les soldats égyptiens venaient de grimper sur la rive où ils se trouvaient, qu'ils commençaient à les tuer et à les faire prisonniers, et seuls se sauvèrent tous ceux qui étaient gratifiés (par Dieu) d'une longue vie.

Le général des Tatars se nommait Tehinghar¹; il était l'un de leurs grands chefs, et il avait sous ses ordres près de cinq mille cavaliers; il se tenait sur le rivage de l'Euphrate, et il surveillait le gué (qui se trouve à al-Bira), dans un endroit où le lit du fleuve est rétréci. Le sultan avait avec lui quelques bateaux, dix en tout, comme cela a déjà été dit plus haut; il donna l'ordre de les lancer sur l'Euphrate. Les meilleurs archers² s'y embarquèrent pour aller explorer la rive, et ils engagèrent à coups de flèches un combat avec l'ennemi.

1. Ce personnage paraît dans le *Mou'izz al-ansab* man. ancien fonds persan 67, folio 67 r°), sous la forme حمقر, c'est-à-dire چنقر. avec cette notice : از قوم منگقوت با انكدر. — 2. زيمان ميلاكو خان معسر بيد در زمان ابتقا جان نور معسر شد. — 2. اقبيجة est le pluriel de ok-tchi « archer », du turk ok « flèche », formant une sorte de participe actif, avec le suffixe tchi, qui remplit ce rôle en chinois.

الجياد لكشف البرّ قتراموا مع العدو بالنشاب * وكان التتار قد عملوا مكيدة وذلك انهم تركوا المخاضة السهلة وعدوا الى جانب بالقرب منها وعملوا عليه ستائر وحفظوه فظنّ الناس ان ذلك * المخاضة السهلة وترجلوا كلهم من وراء ذلك الستر لمنع من يطلع وعادوا يقاتلوا * رجاله فلما عبر الجيش بكماه الفراء² فاض الماء حتى غرق تلك الستائر وكاد يغرق التتار فولّوا هاربين وطلع لهم جيوش المسلمين مصطفيين كالجبال اناقة وارتفاعا وصادفهم الموج حتى كاد من قعقة السلاح يصمّ منهم اسماعا هذا * والتتار قد دغروا دغرا شديدا وعادوا بعد اجتماعهم كل منهم وحيدا فريدا * فحمد الله على ما اولى وله المنة في الاخرة والاولى وملكوا البرّ والبحر وطلعت السناجق تبشر بالسنة بنودها ان هلموا الى النصر * وطلع السلطان

1. Lire ملكت. — 2. Lire الثروات. — 3. indique simplement ici la fin de la phrase. et est explétif. — 4. Lire فريدا.

Les Tatars avaient machiné un stratagème qui consistait en ceci : ils avaient abandonné le gué où il était facile de traverser l'Euphrate, et ils avaient rétrogradé sur un point qui en était voisin; ils y avaient établi des tranchées palissadées, et ils gardaient ce point, pour que les gens s'imaginassent que c'était là que se trouvait le gué praticable. Tous les Tatars qui étaient derrière ce retranchement étaient descendus de cheval pour repousser les Égyptiens qui tenteraient de monter à l'assaut, et ils se mirent à les combattre comme des fantassins. Quand l'armée égyptienne tout entière eut traversé l'Euphrate, le fleuve grossit tellement que ces tranchées boisées furent noyées, et peu s'en fallut que les Tatars ne soient engloutis sous les flots.

Ils prirent alors la fuite, et les soldats musulmans montèrent à l'assaut pour les combattre, en rangs serrés, comparables aux montagnes par leur étendue et par leur hauteur; ils furent atteints dans leur escalade par les flots de l'Euphrate, et leur nombre était si grand que le cliquetis de leurs armes faillit rendre sourds ceux qui l'entendirent. Les Tatars furent repoussés d'une façon honteuse; ils s'enfuirent isolés et dispersés, après avoir été réunis en cohortes solides.

Nous remercions Allah des grâces qu'il lui a plu de nous accorder; louanges lui soient rendues dans le monde futur et dans celui-ci. Les soldats égyptiens s'emparèrent de la rive du fleuve, et du fleuve; les étendards musulmans montèrent (sur les positions des Tatars), annonçant par la langue de leur étamine flottant au vent qu'ils avaient appelé les Égyptiens à la victoire.

Le sultan monta à l'assaut, comme un lion furieux, et courut au campe

كالأسد الغصبان وساق الى منزلة العدو فنزل وحلى ركعتين شكرا لله تعالى وكان للامير سيف الدين قلاوون والحاج علاء الدين طيرس الوزيري في الاقتحام اعظم ذكر جميل وما من الامرء الا وقد فعل كل فعل جليل¹ وتفرقت العساكر يمينا وشمالا لبذل السيف في ارقاب التار الى اخر ذلك النهار. وقتل مقدمهم جنقر واحضرت الاسارى بين يدي السلطان من ذات اليمين والشمال والخيول تعثر بركابها في رؤوس الابطال ثم رحل الى البيرة وانعم على واليا بالف دينار وعلى اهل القلعة بمائة الف درهم ثم عاد الى الشام بعد ان كسر الاعداء كسرة لا ترام. وكان على البيرة من عساكر التار شرف الدين ابن خطير¹ وامين الدين ميكائيل النائب بقونية ومن امرآء الروم في تقدير ثلاثة الاف فارس

ردد فعل كل منهم فعلا جليلا 1. Lire

ment de l'ennemi; puis il s'arrêta, et fit une prière de deux génoulexions pour remercier le Dieu très-haut. L'émir Saïf ad-Din Kalaoun et al-Hadjdj 'Ala ad-Din Taïbars al-Vaziri furent l'objet d'une citation particulièrement flatteuse pour la témérité avec laquelle ils s'étaient précipités sur l'ennemi; quant aux émirs, on ne peut les citer tous, chacun d'eux s'étant illustré par des actions d'éclat. Les troupes musulmanes se dispersèrent à droite et à gauche pour distribuer des coups de sabre sur le dos des Tatars jusqu'à la fin de cette journée.

Le général des Tatars, Tehinghar, fut tué dans cette bataille. On amena les prisonniers par-devant le sultan, de la droite et de la gauche, et les chevaux bronchaient avec leurs cavaliers en foulant les têtes des héros. Le sultan partit ensuite pour al-Bira, et il gratifia le gouverneur de cette ville de 1.000 dinars; il donna à la garnison de la forteresse une somme de cent mille dirhams; puis il s'en retourna à Damas, après avoir ainsi infligé aux ennemis une défaite qu'ils étaient bien loin d'avoir désirée.

Il se trouvait à al-Bira, parmi les troupes des Tatars, Sharaf ad-Din ibn¹ Khatir, et Amin ad-Din Mikail, lequel était gouverneur de Konia, ainsi que plusieurs généraux du pays de Roum; ils commandaient un corps d'environ trois mille cavaliers; leur chef était le Prince de la mer¹.

1. الملك دريا est une faute absolue; ملك الدرايا est impossible, دريا étant un mot persan; ملك دريا *malik-i daria* est un binôme persan, auquel les Arabes, le considérant comme une expression intégrale, ont préfixé leur article. Il y avait chez les Saldjoukides un émir qui portait le titre de ملك ساحل *malik-i sahil* « Prince de la province maritime »; l'un d'eux, Baha ad-Din, fut mis à mort en 676 de l'hégire. Il est possible que ce soit de ce personnage qu'il s'agisse dans le texte de Moufazzal.

ومقدمهم الملك دريأى¹ وكانت الوقعة مع جنقز وكسرتة يوم الاحد ثامن عشر جمادى الاول فلما اتصل الخبر بهذا العساكر التي على البيرة بعد ان اشرفوا على اخذها تركوا جميع ما لهم من العدد والمجانيق والامتعة ونجوا بانفسهم لا يلوى كبيرهم على صغيرهم² وسار السلطان عليها ونزلها في الثالث والعشرين من الشهر وفعل مع اهلها من الجميل ما ذكرناه وعاد الى دمشق ورحل منها طالباً الديار المصرية³ وذلك في التاسع من جمادى الاخرة قال المؤرخ فلما اتصل خبره بولده الملك السعيد خرج الى ملتقى في تاسع عشر الشهر وصحبه الامير بدر الدين يسرى⁴ والوزير بهاء الدين ابن حنا فالتقوا السلطان من القصير فلما وقعت عين الملك السعيد على ابيه ترجل ومشى فترجل الملك الظاهر ايضا له واعتقا طويلاً ثم ركبا وسارا جميعا الى القلعة واسرى التتار يقادون امامهم⁵ على خيولهم في

1. Lire دريأ. — 2. Il faut, ou طالباً الى البلاد المصرية. — 3. Man. دسرى. — 4. Man. امامهم; il paraît difficile d'admettre que l'auteur ait écrit امامهم, pour امامهم, tant cette forme serait dégradée.

La bataille que les Egyptiens livrèrent à Tehinghar, et sa défaite, eurent lieu le dimanche, dix-huitième jour du mois de Djoumada premier; la nouvelle de ce désastre arriva aux troupes tatars qui se trouvaient devant al-Bira, alors qu'elles étaient sur le point de s'emparer de cette place; elles levèrent précipitamment le siège, abandonnant leurs armements, leurs balistes, leurs bagages, pour ne plus songer qu'à sauver leur vie, sans que les chefs fissent quoi que ce soit pour s'occuper du sort de leurs soldats.

Le sultan partit alors pour al-Bira, devant laquelle il vint camper, le vingt-troisième jour de ce même mois, et il fit à la garnison de cette place les libéralités que nous avons relatées plus haut. Il quitta ensuite cette localité pour se rendre à Damas, d'où il partit pour regagner l'empire égyptien, et cela, le neuvième jour du mois de Djoumada second.

L'historien a dit : Quand son fils, al-Malik as-Sa'id, apprit qu'il approchait du Caire, il sortit de cette ville pour se porter à sa rencontre, le dix-neuvième jour de ce même mois; il était accompagné de l'émir Badr ad-Din Baïsari et du vizir Badr ad-Din ibn Hanna. Ils rencontrèrent le sultan à al-Kosaïr¹. Dès qu'al-Malik as-Sa'id eut aperçu son père, il mit pied à terre, et marcha à sa rencontre; al-Malik az-Zahir descendit également de cheval, et ils s'embrassèrent longuement; puis ils se remirent en selle, et se rendirent de compagnie à la Forteresse de la Montagne; les prison-

1. Le mont Mokattam, dit Yakout, IV, 128, est situé entre cette localité de Kosair et Makta al-Hidjara.

القيود والاعلال. وفيها اعتقل مولانا السلطان الشيخ خضر في ثاني عشر شوال وكان السلطان قد استدعى الشيخ خضر الى القلعة وحضر جماعة وحاققودا على اشياء كثيرة * fol. 12 v. بدت منه مثل لواط وزناه وغيره فامر باعتقاله * وسياتي حديثه عند وفاته ان شاء الله تعالى ودخلت سنة ائتين وسبعمائة وستمائة والخليفة بحاله والملوك كذلك خلا صاحب صهيون فانه توفي وانتقلت صهيون الى ملك السلطان فردّها الى حصون الاسماعيليّة وفي هذه السنة توجه السلطان الى الشام في جماعة يسيرة من امرائه وخواتمه منهم الامير شمس الدين سنقر الاشقر والامير بدر الدين يسرى والامير سيف الدين ايتامش السعدى * فلما وصل الى عمقلان بلغه ان ابغا ابن هولاوون قصد بغداد وقد خرج الى الركب متعيّدا

1. Lire حافرد.

niers tatars étaient conduits devant eux sur leurs chevaux, chargés de liens et de chaînes.

Cette année, notre seigneur le sultan fit emprisonner le shaïkh Khidr, le douzième jour du mois de Shavval; le sultan avait mandé le shaïkh Khidr à la Forteresse de la Montagne; un certain nombre de personnes se trouvaient présentes; elles se portèrent garantes de crimes qu'il avait * fol. 12 v. commis, tels la pédérastie, l'adultère, et bien d'autres. Le sultan ordonna de le faire jeter en prison, et son histoire sera racontée à l'occasion de la mention de sa mort, s'il plaît à Allah, le très-haut.

Au commencement de l'année 672, le khalife était dans son État, ainsi que les rois, à l'exception toutefois du prince de Silhyaoum¹, lequel était mort; la souveraineté de cette ville avait été transférée au sultan; puis, il la fit rentrer au nombre des forteresses des Ismaïliens. Cette même année, le sultan partit pour la Syrie, accompagné d'un très petit nombre de personnes, généraux ou courtisans, parmi lesquels l'émir Shams ad-Din Soukor al-Ashkar, l'émir Badr ad-Din Baïsari, l'émir Saïf ad-Din Étémish² as-Sa'dî.

Quand le sultan arriva à 'Askalan, il apprit qu'Abagha, fils d'Houlaoum, s'était mis en marche pour se rendre à Baghdad, et qu'il était parti à la tête de son escorte pour se livrer au plaisir de la chasse. Le sultan écrivit au Caire pour mander les troupes auprès de lui: quatre mille cavaliers partirent

1. Nom d'une citadelle très puissante, qui dépendait de Homs, et qui faisait partie de la province maritime de la Syrie. — 2. Le nom de cet émir paraît plusieurs fois dans cette histoire, sous des graphies différentes, pages 382, 486, 497; c'est le participe passif, *étégué-mish*, du verbe mongol *étégué-ku* « revenir à la santé », dont un dérivé, *étégué* *ايتيكي*, a été emprunté par le turk. Ce mot n'a rien à voir avec le mongol *étemek* « nourriture pour les cochons », qui a été emprunté par les langues turkes sous la forme *etmek* « pain », ce qui montre l'infériorité du Turc sur le Mongol.

فَعِنْدَ ذَلِكَ كَتَبَ السُّلْطَانُ إِلَى الْقَاهِرَةِ بِطَلَبِ الْعَسَاكِرِ فَخَرَجَ أَوَّلًا أَرْبَعَةَ أَلْفٍ فَارَسَ عَلَى كَلِّ
 الْفِ مَقْدَمٌ وَهَمَّ الْحَاجُّ عَلَيْهِ الدِّينَ طَيْبِرِسَ الْوَزِيرِيَّ وَجَمَالَ الدِّينَ أَقْوَشَ الرَّومِيَّ وَعَزَّ الدِّينَ
 قَطْلِبْخَا وَعَلَّمَ الدِّينَ طَرْطُجَ فَرَحَلَوْا مِنَ الْبِرْكَةِ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ وَقَصَدُوا الشَّامَ ثُمَّ خَرَجَ بَعْدَهُمُ
 الْاِمِيرُ بَدْرُ الدِّينِ يَلِيكُ الْخَزَنْدَارُ فِي ثَامِنِ عَشْرِ صَفَرٍ وَأَقَامَ الْمَلِكُ السَّعِيدُ بِالْقَاهِرَةِ وَصَحْبَتَهُ
 الْفَارِقَانِيَّ وَالصَّاحِبَ بِهَاءَ الدِّينِ * وَلِحَقَّتْ الْجِيُوشُ بِالسُّلْطَانِ يَافَا ثُمَّ آتَاهُ رَتَّبَ الْجِيُوشَ وَتَوَجَّهَ
 إِلَى دِمَشْقَ وَاسْتَصْحَبَ مَعَهُ عَزَّ الدِّينَ يَغَانَ السَّلْحَادَارُ وَابْنُ صَاحِبِ سِنْجَارٍ وَأَقَامَ الْاِمِيرُ بَدْرُ
 الدِّينِ الْخَزَنْدَارُ عَلَى يَافَا ثُمَّ تَقَدَّمَ مَرَحَلَتَيْنِ وَلَمَّا قَدِمَ السُّلْطَانُ دِمَشْقَ بَلَغَهُ عَوْدُ التَّتَارِ عَنْ
 * قَصْدَهُمْ فَسَيَّرَ سَيْفَ الدِّينِ ائْتَمَشَ السَّعْدِيَّ عَلَى الْبُرَيْدِ إِلَى الْاِمِيرِ بَدْرِ الدِّينِ الْخَزَنْدَارِ
 أَنْ يَرِدَ الْعَسَاكِرَ إِلَى الْدِيَارِ الْمِصْرِيَّةِ وَكَانَ وَصُولُهُمْ إِلَى الْقَاهِرَةِ فِي تَاسِعِ جَمَادَى الْآخِرِ مِنْ
 هَذِهِ السَّنَةِ * وَفِيهَا كَانَتْ كَسْرَةُ بَلْبُوسِ اِمِيرِ عَرَبِيَّانِ الْمَغْرِبِ مِنْ اَرْضِ بَرْقَا وَكَانَ الْمَذْكُورُ

d'abord, chaque division de mille hommes étant sous le commandement d'un général : c'étaient al-Hadjdj 'Ala ad-Din Taïbars al-Vaziri, Djamal ad-Din Oughonsh ar-Roumi, 'Izz ad-Din Koutloubonkha, et 'Alam ad-Din Tartadj. Ces officiers partirent, le lundi, de la Birka¹, et prirent le chemin de la Syrie; après eux, partit l'émir Badr ad-Din Bilik, le khazindar, le dix-huitième jour du mois de Safar. Al-Malik as-Sa'ïd demeura au Caire avec al-Farikani et le sahib Baha ad-Din.

Les armées rejoignirent le sultan à Jaffa; il organisa leurs différents corps, et partit pour Damas, emmenant en sa compagnie 'Izz ad-Din Yaghan², le silahdar, et le fils du prince de Sindjar; l'émir Badr ad-Din, le khazindar, demeura à Jaffa, puis il s'avança à deux étapes de cette ville³. Quand le sultan arriva à Damas, il apprit que les Tatars avaient renoncé à leur expédition, et qu'ils avaient battu en retraite. Il envoya alors Sa'ïf ad-Din Étémish as-Sa'di sur les chevaux de la poste à l'émir Badr ad-Din, le khazindar, pour lui ordonner de ramener les armées dans l'empire égyptien; elles arrivèrent au Caire, le neuvième jour du mois de Djoumada second de cette année.

Cette même année, Balbous, émir des Arabes du Maghrib, dans le pays

1. Il y avait en dehors du Caire plusieurs de ces mares : l'une, la Birkat al-Djoubb بركة الحجاج, ou Birkat al-Hadjdjadj بركة الحجاج, qui se trouve sur le chemin du Caire au Hidjaz *Khitat*, man. arabe 1731, fol. 294 v°; une autre de ces mares est nommée Birkat al-Habash بركة الحبش; elle était située au nord de grands jardins, nommés les « Jardins du Vizir » الرزير *ibid.*, fol. 295 v°. 2. Cet officier est nommé plus haut ايعان Ighan (voir tome XII, page 473). ايعان, ايعان, ايعان sont des formes absolument équivalentes. 3. Sur l'ordre de Baïbars, d'aller camper en dehors de Jaffa, comme Makrizi nous l'apprend.

قد مع العداد وما جرت به العادة من الحقوق السلطانية وجرد اليه عسكراً مع محمد الهواري فكسروه واحضروه اسيراً الى القاهرة وكسب من جهته اشياء كثيرة: وقبى بلبوس محبوباً الى حين عودة السلطان من الشام فاخرجه واحسن اليه واخضع عليه وكتب له بالامرة واستخلفه واعاده الى بلاده وكان قد ناهز المائة من السنين فادركته منيته في طريقه قبل وصوله الى بلاده فمات: وفيما ذكر ابن عبد الظاهر ان في هذه السنة ورد كتاب ملك الحبشة على السلطان الملك الظاهر طنى كتاباً صاحب اليمن وهو يقول ان سلطان الحبشة قد قصد المملوك في ائصال كتابه الى السلطان وكان ضمن كتاب ملك الحبشة يقول اقبل المماليك محرر املاك يقبل الارض وينهى بين يدي السلطان الملك الظاهر

1. Il faudrait, soit طبد كتاب, soit طنى كتاب.

de Barka¹, fut vaincu. Cet émir avait refusé de payer la dîme que l'on prélevait sur les troupeaux des Arabes, et de se soumettre aux obligations habituelles de vassalité qui lui incombaient à l'égard du sultan. Le sultan envoya contre lui une armée commandée par Mohammad al-Hawwari; les troupes égyptiennes le battirent et le ramenèrent prisonnier au Caire, après lui avoir pris un butin énorme.

Balbous resta en prison jusqu'à ce que le sultan fût revenu de Syrie; il lui fit alors rendre la liberté; il le combla de faveurs, et lui remit un vêtement d'honneur; il écrivit pour lui un diplôme lui conférant la dignité d'émir (des Arabes du Maghrib), et il le chargea de représenter son autorité dans ce pays, puis il le renvoya dans sa patrie. Balbous était alors âgé de près de cent années; le trépas l'atteignit alors qu'il était en chemin pour s'en retourner dans sa terre natale, avant qu'il n'y fût arrivé, et il expira.

Ibn 'Abd al-Zahir a raconté, parmi les événements de cette année, que le sultan al-Malik al-Zahir reçut une lettre du roi d'Abyssinie, laquelle était pliée dans une lettre du souverain du Yémen; ce prince disait que le sultan d'Abyssinie avait déjà prié les rois (du Yémen) de faire parvenir sa lettre au sultan d'Égypte. La lettre du souverain de l'Abyssinie disait: « Le moindre des serviteurs, Yékouno Amlak², baise la terre devant le sultan al-Malik al-Zahir, et lui adresse cette supplique, qu'Allah éternise son règne! Il porte à

1. Barka, dans les histoires qui se respectent, est toujours écrit بركة. — 2. En 1273, le roi d'Abyssinie était ገዢ ገዢ Yékouno Amlāk. مَحْرَر dérive de يَكُونُ Yékounno, par suite d'une de ces accumulations d'erreurs qui sont chères aux copistes arabes: يَكُونُ pour يَكُونُ; يَكُونُ pour يَكُونُ; يَكُونُ pour يَكُونُ; يَكُونُ pour يَكُونُ; يَكُونُ pour يَكُونُ. qui transcrit à la perfection l'éthiopien ለአሙላክ.

خَدَّ اللَّهُ ملكه أَنْ رَسُولاً وصل من جهة والى قوص بسبب الراهب الذى جاءنا فنحن ما
 جاءنا مطران* مولانا السلطان ونحن عبده فيرسم¹ مولانا السلطان للبطرک يعمل لنا مطران².
 يكون رجلا حيدا عالما لا يحب³ ذهباً ولا فضة⁴ ويسيره الى مدينة عوان فاقلد الممالك
 يسير الى تواب الملك المظفر صاحب اليمن ما يلزمه وهو يسيره الى ابواب السلطان وما
 اخرت الرسل الى الابواب الا اتى كنت في بيكار⁵ فان الملك داوود قد توقى وقد
 ملك ولده وعندى فى عسكرى مائة الف فارس من المسلمين وانما التصارى فكثير لا
 يعدوا كلهم غلمانك وتحت اوامرك والمطران الكبير يدعوا⁶ لك وهذا الخلق كلهم

1. Lire فيرسم. — 2. La formule يعمل لنا مطران est absolument incorrecte, et d'une vulgarité complète; il faudrait au moins ان يعمل لنا مطرانا. — 3. Man. لا يحب, ce qui est une faute du copiste. — 4. Man. لا يحب الذهب ولا الفضة. — 5. Man. بيكار. — 6. Lire يدعوا.

sa connaissance qu'un ambassadeur est arrivé, envoyé par le gouverneur de Kous, au sujet du moine qui est venu nous trouver. Mais nous n'avons pas
 vu venir d'évêque.

Notre maître est le sultan, et nous sommes ses esclaves. Que le sultan exprime l'ordre au Patriarche¹ de faire pour nous un évêque, qui soit un homme honnête, savant, qui n'aime ni l'or, ni l'argent, et de l'envoyer en la ville de 'Avan². Le plus humble des serviteurs du sultan adresse aux officiers d'al-Malik al-Mouzaffar, roi du Yémen, ce qu'il est convenable qu'il envoie, et ce souverain le fera parvenir à la cour du sultan. Les ambassadeurs n'ont éprouvé du retard pour revenir à la cour du sultan³ que par le fait que j'étais engagé dans une campagne.

Le roi David est mort, et son fils lui a succédé dans la souveraineté. J'ai autour de moi, dans mon armée, cent mille cavaliers musulmans; quant aux cavaliers chrétiens, j'en ai infiniment plus, tellement qu'il est impossible de connaître leur nombre; tous sont tes esclaves, et ils sont prêts à obéir à tes ordres. L'évêque prie le ciel pour toi, et toute cette multitude répond : « Ainsi soit-il ! » Tous les Musulmans qui viennent dans notre royaume,

1. Le patriarche de la ville d'Alexandrie, dont les évêques de l'Égypte et de la Nubie étaient les suffragants. — 2. Je n'ai trouvé aucun renseignement sur cette localité dans Yakout. — 3. Il est visible par cette phrase que Baïbars avait envoyé des ambassadeurs au roi d'Abyssinie, et que ceux-ci n'étaient pas revenus au Caire en temps normal, parce qu'ils n'avaient pas trouvé le souverain abyssin dans sa résidence habituelle, et qu'ils avaient été obligés de courir après lui dans une contrée dévastée par la guerre.

يقولوا امين وكل من يصل من المسلمين الى بلادنا نحفظهم ونسقرهم كما يجبوا*
 والرسول الذي حضر الينا من حبة والى قوص مريض وبلادنا وخمة اى من مرض بها ما
 يقدر احدا¹ بدخل اليه ومن يشم رائحته² يمرض ويسوت* قال ابن عبد الظاهر فرسم
 بكتب الجواب فكتبت ورد كتاب الملك الجليل الهمام العادل فى مملكته حطلى ملك
 امحرة اكبر ملوك الحبشان الحاكم على ما لهم من البلدان نجاشى عصره وفريد مملكته فى
 دهره سيف الملة المسيحية عضد دولة دين النصرانية حديق الماوك والسلاطين سلطان
 الامحرة حرس الله نفسه وبننا³ على الخير اسمه* فوقفنا عليها⁴ وفهنا ما فيه فاما طلب⁵

1. Lire احد¹ au cas sujet; l'emploi de la forme du cas direct, au lieu et place du cas sujet, est l'une des caractéristiques de cette langue incorrecte. — 2. Lire رشحها: le suffixe, se rapportant à بلادنا, doit être جا, et non د. — 3. Lire بنى. — 4. Lire عليه, كتاب étant masculin. — 5. Lire طلب: la forme طلب, avec la confusion des emphatiques, est caractéristique de cette langue.

nous les protégeons, et nous leur permettons de voyager dans nos États à leur guise.

« L'ambassadeur qui est venu nous trouver de la part du gouverneur de Kous est tombé malade. Notre pays est insalubre; celui qui est atteint par la maladie dans nos États, personne ne peut se rendre auprès de lui pour le soigner; l'homme qui respire les émanations (de cette contrée) tombe malade et meurt. »

Ibn 'Abd az-Zahir a dit : Le sultan ordonna d'écrire une réponse à cette lettre, et j'écrivis ce qui suit : « Nous avons reçu la lettre du roi glorieux, du prince magnifique, qui règne avec justice dans l'étendue de son empire, le souverain¹ du royaume de l'Amhara², le plus grand des rois des Abyssins, qui exerce le pouvoir suprême sur toutes les terres qui sont sous leur domination, le Négus³ de son siècle, l'ornement le plus précieux de son royaume, durant l'âge où il le gouverne, le glaive de la foi révélée par le Messie, le soutien des États qui professent la religion chrétienne, le plus juste des rois et des sultans, le sultan de l'Amhara; qu'Allah garde sa personne, qu'il répande dans son cœur la lumière de la Vérité!

« Nous avons pris connaissance de cette lettre, et nous avons compris

1. حطلى *haté* est une forme intermédiaire entre le guez ከጊ *huṣṣ*, l'amharique ከገጠ *athé*, qui désigne le souverain de l'Éthiopie, que l'on appelle aussi ንገሥት : ንገሥት *négoush nagashet* « roi des rois » : حطلى transcrit une forme ከጠ du moyen âge. — 2. Aujourd'hui ኡሞራ *Amara*, avec la chute de l'aspirée: anciennement ኡሞራሬ *Amhara*, d'après la forme arabe امحرا. — 3. Voir note 1: il est évident que la forme arabe *nadjashé* correspond à une forme ancienne ንገሥ *nagashé*, dont le pluriel est *nagashet*.

* fol. 44 r°. المطران فلم يحضر من جهة الملك احد حتى كُنّا نعرف الغرض المطلوب وأما * كتاب السلطان الملك المظفر ورد مضمونه أنّه وصل من جهة كتاب وقاصد وأنّه اقام عنده حتى يعود اليه الجواب * وأما ما ذكره من كثرة عساكره وان من جملة مائة الف مسلمين فالله تعالى يكثر في عساكر¹ المسلمين وأما وخم بلاده فالاجال مقدره² من الله تعالى وما يموت احد الا باجله ومن فرغ اجله مات * قال ابن عبد الظاهر لما ذكرنا مكاتبة صاحب الحبشة اردنا ان نذكر شيئاً من بلاده اما امحرا فإنه اقليم من اقاليم الحبشة وهو الاقليم الاكبر وصاحبه يحكم على اكثر الحبشة مثل بلاد الداموت والجرلى وصاحب بلاد امحرا يسمى حطلى يعنى الخليفة وكل من يملكها يلقب بهذا اللقب * ومن ملوك الحبشة

1. Lire عسكرنا. — 2. Lire مقدرها. le pronom suffixe se rapportant à un nom au pluriel.

tout ce qui s'y trouve contenu. Quant à la demande de l'évêque, que nous y voyons formulée, personne n'est venu à notre cour pour nous entretenir de la part du roi sur ce sujet, de telle sorte que nous ignorons entièrement * fol. 44 r°. ce que vous attendez de nous. Pour ce qui est de la lettre du sultan al-Malik al-Mouzaffar, elle nous est arrivée, nous expliquant que ce souverain a reçu du roi d'Abyssinie une lettre, et un courrier, qu'il a gardé auprès de sa personne, jusqu'au moment où il a répondu à sa lettre.

« Quant à ce que le roi nous apprend de la multitude de ses soldats, et des cent mille Musulmans qui servent dans ses rangs, certes Allah, le Dieu très-haut, en a mis un nombre autrement considérable dans nos armées. Pour ce qui est de la peste de ses états, c'est Allah seul, le très-haut, qui fixe le terme de la vie des hommes. Aucun homme ne meurt, s'il n'est parvenu au terme extrême qu'Allah a fixé pour son existence, et celui qui s'est acquitté de sa tâche ici-bas quitte ce monde. »

Ibn 'Abd az-Zahir a dit : Maintenant que nous avons parlé de la correspondance que le roi d'Abyssinie entretient avec le sultan, nous allons donner un aperçu de son empire. L'Amhara est un des climats de l'Abyssinie, et il en est le plus considérable; le prince qui règne sur l'Amhara est en fait le souverain de la plus grande partie de l'Abyssinie, tels les pays de Damout, de Harlé. Le souverain du pays d'Amhara est nommé *haté*¹, ce qui signifie khليفة, et tous ceux qui dominent sur cette contrée portent ce titre.

Parmi les rois de l'Abyssinie fut Yousouf, fils d'Arсамaya, qui fut seigneur des contrées de Habaya, du Shoa, de Kallhour, et des provinces qui

1. Voir la note de la page précédente.

يوسف ابن ارسماية وهو صاحب بلاد حداية وشوا وقلجور واعمالها وقومهم ملوك المسلمين
واما الزبليق وقبائلها فما فيها ملوك الا ائهم سبع قبائل وهم مسلمين² وخطباؤهم يخطبون
باسماء مقدميهم السبع³ وكان صاحب اليمن قد سير بقصد بناء جامع عندهم ليخطب له
وارسل حجارة من عدن وجميع الالات فاخذ بعض قبائل الزبليق الحجارة ورماها في البحر
وعوق صاحب اليمن مراكبهم في عدن لاجل ذلك مدة سنة⁴ والذي يتوجه الى امحرا
* 101. 44 v. يتوجه من مدينة عوان وهو ساحل بلاد الحبشة⁵ وعساكر ملك امحرا كثيرة ويحكم
الملك هذا على اكثر ملوك الحبشة وكان هذا الملك قد جهز رسولا الى السلطان الملك
الظاهر ومعه تحف وهدايا من جملتها سباع سود مثل الليل فوصل الى بلاد سحرت فعصى
ملكها عليه واخذ الرسول وما معه⁶

1. Lire *وجبائلهم*. — 2. Lire *مسلمون* au cas sujet. — 3. Lire *السبعة*. — 4. Lire *رحمى*.
— 5. Le manuscrit omet *في*. — 6. Lire *على ساحل بلاد الحبشة*. — 7. Man. omet
ملك امحرا.

en dépendent: les rois des Musulmans sont les suzerains de ces princes. Quant aux Zaila' et à leurs tribus, ils n'ont pas de rois, mais ils sont divisés en sept tribus; ces gens sont musulmans, et leurs prédicateurs récitent la prière publique au nom de leurs sept chefs.

Le roi du Yémen avait envoyé des gens pour bâtir une grande mosquée chez les Zaila', de façon que l'on fit chez eux la prière en son nom¹; il envoya les pierres d'Aden, ainsi que tous les outils nécessaires; mais un certain nombre de gens des tribus des Zaila' se saisirent des pierres et les jetèrent dans la mer. Le roi du Yémen mit l'embargo sur leurs navires dans le port d'Aden, en représailles de cette insulte, durant une année entière.

Celui qui veut se rendre dans l'Amhara part de la ville de 'Avan qui se trouve sur la côte du pays des Abyssins². L'armée (du roi de l'Amhara)
* 101. 44 v. est très nombreuse, et il commande à la plupart des rois de l'Abyssinie. Ce souverain avait envoyé un ambassadeur au sultan al-Malik az-Zahir, avec des présents et des cadeaux, parmi lesquels se trouvaient des lions, noirs comme la nuit. L'ambassadeur arriva au pays de Sahart³, dont le prince s'insurgea contre le roi d'Abyssinie, et arrêta l'ambassadeur, avec les objets qu'il avait avec lui.

1. Le souverain rasoulide du Yémen: c'était une façon d'y faire reconnaître sa suzeraineté: c'est de même que les empereurs chinois envoyaient aux souverains du Japon des diplômes leur conférant des titres, pour arguer de ce toupet par la suite, et prétendre à la suzeraineté des îles du Soleil Levant. — 2. Ce qui défend de corriger *أسوان* en *عوان*, Aswan étant sur les premières marches de la Nubie. — 3. Sahart est la transcription très exacte de la forme abyssinie *ሰሐርት*.

وفي سنة ثلاث وسبعين وستمائة حضر الملك المنصور صاحب حماة الى خدمة السلطان الملك الظاهر فوصل الى القاهرة في سادس المحرم وصحبه اخوه الملك الافضل نور الدين علي وولده الملك المظفر تقي الدين محمود ونزل بالكبش واحتفل له السلطان احتفالاً كبيراً وتقد اليه اخوانه بكماله وصحبه الامير شمس الدين الفارقاني استاددار¹ فوقف على رأس الاخوان كعادته بين يدي السلطان فحلف عليه الملك المنصور واجلسه ثم وصل اليه من الخلع والذهب والانعامات شي كبير² ما لا ينهض به شكره واباح له ما لا يبيح³ لاحد من خواصه من شرب الخمر وسماع الملاهي⁴ وركب في نيل مصر وامر ان يقدوا له البريق بر مصر والجزيرة⁵ وفيها حضر صارم الدين ازبك وصحبه الامير

1. Lire شيئا كثيرا — 2. Lire لم يبيح ou لا يباح — 3. Man. الملاهي.

En l'année 673, al-Malik al-Mansour, prince de Hamah, se rendit à la cour du sultan al-Malik az-Zahir. Il arriva au Caire, le sixième jour du mois de Moharram, accompagné de son frère, al-Malik al-Afdal Nour ad-Din 'Ali, et de son fils, al-Malik al-Mouzaffar Taki ad-Din Mahmoud. Il descendit au Kabsh¹. Le sultan lui fit une réception magnifique, et lui envoya son service de bouche complet, avec l'émir Shams ad-Din al-Farikani, l'ostad².

L'émir se tint debout à la tête de la table, comme il avait coutume de le faire en la présence du sultan, mais al-Malik al-Mansour l'adjura de renoncer à ce cérémonial, et le fit asseoir³. Le sultan envoya ensuite au prince de Hamah une quantité considérable de vêtements d'honneur, d'or, et de présents de tout genre, tellement que le prince ne put le remercier de toutes ces faveurs; il lui permit des choses qu'il ne tolérât d'aucun de ses favoris, comme de boire du vin, d'entendre des concerts⁴, de se promener en bateau sur le Nil, et il ordonna que l'on rectifiât à son intention les deux rives du fleuve, la rive de Misr, et la rive de l'île de Raudha⁵.

Cette même année, Sarim ad-Din Uzbek arriva au Caire, accompagné de

1. Les belvédères de Kabsh, dit Makrizi, d'une façon plus claire. Les khalifes fatimides avaient, tant dans l'intérieur du Caire, que dans ses environs, à Misr, dans l'île de Raudha, au Karafa, à la Birkat al-Habash, des belvédères *مناطير*, qui formaient des habitations de plaisance *Khitat*, man. arabe 1731, folio 383 v°. — 2. Makrizi dit, d'une façon plus compréhensible, qu'à peine le prince fut arrivé au Kabsh, l'émir Shams ad-Din al-Farikani se présenta avec tout l'appareil d'un grand dîner, exactement comme pour le sultan, ce qui était une marque d'honneur insigne. — 3. A table, en sa compagnie, pour dîner avec lui. — 4. Donnés par des chanteuses et des danseuses peu vêtues. — 5. Pour qu'il n'eût pas la vue choquée par les inégalités de leur terrain, ou pour que son bateau pût accoster plus facilement.

عزيز وبن عمه¹ من برفند² ومعهم منصور صاحب قلعة طلميته واحضر مفتاحها للسلطان في السابع وعشرين جمادى الآخرة: ذكر نوبة سيس³ وفي هذه السنة توجه السلطان الملك الظاهر من القاهرة الى الشام بالعساكر المنصورة جميعا واستخلف بالديار المصرية الامير شمس الدين الفارقاني ورحل في رابع شعبان فوصل الى دمشق تاسع وعشرين شعبان ثم خرج قاصدا الى سيس فعبر الدرنند من على درب ساك الى باب اسكندرونة الى سيس فملك اياس واداته ومصيعة⁴ وكان دخول العساكر اليها حادى عشر شهر رمضان وكان

1. Lire بنرعمد. — 2. La graphie correcte de ce nom est برفند.

Fémir 'Azaz et de ses cousins, venant de Barka; ils étaient accompagnés de Mansour, seigneur de la forteresse de Talamita, qui présenta ses clefs au sultan, le vingt-septième jour du mois de Djoumada second.

Histoire de l'expédition de Sis. Cette même année, le sultan al-Malik az-Zahir partit du Caire, se dirigeant vers Damas, emmenant avec lui la totalité * 64. 75 r de ses troupes toujours victorieuses; il laissa l'émir Shams ad-Din al-Farikani dans l'empire égyptien, pour le gouverner durant son absence, et il se mit en marche, le quatrième jour du mois de Sha'ban; il arriva à Damas, le vingt-neuvième jour de ce mois, puis il partit de cette ville, dans l'intention de gagner Sis¹. Il traversa le Darband², au-dessus de Darbsak³, marchant sur Sis, dans la direction de la porte d'Iskandarouma⁴. Il s'empara d'Ayas⁵, d'Adana, de Massisa⁶.

L'armée entra dans ce pays, le onzième jour du mois de Ramadhan, et elle en sortit le vingtième jour du mois de Shavval, après avoir massacré un nombre considérable d'Arméniens, après avoir capturé le plus grand nombre

1. Ou mieux Sisiyya, la capitale du roi d'Arménie. — 2. Ce mot, qui est persan, désigne un col dans une chaîne de montagnes; il s'agit ici du défilé connu anciennement sous le nom de Ἀρζοεζὰ πύλας, qui franchit la chaîne des monts Almadagh, laquelle sépare aujourd'hui le vilayet d'Alep de celui d'Adana. — 3. Le nom de Darbsak ne paraît pas dans Yakout: c'était une place forte, à une dizaine de milles dans le nord-est de Baghras. — 4. D'après Yakout, I, 254, c'est une ville à l'est d'Antioche, sur le rivage de la Méditerranée, éloignée de quatre farsakhs de Baghras, de huit farsakhs d'Antioche; aujourd'hui, Iskanderun sur les cartes allemandes. — 5. Yakout ne parle pas de cette localité, qui est la ville nommée Ajas sur les cartes allemandes. — 6. Massisa, dit Yakout, IV, 557, est une grande ville sur les deux rives du fleuve Djihan جحان; on la compte au nombre des places frontières qui défendent l'accès de la Syrie: elle se trouve entre Antioche et le pays de Roumi, dans le voisinage de Tarsous. C'était une très grande ville, très riche, fortifiée, qui avait cinq portes.

خروجهم في العشرين من شوال بعد ان قتلوا من الارمن خلق كثيرا واسروا اعظم² وغنموا من الغنائم والدواب والجوارى والماليك شى كثير³ فوقف السلطان عند المضيق بالدرند تحت بغراس واخذ من الناس جميع المكاسب ونزل على عمق حارم واقسمها بين الناس بالسوية واقام على العمق الى آخر شوال مع ذى القعدة ثم رحل في العشر الاول من ذى الحجة ودخل دمشق واقام بها وفتق العساكر بالبلاد الى ان دخلت سنة اربع وسبعين وستمائة وكان سبب خروج السلطان هذه المرة ما ذكره عز الدين ابن شداد في الروض الزاهر في سيرة الملك الظاهر وذلك ان معين الدين البروانة كتب الى السلطان الملك الظاهر يحرضه على الدخول الى البلاد ويقصد الروم وذلك انه لما ضاق ذرعه من

1. Lire كثيرا. — 2. Lire اعظمهم. — 3. شى كثيرا.

de leur population, après y avoir ramassé un butin considérable en animaux, en esclaves, tant hommes que femmes.

Le sultan s'arrêta au défilé le plus étroit du Darband, au-dessous de Baghras¹, et il prit à la population de ce pays tout son bétail; il descendit ensuite à 'Amk de Harim², et il distribua aux gens (de cette localité), d'une façon égale, ce qu'il avait capturé. Il resta à 'Amk jusqu'à la fin du mois de Shavval, et durant tout le mois de Zilka'ada; il décampa dans les dix premiers jours du mois de Zilhidjdja, et rentra à Damas. Il séjourna quelque temps dans cette ville, et il renvoya les troupes dans leurs pays jusqu'au commencement de l'année 674.

La cause de l'expédition que le sultan entreprit cette année fut la suivante, d'après ce que raconte 'Izz ad-Din ibn Shaddad, dans son *ar-Raouz az-zahir fi sirat al-Malik az-Zahir* : Le parvana³ Mo'in ad-Din écrivit au sultan al-Malik az-Zahir, pour l'inciter à envahir l'empire (saldjoukide), et à attaquer le pays de Roum.

Il arriva en effet que le parvana fut réduit à l'impuissance absolue par le fait d'Atchaï, fils d'Houlaoun, et frère d'Abagha, lequel Atchaï avait eu le dessein de le faire assassiner. La terreur avait incité le parvana à écrire au

1. Baghras, dit Yakout, I, 693, est une ville qui se trouve au pied de la montagne de Loukkam, à quatre farsakhs d'Antioche, à la droite de la route qui mène d'Alep à Antioche. — 2. Plusieurs localités portent le nom de 'Amk: celle dont il est question ici est un village qui dépend d'Alep, après avoir relevé d'Antioche (Yakout, III, 727: cette localité est citée dans les vers des poètes: elle fournissait la plus grande partie du blé qui se consommait à Antioche. — 3. Ce titre est persan: il signifie « qui commande »: il était porté par le premier ministre des Saldjoukides.

ابجای ابن مولاوون¹ اخوا ابغا وعزم ابجای على قتله فجمله الخوف على مكاتبة السلطان في السنة الخالية وسير الى ابغا وذكر له امور² توجب ان يستدعي ابجای اليه فيسير ابغا وطلب ابجای اليه فتوجه نحو ذلك فوافق خروجه من البلاد دخول السلطان الى الشام فافاق البرواناة على نفسه فيسير يقول للسلطان اقصد هذه السنة سيس وفي السنة الاتية امالك البلاد فقصد السلطان سيس حسب ما تقدم قال المؤرخ ولما استدعى ابغا ابجای اخود³ وصغوا اليه سير الى الروم بقو نون⁴ ومعه اربعون فارسا من خواصه وامره ان يكتب جميع اموال الروم ويضبطها وان البرواناة لا يحكم بالروم الا بحضور بقو نون⁵ فلما

1. Lire ابن. — 2. Lire امر. — 3. Lire اخاد. — 4. Lire صغر. — 5. Man. بقو نون.
— 6. Man. بقو نون.

sultan, l'année précédente, en même temps qu'il dépêchait un courrier à Abaghia, pour lui exposer les raisons qui exigeaient qu'il rappelât Atehaï auprès de sa personne. Abaghia envoya un officier (dans le pays de Roum) pour prier Atehaï de venir le rejoindre, ce qu'il fit.

Le hasard voulut que le prince Atehaï quittât le pays (de Roum) au moment même où le sultan entrait à Damas; le parvana se crut tiré d'embarras, et il envoya dire au sultan : « Attaque Sis cette année-ci; l'année prochaine, je te rendrai maître du pays (de Roum). » Le sultan attaqua Sis, comme cela a été raconté dans les lignes précédentes.

L'historien a dit : Quand Abaghia eut mandé auprès de lui son frère Atehaï et Samaghon¹, il envoya dans le pays de Roum Boughou Noyan, avec quarante chevaliers choisis parmi ses favoris; il lui donna l'ordre de consigner par écrit toutes les ressources financières du pays de Roum, et de les confisquer; il lui enjoignit de plus que le parvana n'exercât aucune autorité dans la contrée en dehors de sa présence à lui, Boughou Noyan.

Quand Boughou Noyan arriva dans le Roum, tous les émirs du pays se présentèrent devant lui, et lui apportèrent des présents et des cadeaux, à

1. Ces événements ne sont pas racontés avec cette précision par Rashid ad-Din, qui mentionne seulement la campagne de Barbars contre Karsariya man. supp. pers. 209, fol. 309 r°. Boughou est nommé dans ce passage بوقور و نوقور voir *Djami at-tavarikh*, II, page 551. Rashid dit que ce général était le fils d'Hugue-Noyan ايلكا نوداي : *Mou'izz al-ansab* man. persan 67, fol. 66 r° le nomme بوقور Boughou, fils d'Huguen ايلكان Noyan. L'accord du *Mou'izz al-ansab* et de Moufazzal indique la lecture بوقور, qui est le mongol *boughou* « cerf ». بوقور de Rashid serait le mongol *toghon* « chaudron ». صغور n'est pas le صغور du *Mou'izz ibid.*, fol. 66 v°.

وصل الى الروم حضر اليه جميع امرآء الروم وقدموا له الهدايا والتحف إلا البرواناة فإنه لم يهتم بأمر وحصل بقو نونين¹ الاموال وتقدتها الى ابغا فلما رأى معين الدين تسكن بقو نونين² ذل واستكان ودخل تحت طاعته * ذكر بلاد سيس واخبارها * اما المصيصة فبناها عبد الله ابن عبد الملك ابن مروان ذكر ذلك ابن عساكر في تاريخه الكبير وذلك في أيام ابيه في سنة اربع ومائة من الهجرة واما طرسوس فأتاها من المدن القديمة وذكر الطبرى في تاريخه ان قبر المأمون بها فإنه كان غزاها مرة في مرة فمات في مكان * يعرف بالبدندون³. * fol. 46 r.
 قريب من طرسوس في سنة ثمانية عشر⁴ ومائتين للهجرة * وطرسوس وادنة وما يليهما يسميان⁵

1. Man. بقو نونين. — 2. Man. بقو نونين. — 3. Man. بالبدندوب. — 4. Lire ثمانى عشر. — 5. Lire نسميان.

L'exception du parvana, qui ne voulait tenir aucun compte de l'ordre d'Abagha. Boughou Noyan fit main basse sur tout l'argent du pays de Roum, et l'envoya à Abagha. Quand Mo'în ad-Din vit le pouvoir dont était investi Boughou Noyan, il prit une attitude humble, il se fit tout petit, et se résigna à lui obéir.

Description et histoire du pays de Sis. Massisa fut bâtie par 'Abd Allah, fils d'Abd al-Malik, fils de Marvan, suivant ce que raconte Ibn Asakir dans sa grande chronique, et cela sous le règne de son père, en l'année 104 de l'hégire. Quant à Tarsous, c'est une des cités anciennes (du monde); Tabari raconte dans son histoire que le tombeau d'al-Mamoun se trouve dans cette ville¹. Ce khalife fit en effet contre elle plusieurs expéditions, coup sur coup, et il mourut dans une localité nommée al-Baladoun², près de Tarsous, en l'année 218 de l'hégire.

* fol. 46 r.

Tarsous et Adana, avec le pays qui environne ces villes, sont nommées Kilikia³. Massisa est la ville d'Hippocrate, le médecin⁴, mais l'on dit aussi que c'est Homs. C'est ce que mentionne Ibn al-Rommiyya⁵, dans le com-

1. Ce fait est également rapporté par Yakout, III, 526. — 2. Cette localité n'est pas mentionnée par Yakout. La forme al-Badaudoun est donnée par Tabari, éd. du Caire, x, 293. — 3. Transcription du grec *Kilikia*. — 4. Hippocrate est né dans l'île de Cos, comme le dit Platon (Fabrècius, *Bibliotheca graeca*, II, 508). L'auteur du *Tavarikh al-houkama* (man. ar. 2112, fol. 41 r°) dit qu'il habita dans Kobrouha *كبروها*, qui est la même que Homs, en Syrie. — 5. Aboul-Abbas Ahmad ibn Mohammad ibn Moufarradj al-Bounami al-Isdbili, nommé Ibn al-Rommiyya, mort en 637 de l'hégire, dont il est parlé dans Hadji Khaïfa, V, 29, et qui s'occupait, entre autres sciences, de botanique.

قيليقيا والمصيصة بلد اتقراط الحكيم ويقال حمص ذكر ذلك ابن الروميّة في شرح كتاب ديستوريدس وأما نهر جاهان فهو نهر جيحان والارمن تجعل الحاء هاء وهذا النهر اجل الانهار الثلاثة وهم شيخان وحيحان¹ وبردان² وهي انهار طرسوس والمصيصة وادته ذكر ذلك هبة الله ابن الاكليمي في كتاب صفة الارض قال ويخرج من بلاد الروم ثم يقصد الى البحر المالح واما جيحون فهو النهر الذي ينحدر متبخرا الى خوارزم³ واول نهر جيحان³ جرفا ينحدر نحو الجنوب حتى يمر بمدينة سيسمة من بلاد الروم ويمر بين جبلين منحرفا عن المغرب

1. Man. حسان. — 2. Man. بردان. — 3. Man. حسان.

mentaire du livre de Dioscoride¹. Le fleuve Djâhân est le même que le fleuve Djihan, car les Arméniens rendent le ha ح par le ha ṣ²; ce fleuve Djihan est le plus considérable des trois fleuves, qui sont le Shaïhan³, le Djihan⁴ et le Baradan⁵. Ce sont les fleuves de Tarsous, de Massisa et d'Adana, suivant ce que rapporte Hibat Allah ibn al-Iklili, dans son livre sur la description de la terre. Il dit que ce fleuve sort des montagnes du pays de Roum et se dirige ensuite vers la mer; quant au Djihoun⁶, c'est le fleuve qui coule, large comme une mer, vers Khvarizm.

La première partie du Djihan⁷ coule comme un torrent furieux dans la direction du sud, jusqu'à ce que le fleuve arrive à la ville de Sisama,⁸ qui appartient au pays de Roum; puis il coule entre deux montagnes, en descendant du côté de l'Occident, jusqu'au moment où il atteint deux villes qui appartenaient à l'empire grec, et que l'on nomme Tarsa⁹ et Zabatra. Il passe dans

1. Le grand traité sur les plantes de Dioscoride, en grec *περί ὄλης ἰατρικῆς*; il en existe une traduction arabe qui est la base de tout ce que les Musulmans racontent sur la botanique: Dioscoride était originaire d'Anazarbe en Cilicie. — 2. C'est un fait courant que le ha ح est rendu par le ha ṣ en arménien, comme le montrent assez les transcriptions *Ḥaṣṣan* Salahadin de l'arabe صلاح الدين *Salah ad-Din*; *Ḥasan* Hasan, de l'arabe حسن *Ḥasan*. — 3. Aujourd'hui le Saïhoua, qui passe un peu à l'est de Tarsous, et qui est formé du confluent du Samantia Sou et du Saran Sou, lequel passe un petit peu à l'ouest de Sis. Le Saïhoua passe à Adana. — 4. Aujourd'hui Djihan, l'ancien Pyramus, qui passe près de Mar'ash. — 5. Sur lequel est située Tarsous (Yakout, III, 526). — 6. L'auteur parle ici de ce fleuve, parce que son nom a quelque ressemblance orthographique avec Djihan. — 7. Ce fleuve prend sa source au nord-est de la ville d'Albistan. — 8. Ce qui montre qu'il ne faut pas voir dans سيسمة une faute pour سيسية (Yakout, III, 217: peut-être Sisama est-elle Antiochia ad Taurum. — 9. Tarsa, Narsa, Barsa, n'est pas mentionnée par Yakout, et on ne trouve rien qui corresponde à ce nom sur les cartes: une ville de Zabatra est citée par Yakout (II, 914) entre Malatiyya, Soumaisat et al-Ḥadas.

الى ان يصير الى مدينتين كانتا للروم يقال لهما ترسا¹ وزبطرة² فيمترّ فيها بينهما ثم يمر بين جبلين راجعا الى ما كان عليه من قصد ناحية الجنوب حتى يمرّ بشعر المصيصة³ ثم يصب الى البحر الشامي وطول هذا النهر من اوله الى مصبه سبع مائة وثلثون ميلا والجبال المحيطة بسيس وبلادها هو جبل اللكام طوله مائة ميل والميل من الارض منتها مائة⁴ البصر والفرسخ ثلاثة اميال⁵ ذكر استيلاء بيت لاون صاحب سيس على بلاد سيس ممّا ذكره العماد الكاتب في البرق الشامي قال ان بيت هذا لاون هو بيت التكفور وكانت هذه البلاد⁶ يجمعها ملك الروم فاستولى عليها مليح ابن لاون وذلك ان نور الدين الشهيد كان يشد

وكان هذه البلاد وكان هذه البلاد وكانت هذه البلاد يجمعها ملك الروم

cette contrée entre ces deux villes; puis il s'engage entre deux montagnes, revenant sur sa direction primitive, qui est celle du sud, et il parvient ainsi jusqu'à la ville frontière de Massisa. Ensuite, il descend vers la mer de Syrie; la longueur de ce fleuve, depuis sa source jusqu'à son embouchure, est de sept cent trente milles.

Les montagnes qui entourent Sis et le pays qui dépend de cette ville forment la chaîne du Loukkam¹, dont la longueur est de cent milles. Le mille est la distance sur le terrain jusqu'à laquelle s'étend la portée extrême de la vue; le farsakh² comprend trois milles.

Histoire de la conquête du pays de Sis par la dynastie des Lévon³, souverains de Sis. D'après ce que raconte Imad ad-Din al-Katib, dans le *al-Bark*⁴ *al-shami*,⁵ la dynastie de ce Lévon est (la même que) la dynastie du takafour⁶. Ces pays sur lesquels il régnait appartenaient entièrement (dans le principe) à l'empereur de Byzance, et ce fut Malih ibn Lévon qui s'en empara dans les circonstances suivantes: Nour ad-Din, le martyr, était l'allié de ce prince⁷ qu'il soutenait de toutes ses forces, et auquel il prodiguait toutes

1. Yakout, IV, 347 et 364, considère cette chaîne comme une partie du Liban.

2. L'arabe *farsakh* est la forme arabisée du mot persan *farsang* فرسخ, qui est un ancien *fra-athaŋga « distance d'un jet de pierre lancée à la main », en perse achéménide; *barsang* بوسنگ « contrepoids », en persan, est *para-athaŋga, « pierre qui contrebalance », dans la langue des Achéménides. — 3. En arménien *thakavor*. — 4. Takafour, en arménien *thakavor*, signifie « roi, celui qui porte la couronne », comme cela a été expliqué dans le fascicule précédent; en persan تاجدار *tadjdar*. — 5. Les princes musulmans à ce que raconte Ibn al-Athir, reprochaient à Nour ad-Din Mahmoud d'avoir pris Malih à son service. Ce Malih est Mleh Khorodon, fils de Lévon Ier, qui succéda à son neveu Roupen Ier.

منه¹ ويوموه ويعيه وكان قصده بذلك كما قيل ان يسلم الكفرة على الفجرة فكان قصده ان يقويه على الفرنج المجاورين له فلما قوى مليح بن لاون على البلاد ستر اليه ملك الروم سيبه² اندرونيقوس³ في جيش من جيوش التكفرا⁴ فكسر مليح واسر من مقدميه بلبن مقدم⁵ وكانت هذه الواقعة في آخر شهر ربيع الاخر سنة ثمان وستين وخمس مائة فبلغ نور الدين ذلك فاحسن الي مليح وخلع عليه وكبره وسير الي بغداد يعظم امر مليح ويقول لهم هذا من علماني وهو كبير الروم ومن ذلك الوقت قوى بيت هذا التكفور في هذه البلاد نياحة عن نور الدين الشهيد وباب الدربند الذي بيسس يعرف بالدروب ويعرف

1. Lire. — 2. Man. سيد. — 3. Man. اندرونيقوس. — 4. Man. الكفر. — 5. Lire. —

sortes de faveurs : son intention, en agissant ainsi, était, d'après ce qu'on a dit, de faire triompher les infidèles des mécréants¹.

Le but avoué de Nour ad-Din Mahmoud était, en effet, de soutenir Malih contre les francs qui étaient voisins de ses Etats. Quand Malih ibn Léon se fut emparé de ces pays, l'empereur byzantin envoya contre lui son parent², Andronicos, à la tête d'une des armées grecques; Malih le battit, et fit prisonniers trente généraux byzantins. Cette bataille eut lieu à la fin du mois de Rabi' second de l'année 568.

Nour ad-Din, ayant reçu la nouvelle de cet événement, combla Malih de marques d'estime; il lui remit des vêtements d'honneur, et il augmenta le pouvoir dont il jouissait. En même temps, il envoya un ambassadeur à Bagdad pour y exalter l'œuvre de Malih, en disant à la cour du khalife : « Ce Malih est de mes officiers, et c'est un grand personnage chez les Grecs. » A partir de ce moment, la dynastie de ce prince (takafour) s'accrut en puissance dans ces pays, tout en restant la vassale de Nour ad-Din, le martyr.

Le défilé³ du Darband, qui se trouve devant Sis, est connu sous le nom d'al-Douroub⁴, et on le nomme aussi al-Avasim⁵; il se fait continuellement

1. C'est-à-dire de battre les Byzantins chrétiens avec l'aide des Arméniens chrétiens. كفرة et فجرة désignant également les Chrétiens dans le protocole des inscriptions arabes. — 2. Jean Kinnamos, dans ses *Histoires*, livre VI, II et ssq. Migne, *Patrologie grecque*, tome 133, col. 660, raconte ces événements en disant que Μελέξ Meli succéda à son frère, Τέρονος Roupen, et qu'Andronic, lequel était surnommé Φορβηρος, était le neveu de l'empereur Manuel, qui était alors assis sur le trône de Constantinople. Andronic Phorbénos fut, à cause de sa nullité, remplacé dans son commandement par Constantin Calamanos, qui fut également battu par les Arméniens. Takafour désigne également l'empereur grec, d'où la confusion que l'on remarque dans cette phrase.

3. Sur ce sens de دَابَل, voir Dozy, I, 124. — 4. « Les Défilés ». — 5. Comme son étymologie l'indique assez, ce que fait remarquer Yakout III, 741. L'Avasim est

بالعوامم وفيها كان الغزو والحروب واهلها هم اهل رباط¹ والغزو والجهاد وكان امرها مضافا الى مملكة مصر وقد اتاها احمد بن طولون صاحب مصر لمتا افصح انطاكية في سنة خمس وستين ومائتين * ومضى الى طرسوس فدخلها في ربيع الاول من السنة المذكورة وهي يومئذ للمسلمين وولى عليها واليا من قبله اسمه بلخشي وكان عزمه ان يقيم في هذا * fol. 47 r. الثغور لطيبة ارضها ولاجل قربه من الجهاد فبلغه خروج ولده عن طاعته فعاد الى مصر عجباً ثم توفي رحمه الله تعالى * وفي ايام كافور الاخشيدى الذى كان سلطان مصر

1. Lire الرباط.

dans cette contrée des expéditions de conquête et des guerres (contre les Chrétiens); les gens qui l'habitent sont la couverture de l'Islam, les troupes de la guerre sainte contre les infidèles. La vie de ce pays est intimement liée à celle de l'empire égyptien; Ahmad ibn Touloun, souverain de l'Égypte, vint dans cette contrée à l'époque à laquelle il conquiert Antioche, en l'année 265.

Il continua sa route sur Tarsous, où il entra au mois de Rabi' premier de l'année sus-mentionnée, et cette ville appartient dès lors aux Musulmans; Ahmad ibn Touloun y mit, pour le représenter, un gouverneur nommé Balakhshi¹. Son intention était de séjourner dans les villes frontières de ce pays, à cause de l'excellence de leur terroir, et parce qu'il eût été tout près des Chrétiens, contre lesquels il voulait faire la guerre sainte. Mais il apprit que son fils s'était révolté contre son autorité, et il s'en retourna en toute hâte vers l'Égypte, puis il mourut; qu'Allah lui fasse miséricorde.

Sous le règne de Kafour l'akhshidite², qui fut sultan d'Égypte, on négligea de s'occuper des affaires des villes frontières; l'empereur Nicéphore les attaqua; elles se défendirent contre lui; aussi, il incendia les villages de

un système de forteresses destiné à défendre le pays sur le front duquel elles s'élevaient, c'est-à-dire la Syrie; c'est, en somme, le camp retranché qui couvre le pays qui s'étend derrière Alep et Antioche, dont le réduit central était Antioche; certaines personnes comptaient Alep parmi ces citadelles; d'autres l'en excluaient pour la raison qu'Alep dépendait de Kinnisrin, et que l'on distinguait Kinnisrin de l'Awasin; on faisait aussi entrer dans l'Awasin, Massisa, Tarsous et les villes de cette contrée.

1. Litt. : « l'homme originaire du Badakhshan ». Badakhshan étant une forme équivalente à Badakhshan, avec *d = l*. — 2. 965-968; en 964, Nicéphore Phocas s'empare d'Anazarbe et d'autres villes; en 965, de Tarse et de Mopsueste (Massisa); cette même année, il installa un préfet à Tarse et à Mopsueste. En octobre, il revint en triomphe à Constantinople, rapportant les portes de Mopsueste et de Tarse; au printemps de 966, il attaqua la Syrie-Muralt, *Chronographie byzantine*, 541 et 542.

حصل التهاون في امر الثغور فقصدتها الملك تكفور¹ فاحتما² عليه فاحرق نياعها بالنار وقطع اشجارها واخرب ما حولها من البلاد واتصل ذلك بكافور فتهاون فرا³ ليلة من الليالي في المنام كأنه طلع الى السماء ومعه قادم⁴ وصار يدم في السماء بيده فلما اصبح طالب المعبرين وقص عليهم المنام فقالوا له انت رجل تهدم الدين وتبطل الجهاد فعند ذلك استيقظ كافور لنفسه وجّهز مقدما يعرف بابن الزعفراني وصحبه جيشا كثيرا فدخلوا الى الثغور وازاحوا عنها التكفور والله اعلم.

ودخلت سنة اربع وسبعين وثمانائة والخليفة الحاكم بحاله والملك الظاهر مقيما⁵ بدمشق ونائبه بها عز الدين ايدير وفي هذه السنة فتح السلطان حصن القصير⁶ وهو بين حارم وانطاكية وكان فيه رجل قسيس عظيم عند الفرنج وكان السلطان قد امر التركمان مع عساكر حلب بالنزول عليه ومحاصرته ثم بعث اليه الامير سيف الدين بلبان الدوادار فلم ينزل يخادع القسيس حتى انزله من الحصن وتسلم منه الحصن

1. Ou lire التكور « l'empereur grec » : à la fin de cette histoire. Nicéphore est en effet qualifié de takafour الكفور. — 2. Lire احتمت. — 3. Lire فرات. — 4. La forme classique est قادم. — 5. Lire مقيم. — 6. Man. القصير.

cette région, coupa les arbres, et saccagea tout le pays environnant. La nouvelle de ces événements arriva à Kafour, qui s'en désintéressa complètement. Une certaine nuit, il eut un rêve, (dans lequel il se vit) comme s'il montait au ciel, armé d'un pic, avec lequel il se mit à démolir la voûte céleste de sa propre main.

Quand le jour fut venu, il manda auprès de lui les interprètes des songes, et il leur raconta le rêve qu'il avait eu : « Tu es, lui dirent-ils, un homme qui ruine la religion, et qui renonce à faire la guerre sainte contre les Chrétiens. » A ce moment, Kafour reprit possession de lui-même, et il envoya un général, nommé Ibn az-Za'farani, à la tête d'une armée considérable. Cette armée entra dans les pays frontières de l'Islamisme, et elle en chassa l'empereur grec. Dieu seul sait ce qui est vrai.

En l'année 674, le khalife al-Hakim était sur le trône du Khalifat; al-Malik az-Zahir séjournait à Damas, avant comme gouverneur dans cette ville 'Izz ad-Din Aïdémur. Cette année, le sultan conquit la forteresse d'al-Kosaïr, qui se trouve entre Harim et Antioche; il s'y trouvait un prêtre considérable chez les Francs. Le sultan avait tout d'abord ordonné aux Turkomans d'aller investir cette forteresse, avec l'armée d'Alep, et d'en faire le siège; puis il y envoya l'émir Saïf ad-Din Balaban, le davaddar.

L'émir ne cessa de duper le prêtre, jusqu'au moment où il l'amena à des-

بالملاطفة * والمكايذة وحسن التصرف وبراعة التلطف وذلك في الثالث والعشرين من ١٠٤٧ هـ. *
جمادى الأولى * وفيها وفد على السلطان شكندة ابن عم داوود ملك النوبة متطلباً
من ابن عمه داوود وذكر أنّ الملك كان له دونه وكان داوود أيضاً قد تقدّمت أساءته
على اغارته على عيذاب حسب ما شرحناه أولاً فلما استقرّ ركاب السلطان بالقاهرة بعد
عوده من الشام جرّد الأمير شمس الدين اقسنقر الفارقاني والأمير عزّ الدين الافرم الى
النوبة وصحبهم ثثمائة فارس وشكندة صحبهم * وامرهم أنّهم اذا فتحوا البلاد يسلموها له
على ان يكون لشكندة النصف والربع من البلاد والربع خالصاً للسلطان فخرجوا مستهل

1. On attendrait plutôt

ceindre de la forteresse, et à la lui rendre, par les flatteries dont il le combla,
par ses ruses, par l'ascendant qu'il sut prendre sur lui, par les amabilités
* ١٠٤٧ هـ. * extrêmes qu'il lui prodigua. Cet événement eut lieu le vingt-troisième jour
du mois de Djoumada premier.

Cette même année, Shakanda, fils de l'oncle de David, roi de Nubie, arriva à la cour du sultan pour se plaindre des violences qu'avait exercées à son égard le fils de son oncle, David. Shakanda exposa que le royaume lui appartenait, à l'exclusion de David, (son cousin), et que la méchanceté de David l'avait incité à faire son incursion contre Aïdhab, comme nous l'avons mentionné précédemment. Quand la cour du sultan fut fixée au Caire, après son retour de Damas, il envoya l'émir Shams ad-Din Ak-sonkor al-Fariki et l'émir 'Izz ad-Din al-Afram, en Nubie, à la tête de trois cents cavaliers, avec Shakanda.

Le sultan leur ordonna, lorsqu'ils auraient conquis le pays, d'en remettre la souveraineté à Shakanda, à la condition que ce prince possédât la moitié et le quart du pays, et que l'autre quart lui appartint d'une façon incontestée, à lui, sultan d'Égypte. Ils partirent, le premier jour du mois de Sha'ban, et ils arrivèrent à Dongola, le treizième jour du mois de Shavval. Quand ils approchèrent de Dongola, David, ses frères, les fils de son oncle, sortirent de la ville à la tête de son armée ¹, montés sur des chameaux, et la lance à la main: ils n'avaient sur eux que des blouses noires qu'ils nommaient dikdak.

(Les soldats nubiens) ne purent soutenir la lutte contre les troupes égyptiennes, et ils prirent la fuite. Beaucoup furent tués, et un nombre encore bien plus grand furent faits prisonniers, à tel point qu'on vendait un de ces

1. Le pronom, dans ^١جيشه, se rapporte à David: la phrase est très mal construite.

شعبان فوصلوا الى دقلة في الثالث عشر من شوال فلما قربوا منها خرج اليهم داوود واخوته وبنو عمه في جيشه ركاب³ على النجب بايديهم الحراب وليس عليهم غير اكسية سود يسوا⁴ الدكايدك⁵ فهاوشوهم القتال فهربوا وقتل منهم خلق كثير واسر اكثر ما قتل حتى ابيع كل رأس منهم بثلاثة دراهم والذي بعد القتل والاسر فجاء عدتهم عشرة الاف نفر وانهزم الملك داوود فيمن انهزم وقطع بحر النيل الى البر الغربي ثم هرب في اثني⁶ الليل الى بعض الحصون⁷ فبلغ خبره الافرم والفارقاني فركبوا⁸ بمن معهما وساروا في طلبه ثلاثة ايام مجدين فلما احس بهم نزل بامه واخته وابنة اخيه ونجا بنفسه وابنه فاخذوا حريمه ورجعوا الى دقلة⁹ فاقاموا بها الى ان ملكوا شكندة ورتبوا على كل بالغ في البلاد دينار¹⁰ في السنة جزية وان يحمل للسلطان في كل سنة ما قرر عليه وقرروا ايضا ان تكون¹¹ دوة¹² وابريم¹³ وهما قلعتان حصيتان قريبا¹⁴ من اسوان بينهما¹⁵ سبعة ايام خاصا للسلطان واقاموا كشي نائبا للسلطان¹⁶ ثم

1. Lire عند — 2. Lire ركابا — 3. Lire يسديها — 4. Lire انسا — 5. Ces formes de pluriel en rapport avec des duels sont irrégulières: il faudrait معهما — 6. Lire فركبوا بمن معهما — 7. Lire دينار — 8. Lire ثني — 9. Lire دوة — 10. Lire دينار — 11. Lire دوة — 12. Lire دوة — 13. Lire دوة — 14. Lire دوة — 15. Lire دينار — 16. Lire دينار.

Nubiens pour trois dirhams. Le nombre des tués et des prisonniers s'éleva à dix mille personnes. Le roi David s'enfuit à la tête des fuyards, et traversa le Nil, pour gagner la rive occidentale du fleuve; puis il se précipita, au milieu de la nuit, vers une de ses forteresses.

Al-Afram et al-Farikani, l'ayant appris, montèrent à cheval avec les hommes qui se trouvaient avec eux, et ils se mirent à la recherche de David, durant trois jours, pensant lesquels ils firent la plus grande diligence pour le découvrir. Quand il sentit les Égyptiens sur la piste de son repaire, il descendit de la forteresse avec sa mère, sa sœur, la fille de son frère, et il se sauva avec son fils. Les Égyptiens capturèrent les femmes de sa famille, et s'en retournèrent à Dongola.

Ils séjournèrent dans cette ville jusqu'au moment où ils eurent installé Shakanda sur le trône de la Nubie. Ils établirent que dans le royaume chaque adulte paierait tous les ans un dinar comme capitation, et que l'on porterait chaque année au sultan le tribut qui avait été imposé à Shakanda. Ils fixèrent également que Dou et Ibrim, qui sont deux forteresses très puissantes, voisines d'Asoua, distantes de sept jours de cette ville, appartiendraient en propre au sultan, et ils installèrent Kashi comme vice-roi de la Nubie pour y exercer l'autorité au nom du sultan.

Les (deux) émirs s'en revinrent ensuite en Égypte, et ils obtinrent une

عادت الامراء¹ الى الديار المصريّة واجتمعوا² بالسلطان في الخامس من ذى الحجة ومعهما اخو الملك داوود اسيراً³ فشكر لهما واخلع عليهما ثم وصل بعد ايام الملك داوود واخيه⁴ وابن اخيه فحبسوا ثم وصل السبى فايح بمائة الف درهم وعشرة الاف درهم وتقدم مرسوم السلطان ان لا يفرق بين الام والاولاد⁵ وكان الملك داوود لما هرب قصد ملك الابواب وهو ملك من ملوك النوبة له اقليم متسع فحملة الخوف من الملك الظاهر انه مسك داوود وسيرد الى السلطان فوصل في قبضة الاسر في الثالث عشر من المحرم سنة خمس وسبعين وستمائة⁶ ولما اجلسوا شكندة للملك حلفود بما هذا نسخته والله والله والله وحق الثالث المقدس والانجيل الظاهر والسيدة الطاهرة العذراء⁷ ام التور⁸ والمعمودية والانبياء والرسل⁹ * fol. 48 v. والحواريين والقديسين والشهداء والابرار والآ اجحد المسيح كما جحد يودس⁶ واقول فيه ما

1. Il faudrait رعادا الايبران. — 2. Lire اجتمعوا. — 3. Lire اسير. — 4. Lire احد. — 5. Man. العدى. — 6. Man. يودس.

audience du sultan, le cinquième jour du mois de Zilhiddja; ils étaient accompagnés du frère du roi David, qu'ils avaient ramené prisonnier. Le sultan leur adressa de grandes louanges, et les gratifia de vêtements d'honneur. Quelques jours plus tard, le roi David arriva, avec son frère et le fils de son frère; ils furent jetés en prison; les prisonniers de guerre virent ensuite, et on en vendit pour cent dix mille dirhams, on publia à cette occasion un reserit du sultan qui défendait que l'on séparât la mère de ses enfants.

Quand le roi David eut pris la fuite (devant les troupes égyptiennes), il se dirigea vers le (pays du) roi d'al-Abvab, qui est un des rois de la Nubie, et qui possédait de vastes contrées. La peur que ce souverain éprouvait d'al-Malik az-Zahir le porta à se saisir de David, et à l'envoyer au sultan; David arriva, chargé des liens des prisonniers, le troisième jour du mois de Moharram de l'année 675.

Quand les émirs eurent installé Shakanda sur le trône, ils lui firent prêter serment d'après la formule suivante, dont voici la teneur : « Par Dieu! par Dieu! par Dieu! par la vérité de la Sainte Trinité, de l'Évangile sacré, * fol. 48 v. par la Dame immaculée, la Vierge Marie, mère de la Lumière, par la vérité du baptême, par celle des prophètes, des envoyés célestes, des apôtres, des saints, des confesseurs de la foi, des justes qui ont vécu dans la piété! Si je ne tiens pas mon serment, que je renie le Messie, comme l'a renié Judas! que je profère contre lui ce que disent les Juifs! que je croie à ce qu'ils

تقول اليهود واعتقد ما يعتقدونه وألا أكون يودس² واطعن المسيح بالحربة كما طعنوه اليهود³ انى اخاصت نيتى وطوييتى من وقتى هذا وساعتى هذد لمولانا السلطان الاعظم الملك الظاهر كمن الدنيا والدين بيبرس خلد الله ملكه واننى ابذل جهدى وطاقتى فى تحصيل مرضاته وانى ما دمت نائبه لا اقطع ما قرر على فى كل سنة تمنى وهو ما يصل من مشاطرة بلادى على ما كان يتحصل لمن تقدم من الملوكة بالنوبة⁴ وان يكون النصف من المتحصل لمولانا السلطان مخلص⁵ من كل فن⁶ والنصف الاخر مرصدا⁷ لعمارة البلاد وحفظها⁸ من عدو يطرقها وان يكون على فى كل سنة من الافيلة⁹ ثلاثة ومن الزرافات¹⁰ ثلاثة ومن اناث الفهود خمسة ومن الصهب الجياد مائة ومن الابقار الجيدة¹¹ اربع مائة رأس¹² واننى افتر على كل نفر من الرعية الذى تحت يدي فى البلاد من العقلاء البالغين

1. Ou lire يتولوا. — 2. Man. يودس, comme page 400. — 3. Lire مخلصا. — 4. Nowaïri, rapportant ce même texte, a من كل حق. — 5. Nowaïri ارصده. — 6. Lire حنظبا حنظ, pour حنظ, avec la confusion des emphatiques, est une forme de sabir. — 7. Forme très vulgaire, intermédiaire entre les pluriels réguliers فيلة et افال. — 8. La forme régulière serait زرافى. — 9. Nowaïri : من الابقار المنتخبة. — 10. زرافى.

eroient! Si je ne le tiens pas, que je sois Judas, que je frappe le Messie de la lance, comme les Juifs l'ont frappé de la lance!

« Certes, je prends la résolution, à partir de ce moment et de cette heure, de me dévouer corps et âme à notre seigneur, le sultan très auguste, al-Malik az-Zahir Roku ad-Dounia wad-Din Baïbars, que Dieu éternise son règne! Je consacrerai tous mes efforts et tous mes moyens à accomplir des œuvres qui lui donnent toute satisfaction; tant que je serai son représentant dans ce pays, je ne cesserai jamais de lui donner ce qui m'a été fixé pour chaque année qui s'écoulera, c'est-à-dire la part qui provient de la division en deux parties de mon royaume¹, telle que cette part était perçue par mes prédécesseurs, les rois en Nubie.

« La moitié des revenus appartiendra à notre maître, le sultan, libre de tout artifice de ma part, et l'autre moitié sera destinée à la mise en valeur du pays, ainsi qu'à le garantir contre l'ennemi qui viendrait l'attaquer. Je m'engage à donner chaque année trois éléphants, trois girafes, cinq panthères femelles, cent chameaux à la course rapide, au poil fauve, et quatre cents têtes de bœufs excellents.

« Je fixerai pour chacun de mes sujets qui sont sous mon obéissance dans le royaume, pour tout individu parvenu à l'âge de raison et à la puberté,

1. L'une de ces parts étant, par traité, attribuée au sultan d'Égypte.

ديناراً¹ عينا² وآته³ مها كان لداوود ملك النوبة ولاخوه⁴ شنكوا⁵ ولامه ولاقاربه ومن عهد⁶ من عسكره بسيف العسكر المنصور⁷ احملة الى الابواب العالية⁸ واننى لا اترك شيئا منه قل ولا جلا⁹ ولا اخفيه ولا امكن^{*} احدا⁹ من اخفائه⁹ ومتى خرجت عن شى مما قَرَّر^{*} على اعلاه كنت بريئا من المسيح ومن السيدة الطاهرة واخسر دين النصرانية واصلى لغير الشرق واكفر بالصليب واعتقد ما يعتقدونه اليهود ثم اننى لا اترك احدا من العربان ببلاد النوبة صغيرا ولا كبيرا ومن وجدته احتطت عليه وارسلته الى الابواب العالية⁹ واننى مها سمعته من الاخبار الضارة والنافعة طالعت به مولانا السلطان في وقته واننى لا انفرد بشى من الاشياء واننى عبد مولانا السلطان عز نصره وغرس صنائعه وسيفه المنصور وانا ولى من ولاة

— 1. Lire ديناراً. — 2. Nowāiri ajoute : والجبل خاصا للسلطان. — 3. Lire آته. — 4. Lire لاخوه. — 5. Lire شنكو; Nowāiri شنكو. — 6. Lire عهد. — 7. Lire من عسكره المنصور. — 8. Lire الى الابواب العالية. — 9. Lire احدا. — 10. Lire لا اترك شيئا منه. — 11. Lire لا اترك احدا من العربان ببلاد النوبة صغيرا ولا كبيرا. — 12. Lire سمعته من الاخبار الضارة والنافعة طالعت به مولانا السلطان في وقته واننى لا انفرد بشى من الاشياء واننى عبد مولانا السلطان عز نصره وغرس صنائعه وسيفه المنصور وانا ولى من ولاة.

une capitation d'un dinar payé en espèces¹. De plus, tout ce qui a appartenu à David, roi de Nubie, à son frère Shankou, à sa mère, à ses parents, aux soldats de son armée qui sont tombés sous les glaives de l'armée victorieuse (du sultan), je le ferai parvenir à la cour auguste (d'al-Malik az-Zahir), sans en retenir un objet quelconque, de peu de valeur ou d'un grand prix; je n'en dissimulerai rien, et je ne permettrai à personne d'en cacher une partie.

* fol. 49^r. « Si je viens à transgresser quelqu'une des obligations qui m'ont été imposées plus haut, que je sois exclu de la communion du Messie, de la Vierge immaculée, que je perde la religion du Christianisme, et que je prie en me tournant d'un autre côté que vers l'Orient; que je renie la Croix, et que j'ajoute une foi entière à la croyance des Juifs. De plus, je ne laisserai pas un seul des Arabes dans le royaume de Nubie, qu'il soit jeune, ou qu'il soit âgé, et tous ceux que je trouverai, je me saisirai de leur personne, et je les enverrai à la Cour auguste.

« Tout ce que j'apprendrai, que ce soit des nouvelles fâcheuses ou utiles, je le porterai à la connaissance de notre maître, le sultan, à l'instant même. Je ne réglerai tout seul aucune des affaires (qui concernent la Nubie), car je suis le serviteur de notre maître, le sultan, que son triomphe soit exalté, que ses entreprises et son glaive victorieux soient couronnés de succès!

1. Nowāiri ajoute, ce qui a son importance : les provinces d'al-Ali et d'al-Djabal appartiendront en propre au sultan.

وعدو من عاداد والله على ما أقول وكيل وشهيد. وحلفت الرعية أيضا كذلك ثم حلف شكندة يمين ثاني¹ ان متى ورد عليه² مرسوم السلطان في ليل او نهار يطلب³ الى الابواب الشريفة يحضر لوقته وساعته ولا يتأخر بوجه من الوجود الا بمقدار ما يدبر ما يحتاج اليه من امور السفر وتقررت الايمان في تاسع عشر ذى الحجة⁴ وفيها عقد الملك السعيد على ابنة المقر السيفي قلاوون الالفى⁵.

وفي سنة خمس وسبعين وثمانئة وفد على السلطان من اعيان المغل نيكتاي⁶ واخوه جاورحي⁷ واخبراه ان الامير حسام الدين بينجار⁸ الباييرتي⁹ الرومي مقطع خربتت وولد¹⁰ بهادر مع جميع اهله قاصدين ابواب السلطان⁸ وكان سبب حضور هؤلاء⁹.

1. Lire نابا. — 2. Man. على. — 3. Il faudrait يطلبه. — 4. Man. سكرامى. — 5. Man. جاورحي. — 6. Man. بينجار. — 7. Man. الباييرتي. — 8. Lire ابواب. — 9. Il faudrait هذين. — 10. fol. 49 v.

Je serai l'ami de ses amis, et l'ennemi de ses ennemis. Dieu est garant et témoin de ce que je dis. »

Les sujets prêtèrent ensuite serment de même, dans la même forme; puis Shakanda prêta un second serment, par lequel il s'engageait, lorsqu'il recevrait un rescrit du sultan, que ce fût durant la nuit, ou pendant le jour, le mandant à sa cour auguste, à s'y rendre immédiatement, à l'heure même, sans aucun délai, de quelque nature qu'il fût, sauf le temps qui lui serait indispensable pour faire les préparatifs de son voyage. Ces serments furent ratifiés, le dix-neuvième jour du mois de Zilhidjja.

Cette même année, al-Malik as-Saïd épousa la fille de son Excellence Saïfienn¹, Kalaoun al-Alfi.

En l'année 675, arrivèrent à la cour du sultan deux Mongols notables, Niguétéi² et son frère Tchaouratchi³, lesquels lui apprirent que l'émir Hosam ad-Din Bayantchar⁴ al-Baïbourti⁵ ar-Roumi, possesseur du fief de Khartapirt⁶, et son fils, Bahadour, avec toute sa maison, étaient en route * fol. 49 v. pour se rendre à la cour du sultan. La cause de l'arrivée de ces deux émirs était la suivante : Bahadour, fils de Bayantchar, avait épousé la sœur des deux Mongols dont il vient d'être parlé. Ces deux personnages

1. Saïf ad-Dîn. — 2. En mongol. « premier, unique », de *niguenn* « un » : سكرامى *séguétéi*, en mongol, signifierait « prudent, sensé ». — 3. En mongol *tchaghoura-tchi*, participe actif de *tchaghoura-khou* « serrer », avec la chute habituelle de la gutturale. — 4. Nom connu dans l'onomastique des Mongols. — 5. Originaire de la ville de Baïbourt. — 6. Forme ancienne du nom de la ville qui se nomme aujourd'hui Kharpont.

الاميرين انّ بهادر¹ ابن باينجار² تزوّج اختهما وكان لهما اخ كافر فوصل اليهما³ ومعه جماعة من اقاربه⁴ فطلبوا منهما مالا وقالوا لهما اتمّ في الراحة تسكننا المدن ونحن في التعب وملازمة الاسفار⁵ فاعطونا شي⁶ نستعين به ولا احضروا معنا الى الاردوا⁷ الى بين يدي ابغا يحكم بيننا فشاوروا⁸ معين الدين البرواناة فاشار عليهم ان ادفعوا لهم شي⁹ فدفعوا لهم¹⁰ فلما اخذوا وتوجهوا قال البرواناة لبهادر هؤلاء قد توجهوا الى ابغا ولا تأمن غائلته فتبعهم بهادر واصهاره فقتلوهم في الطريق واخذوا ما معهم¹¹ وكان رسل ابغا ترد في

1. Man. بهادر. — 2. Man. باينجار. — 3. Man. اليها. — 4. Il faudrait. — 5. Man. الاشفار. — 6. Lire شيئا; tout ce texte est plein de fautes. — 7. Lire اردو; Moufazzal lisait *ardava*, ou *ordava*. — 8. Dans toute cette phrase, le pluriel se trouve à la place du duel; il faudrait فشاورا. — 9. Lire شسا.

avaient un frère qui était bouddhiste; il vint les trouver¹, accompagné de plusieurs de ses parents.

Ils leur demandèrent de l'argent, et ils leur dirent : « Vous vivez tous les deux dans l'aisance, et vous habitez les villes, tandis que nous autres, nous menons une vie pénible, et nous passons notre existence à errer sur les grandes routes; donnez-nous quelque chose, nous vous en supplions; si vous ne le voulez pas, venez avec nous à l'Ordou², par devant Abagha, pour qu'il prononce entre nous. » Bayantchar et Bahadour demandèrent avis au parvana Moïn ad-Din, lequel leur conseilla de donner quelque chose à ces gens; ils agirent suivant ses instructions.

Quand ces quérailleurs eurent pris ce qu'ils avaient ainsi obtenu, ils s'en allèrent. Le parvana dit alors à Bahadour : « Ces gens-là sont partis pour s'en aller chez Abagha³, et tu n'es point à l'abri de ses attaques. » Bahadour, et les maris de ses filles, partirent à leur poursuite, ils les tuèrent sur le chemin qu'ils suivaient, et ils leur prirent ce qu'ils avaient en leur possession.

Les envoyés d'Abagha arrivaient sans cesse, et ils incitaient le parvana à se rendre à la cour de leur souverain; mais il leur débitait des mensonges.

1. La leçon du manuscrit signifie que ce Bouddhiste vint trouver sa sœur. — 2. *Ordou*, dans les chroniques persanes et arabes de cette époque, désigne le campement impérial du souverain des Mongols de l'Iran; en mongol, ce mot signifie primitivement un campement quelconque. — 3. Pour les accuser d'être millionnaires, après leur avoir extorqué de l'argent: la dénonciation et la calomnie furent la plaie du régime mongol; personne n'était à l'abri d'une accusation qui était toujours écoutée, quelque fût le rang infime de l'individu qui la prononçait.

كل وقت يحنه على الحضور اليه والبروانة يمينهم ويسوف بهم كل ذلك وهو ينتظر السللك الظاهر فلما ياس¹ من السلطان توجه البروانة وصحبته اخت السلطان غياث الدين ليدخل بها ابغا وصحب البروانة معه من الاموال والتحف شى كثير² وتوجه صحبته خواجا على الوزير فلما عزم على المسير حرض الامير بهادر³ وابنه باينجار⁴ على التوجه الى السلطان السللك الظاهر لانه علم ان ابغا بلغه⁵ قتلة تالك⁶ التتار فخاف عليهم لايتقموا⁷ عليهم ويكون⁸ سببا لهلكه فتقدم بهادر لنيكاتى⁹ واخيه بالمسير قدامهم ويعرف السلطان¹⁰ بعزمهم¹¹ فلما

1. Lire. — 2. Lire. شينا كثيرا. — 3. Man. بهادر. — 4. Man. باينجار. — 5. Lire بلعد. — 6. Lire اولانك. — 7. لا, ici, est employé dans le sens de ل. — 8. On attendrait لينتقموا. — 9. Man. لسكاتى. — 10. Les deux mots يعرف السلطان ont été en partie réécrits sur une érasure du papier. — 11. Moufazzal, suivant son habitude, mélange les formes du pluriel avec quelques formes de duel; il faudrait بعزمتها, وعلا بعزمتها, احسن اليهما, ودامهما, etc.

et il remettait toujours au lendemain de s'acquitter de cette obligation, tout cela, parce qu'il escomptait l'arrivée d'al-Malik az-Zahir. Quand le parvana désespéra de le voir venir, il se mit en route, emmenant avec lui la sœur du sultan Ghiyas ad-Din, qu'Abagha devait prendre pour épouse; il emporta avec lui une quantité considérable de présents et de cadeaux.

En même temps que lui, partit le vizir Khadja¹ 'Ali. Quand il se fut résolu à se rendre chez Abagha, le parvana conseilla à l'émir Bahadour et à son fils Bayantchar de partir pour la cour du sultan al-Malik az-Zahir, parce qu'il savait qu'Abagha avait appris l'assassinat de ces Tatars²; il craignait, en conséquence, pour leur vie, redoutant qu'on ne vint à tirer vengeance d'eux, et que cela ne fût la cause de sa propre perte³. Bahadour donna à Niguéteï l'ordre de prendre les devants avec son frère, avec la mis- * fol. 50 r°. sion d'informer le sultan de l'intention dans laquelle ils étaient de passer à sa cour. Quand ces personnages arrivèrent chez le sultan, il les reçut de la façon la plus gracieuse, et il les envoya de Damas en Égypte⁴. Al-Malik

1. خراجا, pour خراج, est une graphie constante en Égypte au xive siècle: le persan *khaldja* était anciennement *khawaldja*, *khowaldja*, vers le viie siècle, comme le montre la prononciation vulgaire *khawaldja*; de même خوارزم, aujourd'hui Kharizm, était anciennement Khōwarizm (perse [H] uwarazmiya, zend Hwařizem), avec sur le *kh* une voyelle intermédiaire entre *a* et *o*, avec un *alif* furtif, très bref, qui n'était pas un vrai *alif* Yakout, II, 480; *khowaldja* représente une forme sassanide *khowadjak*, qui est le perse * *hu-waca-ka*, le sanskrit *su-waca-ka* « qui parle bien », d'où « savant ». — 2. Les deux parents de Bahadour. — 3. Par suite de ses relations avec Bahadour. — 4. Ici, *ad-diyar al-misriyya* signifie l'Égypte, par opposition avec *ad-diyar ash-*

وصلوا الى السلطان احسن اليهم وبعث بهما من دمشق الى الديار المصرية فتلقاهم الملك السعيد واكرمهم واحسن اليهم وردهم الى ابيه* وفيها في اواخر العشر الاول من المحرم سير السلطان بدر الدين بكتوت¹ الاتابكي ومعه الف فارس الى بلاد الروم وكتب على يده كتابا الى امرآء الروم وهو يحثهم على طاعته والالتقياد اليه* اولها² يقول يا ايها الذين امنوا اطيعوا³ الله والرسول واولى الامر منكم فمن اطاعني حقن دمه وماله وريح الجنة ومن عصاني فلا يلوم الا نفسه* وكان سبب هذه المكاتبة ان شرف الدين مسعود بن الخطير بعد سفر البرواناة في السنة الخالية الى ابغا كتب الى السلطان يحثه على العبور الى الروم

1. Man. بكتوت. — 2. On attendrait اوله. — 3. Lire اطعوا.

as-Sa'ïd se rendit au-devant d'eux; il leur témoigna toutes sortes de marques d'honneur et de bons procédés; puis il les renvoya chez son père.

Cette même année, dans les derniers jours de la première décade du mois de Moharram, le sultan envoya l'émir Badr ad-Din Bektout al-Atabéki, accompagné de mille cavaliers, dans le pays de Roum, et il écrivit de sa propre main une lettre aux émirs de l'empire saldjoukide, pour les inciter à se reconnaître comme ses sujets, et à obéir à ses ordres.

Il disait au commencement de cette lettre : « O émirs! vous qui croyez à la vérité de l'Islamisme, obéissez aux ordres d'Allah et de son Envoyé, ainsi qu'aux commandements de ceux qui ont des droits souverains sur vous¹. Celui qui m'obéira², sa vie et ses biens seront garantis contre toute atteinte, et il sera assuré de gagner le paradis. Quant à celui qui se révoltera contre mes ordres, il n'aura qu'à s'en prendre à lui des malheurs qui l'accableront. »

Voici les raisons pour lesquelles le sultan d'Égypte correspondit avec les émirs du pays de Roum : lorsque le parvana fut parti, l'année précédente, pour se rendre à la cour d'Abagha, Sharaf ad-Din Mas'oud ibn al-Khatir écrivit au sultan pour l'inciter à se mettre en chemin avec ses troupes, à

shamiyya, la Syrie, mais il y a des cas où *ad-diyar al-misriyya* désigne l'Égypte, la Syrie et la Mésopotamie, c'est-à-dire tout l'ensemble de l'empire manikouk.

1. Baïbars prétendait avoir le droit de donner des ordres aux émirs saldjoukides, c'est-à-dire de les détacher d'Abagha, suzerain du sultan saldjoukide, parce qu'ils étaient musulmans, parce qu'ils ne devaient pas servir un prince bouddhiste; de même, le prince mongol de l'Iran réclamait le droit d'exiger l'hommage et la fidélité des émirs mongols et turks qui servaient en Égypte, en d'autres termes, de leur faire trahir le sultan du Caire, parce que tous les Mongols et tous les Turks devaient obéir aux descendants de Tchinkkiz Khaghan. — 2. Verset du Coran.

بساكره ليستظلم في سلكه وبعث كتاب¹ الى الامير سيف الدين بن جندر² مقطوع
 البستين فبعثه الى السلطان ولده بدر الدين قوش³ وكان ابوه قد اوصاه ان يمشك به ولا
 ينفذه. ثم ان شرف الدين بن الخطير لما بعث الكتاب داخله الندم وخاف انه ان خرج
 من الروم لا يعود اليه فبعث الى سيف الدين⁴ بن جندر يقول له لا تبعث الكتاب فاستدعى
 ولده وطلب منه الكتاب فخبيره ان⁵ بعثه الى السلطان ليكون له بذلك عنده يد⁶ فلما
 وصل بدر الدين الاتابكي الى البستين صادق⁷ من عسكر الروم جماعة وهم الامير مبارز
 الدين سوارى⁷ الجاشنكير والامير سيف الدين بن جندر⁸ وبدر الدين قوش ولده وبدر

1. Lire كتابا. — 2. Man. حندر. — 3. Man. قوش. — 4. Man. سيف الدين. — 5. Les deux mots فخبيره ان sont en partie disparus dans une déchirure du papier. — 6. Le ~ de ce mot a disparu dans un trou. — 7. Le ~ de ce mot a disparu dans un trou. — 8. Man. حندر.

venir s'emparer du pays de Roum, de façon qu'il passe sous sa souveraineté. Il envoya une lettre dans ce sens à l'émir Saïf ad-Din ibn Djandar, qui possédait le fief d'al-Bouloustain¹. Le fils de cet émir, Badr ad-Din Koush², l'envoya au sultan (d'Égypte), alors que son père lui avait recommandé de la garder par devers lui, et de ne pas la faire parvenir au sultan³.

Lorsque Sharaf ad-Din ibn al-Khatir eut envoyé cette lettre, il se repentit d'avoir commis un tel acte, et il craignit que, si elle venait à sortir du pays de Roum, cette aventure n'eût pour lui des suites désastreuses. Aussi, il dépêcha un envoyé à Saïf ad-Din ibn Djandar pour lui dire de ne pas faire parvenir cette lettre au sultan; Saïf ad-Din manda son fils auprès de sa personne, et il lui réclama cette missive; mais celui-ci lui apprit qu'il l'avait fait tenir au sultan d'Égypte pour acquérir, par cette manœuvre, du crédit auprès de ce souverain.

Quand Badr ad-Din al-Atabéki arriva à al-Bouloustain, une partie de l'armée saldjoukide le reçut à bras ouverts; ce furent l'émir Moubariz ad-Din Souvari, le telashuiguir, l'émir Saïf ad-Din ibn Djandar, son fils, Badr ad-Din Koush, et Badr ad-Din Mikâïl. Quand Badr ad-Din al-Atabéki

1. Aujourd'hui Ablestin. — 2. Ce nom, qui signifie « oiseau » en turk, est insolite, car il ne se trouve jamais qu'en composition, comme dans les noms bien connus de Karakoush, Koushtémour; toutefois, le nom « oiseau » existe dans l'onomastique des Mongols, comme le montre sullisamment l'exemple du fils de Tchouteli, qui se nommait Shibaghan, ce que les Persans ont écrit شيبان Shibân, avec la chute régulière de la gutturale intervocalique. Peut-être faut-il lire Oughoush اوشوش, qui a été expliqué au commencement du premier fascicule. — 3. Avant qu'il ne lui en eût donné l'ordre.

الدين ميكائيل فعند وقوع عينه عليهم لم ينزل عن فرسه وكذلك من كان معه من العساكر ثم اتوا اليه وخدموه وسيروا اليه اقامة جليلة * وسألوه في الابقاء عليهم حتى يقتلوا من في البلستين من التتار وتوجهوا في خدمته فاجابهم الى ذلك فقتلوا من كان من التتار بالبلستين وتوجهوا مع بدر الدين الاتابكي حتى قدم بهم على السلطان الملك الظاهر وهو نازل بمرج حارم فاقبل عليهم واحسن اليهم * وفيها قدم حسام الدين بينجار¹ وولده بهادر بالسبب المقدم ذكره وامر السلطان لجمال الدين محمد بن بهادر بالخروج الى لقائهم² وكان وصوله الى باب السلطان بظاهر دمشق السابع عشر من المحرم وانزله في النيرب ثم قدم بعده ولده بهادر في التاسع والعشرين من الشهر وكان سبب تأخيره انه جمع اطرافه من البلاد * وكان مهذب الدين علي بن معين الدين البرواناة نائباً عن ابيه في البلاد فلما بلغه رحيلهم³

1. دابيجار. — 2. On attendrait لقائهما, mais tout ce texte est écrit d'une façon très irrégulière. — 3. Il faudrait رحيلهما, et plus loin, خلفهما.

aperçut ces émirs, il ne descendit pas de cheval, pas plus que les troupes égyptiennes qui étaient venues avec lui¹. Ces émirs alors s'avancèrent vers lui, ils lui présentèrent leur hommage, et ils lui envoyèrent une belle quantité de provisions de bouche².

Les émirs saldjoukides lui demandèrent la permission de massacrer les Tatars qui se trouvaient à al-Bouloustaïn, et de marcher ensuite sous son commandement. Badr ad-Din al-Atabéki accéda à leur requête; ils tuèrent les Tatars qui étaient à al-Bouloustaïn, puis ils se mirent en route avec Badr ad-Din al-Atabéki, qui les amena au sultan al-Malik az-Zahir, lequel se trouvait alors campé dans la prairie qui entoure Harim. Le sultan se porta à leur rencontre, et les reçut d'une manière très flatteuse.

Cette même année, arrivèrent Hosam ad-Din Bayantchar et son fils Bahadour, pour la raison qui a été expliquée plus haut. Le sultan ordonna à Djamal ad-Din Mohammad ibn Bahadour d'aller au devant de ces personnages. Hosam ad-Din Bayantchar arriva à la cour du sultan, devant Damas, le dix-septième jour du mois de Moharram, et le sultan lui assigna Naïrab³ pour sa demeure. Son fils, Bahadour, arriva après lui, le vingt-neuvième jour de ce même mois. Son retard avait été causé par ce fait qu'il avait rassemblé les chevaux qu'il possédait dans le pays.

Mouhazzab ad-Din 'Alî, fils du parvana Mo'in ad-Din, était le lieutenant de

1. Pour montrer aux troupes saldjoukides et à leurs officiers que les Egyptiens étaient leurs supérieurs, et avaient droit à leur salut. — 2. Ce qui était une façon d'hommage. — 3. Nom d'un village qui se trouve à un demi-farsakh de Damas, au milieu de jardins. (Yakout, IV, 855.)

انفذ خلفهم عسكريا من التتار وقدم عليهم قنجا¹ فساق خلفهم الى خرتيرت فلم يلحقهم ولا وجد من اخبره عنهم غير انه وجد خيلا كان يادر قد قدمها بين يديه فقاته عن الطريق وكان عدتها خمس مائة فرس فاخذها وعاد الى مهذب الدين² فلما اجتمع السلطان بهما اتقدهما الى الديار المصرية صحبة الامير بدر الدين يسرى وشرف الدين الجاكي فخرج اليهم الملك السعيد والتفاهم ملتقا³ حسنا⁴ واما تأثير الكتب التي كانت على يد الاتابكي لما وصلت الى ازبايا من امراء الروم مثل شرف الدين بن الخطير وتاج الدين كنوي⁵ وكان هذين الاميرين⁶ مقدمين على العساكر الرومية من جهة البرواناة فلما وصلت

1. Man. قنجا. — 2. Lire مذبتي. — 3. Man. كفتي. — 4. Lire الامران. وكانا هذان الامران.

son père dans le pays de Roum; quand il apprit le départ de Bayantchar et de son fils, il envoya à leurs troupes une armée de Tatars, auxquels il donna pour chef Khonitchi¹. Cet officier partit sur leurs traces, et il s'avança jusqu'à Khartapirt; mais il ne trouva personne qui pût le renseigner sur les fugitifs, sauf qu'il tomba sur un troupeau de chevaux que Bahadour avait poussé devant lui, et qui s'était égaré en chemin. Ce troupeau comprenait² cinq cents têtes; Khonitchi le captura, et s'en revint auprès de Mouhazzab ad-Din.

Quand le sultan al-Malik az-Zahir eut reçu Bayantchar et Bahadour, il les envoya en Égypte, en la compagnie de l'émir Badr ad-Din Baïsari et de Sharaf ad-Din Alchéké³. Al-Malik as-Saïd sortit (du Caire) pour se rendre au-devant de ces officiers, et il les reçut d'une manière gracieuse.

Quant à l'effet des lettres que Badr ad-Din al-Atabéki avait par devers lui, voici quel il fut : lorsqu'elles parvinrent à leurs destinataires, les émirs du pays de Roum, tels Sharaf ad-Din ibn al-Khatir et Tadj ad-Din Kénouï⁴, qui commandaient les armées saldjoukides au nom du parvana, ces officiers ordonnèrent à Sinan ibn Saïf ad-Din Douroumadaï⁵ de les lire, et de faire les réponses qu'elles comportaient.

1. Ce nom signifie « gardien de moutons », de *khonin* « mouton », avec le suffixe *tchi*, qui forme des noms de métier, lesquels sont des sortes de participes actifs. —

2. La signification exacte de ce nom turk est obscure. چاكد، چاكا، حكر، جكي، چكا، *techéké*, désigne une sorte de fruit sur l'espèce duquel les dictionnaires ne donnent aucun renseignement, et *al* signifie « rouge ». — 3. كفتي est la transcription de *kénouéi*, *kénouï*, avec la chute de la gutturale : « à quoi bon, pourquoi ». L'homme qui portait ce nom était né dans une famille qui ne le désirait point; on trouve d'autres faits analogues dans l'onomastique des Mongols, dont certains se nomment « celui qui est venu en trop », ou même « hélas! ». — 4. Ce mot a été expliqué dans les notes du premier

اليهم الكتب امروا سنان بن سيف الدين طرظاي ان يقرأها ويردّ جوابها¹ ثم ورد في ذلك الوقت قاصدا² آخر وعلى يده كتب اليهم من السلطان مضمونها ان نحن واحلين³ اليكم عقيبا فاجالوا قدح الرأي في ذلك فاشار عليهم تاج الدين كنوي⁴ ان يكتب كل واحد مّا كتاب⁵ الى السلطان ونبعثه على يد قاصد يعرفه انّ نحن مماليكه والبلاد بلادده وانّ معين الدين قد توجه الى ابغا والسلطان غياث الدين في قيساريّة ونحن توجه الى قيساريّة ونجتمع به ومن فيها من الامراء ونعزّقهم بما وقع من الاتفاق ونطالع السلطان بما يتحرّرون فكتبوا بذلك واما السلطان فانه توجه من حلب الى حمص فوصلها ثالث صفر فوافقا⁶ بها الامير⁷ ضياء الدين محمود بن الخطير والامير سنان الدين ابن طرظاي وكان السبب في وصولهم⁸

1. Lire. — 2. Lire. — 3. Man. — 4. Lire. — 5. Il faut lire : فرأى : il est invraisemblable que l'auteur ait songé à mettre ce verbe à la forme du duel, qui serait régulière, mais inutile. — 6. Il faudrait.

Ensuite, en même temps, un autre courrier arriva, qui apportait des lettres du sultan al-Malik az-Zahir, lesquelles disaient : « Nous sommes en marche pour venir vers vous, et nous arriverons immédiatement après ces lettres. » Les émirs discutèrent sur ce qu'il convenait de faire dans cette occurrence, et Tadj ad-Din Kémouï leur donna ce conseil : « Que chacun de nous écrive une lettre au sultan; nous enverrons chacun notre missive par l'office d'un courrier, qui lui fera connaître que nous sommes ses mamlouks, que le pays lui appartient, que Mo'in ad-Din est parti pour se rendre à la cour d'Abagha, que le sultan Ghiyas ad-Din est à Césarée ». Quant à nous, nous allous partir pour Césarée, pour nous rencontrer avec le prince et avec les émirs qui se trouvent dans cette ville, nous leur² ferons connaître l'accord que nous avons conclu avec le sultan, et nous porterons à la connaissance du sultan les incidents qui se produiront.

Ils écrivirent dans ce sens. Le sultan partit d'Alep pour Homs, où il parvint, le troisième jour du mois de Safar. L'émir Ziya ad-Din Mahmoud ibn al-Khatir et l'émir Sinau ad-Din ibn Dourounadaï étaient arrivés dans cette ville. Voici pour quelle cause ces émirs du pays de Roum étaient venus à Homs : Quand les émirs eurent fait (au sultan d'Égypte) la réponse dont il vient d'être parlé, Sharaf ad-Din ibn al-Khatir envoya les armées saldjou-

fasciende; il pourrait également être *douran-tai* « qui a envie de quelque chose », de *douran* « envie ».

1. Le pays de Roum, l'empire saldjoukide. — 2. A Ghiyas ad-Din, et surtout à ses généraux.

ان الامر بالدين بن الروم لما اجابوا بذلك الجواب شرع شرف الدين بن الخطير في تفريق العساكر الرومية واذن لهم في نهب من يجدوه من التتار وقتله. وانجاز الامير بدر الدين محمد بن قرمان واخوته واولاده بمن ممة من التركمان الى السواحل بالروم وباينوا التتار وغاروا على من جاورهم منهم ثم كاتب السلطان يعرّفه ذلك: ثم بلغ السلطان غياث الدين ومهذب الدين بن البرواناة بما فعله شرف الدين بن الخطير من اظهار العداوة للتتار فبعثوا طلبوه فحضر فلما وصل اليهم امر مهذب الدين ان يحضر جميع رسل التتار وتوابهم ومن كان من المغل بيساريتة فاحضروهم مكشّفين الرؤوس فاعتقلهم ثم بعث مهذب الدين الى شرف الدين بن الخطير ليحضر اليه ويستشيره فيما يفعل فأبى وكان بظاهر

1. بدر الدين est récrit sur un grattage. — 2. Il faudrait pour que la phrase fut correcte : فيعا طلباه. — 3. Il faudrait اليهما. — 4. Le manuscrit a la forme abrégée رس.

kides dans toutes les directions; il permit aux soldats d'assaillir tous les Tatars qu'ils rencontreraient, et de les tuer.

L'émir Badr ad-Din Mohammad ibn Karaman, ses frères et ses fils, se retirèrent, avec les Turkomans qu'ils commandaient, vers les provinces maritimes du pays de Roum; ils se séparèrent des Tatars¹, et attaquèrent ceux qui se trouvaient à leur proximité². (L'émir Badr ad-Din Mohammad) écrivit alors au sultan pour lui apprendre ces événements.

Le sultan Ghiyas ad-Din et Mouhazzab ad-Din, fils du parvana, apprirent les actes d'hostilité auxquels Sharaf ad-Din ibn al-Khatir s'était laissé emporter contre les Tatars; ils lui envoyèrent un officier pour le mander auprès de lui. Sharaf ad-Din se rendit à cette convocation, et, quand il fut arrivé en leur présence, Mouhazzab ad-Din ordonna que tous les envoyés des Tatars, leurs officiers, et tous les Mongols qui se trouvaient à Césarée lui fussent amenés.

On lui amena ces gens, les mains liées derrière le dos, la tête nue, et il les fit charger de fers. Ensuite, Mouhazzab ad-Din envoya un officier pour ordonner à Sharaf ad-Din ibn al-Khatir de venir le trouver, parce qu'il avait l'intention de l'interroger sur les actes qu'il avait commis; Sharaf ad-Din refusa; il se trouvait alors en dehors de Césarée. Mouhazzab ad-Din donna l'ordre à Tadj ad-Din Kémouï et à Saïf ad-Din Dourouna-

1. Avec lesquels ils marchaient avant cette date. — 2. Ces Turkomans, parmi lesquels se trouvaient les ancêtres des Turks Osmanlis, furent des ennemis acharnés des Mongols, contre lesquels ils luttèrent désespérément jusqu'à la dislocation de leur monarchie; ils entretenirent une correspondance régulière avec les sultans mamlouks qui étaient les ennemis héréditaires des Mongols de Fran.

المدينة فخرج اليه تاج الدين كنوي¹ وسيف الدين طرنطاي² فتأخر سيف الدين طرنطاي
 لحاجة وسبق تاج الدين كنوي² فلما اجتمع بشرف الدين عثفه³ واغلظ عليه في القول عن
 تأخيره عن الموافقة ثم امر بقتله فقتل تاج الدين كنوي¹ وقتل معه سنان الدين بن
 ارسلان طغمش⁴ فلما قتلهما اوجس في نفسه⁴ خيفة من مهذب الدين بن البروانة⁴
 فتوجه قاصدا الى ابواب السلطان وكان ذلك في ثالث عشر صفر⁴ فلما بلغ مهذب الدين
 قتل تاج الدين ورجوع سيف طرنطاي الى بيته بعث اليه يستدعيه فأبى فتخيل انه مع
 شرف الدين بن الخطير ثم بعث اليه شرف الدين فأتاه فسأله ان يوفق بينه وبين مهذب
 الدين فعاد سيف الدين طرنطاي الى مهذب الدين وسأله في ذلك فأجاب⁴ وخرج غياث
 الدين الى ظاهر البلد يعني قيساريّة فلما وآء خياء الدين وشرف الدين ترجلوا وقبلوا

1. Man. كنوي. — 2. Man. كنوي. — 3. Il faudrait.

daï d'aller chercher (Sharaf ad-Din ibn al-Khatir, et de le lui amener).

Saïf ad-Din Douroumadaï retourna chez lui, sous prétexte d'une affaire qu'il avait à régler, et Tadj ad-Din Kénmeï continua sa route. Quand Tadj ad-Din se fut rencontré avec Sharaf ad-Din, Sharaf ad-Din lui dit des injures, et il lui reprocha en termes grossiers de n'avoir pas voulu faire cause commune avec lui, puis, il ordonna de le tuer. Tadj ad-Din Kénmeï fut assassiné, en même temps que Sinan ad-Din, fils d'Arslan Doghmish.

Quand il eut fait massacrer ces deux officiers, Sharaf ad-Din ibn al-Khatir
 craignit le ressentiment de Mouhazzab ad-Din, fils du parvana, et, en consé-
 quence, il partit, dans l'intention de se rendre à la cour du sultan d'Égypte.
 Cela se passa le treizième jour du mois de Safar.

Quand Mouhazzab ad-Din apprit que Tadj ad-Din avait été assassiné, tandis que Saïf ad-Din Douroumadaï s'en était retourné chez lui, il lui envoya un officier pour le mander auprès de lui. Douroumadaï s'y refusa, si bien que le fils du parvana s'imagina que cet émir marchait avec Sharaf ad-Din ibn al-Khatir. Il lui envoya alors Sharaf ad-Din, qui se rendit chez lui; Sharaf ad-Din lui demanda de le faire rentrer dans les bonnes grâces¹ de Mouhazzab ad-Din. Saïf ad-Din Douroumadaï retourna alors chez Mouhazzab ad-Din, et le lui demanda, ce qui lui fut accordé par le fils du parvana.

Le sultan Ghïyas ad-Din sortit de la ville, je veux dire de Césarée. Dès qu'ils l'aperçurent, Ziya ad-Din et Sharaf ad-Din² descendirent de leurs

1. Parce qu'il lui avait désobéi en rentrant chez lui; cette histoire est très compliquée, et Moufazzal La résume d'une façon peu intelligible. — 2. Ces deux personnages étaient frères.

الأرض وبادوا في البلد بشعار الملك الظاهر وانفقوا مع غياث الدين انهم يتوجهوا الى مدينة مكندة يقيموا بها ويعثوا قصاداً الى الملك الظاهر يستوثقوا منه بالايمان لغياث الدين ولا تقسمهم. تم استاذنهم¹ مهذب الدين ان² يدخل الى قيسارنة ويحمل اقاله ثم يخرج اليهم فاذنوا له ثم دخل اليها واخذ امواله وحريره وخرج ليلاً وقصد دوقاق³ فلما تحققوا توجهه الى دوقاق بعث شرف الدين بن الخطير اخوه⁴ ضياء الدين وصحبه سبعة وثلاثين نقرا من اصحابه وبعث سيف الدين طرنتاي ولد سنان الدين ومعه عشرين نقرا الى السلطان الملك الظاهر وسار شرف الدين بن الخطير والسلطان غياث الدين الى مكندة وقرروا مع

1. تم a disparu dans une érasure du papier. — 2. Le copiste avait écrit ويدخل, puis il a rayé le و, et écrit ان dans la marge. — 3. Lire اخاد. — 4. Lire نقرا.

montures, et baisèrent la terre devant lui, et l'on proclama dans Césarée les titres souverains d'al-Malik az-Zahir. Les émirs convinrent avec le sultan Ghiyas ad-Din qu'ils partiraient pour la forteresse de Makanda¹, où ils demeureraient, et qu'ils enverraient des exprès à al-Malik az-Zahir pour s'en remettre de leur sort à ce souverain, conformément aux serments qu'il avait prêtés à Ghiyas ad-Din, et à eux-mêmes.

Mouhazzab ad-Din leur demanda ensuite la permission d'entrer à Césarée pour prendre ses biens personnels, leur disant (qu'il ne resterait pas dans la ville, et) qu'il en sortirait pour venir les rejoindre. Les émirs le lui permirent. Il pénétra dans Césarée, il y prit ses richesses, emmena ses femmes, et il en sortit durant la nuit, se dirigeant vers Dokak².

Quand (les émirs) eurent acquis la conviction que le fils du parvana était parti pour Dokak, Sharaf ad-Din ibn al-Khatir fit partir son frère, Ziya ad-Din (pour la cour d'al-Malik al-Zahir), accompagné de trente-sept personnes choisies parmi ses officiers. Saïf ad-Din Douroumadaï, de son côté, envoya son fils, Sinan ad-Din, avec vingt personnes, au sultan d'Égypte, al-Malik az-Zahir. Sharaf ad-Din ibn al-Khatir et le sultan seldjokide Ghiyas ad-Din se rendirent à Makanda, et ils décidèrent avec leurs exprès³ qu'ils presseraient le sultan d'Égypte d'entrer dans leur pays, après lui avoir fait prêter le serment de respecter leurs droits.

1. Yakout ne parle pas de cette forteresse, qui paraît dans Nowaïri sous la forme مكندة man. arabe 1578, folio 58 v°. — 2. Il s'agit ici de la ville bien connue de Tokat, comme le montre un passage subséquent de cette chronique (page 426), et sa comparaison avec ce que raconte Nowaïri (Cf. tome XII, 452). Dokak, pour Tokat, avec la confusion de *t* et *k*, comme dans la prononciation *ekcétéra* de *et cætera*, est une forme d'une vulgarité absolue, qu'il faut corriger en Tokat توكات partout où on la rencontre. — 3. Ceux qu'ils devaient envoyer au sultan d'Égypte.

* fol. 52 v. رسالهم انهم يحثوا السلطان على المسير اليهم بعد ان يستحلفوه لهم. فلما وصلوا الى السلطان واجتمعوا به وعرفوه بما جرى وحثوه على التوجه فكان جوابه انهم استعجلتم فانني كنت قد وعدت معين الدين البروانة قبل توجهه الى الاردن اني في اواخر السنة ادخل البلاد بعساكري فانها في مصر وما يمكنني ان ادخل البلاد بمن معي من العساكر واما رحيل مهذب الدين الى دوقاق فنعلم ما فعل فانه كان مطلعاً على ما بيني وبين والده ثم امر بانزالهم واكرامهم فلما استقر بهم القرار طلب ضياء الدين ان يجتمع بالسلطان خلوة فاجابه فلما اجتمع به قال متى لم يقصد السلطان البلاد في هذا الوقت لم آمن على اخي شريف الدين ان يقتل هو ومن معه من الامراء الذين حلفوا وان كان ولا بد فبيعت السلطان من فيه قوة ونجدة حتى يكونوا له ظهراً ويتمكن من الخروج من البلاد. فقال لهم ارى من

1. الاردن Lire.

* fol. 52 v. Quand ces ambassadeurs arrivèrent à la cour du sultan, ils obtinrent une audience, au cours de laquelle ils lui firent connaître les événements qui venaient de se passer, et ils le pressèrent de marcher vers le pays de Roum: le sultan leur répondit: « Vous avez réellement agi avec trop de précipitation! J'avais promis au parvana Mo'in ad-Din, avant qu'il ne se rendit à Fordou¹, qu'à la fin de l'année, j'entrerais dans le pays de Roum avec mes troupes. Or, mon armée est en Égypte², et il m'est impossible d'envahir le pays de Roum avec les effectifs que j'ai ici sous la main. Quant à ce qui est du départ de Mouhazzab ad-Din pour Dokak, ce qu'il a fait là est bien, car il connaît les conventions qui ont été stipulées entre moi et son père. »

Il donna ensuite l'ordre de les faire descendre dans leurs appartements, et il les combla de marques d'honneur. Quand les ambassadeurs des émirs saldjoukides se furent reposés chez eux, Ziya ad-Din sollicita la faveur d'obtenir une entrevue secrète avec le sultan, ce qui lui fut accordé. Lorsqu'il se trouva en tête-à-tête avec le sultan, il lui dit: « Si le sultan n'envahit pas immédiatement le pays de Roum, je n'ai aucune confiance dans le sort de mon frère, Sharaf ad-Din: je n'éprouve aucun doute qu'il ne soit tué, lui, et les émirs qui ont prêté serment (au sultan d'Égypte). C'est ainsi que se passeront les choses, et il n'y aura aucun moyen de les empêcher; aussi, que le sultan envoie des gens qui aient la force et le courage, pour qu'ils lui prêtent secours, de façon qu'il puisse sortir du pays de Roum. »

Le sultan leur dit: « Ce que je vois de mieux pour vous, c'est de re-

1. La cour d'Abagha, souverain mongol de l'Iran. — 2. Le sultan d'Égypte était alors à Homs.

المصلحة ان نرجعوا الى بلادكم وتحصنوا قلاعكم وتحتموا بها الى ان ارجع الى مصر واربع
 خيالي واعود اليكم في زمن الشتاء فان ابيار الشام في هذا الوقت قد غارت وقيل ماء¹ بها
 ثم ان السلطان استصحبهم معه فلما وصل الى حماة استصحب معه صاحبها وسار الى حلب
 فلما حل بها جهز سيف الدين بلبان² الزينبي في عسكر وبعثه الى الروم ليحضر السلطان
 غياث الدين وشرف الدين بن الخطير ومن معهم من الامراء الروميين فلما وصل الزينبي
 كينوك³ وردت القصاد اليه واخبروه ان البروانة قد عاد الى الروم وهو في خدمة منكوسر
 واخوته اولاد هولاوون في ثلثين الف فارس فكتب الى السلطان وعرفه فظن السلطان ان
 التتار اذا سمعوا به في عسكر قليل يقصدونه فرحل من حلب الى دمشق ثم الى مصر

1. Il faut lire الماء. — 2. Man. كسينك : ديكات dans Nowaïri.

tourner dans votre pays, de renforcer la défense de vos forteresses, de vous y retrancher, jusqu'à ce que je sois retourné en Égypte, que j'aie mis ma cavalerie au vert, et que je sois revenu vers vous, à l'époque de l'hiver. En effet, maintenant, les puits de la Syrie sont à sec, et il ne s'y trouve presque point d'eau. »

Le sultan les emmena avec lui. Quand il fut arrivé à Hamah, il se fit accompagner par le prince de cette ville, et il se dirigea sur Alep. Quand il fut parvenu dans cette localité, il plaça Saïf ad-Din Balaban¹ az-Zaïni à la tête d'un corps d'armée, et il l'envoya dans le pays de Roum, avec la mission de lui en amener le sultan Ghiyas ad-Din, Sharaf ad-Din ibn al-Khatir, ainsi que les émirs saldjoukides qui se trouvaient avec eux².

Quand Saïf ad-Din Balaban az-Zaïni arriva à Kinouk³, il reçut des courriers, lesquels lui apprirent que le parvana était revenu dans le pays de Roum, et qu'il se trouvait sous les ordres de Mankou Témour et de ses frères, fils d'Houlaoum, avec trente mille cavaliers. Il écrivit au sultan d'Égypte pour porter cette nouvelle à sa connaissance; le sultan pensa que les Tatares, apprenant qu'il se trouvait à la tête d'une armée peu nombreuse, étaient en marche pour venir l'attaquer. Aussi, il rétrograda d'Alep à Damas, puis il rentra au Caire. Az-Zaïni y revint après lui.

1. Pour les soustraire à la vengeance des Mongols qui ne pouvaient manquer de revenir dans l'empire saldjoukide. — 2. Cette localité paraît sous ce même nom dans Nowaïri; Baïbars, partant d'Aintab pour envahir le pays de Roum, passe à Dalouk ددوكى, Marlj ad-Dibadj, Kinouk كسينك, Gueuk-sou ككت « la rivière bleue », Aktchadiz اکتچاديز, qu'il faut corriger en اکتچادربند Aktchadarband (man. arabe 1578, fol. 91 r°).

ثم عاد الزينبي * قال المؤرخ ولما وصل معين الدين البروانة ومنكوتسر اخو ابغا الى الروم وذلك في اوائل شهر ربيع الاخر اظهر لهم شرف الدين بن الخطير الماينة وعزم على ان يلتقيهم فسقه رايه من معه وقالوا كيف تلتقى باربعة الاف فارس ثلثين الف من المغل * فعلم انه مقتول لا محالة فقصده قلعة لؤلؤة¹ ليتحصن بها فلم يمكنه واليها ان يدخلها بجماعة بل بمفرده فدخل اليها وحده ومعه امير علم الذي له لا غير وكان شرف الدين قد آسى الى هذا امير علم من مدة ستة عشر² سنة * فقال امير علم لوالى القلعة احتفظ به حتى تسلمه لابغا فقبض عليه وبعثه الى البروانة فلما نظره عليه سبه وصق في وجهه وأمر ان

1. Man. اللؤلؤة: il faudrait, pour que la forme fut correcte, اللؤلؤة. — 2. Lire عشرة.

• L'historien a dit : Quand le parvana Mo'in ad-Din et Mankou Témour, frère d'Abagha, arrivèrent dans le pays de Roum, et cela dans les premiers jours du mois de Rabi' second, Sharaf ad-Din ibn al-Khatir montra l'hostilité qu'il ressentait contre eux, et il conçut le projet d'aller leur livrer bataille; mais ses officiers traitèrent son plan de pure folie, et ils lui dirent : « Comment veux-tu aller, avec quatre mille cavaliers, engager le combat avec trente mille Mongols ? »

(Sharaf ad-Din ibn al-Khatir) comprit qu'il serait infailliblement tué; il se dirigea sur la forteresse de Louloua, dans l'intention de s'y retrancher; mais le gouverneur de la citadelle ne lui permit pas d'y pénétrer avec une troupe armée, mais bien tout seul. Il y entra donc seul, accompagné de son émir porte-étendard, qui lui appartenait¹, et d'aucune autre personne. Sharaf ad-Din subvenait aux besoins de cet officier depuis un laps de temps de seize années.

L'émir porte-étendard dit au gouverneur de la forteresse : « Assure-toi de sa personne pour le livrer à Abagha. » Le gouverneur fit arrêter Sharaf ad-Din ibn al-Khatir, et il l'envoya au parvana. Quand le parvana l'aperçut, il l'injuria, et il lui cracha à la face; puis, il ordonna qu'on le surveillât étroitement (de façon qu'il ne pût s'échapper). Parmi les généraux tatars qui se trouvaient alors avec le parvana, se trouvaient Totaoum², Guiréi³ et Boughou Noyan⁴.

1. Au sens que ce mot avait en France, à l'époque de la monarchie; en fait, امير علم est une forme persane, qu'il faut lire *amir-éalam*. En arabe, il faudrait au moins أمير علمدار. — 2. Ce nom est le mongol *totaghoun* « incomplet, infirme », avec la chute de la gutturale intervocalique: ce mot se présente aujourd'hui sous la forme *dotaghoun*, *dotoghoun*, *cotaghoun*, avec l'affaiblissement du *t* en *d*. — 3. Le nom de Guiréi a été couramment porté par les souverains tchinkizkhanides de Crimée. — 4. Sur cet officier mongol, voir page 391 du présent fascicule.

يحتاط عليه وكان بصحبة البرواناة من مقدمين التتارا تتاوون¹ وكراى وبقو نوين² فجلسوا
 هولاء المقدمين³ والبرواناة فى مجلس واحد وحضروا جميع التتار واحضروا السلطان غياث
 الدين ومن واقفه من الامراء على طاعة الظاهر ثم قالوا لغياث الدين ما حملك على خلعتك
 طاعة ابغا واتيادك الى صاحب مصر فقال لهم انا صبى وما علمت الصواب حتى اتبعه ولما
 رأيت اكابر دولتى قد فعلوا ذلك خفت ان متى لم أوافقهم سلمونى⁴ قال فهض معين الدين
 البرواناة الى شجاع الدين قايا الحصنى اللالا⁵ فقتله بيده ثم احضر سيف الدين طرنتاى
 ومجد الدين اتابك⁶ وجلال الدين المستوفى وسألوهم عن انقيادهم لصاحب مصر وخلعهم
 طاعة ابغا فقالوا شرف الدين بن الخطير امرنا بذلك وخفنا ان نحن⁷ خالفناه فعل بنا كما

1. Lire التتار. — 2. Man. ساوون. — 3. Man. بتقويون. — 4. Lire المقدمين.
 — 5. Man. اللالا. — 6. Lire الاتابك, avec l'article. — 7. Lire اننا.

Ces généraux tatars et le parvana vinrent tenir une cour de justice *101.53 v.
 solennelle, à laquelle assistèrent tous les Tatars; ils firent comparaître par
 devant eux le sultan Ghiyas ad-Din, ainsi que ceux de ses émirs qui s'étaient
 accordés avec lui pour reconnaître la suzeraineté d'al-Malik az-Zahir. Puis,
 ils dirent au sultan Ghiyas ad-Din : « Qu'est-ce qui t'a porté à te soustraire
 à l'obéissance que tu dois à Abagha, et à obéir aux ordres du souverain de
 l'Égypte? — Je suis un enfant, leur répondit le sultan saldjoukide, et je ne
 connaissais pas le droit chemin, de façon à le suivre. Quand j'ai vu que les
 grands personnages de mon empire avaient agi ainsi, j'ai eu peur, si je ne
 faisais point comme eux, qu'ils ne me livrassent à lui. »

L'historien a dit : A ce moment, le parvana Mo'in ad-Din se leva,
 marcha sur Shodja 'ad-Din Kabiya al-Hisni al-Lala', et le tua de sa propre
 main. On fit ensuite comparaître Saïl ad-Din Dourounadaï, Madjd ad-Din
 l'atabek, Djalal ad-Din, le mostaufi, et on les interrogea sur la raison
 qui les avait portés à obéir au souverain de l'Égypte, et à se soustraire à l'o-
 béissance qu'ils devaient à Abagha. « C'est Sharaf ad-Din ibn al-Khatir
 qui nous a ordonné de le faire, répondirent ces personnages; nous avons
 craint, si nous transgressions ses ordres, qu'il n'agit avec nous, comme il
 l'avait fait à l'égard de Tadj ad-Din². »

1. *Lala*, en turk, signifie « précepteur »; c'est, avec *l = m*, le mongol *blama*, qui
 transcrit le tibétain *bla-ma*, qui traduit le sanskrit *gourou* « directeur spirituel », et
 se prononce *lama*. Ce personnage était le précepteur du sultan Ghiyas ad-Din; ce fut
 pour le châtier de n'avoir pas éclairé la conscience de Ghiyas ad-Din que le parvana
 l'assassina. — 2. Qu'il avait fait assassiner, comme cela est raconté plus haut, page 412.

فعل بتاج الدين * فاحضروا شرف الدين بن الخطير وسألوه عن ذلك فقال شرف الدين للبرواناة أنت حرّضتني على ذلك وذكر له المكاتبات التي كاتبها السلطان الملك الظاهر فأنكر البرواناة ما آدّعه عليه ابن الخطير فكتبوا بجميع ذلك الى ابغائه ثم سألوا شرف الدين بن الخطير عن سيف الدين طرنتاي ومجد الدين الاتابك هل كانوا موافقين في¹ الاتقياد فانكر وقال * انا كلّفتمهم ذلك والزمتهم بارسال الرسل اليه فامر تتاوون² بضربه بالسياط * fol. 57 r. حتى يقربمن كان معه فاقتر على نور الدين حيجك³ وسيف الدين قلاووز وعلم الدين سنجر الجمقدار وغيرهم * فلما تحقّق البرواناة أنّه مقتول باقرار شرف الدين عليه بعث اليه يقول متى قتلوني لم يبقوك بعدى فاعمل على خلاص نفسك ونفسي بحيث اذا حضرت

1. Le manuserit omet في. — 2. Man. باوون. — 3. Man. حيجا.

Les inquisiteurs firent alors venir Sharaf ad-Din ibn al-Khatir, et ils le questionnèrent sur ces faits. « C'est toi qui m'as incité à agir comme j'ai agi », dit Sharaf ad-Din au parvana, et il lui rappela les lettres qu'il avait écrites au sultan al-Malik az-Zahir. Mais le parvana nia la réalité des accusations qu'Ibn al-Khatir venait de porter contre lui. Les généraux tatars rédigerent un rapport sur toute cette affaire, et ils l'envoyèrent à Abagha.

Ensuite, ils interrogèrent Sharaf ad-Din ibn al-Khatir au sujet de Saif ad-Din Douromnadaï et de Madjd ad-Din al-Atabek, pour savoir s'ils s'étaient concertés avec lui dans le but de reconnaître la suzeraineté d'al-Malik az-Zahir. Il répondit que non, et dit : « C'est moi qui les ai forcés à agir ainsi, et qui les ai obligés à lui dépêcher des exprès pour s'aboucher avec lui. » Totaoun * fol. 57 r. ordonna qu'on le frappât à coups de knout, jusqu'à ce qu'il eût dénoncé ses complices. Il avoua les noms de Nour ad-Din Tchètehek¹, de Saif ad-Din Koulaouz², de 'Alam ad-Din Sindjar, le djoumakdar, et d'autres officiers.

Quand le parvana eut compris qu'il était perdu par la dénonciation que Sharaf ad-Din avait lancée contre lui, il lui envoya quelqu'un pour lui dire : « Quand ils m'auront tué, ils ne te laisseront pas en vie après moi.

1. *Tchètehek*, en mongol, signifie « fleur »; on pourrait lire *حيجك*, en mongol, *tché-tchen* « sage ». — 2. *قلاووز* est le même mot que *قلاغوز*, *koulaghouz*, *koulaouz*, « guide, qui indique le chemin »: il serait, avec une correction insignifiante, *قلاوون*, *khulaghoun*, « chaud, brûlant », qui correspond au turk *isigh* *ايسغ*, ou plutôt *ghalaghoun* « oiseau aquatique »: *khoulagh-ghouz*, pour *khoulagh-ghour*, par rhotacisme, est « celui qui mame l'aiguillon » *قلاوون* *khoulagh*, ou « celui qui se sert de l'oreille » *khoulagh* pour se faire écouter; cf. le réfléchi du factitif *khoulagh-la-sh-mak* « user de l'oreille pour soi, réprimander ». Le suffixe *-ghour*, *-ghoul*, forme en mongol des noms d'agent: *yasakh-ghour* « qui fait observer le règlement » *yasakh*, *yasakh-*

وضربت تاني مرة وسلت عن الحال فارجع عما قلت واعتذر انك اعترفت من المر الضرب فلما احضر وضرب وسل قال ما امرني الا البروانة فبعث تتاوون الى ابغا وعرفه ذلك وامر ان يضرب في كل يوم مائة سوط حتى يعود جواب ابغا فعاد جوابه بقتله فقتل^١ وبعث الى قونية براسه واحدى قدميه وفترق جميع اعطائه^٢ في سائر بلاد الروم وقتل معه سيف الدين قلاووز وعلم الدين الجمقدار وشرف الدين محمد الاسهباني نائب الروم وجماعة كثيرة من التركمان^٣ وفدا^٤ نفسه طرنتاي بمائتي فرس واربع مائة الف درهم بعد

1. Lire الضرب. — 2. Man. تتاوون. — 3. Lire اعطائه. — 4. Lire ددى.

C'est pourquoi, travaille à te sauver, et à me sauver en même temps; fais en sorte, quand tu comparaitras devant les inquisiteurs, lorsqu'on te frappera une seconde fois (à coups de knout), quand on te demandera de révéler la vérité sur ces faits, de revenir sur les déclarations que tu as faites. Quant à moi, j'alléguerai comme excuse que tu m'as fait ces aveux que par suite de la souffrance que tu ressentais des coups que l'on te portait. »

Quand on l'eut amené, lorsqu'on l'eut knouté, quand on l'eut interrogé, Sharaf ad-Din dit : « Personne ne m'a donné d'ordre, si ce n'est le parvana. » Totaoun envoya un exprès à Abagha pour lui apprendre ce fait, et il ordonna que, chaque jour, l'on frappât Sharaf ad-Din de cent coups de knout, jusqu'à ce que vint la réponse d'Abagha. La réponse arriva : elle enjoignait de le mettre à mort, ce qui fut exécuté.

On envoya sa tête à Konia, ainsi qu'un de ses pieds, et l'on répartit tous ses membres dans les diverses provinces du pays de Roum. En même temps que lui, furent mis à mort Saïf ad-Din Koulaouz, Alam ad-Din, le tehomakdar, Sharaf ad-Din Mohammad al-Ispahani, vice-roi de l'empire saldjoukide, et un grand nombre de Turkomans.

Douromadaï parvint à se tirer d'affaire en donnant deux cents chevaux et quatre cent mille dirhams, après être allé implorer des émirs mongols pour

ghoul, d'où la forme réduite russe *ésaoul* « capitaine »; *yourta-ghoul* « troupe de choc », cf. *yourta-mak* « attaquer », *yourta-ma*, *yourt-ish* « marche forcée »; *kara-ghoul* « qui observe », du verbe mongol *khara-khou*, en turk *khara-mak* « observer », pour *khara-gh-khou*, *khara-gh-mak*, cf. *khara-gh* طراغ, فراغ « prunelle de l'œil », puis « noir de la prunelle », puis simplement « noir », ce qui est le sens courant du turk *khara-kara* فرا: cf. les mots mongols *khara-gha* « vue, point de mire », *khara-gha-tou* « qui voit », *khara-mal* « visible », *khara-ghan* « poste de guet », *khara-tcha* « vue », *khara-tchi* « individu qui espionne pour la police ».

ان دخل على بعض امرآء المغل حتى ابقوه ثم خرج البرواناة الى البلاد فطاف بها بعسكره وقتل من وجد بها وضواحيها من المفسدين * وكان لما قتل شرف الدين بن الخطير اتصل خبره الى اخيه ضياء الدين محمود فسأل * السلطان عن خبره فاجبره ان اخوه¹ قد قتل * fol. 54 v.
 وكان سبب قتله اقراره على البرواناة بمكاتبتهم² * ثم امر السلطان بالقبض على سنان الدين موسى وعلى يوسف اخو³ * مجد الدين الاتابك وعلى الحاجي اخو³ جلال الدين المستوفى وحبسهم بالقلعة وكذلك اتباعهم في خزانة البنود وذلك يوم الثلاثاء سابع عشر جمادى الاول ولم يزلوا محبوسين الى شهر ربيع الاخر سنة سبع وسبعين وثمانه فافرج عنهم السلطان الملك السعيد بعد وفاة والده الظاهر * وفيها كان عرس الملك السعيد عند عود السلطان

1. Lire اخاه. — 2. Le manuserit a مكاتبتى. — 3. Lire اخى.

qu'on lui laissât la vie. Le parvana, après ces événements, fit une expédition dans le pays, et le parcourut avec son armée; il tua tous les individus qu'il y trouva, et qui s'étaient rendus coupables d'avoir provoqué des troubles, ainsi que dans les provinces qui en étaient frontières.

Quand Sharaf ad-Din ibn al-Khatir eut été assassiné, la nouvelle en parvint à son frère, Ziya ad-Din Mahmoud. Le sultan d'Égypte lui demanda des explications sur cette affaire. Ziya ad-Din lui apprit, qu'en effet son frère * fol. 54 v. avait été mis à mort, et qu'il avait été perdu par l'accusation qu'il avait formulée contre le parvana d'avoir entretenu une correspondance avec lui¹.

Le sultan ordonna alors qu'on arrêtât Sinan ad-Din Mousa, 'Alî Yousouf, frère de Madjd ad-Din, l'atabek, Hadji, frère de Djalal ad-Din, le mostaufi², et qu'on les emprisonnât dans la Forteresse (de la Montagne); il ordonna en même temps que l'on enfermât leurs affidés dans le dépôt des étendards³; cela se passa le mardi, dix-septième jour du mois de Djoumada premier, et ces gens restèrent enfermés dans leur prison jusqu'au mois de Rabi' second de l'année 677. Le sultan as-Malik al-Sa'id les rendit alors à la liberté, après la mort de son père, az-Zahir.

Cette même année, furent célébrées les noces d'al-Malik as-Sa'id, quand le

1. Avec le sultan d'Égypte. — 2. Ces officiers étaient les émirs qui avaient déserté les étendards seldjoukides pour passer au service du sultan; on ne voit pas ce que Baibars avait à leur reprocher. — 3. C'est ainsi que Makrizi, dans le *Khitat* (man. arabe 1731, fol. 349 v°), entend le terme *bounoud*, pluriel du persan *band*, qu'il explique par الرايات والاعلام, ce qu'à son époque on nommait العصائب الساطانية « Les drapeaux impériaux ». Ce dépôt dépendait du grand château القصر الكبير, et il lui était configu, entre le château de Shouk قصر الشوك et la porte de la fête باب العيد. Il avait été bâti par le khalife fatimite az-Zahir li-'Az Din Allah, et il s'y trouvait 3,000 ouvriers.

من الشام ولبس الجيش جميعه ولعب في الميدان الاسود تحت القلعة وكان مهمّ عظيم واخلع على جميع الامراء والمقدمين واکابر الدولة ذكر دخول السلطان الروم نوبة قيسارية وفيها برز يوم الخميس العشرين من رمضان من القاهرة ورّتب الامير شمس الدين اقسنقر الفارقاني نائباً بالديار المصرية في خدمة ولده الملك السعيد وترك عنده خمسة الاف فارس لحفظ البلاد ثم رحل ثاني وعشرين الشهر ومار الى دمشق فدخلها يوم الاربعاء سابع عشر شوال وخرج منها العشرين منه ودخل حلب عاشر ذي القعدة وخرج منها يوم

sultan s'en revint de Syrie. Toute l'armée se mit en grande tenue, et fit la parade dans l'Hippodrome noir, au-dessous de la Forteresse; ce fut une fête splendide. Le sultan donna des vêtements d'honneur à tous les émirs, à tous les officiers commandants, et à tous les dignitaires de l'État.

Récit de l'invasion, par le sultan, du pays de Roum, qui se termina par la prise de Césarée. Cette année, le jeudi, vingtième jour du mois de Ramadhan, le sultan partit du Caire. Il nomma l'émir Shams ad-Din Ak-Soukor al-Farikani aux fonctions de vice-roi dans l'empire égyptien, sous la souveraineté de son fils, al-Malik as-Sa'ïd; il laissa sous son commandement cinq mille cavaliers, pour défendre le pays.

Le vingt-deuxième jour de ce même mois, il s'éloigna du Caire, et marcha vers Damas, où il fit son entrée, le mercredi, dix-septième jour de Shawval. Il en partit le vingt, et entra à Alep, le dixième jour du mois de Zilka'da¹; il quitta cette ville le jeudi suivant, et arriva à Hailan², d'où il envoya à l'émir Nour ad-Din 'Alî ibn Mahalli, qui était gouverneur à Alep, l'ordre de se

1. Moufazzal a commis ici une grave erreur : Nowaïri dit, en effet man. 1578. fol. 90 v°), que Baïbars entra à Alep, le mercredi 1er Zilka'da, et qu'il en partit le lendemain, jeudi, deux de ce mois : *ووصوله الى حلب في يوم الاربعاء مستهل ذي القعدة وخرج منها في يوم الخميس ثاني الشهر*. D'ailleurs cette assertion de Moufazzal est en contradiction absolue avec la suite du récit de Nowaïri, suivant lequel al-Malik az-Zahir fit une étape d'Alep à Hailan, et quitta Hailan, le 3 de ce mois. Si al-Malik az-Zahir était entré à Alep, le mercredi 10, s'il en était parti le jeudi 11 pour Hailan, il n'aurait pu quitter cette localité le 3. Il faut comprendre avec Nowaïri, dont Moufazzal a défigurè le récit, que Baïbars entra à Alep le 1er Zilka'da, qu'il en partit le 2 pour Hailan, d'où il décampa le 3. Il est possible que Moufazzal ait utilisé un manuscrit fautif de Nowaïri; mais il se peut aussi que, dans son autographe, il ait écrit les dates en chiffres, en laissant à son copiste le soin de les transcrire en lettres, qu'il ait écrit *العدد ذي القعدة*, que son scribe, par suite d'une tache quelconque, a lu *أشهر ذي القعدة*, d'où la leçon *في شهر ذي القعدة*, qui est absurde. — 2. Nom d'un village pres d'Alep, où se trouvent des sources thermales que des canalisations conduisaient à Alep. Yakout, II, 382).

الخميس فنزل حيلان وتقدم الى الامير نور الدين على ابن محلى النائب بحلب ان يتوجه الى الساجور¹ ويقيم على الفراء² بمن معه من عسكر حلب لحفظ المخاض ليلا يعبرها³ * fol. 55^r. احد من التتار قاصدا الشام⁴ ووصل الى الامير نور الدين الامير شرف الدين عيسى بن مهنا فبلغ نواب التتار بالعراق نزولهم⁵ على الفراء⁶ فجهزوا لهم جماعة من عرب خفاجة تكبسهم فتوجهوا فوصل الخبر الى نور الدين بن محلى فركب اليهم والتفاهم فكسرهم واخذ منهم الف ومائتي جمل⁷ ورحل السلطان من حيلان⁸ يوم الجمعة ثالث الشهر الى عين تاب⁹

1. Lire الفراءات. — 2. Lire قاصدا الى الشام ou قاصدا الشام. — 3. On attendrait نزولها, et le duel dans le reste de la phrase, à moins que le pluriel ne signifie les émirs et les troupes musulmanes dans leur pluralité. — 4. Lire الفراءات. — 5. Man. حيلان. — 6. Man. عن تاب.

rendre sur le Sadjour¹, et de déployer au long de l'Euphrate les troupes d'Alep qu'il avait sous ses ordres, pour en défendre les gués, de façon à empêcher qu'un seul Tatar les franchit dans l'intention d'attaquer la Syrie.

* fol. 55^r.

L'émir Sharaf ad-Din 'Isa ibn Mohanna vint se joindre à l'émir Nour ad-Din. Les généraux des Tatars, qui se trouvaient dans l'Irak, apprirent que les troupes de Nour ad-Din et de Sharaf ad-Din étaient venues prendre position le long de l'Euphrate (pour le surveiller), et ils envoyèrent contre eux un fort contingent des Arabes de la tribu de Khafadja pour leur livrer bataille. Ces Arabes se mirent en marche; mais Nour ad-Din ibn Mahalli fut averti de leurs intentions; il monta à cheval, se porta à leur rencontre, les battit, et leur captura douze cents chameaux.

Le sultan partit de Hailan, le vendredi, troisième² jour du mois, et se dirigea sur 'Ain-tab³, puis sur Dalouk⁴, puis sur Mardj ad-Dibadj⁵, puis sur Kinouk, puis sur le Fleuve bleu⁶, d'où il marcha sur Aksha Darband⁷, où il

1. Nom d'un cours d'eau qui passe à Manbidj Yakout, III, 7. — 2. Sur cette date, voir la note de la page précédente. — 3. La « bonne source », en syriaque; nom d'une forteresse entre Alep et Antioche, connue également sous le nom de Dalouk دالوك, qui est le nom de son territoire (Yakout, III, 759). — 4. Dans Nowaïri, man. 1578, fol. 91^r, دالوك. Sur ce nom, voir la note précédente. — 5. Nom d'un wadi, à 10 milles de Massisa (Yakout, IV, 477). — 6. ككع عب Guenk sou, dans Nowaïri, *ibid.*, traduction turke de النهر الازرق. — 7. Nowaïri, *ibid.*, اصحادر, qu'il ne faut point lire اصجداز, la « forteresse blanche », et qui est une faute pour اصحادر, comme on le voit par un passage de ce même historien, cité à la page 432, dans lequel il est certain qu'il s'agit bien d'un défilé, دَرَبْد. Aksha de Moufazzal est une forme qui équivaut à akcha de Nowaïri, avec *sh* arabe transcrivant régulièrement le *ch* turk. Akcha darband signifie « le défilé blanc de neige ».

م الى داوك م الى مرج الدياج¹ ثم الى كينوك² ثم الى الزهر الازرق ثم رحل الى
اقشا درند فوصله يوم الثلاثاء سابع ذى القعدة فقطعه في نصف نهار فلما خرج منه
اشتت العساكر فسدت الفضا وملاّت الدنيا: فحينذ قدم الامير شمس الدين سقر الاشقر
على جماعة من العساكر وامره بالمسير بين يديه فوقع على طائفة من التتار عدتها ثلاثة
الاف فارس ومقدمهم يسمى كراى فكسرهم واسر منهم طائفة وذلك يوم الخميس تاسع
الشهر³ ثم وردت الاخبار على السلطان أنّ عسكر الروم والمغل مع تتاوون⁴ والبرواناة
وانهم نازلين⁵ على نهر صيحان فلما اشرف العسكر المنصور على صحراء⁶ البستين شاهدوا
التتار قد رتبوا عسكرهم اطلاقاً في كلّ طلب الف فارس وعزلوا عسكر الروم ناحية لآلة
يكن مخامر عليهم وجعلوا عسكر الكرج طلباً واحداً^{*} فلما التقوا الجمعان حملت ميسرة

1. Man. المرج الدياج. 2. Man. كينوك. — 3. Man. تتاوون. — 4. Lire نازلون. —
5. Lire نازلين. — 6. Lire صحراوات.

arriva, le mardi, septième jour du mois de Zilk'ada; il le franchit à la moitié
du jour, et, quand il en fut sorti, les troupes se déployèrent: elles débordaient
dans la plaine et remplissaient le monde.

A ce moment, le sultan envoya l'émir Shams ad-Din Soukor al-Ashkar,
avec un détachement de l'armée, en avant-garde, et il lui ordonna de marcher
devant lui. L'émir tomba sur un corps de Tatars composé de trois mille
cavaliers, dont le commandant se nommait Guirét; il les mit en déroute, et en
fit prisonniers un certain nombre. Cela se passa le jeudi, neuvième jour de ce
même mois.

Le sultan d'Égypte reçut ensuite la nouvelle que l'armée saldjoukide
et mongole se trouvait avec Totaoun et le parvana¹, et qu'ils campaient
aux rives du fleuve Saïhoum. Quand les troupes victorieuses² débouchèrent
sur les plaines d'al-Bouloustain, elles virent que les Tatars avaient réparti
leur armée en régiments, dont chacun comprenait mille cavaliers. Ils avaient
mis l'armée saldjoukide à part, dans la crainte qu'elle ne se livrât à quelque
trahison contre eux³, et ils avaient formé un seul régiment du contingent
des Géorgiens.

* fol. 55 v.

Quand les deux armées prirent le contact, l'aile gauche des Tatars chargea

1. Nowaïri dit plus explicitement que les troupes mongoles étaient sous le com-
mandement de Totaoun تاتاون, et celles du sultan saldjoukide sous le commandement
du parvana. — 2. Les troupes du sultan d'Égypte. — 3. En leur tirant dans le dos, par
exemple.

التار حملة واحدة وصدموا سنجقية السلطان وحملت منهم طائفة بينهم¹ وشقوها وساقوا الى الميمنة فلما رآهم السلطان كذلك ردفهم بنفسه ولاحت منه التفاته فرأى الميسرة وقد حملت عليها ميمنة² التار فكادت أن تتأخر فامر صاحب حماة اصحابه وكلماته بارادها ثم حملت العساكر حملة واحدة جملة مع اكمال على الله وحده لا يبد ولا يساعد فطحنوا التار طحنًا³ فلما رأوا⁴ التار ان لا ملجاء لهم من القتل والاسر ولا منجاة⁵ من القهر والقسر نزلوا عن خيولهم وقاتلوا فلم يغنى عنهم شيئًا⁶ وانزل سكينته على المؤمنين وخذل

1. On attendrait grammaticalement *بينها*, par accord avec *سنجقية*, mais l'accord se fait plutôt avec le concept des hommes qui formaient le centre musulman. — 2. Ce mot est réécrit sur un grattage. — 3. Lire *أروا*. — 4. Lire *منجى* ou *منجاة*. — 5. Lire *شيء*.

d'un seul bloc, et fondit sur les troupes qui formaient la garde des étendards du sultan¹; un corps de Tatars (rompit le front musulman); les Tatars lancèrent une charge entre les lignes musulmanes, les traversèrent, et poursuivirent leur course sur l'aile droite². Quand le sultan vit la marche des Tatars, il se mit en personne à leur poursuite; quand son attention put se porter sur l'évolution de la bataille, il vit que l'aile gauche de son armée avait été attaquée par la droite des Tatars, et qu'il s'en fallait de peu qu'elle ne lâchât pied. Le prince de Hamah ordonna alors à ses officiers et à ses soldats de lancer une contre-attaque sur l'assaillant; il prit la tête de la charge, et les troupes se précipitèrent toutes sur l'ennemi, d'un seul bloc, en mettant leur confiance entière dans le Dieu unique, et non dans l'aide et le secours des hommes³. Les Musulmans broyèrent les Tatars comme sous une meule.

Quand les Tatars s'aperçurent qu'ils ne pouvaient échapper à la mort, ou ne pas tomber aux mains des Musulmans, et qu'il leur était impossible de se soustraire aux coups de leurs ennemis, ils mirent pied à terre, et com-

1. *Sandjaki*, adjectif arabe dérivé du turk *sandjak* « étendard »; les étendards impériaux étaient confiés à des régiments d'élite: leur disparition du champ de bataille entraînait toujours la déroute de l'armée, ce qui est très important, si l'on veut suivre le développement de l'action. Ce corps d'élite était au centre, ce que l'auteur a oublié de dire. Il est visible que Moufazzal a copié ce passage, qui détonne au milieu des médiocrités de son style, dans Ibn 'Abd az-Zahir. *السلطانية*. — 2. De façon à la prendre à revers après avoir rompu le centre. — 3. Pour compléter l'enfoncement du centre et le refoulement de l'aile droite des Égyptiens, l'aile droite mongole attaque, pour l'enfoncer, l'aile gauche égyptienne, de façon à faire pivoter toute la ligne de bataille de Baïbars autour de l'emplacement de son centre. Le prince de Hamah rétablit la situation en engageant des troupes, qui permettent un rétablissement sur l'aile gauche.

القوم الطغاة الكافرين¹ ففرّوا فرار الشاة من الذئب وكان يوماً على الكافرين عسير² قتل فيه من التتار المأمور والامير³ فانهمزوا وطلبوا رؤوس³ الروابي والجمال خوفاً من السيف او القيود والجمال واستشهد في ذلك اليوم من الامراء الامير شرف قيران العلاني والامير عز الدين اخو السحندى ومن المماليك السلطانية سيف الدين قليج الجشكير وعز الدين ايبك السنقرى⁴ وأما من اسر من امراء الروميين⁵ وكبرائها⁵ فائنا عشر نفساً وهم مهذب الدين على بن معين الدين البرواناة وابن بنت معين الدين ونور الدين جبرائيل ابن حاجا⁶ وقتلب الدين محمود اخو مجد الدين الاتابك وسراج الدين بن حاجا⁶ وسيف الدين سنقرشاه الزوباشي⁷ ونصرة الدين اخو صاحب سيواس وكمال الدين اسمعيل وحسام

1. Lire الطغاة الكافرين. — 2. Lire عسيرا. — 3. Man. رؤوس. — 4. Il vaut mieux lire من الامراء الروميين, quoique la leçon du manuscrit soit possible. — 5. Man. حاجا. — 6. Man. حاجا; Nowairi, fol. 91 r°, حاجا — 7. Man. الزوباشي.

battirent désespérément; mais leurs efforts ne purent les sauver du désastre, car Allah fit descendre sa quiétude sur les vrais Croyants, et il abandonna à son sort le peuple des tyrans infidèles¹. Les Tatars s'enfuirent, comme le brebis s'enfuit devant le loup, et ce fut une journée terrible pour les mécréants, dans laquelle furent tués, aussi bien le soldat que l'officier.

Les Tatars se sauvèrent et se réfugièrent sur la cime des collines et des montagnes, pour échapper au glaive des Musulmans, à leurs fers et à leurs chaînes. Ce jour-là, furent tués parmi les émirs, l'émir Sharaf (ad-Din) Kiran al-'Alayyi, l'émir 'Izz ad-Din Akhou al-Mohannadi, et, parmi les mam-louks sultaniens, Saïf ad-Din Kilitch, le tehashniguir, 'Izz ad-Din Aïbek al-Sonkori.

Douze des généraux saldjoukides et des grands personnages de cet empire furent faits prisonniers; ce furent : Mouhazzab ad-Din 'Ali, fils du parvana Mo'in ad-Din; le fils de la fille du parvana Mo'in ad-Din; Nour ad-Din Djibraïl ibn Khadja; Kotb ad-Din Mahmoud, frère de l'atabek Madjd ad-Din; Siradj ad-Din ibn Khadja; Saïf ad-Din Sonkorshah, le zoubashi³; Nos-rat ad-Din, frère du seigneur de Sivas; Kamal ad-Din Ismaïl; Hosam ad-

1. Emprunté au Coran. — 2. Khadja est une forme abrégée et très vulgaire de la forme qu'avait à cette époque le mot persan *khwadja* dans la langue égyptienne, *خواجه*, laquelle se prononçait *khadja*, et non *khwadja*, ce que traduit la graphie illettrée *خاجا*; voir page 405. — 3. *زوباشي* est pour *سوباشي* *soubashi*, avec l'équivalence *s* = *z*. *Soubashi*, littéralement, signifie « celui qui a la charge de répartir l'eau ». Cette forme, *zoubashi*, pour *soubashi*, est tout ce qu'il y a de plus vulgaire.

الدين بوكاول¹ وسيف الدين بن الجاويش² وشهاب الدين غازي بن علي التركماني* وأما من مقدمين التتار³ فخمس نفر⁴ وهم زيركي⁵ صهر ابغا وسرطق وحيركيير⁶ وشركده⁷ ونمادية⁸ ونجا معين الدين البروانة وقطع المفاوز والاكام حتى دخل قيسارية في ثاني عشر ذى القعدة واجتمع بالسلطان غياث الدين وبجماعة من الامراء فاخبرهم بالحال وعرفهم أن المغل المنهزمين متى دخلوا قيسارية قتلوا كل من فيها حنقا من المسلمين* وأشار اليهم بالخروج منها فخرج السلطان غياث الدين باهله وماله الى دوقاق وبينهما مسيرة ثلاثة ايام والدين⁹

1. Man. بوكاول; Nowāiri, 91 v°, بركاول. — 2. Man. الجاويش: Nowāiri, fol. 91 v°, الحالس. — 3. Lire التتار. — 4. Lire فخمسة انفار. — 5. Man. زيركت. — 6. Man. حيركيير. — 7. Man. شركده. — 8. Man. نماديد. — 9. Man. الذي.

Din Bukéül¹: Saïf ad-Din ibn al-Tahaouish; Shihab ad-Din Ghazi ibn 'Ali at-Turkomani.

Cinq des généraux des Tatars tombèrent aux mains des Musulmans : Ziréki², gendre d'Abagha, Sartakli, Tchirkir, Shérikdê et Namadia³. Mo'in ad-Din, le parvana, parvint à se tirer du champ de bataille; il traversa sans s'arrêter les plaines et les montagnes, jusqu'à ce qu'il entrât à Césarée, le douzième jour du mois de Zilk'ada. Il y rejoignit le sultan Ghiyas ad-Din et plusieurs émirs; il leur apprit les événements qui venaient de se produire, et il leur assura que les Mongols en déroute, quand ils entreraient dans Césarée, massacraient toute la population, dans leur rage contre les Musulmans.

Aussi leur conseilla-t-il de quitter la ville. Le sultan Ghiyas ad-Din partit de Césarée, emmenant sa famille, et emportant ses biens; il se rendit à Dokak⁴, qui est distante de Césarée de trois jours de chemin. Les

1. Bukéül, anciennement Bukéghur, désignait dans l'empire des Mamlouks, comme chez les Timourides de l'Inde, un officier de bouche. — 2. Le nom de ce gendre d'Abagha ne figure pas dans l'*Histoire des Mongols* de Rashid; l'auteur a voulu transcrire le nom très connu de Shiréki, avec la même transformation du *sh* en *z*, que l'on remarque dans zoubashî, pour soubashi. — 3. Ces trois derniers noms ne se lisent pas dans Nowāiri. Tchirkir est peut-être à rapprocher de *tchirkiré-ku* « crier »; la lecture de ce nom est douteuse; peut-être خيركيير Khirghiz; Shérikdê est Tchériktaï « militaire »; Namadia نمادية est le mongol Nāmtāi « pareil, analogue, qui ressemble à quelque chose », ou mieux Nāimataï « originaire du clan des Nāiman », qui est un nom très fréquent dans l'onomastique des Mongols au XIIIe siècle, avec *ai* rendu *ya*, comme dans Nokhai, que les auteurs arabes nomment Noghaia. — 4. Nowāiri, *ibid.*, folio 91 v°, dit formellement que ce fut à Tokat دوقات que le sultan seldjoukide se réfugia. Ce fait seul suffirait à établir l'identité de la ville à laquelle Moufazzal donne la forme de Dokak avec la cité de Tokat, voir page 413.

حضروا تحت طاعة السلطان من امرآء الروم احدى عشر نفرًا وقاضى القضاة حسام الدين قاتى الروم. قال المؤرخ ولما ظفر السلطان بالاعداء جرد الامير شمس الدين سنقر الاشقر فى جماعة لادراك من فات من المغل والتوجه الى قيساريّة وكتب على يده كتابا بتأمين اهله¹ واخراج الاسواق والتعامل بالدراهم الظاهريّة ثم رحل بكرة السبت حادى عشر ذى القعدة قاصداً قيساريّة² فمر فى طريقه بقاعة سمندوا³ فنزل واليا اليه مدعيا بالطاعة وكذلك والى قاعة درندا ثم قلعة دالوا⁴ والجميع نزلوا تحت الطاعة ولم يزل فى مسيره حتى نزل ليلة الاربعاء الخامس عشر من الشهر بقريّة قريّة من قيساريّة فبات بها فلما اصبح

1. قاصداً الى قيساريّة، ou قاصداً قيساريّة Lire. — 2. اهلها Lire. — 3. احدى عشر نفرًا Lire. — 4. Man. سمندوا. — 5. Lire دالوا.

personnes qui se trouvaient alors présentes, reconnaissant la souveraineté du sultan, étaient onze généraux seldjoukides et le grand kadi, Hosam ad-Din, kadi du pays de Roum.

L'historien a dit : Quand le sultan d'Égypte eut battu les ennemis, il détacha l'émir Shams ad-Din Sonkor al-Ashkar, avec un corps de cavalerie, pour rattraper les Mongols qui avaient échappé au carnage, et poursuivre sur Césarée; il écrivit de sa propre main un rescrit pour rassurer la population de la ville, pour l'inviter à rouvrir les marchés, et à y faire les transactions avec la monnaie d'argent frappée au nom d'al-Malik az-Zahir¹. Il partit ensuite, dans la matinée du samedi, onzième jour du mois de Zilkada, marchant sur Césarée. Le sultan passa dans son chemin par la citadelle de Samandou², dont le gouverneur descendit, pour se présenter devant sa personne, et se ranger sous son obéissance. Le gouverneur de la citadelle de Daranda agit de même, ainsi que celui de la forteresse de Dalou³, qui descendirent de leurs places fortes, et reconnurent la suzeraineté du sultan d'Égypte.

Al-Malik az-Zahir marcha sans aucun arrêt jusqu'à ce qu'il vint camper, durant la nuit du mercredi, quinzième jour du mois, dans un village qui est voisin de Césarée, où il passa la nuit. Au matin, il disposa en ordre les troupes victorieuses, il fit mettre les soldats sous les armes, et il se mit en marche à une allure splendide, paré de ses plus beaux ornements. Quand les habitants de Césarée apprirent l'arrivée des troupes égyptiennes, ils sor-

1. C'est-à-dire qu'il voulait remplacer la monnaie d'argent des Seldjoukides par la sienne. — 2. Cette forteresse, dit Yakout, III, 144, était au milieu du pays de Roum. Moufazzal, dans son ignorance, a pris le ز final de سمندوا pour la conjonction « et », et l'a supprimé comme explétif. — 3. Yakout ne parle pas de ces forteresses.

رتَّب العساكر المنصورة ولبس الجيش واقتل في احسن شأوه وازين صوره فلما احسوا اهل قيسارية بهم خرجوا مستبشرين بلقائه مستمطرين سحائب جوده ولقائه * وكانوا قد اعدوا لنزوله الخيام بوطأة تعرف بكبخسروا¹ فلما قرب منها ترجل وجَّوه العساكر على طبقاتهم ومشوا بين يديه حتى وصل ونزل فلما كان يوم الجمعة سابع عشر الشهر ركب لصلاة الجمعة فدخل قيسارية ونزل بدار السلطان وجلس على التخت ووفاه² بما وعدده به عظيم البخت * وحضر بين يديه القضاة والفقهاء والصوفية وجلسوا في مراتبهم على عادة ملوك السلجوقية³ فاقبل عليهم واصغى اليهم ومد لهم سباطا فأكلوا وانصرفوا ثم حضر الجامع لصلاة الجمعة وخطب الخطيب خطبة بليغة ووصف فيها نعوته⁴ الحسنة واعلنت الناس له بالدعاء * فلما قضيت الصلاة⁴ وفترقت على الطيبين من خزائن رحمة الله الصلات احضرت الدراهم

* fol. 57 r°.

1. Lire بكبخسرو — 2. Lire وفى — 3. Lire السلجوقية — 4. Lire نعوته; نعوته est une faute de sabir; elle montre que l'auteur confondait absolument ت et ث.

tirent de leur ville, se réjouissant de la venue du sultan d'Égypte, dans l'espérance que la pluie de sa générosité se répandrait sur eux, du moment qu'il était venu dans leur pays.

Ils avaient préparé des tentes, pour qu'il s'y logeât, dans une plaine qui est connue sous le nom de Kaï-Khosran¹; quand le sultan approcha de cet endroit, les chefs de l'armée mirent pied à terre, suivant la préséance de leurs grades; ils marchèrent devant sa personne, jusqu'à ce qu'il fût arrivé à son campement, et qu'il s'y fût installé. Le vendredi, dix-septième jour du mois, le sultan monta à cheval pour se rendre à la prière du vendredi, et il fit son entrée dans Césarée; il descendit au palais du sultan, et s'assit sur le trône; ainsi se trouvèrent réalisées les félicités que lui avait promises le Tout-Puissant, qui dispense la fortune aux hommes.

Les kadis, les juristes, les soufis, se présentèrent devant le sultan, et s'assirent suivant leur rang, d'après le protocole en usage à la cour des souverains saldjoukides; il leur témoigna toutes sortes d'égards, et il écouta avec bienveillance les discours qu'ils lui tinrent; il leur fit servir un repas; ils dînèrent, puis se retirèrent. Ensuite, le sultan se rendit à la grande mosquée pour y entendre la prière du vendredi; le prédicateur y prononça un prône éloquent, dans lequel il exposa tout au long les titres pompeux du sultan, et les gens récitèrent la prière en son nom.

* fol. 57 r°. — Quand la prière eut pris fin, quand on eut distribué aux fidèles les dons

1. Il faut entendre « la plaine de Kaï-Khosrau »; Kaï-Khosrau fut, comme l'on sait, le nom de plusieurs souverains saldjoukides du pays de Roum.

بين يديه التي سمت وجوها باسمه وضربت سكتها برسمه وحمل اليه ما كانت زوجة البرواناة كرجي خاتون قد تركته من الاموال التي لم تستطع حملها عند خروجها وكذلك موجودا من كان نوح:» وذكر صاحب عثر الدين بن شداد في السيرة ان البرواناة بعث الى السلطان تهنئة بالجلوس على التخت فكتب اليه يامر² بالوفود عليه ليوليه مكانه ويفيض عليه من بؤد واحسانه فكتب الجواب يسأله ان ينتظره خمسة عشر يوما وكان ذلك مكيدة منه حتى يحث ابغا على القدوم فيلحق السلطان في البلاد³ وكان تتاوون¹ قد اجتمع يستقر الاشقر وعرفه مكر البرواناة فكان ذلك سببا لرحيل السلطان عن قيسارية وعوده فرحل

1. Lire المرجيد. — 2. Man. omet يامر. — 3. Man. تدوون.

qui proviennent de la miséricorde d'Allah, on présenta à al-Malik az-Zahir les monnaies d'argent dont la face avait été frappée à son nom, et les coins gravés à ses titres. On lui apporta les trésors que l'épouse du parvana, Gurtchi Khatoun, n'avait pu emporter avec elle, lors de sa fuite, en même temps que les biens des personnes qui avaient émigré¹.

Le sahib 'Izz ad-Din ibn Shaddad raconte, dans la vie (d'al-Malik az-Zahir), que le parvana dépêcha un officier au sultan pour le féliciter de s'être assis sur le trône²; le sultan lui écrivit pour le prier de venir le trouver, pour qu'il lui conférât les dignités de son rang, pour le combler de ses bienfaits et de sa générosité. Le parvana répondit au sultan pour lui demander de l'attendre durant quinze jours; c'était un stratagème destiné à lui laisser le temps d'inciter Abagha à envahir le pays de Roum, et à venir livrer bataille au sultan dans cette contrée³.

Totaoum, qui avait eu une entrevue avec Sonkor al-Ashkar¹, lui avait révélé la manœuvre du parvana; cette circonstance déterminait le sultan à évacuer Césarée, et à rentrer dans ses États. Il se mit en marche, le lundi, vingtième jour du mois de Zilka'da, et prit le chemin du retour. 'Izz ad-Din Aïbek ash-Shaïkhi commandait la pointe d'avant-garde². Le sultan lui ayant fait donner des coups de trique, parce qu'il marchait beaucoup trop vite, et

1. Ici finit l'extrait de la vie de Baïbars par Ibn 'Abd az-Zahir, qui a été copiée par Moufazzal. — 2. Du sultan saldjoukide, à Césarée. — 3. Nowaïri comprend « d'aller attaquer le sultan tandis qu'il était dans le Roum » (man. 1578, fol. 92 r°) : « وكان مراده ان : فاجتمع تدوون بالامير : 4. Nowaïri, *ibid.* : « جعل على البرواناة في طلبه الانتظار وان مقصده ان السلطان يتربص وجعل على نوكه الامير عز الدين ايبيك : 5. Nowaïri, *ibid.*, 92 v° : « حتى يدرك ابغا في البلاد السحي وكان السلطان قد صرير لسبب الناس وتقدمه ... والحق الى ابغا

يوم الاثنين العشرين¹ من ذى القعدة وعاد وكان على اليزك يومئذ عز الدين ابيك الشيخى وكان السلطان قد ضربه بسبب سبقه للسلطان فهرب الى التتار* وكان اولاد قرمان التركمان قد رهنوا اخاهم الصغير بقيسارية فلما ملكها السلطان خرج اليه فانعم عليه فطلب منه توافيق وسناجق له ولاخوته فاعطاهم ثم توجه الى اخوته وكانوا مقيمين بجبل لارتدال اومناك² الى السواحل ثم نزل السلطان بقريلوا³ فورد عليه فيها رسول من عند البرواناة⁴ * fol. 57 v°. ومعه رجل آخر يسمى ظهير الدين يستوقف السلطان عن الحركة وما كانوا يعلمون اين يريد وكانت الاخبار شائعة انه متوجها⁴ الى سيواس* فلما احاط علم السلطان بالرسالة اجابه

1. Cette date est restituée d'après Nowāiri, qui dit que d'autres autorités indiquent le 22; il est vraisemblable que c'est cette date qui est exacte, et que les auteurs qui indiquent celle du 20 ont commis une erreur visuelle dans la lecture du complexe يوم الاثنين الثاني والعشرين. — 2. Mau. لارتدال اومناك. — 3. Lire بقريلو. — 4. Lire منوجه.

parce qu'il perdait le contact avec lui, cet émir s'enfuit chez les Tatars.

Les fils de Karaman, le Turkoman, avaient laissé leur frère cadet en otage à Césarée¹; quand le sultan al-Malik az-Zahir occupa cette ville, ce personnage sortit pour se rendre au-devant de lui, et lui fit sa soumission. Le sultan lui témoigna de grandes faveurs, et le Turkoman lui demanda des diplômes² et des étendards³, pour lui et pour ses frères. Al-Malik az-Zahir les lui accorda, et le Turkoman alla retrouver ses frères, qui habitaient dans la montagne de Lartadal oumnak, en descendant vers les rivages de la mer.

* fol. 57 v°. Ensuite, le sultan vint camper à Kirlou⁴, où il reçut un ambassadeur que lui envoyait le parvana, en même temps qu'un autre personnage, nommé Zahir ad-Din, pour le prier de suspendre sa marche; ces gens ne savaient pas où il avait l'intention d'aller, et les nouvelles s'étaient répandues qu'il se dirigeait sur Sivas.

Quand la perspicacité du sultan eut bien saisi le véritable sens de cette ambassade, il répondit à son interlocuteur : « Mo'in ad-Din et ses officiers⁵, ce sont leurs lettres qui m'ont fait venir; ils ont stipulé des conditions qu'ils n'ont pas exécutées, qu'ils n'ont pas respectées. Maintenant, je connais le

1. Aux mains du sultan saldjoukide. — 2. Conférant des souverainetés territoriales. — 3. Signe tangible de la souveraineté. — 4. Cette localité n'est pas connue de Yakout; peut-être Kizlou. — 5. Il s'agit ici des généraux saldjoukides, lesquels étaient las du joug des Mongols, et avaient appelé Baïbars; Nowairi, *ibid.*, fol. 92 v°, dit : باجاب السلطان الروادان كديت وكتب غيرك كانت تاييبي وسرطيم سروطا.

ان معين الدين ومن¹ كانت كتبهم تأتي شروطا شروطا لم يقوموا بها ولا وقفوا عندها والآن فقد عرفت الروم وعرفت طريقه وما كان جالوسنا على التخت رغبة فيه ألا لتعلمهم ان لا عائق لنا عن شيء نريده بحول الله وقوته ويكفينا اخذنا امه وابنه وابن بنته وما منحناه من النصر الوجيز وليتصرن الله من ينصره ان الله لتقوى عزيزه. ثم رحل ونزل خان كيقباد فلما نزل به بعث الى طيبرس الوزيري بان يتوجه الى الرومانه ومعه عسكر فتوجه اليها وحرقها وقتل من بها من الارمن وسباهم فانهم قد كانوا اخفوا جماعة من المغل² ثم جد السلطان في السير في جبال واودية وخوض انهار مجتهدا فيما يعود نفعه على الاسلام

1. Lire *معهم* ; ou *كتبهم* *كاتبهم* , ce qui est moins sûr.

pays de Roum, et les chemins qui y conduisent. Et nous ne nous sommes pas assis sur le trône¹ pour satisfaire un vain désir d'ostentation, mais bien pour leur² montrer qu'il n'y a pas d'obstacle à quelque chose que nous voulons, par la puissance d'Allah et par sa force; il nous suffit en effet de nous être emparé de sa mère, de son fils, du fils de sa fille³, ainsi que du butin que nous a procuré notre victoire foudroyante. Certes, Allah donne la victoire à celui qu'il favorise de son aide, car Allah est une divinité puissante et généreuse ».

Le sultan leva ensuite le camp, et s'en vint camper à Khan-i Kaï-Kobad⁴. Quand il y fut installé, il envoya un officier à l'émir Taïbars al-Waziri, pour lui ordonner de marcher sur ar-Roummana⁵, avec un corps d'armée. L'émir se mit en route; il alla incendier cette localité, où il massacra les Arméniens qui y demeuraient, ou les fit prisonniers, parce qu'ils avaient caché un détachement de Mongols.

Puis le sultan pressa sa marche à travers les montagnes et les vallées; il traversa des fleuves, faisant toute diligence, afin de rentrer dans ses États, pour le bien de l'Islam, jusqu'au moment où il vint camper, dans la nuit du samedi, vingt-sixième jour du mois, près de Kara Hisar, non loin d'un bazar⁶, c'est-à-dire d'un marché, où les gens se réunissent, venant de toutes les

1. Du sultan saldjoukide. — 2. Au parvana et à ses officiers. Nowairi, *ibid.*, dit : *وما كان جالوسنا على التخت رغبة فيه الا انه لا عائق لنا عن شيء نريده بحول الله*. — 3. Du parvana Mo'in ad-Din. — 4. Le caravansérail de Kaï-Kobad; Kaï-Kobad fut le nom de plusieurs sultans saldjoukides. — 5. Cette localité est inconnue de Yakout. — 6. Il y a quelque chose de passé dans le texte de Moufazzal, ou plutôt Moufazzal, ne pouvant lire le nom de ce bazar dans le manuscrit de Nowairi qu'il avait sous les yeux. La santé, car Nowairi, fol. 92 v°, dit : *ثم رحل الى صحرا نواجا بالقرب من بازار بلوا*. *وهذا بازار حير الذي كانت الخلايق يجمع اليه من اقطار الارض*.

حتى نزل ليلة السبت السادس والعشرين عند قرا حصار قريبا من بازار وهو السوق الذي
 يجتمع فيه الناس¹ من جميع الاقطار ثم رحل يوم السبت فعبر بالمعركة التي أعين فيها بالملائكة
 فرأى اشلاء من قتل بها فكشف عن عدتهم * فقيل ان المغل كان عدتهم خاصة ستة الاف
 * fol. 58 r. و سبع مائة نفر. مطر حين قد عادوا عبرة لمن اعتبر وقد عجل الله بارواحهم الى سقر
 خارجا عمن قتل من الروميين والكرج الملاعين مما يقارب عدّة المغل وازيد * فلما بلغ
 اقشا دربند² بعث الخزانين والدهليز والسناحق صحبة الخزندار واقام السلطان في سياقة³ الجيش
 يوم الأحد ورحل يوم الاثنين فدخل الدربند فحصل للناس منه مشقة عظيمة ولما خلاص
 منه نجيا عبر النهر الازرق الذي يسمونه كك صوا⁴ وبات في قببة جبل * ثم رحل فنزل

1. Man. جميع الناس. — 2. Man. امشا; le s est récrit sur un grattage, et les points du sh ont été rayés. — 3. Lire ساقدة. — 4. Man. كك صوا.

contrées. Il en repartit le samedi, et il traversa le champ de bataille sur lequel il avait reçu l'assistance des anges divins.

* fol. 58 r. Il y vit les corps de ceux qui y avaient été tués, et il s'enquit de leur nombre. On lui dit que les Mongols, à ne compter qu'eux, étaient là six mille sept cents hommes, qui gisaient à terre, dont la mort était une leçon pour les hommes qui réfléchissent, qu'Allah avait précipité leurs âmes dans les flammes infernales, sans compter les cadavres des soldats saldjoukides et des Kurdjs¹ maudits, dont le nombre approchait celui des Mongols, et le dépassait même.

Lorsque le sultan atteignit Aksha Darband², il envoya le trésor, la tente impériale et les étendards sous la garde du khazindar, et il resta en arrière, avec le gros de l'armée, le dimanche. Il partit de cet endroit, le lundi, et il pénétra dans le défilé, dont la traversée causa aux troupes des peines infinies; quand elles furent délivrées de ce mauvais pas³, elles traversèrent le Fleuve Bleu, que l'on nomme Gueuk-sou⁴; le sultan passa la nuit sur le sommet arrondi d'une montagne⁵.

Puis il leva son camp, et vint camper près de Kinouk; il partit de cette ville, et marcha jusqu'au mardi, sixième jour du mois de Zillidjdja, au-

1. Les Kurdjs sont les Géorgiens, maudits comme les Arméniens, parce qu'ils étaient chrétiens. — 2. Nowairi, fol. 93 r, dit : الانتقال بعث اقشا دربند بعث السلطان افجا دربند بعث السلطان.

3. Ces derniers mots sont une citation du Coran. — 4. Nowairi. *ibid.*, dit : فدخل الدربند وحصل للناس مشقة ولما خرجوا مند قطعوا النهر الازرق. — 5. Ou plutôt à Koubbat (al-djabal, *koubba* ne se rencontrant jamais pour désigner une cime arrondie comme les ballons des Vosges.

فريبا من¹ كينوك ثم رحل وسار الى يوم الثلاثاء سادس ذى الحجة فنزل قريبا من حارم ثم استدعى بالعساكر وانزلهم في تلك المروج وقتم عليهم الاراضى لرعى دوابهم وذلك في سابع ذى الحجة. وأتاه هناك جماعة من التركمان المقيمين بالروم ومعهم خلق كثير فخلع عليهم واحسن اليهم واقام حتى قضى العيد ورحل طالبا لدمشق فوصلها سابع المحرم من سنة ست وسبعين وستمائة. وأما ابغا وما تحرر من امرد فإن البروانة لما رأى ما حل بالمغل كتب الى ابغا يعرفه بذلك ويستصرخ به ويحثه على سرعة القدوم الى الروم ثم أنه لما حصن امواله واهله بدوقاق بلغه توجه ابغا الى البلاد. فخرج لامتقاده فوافاه في الطريق

1. Le manuscrit omet من.

quel il vint établir son campement près de Harim; il fit venir les troupes dans cette localité, et il les établit dans ces plaines; il en divisa les terres entre elles, pour qu'elles puissent y faire paître leurs animaux, cela, le septième jour du mois de Zilhidjdja.

Là, vinrent le trouver plusieurs chefs turkomans¹, qui vivaient dans le pays de Roum, accompagnés d'un nombre considérable de gens; le sultan leur remit des vêtements d'honneur, et il leur témoigna toutes sortes d'amabilités; il demeura près de Harim jusqu'après la fête (des sacrifices), époque à laquelle il décampa pour gagner Damas, où il arriva, le septième jour du mois de Moharram de l'année 676.

Quant à ce qui advint à Abagha, et à ce qu'on a écrit à son sujet, le parvana, lorsqu'il eut contemplé la catastrophe qui venait de fondre sur les Mongols, écrivit à Abagha pour l'en avertir, en même temps qu'il implorait son aide, et qu'il l'incitait à venir en toute hâte dans le pays de Roum². Puis, quand il eut mis ses trésors et sa famille en sûreté à Dokak, il apprit qu'Abagha était en route pour se rendre dans l'empire saldjoukide.

Le parvana partit alors (de Dokak), pour aller au-devant d'Abagha, qu'il rencontra dans son chemin; il s'en revint avec lui, s'acquittant auprès de sa ^{* fol. 58 v.} personne du service qu'il lui devait, et ils arrivèrent ainsi à al-Bouloustain, là où s'était livré le combat (entre les Égyptiens et les Mongols). Quand Abagha fut parvenu à un point d'où il dominait le champ de bataille, lorsqu'il vit

1. Il s'agit de la venue des envoyés de l'émir Shams ad-Din Mohammad Beg ibn Karaman, qui offrirent au sultan les services de leur maître (Nowairi. *ibid.*, fol. 93 r°). Quand Mohammad Beg avait appris la défaite des Mongols et l'entrée de Baïbars à Césarée, il s'était révolté contre les Mongols, et était parti faire le siège d'Akséra, d'ailleurs sans succès, puis il s'était emparé de Konia — 2. Avec l'armée mongole de l'Iran, pour en chasser les Égyptiens.

وَعَادَ فِي خِدْمَتِهِ إِلَى أَنْ وَصَلَ إِلَى الْبَلْسْتِينِ وَهُوَ مَكَانُ الْمَعْرَكَةِ فَلَمَّا شَارَفَ ابْنًا ذَلِكَ * fol. 58 v°.
 وَرَأَى قِتْلَاءَ الْمَغْلِ بِكَأْسٍ حَتَّى كَادَ يَسْقُطُ عَنْ فَرْسِهِ ثُمَّ سَارَ إِلَى مَنْزِلَةِ السُّلْطَانِ فَقَاسَهَا
 بِعَصَاةِ الدَّبُّوسِ فَعَلِمَ عِدَّةَ الْجَيْشِ الَّذِي كَانَ مَعَهُ النَّازِلِ بِتِلْكَ الْمَنْزِلَةِ فَانْكَبَ عَلَى الْبِرْوَانَةِ
 كَوْنَهُ¹ لَمْ يَعْرِفْهُ بِجَلِيَّةٍ أَمْرَهُمْ فَخَافَ أَنَّهُ لَمْ يَكُنْ عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنْهُمْ وَأَنَّهُ مَا أَحْتَسِبُ بِهِمْ إِلَّا فِي
 الْبِلَادِ² فَلَمْ يَقْبَلْ مِنْهُ هَذَا الْعِذْرَ وَارَادَ وَجْهَ الْحَنْقِ وَقَالَ صَدَقَ مَنْ قَالَ أَنَّكَ بَاغِي³ عَلَيْنَا
 وَإِنَّ لَكَ بَاطِنًا مَعَ صَاحِبِ مِصْرَ فَقَالَ اللَّهُ يَحْفَظُ الْقَانَ لَوْ كَانَ لِي مَعَهُ بَاطِنٌ مَا حَرَدْتُ
 سَيْفَ الْقِتَالِ وَبَالَغْتُ فِي الْاجْتِهَادِ وَقَتَلْتُ أَمْرَاءَهُ⁴ وَأَكَابِرَ دَوْلَتِهِ وَأَسْرَ ابْنِي وَحَرَمِي وَأَبْنَ بَتِّي⁵

1. Lire بكي. — 2. Lire بعضا, comme dans Nowāiri man. arabe 1578, fol. 93 v°), qui a فتاسها لعصا الدبوس. — 3. Lire باغ. — 4. Lire امراء. — 5. Lire ابني وحمي وبن بتي.

les cadavres des Mongols, il éclata en sanglots, qui le secouèrent tellement qu'il faillit tomber de cheval.

Il s'avança jusqu'à l'endroit où s'était tenu le sultan (al-Malik az-Zahir), et il le mesura avec la haste de sa masse d'armes; il connut ainsi l'effectif de l'armée¹ qui était sous le commandement de ce prince, quand il était venu prendre position en cette place; il reprocha au parvana de ne pas lui avoir fait connaître l'état véritable des troupes (du sultan du Caire)²; le parvana jura qu'il n'avait aucune notion de la puissance de l'armée égyptienne, et qu'il n'avait été exactement renseigné sur son compte que lorsqu'elle eût pénétré dans l'empire saldjoukide.

Abagha n'agréa pas cette excuse, et il lui témoigna par l'altération de ses traits la colère qui agitait son âme : « Il est dans le vrai, s'écria-t-il, celui qui a dit que tu es notre ennemi, et que, dans le fond de ton cœur, tu es le complice du souverain de l'Égypte. — Qu'Abah sauvegarde le grand Khan³, répliqua le parvana! Si j'avais un pacte secret avec le souverain de l'Égypte, je n'aurais pas tiré de son fourreau le glaive du combat; bien au contraire, j'ai fait tout ce que j'ai pu contre lui; je lui ai tué ses émirs et les grands personnages de son royaume, et mon fils, les femmes de ma famille, et le fils de ma fille ont été faits prisonniers. »

1. Abagha, avec sa masse d'armes, mesure les dimensions rectangulaires du centre égyptien, et en déduit par des formules connues, la force des ailes, d'où, le nombre des soldats de Barbars. — 2. Nowāiri, man. 1578, fol. 93 v°). كونه لم يعرفه جليئة حال العسكر. — 3. Khan est le titre porté par les souverains mongols: les princes de Perse portaient plus spécialement le titre de *Ilkhan* « grand khan ».

فقال كل هذا من مكربك ودهائك ثم التفت الى ابيك الشيخي¹ فانه كان وحده معه فقال اراني الميسنة والميسرة ومكان القلب فاوقف له في كل مكان رمحا فلما رأى بعد ما بين الرماح قال ما هذا عسكر يكفيهم الثلاثين الف الذي² معي. وكان قد امر عساكره ان يتقدموا الى نحو الشام فسيّر ردهم من كينوك³ ثم بلغه ان السلطان مقيم بحارم وقد اجتمعت اليه العساكر وقد يتسمن⁴ خيله في هذه المدّة وهو على عزم لقائه. وكان قد تاملت⁵ اكثر خيوله وهربت حيوشه المتفرقة فرأى في نفسه الضعف والعجز عن الملتقا⁶ فردّ الى

1. Man. السبيح. — 2. Lire العسكر بكفيهم الثلاثين الف الذين. — 3. Man. كينوك. — 4. Man. يتسمن, qui est يتسمن, pour يتسمن, pour يتسمن, avec la confusion plus que vulgaire يتسمن. — 5. Man. تاملت. — 6. Mieux vaudrait lire تاملت. Lire التاملي.

« Tout cela, dit Abagha, est le résultat de tes intrigues et de ta duplicité. » Il se tourna vers (l'émir 'Izz ad-Din) Aïbek ash-Shaïkhi, car cet officier l'avait accompagné, et il lui dit : « Montre-moi l'aile droite et l'aile gauche, ainsi que l'endroit où se trouvait le centre. » L'émir planta, pour lui (bien montrer l'étendue du front égyptien), une lance dans chacun de ces endroits². Quand Abagha vit la distance qui séparait les lances, il dit : « Cette année-là, ce ne sont pas les trente mille hommes qui marchent avec moi, qui en viendront à bout. »

Abagha avait enjoint à ses troupes de se diriger vers la Syrie, mais il leur envoya l'ordre de revenir de Kinouk³ (jusqu'où elles s'étaient avancées). Il apprit ensuite que le sultan se trouvait campé à Harim, que les troupes s'étaient concentrées autour de lui, que sa cavalerie s'était refaite durant ce laps de temps⁴, qu'il était tout prêt à aller le combattre, tandis que le plus grand nombre des chevaux de l'armée mongole étaient morts, tandis que ses soldats avaient fui, se dispersant dans toutes les directions. Il considéra en son esprit sa faiblesse et l'impuissance dans laquelle il se trouvait d'aller engager la lutte avec le sultan d'Égypte, et il rentra à Césarée.

* fol. 59 r.

1. Nowairi, man. وكان الامير عز الدين ابيك الشيخي في خدمة ابغا فقال لد اراني ... 1578, fol. 93 v°. On a vu un peu plus haut que cet émir, qui avait assisté à la bataille de Bouloustain, sous les ordres de Baïbars, avait déserté quand ce prince était parti de Césarée, et qu'il avait passé chez les Mongols. C'est pour cette raison que le prince de Perse lui demandait des précisions sur la valeur numérique de l'armée égyptienne. — 2. Évidemment dans l'endroit où se tenait le commandement de chacune de ces trois fractions de l'armée de Baïbars. — 3. ما هذا العسكر الذي حضر معي يكفي هولاء وكان في. Nowairi, man. خدمت من عساكر ثلاثين الفا وكان ود سرجم الى الشام فاطرحهم من كينوك 1578, fol. 93 v°. — 4. Depuis la retraite de Césarée.

قيساريّة ۞ فلما وصلها سأل أهلها هل كان مع صاحب مصر جمال فقالوا لم يكن معه إلا خيل وبغال فقال هل نهب منكم شيء¹ فقالوا لا إلا اشترى بالذهب والفضة فقال لهم كم عندكم يوم² فقالوا خمسة وعشرين يوماً فقال هم الآن عند جمالهم واتقاهم ۞ ثم عزم على قتل من في قيساريّة من المسلمين فاجتمع اليه القضاة والفقهاء وقال³ هؤلاء رعية⁴ ولا طاقة لهم بدفع عسكر اذا نزل بهم وهم طول الزمان عبيد من ملك لا يختص بذلك ملك دون⁵ ملك ۞ فلم يقبل منهم وأمر بقتل جماعة من كبار البلد وقتل قاضي القضاة الذي بقيساريّة

1. Lire شيئاً. — 2. Man. لهم كم لهم عنكم يوم. — 3. Lire قالوا. — 4. Lire رعايا. — 5. Man. دور.

Quand Abagha fut rentré dans cette ville, il demanda aux habitants : « Le maître¹ de l'Égypte avait-il des chameaux avec lui ? » Ils lui répondirent que non, qu'il n'avait que des chevaux et des mulets. « Le maître de l'Égypte vous a-t-il volé quelque chose ? » leur demanda Abagha. Ils lui répliquèrent que non, mais qu'au contraire, il leur avait acheté des objets contre de la monnaie d'or et d'argent. « Combien les Égyptiens ont-ils passé de jours chez vous », continua Abagha. Ils lui répondirent qu'ils étaient demeurés vingt-cinq jours. « Maintenant, dit Abagha, ils sont avec leurs chameaux et leurs bagages². »

Ensuite, il décida de massacrer les Musulmans qui habitaient dans Césarée³; les kadis et les juristes allèrent le trouver en corps, et ils lui dirent : « Ce sont de pauvres gens sans défense; il leur est matériellement impossible de repousser une armée quand elle est venue occuper leur pays. Depuis un temps immémorial, ils sont les esclaves du prince qui règne sur eux; et ce n'est pas là une situation qui soit particulière à un souverain plutôt qu'à un autre⁴. »

Abagha ne voulut pas les entendre, et il ordonna de mettre à mort un certain nombre des personnages notables du pays; c'est ainsi que fut tué

1. Abagha, conformément à l'habitude des souverains mongols, ne donne pas à Baïbars le titre de sultan, ou de roi, mais seulement celui de maître, de possesseur. — 2. Ce qui veut dire que Baïbars, n'ayant avec lui que des chevaux et des mulets, était venu uniquement avec des combattants, sans ses bagages, qui étaient sur des chameaux et sur des mulets, pour un raid sans lendemain, c'est-à-dire qu'il n'avait point eu l'intention d'occuper Césarée d'une façon définitive, mais qu'il ne serait pas facile de venir à bout de lui, depuis qu'il avait retrouvé tous ses moyens. — 3. Nowaïri (man. 1578, fol. 94 r°) : ثم عزم على قتل من بقيساريّة من المسلمين. — 4. C'est-à-dire « qu'ils n'appartiennent pas plus spécialement à un roi qu'à un autre ».

وامر العساكر ان تبسط في البلاد وتمتل قتلوا عالما عظيماً من الرعيّة ما ينيف عن مائتي الف وقيل خمس مائة الف من فلاح الى عامى الى جندى في سائر بلاد الروم ثم توجه الى الاردو بتوريز واستصحب معه البرواناة وفرق عساكره في البلاد للذهب والغارة وكان على طريق ابغا قلعة تسمى كوغونيا¹ وكانت حاصر² للبرواناة وفيها اكر ذخائره وبها والى³ من جهته فطلب ابغا من البرواناة تسليم القلعة فاجابه الى ذلك وبعث رسولا الى النائب يأمره بتسليم القلعة الى تواب ابغا فامتنع من تسليمها وقال للبرواناة انت باغى⁴ فسأل البرواناة ابغا ان يتوجه للناس حتى يتسلمها منه فاذن له في ذلك ووكل به جماعة من المغل فيمنعونه⁵ من الوصول الى القلعة والاعتصام بها فلما وصلها وطلبها من النائب امتنع ايضا فقال له لهذا

1. Man. كوغونيا. — 2. Lire خاصا. — 3. Lire وال. — 4. Lire باغ. — 5. Man. فيمنعون.

le kadi des kadis, à Césarée. Il enjoignit à ses troupes de se déployer dans l'empire saldjoukide, et d'y massacrer (les Musulmans; elles exécutèrent cet ordre), et elles tuèrent un nombre immense de gens, lequel dépasse deux cent mille personnes. On a même parlé de cinq cent mille¹, tant paysans, que gens du peuple et soldats, dans toute l'étendue du pays de Roum.

Abagha partit ensuite pour l'ordon, à Tavriz, emmenant avec lui le parvana, après avoir réparti ses soldats dans le pays de Roum, pour le saecager et le piller. Il se trouva, sur le chemin que suivait Abagha, une forteresse, nommée Koghonia², qui était une propriété personnelle au parvana, et dans laquelle se trouvait la plus grande partie de ses trésors; elle était commandée par un gouverneur, qui y exerçait l'autorité en son nom. Abagha demanda au parvana de lui livrer la forteresse, et le parvana accéda à ce désir; il envoya quelqu'un de ses gens ordonner au gouverneur de la remettre aux officiers d'Abagha.

Le gouverneur refusa de livrer la forteresse, et il fit dire au parvana : « Tu me demandes-là une chose à laquelle tu n'as aucun droit. » Le parvana pria Abagha de l'envoyer parler à la garnison de la forteresse, pour qu'il la reprit des mains du gouverneur. Abagha y consentit, mais il le fit étroitement surveiller par un détachement de Mongols, pour l'empêcher d'aller seul dans la forteresse, et de s'y mettre en défense.

Quand le parvana y fut arrivé, et qu'il eût demandé à l'officier qui y

1. Nowāiri (man. t578. fol. 94 r°): « قيل بلغت عدد من قتل من الرعايا والفلاحين وغيرهم من مائة الف من ميسارية الى ارزن الروم ». On a dit que le nombre de ceux qui furent tués, gens du peuple, paysans et autres, fut cinq cent mille, de Césarée à Arzan ar-Roum.
— 2. Elle n'est pas mentionnée dans Yakout, et Nowāiri ne parle pas de cet incident.

الوقت خبيثك¹ حتى ادارئى عن نفسى بما فى هذه القلعة وآلا انا مقتول لا محالة ان لم تسلمها فقال انما اسلمها لمن سألنى ايتها معين الدين البروانة فقال له انا معين الدين البروانة فقال انت اسير معهم وما لك حكم ولا اسلمها آلا بولادى الذى² مضوا اسرى وانت كنت السبب فى اسرهم واسر غيرهم فعاد البروانة واخبرابغا بذلك فزاد عليه الموكلين به فلما رأى ذلك تحقق آته مقتول ثم سار ابغا الى ان وصل الى الاردو فلما لقي عصاة³ التسيار عن عاتق الدأب فى العشى والابكار اجتمع اليه الخواتين وبكوا وصرخوا فى وجهه وشقوا الجيوب بين يديه على رجالهم⁴ الذين قتلوا بالوقعة ثم نظروا الى البروانة وقالوا

1. Lire خبيثك. — 2. Lire الذين; man. الذى. — 3. Lire عصا. — 4. Il est inutile de corriger en رجالهن et de changer les formes du verbe; ces fautes contre l'accord sont fréquentes dans les manuscrits égyptiens de cette époque.

commandait de la lui remettre, il le lui refusa également. Le parvana lui dit : « Je t'ai caché ici pour une occasion semblable, pour pouvoir me sauver au prix de ce qui se trouve dans cette forteresse; sinon, si tu ne la livres point (à Abagha), je suis un homme tué, indubitablement. — Je ne remettrai cette forteresse qu'à celui qui m'en a confié la garde, répondit le gouverneur, au parvana Mo'in ad-Din — Mais c'est moi qui suis le parvana Mo'in ad-Din, dit (Mo'in ad-Din). — Tu es un prisonnier aux mains de ces gens-là, répliqua le gouverneur, et tu n'as plus ton libre arbitre. Je ne remettrai la forteresse qu'à mes fils, qui ont été emmenés comme prisonniers¹. C'est toi qui es la cause qu'ils ont été réduits en captivité, comme tant d'autres. »

Le parvana s'en retourna, et il rendit compte à Abagha de ce qui s'était passé; Abagha fit augmenter le nombre des soldats qui surveillaient ses mouvements; quand il vit cela, le parvana comprit d'une façon certaine qu'il était perdu. Abagha continua sa route, et arriva à l'ordon; quand il eut rejeté le bâton de la marche à l'ontance de l'épaule de la peine supportée sans trêve, le soir et le matin², les dames mongoles³ allèrent à son audience, elles se mirent à pleurer, à lui crier au visage, et elles lacérèrent leurs robes devant lui, à cause de leurs maris qui avaient été tués dans la bataille.

Elles tournèrent ensuite leurs regards vers le parvana, et s'écrièrent :

1. Par les Egyptiens. — 2. C'est-à-dire, tout simplement, quand il fut rentré dans sa capitale, pour s'y reposer. — 3. *Khatoun*, primitivement, signifie « la femme du khan », d'où « princesse »; mais ici, ce mot veut simplement dire une grande dame.

هذا بدى كان سب قتل رجالنا ولا بد من قتله فسوفهم ايتاما وهم يحرضونه في كل وقت على قتله فلما اعياد ذلك امر بعض خواصه بقتله وقال خذوه الى مكان كذا وكذا فاقتله به فحضر اليه وقال له ان ابغا يريد الاجتماع بك ليعينك¹ الى مكانك فقال لو كان يريد خيرا² عث التي من معارفى ولكنه يريد قتلى³ فخذعه في القول حتى توجه معه في جماعة من اصحابه عتوا للقتل وهم ثلثين نفر⁴ فقتلوهم»

ودخلت سنة ست وسبعين وستمائة والخليفة الحاكم بحاله وساطان مصر والشام الملك الظاهر وصاحب اليمن الملك المظفر شمس الدين يوسف بن الملك المنصور نور الدين عمر بن على بن رسول وبمكة نجم الدين ابو نمى والمدينة عز الدين جمتاز بن شيخة¹ وحماة الملك المنصور ناصر الدين محمد بن المظفر تقي الدين عمر وماردين

1. Lire *اليعذكت* : يعوذ. pour *يعيد*, est une faute de scribe, avec la confusion du *د* et du *ذ*. — 2. Lire *حدا* — 3. Lire *ثلاثين* نفرًا — 4. Man. *بن شجهد*.

« Voilà celui qui est la cause que nos maris ont été tués; il faut à toutes forces le tuer aussi. » Abagha refusa durant plusieurs jours d'obéir à leurs injonctions, mais elles l'excitèrent pendant tout ce temps à faire assassiner le parvana. Quand Abagha fut excédé de ces plaintes, il ordonna à l'un des officiers de sa maison de le tuer, et lui dit : « Prends-le, conduis-le dans tel et tel endroit, et tue-le ». L'officier se rendit chez le parvana, auquel il dit : « Abagha veut avoir une entrevue avec toi pour te réintégrer dans ta dignité. » Le parvana lui répondit : « Si Abagha me voulait du bien, il m'aurait envoyé quelqu'un de mes connaissances, tandis qu'il veut me faire assassiner ».

L'officier chercha par ses discours à tromper le parvana (sur les intentions d'Abagha), jusqu'au moment où il tomba avec lui sur une troupe de soldats qui avaient été commandés pour l'exécuter; ils étaient trente individus qui le tuèrent.

Année 676. Le khalife, cette année, fut al-Hakim, comme à l'ordinaire: le sultan d'Égypte et de Syrie, al-Malik az-Zahir; le prince du Yémen, al-Malik al-Mouzaffar Shams ad-Din Yousof ibn al-Malik al-Mansour Nour ad-Din Omar ibn 'Ali ibn Rasoul. A la Mecque, régnaient Nadjm ad-Din Abou Nama; à Médine, 'Izz ad-Din Djamaz ibn Shiba; à Hamah, al-Malik al-Mansour Nasir ad-Din Mohammad ibn al-Malik al-Mouzaffar Taki ad-Din 'Omar; à Mardin, al-Malik al-Mouzaffar Kara Arslan ibn al-Malik as-Sa'id, l'Ortokide; le souverain du pays de Roum était Ghiyas ad-Din Kaï-Khosrau.

الملك المظفر قرارسلان ابن الملك السعيد الارتقى وصاحب الروم غياث الدين كيوخسروا¹ ابن السلطان ركن الدين وبلاد العراق الى خراسان في يد ابغا بن هولاوون* وفي هذه السنة كانت وفاة السلطان الملك الظاهر رحمه الله تعالى وذلك لما كان يوم الخميس رابع عشر المحرم جلس السلطان بالقصر الابلق لشرب القمزم وبات على هذه الحالة وحمله شدة الفرح والسرور ان شرب اكثر من طاقته* فاحس تلك الليلة بفتور في جسده ثم اصبح يوم الجمعة فشكى² ذلك للامير شمس الدين سنقر الالفى السلحدار فاشار عليه بالقي، فلما كان بعد صلاة الجمعة ركب من الجوسق الى³ الميدان على*
 * fol. 60 v. عادته لينزل عن نفسه التوهم وفتور الكسل والالام وهو مع ذلك لم³ يقوى* فعاد

1. Lire كيوخسرو. — 2. Lire فشكا. — 3. Le man. omet. لم.

fils du sultan Rukn ad-Din; les contrées de l'Irak jusqu'au Khorasan étaient au pouvoir d'Abagha, fils d'Houlaoun.

Cette année, mourut le sultan al-Malik az-Zahir, qu'Allah lui fasse miséricorde; voici comment se produisit cet événement. Quand fut arrivé le jeudi, quatorzième jour du mois de Moharram, le sultan alla tenir une soirée dans le al-Kasr al-ablak¹, pour y boire le koumiz², et il passa la nuit dans ce divertissement. L'excès de la gaieté et l'exubérance qui se manifestèrent au cours de cette soirée incitèrent le sultan à boire plus qu'il n'en pouvait supporter.

Cette même nuit, le sultan se sentit une langueur générale dans tout le corps. Quand parut l'aube du vendredi, il se plaignit de son état à l'émir Shams ad-Din Soukor al-Alli, le silahdar; l'émir conseilla au sultan de se faire vomir. Quand la prière du vendredi fut terminée, le sultan se rendit à cheval du palais³ à l'hippodrome⁴, suivant son habitude, pour chasser loin de lui les pensées sombres qui l'assiégeaient, ainsi que l'accablement et l'angoisse qui l'étreignaient; mais cet exercice ne lui rendit pas ses forces.

Il s'en retourna ensuite au al-Kasr al-Ablak, et, dans la matinée,

1. Le palais moitié noir, moitié blanc, bâti, comme Santa Maria del Fiore, à Florence, d'assises de pierres, alternativement blanches et noires, était, à cette époque, un monument célèbre de Damas. — 2. Voir tome XII, page 458, note. — 3. *Djoushk* est l'arabisation du persan کوشک *koushk* « palais, pavillon », dont nous avons fait « kiosque », par l'intermédiaire de la prononciation turque *kioshk*. — 4. Comme toutes les fois qu'il est parlé dans l'histoire de Damas, à cette époque, du Maidan, sans épithète, il s'agit ici, ainsi qu'on le voit par Nowairi man. 4578, fol. 94 v°, du الميدان الأخضر, l'hippodrome vert, qui est célèbre dans les fastes de la capitale syrienne.

الى التصبر فلما اصبحت اشتكى بحرارة في بطنه فمنع له بعض خواصه دوى¹ بالتركي لم يكن عن رأى طبيب فلم ينجح واصبح متململاً فاحضر الاطباء فلما رأوه انكروا على من منع له ذلك الدوى² واجمعوا رأيهم³ على دوى⁴ مسهل يدفع ما في جسده من الفضلات فسقود فلم يجيبه شيئاً فحركوه بدواء اقوى منه كان سبباً للافراط في الاسهال ودفع دماً محياً فتمناخفت حماه وضعفت قواه فتخيل خواصه ان كبده ينقطع وان ذلك عن سقوة سقيماً⁵ فعولج بالجواهر⁶ فما افاده⁷ فلما كان يوم الخميس ثامن وعشرين المحرم توفى الى رحمة الله تعالى واخفى الامراء ذلك ومنعوا من يدخل ومن يخرج فلما كان آخر الليل حملة من الامراء الامير شمس الدين سنقر الاشقر وبدر الدين يسرى

1. Lire دوى. — 2. Lire الدوى. — 3. On attendrait plutôt اراجم. — 4. Lire دوى. — 5. Lire عن سقوة سقيماً بدشى. — 6. On سقده سقاهما, avec سقى dans le sens de boire, ou بالجواهر. — 7. Lire بالجواهر.

il se plaignit d'être intérieurement tout dévoré de fièvre. Un de ses familiers lui prépara alors une drogue à la turque, et cela sans prendre l'avis d'un médecin. Cela n'apporta aucun soulagement à son état; il finit par se sentir très mal en point, et en proie à une vive agitation. Il manda les médecins auprès de lui, et, quand ils le virent, ils blâmèrent la personne qui avait confectionné la drogue qu'il avait absorbée.

Ils s'accordèrent sur ce point qu'il fallait donner au sultan une purgation pour expulser les matières qu'il avait dans le corps; ils la lui firent boire, mais elle ne produisit aucun effet; ils le traitèrent alors par une médication purgative plus forte que la première, laquelle provoqua une diarrhée excessive, et une évacuation de sang artériel. La fièvre redoubla, et ses forces s'épuisèrent; les personnes de son entourage intime se figurèrent que son foie s'était rompu en morceaux par suite d'une boisson empoisonnée qu'on lui avait fait prendre¹. On le traita par le moyen des pierres précieuses², mais cela ne servit à rien.

Le jeudi, vingt-huitième jour du mois de Moharram, le sultan entra dans la miséricorde d'Allah, le très-haut; les émirs cachèrent cet événement, et ils empêchèrent qu'on entrât dans son appartement, ou qu'on en sortit. A la fin de la nuit, ses généraux, l'émir Shams ad-Din Sonkor al-Ashkar, Badr ad-Din Baïsari, son Excellence Saïfiene³ Kalaoun al-Alfi, Badr ad-Din,

1. Avec la leçon سقده سقاهما. — 2. Lesquelles, dans l'esprit des hommes du moyen âge, jouissaient de propriétés curatives merveilleuses. — 3. Saif ad-Din.

والمقر السيفى قلاوون الالفى و بدر الدين الخزندار و عتر الدين الافرم و الامير عتر الدين ايدمر الظاهرى ملك الامراء بدمشق وتولى غسله و تحنيطه و تصبيره و تكفينه المهيار شجاع الدين عنبر و الفقيه كمال الدين المنبجى و عتر الدين الافرم * ثم جعلوه فى تابوت وعلقوه فى بيت من بيوت القلعة بدمشق حتى يحصل الاتفاق على مكان دفنه * ثم كتب الامير * fol. 61 r. بدر الدين الخزندار كتاب¹ الى ولده الملك السعيد يطالعه بذلك و سيّره على يد الامير بدر الدين بكتوت² الجوكندار الحموى و علاء الدين ايدغمش³ الحكيمى فلما وصلا الى الملك السعيد خلع عليهما و انعم على كل منهما بخمسة الاف درهم على ان ذلك بشارة بعود السلطان الى الديار المصرية و هو طيب سالم * فلما كان ثانى يوم ركبوا الامراء على عادتهم بسوق الخيل ولم يظهروا شى⁴ من الحزن ثم ان الامير بدر الدين الخزندار اخذ

1. Lire. — 2. Man. دلسوت. — 3. Man. ايدغمش. — 4. Lire شيئا.

le khazindar, 'Izz ad-Din al-Afram, l'émir 'Izz ad-Din Aitémour az-Zahiri, prince des émirs à Damas, procédèrent à la levée du corps du sultan. L'intendant Shodja' ad-Din 'Anbar, le juriste Kamal ad-Din al-Manbidji, et 'Izz ad-Din al-Afram, prirent soin de faire les ablutions funèbres, de l'embaumer, et de l'envelopper dans le linceul.

Ensuite, ils le mirent en bière, et ils la déposèrent sur une estrade, dans l'un des édifices qui se trouvaient dans la forteresse de Damas, pour attendre le moment où l'on se serait mis d'accord sur le lieu de la sépulture.

* fol. 61 r. Quand tout cela fut terminé, l'émir Badr ad-Din, le khazindar, écrivit une lettre au fils du sultan, al-Malik as-Sa'îd, pour lui apprendre ce qui venait de se passer, et il la lui fit porter par l'émir Badr ad-Din Bektout al-Djoukandar al-Hamawi et par l'émir 'Ala ad-Din Aïdoghmish al-Hakimi. Quand ces deux généraux furent reçus par al-Malik as-Sa'îd, ce prince leur remit des vêtements d'honneur, et il leur donna à chacun cinq mille dirhams, pour faire croire qu'ils étaient venus lui apporter l'heureuse nouvelle du retour du sultan en Égypte, et lui faire savoir qu'il était en bonne et parfaite santé.

Le lendemain, les émirs, suivant leur coutume, montèrent à cheval, et allèrent à la parade au Marché aux chevaux¹, sans laisser paraître la moindre tristesse. Ensuite, l'émir Badr ad-Din, le khazindar, prit le commandement des troupes égyptiennes, et il partit avec elles, se dirigeant vers l'Égypte, le premier jour du mois de Safar, (agissant) comme il était d'usage

1. Le Souk al-khad, sur lequel on trouvera une note plus haut.

العساكر المصرية وتوجه بها الى الديار المصرية في مستهل صفر على عادتهم مع السلطان وانه في صحبتهم مريض في محقة¹ والاشربة والفراريج يدخلوا بها اليه والحكماء ملازمين المحقة وخدام السلطان يحف لهم المرض ويكتبون بما يروود وملوك في المحقة يأكل ما يدخلونه عليه حتى وصلوا الى القاهرة المحروسة ودخل الامير بدر الدين الخزندار تحت السناجق وطلعوا الى القلعة² ثم وجه الملك السعيد يريد³ بسبب مدفنة السلطان الظاهر بدمشق فوجدوا المسجد الذي للمدرسة الكاملة وفيه شباك⁴ الى الجامع الاموي فافتي قاضي القضاة ان هذا لا يجوز وأشار بمشترى⁵ دار العتيق⁶ وتبنا⁷ مدرسة فكتبوا الى السلطان الملك السعيد بذلك وان هذه مشورة قاضي القضاة عز الدين بن الصانع وانه لا يجوز

1. Lire بدمشق. — 2. Lire بدمشق، et même السلطان بسبب مدفنة السلطان الظاهر. — 3. Lire بدمشق. — 4. Lire شباك. — 5. Lire بدمشق. — 6. Man. العتيق; lire العتيق. — 7. Lire تبني.

quand le sultan était avec l'armée, et (disant) que le souverain était au milieu de ses troupes, mais qu'il se faisait transporter malade dans une litière.

On lui apportait des boissons et des poulets, et les médecins escortaient la litière; l'eunuque du sultan leur décrivait la marche de la maladie, et ils rédigeaient des ordonnances suivant ce qui leur semblait opportun. Un mamlouk était dans la litière, et mangeait les aliments qu'on y introduisait. Ce manège dura jusqu'à ce que l'armée arrivât dans la ville du Caire, la bien gardée. L'émir Badr ad-Din, le khazindar, fit son entrée sous les étendards impériaux, et les troupes montèrent à la Forteresse (de la Montagne).

Ensuite, al-Malik as-Sa'id envoya un courrier qui s'occupât de trouver un endroit où l'on pût déposer le corps du sultan al-Malik az-Zahir, à Damas; on trouva (comme répondant à cette destination) la mosquée qui dépend du collège al-Kamiliyya, dans laquelle était une fenêtre grillée, donnant dans la mosquée des Omayyades. Le grand kadi (de Damas) rendit une décision juridique déclarant que ce projet était contraire à la loi religieuse¹; il conseilla d'acheter la Dar al-'atik², et d'y bâtir un collège.

On écrivit dans ce sens au sultan al-Malik as-Sa'id, en lui faisant savoir que tel était le conseil du grand kadi 'Izz ad-Din ibn as-Sa'igh, parce qu'il n'était point légal que l'on employât la mosquée (du collège al-Kami-¹ fol. 61 v. liyya comme sépulture du sultan); cela fut la cause de sa destitution.

1. Les gens de Damas détestaient Baïbars, et ne voulaient pas que son corps reposât dans un des édifices anciens de la cité. — 2. *Dar al-'atiki*, dit Nowairi, man. 1578, fol. 95 r°; *al-akik* de Moufazzal, avec *k = t*, est du sabir.

المسجد وكان هذا سبب عزله* فرسم بمشترى¹ دار العتيق² بستين الف درهم وكان يسكنها بدر الدين الاتابكي فقلوه منها وكان له بها حصّة فاشتروها منه ثم بدوا في بناية التربة وذلك في خامس جمادى الاول وكان فراغ القبّة في اواخر جمادى الاخر* فطالع بذلك فورد عليه علم الدين ابو خرس والطواشي صفى الدين الآمدى فوصلوا³ الى دمشق فلمّا كان ليلة الجمعة خامس رجب حملوا السلطان الملك الظاهر من القلعة وانزلوه الى مدفنه وألحدده القاضي عزّ الدين وربّوا له المقرئين ثم شرعوا في تتمة بناء المدرسة الى نهايتها* ذكر فتوحات السلطان الملك الظاهر* قال المؤرّخ أنّه تغمّده الله تعالى برحمته فتح قيساريّة وارسوف وصفد وتبرية⁴ وبافا والشقيف وانطاكية وبغراس والقصير وحصن الاكراد وحصن عكار والقرين

1. Voir la note 5 de la page 443. — 2. Voir la note 6 de la page 443. — 3. On attendrait فوصلوا. — 4. Man. دريد.

Al-Malik as-Sa'ïd publia un rescrit par lequel il ordonnait d'acheter la Dar al-'atik au prix de soixante mille dirhams; Badr ad-Din al-Atabéki habitait dans cet édifice, et on l'en fit déménager; cet émir possédait en toute propriété une partie de cet hôtel¹, que l'on lui racheta. Puis, on entreprit la construction du tombeau, le cinquième jour du mois de Djoumada premier; la coupole fut terminée dans les derniers jours du second mois de Djoumada².

'Alam ad-Din Abou Khirs et le toashi Safi ad-Din al-Amidi portèrent ces faits à la connaissance du sultan, et vinrent à sa cour pour les lui exposer; puis, ils s'en retournèrent à Damas (pour procéder aux cérémonies des funérailles d'az-Zahir). Durant la nuit du vendredi, cinquième jour de Radjab, ils firent la levée du corps du sultan al-Malik az-Zahir dans la forteresse, ils le transportèrent au lieu de sa sépulture, et l'inhumèrent dans son tombeau. Ce fut le kadi 'Izz ad-Din qui présida la cérémonie du deuil. Ces officiers placèrent ensuite autour du tombeau des lecteurs du Coran, puis ils s'occupèrent activement de pousser la construction du collège, jusqu'à ce qu'il fût terminé.

Mention des conquêtes du sultan al-Malik az-Zahir. L'historien a dit que le sultan al-Malik az-Zahir, qu'Allah, le très-haut, le couvre de sa miséricorde, conquit Käsariyya, Arsouf, Safad, Tabariyya³, Jaffa, Shakif, Antioche, Baghras, al-Kosaïr, la Forteresse des Kurdes, la forteresse d'Akkar,

1. On peut-être « il possédait une hypothèque sur cet hôtel ». — 2. Cette extrême rapidité, moins de deux mois montre la légèreté avec laquelle étaient construits ces dômes de briques. — 3. La forme درنة est insolite, ce nom est écrit طبرية par les historiens qui savent l'arabe.

وصافيا ومرقية¹ وحلبا والمناصفات بينه وبين ملوك الفرنج المرقب وانياس² وانطرسوس
 واستعاد من صاحب سيس درسك ودركوش وتلسنس³ وكفردين⁴ وورعبان⁵ والسرزابان⁶ والذي
 صار اليه من ممالك المسلمين دمشق وعلبك وعجلون وحمص والصلت وحمص
 وتدمر والرحبة وزلمونتا⁷ وتل باشرا⁸ وحميون⁹ وبلاطس¹⁰ وبرزوية¹⁰ وقاعة الكهف والقدموس
 * fol. 62 r°. والسينفة¹¹ والعليقة والخواي¹² والرصافة ومصياب¹³ والكرك والشوبك والقدس الشريف والذي
 انتقل اليه عن التتار من بلاد الشمال بلاد حلب الشمالية وشيزر والبيرة¹³ ومن بلاد النوبة

1. Man. مرقية. — 2. Man. انلياس. — 3. Man. دلميش. — 4. Man. كفردين. — 5. Man.
 ورعبان. — 6. Man. السرزابان. — 7. Man. تل باشرا. — 8. Man. حميون. — 9. Man.
 بلاطس. — 10. Man. برزوية : بورزوية dans Nowairi man. arabe 1578, fol. 61 r°. — 11. Man.
 السينفة : المنقة dans Nowairi, *ibid.*, fol. 63 v°. *ibid.*, fol. 64 r°. — 12. Man. الخواي :
 الخوايبي dans Nowairi, fol. 64 r°. — 13. Man. مصاب.

al-Kouram, Safitha, Marakiyya, Halba. Les villes qui étaient divisées par
 moitié entre lui et les rois des Francs étaient al-Markab, Banias et Antarsous.
 Il récupéra sur le prince de Sis, Darbsak, Darkoush¹, Tall-Mannas², Kafar-
 dubbîn³, Ra'ban⁴ et al-Marzabau.

Les pays musulmans qui furent en sa possession étaient Damas, Bal'bek,
 'Adjloum, Bosra, Sarkhad, as-Salt, Homs, Tadmor, Ra'ha, Zalmoumita (2)⁵,
 Tall Bashir, Sihyaoun, Balatonos, Barzouyya⁶, la citadelle d'al-Kahf,
 Kadmous, al-Mainaka⁷, al-'Oullaïka, al-Khwabi, ar-Rousafa, Masyab⁸, al-
 Karak, ash-Shaubak, Jérusalem, la sainte. La contrée qui entra en sa pos-
 session, après avoir appartenu aux Tatars, dans le nord, fut la partie septen-
 trionale de la province d'Alep, Sha'izar et al-Bira.

En Nubie, il possédait l'île de Bilak⁹, et les villes de cette contrée, Laha- * fol. 62 r°.

1. Forteresse voisine d'Antioche, qui faisait partie du territoire appelé 'Awasim
 par les Musulmans (Yakout, II, 569). — 2. Forteresse proche de Ma'arrat al-No'man
 (Yakout, II, 871). — 3. Forteresse dans les environs d'Antioche (Yakout, IV, 288).
 — 4. Ville sur les frontières de l'Islam, entre Alep et Soumaïsat (Yakout, II, 791).
 — 5. Le nom de cette localité est douteux. — 6. Forteresse dans le voisinage des
 rives de la Méditerranée, sur le sommet d'une montagne, que Nowairi (man. arabe 1578,
 folio 61 r°) nomme Bourzaya. — 7. Al-Mainaka dans Nowairi *ibid.*, folio 63 v°; al-
 Manaika, ou plutôt al-Mounaika, au folio 64 recto: on serait assez tenté de lire المنيقة al-
 Mounifa « le pic le plus élevé d'une chaîne de montagnes ». — 8. Forteresse ismaïlienne
 (Yakout, IV, 556: Masyab, ou Mas'af, 'Oullaïka, Rousafa, que Nowairi nomme Rasafa,
 al-Kahf, al-Mounaika, ou al-Mainaka, Kadmous, Khwabi, étaient les forteresses ismaï-
 liennes (Nowairi, man. arabe 1578, folio 62 r°). — 9. Bilak est citée par Yakout, I, 710
 et par la continuation de l'*Histoire des Patriarches d'Alexandrie* (man. arabe 307,
 fol. 104 v°).

جزيرة بلاق¹ وما فيها من البلاد ولهاسه² وديودي وارض الما والفينق ودمهيت وهندوا ودرسن³ والهرية واقليم البريك⁴ ويعرف بالسبع قري وبحادي⁵ وهذه البلاد بلاد العلي وفيها ادمة والدو وابريم⁶ ودندال وبوخراس وسما وجزيرة ميكائيل وفيها من البلاد الجتادل وانكر واقليم بكر ودنقلة⁷ واقليم اشو وهي جزائر عامرة بالمدن ولما فتحها انعم بها علي ابن عم المأخوذة منه بعد ما ناصفه عليها حسب ما تقدم من خبرها. وفتح هذه البلاد مما يفوق بها علي كل ملك تقدمه وكان بيده من القلاع بمصر والشام ستة واربعين⁸ قلعة. قال المؤرخ كانت مدة ملكه سبعة عشر⁹ سنة واثنان وتسعون يوماً لأن جلوسه كان سابع عشر ذي القعدة سنة ثمان وخمسين وستمائة ووفاته في ثامن وعشرين المحرم سنة ست وسبعين

1. Man. بلاق. — 2. Man. لهاسه. — 3. Man. درسن. — 4. البريك. — 5. Man. بحادي. — 6. Man. ابريم. — 7. Man. دنقلة. — 8. Lire ست واربعين. — 9. Lire عشرة.

sia¹, Diyoudi, le district d'al-Ma, al-Finak, Damhit, Hindou, Darbin, al-Haria, le district d'al-Barik, qui est connu sous le nom des sept villages, et Yahadi; ces contrées forment le pays d'al-'Ali; il s'y trouve les villes d'Adama, ad-Dou, Ibrim², Daudal, Boukharas, Sama, et l'île de Mikail; on y trouve, au nombre des pays (qui forment la Nubie), les Cataractes, Ankar, le district de Bake, Dongola, le district d'Ashou, qui est composé d'îles dans lesquelles fleurissent des cités.

Quand le sultan eut conquis ce pays, il gratifia le fils de l'oncle (de David) de ce qu'il lui avait pris, après l'avoir partagé par moitié avec lui, comme cela a été raconté plus haut. Par la conquête de tous ces pays, il dépasse de beaucoup tous les rois qui régnerent avant lui; il possédait, tant en Égypte qu'en Syrie, quarante-six places fortes.

L'historien a dit: La durée de sa souveraineté fut de dix-sept années et quatre-vingt-douze jours, car il s'assit sur le trône, le dix-septième jour du mois de Zilk'ada de l'année 658, et sa mort survint le vingt-huitième jour du mois de Moharram de l'année 676. C'était un prince vaillant, d'une bravoure à toute épreuve, qui se portait toujours au premier rang, un véritable héros; mais il fut un tyran, qui ne laissait aucun répit à ses sujets, qui opprimait les peuples; il avait une passion inassouissable pour l'argent, et il commit

1. Yakout ne cite pas cette localité; la plupart de ces noms sont douteux, et il est impossible de les lire d'une façon certaine, par suite de l'absence de points diacritiques. — 2. ابريم dans le man. arabe 307, fol. 96 r°.

وسماعة وكان شجاعاً بطلاً مقداماً همأماً عسوفاً عجولاً جباراً مجباً للاموال كثير المصادر للدرعية والدواوين خصوصاً لاهل دمشق. فانه كان يكرهم ويكرهونه وعزم مرزبن على خلوها وتحريقها¹ وساقته السقاير الى ان توقى فيها ودفن بها رحمه الله تعالى والحمد لله وحده. والذي ورد تواريخ النصارى² من الحوادث في مدة مملكته ان قدم للنصارى يعاقبة بطركاً³ يسمى يونس ابن ولى الدولة ابى سعيد ابن اخت البطرك يونس ابن ابى غالب وهو السابع والسبعين⁴ من البطركية. بطركيته الاولى. قدم قعصا بكنيسة المعلقة بمصر يوم الاحد سادس طوبة سنة تسع مائة ثمانية وسبعين⁵ لديقلاديانوس موافقه

1. Man. حرقها. — 2. On attendrait plutôt تواريخ النصارى. — 3. Lire. — 4. Lire. السابع والسبعين. — 5. Lire. سنة تسع مائة وسبعين. بطرك

toutes les violences, toutes les exactions contre ses sujets et les fonctionnaires de l'administration, particulièrement contre les gens de Damas.

En effet, il exérait les habitants de cette ville, lesquels le lui rendaient intégralement; par deux fois, il conçut le projet d'en chasser sa population, et de l'incendier; mais les destins voulurent qu'il ne pût réaliser ses des- * fol. 62 v.
seins, si bien qu'il mourut dans cette ville, et qu'il y fut inhumé. Que la miséricorde d'Allah soit sur lui, et louange à Allah, l'Unique.

Quant à ce que racontent les histoires des Chrétiens au sujet des événements qui leur arrivèrent pendant son règne, il advint aux Chrétiens jacobites un patriarche, nommé Younis ibn Wali ad-Daula Abi Sa'ïd, qui était le fils de la sœur du patriarche Younis ibn Abi Ghalib; ce personnage fut le soixante-dix-septième patriarche.

Premier patriarcat de Younis ibn Wali ad-Daula. Il fut reconnu comme archevêque, à l'église de la Mo'allaka, à Misr¹, le dimanche, sixième jour du mois de Touba de l'année 978 de Diocletien, date qui correspond au huitième jour de Safar de l'année 660 de l'hégire, et il fut confirmé dans la dignité patriarcale à Alexandrie², dans l'église d'Absoutir, le dimanche, treizième

1. La Mo'allaka, d'après le *Khitat* (man. arabe t732, fol. 435 r°), était située dans la rue du Kasr al-sham' قصر الشمع; elle était placée sous le vocable de la Vierge Marie: elle était une église très célèbre chez les Chrétiens du Caire: l'auteur de la continuation de l'histoire des Patriarches d'Alexandrie (man. arabe 306, fol. 33 v°) la nomme « l'église de la Vierge, à la Mo'allaka, au Kasr al-djam', à Misr, appartenant aux Coptes »: كنيسة السيدة بالمعلنة بقصر الجميع بمصر للقبط: Saka'î, man. arabe 2061, fol. 11 r°, dit que la Mo'allaka était l'église cathédrale du Patriarche des Coptes, au Caire: المعلنة بمصر التي بطركى المصارى اللبط ساكن بها. — 2. Qui était le siege du Patriarcat.

ثامن صفر سنة ستمائة وستين¹ للهجرة وكنل بالاسكندرية باسوطير يوم الاحد ثالث عشر طوبة وبدير ابو مقار يوم الاحد العشرين منه ووصل وقُدس بالمعلقة بمصر يوم الاحد رابع امشير منها² وكان قبل تكريز المذكور قدم غبريال ابن اخت اسقف طمبدي قمصاً بكنيسة المعلقة بمصر فابطله هذا الاب ووزن خمسة الاف دينار عينا فعند ذلك عزل صاحب بهاء الدين ابن حنا غبريال ثم بعد ذلك احضر صاحب بهاء الدين

1. Lire plutôt ستمائة وستين.

jour du mois de Touba, et au couvent d'Abou Makar, le dimanche, vingt de ce même mois. Il se rendit à Misr, et il officia en qualité de patriarche dans l'église de la Mo'allaka, en cette ville, le dimanche, quatrième jour d'Amshir de cette année.

Avant que Younis ibn Wali ad-Daula n'eût été installé sur le trône patriarcal, comme cela vient d'être mentionné, Gabriel, fils de la sœur de l'évêque de Tanbadi¹, avait été reconnu comme archiprêtre à l'église de la Mo'allaka, à Misr²; mais Younis déclara que sa nomination n'était pas va-

1. طنبذة Tanbadza dans Yakout III, 550), village dépendant de Bahnasa, dans le Sa'id; طنبدي dans la continuation de l'histoire des Patriarches d'Alexandrie (man. arabe 306, fol. 33 r°). — 2. Ce qui était la première phase de l'accession au Patriarcat; en réalité, d'après la continuation de l'histoire des Patriarches d'Alexandrie (man. arabe 306, fol. 33 r°), après la mort du patriarche Athanase, il se produisit un schisme chez les Chrétiens d'Égypte: les chefs de la communauté اراختة = αρχον de Misr choisirent comme candidat Younis ibn Abi Sa'id al-Sakri: ceux du Caire, Gabriel, fils de la sœur de l'évêque Anba Boutros, de Tanbadi; les deux partis décidèrent de s'en remettre au sort فَرَعَدَ حِكْلِيَّة, qui désigna Gabriel, lequel fut intronisé comme ἡγούμενος, فكرزده ايعرمانص, et fut le soixante-dix-septième patriarche. Younis et les gens de son parti le combattirent, et le firent destituer; Younis fut intronisé, le sixième jour du mois de Touba de l'année 978 des Martyrs, juste un mois après la mort du patriarche Athanase. Il exerça le Patriarcat durant six ans et six mois, puis il fut destitué, et Gabriel fut nommé en sa place, qu'il occupa, du 28 Paopi 985, jusqu'à sa mort, qui survint en Touba 987, après avoir siégé sur le trône du Patriarcat, durant deux années et douze jours. Sous son règne, les autorités égyptiennes imposèrent aux Coptes des obligations vexatoires, en même temps qu'aux Juifs, d'ailleurs; on les obligea à teindre l'étoffe de leurs turbans en bleu, et à monter des ânes, à la place de chevaux. On ferma les églises à Misr et au Caire d'abord, puis dans les autres provinces de l'Égypte, à l'exception des couvents et des églises d'Alexandrie, ainsi que de quelques autres districts. L'empereur de Constantinople envoya une ambassade au sultan du Caire, pour implorer sa pitié en faveur des Coptes, et on rouvrit l'église de la Vierge, à la Mo'allaka, au Kasr al-Djam', à Misr, puis l'église de Michel. Younis ibn Abi Sa'id fut proclamé patriarche, à la mort de Gabriel, en 987, et il exerça cette dignité pendant vingt-deux ans et sept jours; puis il mourut en 1009. Il eut pour succes-

المذكور غبريال المذكور من دير العزبة¹ وأرسله إلى الاسكندرية فقدم بها يوم الاحد ثالث بابة سنة تسع مائة خمسة وثمانين² لديقلايانوس الموافق حادى وعشرين المحرم سنة ستبائة سبعة وستين³ وفي ايام انبا يونس قسّر على النصارى خمس مائة الف دينار عينا وذلك في شهر رمضان سنة ستمائة ثلاثة وستين⁴ للهجرة الثانية ثم اعيد إلى رياسته * fol. 61 r. أعاده الصاحب بهاء الدين ابن حنا المقدم ذكره فطلع إلى كنيسة الست السيدة بالمعلقة بمصر في يوم الاحد ثالث عشر هاتور سنة تسع مائة سبعة وثمانين⁵ للشهداء وهو ثالث

1. Man. العزبة. — 2. Lire من بابة سنة خمس وثمانين وسبعائة. — 3. Lire سنة ثلاث وستين. — 4. Lire الموافق للحادى والعشرون من المحرم سنة سبع وستين وسبعائة. — 5. Lire من هاتور سنة سبع وثمانين وسبع مائة. وسبعائة.

lable, et il versa cinq mille dinars, en espèces sonnantes aux autorités musulmanes, pour leur faire agréer sa thèse; immédiatement, le sahib Baha ad-Din ibn Hanna destitua Gabriel. Ensuite (Younis ayant été destitué), ce même sahib Baha ad-Din ibn Hanna fit venir ledit Gabriel du couvent d'al-'Ouzaba, et il l'envoya à Alexandrie (en qualité de patriarche). Gabriel y arriva, le dimanche, troisième jour du mois de Paopi de l'année 985 de Dioclétien, date qui correspond au vingt et unième jour du mois de Moharram de l'année 667 de l'hégire.

Sous le patriarcat d'Anba Younis, on imposa aux Chrétiens un impôt extraordinaire de cinq cent mille dinars, qu'ils durent verser en espèces, et cela au mois de Ramadhan de l'année 663 de l'hégire.

Deuxième patriarcat de Younis ibn Wali ad-Daula. Ensuite, Anba Younis fut rappelé à la dignité de sa charge. Ce fut le sahib Baha ad-Din ibn Hanna, * fol. 61 r. dont il a déjà été question, qui lui rendit le Patriarcat. Younis ibn Wali ad-Daula se rendit à l'église de la Sainte Vierge, à la Mo'allaka, à Misr, le dimanche, treizième jour du mois de Hathor de l'année 987 des Martyrs,

seur Théodose, qui fut le soixante-dix-neuvième patriarche, et fut nommé le 10 Abib 1009; il mourut en 1016, le 5 Touba, après un règne de six ans et demi: on le nommait « fils de Franque » ابن افرنجية, vraisemblablement parce que son père avait épousé une Chrétienne d'Occident. Les deux patriarches qui succédèrent à Théodose, le quatre-vingtième et le quatre-vingt-unième, portèrent tous les deux le nom de Younos; l'un fut nommé, le 1er Tot 1017; le second, Younos al-Nakkadi, le 1er Paopi 1036. Le couvent d'al-'Ouzaba, d'après le *Khîtat* man. 1732, fol. 428 r°, se trouvait à un jour de distance de la mer de Kouzoum, la mer Rouge, et il fallait marcher trois jours dans la montagne qui se trouve dans l'est de l'Égypte pour y parvenir. Gabriel s'était retiré dans ce couvent, après avoir été destitué de ses fonctions par l'autorité égyptienne.

وعشرين ربيع الأول سنة ستمائة تسعة وستين¹ للهجرة وتسيح في آخر نهار الاثنين خامس وعشرين برمودة سنة الف وتسعة² للشهداء الموافق ثالث عشر جمادى الأول سنة ستمائة اثنين وتسعين³ للهجرة ودفن بدير النسطور بظاهر مصر ثم كرز غبريال الشامي المعروف بالرشيد فرج الله ابن اخت بطرس اسقف طمبدي وهو الثامن والسبعين⁴ من البطارقة كان كرز قمصاً بكنيسة المعاتة بمصر يوم الاحد ثاني وعشرين كيهك سنة تسع مائة ثمانية وسبعين⁵ لديقلاديانوس موافق رابع وعشرين المحرم سنة ستمائة وستين⁶ للهجرة ثم بطل وقدم ابنا يونس عوضه علي ما تقدم شرحه ثم عزل ابنا يونس واحضر غبريال المذكور من دير انطونيوس⁷ ببيوتة الغربية⁸ وارسل الي الاسكندرية وقدم بها بطريركاً بكنيسة اسوطير يوم

الخامس Lire 2. — الثالث والعشرون من ربيع الأول سنة تسع وستين وستمائة Lire 1. الموافق للثالث عشر من جمادى الأول سنة Lire 3. — والعشرون من برمودة سنة تسع والف الثاني والعشرين من Lire 5. — الثامن والسبعون Lire 4. — اثنين وتسعين وستمائة الموافق للرابع والعشرين من المحرم سنة Lire 6. — كيهك سنة ثمانى وسعين وتسع مائة بالبيوتة الغربية Lire: العروة Man. 8. — انطونيس Man. 7. — ستين وستمائة

qui était le vingt-trois du mois de Rabi premier de l'année 669 de l'hégire.

Il mourut dans les dernières heures du lundi, vingt-cinquième jour du mois de Barmoudi de l'année 1009 des Martyrs, date qui correspond au treizième jour de Djommada premier de l'année 692 de l'hégire, et il fut inhumé dans le couvent de Nestorius, en dehors de Misr.

Après lui, Gabriel le Syrien, connu sous le nom d'ar-Rashid Faradj Allah, fils de la sœur de Pierre, évêque de Tambadi, s'assit sur le trône du Patriarcat. Il fut le soixante-dix-huitième patriarche. Il fut solennellement intronisé comme archiprêtre dans l'église de la Mo'allaka, à Misr, le dimanche, vingt-deuxième jour du mois de Kailhak de l'année 978 de Dioclétien, date qui correspond au vingt-quatrième jour de Moharram de l'année 660 de l'hégire.

Ensuite cette nomination fut annulée, et Anba Younis prit sa place comme patriarche, suivant ce qui a été expliqué plus haut. Après ces événements, Anba Younis fut destitué de sa dignité, et l'on fit venir ce Gabriel, dont il vient d'être parlé, du couvent de Saint-Antoine, qui se trouve dans le désert occidental¹. On l'envoya à Alexandrie, et il se rendit dans cette

1. Le récit des interversions du Patriarcat est incompréhensible dans la narration de Moufazzal, qui n'a rien compris à ce qu'il écrivait, et qui a tout brouillé: la succession de ces événements se trouve correctement exposée dans la note de la page 448.

الاحد ثالث باية سنة تسع مائة خمسة وثمانين¹ موافق حادى وعشرين المحرم سنة ست مائة
سبعة وستين² للهجرة³ وكمل بدير ابو مقار يوم الاحد عاشر باية ووحل الى كنيسة ميكايل
راس الخليج⁴ بمصر وكرز بها يوم السبت ثالث وعشرين باية⁵ وكان يوم رأس سنته ودخوله
سين سنة شمسية⁶ وكرز بالمعلقة⁷ بمصر يوم الاحد رابع وعشرين باية⁸ ثم عزله صاحب
بهاء الدين ابن حنا بحكم انه لم يرض بقاعدة في المقرز على النصارى واعاد يونس وطع
المعلقة يوم الاحد ثالث عشر هاتور سنة تسع مائة سبعة وثمانين⁹ للشهداء يوافقه ثالث وعشرين
ربيع الاول سنة ست مائة تسعة وستين¹⁰ للهجرة واختفى غبريال بالقاهرة سنة واحدة وربيع¹¹ ثم

الموافق للحادى Lire 2. — الثالث من باية سنة خمس وثمانين وتسع مائة Lire 1.
4. Lire — فى راس الخليج Lire 3. — والعشرين من المحرم من سنة سبع وستين وست مائة
الثالث عشر من Lire 6. — الرابع العشرين من باية Lire 5. — الثالث والعشرين من باية
الثالث والعشرون من ربيع الاول سنة تسع Lire 7. — هاتور سنة سبع وثمانين وتسع مائة
8. Lire — وربيعا Lire 8. — وستين وست مائة

ville, en qualité de patriarche, à l'église d'Absontir, le dimanche, troisième
jour du mois de Paopi de l'année 985 (des Martyrs), date qui correspond
au vingt et un de Moharram de l'année 667 de l'hégire.

Les cérémonies de son intronisation furent complétées au couvent d'Abou
Makar¹, le dimanche, dixième jour du mois de Paopi; il vint ensuite à l'église
de Saint-Michel², qui est située à l'origine du Canal, à Misr, et il y fut solen-
nellement installé en qualité de patriarche, le samedi, vingt-troisième jour
du mois de Paopi; c'était le jour anniversaire de sa naissance, et il entra
dans sa soixantième année solaire.

Il fut intronisé à l'église de la Mo'allaka, à Misr, le dimanche, vingt-
quatrième jour du mois de Paopi; le sahib Baha ad-Din ibn Hanna le des-
titua ensuite de sa dignité, parce qu'il n'avait point satisfait à l'obligation
qui incombait aux Chrétiens d'acquitter l'impôt extraordinaire qui leur avait
été infligé, et il rendit la charge patriarcale à Younis. Celui-ci se rendit à la
Mo'allaka, le dimanche, treizième jour de Hathor de l'année 987 des Mar-
tyrs, date à laquelle correspond le vingt-trois de Rabi' premier de l'année
669 de l'hégire.

Gabriel resta caché au Caire pendant une année et un quart; puis il sortit
de sa retraite, avec l'agrément dudit sahib Baha ad-Din, et il s'en alla

1. Saint Macaire. — 2. Cette église est citée dans la continuation de l'histoire des
Patriarches d'Alexandrie, man. arabe 306, fol. 33 v°.

خرج باذن صاحب بهاء الدين المذكور وسكن بكنيسة الارمن بالزهري ستين وكنيسة ابو مرقورى بمصر سنة وتيسح وقت العصر حادى عشر ايب سنة تسع مائة وتسعين¹ للشهداء موافق ثامن وعشرين ذى الحجة سنة ستمائة اثنين وسبعين² للهجرة ودفن بكنيسة ابو مرقورى بمصر ❀

الخامس من ملوك الترك الملك السعيد ناصر الدين محمد بركة خان ابن السلطان الملك الظاهر ولما حضر الامراء من دمشق جلس الملك السعيد بالايوان وكان عمره يومئذ عشرين سنة وكان جميلا جسيما وسيما لم تثبت³ عوارضه بعد الا انه كان حصر اللسان قصير العبارة منقطع الحجّة يسمع الخطاب ولا يرد الجواب ❀ قال المؤرخ ثم اظهروا

1. Lire مائة وتسع مائة وتسعين ايب سنة تسعين وتسع مائة. — 2. Lire الثامن للعشرين. — 3. Lire تثبت, par suite de la confusion habituelle du ت et du ث.

résider à l'église des Arméniens, à az-Zahri¹, pendant deux années, et à l'église d'Abou Markouri², à Misr, pendant un an. Il mourut dans l'après-midi du onzième jour du mois de Abib de l'année 990 des Martyrs, date qui correspond au vingt-huit Zilhidjja de l'année 672 de l'hégire. Il fut inhumé dans l'église d'Abou Markouri, à Misr.

Le cinquième des rois des Turks fut al-Malik as-Sa'id Nasir ad-Din Mohammad Berké-Khan, fils du sultan al-Malik az-Zahir. Quand les émirs furent arrivés (au Caire), venant de Damas, al-Malik as-Sa'id alla s'asseoir sur le trône dans la salle de parade. Il avait alors vingt ans; c'était un beau jeune homme, fort, d'une figure agréable, qui ne montrait pas souvent ses dents, car il était avare de ses paroles, ne trouvant pas les mots pour s'exprimer, ni les arguments à invoquer; il écoutait ce qu'on lui disait, mais il n'y faisait aucune réponse.

L'historien a dit : Ensuite, on révéla la nouvelle de la mort du sultan al-Malik az-Zahir. Les émirs pénétrèrent (dans la salle du trône), ils baisèrent le sol devant al-Malik as-Sa'id, et renouvelèrent le serment de fidélité (qu'ils lui avaient déjà prêté)³, ce qui fut également accompli par toute l'armée.

1. Les jardins d'az-Zahri se trouvaient au sud du Caire; ils sont cités, en même temps que le verger de Saïf al-Islam, dans le *Khitat* de Makrizi (man. arabe 1731, fol. 298 r°); il est parlé dans ce même ouvrage (man. 1732, fol. 435 r°), d'une église des Arméniens, qui est celle où se retira Auba Gabriel. — 2. Saint Mercure. — 3. Du temps de Baïbars, qui voulait engager ses généraux sur le nom de son fils. Cela lui réussit peu, comme on va le voir.

موت سلطان الملك الظاهر ودخلوا الامراء وقبأوا الارض بين بدى الملك السعيد وجددوا
 الابان وكذلك سائر الجيش والامير بدر الدين الخزندار واقف يحائف الناس به ثم
 بعد ذلك دخل الى الستارة عند والدة الملك السعيد على انه بعزها بالسلطان وبنيها
 الملك السعيد فشكرت فعله ودعت له واخرجت له هباب سكر وليسوا وحافظت
 عليه ان يشرب بعدها واوهمت انها شربت منه فشرب جبرعتين لا غير وفي الثالثة من
 كثرة ما لجوا عليه تخيل ودفعه من يده وكانت القاضية فيه فتوجه الى داره فتوعك بدنه
 وحصل له تقطع المعاء وادعى انه قولنج وكان طيبه عماد الدين ابن النابلسي فسيروا اليه
 ثلاثة الاف دينار وقالوا له خذ هذه وساعدنا في هلاكه ولا تعرفه انه مسقى فاحذ الذهب

1. Lire *السكر*: le manuscrit a la forme *السكر*, pour *السكر*, ce qui est une forme tres vulgaire de *السكر*; on attendrait plutôt *السكر والسكر*.

L'émir Badr ad-Din, le khaziudar, se tenait debout (à côté du trône), et recevait le serment des officiers.

Quand cette cérémonie eut pris fin, (l'émir Badr ad-Din) pénétra dans l'appartement interdit¹, auprès de la mère d'al-Malik as-Sa'ïd, pour lui présenter ses condoléances de la mort du sultan, et pour la féliciter de l'avènement d'al-Malik as-Sa'ïd. La sultane remercia l'émir de la façon dont il avait agi², et pria Allah de l'en récompenser; elle lui sortit un hanap plein de sirop et de citron, et le conjura d'en boire, comme elle venait de le faire (avant son arrivée), lui donnant ainsi à penser qu'elle avait déjà goûté à ce breuvage.

L'émir but deux gorgées, pas plus; à la troisième, devant l'insistance que l'on mettait à le faire boire, il se délia, et déposa le hanap; mais il était atteint mortellement. Il rentra chez lui, dans une grande prostration, et il lui arriva une constipation invincible: il pensa qu'il s'agissait d'une crise d'entérite.

Le médecin de l'émir se nommait Inad ad-Din ibn an-Nabouloussi: on lui envoya trois mille dinars, et on lui fit dire: « Prends cette somme,

1. *As-sitara* « le rideau », littéralement, derrière lequel vivent les femmes: ce mot n'a pas, et ne peut avoir, d'autre sens ici, puisque les cérémonies de l'inhumation de Baïbars avaient eu lieu à Damas, et non dans la Citadelle: les princesses portaient à cette époque le titre de *as-sitr al-rafi'* le « voile auguste ». — 2. En cachant la mort du sultan, en prenant le commandement de l'armée à Damas, en la ramenant au Caire, et en faisant reconnaître la souveraineté de Berké-Khan.

وتغافل عنه ووصف له ما يقوى سقيته فمات * وخَلَفَ والدته وبنين ولم يكن له ولد ذكر فورثه السلطان واشترى الملك السعيد ما خَصَّ البنات من الضياع واوقف ذلك على مدرسة ابيه ثم سَير الى دمشق اميرين بسبب تحليف الشام واهله وعساكره * فاستقر ذلك وحلفوا الناس جميعهم بمصر والشام ولم يتخلف احدا! عن اليمين من دنقلة الى الفراءة² وخطب للملك السعيد في جميع ولايات مملكته واستقر في نيابة السلطنة الامير شمس الدين اقسنقر الفارقاني بعد الخزندار * وفي يوم الجمعة قبض على سنقر الاشقر والامير بدر الدين يسرى وفي يوم السبت قبض على الفارقاني وجماعة من الامراء واعتقلهم بقلعة الجبل

1. Lire احد. — 2. Lire الفراءات.

aide-nous à le faire périr, et ne lui révèle pas qu'il est empoisonné. » Le médecin prit l'argent, et ne fit rien de ce qu'il fallait tenter immédiatement pour sauver son maître; il lui prescrivit au contraire des drogues qui aggravèrent l'effet du poison, si bien qu'il mourut.

L'émir laissait derrière lui sa mère et deux filles, car il n'avait point de fils, et le sultan hérita de ses biens. Al-Malik as-Sa'ïd acheta les villages qui constituaient la propriété particulière des filles de l'émir, et il les constitua en biens de mainmorte, dont il affecta les revenus à l'entretien du mausolée de son père. Ensuite, il envoya deux émirs à Damas, pour recevoir le serment de fidélité de la Syrie, tant de la population civile que de l'armée.

Cela se fit sans aucune difficulté, et tout le monde, tant en Égypte qu'en Syrie, prêta le serment d'allégeance au sultan; personne, de Dongola à l'Euphrate, ne refusa le serment de fidélité à al-Malik as-Sa'ïd, et l'on fit le prône du vendredi à son nom dans toutes les provinces de son empire. L'émir Shams ad-Din Aksoukor al-Farikani fut nommé vice-roi, en héritage du khazindar.

Le vendredi¹, le sultan fit arrêter les émirs Shams ad-Din Sonkor al-Ashkar et Badr ad-Din Baïsari; le samedi², il fit arrêter al-Farikani, ainsi que plusieurs autres émirs, et on les emprisonna dans la Forteresse de la Montagne. Le sultan nomma à la charge de vice-roi, Sonkor al-Alli; le dimanche³, dixième jour de ce même mois, il fit remettre en liberté Baïsari

1. 21 Rabi' 1er (Nowaïri, man. arabe 1578, fol. 96 v°). — 2. 18 Rabi' 2e Nowaïri, man. arabe 1578, fol. 96 v°. — 3. Le samedi 2 Djourmada 1er Nowaïri, man. arabe 1578, fol. 96 v°).

واقم في النيابة سنقر الالفى وفي يوم الاحد عاشر¹ افرج عن يسرى وسنقر الاشقر وفي يوم الجمعة قبض على خاله بدر الدين محمد بن بركتخان ذكر مولد الملك السعيد قال المؤرخ كان مولده بالمش من ضواحي القاهرة المحروسة في شهر سنة ثمان وخمسين وسنائة وامه بنت حسام الدين بركتخان الخوارزمية وله من الاخوة الذكور الملك المسعود نجم الدين خضر والملك العادل بدر الدين سلاهش ومن الاخوات البنات سبعة² وفي هذه السنة في سابع المحرم توقى الشيخ خضر ابن ابى بكر ابن موسى العدوى المهراني شيخ السلطان الملك الظاهر بقلعة الجبل قبل السلطان الظاهر بأحد وعشرين يوم³ ودفن في سفح الجبل المقطم وكان في مبدى⁴ امرء يخدم ببلد الجزيرة اكابرها وخدم نور الدين على ثم انتقل من عنده الى عند الشيخ شمس الدين محمد ابن اخت الشيخ كمال الجزيري

1. Cette forme extrêmement vulgaire se trouve sous la plume de tous les historiens de l'Égypte; il faudrait ^{عاشر}عاشر. — 2. Lire سبع. — 3. Lire يوماً. — 4. Lire مبداء.

et Sonkor al-Ashkar; le vendredi¹, il fit arrêter son oncle maternel, Badr ad-Din Mohammad, fils de Berké-Khan.

Histoire de la naissance d'al-Malik as-Sa'îd. L'historien a dit : Il naquit à al-'Oushsh, dans la banlieue du Caire, la bien gardée, au mois de Safar de l'année 658; sa mère était la fille de Hosam ad-Din Berké-Khan al-Khwarizmi; il eut comme frères, al-Malik al-Mas'oud Nadjm ad-Din Khidr et al-Malik al-'Adil Badr ad-Din Soulamish², sans compter sept sœurs.

Cette même année, le septième jour du mois de Moharram, mourut le shaïkh Khidr ibn Abi Bakr ibn Mousa al-'Adouwi al-Mahrani, qui était l'aumônier³ du sultan al-Malik az-Zahir; il mourut dans la Citadelle de la Montagne, vingt et un jours avant le sultan, et il fut enterré sur la pente du mont Mokattam. Au début de sa carrière, il avait vécu au service des grands personnages de la ville de Djazira⁴; il eut ainsi pour maître Nour ad-Din 'Ali; du service de ce personnage, il passa à celui du shaïkh Shams ad-Din Mohammad, fils de la sœur du shaïkh Kamal ad-Din al-Djaziri, le poète.

1. 14 Djoumada second (Nowa'iri, man. arabe 1578, fol. 96 v°). L'omission de ces dates, dans la narration de Moulazzal est étrange. — 2. La graphie persane de ce nom est سرلامش — 3. Si tant est que l'on puisse employer ce terme en parlant d'un prince musulman; les fonctions de ce shaïkh étaient celles d'un directeur de conscience. — 4. La ville de Djazirat ibn 'Omar, comme on le voit assez par ce qui est dit plus loin.

الشاعر* وشمس الدين المذكور صاحب¹ المعظم صاحب الجزيرة العمرية ثم رثبه شمس الدين المذكور لشيل زبائل دور السلطان والقاعة بجامكية وجراية ومعها بيستين² فاستمر على ذلك مدة ثم انهم اطلعوا عليه انه قد افسد بعض جوار³ الدور فرسموا بقطع عصبه فهرب الى حاب وخدم عند ابن قرطاي في صورة بابا مده* ثم انه قبح ايضا مع بعض جوارده⁴ وقيل انها حملت منه فهرب من حلب ايضا الى دمشق والتجأ الى الامير ضياء* fol. 65 r. الدين القمري واستمر عنده مدة مقيماً بجبل المزة بمغارة في زاوية* فيقال عنه انه اجتمع بجماعة من الصالحين وشرود بما يكون منه واطعوه على كثير من احواله مع السلطان

1. Lire. — 2. Lire. — 3. Lire. — 4. Lire. — 5. Lire.

Ce Shams ad-Din, qui était un très grand personnage, était le seigneur de la ville de al-Djazirat al-'Omariyya. Il confia à Khidr la fonction de transporter les ordures des palais du sultan et de la forteresse, moyennant des gages et un traitement fixes; Khidr avait avec lui deux bêtes de somme: il resta dans cet emploi durant un certain temps; puis, l'on découvrit qu'il avait séduit l'une des filles de service des palais. On décida de le faire eunuque; mais il s'enfuit à Alep, où il prit du service chez Ibn Karataï¹, chez lequel il remplit les fonctions d'intendant, durant un certain temps.

Ensuite, il forniqua également avec l'une de ses femmes, qui, dit-on, fut enceinte de lui. Il se sauva de nouveau, d'Alep à Damas, où il chercha un asile auprès de l'émir Ziya ad-Din al-Kāimari; il resta chez lui pendant quelque temps, habitant dans la montagne d'al-Mizza², dans une grotte, où il s'était organisé un ermitage.

On a raconté, au sujet de ce personnage, qu'il rencontra plusieurs dévots³, lesquels lui dévoilèrent ce qui adviendrait de lui, et qui lui révélèrent la plupart des relations qu'il aurait avec le sultan al-Malik az-Zahir. Il se trouva qu'un jour, le sultan al-Malik az-Zahir⁴ monta sur le sommet de la Mizza, en se promenant; il poussa jusqu'à la caverne dans laquelle se trouvait le shaikh Khidr, qui le vit, le salua, le félicita du fait qu'il serait roi un jour.

1. Karataï est un nom connu dans l'onomastique mongole; il signifie « envieux, jaloux »; c'est un dérivé de *khara* « pupille de l'œil, œil », puis « noir », par le suffixe adjectival-taï; *khara-ta-khou* signifie à la fois « devenir noir » et « porter envie », primitivement « lorgner sur quelque chose ». — 2. Al-Mizza, dit Yakout IV, 522, qui croit ce nom étranger à l'arabe, est un gros village, au milieu des jardins qui entourent Damas, à un demi farsakh de cette ville. — 3. Des Soufis qui ont la prétention d'arriver au dévoilement des événements futurs par leurs austérités. — 4. Qui n'était alors qu'émir, à Damas.

الملك الصالح وافق ان السلطان الملك الظاهر طاع يوما الى سطح العزة يسير فساق الى المغارة التي فيها الشيخ خضر فرآه وسلم عليه وبشرد بالملك وعرفه متى يصل اليه فلما حمل للسلطان ذلك كان الشيخ خضر قد احتوى على عقل الامير سيف الدين قشتمر العجمي احد الامراء البحرية الصالحة الكبار وكان يخبر عن السلطان الظاهر قبل تسلكه بجميع ما يتحرر له فلما ملك الظاهر قال له قشتمر العجمي عندي فقير صالح اخبرني ذلك كيت وكيت فتذكره السلطان فلما نزل على الطور نوبة توجه الى الكرك سال من قشتمر العجمي عن الشيخ خضر فاخبره انه انقطع في مغارة عند قبر ابي هوريرة فقصد السلطان واجتمع به وذكره اجتماعه بسطح العزة فامر بملازمته له وكان يخبره بسائر احواله قبل وقوعها فلم يخرم شيئا وكذلك في سائر القلاع في اى وقت يكون فتحها فلا يتعدا.

1. Il faudrait بوجهه ou بوجهه. — 2. Lire في سى; le manuscrit porte فلم يخرم. 3. Lire يعدى.

en lui annonçant l'époque à laquelle la dignité souveraine lui serait dévolue.

Quand le pouvoir impérial fut conféré au sultan al-Malik az-Zahir, le shaïkh Khidr avait séduit l'esprit de l'émir Saïf ad-Din Koushtémour¹ al-Adjami. L'un des grands émirs bahris, qui avaient été les mamlouks d'al-Malik as-Salih Nadjm ad-Din Ayyoub²; il lui avait appris, au sujet du sultan al-Malik az-Zahir, avant son accession au trône, tout ce qui lui arriverait. Quand al-Malik az-Zahir fut devenu sultan, Koushtémour al-Adjami lui dit : « J'ai chez moi un fakir, adonné aux actes de dévotion, qui m'a appris sur ton compte telle et telle chose. »

Le sultan se souvint de lui, et, quand il vint camper à at-Tour, lors de sa marche sur al-Karak, il demanda à Koushtémour al-Adjami des nouvelles du shaïkh Khidr. L'émir apprit à al-Malik az-Zahir que le shaïkh s'était retiré loin du commerce des hommes, dans une caverne, près du tombeau d'Abou Houraira. Le sultan se mit en route pour l'aller voir, et, quand il l'eut trouvé, il lui rappela qu'il s'était rencontré avec lui sur le sommet de la montagne d'al-Mizza. Il lui ordonna de venir vivre dans son intimité, et le shaïkh lui apprit tous les événements de sa vie, avant qu'ils ne se produisent.

Jamais le shaïkh Khidr ne se trompa dans ses prédictions; c'est ainsi

1. « L'oiseau de fer », en ouïghour. — 2. Cet émir Saïf ad-Din Koushtémour était, par conséquent, camarade de Baïbars.

ذلك فحير عقل الظاهر وعاد الغالب على أمره في جميع احواله ومن جملة ذلك لما عاد السلطان من دمشق استشاره في توجهه الى الكرك* فلم يشر عليه بذلك وقال ليس لك في ذلك خيرة بل اقصد مصر فخالفه وتوجه الى الكرك فتقنطرا¹ وانكسر فخذ ووقعت له معه اشياء انا عن اطلاع وانا صدفيات والله اعلم بحاله حتى ان السلطان بنا² له زاوية بظاهر القاهرة على الخليج واقف عليها احكارا³ عظيمة يجبا⁴ منها في كل سنة فوق العشرين الف درهم وبالقدس زاوية وبدمشق زاوية وبعلبك زاوية وبحماة زاوية وبحمص زاوية وفي جميع

1. Lire فتقنطر فرسد. — 2. Lire بني. — 3. Lire احكارا. — 4. Lire يجبي.

que, pour toutes les citadelles, il annonça à al-Malik az-Zahir l'époque à laquelle il s'en emparerait, et jamais il ne se trouva en défaut. Ces prédictions stupéfaient complètement l'intellect du sultan, et le shaïkh finit par prendre un ascendant considérable sur son esprit, dans toutes les occurrences. Parmi celles-ci, il arriva que, lorsque le sultan revint de Damas, il demanda conseil au shaïkh sur la question de savoir s'il lui convenait de se rendre à al-Karak.

* fol. 65 v°. Le shaïkh ne le lui conseilla point, et il lui dit : « C'est là une affaire qui ne te réussira point; aussi, retourne plutôt en Égypte. » Le sultan n'écouta pas ce discours, et il partit pour al-Karak; en chemin, son cheval fit panache, s'abattit sur lui, et il se brisa la cuisse. Enfin, il arriva au sultan avec ce shaïkh des choses surprenantes, soit qu'il ait été réellement instruit de l'avenir, soit qu'il n'y ait eu là que des coïncidences, et Allah connaît la vérité sur ce point, si bien que le sultan lui construisit un ermitage en dehors du Caire, sur le canal, et qu'il lui constitua en bien de mainmorte les revenus d'immenses propriétés foncières, dont il percevait chaque année plus de vingt mille dirhams.

Il lui construisit également un monastère à Jérusalem, un autre à Damas, un autre à Ba'lbek, un autre à Hamah, un autre à Hous, dans chacun desquels vivaient des fakirs¹, et chacun de ces monastères possédait des immeubles de mainmorte que le sultan leur avait concédés. Le shaïkh avait des supérieurs dans tous ces monastères, pour les régir en son nom: durant le règne d'al-Malik az-Zahir, il disposa de tout, suivant son bon

1. Des religieux qui, suivant la coutume des Soufis, se livraient à des pratiques surérogatoires.

هوآء الزوايا الفقراء¹ وعلیم الاوقاف وله بهم نواب وكان يتصرف في جميع مملكة الظاهر بسا يختار ويريد بحيث انه كان يحكم ولا يحكم عليه. ثم انه هدم بدشق كنيسة الفهود وبنى بها المحارب وعدم بالقدس كنيسة تعرف بالمصلية وكانت عظيمة عند النصارى وقتل قسيسها بيده وعملها زاوية له² وهدم بالاسكندرية كنيسة للروم كانت كرسيا من كراسيم يعتقدون فيها البطركية³ ويزعمون ان رأس يحيى ابن زكريا عليه السلام فيها فصيرها مسجدا وسماها المدرسة الخضراء⁴ وكان له في كل مدينة زاوية وله بها نواب⁵ وهم جميعهم على غير الطريق الحميدة يقطعون الطرقات ويحمون المفسدين ويقطعون مصانع الناس ويرتكبون الفواحش ويفسدون في نساء الناس واولادهم لهم وللشيخ خضر حتى مسكت⁵ وسبب ذلك انه

1. Cette forme est vulgaire; on attendrait فقرا. — 2. Lire بنى. — 3. لئسده serait plus correct. — 4. Il faudrait البطركية: البطركية, pour بطريركية, signifie proprement « la dignité patriarcale ». — 5. Lire نواب.

plaisir; il poussa l'audace jusqu'à prétendre avoir le droit de commander, sans que personne lui donnât le moindre ordre.

Ensuite, il saccagea à Damas l'église des Panthères, et il y construisit des mihrabs¹; il ravagea à Jérusalem une église, qui était connue sous le nom d'église de la Crucifixion, laquelle était en grande vénération parmi les Chrétiens; il tua le curé de sa propre main, et il la transforma en un monastère à son usage. A Alexandrie, il détruisit une église qui appartenait aux Grecs, et qui était un de leurs sièges patriarcaux; c'était dans cette église qu'ils élisaient leur patriarche. Ils croyaient que la tête de Jean, fils de Zacharie, sur lui soit le salut! y était conservée. Il la transforma en une mosquée, à laquelle il donna le nom de al-Madrasat al-Khadra².

Il possédait un monastère dans toutes les villes, et il avait dans chacun d'eux un supérieur qui les régissait en son nom. La conduite de tous ces gens était loin d'être louable; ils interceptaient les chemins, ils couvraient les fripouilles de leur protection, ils empêchaient les gens de se livrer à leurs occupations, pratiquant des turpitudes abominables, abusant des femmes et des enfants des hommes de ce pays; telle fut leur conduite, et celle du shakh Khidr, jusqu'au moment où il fut arrêté.

Voici quelle fut la cause de son arrestation: il avait pris sur l'émir Badr ad-Din, le khazindar, et sur le sahib Bala ad-Din, un empire absolu, si bien

1. Le mihrab est une chapelle qui indique la direction dans laquelle il faut se tourner pour regarder vers la Mecque; c'est assez dire que le shakh convertit cette église en mosquée. — 2. Pour rappeler son nom.

* fol. 66 r.º. كان قد تسلط على الأمير بدر الدين الخزندار وعلى صاحب بهاء الدين تسليطاً عظيماً حتى لا عادت لهم¹ معه يد تبسط² وكان السلطان قد اطلق له شيئاً فتوقف فيه الخزندار فقال له قدّم السلطان كأنك تشفق على السلطان وعلى اولاده مثلما فعل قطز باولاد استاذه المعزّ³ فخافه الخزندار فاتفق الخزندار والصاحب على العمل عليه باتفاق عزّ الدين نائب الشام ثم انّ نائب الشام طلب ثواب الشيخ خضر الدين بالشام وهم الشيخ اسمعيل والشيخ مظفر وآخر من اتباعه اسمه محمد بن بطيخ³ ثم قال لهم اعترفوا على الشيخ بما يصنع وانا اصطنعكم واجعل لكم راتباً وتكونوا اتم اصحاب هذه الزوايا لا يغيّر عليكم فيها مغير⁴ فذكروا عنه اشياء كبيرة واشهدوا عليهم⁴ وكاتب النائب بالشام بذلك السلطان فسير طلب هؤلاء

1. Il faudrait lire correctement au duel لهم¹. — 2. Il faudrait تبسط. — 3. Man. بطح. — 4. Le pronom masculin, à la place du féminin, se rapportant à des choses, ou à des faits, est courant dans le style vulgaire.

* fol. 66 r.º. que ces deux personnages n'avaient plus en face de lui l'ombre d'une liberté. Le sultan ayant concédé une certaine somme au shaïkh, le khazindar refusa¹ de la lui verser; le shaïkh lui dit, en la présence du sultan : « Eu vérité, tu veilles sur les intérêts du sultan et de ses enfants, exactement comme Koutouz a agi à l'égard des fils de son maître, al-Mo'izz². »

Le khazindar fut terrifié de l'effet que ces paroles pouvaient produire sur l'esprit du sultan, aussi s'entendit-il avec le sahib Baha ad-Din pour intriguer contre le shaïkh, grâce à la complicité d'Izz ad-Din, qui était vice-roi de Damas. Le gouverneur de la Syrie manda auprès de sa personne les représentants du shaïkh Khidr, qui se trouvaient alors à Damas; le shaïkh Isma'il, le shaïkh Mouzaffar, et un autre de ses affidés, qui se nommait Mohammad ibn Bittikh; il leur dit : « Avouez les crimes dont le shaïkh Khidr s'est rendu coupable; je vous comblerai de bienfaits, je vous assignerai un traitement, et vous serez les maîtres de ces monastères, sans que personne puisse venir vous troubler dans votre jouissance de ces lieux. »

Ces gens formulèrent sur le compte du shaïkh des imputations d'une extrême gravité, et ils témoignèrent qu'elles étaient d'une exactitude rigoureuse. Le gouverneur de Damas écrivit au sultan pour lui rendre compte de ces faits; le sultan envoya quérir ces gens par la poste impériale, et on les

1. En sa qualité de trésorier de l'empire. — 2. Koutouz tua Mo'izz, et le shaïkh voulait dire que le khazindar avait l'intention de tuer Baïbars, pour s'emparer du pouvoir ce qui n'était pas impossible.

المذكورين على البريد فحضروا بين يدي السلطان واحضر الشيخ خضر وقالوا هؤلاء توابك بالشام ايش² تقول فيهم فقال مهما قالود عنى صحيح فقابلود على اشيء كبيرة قبيحة مثل اللواط والزنا³ ومن حملة ذلك كان قد نفذ صاحب اليمن الى السلطان هدية في حملتها كرت⁴ يستنى ما رى⁵ مثله فاخذده الشيخ من السلطان ثم انه دفعه لبعض ملاح القاهرة فقابلود اجنا على ذلك وربما احضروا المديحة والكربة فلما تحقّق السلطان ذلك امر بالحوطة⁶ عليه فم اطلقوا اصحابه وعادوا الى دمشق واجتمع عند السلطان جماعة من الامراء منهم الامير تارس الدين اتابك⁷ والامير سيف الدين قلاوون وبدر الدين يسرى وسيف الدين قشتمر العجمي وبدر الدين الخزندار فشاورهم السلطان في امره فقال الاتابك هذا مطّاع على اسرار الدولة وبواطن احوالها ولا يجب ابقاؤه في الوجود وواقفود الحاضرين⁸ على ذلك فقال الشيخ خضر

1. On attendrait *ردالوا* لد. — 2. *ايش* est une forme vulgaire pour *ما*. — 3. Du persan *كرت*, dont les Arabes ont fait disparaître le *ر*, qu'ils ont pris pour le *س* d'unité. — 4. Lire *رعى*. — 5. *الادابك*. — 6. Lire *الحاضرون*.

amena en sa présence. On fit également venir le shaïkh Khidr, auquel on dit : « Ces individus sont bien chargés de tes affaires à Damas; qu'as-tu à dire sur leur compte? » Le shaïkh répliqua : « Tout ce qu'ils diront à mon sujet sera l'expression même de la vérité ». Ils l'accusèrent alors de s'être livré à des actes criminels, abominables, tels que la pédérastie et l'adultère.

Parmi toutes les actions répréhensibles qu'il avait commises se trouvait la suivante : Le roi du Yémen avait envoyé au sultan un présent dans lequel figurait un jeune cheval du Yémen, tel qu'on n'en avait jamais vu un pareil. Le shaïkh le vola au sultan, et en fit cadeau à une beauté du Caire. Ils l'accusèrent formellement de ce crime, et ils firent immédiatement comparaître la courtisane et le cheval.

Quand le sultan fut convaincu de ces faits, il ordonna que l'on surveillât étroitement le shaïkh, puis l'on rendit la liberté à ses gens, qui s'en retournèrent à Damas. Plusieurs des émirs vinrent prendre séance avec le sultan, parmi lesquels l'émir Faris ad-Dîn, l'atabek, l'émir Saïf ad-Dîn Kalaoum, Badr ad-Dîn Baïsari, Saïf ad-Dîn Koushtémour al-Adjami et Badr ad-Dîn, le khazindar; le sultan leur demanda quel était leur avis sur le cas du shaïkh. L'atabek dit : « Cet individu connaît les secrets de l'Etat, et les ressorts cachés qui le mettent en action, aussi ne convient-il pas de lui laisser la vie. »

Les assistants témoignèrent qu'ils approuvaient son opinion: le shaïkh Khidr dit alors au sultan : « O Baïbars! voici que la date fixée pour ma

للسلطان يا بيبرس انا اجلى قد قرب وايضا اجلك وبنى وبنك مدّة ايام يسيرة من مات
مّا قبل صاحبه لحقه الآخر عن قريب فافهم هذا قال المؤرّخ¹ فلمّا سمع السلطان هذا
وجم له ولم يرد جوابا وقال للامراء ما ترون في امره فلم يجسر احدا ان يشير بشيء فقال
السلطان هذا يحبس في مكان لا يجتمع به احد فيكون مثل من قد قبره فقالوا رأى
السلطان المبارك فاعتقله وكان ذلك في ثالث عشر شوال سنة احدى وسبعين وستمائة وتوفّي
وهو نيّف عن الخمسين سنة وكان قد اطاق له الاطعمة الفخرة والملبوس والتغيير والفواكه
والاشربة وكان السلطان لَمّا عاد من الروم ووصل الى دمشق سير يطلّقه فوجده قد مات
وقيل ان صاحب بهاء الدين اتفق مع الملك السعيد على خنقه في السجن فخنق والله اعلم

1. Le man. omet. المرّخ. -- 2. Lire احد.

mort s'est rapprochée, mais celle de la tienne également, car, entre moi et toi, il n'y aura qu'un délai de peu de jours. Celui de nous qui mourra avant son partenaire, l'autre ne tardera pas à le suivre. Comprends bien ceci. »

L'historien a dit : Quand le sultan entendit ces paroles, il baissa les yeux, et ne répondit pas un mot; puis il dit aux émirs : « Que vous semble-t-il qu'il faille faire de cet homme? »; aucun d'eux n'osa lui donner de conseil sur ce point. Alors, le sultan dit : « Que cet homme soit emprisonné dans un endroit où il ne puisse jamais voir personne; qu'il soit comme celui qui a été enseveli dans le tombeau. »

Les émirs s'écrièrent : « C'est un avis béni que celui du sultan! ». Le sultan fit incarcérer le shaïkh Khidr; cela se passa le treizième jour du mois de Shavval de l'année 674. Il mourut, âgé d'un peu plus de cinquante ans; on lui fournissait des aliments de choix, des vêtements, du dessert, des fruits et des liqueurs¹.

Lorsque le sultan revint de son expédition contre le pays de Roum, et arriva à Damas, il envoya un officier (au Caire) pour lui rendre la liberté, mais il venait de mourir; on a dit que le sahib Baha ad-Din s'était entendu avec al-Malik as-Sa'ïd pour le faire étrangler dans son cachot, ce qui fut exécuté. Allah sait seul ce qui est la vérité.

Cette année (676 de l'hégire), moururent l'émir Djamal ad-Din Oughoush

1. Ce qui était encore un effet de la faveur du sultan, qui croyait sa vie attachée à celle du shaïkh; c'est pourquoi al-Malik as-Sa'ïd fit étrangler le shaïkh, pour provoquer la mort de son père.

وفيه توفي الامير جمال الدين اقوش المحدثي والامير عزّ الدين الديماطي والامير بدر الدين الخزندار رحمهم الله تعالى.

ودخلت سنة سبع وسبعين وستائة والخليفة الحاكم بحاله والساطان الملك السعيد ساطان الاسلام بمملكة ابيه. وفي هذد السنة تولّى الامير شمس الدين اقتنقر الفارقاني النيابة وعملوا عليه الخاسكية حتى قتلوه ثم تولّى بعدد الامير شمس الدين سنقر المظفرى الالقى فراا الامور مختلة والنظام مفسود بتحكم الصبيان الجبهة من الخاسكية فطلب الاقالة واقيل من النيابة فتولّى بعدد سيف الدين كوندك احد الخاسكية وكان مع الملك السعيد

1. Lire خرائى.

al-Mohammadi, l'émir 'Izz ad-Din al-Dimiati, et l'émir Badr ad-Din, le kha- * fol. 67 r.
zindar; qu'Allah, le très haut, leur fasse miséricorde!

Au commencement de l'année 677, le khalife al-Hakim était sur le trône, et le sultan al-Malik as-Sa'id était le sultan de l'Islam dans l'empire de son père.

Cette année, l'émir Shams ad-Din Ak-Soukor al-Farikani fut investi de la charge de vice-roi (de l'empire égyptien), mais les mamlouks khassakis¹ tramèrent des complots contre lui, jusqu'à ce qu'ils l'assassinèrent. Après lui, l'investiture de cette dignité fut conférée à l'émir Shams ad-Din Soukor al-Mouzaffari al-Alli; cet officier vit que les affaires de l'État étaient toutes dérangées, que l'ordre était bouleversé par ce fait que des jeunes gens ignares, lesquels appartenaient au corps des mamlouks khassakis, gouvernaient l'empire. Il demanda à être relevé de ses fonctions, et, en conséquence, la charge de vice-roi lui fut retirée.

Elle fut confiée, après lui, à Saïf ad-Din Kunduk², qui était l'un des mamlouks khassakis; ce personnage avait été à l'école avec al-Malik as-Sa'id³. Le sultan ordonna par un rescrit⁴ au sahib (Baha ad-Din) d'avoir à s'asseoir

1. Les mamlouks particuliers du sultan, sur lesquels voir Quatremère, dans *l'Histoire des sultans mamlouks*, tome I, partie 2, page 158. — 2. Probablement le même nom mongol qui se trouve dans les textes persans du xive siècle sous les formes équivalentes كوتلچك، كوتلچاكت، كوتلچاكت، كوتلچاكت Koutchek, Kouteluk, lesquelles signifient « esclave », avec *sch* rendu *d*, ce qui arrive dans la transcription arabe. — 3. C'est-à-dire qu'il avait une vingtaine d'années, ce qui était insuffisant pour s'acquitter convenablement des obligations de la charge de vice-roi: il était né, dit Nowairi, man. 1578, fol. 97 r°, en 667, mais c'est là une faute du copiste, car il n'aurait eu que dix ans à cette époque; il faut évidemment lire 657. — 4. Nowairi, man. arabe 1578, folio 97 r°, dit: ولما فرصت اليد: « Quand la

في المكتب ورسم للصاحب ان يجلس بين يديه ولا يوقع لاحد آلا بقلمه وعلمه ومكنه تمكيناً لم يكن لاحد قبله وكان ذكياً فطناً* ولم يزل في النيابة الى حين خروجهم الى الشام في ذى القعدة فوصل الى دمشق ودخلها يوم الثلاثاء خامس ذى الحجة وصحبته اخوه الملك المسعود نجم الدين خضر ووالدته بنت بركتخان ودخل دمشق في يوم عظيم ما راها الناس مثله* ثم آتاه جرد عشرة الف² فارس من المصريين والشاميين وقدم عليهم الامير بدر الدين بيسرى ثم اردفه بالامير سيف الدين قلاوون الالفى وامرهم بالتوجه الى سيس* وفيها توفي صاحب بهاء الدين ابن حنا واحتاطوا على ولده تاج الدين بدمشق * fol. 67 v.

واخذ خطه بمائة الف دينار وخط اخوه³ زين الدين بمائة الف دينار وكذلك خط ابن عمهما عز الدين بن محيى الدين بمائة الف دينار وسيروا الجميع الى مصر تحت

1. Lire. — 2. Lire الالف. — 3. Lire احدى.

devant lui, et de n'écrire de diplôme pour qui que ce fût, que dans la rédaction qui lui serait indiquée par Kunduk, en prenant sa formule d'apostille; il donna à Kunduk un pouvoir tel que personne n'en avait jamais exercé un semblable avant lui; c'était un individu sage et intelligent.

Il occupa les fonctions de vice-roi, jusqu'au moment où la cour partit pour la Syrie, au mois de Zilk'ada; le sultan arriva à Damas, et y fit son entrée, le mardi, cinquième jour du mois de Zilhiddja, accompagné de son frère, al-Malik al-Mas'oud Nadjm ad-Din Khidr, et de sa mère, qui était la fille de Berké-Khan. Il entra à Damas, au milieu d'une fête inoubliable, telle que les gens n'en avaient jamais contemplé une semblable.

Après cela, il constitua un corps de dix mille cavaliers, tant égyptiens que syriens; il leur donna comme chef l'émir Badr ad-Din Baïsari, auquel il adjoignit l'émir Saïf ad-Din Kalaoun al-Alfi, et il leur ordonna de marcher contre le pays de Sis.

* fol. 67 v. Cette même année, mourut le sahib Baha ad-Din ibn Hauna; on arrêta son fils, Tadj ad-Din, à Damas, et on lui fit signer un acte par lequel il s'engageait à payer cent mille dinars; on fit également signer à son frère, Zaïn ad-Din, la reconnaissance d'une somme de cent mille dinars, et l'on en usa de même à l'égard du fils de leur oncle paternel, Tzz ad-Din ibn Mohyi ad-Din, lequel dut signer également un billet de cent mille dinars. On les envoya tous les trois au Caire, sous bonne garde¹.

charge de vice-roi lui eût été conférée, le sultan ordonna au sahib Baha ad-Din de prendre séance devant lui, et de n'écrire les formules d'apostille sur les diplômes, que sur l'ordre de Kunduk, ce qui est plus clair.

1. C'était là un moyen, d'ailleurs peu délicat, pour le sultan, de rentrer dans une

الحوطة، وفيها تولى الوزارة برهان الدين ابن السنجارى وفيها بلغ سعر القمح بالديار المصرية سنة دراهم الازدب والشعير والقول اربعة دراهم الازدب*
 ودخلت سنة ثمان وسبعين وستمائة والملك السعيد مقيم بدمشق الى شهر ربيع الاول*
 وحصلت المنازعة بين كوندك نائب السلطنة وبين الخاصكية وسبب ذلك ان الخاصكية
 احتوا على عقل السلطان وغلبوا عليه وصار يطلق لهم الاموال بالهمل واثق انه اطلق
 لبعض الخاصكية الف دينار فتوقف كوندك في ذلك* فصعب ذلك على الخاصكية
 واجتسعوا الى كوندك وسعود الكلام مما يكرهه ثم دخلوا الى السلطان وقالوا له تنزل
 كوندك عنا فاجابهم الى ذلك ثم اتم خرجوا الى عند كوندك وقصدوا قتله او القبض عليه
 وكان سنقر الاشقر حاضرا فخلصه منهم واخذ الى عنده* ثم خرج له منشور ثاني يوم

1. Lire حاضرا.

Cette année, Bourhan ad-Din ibn al-Sindjari fut investi de la charge du vizirat. Le prix du froment, en Égypte, monta à six dirhams l'ardab; l'orge et les fèves arrivèrent jusqu'à quatre dirhams l'ardab.

Au commencement de l'année 678, al-Malik as-Sa'îd demeurait à Damas, où il resta jusqu'au mois de Rabi' premier.

La discorde éclata entre Kunduk, vice-roi de l'empire égyptien¹, et les mamlouks khassakis; voici quelle fut la cause de cet événement: les khassakis s'étaient rendus maîtres de l'esprit du sultan, et ils le dominaient complètement, si bien qu'il ne cessait de leur donner de l'argent, par paresse d'esprit, sans s'inquiéter des conséquences de ces libéralités. Il arriva que le sultan donna une somme de mille dinars à l'un des khassakis, et que Kunduk empêcha qu'elle ne lui fût versée².

Les khassakis se montrèrent très fâchés de cet incident, et ils furent d'un avis unanime pour blâmer la conduite de Kunduk, auquel ils firent savoir le dégoût qu'il leur inspirait. Ils entrèrent ensuite chez le sultan, auquel ils dirent: « Éloigne Kunduk de notre présence. » Le sultan consentit à ce qu'ils lui demandaient. Ensuite, ils se précipitèrent à la maison de Kunduk, dans l'intention de l'assassiner, ou de s'emparer de sa personne. L'émir Soukor al-Ashkar assistait à cette scène; il le tira des mains des khassakis, et l'emmena dans son hôtel.

Le lendemain du jour où cette esclandre eut lieu, un diplôme concernant partie des sommes que le sabbî s'était appropriées, durant le temps qu'il exerçait ses hautes fonctions.

1. *Naïb as-saltana*. — 2. Malgré son incapacité, Kunduk voyait bien qu'il fallait mettre un terme à ces gaspillages.

* fol. 68 r. بامرة اربعين فارس في حلب واقام عند سنقر الاشقر سبعة ايام وفي اليوم الثامن وصل الخبر ان العساكر الذين كانوا في سيس قد وصلوا فركب كوندك في جماعة من التتار الى عند الامير سيف الدين قلاوون وبدر الدين يسرى وقال لهم¹ ان السلطان عازم على مسكهم الجميع حين عودته الى مصر ولا يبقى احدا من الامراء الكبار وانه اعطى اخبازهم للامراء الخاضعية وحلف لهم² على ذلك فصدقوه³ كونه كان النائب ومطلع⁴ على اسرار السلطان فعند ذلك احضروا المصحف وحلفوا لبعضهم البعض على مصالحهم وكان الامير

1. Il faudrait grammaticalement اجمعا. — 2. Il faudrait régulièrement صدقاه, mais il peut s'agir ici, dans l'esprit de l'auteur, de l'ensemble des officiers de l'armée musulmane. — 3. Forme vulgaire pour لاند. — 4. Lire مطالعا.

Kunduk fut publié, lequel lui conférait une charge d'émir de quarante cavaliers à Alep¹. Kunduk resta chez Sonkor al-Ashkar durant sept jours, et, le huitième, on reçut la nouvelle que les troupes qui avaient été à Sis

* fol. 68 r. étaient arrivées.

Kunduk partit alors à cheval, à la tête d'une troupe de Tatars²; il alla trouver l'émir Saïf ad-Din Kalaoun et Badr ad-Din Baïsari³, auxquels il dit : « Le sultan a l'intention de vous faire tous arrêter, dès qu'il sera de retour au Caire; il ne laissera pas la vie à un seul des grands émirs; il a donné leurs liefs aux émirs khassakis, et il leur a juré d'agir ainsi⁴. »

Les émirs ajoutèrent foi à ses paroles, parce qu'il avait été le vice-roi (de l'empire égyptien), et parce qu'il était au courant des intentions secrètes du sultan. Ils se firent alors apporter le Koran, et ils se jurèrent les uns aux autres de s'arranger au mieux de leurs intérêts.

L'émir Saïf ad-Din Kalaoun avait laissé en arrière, en détachement, à Alep, un corps de deux mille cavaliers de l'armée de Syrie. Quand les émirs furent arrivés à Azra⁵, ils envoyèrent des exprès à al-Malik as-Saïd, avec la

1. Ce qui était une rétrogradation énorme, et un commandement indigne d'un personnage qui avait eu toute l'armée sous ses ordres — 2. C'est-à-dire de Mongols; lui-même, évidemment, était un Mongol, comme son nom le prouve suffisamment, et c'est pour cette raison qu'il se faisait escorter par des cavaliers de la même nationalité que lui, lesquels lui étaient tout dévoués. — 3. Lesquels, comme on vient de le voir, commandaient l'armée qui avait été envoyée contre la petite Arménie. — 4. C'est-à-dire que, dans son esprit, le sultan aurait distribué leurs liefs, qu'ils possédaient encore à ce moment, à ses favoris, et leur aurait juré qu'il en serait ainsi; tout cela, d'ailleurs, était faux, et de l'invention de Kunduk, qui voulait tout simplement se venger du sultan, en le faisant détrôner par Baïsari et Kalaoun. — 5. Nom d'un village dans la Ghonta de Damas (Yakout, III. 625).

سيف الدين قلاوون قد خالف مجردا بحلب الفى فارس من عساكر الشام فلما وصلوا الى عذراء¹ سيروا راسلوا الملك السعيد ان فرق الخاسكية من عندك ونحن نتفق معك على المصالحة فاعتذر انه خائف من الخاسكية ولم يكن عنده من الامراء الكبار غير سنقر الاشقر والحاجى وعز الدين ملك الامراء² وانا الى الامير سيف الدين قلاوون من الامراء الشاميين سيف الدين البارونى وسيف الدين بيدغان³ الركنى والباشقردى وبيرس⁴ المجنون ويكتاش⁵ النجمى مع جماعة اخرى⁶ وكذلك بقية الامراء المصريين والسقدمين واعيان الجيوش وصار الامير شمس الدين سنقر الاشقر وعز الدين نائب الشام يمشوا بينهم فى الصلح⁷ فواعدوهم انهم يدخلوا دمشق ثم ساقوا من عذراء⁷ ونزلوا مصطبة

1. Man. عذرا, avec la confusion de ذ et de د, ce qui est une faute courante dans l'idiome vulgaire de cette époque. — 2. Lire انى. — 3. Man. بيدغان. — 4. Man. وبيرس. — 5. Man. ويكتاش. — 6. Lire اخرى. — 7. Voir la note 5 de la page précédente.

mission de lui dire : « Eloigne les khassakis de ta personne, et nous, nous marcherons d'accord avec toi, au mieux de ce qu'il nous paraîtra convenable de faire. » Mais le sultan s'excusa de ne pouvoir agir ainsi, alléguant qu'il avait peur des khassakis, qu'il n'avait auprès de sa personne, parmi les grands émirs, que Soukor al-Ashkar, al-Hadabi, et 'Izz ad-Din, le roi des émirs¹.

Parmi les émirs de Damas², les émirs Saïf ad-Din al-Harouni, Saïf ad-Din Baïdoghan ar-Rokni, al-Bashghirdi³, Baïbars al-Madjnoun, Bektash ar-Nadjmi, et plusieurs autres émirs, allèrent trouver Saïf ad-Din Kalaoun; le reste des émirs égyptiens, des commandants, des officiers de troupes, agit de la même façon. L'émir Shams ad-Din Soukor al-Ashkar, et 'Izz ad-Din, qui était vice-roi de Damas⁴, partirent pour s'entremettre entre les rebelles et le sultan, et pour faire la paix entre les deux partis.

Les révoltés menacèrent d'entrer dans Damas⁵; ils partirent de 'Azra, et vinrent camper à Mastabat as-Sultan, près d'al-Kiswa⁶. Le sultan fit partir

1. Ce qui, au moins à ce que prétendait al-Malik al-Sa'id, était insuffisant pour combattre l'insolence des khassakis, et ce qui était peut-être vrai. — 2. Il ne s'agit point ici des généraux du corps resté à Alep, mais bien des émirs qui exerçaient un commandement à Damas. — 3. Bashghird, à cette époque, qui se trouve dans Guillaume de Rubrük, sous la forme Pascatur, désigne une tribu de souche hongroise, ou plutôt d'un clan auquel se rattachent les Hongrois. — 4. Le même général qui est désigné un peu plus haut comme étant le roi des émirs. — 5. Pour l'intelligence de ce récit, il faut se souvenir qu'al-Malik as-Sa'id résidait alors à Damas. — 6. Nom d'un village où se trouve le premier relai des caravanes qui vont de Damas au Caire. Yâkout, IV, 275.

* fol 68 v° السلطان * عند الكسوة فيسير السلطان والدته ومعها سنقر الاشقر لتسترضيهم فأوعدوها أنهم في غد يدخلوا دمشق فعند عودتها رموا خيامهم وتوجهوا طالين مصرا ونزلوا رأس الماء* وخرج السلطان يوم الخميس حتى يلتقيهم فلقى جماعة اخبروه برحيلهم من امس³ فرجع الى دمشق وطلب الامير علم الدين الحابى واستشاره فقال المصلحة أنك تتبعهم منزلة بمنزلة ولا تدعهم يتمكنوا من قلعة الجبل والضمان على أنى اوصلك القلعة واجلسك في مكانك* فخلع عليه وجمع الاموال والخلع وبقية الجيش وخرج من دمشق خلف العسكر

1. Lire من الامس. — 2. طالين الى مصر Lire.

sa mère, en la compagnie de l'émir Soukor al-Ashkar, pour chercher à leur donner satisfaction¹, mais les insurgés la menacèrent d'entrer le lendemain dans Damas. Au moment où elle prenait le chemin du retour, ils plièrent leurs tentes, et se mirent en marche, se dirigeant vers l'Égypte; ils arrivèrent ainsi à Ra'as al-Ma².

Al-Malik as-Sa'id partit (de Damas), le jeudi³, pour aller trouver les insurgés, mais il rencontra (en chemin) une troupe de gens, lesquels lui apprirent qu'ils avaient décampé la veille. Le sultan rentra à Damas, et manda auprès de lui l'émir 'Alam ad-Din al-Halabi, auquel il demanda conseil; l'émir lui dit : « Ce qu'il faut faire, c'est de les suivre étape par étape, et de ne pas les laisser s'emparer de la Forteresse de la Montagne⁴. Ce qui te garantira la sincérité de mes intentions (en te conseillant d'agir ainsi), c'est que c'est moi qui t'ai livré la Forteresse de la Montagne⁵, et qui t'ai fait monter sur le trône! »

Le sultan donna un vêtement d'honneur à l'émir; il ramassa son argent, ce qu'il possédait de plus précieux, il rassembla ce qui restait de l'armée (autour de lui), et il partit de Damas, marchant sur les traces de l'armée insurgée contre lui, le vendredi, deuxième jour du mois de Rabi' second, accompagné des troupes de Syrie⁶, avec lesquelles il arriva à Bilbis. L'armée syrienne,

1. Nowaïri, man. arabe 1578, fol. 102 v°, dit formellement que la mère du sultan alla trouver les insurgés à Kisva. — 2. Cette localité, qui n'est point mentionnée par Yakout, se trouve au sud de Damas, entre Sonamaïn et Shamaskin (*Historiens orientaux des Croisades*, t. 1, 852). — 3. Premier jour du mois de Rabi' second, comme on le voit par ce qui est dit plus loin. — 4. Dans laquelle se trouvait le palais royal, et où les insurgés auraient parfaitement été capables de nommer un nouveau sultan, qu'ils auraient choisi parmi eux, au lieu et place d'al-Malik as-Sa'id, demeuré à Damas. — 5. A la mort de Baïbars. — 6. Et des contingents arabes. Il laissait à Damas 'Alam ad-Din Sindjar al-Dawaddari, en qualité de gouverneur intérimaire de la forteresse, jusqu'à ce que revint l'émir 'Izz ad-Din Aïtémour, qu'il emmenait avec lui. Les Arabes, sur

المختلف عليه يوم الجمعة ثانی ربيع الآخر وصحبتہ العساكر الشامية الى ان وصل بلبس فخامر عليه العسكر الشامي صحبة عزّ الدين نائب الشام ورجع الى الشام. واما السلطان فان علم¹ الدين الحلبي اخذ وحطم به وطلع به الى القلعة والعساكر مطلبة حول القلعة وكان حال وصول سيف الدين قلاوون واليسرى الى القلعة سيروا طلبوا² عزّ الدين الافرم وكان النائب بالقلعة فامتنع عليهم³ فلما وصل السلطان القلعة فتح له وطلع وغلق بابها واظهر الحرب فعند ذلك قطعوا الماء عن القلعة وطعموا فيه وحاصروا ثلثة ايام وخامر ايضا

1. Man. عز. — 2. Il faudrait, au duel, سراً طلباً.

avec 'Izz ad-Din, gouverneur de Damas, abandonna sa cause dans cette ville, et s'en retourna à Damas.

Quant au sultan, 'Alam ad-Din al-Halabi le prit, le força à marcher¹, et le fit monter (de force)² à la Forteresse de la Montagne; les troupes étaient rangées par escadrons³ tout autour de la Forteresse; ce fut à ce moment que Saïf ad-Din Kalaoun et al-Baïsarî y arrivèrent⁴; ils envoyèrent un officier à 'Izz ad-Din al-Afram, qui était gouverneur de la Forteresse, pour le sommer de la leur livrer, mais ce général refusa de le faire.

Quand le sultan arriva à la Forteresse, 'Izz ad-Din al-Afram lui en ouvrit la porte; le sultan y monta; l'émir en fit fermer la porte, et le combat commença. A ce moment, les insurgés coupèrent les conduites qui amenaient l'eau dans la Citadelle, et ils engagèrent l'attaque, avec l'idée bien nette de venir à bout du sultan, qu'ils assiégèrent durant trois jours⁵. Plusieurs khassakis trahirent

lesquels il était impossible de compter, lâchèrent le sultan à Ghaza. Quand l'armée d'al-Malik as-Sa'ïd fut arrivée à Bilbis, les troupes syriennes, avec 'Izz ad-Din, reçurent la permission de rentrer à Damas, où elles parvinrent, au commencement de Djoumada Ire (Nowaïri, man. ar. 1578, fol. 103 recto *sic*). Le sultan demeura avec Shams ad-Din Sonkor al-Ashkar, 'Alam ad-Din al-Halabi, et le reste des mamlouks saïdiens, comme Latchin al-Zaïni; Sonkor al-Ashkar le lâcha à la Matariyya, près du Caire (*ibid.*, fol. 103 v°).

1. Al-Malik as-Sa'ïd était un pleutre, et, comme il craignait pour sa personne, s'il eût été seul, il eût lâché la partie, le trône et le sceptre, et ne fût point rentré au Caire. — 2. Il n'y a point de raison de corriger حطم en حطب « il l'exhorta ». — 3. Peut être lire مطليّة « les troupes étaient répandues autour de la forteresse (comme de l'huile », en arabe ultra-vulgaire. — 4. Qui, en réalité, étaient les chefs du mouvement insurrectionnel provoqué par les dénonciations mensongères de Kunduk: naturellement, ils cherchaient à prendre possession de la Citadelle. — 5. Nowaïri *ibid.*, fol. 102 verso. *sic*), raconte que les troupes insurgées vinrent camper au-dessous de la montagne sur laquelle se dresse la Forteresse du Caire, en Rabi' second. Les emirs qui se trouvaient dans la Forteresse apprirent leur arrivée, c'étaient 'Izz ad-Din Aïbek al-Afram al-Salihî, émîr djandar, 'Ala ad-Din Aktoghhan (اكتوران Aktouan, pour اقطعان, avec

عليه بعض الخاصكية فسير الى الامراء الحليفة يقول ما هو غرضكم قالوا يخلع نفسه * fol. 69°. من الملك ونولي اخوه لان لايه في عنقنا ايمان ونحن نعطي الكرك لا غير يتوجه اليها فوقع الاتفاق كذلك وتوجه الملك السعيد الى الكرك وصحبه سيف الدين بيدغان الركني بعد ما خلع نفسه بالقاضي والشهود فوصل الى الكرك في اواخر ربيع الاول وبها ما كان آخذ والد من الاموال العظيمة والذخائر الجسيمة فكأته اطلع على ان مال اولاده اليها من بعد فعمد الملك السعيد الى تلك الاموال ففرقها والى الحواصل فبدرقها والى الذخائر فمترقها وبها كانت وفاته.

1. Lire اخلا. — 2. Lire ايمان. — 3. Man. بيدغان.

* fol. 69°. également le sultan qui envoya demander aux émirs conjurés : « Que voulez-vous? — Que le sultan abdique, répondirent-ils; nous investirons son frère de la souveraineté, car nous avons prêté serment de fidélité à son père; nous donnerons al-Karak à al-Malik as-Sa'id, et rien de plus; qu'il aille s'y installer. »

L'accord s'établit sur cette base, et al-Malik as-Sa'id partit pour al-Karak, en la compagnie de Saif ad-Din Bäudoghlan ar-Rokni², après avoir abdiqué par devant le kadi et les fonctionnaires assermentés. Il arriva à al-Karak dans les derniers jours du mois de Rabi' premier. C'était dans cette citadelle que se trouvaient déposés les trésors immenses que son père avait amassés, ainsi que des approvisionnements considérables, comme s'il avait eu l'intuition que ses fils iraient y chercher un refuge après lui. Al-Malik as-Sa'id prit un malin plaisir à disperser ces trésors, à gaspiller les approvisionnements, à dilapider les armements. Il mourut à al-Karak.

la transmutation du *gh* en *α*, qui est particulière à la phonétique de cet idome; ce nom signifie le faucon blanc; al-Saki, Saif ad-Din Badaban al-Raziki, qui se rendirent chez le gouverneur du Caire pour le prier de faire fermer les portes de la ville, ce qui fut exécuté; après quoi, on éleva des murs derrière elles, pour empêcher qu'on ne les forcât. Les émirs qui étaient arrivés de Syrie avec l'armée insurgée demandèrent aux émirs de la Forteresse de leur ouvrir les portes, pour que leurs troupes pussent se rendre dans leurs casernes, ce qui était un stratagème assez grossier pour s'emparer de la Forteresse. 'Izz ad-Din al-Afram et 'Ala ad-Din Aktouan descendirent pour parlementer à ce sujet avec les rebelles, mais ils furent faits prisonniers par Kunduk, et les portes (du Caire) furent ouvertes.

1. Ce qui faisait que ces émirs entendaient choisir le souverain dans la famille de Baibars, au lieu de porter leur choix sur un de leurs collègues. — 2. Manlouk du père du sultan, Rokn ad-Din: Nowairi écrit ce nom *بغايل*, soit *بايغاي* Bai-Toghhan man. arabe 1578, fol. 103 v°: il signifie le faucon blanc, *bai* étant dans ce composé le mot chinois qui veut dire blanc, synonyme du turk *ak*; voir tome XII, page 486.

السادس من ملوك الترك الملك العادل سلامش ابن السلطان الملك الظاهر وكان جلوسه في شهر ربيع الآخر سنة ثمان وسبعين وثمانائة وضرب له السكة وذكر اسمه في الخطبة وحلفوا له الامراء واستقر الامير سيف الدين قلاوون اتابك¹ واما العسكر الشامي فانه عاد الى دمشق ودخل اليها مستهل جمادى الاولى وكان العسكر المجزء الى حلب لنا سمعوا بهذا الخبر وصلوا الى دمشق في شهر ربيع الآخر والمتقدمين² عليهم ركن الدين بيبرس الجالقي وعز الدين ازدمر العلاني وشمس الدين قرا سنقر المعزى وجمال الدين³ اقوش الشمسي وغيرهم⁴ فاتفقوا مع الامراء الذين بدمشق ان يكون الامير جمال الدين اقوش الشمسي مقدما على الجيوش ويسكوا عز الدين ايدير نائب الشام

1. Il faudrait lire اتابك. — 2. Lire المتقدمين.

Le sixième des rois des Turcs est al-Malik al-'Adil Soulamish, fils du sultan al-Malik az-Zahir. Il fut intronisé au mois de Rabi' second de l'année 678: on frappa son nom sur les monnaies, on récita le prône en son honneur, et les émirs lui prêtèrent le serment de fidélité. L'émir Saïf ad-Din Kalaoum fut installé dans les fonctions d'atabek¹.

L'armée de Syrie² s'en retourna à Damas, où elle fit son entrée, au commencement du mois de Djoumada premier; quant au corps d'armée qui avait été détaché à Alep, quand on apprit dans ses rangs les événements qui venaient de se passer, il retourna à Damas au mois de Rabi' second³. Les officiers qui le commandaient étaient Rokn ad-Din Barbars Altchaligh, 'Izz ad-Din Ézédémur al-Mayyi, Shams ad-Din Kara-Sonkor al-Mou'izzi, Djamal ad-Din Oughoush al-Shamsi, et d'autres.

Ces officiers tombèrent d'accord avec les émirs qui se trouvaient à Damas pour que Djamal ad-Din Oughoush ash-Shamsi prît le commandement de l'armée, et pour arrêter 'Izz ad-Din Aïdémur, vice-roi de Damas, parce qu'il⁴ avait déserté la cause du fils de son maître, et parce qu'il l'avait trahi en s'en revenant de Bilbis⁵.

1. Régent et gouverneur politique du jeune sultan. — 2. Les troupes qui étaient venues de Damas au Caire, et qui avaient détrôné Berké Khan. — 3. Ce corps était demeuré en arrière, à Alep, parce que les généraux qui commandaient l'armée syrienne, à laquelle il appartenait, étaient partis pour l'Égypte, et ne lui avaient transmis aucun ordre de rentrer à Damas, si bien qu'il était resté à Alep, en attendant des ordres: quand son commandant apprit pour quelle raison il n'avait pas reçu d'instructions, il prit sur lui de rentrer à Damas. — 4. Le « cheval rouge », *tchaligh* signifiant un cheval plein de feu, en turk. — 5. En s'en faisant, comme le raconte Nowairi, donner la permission par

كونه¹ ترك ابن استاذة وخامر عليه ورجع من بلبيس² فلما كان يوم الاحد مستهل جمادى الاوّل دخل عزّ الدين ملك الامراء وصحبته العسكر الشّامى فخرجوا الامراء المقيمين³ ليلتقوهم فلما وصلوا ميدان الاخضر³ ثمّ الى باب الجابية قال اقوش الشمسى لعزّ الدين ملك الامراء المصاحبة أنّك تدخل معى الى دارى ولا تكن سبب الفتنة بين المسلمين الى ان يرد مرسوم السلطان³ فعلم عزّ الدين وما امكنه الا العبور الى داره فاقام عند جمال الدين اقوش الشمسى الى بعد صلاة العصر فجاء العلاءى والحاجّ ازدمر

1. Forme vulgaire pour لاند. — 2. Lire المقيمون بدمشق. — 3. Man. الميدان الحصا; lire الميدان الاخضر.

Le dimanche, premier jour du mois de Djoumada premier, 'Izz ad-Din, roi des émirs, fit son entrée à Damas, à la tête de l'armée de Syrie. Les émirs qui tenaient garnison à Damas sortirent (de la ville) pour se porter à leur rencontre; quand ils furent arrivés au Maïdan al-Akhdar¹, puis à la porte Bab al-Djabiya², Oughoush al-Shamsi dit à 'Izz ad-Din, roi des émirs : « Il convient que tu entres avec moi dans ma maison, de façon que tu ne sois pas la cause de troubles entre les Musulmans, jusqu'au moment où arrivera le reserit du sultan³. »

'Izz ad-Din comprit ce que cela signifiait, et il lui fut impossible d'éviter de se rendre à l'hôtel de Djamal ad-Din Oughoush ash-Shamsi, chez lequel il resta jusqu'après la prière de l'après-midi. A ce moment, arrivèrent ('Izz ad-Din Ézétémour) al-'Alayyi, al-Hadjdj Ézédémour et (Roku ad-Din Baïbars) Alchaligh. Ces officiers se saisirent de la personne d'Izz ad-Din chez ash-Shamsi; ils montèrent avec lui à la forteresse, et ils le confièrent à la garde

al-Malik al-Saïd, qui ne pouvait la lui refuser, car l'émir ne se serait pas gêné pour partir sans autorisation.

1. الميدان الحصا, dans le manuscrit de Moufazzal, est une erreur du copiste pour الميدان الاخضر, laquelle forme, avec l'omission de l'article, est une faute de Moufazzal, pour الميدان الاخضر; le al-Maïdan al-Akhdar est un champ de manœuvre célèbre dans l'histoire de Damas; il en est constamment question à l'époque des Mamlouks. Le nom de la porte Bab al-Djabiya n'existe plus aujourd'hui; des maisons se sont bâties dans le Maïdan, et forment un faubourg relativement moderne Baedecker, *Palestine et Syrie*, 1893, page 326. — 2. Nowaïri dit qu'il lui demanda d'abord comment il avait abandonné le sultan, et que, lorsqu'ils furent arrivés à la Porte Bab al-Djabiya, il l'emmena chez lui, fol. 103 r°. — 3. Le reserit du nouveau sultan d'Égypte, le confirmant dans la charge de vice-roi de Damas, parce qu'en somme cet officier avait abandonné son poste.

وَالجَالِقِ فَتَسَلَمُوا عِزَّ الدِّينِ مِنْ عِنْدِ الشَّمْسِيِّ وَطَاعُوا بِهِ القَلْعَةَ وَسَلَمُوا لِلأَمِيرِ عِلْمِ الدِّينِ الدَّوَادَارِي نَائِبِ القَلْعَةِ. فَتَسَلَسَهُ مِنْهُمْ وَتَرَكَهُ فِي البَحْرَةِ وَرَسَمَ عَلَيْهِ وَمَكَّنَهُ مِنْ عُبُورِ الحِمَامِ فَبَلَغَ ذَلِكَ الأَمْرَاءَ فَانكَرُوا ذَلِكَ عَلَى الدَّوَادَارِي فَقَالَ مَا جَاءَنِي مَرْسُومُ السُّلْطَانِ بِشَيْءٍ فِي أَمْرِهِ وَلَا لَكُمْ إِضًا وَقَدْ مَسَكْتُمُوهَا أَنْتُمْ بِأَيْدِيكُمْ فَكَيْفَ اسْلَمَهُ لَكُمْ إِيشُ؟ يَكُونُ عِذْرِي؟ فَغَاطَطُوا عَلَيْهِ فِي الكَلَامِ وَكَانَ جَالِسًا بَيْنَهُمْ فِي الدَّرِكَاةِ فَتَقَفَزَ مِنْ بَيْنِهِمْ وَدَخَلَ القَلْعَةَ وَأَمَرَ السُّقْمِيَّينَ وَالقَلْعِيَّةَ أَنْ يَسْلُومُوا سَيُوفِهِمْ وَيَغْلِقُوا بَابَ القَلْعَةِ فَعِنْدَ ذَلِكَ جَرَدُوا الأَمْرَاءَ إِضًا سَيُوفِهِمْ وَخَرَجُوا عَلَى حَمِيَّةٍ. وَغَلَقَ بَابَ القَلْعَةِ وَوَقَعَ الجُفْلُ وَالتَّشْوِيشُ فِي البَلَدِ وَغَلَقَتْ أَبْوَابُ دِمَشْقِ جَمِيعَةً أَيَّامًا لَمْ تَفْتَحَ إِلَّا بَابَ النُّصْرِ وَبَابَ الفُرْجِ وَبَابَ الجَابِيَةِ وَسَبَبَ ذَلِكَ

1. Man. مسكده. — 2. Cette forme est vulgaire: il faudrait régulièrement *عاش*. — 3. Lire *جالسا*.

de l'émir 'Alam ad-Din ad-Dawaddari, qui était gouverneur de ladite forteresse.

'Alam ad-Din le reçut de leurs mains; il lui laissa la faculté de se promener dans la ville, tout en le faisant surveiller par des gardes, et il lui permit même de se rendre aux bains. Les émirs apprirent ce fait, et ils désapprouvèrent la conduite qu'Alam ad-Din ad-Dawaddari tenait à son égard¹; il leur répondit: « Je n'ai reçu aucun rescrit du sultan concernant 'Izz ad-Din, sur aucun sujet, ni vous non plus. Vous l'avez arrêté de votre propre autorité², de quel droit irais-je vous le livrer, et quelle excuse pourrais-je en invoquer (si j'agissais d'une telle façon?) ».

Les émirs se prirent à injurier le gouverneur, tandis qu'il se trouvait assis au milieu d'eux sur le parvis de la forteresse; d'un bond, il rompit le cercle, et rentra dans la citadelle: il ordonna aux officiers et aux soldats de la garnison de mettre sabre au clair, et de fermer la porte de la citadelle. Au même instant, les émirs dégainèrent, et sortirent de la forteresse en se tenant sur leurs gardes.

La porte de la citadelle fut close, et la terreur et le désordre régnerent dans la ville. Les portes de Damas furent fermées durant toute une semaine, et ne furent point ouvertes, à l'exception des portes Bab al-Nasr, Bab al-Faradj et Bab al-Djabiya. La cause de cet événement fut qu'on reçut la nouvelle que Kunduk avait pris la fuite avec mille cinq cents cava-

1. Nowaïri dit que deux des émirs demandèrent à 'Alam ad-Din de leur livrer 'Izz ad-Din pour le conduire au Caire. man. arabe 1578, fol. 103 v°. — 2. De vos mains, dit le texte.

انّ الخبر وصل ان كونك قد هرب ومعه الف وخمس مائة فارس من التتار وأنهم واصلين¹ يهبوا البلاد وكانوا هم هؤلاء العسكر القادم من حلب والعشير ايضا هاج وقتل وسفك في جميع بلاد الشام* فلما كان يوم الجمعة سادس جمادى الاول حضروا الى الجامع وصلوا الجمعة وخطبوا للملك العادل بدر الدين سلاميش ولاتابك الجيوش الامير سيف الدين قلاوون الالفى وبالرحمة على الملك الظاهر وفي عشرين من الشهر وصل الامير سيف الدين الباخلي وجمال الدين الكنجي وجماعة من مماليك الامير سيف الدين قلاوون الالفى وحلفوا الامراء للسلطان الملك العادل بدر الدين سلاميش ولاتابك الجيوش سيف الدين قلاوون* وفيها في يوم الاربعاء ثاني جمادى الاخر وصل الامير شمس الدين سنقر الاشقر الى دمشق نابيا ونزل بدار السعادة وعند استقراره بها طلب

1. اصلون Lire.

liers tatars, et qu'ils arrivaient, pillant le pays sur leur passage; c'était, en réalité, le corps d'armée revenant d'Alep¹, avec, en plus, les Arabes nomades², qui s'étaient mis en rébellion, et qui mettaient toute la Syrie à feu et à sang.

Le vendredi, sixième jour du mois de Djoumada premier, les gens vinrent à la grande mosquée pour y faire la prière solennelle, et l'on récita le prône au nom d'al-Malik al-'Adil Badr ad-Din Soulamish, et à celui de l'atabek des armées, l'émir Saïf ad-Din Kalaoun al-Alfi, en même temps qu'on invoqua la miséricorde d'Allah pour le sultan al-Malik al-Zahir. Le vingt de ce même mois, arrivèrent les émirs Saïf ad-Din al-Bakhili, Djamal ad-Din al-Gandji, accompagnés d'un certain nombre de mamlouks de l'émir Saïf ad-Din Kalaoun al-Alfi. Ces personnages reçurent des émirs (de Damas) le serment de fidélité au sultan al-Malik al-'Adil Badr ad-Din Soulamish, et à l'atabek des armées, Saïf ad-Din Kalaoun.

Cette année, le mercredi, deuxième jour du mois de Djoumada second, l'émir Shams ad-Din Senkor al-Ashkar arriva à Damas, en qualité de gouverneur, et il vint demeurer au Palais de la Félicité; quand il y fut installé, il manda l'émir Alam ad-Din ad-Dawaddari, et il lui ordonna de passer le commandement de la citadelle à l'émir Saïf ad-Din al-Salibi, lequel était

* fol. 70 v. arrivé en sa compagnie. Alam ad-Din remit à cet officier le gouvernement

1. Dont il a été parlé plus haut, page 471. — 2. C'étaient ces mêmes Arabes que le sultan Berké-Khan avait appelés à son aide quand il était parti de Damas. Nowairi, man. arabe 1578, fol. 103 r°. Ces Arabes, comme on l'a vu plus haut, l'avaient lâché à Ghaza.

الامير علم الدين الدواذاري وامره ان يسلم القلعة للامير سيف الدين الصالحى * الواصل
 صحته فسأله القلعة وحكم سنقر الاشقر كعادة التواب. قال المؤرخ ثم اجتمعت الامراء
 الاكابر من البحرية وغيرهم وشاروا على الامير سيف الدين قلاوون الالفى الصالحى
 بالجلوس على سرير السلطنة الشريفة وحلفوا له فخاع الملك العادل وجيز الى الكرك
 فالحق باخوته وكانت مدة تسميته بالسلطنة ثلاثة اشهر ونصف وخلع لاربع خلون من شعبان
 من هذه السنة.

السابع من ملوك الترك الملك المنصور سيف الدين قلاوون الالفى الصالحى كان
 جلوسه فى اليوم الخامس من شعبان سنة ثمان وسبعين وستمانه بقلعة الجبل المحروسة
 ووصلت البشائر الى سائر الممالك الاسلامية بذلك وساق بعض ممالك الملك المنصور
 من مصر الى دمشق فى يومين وسبع ساعات وهذا لم يعهد من قبله فعند ذلك حلفوا
 سائر العساكر ودقت البشائر وزينوا البلاد سبعة ايام. وفى هذه السنة فى اواخر شوال

de la forteresse, et Soukor al-Ashkar exerça l'autorité à Damas suivant la coutume des vice-rois.

L'historien a dit : Ensuite, les grands émirs bahris se réunirent, ainsi que d'autres; ils conseillèrent à l'émir Saïf ad-Din Kalaoun al-Alli as-Salihi de s'asseoir sur le trône auguste de l'empire, et ils lui prêtèrent le serment de fidélité. Al-Malik al-'Adil fut déposé, et on l'envoya à al-Karak, où il retrouva ses frères; la durée pendant laquelle il porta le titre de sultan fut de trois mois et demi; il fut dépouillé de l'autorité souveraine, le quatrième jour du mois de Sha'ban de cette même année.

Le septième des rois des Turks fut al-Malik al-Mansour Saïf ad-Din Kalaoun al-Alli as-Salihi; il monta sur le trône, le cinquième jour du mois de Sha'ban, de l'année 678¹, dans la forteresse de la Montagne, la bien gardée. On envoya les heureuses nouvelles de cet événement dans tout l'empire musulman²; un mamlouk d'al-Malik al-Mansour fit la route entre le Caire et Damas, en deux jours et sept heures, ce qu'on n'avait jamais vu avant lui. Au moment de son intronisation, toutes les troupes lui prêtèrent le serment de fidélité; on battit les tambours, et on pavoya les villes durant sept jours.

Cette même année, dans les derniers jours du mois de Shavval, on fit

1. Moufazzal a tout confondu, suivant son habitude : Soulamish fut détrôné le dimanche 4 Sha'ban 678, et Kalaoun s'est assis sur le trône, le dimanche 20 Radjab de cette année : *رجلس على تخت السلطنة في يوم الاحد العشرين من شهر رجب الثور* : Nowairi, man. arabe 1578, folio 105 v°. — 2. Comprendre l'empire mamlouk, et non pas les pays musulmans du Maghrib.

سَقَرُوا عَزْرَ الدِّينِ مَلِكَ الْأَمْرَاءِ مِنْ دِمَشْقَ إِلَى مِصْرَ تَحْتَ الْحَوِطَةِ وَفِيهَا فِي الْعَشْرِينَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ وَصَلَ الْأَمِيرُ حَسَامُ الدِّينِ لِأَحْيَى السَّلْحَادَارِ مَمْلُوكِ السُّلْطَانِ الْمَلِكِ الْمَنْصُورِ إِلَى دِمَشْقَ وَعَلَى يَدِهِ مَرْسُومٌ أَنْ يَنْزَلَ الْقَلْعَةَ وَيَسْكُنَهَا فَنَزَلَ بِهَا وَسَكَنَهَا ۞ فَتَخَيَّلَ مِنْهُ الْأَمِيرُ شَمْسُ الدِّينِ سَنْقَرُ الْأَشْقَرِ فَلَمَّا كَانَ الْعَشْرَ الْأَوَّلَ مِنْ ذِي الْحِجَّةِ اتَّفَقُوا الْأَمْرَاءُ بِدِمَشْقَ ۞
 * fol. 71 r°. مع الأمير شمس الدين سنقر الأشقر على أنهم يملكونه فطلع إلى الصيد وحلفوا له فلما كان عشية الجمعة الرابع عشر من ذي الحجة ركب الأمير شمس الدين سنقر الأشقر من دار السعادة إلى القاعة في دست الملك وتلقب بالملك الكامل ۞ ومسك في تلك الساعة الجالقي ولأحيين وحلفوا له بقيّة الامراء مع جميع العساكر بحضور القضاة ثم سير

voyager 'Izz ad-Din, roi des émirs, de Damas au Caire, sous bonne garde. Le vingtième jour du mois de Zilhij'dja, l'émir Hosam ad-Din Latchin¹ as-Silahdar, mamlouk du sultan al-Malik al-Mansour, arriva à Damas, ayant en sa possession un rescrit lui enjoignant de descendre à la citadelle, et de s'y installer, ce qu'il fit².

L'émir Shams ad-Din Sonkor al-Ashkar en conçut des soupçons sur ses
 * fol. 71 v°. projets. Dans les dix premiers jours du mois de Zilhij'dja, les émirs qui avaient un commandement à Damas s'accordèrent avec l'émir Shams ad-Din Sonkor al-Ashkar pour l'élever à la souveraineté; Sonkor al-Ashkar s'embarqua dans cette aventure³, et les émirs lui prêtèrent serment de fidélité. Lorsque fut arrivée la soirée du vendredi, quatorzième jour⁴ du mois de Zilhij'dja, l'émir Shams ad-Din Sonkor al-Ashkar partit à cheval du Palais de la Félicité pour se rendre à la citadelle, avec l'appareil de la royauté, et il prit le titre d'al-Malik al-Kamil.

A ce moment, il fit arrêter Alchaligh⁵ et Latchin⁶; les autres émirs lui prêtèrent serment, ainsi que toutes les troupes, en présence des kadis. Ensuite, il envoya Saïf ad-Din Balaban al-Habishi⁷ dans toutes les villes de Syrie, et dans les forteresses de cette contrée, pour se faire prêter serment

1. Ce nom est mongol; il désigne une sorte d'épervier. — 2. Pour surveiller les agissements du gouverneur, Sonkor al-Ashkar. — 3. Litt. « il partit pour la chasse »: en fait, c'était Sonkor al-Ashkar qui avait intrigué avec les émirs pour s'élever à la souveraineté de la Syrie. — 4. Le vingt-quatre de ce mois, dans Nowairi, man. arabe 1578, fol. 107 recto. — 5. Roku ad-Din al-'Adjami Alchaligh al-Salibi, qui avait refusé de lui prêter serment (Nowairi, man. arabe 1578, fol. 107 recto). — 6. Hosam ad-Din Latchin, gouverneur de la citadelle, *ibid.* — 7. Le nom de cet officier ne paraît pas dans le *Manhal*; Nowairi le nomme دُوْبَّةُ الْحَبَشِيِّ Toba al-Habishi, *ibid.*; ce nom est le mongol *dobo* « colline ».

سيف الدين بلبان الحبشي الى جميع بلاد الشام وحصونها ليحلّفهم وإلى صاحب حماة وحلب ولم يزل يأمر وينهى باحكام المملكة الى سنة تسع وسبعين وثمانائة وسيأتي ذلك ان شاء الله تعالى وفيها في الثاني والعشرين من ذي القعدة عمل عزاء الملك السعيد بقاعة الجبل ولبس السلطان الملك المنصور البياض عليه وفيها تسلّم نواب الملك المنصور قلعة الشوبك من اصحابها بالامان وهدموها وكان انتقل منها صاحبها نجم الدين خضر ابن الظاهر الى عند اخيه السعيد من قبل منازل العسكر لها وفيها توفي بدر الدين محمد ابن بركتخان خال الملك السعيد والحمد لله

ودخلت سنة تسع وسبعين وثمانائة والخليفة الحاكم بحاله وسلطان مصر الملك المنصور قلاوون والمتغلب على الشام بدمشق سنقر الاشقر الملقب بالملك الكامل وصاحب

(par les officiers qui les commandaient): il envoya de même des exprès dans cette intention au souverain de Hamah et au gouverneur d'Alep. Shams ad-Din Sonkor al-Ashkar exerça l'autorité souveraine, faisant exécuter ses ordres et respecter ses défenses, jusqu'en l'année 679, comme cela sera raconté plus loin, s'il plaît à Allah, le très-haut.

Cette même année, le vingt-deuxième jour du mois de Zilka'ada, on célébra le service funèbre d'al-Malik as-Sa'id, dans la Forteresse de la Montagne: le sultan al-Malik al-Mansour revêtit des habits blancs¹ pour paraître à cette cérémonie. Cette même année, les officiers d'al-Malik al-Mansour prirent possession de la forteresse de Shaubak, qui leur fut livrée par la garnison qui capitula. Ils la firent démanteler.

Le prince qui y régnait, Nadjm ad-Din Khidr, fils du (sultan al-Malik) az-Zahir, en était parti pour aller chercher un asile chez son frère, (al-Malik) as-Sa'id, avant que l'armée (d'al-Malik al-Mansour Kalaoun) ne soit venue l'assiéger.

Cette année, mourut Badr ad-Din Mohammad ibn Berké-Khan, oncle maternel d'al-Malik as-Sa'id. Louanges soient rendues à Allah!

Au commencement de l'année 679, le khalife al-Hakim exerçait la souveraineté spirituelle, comme précédemment: le sultan d'Égypte était al-Malik al-Mansour Kalaoun, et l'usurpateur, en Syrie, à Damas, Sonkor¹ al-Ashkar, qui s'était paré du titre d'al-Malik al-Kamil; le prince de Hamah régnaît comme les années antécédentes.

1. Ce qui était la couleur du grand deuil; al-Malik al-Sa'id était son gendre.

حماء بحاله* ولما استهت السنة بيوم الخميس ركب سنقر الاشقر من قلعة دمشق الى الميدان بدست الملك ثم رجع الى القلعة وكان يوماً عظيماً وكان لما خرج من باب السر والامراء مشاة بين يديه اشار الى العامة بيده وسلم عليهم فدعوا اليه دعاء كثيراً* وفي ثاني عشر المحرم وصل الامير سيف الدين المعروف ببلبان الكرمي¹ رسولا من جهة الملك المنصور وعلى يده كتاب من الملك المنصور فيه عيب كثير على ما اعتمده وطلب الصلح والدخول تحت الطاعة فطلع الى لقائه واكرمه وانزله عنده في القلعة* ثم عقب ذلك وصل بريدتي يخبر بوصول العساكر المصرية الى غزة والمقدم² عليهم الامير عام الدين الحلبي ويسرى وكشتغدي الشمسي وكتوت³ العلائي وكتاش⁴ النجمي وانهم قاصدين⁵

1. Man. سيف الدين المعروف باللد كرمي. — 2. Il faut lire المتقدمون. — 3. Man. وانهم قاصدون. — 4. Man. كتاش. — 5. Lire قاصدون.

Le premier jour de l'année, le jeudi, Soukor al-Ashkar partit à cheval de la forteresse de Damas, pour se rendre à l'Hippodrome (vert), entouré de la pompe de la royauté; puis, il s'en retourna à la citadelle; ce fut un jour de grande fête. Quand il sortit par la porte Bab as-Sirr, les émirs marchant devant lui, il fit un signe à la foule de la main, et la salua: les gens adressèrent au ciel de nombreuses invocations pour sa félicité.

Le douzième jour du mois de Moharram, l'émir Saïf ad-Din, surnommé Balaban al-Karîmi¹, arriva, en qualité d'ambassadeur d'al-Malik al-Mansour; il apportait une lettre de ce souverain, dans laquelle se trouvaient des remontrances nombreuses sur les desseins qu'avait formés Soukor al-Ashkar; il lui demandait de faire la paix, et de rentrer sous son obéissance. Soukor al-Ashkar se rendit au-devant de l'émir; il le combla de marques d'honneur, et il le fit descendre chez lui, dans la citadelle.

Ensuite, immédiatement, arriva un courrier, lequel apportait la nouvelle que les troupes égyptiennes étaient arrivées devant Ghaza, qu'elles étaient commandées par les émirs Alan ad-Din al-Halabi, Bâsari, Kishtoghdi ash-Shamsi, Bektout al-Alayyi, Bektash au-Nadjmi, et que ces officiers marchaient sur Damas².

1. « Fémir Saïf ad-Din Balaban al-Karîmi بلبان الكرمي العلائي ». dans Nowâiri man. arabe 1578, fol. 107 recto, dont la leçon ne fait pas de doute; d'après Nowâiri, cet émir arriva le 8; il est possible que Moufazzal ait trouvé dans un mauvais manuscrit, ou le copiste de Moufazzal, dans le brouillon de son maître. سيف الدين بلداد كرمي, et qu'il en ait fait سيف الدين المعروف باللد كرمي pour essayer de le gloser. — 2. Pour venir attaquer Soukor al-Ashkar.

دمشق: ثم عاد الجبشي من الحصون الشامية واخبر انه حلف جميع القلاع وولى في كل قلعة بابا من جبهته. قال المورخ ولما كان خامس عشر صفر التقى¹ عسكر مصر وعسكر الشام فعند ما وقعت العين في العين هرب عسكر حماة والحلبيين² واكثر امراء الشاميين³ الى المصريين. فلما رأى سنقر الاشقر ذلك هرب هو والامراء الذين معه وهم الحاج ازمرد وعلاء الدين الكيكى وقرا سنقر المعزى والجبشي⁴ وكان قبل ذلك من عشية الجمعة قد سير سنقر الاشقر اولاده وحواسله واستادداره الى صهيون فلما انكسر اخذوه

1. Lire الجبشي, comme dans Aboul-Mahasin, man. arabe 1784, folio 12 verso. — 2. Lire الحلبيون. — 3. Lire الاقراء الشاميين. — 4. Man. الحمسى.

Après cela, al-Habishi¹ s'en revint des forteresses de Syrie; il apportait la nouvelle qu'il avait fait prêter dans toutes les citadelles le serment de fidélité (à Soukor al-Ashkar), et qu'il avait mis dans chacune d'elles un gouverneur pour y exercer l'autorité en son nom.

L'historien a dit : Quand fut arrivé le quinzième jour du mois de Safar, l'armée égyptienne et l'armée syrienne se rencontrèrent. Au moment même où elles prirent contact², l'armée de Hamah, les troupes d'Alep, et la majorité des émirs de Syrie, désertèrent, et passèrent du côté des Égyptiens.

Quand Soukor al-Ashkar vit cela³, il prit lui-même la fuite avec les émirs qui se trouvaient avec lui, qui étaient al-Hadjdj Ezédémur, Ala⁴ ad-Din al-Keupéki⁵, Kara-Soukor al-Mou'izzi, et al-Habishi⁶. Auparavant, dans la soirée du vendredi⁶, Soukor al-Ashkar avait envoyé ses fils, ses approvisionnements, et le grand maître de sa maison à Sihyaoun. Quand il eut été vaincu, les Arabes l'entraînèrent en dehors du champ de bataille, et le conduisirent dans la Ghouta⁷, puis ils entrèrent dans la prairie⁸, montèrent dans

1. Saif ad-Din Toba al-Habishi, voir page 476. — 2. Litt. « où l'œil se trouva en face de l'œil (de l'ennemi) ». — 3. D'après Nowaïri (man. arabe 1578, fol. 107 v°), Soukor al-Ashkar fut battu à al-Hasoura الحسورة; il était parti de Damas le 12 Safar 679; la bataille eut lieu le 15. Aboul-Mahasin, *Noudjoum*, man. arabe 1784, folio 12 v°, nomme al-Djasoura الجسورة, le lieu de la bataille. — 4. Al-Keupéki signifie « mam-louk de Keupek »; Keupek signifie « le chien », en turk-oriental. — 5. Nowaïri, dans le récit de ces événements (man. arabe 1578, folio 107 verso), nomme cet officier Saïf ad-Din Balaban al-Habishi, comme Moufazzal (page 476); il n'y a pas à douter qu'il ne soit le même que celui qu'il appelle autre part Saïf ad-Din Toba al-Habishi. — 6. 13 Safar *ibid.*. — 7. Nom du pays de Damas, à 18 milles à l'entour de la ville. — 8. Parmi les localités qui s'y trouvent, Yakout iv, 488 cite Mardj Rahit, Mardj al-Soffar, Mardj 'Azza.

العرب من الوقعة وساروا به في الغوطة ودخلوا المرج وطلعوا البرية وقصدوا به بيوت شرف الدين ابن مهنا فنزل عليه واستجار به فجاره ثم رحل به على الرحبة وكانت مدته منذ دعى له بالملك الى هذه الكسرة اربعين يوما ثم انهم كاتبوا علاء الدين الجويني صاحب الديوان ببغداد والمستولي على بلاد العراق وكاتب الجويني يخبره لابغا ملك التتار وسير علاء الدين الجويني يعدمهم ويمتيمهم حتى يعود جواب ابغا بما يعتمده واجتمع بستقر الاشقر جماعة من الفقراء ولاموه على ذلك وقالوا له انت قد انقذك الله تعالى من الكفر ومن

1. Il faudrait la forme du duel انبما كبا, comme plus loin.

la Barriyya', et ils se rendirent avec lui aux tentes de Sharaf ad-Din ibn Mohanna.

Sonkor al-Ashkar descendit chez Sharaf ad-Din, et implora sa protection, que celui-ci lui accorda; puis il partit avec lui pour ar-Rahba². Le laps de temps qui s'était écoulé depuis le moment où il avait été reconnu comme souverain jusqu'à cette défaite avait été de quarante jours.

Sonkor al-Ashkar et Sharaf ad-Din écrivirent alors à 'Ala ad-Din al-Djouvaïni³, qui était le chef de l'administration à Baghdad, et le gouverneur du pays d'Irak. 'Ala ad-Din écrivit à Abagha, roi des Tatars (pour lui apprendre les aventures de Sonkor al-Ashkar). 'Ala ad-Din al-Djouvaïni envoya des gens pour faire des promesses à Sonkor al-Ashkar et à Sharaf ad-Din, pour leur faire prendre le temps en patience, jusqu'au moment où reviendrait la réponse d'Abagha, avec ce qu'il aurait décidé⁴.

Plusieurs fakirs⁵ vinrent trouver Sonkor al-Ashkar; ils blâmèrent son intention de passer chez les Mongols, et lui dirent : « Allah le très-haut t'a sauvé de l'infidélité; il a répandu sur toi les bienfaits de l'Islam⁶, et tu

1. Nom du desert qui s'étend entre la Syrie et l'Euphrate. — 2. Qui était sur la frontière mongole. Nowaïri (man. arabe 1578, fol. 108 recto) dit que Sonkor al-Ashkar avait été abandonné en route par la plupart de ses partisans. Le gouverneur de Rahba, Mouwaffik ad-Din Khidr, refusa de lui rendre la ville. — 3. Djouvaini est l'auteur d'une histoire des Mongols, en langue persane, le *Tarikh-i Djihangousha*, dans laquelle Bar Hébreus et l'auteur du *Masalik al-absar* ont puisé leurs renseignements sur ces conquérants. — 4. Soit d'accueillir les fugitifs, soit de leur interdire l'entrée de ses domaines. — 5. Ces fakirs n'ont pas d'existence légale dans l'Islam: ce sont de saints personnages, des soutis, et des dévots, qui jouissent d'un grand crédit auprès de leurs coreligionnaires, et qui se permettent, le cas échéant, d'adresser des remontrances aux puissants du jour, comme, plus d'une fois, les lettrés chinois ont critiqué les actes du Fils du Ciel. — 6. Allusion à ce fait que les mamlouks étaient de récents convertis: Sonkor al-Ashkar, comme tous ces miliciens, était d'origine turke ou mon-

عليك بالإسلام وتعود الى الكفر ثم تكون سبب مجيء الكفار الى المسلمين لاجل هوى
 نفسك والمصلحة ان تطلع الى الحصون التي فيها اهلك وحرمتك فسمع كلامهم ورجع
 وطلع¹ الى صهيون والحاج اذمر الى شيزر والكبكي الى بلاطس وشرع في الصلح بينه
 وبين الملك المنصور على ما سيأتي ذكره ان شاء الله تعالى واما عسكر دمشق بعد
 هروب سنقر الاشقر فاتهم التأموا بالمصريين ونزل علم الدين الحلبي بالقصر الابلق
 بالميدان وعز الدين الافرم بداره التي على الميدان وكشتغدى الشمسى بالقلعة لكونه
 استاددار² والايديمرى بداره وفي ثاني يوم الوقعة حضر الامير سيف الدين الجوكندار
 متوليا القلعة من جهة سنقر الاشقر واطلق حسام الدين لاجين وركن الدين الجالقي

1. Man. omet. — 2. Lire كان اساددار.

vas retourner à l'infidélité. Tu seras ainsi la cause que les Tatars vont marcher contre les Musulmans, et cela pour satisfaire les passions de ton âme. Ce qu'il te convient de faire, c'est de monter dans les châteaux forts où se trouvent la famille et tes femmes. »

Sonkor al-Ashkar¹ écouta ces paroles, et prit le chemin du retour; il monta à Silhyaoun, al-Hadjdj Ézédémur à Shaïzar, al-Kempéki à Balatonos; il entreprit de ramener la paix entre lui et al-Malik al-Mansour, comme cela sera mentionné plus loin, s'il plaît à Allah le très-haut.

Quant à l'armée de Damas, après la fuite de Sonkor al-Ashkar, elle fit sa jonction avec les Égyptiens. Alam ad-Din al-Halabi descendit au al-^{fol. 72 v.} Kasr al-ablak, dans l'Hippodrome², Izz ad-Din al-Afram, dans son hôtel, près de l'Hippodrome, Kishtoghdi ash-Shamsi, dans la citadelle, parce qu'il était ostaddar, al-Aïdémuri, dans sa maison.

Le lendemain de la bataille, l'émir Saïf ad-Din, le tchoukandar, qui était gouverneur de la citadelle au nom de Sonkor al-Ashkar, arriva; il rendit la liberté à Hosam ad-Din Latchin, à Roku ad-Din Altchaligh, et à Taki ad-Din Toba³, après leur avoir fait jurer qu'ils n'attenteraient pas à son

gole, et son père, son grand-père au plus, avait professé, ou le Bouddhisme, ou le Manichéisme, ce dont les fakirs avaient, comme lui, une pleine conscience.

1. Nowaïri (man. arabe 1578, fol. 108 recto) dit que plusieurs des gouverneurs des places de Syrie se refusèrent à reconnaître la souveraineté de Sonkor al-Ashkar, qui venait d'être battu. D'autres lui restèrent fidèles dans l'adversité, et le reconnurent; tels furent ceux de Silhyaoun, Barzonyya برزوند, Shaïzar, Homs, Akkar. — 2. Le célèbre Hippodrome vert. — 3. Ce Taki ad-Din Toba avait été arrêté par ordre de Sonkor al-Ashkar, en même temps qu'Altchaligh et Latchin. Nowaïri, man. arabe 1578, folio

وتقى الدين توبة بعد ان حلقهم اثمهم لا يؤذونه اذا اطلقهم ثم امر بفتح باب القلعة وامن الناس * ولما دخلوا الامراء المصريين¹ حسب ما تقدم دقت البشائر وزينت البلد واطمان الناس ثم احتاطوا على وزير سنقر الاشقر ابن كسيرات وناظر الديوان وهو جمال الدين ابن صصرى ورسوموا على قاضى القضاة شمس الدين ابن خلكان وعوقوه عند الحلبي بالميدان * ثم ورد بريد² من مصر الى الشام بامان اهل دمشق فاحضر الحلبي القاضى شمس الدين ابن خلكان وقرأ الكتاب وافرجوا عن مجد الدين ابن كسيرات والجماعة الممسوكين⁴ وكان قبل ذلك قد ورد مرسوم بشنق القاضى شمس الدين ابن خلكان كونه⁵ كان افتاناً لهم بقتال الحلبي وعساكر مصر ثم ورد كتاب بالعفو عن الجميع بعد ما

1. Lire الامراء المصريين, ou امراء المصريين, ce qui constitue une leçon inférieure. — 2. Lire وزين البلد, ou وزينت البلدة. — 3. Lire بريدى un « courrier », ou البريد « la poste ». — 4. Lire وجماعة الممسوكين. — 5. Lire لاند. — 6. Lire افنى.

existence quand il les aurait fait sortir de leur prison. Ensuite, il ordonna d'ouvrir la porte de la citadelle, et les gens recouvrèrent la tranquillité.

Quand les émirs égyptiens furent entrés à Damas, comme cela vient d'être raconté, on battit les tambours, on pavoisa la ville, et la population se trouva complètement rassurée. Puis, on arrêta le vizir de Sonkor al-Ashkar, Ibn Kasirat, et l'inspecteur de l'administration, lequel était Djamal ad-Din ibn Sasari; en même temps, on arrêta le kadi des kadis, Ibn Khallikan, et on l'interna chez al-Halabi, dans l'Hippodrome.

Après cela, un courrier du Caire arriva à Damas apportant l'amnistie pour les habitants de cette ville; al-Halabi fit venir le kadi Shams ad-Din ibn Khallikan, qui fit la lecture de la lettre du sultan; on remit en liberté Madjel ad-Din ibn Kasirat, ainsi que les gens qui avaient été arrêtés.

Avant ces événements, il était arrivé un reserit du sultan, qui enjoignait de pendre le kadi Shams ad-Din ibn Khallikan, parce qu'il avait donné aux gens de Damas un avis juridique leur permettant de combattre al-Halabi et les troupes égyptiennes; ensuite, on reçut la lettre accordant l'amnistie à tous les coupables, après un paragraphe dans lequel il était dit : « Vous nous avez traités comme des mécréants, mais est-ce que Sonkor al-Ashkar serait de la famille d'Abbas, par hasard? »

107 recto). Il est essentiellement différent de Saïf ad-Din Toba al-Habishi *ibid.*; voir page 476, note 7.

قبل فده اكم جعلتمونا خوارج فسنقر الاشقر من نسل العباس هو: فلما كان يوم الاربعاء
 حادى وعشرين ربيع الاول وصل بريدى على يده تقليدا لامير¹ حسام الدين لاجين نبيا
 السلطنة ولتقى الدين² توبة بالوزارة وكذلك تقليدا³ لصاحب حمادة وخاعة الملك باب⁴ وفي
 يوم الخميس ركب جميع عسكر دمشق وعسكر مصر الذى كان صحبة الحلبي الى
 الميدان ولبسوا الامير حسام الدين لاجين خلة النبوة ورجعوا به من الميدان الى تحت
 القاعة فلما وصلوا باب السر ترحلوا جميعهم وترجل الامير حسام الدين وباس عتبة باب
 السر ثلاث مرار ثم عضده الحلبي حتى يركبه فأبأ⁵ ولم يفعل تواضعا منه وفيها في يوم
 الاحد سادس عشر جمادى الاخر وصل اول الجفل من حلب وحمادة وحمص بسبب مجيء
 التتار والارمن الى حلب واحرقوا الجامع واخذوا اهل سيس المنبر واتلفوا ما كان تعمر

1. Lire. — 2. Lire. — 3. Lire. — 4. Lire. — 5. Lire.

Le mercredi, vingt et unième jour du mois de Rabi' premier, un courrier arriva (du Caire), apportant un diplôme qui investissait l'émir Hosam ad-Din Latchin de la charge de vice-roi de Damas, et Taki ad-Din Toba¹ des fonctions de vizir. Il apportait également un diplôme au nom du prince de Hamah, et les vêtements royaux qui lui conféraient la souveraineté dans cette ville.

Le jeudi, toutes les troupes de Damas et celles d'Égypte, qui étaient venues avec al-Halabi, montèrent à cheval, et se rendirent à la parade, à l'Hippodrome; on y revêtit l'émir Hosam ad-Din Latchin des vêtements lui conférant l'investiture de la vice-royauté; puis, les troupes s'en revinrent de l'Hippodrome jusqu'au-dessous de la citadelle². Quand elles arrivèrent à la Porte Bab as-Sirr, tout le monde mit pied à terre; l'émir Hosam ad-Din Latchin descendit également de cheval, et baisa par trois fois le seuil de la porte Bab as-Sirr. Al-Halabi voulut l'aider à se remettre en selle, mais Latchin ne voulut point accepter cette offre, et l'émir ne le fit pas par déférence pour lui.

Cette même année, le dimanche, seizième jour du mois de Djoumada second, arrivèrent (à Damas) les premiers groupes des gens qui s'étaient enfuis d'Alep, de Hamah et de Homs, par suite de l'invasion que les Tatars et les Arméniens avaient faite à Alep, où ils avaient incendié la grande mosquée; les gens de Sis³ s'étaient emparés de la chaire à prêcher, et ils

1. Voir page 481, note. — 2. Laquelle domine l'Hippodrome. — 3. Les Arméniens de Cilicie.

ثمّ رجعوا سالمين * وفيها سلطن السلطان الملك المنصور ولده الملك الصالح علاء الدين على في شهر رجب وجعله ولي عهد وحآف له سائر الامراء وجميع العساكر بمصر والشام * ثمّ تجهّز العساكر في ركاب السلطان وتوجّهوا الى غزّة بسبب مجيء التتار فلما بلغه رجوعهم رجع الى مصر ولم يدخل دمشق * وفيها في يوم الجمعة طلّعوا الفرنج من المرقب وكسروا بعض عسكر المسلمين وذلك انهم كانوا جيّروا من دمشق الف فارس الى ناحية المرقب وحصن الاكراد ونزل معهم سيف الدين بلبان الطباخي هو وعسكر * حصن *
* fol. 73 v°.

1. الفاء Lire.

avaient saccagé ce qui était construit¹, puis ils s'en étaient retournés sains et saufs.

Cette année, le sultan al-Malik al-Mansour conféra à son fils, al-Malik as-Salib 'Ala ad-Din 'Ali, au mois de Radjab, les prérogatives de la puissance souveraine, et il le nomma son héritier présomptif. Il lui fit prêter serment de fidélité par tous les émirs et par toutes les troupes d'Égypte et de Syrie.

Ensuite, les troupes partirent sous le commandement du sultan, et marchèrent vers Ghaza, à cause de l'invasion que les Tatars avaient faite (du côté d'Alep). Quand le sultan apprit que les Tatars avaient battu en retraite, il reprit le chemin de l'Égypte, et il n'entra pas à Damas.

* fol. 73 v°. Cette même année, le vendredi²..., les Franes montèrent de Markab³, et battirent une partie de l'armée musulmane. La cause en fut que l'on avait détaché de Damas un corps de mille cavaliers du côté de Markab et de la Citadelle des Kurdes. L'émir Saïf ad-Din Balaban at-Tabbakhî était parti avec eux, en même temps que les troupes qui se trouvaient à la Citadelle des Kurdes, huit cents cavaliers turkomans, et deux mille hommes de pied. Ces forces se dirigèrent du côté des Franes, et elles pénétrèrent (sur leur territoire) par un défilé. Les Franes marchèrent contre l'armée musul-

1. Cette forme est barbare et une faute grossière pour *لم* « là-bas »; Moufazzal avait écrit *لم* pour *لم*, avec la forme recourbée du *م* *mim* final, qui ressemble à la ligature *لم*; le copiste, ne comprenant pas le mot *لم*, a pensé que Moufazzal avait oublié une lettre, et a restitué *لم*; il s'ensuit qu'il faut comprendre : « ils saccagèrent ce qu'il y avait là-bas ». — 2. La date manque dans le manuscrit. — 3. Markab appartenait en effet aux Franes; elle ne fut conquise par les Musulmans qu'en 684 (Nowaïri, man. arabe 1578. fol. 113 r.).

مكان مضيق فطلع عليهم الفرنج فلم يلبث¹ العسكر وانكسروا وعدم من المسلمين مقدر مائتي فارس وراجلين وفيها ورد الخبر ان اولاد اخو بركة² طاعوا على التتار واخذوا بيوتهم وكسروهم مزئين³ وانهم معهم في اتحس الاحوال وفيها في مستهل ذي الحجة خرج السلطان الملك المنصور من الديار المصرية بالعسكر فنزل الروحا ووصل رسل عكا⁴ اليه واقام بالروحا حتى استهل سنة ثمانين وستمائة وفيها في يوم عرفة وقع بالديار

1. Lire يلبث par suite de la confusion du ت et du ث. — 2. Man. احر نولد; il faut naturellement lire بركة. — 3. Lire مزئين; cette erreur grossière montre la confusion absolue du ت et du ث. — 4. Man. جكا; cette forme جكا est indubitablement une faute du copiste pour عكا, qui est pour عكا, d'où l'on voit que l'auteur confondait le ح ha et le ع 'ain, lesquels sont des articulations qui correspondent à des registres essentiellement différents.

mane, qui ne put leur résister, et qui fut battue; dans ce combat, furent tués, du côté des Musulmans, deux cents hommes, tant cavaliers que fantassins.

Cette année, on reçut la nouvelle que les fils du frère de Berké¹ avaient marché contre les Tatars, qu'ils s'étaient emparés de leurs tentes², qu'ils les avaient battus par deux fois, et que les Tatars se trouvaient, du fait (de cette agression) de leurs adversaires, dans une situation désespérée³.

Cette année, tout au commencement du mois de Zilhidjdja, le sultan al-Malik al-Mansour partit du Caire avec l'armée, et il vint camper à ar-Rouha, où il reçut les ambassadeurs de Saint-Jean d'Acre⁴; il resta à al-Rouha jusqu'au commencement de l'année 680. Cette même année, le jour de 'Arafa⁵, il tomba en Égypte une averse considérable de grêle, et une quantité énorme de céréales qui venaient d'être semées furent anéanties. Le

1 Les souverains mongols de la Horde d'Or, à Sarai, sur la Volga. — 2. بيوت traduit ici le terme mongol اوشوق *oghrok*, qui désigne les campements des Mongols.

— 3. Il s'agit ici d'une incursion des Mongols de la Horde d'Or sur les terres des Mongols de l'Iran, qui, dans Moufazzal, sont nommés Tatars; comme les princes du royaume de Tehaghatai, les khans de la Horde, par jalousie, nourrissaient contre les Mongols de Tauris et de Maragha une haine inassouissable. — 4. Makrizi dit formellement qu'une trêve fut conclue à ar-Rouha entre le sultan et les Chevaliers de l'Hôpital, lesquels se trouvaient à Saint-Jean d'Acre. Plusieurs localités nommées ar-Rouha sont citées par Yakout, II, 829, mais elles n'ont rien à faire avec celle dont il est question ici: Aboul-Mahasin *Noudjoum*, man. arabe 1784, folio 14 recto dit qu'ar-Rouha dépendait administrativement du Sahel, c'est-à-dire de la Palestine: البرحا من عمل الساحل. — 5. Le neuvième jour du mois de Zilhidjdja.

المصريّة برد كبار وتلف من الغلال المزدرة شيء كثير وكان اكثرد بالوجه البحري* ودخلت سنة ثمانين وستّمائة والخليفة الحاكم بحاله وسلطان الاسلام الملك المنصور وصهيون وبلاطنس وشيزر بيد الامير شمس الدين سنقر الاشقر والملك المنصور متوجّها¹ الى دمشق والنائب بها حسام الدين لاجين والنائب بمصر حسام الدين طرنتاي* وفي هذه السنة مسك كوندك وغرق في بحيرة طبريّة وسبب ذلك انه اتفق مع جماعة من الامراء منهم ايتمش² السعدى وبلبان الهاروني مع جماعة كثيرة اكثهم من التتار على انهم اذا وصلوا الى حمرة بيسان عند المخاضة بالشرعة* يقتلوا السلطان هناك* فاطاع بيسرى * fol. 74 r. على ذلك فعرف السلطان به فاراد السلطان مسكهم فلم يظفر الا بكوندك فلما علم السعدى والهاروني بمسك كوندك ركبا في جماعة كثيرة وساقوا الى عند الامير شمس

1. Lire والمالك المنصور مترجده. — 2. Man. ادمش.

plus fort de cette averse s'abattit sur la partie de l'Égypte qui est voisine de la mer.

Au commencement de l'année 680, le khalife al-Hakim régnait dans le même statut que les années antérieures; le sultan de l'Islam était al-Malik al-Mansour; Sihyaoun, Balatonos, Shaïzar, se trouvaient en la possession de l'émir Shams ad-Din Soukor al-Ashkar; le sultan al-Malik al-Mansour était en route pour Damas, où Hosam ad-Din Latchin exerçait les fonctions de vice-roi. En Égypte, le vice-roi était Hosam ad-Din Douromnadaï.

Cette année, Kunduk fut arrêté, et on le noya dans le lac de Tibériade. Voici quelle fut la cause de cet événement : Kunduk avait comploté avec plusieurs émirs, parmi lesquels se trouvaient Étémish as-Sa'di, Balaban al-Harouni, et une troupe considérable de mamlouks, dont la majorité étaient des Tatars¹, et ils avaient décidé, lorsqu'ils arriveraient à Homra Baïsan², près du gué, sur le Jourdain, d'assassiner le sultan en cet endroit.

Baïsari apprit ce complot, et il le porta à la connaissance du sultan. Le sultan voulut faire appréhender les conjurés, mais il ne put mettre la main que sur Kunduk. Quand as-Sa'di et al-Harouni apprirent que Kunduk avait été capturé, ils montèrent à cheval avec une troupe nombreuse, et ils se rendirent auprès de l'émir Shams ad-Din Soukor al-Ashkar³. Quant à

1. C'est-à-dire des Mongols, comme lui-même. — 2. Baïsan, dit Yakout, I, 788, est une ville sur le Jourdain, sur les frontières de la Syrie. Le lieu dit Homra Baïsan n'est pas cité dans Yakout. — 3. Lequel s'était révolté contre l'autorité de Kalaoun, comme on l'a vu plus haut, et s'était rendu à Sihyaoun, après avoir tenté de passer chez les

الدين سنقر الاشقر وأما كوندك فإنَّ الأمير حسام الدين طرنتاي اخذهُ وتوجَّه به الى بحيرة طبرية فغَرَقَهُ بها. وكان السلطان لما مسك كوندك قال له اذا كان فعلك في ابن استاذك ومن تربيت معه في المكتب واشركك في ملكه كان ذاك الفعل وكنت انت السبب في زوال ملكه فماذا أوَمَل فيك انا فلما اعدمود الدنيا بطلقوا خائف العنيزمين من الامراء الى سائر الاماكن وجميع الطرقات. قال المؤرخ ثم نزل السلطان الى خربة اللصوص في سابع الشهر ووصل المجدي مقدّم البحريّة الى دمشق ومعه مائتي فارس وسجنه بيبرس المجنون وخاص ترك واربعة عشر مقدّم من مقدّمين الحلقة ممسوكون فاعتقلهم بقلعة دمشق فلما كان يوم السبت العشرين من المحرم دخل السلطان الى دمشق وهو اول دخوله اليها وهو ملك والامير بدر الدين بيسرى حامل الشتر وكان

1. Lire حائقا — 2. Lire مقدما. — 3. Lire مقدمي. — 4. Lire مسركين.

Kunduk, l'émir Hosam ad-Din Dourounalaï le prit, et il le conduisit au lac de Tibériade, dans lequel il le noya.

Lorsque le sultan se fut emparé de Kunduk, il lui dit : « Puisque telle a été ta conduite envers le fils de ton maître¹, avec lequel tu as été instruit à l'école, qui t'avait associé à son pouvoir souverain, puisque tu t'es ainsi comporté, puisque tu as provoqué la chute de son trône, que puis-je bien, moi, attendre de ta part? » Quand on eut fait périr Kunduk, on se mit à la poursuite des émirs fugitifs, dans tous les endroits et sur toutes les routes.

L'historien a dit : Le sultan s'en vint ensuite camper à Khirbat al-Lousous², le septième jour du mois. Al-Madjidi, commandant des mamlouks babris, arriva à Damas, ayant avec lui deux cents cavaliers; il amenait prisonniers, Baïbars al-Madjnouh, Khas Turk, ainsi que quatorze officiers supérieurs de la garde particulière du sultan. Il les fit enfermer dans la citadelle de Damas.

Le samedi, vingtième jour du mois de Moharram, le sultan fit son entrée à Damas: c'était la première fois qu'il y entraît en qualité de souverain: l'émir Badr ad-Din Baïsari portait le parasol au-dessus de sa tête; ce fut un jour de fête mémorable; les habitants de Damas adressèrent au ciel, en sa faveur, de nombreuses prières, et ils se réjouirent de sa venue parmi eux.

Mongols de Perse. Bien que Sonkor al-Ashkar eût échoué dans sa tentative, et qu'il se fût vu dans l'obligation d'entamer des négociations pour se soumettre, il n'en restait pas moins le centre de ralliement de tous les mécontents.

1. Al-Malik as-Sa'ïd Berké-Khan, fils de Baïbars. — 2. Ce nom signifie « la ruine des voleurs ».

يوما مشهودا ودعوا له الدماشقة دعاء كثيرا وفرحوا به* فشكروهم على ذلك وامر ان لا تردّ عنه قصّة من * الشاميين وازال مظالم الناس واوسعهم بّرا واحسانا وقال السلطان
 * fol. 74 v°. الملك الظاهر كان يبغض اهل دمشق وانا احبهم* وفيها في العشر الاول من صفر اصطلح السلطان الملك المنصور مع الملك المسعود نجم الدين خضر ابن الظاهر وكذلك مع الامير شمس الدين سنقر الاشقر وجمع الله كلمة الاسلام* ذكر وقعة حمص ولما كان في سلخ ربيع الاخر من هذه السنة وصل الى دمشق قصاد واخبروا ان التتار قاعدون البلاد² فجمع السلطان الامراء واستشارهم وابن يكون الملتقاة مع التتار فاتفقوا

1. Lire الماشقي. — 2. قاعدون الى البلاد. — 3. Lire كثيرا.

Le sultan les remercia de leur accueil. Il ordonna que l'on ne refusât
 * fol. 74 v°. aucune des requêtes qui lui seraient adressées par les habitants de Damas; il fit remise aux gens des taxes qui leur avaient été imposées illégalement¹, et il répandit sur eux ses bienfaits et sa générosité. « Le sultan al-Malik az-Zahir, dit-il, détestait les habitants de Damas²; mais moi, je les aime. »

Cette même année, dans la première décade du mois de Safar, le sultan al-Malik al-Mansour conclut un arrangement avec al-Malik al-Mas'oud Nadjm ad-Din Khidr, fils d'az-Zahir³, et de même, avec l'émir Shams ad-Din Soukor al-Ashkar. Allah fit ainsi triompher l'unité de l'Islam.

Récit de la bataille de Homs. Quand l'on fut parvenu à la fin du mois de Rabi' second de cette année, des courriers arrivèrent à Damas, et répandirent la nouvelle que les Tatars étaient en marche pour venir envahir la Syrie. Le sultan réunit les émirs; il leur demanda conseil sur le plan de campagne qu'il fallait adopter, et sur l'endroit où il conviendrait de leur livrer bataille. Ils tombèrent tous d'accord sur ce point que la bataille devait se livrer dans la prairie⁴ de Homs; le sultan avait au contraire l'intention d'aller attendre l'ennemi dans la prairie de Damas⁵.

1. Ces *mazalim* sont des taxes appliquées arbitrairement, soit par le pouvoir royal, soit par ses délégués, soit par l'administration des finances, ce que les Levantins nomment « avanies », soit une contribution fixe destinée à remplacer lesdites avanies; dans l'un et l'autre cas, ce sont des impôts illégaux. — 2. Voir sur ce point, page 447. — 3. Le fils de Baïbars (Nowaïri, man. 1578, fol. 110 r° demandait quelque chose en plus de Karak, et tout ce qu'avait possédé al-Malik an-Nasir Daoud; Kalaoun refusa naturellement de souscrire à ces exigences, puis il finit par lui laisser Karak, avec ses dépendances; il lui envoya ses frères et ses sœurs, et il lui rendit les biens de Baïbars. Nadjm ad-Din Khidr resta à Karak jusqu'en 685, date à laquelle Kalaoun la lui enleva, *ibid.*, fol. 110 v°. — 4. La campagne autour de Homs, ce que signifie le mot arabe *maidj*. — 5. Homs se trouve à cent quarante kilomètres, dans le N. E., à vol d'oiseau,

علي ان يكون الملتقى في مرج حمص وكان قصد السلطان ان يكون بمرج دمشق فلما كان مستهل جمادى الاخر برز العسكر الشامي الى القصير وتبعهم المصري اولاً فأول² الى يوم الاحد سادس وعشرين الشهر سافر السلطان وثقة الامراء من دمشق طالبا للعدو السخندول ولما نزل بالمرج ضرب مشورة³ ثاني مرة وعرف الامراء ان القصد وصلوا

1. Lire العلتقى. — 2. Lire فأولاً. — 3. Il faudrait lire عسراً, et mieux عرب عسرة; mais عسرة signifie aussi bien « audience, conseil de guerre » que « salle du palais où le souverain accorde ses audiences ».

Au commencement du mois de Djounada second, l'armée syrienne partit, se dirigeant vers al-Kosaïr, et elle fut suivie par l'armée égyptienne, corps par corps, jusqu'au dimanche, vingt-sixième jour du mois, date à laquelle le sultan partit à son tour de Damas avec ce qui restait des émirs, pour aller combattre l'ennemi, qui venait vers eux sans l'aide divine¹.

Quand le sultan fut venu camper dans la prairie de Damas, il tint une seconde fois un conseil de guerre. Il fit connaître aux émirs que les courriers étaient arrivés, apportant la nouvelle que les Tatars étaient au nombre de cent mille cavaliers², « et, ajouta-t-il, la situation exige que nous leur livrions

de Damas. En attendant le choc des Mongols autour de Damas, Kalaoun leur abandonnait tout l'espace qui sépare Homs de Damas, en les laissant libres d'y commettre tous les ravages qu'il leur plairait: les émirs ne voulaient pas céder cet espace de terrain, et ils entendaient reporter le front de bataille devant Homs. Outre qu'il sacrifiait tout le nord de la Syrie, le plan de Kalaoun avait le défaut capital de mettre Damas dans la bataille, et, en cas d'échec, de la faire tomber, avec toute la Syrie, aux mains de l'ennemi. Son seul avantage était de maintenir l'armée égyptienne plus près de ses bases du Caire d'une quarantaine de lieues, que son avance sur le front de Homs: il ne contrebalançait point les dangers qu'il faisait courir à Damas. En fait, Kalaoun, en voulant combattre devant Damas, songeait surtout à sa retraite en cas de désastre.

1. Parce que les Mongols, en leur qualité de bouddhistes, étaient maudits par Allah. — 2. L'armée mongole, commandée par Mankou-Témour, fils d'Houlagon, venait, par Césarée et par Abouloustaïn, du pays de Roum Nowaïri, man. 1578, fol. 110 v°: Nowaïri dit (folio 111 r°) qu'on y comptait plus de 80.000 cavaliers mongols. Le prince de Mardin marchait avec elle. Dans un autre passage (fol. 111 r°), Nowaïri affirme que Mankou-Témour avait sous ses ordres 80.000 cavaliers, dont 50.000 Mongols, le reste étant composé de Géorgiens, de troupes saldjoukides, d'Arméniens et de Francs, dans lesquels il convient de voir des Byzantins. Nowaïri raconte qu'un Mongol entra à Hamah, avant la bataille, et dit au gouverneur de la ville d'envoyer à Kalaoun une dépêche par pigeon voyageur, pour lui faire savoir que le centre de Mankou-Témour

واخبروا أنّ التتار في مائة الف فارس والمصلحة ان نلقاهم في مرج دمشق فلم يوافقوه على ذلك * وكان الحلبي في مقدمة الجيش فرحل من ساعته وتقدم وتبعه بيسرى وكان من كلامهم للسلطان انّ نحن ان لم يجيء السلطان التقينا نحن العدو فان كانت لنا رجعتنا * وولينا علينا من نشتهى ونريد وان كانت علينا فنموت كراما مجاهدين ثم رحلوا ايد² واحدة¹ * fol. 75 r.
 وكان امرأ³ قد اوقعه الله في نفوسهم لنصرهم على اعدائهم * ثم حضر اليه بدر الدين بيكتاش⁴ الفخرى واعلمه برحيل الامراء وقوة عزمهم وقال له من المصلحة ان تلحقهم والا راح الملك منك فأمر بالرحيل وتبعهم ووصل الى حمص * وسير طلب سنقر الاشقر فحضر

1. Lire كراما. — 2. Lire ايدا. — 3. Lire امر. — 4. Man. بيكتاش.

bataille dans la prairie de Damas »¹. Mais les émirs ne furent pas de son avis sur ce point.

Al-Halabi se trouvait alors à l'avant-garde de l'armée; il décampa sur l'heure, et marcha de l'avant, suivi par Baïsari. Parmi les arguments qu'ils servirent au sultan, fut celui-ci : « Certes, si le sultan ne marche pas, nous irons, nous, livrer bataille à l'ennemi; si le sort des armes nous favorise, nous reviendrons (victorieux), et nous investirons de la souveraineté qui nous plaira, et qui nous voudrons. S'il tourne contre nous, nous mourrons en braves et en héros! » Puis ils partirent tous ensemble, animés d'une même ardeur, car c'était là un sentiment qu'Allah avait fait pénétrer dans leurs âmes pour leur donner la victoire sur leurs ennemis.

Badr ad-Din Bektash al-Fakhri s'en vint trouver le sultan; il lui apprit que les émirs étaient partis, et que leur décision était irrévocable; il lui dit : « Ton intérêt immédiat est d'aller les rejoindre, sans quoi, la souveraineté t'échappera. » Le sultan donna l'ordre de se mettre en route, et de les suivre; il arriva ainsi à Homs.

Il envoya un officier pour mander Sonkor al-Ashkar, qui vint le rejoindre, et qui se trouva à ses côtés, avec tous les émirs, à Homs, près du tom-

comptait 80.000 combattants, dont 44.000 Mongols. A l'époque de Kalaoun, il y avait encore des Francs en Palestine; mais il est clair que ce n'étaient pas eux qui marchaient avec les Mongols, dans une armée à laquelle les émirs égyptiens voulaient livrer bataille en avant de Homs.

1. Il est visible que Kalaoun, apprenant la puissance de l'armée mongole, eut la conviction qu'il serait enfoncé au premier choc; cela ne fit que le confirmer dans son dessein de livrer bataille sur le front de Damas, pour être en état de se replier immédiatement sur Jérusalem et sur l'Égypte, sans avoir à faire, en retraite, dans un mauvais terrain, les 150 kilomètres qui séparent Homs de Damas.

اليه مع جميع الامراء على حمص عند ضريح خالد بن الوليد رضى الله عنه وحلفوا هناك انهم لا يهزموا وانهم يموتوا تحت السيف ولا يولوا الادبار وانهم لا يؤذوا¹ بعضهم بعضا وخلصوا في ذلك نياتهم فاطلع الله على ذلك فايدهم بنصره² تم تهيؤوا لملتنا³ العدو المخذول وكان مقدم عسكر التتار منكوتمر ابن هولاوون اخو ابغا وكان في مائة الف فارس⁴ قال المؤرخ⁵ فلما كان يوم الخميس رابع عشر رجب المبارك التقوا الجيشان فكسرت ميمنة التتار ميسرة المسلمين وكان فيها سنقر الاشقر والحلبى وابطال المسلمين وكسرة³ ميمنة المسلمين ميسرة التتار⁴ والسبب في ذلك ان عرب عيسى بن مهنا اتقال التتار من

1. Man. يؤذوا. — 2. Lire للمتنى. — 3. Le man. omet المؤرخ. — 4. Lire النقى. — 5. Lire كسرت pour كسرة, avec la confusion du س et du ت dans une forme verbale, est caractéristique de la forme plus que vulgaire de la langue de Monfazzal, cette confusion ne se trouve que dans les écrits les plus négligés de la littérature arabe.

beau de Khalid, fils d'al-Walid, qu'Allah se montre satisfait de lui! Dans ce lieu, les émirs jurèrent qu'ils ne prendraient pas la fuite, qu'ils mourraient en se laissant hacher de coups de sabre, qu'ils ne tourneraient pas le dos à l'ennemi, qu'ils ne se trahiraient pas les uns les autres. Ils se vouèrent entièrement à ces intentions; Allah pénétra leur dessein, et les favorisa de son aide victorieuse.

Ensuite, les émirs se préparèrent à aller livrer bataille à l'ennemi maudit; le commandant de l'armée des Tatars était Mangou-Témour, fils d'Houlaoun, et frère d'Abagha; il était à la tête de cent mille cavaliers.

L'historien a dit¹ : Lorsque fut arrivé le jeudi, quatorzième jour du mois béni de Radjab², les deux armées prirent le contact; l'aile droite des Tatars écrasa l'aile gauche des Musulmans, dans laquelle se trouvaient Soukor al-Ashkar, al-Halabi, et les héros de l'Islam³; mais l'aile droite musulmane mit en déroute l'aile gauche des Tatars.

Voici quelle fut la cause de cet événement. Les Arabes de 'Isa ibn Mohanna se mirent à piller les bagages des Tatars en arrivant par les derrières de leurs lignes⁴; les Tatars quittèrent le front de bataille pour aller

1. Dans ce passage, Nowaïri (man. arabe 1578, fol. 411 r°) copie la narration de l'émir Rokn ad-Din Baibars ad-Dawaddar al-Mansouri; suivant son habitude, Monfazzal a abrégé le récit de Nowaïri. — 2. De l'année 680 (Nowaïri, man. arabe 1578, folio 411 recto). — 3. Badr ad-Din Bilik al-Aidémuri, Badr ad-Din Bektash, Alam ad-Din Sindjar al-Halabi, Badr ad-Din Bektout al-Alayyi, Saïf ad-Din Tchérîk at-Tatari *ibid.*. — 4. C'est-à-dire que les cavaliers arabes, qui formaient un corps indépendant de l'ar-

خلفهم فرجعوا اليهم فركبوا المسلمين¹ رقابهم وأقفيتهم وشالوهم بين أيديهم شيئاً وأما السلطان فإنه أمر بلفّ السناجق في ذلك اليوم على الرماح حتى لا يعلم بمكانه وبقي قائم². * fol. 75 v°. وحده في نفر يسير مقدار ثلثمائة فارس³ ولقد حكى من حضر هذه الواقعة قال لما كسرت ميسرتنا ونصرت ميمنة التتار نظرت الى من بقي مع السلطان تحت السناجق فما كانوا ياحقوا عدّة ثلثمائة فارس⁴ ثم أنّ منكوتمر نزل عن فرسه ونظر من تحت اقدام الخيل فراء⁵ الاثقال والدوابّ فظنّ أنّها عساكر فركب وولّاه فتقنطر به فرسه فاخذوه لتتار بينهم وترجّلوا كلهم عنده فلما رآهم المسلمين قد ترجّلوا وحملوا عليهم حملة

1. Lire المسلمين. — 2. Lire قائم. — 3. Lire قرأى. — 4. Lire وولى. — 5. Lire ورجلوا. — 6. Man. omet.

repousser les Arabes; les Musulmans les poursuivirent à cheval l'épée dans les reins, et les refoulèrent sur un certain espace. Le sultan ordonna * fol. 75 v°. de replier les étendards sur les lances¹, dans cette journée, de telle façon qu'on ne sût pas dans quel endroit il se trouvait; il resta seul, à la tête d'un très petit nombre de soldats, qui formaient environ trois cents cavaliers.

Une personne qui a assisté à cette bataille a raconté ce qui suit : « Quand notre aile gauche eut été rompue, et lorsque la droite des Tatars fut victorieuse, je regardai dans la direction de ceux qui étaient restés avec le sultan, sous les étendards; ils n'atteignaient pas le nombre de trois cents cavaliers. »

Ensuite, Mankou-Témour descendit de cheval; il regarda par-dessous les pieds des chevaux; il vit les bagages et les bêtes de somme (qui les traînaient), et il se figura que c'étaient là des troupes². Il se remit en selle, et tourna bride³; mais son cheval broncha, et le désarçonna; les Tatars le prirent au milieu d'eux, et ils mirent tous pied à terre autour de lui⁴. Quand les Musulmans virent que les Tatars étaient descendus de leurs chevaux, ils poussèrent sur eux une charge comme un seul homme, et ce fut au cours de cette charge que la victoire se déclara pour les Musulmans.

mée égyptienne, furent envoyés par le sultan, avec la mission de déborder l'aile droite des Tatars, qui repoussait l'aile gauche égyptienne, et de la charger par derrière, de façon à opérer une diversion qui permit de rétablir le combat.

1. C'est-à-dire de rouler les drapeaux sur leurs hampes. — 2. Des combattants, quand ce n'était que du train. — 3. Pour prendre la fuite devant les Musulmans. — 4. Par respect, pour ne pas rester en selle, quand le prince impérial était demonté.

رجل واحد فكان النصر فيها للمسلمين ۞ وذلك لما انكسرت ميسرة المسلمين اخلوا لهم وانضافوا الى القلب ويقال ان الامير عز الدين الحجاج اذ دمر حمل فيهم حتى وصل الى منكوتمر فقطعته وارماه الى الارض فترجلت عند ذلك التتار عنده وحملت عليهم المسلمين ۞ فكان ذلك سبب النصر ۞ ولما ركب منكوتمر ولا ۞ هاربا وكذلك التتار وركبت المسلمين اققيتهم فلما رجعت ميسرة التتار التي كسرت ميسرة المسلمين وطلبوا منكوتمر فلم يجدوه ولا لاسحايم خبر فولوا ايضا منهزمين لا يلبون على بعضهم بعضا ۞ وكان ذلك لطفًا من

1. Le manuscrit omet و. — 2. Lire المسلمون. — 3. Lire رلى. — 4. Lire المسلمون.
— 5. Lire بعض.

Lorsque l'aile gauche des Musulmans eut été rompue (par le choc de l'aile droite des Tatars), on la retira de la ligne de bataille, et elle alla se joindre au centre. On dit que l'émir 'Izz ad-Din al-Hadjidj 'Ézétémour' chargea à la tête de ces troupes, et arriva ainsi jusqu'à Mankou-Témour; il le frappa d'un coup de lance, et le jeta à terre. A ce moment, les Mongols descendirent de cheval, et entourèrent Mankou-Témour; les Musulmans chargèrent sur eux, et ce fut là la cause de la victoire qu'ils remportèrent.

Quand Mankou-Témour se fut remis en selle, il prit la fuite, et les Tatars (qui se trouvaient avec lui) en firent autant; les Musulmans se lancèrent à leur poursuite. Lorsque l'aile droite des Tatars qui avait rompu l'aile gauche des Musulmans s'en revint (de sa charge), et quand les Tatars se mirent à la recherche de Mankou-Témour, ils ne le trouvèrent pas, et ils n'eurent aucune connaissance de ce que leurs camarades (qui avaient fui avec Mankou-Témour) étaient devenus. Alors, ils prirent aussi la fuite à toute bride, sans qu'aucun d'eux tournât la tête pour voir ce que ses camarades étaient devenus.

Cette circonstance fut une grâce qu'Allah, le très-haut, envoya pour prouver la vérité de l'islam: car, si les Tatars avaient lancé une nouvelle attaque contre les Musulmans, ceux-ci n'étaient pas restés en nombre suffisant pour être en état de les repousser²; mais ce fut Allah qui pourchassa les Tatars

1. اذ دمر ۞ peut représenter le nom turk As-témour « l'hermine de fer ». —
2. En effet, le sultan avait été obligé de reformer en pleine bataille son aile gauche ramenée à l'arrière, en l'incorporant à son centre, ce qui revient à dire que cette aile gauche avait subi de telles pertes qu'elle ne pouvait continuer à se battre isolément; en fait, de ce moment, l'armée musulmane n'avait plus d'aile gauche, et les Mongols pouvaient la tourner à leur gré par son centre.

الله تعالى في حق الاسلام ألا لورجعوا على المسلمين ما كان بقي منهم¹ من يردهم فردهم
الله على اعقابهم ناكسين² ونصر الله المسلمين على الكافرين³ ولما كان ثاني يوم الوقعة
جرد السلطان الايدمرى بخمسة الاف فارس فساق خلف التتار المنهزمين الى النهر
الاسود⁴ وذكر ابن المحمّدار⁵ قال كنت فيمن جرد مع الايدمرى خلف التتار وكنا
مضامين في الوقعة مع الامير ركن الدين طقصوا⁶ الناصرى ثم جردونا مع الايدمرى فسقنا
خلفهم الى النهر الاسود وقتلنا منهم خلقا كثيرا واسرنا ما يزيد عن خمس مائة نفر وان
التتار قتلوا بعضهم بعضا ولولا عرب خفاجة اخذوا كبارهم ودلوهم على الطرقات والمخاض
لكنّا اخذناهم عن آخرهم هذا ما كان من الايدمرى والتابعين للتتار المنهزمين⁷ واما ما

1. La lecture de ce mot est douteuse par suite de l'altération du papier. — 2. ابن
المحمّدار est récrit sur un grattage: ce nom propre est formé de *mahaff* « litière », avec
le suffixe verbal *dūr*, qui, en persan, indique la possession. — 3. Lire *طغصرو*, l'alif final
ayant été ajouté par imitation des formes verbales.

sur la route qu'ils venaient de suivre¹, qui les força à remonter sur leurs
* fol. 76 r°. positions de départ, et qui donna aux Musulmans la victoire sur les infidèles.

Le lendemain de la bataille, le sultan détacha al-Aïdémouri avec cinq
mille cavaliers, et cet officier poursuivit les Tatars en déroute jusqu'au Fleuve
Noir².

Ibn al-Mahaffdar³ a raconté : « J'étais parmi ceux qui furent envoyés avec
al-Aïdémouri à la poursuite des Tatars; pendant le combat, nous étions sous
le commandement de l'émir Rokn ad-Din Toghosou⁴ an-Nasiri; ensuite,
on nous détacha avec al-Aïdémouri; nous poursuivîmes les Tatars jusqu'au
Fleuve Noir; nous leur tuâmes beaucoup de monde, et nous leur fîmes
prisonniers plus de cinq cents hommes. Les Tatars se tuaient les uns les
autres. Si les Arabes de la tribu de Khafadja n'avaient pas pris avec eux les
généraux des Tatars, s'ils ne leur avaient pas indiqué les chemins et les
gués des rivières, nous les aurions tous capturés jusqu'au dernier ». Tels
furent les exploits d'al-Aïdémouri et des soldats qui pourchassèrent les Tatars
en déroute.

Voici ce qui se passa à Damas : le vendredi, quinzième jour du mois de
Radjab, après la prière de l'après-midi, on reçut une dépêche parfumée

1. Le terrain sur lequel ils avaient refoulé les Musulmans. — 2. Al-Nahr al-aswad.
— 3. Il est question plus loin de cet officier, qui se nommait Shams ad-Din al-Banna.
— 4. En mongol, *toghosoun*, *toghosou*, signifie « poussière »; c'est le nom de Touzoun
توزون, avec la chute de la gutturale, qui est courante dans l'onomastique turque.

كان بدمشق فانه لما كان يوم الجمعة خامس عشر رجب بعد العصر وقعت بطاقة مخلقة من التمرين¹ مكتوب فيها ان التتار انكسرت فدمت البشائر وفرح الناس² وكان اول النهار قد وقع طائر ملطخ بسواد وكان ذلك لما مرّت عليهم المسلمين المهزومين³ من مليسرة المسلمين فسرح ذلك الطائر المسود ثم ظهر الفتح والنصر فسيرت البطاقة المخلقة فلما كان الثلث الاول من الليل وصل أجالق ويمك⁴ الناصري والجاشنكير وجماعة كثيرة من الذين كانوا قد انكسروا وانهزموا⁵ فدق أجالق ويمك⁶ الناصري باب القاعة وطلبوا الاجتماع بناب السلطان وهو اذذاك قجقار⁶ المنصوري ففتح لهم باب الفرج

1. Man. *مخلقة من التمرين*. — 2. Lire *المسلمين المهزومين*. — 3. Ce nom est à moitié disparu dans une déchirure du papier: il est, plus bas, note 5, clairement écrit *يمك*. — 4. *كأنيا .. رعبا*; le reste de la phrase ayant complètement disparu dans une déchirure du papier. — 5. Man. *يمك*. — 6. Man. *قجقار*.

(apportée par un pigeon, de al-Karin¹, dans laquelle il était écrit que les Tatars avaient été vaincus. On battit les tambours, et les gens se livrèrent aux transports de leur joie.

Au commencement de la journée, un pigeon était arrivé, tout barbouillé de couleur noire², qui avait été lancé quand les Musulmans fugitifs de l'aile gauche (enfoncée par les Tatars) de l'armée islamique avaient passé dans le pays: c'était alors qu'on avait donné son vol à ce pigeon teint en noir. Ensuite, quand se manifestèrent la victoire et le triomphe (des armes musulmanes), l'on envoya (sur l'aile d'un pigeon) la dépêche parfumée.

Au premier tiers de la nuit, arrivèrent Alchaligh, Yémek³ an-Nasiri, le *tchashniguir*, et un nombre considérable de soldats qui avaient fait partie des troupes qui avaient été rompues par les Tatars, et qui avaient pris la fuite⁴. Alchaligh et Yémek an-Nasiri frappèrent à la porte de la citadelle, et demandèrent à se rendre auprès du gouverneur, qui y exerçait l'autorité au nom du sultan⁵, lequel était alors Koutchkar⁶ al-Mansouri.

Cet officier leur fit ouvrir la porte Bab al-Faradj, et il les introduisit

1. Makrizi dit que ce fut de Kakoun *قأون* que partit cette dépêche, et que des officiers fugitifs arrivèrent à Katia *قطيا* (man. arabe 1726, fol. 211 v°). Kakoun doit être une faute, car, d'après Yakout, IV, 18, c'est une localité voisine de Ramla. — 2. En signe de défaite. — 3. Cette lecture est douteuse. — 4. Les bataillons de l'aile gauche égyptienne. — 5. Peut-être, au lieu de *باب السلطان*, convient-il de lire *ناب السلطنة*, comme un peu plus bas, mais la forme *naib as-sultan* est ici parfaitement correcte. — 6. Koutchkar, qui est écrit *قجقار* dans les lexiques turk-orientaux, désigne un bélier; c'est l'équivalent du mot mongol *khotcho*; ces deux mots sont apparentés.

وادخلهم اليه الى القلعة فاجبروا انهم كسروا وقالوا والله اننا كسرنا وما بقي¹ من العسكر احد لا سلطان ولا غيره فبات الناس في ليلة عجيبة من الخوف فلما كان عند صلاة الصبح وصل بريدى لصفد وعلى يده كتاب من السلطان بالبشارة فاخذوا الكتاب منه وقرؤوه² على السدة بجامع دمشق بحيث طابت قلوب الناس³ ولما كان في ذلك النهار بعد صلاة الظهر ورد البريد بالكتاب الى الامير سيف الدين قجقار⁴ المنصوري نائب السلطنة بدمشق يخبر بكسرة التتار ورجوعهم ونصرة العساكر الاسلامية وكفيوا⁵ شر العدو المخذول⁶ فلما قرئ الكتاب فرحوا الناس فرحا عظيما وعاد كل من يجيء من الهاربين يرسموا عليه ويعيدوه الى حمص ثم زينوا دمشق رينة عظيمة⁷ ودخل السلطان دمشق يوم الجمعة ثاني وعشرين رجب وكان يوما مشهودا ودخل في موكب عظيم وقدمه اثنا عشر عجلة⁸ كانت مع التتار

- 1. On lit dans le manuscrit la phrase inintelligible : *وواليا والله ما كسرنا وبقي*. —
 2. *مورد*. — 3. *مقحّار*. — 4. *كفنا*. — 5. *Lire عجلة*. — 6. *عجلة*. — 7. *عجلة*. — 8. *عجلة*.

auprès de lui dans la citadelle. Ils lui apprirent que les Musulmans avaient été vaincus, et ils lui dirent : « Par Allah! nous avons été battus, et il ne reste rien de l'armée, ni sultan, ni personne. » Les habitants passèrent une nuit terrible, en proie à des craintes épouvantables. Au moment de la prière de l'aurore, un courrier arriva par Safad¹, apportant une lettre envoyée par ordre du sultan, qui annonçait l'heureuse nouvelle de la victoire. On lui arracha la lettre des mains, et on alla la lire sur la tribune de la grande mosquée de Damas, si bien que la population fut rassurée.

Ce même jour, après la prière de midi, la poste arriva avec la lettre adressée à l'émir Saïf ad-Din Koutchkar al-Mansouri, vice-roi de Damas, dans laquelle le sultan lui apprenait la défaite des Tatars, leur retraite, le triomphe des armées musulmanes, et qu'on était enfin débarrassé des malheurs provoqués par l'ennemi maudit.

Quand la lettre eut été lue, les gens furent saisis d'une joie qui ne connut pas de bornes; on arrêta tous les soldats fugitifs qui arrivaient à Damas, et on les renvoya à Homs. Ensuite, on pavoisa Damas d'une façon magnifique.

Le sultan fit son entrée à Damas, le vendredi, vingt-deuxième jour du mois de Radjab, et ce fut une fête mémorable; il entra à la tête d'un cortège immense, précédé de douze chariots qui avaient appartenu aux Tatars; sur chacun de ces chariots, il y avait quatre balistes; chacune des balistes était

1. Nom d'une ville qui se trouve dans les montagnes qui dominent Homs, devant laquelle se était livrée la bataille. — Yakout. III. 399.

علي كل عجلة اربع زيارات كل زيار فيه ثلاثة جروح وخمس ا طبول صحاح وثلاثة مقطعة نم وردت التتار المأسورين² اولاً فأول³ الى حين عودة الايديه رى بجملة الاسارى * fol. 77 r. ورووس المقتلين على الرماح⁴ ولما رحل السلطان من حمص ودع سنقر الاشقر وعاد الى صهيون واستصحب السلطان معه ايتيمش⁵ السعدى والهارونى والجماعة الذين كانوا هربوا معه فرد عليهم ما قد اخذ لهم واعادهم الى اقطاعاتهم وعبروا معه الى الديار المصرية⁶ واقام السلطان الى ثانى شعبان توجه⁶ من دمشق طالبا للديار المصرية فدخلها فى سادس وعشرين شعبان وزينت القاهرة زينة عظيمة وكان يوما ما رأى الناس مثله قال

1. Lire خمسة. — 2. Lire المأسورين. — 3. Lire اولاً فأولاً. — 4. Man. على المقتلن. — 5. Man. ايتيمش. — 6. Lire فتوجد.

formée de trois arcs¹, de cinq tambours pleins, et de trois tambours à segments². Ensuite, arrivèrent les prisonniers tatars, par détachements successifs, jusqu'au moment où l'émir Aidémouri s'en revint à Damas, avec tous les prisonniers et les têtes des morts plantées sur les fers des lances.

Quand le sultan partit de Homs, il fit ses adieux à Soukor al-Ashkar, qui * fol. 77 r. s'en retourna à Silhyaom. Le sultan se fit accompagner par Étémish al-Sa'di, par al-Harouni, et par le clan des émirs qui avaient pris la fuite avec Soukor al-Ashkar; il leur rendit les propriétés qu'il leur avait confisquées; il les réintégra dans la possession de leurs fiefs, et ces officiers partirent pour l'Égypte avec le sultan.

Le sultan resta (à Damas) jusqu'au second jour du mois de Sha'ban; il quitta alors cette ville pour regagner l'empire égyptien, où il rentra, le vingt-sixième jour du mois de Sha'ban; le Caire fut pavoisé d'une façon magnifique, et ce fut une fête telle que les gens n'en virent jamais une semblable.

L'historien a dit : Lorsque fut venu le vingt-troisième jour du mois de

1. Ces arcs étaient conjugués, de façon à tripler la puissance de la détente de l'ensemble; *djarkh* est le persan *tcharkh* « roue », qui dérive, par suite du renversement du mot autour de *Fr*, du mot indo-européen *tchakra*, lequel a le même sens, et correspond au grec *κύκλος* et *κύκλος*, au latin *circus*; c'était primitivement une roue qui tournait à grande vitesse, et qui lançait des projectiles dans la direction de ses tangentes.

2. C'était sur les tambours pleins que s'enroulaient les cordages qui servaient à bander l'arc triple de la machine: les tambours à segments étaient des cylindres percés d'encoches, dans lesquelles s'engageaient les extrémités des leviers, par la manœuvre desquels on faisait enrouler les cordages sur les tambours pleins, de façon à tendre l'arc triple. Il est évident que les tambours pleins et les tambours à segments étaient invariablement liés, et formaient, en somme, un système unique de cabestan.

المؤرخ ولما كان ثالث وعشرين شعبان وصل الى دمشق تقدير مائتي فارس واكثرهم مجعّة من التّار واخبروا أنّ منكوتمر مات وإنّ ابغا كان نارلاً مقابل الرحبة ينتظر ما يكون من امر جيوشه فوصل اليه اوائل الجيش المهزومين واخبروه بحالهم* ثم وصل اليه اخوه منكوتمر مجروحاً فغضب عليه وقال لم لا متّ ولا انكسرت وجئتني مكسوراً¹ وكذلك غضب على جميع المقدمين والطوامين² الذين كانوا مع اخيه ثم ركب ورجع طالب همدان* وسار منكوتمر الى نحو بلاد الجزيرة الى عند امّه فانّ هولواوون كان لماً فتح جزيرة ابن عسر اعطاها لامّ منكوتمر* واما سبب موت منكوتمر فذكروا أنّ القاضي جمال الدين ابن العجميّة اسقاه سمّاً فمات منه وراح الله من شرّه وعلم بذلك ضامن الجزيرة

1. Lire مكسراً. — 2. Probablement à lire الطوامين.

Sha'ban, il arriva à Damas environ deux cents cavaliers, dont la majeure partie était formée d'un corps de Tatars; ces gens annoncèrent que Mankou-Témour était mort, et qu'Abagha campait en face d'ar-Rahba, attendant ce qu'il adviendrait de son armée¹. Les premiers détachements des troupes qui avaient pris la fuite (à Hous) vinrent le rejoindre, et le mirent au courant de ce qui leur était arrivé.

Son frère, Mankou-Témour arriva ensuite auprès de lui, blessé; Abagha se mit en colère contre lui, et s'écria : « Que n'es-tu mort? Tu n'aurais pas été battu, et tu ne me serais pas revenu vaincu! » Il s'emporta également contre tous les généraux et les commandants de corps de dix mille hommes², qui se trouvaient avec son frère; puis il monta à cheval, et se mit en route pour regagner Hamadhan.

Mankou-Témour se rendit dans le pays de Djazira, auprès de sa mère, car Houlaoum, quand il avait conquis le Djazirat Ibn 'Omar, en avait fait don à la mère de Mankou-Témour.

Au sujet de la cause de la mort de Mankou-Témour, on a raconté que le kadi Djamal ad-Din ibn al-'Adjamiyya lui fit boire du poison; Mankou-Témour en mourut, et Allah débarrassa le monde des calamités qu'il aurait fait fondre sur lui. Le personnage qui tenait le Djazira à ferme (de la veuve d'Houlaoum), et qui se nommait Ibn al-Karkawi apprit ce fait; il dénonça

1. L'armée qu'il avait envoyée en Syrie par le pays de Roum. — 2. *Tawamîn* est le pluriel arabe du mot mongol *toman*, qui signifie 10.000.

الَّذِي يُقَالُ لَهُ ابْنُ الْقَرْقَوِيِّ فَرَفَعَ الْقَاضِي جَمَالَ الدِّينِ وَعَرَفَ وَالِدَتَهُ أَنَّ الْقَاضِي سَقَا وَلِدَهَا، فَخَبِضَتْ عَلَى الْقَاضِي وَجَمِيعِ أَوْلَادِهِ وَذَبَحْتَهُمْ بِيَدِهَا وَأَخَذَتْ جَمِيعَ مَا لَهُمْ. وَقَدَّرَ اللَّهُ تَعَالَى بَعْدَ ذَلِكَ أَنَّ التَّتَارَ أَخَذُوا ابْنَ الْقَرْقَوِيِّ الَّذِي سَعَى فِي الْقَاضِي فَقَتَلُوهُ. هُوَ وَجَمِيعُ أَوْلَادِهِ. وَأَمَّا أَبَا فَاثَةَ وَوَصَلَ إِلَى هَمْدَانَ فَتَوَقَّى بَيْنَ الْعِيدَيْنِ بِهَا وَتَوَلَّى الْمَلِكَ أَخُوهُ أَحْمَدَ آغا وَكَانَ مُسْلِمًا وَيُحِبُّ الْمُسْلِمِينَ كَمَا يَأْتِي ذِكْرُهُ فِي السَّنَةِ الْآتِيَةِ. وَدَخَلَتْ سَنَةٌ أَحَدَى وَثَمَانِينَ وَسِتِّمِائَةَ وَفِي خَامَسِ عَشَرَ رَجَبِ الْآخِرِ مِنْهَا تَوَقَّى الصَّاحِبُ نَجْمَ الدِّينِ ابْنَ الْأَصْفُونِيِّ الْوَزِيرَ بِالْدِيَارِ الْمِصْرِيَّةِ وَفِي هَذِهِ السَّنَةِ فِي شَهْرِ رَجَبِ الْفَرْدِ وَوَصَلَ رِيسٌ مِنْ حِجَّةِ الْمَلِكِ أَحْمَدَ آغا وَهُمْ قَطْبُ الدِّينِ مُحَمَّدُ الشِّيرَازِيُّ قَاضِي سِيوَاسَ وَبِهِ الدِّينِ آتَابِكُ السُّلْطَانِ مَسْعُودِ صَاحِبِ الرُّومِ وَشَمْسُ الدِّينِ مُحَمَّدُ ابْنُ التَّيْشِيِّ² وَوَزِيرٌ

1. Lire *سَقَى*. — 2. Man. التَّيْشِيُّ, avec le *ya* sans points, le *ta* avec deux points dessous et deux points dessus: lire التَّيْشِيُّ.

l'acte du kadi Djamal ad-Din, et il fit savoir à la mère (de Mankou-Témour) fol. 77 v. qu'il avait empoisonné son fils.

La princesse se saisit du kadi et de tous ses enfants; elle les égorga de sa propre main, et elle s'empara de tous leurs biens. Par la suite, Allah voulut que les Tatars capturassent Ibn al-Karkawî, qui avait dénoncé le kadi; ils le tuèrent, lui et tous ses enfants.

En ce qui concerne Abagha, il arriva à Hamadhan, où il mourut entre les deux fêtes¹; son frère Ahmad Agha lui succéda; il faisait profession d'Islamisme, et il aimait les Musulmans, comme cela sera raconté dans le récit des événements de l'année suivante.

Année 681. Le quinzième jour du mois de Rabi' second de cette année, mourut le *sahib*² Nadjm ad-Din ibn al-Asfouni, vizir de l'empire égyptien. Cette même année, au mois de Radjab, l'unique, arrivèrent des ambassadeurs envoyés par le roi Ahmad Agha³; c'étaient Kotb ad-Din Mahmoud ash-Shirazi, kadi de Siwas, Baha ad-Din, atabek du sultan Mas'oud, souverain du pays de Roum, et Shams ad-Din Mohammad ibn al-Taïti⁴, vizir (du prince) de Mardin. Ces personnages étaient porteurs d'une lettre du sultan Ahmad Agha, laquelle n'avait ni suscription, ni souscription; elle était revêtue

1. La fête de la rupture du jeûne *النَّظَرُ* et celle des victimes *الْإِسْحَاقِي*. — 2. *Sahib* est le titre officiel donné aux vizirs. — 3. Le prince de Perse, successeur d'Abagha sur le trône des Mongols. — 4. L'auteur de l'histoire de Kalaoun le nomme simplement, l'émir Shams ad-Din ibn al-Sahib, l'un des intimes du prince de Mardin man. arabe 1704. folio 7 verso. voir page 526.

ماردين وعلى ايديهم كتاب السلطان احمد اغا وهو بلا عنوان ولا ختم وفيه طمغات حمراء ثلاثة عشر طمغة* وهذه نسخته بسم الله الرحمن الرحيم بقوة الله باقبال قآن فرمان احمد الى سلطان مصر* اما بعد فان الله سبحانه وتعالى لسابق عنايته ونور هدايته قد كان ارشدنا في عنفوان الصبا وزمان الحداثة الى الاقرار بربوبيته والاعتراف بوحدانيته والشهادة بنبوه² عليه افضل الصلوات والسلام بصدق نبوته³ وحسن الاعتقاد في اوليائه الصالحين من عباده في

* fol. 78 r°.

1. Lire عشرة طمغة — ثلاث. — 2-2. Le manuscrit omet cette sentence, qui est rétablie d'après le texte donné dans l'*Histoire de Kalaoun*, qui a été imprimé par Quatremère, *Mamlouks*, II, 1. *Appendice*, 160 et ssq., d'après le texte qui se trouve, dans le manuscrit arabe 1704, dont, sauf exception, j'adopte les leçons contre celles de Moufazzal.

d'empreintes d'un sceau (imprimées à l'encre) rouge, et il y avait treize de ces empreintes¹.

Voici quelle était la teneur de cette lettre : « Au nom d'Allah, élément et miséricordieux ! par la puissance d'Allah² ! par la félicité du Ka'au³ ! Commandement d'Ahmad au sultan d'Égypte.

« Certes, Allah, qu'il soit loué et exalté ! par la grâce dont il nous a favorisé depuis longtemps, par la lumière par laquelle il nous a révélé le droit chemin, nous a conduit, dans la fleur de notre jeunesse, dès le temps de

* fol. 78 r°.

1. *Tamagha* est le mot mongol qui signifie sceau; il a passé en turk sous la forme *tamgha*; il s'agit ici du sceau carré, portant une inscription chinoise, qui était envoyé, en signe d'investiture, au gouverneur de Perse, par le Fils du Ciel. Bien qu'Ahmad Agha eût abandonné le Bouddhisme pour se faire musulman, ce qui, à Daï-dou, était considéré comme un acte d'indiscipline, il ne se serait jamais permis de ne pas imprimer le sceau de l'empereur de Chine sur ses lettres, sur ses yarlighs, ce sceau étant le symbole qui leur conférait leur autorité. La lettre était très étroite et très longue, suivant la norme extrême-orientale, ce qui explique le nombre de ces empreintes: elle formait un rouleau composé de feuillets de papier collés les uns au bout des autres. L'empreinte du sceau impérial était répétée sur chacune de ces sections. Le rouge est en Chine la couleur impériale. — 2. Traduction du mongol : *Mönkké tégriyîn kutchundur*. — 3. L'empereur de Chine, souverain de tout le monde mongol; le prince de Perse, par respect pour la majesté du Fils du Ciel, n'ose prendre dans cette lettre aucun titre souverain.

بريته: فمن يرد الله أن يهديه يشرح صدره للإسلام فام نزل¹ نميل الى اعلاء كلمة الدين واصلاح امور الاسلام والمسلمين الى² ان قبض ابينا الملك الجليل واخينا الكبير³ وافضى الملك الينا: ففاض علينا من جلايب الطافه ولطافته⁴ ما حقق به آمالنا في جزيل آلائه وعوارفه وجلا هدى⁵ المملكة علينا واهدى عقيلتها الينا: فاجتمع عندنا في قوريلتاي⁶ المبارك وهو المجمع الذي ينقدح فيه الاراء جميع⁷ الاخوان والاولاد والامراء الكبار

1. Man. فلم يزل: dans l'*Histoire de Kalaoun* porte: الى ان اصبى بعد ابينا الجليل واخينا الكبير نوبتة الملك الينا: dont le sens est légèrement différent de ce que dit Moufazzal, dans le texte duquel il faut lire: الى. — 2. *Histoire de Kalaoun*, ولطائفه. — 3. Lire *Histoire de Kalaoun*: ان قبض ابانا الملك الجليل واخانا الكبير. — 4. Man. ففاض علينا من جلايب الطافه ولطافته⁴ ما حقق به آمالنا في جزيل آلائه وعوارفه وجلا هدى⁵ المملكة علينا واهدى عقيلتها الينا: فاجتمع عندنا في قوريلتاي⁶ المبارك وهو المجمع الذي ينقدح فيه الاراء جميع⁷ الاخوان والاولاد والامراء الكبار. — 5. Man. ففاض علينا من جلايب الطافه ولطافته⁴ ما حقق به آمالنا في جزيل آلائه وعوارفه وجلا هدى⁵ المملكة علينا واهدى عقيلتها الينا: فاجتمع عندنا في قوريلتاي⁶ المبارك وهو المجمع الذي ينقدح فيه الاراء جميع⁷ الاخوان والاولاد والامراء الكبار. — 6. *Histoire de Kalaoun*: ارأى الذي ينقدح فيه الاراء.

« L'homme qu'Allah veut conduire dans la voie du salut, il ouvre son cœur à l'Islam. Quant à nous, nous n'avons laissé perdre aucune occasion de montrer notre ferme désir d'exalter la parole de la religion, et de faire prospérer la cause de l'Islam et des Musulmans, cela jusqu'au jour où Allah rappela à lui notre père¹, le roi vénérable, et notre frère aîné², jusqu'au moment où le pouvoir souverain nous a été dévolu.

« Il nous a comblé des pures de ses grâces et de sa bienveillance, autant qu'il lui a convenu, pour que nous puissions réaliser nos espoirs dans l'abondance de ses générosités et de ses bienfaits. Il nous a gratifié de cet empire comme d'un don nuptial, et il en a remis la souveraineté dans nos mains comme une fiancée auguste.

« Il a été procédé, dans le kouriltai³ béni, ce qui est l'assemblée dans laquelle les avis divers se mettent d'accord, à une réunion autour de notre personne, de tous nos frères⁴, des princes⁵, des grands émirs, des com-

1. Houlagou Khan. — 2. Abagha Khan. — 3. *Kouriltai* est le nom mongol des diètes, au cours desquelles on élisait le souverain, ou que l'on réunissait, comme des conciles, pour trancher des questions difficiles, que le souverain ne voulait pas résoudre seul. — 4. Traduction de l'expression mongole *akha-ini* « les frères aînés et cadets », qui se trouve dans les textes persans qui traitent de l'histoire des descendants de Teliukiz sous la forme « ابا وايئي ». — 5. اولاد *aulad*, ou plutôt *valad*, اولاد, singulier de *aulad*, traduit le mot mongol *oghoul*; en turk, ce mot signifie simplement « fils », mais les Mongols l'employaient, en le suffixant aux noms propres, comme désignant un prince de la famille royale, comme Khoubilai Oghoul, Takoudar Oghoul. *Aulad*, les *valad*, signifie donc les princes teliukizkhanides.

ومقدّموا¹ العساكر وزعماء البلاد وأنفقت كلمتهم على تنفيذ ما سبق به حكم اخينا الكبير في انفاذ الجّم الغفير من عساكرنا التي ضاقت بهم² الارض برحبها من كثرتها وامتلأت الارض³ رعباً لعظيم صولتها وشديده بطشهم⁴ الى تلك الجهة بيّسة تخضع لها شمّ الاطواد وعزمة تلين لها الصمّ الجلاذ⁵ ففكرنا⁶ فيما⁷ تمحضت زبده عزائمهم عنه واجتمعت اهواؤهم وآراؤهم عليه فوجدناه مخالفا لما كان في ضميرنا من ابناء الخير العام⁸ الذي هو عبارة عن تقوية شعار الاسلام وان لا يصدر عن اوامرنا ما امكنا الا ما يوجب حقن الدماء وتسكين الدما ويجرى به في الاقطار رجاء نسائم⁹ الامن والامان ويستريح

1. Man. et *Histoire de Kalaoun* : بتقديمها : il faut lire dans les deux textes *مقدّموا*. — 2. L'*Histoire de Kalaoun* omet *بهم* : on attendrait *بها*, comme dans *برحبها*, *كثرتها*, mais *بطشهم* présente cette même anomalie. — 3. Man. omet *الارض*. — 4. Man. *بطشهم*; dans l'*Histoire de Kalaoun*, *بطشهم*. — 5. Lire *الصمّ الجلاذ* : dans l'*Histoire de Kalaoun*, *صمّ الجلاذ*. — 6. *Histoire de Kalaoun*, *فكرنا*. — 7. *Histoire de Kalaoun*, *فيما*; man. *فيها*. — 8. Dans l'*Histoire de Kalaoun* *الخير العام*. — 9. Man. *نسايم*; *Histoire de Kalaoun* : *تسليم*.

mandants des troupes, et des gouverneurs des pays. Ils ont été de l'opinion unanime qu'il (nous) faut exécuter l'ordre que notre frère aîné a donné jadis, d'envoyer vers ces contrées¹ la foule innombrable de nos troupes, qui sont telles que la surface de la terre est trop étroite pour contenir dans son immensité la multitude de leur nombre, telles que le monde est rempli de terreur par leur fureur irrésistible, par l'impétuosité de leur vaillance, animées qu'elles sont d'une volonté devant laquelle s'abaîsseraient les cimes des plus hautes montagnes, et d'une décision qui ferait fondre les roches les plus réfractaires.

« Nous avons réfléchi sur les conséquences qui pourraient résulter de leurs augustes résolutions, et ce plan avait réuni l'unanimité de leurs voix et de leurs suffrages. Nous avons trouvé que cette décision est en contradiction absolue avec les desseins que nous avons formés d'édifier le bonheur universel, lequel consiste à fortifier les pratiques de l'Islam, avec notre intention qu'il ne résulte jamais d'un de nos commandements², autant qu'il sera en notre pouvoir, d'autre effet que d'empêcher l'effusion du sang, de donner la paix aux peuples, de faire passer ainsi dans les contrées du monde l'espérance (d'une destinée meilleure) sur l'aile des zéphirs chargés de concorde et de sécurité, de permettre aux Musulmans, dans tous les pays,

1. Les domaines des sultans mamlouks, la Syrie et l'Égypte. — 2. Traduction du mongol *yarligh*, qui désignait les édits des princes descendants de Tchinkkiz Khaghan.

• fol. 78 v. به المسلمون في سائر الامصار في مهاد الشفقة والاحسان تعظيما لامر الله وشفقة على خلق الله. فالهنا الله تعالى اطفاء تلك النائرة وتسكين الفتن النائرة واعلام من اشار بذلك الراى بما ارشدنا الله اليه من تقديم ما يرحى به شفاء مزاج العالم من الادواء وتأخير ما¹ يجب ان يكون آخر الدواء. واننا لا نحب المسارعة الى هزّ النصال للنصال² الا بعد ايضاح المحجّة³ ولا ناذن لها الا بعد تبين الحق وتركيب الحجّة⁴ وقوى عزمنا على ما رأينا من دواعى الصلاح وتنفيذ ما ظهر لنا به⁵ من وجود النجاح اذكار⁶ شيخ

1. Man. ما : ما dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 2. Man. الى مدد النصال للنصال dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 3. Man. المحجّة ; الحجّة dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 4. Man. الحجّة ; المسجّد dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 5. Man. ما dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 6. Man. لنا ظهورا بد : طهر ; طهر ; dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 7. Man. اذ كان.

de se reposer à leur aise dans le lit dressé par la tendresse et les bienfaits. • fol. 78 v. Nous avons agi de cette façon pour témoigner de notre respect aux ordres d'Allah, et par miséricorde pour ses créatures.

« Allah nous a inspiré le dessein d'éteindre cette haine entre nos empires, de calmer ces révolutions qui répandent les calamités sur les hommes, de faire connaître à ceux qui nous ont donné ce conseil¹ la voie dans laquelle Allah nous a dirigé, qui consiste à appliquer toute notre sollicitude à poursuivre ce dessein digne de tous les espoirs, de voir guérir l'humanité des souffrances qui l'accablent, et d'ajourner indéfiniment les moyens auxquels il convient de ne recourir que comme au remède suprême².

« Car nous ne sommes nullement porté à brandir le fer de notre glaive pour le combat, avant d'avoir montré clairement la voie droite qu'il convient de suivre; nous ne permettrons d'en appeler au sort des armes qu'après avoir établi notre droit d'une façon éclatante, après avoir réuni toutes les preuves en notre faveur.

« Ce qui a confirmé notre dessein de réaliser nos projets en tout ce qui concerne les moyens d'améliorer le sort des Musulmans, de faire exécuter ce qui nous a paru susceptible de causer la prospérité des peuples, ce furent les admonitions du Shaikh al-Islam, le modèle des hommes qui sont parvenus à la connaissance métaphysique, Kamal ad-Din 'Abd ar-Rahman, qui nous

1. Les princes et les généraux mongols, le parti militaire, qui rêvait l'invasion de l'empire des Mamlouks, sans se rendre un compte exact des difficultés de l'entreprise. — 2. La guerre.

الاسلام قدوة العارفين كمال الدين عبد الرحمن الذي هو نعم العون لنا في امورنا وأشار بذلك¹ رحمة من الله لمن دعاه ونقمة على من اعرض عنه وعصاه* فانفذنا اقضى القضاة قطب الدين والاتابك بقاء الدين الذين هما² من ثقات³ هذه الدولة الزاهرة والمملكة القاهرة ليعرفاهم طريقتنا ويتحقق عندهم ما تنطوى عليه لعموم المسلمين جميل نيتنا وبيتنا لهم اننا من الله على بصيرة وان الاسلام يجب ما قبله وانه تعالى القى في روحنا⁴ ان نستع الحق واهله* وشاهدون عظيم⁵ نعمة الله على الكافة بما دعانا اليه

1. Man. في امور الدين فاصدرنا في امورنا اشار بذلك — 2. Man. الذان هما الذين هما : إذ هما dans l'*Histoire de Kalaoun*; il faudrait. — 3. Lire ثقات, pour ثقات, avec ت pour ث, est une faute grossière de sabir. — 4. Man. « dans notre cœur », dans l'*Histoire de Kalaoun*; روع pour روح, dans le texte de Moufazzal, avec la confusion du ع *aïn* et du ح *ha*, qui appartient à deux registres différents, montre que l'auteur était entièrement illettré. — 5. Man. عظيم et omet يشاهدون.

a favorisé de son aide dans les affaires de notre Etat, et qui nous a conseillé d'agir de cette façon; que la miséricorde d'Allah soit sur celui qui l'invoque, que sa vengeance s'abatte sur celui qui désobéit à ses préceptes, qui se rebelle contre ses ordres!

« Nous (vous) avons envoyé le plus perspicace des juges, Kotb ad-Din, et l'atabek Bahā ad-Din, qui sont tous les deux des personnages dignes de toute confiance de cet État resplendissant, de cet empire victorieux¹, pour qu'ils vous² fassent connaître la voie dans laquelle nous avons l'intention de marcher, de telle sorte que vous soyez bien convaincu de tout ce qu'implique l'excellence des projets que nous avons formés pour la communauté des Musulmans. Nous vous avons exposé que c'est Allah qui nous a gratifié de l'intelligence (qui écarte les voiles de l'ignorance)³, que l'Islamisme détruit tout ce qui existait avant lui, qu'Allah, le très-haut, a fait pénétrer dans notre esprit le désir de suivre sans trêve, ni relâche, la voie de la vérité, et de prendre notre exemple sur ceux qui pratiquent son culte.

« Vous êtes témoin de l'immensité des bienfaits qu'Allah répand sur la totalité de son peuple, quand il nous a convié à nous préoccuper de faire

1. L'empire mongol. — 2. Ahmad parle ici à Kalaoun à la troisième personne du pluriel, ce qui est une tournure essentiellement persane. — 3. Dans les livres de Soutisme, بصيرة signifie la vue des sens immatériels, la vue de l'âme, par opposition à بصر, qui désigne la vue matérielle.

من تقديم اسباب الاحسان فلا يحرموها¹ بالنظر الى سالف الاحوال¹ فكّل يوم هو في شأن فان تطّلت نفوسهم الى دليل تستحكم بسببه دواعي الاعتماد وحجّة يتقون² بها من بلوغ المراد فلينظروا الى ما ظهر من ما امرنا³ ممّا اشتهر خبره وعمّ ائرد⁴ فأتانا بتوفيق الله تعالى باعلاء اعلام الدين واظهاره في ايراد كلّ امر واصداره تقديمًا واقامة نواميس الشرع المحمّدى على مقتضى قانون العدل الاحمدى اجلاً وتعظيماً وادخلنا السرور على قلوب الجمهور وعفونا عن كلّ من اجترح سيئة⁵ واقترف⁶ وابلنا بالصفح وقلنا عفا الله عمّا سلف⁶ وتقدّمنا باصلاح امور اوقاف المسلمين من المساجد

1-t. Man. omet; restitué d'après l'*Histoire de Kalaoun*. — 2. Lire يتقون; يشقون pour يتقون, avec la confusion de ت and ث, est une faute plus que vulgaire, une faute de sâbir. — 3. Man. ما امرنا بد. — 4. Man. سد, سيّد dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 5. Man. أو; — 6. Man. omet.

vivre les œuvres qui concourent à la prospérité des hommes; ne détournez point vos regards de ce spectacle pour les porter sur les événements du passé, car chaque jour se trouve caractérisé par une situation qui lui est propre. Si votre esprit recherche un argument qui établisse par lui-même, d'une façon inébranlable, toutes les raisons d'avoir confiance dans nos affirmations, une preuve qui vous conduise à la certitude absolue, autant que vous en pouvez concevoir le désir, considérez ce qui est résulté des ordres que nous avons donnés, ce qui est proclamé par la voix publique, dont les résultats sont visibles dans tout le monde.

« En effet, par la grâce d'Allah, le très-haut, nous avons commencé à * fol. 79 r. élever les drapeaux de la foi, à la manifester dans la promulgation de tout commandement, à nous en préoccuper avant toute autre affaire, à mettre en pratique les préceptes de la loi mohammadienne, suivant les exigences du code de la justice ahmadienne¹, pour glorifier et adorer Allah! Nous avons fait pénétrer la joie dans les cœurs; nous avons accordé notre pardon à tous ceux qui ont commis des crimes, et qui se sont rendus coupables d'actes répréhensibles. Nous avons traité le pécheur avec indulgence, et nous lui avons dit : « Qu'Allah te pardonne les fautes de ton passé. »

« Nous avons commandé de mettre en ordre les affaires qui concernent

1. Mohammad et Ahmad sont les deux noms du Prophète.

والمشاهد والمدارس وعمارَة بقاء البرّ والربط الدوارس وايصال حاصلها بموجب¹ عواندها القديمة² على القاعدة المستقيمة³ لمستحقّها⁴ بشروط⁴ واقفها⁵ بعد اصلاح ما دثر من تألفها⁵ ومنعنا ان يلتمس شيء ممّا استحدث عليها وان لا يغيّر⁶ شيء⁷ ممّا قرّر أوّلا فيها واسند اليها⁸ وامرنا بتعظيم امر الحاج⁹ وتجهيز¹⁰ وفدها وتأمين سبلها وتسيير قوافلها واطلقنا سبيل التجار¹¹ الذين هم عمارَة الامصار وكذلك¹¹ المتردّدين الى تلك البلاد ليسافروا بحسب¹² اختيارهم¹³ على احسن قواعدهم¹³ 14¹³ تطمينا للعباد امين على انفسهم من

1. Man. بموجب : بموجب dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 2-2. Ces trois mots manquent dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 3. الى مستحقّها. — 4. Man. لشروط dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 5-5. Cette phrase manque dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 6. Man. يغيّر : يغير dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 7. شيء احد dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 8. L'*Histoire de Kalaoun* omet واسند اليها. — 9. Lire الصحيح. — 10. Man. تجهيز. — 11-11. Ces mots sont omis dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 12. Man. ليسافروا بحسب. — 13-13. Man. omet. — 14. Omis dans l'*Histoire de Kalaoun*.

les fondations religieuses¹ des Musulmans, telles que les mosquées, les monuments funéraires, les collèges; de réparer les édifices dans lesquels se manifeste la piété des hommes, les couvents en ruines; de faire parvenir leur revenu, suivant les coutumes anciennes, consacrées par l'usage constant, aux personnes qui ont qualité pour en disposer, d'après les conventions qui ont été stipulées par les auteurs des fondations pieuses, après avoir rétabli dans leur intégrité les dispositions qui en avaient été annulées. Nous avons défendu de percevoir une somme quelconque des impôts qui ont été nouvellement imposés à ces fondations²; nous avons interdit que l'on change quoi que ce soit aux dispositions primitives qui ont été établies à leur égard, et aux attributions qui leur ont été faites.

« Nous avons ordonné que l'on traite avec tous les égards les affaires des pèlerins, que l'on prenne soin d'organiser leur départ, d'assurer la sécurité des routes qu'ils doivent suivre, et la marche des caravanes; nous avons rendu toute liberté de transit aux marchands, sur lesquels repose la prospérité des empires; nous avons agi de même à l'égard des voyageurs qui se rendent dans votre empire, de façon qu'ils puissent cheminer suivant leur bon plaisir, au mieux de leurs convenances; de manière que les hommes

1. Qui avaient été détruites, ou tout au moins, endommagées, par les Mongols bouddhistes. — 2. Sous la domination des gouverneurs mongols, puis sous le regne d'Hou-lagou et d'Abagha, qui étaient hostiles à l'Islam.

حوادث الفساد¹ وحرمتنا على العساكر والقراول² والشجاني في الاطراف التعرض لهم في مصادرهم ومواردهم³ وان يشون حيث شاؤوا على احسن ما كانت عاداتهم من قواعدهم⁴ وقد كان صادف قراول لنا⁵ جاسوسا في زى الفقير كان سبيل مثله ان يهلك⁶ اذ سعا⁷ الى حتفه قدمه⁸ ولم يهرق دمه بجرمة⁹ ما¹⁰ حرمة¹¹ الله تعالى واعذنا اليهم¹² ولا يخفى عنهم ما كان في انفاذ الجواسيس من الضرر العام للمسلمين فان عساكرنا طال ما رأوهم في زى الفقراء والنسك واهل الصلاح فساءت ظنونهم حتى قتلوا من قتلوا من

1. قرأول dans l'Histoire de Kalaoun. — 2-2. Omis dans l'Histoire de Kalaoun.
 3. قرأولنا dans l'Histoire de Kalaoun. — 4-4. Omis dans l'Histoire de Kalaoun. —
 5. Lire سعى. 6. Man. الحرمة : الحرمة dans l'Histoire de Kalaoun. 7. Man. حرم. —
 8. Man. omet واعذنا اليهم.

jouissent de la quiétude, que les voyageurs soient rassurés sur leur sort, et ne redoutent point les atteintes du crime; nous avons formellement défendu aux soldats et aux hommes qui surveillent les chemins¹, ainsi qu'aux officiers de police qui se trouvent dans les provinces frontières de notre empire, de les inquiéter, soit quand ils quittent nos États, soit quand ils y rentrent, de telle sorte qu'ils puissent aller là où il leur convient, au mieux des habitudes qu'ils ont prises, d'après leurs convenances.

« Un de nos soldats chargés de la surveillance des routes¹ avait capturé un espion habillé en fakir; le traitement appliqué à ses semblables consistait dans la peine de mort, car il s'était précipité lui-même au-devant du trépas; mais son sang n'a pas été répandu, par respect pour les défenses² qui ont été promulguées par Allah, le très-haut. Nous vous avons retourné cet individu. Vous n'ignorez point quel dommage universel l'envoi des espions cause aux Musulmans.

« En effet, depuis déjà longtemps, nos soldats, voyant les espions revêtus du costume des fakirs, des ermites, des religieux, ont conçu contre ces gens des intentions malveillantes, si bien, qu'à plusieurs reprises, ils ont tué des personnes qui appartenaient à ces catégories, sans qu'elles eussent commis le moindre crime, ou le moindre délit. Grâce ou soient rendues à Allah! le besoin de recourir à de tels subterfuges a disparu depuis que les routes et les chemins sont devenus sûrs, depuis que les marchands et les autres voyageurs ont pu circuler à leur gré.

1. Karaoul, dérivé de karaghoul.

هذه الطوائف بغير حرمة ولا جناح¹ فإن² ارتفعت الحاجة بحمد الله تعالى الى ذلك بما تأمنت الطرق والمسالك³ وتردد التجار وغيرهم⁴ فاذا يمعنوا من الفكر في هذه الامور واطمئنان الجمهور لا يخفى عنهم انها اخلاق جبلية طبيعية وعن شوائب التكلف والتصنع عريته⁵ واذا كانت الحال على ذلك فقد ارتفعت دواعي المضرة التي كانت توجب المخالفة⁶ فانها⁷ كانت بطريق الدين والذمت عن حوزة المسلمين فقد ظهر بفضل الله تعالى في دولتنا النور المبين وان كانت لما سبق من الاسباب فمن⁸ يجري الآن طريق الصواب فإن له عندنا الزلفى⁹ وحسن مأب¹⁰ وقد رفعنا الحجاب¹¹ واتينا بفضل الخطاب¹² وعرفناهم

فسالت ظنونهم في تلك الطوائف فقتلوا منهم من قتلوا *l'Histoire de Kalaoun*. — 1. Dans *l'Histoire de Kalaoun* ما فعلوا بهم ما فعلوا — 2. Man. فإذا: ce mot est omis dans *l'Histoire de Kalaoun*. — 3. Man. الى ذلك بما صدر *Histoire de Kalaoun*: الى ذلك نامنت الطرق والمسالك. — 4. Man. ويمتنعوا من الفكر في هذه الامور ويطمئن الجمهور. — 5. Man. اذنا به من فسه الطريق فاذا امعنوا *l'Histoire de Kalaoun*; وترفع دواعي المضرة التي كانت توجب المخالفة الفكر في هذه الامور وامثالها لا يخفى عنهم انها اخلاق جبلية طبيعية وعن شوائب التكلف والتصنع عريته واذا كانت الحال على ذلك فقد ارتفعت دواعي المضرة التي كانت توجب المخالفة. — 6. Man. ان. — 7. Man. فمن. — 8. Man. ان. — 9. Man. اذنا به من فسه الطريق فاذا امعنوا *l'Histoire de Kalaoun*; وترفع دواعي المضرة التي كانت توجب المخالفة الفكر في هذه الامور وامثالها لا يخفى عنهم انها اخلاق جبلية طبيعية وعن شوائب التكلف والتصنع عريته واذا كانت الحال على ذلك فقد ارتفعت دواعي المضرة التي كانت توجب المخالفة. — 10. Man. ان. — 11. Man. ان. — 12. Man. ان.

« Si vous considérez attentivement dans votre esprit ces résultats, et la tranquillité dont jouissent les peuples, vous apercevrez sans peine que nous avons été guidé par des qualités innées et essentielles, que nous n'avons pas usé d'une affectation déshonorante de sentiments qui ne seraient point les nôtres, et que nous n'avons nullement essayé de vous tromper par l'étalage de faux sentiments.

« Puisque les choses en sont arrivées à ce stade, toutes les raisons qui nous portaient à nous nuire, et qui étaient la source de l'hostilité qui régnait entre nous, sont disparues; car cette hostilité était produite par la différence de nos religions, et par l'obligation dans laquelle vous vous trouviez de défendre l'empire musulman. Or, par la grâce divine, la lumière de la vérité s'est manifestée dans nos États, et, s'il y a eu entre nous, dans les temps révolus, des motifs d'hostilité, celui qui, aujourd'hui, suit le droit chemin, est certain de trouver auprès de nous un accueil favorable, et un asile digne de son mérite.

« Nous avons levé les voiles (d'inimitié qui nous séparaient), et nous en sommes arrivés à la grâce d'engager avec vous un entretien. Nous vous avons

ما غزونا عليه بنية خاصة لله تعالى لنعلم ما عندهم من الجواب¹ وحرمانا على جميع
عساكرنا العمل بخلافها لنرضى بها الله والرسول وتلوح على صفحاتها آثار الاقبال والقبول
وتستريح من اختلاف الكلمة هذه الامة وتجدلى بنور الايتلاف ظلمة الاختلاف والغمة
فيسكن في سابع ظلها البوادي والحواضر وتقرّ القلوب التي بلغت من الجهد الحناجر
وعفى عن سالف² الهنات والجرائر³ ونريح المسلمين من فكر يفتت المرائر⁴ فان
وفق الله سلطان مصر لاختيار ما فيه صلاح العالم وانتظام امور بنى ادم فقد وجب عليه
التمسك بالعروة الوثقى⁵ وسلوك الطريقة المثلى بفتح ابواب الطاعة والاتحاد وبذل

1. Dans l'*Histoire de Kalaoun* استينافها للد تعالى على استينافها. — 2. Man. سالف : سالف dans
l'*Histoire de Kalaoun*. — 3-3. Omis dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 4. Lire الوثقى
comme dans l'*Histoire de Kalaoun*.

fait savoir nos projets, dans une intention pure de satisfaire aux désirs d'Allah, le très-haut, pour connaître la réponse que vous avez le dessein de nous faire. Nous avons expressément défendu à tous nos soldats d'agir d'une façon contraire à nos volontés, de façon à satisfaire, par cette conduite, Allah et le Prophète, pour que l'aurore du bonheur et de la félicité se lève sur le monde, pour que, désormais, la communauté musulmane soit à l'abri de toute divergence, pour que les ténèbres de la contradiction et de la peine soient dissipées par la lumière de l'union.

« Alors, les tribus nomades, de même que les hommes qui habitent dans les cités, vivront en paix, dans l'ampleur de l'ombre de notre protection, et les cœurs retrouveront la quiétude, après avoir failli se briser dans la poitrine des hommes; les péchés et les crimes qu'ils ont commis leur seront pardonnés, et nous délivrerons ainsi les Musulmans des soucis que leur imposaient les amertumes de leur condition.

« Si Allah accorde au sultan d'Égypte la faveur de choisir ce qui peut assurer le salut du monde, et d'ordonner d'une façon heureuse la condition de l'humanité, il lui est d'obligation stricte, pour atteindre ce but, de mettre¹ en œuvre les mesures les plus fermes², de suivre la voie la plus parfaite³, d'ouvrir les portes de la soumission aux ordres divins et de la concorde, de prodiguer les efforts de sa vertu⁴, pour que la prospérité soit rendue à ces royaumes et à ces provinces, pour que ces troubles violents s'apaisent, pour

1. Litt. « qu'il saisisse l'anse la plus solide ». — 2. Les feuillets du manuscrit sont ici intervertis. — 3. Ces conseils de Sultan Ahmad Takouadar au sultan d'Égypte, sur la conduite religieuse qu'il devait tenir, sont un peu déplacés dans la bouche d'un converti

الإخلاص بحيث تنعمر تلك¹ الممالك والبلاد وتسكن² الفتننة الثائرة³ وتغمد السيوف البائرة⁴ وتحل الكافة أرض الهونا وروض الهدون وتخلص رقاب المسلمين من اغلال الذل والهون⁵ وان غلب سوء الظن بما تفضل به واهب⁶ الرحمة ومنع من معرفة⁷ قدر هذه النعمة فقد شكر الله مساعينا⁸ واباي عذرنا مقبولاً⁹ وما كنا معذبين حتى نبعث رسولاً¹⁰ والله الموفق للرشاد والسادد وهو الممنن¹¹ على البلاد والعباد وحسبنا الله وحده¹² كتب في اواسط جمادى الاول سنة احدى وثمانين وستمائة للهجرة¹³ بمقام الأطلاق¹⁴ جواب السلطان الملك المنصور بانشاء¹⁵ محي¹⁶ الدين ابن عبد الظاهر¹⁷

1. Man. omet تلكت, qui est restitué d'après l'*Histoire de Kalaoun*. — 2. Man. تسكن. — 3. Lire الثائرة. — 4. Lire البائرة; l'auteur, dans ces dernières phrases, confond absolument la prononciation du ث et du ت. — 5. Man. واجب; واجب dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 6. Man. يعرفه. — 7. Man. حساعينا. — 8. Man. omet مقبولاً. — 9. المنين dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 10. Le man. omet ces deux mots, qui sont restitués d'après l'*Histoire de Kalaoun*. — 11. Man. امننا. — 12. Man. فتح.

que les glaives au tranchant acéré rentrent dans leurs fourreaux, pour que les hommes habitent la terre de la quiétude et les bosquets de la tranquillité, pour que le col¹ des Musulmans soit délivré du carcan de la honte et de l'avilissement.

« Si votre méfiance, au sujet des grâces que nous a accordées Celui qui est le dispensateur de toute miséricorde, triomphe (des arguments que nous vous avons donnés), si cette défiance vous empêche de reconnaître le prix de ces faveurs divines, il nous suffit qu'Allah ait récompensé nos efforts, et qu'il ait manifesté qu'il agréait notre excuse², car « Nous n'avons jamais châtié (un peuple) sans lui envoyer un prophète³ ».

« Certes, Allah est Celui qui donne aux hommes de marcher dans la voie du salut, et d'atteindre la vérité; il est Celui qui répand ses bienfaits sur le monde et sur ses serviteurs. La protection du Dieu unique suffit à nous (garantir des vicissitudes de la fortune).

« Ceci a été écrit au milieu du mois de Djoumada premier de l'année 681, dans le campement d'Alatagh. »

de fraîche date; malgré leur zèle pieux, ils fâchèrent Kalaoun; il était assez difficile qu'il en fût autrement.

1. Litt. « les niques ». — 2. Pour le cas où le sultan d'Égypte déchaînerait la guerre entre deux souverains musulmans, lui-même, et le prince de Perse. — 3. Ce passage est une phrase du Koran: Sultan Ahmad Takouhar, dans son *Islamisme récent*, aurait dû avoir le bon ton de ne pas se donner comme un prophète envoyé par Allah à Kalaoun.

بسم الله الرحمن الرحيم بقسوة الله تعالى باقبال دولة السلطان الملك المنصور كلام قلاوون الى السلطان احمد. اما بعد حمد لله الذي اوضح بنا ولنا الحق¹ منهاجا وجاء بنا فبجاه نصر الله والفتح² ودخل الناس في الدين افواجا³ والصلاة على سيدنا ونبينا⁴ محمد وآله. وقد وصل الكتاب الكريم المتلقا⁵ بالتكريم المشتمل على النبأ العظيم من دخوله في الدين وخروجه عمّن خالف من العشيرة والاقربين ولما فتح هذا الكتاب فاتح بهذا الخبر المعلم المعظم⁶ والحديث الذي صحح⁷ عند اهل⁸ الاسلام اسلامه واصح⁹ الحديث

1. الحق dans le man.; للمحق dans l'Histoire de Kalaoun. — 2. Man. omet فتح. — 3. Dans l'Histoire de Kalaoun اللد افواجا. — 4. Man. omet نبينا. — 5. Lire المتلقى. — 6. Dans l'Histoire de Kalaoun المعلم المعلم. — 7. Man. صحح; صحح dans l'Histoire de Kalaoun; il faudrait بد صحح. — 8. Man. omet اهل.

Réponse du sultan al-Malik al-Mansour par la plume de Mohyi ad-Din Ibn Abd az-Zahir.

« Au nom d'Allah, clément et miséricordieux! Par la puissance d'Allah, le très-haut! Par la fortune du règne du sultan al-Malik al-Mansour.

« Parole de Kalaoun à Sultan Ahmad! Certes donc, louanges soient témoignées à Allah qui a manifesté, pour nous et par nous, la voie qui conduit à la vérité; c'est lui qui a guidé notre marche, au cours de laquelle nous avons été soutenu par son aide et accompagné par la victoire, de telle sorte que les hommes sont entrés en foule dans la Religion. Que le salut soit sur notre seigneur et prophète Mohammad et sur sa famille!

« La lettre auguste que vous nous avez écrite nous est parvenue; nous avons reçu, avec tous les égards qu'elle mérite, cette missive, qui contient la nouvelle capitale que vous nous donnez de votre conversion à la foi (musulmane), de votre renoncement à la tradition des hommes de votre nation et des membres de votre famille. Quand cette lettre eut été ouverte, (nous vîmes qu'elle commençait par l'annonce de cet événement, qui nous apprend un fait d'une importance exceptionnelle, et par la narration de ces vicissitudes, qui sont, pour les fidèles de l'Islam, la preuve tangible de la validité de votre Islamisme, car le récit le plus authentique est ce qui est donné comme dit par un Musulman².

1. Kalaoun, dans cette lettre, répond à Sultan Ahmad, en lui parlant à la 3e personne, par une imitation évidente de la manière dont le prince de Perse s'adresse à lui à la fin de sa lettre. — 2. Il y a là un jeu de mots sur le double sens de حديث *hadis* « tradition musulmane », et « conversation », et sur ce qu'on nomme, dans la terminologie religieuse

* fol. 83 v°. ما روى عن مسلم * وتوجّهت الوجوه بالدعاء الى الله سبحانه في ان يتبته¹ على ذلك² بالقول الثابت³ وان ينبت حبّ خب³ هذا الدين في قلبه كما انبته احسن النبت من احسن المنابت * وحصل التأمل للفصل المبتدأ⁴ بذكره من حديث اخلاصه النية⁵ في اول العمر وعنفوان الصبا الى الاقرار بالوحدانية ودخوله في الملة المحمّديّة بالقول والعمل والنية فالحمد لله على ان شرح صدره للاسلام والهمه شريف هذا الالهام كحمدنا لله على ان جعلنا من السابقين الاولين الى هذا الدين والى هذا المقال والمقام وتبّت⁶ اقدامنا في

1. Lire يتبته; faute courante dans cette langue. — 2. Lire الثابت, avec la même confusion du ت et du ث. — 3. Man. يثبت حب, ce qui a un sens, mais ce qui est beaucoup moins littéraire que la leçon de l'*Histoire de Kalaoun*. — 4. Man. الفصل والبدا, ce qui n'a aucun sens; للفصل المبتدأ dans l'*Histoire de Kalaoun* — 5. Man. اليد, ce qui montre que le copiste ne comprenant rien à ce qu'il écrivait. — 6. Lire ثبت, par suite de la confusion du ت et du ث.

« Nos visages se sont tournés dans la prière vers Allah, qu'il soit béni! pour qu'il rende votre résolution inébranlable sur ce point par la parole irréfutable [du Koran], pour qu'il fasse croître dans votre cœur la graine de l'amour de cette religion, de même qu'il l'a (déjà) fait germer, par la végétation la plus merveilleuse, dans le terrain le plus excellent!.

« Notre réflexion s'est exercée sur le paragraphe initial de votre lettre, dans lequel vous mentionnez, au sujet de la pureté de votre foi, l'intention ferme dans laquelle vous vous êtes tenu, dès votre enfance, et la fleur de votre jeunesse, de reconnaître l'unité d'Allah, d'entrer dans la religion de Mohammad, en parole, en acte, et en pensée. Louanges soient rendues à Allah de ce qu'il a ouvert votre cœur à l'Islam, et de vous avoir inspiré ce noble dessein; louanges lui soient également témoignées d'avoir fait que nous soyons vos précurseurs et vos anciens dans cette religion, dans cette confession, dans ce stade, d'avoir rendu fermes nos pas dans tous les postes où il y avait à combattre, où il fallait lutter pour le témoignage de notre foi, et de nous avoir accordé cette bénédiction sans laquelle la marche de l'homme chancelle et s'égaré.

de l'Islam حديث صحيح, c'est-à-dire une sentence que la tradition attribue au prophète Mohammad, et dont l'authenticité est rigoureusement établie.

1. Parce qu'Ahmad appartenait à une famille célèbre chez les Turks et les Mongols, même quand ils devenaient ses ennemis.

كَلَّ موقف اجتهاد و جهاد¹ تتزلزل دونه الاقدام² واما افشاء النوبة في الملك وميراثه بعد والده واخيه الكبير اليه وافاضة³ جلابيب هذه النعمة⁴ عليه وتوقله الاسرة التي طهرها ايمانه واظهرها سلطانها فلقد اورثها الله من اصطفاه من عباده وصدق المبشرات له من كرامة اولياء الله وعباده⁵ واما حكاية اجتماع الاخوان والاولاد والامراء الكبار ومقدمي العساكر وزعماء البلاد في مجمع قورلتاي⁶ الذي تنقدح فيه زبدة الآراء⁷ وان كلمتهم اتفقت على ما سبقت به كلمة اخيه الكبير في انفاذ العساكر الى هذا الجانب وانه فكر فيما اجتمعت عليه آراؤهم وانتهت اليه اهواؤهم فوجده مخالفاً لما في ضميره اذ قصده الصلاح ورأيه الاصلاح وانه

1. Man. اجهدا رجهدا. — 2. Man. omet. — 3. Man. omet. — 4. Au lieu de نعمة, le man. porte المراهب العظيمة, qui a à peu près le même sens, mais qu'il faudrait corriger en المراهب العظيمة, l'omission de l'article étant caractéristique de cet idiome. — 5. Man. وودوقله الامر بالى اظهرها ايمانها سلطانها, ce qui n'a aucun sens. — 6. Man. زدد الامراء. — 7. Man. في مجمع القورلتاي lire; قورولتاي.

« Quant à ce qui est de votre accession à l'empire, du fait que vous en avez hérité après votre père et votre frère aîné, qu'Allah vous a concédé la parure de cette grâce, que vous êtes monté sur le trône que votre foi purifie et auquel votre royauté donnera une splendeur nouvelle, Allah fait hériter de la puissance souveraine celui de ses serviteurs qu'il élit à cette intention, et il réalise les promesses qu'il lui a faites par la puissance miraculeuse de ses saints et de ceux qui le servent dans l'obéissance.

« Vous nous parlez ensuite de la réunion de vos frères¹, des princes, des grands émirs, des commandants des armées, des gouverneurs des provinces de votre empire, dans la diète du kouriltai, dans laquelle le meilleur dessein se manifeste; vous nous dites que l'unanimité des avis de tous ces personnages se porta sur la mise à exécution du projet que votre frère aîné avait conçu à une époque antérieure, de faire marcher des troupes contre notre empire; mais, qu'après avoir réfléchi sur ce programme, qui représente l'unanimité des jugements des personnes qui assistaient à cette diète, et le résultat définitif de leurs opinions, vous trouvâtes qu'il était en contradiction absolue avec les desseins que vous nourrissez dans votre esprit, puisque votre but est le bien universel, votre intention, de donner la paix aux hommes, qu'alors vous avez éteint les flammes de cet incendie, et que vous avez apaisé le tumulte de ces colères.

1. Litt. : « Quant à ce que vous nous dites au sujet de la réunion ..... cette conduite est celle du souverain pieux..... », dans une phrase lourde, interminable, qui ne peut se soutenir en français.

* fol. 80re. من قومه * المشفق * فهذا فعل الملك المتقى المشفق * من قومه *
 على من بقى المفكر في العواقب بالرأى التائب¹ وألا فلو تركوا آراءهم حتى تحملهم الغيرة
 لكانت تكون² هذه الكبرة هي الكبرة لكن هو كمن خاف مقام ربه ونهى النفس عن
 الهوى ولم يوافق قول من ضل ولا فعل من غوى³ وأما القول منه⁴ أنه لا يحب
 المسارعة الى المقارعة إلا بعد ايضاح المحجة وتركيب الحججة⁵ فباتظامه في سلك الايمان
 صارت حججتنا وحجته المترتبة على من عدت طواغيته⁶ عن سلوك هذه المحجة متكبته⁷

1. Lire التائب, avec la confusion du ت et du ث. — 2. Man. omet تكون. — 3. Man.
 ولم يوافق قول ولا هوى. — 4. Man. فيد. — 5-5. Toute cette phrase a été oubliée par le
 copiste qui en a écrit le texte dans la marge. — 6. Man. طواغيت.....; *Histoire de Ka-*
laoun طراغيت.

* fol. 80re. « Cette conduite est celle du souverain pieux qui veille avec sollicitude
 sur ce qui reste de son peuple¹, qui réfléchit sur ce que les événements
 lui réservent, avec un esprit perspicace. Sans quoi, si ces gens s'étaient
 laissés aller² à accomplir leurs desseins, s'ils s'étaient laissé tromper par
 leurs illusions, cette expédition eût été la ruine de votre empire³. Mais vous
 avez agi comme celui⁴ qui craint la majesté de son Seigneur, qui détourne
 son âme des passions⁵, dont la parole ne s'accorde point avec celle des
 hommes qui errent comme des égarés, ni les actes avec les actions des gens
 qui sont aveuglés⁶.

« Pour ce qui est de votre assertion que vous n'aimez point à vous hâter
 à en appeler au sort des armes, avant d'avoir montré, d'une façon évidente,
 la voie de vérité qu'il convient de suivre, avant d'avoir établi votre droit
 d'une manière irréfutable, votre entrée dans la route de la vraie foi en est
 pour nous la preuve, et un faisceau de preuves, que vous pouvez invoquer
 contre ceux qui se sont laissé détourner du droit chemin par les prêtres de
 l'infidélité dans votre empire⁶, et qui errent à l'aventure en dehors de la voie
 de vérité. Certes Allah, qu'il soit glorifié! et tous les hommes, savent

1. Allusion aux défaites d'Abouloustaïn et de Homs, dans lesquelles les Mongols
 avaient perdu beaucoup de monde; la diplomatie de cette époque, à Tauris et au Caire,
 manquait de formes. — 2. ترك, dans le sens de « laisser aller », est vulgaire. —
 3. Litt. « cette fois-là eût été la (vraie) fois, la bonne ». — 4. L'âme, dans la doctrine
 de la théologie musulmane, est la source de tous les mauvais penchants qui perdent
 l'homme. — 5. Le texte de Moufazzal, « dont les paroles ne s'accordent point avec les
 passions », est plus méchant. — 6. Les prêtres bouddhistes, qui continuaient à circuler
 en Perse, et qui ne furent chassés que beaucoup plus tard par Ghazan, comme le
 fait est raconté par Rashid ad-Din dans son histoire des Mongols.

فان الله سبحانه والناس كافة قد علموا ان قيامنا اما هو لنصرة هذه الملة وجهادنا واجتهادنا
 اما هو على الحقيقة لله¹ وحيث² قد دخل معنا في الدين هذا الدخول³ فقد ذهبت
 الاحقاد وزالت الذخول⁴ وبارتفاع المنافرة تحصل المظاهرة⁵ فالايامن كالبنيان يشد بعضه ببعض⁶
 ومن اقام مناره فله اهل باهل في كل مكان وحييران بجيران في كل ارض⁷ فاما ترتيب هذه
 القواعد الحميدة⁸ على اذكار⁹ شيخ الاسلام قدوة العارفين كمال الدين عبد الرحمن اعاد
 الله من بركاته⁷ قد اشار فائه نعم المستشار⁶ فلم يرا لولاي قبله⁶ كرامة كهذه الكرامة

1. Lire حـ: forme de sabir. — 2-2. Cette phrase, dont le texte a été oublié par le copiste, a été réécrite par lui dans la marge, et il n'en subsiste que quelques mots, le reste ayant été rogné à la reliure. — 3. Lire المصافرة; faute courante dans ce texte. — 4. Man. بعضه بعض. — 5. Dans l'*Histoire de Kalaoun* الحجية. — 6. Man. اذكار. — 7-7. Cette phrase ne se trouve pas dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 8-8. Le man. porte اللهم من بركاته⁷; فله اهل باهل في كل مكان وحييران بجيران في كل ارض⁷ فاما ترتيب هذه القواعد الحميدة⁸ على اذكار⁹ شيخ الاسلام قدوة العارفين كمال الدين عبد الرحمن اعاد الله من بركاته⁷ قد اشار فائه نعم المستشار⁶ فلم يرا لولاي قبله⁶ كرامة كهذه الكرامة. — 9. Lire لولاي قبله; dans l'*Histoire de Kalaoun* فله اهل باهل في كل مكان وحييران بجيران في كل ارض⁷ فاما ترتيب هذه القواعد الحميدة⁸ على اذكار⁹ شيخ الاسلام قدوة العارفين كمال الدين عبد الرحمن اعاد الله من بركاته⁷ قد اشار فائه نعم المستشار⁶ فلم يرا لولاي قبله⁶ كرامة كهذه الكرامة. — 10. Lire لولاي قبله; dans l'*Histoire de Kalaoun* فله اهل باهل في كل مكان وحييران بجيران في كل ارض⁷ فاما ترتيب هذه القواعد الحميدة⁸ على اذكار⁹ شيخ الاسلام قدوة العارفين كمال الدين عبد الرحمن اعاد الله من بركاته⁷ قد اشار فائه نعم المستشار⁶ فلم يرا لولاي قبله⁶ كرامة كهذه الكرامة. — 11. Lire لولاي قبله; dans l'*Histoire de Kalaoun* فله اهل باهل في كل مكان وحييران بجيران في كل ارض⁷ فاما ترتيب هذه القواعد الحميدة⁸ على اذكار⁹ شيخ الاسلام قدوة العارفين كمال الدين عبد الرحمن اعاد الله من بركاته⁷ قد اشار فائه نعم المستشار⁶ فلم يرا لولاي قبله⁶ كرامة كهذه الكرامة.

que nous n'avons jamais agi qu'en vue du triomphe de cette religion, que les guerres que nous avons soutenues, que les efforts auxquels nous nous sommes livrés, n'ont eu d'autre objet que d'atteindre à la vérité en Allah.

« Et, puisque vous êtes ainsi entré avec nous dans la Religion, les haines se sont évanouies, les hostilités ont disparu; la fin des dissentiments qui nous séparaient provoquera une collaboration intime, car la Foi est comme un édifice dont toutes les pierres s'étaient les unes les autres. Celui qui a pris la Foi comme le phare (qui doit guider sa route) trouvera une famille dans toute famille, en tout pays, des amis parmi tous les hommes, dans toute terre.

« Si l'établissement de cette heureuse situation est dû aux admonitions du Shaïkh al-Islam, le modèle des hommes qui sont parvenus à la connaissance métaphysique, Kamal ad-Din 'Abd ar-Rahman, qu'Allah le comble de ses bénédictions! car il a conseillé, et celui qui l'a consulté s'est réjoui d'avoir suivi ses avis, et l'on n'a jamais vu avant lui qu'un saint ait été gratifié d'une puissance miraculeuse aussi extraordinaire. Nous espérons, grâce à son pouvoir mystique¹, et à la puissance surnaturelle des saints, que la ville de la Paix (Baghdad-Dar al-Islam), comme toute maison (dar)², sera

1. بركة est littéralement ce qui fait plier les genoux, ce qui prosterne, la grâce divine, puis le pouvoir qu'elle confère. — 2. Il y a dans ce passage, sinon un jeu de mots, au moins une allusion et une allitération intraduisibles.

والرجاء ببركته وبركة الصالحين ان¹ تفتح دار السلام وكل دار للاسلام وهي دار اقامته¹ حتى تتم شرائط الايمان ويعود شمل الاسلام مجتمعاً كأحسن ممّا² كان * ولا ينكر³ لمن لكرامته ابتداء هذا التمكين⁴ في الوجود ان كل حق الى نصابه ببركته يعود * واما انفاذ اقصى⁵ القضاة قطب الملة⁶ والدين والاتابك بهاء الدين⁷ الموثوق في نقلهما⁷ في ابلاغ رسائل * هذه * fol. 80 v.^{*} البلاغة فقد حضروا واعادوا⁸ كل قول حسن⁹ من حوالى احواله وخطرات خاطره ومنظرات

1-1. Dans l'*Histoire de Kalaoun* دار اقامه كل دار للاسلام دار اقامه; man. دار اقامه; روحى دار اقامه; les deux leçons sont inconciliables, celle de Moufazzal étant très supérieure à celle de l'*Histoire de Kalaoun* — 2. Man. ما; مما dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 3. تنكر dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 4. التمكن dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 5. Man. المثلثون; dans l'*Histoire de Kalaoun* اقصى. — 6. Man. omet. الملة. — 7-7. Man. الموثوقون; dans l'*Histoire de Kalaoun* اقصى. — 7. الموثوق بنقلهما; في نقلها. — 8. Lire واعادا, comme dans le texte de l'*Histoire de Kalaoun*. — 9-9. Man. مما يروه نحمد على الصياغة. il n'y a pas de doute que le texte de l'*Histoire de Kalaoun* ne soit l'original.

ouverte à l'Islam, elle qui fut sa métropole, de façon que les prescriptions rituelles imposées par la foi s'accomplissent dans leur intégrité¹, et que le monde musulman prenne une cohésion plus parfaite encore que celle dont il jouissait autrefois².

« Ce ne sera pas une tâche ardue pour celui qui, par la puissance surnaturelle (dont Allah l'a gratifié), a été l'origine de cet apaisement dans l'état (de nos relations), de faire aboutir, par la grâce qui l'accompagne, toute chose qui est l'expression de la vérité³.

« En ce qui regarde l'ambassade du plus pénétrant des juges, Kotb ad-Din, et de l'atabek Baha ad-Din, de la mission de confiance dont ils ont été * fol. 80 v.^{*} investis de nous faire parvenir les lettres toutes pleines de votre éloquence, ces deux personnages se sont présentés devant nous, et ils nous ont répété une foule d'excellentes paroles qui ont trait à votre situation, aux pensées qui agitent votre esprit, aux projets que vous portez en vous; tout cela est digne d'éloges et de louanges, et le récit qui nous en a été fait découle de la source la plus excellente⁴.

1. Durant toute l'époque mongole, alors que Bagdad était en la puissance des princes de Perse, qui obéissaient aux dogmes du Bouddhisme, les Musulmans, qui y constituaient une majorité cerasante, étaient parfaitement libres d'y pratiquer leur culte; Kalaoun ignorait, ou feignait de ne pas connaître cette circonstance. — 2. A l'époque du Khalifat abbasside. — 3. Comme de rendre Bagdad aux Abbassides. — 4. C'est-à-dire de Sultan Ahmad; il y a là un jeu de mots sur *مسند احمد* qui signifie « le trône de Sultan Ahmad », en même temps que « la source la plus excellente ».

ناظرده¹ ومن كل ما يشكر ويحمد ويعنن حديثها فيه عن مسند احمد² واما الاشارة الى ان النفوس ان كانت تتطلع الى اقامة دليل تستحكم بسببه دواعي الود الجميل فلينظر الى ما ظهر من مآثره في موارد الامر ومصادره³ و⁴ من العدل والاحسان بالقلب واللسان والمستقدم باصلاح الاوقاف والمساجد والربط والمشاهد وتسهيل السبل⁵ للحج⁶ فهذه صفات من يريد المملكة للدوام⁷ فلما ملك عدل ولم يمل⁸ الى لوم من عدى ولا لوم من عدل على آتيا وان كانت من الافعال الحسنة والمتواتر⁹ التي تستنطق بالدعاء الالسنه فبى واجبات تؤدى وقربات بمثلها يبدي وهو اكبر من انه باجراء اجر غيره¹⁰ يفتخر وعليه

1. Man. omet ب. — 2. Dans l'histoire de Kalaoun تسهيل السبل. — 3. Dans l'histoire de Kalaoun للملك الدوام. — 4. Man. يميل: dans l'histoire de Kalaoun يميل. — 5. Lire المتواترات, par suite de la confusion du ت and du ث, comme dans l'histoire de Kalaoun. — 6. Man. رجوع اكثر من اند باجرا dans l'histoire de Kalaoun رجوع اكثر من اند باجر غيرده¹⁰ يفتخر وعليه.

« Vous nous dites que, s'ils veulent arriver à découvrir l'existence d'une preuve qui établisse d'une façon irréfutable la réalité de l'affection parfaite (que vous ressentez pour nous), les esprits n'ont qu'à considérer les résultats qui se sont manifestés par vos actes, tant les événements qui se sont produits, que les ordres que vous avez donnés pour les provoquer, la justice et les bienfaits (que vous avez répandus sur vos sujets), tant par les sentiments qui agitent votre cœur, que par vos paroles, les commandements que vous avez promulgués pour le rétablissement des fondations pieuses, des mosquées, des couvents, des monuments funéraires, pour faciliter aux pèlerins la route vers les villes saintes¹.

« Ce sont là les qualités du souverain qui veut que son royaume dure éternellement, qui répand la justice sur les hommes quand il est arrivé au trône, qui ne se sent point attiré par la vilénie de ceux qui agissent dans l'injustice, qui ne ressent pas le besoin de blâmer ceux qui le calomnient. Tellement que, si ce sont là des actions méritoires, des œuvres dignes des récompenses célestes, que les hommes célèbrent dans leurs prières, ce sont des obligations strictes, qui doivent être accomplies de toute nécessité, et des œuvres pies, telles que celles par lesquelles on débute dans la voie de la vérité: vous êtes un trop grand prince pour vous glorifier d'avoir rendu à autrui ce qui lui appartenait², pour vous en tenir à cette œuvre, et prétendre vous en faire des mérites.

1. Littéralement: « Quant à l'indication que vous nous donnez que, s'ils veulent ..... ce sont là ..... » dans une phrase sans fin. — 2. Litt.: « il est plus grand que celui qui

يقتصر¹ او له يندخر² بل¹ انما تفتخر² الملوک الاکابر³ برّد ممالک⁴ علی ملوکها ونظمها ما كانت عليه في⁵ سلوکها وقد كان والده فعل شيئاً من ذلك⁶ مع الملوک الساجوقية وغيرهم وما كان احد منهم بدینه يدين⁷ ولا دخل معه في دين⁸ واقربهم⁹ في ملكهم وما¹⁰ زحزحهم عن ملكهم¹⁰ ويجب عليه انه لا يرى حقاً مغتصباً ويأتي¹¹ الا رده ولا باعاً ممتداً بالظلم ويرضى الا صده¹² حتى ان اسباب ملكه تقوى وایامه تترين بافعال التقوى¹²

1-1. Man. omet. — 2. Man. تفتخر; تفتخر dans l'*Histoire de Kalaoun*; leçons équivalentes. — 3. الملوک والاکابر, dans le manuscrit, ce qui est absurde. — 4. On attendrait الممالک. — 5. Man. ونظم ما كانت عليه من; dans l'*Histoire de Kalaoun* ما ونظمها علی ما كانت عليه من. — 6. L'*Histoire de Kalaoun* omet ذلك. — 7. Man. وما كان احد منهم يدين; sans doute, dans le jargon de Moufazzal, اخذ بدینه دين; — 8. On attendrait الدين; mais on peut entendre: dans une (même forme religieuse). — 9. Man. واقرب, ce qui n'a aucun sens. — 10. Man. omet ما. — 11. Man. ياتي, faute du scribe, pour ياتي, pour ياتي. — 12. Man. صده.

« Car, au contraire, les plus grands rois ont mis leur orgueil à rendre leurs royaumes à leurs souverains (légitimes), à leur restituer l'organisation sur laquelle ils vivaient (avant qu'ils ne les eussent conquis). C'est dans ce sens que votre père a agi à l'égard des rois saldjoukides, et aussi d'autres souverains¹; cependant, aucun d'eux ne s'était converti à sa foi, aucun d'eux n'était entré dans la même confession que lui². Malgré cela, il les a confirmés dans la possession de leurs royaumes, et il ne les a pas précipités à bas de leurs trônes.

« Il vous est d'obligation stricte, quand vous voyez un droit ouvertement violé, de ne pas passer outre sans redresser ce tort; vous ne devez pas voir un bras étendu pour l'injustice, et tolérer qu'il ne soit pas détourné (de l'objet qu'il voulait atteindre), de façon que les bases sur lesquelles est fondé votre empire soient consolidées, de manière que les jours de votre règne soient parés des œuvres de la piété.

se glorifie d'avoir payé le salaire d'un autre.... », en rendant aux Musulmans ce qui leur appartenait d'une façon incontestable, et ce qu'ils considéraient comme le don d'Allah.

1. Il s'agit ici des princes locaux de Perse, qui avaient gardé leur autonomie sous la suzeraineté mongole. — 2. Tandis que le khalife était musulman, tout comme Ahmad, ce qui dans la théorie de Kalaoun, aurait dû inciter le prince de Perse à lui rendre ses domaines, c'est-à-dire à se dépouiller d'une bonne partie de ses États.

وأما حريمه على الشحاني وعلى عساكره والقراولات في الاطراف¹ الى التعرض الى احد² بالاذى³ واصفاء موارد الواردين والصادرين من شوائب العدى⁴ فمن حين بلغنا انهم تقدموا⁵ بسئلك تقدمنا ايضا بمثله الى سائر نوابنا بالرجبة والبيرة وعين تاب⁶ والى مقدمى العساكر⁷ باطراف تلك الممالك⁸ واذا اتحد الايمان وانعقدت الايمان تحتم هذا الاحكام⁹ وترتب عليه جميع الاحكام¹⁰ واما الجاسوس الفقير الذى امسك واطلق وان بسبب من يتربا من الجواسيس يزى الفقراء قتل جماعة من الفقراء الصلحاء رجماً بالظن فهذا باب من تلقاء ذلك الجانب كان فتحه وزند من ذلك الطرف كان قدحه وكم من متزى

1. Dans l'histoire de Kalaoun القراولات في الاطراف. — 2. 2. Man. — 3. Man. العدا: القذى dans l'histoire de Kalaoun. — 4. Lire, au lieu de انهم تقدموا, تقدمت, comme dans l'histoire de Kalaoun. — 5. 5. Man. omet: restitué d'après l'histoire de Kalaoun. — 6. Man. هذه الحكاية.

« Quant à ce qui a trait à la défense que vous avez faite aux officiers de police, à vos soldats, aux gardes des chemins, dans les provinces frontières de votre empire, de nuire à n'importe quelle personne, du fait que vous avez écarté du chemin de ceux qui viennent, et de ceux qui s'en vont, les obstacles que constituaient les ennemis (qui les guettaient pour les attaquer), dès que nous avons appris que vous aviez donné des ordres en ce sens, nous avons envoyé nos instructions dans ce même esprit à tous nos gouverneurs, à ar-Rahba, à al-Bira, à Aïn-tab, et aux commandants des troupes sur les marches de nos domaines.

« Quand l'on pratique une même foi, lorsque les serments ont été échangés, c'est là une base invariable, sur laquelle toutes les décisions doivent être fondées.

« Quant à ce qui est de l'espion (déguisé en fakir qui a été capturé, puis auquel on a rendu la liberté, de votre affirmation suivant laquelle, du fait que des espions se sont déguisés en prenant le costume des fakirs, nombre de pieux fakirs ont été tués, victimes de l'erreur (causée par cette supercherie), c'est là une porte que, de votre côté, vous avez été les premiers à ouvrir, et un briquet duquel vous, les premiers, vous êtes imaginé de tirer du feu. Combien de ces individus déguisés en fakirs, et venant de vos Etats, nous avez-vous envoyés, combien nous en avez-vous dépêchés pour espionner nos affaires?

فقير¹ من ذلك الجانب سيروود والى الاطلاع على الامور² سيروود واظفر الله³ منهم
بجماعة كثيرة فرفع عنهم السيف ولم يكشف ما غطوه بخرقه الفخر بلم⁴ ولا كيف⁵ واما
الاشارة الى ان بانفاق الكلمة تنجلي ظلمة الاختلاف وتدر⁶ بها من الخيرات⁶ الاخلاف
ويكون بها صلاح العالم وانتظام شمل بنى ادم فلا راد لمن فتح باب⁷ الاتحاد وجنح للسلام⁸
فقد جاد ولا حاد⁹ ومن ثنى عنائه عن المكافحة كان كمن مد يد المصافحة للمصافحة¹⁰
والصلاح¹⁰ وان كان سيد الاحكام ولا بد¹¹ من امور تبني عليه¹² قواعده ويعلم من مدلوله¹³

1. Man. بفقير. — 2. Man. omet على الامور. — 3. Man. مما ظفر. — 4. Man. بكم.
— 5. Man. يدر. — 6. Man. الحراير. — 7. ابواب dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 8. Lire
وما حاد ولا حاد, comme dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 9. Le sens de حاد ولا حاد
dans l'*Histoire de Kalaoun*, est très inférieur. — 10. Man. كمن مد يده للمصافحة
والصلاح; leçon très inférieure à celle de l'*Histoire de Kalaoun*; il faudrait dans le texte
de Moufazzal corriger للمصافحة en للمصافحة. — 11. Man. omet بد. — 12. Man. تننا
تبنى عليه dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 13. Man. et *Histoire de Kalaoun* مدلوله.

« Allah nous a permis de capturer un nombre considérable de ces individus; l'on a écarté de leur tête le glaive (qui aurait dû trancher leur existence), et l'on n'a pas cherché à découvrir ce qu'ils dissimulaient sous la robe percée de trous de la pauvreté par des interrogatoires et des discussions contradictoires.

« En ce qui concerne ce que vous nous dites que l'unité religieuse (qui règne désormais entre nous) dissipera les ténèbres de l'hostilité, qu'elle sera la source des prospérités les plus diverses, qu'elle donnera le salut au monde, que, par elle, le sort de l'humanité sera définitivement réglé, certes, il ne sera pas opposé d'obstacles à celui qui a ouvert la porte de l'union et qui a manifesté ses tendances pour la paix, car il a fait une œuvre de générosité, et il n'a pas agi dans l'erreur. Celui qui a détourné la bride de son cheval du chemin de l'hostilité est comme celui qui a étendu la main pour fonder l'alliance et ramener la paix.

« Certes la paix est la plus excellente des lois (qui soient imposées à l'humanité); elle ne peut absolument se passer de faits sur lesquels reposent ses bases, et grâce auxquels on puisse connaître la preuve de son utilité. Les faits qui sont articulés dans votre lettre sont des généralités d'obligation stricte, sur lesquelles reposent toutes les réalités: ils indiquent tout uniment si l'état de paix est possible, ou le contraire. Mais, en plus de ces faits, il y

فوائده فلامور المسطورة في كتابه هي كليات لازمة يعمر بها كل معنى ومعلم¹ ان تهيأ صلح
 اولم² وشم³ امور لا بد ان تعقد وتحكم⁴ وفي سلكها عقود العهود تنظم⁵ قد نحلها⁶
 بلسان المشافهة التي اذا اوردت⁷ اقبلت ان شاء الله عليها النفوس واحرزتها صدور الرسائل
 كاحسن ما تحرزده⁸ سطور الطروس⁹ واما الاشارة الى قوله⁷ تعالى وما كنا معذبين حتى
 نبعث رسولا فما على هذا النسق من الود ينسج ولا على هذا السبيل ينهج بل لفضل
 المتقدم⁶ في الدين ونصره عهود⁹ ترعى وافادات تستدعى وما برح الفضل للأولوية¹⁰ وان

1-1. Man. omet; restitué d'après l'*Histoire de Kalaoun*. — 2. Man. رشم. — 3. Man.
 او لم. — 4. لا بد وان نحكم. — 5. لا بد ان يعقد ونحكم. — 6. Man. et *Histoire de Kalaoun*.
 قد نحلها. — 7. Man. اوردت. — 8. Man. سحرز. — 9. Dans l'*Histoire de Kalaoun*.
 الاشارة على الاستعداد بقوله. — 10. Man. الافضل المتقدم. ce qui n'offre aucun
 sens; dans l'*Histoire de Kalaoun*. المتقدم. — 9. Man. نصره عهود. — 10. Man. للأولوية.

a d'autres actes qui doivent, d'une nécessité évidente, se conclure, et être solidement étudiés, par la voie desquels se contractent les traités d'alliance.

« Nous vous avons fait porter de vive voix les conditions de ces traités qui, lorsqu'elles vous seront exposées, se trouveront agréées, s'il plaît à Allah, par l'esprit (de ceux qui les entendront), et qui seront conservées avec soin dans la mémoire des chefs de notre département des affaires étrangères¹, d'une façon aussi parfaite que dans les lignes tracées sur le papier. »

« Quant à ce que vous voulez dire en citant la parole d'Allah, qu'il soit exalté! « Nous n'avons jamais châtié (un peuple) avant de lui avoir adressé un prophète », c'est là un fait qui n'a aucun rapport avec les dispositions qui doivent assurer notre amitié, ni rien à faire avec ce que vous nous exposez². Mais, du mérite qui appartient à celui qui, le premier, est entré dans la Religion, et s'est consacré à sa défense, sont nés des droits (que ceux qui l'ont embrassée après lui doivent respecter), et des prérogatives dont il peut légitimement se prévaloir³. Et cette prééminence, qui est l'apanage de notre possession (de la priorité)⁴, n'est pas prescrite, même quand la pluralité vient s'adjoindre à l'unique primordial⁵. Si vous aviez considéré

1. Tel est le sens de الرسائل; *rasa'il*, ici, a le sens administratif de *Divan al-Insha*. — 2. Litt. « cette assertion ne se tisse pas avec cet arrangement de l'amitié, et elle ne suit pas ce chemin ». — 3. Kalaoun prétend, non sans raison, qu'appartenant à l'Islam depuis beaucoup plus longtemps que Sultan Ahmad, le prince de Perse devait lui témoigner plus d'égards protocolaires. — 4. La leçon de Moulazzal signifie : cette prééminence qui récompense notre priorité. — 5. Il y a dans cette phrase une réminiscence lointaine des théories des Soufis, sur l'Unité, l'Unicité, la Monéité, la Pluralité, d'Allah :

تسأهي العدد للواحد¹ الأول ولو تأمل مورد هذه الآية في غير مكانها لتروى² وتأول³ وعند ما انتهينا الى جواب ما لعله يجب عنه الجواب من فصول الكتاب سمعنا المشافهة التي على لسان اقضى القضاة قطب الدين فكان منها ما يناسب³ ما في هذا الكتاب من دخوله في الدين وانتظام عقده بسلك المؤمنين وما بسطه من معدلة واحسان مشكورة⁴ بلسان كل انسان * فالمنة لله على ذلك فلا نشبهها منه بامتنان وقد انزل الله على رسوله في حق من امتن باسلامه قل⁵ لا تمتوا علي اسلامكم بل الله يمتن عليكم أن هداكم للايمان * ومن المشافهة أن الله قد اعطاه من العطاء ما اغناه عن امتداد الطرف الى ما في يده غيره

1. Man. الواحد. — 2. Man. لتروى. — 3. Man. فكان مما يناسب. — 4. Man. مشكور. — 5. Man. omet قل.

les inconvenients qu'il y avait à citer ce verset dans un passage où il n'a rien à faire, certes, cela vous eût donné à réfléchir, et vous eussiez agi avec moins de précipitation.

« Comme nous allions nous mettre à répondre à certains paragraphes de votre lettre, qui, peut-être, eussent mérité qu'on leur répliquât, nous avons entendu les communications que vous avez chargé le plus pénétrant des juges, Kotb ad-Din, de nous faire de vive voix. Ce fut là un exposé qui confirma ce qui se trouve expliqué dans votre lettre sur votre conversion à la foi de l'Islam, sur le fait que vous êtes venu prendre votre place dans la communauté des vrais croyants, que vous avez répandu sur vos sujets la justice et les bienfaits qui attirent sur vous les bénédictions de tous les hommes.

« Louanges en soient rendues à Allah, sans qu'on y insiste plus longuement sur la reconnaissance qu'il vous en doit, car Allah a révélé à son Envoyé, au sujet de l'homme qui prétend se faire auprès de lui un mérite de son Islamisme : « Dis-leur ! Ne prétendez point m'obliger par votre Islamisme, car c'est au contraire Allah qui vous a comblés de ses faveurs, par ce fait qu'il a dirigé vos pas dans la route de la foi véritable ! »

« Parmi les communications verbales (qu'il nous a faites de votre part, le kadi Kotb ad-Din nous a dit) qu'Allah vous a gratifié de dons (tellement

Kalaoun veut dire « quand un deuxième Musulman vient se joindre au Musulman unique, qui existait avant l'époque de la conversion de celui qui est venu s'ajouter au plus ancien » ; cette logomachie signifie simplement que, même après sa conversion, le prince de Perse aurait dû avoir le tact de se souvenir qu'il n'avait pas toujours été musulman.

من ارض وماء فان حصلت¹ الرغبة في الاتفاق على ذلك² فالامر حاصل³ فالجواب ان
ثم امورا⁴ متى حصلت عليها⁵ الموافقة ابتنا⁶ على ذلك حكم المصاحبة والمصادقة ورأى
الله والناس كيف⁷ يكون تصافينا واذلال⁸ عدونا واعزاز مصافينا فكم من صاحب وجد
حيث⁹ لا يوجد الاب والاخ والقرابة¹⁰ وما تم أمر¹¹ هذا الدين واستحكم في صدور¹² الاسلام
الا بمظاهرة¹³ الصحابة وان كانت له رغبة مصروفة الى الاتحاد¹⁴ وحسن الوداد وجميل
الاعتقاد¹⁵ وكبت الاعداء والاضداد والاستناد الى من يشتد الامر به¹⁶ عند الاستناد فالرأى
اليه في ذلك¹⁷ ومن المشافهة انه ان كانت الرغبة ممتدة الامل الى ما في يده من ارض وماء

1-1. Man. المرغيد للمرافقة: il faudrait للمرافقة. — 2. Man. امر. — 3. Man. omet
اذلال; اذلال. — 4. Man. ابنتي: متى حصلت حصلت المرافقة وابتنا. — 5. Man. عليها. —
6. Lire حيث. — 7. Man. omet. — 8. Lire «صافرة» par
suite de la confusion du عس et de ط. — 9. Lire «صافرة» par
suite de la confusion du عس et de ط. — 10. Man. انجاد. — 11. Man. الاعتقاد. —
12. Man. يشد الأزريد.

extraordinaires) qu'ils vous permettent de ne point porter des regards d'envie sur les possessions d'autrui, sur terre ou sur mer, et que, partant, si nous avons le désir de conclure un accord sur cette base, c'est là une affaire réglée.

« Nous vous répondrons à ce sujet, que lorsque l'on s'accorde sur ces prémisses, c'est sur elles que se fonde l'ordre de l'amitié et de la sincérité. Allah et les hommes verront de quelle nature sera la sincérité des rapports^{*} fol 82 r. que nous entretiendrons, comment nous humilierons nos ennemis, de quelle façon nous glorifierons nos amis. Combien ne trouve-t-on pas d'alliés, alors que l'on ne trouve (pour se défendre) ni père, ni frère, ni parents!

« L'ordre de cette religion n'a pu arriver à sa perfection, elle ne s'est implantée d'une façon indéracinable dans le cœur des fidèles de l'Islam, que par l'assistance mutuelle que se sont prêtée les compagnons de Mohamad. Si vous êtes véritablement animé d'un vil désir d'arriver à l'unité absolue avec nous, d'entretenir avec notre personne des relations empreintes d'une amitié parfaite, de nous secourir du mieux qu'il sera en votre pouvoir, de réduire à l'impuissance nos ennemis et nos adversaires, de vous appuyer sur qui possède la force nécessaire pour vous soutenir, vous êtes le maître d'agir ainsi¹.

« Vous nous avez fait dire que vos ambitions ne s'étendent qu'au désir

1. Avec cette nuance « c'est ce que vous avez de mieux à faire. »

فلا حاجة الى انفاذ المتغيرين¹ الذين يؤذون المسلمين بغير فائدة تعود فالجواب عن ذلك انه اذا كَفَّ² كَفَّ العدوان وترك المسلمين وما لهم من ممالك سكنت الدهماء وحقت الدماء* وما أحقّه بان لا ينهى عن³ خلق ويأتى مثله ولا يأمر ببرّ وينتى⁴ فعله وقنغرطاي بالروم وهى بلاد فى ايدىكم وخراجها يجبى اليكم وقد سفك فيها وقتل⁵ وسبى وهتك وباع الاحرار وايى الآ التمادى على الاضرار والاصرار* ومن المشافهة انه اذا حصل التصمّم⁶ على ان لا تبطل هذه الغارات ولا تقتر عن هذه⁷ الاثارات فيعين⁸ مكانا يكون فيه اللقاء ويعطى الله النصر لمن يشاء فالجواب عن ذلك ان الاماكن التى اتفق فيها الملتقى

1. Il vaudrait mieux lire المغاوير. — 2. Man. كَفَّ. — 3. Dans l'*Histoire de Kalaoun* لا يند عن man. يانى: ce passage est une citation d'un hemistiche Montanabbi où يند عن sans ان, à l'impératif, est exact. — 4. Lire ينسى: يسى, avec la confusion de ت t et th ت, est pour ينشى, forme qui, avec la confusion du ث th et de ل s س, est pour ينسى; c'est là un exemple curieux d'une double faute de sabir. — 5. فكت dans l'*Histoire de Kalaoun*. — 6. Dans l'*Histoire de Kalaoun* التصميم. — 7. Man. ولا يغير هذه. — 8. Man. يعين.

de garder l'intégrité de vos possessions sur terre et sur mer : qu'en conséquence, vous n'éprouvez nul besoin d'envoyer des troupes à des conquêtes, qui font tout le mal possible aux Musulmans, sans qu'il en résulte aucune utilité. Nous vous répondrons que, si vous vous abstenez de toute agression¹, si vous laissez les Musulmans tranquilles, et leurs royaumes, les peuples trouveront le calme, et le sang cessera de couler à flots.

« Combien il est vrai qu'il ne faut pas défendre à autrui ce que l'on fait soi-même, ne pas commander aux gens d'agir pieusement, pendant que soi, on oublie de le faire! Khounghouradaï², dans le Roum, qui est un pays soumis à votre autorité, dont les impôts sont perçus en votre nom, a versé des torrents de sang; il a massacré les habitants, et il les a réduits en servitude; il a violé les femmes, et vendu les dames nobles comme esclaves; il s'est opiniâtrément refusé à ne pas continuer ses violences et ses crimes.

« Entre autres choses, il nous a été dit de votre part que vous avez l'intention bien arrêtée de ne point mettre un terme à ces expéditions, et de ne point faire cesser ces dévastations, qu'en conséquence vous déterminerez un endroit où nous nous rencontrerons, et qu'Allah donnera la victoire à qui lui conviendra³. Nous vous répondrons sur cet objet qu'il existe (dans ce monde)

1. Litt. s'il éloigne la main de l'hostilité, ce qui est une tournure, et une forme de pensée, plutôt persane qu'arabe. — 2. Il s'agit ici du fils d'Houlagou. — 3. Il se peut qu'il faille entendre : « ... que Kounghouradaï a l'intention de continuer ses brigandages, et qu'il déterminera un endroit où nous viderons notre querelle ».

للجمعان¹ مرة ومرة ومرة قد عاف مواردها² من سلم من اولائك القوم وخاف ان يعاودها فيعاوده مصرع ذلك اليوم فوقت اللقاء³ عامه عند الله⁴ فلا يقدر وما النصر الا من عند الله! لمن اقدر لا لمن قدر! ولا نحن ممن ينتظر فلتة ولا ممن له الى غير ذلك لفتة وما امر ساعة النصر الا كالساعة التي لا تأتي الا بغتة والله الموفق لما فيه صلاح هذه الامة والقادر على اتمام كل خير ونعمة⁵ وفيها توفى القاضى شمس الدين ابن خلكان وفيها استقرت الهدنة بين السلطان وبين اهل عكا مدة عشرة سنين⁶ والحمد لله وحده⁷.

1. Man. الملتقى للجمعين, lire الملتقى للجمعين dans l'*Histoire de Kalaoun*; les deux leçons sont équivalentes. — 2. Man. مرادها. — 3-3. Man. omet: rétabli d'après l'*Histoire de Kalaoun*. — 4-4. فلا يقدر dans le man. — 5. L'*Histoire de Kalaoun* omet النبي. — 6. Le man. ajoute ici ان شا الله تعالى. — 7. Lire عشر سنين.

des champs de bataille, sur lesquels se sont produites des rencontres entre nos deux armées, une fois, deux fois, trois fois. Les hommes de votre nation qui s'en sont tirés sains et saufs redoutent ces endroits, ils craignent d'y retourner, dans la terreur que la défaite de ces jours ne s'abatte de nouveau sur eux. Quant au jour où nous nous rencontrerons, c'est Allah qui seul en a la connaissance, et personne ne saurait le prévoir. La victoire ne vient pas d'un autre que d'Allah, elle vient pour celui en faveur duquel il l'a décidée, elle ne vient pas pour celui qui a cherché à s'en ouvrir les voies.

« Nous ne sommes pas de ceux qui attendent que les événements viennent les surprendre, ni, au contraire, de ces hommes qui scrutent le destin pour deviner leur cours. Allah n'a pas fait l'heure de la victoire autre que cette autre heure qui ne somme jamais qu'à l'improviste, sans qu'on l'ait attendue¹. Allah favorise son peuple de tout ce qui est pour lui le salut; il possède la puissance suprême pour accomplir tout bien et pour accorder toute grâce. »

Cette année, mourut le kadi Shams ad-Din ibn Khallikan. Cette même année, la trêve fut confirmée entre le sultan et la population de Saint-Jean d'Acre pour une durée de dix ans. Louanges en soient rendues à Allah, l'Unique!

1. L'heure de la mort.

وفي سنة اثنين¹ وثمانين وستمائة وصل الشيخ عبد الرحمان ومعه جمعا كثيرا² رسولا من عند السلطان احمد اغا وكان وصوله الى دمشق ليلة الثلاثاء ثاني عشر ذى الحجة فانزلوهم بقلعة دمشق واطلق له في كل يوم الف درهم نقرة وكان في صحبته مائة وخمسين نفرا³ وحضر في خدمته ابن التيتي⁴ وزير صاحب ماردين وكان هذا الشيخ عبد الرحمن له عند السلطان احمد اغا صورة كبيرة وكان يركب في سائر بلاد التتار بالجتز على رأسه وسير يقول ما ادخل الى بلادكم وامشى الا بالنهار والجتز على رأسي فلما

1. Lire اثنين. — 2. Lire كثير. — 3. Lire خمسون نفرا. — 4. Man. البيهقي
dans Nowaïri, man. arabe 1578, fol. 127 v°.

En l'année 682, le shaïkh 'Abd ar-Rahman arriva à Damas, accompagné d'une suite nombreuse, en qualité d'ambassadeur, envoyé par le sultan Ahmad Agha¹. Il arriva à Damas, au cours de la nuit du mardi, douzième jour du mois de Zillidjja; on fit descendre ces gens dans la citadelle de Damas; on assigna chaque jour à 'Abd ar-Rahman une somme de mille dirhams d'argent²; il était accompagné de cent cinquante personnes, et Ibn al-Taïti³, vizir du prince de Mardin, était au nombre des gens de sa suite.

Ce shaïkh 'Abd ar-Rahman jouissait d'un grand crédit auprès du sultan Ahmad Agha; il paradaît à cheval, dans toute l'étendue de l'empire des Tatars⁴, faisant porter le parasol⁵ au-dessus de sa tête. Il envoya dire (aux officiers du sultan d'Égypte): « Je n'entrerai point dans votre empire, et je n'y voyagerai point, à une autre condition que de le faire pendant le jour, le parasol porté au-dessus de ma tête. » Quand il parvint à l'Euphrate, on

1. Cet 'Abd ar-Rahman était le directeur de conscience de Sultan Ahmad; c'était lui qui l'avait incité à se convertir à l'Islam, et qui avait établi les bases de la paix avec le sultan d'Égypte (Nowaïri, man. arabe 1578, fol. 127 v°). — 2. Pour sa dépense journalière et sa nourriture, et 1.000 autres pour des frais divers (*ibid.*). — 3. Nowaïri *ibid.* donne à ce personnage le nom de Shams ad-Din Mohammad ibn al-Taïti, et dit qu'il était connu sous le titre de « Fils du vizir du prince de Mardin ». C'est ce personnage qui était déjà venu en mission au Caire en 681, voir page 499. Le général mongol Saundaghon صدداغور lire صدداغور, accompagnait également l'ambassadeur. — 4. La Perse. — 5. چتر, en persan چتر *tchitr*; le parasol, porté au-dessus de la tête d'un personnage, était, comme en Chine, le symbole tangible de la royauté; il était infiniment rare qu'un souverain en concédât l'usage à un sujet, Nowaïri *ibid.* ajoute qu'Abd ar-Rahman avait des silahdars et des djamadars, comme Ahmad Agha lui-même, ou le sultan d'Égypte. Il comptait bien se promener avec le même cérémonial dans l'empire des Mamlouks que dans l'Irak; mais, quand il fut arrivé à al-Bira, qui était sur les marches des deux Etats, l'émir égyptien Djamal ad-Din l'en empêcha.

وصل الى الفراءا سيروا اليه من حلب جمال الدين اقوش الفارسي في عسكر من حلب يتلقوه: فلما عدى الفراءا الى ناحيتهم ساروا به في الليل فاراد الرجوع فلم يمكنوه واغافلوا عليه بالقول ولم يسكنوه من رفع الجتر واقام الى سنة ثلاث وثمانين وستمائة وسياتي ذكره ان شاء الله تعالى²

1. Lire الثروات. 2. A partir de cet endroit, il existe dans le manuscrit une lacune considérable qui comprend presque tout le règne de Kalaoun, de 682 à 688.

lui envoya d'Alep Djamal ad-Din Oughoush al-Farisi, à la tête d'un détachement de troupes d'Alep, pour aller le recevoir (à son entrée sur les terres de Kalaoun).

Quand le shaikh 'Abd ar-Rahman eut traversé l'Euphrate pour passer sur les terres égyptiennes, (les soldats de Djamal ad-Din) le firent voyager pendant la nuit; il voulut s'en retourner (dans l'empire mongol), mais ils ne lui en laissèrent pas les moyens; ils le traitèrent grossièrement, et ne lui permirent point de faire porter le parasol au-dessus de sa tête. Il resta (à Damas) jusqu'en l'année 683, et le reste de son histoire sera raconté plus loin, s'il plaît à Allah, le très-haut '.....

Au mois de Moharram de l'année 688¹, le sultan ai-Malik al-Mansour

1. On ne permit à personne de voir 'Abd ar-Rahman, ni de lui parler; il resta emprisonné dans la citadelle, jusqu'à ce que Kalaoun vint à Damas, en l'année 683 (Nowaïri, *ibid.*). A partir de cet endroit, il y a une lacune importante dans le manuscrit. — II-II Toute cette partie, jusqu'au commencement du feuillet 84 r°, où reprend le texte de Moufazzal, est restituée d'après la chronique de Nowaïri (man. arabe 1578, folios 115 r°-117 r°), qui est la source de Moufazzal. Les Croisés enlevèrent Tripoli aux khalifes fatimites, le 10 juin 1109: l'expédition avait été lancée par Raymond, comte de Saint-Gilles et de Toulouse, qui mourut le 28 février 1105, au Mont Pèlerin (Mons Peregrinus, qu'il avait fait construire en face de Tripoli: «... cui successit nepos ejus. Willelmus Jordanis, in eadem obsidionis sollicitudine, in quo opere usque ad adventum comitis Bertrami satis strenue viriliterque desudavit », dit Guillaume de Tyr *Historiens Occidentaux des Croisades*, tome I, page 452). Ce Guillaume Jordan, comte de Cerdagne, est le السرداني de Moufazzal, le السرداني de Nowaïri. Bertrand, fils aîné de Raymond (1109), fut nommé comte de Tripoli par les Croisés, le jour même où ils entrèrent dans la place (*ibid.*, 469), et il ajouta bientôt à ses domaines ceux de son cousin, le comte de Cerdagne. Il eut pour

partit du Caire, laissant dans cette ville, pour y gouverner en son nom, son fils, al-Malik al-Ashraf Salah ad-Din Khalil; il se dirigea vers Damas, où il fit son entrée, le treizième jour du mois de Safar; il en repartit, le vingt de ce même mois, pour aller assiéger Tripoli. La ville se rendit, le quatrième jour du mois de Rabi' premier, après un siège de trente-quatre jours.

En l'année 495, Saint-Gilles vint assiéger Tripoli; il s'appelait Moembot مومبوت (= Boémoud), ce nom signifiant « heureux », et Saint-Gilles étant le nom de la ville dont ce personnage était originaire. Saint-Gilles mourut devant la place en 500, et il fut remplacé dans le commandement des Francs par as-Sordani. Les Francs s'emparèrent de Tripoli, le mardi, troisième jour du mois de Zillidjja 502, après un siège qui avait duré sept années et quatre mois; as-Sordani régna sans conteste sur la ville¹¹ jusqu'au moment où arriva un vaisseau des pays de l'Occident. Il se trouvait dans ce navire un

successeur, en 1112, son fils Pons, à qui succéda, en 1137, Raymond, dont le fils, Boémoud II, assassiné par les Bathéniens en 1151, laissa la couronne à Raymond II, qui fut battu et fait prisonnier, le 10 août 1163, par Nour ad-Din, lequel ne le relâcha qu'en 1171 (*L'Art de vérifier les dates*, tome I, pages 638 et ssq.). Le récit de Nowari et de Moufazzal diffère, comme on le voit, sensiblement de celui de Guillaume de Tyr, qui a servi de base à l'auteur de *L'Art de vérifier les dates*.

جماعة شيوخ من اصحاب ابيه يخدمونه² فحضروا عند السرداني³ وقالوا له هذا ولد سنجيل¹ الملك وهو يريد مدينة والده فقام السرداني⁴ ورفسه برجله فرماد من على السرير واخرجه فاخذوه اصحاب سنجيل¹ وطافوا به على الفرنج والفرسان فرحموه وتذكروا الايمان الذي⁵ لابيهم وقالوا اذا كان في غد احضروه ونحن جالس عند السرداني³ فلما حضروا وخاطبوه فيه قام الفرسان كلهم على السرداني³ واخرجوه من المملكة وسلموها للصغير فاقام مالكةا الي ان قتله بروج⁶ في يوم الاحد رابع رجب سنة احدى وثلاثين

1. Le man. écrit toujours سنجيل; سنجكت dans Nowaïri man. arabe 1578, fol. 117 r° et 1579, fol. 24 r°. — 2. Man. يدوران; يدوران dans l'autographe de Nowaïri (man. 1579, fol. 24 r°); دوران dans le man. 1578, fol. 117 r°. — 3. Man. السرداني; dans Nowaïri السرداني, transcription de Jordanis. — 4. Man. السرداني. — 5. Lire التي. — 6. Man. بروج; dans l'autographe de Nowaïri بروج. Nowaïri raconte cet événement en ces termes : حتى قبله بروج وذلك في يوم الاحد لاربع خلون من شهر رجب سنة احدى وثلاثين وخمس مائة وصل اكثر اصحابه واسر بطرس الاثوري احدى.

enfant, qui était l'un des fils de Saint-Gilles, et qui se nommait Batran¹; il * fol. 84 r°.
était accompagné d'un certain nombre de vieillards qui avaient été les officiers de son père, et qui étaient à son service.

Ces personnages se rendirent chez as-Sordani, et ils lui dirent : « Voici le fils du roi Saint-Gilles, qui veut la ville de son père. » As-Sordani se leva, le repoussa d'un coup de pied, le jeta du haut de l'estrade sur laquelle le trône était dressé, et le fit mettre à la porte. Les officiers de Saint-Gilles partirent avec le jeune prince; ils allèrent trouver les Francs et les chevaliers², qui eurent pitié de lui, et qui se ressouvirent des serments qu'ils avaient prêtés à son père.

Ils leur dirent : « Dès demain, amenez le prince; nous serons réunis chez as-Sordani. » Quand les officiers de Saint-Gilles se furent présentés chez as-Sordani, lorsqu'ils lui eurent fait un discours au sujet du jeune prince, les chevaliers se révoltèrent tous contre as-Sordani; ils le chassèrent du royaume, et ils le donnèrent au jeune homme. Celui-ci en garda la souveraineté jusqu'au jour où Barvadj le tua, le dimanche, quatrième jour du mois de Radjab de l'année 531.

1. Bertrand. — 2. Il est difficile d'imaginer la différence d'état que l'auteur établit entre les Francs et les chevaliers.

وخمس مائة* وقتل أكثر اصحابه واستخاف في طرابلس¹ ولده القمص بدران فاسره الاتابك زكى وضايقهم فصالحه الملك على تسليم حصن بعزين واستخلص القومص صاحب طرابلس وجميع الاسرى وعاد القومص الى طرابلس واقام بها حتى وثب عليه الاسماعيية فقتلوه* فتولى بعده ولده ريمند وهو صبي وحضر الحرب مع الفرنج فكسر¹ الملك العادل نور الدين الشهيد الفرنج على حارم وقتل منهم مقتلة عظيمة وقتل القمص في الجملة وذلك في سنة تسع وخمسين وخمس مائة* فيكون بين ما ملكوها الفرنج وعودها للمسلمين مائة اربعة وعشرين سنة* واربعة شهور واحد عشر يوما ومن عجيب الاتفاق ان الفرنج اخذوها من المسلمين يوم

1-1. Man. ولده القمص فلم يزل ملكها الى ان كسر. le texte est restitué d'après l'autographe de Nowari, man. 1579, fol. 24 r°, dans lequel on lit : فاسره اتابك زكى بعزين فاسره اتابك زكى. — 2. Lire رابع وعشرين سنة حتى ريمند

La plupart de ses officiers furent tués; il laissa comme successeur, à Tripoli, son fils, le comte Badran; Fatabek Zengui le fit prisonnier, puis il réduisit (les Franes) à la dernière extrémité (dans Ba'rin). Le roi (de Jérusalem) fit la paix avec Zengui, à la condition de lui livrer la forteresse de Ba'rin¹. Le comte, seigneur de Tripoli, recouvra la liberté, ainsi que tous les prisonniers; il s'en retourna à Tripoli, où il demeura, jusqu'à ce qu'il fut attaqué par les Ismaïliens, qui le tuèrent.

Après lui, régna son fils, Raymond, qui était un jeune homme, et qui marcha à la guerre avec les Franes. Al-Malik al-'Adil Nour ad-Din, le Martyr, battit les Franes à Harin, et il leur tua un nombre considérable de soldats; le comte fut tué avec ses hommes d'armes. Cela se passa en l'année 559.

Le temps qui s'écoula entre l'époque à laquelle les Franes s'emparèrent de Tripoli, jusqu'au moment où cette ville retourna en la possession des Musulmans, est de cent vingt-quatre ans, quatre mois et onze jours. Comme coïncidence extraordinaire, il se trouve que les Franes prirent cette ville aux Musulmans, un mardi, et que ce fut également un mardi qu'elle revint en la puissance des sectateurs de l'Islam. (Lorsqu'elle fut conquise par les Franes), elle obéissait au khalife d'Égypte, et ce fut quand elle fut enlevée

1. Zengui, dit Nowairi man. arabe 1578, folio 117 r°, fit prisonnier Badran, alors qu'il combattait avec le roi فلكت بن فلكت de Jérusalem. Foulques, fils de Foulques فلكت بن فلكت, près de la forteresse de Ba'rin. Le roi et une partie de ses troupes se réfugièrent dans Ba'rin, où Zengui les assiégea, et les serra de près; le roi fit la paix avec Zengui, à condition de lui livrer Ba'rin.

الثلاثاء وعودها الى المسلمين يوم الثلاثاء وأمرها يومئذ الى خليفة مصر وفتحها الان ملك مصر والحمد والمنة لله تعالى قال * المؤرخ ثم ان السلطان بعد خراب طرابلس مر بتجديد مدينة عند حصن ابن صنجيل¹ وهو على ميل من طرابلس فبنيت المدينة هناك وسكنها الناس. ولما كان السلطان منازل طرابلس قدم عليه رسل صاحب سيس وطلبوا مرضاة السلطان وأنهبوا ان صاحبهم داخل في جميع ما يرسم له به فخلع عليهم وعزفهم انه يسلم مرعش وباهسنا² ويقوم بالقطيعة على العادة مع عدة اقتراحات أخر وتوجهوا³ ثم بعد الفراغ من امر طرابلس عادت الرسل والسلطان نازل على حمص بهدنة جليلة واعتذارات عن تسليم مرعش وبهسنا⁴ وأنه لا يسكنه تسليمها بسبب التتار وبذل للسلطان عوضها جمل كبير⁵.

1. Man. عسجيك. — 2. Lire بهسنا. — 3. Lire كسرا, ou كبيراً.

aux Francs) le roi d'Égypte qui s'en empara. Louanges et grâces en soient rendues à Allah, le très-haut.

L'historien a dit : Ensuite, le sultan, après avoir fait raser Tripoli, ordonna d'édifier une nouvelle ville, auprès de la forteresse du fils de Saint-Gilles, laquelle se trouvait à un mille de Tripoli. On construisit une cité dans cet endroit, et les gens vinrent l'habiter. * fol. 84 v°.

Tandis que le sultan était occupé au siège de Tripoli, des ambassadeurs du prince de Sis¹ vinrent le trouver, (ils implorèrent sa miséricorde)², et firent tout leur possible pour obtenir son agrément; ils portèrent à sa connaissance que leur maître était disposé à entendre tout ce que le sultan lui ordonnerait. Le sultan leur remit des vêtements d'honneur; il les avertit que le seigneur de Sis devrait lui livrer les villes de Mar'ash et de Bahasna³, qu'il resterait à al-Kati'a, suivant le statut antérieur, mais avec un certain nombre de conditions nouvelles⁴. Les ambassadeurs se retirèrent.

Ensuite, quand le sultan fut venu à bout de la résistance de Tripoli, les ambassadeurs s'en revinrent, et trouvèrent le sultan campé à Homs; ils apportaient le projet d'une trêve entièrement satisfaisante, et des excuses de ne pouvoir livrer Mar'ash et Bahasna, alléguant qu'il était absolument impossible au roi d'Arménie de disposer de ces deux villes, à cause des Tatars⁵. Le prince de Sis, en compensation, versa au sultan une somme d'argent considérable.

1. Le souverain de la Petite Arménie. — 2. Dit Nowairi. — 3. Laquelle était l'objet de réclamations constantes de la part des Égyptiens, et vaines. — 4. Le texte de Nowairi porte : *وطلب منهم السلطان تسليم مرعش وبهسنا والقيام بالقطيعة على العادة* (man. arabe 1579, fol. 71 r°). — 5. Il est évident que les Mongols ne pouvaient tolérer

وفي سنة تسع وثمانين وستمائة للهجرة طلب السلطان سنقر الاعسر من الشام وقال له
 ائما وليتك شاة الدواوين بالشام الا حتى تنهض في مصالحى وتحصل الاموال فالتزم ائه يحمل
 في كل يوم الى بيت المال عشرين الف درهم فخلع عليه وسقره الى الشام وكتب على
 يده تذاكر واطاف اليه شاة الشام بكماله مع بلاد حلب وسائر الحصون وايضا شاة ديوان
 الجيوش بالشام* وفيها رسم السلطان لعز الدين الافرم بالتوجه الى دمشق وتجهيز المجانيق
 والزررخانة لاجل حصار عكا فانه لما وصل الى ديار مصر اقام مدة والاخبار* ترد عليه * fol. 85 r.
 ان الفرنج الذين بعكا قد نكثوا المهادنة وقتلوا في عكا جماعة من المسلمين من التجار
 وغيرهم فعند ذلك تجهز السلطان وخرج بالجيش جميعه طالب عكا¹ وذلك في الثامن عشر

1. Lire de préférence عكا الى عكا.

En l'année 689 de l'hégire, le sultan fit venir de Damas l'émir Sonkor al-A'sar, et lui dit : « Je t'ai nommé inspecteur des services de l'administration à Damas pour que tu t'occupes exclusivement, et avec zèle, de mes affaires, et pour que tu fasses rentrer les impôts. » Il lui imposa l'obligation de faire entrer chaque jour dans le trésor une somme de vingt mille dirhams, puis, il lui remit un vêtement d'honneur, et le renvoya à Damas. Le sultan écrivit de sa propre main les rescrits (l'investissant de ces fonctions); il ajouta à sa charge celle d'inspecteur de la Syrie, dans sa totalité, en y comprenant le pays d'Alep, et toutes les forteresses; il le nomma également inspecteur des bureaux militaires en Syrie.

Cette même année, le sultan envoya à 'Izz ad-Din al-Afram un rescrit lui enjoignant de se rendre à Damas, et de préparer les balistes et les arcs, pour aller faire le siège de Saint-Jean d'Acre. Quand le sultan s'en revint (de Syrie) en Égypte, il demeura dans cette contrée pendant un certain temps; il y reçut des nouvelles lui apprenant que les Francs qui résidaient à Saint-Jean d'Acre avaient rompu la trêve (qu'il leur avait concédée), et qu'ils avaient massacré dans cette ville un certain nombre de Musulmans, tant marchands, qu'autres personnes. Quand le sultan eut reçu ces nouvelles, il fit ses préparatifs de départ, et se mit en route avec toute l'armée, pour gagner Saint-Jean d'Acre, cela, le dix-huitième jour du mois de Shavval de cette année; il vint camper devant la mosquée de Tibn.

que leur vassal, le roi d'Arménie, cédât à leur ennemi les deux villes de Mar'ash et de Bahasna, qui étaient deux camps retranchés, lesquels couvraient la frontière de leur empire; ces deux villes, aux mains des sultans du Caire, auraient reporté leurs bases, d'Alep, sur les premières lignes de défense des Mongols.

من شوال من هذه السنة ونزل بظاهر مسجد التبن¹ ذكر وفاة السلطان الملك المنصور قلاوون قال المؤرخ² فلما نزل مسيد التبن³ تشوش واقام كذلك تسعة عشر يوما الى يوم السبت سبع ذى القعدة توفي الى رحمة الله تعالى وكان ولده الملك الاشرف حاضرا فركب من ساعته وطاع الى القلعة ووقف طرنتاي ورفع الخزانة وركب الجيش جميعه الى ان طاع القلعة قال المؤرخ كان مدة مملكته احدى عشر سنة وثلاثة اشهر ويومين وذلك لتسام احد واربعين سنة وستة شهور وعشرين يوما⁴ للدولة التركيبية ثم تسلطن ولده الملك الاشرف⁵.

الثامن من ملوك الترك السلطان الملك الاشرف صلاح الدين خليل ابن الملك

1. Man. مسجد التبن. — 2. Le manuscrit omet المؤرخ. — 3. Man. مسيد التبن; lire مسيد; مسيد, pour مسجد, dépasse comme vulgarité et comme forme de sabir tout ce qu'on a coutume de voir; c'est de même que les paysans persans prononcent également *mèsqied* le mot *masdjid*, et Dèlè le nom du Tigre. Didjla; la Masdjid al-Tibn était la première étape sur la route de la Syrie; مسجد التبن correctement dans Nowairi man. arabe 1579, fol. 75 verso. — 4. Lire حاضرا. — 5. Lire احدى واربعين سنة وستة شهور وعشرين يوما.

Récit de la mort du sultan al-Malik al-Mansour Kalaoun. Quand le sultan s'en vint camper à la mosquée de Tibn, il se sentit très mal à son aise, et il resta dans cet état pendant dix-neuf jours, jusqu'au samedi sept¹ du mois de Zilk'ada, où il mourut. Son fils, al-Malik al-Ashraf, était présent. Il monta à cheval sur l'heure, et se rendit à la Forteresse de la Montagne. (L'émir Hosam ad-Din) Douroumadaï arrêta l'expédition², enleva le trésor, et toute l'armée se mit en selle pour monter à la Forteresse.

L'historien a dit : La durée de son règne fut de onze années, trois mois, et deux jours, ce qui fit en tout quarante et un ans, six mois et vingt jours, pour la souveraineté des Turks. Après lui, régna son fils, al-Malik al-Ashraf.

Le huitième des rois des Turks fut le sultan al-Malik al-Ashraf Salah ad-Din Khalîl, fils d'al-Malik al-Mansour Kalaoun. Il monta sur le trône, le quinzisième jour du mois de Zilk'ada de l'année 689; il se rendit à cheval, en

1. 6. dit l'autographe de Nowairi man. ar. 1579, fol. 75 v°. — 2. Il était parti en Moharram pour le sud de l'Égypte, et il était arrivé jusqu'à Toukh Damnia^{طوخ دمنيا} en face de Kous; il avait battu les Arabes, et était rentré à la Forteresse de la Montagne; en sa qualité de vice-roi. Douroumadaï, Kalaoun étant mort, et Ashraf Khalîl n'étant pas proclamé, commandait en chef.

المنصور قلاوون كان جلوسه في الخامس عشر من ذى القعدة سنة تسع وثمانين وستائة وركب كجاري عادة الملوك من قلعة الجبل الى الميدان تحت القلعة بعد ان خلع على جميع الامراء والمقدمين والفضلاء والكبار واعيان الدولة بعد ان جددوا الايمان له ¹ وطاع من الميدان الى القلعة وقبض على طرنتاي وعلى كتبغا ² فاما ³ طرنتاي فانه قتله سرورا واحتاط على جميع موجوده في سائر البلاد وبقي في محبسه ثمانية ايام وهو ميت ثم اخرج من القلعة ليلة الجمعة سادس وعشرون ذى القعدة محمول ⁴ على جنوية الى زاوية الشيخ ابي السعود فغسله الشيخ عمر السعودي ⁵ وكفنه ودفنه بظاهر الزاوية فلما تسلطن

¹ fol. 85 v.

1. Man. كتبغا. — 2. Lire محمولا. — 3. Man. فغسله عمر السعودي الى زاوية الشيخ: le texte est restitué d'après l'autographe de Nowaïri, man. 1579, fol. 81 r.

grande pompe, comme cela était la coutume traditionnelle des monarques, depuis la Forteresse de la Montagne, jusqu'à l'Hippodrome, au-dessous de la Citadelle, après avoir remis des vêtements d'honneur à tous les émirs, commandants des troupes, kadis, grands personnages, et dignitaires de l'Etat, quand ceux-ci lui eurent renouvelé le serment de fidélité qui lui avait été prêté ¹.

Il remonta de l'Hippodrome à la Forteresse ², et fit arrêter (Hosam ad-Din) Dourounadaï et (Zaïn ad-Din) Guétuboukha ³. Pour ce qui fut de Dourounadaï, il le fit tuer sur-le-champ, et il confisqua tout ce qu'il possédait, dans tout l'empire. L'émir resta huit jours dans sa prison, alors qu'il était mort: on le sortit de la Forteresse de la Montagne, durant la nuit du vendredi, vingt-sixième jour du mois de Zilkâ'da, porté sur une claie, à l'ermitage du shaïkh Abous-So'oud. Le shaïkh 'Omar as-So'oudi lava le cadavre, l'enveloppa dans un linceul, et l'inhuma en dehors de l'ermitage. Quand Guétuboukha fut devenu sultan, il fit transporter le corps de Dourounadaï dans le collège que cet émir avait fait élever auprès de son hôtel dans la rue des fabricants d'arbalètes ⁴.

² fol. 85 v.

1. A la mort de son frère, al-Malik al-Salih, l'héritier présomptif (Nowaïri, man. ar. 1579, fol. 80 r.). — 2. Après la parade. — 3. Il manque dans le texte quelques mots signifiant: « il fit grâce de la vie à Guétuboukha ». Guétuboukha signifie en mongol « le taureau entier »; ce nom se trouve écrit كيتوبغا dans Rashid ad-Din. Ashraf Khalil avait une haine féroce contre Dourounadaï, et, par ricochet, contre Guétuboukha, qui marchait avec Dourounadaï (Nowaïri, man. 1579, fol. 80 r^e et v^e); mais le fait qu'il n'ordonna point la mort de Guétuboukha montre qu'il établissait certaines différences d'état entre ces deux émirs. 4. الى قرية النبي اسماها بالفاخرة بمدرسة النبي. « au monument funéraire qu'il avait fait construire au Caire,

كيتبغا نقله الى مدرسته التي بجوار داره بالبندقانيين : وحكى الامير نجم الدين ابو المعالى ان جملة ما اخذ له من دارد وحمل الى القلعة وانفق في الامراء والعساكر من الذهب ستماناة الف دينار مصرية ومن النقرة مائة وسبعين قنطاراً فنةً بالقنطار المصرى واخذ السلطان من مماليكه عدة كثيرة وفرق الباقي على الامراء ومن الخيل والحجورة والجمال

1. Man. كسغا. — 2. Lire قنطاراً سبعون.

L'émir Nadjm ad-Din Aboul-Ma'ali a raconté que la totalité de ce qui lui fut confisqué dans son hôtel, de ce que l'on transporta à la Forteresse de la Montagne, et de ce qu'on distribua aux émirs et aux troupes, fut, en monnaie d'or, six cent mille dinars égyptiens, et, en pièces blanches, cent soixante-dix kintars d'argent, dans le kintar de Misr¹. Le sultan prit pour lui un nombre considérable des mamlouks de Donroumadaï, et il distribua le reste aux émirs; il prit également un nombre de chevaux, de juments, de chameaux et de dromadaires, qu'il est impossible d'évaluer, ainsi qu'une quantité immense d'objets de cuivre incrusté d'argent², de vases d'argent,

dans un collège, dans la vicinité de son hôtel, dans la rue de la Place », dit Nowaïri *ibid.*, fol. 81 r°. La Khatt al-Bondokaniyyin, dit Makrizi, dans le *Khitat* man. 1732, fol. 27 v°, passe sur un terrain, ou, aux temps anciens, s'élevait l'écurie de al-Djoumaïza, la dernière des écuries des khalifes fatimites. Quand la dynastie des Fatimites fut éteinte, on perça des rues sur l'emplacement de ces édifices, on y construisit des maisons, et un marché, sur lequel on voyait, entre autres, des boutiques dans lesquelles on fabriquait des arcs d'arbalète, d'où son nom. *Bondok-an-i* est un adjectif dérivé de *bondok* « arbalète ». Le vendredi 15 Safar 754, cette rue brûla pendant que les gens qui y demeuraient étaient à la mosquée. La rue de la Place, Khatt al-Mistah, était entre la rue Khatt al-Malhiyyin خط المالحيين et la rue du petit marché du Sahib خط سربنتة صاحب : la Khatt al-Malhiyyin était elle-même entre la Vaziriyya et la khatt al-Bondokaniyyin, derrière la Dar ad-Dibadj *ibid.*, fol. 28 v°-29 r°. L'écurie de Djoumaïza était dans le voisinage du château occidental القصر الغربي; elle avait reçu son nom d'un grand sycomore جدمر *djoumaïz* qui s'y trouvait *Khitat*, man. 1731, fol. 382 v°.

1. Le kintar, dans les métrologies anciennes, pesait cent mines, soixante-quinze, dans la métrologie de l'époque achéménide; dans le système du dirham légal, ou de Misr, le kintar pèse cent ritl, c'est-à-dire 57 kilog. 420. — 2. ككفت, de كفت, qui est expliqué ainsi par Makrizi : الكفت هروما نطعم بد اوانى النحاس من الذهب والفضة. Quatre-mère, *Mamlouks*, II, 1, 114. note, ce qui caractérise nettement l'incrustation, à l'exclusion absolue du placage. Il s'agit ici des vases, candélabres de cuivre, casques, cuirasses, incrustés d'inscriptions en argent.

والهجن ما لا يقع عليه حصر ومن النحاس المكثت¹ والاونى الفضة² و³ صياغة الفرنج وحواصل غلال شينا كثيرا فسبحان من له الملك

ودخلت سنة تسعين وستائة والخليفة الحاكم بحاله وسلطان مصر والشام من دنقلة الى الفرات⁴ الملك الاشرف وخليفة المغرب بتونس ابي⁵ عبد الله محمد بن يحيى ابن السلطان محمد المقدم ذكره وصاحب اليمن الملك المظفر شمس الدين يوسف ابن الملك المنصور تقي الدين عمر بن على ابن رسول وصاحب مكة نجم الدين ابو نسي محمد بن ادريس ابن قتادة الحسنى⁶ والمدينة عز الدين جبار ابن شيخة الحسنى⁷ وصاحب الروم * fol. 86 r. غياث الدين كيخسروا⁸ ابن ركن الدين قليج ارسلان صورة وانما نواب التتار المتحكمين⁹ في البلاد لا سيما من حيث ولي البروانة فانه احيا بيت سلجوق وصاحب ماردين الملك المظفر قرارسلان ابن الملك السعيد ايلغازى⁸ الارتمى وصاحب حماة الملك المظفر

1. Man. النحاس الكثت. — 2. Lire الفضة. — 3. Man. omet. — 4. Lire الفرات. — 5. Lire ابي. — 6. Lire كيخسرو. — 7. Lire المتحكمين. — 8. Man. ايلغازى.

de pièces d'orfèvrerie fabriquées par les Francs, ainsi que des dépôts énormes de céréales. Louanges soient rendues à Celui qui possède la toute-puissance!

Au commencement de l'année 690, le khalife al-Hakim régnait, comme à son ordinaire; le sultan de l'Égypte et de la Syrie, de Dongola jusqu'à l'Euphrate, était al-Malik al-Ashraf; le khalife du Maghreb, à Tunis, Abou 'Abd Allah Mohammad ibn Yahya, fils du sultan Mohammad, dont il a été parlé plus haut; le souverain du Yémen était al-Malik al-Mouzaffar Shams ad-Din Yousof, fils d'al-Malik al-Mansour Taki ad-Din 'Omar, fils d'Ali, fils de Rasoul; le prince de la Mecque, Nadjm ad-Din Abou Nama Mohammad ibn Idris ibn Kattada al-Hasani; le prince de Médine, 'Izz ad-Din Djamraz ibn Shaha al-Hasani.

* fol. 86 r. Le souverain du pays de Roum était, nominativement, Ghiyas ad-Din Kaï-Khosrau, fils de Bokn ad-Din Kilitch Arsalan; en fait, c'étaient les généraux tatares qui exerçaient l'autorité dans ses États, surtout depuis que le parvana était parti pour l'autre monde, car c'était lui qui avait ressuscité le dynastie de Saldjouk. A Mardin, régnait al-Malik al-Mouzaffar Kara Arsalan, fils d'al-Malik as-Sa'id II-Ghazi, l'Ortokide; à Hamah, al-Malik al-Mouzaffar Taki ad-Din Mahmoud, fils d'al-Malik al-Mansour Nasir ad-Din Mohammad, fils d'al-Malik al-Mouzaffar Mahmoud ibn Shahanshah ibn

1. Le grand vainqueur.

تقى الدين محمود ابن المنصور ناصر الدين محمد ابن المظفر محمود ابن شاهنشاه ابن ايوب وملك الشرق بما ملكه التتار ارغون ابن ابغنا. وفي هذه السنة في عاشر المحرم نقل السلطان الشهيد الملك المنصور قلاوون من قلعة الجبل ودخلوا به من باب البرقية وصلوا عليه بجامع الازهر وحمل الى تربته ودفن بالقبة ونزل مع القبر بيدرا والشجاعى والحدود. وفيها في يوم الثلاثاء العشرين من المحرم وصل صاحب شمس الدين ابن السلوس من الحجاز على الهجن الى القاهرة واجتمع بالسلطان فلما كان اليوم الثالث من

1. Man. معد. - 2. Nowairi dit man. 1579, fol. 76 r° : *وادخل من باب الدوين وحمل على بالجامع الازهر ثم حمل عند الى الدوين ونزل فيرد الامير بدر الدين بيدرا والادمر تلم الدين ساجر الشجاعى*.

Ayyoub; le souverain de l'Orient, dans l'empire des Tatars, était Arghoun, fils d'Abagha.

Cette année, le dixième jour du mois de Moharram, on transféra le corps du sultan martyr ¹, al-Malik al-Mansour Kalaoun, de la Forteresse de la Montagne; on le fit passer par la porte Bab al-Barkiyya ², et on récita la prière sur son cercueil, dans la mosquée al-Azhar; on le porta ensuite dans le monument qu'il s'était fait construire, et on l'ensevelit sous le dôme; Baïdara ³ et ash-Shodja'i descendirent dans la fosse avec le cercueil, et on le scella dans son sépulcre.

Cette même année, le mardi, vingtième jour du mois de Moharram, le sahib Shams ad-Din ibn as-Sal'ous arriva du Hidjaz au Caire, monté sur un dromadaire, et il eut une entrevue avec le sultan.

Le troisième jour de son arrivée ⁴, il reçut les robes d'honneur lui con-

1. Kalaoun n'a aucun droit au titre de *shahid* « martyr », car il ne mourut point en combattant les Chrétiens, mais seulement à l'heure où il se disposait à l'aller faire, ce qui n'est pas la même chose. — 2. Cette porte, à ce que nous apprend Makrizi, dans le *Khitat* man. arabe 1731, folio 313 r°, était pratiquée dans la partie orientale de l'enceinte du Caire *من جهتها الشرقية*; deux autres portes se trouvaient percées dans le mur oriental du Caire, la Porte Neuve, al-Bab al-djadid, et la Porte Incendiée, al-Bab al-mahrouk. — 3. L'émir Badr ad-Din Baïdara al-Mansouri avait été investi des fonctions de vice-roi, quand Hosam ad-Din Dourounadaï avait été arrêté et condamné à mort. Nowairi, man. 1579, fol. 81 v°. Alam ad-Din Sindjar ash-Shodja'i était l'ennemi personnel de Dourounadaï; c'était lui qui avait perquisitionné chez Dourounadaï, après son arrestation. L'opération du scellement du cercueil de Kalaoun fut exécutée en la présence de Baïdara et d'ash-Shodja'i, en qualité de témoins. — 4. Le jeudi 22, dit Nowairi *ibid.*, fol. 83 r°. On lit, dans la marge du manuscrit, une note dont les extrémités des lignes ont été coupées lors de sa reliure, et dont Moufazzal

وصوله نزلت اليه الخلع بالوزارة وحكم ونفذ الاشغال من يومه وكتب تقليده محي الدين ابن عبد الظاهر بخطه وركب في دست ما ركبت الخلفاء في مثله وفي خدمته الامير بهاء الدين بغدى الدوادار الاشرفى والطواشى مرشد ورؤساء مصر والقاهرة وقضاها وحكامها* وفيها في سابع عشر صفر قبض السلطان على الامير شمس الدين سنقر الاشقر*
 * fol. 86 v.
 وعلى سيف الدين جريك¹ الناصرى وافرج عن كتبها ورد عليه اقطاعه* وفيها في سلخ صفر وصل الامير عز الدين الافرم الى دمشق المحروسة لتجهيز المجانيق والزردخانان² لاجل حصار عكا ونودى في جامع دمشق يوم الجمعة الغزاة الى عكا وشرع الناس من

1. Man. et Nowāiri (man. 1579, folio 86 recto) حررتك. — 2. Man. كسغا. — 3. Lire والزردخانان.

férant la charge du vizirat; il en exerça le pouvoir, et il expédia les affaires dès ce moment même. Ce fut Mohyi ad-Din ibn 'Abd az-Zahir qui écrivit de sa propre main le diplôme l'investissant de ces fonctions.

Shams ad-Din ibn as-Sal'ous parada à cheval, au milieu d'une pompe telle que celle qui entourait jadis les khalifes (fatimites); l'émir Baha ad-Din Boghdi, le dayaddar, mamlonk d'al-Malik al-Ashraf, marchait dans le cortège qui lui faisait suite, ainsi que le toashi Mourshid, les personnages importants du Caire et de Misr, les kadis et les magistrats de ces villes.

* fol. 86 v.
 Cette année, le dix-septième jour du mois de Safar, le sultan fit arrêter les émirs Shams ad-Din Soukor al-Ashkar et Saïf ad-Din 'Tchérîk¹ au-Nasirî, et il fit remettre en liberté Guétubonkba, auquel il rendit son fief.

Cette année, le dernier jour du mois de Safar, l'émir 'Izz ad-Din al-Afram arriva à Damas, la bien gardée, pour y préparer les balistes et les pares de munitions, en vue du siège de Saint-Jean d'Acre. Le vendredi, on proclama dans la grande mosquée de Damas l'expédition destinée à reprendre la ville aux Francs. Les soldats se mirent à faire sortir les balistes (de l'arsenal), et à les convoier, depuis l'un des dix premiers jours du mois de

avait copié le texte dans Nowāiri (*ibid.*, fol. 83 r°). Ce Shams ad-Din Mohammed ibn Fakhr ad-Din 'Othman ibn Abir-Ridja était un marchand de toile de Damas, qui sut s'immiscer dans les faveurs d'al-Malik al-Ashraf Khalil, et qui, postérieurement à 687, fut nommé inspecteur du divan de ce prince à Damas. Les faveurs dont Khalil l'accabla furent très mal vues du sultan Kalaoun. Le sahib Shams ad-Din, craignant pour sa vie, qui était très menacée, profita de l'époque du pèlerinage pour se rendre au Hidjaz: il s'y trouvait quand mourut Kalaoun (*ibid.*, folios 83-84; il revint immédiatement reprendre sa place auprès de son maître.

1. 'Tchérîk, en mongol, signifie « armée, guerrier ».

العسكر الاول من ربيع الاول في خروج المجانيق وحجرتها الى ناني عشر ربيع الاول تنجزات¹ وسافرت فاولها مع الامير عام الدين الدواداري الى يوم العشرين² من الشهر سافر الامير حسد الدين لاجين نائب الشام بالجيش الشامي³، ووصل الملك المظفر من حماة بزردخانة⁴ ورجالة كثيرة وفي يوم الاثنين رابع وعشرين ربيع الاول وصل سيف الدين ابن الطباخي وصحبته عسكر طرابلس وحصن الاكراد مع جميع حصون الساحل وصحبتهم مجانيق وزردخانة⁵ ورجالة كثيرة⁶ قال المؤرخ واما السلطان الملك الاشرف فانه عمل في ليلة الجمعة الثامن والعشرين من صفر بترية والدد بهم عظيم⁷ انفق فيه اموالا

ويكمل ذلك في يوم الخميس تالفي عسكر الشهر وسجد 1. Nowairi man. 1579, fol. 86 v°
 بها الامير عام الدين سنجر الدواداري احد الامرا بالسلم ثم فوجت على الامرا مندوس الى اليوم العشرين 2. Il faudrait 300000.
 3. Lire 400000. — 4. Lire 400000. — 5. Lire 400000. — 6. Nowairi *ibid.*, fol. 87 r° a plus simplement : هذا
 في رابع عشرين الشهر وصل سائر النواب وسجروا الى عكا هذا — 7. Lire 400000.

Rabi' premier, jusqu'au douze de ce même mois, date à laquelle on répartit ces pièces en batteries, et où elles partirent¹; le premier échelon partit avec l'émir Alam ad-Din ad-Davaddari, et cela se continua jusqu'au vingt de ce mois, date à laquelle l'émir Hosam ad-Din Latchin, gouverneur de Damas, se mit en route avec l'armée syrienne.

Al-Malik al-Monzaffar arriva de Hamah, avec des parez d'artillerie et de nombreuses troupes de pied. Le lundi, vingt-quatrième jour du mois de Rabi' premier, Saïf ad-Din Balaban at-Tabbakhî arriva, amenant avec lui les troupes qui tenaient garnison à Tarabolos, dans la Citadelle des Kurdes, ainsi dans toutes les places fortes du littoral de la Syrie; elles amenaient avec elles des balistes et des parez, ainsi qu'une infanterie nombreuse.

L'historien a dit : Quant au sultan al-Malik al-Ashraf², il fit célébrer, au cours de la nuit du vendredi, vingt-huitième jour de Safar, dans le monu-

1. Nowairi dit man. 1579, fol. 86 v° que les balistes furent réparties entre les émir commandants de 1.000 hommes, qui se chargèrent de les faire arriver à leur destination.
 — 2. Nowairi, *ibid.*, dit que, lorsque le sultan eut pris la résolution de marcher contre Saint-Jean d'Acre, il ordonna de rassembler les lecteurs du Koran, les juristes, les kadis, les notables, dans le monument de Kilaou; ces personnages passèrent la nuit autour du tombeau, occupés à lire le Koran; le sultan vint à l'aube, et, après avoir distribué aux assistants de l'argent et des habits, il remonta à la Citadelle. Cette cérémonie eut lieu en effet dans la nuit du vendredi, vingt-huit de Safar (*ibid.*, folio 87 r°).

عظيمة ونزل السلطان من القلعة لزيارة قبر والده وفرق في الفقراء والقرآء وعلى جميع
 * fol. 87 r. أهل المدارس والزوايا والربط جماعة كثيرة تتقدير خمسة وأربعين ألف درهم ومن الثياب¹
 نحو ألف ثوب². ثم سافر بالعساكر من الديار المصرية قاصدا لفتح عكا في ثالث ذي
 القعدة ونزل عليها وحاصرها إلى ثامن جمادى الأولى حصل حينئذ للعسكر تشويش عظيم
 بسبب حسام الدين لاجين نائب الشام وعلم الدين أبو خرص فإنه مسكهم وسيرا إلى دمشق
 بالحوطة عليهما وعلى توأهما. وكان قبل ذلك قد جاء الأمير علم الدين أبو خرص إلى

1. Lire الثياب: الثياب, pour الثياب, avec la confusion de ت, et ث, est une grossière
 faute de sâbir. — 2. Lire ثوب. — 3. Man. omet حينئذ. — 4. Il faudrait فاند مسكهم
 وسيرهما.

ment de son père, une grande cérémonie, pour laquelle il dépensa des
 sommes considérables. Le sultan descendit de la Forteresse de la Montagne
 pour aller prier sur la tombe de son père, et il distribua aux Soutis, aux
 lecteurs du Koran, à tous les religieux des collèges, des ermitages, des
 couvents, qui assistèrent à cette commémoration, une somme énorme, qui
 s'éleva à environ quarante-cinq mille dirhams, et environ un millier de
 vêtements.

* fol. 87 r. Ensuite, il quitta les provinces égyptiennes avec l'armée, dans le des-
 sein d'aller s'emparer de Saint-Jean d'Acre, le troisième jour du mois de
 Zilk'ada¹; il vint camper devant cette place, et il en poursuivit le siège
 jusqu'au huitième jour de Djoumada premier: à cette date, de grands troubles
 éclatèrent dans l'armée, par le fait de Hosam ad-Din Latchin, gouverneur de
 Damas, et de Alam ad-Din Abou Khirs. (Le sultan) fit arrêter ces deux
 généraux, et les envoya à Damas, sous bonne garde, et surveillés de près,
 ainsi que leurs officiers.

A une date antérieure, Abou Khirs était venu trouver Hosam ad-Din

1. Cette date est absolument impossible: le sultan assiste à la cérémonie au tombeau
 de son père le vingt-huit Safar page 539, et Nowâiri, *ibid.*, fol. 87 r°: il part du Caire,
 immédiatement, arrive à Damas, le dernier jour de Safar *ibid.*, fol. 86 v°: il repart
 pour Saint-Jean d'Acre, devant laquelle il vient camper, le jeudi, troisième jour du mois
 de Rabi' second *ibid.*, fol. 87 r°: le scandale dont Latchin est la cause éclate le huit
 Djoumada premier *ibid.*, fol. 92 r°, et le vendredi, dix-septième jour de Djoumada
 premier *ibid.*, fol. 87 v°, le sultan s'empare de Saint-Jean d'Acre. Nowâiri ajoute que
 le lendemain du jour où Khalil campa devant la ville, les balistes arrivèrent *ibid.*, fol.
 87 v°: il y en avait quatre-vingt-douze; l'on employa quatre jours à les mettre en
 batterie.

حسام الدين لاجين وقال له السلطان يريد يمسكك فهرب ثقاه واراد الهروب وكان نازلا
 المغرب من علم الدين الدواداري فركب وساق خلفه وردده وقال لا تكن سبب هلاك
 المسلمين فان الفرنج ان علموا بهربك خرجوا على المسلمين: فسمع منه ورجع فلما
 كان ناني يوم احضره السلطان واخلع عليه وطسده وطيب قلبه يومين ثم انه في اليوم
 الثالث مسكه وسيره الى صفد تحت الحوطة والترسيم ثم سيره من صفد الى مصر ذكر
 فتح عكا: كان نزول السلطان عليها يوم الخميس ثالث ربيع الاخر واستمر الحصار الى
 سادس عشر جمادى الاول ثم عزم السلطان على الزحف فرتب الكوسات على ثلثمائة

Latchin, et il lui avait dit : « Le sultan veut te faire arrêter ». Latchin lit partir ses bagages en toute hâte, et voulut prendre la fuite; il se trouvait alors campé dans le voisinage de l'émir Alam ad-Din al-Davaddari, qui monta à cheval, se mit à ses trousses, et le conjura de renoncer à son projet, en lui disant : « Ne provoque pas la perte des Musulmans, car, si les Francs viennent à apprendre ta fuite, ils feront une sortie contre nous ».

Hosam ad-Din Latchin écouta ses exhortations, et tourna bride. Le lendemain, le sultan le manda auprès de sa personne; il lui donna un vêtement d'honneur, calma ses inquiétudes, et le rassura pendant deux jours. Puis, le troisième jour, il le fit arrêter, et il l'envoya à Safad, sous bonne garde, et étroitement surveillé; ensuite, il le fit conduire de Safad au Caire¹.

Récit de la prise de Saint-Jean d'Acre. Le sultan s'en vint camper devant cette place, le jeudi, troisième jour du mois de Rabi' second, et le siège se prolongea jusqu'au seize de Djoumada premier². A cette date, le sultan décida de faire donner l'assaut; il fit charger les timbales sur trois cents chameaux³;

1. Moufazzal oublie de dire qu'Abou Khirs avait commencé par perdre Latchin dans l'esprit du sultan. — 2. « Contre les Musulmans » répète Moufazzal. Hosam ad-Din Latchin, en sa double qualité de gouverneur de Damas, et de commandant de l'armée syrienne, était l'un des généraux les plus considérables de l'armée égyptienne. Son exode n'aurait pas provoqué la débandade de toutes les troupes syriennes, mais il risquait de disloquer l'armée dont il avait le commandement, avant que Khalil ait eu le temps de parer ce coup. Il est certain que les Francs n'auraient pas manqué d'exploiter un tel incident s'il se fût produit. — 3. Il est dit plus haut, page 540, que le sultan envoya Latchin à Damas. — 4. Jusqu'au vendredi dix-sept, dit Nowari, page 540. — 5. Et il ordonna, ce que ne dit point Moufazzal, de les battre toutes ensemble, de manière à épouvanter les Francs. Nowari, man. arabe 1579, fol. 87 v°.

جبل ثم زحف عليها يوم الجمعة قبل طلوع الشمس سابع عشر الشهر ودقت الكوسات وطلعت المسلمين¹ على الاسوار² قال المقر الركبي بيبرس الداودار في تأريخه اننى كنت يومئذ اذذاك بالكرك فلما بلغنى امر هذه الغزاة واجتماع العساكر الاسلامية اليها من الاقطار والجهات وامر بنقل³ الزردخانات فنقات اليها تاقت نفسى لمباشرتها. فاستأذنت السلطان في الحضور فامر اى بالدستور فتجهزت اليها من الكرك واستبشرت بنجح الدرك واستصحبت من رجالها النافعين وجماعة من الحجارين والتجارين ومن علمت منه الاجتهاد والنفع فى الحصار والجهاد وخرجت متوجها فصادفت السلطان بغزة فرحب بى وتوجهت صحبته فنزلنا الى عكا واخذ الفرنج فى التأهب والاستعداد والجمع والاحتشاد وتواصلت

1. Lire المسلمين. — 2. Il faudrait lire الاسوار.

L'assaut fut donné le vendredi, avant le lever du soleil, le dix-septième jour du mois, l'on battit les timbales (toutes ensemble) et les Musulmans escadèrent les murailles de la ville.

* fol. 87 v. — Son Excellence Rokniem¹, Baïbars ad-Davaddar, a dit dans sa chronique : J'étais, à cette époque, à Karak; lorsque j'appris la nouvelle de cette guerre sainte, lorsque je sus que les armées de l'Islam se concentraient, venant de toutes les provinces et de tous les pays, pour aller attaquer cette ville, quand je comus l'ordre qui avait été donné de conduire devant ses murs des pare d'artillerie, lesquels y avaient été effectivement amenés, je me sentis pénétré d'un désir ardent de prendre part à cette campagne.

Je sollicitai du sultan la permission de faire cette guerre; il me fit la grâce de m'en envoyer l'ordre: je fis alors mes préparatifs pour me rendre de Karak à Saint-Jean d'Acre, et je me réjouis d'être arrivé au terme de mes desirs: je me fis accompagner des hommes de la garnison² qui pouvaient s'y montrer utiles, d'une troupe de tailleurs de pierre et de charpentiers³, ainsi que de tous les gens dont je connaissais le zèle, et les services qu'ils pouvaient rendre au cours d'un siège, et dans la guerre.

Je partis de Karak, et je rejoignis le sultan à Ghazac; il me réserva un accueil excellent, et je fis route en sa compagnie. Nous vinmes camper devant Saint-Jean d'Acre; les Francs prirent leurs dispositions, et se préparèrent à la lutte; ils réunirent des troupes, et mobilisèrent leurs forces; en même

1. Rokn ad-Dîn. — 2. De Karak. — 3. Dont les offices étaient requis pour pratiquer des beches dans les murs d'enceinte. Les carriers creusaient une galerie dans la muraille, et les charpentiers en étayaient les parois par des boisages; quand le travail était suffisamment avancé, on mettait le feu au boisage, et le mur s'éroulait.

الهم من حواء البحر النجد والامداد ونصبوا المنجنيقات واعادوا الآلات وحصنوا الاسوار واجتمع الديوية والاستار: وكان الوصول اليها والنزول عليها في الرابع من ربيع الاخر من السنة المذكورة ولما نزلناها لم يعنى¹ الفرنج بما شاهدوه من الكثرة بل لم تنزل ابوابها مفتوحة مدة الحصار لم تغلق ليلا ولا نهار² وصاروا يخرجون خارج السور ويقاتلون³ ورتب السلطان العساكر المنصورة في الزحف ورمتها المجانيق الاسلامية اياما فلم يوشر

1. Man. الاول. — 2. Lire لم يعنى. — 3. Lire يقاتلون.

temps, des secours et des renforts leur parvinrent par les routes de la mer. Ils mirent leurs balistes en batterie; ils disposèrent toutes leurs machines, et renforcèrent les fortifications de leur enceinte; les chevaliers du Temple et ceux de l'Hôpital se rassemblèrent.

Ce fut le quatrième jour du mois de Rabi' second¹ de l'année susmentionnée que l'armée musulmane vint camper devant Saint-Jean d'Acre, et qu'elle investit la place. Quand nous fûmes installés devant la ville, les Francs ne s'inquiétèrent nullement du spectacle qu'ils contemplaient, ni de la multitude de nos soldats; au contraire, les portes de Saint-Jean d'Acre restèrent grandes ouvertes durant toute la durée du siège, et elles ne furent fermées, ni pendant la nuit, ni pendant le jour. Les Francs faisaient des sorties au delà du mur d'enceinte, et livraient bataille.

Le sultan disposa ses troupes victorieuses pour l'assaut, et les balistes musulmanes battirent pendant plusieurs jours la ville de leur tir; cela ne produisit aucun effet, et les Francs ne furent nullement effrayés par ceux

1. Et non de Rabi' 1er, comme le texte de Monfazzal le fait dire à Rokn ad-Din Barbars: Saïf ad-Din Balaban at-Fabbakhi ayant, le 24 Rabi' 1er, amené des troupes qui devaient aller prendre part à l'attaque contre Saint-Jean d'Acre, ces troupes n'ont pu camper devant la place, le 3 ou le 4 Rabi' 1er, mais bien, le 3 ou le 4 Rabi' 2e. D'un autre côté, Nowaïri dit que le siège de Saint-Jean d'Acre dura quarante-quatre jours: or, il y a exactement ce nombre de journées entre le 3 Rabi' 2e et le 17 Djoumada 1er, date à laquelle Saint-Jean d'Acre tomba. Aboul-Fida, dans sa chronique *Historiens orientaux des Croisades*, tome I, page 163, dit qu'Asraf Khaïl vint camper devant Saint-Jean d'Acre dans les dix premiers jours de Djoumada premier, et que la ville fut prise le 17 Djoumada second. Bien qu'Aboul-Fida ait pris part à cette campagne, cette assertion est fatalement inexacte, puisque d'après Nowaïri, le sultan entra à Damas, le 12 Djoumada second *ibid.*, fol. 92 r°; il n'y a pas de doute que les copistes n'aient brouillé toutes ces dates. Le sultan arriva devant Saint-Jean d'Acre, avec sa garde, le trois du mois de Rabi' second, date indiquée par Nowaïri: l'armée arriva le lendemain, quatre, ce qui est la date donnée par Barbars.

اثرًا ولا رهبوا بمن رمى سهما ولا أحجرا ولم يزل الحال كذلك حتى رمى برجا من
 * fol. 88 r. ابرجتها التي بالقرب منها فطلعت إليه لاشاهده وأتأمله لعلى اطلع منه على مكان يكون
 للحيلة فيه مجال أو تغرة تلوح منها فرصة للرجال فوجدته مفردا عن السور وبينه
 وبين المدينة خندقا آخر وسور والسور الثاني مساط على البرج بحكم انه مفتوح مما
 يليه ولا يمكن احد الوقوف فيه فعمدت الى شئ كثير من اللبود فعمات منها ستارة كبيرة
 بمقدار بدنة البرج المكشوفة فاقمتها وسترت من يقف من خلفها سترا حمادا من تسلط
 السور عليه ثم تقدمت بملء مخالي الخيل ترابا وردهما في الخندق الذي يلي هذا البرج

1. Lire برج. — 2. Lire تغرة; تغرة, pour نغرة, est une faute de sabir, dont on a vu de nombreux exemples dans ce texte. — 3. Man. يلوح. — 4. Lire خندق. — 5. Le manuscrit porte من تسلط البرج عليه, ce qui rend la phrase incompréhensible, et ce qui est en contradiction avec ce que Baïbars dit plus haut, que le second mur dominait la tour.

qui leur lançaient des flèches, ou qui les accablaient de quartiers de roches¹. Cette situation dura sans modification jusqu'au moment où l'on tira sur
 * fol. 88 r. l'une des tours qui se trouvaient près de la ville. Je montai sur cette tour² pour l'examiner, et pour la regarder de près, dans l'idée que, peut-être, je pourrais découvrir de son sommet, un endroit dans lequel se trouverait un passage qui serait propre à favoriser le développement d'un stratagème, ou une brèche, qui permettrait à nos soldats de monter à l'assaut.

Je m'aperçus que cette tour était indépendante du mur de l'enceinte, qu'entre elle et la ville, il se trouvait un autre fossé, et encore un mur. Ce second mur commandait la tour, car celle-ci était ouverte dans la partie qui regardait le mur, et personne, dans ces conditions, ne s'y pouvait maintenir³. Je me procurai une quantité considérable de feutre, dont je fis fabriquer un grand bouclier de la dimension du front découvert de la tour, je le fis dresser debout, et je couvris ainsi ceux qui devaient se tenir derrière lui d'une protection qui les garantisse contre cette circonstance que le (second) mur commandait la tour.

Ensuite, je donnai l'ordre de remplir de terre les musettes des chevaux,

1. Il y avait deux sortes de ces engins : les uns tiraient de plein fouet d'énormes flèches, les autres lançaient des boulets de pierre sur une trajectoire d'une demi-parabole.
 2. Quand le tir des Musulmans l'eût rendue intenable pour ses défenseurs, plutôt que « je m'avancai vers... », ce qui est l'un des sens de اطلع. — 3. Le second mur qui dominait la tour étant aux mains des Francs, qui, de là, pouvaient en bombarder l'intérieur.

فلم يستتم بهار الخميس ثالث عشر جمادى¹ الاول الا وقد صار الخندق طريقنا متساوية ففرحنا على مدينة عكا زحفه ملات قلوب اهلها رعبا ورجفة. واتبع الله هذا الفتح فتوحا تيسرت اسبابها وتفتحت ابوابها ودلت للعساكر الاسلاميّة صعابها. ولنا يسر الله هذه الفتوح السعجلة وحصل المسلمون على هذه المآرب المسهلة عدت مع السلطان الى الديار المصرية واقمتها الى الآن. وفيها في يوم الاحد تاسع عشر الشهر جاءت البشارة بتسليم مدينة صور وهروب الفرنج منها باجمعهم وفي العشرين منه جاءت البشارة بتسليم صيدا وهروب اهلها. وفي الحادى والعشرين منه جرد السلطان شمس الدين بناء² المعروف بابن

1. Le manuscrit porte à tort ربيع. — 2. Il conviendrait de lire البناء.

et de les jeter dans le fossé qui était contigu à cette tour, de façon à le combler. La journée du jeudi, treizième jour du mois de Djoumada premier¹, n'était pas terminée que le fossé offrait déjà un chemin praticable. Alors, nous nous lançâmes à l'assaut de la ville d'un élan qui remplit d'effroi et de terreur le cœur de sa garnison.

Allah fit suivre ce triomphe d'autres succès qui nous permirent d'en poursuivre les avantages, qui firent ouvrir devant nous les portes de la ville, et qui montrèrent aux troupes musulmanes quelle avait été la difficulté de cette conquête.

Quand Allah nous eut gratifiés de ces victoires rapides², lorsque les Musulmans eurent ainsi atteint, aisément, ces avantages dont ils avaient un si pressant besoin³, je m'en retournai en Égypte avec le sultan, et j'y séjournai jusqu'à l'heure présente.

Cette même année, le dimanche, dix-neuvième jour du mois, on reçut les heureuses nouvelles de la reddition de la ville de Tyr, et de la fuite de tous les Francs qui y résidaient. Le vingt de ce même mois, on apprit heureusement la reddition de Saïda⁴, et l'exode de la garnison franque.

Le vingt et un de ce mois, le sultan fit partir Shams ad-Dîn al-Banna.

1. Et non Rabi' premier, comme le répète Moutazzad; il est visible que cette prouesse de Babars détermina la victoire du 17 Djoumada premier, et qu'elle ne la précéda que de quelques jours. — 2. L'émir fait allusion à la reddition des autres villes franques du littoral de la Syrie. — 3. De chasser définitivement les Chrétiens de la Terre Sainte. — 4. Saïda fut prise, ou plutôt sa dernière forteresse qui résistât encore, se rendit à l'émir Alam ad-Din Sindjar ash-Shodja'i, le samedi 15 Radjab. L'émir s'en revint à Damas sur les chevaux de la poste, mais il n'y trouva pas le sultan, qui venait de partir pour l'Égypte. Nowairi, man. arabe 1579, fol. 93 r°. Bairout fut conquise par Alam ad-Din Sindjar ash-Shodja'i, le dimanche 23 Radjab *ibid.*, fol. 93 v.

* fol. 88 v. المحفّدار امير جاندار لهدم مدينة صور قال المؤرّخ ونقل عن الشيخ عماد الدين الاصفهاني في تاريخه أنّ في سنة ثمانية عشر وخمس مائة هبت ريح حملت رمل الرصافة الى قلعة جعبر وفي تلك السنة فتحت الفرنج مدينة صور وكان واليها يسمى عزّ الدين

1. في سنة ثمانية عشر وخمس مائة.

connu sous le nom d'Ibn al-Mahaffdar¹, émir d'Jandar, pour démanteler la ville de Tyr. L'historien a dit² : Il a été rapporté, d'après ce que dit le shaïkh 'Imad ad-Din al-Isfahani dans sa chronique, qu'en l'année 518, une tempête s'éleva, qui transporta le sable d'ar-Rousafa³ jusqu'à la forteresse de Dja'bar⁴. Cette même année, les Francs s'emparèrent de la ville de Tyr. Le gouverneur de cette ville se nommait 'Izz ad-Din al-Banna⁵, vizir d'al-Mansour⁶, en Égypte, et il s'enfuit à Damas. Ensuite, la conquête de Tyr fut

1. Il a déjà été question, dans le texte de Moufazzal, de ce personnage qui combattit à Homs, page 494. Il était, comme l'indique assez son titre d'al-Banna, officier du génie. — 2. Cette histoire ne se trouve pas dans Nowaïri, et il est vraisemblable que Moufazzal l'a empruntée à la chronique de Barbars ad-Davadar. Des deux ouvrages historiques d'Imad ad-Din, le *al-Bark ash-Shami* comprenait le récit des événements des années 578-589; le *al-Fath al-Koufisi* commence en 583; il n'est point question de cette histoire dans le *al-Fath al-Koufisi*, à l'occasion du siège de Tyr par Saladin (Jan. 1193, fol. 42-49). Ibn al-Athir raconte que Tyr obéissait aux Fatimites, et qu'un gouverneur, nommé 'Izz al-Mouk, exerçait le pouvoir dans cette ville, au nom d'Afdhal, vizir du khalife al-Amir bi-ahkam Allah 516. Toghatéguin, prince de Damas, cédant aux instances de ses habitants, leur donna comme gouverneur un certain Mas'oud, tout en réservant la souveraineté des Fatimites, et en attendant que ceux-ci aient envoyé une flotte à Tyr. Mas'oud, en 518, fut capturé par les Égyptiens, emmené au Caire comme prisonnier, puis renvoyé à Damas. Sur ces entrefaites, le khalife fatimite céda Tyr à Toghatéguin, qui, lui-même, céda la ville aux Francs (*Historiens orientaux des Croisades*, tome I, p. 356-358). — 3. Localité située à 10 farsakhs de Wasith (Yakout, II, 788). — 4. Nom d'une citadelle célèbre dans l'histoire musulmane, sur l'Euphrate, entre Balis et Rakka, près de Siffin (Yakout, II, 84). — 5. Le manuscrit porte 'Izz ad-Din Taba^٦, qu'il faut, de toute évidence, corriger en Banna, puisque l'auteur insiste sur l'identité du nom de ce personnage avec le nom de Shams ad-Din al-Banna; il est clair que le sultan avait choisi un ingénieur^٦ pour le démantèlement de la place. Il y a quelque chose d'omis dans le texte de Moufazzal, soit par son fait, soit par la faute de son copiste, car le gouverneur de Tyr n'était point le vizir du khalife fatimite, mais un simple officier de ce vizir, comme le dit Ibn al-Athir. — 6. Le manuscrit porte Mamoun, ce qui est une erreur certaine; le khalife fatimite régnant était al-Amir bi-ahkam Allah Abou Ali Mansour, qui eut pour successeur, en 524, al-Haliz bi-din Allah Abou-Maimoun. Il n'y a pas en de Fatimite du nom de Mamoun; Moufazzal a confondu ميمون Maimoun, successeur d'al-Amir, avec Mamoun مأمون.

بناء¹ وزير المنصور² بمصر فهرب الى دمشق ثم كان فتوحها على يد الملك الاشرف صاحب مصر وهدمها على يد شمس الدين بناء³ امير جاندار فالعجب اتفاق الاسمين في امر صورته قال والذى⁴ استشهد من الامراء على عكا عز الدين ايبك العزى نقيب الجيوش المنصورة وجمال الدين اقوش الغتمى وبدر الدين بيليك⁵ المسعودى وعلاء الدين كشتغدى⁶ الشمسى وشرف الدين قيران السكزى ومن مقدمى الحلقة اربعة وجماعة قليلة من جملة العساكر المنصورة وكان مدة الاقامة عليها وحصارها اربعة واربعين يوما ثم دخل السلطان الى دمشق وسجنه صاحب شمس الدين ابن السلجوس يوم الثلاثاء ثانيا

1. Man. بنا; il faut évidemment lire البنا. — 2. Man. المامون. — 3. Lire البنا. — 4. Il faut lire الذين. — 5. Man. بيلكت. — 6. Man. كشتغدى.

effectuée par les armes d'al-Malik al-Ashraf, souverain de l'Égypte, qui la fit démolir par Shams ad-Din al-Banna, émir djandar. Ce qui est extraordinaire, c'est la coïncidence de ces deux noms dans l'histoire de Tyr.

L'historien a dit : Les émirs qui trouvèrent le martyr devant Saint-Jean d'Acre furent 'Izz ad-Din Aibek al-'Izzi, inspecteur des armées victorieuses, Djamal ad-Din Oughoush al-Ghatmi, Badr ad-Din Bilik al-Mas'oudi, 'Ala ad-Din Kishloghdi ash-Shamsi¹, Sharaf ad-Din Kiran as-Sakizi, quatre des commandants de la garde impériale, et un petit nombre de soldats des armées victorieuses. La durée pendant laquelle le sultan investit cette place, et l'assiégea, fut de quarante-quatre jours.

Le sultan fit ensuite son entrée à Damas, accompagné du salih Shams ad-Din ibn as-Sal'ons, le mardi², douzième jour du mois de Djoumada second; le jour même où il arriva à Damas, la charge de vice-roi³ de la Syrie fut confiée à l'émir 'Alam ad-Din Sindjar ash-Shodja'i⁴, en remplacement de Latchin. Le sultan lui concéda, en plus du fief qui appartenait à la vice-

1. Il fut transporté à Djaldjouliyya, et enterré dans cette localité (Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 87 v°). — 2. Le lundi 12 Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 92 r°; il rentra au Caire, le lundi 9 Sha'ban fol. 93 r°. — 3. *Naiib as-saltana*. — 4. En même temps, al-Malik al-Ashraf nommait Djamal ad-Din Oughoush ^{الفتح} al-Ashrafî, gouverneur d'al-Karak, en remplacement de l'émir Roku ad-Din Barbars al-Mansouri, le dayaddar, qui avait offert sa démission, et qui, comme on l'a vu plus haut, avait accompagné le sultan à Saint-Jean d'Acre (Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 92 r°). A la même date, le sultan destitua 'Alam ad-Din Sindjar Ardjavash du gouvernement de la citadelle, parce que cet émir l'avait traité de gamin; puis, il lui rendit ses fonctions en Ramadhan, et Ardjavash les conserva jusqu'à sa mort *ibid.*, fol. 92 v°. Latchin, comme on l'a vu plus haut, avait été arrêté, et envoyé prisonnier au Caire.

عشر جمادى الآخر وفي يوم دخوله تولّى نيابة السلطنة بدمشق الأمير علم الدين سنجر الشجاعى عوضا عن لاجين وزاده السلطان على اقطاع النيابة قرية خرتبا وهى من خواص قبرى الشام ولم تبرح فى خالص المملكة ورسوم له ان يطلق من الخزائنة بقامه مهما اختار من غير اعتراض * وفيها فى يوم الاحد ثامن عشر جمادى الآخر تولّى الاعسر شاد * fol. 89 r. الدواوين بالشام على عادته وذلك انه توصل الى الوزير ابن السلعوس وتزوج ابنته فاعاد الى مرتبته * وفيها يوم الاربعاء تاسع عشر رجب سافر السلطان من دمشق طالبا للديار المصرية وكان قبل ذلك قد وصلت بطاقة من الشجاعى بفتح بيروت وانه فتحها بالمخادعة وكذلك سلمت عثيثا¹ فى سادس عشر شعبان وكذلك انظرطوس وجبيل وخلي

1. Man. عليت; il est vraisemblable que Moufazzal avait écrit Atlit, avec sa confusion habituelle du ت et du ش.

royauté de Damas, le village de Khartaba¹, l'un des villages qui étaient la propriété particulière du sultan en Syrie, et qui n'avait jamais cessé de faire partie intégrante des domaines de la couronne. En même temps, le sultan signa un rescrit par lequel il prescrivait à cet émir que le trésor eût à ordonnancer ce qu'il lui conviendrait de demander, sur un simple papier signé de lui², sans qu'on fit rien pour lui créer un empêchement quelconque.

Cette même année, le dimanche, dix-huitième jour du mois de Djoumada second, al-A'sar³ fut investi de la charge d'inspecteur des bureaux de l'administration à Damas, ce qui était sa fonction habituelle. La cause en était que cet officier avait gagné les faveurs du vizir Ibn as-Sal'ous, qu'il avait épousé sa fille, et que le vizir l'avait fait réintégrer dans sa charge.

Cette année, le mercredi, dix-neuvième jour du mois de Radjab, le sultan partit de Damas pour retourner en Égypte; immédiatement avant son départ, il reçut une dépêche d'ash-Shodja'i, qui lui annonçait la prise de Baïrout, et qu'il s'était rendu maître de cette ville par une ruse de guerre. Ce fut de même que Athlith fut prise, le seizième jour de Sha'ban, puis Antartous et Djobaïl, de telle sorte que tout le littoral de la Syrie fut débarrassé des Francs.

1. Nowaïri ne donne pas ces détails. Yakout II, 416, parle d'une Kharibta, ou Kharimba, qui se trouvait en Égypte, laquelle n'a rien à voir avec Khartaba de Syrie; la lecture de ce nom est douteuse. — 2. Sans l'apostille du sultan. — 3. Shams ad-Din Sonkor al-A'sar venait d'être rendu à la liberté; il avait été révoqué antérieurement de ses fonctions, et mis en prison; Saïf ad-Din Toghan طوغان échangea la place d'inspecteur des bureaux pour celle d'inspecteur de la banlieue, qu'il tenait avant d'avoir remplacé al-A'sar, lors de sa disgrâce. Nowaïri, man. 1579, fol. 93 r°. — 4. Nom d'une forteresse

الساحل جميعه من الفرنج. وكان دخول السلطان الى القاهرة يوم الاثنين تاسع شعبان دخل من باب النصر وخرج من باب زويلة والمدينة مزينة احسن زينة وكان يوما مشهودا. وفيها في يوم الاربعاء ثامن عشر شعبان اخرج السلطان بدر الدين بيسرى من الاعتقال وكان له مدة تسع سنين معتقل واعاد اليه اقطاعه الذي كان بيده في زمان المالك المنصور وفيها في يوم الجمعة رابع رمضان اخرج الامير شمس الدين سنقر الاشقر وحسام الدين لاجين وركن الدين طقصوا¹ وشمس الدين سنقر الطويل من الاعتقال ورد اليهم اقطاعهم. وفيها تولّى القضاء القاضي بدر الدين ابن جماعة وفيها توفي سلامش ابن الظاهر

1. طقصر Lire.

L'entrée du sultan au Caire eut lieu le lundi, neuvième jour du mois de Sha'ban: il pénétra dans la ville par la porte de la Victoire, et il en sortit par la porte de Zavila¹; la ville était pavoisée de la façon la plus splendide, et ce fut un jour de grande fête.

Cette même année, le jeudi, dix-huitième jour du mois de Sha'ban, le sultan fit sortir de sa prison l'émir Badr ad-Din Baïsari, qui avait été détenu pendant neuf années², et il lui rendit le fief qui était en sa possession, au temps d'al-Malik al-Mansour (Kalaoun)³. Le vendredi, quatrième jour du mois de Ramadhan, le sultan fit sortir de leur prison les émirs Shams ad-Din Sonkor al-Ashkar, Hosam ad-Din Latchin, Rokn ad-Din Toghosou, Shams ad-Din Sonkor at-Tavil, et il leur rendit leurs fiefs.

Cette même année, le kadi Badr ad-Din (Mohammad) ibn Djama'a fut investi des fonctions de kadi suprême⁴, et Soulamish, fils d'al-Malik az-Zahir, mourut dans la ville de Constantinople⁵.

également nommée le « Château Rouge » الحصن الاحمر, qui avait été conquise par Saladin en 583 (Yakout, III, 616).

1. Pour monter à la Forteresse. — 2. Il avait été, en effet, emprisonné par Kalaoun tout au début de son règne. Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 94 r°. — 3. Nowaïri a reproduit dans sa chronique (man. arabe 1579, fol. 94 v.) le texte du rescrit par lequel al-Malik al-Ashraf ordonna l'élargissement de cet émir. — 4. En remplacement du kadi Taki ad-Din 'Abd ar-Rahman ibn Tadj ad-Din 'Abd al-Wahhab ibn Bint al-'azz (Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 96 r° et ssq.). Badr ad-Din était kadi et prédicateur à Jérusalem. Ce fut le vizir Ibn as-Sal'ous qui conseilla au sultan de porter son choix sur lui. Il arriva au Caire le lundi 14 Ramadhan *ibid.*, fol. 97 r°. — 5. Al-Malik al-Ashraf avait ordonné que l'on fit sortir du lieu de leur détention les deux fils de Baïbars, Khidr et Soulamish; il les envoya avec leur mère à Alexandrie, sous la garde de l'émir 'Izz ad-Din Aïbek al-Mausili, Postaddar; cet officier les conduisit à Constantinople, où ils furent admirablement reçus par l'empereur grec. La mère de Soulamish ne voulut

* fol. 89 v°. بمدينة اسطنبول * وفيها * هلك ارغون ملك التتار سقى واّتهموا المغل به اليهود وقبضوا على سعد الدولة وزيره والمستولى على سلطانه ولما مات ارغون واّتهموا به اليهود مال المغل على سائر اليهود فقتلوهم عن آخرهم ونهبوا جميع اموالهم وكانت اموالا عظيمة * واختلف كلمة التتار على الملك فمالت طائفة الى بيدوا¹ ولم يوافقوا على كيختوا² ثم وصل كيختوا³ الى الروم وجلس على التخت ثلاثة ايام * وكان قد وصل الخبر الى السلطان بذلك وهو في حصار عكا وكان ارغون قد عظم شأنه عند المغل منذ قتل عمه احمد اغا وكان شجاعا بطلا مقداما حسن الصورة سفاكا للدماء⁴ شديد البطش والكفر فأراح الله من شرّه وكفره *

1. Man. سعيد. — 2. Man. سدوا; lire بيدو, avec la suppression de l'alif adventive, comme dans طقتير. — 3. Man. لمختوا; lire كيختير. — 4. Man. كمختوا; lire كيختير. — 5. Lire سفاك الدماء.

* fol. 89 v°. Cette année, mourut Arghoun, roi des Tatars; il mourut empoisonné, et les Mongols accusèrent les juifs d'avoir commis ce crime; ils se saisirent de la personne de Sa'd ad-Daula, son vizir, qui dirigeait les affaires de son empire. Quand Arghoun fut mort, lorsque les Mongols acensèrent les juifs de cette catastrophe, ils se précipitèrent contre tous les juifs, ils les massacrèrent jusqu'au dernier, et ils pillèrent toutes leurs richesses, qui s'élevaient à des sommes énormes.

Les Tatars furent d'avis divergents (sur le choix de celui qui lui succéderait) dans la souveraineté; un parti ressentait de l'inclination pour Baïdou, et ne voulait pas de Guëïkhatou. Guëïkhatou se rendit alors dans le pays de Roum, et il s'assit sur le trône durant trois jours.

La nouvelle de ces événements parvint au sultan alors qu'il se trouvait occupé au siège de Saint-Jean d'Acre. Arghoun jouissait d'un grand prestige chez les Mongols, depuis qu'il avait assassiné son oncle, Ahmad Agha. C'était un prince vaillant, d'une bravoure à toute épreuve, d'un courage téméraire; il avait une figure agréable, mais il aimait à verser le sang; de plus, il était d'une intolérance extraordinaire, et il professait l'infidélité la plus absolue¹. Allah délivra le monde de ses violences et de son idolâtrie.

pas que son fils fut enterré en terre chrétienne, et elle rapporta son corps en Égypte (Nowari, man. arabe 1579, fol. 93 v°).

1. Sultan Ahmad s'était toujours défié d'Arghoun, dont l'ambition ne cherchait pas à se dissimuler sous les voiles de la prudence; il tomba aux mains des partisans de ce

وفي سنة احدى وتسعين وستمائة في ليلة الجمعة حادى وعشرين ربيع الاول عمل بالمدرسة المنصورية¹ ختمة شريفة ومهم اتفق فيه اموالاً عظيمة ونزل السلطان الملك الاشرف باكر النهار² وزار ضريح والده وتصدق بشى كثير وطلع القلعة³ ذكر فتح قلعة الروم فلما كان يوم السبت ثامن ربيع الاخر توجه السلطان الملك الاشرف طالبا الى الشام بجميع العساكر ومحجته الصاحب شمس الدين ابن السلعوس ودخل الى دمشق يوم

1. Man. omet المنصورية. — 2. Lire اموال. — 3. Man. رادر النهار.

En l'année 691¹, dans la nuit du vendredi, vingt et unième jour du mois de Rabi' premier, on célébra dans le collège d'al-Malik al-Mansour une récitation entière du Coran auguste, et l'on y fit une cérémonie, pour laquelle il fut dépensé des sommes énormes². Le sultan al-Malik al-Ashraf descendit (de la Forteresse) de très grand matin; il vint prier sur la tombe de son père, il fit des aumônes considérables, puis il remonta à la Citadelle³.

Histoire de la conquête de Kal'at ar-Roum. Le samedi, huitième jour du mois de Rabi' second, le sultan al-Malik al-Ashraf se mit en route, se dirigeant vers la Syrie, à la tête de toutes ses troupes, et accompagné du sahib Shams ad-Din ibn as-Sal'ous. Il fit son entrée à Damas, le samedi, sixième jour du mois de Djoumada premier, et, le huitième jour de ce même mois, il fit distribuer de l'argent aux troupes égyptiennes et syriennes.

prince, qui le condamnèrent à mort, après un simulacre de jugement. Arghoun mourut, sinon empoisonné, du moins, la santé ruinée par les excès, et par une drogue qu'un sramana lui faisait prendre pour de l'amrita. D'après Wassaf, Sa'd ad-Daula, qui était juif, fut assassiné avant que son maître n'expirât. Les princes et les généraux mongols hésitèrent, en effet, après la mort d'Arghoun, entre les noms de Baïdou, de Gueïkhatou, et de Ghazan. Gueïkhatou était dans le pays de Roum, Ghazan dans le Khorasan. Baïdou à Baghdad. Il y avait longtemps que Gueïkhatou résidait dans le pays de Roum, qui était son apanage; il est inexact de dire qu'il s'y rendit après la mort d'Arghoun. Arghoun, en effet, était bouddhiste, d'un Bouddhisme farouche, ce qui ne l'empêchait pas d'avoir un juif comme ministre; il nourrissait le projet, qu'il eût exécuté, sans sa mort prématurée, d'anéantir l'Islamisme.

1. Le vendredi 14 Safar, un incendie éclata dans la Citadelle, dans les magasins, et anéantit beaucoup des objets qui s'y trouvaient (Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 99 v°). — 2. Le jeudi, onze, et non vingt et un, de Rabi' premier, dit Nowaïri *ibid.*, le sultan ordonna que l'on réunit les lecteurs du Coran, les juristes et les personnages officiels dans la al-Koubbat al-Mansouriyya, et on y lut tout le Coran. — 3. Le 29 Rabi' premier, le khalife fit un prône solennel dans la mosquée de la Forteresse, pour inciter les gens à la guerre contre les infidèles (Nowaïri, *ibid.*), en préparation de l'offensive contre Kal'at ar-Roum.

* fol. 90 r°. السبت سادس جمادى الاول وفي ثامن الشهر نفق في الجيوش المصريّة * والشاميّة * ووصل *
صاحب حماة ثم اعرض جيش الشام وسيّرهام امامه ثم توجه السلطان بجميع العساكر يوم
الاثنين سادس عشر جمادى الاول ودخل حلب في الثامن والعشرين منه ثم سافر رابع
جمادى الاخر ونزل على قلعة الروم بجميع العساكر يوم الثلاثاء ثامن جمادى الاخر ولم
يزل يحاصرها الى يوم السبت حادى عشر رجب ففتحها الله تعالى على يديه * وتوجه البريد
بكتب البشائر الى سائر الاقاليم والحصون ووصل البريد الى دمشق يوم الاربعاء خامس عشر
رجب وعلى يده كتاب الامير شمس الدين سنقر الاعسر وكان يومئذ نائبا بها وهو يسيّر

* fol. 90 r°. Le prince de Hamah arriva sur ces entrefaites. Le sultan passa en revue l'armée de Syrie, et l'envoya en avant-garde; puis, il partit avec toutes ses troupes, le lundi, seizième jour du mois de Djoumada premier. Il entra à Alep, le vingt-huit de ce mois, et il se remit en route, le quatre de Djoumada second. Il campa devant Kal'at ar-Roum¹ avec toutes ses forces, le mardi, huitième jour du mois de Djoumada second, et il en poussa le siège sans interruption, jusqu'au samedi, onzième jour du mois de Radjab, date à laquelle Allah lui accorda la faveur de s'en emparer.

La poste partit avec des lettres² annonçant cet heureux événement, pour toutes les provinces, et pour toutes les forteresses; la poste arriva à Damas, le mercredi, quinzième jour de Radjab, apportant la lettre de Shams ad-Din Sonkor al-A'sar, qui était alors gouverneur de cette place, par laquelle il annonçait (à ses habitants) la conquête de Kal'at ar-Roum.

1. Kal'at ar-Roum, dit Yakout (IV, 164), est une forteresse puissante, à l'ouest de l'Euphrate, en face d'al-Bira, entre cette ville et Soumaïsaith (Samosate); elle était alors la résidence du patriarche arménien. Cette citadelle se trouvait entourée de tous les côtés par les possessions musulmanes, et Yakout s'étonne qu'elle soit restée si longtemps aux mains des adversaires de l'Islam. Cette ville, que les Arméniens nomment Hromgla, est aujourd'hui Roumkalé, ce qui est identiquement le même mot, gla *հր* étant la transcription en arménien du mot arabe *kal'a* « forteresse », que les Turcs prononcent *kalé*. Kal'at ar-Roum, Hromgla, Roumkalé, sont des formes synonymes, et se traduisent l'une par l'autre. — 2. Le sultan écrivit de sa main une lettre au kadi des kadis de Damas, Shihab ad-Din al-Khouyyi (Nowairi, man. arabe 1579, fol. 101 r°). L'émir 'Alam ad-Din ash-Shodja'i, gouverneur de cette ville au nom du sultan, dit Nowairi (*ibid.*, fol. 103 r°) *باب السلطان بدمشق*, fit également écrire une lettre à Shihab ad-Din al-Khouyyi, par Sharaf ad-Din al-Koudsi: 'Alam ad-Din ash-Shodja'i, gouverneur de Damas, était parti en campagne avec le sultan contre Kal'at ar-Roum, et ce fut en cette qualité qu'il écrivit, du front de bataille, au grand kadi de Damas.

بفتوح قلعة الروم* وحكى الامير سيف الدين ابن المحقّدار قال ان مدّة المقام على حصار قلعة الروم ثلاثة وثلاثين يوما وعدّة ما نصب عليها من المجانيق تسعة عشر¹ فرنجيّة خمسة² وقرباغيّة وشيطانية اربعة عشر³ خارجا عن منجنيق صاحب حماة على رأس الجبل ومن الجهة البحرية⁴ الفرانية الأفرم اثنين⁵ والسطان واحد فرنجي⁶ ومن الجهة الشرقية وعلى جانب الفراءة⁷ يسرى واحد⁸ ومن الجهة الغربية خمسة⁹ قرباغيّة وشيطانية في الوادى خمسة الركن امير جندار ومن البرددارية عزّ المصرى وخليل بن شمعة ورأس نوبة¹⁰ ولما عاد

1. Lire عشرة. 2. Lire خمس. 3. Lire عشرة. — 4. Man. ajoute و. — 5. Lire اثنتان. — 6. Lire واحدة فرنجية ou احدى فرنجية. — 7. Lire الفراءة. — 8. Lire احدى ou واحدة. — 9. Lire خمس. — 10. Lire عشرة. — 11. La forme correcte serait رأس النوبة.

L'émir Saïf ad-Din ibn al-Mahaffdar a raconté que la durée pendant laquelle l'armée resta occupée au siège de Kal'at ar-Roum fut de trente-trois jours, et que le nombre des balistes que l'on dressa contre la forteresse fut de dix-neuf, à savoir, cinq balistes franques, quatorze balistes « taureaux-noirs », « diaboliques »¹, sans compter la baliste du prince de Hamah, mises en batterie sur la crête de la montagne; du côté du fleuve, de l'Euphrate, al-Afram, avec deux balistes, et le sultan avec une baliste franque; du côté de l'Orient, et sur la rive de l'Euphrate, Baïsari avec une baliste; du côté de l'Occident, cinq « taureaux-noirs » et « diaboliques »; dans la vallée, quinze balistes².

Furent tués devant Kal'at ar-Roum : Sharaf ad-Din ibn al-Khatir, Shihab ad-Din Ahmad ibn Roku (ad-Din), émir djandar; parmi les huissiers de la porte du sultan, 'Izz (ad-Din) al-Misri, Khalil ibn Shama'a, et le Ras Nauba.

Quand le sultan s'en revint à Damas³, les habitants de la ville déployèrent

1. Nowāiri (man. arabe 1579, fol. 100 r°), dit : ونصب عليها عشرين منجنيقا خمسة منها : فرنجية وخمسة عشر فرابغا وشيطانية; on ne saura jamais, d'une façon précise, ce qu'étaient ces variétés de balistes; le texte de Nowāiri est entièrement différent de celui de Moufazzal: il signifie « on mit en batterie contre la forteresse vingt balistes, dont cinq étaient des balistes franques, quinze, des « taureaux noirs » et des « diaboliques ». —

2. Tout ce passage n'est pas écrit en arabe, mais en petit nègre, et l'auteur n'a rien compris à ce qu'il voulait dire. — 3. Le sultan s'était d'abord rendu à Alep (*ibid.*, fol. 106 v°), où il resta pendant la fin de Radjab et le commencement de Sha'ban, et on fit plusieurs nominations dans les commandements de l'armée.

السلطان الى دمشق بسطوا له اهل دمشق الشقق الحرير¹ ولم يكن لهم عادة بذلك الا عند قدومه من مصر وانما استسها صاحب شمس الدين ابن الساعوس وكان دخوله دمشق ثاني ساعة² من يوم الثلاثاء العشرين من شعبان وبين يديه الاسرى وخليفة الارمن كئاغيكوس³ صاحب قلعة الروم ونزل بقلعة دمشق⁴ فلما كان يوم الخميس العشرين من رمضان رسم للمضعفاء من العسكر بالتوجه الى الديار المصرية وكان قد حصل ليبدرا ضعف ثم عوفي وعمل ختمة شرفه في شهر رمضان واوقدوا الجامع شبه النهار⁵ ليلة نصف شعبان بسبب عافية يبدرا⁶ وفي هذه السنة في شهر شعبان وصل الى بعلبك الامير بدر الدين يبدرا وصحبته معظم العساكر المصرية والامراء منهم سنقر الاشقر وقرا سنقر وبكتوت⁷ العلاني وبكتوت⁸.

1. Lire الشقق الحرير. — 2. Il vaudrait mieux lire الساعة الثانية. — 3. Man. كئاغيكوس. — 4. Man. omet النهار. — 5. Man. بكتوت.

en son honneur des pièces de soie (pour pavoiser), et ils n'avaient pas coutume d'agir de la sorte, sauf quand le sultan arrivait d'Égypte. Ce fut le sultan Ibn as-Sal'ous qui s'imagina de mettre cette pratique en usage. Le sultan fit son entrée à Damas, à la deuxième heure du mardi, vingtième jour du mois de Sha'ban, faisant conduire devant lui les prisonniers et le khalife des Arméniens, le Kataghigos¹, seigneur de la forteresse de Kala't ar-Roum; il vint loger dans la citadelle de Damas.

Lorsque fut arrivé le jeudi, vingtième jour du mois de Ramadhan, le sultan donna l'ordre que les invalides de l'armée partissent pour l'Égypte. Baïdara avait été atteint d'une maladie, mais il s'était guéri, et il avait fait réciter tout le texte du Coran auguste, au mois de Ramadhan (en action de grâce); on illumina la mosquée (des Omayyades) a' giorno, durant la nuit du 15 Sha'ban, pour célébrer la guérison de Baïdara.

Cette année, au mois de Sha'ban, l'émir Badr ad-Din Baïdara arriva à Ba'lbek, accompagné de la majeure partie des troupes égyptiennes et des émirs, parmi lesquels, Sonkor al-Ashkar, Kara Sonkor, Bektout al-'Alayyi, Bektout al-Atabéki, et d'autres, se dirigeant vers les montagnes de Kasrawan; Toghosou, Aibek al-Hamawi, ainsi que d'autres émirs, partirent de

1. Gathoughigos *Կաթողիգոս* est en arménien la transcription du mot *καθολικός*, qui désigne le patriarche: ce titre se trouve dans Yakout (IV, 164), sous la forme *كئاغيكوس*, par laquelle il convient de corriger celle qui se lit dans le texte de Moufazzal.

الاتابكي وغيرهم وهم طالبين¹ جبال الكسروان وخرج اليه من الشام طقسوا² وايبك الحموي وغيرهما من الامراء واجتمعوا على جبل الكسروان³ وحصل من بيدرا فتور في امر الجلبين فتآلموا من العسكر ووطنوا ائبا كسرة³ فحصل لاهل الجبل الطمع ثم بعد ذلك اخلع على جماعة منهم واجابهم الى جميع ما طلبوه حتى في محاسنهم الذين بسجن دمشق وكانوا ارباب جراتم عظيمة⁴ وحصل وهن كبير اصله كله من طمع تقس بيدرا ثم عاد بيدرا الى دمشق وتلقا الملك الاشرف واقبل عليه ثم عتبه على ما جرى منه فحصل على

1. Lire طالبيين الى — 2. طقسوا. — 3. Lire كسيرة; il semble que le manuscrit porte كسرد.

Damas, pour se joindre à Baïdara¹, et ils se concentrèrent devant la montagne de Kasrawan.

Mais Baïdara attaqua mollement les habitants de ces montagnes, de telle sorte que l'on ressentit une impression pénible de la conduite de l'armée, que l'on se figura qu'elle avait été battue, et les montagnards s'enhardirent (au point de mépriser l'autorité du sultan). Après ces événements, le sultan conféra des robes d'honneur à plusieurs des émirs, auxquels il accorda tout ce qu'ils lui demandèrent au sujet de ceux de leurs camarades qui se trouvaient détenus dans la prison de Damas pour les crimes énormes qu'ils avaient commis².

Cette aventure produisit un grand découragement, et l'origine en fut tout entière dans les passions de l'âme de Baïdara³; après ces événements, Baïdara s'en revint à Damas. Al-Malik al-Ashraf se rendit au-devant de lui pour le recevoir; il lui fit un accueil empressé, puis il lui adressa des reproches sur la conduite qu'il avait tenue, et sur les incidents qu'il avait provoqués⁴. Cela affligea vivement l'émir, qui prétendit qu'il était malade, si bien que les gens firent courir le bruit qu'on lui avait donné du poison⁵. Quand il fut

1. Ces généraux partirent par la route du Sâhel, c'est-à-dire par la côte, tandis que Baïdara prenait par l'intérieur (Nowâiri, man. arabe 1579, fol. 107 r°). — 2. Nowâiri dit man. arabe 1579, folio 107 r°: « واجابهم الى ما المسود من الافراج عن جماعة منهم: « كانوا قد اعتلوا بدمشق ... — 3. Makrizi et Nowâiri (*ibid.*) disent que Baïdara se laissa acheter par l'ennemi: ce qui n'empêche que Nowâiri nous apprend que les montagnes de Kasrawan furent mises à feu et à sang. — 4. Ce qui signifie que le sultan lui adressa ses félicitations en public, pour ne pas augmenter le découragement de l'armée et des civils, mais qu'il l'admonesta sévèrement dans son particulier. — 5. Nowâiri *ibid.*, 107 v° dit

نفسه وادّعى أنّه مريض وشيّع عنه أنّه سقى فلما تعافى صدق السلطان عنه بصدقة كبيرة* وفيها توفّي الملك المظفر صاحب ماردين وفيها قبض السلطان على سنقر الاشقر وعلى طقصوا¹ الباصري وأمر ان يقبض على لاجين فهرب فأمر السلطان بالمبادرة اليه والمناداة عليه وركب السلطان بنفسه لطلبه وجميع الخاصكيّة فلم يقعوا له على خبر وعاد السلطان بعد صلاة العصر* وأما سنقر الاشقر وطقصوا¹ فأنّه سيّرهم² الى مصر تحت الحوطة في رابع شوال وأما لاجين فإنّ العرب مسكوه من ناحية صرخد واحضره الشريفى وقد مسكه بارض عجلون

1. Lire طقصوا. — 2. On attendrait سيّرهم.

revenu à la santé, le sultan distribua en aumônes une somme considérable, pour remercier le ciel de sa guérison¹.

Cette année, mourut al-Malik al-Mouzaffar, prince de Mardin. Cette même année, le sultan fit arrêter Soukor al-Ashkar et Toghosou an-Nasiri, et il donna l'ordre que l'on arrêtât Latchin; mais celui-ci prit la fuite. Le sultan ordonna que l'on fit la plus grande diligence pour le rechercher, et que l'on proclamât (dans les différentes villes) le mandat d'amener lancé contre lui². Le sultan monta à cheval³ pour se mettre lui-même à sa poursuite, avec tous les mamlouks [khasakis⁴], mais ils ne purent mettre la main sur lui, et le sultan s'en revint après la prière de l'après-midi.

Quant à Soukor al-Ashkar et à Toghosou, il les envoya au Caire sous bonne garde, le quatrième jour du mois de Shavval. Latchin fut arrêté par les Arabes du côté de Sarkhad⁵; ash-Sharifi, qui l'avait capturé dans le canton de 'Adjloun⁶, le conduisit (en la présence du sultan); quand on le lui eut amené, le sultan ordonna qu'on l'envoyât au Caire, enchaîné et sous une surveillance étroite, le sixième jour du mois de Shavval.

beaucoup plus clairement que ces reproches rendirent Baïdara malade, et que les gens en profitèrent pour prétendre que l'émir avait été empoisonné.

1. Nowairi (man. arabe 1579, folio 107 v°) ajoute que le sultan rendit la liberté à beaucoup de prisonniers. Cela se passa dans les dix premiers jours de Ramadhan. Le sultan et l'émir sauvaient la face comme ils le pouvaient. — 2. On promettait mille dinars à qui l'amènerait vivant, la corde à celui qui le cacherait (Nowairi, man. arabe 1579, fol. 108 r°). — 3. La nuit même de la fête de la rupture du jeûne, le sultan quitta sa table pour se mettre à la poursuite de l'émir (Nowairi, man. arabe 1579, folios 107 v°-108 r°). — 4. Les mamlouks partienliers du sultan. — 5. Ville dans le Hauran, qui dépendait de Damas (Yakout, III, 380). — 6. Nowairi ne donne point ce détail: il se borne à dire que Latchin s'était réfugié chez des Arabes, auxquels il croyait pouvoir se fier, et que ceux-ci le trahirent (man. arabe 1579, fol. 108 r°).

فلما حضر رسم بانفاذه الى مصر مقيدا تحت الحوطة في سادس شوال* وفيها تولي نيابة الشام عز الدين ابيك الحموي عوضا عن الشجاعى وفي يوم الاثنين تاسع شوال خرج السلطان من دمشق ودخل الى القاهرة يوم الاربعاء ثانى ذى القعدة وشق القاهرة وهي مزينة وطاع القلعة.

وفي سنة اثنين¹ وتسعين وستمائة عاد السلطان الى الشام المحروس ودخل دمشق يوم الاحد تاسع جمادى الاخر ثم امر بتجهيز العساكر الى سيس وحضروا رسل سيس ودخلوا في مرضاة السلطان وان صاحبهم طاع بجمع ما يطاب منه* وشفعوا الامراء في صاحب سيس فاتفق الحال ان يسلموا لنواب السلطان ثلاثة قلاع وهم بهنا ومرعش وتل حمدون* قال المؤرخ وهذه بهنا ومرعش من اعظم قلاع سيس لا سيما باهنا فانها قلعة

1. Lire اثنين. — 2. Lire ثلاث.

Cette année, 'Izz ad-Din Aïbck al-Hamawi fut investi de la charge de la vice-royauté de Damas¹, en remplacement d'ash-Shodjaï. Le lundi, neuvième jour du mois de Shavval², le sultan partit de Damas, et il fit son entrée au Caire, le mercredi, deuxième jour du mois de Zilká'da; il traversa la ville du Caire qui était brillamment pavoisée, et il monta à la Forteresse de la Montagne.

En l'année 692, le sultan s'en revint à Damas, la bien gardée³. Il fit son entrée dans cette ville, le dimanche, neuvième jour du mois de Djourmada second; puis il ordonna de préparer l'armée à partir pour Sis. Les ambassadeurs de Sis arrivèrent sur ces entrefaites; ils souscrivirent à toutes les conditions qu'il convint au sultan de leur poser, et ils prirent l'engagement que leur souverain lui obéirait sur tout ce qu'il lui demanderait.

Les émirs intercédèrent en la faveur du prince de Sis, et l'on s'entendit sur ce point, que les Arméniens livreraient trois forteresses aux officiers du sultan, Bahasna, Mar'ash et Tall-Hamdoun.

L'historien a dit : Ces villes de Bahasna et de Mar'ash sont parmi les citadelles les plus importantes du pays de Sis, surtout Bahasna; elle est, en

1. Le sultan conféra la vice-royauté des pays récemment conquis sur les Francs et sur les Arméniens الشرحات à l'émir Saïf ad-Din Thoghrlil al-Ighani الغالى Nowairi, man. arabe 1579, folio 108 r°), en remplacement de Saïf ad-Din Balaban at-Tabbakhi, lequel fut nommé gouverneur d'Alep. — 2. Le dernier tiers de la nuit du mardi 10 Shavval, dit Nowairi, man. arabe 1579, fol. 108 v°. — 3. Le sultan était d'abord allé faire un voyage dans le Saïd de l'Égypte. Nowairi, man. arabe 1579, fol. 111 r°.

حصينة ولها ضياع كثيرة وهي في¹ فمّ الدربند وباب حلب وكانت في زمان الناصر صاحب حلب في ديوانه فلما ملكوا التتار حلب كان في بهسنا نائب يقال له سيف الدين المعقرب² فاباعها لصاحب سيس بمائة الف درهم فاعطاه ستين الف درهم وتسلم القلعة منه ومنعه الباقي واستمرت في ايدي الارمن الى هذا التاريخ وكان على المسلمين منها ضرر عظيم³ فلما كان في السنة الخالية عند فتح السلطان قلعة الروم واخذ خليفة الارمن³ حصل لصاحب

1. Man. omet في, qui est restitué d'après Nowāiri, man. arabe 1579, fol. 112 v°. — 2. Man. المعقرب: العقرب est restitué d'après l'autographe de Nowāiri, man. arabe 1579, fol. 112 v°. — 3. Lire السلطان قلعة الروم واخذ خليفة الارمن عند فتح قلعة, ou قلعة, ou قلعة الروم واخذ خليفة الارمن.

effet, une forteresse puissante, qui est entourée de villages nombreux; elle est située à l'orée du Darband¹, et elle est à la porte d'Alep. Bahasna, à l'époque d'al-Malik an-Nasir, souverain d'Alep, appartenait au divan² de ce prince. Quand les Tatars s'emparèrent d'Alep, il y avait dans Bahasna un gouverneur qui y commandait (au nom d'al-Malik an-Nasir), lequel se nommait Saïf ad-Din al-Mou'akrab.

Cet officier vendit Bahasna au souverain de Sis pour la somme de cent mille dirhams; ce prince lui en compta soixante mille, prit possession de la forteresse³, qu'al Mou'akrab lui livra, et il refusa ensuite de lui verser le reste de la somme. Bahasna demeura aux mains des Arméniens jusqu'à cette époque, et il en résultait pour les Musulmans un dommage considérable⁴.

Quand on fut arrivée à l'année précédente, à l'époque à laquelle le sultan s'empara de Kal'at ar-Roum, et fit prisonnier le khalife des Arméniens, le prince de Sis fut envahi par une terreur intense, et il eut peur

1. Il s'agit ici du défilé entre le Khodja dagh et le Kauli dagh, qui conduisait dans les provinces de Khartapirt, Arzangan, Sivas. Le défilé qui conduisait vers Sis, entre l'Ashir dagh et le Dourdoun dagh, était défendu par Mar'ash. La possession de Bahasna rendait d'ailleurs, à un adversaire, la traversée de ce second défilé presque impraticable; à une date un peu antérieure, le roi d'Arménie s'était excusé de ne pouvoir livrer ces deux places au sultan du Caire, à cause des Mongols. — 2. Appartenir au divan d'un prince, signifie relever de son administration, par suite, faire partie de ses domaines; il s'agit ici du prince ayyoubite, al-Malik an-Nasir Daoud. — 3. Il est inutile de dire que les Mongols tolérèrent que le prince de Sis prit ainsi possession de cette forteresse, parce qu'il était leur vassal, et l'ennemi des Musulmans. — 4. Parce qu'elle menaçait Alep, et tout le nord de la Syrie, et qu'elle défendait l'accès de l'Arménie et du pays de Roum.

يس خوف كبير وخشى على بلاده فلم يمكنه غير أنه صانع عن نفسه وبلاد هذه القلاء وضاعف الجزية والحمل ثم سير رسل وصحبتهم سيف الدين طوغان والى بز دمشق حتى يتسلم بهنائه. واقام السلطان بدمشق الى مستهل رجب فتوجه وصحبته عسكر الشام والامراء وبعض جيش مصر فوصل الى حمص ثم الى سلمية مظهرًا انه رائج الى ضيافة الامير حسام الدين مهنا امير العريان من طنى وغيرها. فلما كان سابع رجب وصل الامير حسام الدين لاجين وصحبته حسام الدين مهنا مقبوض عليه فانه مسكه بعد الضيافة وولاه عوضه ابن عمه محمد بن ابى بكر بن على بن حذيفة. فتركوه بقاعة دمشق. وفي ذلك

1. Lire *وعبرهم*, si l'on entend « émir d'autres Arabes », ou *وغبرها*, si l'on sous-entend « émir d'autres tribus ». — 2. Lire *بوتلى*. — 3. Man. *حذيفة : حذيفة*, dans l'autographe de Nowaïri, man. 1579, fol. 113 r°; de plus, Moufazzal omet *بن على*.

pour ses Etats. Il ne vit d'autre moyen d'échapper à cette situation que d'attirer les bonnes grâces du sultan sur lui et sur son royaume, en lui abandonnant ces forteresses. En même temps, il doubla la quotité du tribut et des charges qui lui étaient imposés. Le sultan fit alors partir les ambassadeurs (du prince de Sis), escortés de Saïf ad-Din Toghon, qui était gouverneur de la banlieue de Damas, pour que cet officier allât prendre possession de Bahasna¹.

Le sultan demeura à Damas jusqu'au premier jour du mois de Radjab; puis, il en partit², accompagné de l'armée syrienne, des émirs, et d'une partie de l'armée égyptienne³. Il arriva à Homs, puis à Salamiyya, manifestant l'intention d'aller jouir de l'hospitalité de l'émir Hosam ad-Din Mohanna, émir des Arabes de la tribu de Thayy, et d'autres clans.

Le septième jour du mois de Radjab, arriva l'émir Hosam ad-Din Latelin, amenant avec lui Hosam ad-Din Mohanna prisonnier; en effet, le sultan avait fait arrêter Mohanna, après que celui-ci l'eut reçu comme son hôte; il nomma émir des Arabes, à la place de Mohanna, le cousin de celui-ci, Mohammad ibn Abi Bakr ibn 'Ali ibn Hodhaifa. On laissa Mohanna dans la citadelle de Damas.

Ce même jour, le sultan fit son entrée à Damas; puis il adressa à Baïdara

1. Badr ad-Din Bektash al-Zardkash al-Mansouri fut nommé gouverneur de cette place (Nowaïri, man. 1579, fol. 112 r°). — 2. Le deuxième jour du mois de Radjab (Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 112 v°). — 3. Il avait déjà renvoyé en Égypte les invalides de l'armée égyptienne *ibid.*.

النهار دخل السلطان الى دمشق ثم رسم لبيدرا ان يأخذ بقية العساكر ويتوجه بهم الى مصر وان يكون بيدرا تحت السناحق وكان قصد السلطان ان يختلي هو وخاصكته فاسافر بيدرا من دمشق يوم الخميس حادى عشر رجب وصحبه صاحب شمس الدين ابن السلعوس* ثم توجه السلطان من دمشق الى نحو الديار المصرية يوم السبت ثالث عشر رجب فوصل الى غزة فى سابع عشره اول النهار وكان قبل خروجه من دمشق وصل البريد بتسليم بهسنا لنائب السلطان مع القلاع المقدم ذكرها وضربت البشائر بدمشق بسبب ذلك ثم وصل سيف الدين طوغان صحبة رسل سيس بالهدايا والتحف* وفيها رسم السلطان لعز الدين افوم¹ بالتوجه الى شوبك ويخرب قلعته فعاوده فى بقائها فتهرده وكان هذا الملك * طالعه يقتضى

* fol. 92 v°.

1. Lire الافوم.

un rescrit, par lequel il lui enjoignait de prendre sous son commandement le reste de l'armée, de la reconduire en Égypte, et de marcher sous les étendards¹. Le sultan avait le dessein, en agissant ainsi, de rester seul avec ses khassakis. Baïdara partit de Damas, le jeudi, onzième jour du mois de Radjab, en la compagnie du sahib Shams ad-Din ibn as-Sal'ous.

Le sultan quitta ensuite Damas², et prit le chemin de l'Égypte, le samedi, treizième jour du mois de Radjab; il parvint à Ghaza, le dix-sept de ce même mois, au point du jour. Avant son départ de Damas, la poste à cheval y était arrivée, apportant la nouvelle de la reddition de Bahasna au lieutenant du sultan, ainsi que celle des autres citadelles dont il a été parlé plus haut. On battit les tambours à Damas, en signe de réjouissance de cet heureux événement; ensuite, arriva Saïf ad-Din Toghlon, escortant les ambassadeurs du prince de Sis, qui apportaient des cadeaux et des présents.

Cette même année, le sultan ordonna par un rescrit adressé à 'Izz ad-Din al-Afram, de se rendre à Shaubak, et d'en démanteler la citadelle³. L'émir le supplia de la laisser debout, mais le sultan le traita très durement. Ce prince était, du fait de l'influence de l'ascendant (des planètes sous lesquelles il était né), condamné à la destruction; en effet, il ruina une quantité considé-

* fol. 92 v°.

1. Ce qui était la prérogative du sultan. — 2. Il se fit accompagner seulement par quelques émirs, et par un petit nombre de ses mamlouks particuliers (*khassakis*) (Nowairi, man. arabe 1579, fol. 113 r°); il se débarrassa ainsi du reste de l'armée qui l'encombrait: il rentra au Caire, le 28 Radjab; al-Malik al-Ashraf recherchait plutôt la solitude et le calme que la pompe de la souveraineté. — 3. Il en laissa subsister le donjon (قلعة); Nowairi, man. 1579, fol. 113 v° blâme énergiquement cette destruction.

الخراب فانه اُخرب شيئا كثيرا في قاعتي مصر والشام وكذلك بظاهر دمشق من حدّ الميدان الى تحت القلعة وكان على يده خراب جميع الساحل وتعطلت بلاده من جميع الاصناف التي تجلب من البحر وفيها كان لعب القبق عند قبة النصر وسببه ظهور الملك الناصر اخو السلطان وعمل مهم عظيم وكان الختان المبارك يوم الاثنين ثاني وعشرين ذي الحجة وفيها سیر عزّ الدين ايبك الخزندار الى الساحل عوضا عن سيف الدين طغريل التوغاني المنصوري ذكر توجه السلطان الى الوجه القبلي وعودته الى الديار المصرية.

1. Le duel à la place du pluriel, lire فَلَاح. — 2. Lire أحمي. — 3. Man. البرغاني.

nable des forteresses de l'Égypte et de la Syrie; il détruisit de même un grand nombre d'édifices en dehors de Damas, depuis la lisière de l'Hippodrome (vert) ¹, jusqu'au-dessous de la citadelle. Ce fut lui qui dévasta de la sorte toute la province maritime de la Syrie ², si bien que son empire se trouva privé de tous les objets qu'on y apportait par mer ³.

Cette année, on joua au kabak ⁴, près de la Koubbat an-Nasr; la cause de cet événement fut que l'on présenta à l'armée, al-Malik an-Nasir, frère du sultan, et l'on fit une cérémonie splendide; ce prince fut heureusement circoncis le lundi, vingt-deuxième jour du mois de Zilhidjdja. Cette même année, on envoya 'Izz ad-Din Aïbek, le khazindar, dans la province maritime de la Syrie, pour remplacer Saïf ad-Din Thoghrih at-Toghoni al-Mansouri.

Récit du voyage du sultan dans la contrée occidentale, et de son retour

1. Le al-Maidan al-akhdar. — 2. Le Sahel. — 3. Parce que les marchands ne voulaient pas se risquer dans un pays qui n'était plus défendu, et qui était à la merci d'un coup de main tenté par les Mongols. Al-Malik al-Ashraf Khalil s'était bien débarrassé des Francs de Palestine, mais il avait oublié, en démantelant ses forteresses, la présence au delà de l'Euphrate, et dans le Nord de la Syrie, des Mongols, qui étaient autrement redoutables que ne l'avaient jamais été les Francs. — 4. Comme Quatremère l'a établi, ce jeu consistait pour un cavalier, à atteindre à coups de flèche un pigeon enfermé dans une courge, au haut d'un mât. D'après Nowairi *ibid.*, fol. 114 r°, l'on dressa le kabak au-dessous de la Citadelle de la Montagne, près de la Porte de la Victoire *bab an-Nasr*, le 20 Zilhidjdja. La Koubbat an-Nasr, ou Dôme de la Victoire, dit Makrizi, dans le *Khitat* man. arabe 1732, fol. 331 r°, était un couvent *كُورْبَة*, dans lequel demeuraient des Soufis persans; elle était située en dehors du Caire, dans la plaine qui s'étend au-dessous du al-Djabal al-Ahmar la montagne rouge, à l'extrémité du Maidan al-kabak (l'hippodrome où l'on joue au kabak), du côté du fleuve. Elle fut reconstruite sur l'ordre de Mohammad ibn Kalaoun, par les soins de Djamal ad-Din Oughoush, gouverneur de Karak.

قال المقرّ الركنى بيبرس الدوادار فى تأريخه ولمّا استقرّ ركابه بالديار المصرية بلغه أنّ العريان بالوجه القبلى تعرّضوا الى الفساد وقطع¹ الطرقات وقتلوا بعض الوكلاء وخرجوا عن الواجب * فقصد الطلوع الى الوجه المذكور فخرج وتقدّمه الوزير شمس الدين ابن السلعوس لتجهيز الاقامات فلم يجد بالبلاد ممّا يختصّ بالسلطان ما يكفى وظائفه واقاماته * ووجد بها للامير بدر الدين بيدرا من الحواصل والاموال والغلال شيئا كثيرا ووجد اسبابه

1. Lire قطعاً.

dans le pays d'Égypte. Son Excellence Roknienne¹, Baïbars le davaddar, a dit dans sa chronique : Quand le sultan se fut réinstallé dans l'empire égyptien², il apprit que les Arabes qui vivaient dans la contrée occidentale s'étaient enhardis jusqu'à se livrer à toutes sortes d'actions répréhensibles, qu'ils arrêtaient la circulation sur les chemins, qu'ils avaient tué plusieurs inspecteurs des finances, et qu'ils avaient oublié toutes les obligations auxquelles ils étaient tenus.

Le sultan se décida alors à se rendre dans cette contrée, et il partit du Caire³; le vizir Shams ad-Din ibn as-Sal'ous partit avant lui pour lui faire préparer, et pour lui envoyer les vivres et les approvisionnements dont il avait besoin; mais il ne trouva pas dans le pays, dans les propriétés particulières du sultan, ce qui lui était nécessaire pour payer ses troupes et les nourrir.

Mais il trouva, par contre, que l'émir Badr ad-Din Bāḍara possédait des quantités énormes d'approvisionnements, d'argent et de céréales; il s'aperçut que les clients et les sous-ordres de cet émir tenaient le pays comme dans un réseau, et qu'ils pullulaient de tous côtés. Aussi, à chaque étape, dévoilait-il ses exactions au sultan, en disant : « Ce Bāḍara a mangé

1. Rokn ad-Din. — 2. Quand il fut revenu de Damas: Baïbars dit : lorsque l'étrier du sultan fut réinstallé. Je me suis expliqué autre part sur cette métaphore d'origine turke ou mongole qui consiste à désigner la personne royale par son étrier. — 3. D'après Nowairi (man. arabe 659, fol. 116 r°), le sultan quitta la Forteresse de la Montagne, le 3 Moharram 693, pour aller à la chasse, du côté de la Bohāira, et il se dirigea vers les plages brûlantes de l'ouest voir page 567, note; en même temps, le vizir se rendit à Alexandrie, pour y chercher de l'argent, et pour envoyer au sultan ce dont il avait besoin: les officiers de Bāḍara étaient les maîtres absolus dans cette ville, et le vizir n'y put rien trouver, ce dont il avertit le sultan. Nowairi et Moufazzal oublient de dire que Bāḍara était parti avec al-Malik al-Ashraf, que le vizir s'en revint auprès de ce prince, après être allé à Alexandrie, et commença immédiatement ses intrigues contre Bāḍara.

وتعلقاته قد شملت البلاد وكثرت بكل مكان فكان في كل منزلة يسعى عند السلطان بذلك ويقول هذا بيدرا قد أكل البلاد واستولى عليها وما ترك للسلطان فيها شيئاً فأغراً قلب السلطان عليه وحقد عليه حقداً كان يسرد تارة ويظهره أخرى وكان ينكر عليه ويسبه وكان بيدرا في هذه السفرة قد أصابه مرض فتأخر عن اللحاق بالسلطان فوجد الوزير المجال وجال وتمكن من المقال في حقه فقال: وكان لبيدرا عيون وارصاد وجماعة من المماليك الخائكية بالمرصاد فكانوا يطالعونه بكلما يقال في حقه وما ينقله الوزير للسلطان وما يجيب السلطان به وقتاً فوقتاً: فلما عاد السلطان من هذه السفرة جهّز له بيدرا خيافة عظيمة من جملتها خيمة اتخذها من الاطلس وتأزيرها من الوشي المذهب واطناها من الابرسم الملون المحكم وعمدها من الصندل الاحمر متفحة بصفائح الفتنة المطلاة بالذهب

1. Lire *واغرى*.

le pays, il s'en est complètement emparé, il n'y a rien laissé pour le sultan. »

Il monta ainsi l'esprit du sultan contre Baïdara, et ce prince conçut contre l'émir une haine que, tantôt il lui dissimulait, tantôt il lui montrait ouvertement, lui reprochant sa conduite, et l'injuriant¹. Au cours de ce voyage, Baïdara tomba malade, et fut empêché d'accompagner le sultan. Le vizir trouva dans cet incident l'occasion d'engager les hostilités contre Baïdara, et il commença le jeu, toutes les commodités pour parler à son sujet, et il parla.

Mais Baïdara avait des espions, des gens qui étaient constamment aux aguets, une troupe de mamlouks qui lui appartenaient en propre, et tous ces gens surveillaient de près (l'entourage du sultan); ils lui faisaient savoir tout ce qui avait été dit sur son compte, ce que le vizir avait raconté au sultan sur ses faits et gestes, ce que le sultan avait répondu, et cela, minute par minute.

Quand le sultan s'en revint de cette expédition, Baïdara lui envoya un splendide présent, pour célébrer son heureux retour, parmi lequel se trouvait une tente qu'il avait choisie de satin, qui était tapissée d'étoffes de soie brochées d'or, dont les cordages étaient tissés de soies de couleurs d'une qualité excellente, les piliers, de sandal rouge plaqué de feuilles d'argent

1. D'après Nowāiri (*ibid.*, fol. 116 v°), le sultan, au comble de la colère, fit venir Baïdara devant tous les émirs, et l'insulta; puis il changea de ton, lui adressa des paroles flatteuses, et le congédia. Ensuite, l'émir tint conseil avec ses anciens camarades de peloton خردداشته Hosam ad-Din Latchin al-Mansouri, Shams ad-Din Kara Sonkor al-Mansouri, et ce fut alors qu'ils se décidèrent à attenter aux jours du sultan.

ونصبها له بالعدويّة قبلي مصر على شاطئ النيل * فلما دخلها السلطان لم يعبا بها ولا بما قدمه له من التقدّم لما اوقرد الوزير في صدره والقاه الى سمعه منه * فاسرها بيدرا في نفسه وشرع في الاتّفاق مع بعض الخاصكيّة وهم نوغيه السليدار والطنبغا الجمدار وتمسر السليدار وجماعة من المنصوريّة كان الملك الاشرف يديهم ويقربهم وفي اسفاره وحركاته يستصحبهم فكانوا يطلعون على احواله * قال وكان لاجين في الاعتقال فشفع فيه بيدرا فاطلقه

doré, et il la dressa à al-'Adouviyya', au sud de Misr, sur la rive du Nil.

Quand le sultan pénétra dans cette tente, il n'y prêta aucune attention, pas plus qu'aux objets que Baidara avait fait préparer pour les lui offrir, par suite de la haine que le vizir avait semée dans son cœur, et des révélations qu'il lui avait faites sur les agissements de l'émir.

Baidara en ressentit une violente colère, qu'il dissimula à al-Malik al-Ashraf; il s'empressa de tramer un complot avec plusieurs des mamlouks particuliers du sultan, Noghia, le silahdar², Altanboukha, le djamadar, Témour, le silahdar, et un certain nombre de mamlouks mansouris³, qu'al-Malik al-Ashraf avait affectés à son service intime, dont il faisait ses confidents, dans la société desquels il vivait, au cours de ses expéditions et dans ses déplacements, lesquels étaient au courant de toutes ses affaires.

(Rokn ad-Din Baïbars) a dit : Latchin se trouvait en prison⁴ quand Baï-

1. Yakout (III, 624) se borne à dire que c'est un village entouré de vergers, à l'est du Nil. — 2. Nowairi man. arabe 1579, fol. 116 v°) dit que les complices de Baidara furent Latchin, Kara Soukor, Bahadour, le Ras-nauba, Aksonkor al-Hosami, Noghia, Mohammad Khwadja خواجه, Dourounadaï as-Saki, et Altanboukha, le Ras-nauba. Noghia est la forme que les auteurs égyptiens ont donnée au nom mongol Nokhaï, qui signifie « le chien », et qui a été porté par un prince de la Horde d'Or. Altanboukha et Altanboukha sont deux formes équivalentes, qui signifient « le taureau d'or »; la première est mongole, la seconde, turke. — 3. Les mamlouks mansouris étaient les mamlouks particuliers du sultan al-Malik al-Mansour Kalaoun, père d'al-Malik al-Ashraf. — 4. Cette histoire n'est pas contée en sa place: les événements auxquels elle a trait se passèrent quand al-Malik al-Ashraf revint en Égypte, sans que Nowairi en indique autrement la date qu'en en parlant un peu avant les événements de l'année 692; le sultan fit arrêter Shams ad-Din Soukor al-Ashkar, Saïf ad-Din Tcherik an-Nasiri, et il ordonna de les tuer, ainsi que Toghosou et Latchin. L'émir Shams ad-Din Kara Soukor al-Mansouri, qui était chargé d'étrangler Latchin, mit très peu d'empressement à cet office, et Baidara implora en effet en sa faveur la pitié du sultan; al-Malik al-Ashraf, croyant que Latchin était mort, ordonna qu'on le relâchât. (Nowairi, man. arabe 1579, fol. 110 r°). D'après Baïbars, al-Malik al-Ashraf voulut dégrader Latchin en lui faisant grâce.

أردت أن تجعله لك مملوكًا فافعل فانت المنفصل³ فيه. هذا معناه² أن حسام الدين لاجين كان أكبر منزلة من بيدرا وكان نائب الممالك الشامية في الأيام المنصورية فامر هذا الأمر في نفسه اثرًا عظيمة واتفقوا جميعًا عليه.

ودخلت سنة ثلاث وتسعين وستمائة والخليفة الحاكم بحاله وساطان مصر الملك الأشرف وفي أول المحرم اعلم السلطان بأن زوجته قد دنا ولادها وقرب مخاضها فأنها كانت حاملًا فامر بتجهيز السلاح والعدد والجواشن والخود والمرات الفضة وغير ذلك حتى إذا كان وقت الولاد يعرض العساكر ويولم الولائم ويلعب القبق كالذي فعله الملك الظاهر في تزويج

1. On attendrait correctement ليقى. — 2. Cette forme insolite est le participe d'une 19e conjugaison. — 3. La forme correcte est يعنى. — 4. Lire الجواشن والخود والمرات الفضة.....

dara intercéda en sa faveur; le sultan rendit la liberté à Latchin sur l'intervention de Baïdara: il le lui livra la main dans la main¹, et il lui dit devant tout le monde: « Voici Latchin, prends-le pour toi, et qu'il demeure à ton service, car je veux que tu en fasses ton mamlouk; fais ainsi, et toi-même, décide du sort de cet individu. »

L'explication de cette énigme est que Hosam ad-Din Latchin possédait un grade plus élevé que Baïdara, et qu'il avait été vice-roi de Syrie sous le règne d'al-Malik al-Mansour. Cette action du sultan lui inspira un âpre désir de vengeance, et tout le monde partagea ce sentiment.

Au commencement de l'année 693, le khalife al-Hakim régnait comme d'habitude, et le sultan d'Égypte était al-Malik al-Ashraf. Le premier jour du mois de Moharram, le sultan fit savoir que son épouse, qui attendait un enfant, allait être bientôt mère, et que le terme de sa délivrance approchait.

Il ordonna que l'on apprêtât les armures, les équipements, les cuirasses, les casques, les caparaçons d'argent, ainsi que tout le reste de l'attirail de l'armée, parce qu'il avait le dessein, quand son épouse aurait accouché, de passer les troupes en revue, de donner des festins, et de jouer au kabak, tout comme l'avait fait al-Malik az-Zahir, à l'occasion du mariage de son fils

1. بدأ بيد est une expression technique de jurisprudence: il y a trois sortes de formes de vente: la vente au comptant بيع النقد ou بدأ بيد; la vente à crédit بيع الاجل ou بيع النسيئة; la vente où l'on paye d'avance, et dans laquelle on ne vient en possession qu'après un certain délai بيع السلف ou بيع السلم. Les sultans considéraient les mamlouks comme des animaux sur lesquels ils avaient tous droits de vente.

ولده الملك السعيد فاهم الامراء والجند بذلك اهتماما عظيما وانفقوا بسببه مالا جزيلًا فلما جاءها الطلق وضعت انثى * قال المقر الركني في تأريخه حدثني من اثنى اليه من بطانته انه لما بشر بالانثى ظل وجهه مسودًا وهو كظيم وتفوّد بكلمة الكفر بخالقها العلي العظيم ولم يحصل في الايلام الا بعض الاهتمام وخلع شينا يسيرا واعطى من الامراء والعساكر قليلا ومنع كثيرا من افشاء ذلك * ثم ركبوا للعب القبق فعصفت عليهم رياح شديدة الهبوب مشتطة الالهوب واثارت عليهم من العجاج ما ملأ الفجاج فلم يستطيعوا اتمام اللعب ولا اظهار السرور كما يجب وعلا القتام تلك العدد المجلاة والخود المطللة فاظلم اشراقها وكانت * كالبدر تولاهها محاقها وفرغوا من ذلك على غير انشراح والحمد لله وحده *.

1. Lire كثيرا.

al-Malik as-Sa'îd. Les émirs et la cavalerie mirent un grand empressement à faire ces préparatifs, et ils y dépensèrent de grandes sommes d'argent; quand vint la délivrance de la sultane, elle mit une fille au monde.

Son Excellence Roknienne¹ a dit dans sa chronique: Un des courtisans du sultan, en qui j'ai toute confiance, m'a raconté que lorsqu'on apprit à al-Malik al-Ashraf qu'il lui était né une fille, son visage s'assombrit, la tristesse d'une colère sourde se peignit sur ses traits, et il prononça une parole de blasphème contre le créateur auguste et sublime de sa fille. Le banquet ne fut marqué que par très peu d'entrain; le sultan distribua seulement quelques vêtements d'honneur; il ne fit de largesses qu'à un petit nombre d'émirs et de soldats, et il défendit de la façon la plus formelle de répandre le bruit de cet événement.

Ensuite, les émirs montèrent à cheval pour jouer au kabak; mais des rafales d'un vent violent contrariaient leurs évolutions et brisaient l'élan de leurs coursiers, soulevant contre eux les flots d'une poussière qui remplissait les fossés. Les émirs ne purent terminer leur jeu, et ils ne surent faire paraître la gaieté qui convenait; la poussière soulevée par ces hommes aux armures damasquinées et aux casques dorés s'éleva comme un nuage, et * fol. 94 r. éteignit leur éclat; (leurs cuirasses étincelantes) furent comme des lunes alors qu'elles déclinent vers les derniers jours du mois, alors qu'elles vont disparaître. Les émirs cessèrent ce jeu sans y avoir pris le moindre plaisir. Louanges soient rendues à Dieu!

1. Rokn ad-Din Baïbars: le style de Nowairi et de Babars se reconnaît à la première lecture; celui de Nowairi est terne et plat, tandis que la phrase de Babars est écrite sur un rythme musical.

قال وفي ثالث المحرم من هذه السنة عدى¹ السلطان الى البحيرة² وتوجه للصيد قاصد الجهة الغربية فلما وصل الى تروجة من اعمال البحيرة³ اعطى الامراء دستوراً ليتوجهوا الى اقطاعاتهم ويتفرقوا في بلادهم⁴ وكان الوزير المقدم ذكره قد تقدم الى ثغر الاسكندرية ليجهز الاقامات ويحصل الاقمشة واصناف المستعملات ويرتب الاموال التي يحتاجها السلطان للاطلاقات⁴ فكتب الى السلطان من هناك بانّه لم يجد بالثغر مالاً ولا قماشاً الا شيئاً لا يباه به وانّ تواب بيدرا استولوا على المتاجر والمستعملات ووضعوا ايديهم على الجهات فاشتد غضب السلطان معهما كان في نفسه فاحضر بيدرا وانكر عليه اشدّ الانكار وافحش في سبه بالزاي¹ والقاف وبالغ في نكايته ثم لما خرج من قدامه على تلك

1. Lire. — 2. Man. البحيرة. — 3. Man. البحيرة. — 4. Lire. بالزاي.

L'historien a dit¹ : Le troisième jour du mois de Moharram de cette année, le sultan traversa (le fleuve) dans la direction de la Bohaïra, et se mit en route pour se rendre à la chasse, marchant vers la contrée occidentale. Quand il arriva à Taroudja², qui dépend administrativement de la Bohaïra, il donna aux émirs la permission de partir dans leurs fiefs, et de se rendre chacun dans son pays³.

Le vizir (Ibn as-Sal'ous), dont il a été parlé précédemment, s'était déjà rendu dans le port⁴ d'Alexandrie pour préparer les approvisionnements, pour y trouver les étoffes, et tous les autres objets nécessaires (au service de l'armée), et pour y percevoir les sommes d'argent dont le sultan avait besoin pour payer la solde de ses troupes.

Le vizir écrivit d'Alexandrie au sultan pour lui faire connaître qu'il n'avait trouvé dans ce port ni argent ni étoffes, sauf des choses insignifiantes, qu'il n'avait pas prises en considération par suite de leur peu de valeur, cela parce que les officiers de Baïdara avaient accaparé toutes les marchandises et les objets de première nécessité, et que, de plus, ils avaient fait main basse sur tout le numéraire. Cela, joint au ressentiment que le sultan avait déjà dans l'esprit contre Baïdara, le jeta dans une violente colère. Il fit venir

1. Il s'agit ici de Nowairi (man. arabe 1579, fol. 116 v°), qui dit : *وركب من فلعة البحيرة* ; في ثالث المحرم وعزم على قصد الصحايات الغربية Moulazzal recommence ici, sans s'en douter, une histoire qu'il a déjà racontée, voir page 562. — 2. Taroudja, dit Yakout (I, 845), est un village qui relève d'Alexandrie : son nom se trouve également sous la forme Touroundja. — 3. Comme on l'a déjà vu, page 560, al-Ashraf aimait à se débarrasser des gens qui l'entouraient et à voyager seul. — 4. Litt. « dans la ville frontière d'Alexandrie » ; Alexandrie étant, en effet, située sur le front de mer de l'Égypte.

الحال ارسل اليه الف دينار يتلافى بها خاطره ويسكن نافرته فلم يفد ذلك العطاء في تلافى فارط الخطأ ذكر مقتل السلطان الملك الاشرف ثم ان بيدرا اتفق مع الامراء الذين حوله والطائفة الذين يسمعون قوله وفي غد ذلك اليوم ركب السلطان للصيد في عدّة قليلة من صغار المماليك فاغتنم بيدرا الفرصة لما لاحت وأجاب النهزة لما نادى به وصاحت وجمع هاؤلاء الجماعة وركب في تلك الساعة وصحبه حسام الدين لاجين المنصوري المقدم ذكره وشمس الدين قرا سنقر المنصوري الذي كان نائب السلطنة * fol. 94 v. بحلب وعزله وسيف الدين بهادر المنصوري رأس نوبة الجمدارية والطبغا رأس نوبة ونوغية

1. Il faudrait grammaticalement هذه الجماعة جملاء, et non جمولا, d'ailleurs, étant une forme de pluriel. — 2. Il faudrait grammaticalement رأس النوبة.

Baïdara, il lui adressa les reproches les plus sanglants, il l'insulta de la pire manière par *z* et par *k'*, et il le traita de la façon la plus outrageante. Puis, lorsque l'émir sortit de sa présence, il lui envoya sur-le-champ mille dinars, pour apaiser ainsi sa fureur et pour calmer sa colère; mais ce cadeau ne put réparer les effets de la violence exagérée à laquelle le sultan s'était laissé entraîner.

Récit de l'assassinat du sultan al-Malik al-Ashraf. Baïdara avait arrêté, en complet accord avec les émirs qui se trouvaient autour de lui, et avec ceux qui écoutaient ses avis (d'attenter aux jours du sultan). Le lendemain du jour où se passa cette algarade, le sultan monta à cheval pour se rendre à la chasse, accompagné d'un petit nombre de manlouks d'un rang inférieur. Baïdara saisit cette occasion dès qu'il la vit poindre, et il répondit à l'appel de la fortune², quand elle éleva la voix vers lui.

Il réunit ses complices, et monta sur l'heure à cheval, accompagné de * fol. 94 v. Hosam ad-Din Latchin al-Mansouri, dont il a été question plus haut, de Shams ad-Din Kara Soukor al-Mansouri, qui avait été vice-roi à Alep, et que le sultan avait destitué, de Saïf ad-Din Bahadour al-Mansouri, qui était Ras-nauba des djamadars³, d'Altanboukha, le Ras-nauba, de Noghia, et d'un nom-

1. C'est-à-dire qu'il lui dit qu'il était digne d'aller se nourrir dans l'enfer des fruits de l'arbre *zakkoum* زجوم, dont on ne prononce pas volontiers le nom. — 2. En réalité. *فرصة* et *نهوة* sont synonymes: ce passage est écrit en style cadencé. — 3. Le Ras-nauba était, comme l'indique sullisamment le sens de ce titre, le chef d'un corps de troupes. Saïf ad-Din Bahadour commandait le corps des djamadars, gens de la garde-robe impériale. Quand on trouve Ras-nauba employé tout seul, après un nom d'émir, c'est que le nom de la nauba, du corps qu'il avait sous ses ordres, est sous-entendu, car les règles de la grammaire exigeraient alors Ras an-nauba.

وجماعة كبيرة لا حاجة الى ذكرهم، وتوجهوا على انهم يتصيدون الغزال في البرية ولم يكن قصدهم الا سيده ولا اخمروا الا كيدهم ثم انقلبوا الى الخيام وشدوا تراكيشهم¹ وركبوا جياد خيولهم وقصدوا نحو السلطان، وكان الماء اذذاك الوقت باقيا بعضه على البلاد فوجدوا بينهم وبينه مخاضة فقطعوها اليه فوثبوا كالليوث عليه وبادرد بيدرا بضربة قطعت اذنه وبعض خدده فتلقاها بزخمة كانت في يده لطلل الباز وعلا حسام الدين لاجين بضربة ثانية قدت قدده واتسعت جدد وقطعت عاتقه واخرجت السيف من غمدده واوهت علائقه

1. La première main du manuscrit avait écrit تركيشيم، forme qui a été corrigée, à la revision, en تراكيشيم. — 2. Lire فديوا، avec la confusion habituelle de د et ت.

bre considérable d'autres personnes qu'il serait impossible de toutes énumérer.

Les conjurés se mirent en route, comme s'ils voulaient aller chasser la gazelle dans la campagne; en fait, ils n'avaient d'autre intention que de chasser le sultan, d'autre dessein que de le faire tomber dans leur piège. Puis, ils s'en retournèrent à leurs tentes¹, attachèrent leurs carquois, montèrent sur leurs coursiers rapides, et marchèrent contre le sultan.

A cette époque, l'eau² était restée en partie sur le pays; les émirs trouvèrent entre eux et le sultan un gué qu'ils traversèrent, et qui les conduisit à l'endroit où se tenait le sultan. Ils se jetèrent sur lui comme des lions. Baïdara lui porta le premier un coup de sabre qui lui coupa l'oreille, et qui lui fendit une partie de la joue; al-Malik al-Ashraf avait paré le coup en le recevant sur une courroie de cuir, qu'il portait, entourée autour de la main, pour attacher le plateau sur lequel se tient le faucon³. Hosam ad-Din Latchin le frappa d'un second coup de sabre qui lui trancha la peau.

Ce coup, qui entama l'épaule du sultan, enflamma son ardeur, et lui fit tirer le sabre du fourreau, mais ses destins étaient accomplis⁴, et Aliak 'al-Man-

1. Makrizi dit plus explicitement que Baïdara, le 11 Moharram, s'était rendu vers le dahliz du sultan, pour essayer de le surprendre; mais ce prince n'était pas sorti de son pavillon, et les conjurés, déçus dans leurs projets, retournèrent à leurs tentes. Dans le récit de Moufazzal, copié dans Nowaïri, qui lui-même reproduit le rythme de la prose de Rokn ad-Din Baïbars, Baïdara et ses affidés partent un matin avec des armes de chasse, pour n'éveiller aucun soupçon, puis ils reviennent subrepticement prendre leurs armes de guerre, pour aller assassiner al-Malik al-Ashraf. — 2. De l'inondation du Nil. — 3. Le faucon dont on se servait pour chasser. Cette sorte de gantelet portait le nom persan de dastkliz. — 4. Litt. « ses relations avec le monde furent rompues », ce qui veut simplement dire que sa dernière heure était arrivée. — 5. Ce nom se trouve dans la graphie persane sous la forme الشاق.

وطعنه الناق¹ المنصوري في جوفه بسيفه فسقط عن فرسه ميتا فتركوه ملقى في الفلاة صريعا يمج من ضرب السيوف دما نجيعا* وكان ذلك بظاهر تروجة في ثالث عشر المحرم من هذه السنة وعادوا صحبة بيدرا واراد السلطنة لنفسه وتسمى بالملك القاهر لكن المقادير قهرته والدنيا الغرور غدرته* ذكر ما جرائ² لبيدرا وكيف كان مقتله بالطرانة* ثم ان³ بيدرا ومن معه من الامراء توجهوا الى حبة الطرانة ووصل الخبر الى من كان

1. Man. الباقي. — 2. Lire جرى.

souri lui porta en pleine poitrine un coup de sabre. Al-Ashraf tomba de son cheval, mort. Les conjurés l'abandonnèrent, gisant dans le désert, étendu sur la terre, perdant, par les blessures que lui avaient faites les coups de sabre, un sang noirâtre.

Cet événement eut lieu devant Taroudja, le treizième jour du mois de Moharram de cette année; les conspirateurs prirent le chemin du retour, accompagnant Baïdara, qui voulait la souveraineté pour son compte, et qui prit le titre d'al-Malik al-Kahir, mais les destins arrêtés par Allah triomphèrent de sa volonté, et les vanités de ce monde déçurent ses espérances¹.

Récit de ce qui arriva à Baïdara, et comment il fut assassiné à Tarrana². Après ces événements, Baïdara et les émirs qui marchaient avec lui se dirigèrent du côté de Tarrana. La nouvelle en arriva aux mamlouks sultaniens³ et aux émirs qui se trouvaient dans le dahliz⁴; ils sautèrent tous en

* fol. 95 r°.

1. Nowairi (man. arabe 1579, folio 118 r°), dit que les conjurés rentrèrent dans leur campement الوطائي, et qu'ils proclamèrent Baïdara sultan, avec le titre d'al-Malik al-Kahir, ou d'al-Malik al-Awhad: واطاي, *wouthak* est la transcription du turk *otagh* اوطاغ, qui se trouve également sous la forme affaiblie *otao* اوتاو, laquelle conduit à l'osmanli *oda* اودا. — 2. Yakout ne donne aucun renseignement sur cette localité. — 3. Les mamlouks sultaniens faisaient le service du sultan, mais ils n'étaient pas spécialement attachés à la personne du sultan régnant, et, à sa mort, ils gardaient leurs offices auprès du prince qui lui succédait; en cela, ils différaient essentiellement des mamlouks particuliers du sultan, qui étaient les anciens camarades de peloton *khoshdash* du souverain, ou des soldats avec lesquels il s'était intimement lié dans sa jeunesse. Les mamlouks particuliers changeaient avec chaque sultan, et suivaient son sort en cas de révolution, à moins qu'ils ne tournassent casaque; on les nommait المماليك, par opposition aux mamlouks chargés du service impérial, lesquels sont appelés المماليك السلطانية, terme qui, dans la mentalité occidentale, se traduirait plus exactement par « les mamlouks de la couronne ». — 4. Dahliz est un terme technique dans l'histoire de l'Égypte de cette époque. Il désigne le pavillon impérial, entouré des tentes de sa suite; en ce sens, il vaudrait mieux le traduire par « le campement », que par « tente »; c'était ce que les Mongols nommaient ordou.

بالدهليز من المماليك السلطانية¹ والامراء فركبوا جميعا محجة الامير سيف الدين برلغي والامير بدر الدين بكتوت العلاني والامير ركن الدين الجاشنكير والامير حسام الدين استاد الدار واجتمع معهم الامير زين الدين كتغا فصاروا طلبا كثيرا وكان السلطان قبل قتله جهز جماعة من المماليك ليعودوا الى القاعة المحروسة تقدير عدتهم ثمانمائة فارس ومحبتهم مقدم عليهم فجتقرا² الساقى امير مجلس فيناتهم في اثناء الطريق غير بعيد بلغتهم الواقعة³ فانفرد فجتقرا⁴ منهم واراد الانحياز الى بيدرا والاتفاق معه والمماليك الذين كانوا صحبته انحازوا الى هذا الطلب المذكور فصاروا في عدة تناهز الف فارس ولم يكن

1. Man. فجتقرا: lire فحقترا, au cas sujet, ce nom propre étant mis par Moufazzal au regime direct indéterminé, ce qui est une faute grossière.

selle, accompagnant l'émir Saïf ad-Din Bouralghi¹, l'émir Badr ad-Din Bektout al-'Alayî, l'émir Rokn ad-Din (Baïbars), le tchashniguir², et l'émir Hosam ad-Din (Lachin), l'ostad ad-dar³, auxquels vint se joindre l'émir Zaïn ad-Din Guëtuboukha⁴. Ils se mirent en route, formant une troupe⁵ nombreuse.

Avant sa mort, le sultan avait fait partir une troupe de mamlouks pour qu'ils s'en retournassent à la Citadelle (de la Montagne), la bien gardée; leur nombre s'élevait à environ trois cents cavaliers, commandés par Koutchkar as-Saki, émir-madjlis⁶. Alors qu'ils étaient en chemin, et pas encore bien loin, ils apprirent la catastrophe (qui avait coûté la vie à al-Ashraf).

Koutchkar lâcha immédiatement les mamlouks; il prit la décision de se rendre auprès de Baïdara, et de se rallier à sa cause. Les mamlouks qu'il commandait partirent se joindre à cette troupe dont il vient d'être question⁷, qui compta ainsi environ mille cavaliers, tandis que Baïdara n'était entouré que des quelques personnes qui avaient monté à cheval avec lui pour aller assassiner le sultan.

1. Ce nom se trouve dans la graphie persane sous la forme بزرالغی et بزرالنغی.

2. Celui qui goûtait les plats, avant que le sultan n'y touchât. — 3. Grand-maitre du palais. Ces officiers étaient de garde dans le pavillon (Nowairi, *ibid.*). — 4. Cet émir se trouvait à la chasse; mais il vint rejoindre les autres, dès qu'il apprit l'assassinat d'al-Malik al-Ashraf (Nowairi, fol. 118 v°). — 5. طلب, dans la langue des historiens de l'Égypte, signifie un escadron de cavalerie. — 6. En turk oriental فوجتار signifie « bouc »; l'épithète d'as-Saki indique que cet officier était échanson; l'émir-madjlis avait sous sa juridiction les médecins et les chirurgiens du palais. — 7. Celle qui comprenait Saïf ad-Din Bouralghi, Badr ad-Din Bektout al-'Alayî, et les autres émirs qui étaient demeurés fidèles à al-Ashraf.

مع بيدرا غير اوليك¹ الاقوام الذين ركبوا معه لقتل السلطان* فبينما بيدرا سائر في طريق الحاجر طالباً قلعة الجبل² تاه به الدليل³ في اواخر الليل ولم يزل تائهاً الى الصباح فلما اصبحوا وجدوا انفسهم قبالة الطرانة قريب المكان الذي قتل فيه الملك الاشرف وفي اثناء ذلك ظهر لهم الطلب الذي فيه هاؤلاء⁴ الجماعة المذكورون⁵ فقصده بعضهم بعضاً* والتقى الجمعان واصطدم الطالبان فتفكك عن بيدرا من كان معه من الامراء ولم يبق حوله الا نفران احدهما ايبك مملوك طقسوا⁶ والاخر ايدغدى شقير الظاهري المعروف بالمسعودى فقتل وقتلاً* وقيل^{*} قتله موسى اخو حمدان بن صلغية لانه كان اول هاجم

* fol. 95 v°.

1. Lire اولانكت — 2. Lire الى قلعة الجبل — 3. On attendrait بد الدليل, ou توجه بد الدليل. — 4. Lire هذه; cf. page 568. — 5. Cette phrase est absolument incorrecte: il faut هذه الجماعة المذكورة, ou جماعة هؤلاء المذكورين, mais certainement pas la phrase de Moufazzal. — 6. Lire طقسوا.

Tandis que Baidara était sur le chemin d'al-Hadjir¹, se dirigeant vers la Citadelle de la Montagne, son guide l'égara dans les dernières heures de la nuit², et son erreur dura jusqu'à l'aube. Quand le jour se leva, Baidara et ses compagnons virent qu'ils se trouvaient devant Tarrana, tout près de l'endroit où al-Malik al-Ashraf avait été assassiné. Au même moment, ils aperçurent le corps de ces cavaliers dont il vient d'être parlé, et les deux partis chargèrent l'un sur l'autre.

Les deux troupes se heurtèrent; les émirs qui se trouvaient avec Baidara prirent la fuite, et il ne resta auprès de lui que deux personnes: Aïbek, mamlouk de Toghosou, et Aïdoghdi Shoukaïr az-Zahiri, qui était connu

* fol. 95 v°.

sous le nom d'al-Mas'oudi. Baidara et ses deux fidèles furent tués³.

On a dit que ce fut Mousa, frère de Hamdan ibn Sologhïa⁴, qui tua Baidara

1. Yakout ne parle pas de cette localité, qui porte le même nom qu'une autre, laquelle est célèbre dans l'histoire des Arabes. — 2. Ou, il fut trompé par des indices qu'il interpréta d'une façon erronée. — 3. D'après Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 119 v°), les émirs qui tuèrent Baidara furent Zam ad-Din Guétuboukha, l'ostad ad-dar Hosam ad-Din Latchin, le tchashniguir Rokn ad-Din Baïbars, Saïf ad-Din Boularghi بلورغى; parmi les émirs khassakis qui les assistèrent, il cite Saïf ad-Din Toghatchi طغچى, Saïf ad-Din Tokhtaï طططاي, Saïf ad-Din Kothbia كطبيد. Le nom de Boularghi est celui que l'on trouve dans l'onomastique mongole sous la forme Bonralghi, dont il provient, par le retournement du mot autour de P; Tokhtai, variante de Tokhta, est l'abréviation du nom mongol Tokhtogha. — 4. Transcription du mongol *sologhāi* « qui est du côté gauche », d'où « faux, malhonnête ».

عليه وضارب له¹ والصحيح ان السيوف اخذته من كل جانب ولم يعلم من كان له ضارب² قلت وهذا احمد بن حنبلية تركمانى الجنس كان فى خدمة كىختوا³ ملك التتار ووفد فى الدولة المنصورية الى الديار المصرية⁴ لما قتل كىختوا⁵ فقربه الملك المنصور واعطاه امرة واستمر به الاشرف على امرته وهو فتنى يقيم فى كل دولة فتنة⁶ وياقى بين الجموع فى كل وقت⁷ فلو كان بيدرا مع المقدور لما سرى اغذ الى القلعة كما فعل الظاهر لما قتل المظفر قطز بالقصير فكان ذلك انجح قصدا وارجح رأيا وانما الامر لله والملك بيد الله⁸ ثم حمل رأسه الى القاهرة المحروسة وطيف به المدينة محمولا

1. L'auteur a entendu له¹ اولاً واحداً عند عباريا له : il vaudrait mieux dire لانه¹ من ضربيد عباريا² et mieux ضرب له عباريا² من كان الاول من محجم عليه وضرب له. — 2. Il faudrait عباريا² من كان الاول من محجم عليه وضرب له. — 3. Man. كىختوا³ : lire كىختوا³ sans *Patif*. — 4. Man. كىختوا⁴ : lire كىختوا⁴. — 5. Mieux vaudrait فأننا ou فانا.

dara, parce qu'il fut le premier qui fondit sur lui, et qui lui porta le premier coup. La vérité, c'est que les coups de sabre tombèrent sur Baïdara de tous les côtés, et que l'on ne sut point qui lui porta celui qui mit fin à sa vie. Je dis¹ : Cet Ahmad² ibn Sologhia était turkoman de race, et il vivait au service de Gueïkhatou, roi des Tatars; il était venu comme ambassadeur en Égypte, sous le règne d'al-Malik al-Mansour (Kalaoum).

Quand Gueïkhatou eut été assassiné, al-Malik al-Mansour l'admit au nombre de ses intimes, et lui donna une charge d'émir. Al-Malik al-Ashraf le laissa en la possession de ce commandement. C'était un homme renuant; il provoqua des troubles dans les États de tous les monarques qu'il servit; il passa sa vie à intriguer entre les partis, et à les pousser à l'insurrection.

Si Baïdara avait été favorisé par le destin, lorsqu'il entreprit sa marche de nuit (pour se rendre au Caire), il se serait hâté d'arriver à la Forteresse³, comme le fit (al-Malik) az-Zahir (Baïbars), lorsqu'il eût assassiné al-Malik al-Mouzaffar Koutouz, à al-Kosaïr; mais ce prince s'entendait autrement que Baïdara à conduire ses affaires, et il jouissait d'un esprit plus pondéré. La puissance n'appartient qu'à Allah, et la souveraineté est dans sa main.

La tête de Baïdara fut ensuite portée au Caire, la bien gardée, et on la

1. Formule employée par les historiens arabes quand ils cessent de copier leurs sources, et quand ils commencent à parler pour leur propre compte d'après des renseignements personnels. — 2. L'un des deux noms, Hamdan ou Ahmad, est une erreur. — 3. De façon à s'emparer du pouvoir, au lieu de s'égarer, ce qui montrait que la fortune ne marchait pas avec lui; comme on l'a vu plus haut, la prise de possession de la Forteresse de la Montagne était le signe tangible de l'investiture du pouvoir souverain.

على رمح بأيدي المشاعليّة يجبون عليه الفلوس ولما قتل نزل الامير سيف الدين
بكتمر السلحدار وأكل قطعة من كبده وعلق رأسه على باب القلعة مدّة شهر مع رأس
بهادر رأس التوبة والامر في ذلك كما قال الشاعر

إذا لم يكن عون من الله للفتى فأكثر ما يجنى عليه اجتهاده

قال وأما الامراء الذين كانوا معه فآتهم تفرّقوا منهزمين ونهت ائقالمهم وخيامهم وتشتت
ممالكهم وألزامهم ورجع الامير زين الدين كتبتا ومن معه من الامراء والممالك السلطانية
الى جهة القلعة المحروسة وبها يومئذ الامير علم الدين سنجر الشجاعى * نأبا فلما وصلوا

* fol. 96re.

promena tout autour de la ville, plantée sur le fer d'une lance que tenaient les boueux¹, à qui les gens donnaient des sous pour leur avoir procuré ce spectacle. Quand Baïdara eut été tué, l'émir Saïf ad-Din Bektémour, le silahdar, descendit de la Forteresse, et dévora un morceau de son foie; on suspendit sa tête à la porte de la Forteresse, où elle resta durant plusieurs mois, à côté de celle de Bahadour, le Ras an-nauba. L'événement justifia la parole du poète : « Quand l'homme n'est pas favorisé de l'aide d'Allah, ses efforts sont justement ce qui précipite sa perte. »

L'historien a dit : Les émirs qui marchaient avec Baïdara se débandèrent et prirent la fuite; leurs bagages et leurs tentes furent pillés; leurs mamlouks et les personnes de leur entourage se dispersèrent. L'émir Zaïn ad-Din Guétouboukha, les émirs et les mamlouks sultanien² qui se trouvaient avec lui, se mirent en route pour s'en retourner à la Forteresse (de la Montagne), la bien gardée, où commandait alors l'émir 'Alam ad-Din Sindjar ash-Shodja³, en la qualité de lieutenant du sultan.

* fol. 96re.

Quand ces officiers parvinrent à la rive d'al-Djiza⁴, et quand 'Alam ad-Din

1. Litt. : « les gens qui portent des torches ». Ces individus avaient commencé par former une corporation dont les membres, la nuit venue, accompagnaient jusqu'à leur domicile les passants attardés, à la lumière de leurs torches; ils finirent par se charger de tous les métiers malpropres d'une ville, nettoyage des rues, vidange, etc.; ils devinrent même des exécuteurs des hautes œuvres, ce qui est le sens courant de ce mot. — 2. Voir page 570, note. — 3. Qui était *Naïb as-saltana* dans la Citadelle, dit Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 119re). — 4. La ville actuelle de Gizéh, le *dj* se prononçant *g* en Égypte. Djiza est située sur la rive occidentale du Nil, sur la rive gauche, du côté par lequel devaient arriver les émirs, qui venaient de poursuivre dans l'Ouest les émirs qui avaient assassiné al-Ashraf dans la région d'Alexandrie, tandis que le Caire est bâti sur la rive droite du fleuve.

الى بر الجزيرة وبأمرهم أمر أن يمنعوا من التعديّة الى بر مصر المحروسة وجمع السراكب والمعابر والشخاتير الى البرّ الشرقى فلم يستطيعوا التعديّة* وتراسلوا معه وحلف بعضهم لبعض ثمّ مكّتهم من التعديّة فظلعوا الى القلعة واجمعوا أمرهم على أن تكون السلطنة للسultan الملك الناصر اخى السultan الملك الأشرف حفظا لنظام البيت ورعاية في الحى حقّ الميت*

التاسع من ملوك الترك السultan الملك الناصر ناصر الدين محمّد ابن السultan الملك المنصور قلاوون الصالحى كان جلوسه على سرير السلطنة وله من العمر تسع سنين وذلك في يوم الاثنين رابع عشر¹ من المحرم سنة ثلث وتسعين وستّمائة* ولما اجلس على

1. Le manuscrit omet رابع عشر, qui est restitué d'après Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 120 r°), dans le texte duquel il faudrait d'ailleurs رابع عشر.

ash-Shodja'i apprit leurs intentions, il ordonna qu'on les empêchât de traverser le fleuve, pour passer sur la rive où s'élève Misr, la ville bien gardée; il fit rassembler les bateaux, les bacs, les barques à voiles, sur la rive orientale¹, de telle sorte que les émirs ne purent franchir le Nil.

Ils engagèrent alors des pourparlers avec le gouverneur de la Forteresse de la Montagne, et ils se prêtèrent des serments mutuels², si bien qu'Alam ad-Din leur fournit les moyens de traverser le Nil. Ils montèrent alors à la Forteresse, et ils tombèrent d'accord sur ce point que la souveraineté appartiendrait au sultan an-Nasir, frère du sultan al-Malik al-Ashraf, pour respecter l'ordre de la succession dans la dynastie, pour honorer dans le prince qui survivait la mémoire du souverain défunt.

Le neuvième des rois des Turks est le sultan al-Malik an-Nasir Nasir ad-Din Mohammad, fils du sultan al-Malik al-Mansour Kalaoun as-Salibi. Il s'assit sur le trône de la souveraineté, alors qu'il était âgé de neuf ans, et cela, le lundi, quatorzième jour du mois de Moharram de l'année 693.

Quand on l'eût fait assoir sur le trône de la royauté auguste, les émirs furent de l'avis unanime que l'émir Zaïn ad-Din Guétuboukha al-Mausouri

1. C'est-à-dire qu'il fit ramener de la rive occidentale à la rive orientale tous les bateaux et moyens de passage; Nowaïri (*ibid.*) dit, ce qui est beaucoup plus plausible, que le gouverneur prit ces mesures dès qu'il connût l'assassinat de son maître, alors qu'il ne savait pas qui l'emporterait, de Baidara, ou de la troupe de Zam ad-Din Guétuboukha. — 2. Les émirs, de ne rien faire contre l'autorité du gouverneur: le gouverneur, de ne pas intriguer contre les émirs: les deux parties, de laisser se faire naturellement la dévolution du trône.

سرير السلطنة المعظمة وقع الاتفاق على ان يكون الامير زين الدين كتبغا المنصوري
 اتابك العساكر المنصورة ونائب السلطنة الشريفة والامير علم الدين سنجر الشجاعى وزيرا
 ومدبرا للمملكة وتقرر الحاج سيف الدين بهادر حاجبا وتطلبوا كل من كان مع بيدرا
 من الامراء فامسكوهم فرادى ومثنى وما آوهم ربع ولا اغنى عنهم معنى وهم طرنتاى
 الساقى ونوغية السلحدار والطبغا الجمدار واقسنقر والناق الحسامى¹ ومحمد خواجا وقبجرا²
 امير مجلس* واروس وقطعوا ايديهم وصلبوهم وطيف بهم على الجمال فى الشوارع والاسواق
 نكالا بما فعلوا من الغدر بسلطانهم والاقدام على عدوانهم وفى امرهم قال الشاعر
 قضى الله ان البغى يصرع اهله وان على الباغى تدور الدوائر

* fol. 96 v°.

1. Man. الحلبى; dans Nowaïri *ibid.*, fol. 120 v°, الحسامى. — 2. Lire فحشر.

serait Patabek des armées victorieuses, et qu'il exercerait les fonctions de vice-roi, que l'émir 'Alam ad-Din Sindjar ash-Shodja'i serait vizir, et régirait le gouvernement de l'empire; al-Hadjdj Saif ad-Din Bahadour fut confirmé dans la charge de chambellan¹.

On se mit à la poursuite de tous les émirs qui avaient été les complices de Baïdara; on les arrêta un par un, deux par deux; ils ne trouvèrent de refuge nulle part, aucun asile pour les abriter: c'étaient Douroumadaï as-Saki², Noghia, le silahdar, Altanboukha, le djamadâr, Aksonkor, Alinak al-Hosami³,
 * fol. 96 v° Mohanumad Khwadja, Koutchkar, émir madjlis, et Ourous; on leur coupa les mains, on les mit en croix, et on les promena, attachés sur des charmeaux, dans les rues et dans les marchés, pour les châtier d'une façon exemplaire de leur trahison envers leur sultan, et de l'audace qu'ils avaient eue de se révolter contre son autorité. Le poète a dit à leur sujet: « Allah a décidé que l'iniquité cause la perte de celui qui s'y livre, et que les vicissitudes de la fortune accablent l'homme injuste. »

Quant à Bahadour, le ras al-nauba et à Djamal ad-Din Onghoush al-Mausili,

1. Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 120 v°) ajoute que l'émir Rokn ad-Din Baïbars al-Tehasluniguir fut désigné pour être grand maître du palais استاد الدار, et l'émir Rokn ad-Din Baïbars al-Mansouri, pour remplir la charge de davadar. — 2. Les premiers que l'on découvrit, dit Nowaïri (*ibid.*), furent Saif ad-Din Bahadour, le Ras-nauba, et Djamal ad-Din Onghoush افش al-Mausili, le chambellan. — 3. Al-Halabi, dit à tort Moufazzal; cet officier est nommé plus haut, page 569, Alinak al-Mansouri, ce qui indique qu'il était mamlouk de Kalaoum; l'épithète d'al-Hosami indiquerait, au contraire, qu'il était mamlouk de Hosam ad-Din Latchin al-Mansouri, mais les deux dénominations reviennent en fait au même, puisque le mamlouk d'un mamlouk d'al-Mansour, est fatalement, quoique indirectement, le mamlouk d'al-Mansour.

وأما بهادر رأس النوبة وجمال الدين اقوش الموصلي الحاحب فاحضرا الى التلعة وقتلا واحرقت اجسادهما بباب البرقية وأما الامير حسام الدين لاجين الصغير والامير شمس الدين قراسنقر المنصوري فأتهما لم يقعا¹ ووقاعما الله تعالى فتغيبا² وكان الامير علم الدين سنجر الشجاعى لما جلس وزيرا استمال اليه جماعة وضم اليه اقواما ونفذ في العطاء امره واطلق بقله اشياء كثيرة من اموال وغلل وارااض ومراكب وغيرها³ وقبض على قفجاق⁴ وعبد الله السلحدار والاقوش بانفاقه مع حزه من غير رأى الامراء فحضر من بطانته نفران وهما جاورشى⁵ ابن قنغرا⁶ وقنغر والده الى الامير زين الدين كتبا وهو فى الموكب بسوق الخيل وعرفاه أن الامير علم الدين سنجر الشجاعى اتفق معمن حوله

1. Lire *يرععا*, au passif. — 2. Man. *قتحلق*. — 3. Nowairi man. 1579, fol. 124 r°.
حاررسي. — 4. Man. *جعز*: Nowairi *ibid.* *قنغر*.

le chambellan, on les conduisit à la Citadelle de la Montagne, où on les mit à mort; leurs cadavres furent brûlés à la porte Bab al-Barkiyya. Les émirs Hosam ad-Din Latchiu as-Saghir et Shams ad-Din Kara Sonkor al-Mansouri ne tombèrent pas aux mains de ceux qui les poursuivaient; Allah le très-haut les garda de leurs atteintes, et ils restèrent cachés.

Quand l'émir Alam ad-Din Sindjar ash-Shodja'i prit possession du vizirat, il flatta les gens pour les attirer dans son parti, et il groupa ainsi un certain nombre de personnes autour de lui; il rendit des ordonnances conférant des donations à certains individus, et il signa des actes attribuant à des gens une quantité considérable d'argent, de denrées, de terres, des navires, et d'autres choses.

Il fit emprisonner Kiftchak, Abd Allah, le silahdar, et Onghoush, d'accord avec son parti, mais sans prendre aucun conseil des émirs. Deux personnes qui étaient de ses familiers, Tchaourashi¹, fils de Khanghar², et Khanghar, père du précédent, se présentèrent devant l'émir Zaïn ad-Din Guétuboukha, pendant que celui-ci était à la parade, au marché aux chevaux: ils lui apprirent que l'émir Alam ad-Din Sindjar ash-Shodja'i s'était entendu avec les gens qui formaient son clan pour le faire arrêter, lui et plusieurs émirs, dans le temps où ils seraient à table.

1. Tchaourashi est la transcription du nom mongol Telaghouratchi, qui a été expliqué plus haut; la transcription du *tch* mongol par le *sh* arabe est régulière. — 2. Khanghar est le mongol *khankghaghar* « qui a la taille fine », avec la chute régulière des deux gutturales, *khan k gha gha r*, plutôt que *khonkkhoghor*, qui en mongol, signifie « enfoncée, qui est dans un creux de terrain », lequel se réduit à la forme *khonkkhor*, qui signifie « creux, caverne ».

علي قبضه وقبض جماعة من الأمراء عند الخوان* وكان الى جانبه في الموكب الامير ركن الدين بيبرس الجاشنكير والامير سيف الدين برلغى وعلم الدين سنجر البندقدارى وكان الواشى اليه قد نص له عليه فقتل على مكانته * وامسك الاميران¹ ركن الدين *
* fol. 97 r.

L. Lire ^{الاصريين}.

Guétuboukha avait à ses côtés, dans la troupe qui lui faisait escorte, l'émir Rokn ad-Din Baïbars, le tchashniguir, l'émir Saïf ad-Din Bouralghi, et 'Alam ad-Din Sindjar al-Bondokdari; la personne qui dénonça les menées d'al-Bondokdari¹ donna à Guétuboukha des preuves absolues de sa culpabilité, aussi al-Bondokdari fut-il massacré sur la place même². Guétuboukha
* fol. 97 r. fit arrêter les deux émirs Rokn ad-Din, le tchashniguir, et Saïf ad-Din Bouralghi, parce qu'il soupçonnait leurs intentions, et parce qu'il craignait qu'ils n'eussent tramé quelque machination contre lui; il les envoya à Alexandrie³.

1. Moufazzal comprend, ou semble comprendre, que le vizir 'Alam ad-Din Sindjar ash-Shodja'i avait des accointances avec l'émir 'Alam ad-Din Sindjar al-Bondokdari, lequel servait dans l'entourage de Guétuboukha, et qu'ash-Shodja'i comptait faire arrêter Guétuboukha et ses partisans par l'entremise d'al-Bondokdari. Le récit de Nowaïri ne permet point cette interprétation des faits, voir note 2. La personne qui dénonce al-Bondokdari est, ou Tchaghouratchi, ou Kanghar. — 2. Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 123 v°) raconte que le jeudi 23 Safar, les émirs se trouvaient réunis sur les terre-pleins formés d'assises de pierre ^{مساطب}, qui étaient en dehors de la porte Bab al-Koulla, attendant la sortie de Guétuboukha, pour lui faire escorte, suivant l'habitude. L'émir djandar vint alors inviter plusieurs émirs, Saïf ad-Din Kiptehak, Badr ad-Din 'Abd Allah, le silahdar, Saïf ad-Din Koubilaï, Rokn ad-Din 'Omar, frère de Témour, Saïf ad-Din Gurtchi, Saïf ad-Din Tarkhatchi, à se rendre auprès du sultan. Les autres émirs se rendirent avec Guétuboukha à la parade, à l'Hippodrome Noir, où ils furent rejoints par l'émir Saïf ad-Din Kanghar et Tchaouratchi, lesquels apprirent à Guétuboukha que les émirs, qui avaient été soi-disant mandés auprès du sultan, avaient été emprisonnés, et que Sindjar ash-Shodja'i avait la ferme intention de faire arrêter les autres quand ils se mettraient à dîner. Rokn ad-Din Baïbars raconta à Nowaïri, durant la nuit du 8 Shavval 707, qu'il avait reçu un coup de masse d'armes dans cette échauffourée, et il lui en montra la cicatrice. — 3. Moufazzal a renversé l'ordre des faits : Quand les deux émirs eurent été arrêtés, dit Nowaïri (*ibid.*), al-Bondokdari dit à Guétuboukha : « Où donc est Latchin? fais-le donc venir! — Latchin n'est pas avec moi, lui répondit Guétuboukha. — Si, répliqua al-Bondokdari, Latchin est avec toi. » En même temps, il tira son sabre pour en frapper Guétuboukha, mais il fut transpercé d'un coup de pointe par Bektout al-Azrak, mamlouk de Guétuboukha, et tomba de cheval. On le massacra sur place. Guétuboukha et ses partisans se rendirent à la porte Bab al-Mahrouk, sortirent du Caire, et campèrent en dehors du mur d'en-

الجاشنكير وسيف الدين يرلغى لأنه أوجس منهما خيفة وسيّرهما الى الاسكندرية ثم افترق العسكر فرقتين وخرج الامير زين الدين كتبغا للوقت الى ظاهر القاهرة المحروسة ونزل تحت القلعة بظاهر الثغرة وانضمت اليه جماعة كثيرة من الامراء الذين بالقاهرة المحروسة ومن العساكر المنصورة لما علموا صحّة قصدده في وفاء عهده لبيت مخدمه واقام الامير علم الدين الشجاعى فى القلعة بطائفة اخرى وركب الفريقان وتناوشوا القتال

Après cet incident, l'armée se divisa en deux partis; l'émir Zam ad-Din Guétuboukha sortit sur-le-champ du Caire, la bien gardée, et vint camper au-dessous de la Citadelle, en face du fossé¹. Un nombre considérable des émirs et beaucoup des soldats de l'armée victorieuse, qui se trouvaient au Caire, vinrent se joindre à lui, quand ils apprirent qu'il agissait dans l'intention bien arrêtée de rester fidèle au serment qu'il avait prononcé de défendre la dynastie de son maître.

L'émir Alam ad-Din ash-Shodja'i demeura dans la Forteresse avec un autre parti; les deux troupes montèrent à cheval; elles se livrèrent des combats, au-dessous de la Citadelle, dans lesquels, des deux côtés, aucun

ceinte. Ces faits demandent quelque explication : tout le monde connaissait, au Caire, les relations intimes qui existaient entre Guétuboukha et Hosam ad-Din Latchin al-Mansouri, lesquels étaient liés depuis leur enfance. Personne n'ignorait que Guétuboukha soutenait dans sa retraite l'émir Latchin, qui avait trempé ses mains dans le sang d'al-Malik al-Ashraf, et qu'il connaissait le lieu où il se cachait. Al-Bondokdari ne put maîtriser une colère légitime quand il vit Guétuboukha faire arrêter deux de ses camarades, Baïbars et Bouralghi, qui étaient toujours demeurés fidèles à la famille de Kalaoun, et qui avaient pris part au meurtre de Baïdara, lequel avait tramé l'assassinat d'al-Malik al-Ashraf, tandis que ce même Guétuboukha couvrait de sa protection Latchin al-Mansouri, qui avait osé porter la main sur al-Ashraf. Guétuboukha n'avait jamais cessé de donner des preuves de son loyalisme envers al-Ashraf et Mohamad ibn Kalaoun; il avait été l'un de ceux qui s'étaient mis aux troussees de Baïdara, et qui l'avaient tué, mais les anciennes relations qu'il entretenait avec Latchin lui firent fermer les yeux sur son crime, et il assura son existence quand Latchin se fut enfui du Caire. Ces faits expliquent comment le nom de Latchin fut jeté dans cette mêlée: puisqu'il faisait arrêter les généraux qui avaient vengé l'assassinat d'al-Ashraf, Guétuboukha n'avait plus qu'à faire sortir l'assassin de sa retraite, et à parader à ses côtés. En fait, Guétuboukha soutenait les assassins d'al-Ashraf, comme il le montra par les faveurs dont il accabla Shams ad-Din Karasonkor, lequel avait été le complice de Latchin.

1. Il s'agit ici de la dépression profonde qui existe entre la Forteresse de la Montagne, et la hauteur qui se trouve en face d'elle. Cette dépression a été creusée de main d'homme: elle rendait la Citadelle inexpugnable, avant l'invention de l'artillerie; mais aujourd'hui la Citadelle est dominée par un fort construit sur l'éminence qui lui fait face.

تحت القلعة ولم يعدم من كلا الجمعين احد ولم يزل جمع الامير زين الدين كتبغا يكثر وجمع علم الدين الشجاعى يقل والذين صحبته يتفلقون ويتسللون الى حبة كتبغا واقاموا على ذلك اسبوعاً¹ فرأى الشجاعى انه مغلوب وماخوذ فمسلوب وقد اسلمه رهطه نهض من مخيمه ودخل الى باب الستارة داخل باب الساعات بالقلعة ورمى سيفه ونزع عنه لامة حربه وما كان عليه من العدة وقال ان كنت انا المطلوب فانا اتوجه الى السجن² وكان من جملة من معه فى القلعة صمغار والاقوش فاخذاه وتوجه بها نحو السجن فقتلاه

1. Lire اسبوعاً.

homme ne trouva la mort; mais les forces de l'émir Zaïn ad-Din Guétuboukha ne cessaient de s'accroître, tandis que celles d'ash-Shodjaï diminuaient sans arrêt¹, car ses partisans tournaient bride, et se sauvaient pour aller rejoindre l'armée de Guétuboukha. Les belligérants restèrent en cet état durant une semaine².

Ash-Shodjaï s'aperçut alors qu'il était battu, qu'il lui était impossible de se tirer de cette situation; alors, contraint de céder à la nécessité, puisque ses troupes l'avaient trahi, il sortit de son campement, pénétra dans la porte Bab as-Sitara, qui se trouve à l'intérieur de la porte Bab as-Sa'at³, dans la Forteresse; il jeta son sabre à terre, se dépouilla de sa cuirasse, de sa dague, de sa cotte de mailles, et il s'écria : « Puisque je suis poursuivi, je vais moi-même me rendre en prison⁴ ! »

Parmi les officiers qui étaient avec lui dans la Forteresse, se trouvaient

1. Shodjaï avait dans son clan Saïf ad-Din Bektémour, le silahdar, et Saïf ad-Din Toghatchi (Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 124 v°). — 2. Nowaïri (*ibid.*), dit en effet que le siège dura sept jours. — 3. « Derrière la porte Bab al-Sa'at », d'après Makrizi (*Khitat*, man. arabe 1732, fol. 178 v°); on entrait dans la Citadelle par deux portes. La plus grande se nommait Bab al-Madraj باب المدرج, ou Bab al-Darfil باب الدرفيل, anciennement Bab al-Sariya باب السارية; elle était du côté du fossé de la Citadelle; Darfil est le nom de l'émir Hosam ad-Din Latchin al-Aïdémuri, qui fut davaddar de Baïbars, et qui mourut en 662; l'autre porte était la Bab al-Karafa; ces deux portes étaient séparées par un grand espace; il y avait en plus la porte Bab al-Koulla باب التللة, et la porte de Cuivre باب النحاس, laquelle était derrière la porte de la Palissade باب الستارة, et donnait accès aux palais du sultan; elle fut restaurée par Mohammad ibn Kalaoum (fol. 185 r°). — 4. Il y avait, dans l'intérieur de la Citadelle (Makrizi, *Khitat*, man. arabe 1732, fol. 185 v°), un affreux cachot, ou plutôt un cul de basse-fosse, que Kalaoum avait fait pratiquer, en 681, pour y emprisonner les émirs. Bektémour as-Saki le fit détruire en 729, et il transféra ceux qui y étaient détenus dans les tours.

في الطريق داخل باب الحديد وجزؤوا راسه وارسلوه¹ الى الامير زين الدين كتبغا فطيف بها² القاهرة ومصر كما طيف براس بيدرا³ وجرا⁴ بين السلطان الملك الناصر وبين الامير زين الدين كتبغا مراسلات كثيرة الى ان اذعن له السلطان ان يطلع الى القلعة ويستقر بالنيابة على حاله وينفذ الاشغال بامرہ فطاع ونفق في العساكر المنصورة نفقة عامة وجلس في النيابة والاتباعية وسجن بعض المماليك الاشرفية. قال المقر الركني بيبرس الدوادار ثم جردت الى ثغر الاسكندرية فاقمت به لحفظه من العدو وذلك في شهر سنة اربع وتسعين

1. Lire وارسلوه, ou au moins وارسلوا, si l'on entend les officiers du parti de Guëtuboukha. — 2. Lire بد. — 3. Lire وجرى. — 4. Lire وجرى.

Sanghor et Alakoush¹; ils s'assurèrent tous les deux de sa personne, se dirigèrent en sa compagnie vers la prison, et ils le tuèrent en route, à l'intérieur de la porte Bab al-Hadid. Ils lui coupèrent la tête, et ils l'envoyèrent à l'émir Zaïn ad-Din Guëtuboukha; on la promena tout autour du Caire et de Misr, comme cela avait été fait pour la tête de Baïdara.

Le sultan al-Malik an-Nasir et l'émir Zaïn ad-Din Guëtuboukha échangèrent alors de nombreux parlementaires, jusqu'au moment où le sultan consentit à Guëtuboukha la permission de monter à la Forteresse, de s'y installer immédiatement en qualité de gouverneur, comme cela convenait à ses fonctions, et d'y expédier les affaires, à la façon qu'il lui conviendrait. Guëtuboukha monta à la Citadelle, il fit aux troupes de l'armée victorieuse une distribution générale d'argent, et il trôna dans les fonctions de vice-roi et dans la charge d'atabek. Il fit jeter en prison plusieurs des mamlouks d'al-Malik al-Ashraf.

Son Excellence Rokuïenne², Baïbars, le davaddar, a dit : Après ces événements, je fus détaché³ au port d'Alexandrie, et je m'y établis pour le défendre contre les attaques de l'ennemi⁴; cela, dans les mois de l'année 694. Une personne en qui j'ai toute confiance me raconta, lorsque je revins

1. Nowairi dit (man. arabe 1579, fol. 125 r°) que Saïf ad-Din Sanghor et Saïf ad-Din Alakoush s'étaient mis en devoir d'aller d'emprisonner Alam ad-Din ash-Shodja'i dans la tour Bourdj at-Havani بروج البحراني, quand un mamlouk de Sanghor se jeta sur lui et le tua. Sanghor, en mongol signifie « étrille ». Alakoush, en turk, signifie « l'oiseau au plumage de couleurs chatoyantes ». — 2. Roku ad-Din. — 3. En qualité de gouverneur. — 4. Les Francs d'Occident qui devaient attaquer l'empire égyptien sur les côtes de Syrie, ou à l'embouchure du Nil, pendant que les Mongols déboucheraient sur l'Euphrate par al-Bira, ou sur le front d'Alep, en traversant l'Arménie.

وستمائة وحدثني من أتق¹ إليه عند عودتي من الشغر أن الأمير زين الدين كتبنا نقل الممالك السلطانية الذين كانوا سكانا في القلعة وأخرجهم منها فطائفه أسكنها الشرف الأعلى² وهو الكبش على الجسر الأعظم وطائفه بدار الوزارة التي داخل باب النصر

1. Le manuscrit porte أدق, avec la confusion du ت et du د, mais il n'y a point de doute que Baibars, qui savait l'arabe, n'ait écrit أدق, et que le barbarisme أدق ne soit l'œuvre de Moufazzal. — 2. Lire الأعلى.

du front de mer, que l'émir Zaïn ad-Din Guétuboukha avait fait déménager les mamlouks sultaniens qui étaient casernés dans la Forteresse, et qu'il les en avait mis dehors¹.

Il avait installé une partie de ces mamlouks² sur « la colline (sharaf) la plus élevée », qui est le Kabsh, au-dessus du grand pont, un autre contingent dans le Palais du Vizirat, en dedans de la porte Bab an-Nasr, le

1. De façon à se rendre maître de la personne du sultan, en lui retirant jusqu'aux gens de son service, qui avaient connu son père, al-Mansour, et son frère al-Ashraf, de façon à les remplacer par ses créatures à lui, Guétuboukha. — 2. Nowairi (*ibid.*, folio 125 r°) dit qu'il en envoya une partie aux belvédères منائر de Kabsh, un certain nombre au Palais du Vizirat, le reste, aux belvédères de l'Hippodrome as-Salili et de l'Hippodrome az-Zahiri. (Cf. Makrizi, *Khitat*, man. arabe 1731, fol. 361 r°). Ces belvédères étaient des constructions d'agrément élevées dans des sites panoramiques, des mirabella.

Le Kabsh est une montagne, ou plutôt une colline, voisine de la montagne de Yashkour يشكر, laquelle est entre le Caire et Misr, sur le sommet de laquelle s'élève la mosquée d'Ibn Touloun الجامع ابن طولون et الجامع الطرابوني. La montagne de Yashkour était ainsi appelée du nom d'une tribu arabe qui s'y était installée lors de la conquête; elle dominait immédiatement le Nil, et deux étangs célèbres dans l'histoire de l'Égypte, la Birkat al-Fil بركة الفيل, et la Birkat Karoun بركة طارون. C'était sur la montagne de Yashkour que l'on montait et que l'on essayait les balistes, avant de les envoyer sur les frontières de l'empire, pour détruire les fortifications des Mongols et de leurs alliés, Francs et Arméniens. La montagne de Kabsh dominait anciennement le Nil, à son occident; puis, quand les Musulmans bâtirent la ville de Fostat, après la conquête, le Kabsh fut compris dans la Khatta al-hamma al-kosva « le quartier rouge extrême », et ce fut alors qu'il recut le nom de Kabsh : ثم لما اختط المسلمون مدينة النسطاط بعد فتح ارض مصر صار الكبش من حماله حطه الحمير القصورى وسعى الكبش Makrizi, *Khitat*, man. arabe 1731, fol. 94 r°). Les sharaf, ou hauts-lieux *ibid.*, fol. 94 r°), étaient trois lieux-dits; deux se trouvaient entre le Caire et Misr, le troisième, dans l'espace qui sépare la Birkat al-Habash بركة الحبش de Fostat. L'un des deux sharaf qui étaient en dehors du Caire n'est autre que la partie du Mokattam, sur laquelle se dresse la Forteresse

وطائفة بالميدان فلما تفرقوا في هذه الاماكن اهمل امرهم وانقطعت عنهم جامعاتهم وجراياتهم التي كانوا يتناولونها مسنأة وحصل النقص في رواتبهم والخلل في احوالهم فتشاوروا على فتنة ينزرونها ومكيدة يكيدونها واتفقوا على ان يركبوا كتفا واحدا

reste au Maïdan. Quand les mamlouks eurent été répartis dans ces différentes localités, on négligea de s'occuper d'eux, on cessa de leur payer leur solde et les allocations qu'ils recevaient annuellement; ils ne reçurent plus d'argent, et leur condition devint misérable.

Ces individus se concertèrent pour provoquer une sédition, et pour jouer

de la Montagne. L'autre, le Kabsh, dont il est question ici, entre la mosquée d'Ibn Touloun الجوامع الطراونى et Misr, domine, à l'occident, du côté du grand canal الخليج الكبير et de Misr. Le troisième sharaf était connu sous le nom d'al-Rasad الرصد « l'Observatoire »: il domine Rashida راشدة, dans sa partie occidentale, et, dans sa partie méridionale, il surplombe la Birkat al-Habash. Ce sharaf est en face de celui qui se trouve entre la mosquée d'Ibn Touloun et Misr, c'est-à-dire du Kabsh. Son nom d'al-Rasad provenait du fait qu'Alfdhal Aboul-Kasim Shahanshah, fils du généralissime Badr al-Djamali, y avait fait installer des instruments pour l'observation des étoiles. L'hippodrome as-Salihi (man. 1732, fol. 171 v°), était dans le canton de Louk لوق, sur la rive du canal occidental. A l'époque de Makrizi, son emplacement s'étendait de la Djami' at-Tabbakh, à la porte de Louk, jusqu'au pont de Kadadar كدادار, qui franchit le canal an-Nasiri, et le chemin qui menait de la porte de Louk à ce pont passait sur le terrain de cet hippodrome. C'était primitivement un jardin, nommé le « jardin du sharif Ibn Thaghlîb »: il fut acheté, en 643, par al-Malik al-Salih, qui en fit un hippodrome, et cette circonstance fut la cause que l'on jeta sur le grand canal le pont qui, à l'époque de Makrizi, était nommé « le pont du chemin de traverse ». L'hippodrome az-Zahiri (*ibid.*, fol. 172 r°), fut créé par le sultan Baïbars: il se trouvait à l'extrémité du canton de Louk, et il dominait le Nil à l'endroit où était construit le pont de Kadadar, du côté de la porte de Louk.

Le Palais du Vizirat auguste دار الوزارة الكبرى, dit Makrizi dans le *Khîtat* man. arabe 1731, fol. 360 v°), était voisin du grand Palais Oriental القصر الكبير الشرقي: il s'élevait en façade de l'espace qui s'étend devant la porte de ce grand Palais Oriental, nommée Porte de la Fête باب العيد. Le Palais du Vizirat était également appelé ad-Dar al-Afdhaliyya et ad-Dar as-Soultaniyya. Au témoignage d'Ibn 'Abd az-Zahir, il fut édifié par Badr al-Djamali, [fils *sic* de] l'émir généralissime أمير الجيوش: tous les personnages qui portèrent ce titre, lequel conférait le commandement supérieur des armées égyptiennes, y habitèrent jusqu'à l'avènement des Ayyoubites. Cet hôtel reçut son nom de Palais du Vizirat, après une restauration qu'y fit al-Afdhal, fils de Badr al-Djamali: il se nommait, avant cette date, le Palais aux Coupoles دار القبلى. Ce fut cette circonstance qui lui valut le nom d'ad-Dar al-Afdhaliyya.

ويهموا القلعة فركبت الجماعة التي في الكبش أولاً وكانوا زهاء الف مملوك ودخلوا إلى المدينة في الليل ونهبوا بعض الاسطبلات وكسروا بعض الابواب وخلصوا بعض من كان في السجون منهم * وتوجهوا إلى الذين بدار الوزارة¹ فلم يوافقوهم ولا اجابوهم إلى ما قصدوا فادركهم الصبح والثالث امرهم * وركب الامراء والعسكر وخرج اليهم الحاج بهادر * fol. 98 r. الحاج في جماعة من جهة قبّة النصر وركب الامراء من القلعة واحيط بهاولاء² المماليك من كلّ مكان وصيح عليهم صيحة واحدة * فانهزموا وتفريقوا واخذوا بالنواصي والاقدام ولم تغنهم الشجاعة ولا اجدى عليهم الاقدام وكان فيهم ممن اثار هذه الفتنة وحضهم عليها اتنان³

1. On attendrait les الوزارة سكنوا بدار الوزارة, ou quelque chose d'analogue. — 2. Lire هملاء. — 3. Lire اتنان.

un vilain tour aux autorités; ils décidèrent de monter à cheval en formation compacte, et d'aller attaquer la Forteresse. La troupe des mamlouks qui était casernée au Kabsh partit la première, forte d'environ un millier d'hommes; ils pénétrèrent de nuit dans la ville, sacagèrent plusieurs des écuries, brisèrent plusieurs portes, et rendirent la liberté à un certain nombre de leurs camarades qui se trouvaient détenus en prison¹.

Puis, ils se mirent en chemin pour aller trouver leurs camarades qui étaient casernés dans le Palais du Vizirat; mais ces derniers ne s'entendirent pas avec eux, et ils refusèrent de se prêter au coup de main qu'ils avaient préparé. Quand l'aube se leva, leur tentative avait échoué; les émirs et les troupes montèrent à cheval, et al-Hadjdj Bahadour al-Hadjib partit pour les combattre à la tête d'un parti de soldats, du côté de la Koubbat an-Nasr. Les émirs partirent à cheval de la Forteresse, ils cernèrent ces mamlouks de tous les côtés, et ils les chargèrent tous ensemble en poussant une seule clameur.

Les mamlouks prirent la fuite et se dispersèrent; ils furent saisis par les cheveux et par les pieds; leur bravoure ne put les sauver, et leur fougue ne leur fut d'aucune utilité. Dans leurs rangs, se trouvaient deux mamlouks

1. Nowairi *ibid.*, fol. 128 r., dit que les mamlouks qui étaient casernés au Kabsh et dans les belvédères des deux hippodromes منظر المرادين (les hippodromes as-Salihî et az-Zahiri) incendièrent la porte Bab as-Sa'adat pour entrer dans la ville. Après avoir vainement tenté de débaucher leurs camarades qui logeaient au Palais du Vizirat, ils fracturèrent les portes du Dépôt des étendards مخزنة البند، et ils en firent sortir ceux d'entre eux qui s'y trouvaient détenus; de là, ils allèrent piller les écuries, au-dessous de la Forteresse; ils y prirent les chevaux sur lesquels ils montèrent, et ils tournèrent toute la nuit autour de la Forteresse.

أحدهما يسمى كتبغا الحموي والآخر يسمى ساطمش فعوقبا عقابا شديدا وقتلا قتلا مبيدا وجمع الماليك الذين تفرقوا وعلى الأمراء والمقدمين فرقوا فتبدد شملهم وذل سعيهم وفعلهم. ولما حصل هذا الاضطراب اشار بعض الأمراء على الامير زين الدين كتبغا بالجلوس على سرير السلطنة المعظمة فوافقهم وخلع السلطان الملك الناصر من الملك واسكنه في قاعة جوانية بالقاعة لا يتصرف منها وذلك في يوم الثلاثاء ثامن المحرم سنة اربع وتسعين وستمائة وكانت مدة مملكته سنة واحدة وذلك لتمام خمسة واربعين سنة وثمانية شهور وثلاثة عشر يوما للدولة التركية والذي ورد¹ تواريخ النصارى من الحوادث

1. Lire ^١ واربعم. — 2. Mieux vaudrait ^٢ ا. — 3. ^٣ اوردت serait préférable, mais cette formule est consacrée dans le style de Moufazzal.

qui avaient provoqué cette sédition, et qui avaient excité leurs camarades à y prendre part: l'un se nommait Guétuboukha al-Hamawi, l'autre Satilmish; ces deux individus furent torturés de la façon la plus cruelle, et ils périrent d'une mort qui trancha le fil de leur existence. On rassembla les mamlouks qui s'étaient dispersés, et on les répartit entre les émirs et les officiers supérieurs; ils se trouvèrent ainsi disséminés, sans rapports entre eux: ils durent renoncer à leurs projets, et ils furent réduits à l'impuissance.

Quand cette sédition éclata, plusieurs émirs conseillèrent à l'émir Zaïn ad-Dîn Guétuboukha de s'asseoir sur le trône de la souveraineté auguste; il accepta cette offre; il dépouilla le sultan al-Malik an-Nasir de la royauté, et il lui assigna pour sa demeure un appartement¹ qui donnait sur une cour intérieure, dans la Forteresse de la Montagne, en lui défendant de jamais en sortir. Cela se passa le mardi, huitième jour du mois de Moharram de l'année 694; la durée du règne d'al-Malik an-Nasir avait été d'une seule année²; ce qui fit en tout quarante-cinq ans, huit mois et treize jours de la royauté des Turks.

Les histoires des Chrétiens racontent parmi les événements qui arrivèrent

1. Il y avait plusieurs de ces appartements réservés: l'un, l'appartement as-Salihî القاعة الصالحة, avait été construit par le sultan al-Malik as-Salih Nadjm ad-Dîn Ayyoub; il servit de résidence aux rois jusqu'au jour où il fut incendié, en 684. Makrizi, *Khîtat*, man. arabe 1732, fol. 185 r°; Nasir Mohammad, fils de Kalaonn, fit construire un appartement nommé « les sept salons » السبع فدادين, lequel prenait vue sur le Maidan et le Karafa *ibid*, fol. 184 v°. — 2. Moins trois jours, durant laquelle il n'avait joui d'aucune autorité (Nowairi, man. arabe 1579, fol. 129 r°).

في أيامه ان كرز للعاقة بطركا¹ في أيامه يسمى تاوداسيوس² المعروف بعد المسيح ابن الفرنجي وهو تلميذ البطريرك انبا غبريال وهو التاسع والسبعين³ من البطارقة قدم بالمعلقة يوم الاحد عاشر ابيب سنة الف وعشرة⁴ للشهداء موافق ثامن⁵ شعبان سنة ثلاث وتسعين وستمائة للهجرة⁶ وسافر الى ثغر الاسكندرية عشية يوم الاحد اول مسرى من هذه السنة وكرز بالثغر يوم الاحد ثامن مسرى وتوفي يوم الخميس رابع طوبة⁷ سنة الف وستة عشر⁸ للشهداء ودفن بدير النسطور بظاهر مصر وخلا الكرسي بعدة تسعة وثلاثين يوما والسبح لله دائما ابدًا

العاشر من ملوك الترك الملك العادل زين الدين كتبغا المنصوري كان جلوسه في يوم الاربعاء تاسع المحرم سنة اربع وتسعين وستمائة العاشرة⁷ من النهار وركب من داره الى

1. Lire بطركى. — 2. Man. تاوداسيوس. — 3. Lire السبعين. — 4. Lire الف وعشرة. — 5. Lire الثامن. — 6. Lire العاشرة. — 7. Lire العاشرة. — 8. Lire العاشرة.

sous son règne, qu'on élut en la qualité de patriarche des Jacobites, en ses jours, un certain Théodose¹, connu sous le nom d'Abd al-Masih, fils du Franc²; il avait été le disciple d'Anba Gabriel, et il fut le soixante-dix-neuvième patriarche. Il alla (siéger en cette qualité) dans l'église de la Mo'al-laka, le dimanche, dixième jour du mois de Abib de l'année 1010³ des Martyrs, date qui correspond au huitième jour du mois de Sha'ban de l'année 693 de l'hégire.

Il partit ensuite pour le port militaire d'Alexandrie, (où il arriva) dans la soirée du dimanche, premier jour du mois de Masori de cette même année, et il fut intronisé comme patriarche, dans cette ville, le dimanche, huitième jour du mois de Masori; il mourut le jeudi, quatre⁴ du mois de Touba de l'année 1016 des Martyrs, et il fut inhumé dans le couvent de Nestor, en dehors de Misr. Le trône patriarcal resta vacant, après lui, durant treute-neuf jours. Louanges soient éternellement rendues à Dieu!

Le dixième des rois des Turks fut al-Malik al-'Adil Zaïn ad-Din Guétuboukha al-Mansouri. Son avènement eut lieu le mercredi, neuvième jour⁵ du mois de Moharram de l'année 694, à la dixième heure du jour; il se rendit à cheval de sa résidence⁶ à la porte Bab al-Koulla. Quand il

1. بالارمنسيوس, dans la continuation de l'histoire des Patriarches d'Alexandrie, man. arabe 306, fol. 34 r°. — 2. Fils de Franque افرنجية, dit la continuation de l'histoire des Patriarches d'Alexandrie, *ibid.* — 3. 1009, suivant cette même autorité *ibid.* — 4. Le 5, suivant la même autorité (*ibid.*). — 5. Onzième jour, dit Nowari man. arabe 1579, fol. 128 r°. — 6. Guétuboukha, en sa qualité de vice-roi, demeurait

باب القاعة وما جلس في دست السلطنة اقام الامير حسام الدين لاجين المنمورى نائبا عنه فانه قد ظهر هو والامير شمس الدين قراسنقر في زمن اتابكية العادل المذكورة فانهما لما تغيبا من بعدا قتلة الاشرف عرف الملك العادل كتبنا موضعهما وبرهما ووصلهما لانهما خشداشاد خصوصا حسام الدين لاجين فانه كان مؤاخيا له من الصغر واعطى الامير شمس

1. Man. omis بعد.

se fut assis sur le trône de la souveraineté, il nomma l'émir Hosam ad-Dîn Latehin al-Mansouri à la charge de vice-roi, car ce général, de même que l'émir Shams ad-Dîn Kara Sonkor al-Mansouri¹, avait réapparu au temps où al-Malik al-'Adil (Guétuboukha) fut élevé aux fonctions d'atabek (d'al-Malik an-Nasir, fils de Kalaoun).

Quand ces deux émirs s'enfuirent et se cachèrent, après avoir pris part à l'assassinat d'al-Malik al-Ashraf, al-Malik al-'Adil Guétuboukha connut le lieu où ils s'étaient réfugiés; il se montra touché de leur sort, et pourvut à leurs besoins, parce qu'ils avaient été ses camarades de peloton², surtout Hosam ad-Dîn Latehin, avec lequel il était lié depuis son enfance; il donna à l'émir Shams ad-Dîn Kara Sonkor des liefs nombreux; il nomma ses mamlouks au grade d'émir, et il les combla de bienfaits³.

dans la Dar an-Niyaba, « le Palais de la Vice-royauté », dans la Forteresse *ibid.*, fol. 128 v°. Ce fut dans ce palais qu'il prétendit être malade, et qu'al-Malik an-Nasir alla lui rendre visite *ibid.* pour prendre de ses nouvelles. Nowairi dit explicitement que Guétuboukha partit à cheval de la Dar an-Niyaba, et qu'il pénétra dans la partie de la Citadelle réservée à la demeure du sultan, par la porte Bab al-Koulla. Le jeudi 12 Moharram, Guétuboukha donna un grand festin auquel assistèrent les émirs, qui se prosternèrent devant lui (fol. 129 r°), c'est-à-dire qui lui firent la salutation extrême-orientale, que ces Turks nommaient *djouk*. La Dar an-Niyaba, ou Palais du vice-roi, dit Makrizi dans le *Khitat* (man. arabe 1732, fol. 187 r°), fut construite par Kalaoun, en 687; elle fut démolie, sur les ordres de son fils Mohammad, en 737, quand il abolit les charges de vice-roi et de vizir, et l'on ne construisit aucun autre édifice sur son emplacement. A la mort de Mohammad ibn Kalaoun, l'émir Tousoun donna l'ordre que l'on reconstruisit la Dar an-Niyaba, quand il fut nommé vice-roi, mais ce palais ne fut jamais terminé, car l'émir fut jeté en prison avant l'achèvement des travaux. L'émir Shams ad-Dîn Aksonkor vint y tenir séance, en qualité de vice-roi, derrière le grillage de fer forgé شباسى, qui le séparait des assistants, en 743.

1. Shams ad-Dîn Kara Sonkor al-Mansouri avait été le complice de Baidara et de Latehin dans l'assassinat d'al-Malik al-Ashraf. — 2. *Khoshdash* signifie les mamlouks qui appartenaient à un même officier; tous les Mansouris, mamlouks d'al-Malik al-Mansour, étaient *khoshdash*. — 3. La première chose que fit Guétuboukha en arrivant à

الدين قرا سنقر اقطاعا بعدة وامر ممالিকে وحوّلهم * وكان من جمالتهم سيف الدين بيخاص¹ اعطاه مائة طواش² وقيلده استاددارية السلطنة وكان يتعظم عليها ويأنف الحديث في وظائفها وكذلك بكتوت الازرق وانما سمي الازرق لانه كان اخيف العينين قلت والاخيف هو الذي تلون احدى مقلتيه سوداء والاخرى زرقاء * فتحكما وامرا ونيا وغلبا على عقله ورأيه وفسدا نظام ملكه وغيرا عليه القلوب لسوء سيرتهما واحتجابهما الاموال لانفسهما واستتارهما بالامراء * ذكر دخول الاوراثية الى الديار المصرية * قال المؤرخ * fol. 99 r.

1. Man. سحاص. — 2. Lire طراشى.

Parmi ces mamlouks, se trouvait Saïf ad-Din Baïkhas, auquel il donna le commandement de cent toashis¹, et qu'il nomma à la charge de maréchal de la cour sultanienne; mais ce personnage estima que ces fonctions étaient bien trop lourdes pour ses épaules, et il n'osa point les accepter. Il en fut de même de Bektout al-Azrak; on le nommait al-Azrak parce qu'il était *akhyaf* des deux yeux. J'ajoute que cette épithète d'*akhyaf* désigne un homme dont l'un des yeux est noir, et l'autre bleu.

Ces deux individus² devinrent tout-puissants; ils donnèrent des ordres, ils prononcèrent des interdictions; ils dominèrent entièrement l'esprit et l'intellect du sultan, ils lui dictèrent ce qu'il avait à faire, embrouillant les fils de son gouvernement, lui aliénant le cœur de ses sujets par leur vie indigne, par le fait qu'ils faisaient disparaître dans leurs poches les biens du trésor, par la façon injurieuse dont ils traitaient les émirs.

* fol. 99 r. Histoire de l'entrée des Oïrats dans l'empire égyptien. L'historien a dit: Ensuite, la poste à cheval arriva de Raïba, apportant une lettre du gouverneur de cette place, lequel exposait qu'il leur était survenu³, de l'armée

la souveraineté, dit Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 129 v°), fut d'élever des mamlouks au grade d'émir, et de les pourvoir de commandements, ce qui était le moyen de se faire des clients. Les quatre premiers furent Saïf ad-Din Baïkhas سحاص, Saïf ad-Din Agharlou, أغرلو, Badr ad-Din Bektout al-Azrak, Saïf ad-Din Khoutloubeg وطلبك. Baïkhas est, avec la transcription du *sh* par l'emphatique *ṣ* ص, le turk *baï-khash* « la jade blanche », avec le mot *baï*, dans le sens de blanc, emprunté au chinois. On trouve l'équivalent de ce nom sous la forme Youroung Kashi, Agharlou, en turk, signifie « le blanc », cf. *aghar-mak* « blanchir », de *ak* أبيض « blanc », Khoutloubeg, pour Khoutloughbeg, signifie « le prince fortuné ».

1. Cette fonction et l'étymologie du mot qui la désigne, ont été expliqués plus haut. — 2. Baïkhas et Bektout. — 3. A la garnison égyptienne qu'il commandait sur l'Euphrate.

ثم ار البريد وصل من الرحبة وعلى يده كتاب نائب السلطنة بها يذكر ان قد وصل اليهم من عسكر التتار تقدير عشرة الاف بيت من عسكر بيدوا¹ وانهم قد وصلوا الى القراة² طالبين الدخول³ في دين الاسلام خوفا من الملك غازان والمقدم عليهم اسمه طرغاي

1. Man. بيدوا: lire بدوا, sans *Fatif*. — 2. Lire القراة. — 3. Lire للدخول.

des Tatars, un corps d'environ dix mille tentes¹, qui avait appartenu à l'armée de Baïdou; que ces gens étaient arrivés sur les bords de l'Euphrate, dans l'intention d'entrer dans la foi de l'Islam, par suite de la terreur que leur inspirait le roi Ghazan.

Le chef de ces Oïrats se nommait Tarakhaï, et il était le mari d'une

1. 18.000 d'après Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 135 v°), ce qui est le chiffre exact, Moufazzal, ou son copiste, ayant oublié ثمانية, dans ثمانية عشر الف. Tarakhaï, dont le nom signifie « le galeux », était le fils de Tchaghou, qui avait épousé Menggenken, fille d'Houlagou; ce Tarakhaï, lui-même, avait obtenu la main d'une fille de Monkké-Témour, fils d'Houlagou. Tarakhaï, en turk oriental, signifie « épervier », et se trouve sous les formes équivalentes طرغاي, براغاي, طراغاي; mais les noms mongols ne s'expliquent nullement par des mots ouïghours, mais uniquement par des vocables mongols. La forme originale du nom de cette tribu mongole est Oïraghod, laquelle est devenue Oïrod اويرات, par la chute de la gutturale; on la trouve citée dans les livres du xviie et du xviiie siècle, sous la forme Éleuthes. Nowaïri raconte que Tarakhaï, leur chef, avait tramé avec Baïdou, fils de Tarakhaï, un complot qui eut pour résultat le meurtre de Gueïkhatou; quand Ghazan fut arrivé au trône, Tarakhaï eut peur qu'il ne le fit tuer pour venger l'assassinat de Gueïkhatou; Tarakhaï était avec son toman, soit 10.000 hommes, entre Baghdad et Mausil, Èsenboukha, avec son toman, à Diar Bêkir, Ghazan envoya Moulāï avec un toman à Diar Bêkir, en remplacement d'Èsenboukha, pour surveiller les mouvements de Tarakhaï; puis, il envoya un émir, nommé Khodogho قطغر, pour arrêter Tarakhaï et ses complices. Guéguèteï ككتاي et Oulous الرعي; mais ces gens tuèrent Khodogho, et traversèrent l'Euphrate. Moulāï, qui s'était mis à leur poursuite, fut complètement défait (fol. 136 r°). Ad-Davaddari partit de Damas, pour recevoir les Oïrats, le 1er Rabi' 1er, et il fut suivi de Shams ad-Din Sonkor al-A'sar; Shams ad-Din Kara Sonkor al-Mansouri arriva à Damas pour recevoir ces Mongols, le 22 de ce mois, et les Oïrats firent leur entrée dans cette ville le 23 (fol. 136 v°). Guégué-teï « brillant, lumineux » est l'adjectif formé par le suffixe *-teï*, du mot mongol *guéguen* « lumière, éclat ». Ce nom se retrouve dans l'histoire de Raslud ad-Din sous la forme Guéhéteï كهرتي, avec l'affaiblissement *h* de la gutturale *gu*. Oulous en mongol, est le mot bien connu qui signifie « nation »; il est vraisemblable toutefois que ce nom propre est plutôt le mot, inusité en mongol sous sa forme isolée, *ulus* « affamé ».

وهو زوج بنت هولاوون فعند ذلك سیر اليهم السلطان الامير علم الدين سنجار الدوادارى للقائهم فرحب بهم واكرمهم ورتب لهم الاقامات واوصلهم الى ساحل فلسطين فانزلهم بعثيث¹ واحضر طرفاى المقدم المذكور وبعض اكابرهم الى الديار المصرية منهم ككتيه والوص وغيرهما فشملمهم بالانعام واعطاهم الاقطاعات وافاض عليهم الخلع والهبات وادنى منزلتهم وقربهم اليه وكان عدده من حضر الى الديار المصرية تقدير مائتي فارس واسكنهم فى القلعة وصاروا يجلسون على باب القلعة فى مواضع الامراء ومقاعد الكبراء فلا يجد الامراء عند طلوعهم الى الخدمة مجلسا اجلوسهم فنسرت قلوبهم وخافوا ان يتمادى الامر ويتفاقم

1. بعثيث Lire.

fille d'Houlaoun. Au reign de cette dépêche, le sultan leur envoya l'émir 'Alam ad-Din Sindjar ad-Davaddari pour les recevoir (à leur entrée sur le territoire égyptien). L'émir leur fit un excellent accueil, et il les combla de marques d'honneur; il leur assigna des provisions de bouche, et il les fit conduire sur la côte de la Palestine, où il les installa à Athlith. En même temps, il envoya en Égypte Tarakhaï, le chef dont il vient d'être question, et plusieurs personnages importants de leur tribu, parmi lesquels Guéguctei, Oulous, et d'autres.

Le sultan les combla tous de ses générosités; il leur concéda des fiefs, il leur remit des vêtements d'honneur, il leur fit des cadeaux, il leur donna des grades qui leur permettaient d'avoir leurs entrées auprès de sa personne, et il fit d'eux ses familiers. Le nombre des Oïrats qui vinrent en Égypte s'éleva à environ deux cents cavaliers¹. Le sultan leur assigna comme résidence la Forteresse de la Montagne.

Ils venaient s'asseoir à la porte Bab al-Koulla², aux places des émirs, et à celles qui étaient réservées aux dignitaires de la monarchie, si bien que,

1. Ces deux cents cavaliers comprenaient certainement les chefs et l'élite du clan de la tribu des Oïrats qui avait déserté; ce fait explique la faveur dont Guétuboukha accabla ces nomades: comme les Oïrats, Guétuboukha était mongol, et il devait être ravi, au Caire, au sein d'une civilisation avancée, à laquelle il ne comprenait rien, de pouvoir parler en toungouze avec des gens de sa mentalité, dans les salons aux tapis de soie brochée de la Forteresse de la Montagne. — 2. وكانوا يجلسون مع الامراء باب القلعة فانثت. (نفس الامراء من ذلك dit Nowairi *ibid.*, fol. 136 v°): « ils venaient s'asseoir avec les emirs à la porte Bab al-Koulla, ce qui mettait les émirs hors d'eux », sans compter que ces Oïrats, comme tous les Mongols, étaient dégoûtants de crasse, et d'un voisinage fâcheux. D'après Nowairi, ce fut seulement quand les Oïrats se furent rendus impossibles en Égypte, que le sultan écrivit à 'Alam ad-Din Sindjar ad-Davaddari de les conduire dans le Sahel de la Palestine *ibid.*, fol. 137 r°.

فَينسْتَقولون إلى اِقْطاعاتهم وَيَطاولون إلى اِحْبارهم واهْجت الالْسنة بِحديثهم وكُفِرتهم وافْطارتهم في شهر رمضان جِبراً وسَفْهوا رأى الملك العادل في تَقريبه اِيانهم ذِكر الغلاء وما جِراياتِه وفي اِيانِه قَصْر نيل مصر عن وِفاء ماء السُلطان فكان خَمسة عَشْر ذِراعاً وسَبعة عَشْر اصْبعاً ولم يَبْتِ اَعلى البلادِ وانْفَق الغلاء العَظيم الَّذي لم يَسْمَع بِمِثْلِه وبلغ القَمْح مائة وخَمسين درهماً الارْدب والشعير مائة درهم نَقرة الارْدب والحمص والعدس والفول وبقِيَّة الحبوب كَذلِكَ وانْفَق وِباء عَظيم ومات من اهل الديار المِصرِيَّة خلق لا يَحْصى عَددهم حَتَّى

1. Lire دست.

lorsque les généraux montaient (à la Forteresse) pour aller présenter leurs devoirs au sultan, ils ne trouvaient pas un endroit où il leur fût possible de s'asseoir. Cela fâcha vivement les émirs qui eurent peur que cet état de choses ne s'éternisât¹, et ne s'aggravât; on envoya les Oïrats dans leurs fiefs, et ils se transportèrent dans leurs apanages². Les gens s'en donnèrent à cœur joie de potiner sur l'aventure extraordinaire de ces barbares, sur leur impiété³, sur le fait qu'ils mangeaient au mois de Ramadhan⁴, au vu et au su de tout le monde, et ils accusèrent al-Malik al-'Adil d'avoir agi comme un imbécile, en donnant à ces individus la faculté d'accéder auprès de sa personne.

Histoire de la disette et des événements qui l'accompagnèrent. Sous le règne de Guétuboukha, le Nil d'Égypte resta au-dessous de l'« étiage de l'eau du sultan »⁵; il atteignit seulement quinze coudées et dix-sept doigts, et ses flots ne séjournèrent pas sur le pays; il en résulta que les denrées augmentèrent de prix dans des proportions considérables, telles qu'on n'avait jamais entendu parler d'un semblable renchérissement de la vie. Le blé monta à cent cinquante dirhams l'ardab⁶, l'orge à cent dirhams d'argent, l'ardab; les pois, les lentilles, les fèves, les autres légumes à gousse augmentèrent dans les mêmes proportions.

En même temps⁷, une violente épidémie éclata, et il mourut une quantité

1. Et qu'ils ne se trouvassent ainsi dépossédés à jamais de leurs prérogatives et de leur préséance protocolaire par ces sauvages qui manquaient du tact le plus élémentaire, et s'inquiétaient fort peu de ce formulaire. — 2. Le sultan, craignant une révolte de ses prétoriens, les lit partir. — 3. Ces Oïrats étaient en effet bouddhistes, comme la très grande majorité des tribus mongoles. — 4. Au lieu de jeûner pendant tout le jour, comme les Musulmans. — 5. Expression technique qui désignait la hauteur que la crue atteignait quand le niveau du fleuve était de 16 coudées au Nilomètre. — 6. 167, 180, et même plus, dit Nowairi man. arabe 1579, fol. 133 v°. — 7. Ce passage n'est

كادت البلاد تخلوا من سكانها وتحيف من الموتى بين حيطانها وكثرة الموت في الناس لم يكن لأكثر من يموت من يدفنه فكانت الكلاب تأكل بعضا وبعضا يطرحون على الكيمان وذلك في سنة أربع وتسعين وستمائة وخمس وتسعين وستمائة* ولقد شاهدت الناس يبيعون لحوم الميتة على باب القراطين ورأيت به اقواما كلما خرج احد بشيء من الدواب الميتة شرحوه وأكلوه وشمل المحل الوجه الغربي وبرقا وانقلب اهلها الى الديار المصرية* وفيها في يوم السبت سابع عشر شوال خرج السلطان الملك العادل قاصدا الى الشام المحروس من غير محرّك بل ليعزل الامير عزّ الدين ايبك الحموي عن نيابة السلطنة بالشام ويولّي

innombrable de gens en Égypte, au point que le pays faillit être complètement dépeuplé, et que l'on jetait les corps des défunts dans les rues¹. Par suite de la mortalité qui décima la population, la majorité des cadavres ne trouvaient personne qui les ensevelit. Les chiens en dévoraient une partie, et l'on jetait les autres à la voirie². Cela se passa au cours des années 694 et 695.

J'ai vu de mes propres yeux des gens vendre la chair des cadavres à la porte Bab al-Kirataïn³; j'y ai vu des hommes qui, toutes les fois qu'un individu sortait avec quelque bête crevée, la dépeçaient et la mangeaient. La disette s'étendit à la province occidentale (de l'Égypte), et jusqu'à Barka⁴, dont les habitants vinrent chercher un refuge en Égypte.

Cette année, le samedi, dix-septième jour du mois de Shavval⁵, le sultan al-Malik al-Adil sortit (du Caire), se dirigeant sur Damas, la bien gardée; il n'avait d'autre motif pour entreprendre ce voyage que le dessein de révoquer l'émir 'Izz ad-Din Aïbek al-Hamawi de la charge de vice-roi de Damas, d'en investir son mamlouk Agharlou, et de régler la situation de ces Tatars⁶ qui s'étaient réfugiés en Égypte, car il leur avait voué une grande

point copié dans Nowaïri voir fol. 134 r°), et l'auteur raconte ce qu'il a vu, de sa propre initiative.

1. Litt. entre les murs des propriétés. — 2. كيمان, comme l'indique Dozy, désigne les tas d'ordures qui ornent les villes orientales. — 3. La Bab al-Kirataïn est celle qui fut nommée plus tard al-Bab al-Mahrouk, الباب المحروق « la porte brûlée »; elle se trouve à l'intérieur de l'enceinte orientale du Caire (Makrizi, *Khîtat*, man. arabe 1731, fol. 313 r° et 315 r°). — 4. Le nom de cette ville est ordinairement écrit بركة. — 5. Il arriva à Damas à la 5e heure du samedi 15 Zilk'ada, dit Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 140 r°). Nowaïri ajoute que le Sultan d'Égypte était parti de la Porteresse de la Montagne pour la Syrie avec toute son armée. — 6. Les Oïrats dont il vient d'être question.

اغزلوا¹ مملوكه ويرتب احوال هاؤلاء² التتار الوافدين لانه كان قد عنى بهم عناية كبيرة فتوجه وتوجهت العساكر صحبته ولما وصل الى دمشق المحروسة قدم له النواب والامراء تقادم كثيرة بحكم انه اول قدومه³ عليهم في سلطنته⁴ قال المقر الركنى حدثنى من يوثق به ان الامير عز الدين الحموى قدم له تقدير مائة فرس من الخيل المسومة والجرد المطهمة⁵ وشيئا كثيرا من الاقمشة والامتعة والقسي وغير ذلك فلم ير له ولا لما قدمه بل عزله من النيابة واخذ منه ومن الزامه جملة كبيرة وولى مملوكه اغزلوا⁶ مكانه⁷ واما بقية الامراء فان كالا منهم قدم من الخيل والقماش ما قيمته عشرة الاف درهم واكثر فلم يخلع عليهم ولا وصلهم عن ذلك بشئ من الصلات كما حيرت به من الملوك العادات⁸ فان

1. Man. اغزلوا dans Nowairi man. arabe 1579, fol. 141 r° : lire اعزلوا. — 2. Lire اغزلوا. — 3. Il vaudrait mieux lire في مدة سلطنته في الاول. — 4. Man. اغزلوا : lire اغزلوا. — 5. Lire اغزلوا. — 6. Man. اغزلوا : lire اغزلوا. — 7. Lire اغزلوا. — 8. Lire اغزلوا.

solicitude. Il se mit en marche, et les troupes partirent pour l'accompagner. Quand il arriva à Damas, la bien gardée, les officiers qui commandaient dans cette ville en son nom et les émirs lui offrirent de nombreux présents, parce que c'était la première fois qu'il venait leur rendre visite depuis qu'il était sultan.

Son Excellence Roknienne¹ a dit (dans son histoire) : Une personne entièrement digne de foi m'a conté que l'émir 'Izz ad-Din al-Hamawi offrit au sultan un groupe d'environ cent coursiers, choisis parmi des chevaux de prix et de qualités parfaites, une quantité considérable d'étoffes, d'objets de tout genre, d'arcs, et encore d'autres choses. Le sultan ne le regarda même pas,² non plus que les objets qu'il lui avait offerts en présent, mais, au contraire, il le destitua de la charge de vice-roi, et il lui confisqua, ainsi qu'à ses parents, une somme considérable. Il nomma en sa place son mamlouk Agharlon.

Quant aux autres émirs, chacun offrit au sultan, en chevaux et en étoffes, un présent dont la valeur atteignait dix mille dirhams, et même plus; mais il ne leur conféra point de vêtement d'honneur, et il ne leur fit aucun cadeau pour reconnaître ceux qu'il avait reçus d'eux, comme il y était obligé par les coutumes qu'observaient les rois.

En effet, les rois avaient l'habitude, quand ils faisaient leur entrée dans une ville telle que Damas, la bien gardée, de distribuer des cadeaux et des présents aux émirs, aux grands et petits, aux commandants des troupes, cela de

1. Rokn ad-Din.

عادة الملوك اذا دخلوا الى مدينة¹ مثل دمشق المحروسة ان يفرّقوا العطايا والصلوات على الامراء الاكابر والاصغر ومقدّمى العساكر بديا² لا عن مكافاة لهم ولا بسبب تقادم صدرت منهم لا سيما ملك في اول دولته وبداية سلطنته³ لكن ذهب عن الصواب وللقضاء اذا اراد الله انفاذه اسباب واتى اسباب فاقترضت هذه الاحوال اتفق الامراء عليه باطنا وكان مماليكه بيخاص³ وكتوت⁴ الازرق قد اساءوا السيرة واغروا خاطره على نائبه الامير حسام الدين لاجين المنصوري وعلى الامير شمس الدين قرا سنقر وحسنوا له امساكهما⁵ لولا انه كان لا يصغى اليهما⁶ ذكر واقعة الملك العادل كتبنا وعزله⁶ ولنا عادوا من دمشق ووصلوا الى منزلة بدعرش وهو ماء العوجاء اجتمع رأى هاؤلاء⁶ الامراء الذين اتفقوا في

1. Le manuscrit omet مدينة. — 2. Il faudrait correctement بد. — 3. Man. بيخاص. — 4. Man. كتوت. — 5. Les verbes antécédents devraient aussi être au duel, puisqu'il s'agit de Barkhas et de Bektout. — 6. Lire هؤلاء.

leur propre initiative, et non pour répondre à leurs politesses et pour leur rendre les cadeaux qu'ils avaient présentés, surtout quand il s'agissait d'un prince qui était aux premiers temps de son règne, et au commencement de sa souveraineté.

Mais al-Malik al-'Adil oublia les bonnes traditions; la fatalité, quand Allah veut qu'elle s'appesantisse sur un homme, a toujours ses causes, et quelles causes! Ces circonstances eurent pour résultat fatal de provoquer une entente secrète des émirs contre lui. Ses mamlouks, Barkhas et Bektout al-Azrak, tenaient, de plus, une conduite déplorable; ils lui montaient l'esprit contre son vice-roi, l'émir Hosam ad-Din Latchin al-Mansouri, et contre l'émir Shams ad-Din Kara Sonkor, lui conseillant de les faire arrêter, mais il ne les écoutait pas.

Histoire des malheurs qui arrivèrent à al-Malik al-'Adil Guëtuboukha et de sa déposition. Quand ils furent partis de Damas, et qu'ils furent parvenus à la halte de Bada'ush¹, qui est l'aiguade d'al-'Aoudja, ces émirs, qui s'étaient concertés en secret (contre le sultan), complotèrent, d'un accord unanime, de monter à cheval, unis dans un même ressentiment contre sa personne, et d'attaquer la tente impériale. S'ils réussissaient dans leur

1. Nowairi man. arabe 1579, fol. 142 v°, dit que, le mardi 22 Moharram, le sultan se mit en route pour quitter Damas et s'en retourner en Egypte; il vint camper à al-'Aoudja. Yakout III, 744 nous apprend qu'al-'Aoudja est, à proprement parler, le nom d'un cours d'eau qui passe à Arsouf et à Ramla, en Palestine.

الباطن على ان يركبوا على حمية واحدة ويقصدوا الدهليز فان نالوا قصدوا والّا ينشنون ونهزمون الى الشام قبل ان يتمكن منهم الفساد وبعثوا عليهم الاعداء والاضداد فركب حسام الدين لاجين ومعه جماعة من الامراء وكرجى احد المماليك السلطانية وكان قد نف له بين قلوب جماعة من المماليك فانهم كانوا ينقادون اليه والى برلثاي¹ فسبق كرجى هذا الى خيمة بكتوت الازرق في جماعة من المماليك فادركوه داخل خيمته فهجموا عليه وقتلوه في سرادقه وسط وطاقه وانضم الى الامير حسام الدين جماعة من العساكر فلما احتس السلطان بهذا الامر وهو داخل الدهليز استصرخ بالدين في الاستطبل

1. Man. درلثاي.

tentative, (tout était bien); sinon, ils n'avaient plus qu'à abandonner la partie, *fol. 100v, et à s'enfuir à Damas, avant que l'agitation produite par ces événements ne cause leur perte, que leurs ennemis et leurs adversaires ne mettent la main sur eux.

Hosam ad-Din Latchin monta à cheval, accompagné de plusieurs émirs et de Gurtchi, l'un des mamlouks sultaniens, qui avait su capter les sentiments d'un groupe de mamlouks, lesquels lui obéissaient, en même temps qu'à Barouladai¹.

Ce Gurtchi s'avança vers la tente de Bektout al-Azrak, à la tête d'un parti de mamlouks; ils y pénétrèrent et arrivèrent jusqu'à lui; ils se précipitèrent sur Bektout, et le massacrèrent dans la pièce où il couchait, au milieu de sa tente². Un certain nombre de soldats se joignirent alors à l'émir Hosam ad-Din (Latchin)³.

Quand le sultan, qui se trouvait à ce moment dans la tente impériale,

1. Baroula-dai est l'adjectif formé régulièrement, par le suffixe *-tai*, *-dai*, du nom de la tribu mongole des Baroula-s, laquelle est, suivant la coutume des noms des clans mongols, le pluriel en *-s* d'un singulier Baroula, qui se trouve dans le nom d'un descendant de Bodontchar. Aboul-Ghazi explique le nom des Baroulas پارلاس, dans la graphie persane برلاس, qui a donné naissance à la forme Berlas du nom de cette tribu, par « général en chef », peut-être par suite d'un rapprochement assez aventureux avec le ture oriental *parla-mak* پارلاق « briller ». — 2. وطاق, tente, a été expliqué plus haut; les tentes du campement impérial étaient énormes, et formaient des pavillons. Le bivouac du sultan était une véritable cité de toile, avec des chambres à coucher, des salles d'audience, des parties réservées aux chevaux, comme celle dont il est parlé un peu plus loin, et que l'on nommait *istabl*, du grec *στάβλος*, *στάβλου*, transcrivant le latin *stabulum*. — 3. Parce que tout le monde savait que Latchin succéderait à Guëtuboukha, quand celui-ci serait déposé ou assassiné.

ليشدوا الخيل فشدت للوقت وركب وركب معه بعض مماليكه وبيخاص¹ فللوقت قتل بيخاص² المذكور* وفر السلطان الملك العادل كتبغا هاربا الى دمشق المحروسة واوى الى اغرلوا³ مملوكه النائب بها فكانت عيشته بها كما قال ابو الطيب المتنبى

ذلّ من يغبط الذليل بعيش ربّ عيش اخف منه الحمام

قال المؤرخ ثم ان الامير حسام الدين لاجين جمع الامراء والمقدمين واكابر العسكر وقال لهم انا واحد منكم ولا اخير تقسى عنكم وليت موليا عليكم من مماليكى احدا ولا

1. Man. شخص. — 2. Man. شخص. — 3. Man. اغرارا; lire اغرار, sans l'alif.

comprit ce qui se passait, il appela à son aide les hommes qui étaient dans l'écurie pour qu'ils sellassent les chevaux. Les chevaux furent sellés sur-le-champ, et le sultan se mit en selle, accompagné de quelques-uns de ses mamlouks et de Baïkhas. Ce fut à cet instant même que ce Baïkhas fut tué.

Le sultan al-Malik al-'Adil Guétuboukha prit la fuite, se dirigeant vers Damas, la bien gardée, où il se réfugia chez Agharlou, son mamlouk, qui était vice-roi dans cette ville, et il vécut là, comme a dit Aboul-Tayyib al-Motanabbi : « Qu'il est vil celui qui porte envie à l'homme qui vit dans l'opprobre; combien y a-t-il de vies telles que la mort est plus légère qu'elles! »

L'historien a dit : Ensuite, l'émir Hosam ad-Din Latchin rassembla les émirs¹, les généraux, les grands officiers de l'armée, et il leur dit : « Je suis l'un de vos pairs, et je n'ai aucune prétention à vous dominer. Je ne donnerai pas la puissance de vous commander à l'un de mes mamlouks; je n'écouterai

1. Parmi ces émirs, Nowaïri man. arabe 1579, folio 143 r°), cite Badr ad-Din Baïsari, Shams ad-Din Kara Sonkor, Saïf ad-Din Kiptchak, Saïf ad-Din al-Hadjdj Bahadour al-Halabi al-Hadjib. Cet événement eut lieu le lundi 28 Moharram 696; Nowaïri ajoute que les conjurés, qui étaient à tout prix décidés à se débarrasser de Guétuboukha, passant près de la tente de Bektout al-Azrak, y pénétrèrent et le mirent à mort, mais cet exploit fit rater leur coup, en leur faisant perdre quelques instants, ce dont al-Malik al-'Adil profita pour s'échapper; Baïkhas ^{بئخاص} al-'Adili, ayant été témoin de cette violence, comprit ce qui se tramait: il sauta à cheval pour courir à la tente impériale, mais on ne lui en laissa pas le temps, et on le massacra. Guétuboukha sortit par derrière la tente, enfourcha le cheval de faction ^{فرس التوبة}, et prit le large. Ce « cheval de faction » était un coursier tout sellé et bridé, qui se trouvait à la porte de la tente sultanienne, en prévision de semblables occurrences.

اسمع فيكم كلاما ابدا ولا يصيكم ما اصابكم من ممالك العادل واتم خوشداشيتي ومحل
 اخوني: فاجاب سيف الدين قبيجاق المنصوري وقال له نخاف ان ترجع عن هذا
 الرأي وتنقض هذا الكلام وتولي مملوكك منكوتمر علينا فيصينا منه ما اصابنا من ممالك
 كتبغا ومنكوتمر هذا كان مملوكه وكان يوده ويؤثره وله عنده مكانة متمكنة من قلبه فحلف
 لهم في ذلك الوقت انه لا يفعل شيئا من ذلك فاتفقوا معه وحلفوا له*.

الحادي عشر من ملوك الترك السلطان الملك المنصور حسام الدين الاحين المنصوري
 كان جلوسه في العشر الاوسط من صفر سنة ست وتسعين وثمانمائة وقوض النيابة الى الامير

jamais ce que l'on me dira contre vous; il ne vous arrivera point, par ma faute, les désagréments que vous avez éprouvés du fait des mamlouks d'al-Malik al-'Adil; vous êtes mes camarades¹, et je vous regarde comme mes frères. »

Saïf ad-Din Kiptchak al-Mansouri prit la parole pour lui répondre, et lui dit : « Nous craignons que tu ne reviennes sur cette intention, que tu ne *fol 101r. tienues pas ta promesse, et que tu donnes à ton mamlok Mankontémour tout pouvoir sur nous, si bien qu'il nous arrivera, à cause de lui, les mêmes ennuis qui nous ont assailli du fait des mamlouks de Guétuboukba. » Ce Mankontémour était, en effet, le mamlok de Latchin; Latchin ressentait pour lui la plus vive affection, et il avait toutes les faiblesses à son égard; ce mamlok, grâce à un certain sentiment² qu'il inspirait à son maître, jouissait auprès de lui d'une situation inébranlable. Latchin jura sur-le-champ aux émirs qu'il n'agirait jamais de la sorte; ils s'accordèrent alors pour le reconnaître comme sultan, et ils lui prêtèrent serment de fidélité.

Le onzième des rois des Turks fut le sultan al-Malik al-Mansour Hosam ad-Din Latchin al-Mansouri. Il s'assit sur le trône³ dans les dix jours du milieu du mois de Safar de l'année 696⁴; il confia la charge de vice-roi (d'Égypte) à l'émir Shams ad-Din Kara Soukor al-Mansouri, qui avait été

1. Nowaïri man. arabe 1579. fol. 144 v°) dit au contraire que ce furent les généraux qui imposèrent à Latchin ces conditions : de se comporter avec eux comme un simple émire; de ne jamais rien faire sans prendre leur avis; de ne pas permettre à ses mamlouks de les dominer; de ne pas donner auxdits mamlouks, au détriment des émirs, un avancement scandaleux. — 2. Mankoutémour, paraît-il, favorisait les mœurs inavouables de Latchin. — 3. Venant d'al-'Aoudja, en passant par Ghaza Nowaïri, man. arabe 1579. fol. 144 v°). — 4. Le vendredi 10 Safar: il traversa le Caire, revêtu des insignes de la souveraineté, le jeudi 16 (*ibid.*).

شمس الدين قرا سنقر المنصوري خوشداشه وولّى الامير سيف الدين قبچاق نيابة السلطنة المعظمة بالشام المحروس واستمر الحاج بهادر السلحدار حاجبا على عادته* ولما وصل الى القلعة واستقرّ في الملك اخرج السلطان الملك الناصر من القاعة التي كان كتبغا تركه فيها وارسله الى الكرك ليقيم بها صحبة الامير سيف الدين سلاّر الصالحى المنصوري استاد الدار* ثم قبض على الحاج بهادر وولّى مكانه الامير سيف الدين كرد امير اخور وافرج عن الامير ركن الدين بيبرس الجاشنكير ورثبه في وظيفته وافرج عن الامير سيف الدين بلغى وامره بدمشق وامر سيف الدين منكوتمر مملوكه وبعض مماليكه* ولم يوله في اول

son camarade de peloton¹; il nomma l'émir Saïf ad-Dîn Kiptchak à la vice-royauté auguste de Damas, la bien gardée². Al-Hadjdj Bahadour, le silahdar, conserva les fonctions de chambellan, qu'il exerçait déjà.

Quand Latchin fut arrivé à la Forteresse de la Montagne, quand il se fut installé dans les fonctions de la souveraineté, il fit sortir le sultan al-Malik an-Nasir³ de l'appartement dans lequel Guétuboukha l'avait relégué, et il l'envoya à Karak, pour qu'il résidât dans cette forteresse et il l'y fit conduire par l'émir Saïf ad-Dîn Salar as-Salibi al-Mausouri, grand maître du palais⁴.

Ensuite, il fit arrêter al-Hadjdj Bahadour, et il donna sa place à l'émir Saïf ad-Dîn Kurd, grand écuyer; il fit remettre en liberté l'émir Roku ad-Dîn Baïbars al-Tchashniguir, et il lui rendit sa charge⁵. Il fit également sortir de prison l'émir Saïf ad-Dîn Bouralghî, à qui il donna une charge d'émir à Damas; il éleva au grade d'émir son mamlouk, Saïf ad-Dîn Mankoutémour, et plusieurs autres de ses mamlouks⁶.

fol 101v. Le sultan ne conféra tout d'abord aucun pouvoir à Mankoutémour, qui intriguait auprès de lui contre l'émir Shams ad-Dîn Kara Soukor, rapportant les propos que cet officier avait tenus, dans l'espoir d'obtenir sa place, et par jalousie de ce qu'il entraît librement chez le sultan, qui lui accordait toute sa confiance. Ces délations de Mankoutémour finirent par imprimer

1. Et son complice dans l'assassinat d'al-Malik al-Ashraf. *Khosh-dash* est la transcription du turk *gotch-dash* « compagnon de marche, de route », synonyme de *gol-dash*, avec l'aspiration du *g* par la rencontre du *tch* et du *d*. — 2. Il donna à l'émir Saïf ad-Dîn Salar les fonctions d'ostad ad-dar; à Saïf ad-Dîn Bektémour, le silahdar, celles d'émir djandar. Nowairi, man. arabe 1579, fol. 145 r°. — 3. Le fils de Kaïoum, qui avait succédé à al-Ashraf. — 4. Le même auquel il venait de confier cette charge; voir note 2. — 5. Il donna à Baïbars une charge d'émir en Égypte. Nowairi, man. arabe 1579, fol. 148 r°. — 6. Ala ad-Dîn Aïdoghdi Shoukar, Saïf ad-Dîn Baïdou, Saïf ad-Dîn Tchaghan, Saïf ad-Dîn Bahadour al-Mo'izzi. Nowairi, *ibid.*, fol. 148 v°).

الحال امرا فكان يسعى عنده بالامير شمس الدين قرا سنقر ويتم عليه طلبا لمنصبه وحسدا له على الامامه بالسultan وتقر به فأثرت نيمته في نفسه واستوحش باطنه منه عدائسه وقد قيل

لى حيلة فيمن يتم وليس فى الكذاب حيله
من كان يخلق ما يقول فحيلتى فيه قليله

وكان منكوتمر المذكور ملازما لاستاذه ليلا ونهارا فكلمها وجد فرصة فى اذية الامير شمس الدين المذكور بادر اليها وثابر عليها ورثب اقواما للنميمة فى اذية الامير شمس الدين المذكور والقدح فى حقه كما قيل

حضرُوا وغبنا عنهم فتحكموا فينا وليس لغائب من يشهد

فلم يمض له مدة عشرة اشهر من سلطنته حتى قبض على قرا سنقر واعتقله وفوض

1. Man. لا. ce qui rend ce vers incompréhensible.

leur trace dans l'esprit de Latchin, qui, dans son for intérieur, se détacha de Shams ad-Din Kara Sonkor, après avoir été son ami intime. C'est ainsi qu'on a dit : « Je puis lutter contre celui qui rapporte mes paroles, mais je ne puis rien faire contre un menteur. Celui qui crée lui-même ce qu'il dit, j'ai bien peu de moyens de me défendre contre ses attaques. »

Ce Mankoutémour faisait le service nuit et jour auprès du sultan : toutes les fois qu'il trouvait une occasion de nuire à l'émir Shams ad-Din Kara Sonkor, il la saisissait aux cheveux, et n'avait garde de la laisser échapper ; il alla jusqu'à aposter des gens pour dénoncer les propos que tenait l'émir Shams ad-Din, pour porter ainsi atteinte à sa situation, et pour le perdre dans l'esprit du sultan. C'est ainsi qu'on a dit : « Ils étaient présents, et nous, nous étions absents ; ils ont eu tout pouvoir de dire contre nous ce qui leur a plu, car une personne absente ne trouve jamais quelqu'un pour témoigner en sa faveur. »

Latchin n'avait pas exercé la souveraineté pendant dix mois, qu'il ordonnait d'arrêter l'émir Shams ad-Din Kara Sonkor, qu'il le faisait jeter en prison, et qu'il confiait la charge de vice-roi d'Égypte à son mamlouk Mankoutémour ; il fit ensuite emprisonner l'émir Badr ad-Din Baisari ash-Shamsi¹,

1. Il le fit emprisonner dans l'appartement Saliti ^{المأوى الصالح} dans la Citadelle

نيابة السلطنة الى منكوتر مملوكه ثم وقبض على الامير بدر الدين يسرى الشمسى والامير
عز الدين¹ ايك الحموى والامير شمس الدين سنقرجاه الظاهرى كل ذلك بسعاية منكوتر
ووشايته * ولما ولي منكوتر نيابة السلطنة استحوذ على عقل مخدمه واستولى عليه وحجبه
عن الخاصة والعامة وكان اذا رسم مخدمه بمرسوم لا يؤثره يوقفه هو ويؤخره وان كتب
توقيع لا يختاره يمزقه وعلامته عليه ولا يبالي به ولا يلتفت اليه ورسم بان الاموال تحمل
الى داره دون بيت المال وصار الوزير بين يديه يمثل مراسمه ويستعطف مراحمه ولا
يمضى امرا الا بامرده * وفيها اقتضى الحال تحويل^{*} السنة الخراجية سنة ست وتسعين الى

1. Ce nom a disparu dans une déchirure: il est restitué d'après Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 156 verso¹).

l'émir 'Izz ad-Din Aïbek al-Hannawi, et l'émir Shams ad-Din Soukortcha¹ az-Zahiri, le tout par suite des intrigues de Mankoutémour, et de ses calomnies.

Quand Mankoutémour fut investi de la vice-royauté, il domina entièrement l'esprit de son maître; il ne lui laissa aucune initiative, et il l'empêcha de voir quelque personne que ce fût, de ses intimes, ou des gens ordinaires. Lorsque Latchin faisait expédier un rescrit, s'il ne plaisait pas à Mankoutémour, celui-ci l'arrêtait, et en empêchait l'exécution; si le sultan faisait écrire un diplôme qui n'avait pas son agrément, il le déchirait, alors qu'il était revêtu de l'apostille impériale, il n'y prêtait aucune attention, et n'en tenait aucun compte. Mankoutémour ordonna que les finances fussent transportées à son hôtel, et non au trésor; le vizir se tenait devant lui à ses audiences; il obéissait à ses rescrits, cherchant à se concilier ses bonnes grâces, et il n'exécutait aucune affaire sans prendre ses ordres.

* fol. 102 r. Cette année, les événements nécessitèrent le transfert de l'année budgétaire 696 à l'année 697; ce transfert fut une opération nominale, et seul en tint compte le bec des plumes des scribes². Cette même année, on dressa

(Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 154 r° . Nowaïri (*ibid.*, fol. 156 v°) ajoute que Latchin fit également jeter dans un cachot Saïf ad-Din al-Hadjdj Bahadour al-Halabi al-Hadjib.

1. Soukortcha signifie « le petit gerfaut ». — 2. Nowaïri dit plus clairement qu'on transféra l'année budgétaire de 696 à 697, comme on avait coutume de le faire, toutes les fois qu'il s'était écoulé un laps de temps de 33 ans, qui faisait un résidu d'une année, par suite de la différence qui existe entre les années lunaires qui sont usitées chez les Musulmans et les années solaires d'après lesquelles sont tenus les comptes des bureaux: en fait, trente-trois années civiles lunaires valent trente-deux années solaires budgétaires; si l'on accorde les deux comptes à une date déterminée, on se trouvera.

سنة سبع وتسعين وثمانمائة وهو تحويل بالكلام تنطق به السنة الاقلام وفيها جرى الحديث في روك الديار المصرية وتغيير قواعد الاقطاعات الجيشية. وفيها حسن مكنوتمر استخدمه ان يجرد العساكر الى سيس لفتحها واقتلاع قلاعها فجرد الامير بدر الدين امير

à nouveau le cadastre de l'empire égyptien¹, et on revisa l'assiette des fiefs militaires.

Cette année, Mankoutémour fit agréer par son maître l'idée d'envoyer l'armée dans (le pays de) Sis, pour en faire la conquête, et pour en détruire les forteresses. Le sultan fit alors partir² l'émir Badr ad-Din (Bektash al-Faklri), émir silah, l'émir Shams ad-Din Aksonkor Guertêr³ al-Mansouri,

au bout d'un tiers de siècle, en face d'une différence d'une année pleine, c'est-à-dire que, cette concordance ayant été faite en 664, l'année budgétaire solaire 696 correspond, par suite du déplacement successif du 1er Moharram à travers tous les mois fixes de l'année solaire, à l'année civile lunaire 697, d'où l'opération décrite par Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 163 r°).

1. Cette opération porte dans l'histoire de l'Égypte le nom de cadastre Hosami *الروك الحسامي*; elle est détaillée par Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 162 v°), et Makrizi (*Mamlouks*, II, 2, 65 et ss.) l'a décrite d'après cet historien. Ce furent les émir Badr ad-Din Hek al-Farisi al-Hadjib et Baha ad-Din Karakoush al-Zahiri qui suggérèrent à Hosam ad-Din l'idée de cette opération qui prit son nom. — 2. Nowaïri ajoute l'émir Hosam ad-Din Latehin ar-Roumi, qui était ostad ad-dar: ils partirent en Djoumada premier 697 (Nowaïri, *ibid.*, fol. 157 v°): ces émir arrivèrent à Damas, le 5 Djoumada second, et ils en repartirent le 8, avec Roku ad-Din Baïbars al-'Adjami Alchaligh, Saf ad-Din Kêchégun كجگن, Baha ad-Din Kara Arsalan al-Mansouri; les troupes de Safad partirent avec l'émir Alam ad-Din az-Zikri, celles de Tarabolos également, celles de Hamah, avec al-Malik al-Mouzaffar. Le roi d'Arménie, apprenant ces événements, envoya une ambassade au Caire, sans obtenir de résultat. Badr ad-Din continua sa marche sur Alep. Une partie de l'armée d'Alep, sous le commandement d'Alam ad-Din, surnommé Alzaghali الزغلي, se joignit aux troupes égyptiennes. Le récit de Nowaïri présente certaines différences avec celui de Moufazzal: le fils de Kalaoun se nommait Ala ad-Din 'Ali (Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 159 r°). *Kêchégun*, en mongol, signifie « fort, audacieux »: on trouve ce mot transcrit en turk-oriental sous la forme *kêchugun* كچوگون, avec l'assourdissement de l'é en u, d'où dérivent, par la chute de la gutturale, les mots *kutchun* کوچون et *kutchum* کوچوم « fort, force »: *kêchégun*, dans le mongol actuel, s'est réduit à *kêtségu*. En turk-oriental, *kutchugun* کوچوگون désigne un petit oiseau, sans doute par antinomie. Alzaghali, pour Alsakhali, en turk-oriental, signifie « qui a la barbe rousse ». — 3. Malgré la graphie de Nowaïri, la forme exacte de ce nom est douteuse. *kertêbê*, en mongol, ne s'explique par aucune étymologie possible ou acceptable: il est peu vraisemblable que *kertêbê* représente le mongol *kêbertei* « qui ressemble à quelqu'un », avec le retournement du mot autour de l'r; *kirtie*,

سلاح والامير شمس الدين اقسنقر كرتيه¹ المنصوري والامير سيف الدين بكتمر السلحدار وامر العساكر الشامية والحليية بالتقدم معهم الى الجهة المذكورة فوجه الامير سيف الدين قبحاق² نائب السلطنة بالشام والامير فارس الدين البكي الساقى الظاهري نائب السلطنة بصفد³ والامير سيف الدين⁴ بززار⁵ المنصوري والامير سيف الدين عزاز⁶ الصالحى مملوك الملك الصالح على بن الملك المنصور قلاوون الى سيس واغاروا عليها وافتتحوا منها اماكن لا فائدة فيها مثل تل حمدون وحمّوص⁷ وقلعة نجم والمصيصة وسرفندكار⁸ وحجر شغلان* وهي قلعيات لطيفة لا تفي ببعض ما كان مقررا على صاحب سيس فان الذى كان

1. Man. كرتيد: ce nom est très nettement écrit كرتيد dans Nowaïri man. arabe 1579, folios 157 verso et 158 recto). — 2. Man. قبحاق. — 3. Le manuscrit ajoute كان; son texte a subi des altérations graves dans ce passage. — 4. Le manuscrit omet الدين. — 5. Man. بززار: la lecture بززار est certaine. — 6. Man. عزاز; dans l'autographe de Nowaïri, عزاز. — 7. Man. حمّوص; Nowaïri man. arabe 1579, fol. 161 recto حميص, Hammous. — 8. Man. سرفندكار. Nowaïri (*ibid.*) سرفندكار, qui est le diminutif de Hammous.

Fémir Saïf ad-Din Bektémour, le silahdar, et il ordonna aux contingents de Damas et d'Alep de se mettre en route avec ces généraux pour marcher contre le pays de Sis.

L'émir Saïf ad-Din Kiptehak, vice-roi de Damas, l'émir Faris ad-Din Hbêki¹ as-Saki az-Zahiri, vice-roi à Safad, l'émir Saïf ad-Din Bizlar al-Mansouri, l'émir Saïf ad-Din 'Azaz as-Salihî, mamlouk d'al-Malik as-Salih 'Ali, fils d'al-Malik al-Mansour Kalaoun, marchèrent vers le pays de Sis, et l'envalirent; ils s'y emparèrent de quelques localités sans grande importance, telles que Tall Hamdoun, Hammous, la citadelle de Nadjm², al-Masîsa, Sourfandkar, et Hadjar Shoghlan.

C'étaient de petites forteresses; elles ne valaient même pas une partie du

avec *ih* rendant *ih*, comme dans Noghia نوغيا, transcrivant Nokhîā نوقيا, représente soit *guertei* « qui a une maison, marié », soit *kiritei* « conforme, convenable », soit *kurtei* « riche », soit même, avec la chute de la gutturale, *guerguetei* « qui possède une femme », dont dérive *guertei*.

1. Ce nom se retrouve dans la graphie persane, sous la forme plus complète ايل بكي; Il-bêki signifie « le très puissant ». *bêki*, avec son dérivé *bêkitou*, signifiant en mongol « puissant, fort ». — 2. Nadjm est la citadelle que Nowaïri nomme Nadjima نجم man. arabe 1579, fol. 159 v°). Les officiers musulmans l'assiégeaient quand les Arméniens leur apportèrent les clefs d'al-Noukar نقير, Hadjar Shoghlan, Sourfandkar سرفندكار, Zandjîfara زنجفورا, Homammis حميص, en tout de onze forteresses man. arabe 1579, fol. 161 r°.

مقررًا عليه في كل سنة خمس مائة الف درهم فضة حبرًا وعدة من البغال وتطابق النعال وغير ذلك مما كان يحمل من جهته وكان تحت الذمة ويبدل الطاعة والخدمة فلما فتحوا هذه الأماكن الحاضرة قطع ذلك المقرر وكان من أمره ما سيذكر: ثم أتتهم رتبوا فيها أقوامًا لم يكن لهم ما يقوم بهم فتركوها فيما بعد وتسحبوا وعاد الأرمن إليها وتغلبوا وربما وجدوا بعضها أقوامًا من المسلمين قتلوهم وكانت هذه الاغارة في شهر سنة سبع وتسعين وستمائة* وفيها خرج كتبغا من قلعة دمشق إلى صرخد وذلك في يوم الثلاثاء تاسع عشر ربيع الأول

tribut qui était imposé au prince de Sis; car il était tenu de payer chaque année cinq cent mille dirhams d'argent en espèces sonnantes, et de donner un certain nombre de mulets et de chevaux au sabot ferré; cela, sans compter les autres objets qu'il envoyait comme tribut de son pays (en Égypte), car il était le tributaire du sultan, à qui il obéissait, et qu'il reconnaissait comme son suzerain. Quand (les émirs égyptiens) eurent conquis ces misérables localités, le roi d'Arménie cessa de payer ce tribut, et il arriva par son fait, ce qui sera raconté plus loin¹.

Ensuite, les Égyptiens mirent dans ces forteresses quelques troupes, qui n'eurent pas ce qui leur eût été nécessaire, et qui les abandonnèrent, au bout de quelque temps, emmenant (tous leurs hommes avec elles). Les Arméniens revinrent les occuper, et s'en emparèrent; toutes les fois qu'ils trouvèrent dans l'une d'elles des soldats musulmans, ils les massacèrent. Cette campagne eut lieu dans le courant de l'année 697.

Cette même année, Guétuboukha² sortit de la citadelle de Damas, et il se

1. Badr ad-Din Bektash confia le gouvernement de ces conquêtes à Saif ad-Din Ésentémour Gurdji, un des émirs de Damas, lequel, quand il apprit l'arrivée des Tatars, s'empressa de les évacuer, ce qui permit aux Arméniens de les réoccuper. Nowairi, man. arabe 1579, fol. 161 r°. Latchin fit ensuite partir une autre expédition pour le pays de Sis, sous le commandement de Saif ad-Din Bektemour, le silahdar, Saif ad-Din Toghtogha طططططط, Moubariz ad-Din Aulia أوليا ibn Karaman, 'Ala ad-Din Aidoghdi Shoukair al-Hosami, mais le roi de Sis envoya une ambassade au Caire, et cette armée ne dépassa pas Alep *ibid.*, fol. 161 v°. — 2. Guétuboukha s'était enfui à Damas, et s'était fixé dans la citadelle, de laquelle il continua à exercer la souveraineté, sans s'inquiéter le moins du monde de Latchin; mais cette plaisanterie ne pouvait se prolonger indéfiniment, et il fit sa soumission au nouveau sultan: « Al-Malik al-Mansour, dit-il, est mon camarade de peloton, et moi, je suis son serviteur; je vais résider dans l'un des appartements de la forteresse, jusqu'à ce que le sultan écrive, et fasse connaître la manière dont il lui paraît que je dois être traité ». Latchin lui attribua la forteresse de Sarkhad, dont Guétuboukha déclara se contenter. Nowairi, man. arabe 1579, fol. 145 r°-147 v°.

وفىها تولّى الوزارة بالديار المصريّة الاعسر عوضا عن ابن الخليلي وسلم اليه واخذ خطّه واتباعه بمائة ألف دينار* ذكر ما جرى لملوك اليمن فى هذه السنّة* لما كان فى اوائل هذه السنّة تولّى ملك اليمن الملك المؤيّد هزبر الدين داوود ابن السلطان الملك المظفّر شمس الدين يوسف ابن الملك المنصور نور الدين عمر ابن على بن رسول بعد اخيه الملك الاشرف* فآته لما مات الملك المظفّر كان قد تولّى الملك ولده الاشرف واعتصم¹ اخوته كلّ منهم فى قاعة ومسك اخوه² المؤيّد واعتقله عنده بالقلعة فلما توقّى فى هذه السنّة مسموما وكان له جاريتين³ يحبهما فتغاييرا عليه فسمّاه* فمات وبقى يومين فأثوا الخدام الى

1. Il ne reste que les traces de ce mot qui a presque entièrement disparu dans une déchirure. — 2. Lire *أخاه*. — 3. Lire *جاريان*.

rendit à Sarkhad, le mardi, dix-neuvième jour du mois de Rabi' premier. Cette année, al-A'sar fut investi de la charge de vizir dans l'empire égyptien, en remplacement d'Ibn al-Khalili; on s'assura de sa personne; on l'obligea à se reconnaître débiteur d'une somme d'argent qu'il ne devait pas, et on lui fit signer, ainsi qu'aux personnes de sa maison, pour cent mille dinars d'effets¹.

Histoire de ce qui arriva cette année aux rois du Yémen. Au commencement de cette année, al-Malik al-Mouayyad Hizabr ad-Din Daoud, fils du sultan al-Malik al-Mouzaffar Shams ad-Din Yousouf, fils d'al-Malik al-Mansour Nour ad-Din 'Omar, fils d'Ali, fils de Rasoul, fut investi de la souveraineté du Yémen, après son frère, al-Malik al-Ashraf.

Lorsque mourut al-Malik al-Mouzaffar, son fils, al-Malik al-Ashraf monta sur le trône; chacun des frères (d'al-Ashraf) courut se réfugier dans une forteresse, où il se fortifia, et al-Ashraf fit arrêter son (autre) frère, al-Mouayyad, qu'il fit emprisonner près de lui, dans la citadelle. Il arriva alors qu'al-Malik al-Ashraf mourut cette année même, empoisonné; il avait deux concubines qu'il aimait beaucoup; mais elles se dégoûtèrent de lui, et l'empoisonnèrent.

Il mourut, et (son corps) resta ainsi (sans sépulture) pendant deux jours.

1. En 696, Latchin confia les fonctions de vizir à Shams ad-Din Soukor al-A'sar, ainsi que le soin de pourvoir au gouvernement de l'Égypte et de la Syrie. Soukor al-A'sar tint séance pour la première fois, le 26 Radjab. Nowaïri *ibid.*, fol. 150 verso n'indique point le montant de la somme qui fut extorquée à Fakhr ad-Din ibn al-Khalili. En 697 *ibid.*, fol. 157 verso, au mois de Djoumada premier, Latchin rendit le vizirat à ce personnage, qui était Fakhr ad-Din 'Omar, fils du Shakh Mondjahid ad-Din Abd al-Aziz al-Khalidi.

باب الساطنة بقلعة عرقا الى النائب¹ واعلمود بموت الملك الاشرف وقالوا له ينفذ خلف احدا² من اخوته حتى نولي³ الملك فقال ليس هذا راى لان اخوته كل واحد منهم يينا وبينه خمسة ستة ايام ويجى في مثلها هذا ان صدقونا في القول والا يقولوا هذه مكيدة من اخينا حتى يعتقنا مثل المؤيد⁴ والمسلحة⁵ تقتضى ان نخرج اخود⁶ المؤيد ونملكه قبل ان تعلم الزيدية⁷ بموت السلطان فيتوروا⁸ علينا وتعب بهم ونحن بغير ملك فقالوا كيف نولى عدونا علينا فقال انا احلفه لكم وضمانه على بكلمة يزيدود منه⁹ فاجابود الى ذلك ثم انه اجتمع بالشمسية عمه الاشرف والمؤيد وهي المشار اليها من زمان اخيا المظفر

1. *واليا له ينفذ خلف احد* est écrit dans la marge. — 2. Lire *احدا*. — 3. Lire *احدا*. — 4. *Man. الزيد*. — 5. Lire *جيشورا*, par suite de la confusion du *ج* et du *س*.

(Après ce laps de temps), les officiers se rendirent au palais royal, dans la citadelle de Arka, pour s'y rencontrer avec le gouverneur; ils lui apprirent la mort d'al-Malik al-Ashraf, et ils lui dirent d'envoyer quelqu'un à la recherche de l'un de ses frères, pour qu'ils l'investissent de la souveraineté¹. Le gouverneur répondit : « Ce n'est point là un bon avis; chacun de ses frères, en effet, est éloigné de nous de cinq à six jours de chemin, et il faudra à chacun d'eux ce même temps pour venir ici²; si tant est qu'ils ajoutent foi à notre parole, et qu'ils ne disent pas : « Voilà une ruse de notre frère pour nous faire jeter dans un cachot, comme al-Mouayyad³. »

« Le bien public exige que nous fassions sortir de prison le frère (du sultan), al-Mouayyad, et que nous lui donnions la souveraineté, avant que les Zaïdites⁴ n'apprennent la mort d'al-Malik al-Ashraf; car (s'ils l'apprennent), ils se révolteront contre nous; ils nous donneront beaucoup de fil à retordre, et nous n'aurons pas de roi. » Les officiers du palais lui répondirent : « Comment pouvons-nous investir notre ennemi d'un pouvoir absolu sur nous ? — Je lui ferai prêter serment de ne pas vous inquiéter, et je m'engage à obtenir de lui tout ce que vous voudrez. »

Les officiers acceptèrent cette proposition; le gouverneur se rendit chez ash-Shamsiyya, qui était la tante paternelle d'al-Malik al-Ashraf et d'al-

1. Litt. « pour que nous l'investissions ». — 2. Litt. « il viendra dans un temps pareil à cela »; c'est-à-dire qu'il fallait compter un temps de dix à douze jours pour que l'un de ces princes arrivât. — 3. Al-Mouayyad était le frère d'al-Ashraf et des princes qui avaient mis cinq à six jours de marche entre eux et lui. — 4. Il s'agit ici des Zaïdites, disciples de Zaid, descendant d'Ali, qui ont toujours été en très grand nombre au Yémen. — 5. Al-Mouayyad était l'ennemi des officiers d'al-Ashraf, qui l'avait fait incarcérer.

فوافقت على ذلك فأتى النائب من ساعته وجاء الى باب الجب وطلب طلوع المؤيد اليه وقال تطلع تحلف لنا وتعطينا الامان لجميع الحاشية* فخاف المؤيد وقال انما يريد قتلى فحلف له على ذلك وانه لا يؤذيه فلما طلع اعتقه وقبّل يده واستحلفه لنفسه ولسائر حاشية اخيه الاشرف ودخل الى الدار التي فيها اخيه¹ فوجده ميتا وقد انتفخ فامر بتغسيله وتكفينه* فلما كان وقت السحر زقت حراس القلعة على جارى عادتهم وقالوا يا صباح الخير على الملك المؤيد وترحموا على الملك الاشرف فسمعوا الناس فضجّوا بالبكاء عليه وكانوا يحبّونه وفي ذلك النهار حضر الوزير والامراء وحلفوا له وسيروا نسخة اليمين الى سائر الحصون فحلفوا* واستقام الملك المؤيد هزير الدين وكان حسن السيرة محبّا لارباب

i. Lire أحده.

Malik al-Mouayyad, et qui était toute-puissante sous le règne de son frère, al-Malik al-Mouzaffar. Elle approuva le plan du gouverneur, qui partit immédiatement, se rendit à la porte du cachot, et pria al-Mouayyad de monter, et de s'en venir avec lui. Il lui dit : « Monte, jure-nous de ne pas nous inquiéter, et donne-nous l'assurance que tu n'attenteras aux jours d'aucun des hommes de l'entourage du sultan. »

Al-Mouayyad fut saisi de terreur, et il se dit : « Cet homme veut certainement ma mort », mais il jura tout ce qu'il lui demandait, et de ne lui nuire en aucune manière. Quand il fut monté, le gouverneur l'embrassa, lui baisa la main, et lui prêta serment de fidélité, tant en son nom qu'en celui de toute la cour de son frère, al-Malik al-Ashraf. Al-Mouayyad entra dans le palais où habitait son frère; il le trouva mort, le corps tout tuméfié; il ordonna de le laver¹ et de l'ensevelir.

Quand l'aube parut, la garnison de la citadelle monta à la parade, comme à son ordinaire, et les officiers commandèrent : « Que la fortune accompagne al-Malik al-Mouayyad; implorez la miséricorde d'Allah pour al-Malik al-Ashraf! » Quand les gens entendirent ces paroles, ils se mirent à pleurer la mort du sultan, car ils avaient de l'affection pour lui. Ce même jour, le vizir arriva, ainsi que les généraux; ils envoyèrent la formule du serment dans toutes les forteresses, qui jurèrent fidélité au nouveau souverain.

Ce fut ainsi que la souveraineté échut à al-Malik al-Mouayyad Hizabr ad-Din; ce prince eut une conduite louable, et il aima les gens de mérite; il

1. De faire les ablutions légales.

الفضل وله ثلاثة اولاد وهم الملك المعظفر قطب الدين عيسى والملك الظافر¹ ضرغام الدين محمد والملك المسعود اسد الاسلام².

60L.103v ودخلت سنة سبع وتسعين وثمانية والخليفة الحاكم بحاله وسلطان مصر والشام الملك المنصور لاجين وساطان اليمن الملك المويد هزير الدين وبقية المملوك بحالهم³ وفي هذه السنة ظهر بالديار المصرية فار عظيم لم يسمع بمثله منذ قط وكان ذلك قريبا من زمن الحصاد فأتى على أكثر الزروع وحرقها وربما قصد الفلاحين⁴ معالجته بالحصاد فكان يساقهم الى املاك الزرع ورعى الموارس وربما امك في الليلة الواحدة في بلد واحد ما يقارب الخمسين فدانا وقصر بسببه متحصل الغلال في تلك السنة واوجس الناس خيفة منه فاباده الله واذهبه كان لم يكن⁵ وفيها تقنطر السلطان الملك المنصور لاجين وانكسرت يده بالميدان واتقطع ايام ثم عوفى وركب في الحادى عشر من صفر وقد قيل في ذلك

1. Ce nom manque dans le manuscrit; il est restitué d'après le récit de Khazradji
— 2. Lire النلاحون.

eut trois fils, al-Malik al-Monzaffar Kotb ad-Din 'Isa, al-Malik al-Zafir¹ Zirgham ad-Din Mohammad, et al-Malik al-Mas'oud Asad al-Islam².

Au commencement de l'année 697, le khalife al-Hakim régnait comme³ précédemment; le sultan d'Égypte et de Syrie était al-Malik al-Mansour Latchin; le sultan du Yémen, al-Malik al-Mouayyad Hizabr ad-Din; les autres rois, comme ci-dessus.

Cette année, il parut en Égypte une quantité considérable de rats, telle qu'on n'avait jamais entendu parler d'une semblable depuis que le monde était monde. Cela se produisit vers l'époque de la moisson; ces animaux se jetèrent sur les champs de blé et les dévorèrent; les cultivateurs essayèrent maintes fois de les devancer, pour les empêcher d'attaquer leurs récoltes, mais les rats arrivaient avant eux pour saccager les champs cultivés et dévorer le blé en herbe. Il arriva souvent qu'en une seule nuit, dans un seul canton, les rats détruisirent la récolte sur près de cinquante arpents. Cela causa, cette année, une diminution dans la production des grains, et les gens conçurent une grande peur de cet événement. Allah fit cesser cette calamité, qui fut, puis passa.

1. Il manque ici le surnom de ce prince. — 2. Ce sultan eut pour successeur al-Malik al-Moudjahid Saif al-Islam Aboul-Hasan 'Ali ibn Daoud ibn Yousof ibn Omar ibn 'Ali ibn Rasoul Khazradji, *Histoire du Yémen*, man. arabe 5832, folios 74 r°-75 r°.

حوت بطشا واحسانا ومعرفة* وليس يحمل هذا كله الفرس

وفيه عاد العسكر المنصور من سيس الى حمص ونواحيها واقام بعضهم بحلب مجزدين فجهز اليهم الملك المنصور باشارة منكوتسر واتفاقه معه اناسا وامرهم بالقبض على جماعة منهم فشعروا بذلك* ذكر توجه جماعة من الامراء الى بلاد التتار* قال المقر الركني بيبرس الدواذار في تاريخه ثم اتفق من الامراء جماعة منهم الامير سيف الدين قفجاق¹ نائب الشام والامير سيف الدين بكتمر² السلحدار وهو من اعيان الامراء وكان امير جاندار³ والامير فارس الدين * البكي والامير سيف الدين بزلاز وسيف الدين عزاز السلحدار فقفنزوا*
*fol. 107r.

1. Man. قفجاق. — 2. Man. بكتمر. — 3. Lire اميرا جاندارا, quoiqu'il soit bien certain qu'à cette époque, tout le monde lisait *wa kana amir djandar*.

Cette année, le sultan al-Malik al-Mansour tomba de cheval, et se brisa le bras dans l'hippodrome; il dut rester dans ses appartements durant plusieurs jours; puis il se guérit, et il monta à cheval, le onzième jour du mois de Safar; on a dit au sujet de cet accident : « Tu réunis en ta personne la bravoure, la générosité, la science; un cheval ne peut porter tout cela sur son dos !. »

Cette année, l'armée victorieuse s'en revint de Sis à Homs, et dans les environs de cette ville; une partie resta à Alep en détachement². Al-Malik al-Mansour, à l'instigation de Mankoutémour, et d'accord avec lui, envoya des forces au-devant de ces troupes, et il leur ordonna d'arrêter plusieurs (de leurs émirs); mais ces officiers eurent vent de ce (dessein de Latchin).

Récit de l'exode de plusieurs des émirs vers le pays des Tatars. Son Excellence Roknienne³ Baïbars, le davaddar, a dit dans sa chronique : Alors, plusieurs des émirs, parmi lesquels l'émir Saïf ad-Din Kiftchak, gouverneur de Damas, l'émir Saïf ad-Din Bektémour, le silahdar, qui était l'un des
*fol. 107r. principaux émirs, et qui remplissait les fonctions d'émir djandar, l'émir Faris ad-Din Ilbêki, l'émir Saïf ad-Din Bizlar, et Saïf ad-Din 'Azaz, le silahdar, se concertèrent, et s'enfuirent chez les Tatars.

Ils traversèrent l'Euphrate, et ils arrivèrent chez le roi des Tatars,

1. Ce mauvais vers est imité d'un distique du poète persan Mo'izzi. — 2. Dans l'attente d'une nouvelle expédition, ou pour être ramenées plus tard en Egypte, où elles rentrèrent en effet au moment de l'assassinat de Latchin. — 3. Rokn ad-Din.

سلطان محمود واجتمعوا به فاقبل عليهم ووصلهم وزوج كلا منهم بامرأة من التتار. وأما سيف الدين قبچاق فإنه كان أكثرهم تقرباً إليه واجلهم منزلة لديه فزوجه اخت زوجته وهي اخت بلغان وهذا عند التتار لا يعمل إلا مع الأكابر والخانات وهو أنهم يصيرون للملوك اصهاراً واختاناً وكان ذلك من الأسباب التي اقتضت مسير قازان إلى البلاد الشامية وحضور عساكر التتار إلى الممالك الشريفة الاسلامية. وأما الملك العادل زين الدين كتبغا فإنه رسم له بالإقامة بـرخد فاقام بها وقنع بها ورضى بالحياة من الملك المنصور لأجبن بعد الملك والعز والاحوة والخوشداشية وكفى شره بالبعد وجّهز إليه بيته وصغارده وخدمه وهدايا وغير ذلك إلى ان قتل وسنذكر ما يتم له ان شاء الله تعالى. قال المؤرخ ثم ان

Ghazan, qui, à l'époque à laquelle il fit profession de foi d'islamisme, prit le nom de Sultan Mahmoud. Les émirs eurent une entrevue avec Ghazan, qui leur fit un accueil excellent, qui les combla d'amabilités, et qui leur fit épouser à chacun une femme tatare.

Saïf ad-Din Kiptchak était l'émir qui jouissait de la plus grande intimité avec Ghazan, et qui occupait la situation la plus élevée auprès de ce prince; Ghazan, en effet, lui avait donné en mariage la sœur de sa femme, laquelle se trouvait ainsi être la sœur de Bouloughan. Les (souverains des) Tatars n'agissent ainsi qu'en faveur des très grands officiers et des khans, car ils prennent les rois pour gendres et pour alliés. Cette aventure fut l'une des causes qui provoquèrent l'expédition de Ghazan en Syrie, et l'invasion des troupes tatares dans l'auguste empire musulman.

Quant à al-Malik al-'Adil Zaïn ad-Din Guétuboukha, il lui fut enjoint par un rescrit d'aller demeurer à Sarkhad; il fixa sa résidence dans cette ville, et s'en contenta. Il se tint pour satisfait qu'al-Malik al-Mansour Latchin lui fasse grâce de la vie, après qu'il eut exercé la souveraineté et connu sa gloire, après avoir été le frère d'armes et le camarade de peloton (du nouveau sultan). Latchin borna ses représailles contre Guétuboukha à l'éloigner (du Caire); mais il lui envoya sa maison, ses enfants, ses domestiques, des présents, et encore d'autres choses, jusqu'au moment où il fut assassiné; nous raconterons plus loin ce qui finit par advenir de lui, s'il plaît à Allah, le très haut.

L'historien a dit : Ensuite, Mankoutémour voulut éloigner Gurtchi ¹ qui,

1. Saïf ad-Din Gurtchi fut le chef des mamlouks sultaniens, sous le règne de Latchin, comme Karasonkor al-Mansouri l'avait été à l'époque d'al-Ashraf Khalil Nowaïri.

منكوتمر اراد ابعاد كرجى الذى ذكرنا انه اعان مخدمه على نيل السلطنة وجمع له الممالك السلطانية وكان قد ادناه وقربه فاشار منكوتمر عليه بتجهيز كرجى المذكور الى بلاد سيس ليكون نائباً بهذه الفتوحات التى تقدم ذكرها فواقته على ذلك * فلما بلغ كرجى هذا الامر دخل الى * السلطان باكياً ورمى سيفه وسأله الاعفاء من التوجه وان يكون فى *fol. 104 v. الخدمة بالباب بغير اقطاع وتضرع اليه وتتصل بكما قدر عليه فاجابه السلطان الى سؤاله واعفاه من التوجه * واستمر فى الخدمة على حاله واسر من منكوتمر العداوة وعلم انه الذى قصد ابعاده ودحضه وحسن للسلطان اطراحه ورفضه * تفاقم امر منكوتمر على الناس واتفق بينه وبين امير من الامراء يسمى طعطية¹ الساجدار صهر طغجي الاشرفى مفاوضة

1. Man. طغج.

comme nous l'avons raconté, avait aidé son maître à arriver à la souveraineté, qui lui avait acquis l'appui des mamlouks sultaniens. Latchin avait fait de lui son intime et son familier. Mankoutémour conseilla au sultan d'envoyer ce Gurtchi dans le pays de Sis, pour qu'il y exerçât les fonctions de gouverneur de ces contrées nouvellement conquises, comme nous l'avons raconté précédemment. Le sultan donna son adhésion au plan de Mankou- *fol. 104 v. témour¹.

Quand Gurtchi eut connaissance de cette intrigue, il entra chez le sultan tout en larmes; il jeta son sabre à terre, et le supplia de le dispenser de partir (pour le gouvernement qu'il lui destinait), lui offrant de vivre à son service, à la cour, sans le moindre fief. Gurtchi implora le sultan, il invoqua toutes les raisons qui pouvaient avoir de l'effet sur son esprit, si bien que Latchin fit droit à sa requête, et lui permit de ne pas partir.

Gurtchi resta au service du sultan, dans la même situation dont il jouissait avant cette aventure, mais il en garda une profonde rancune à Mankoutémour, car il avait appris que c'était lui qui avait tenté de l'éloigner, de ruiner sa situation, et qui avait démontré au sultan les avantages qu'il y aurait à lui donner un poste loin du Caire.

Ces manières de Mankoutémour finirent par révolter les gens; il arriva que Mankoutémour eut un entretien avec l'un des émirs, nommé Toghtia², man. arabe (579, fol. 169 r°): Gurtchi est un nom mongol qui signifie « querelleur, chicaneur ».

1. Mankoutémour avait joué un tour identique à Témour-Boukha, qu'il avait fait envoyer du Caire à Karak, puis à Tripoli, où il était mort Nowairi, man. arabe 1579, folio 169 v°. - 2. Dès que Gurtchi eut gagné sa cause auprès du sultan, il se mit à intriguer contre Mankoutémour: il arriva alors que l'émir Saïf ad-Din Tokhtogha

اجتنب عليه فيها واغاظ¹ فيه فشكا حاله الى كرجى المذكور معما كان في نفسه فاجتمعا وشكيا الى طنجي وكان كبير الخاصكية وله صورة كبيرة ومزينة اثيرة وقربى من السلطنة ومكانة متمكنة: فاتفق معها على قتل منكوتمر ثم قالوا متى قتلنا نخشى سطوة السلطان علينا وايقاعه لنا لانه مملوكه وابيه وله عندد هدد المكانة ولا يسمح به وانفتوا على قتل السلطان من قبله واعدامه لاجله: ذكر مقتل الملك المنصور لاجين² وذلك في ليلة الجمعة ثامن

1. Il faudrait له واغاظ.

le silahdar, qui était le beau-frère de Toghatchi al-Ashradi; Mankoutémour s'y laissa emporter à des écarts de langage contre cet émir, et l'insulta grossièrement.

Toghchia alla se plaindre à Gurtchi, à qui il raconta ce qu'il avait sur le cœur; les deux émirs allèrent ensemble exposer leurs griefs à Toghatchi, qui était le commandant des mamlouks khassakis¹; cet émir jouissait d'une situation considérable et de privilèges exceptionnels; il était l'un des intimes du sultan, et il occupait une position inébranlable.

Il résolut avec les deux autres d'assassiner Mankoutémour; puis ils dirent: « Quand nous aurons tué Mankoutémour, nous aurons à redouter que la fureur du sultan ne s'abatte sur nos têtes, et que son ressentiment ne s'exerce contre nous, car il est son mamlouk, son vice-roi, et il tient auprès de sa personne la place que nous savons; jamais le sultan ne tolérera une pareille chose. » Ce fut la raison pour laquelle les émirs complotèrent de tuer le sultan avant Mankoutémour, et d'attenter à ses jours, de façon à pouvoir ensuite se débarrasser de celui-ci².

Récit de l'assassinat d'al-Malik al-Mansour Latchin. Cet événement se produisit dans la nuit du vendredi, huitième jour du mois de Rabi' second

طططاي, l'un des émirs khassakis, parent de l'émir Saif ad-Din Toghatchi, eut à traiter une certaine affaire avec Mankoutémour, qui l'insulta abominablement. Il se plaignit à Saif ad-Din Toghatchi de la conduite de Mankoutémour, et ils commencèrent tous les deux à travailler contre le favori de Latchin Nowari, man. arabe 1579, fol. 169 v3. طططاي est une forme équivalente de طططاي, avec la désinence mongole *ai*, du suffixe adjectival *-tai*, rendue *ya*, comme on en a vu nombre d'autres exemples antérieurement: ce suffixe *-tai*, se prononçait, ou, ce qui revient au même, les gens de langue arabe l'entendaient plutôt *tai* que *tai*, et c'est ce phonème voisin de *tè* qu'ils ont essayé de rendre par la graphie ط : en fait, il vaudrait mieux transcrire Togh^{tè} que Togh^{tai}, Noghié que Noghia.

1. Les mamlouks particuliers du sultan. 2. « De le faire disparaître à cause de lui », dit le texte.

فلم يجدها ثم انه من حلاوة الروح مسك كرجي ورماد تحته فاخذ السليدار النمجادا وضرب السلطان و² قطع رجله فاتقاب السلطان قتيلًا يخور في دمه. فقال القاضي هذا ما يحل فارادوا قتله ثم تركوه وعلقوا عليهم الباب وكان سيف الدين طعجي قد جلس مع البحرية في الدركاة فعند ما خرجوا اليه قال لهم قضيتم الشغل قالوا نعم ثم انهم توجهوا الى دار النيابة الى منكوتمر فدقوا عليه الباب وقالوا له السلطان يطلبك فانكر حالهم وقال لهم قتلتم السلطان. فقال له كرجي نعم يا مابون وقد جننا اليك تقتلك فقال انا في جيرة الامير سيف الدين طعجي ودخل الى طعجي مستجيرا به لانه كان ساكنا بجواره في دار الملك السعيد فاجارد على ان يجلس ولا يقتل. فاما اخذ ومضى به الى جب القلعة قال

1. Voir la note 6 de la page précédente. — 2. Man. omet ر.

à l'épaule; Latchin chercha vivement son poignard, mais il ne le trouva pas; pour défendre sa vie, il saisit Gurtchi à bras le corps, et le jeta sous lui. Le silahdar (de service) prit alors le poignard, et en frappa le sultan, auquel il trancha un pied, et qui tomba sur le dos¹, mort, baignant dans son sang.

Le kadi s'écria : « Une telle action est défendue par la loi ! »; les conjurés voulurent le tuer; puis ils le laissèrent tranquille, et refermèrent la porte sur eux. Saïf ad-Din Toghatchi était assis avec les mamlouks bordjis dans le vestibule de la tente impériale; quand les meurtriers sortirent et passèrent devant lui, il interrogea : « Vous avez fait le coup ? » Ils lui répondirent affirmativement, puis ils se dirigèrent vers le palais de la vice-royauté pour aller régler le compte de Mankoutémour. Ils frappèrent à la porte pour l'appeler, et lui crièrent : « Le sultan te mande auprès de lui. » Mais Mankoutémour devina ce qu'ils venaient de faire, et il leur répliqua : « Vous avez assassiné le sultan. »

« Oui, mignon², lui répondit Gurtchi, et nous sommes venus chez toi pour te tuer. — Je suis des clients de l'émir Saïf ad-Din Toghatchi », dit Mankoutémour, et il se rendit chez Toghatchi, dont il implora l'aide, parce qu'il avait vécu sous son patronage dans le palais d'al-Malik as-Saïd. Toghatchi le prit sous sa protection; il consentit à ce qu'on l'emprisonnât, mais il empêcha qu'on le mit à mort.

Quand il eut été arrêté, et tandis qu'on le conduisait au cachot qui se

nivence avec Gurtchi, prit le poignard du sultan sous la serviette, et l'emporta: ce fut à ce moment que Gurtchi tira son sabre, et frappa Latchin.

1. فانقلب على ظهره. Nowari, *ibid.*. — 2. Mankoutémour passait en effet pour avoir des mœurs inavouables.

كرجى نحن قتلنا السلطان وما كان له ذنب الينا ولا اساءة علينا بل لاجل هذا فكيف تركه او نقيه فاسرع اليه ولحقه عند باب الجب وقد دلوه وان الامراء الذين فى الجب ظنوا ان استاذه الذى غضب عليه وحبسه فهاوبه ولما علموا ان استاذه قتل هانوه بالضرب وشموا منه رائحة *fol.105v: الخمر فانه كان شرب فى تلك الليلة* وكان هذا منكوتمر سب امساك الامراء المحبوسين كلهم واقلاب الدولة ثم ان كرجى استدعى منكوتمر وقال لشخص معه قول له اجب الامير سيف الدين طغجى حتى ياخذك عنده فى بيته لئلا يقتلوك هاهنا بغير امره فلما طلع ذبحه كرجى بيده وقيل انه ذبحه من وراء قفاه* وفى اليوم الحادى عشر من ربيع الاخر

1. Man. تلنا. — 2. Lire دل. — 3. Sur ce barbarisme, voir la note de la traduction.

trouve dans la Citadelle, Gurtchi s'écria : « Voilà que nous avons tué le sultan qui n'avait eu aucun tort à notre égard, qui ne nous avait causé aucun dommage, uniquement à cause de cet individu; comment pourrions-nous le laisser tranquille et lui faire grâce de la vie? » Il courut après lui, et le rattrapa auprès de la porte du cachot où on venait de le descendre. Les émirs qui se trouvaient dans le cachot crurent que c'était son maître qui s'était mis en colère contre *fol.105v: lui, et qui le faisait emprisonner, aussi lui prodiguèrent-ils les marques d'une déférence craintive¹; mais lorsqu'ils apprirent que le sultan avait été assassiné, ils se mirent à cœur joie à le rouer de coups, parce qu'ils avaient senti qu'il répandait l'odeur du vin qu'il avait bu pendant cette nuit.

C'était ce Mankoutémour qui avait provoqué l'arrestation de tous les émirs qui étaient emprisonnés², et des plus grands personnages de l'État. Gurtchi appela Mankoutémour, et dit à un individu qui était avec lui : « Dis à Mankoutémour : « Viens³ chez l'émir Saïf ad-Din Toghatchi, pour qu'il te prenne chez lui, dans son hôtel, dans la crainte que ces gens ne te tuent ici, sans qu'il en ait donné l'ordre. » Quand Mankoutémour fut monté, Gurtchi l'égorgea de sa main; on a dit également qu'il le frappa d'un coup de poignard derrière la tête.

Le onzième jour du mois de Rabi' second, l'émir Badr ad-Din (Bektash al-Fakhri), émîr silah, arriva, en même temps que les émirs et les troupes qui

1. Parce qu'ils pensaient que Latchin ne tarderait pas à lui rendre la liberté, et que Mankoutémour retrouverait tout son crédit dans l'esprit du sultan. — 2. Dans le cachot où on venait de le descendre, d'où l'empressement desdits émirs à lui rompre les côtes.

— 3. ^{جاء} est une forme extrêmement vulgaire, dont on a rencontré des exemples précédemment, composée du verbe « جاء » venir, soudé avec la préposition ^{جاء}; voir sur ce point, tome III, fasc. 3, page 468.

وحمل الأمير بدر الدين أمير سلاح ومن كان معه من الأمراء والعسكر المجردين بحلب وكان قد تقرر احضار السلطان الملك الناصر من الكرك واعادته الى السلطنة وان يكون الأمير سيف الدين طغجي نائباً فاتفق الأمير سيف الدين كرد الحاجب والأمير بدر الدين السلاح داراً على قتل طغجي وكرجي سراة وقالوا لطفجي ان العادة جارئة انه اذا وصل الأمراء من التجاريد والباكير تخرج ثواب السلطنة للقائم فركب طغجي وكرجي ومن معهما

1. Man. أمير سلاح; Nowairi, fol. 173 recto, et Moufazzal, page 617, donnent formellement à cet officier le titre de silahdar. — 2. Lire العادة الجارئة.

avaient été laissées en détachement à Alep. Il avait été décidé (par les conjurés) que l'on ferait revenir de Karak le sultan al-Malik au-Nasir, qu'on lui rendrait la souveraineté, et que l'émir Saïf ad-Din Toghatchi remplirait auprès de sa personne les fonctions de vice-roi¹. Les émirs Saïf ad-Din Kurd al-Hadjib et l'émir Badr ad-Din (Abd Allah), le silahdar, complotèrent alors en secret d'assassiner Toghatchi et Gurtchi².

Ils dirent à Toghatchi : « L'habitude constante, quand les émirs reviennent de campagne et de la guerre, est que les vice-rois sortent (du Caire, où ils commandent) pour aller les recevoir. » Toghatchi et Gurtchi montèrent à cheval, accompagnés des émirs qui se trouvaient avec eux, et ils sortirent (du Caire), se dirigeant vers la Koubbat au-Nasr, pour se rendre au-devant de l'émir Badr ad-Din (Bektash al-Fakhri), émir silah, dans l'hippodrome où l'on jouait au kabak, suivant l'habitude. Quand ils se furent rencontrés,

1. Nowairi dit man. arabe 1579, fol. 173 r°) que les émirs Toghatchi, Gurtchi, 'Izz ad-Din Aïbek al-Mansouri, Saïf ad-Din Salar, Rokn ad-Din Baïbars, Hosam ad-Din Latchin ar-Roumi, Djamal ad-Din Oughoush al-Afram, Badr ad-Din 'Abd Allah, et Saïf ad-Din Kurd, avaient écrit à Mohammad ibn Kalaoun pour le prier de revenir prendre le pouvoir, avec Toghatchi comme vice-roi. Badr ad-Din Bektash al-Fakhri s'en revint au Caire, de l'expédition de Sis, le 14 Rabi' second, et apprit l'assassinat de Latchin; les émirs, avec Toghatchi, sortirent du Caire pour aller complimenter Bektash al-Fakhri, lequel, comme dans le récit de Moufazzal, s'étonna de l'absence du sultan. Gurtchi, sur l'ordre de Toghatchi, qui comptait bien être nommé sultan, était resté dans la Forteresse de la Montagne. — 2. Saïf ad-Din Kurd, le chambellan, et Badr ad-Din 'Abd Allah avaient signé la lettre qui invitait Mohammad ibn Kalaoun à s'en revenir au Caire; ce faisant, ces émirs étaient sincères dans leurs intentions; il n'en allait pas de même pour Toghatchi et Gurtchi, qui comptaient s'emparer de la souveraineté, l'un comme sultan, l'autre, comme vice-roi; Saïf ad-Din et Badr ad-Din pénétrèrent leurs desseins, et résolurent de les prévenir en se débarrassant d'eux. Badr ad-Din 'Abd Allah, le silahdar, et Badr ad-Din Bektash al-Fakhri, émir silah, sont deux personnages absolument différents.

وخرجوا الى قبة النصر لملاقاة الامير بدر الدين امير سلاح بميدان القبق على العادة فلما تلاقوا عند قبة النصر قال له امير سلاح كان لنا عادة ان السلطان اذا قدما من السفر يخرج بلقائنا وما اعلم ذنبي في هذه النوبة كونه¹ لم يلتقنا فقال له طعجى وما علمت بالذى² جرى قد قتل السلطان فقال من قتله قال بعض الامراء قتلوه فانكر عليه وقال ايش هذه الافعال القبيحة تريدوا كل يوم تقيموا لكم سلطان جديد³ ابعد عنى لا صح الله لكم بدن⁴ ابعد عنى ولا⁵ تلتصق بى وساق عنه امير سلاح فعلم طعجى انه مقتول فاراد⁶ ان يخرج من الحلقة فضربه قراقوش الظاهرى و⁷ ارماله وقتلوه في مكانه ثم جاء الى تحت القلعة فوجدوا كرجى راكب⁸ والبرحيّة حوله وكان قد بلغه قتل طعجى فلبس البرحيّة

1. Cette forme est entièrement vulgaire: il faut لاند ou فاند. — 2. Il faut بها. — 3. Toute cette phrase, comme la suite, est écrite dans la langue parlée à cette époque en Egypte; il faudrait correctement ما هذه الافعال القبيحة تريدون كل يوم ان تقيموا لكم سلطانا جديدا. — 4. Lire بدننا. — 5. Man. omet و. — 6. Lire راجبا.

près de la Koubbat au-Nasr. Bektash al-Fakhri dit à Toghatchi : « Nous étions accoutumés, quand nous revenions d'une expédition, à voir le sultan sortir (du Caire) pour venir au-devant de nous; je ne sais point quelle faute j'ai commise cette fois-ci, qu'il ne vient pas nous recevoir. »

Toghatchi lui répondit : « Tu ne sais donc pas ce qui est arrivé; le sultan a été assassiné. — Et qui a porté la main sur le sultan? demanda Bektash al-Fakhri. — Ce sont, (répliqua Toghatchi), quelques émirs qui l'ont tué. » Bektash al-Fakhri lui témoigna l'horreur qu'il ressentait de cette nouvelle, et lui dit : « Quelles actions abominables! Vous voulez donc tous les jours faire un nouveau sultan! Éloigne-toi de moi! Qu'Allah ne vous donne pas un corps sain! Éloigne-toi de moi, et ne me touche pas! » Et l'émir silah éperonna son cheval pour l'écarter de Toghatchi. Toghatchi comprit¹ qu'il était un homme mort; il voulut sortir du cercle des cavaliers; mais Karakoush az-Zahiri le frappa d'un coup de sabre qui le jeta à terre, et les assistants le massacrèrent sur la place.

Ensuite, Bektash al-Fakhri s'en vint (avec ses troupes) au-dessous de la Citadelle, et ils y trouvèrent Gurtchi chevauchant, entouré des mamlouks bordjis. Dès qu'il avait appris le meurtre de Toghatchi, il avait fait revêtir les Bordjis de leurs armures, et il se tenait au milieu d'une troupe de ces mamlouks² (prêt à lutter) pour écarter de lui un pareil destin. Mais toutes

1. Nowari dit man. arabe 1579, fol. 174 v° que Gurtchi se tenait au-dessous de la Citadelle, entouré de mamlouks sultaniens.

السلاح ووقف في جماعة يدافع عن نفسه هذا وقد التفت جميع العساكر على أمير سلاح فأما
عن كيرجى الموت ولا غاربا إلى نحو القرافة، فالحقوه وقتلوه في آخر القرافة الكبرى
وقبل أن الذي قتله شهاب الدين بن سنقر الأشقر وقتل معه ابغاي¹ الكرمنوني أحد
الساحدارة وكان ممن وافق على قتل السلطان لاحقين² قال المؤرخ ثم اتفق الحال على
الانفاذ إلى السلطان الملك الناصر واستقرت الكتب تخرج بعلام ثمان امرأة³ وهم سيف
الدين سلاز وبيرس الجاشنكير وإيبك الخزندار وعبد الله الساحدار وبكتمر أمير جاندار
واقوش الأفرم والحسام استاد الدار وكرت وهؤلاء جميعهم منصورية⁴ ذكر ما جريات
بدمشق المحروسة، فإن بلغاق كان قد سافر من الشام إلى مصر برسالة من قفجاق فوصل

1. Lire بولي. — 2. Man. العلى. — 3. Lire ثمان امرأة.

les troupes étaient allées rejoindre l'émir silah¹; aussi, quand Gurtchi vit la mort s'avancer, il s'enfuit en toute hâte du côté du quartier de Karafa.

(Les soldats de Bektash al-Fakhri) le rejoignirent, et le tuèrent à l'extrémité du grand Karafa: on a dit que celui qui le tua fut Shihab ad-Din, fils de Sonkor al-Ashkar. Avec lui, fut tué Abaghāi² al-Kérémuni, l'un des silahdars, qui avait été du nombre de ceux qui avaient émis l'avis que l'on tuât le sultan Latchin.

L'historien a dit: Ensuite, l'on tomba d'accord pour envoyer une députation au sultan al-Malik an-Nasir, et les lettres furent établies, portant les apostilles de huit émirs, Saïf ad-Din Salar, Baïbars, le telashniguir, Aïbek, le khazindar, 'Abd Allah, le silahdar, Bektémour, l'émir djandar, Oughoush al-Afram, Hosam ad-Din, l'ostad ad-dar, et Kurt; tous ces émirs avaient été les mamlouks d'al-Malik al-Mansour (Kalaoum)³.

Recit des événements qui arrivèrent à Damas, la bien gardée. Boulghak⁴

1. Bektash al-Fakhri. — 2. Ce nom est mongol: dans cette langue, *abaghāi* est un titre de respect que l'on donne aux personnes aimées d'une famille; mais il est visible que ce nom est celui-même que porta le fils d'Houlagou, Abagha, lequel signifie « oncle », avec un *i* adventice, comme dans d'autres transcriptions arabes de noms mongols terminés par un *a*; *abakhāi*, en mongol, désigne une demoiselle noble: il n'est pas impossible que العلى soit à corriger en بعلی Nokhaï, voir page 629. — 3. Ces huit émirs comprenaient les six membres du gouvernement provisoire de l'Égypte, qui était assuré par Saïf ad-Din Salar, Roku ad-Din Barbars al-Telashniguir, 'Izz ad-Din Aïbek al-Khazindar, Djamal ad-Din Oughoush al-Afram, Saïf ad-Din Bektémour, emir djandar, Saïf ad-Din Kurd al-Hadjib, auxquels s'adjoignirent Hosam ad-Din Latchin, l'ostadad, et Badr ad-Din 'Abd Allah, le silahdar (Nowaïri, *ibid.*, fol. 175 v°). — 4. Boulghak al-Khwarizmi, dit Nowari *ibid.*, fol. 176 r°. Boulghak est un mot mongol qui signifie

الى القاهرة يوم السبت بعد قتلة لاجين وطنجي راكب في الموكب فعرفه حورة الحال
وما جراً¹ فقال حتى نكتب لك كتب² نطيب قلوب الامراء ونعرفهم ان الذي كانوا يخشونه
قد قتل³ فلما كان يوم الاثنين وجراً⁴ ذلك الامر من قتل طنجي وكرجي * كتبوا على
يده كتب² الى الامير سيف الدين قفجاق والى الامراء بتطيب خواطهم وكذلك الى جميع
امراء الشام لكل واحد كتاب¹ وعليه ثمان علائم وسفروه فوصل الى دمشق واخبر بقتل
السلطان لاجين ومنكوتسر وطنجي وكرجي واتفاق الكلمة على مولانا السلطان الملك
الناصر محمد ابن قلاوون * وكان المتحدث في دمشق يومئذ جاغان فقام الامير بهاء الدين

1. Lire كتابا. — 2. Lire كتبنا. — 3. Lire وجرى. — 4. Lire حاربا.

était parti de Damas pour l'Égypte, porteur d'une lettre de Kiltchak; il arriva au Caire, le samedi¹ qui suivit l'assassinat de Latchin, alors que Toghatchi paraissait au milieu d'une escorte de cavaliers. Toghatchi lui apprit ce qui venait de se passer, et les événements, tels qu'ils s'étaient déroulés. Il lui dit : « Nous allons l'écrire des lettres pour réjouir le cœur des émirs, en leur annonçant l'assassinat de celui qu'ils redoutaient. »

* Fol. 106 v. — Quand on fut au lundi, lorsque Toghatchi et Gurtchi furent assassinés, on écrivit des lettres qu'on le chargea de porter à l'émir Saïf ad-Din Kiltchak, et aux autres émirs (de Damas), pour rassurer leurs esprits; on écrivit de même une lettre pour chacun des émirs de Syrie, chacune de ces lettres étant revêtue de huit apostilles². On fit alors partir Boulghak. Il arriva à Damas, où il apprit (aux émirs) l'assassinat du sultan Latchin, de Mankoutémour, de Toghatchi, de Gurtchi, et l'unanimité des émirs d'Égypte à reconnaître la souveraineté de notre seigneur le sultan al-Malik an-Nasir Mohammad ibn Kalaoun.

Le général qui commandait alors à Damas était Tehaghan³; l'émir Baha

« troublé, en désordre », d'où « trouble, désordre »; il a été emprunté par le turk-oriental sous les formes بولغاك et بولتاق.

1. 12 Rabi' 2e (*ibid.*). Toghatchi, qui se conduisait alors comme s'il avait été revêtu de la dignité impériale, prit connaissance des dépêches de Boulghak, à lui remises par Kiptchak, et lui dit : « Nous allons écrire pour rassurer son esprit et celui des émirs. » — 2. Des huit émirs dont les noms ont été cités à la page 617. — 3. Tehaghan est un nom mongol qui signifie « blanc »; cet officier était Saïf ad-Dîn Tehaghan al-Hosami, mamlouk de Latchin Nowairi, man. arabe 1579, fol. 176 v°. Kara Arsalan était, au contraire, un mamlouk de Kalaoun, qui était naturellement porté à reconnaître l'autorité du fils de son maître, et à déposséder le gouverneur installé par Latchin.

قرارسلان واظهر الفرح وتحديث في الدولة ورسوم على نواب طنجي وعلى والي البر حسام الدين لاجين واحضر العسكر وحلف للسلطان الملك الناصر ثم مسك قرارسلان جاغان ولاجين وجاء بهم الى قاعة دمشق وسلمهم لعلم الدين ارجواش فحبسهم¹ وسافر بلغاق خانف الامراء حتى يردهم واستقر قرارسلان يحكم في دمشق الى مستهل جمادى الاول ثار عليه قولنج وكان من قبل قد سقى وخاص فنقض عليه فمات يوم الاثنين ثاني الشهر المذكور واستقرت دمشق بغير نائب ولا شاذ دواوين² والناس سائبين محفوظين بالله³ تعالى فقام

1. On attendrait le duel بهما رجلا وسلمهما, etc. — 2. Lire الدواوين. — 3. Lire سائبون ومحفوظون بالله.

ad-Din Kara Arsalan se révolta contre Tchaghan, et il montra toute la joie (que lui inspirait l'assassinat du sultan); il prit possession du gouvernement de Damas, et il fit garder à vue les officiers de Toghtachi, ainsi que le gouverneur de la banlieue de Damas, Hosam ad-Din Latchin. Kara Arsalan fit venir les troupes, et il leur fit prêter serment de fidélité au sultan al-Malik au-Nasir; puis, il fit arrêter Tchaghan et Latchin, qu'il mena à la forteresse de Damas, où il les remit à 'Alam ad-Din Ardjawash¹, lequel les incarcéra.

Boulghak partit à la poursuite des émirs pour les faire revenir², et Kara Arsalan resta occupé à gouverner Damas, jusqu'au premier jour du mois de Djoumada premier, date à laquelle il fut atteint d'une obstruction intestinale; il avait précédemment été empoisonné, et il s'était guéri; puis, il eut une rechute dont il mourut, le lundi, deuxième jour de ce même mois. Damas resta alors sans gouverneur militaire, et sans chef de son administration, les habitants étant laissés à la garde d'Alah, le très-haut. L'émir 'Izz ad-Din³ se chargea de régler les affaires de la ville, et il exerça l'autorité dans les deux juridictions⁴.

1. L'explication de ce nom est impossible par le mongol et par le turk: il se peut qu'il représente, avec la prosthèse d'un *a* devant *fr* initial, qui est constante en turk et en mongol, le sanskrit *radjaghoshu*, « le roi-pâtre, Krishna », devenu *aradjaghosh*, puis *aradjaosh*, par suite de la chute de la gutturale. — 2. Cette phrase, ainsi jetée dans le récit, est incompréhensible: il y a beaucoup trop longtemps que Moulfazzal a raconté que Kiptehak, Bektémour, Faris ad-Din Ibéki, 'Azaz et Bizlar s'étaient, par crainte de Latchin, enfuis chez Glazan, souverain mongol de la Perse. — 3. Nowairi *ibid.*, fol. 176 v° dit que le samedi 4 Djoumada 1re, on reçut à Damas les lettres écrites au Caire, le 26 Rabî 2°, par les émirs constituant le gouvernement provisoire de l'Égypte, lesquelles nommaient Saïf ad-Din Koutloubeg al-Mansouri as-Saïfi, gouverneur de la Syrie, à la place de Tchaghan. — 4. Dans la juridiction militaire et dans la juridiction civile.

الأمير عزّ الدين بأمور البلد وتحديث في الولايتين ❦ قال المؤرخ وكانت مدّة مملكة الملك المنصور لاجين سنتين ونصف وشهرين واثنين وعشرين يوماً اظلمها سنتين وشهر واحد وثلاثة وعشرين يوماً وذلك لتمام تسعة وأربعين سنة¹ واحد عشر شهراً وأربعة عشر يوماً للدولة التركيّة ❦ ذكر دولة السلطان الملك الناصر اعزّ الله نصره ❦ قال المقرّر الركبي سيرس الدوادار في تاريخه هو الملك الناصر ناصر الدين محمّد ابن السلطان الملك المنصور سيف الدين قلاوون عاد الى مملكة الديار المصريّة ثانيّاً في العشر الاوّل من جمادى الاوّل سنة ثمان ❦^{fol. 107 r.} وتسعين وستّمائة وعند حضوره من الكرك جلس على كرسي السلطنة المعظمة واتفق

1. Lire واحدًا شهراً — 2. Lire تسع وأربعين سنة.

L'historien a dit : La durée du règne d'al-Malik al-Mansour Latchin fut de deux ans et demi, deux mois et vingt-deux jours¹ : je pense qu'elle fut de deux années, un mois et vingt-trois jours; cela, en tout, faisant quarante-neuf années, onze mois et quatorze jours pour la souveraineté des Turks.

Histoire du règne du sultan al-Malik an-Nasir, qu'Allah exalte sa victoire! Son Excellence Rokn ad-Din Baïbars ad-davaddar a dit dans sa chronique : Ce prince est al-Malik an-Nasir Nasir ad-Din Mohammad, fils du sultan al-Malik al-Mansour Saïf ad-Din Kalaoum; il revint prendre une seconde fois ❦^{fol. 107 r.} possession de la souveraineté² de l'empire égyptien dans les dix premiers jours du mois de Djoumada premier de l'année 698. Quand al-Malik an-Nasir

1. Moufazzal a copié un manuscrit défectueux de Nowairi, ou, suivant son habitude, a complètement défiguré ses chiffres; dans l'autographe (man. 1579, fol. 171 r°), Nowairi dit que Latchin, depuis la fuite de Guétoubkha, régna 2 ans, 2 mois, 13 jours, mais que si l'on ne fait partir la souveraineté de Latchin que depuis le moment de l'abdication de Guétoubkha, il régna seulement 2 ans et 2 mois, moins 13 jours. Il est évident que « et demi » a été introduit, par suite d'une bévue, dans l'estimation de la durée du règne de Latchin, que Moufazzal attribue à Nowairi, et que les 22 jours اثنتين وثلاثين qu'il lui octroie, sont une faute visuelle, une erreur optique, pour le ثلاثين عشر de Nowairi. Les deux années, un mois, plus vingt-trois ثلاثين وعشرين jours de la seconde estimation de Moufazzal sont manifestement les deux années, deux mois, moins treize ثلاثين عشر jours, de Nowairi, avec ces 23 ou 13 jours comptés par Moufazzal en plus, quand il faut les défalquer. — 2. Il était à la chasse, quand les deux émirs Saïf ad-Din al-Malik al-Djoukandar et Alam ad-Din Sindjar Altschaouli vinrent lui apprendre les événements qui lui rendaient le trône. Il rentra immédiatement à Karak, et il en partit sans délai pour aller reprendre l'empire. Il arriva à la Forteresse de la Montagne, le samedi 4 Djoumada 1°, et il s'assit sur le trône, le lundi 6 Nowairi, man. arabe 1579, fol. 177 r°.

الامراء من يديه ان يكون النائب عنه الامير سيف الدين سلاز وان يكون الامير ركن الدين سيرس الجشكير استاد الدار والامير جمال الدين اقوش الافرد نائباً بالشام المحروس، وافرج عن الامير شمس الدين قرا سنقر وحرف الامير سيف الدين كرد عن الحجويّة وتولاها الامير سيف الدين قطلوبك وتوجه سيف الدين كرد المذكور الى الحصون والفتوحات نائباً وفي شهر جمادى الاول المذكور تقق في العساكر المنصورة بقاعة الجبل المحروسة نفقة كاملة كانت جعلتها من الذهب العين المصري اربع مائة الف دينار وحرد عسكر الى حلب بديلا عن العسكر الواصل صحبة الامير بدر الدين امير

t. Lire المصرية.

fut revenu d'al-Karak, il s'assit sur le trône de la souveraineté auguste; les émirs, réunis en sa présence, s'accordèrent sur ce point que l'émir Saïf ad-Din Salar exercerait la vice-royauté¹ au nom du sultan, que l'émir Roku ad-Din Baïbars, le telashniguir, serait grand maître du palais, l'émir Djamal ad-Din Oughoush al-Afram, gouverneur de Damas, la bien gardée.

Le sultan fit rendre la liberté à l'émir Shams ad-Din Kara Sonkor²; il enleva à l'émir Saïf ad-Din Kurd les fonctions de chambellan, et il les confia à l'émir Saïf ad-Din Koutloubeg³; le susdit émir Saïf ad-Din Kurd partit (du Caire) pour les citadelles et les pays conquis (sur les Francs), en la qualité de vice-roi⁴.

En ce même mois de Djoumada premier, on fit une distribution générale d'argent aux troupes victorieuses, dans la Forteresse de la Montagne, la bien gardée; la somme de la monnaie d'or de frappe égyptienne qui fut ainsi donnée s'éleva à quatre cent mille dinars. On envoya à Alep une armée, pour y tenir la place de celle qui était venue (au Caire) avec l'émir Badr ad-Din.

1. نائب السلطنة بالابرار الشريف. — 2. Le sultan donna à cet émir, qui avait été le mamlouk de son père, les forteresses de Soubaiba et de Baniyas, puis, le gouvernement de Hamah, à la fin de cette année, quand le prince de cette ville, al-Malik al-Mouzaffar, fut mort *ibid.*, fol. 178 v°. — 3. Khoutlough-beg « le prince fortuné », avec la chute normale du *gh* final. Les Kotchoubey de Russie sont les Kutchumbeg « prince puissant », venus dans les États slaves à la seconde invasion. — 4. D'après Nowaïri *ibid.*, Saïf ad-Din Kurd fut envoyé comme gouverneur à Farabolos et dépendances, à la place de Uzz ad-Din Aïbek al-Mausili al-Mansouri, lequel était mort en Safar. Koutloubeg fut *امير حاجب بالابرار السلطانية*, littéralement « émir chambellan aux Portes Impériales ». Saïf ad-Din Kurd partit rejoindre son poste en Radjab *ibid.*, fol. 178 r°.

سلاح وكان المقدم على هذا البدل الامير سيف الدين بلبان الحيشي * وفي هذه السنة في العشر الاخر من رجب وصل الشيخ شهاب الدين احمد القصاص المعروف بابن العماد من البيرة واخبر ان قازان كان قد عزم على قصد الشام في يسارين¹ في سبعين الف من المغل فسير سلامش في خمسة وعشرين الف فارس الى بلاد الروم على انه يأخذ جيوش الروم ويتوجه الى الشام من جهة بلاد سيس * وجرى قازان وقيّة الجيش من ناحية ديار

* fol. 107 v°.

1. Man. يسارين.

émir silah; le commandant de ce corps de remplacement fut l'émir Saïf ad-Din Balaban al-Houbaïshi.

Cette année, dans les dix derniers jours du mois de Radjab, le shaïkh Shihab ad-Din Ahmad al-Kassas, connu sous le nom d'Ibn al-'Imad, arriva d'al-Bira; il apportait la nouvelle que Ghazan avait conçu le projet d'une agression contre la Syrie par deux attaques lancées de son front d'occident¹, avec soixante-dix mille Mongols. Il envoya Soulamish², à la tête de vingt-cinq mille cavaliers mongols, dans l'empire saldjoukide, pour qu'il prit avec lui les armées qui occupaient ce royaume, et pour qu'il marchât contre la Syrie par le pays de Sis³.

* fol. 107 v°.

Pendant ce temps, Ghazan marcherait avec le reste de l'armée du côté de Diar Bakir; ses troupes devaient descendre le long de l'Euphrate, et envahir

1. Ou « par l'attaque simultanée de deux de ses armées de l'aile gauche » : l'empire mongol était divisé en aile gauche = Ouest, centre, et aile droite = Est. — 2. Nowairi, dans son autographe (man. arabe 1579, fol. 179 r°), vocalise ce nom Salamoush, quand Rashid ad-Din l'écrivit سولاميش Soulamish, ce qui en est la transcription exacte. Soulamish était le fils de Baïtehou بئتهو, et il avait pour frère Khoutoukhtou خوتوختو, dont le nom signifie « le saint », en mongol. Soula-mish est le participe passif mongol en *-mish*, forme qui se rencontre à cette époque à côté de celle en *-khsan*, *-ksen*, seule aujourd'hui en usage, du verbe dénominal inusité, dans la langue moderne, sous sa forme primitive, *soula-khou* « être faible », du thème *soula* « faible », dont sont dérivés les verbes *soula-t-khou* et *soula-ra-khou* « s'affaiblir », *soula-t-kha-khou* « affaiblir », *soula-khan* et *soula-shik* « faiblard », *soula-t-kha-l*, de *soula-t-kha-khou* « affaiblissement »; ce mot mongol *soula* a été emprunté par le turk-oriental, dans lequel on trouve *soula-tehouk* سولتهوق « fané ». Ces mots n'ont rien à faire avec le turk-oriental *sou-la-mak* « boire, emplir d'eau, être plein d'eau, aller chercher de l'eau », qui est dérivé de *sou* « eau ». — 3. C'est-à-dire pour qu'il tombât sur la Syrie en traversant l'Arménie; la petite Arménie, le pays de Sis, la Cilicie, était le passage naturel et forcé entre la Cappadoce, la grande Arménie, d'une part, la Syrie d'une autre. Ce fut par ce chemin que passèrent de la Syrie, d'Antioche en Arménie, les formules du Christianisme.

بكر ويبرلوا الفرات ويغاروا على البلاد من جهة البيرة والرحبة وقلعة الروم ويكمن اجتماعهم على حلب فان التقاهم احد التقوه والا دخلوا البلاد الشامية هذا ما استقر عليه عزمهم ورايهم قال المؤرخ فاتفق ان سلامش عند عبوره الى بلاد الروم اطمعت نفسه بالملك دون قازان فسلكت بالروم وخلص طاعة قازان واستخدم ونفق وسير كتب الى اولاد

1. Lire بعروا. — 2. Man. بلاد. — 3. Lire كما.

L'empire (égyptien) par al-Bira, ar-Rahba et Kal'at ar-Roum. (Soulamish et Ghazan) devaient faire leur jonction à Alep. Si une (armée égyptienne) s'avancait contre eux ¹, ils lui livreraient bataille, sinon ils entreraient simultanément en Syrie : tel était le plan qu'ils avaient arrêté.

L'historien a dit ² : Il arriva que Soulamish, quand il fut entré dans le pays de Roum, se laissa entraîner par le désir de substituer son autorité dans cette contrée à celle de Ghazan. Il se proclama souverain du pays de Roum, et se révolta contre Ghazan; il prit (des troupes mongoles) à son service, et leur distribua de l'argent; puis, il envoya des lettres aux fils de Karaman, qui reconnurent sa suzeraineté, et se firent prêts à lui obéir, lesquels cons-

1. De façon à détruire l'armée égyptienne au nord d'Alep, la bataille étant livrée, soit par Ghazan, venant de Perse, soit par Soulamish, descendant du Roum. En cas de défaite, les forces égyptiennes, obligées de rétrograder, se trouvaient exposées aux coups de l'adversaire qu'elles n'avaient pas combattu : en cas de victoire, si elle négligeait la poursuite des forces adverses, qu'elle marchât au nord ou à l'est, l'armée du sultan du Caire y trouvait un nouvel ennemi : au cas où elle aurait cherché à poursuivre ses avantages stratégiques contre son premier adversaire, elle se trouvait exposée de la part du second à une attaque de flanc. — 2. Ce récit n'est point emprunté à Nowaïri, chez lequel il est beaucoup plus abrégé. Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 179 r) dit que Soulamish écrivit à Ibn Karaman, émir des Turkomans. Les Karamanides, comme les Osmanlis et les Saldjoukides, étaient des Turks : les historiens musulmans leur donnent le nom de Turkoman ^{توركمان} : ils sont les mêmes que les Ghouzzes. Rashid raconte que les Karamanides, comme les autres Turkomans du pays de Roum ^{بروم} étaient les descendants de 20.000 cavaliers que le dernier Saldjoukide de l'Irak, Toghril, amena avec lui dans le pays de Roum, et qui s'y fixèrent, quand il rentra dans ses Etats. Les Turks, dont parlent les historiens de cette époque, et dont la langue est le turki ^{توركي}, étaient les Turks qui étaient restés dans la Transoxiane et en Asie centrale, par opposition formelle avec les précédents, les Turkomans, qui sont les Turks, qui avaient passé dans l'Iran au ^v siècle, et qui s'étaient, par étapes, répandus jusqu'en Asie Mineure. Les tribus qui parlaient le kiptchaki ^{كيبچاقى} étaient des Mongols. Rashid ad-Din (man. supp. persan 209, fol. 366 v) dit que les Syriens envoyèrent 20.000 cavaliers à Soulamish.

قرمان وكانوا قد اطاعوه ونزلوا في خدمته فوق من عشرة الاف فارس وسير الى مصر يطلب النجدة والمساعدة على قازان فوصلوا رسله الى دمشق في رجب وسيروهم الى مصر * واما ما كان من قازان فانه وصل الى بغداد وكانوا متولين بغدادا قد نقلوا اليه ان اهل السنّة¹ بواسط نهبوا التجار القادمين من البحر وقطعوا السابلة من البحر فسار نحوهم بالعساكر وقتلهم ونهبهم واقام بارض دقوقا حتى يتبت² ما نقل عن سلامش * ثم انتننا³ عزمه عن الشام لما صح عنده فعل سلامش وشرع في تجهيز العساكر الى الروم قلنا كان في اوائل

1. Lire بغدادا بكون منقولين. — 2. Lire السنّة. — 3. Lire يتبت ; يتبت équivaut à يثبت, avec la confusion de ت et ث. — 4. Lire انتنني.

tituaient une force de plus de dix mille cavaliers. Il envoya également une ambassade au Caire pour demander aide et secours contre Ghazan; ses officiers arrivèrent à Damas au mois de Radjab, et on les fit partir pour le Caire.

Quant à Ghazan, voici ce qui advint de ses projets : il arriva à Baghdad, où les officiers qui étaient investis du gouvernement de cette ville lui rapportèrent que les Musulmans qui se trouvaient à Wasith avaient pillé les marchands¹ qui venaient de la mer, et qu'ils avaient intercepté les convois qui montaient de la mer. Ghazan marcha contre eux avec ses troupes; il les massacra, et pilla leurs biens; puis il demeura dans le canton de Dakouka jusqu'au moment où ce qu'on vient de raconter de Soulamish se trouva confirmé.

Ghazan renouça entièrement à son projet de conquête de la Syrie, quand il fut convaincu de la révolte de Soulamish, et il s'occupa activement d'envoyer l'armée dans le pays de Roum. Dans les dix premiers jours du mois de Djoumada second, il fit partir les troupes sous les ordres de trois généraux, leur nombre s'élevant à trente-cinq mille cavaliers²; de ces troupes,

1. Cette histoire est fort mal contée par Moufazzal : il faut comprendre que les Musulmans, *ahl as-sounna*, de Wasith massacrèrent les marchands mongols qui venaient des ports de la Chine, et qui remontaient le Tigre jusqu'à Baghdad, quand ils furent parvenus à la moitié du fleuve. C'est un fait constant que, dans la littérature musulmane, *ahl as-sounna*, ou *sounna* tout court, désigne toujours les Sunnites, par opposition aux Shifites; mais, sous la plume de cet écrivain ignorant, il faut entendre cette expression comme désignant, non une des deux sectes de l'Islam, mais l'Islam lui-même, sans y faire entrer le concept de sa discrimination en sectes, contre les Mongols, qui étaient bouddhistes, contre les Coptes, qui professaient le Christianisme.

2. Ce qui faisait une armée composée de deux toman et demi, à dix mille hommes le toman. On voit que le commandement en chef pouvait être donné à un officier dont certains subordonnés commandaient une unité plus considérable que la sienne.

جمادى الآخر سير عساكر مع ثلاث¹ مقدمين وعدتهم خمسة وثلاثين² الف فارس منها خمسة عشر الف فارس مع سوتاي وقيل اسمه ستاي وعشرة الاف فارس مع هندوجاق³ وعشرة الاف فارس مع مولاهم⁴ وهو المقدم على الجميع والمشار اليه وسفرهم الى الروم ورحل قازان نحو توريز وصحبته قفجاق والامراء المسامين⁵ وتوجهوا العساكر الطالبيين

1. Lire بلانذ. — 2. Lire بلرس. — 3. Man. هندوجاق. — 4. Lire مولاتى: Moulazzal a compris مولاتى « mon seigneur », et il a vu dans cette forme une faute pour « leur seigneur », d'où la correction مولاهم. — 5. Lire الامراء المسلمين.

quinze mille cavaliers marchaient avec Soutai, qui se nommait, dit-on, Sou-nitai¹, dix mille cavaliers avec Hindoutchak², dix mille autres avec Moulai³, ce général étant le commandant de toute l'armée et le chef de l'expédition. (Le prince de Perse) fit partir ces troupes pour le pays de Roum⁴.

Ghazan leva alors son camp pour se rendre à Tavriz, accompagné de Kif-tchak et des émirs musulmans, tandis que ses armées se dirigeaient vers

1. Sou-ni-tai est l'adjectif formé régulièrement, par l'adjonction du suffixe *-tai*, du nom de la tribu mongole des Soumit. La chute de l'*n*-médial n'est pas un phénomène de phonétique mongole. Sou-tai « excellent » est l'adjectif dérivé de *sou* « distinction, excellence », dont le doublet se trouve dans la langue moderne sous la forme équivalente *sou-tou*. La forme exacte de ce nom est Soutai, comme le montre le récit de Rashid ad-Din. — 2. Hindou-tchak signifie, en turk, « le petit hindou ». Le nom Hindou se trouve dans l'onomastique des Mongols, en Perse et en Chine. — 3. L'autographe de Nowairi nomme ce général مولاتى Moulai *ibid.*, fol. 479 v° ; sur ce nom, voir page 669; il semble, du parallélisme des textes de Nowairi et de Rashid ad-Din, que Tchouban Bahadour soit l'énigmatique personnage que l'histoire arabe nomme Moulai. — 4. D'après Rashid ad-Din (man. supp. persan 209, folio 366 v°), Ghazan envoya l'émir Koutloughshah dans le Roum, par la route de Diar Bakir: l'émir Tchouban Bahadour partit en pointe d'avant-garde; Soutai Akhtatchi, en arrière-garde. Le 24 Radjab 698, Soulamish fut battu à Akhshahr d'Arzandjan, et s'enfuit en Syrie. Tchouban est le mongol *dsoubagha*, *dsouba* « difficulté, peine », qui se terminait anciennement par un-*n*, *dsoubaghan*, *dsouban*, comme beaucoup de mots mongols, ce que montre *dsoubanikhou* « souffrir », et d'autres verbes apparentés à ce mot. Koutloughshah est vraisemblablement Koutlougteha, diminutif de *koutlough* « heureux », plutôt que l'hybride persan-turk Koutlough-shah, signifiant « le roi fortuné ». Akhtatchi, en mongol, désigne l'individu qui a la charge des chevaux hongres, اكديش *ikdish* « cheval de race croisée », en tchaghataï اكديش *iktitch*, avec le sens plus général de « sang mêlé », est *iki-toush* « deux races »: *toush* étant le tchaghataï tous *توس*. *Tchilish* چلش « sang mêlé », pour *djilish*, est un mot d'un dialecte turk, anciennement *djiki-lish*, avec *dj* = *y*, dans *djiki* = *yiki* cf. *djouzoum* = *ouzoum* « raisin », la chute du *k*, et *l* = *t-d* dans *lish* = *toush*.

الروم¹ فنزلوا سنجار مع رأس العين وماردين فنزل اليهم صاحب ماردين بالاقامات وجنر
عسكره صحبتهم ولم ينزل اليهم خوفاً منهم لئلا تكون عليه نية قفجاق والامراء² واعتذر
انه ضعيف عاجز عن الحركة فقبلوا عذره بسبب ما ملاء اعينهم من التقدّم والتحف وكان
قد اذخر عنده قبل وصول العساكر اليه مؤونة ستين بماردين لاجل الحصار فسهل الله
انهم تعدوا ولم يؤذونه ونزلوا في مستهل رجب على آمد وهم متوجهين³ الى الروم لملتقاء
سلامش⁴ فلما كان في آخر رجب التقا الجيشان وكان سلامش قد عصوا عليه اهل سيواس
وهو في حصارهم فلما وصل عسكر مولاهم⁵ وقاربوه وكان جمع سلامش في ستين الف

1. Lire طالبيين الى الروم. — 2. Man. يكون نية قفجاق والامراء. — 3. Lire متوجهين. — 4. Lire التقي. — 5. Lire مولاى; cf. la note de la page précédente.

le pays de Roum. (Les Mongols) vinrent camper devant Sindjar, puis devant Ra'as al-'Ain et Mardin. Le prince de Mardin leur fit porter des approvisionnements, et il fit partir son armée avec l'armée tatare, mais il ne se rendit pas en personne auprès d'eux, par crainte de leurs desseins, de peur que Kiftchak et les émirs n'aient l'intention de le forcer à marcher avec eux.

Il s'excusa en prétextant qu'il était malade et dans l'incapacité de se remuer; les Mongols agréèrent cette excuse, parce qu'il avait comblé leurs espions¹ de présents et de cadeaux. Il avait accumulé chez lui, dans Mardin, avant que l'armée mongole n'arrivât, des provisions pour deux années, en vue d'un siège, mais Allah lui fit la grâce que les Mongols continuèrent leur chemin sans l'attaquer. Le premier jour du mois de Radjab, ils campèrent devant Amid, marchant contre le pays de Roum, pour aller livrer bataille à Soulamish.

Quand l'on fut arrivé à la fin de Radjab², les deux armées se rencontrèrent; les habitants de Sivas s'étaient révoltés contre Soulamish, et il était occupé à les assiéger, quand l'armée de Moulai arriva (dans le pays de Roum), et s'avança vers lui. Soulamish se trouvait à la tête de soixante mille combattants³, dont la plupart se sauvèrent pour se joindre aux troupes de Moulai; quant aux Turkomans, ils s'enfuirent, suivant leur habitude, sur la

1. Lesquels avaient témoigné de la réalité du fait. — 2. Nowairi ne donne pas cette date. — 3. Nowairi donne les mêmes renseignements: il dit que les Mongols qui marchaient avec Soulamish s'enfuirent pour rejoindre Moulai man. arabe 1579, fol. 179 v°.

قفزوا أكثرهم إلى عسكر مولاهم¹ وأما التركمان فلحقوا برؤوس الجبال على عادتهم وبقى سلامش في جمع قليل دون الخمس مائة² فتوجه من سيواس إلى بلاد سيس ووصل إلى بهسنا³ في أواخر رجب وكان قد ورد من مصر مرسوم أن يجردوا من دمشق خمسة أمراء ومن جميع عسكر الشام تكملة خمسة عشر ألف فارس ويسيروهم نجدة له فلما كان يوم الخميس خامس شعبان ورد الخبر إلى دمشق أن سلامش قد وصل إلى بهسنا هارب⁴ فتعوقت الحركة⁵ ثم وصل سلامش ابن ياجو¹ ابن هولواون إلى دمشق فتلقوه عساكر دمشق ونائب السلطان ووصل من بهسنا صحبة بدر الدين الزردكاش نائب السلطنة بها واهتموا لدخوله غاية الاعتناء ورسم لاهل دمشق أن كل من عنده فرس يركبه ويطلع فخرج اهل دمشق جميعهم ودخل في موكب عظيم² فنزلوه بخانقاة النجيبية³ المطلة على الميدان وربوا

1. Lire دولاى. — 2. Lire بهسنا. — 3. Lire هاربا. — 4. Man. بالجبر lire: لاجرا. — 5. بالخانقاة النجيبية lire: النجيبى. — *Fatif*.

cime des montagnes, de telle sorte que Soulamish resta avec très peu de soldats, moins de cinq cents hommes.

Il partit de Sivas, se dirigeant vers le pays de Sis, et il parvint à Bahasna, dans les dix derniers jours de Radjab; un rescrit, envoyé du Caire, était arrivé à Damas, prescrivant de prendre dans cette ville cinq émirs et un corps de quinze mille cavaliers, prélevés sur toute l'armée de Syrie, et de les faire partir pour porter secours à Soulamish. Le jeudi, cinquième jour du mois de Sha'ban, on reçut à Damas la nouvelle que Soulamish était arrivé en fugitif à Bahasna, et l'on contremanda le départ de l'armée qu'on lui envoyait. *fol.108v

Ensuite, Soulamish, fils de Barteou, fils d'Houlaoun, arriva à Damas; les troupes de Damas se portèrent à sa rencontre, ainsi que le vice-roi. Soulamish arriva de Bahasna, en la compagnie de Badr ad-Din az-Zardkash, qui était gouverneur de cette ville; les autorités prirent un soin extrême d'entourer son entrée à Damas d'un cérémonial imposant; on décréta que tout habitant qui possédait un cheval devait le monter et se rendre (au-devant de Soulamish). Toute la population de Damas sortit de la ville, et de prince tatar) y fit son entrée au milieu d'un cortège magnifique.

On le fit descendre dans le monastère au-Nadjibi¹, qui domine l'Hippodrome, et on lui assigna une somme d'argent pour sa dépense; au cours de

1. Sur cette khanika qui est, dans les textes corrects, nommée الخانقاة النجيبية, voir Sauvaire, *Description de Damas*, dans le *Journal asiatique*, 1895, t. page 288. La forme de Moufazzal, Khanikat al-Nadjibi, est tout ce qu'il y a de plus vulgaire.

له راتب¹ وفي ليلة النصف من شعبان انزلوه جامع دمشق تفرج فيه ونزل يوم الجمعة وصلى في المقصورة بالجامع وبعد الصلاة اخذه شمس الدين محمد المهندار مع مشارف الجامع وصلى في جميع المنارات² وفي عشية يوم الاحد خامس عشر شعبان سقروا سلامش الى الديار المصرية على خيل البريد فوصل الى القاهرة واجتمع بالسلطان وعاد الى دمشق ودخلها في ثالث وعشرين رمضان وصحبه بدر الدين الزردكاش³ وفيها في يوم الاثنين تاسع وعشرين شوال افرج عن الاعسر وتولى الوزارة بالديار المصرية⁴ وفيها في العشر الاول من شعبان وصل الى بيروت مراكب كثيرة⁵ وبطس وعدتهم ثلاثين³ بطسة في كل بطسة سبع

1. Lire راتباً. — 2. Man. omet و, qui se trouve dans l'autographe de Nowaïri (man. arabe 1579, folio 180 v°. — 3. Lire ثلاثون.

la nuit du quinze¹ du mois de Sha'ban, on le conduisit dans la grande mosquée de Damas qu'il visita dans ses détails, et, quand le vendredi fut arrivé, il vint faire la prière dans le chœur² de la mosquée. Après la prière, Shams ad-Din Mohammad al-Mihmandar vint le prendre avec les personnages importants de la mosquée, et il récita les oraisons dans tous les lieux consacrés.

Dans la soirée du dimanche, quinzième jour de Sha'ban, on fit partir Soulamish pour l'Égypte sur les chevaux de la poste³; il arriva au Caire, où il eut une entrevue avec le sultan; puis il s'en revint à Damas, où il entra, le vingt-troisième jour du mois de Ramadhan, accompagné de Badr ad-Din az Zardkash.

Cette même année, le lundi, vingt-neuvième jour du mois de Shayval, on rendit la liberté à al-A'sar, qui fut investi du vizirat dans l'empire égyptien.

Cette année, dans les dix premiers¹ jours du mois de Sha'ban, un grand nombre de navires et de bateaux de guerre² arrivèrent à Baïrout; il y avait (dans cette flotte) trente navires de guerre, et chacun d'eux portait sept cents

1. Il y a là une impossibilité due à la confusion constante des dates dans Moufazzal : d'après Nowaïri (*ibid.*, 179 v° et 180 r°), qui était bien renseigné, Soulamish arriva à Damas, le jeudi 12 Sha'ban; il en partit le dimanche 15; il revint à Damas, le 21 Ramadhan, et en repartit, le 23; il faut donc lire que Soulamish visita la mosquée dans la nuit du jeudi 12. — 2. *Maksoura*. — 3. Soulamish arriva au Caire avec son frère Khoutoukhtou; le sultan leur offrit de rester en Égypte, à moins qu'ils ne préférassent son aide pour s'en retourner chez eux. Soulamish demanda à Mohammad ibn Kalaoun une armée pour aller chercher sa famille en Perse. Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 180 r°. — 4. Dans les dix derniers, dit Nowaïri *ibid.*, fol. 180 v°, qui a raison contre Moufazzal.

5. Il y avait dans cette flotte des navires de guerre, et des transports que les premiers convoyaient.

مائة نفر من الفرنج على اهبم يطالعوا الى السواحل ويغاروا على المسلمين فعند دخولهم الى الساحل ارسل الله تبارك وتعالى عليهم ريح¹ مختلفة ففرقهم جميعهم وغرق بعضهم ورجعوا خائبين وكان قد جردوا من دمشق² عسكريا لاجلهم فورد الخبر بفرقهم فوقف خروج العسكريين وفيها في شهر رمضان وصلوا تجار من سوداق واخبروا ان الملك نعاي³

1. Lire بعيروا. — 2. Lire ربحا. — 3. Man. ابعاي.

hommes de nationalité franque, qui avaient le projet de débarquer sur la côte de Syrie, et d'aller attaquer les Musulmans¹. Au moment où ces navires arrivaient sur les atterrages de la côte syrienne, Allah, qu'il soit béni et glorifié! leur envoya un vent qui les chassa au large, qui les dispersa tous, et en fit couler plusieurs. Les Francs regagnèrent la haute mer sans avoir pu atteindre leur objectif. On avait formé à Damas une armée pour aller les combattre; mais on reçut la nouvelle que leur flotte avait été dispersée, et on suspendit les préparatifs de départ de l'armée.

Cette année, au mois de Ramadhan, des marchands arrivèrent de Soudak; ils racontèrent que le roi Nokhaï², qui s'était assis sur le trône de Berké,

1. Ce débarquement de troupes franques à Bairout faisait partie du plan de campagne élaboré entre les Mongols de l'Est et les rois chrétiens de l'Occident. Ce plan avait pour but de chasser les Mamlouks de la Syrie; il échoua parce que les Mongols étaient incapables de tenir le coup dans une campagne de quelque durée, et les Francs inaptes à conduire une grande expédition navale au delà des mers contre un adversaire qui possédait des bases aussi puissantes que le sultan du Caire. — 2. Nokhaï n'était point le souverain de la Horde, et c'était Tokhtogha qui régnait dans le pays de Toghmakh. Nokhaï avait commandé en chef les armées de la Horde, sous les règnes de Batou et de Berké; il était le fils de Tatar, fils de Boukhal, fils de Tchoutchi, fils de Tchinkkiz. Les souverains de la Horde furent Batou, Berké, Mangou-Témour ou Monkke-Témour, Toda-Monkké, frère du précédent, Toula-boukha et Kuntehek-boukha, fils de Taréou, fils de Toghghan, fils de Batou, prétendirent que Toda-Monkké était fou: ils l'écartèrent du trône, et ils s'emparèrent du pouvoir. Pour se débarrasser d'un rival dangereux, ils voulurent faire assassiner Tokhtogha, fils de Mangou-Témour, lequel réussit à leur échapper, et demanda secours à Nokhaï. Nokhaï, par ses stratagèmes, sut capter la confiance de Toula-boukha et de Kuntehek-boukha, si bien que Tokhtogha eut le temps de réunir une armée, d'arriver, de les tuer, et de s'emparer du pouvoir. Le beau-père de Tokhtogha, Saltchioudaï Keurguen, demanda Kïyan, fille de Nokhaï, pour son fils, Yailagh; après leurs noces, Kïyan se fit musulmane, ce qui lui attira toutes sortes d'outrages de la part de la famille de son mari. Nokhaï, furieux, demanda à Tokhtogha d'éloigner Saltchioudaï Keurguen, puis de le lui livrer. Ces faits, d'autres intrigues, provoquèrent les hostilités entre Tokhtogha et Nokhaï. En 698, Tokhtogha vint camper sur les bords de l'Ouzi, avec 300,000 hommes, mais il ne put passer le fleuve, qui ne

الذى جلس على تخت مملكة بركة في هذه السنة في اول الربيع وصل الى صوداق ومعه
عسكرا كثيرا¹ وانه امر لاهل صوداق ان كل من كان من جهته فليطلع الى ظاهرها هو
واعله وماله فطلع جميع من هو متعلق به وهو اكثر من التلثي² ثم امر العساكر
فاحتاطوا بها وبقي يطلب واحد واحد³ ويعاقبه وياخذ جميع ماله ثم يقتله الى ان قتل جميع
من في البلد وبعد ذلك القى فيها النار وتركها دكا كأنها لم تكن⁴ وسبب ذلك ان صوداق
كان متحصلا من الحقوق وغيره⁵ يقسم بين اربع⁶ ملوك من التتار احدهم هذا نغاي⁶

1. Lire عسكرا كثيرا. — 2. Lire التلثي: le manuscrit porte التلثي, pour التلثي, avec la
confusion de ت et ث. — 3. Lire واحدا واحدا. — 4. On attendrait غيرها. — 5. Lire
اربعه. — 6. Man. انغاي.

cette même année, au commencement du printemps, était arrivé à Soudak, à la tête d'une armée nombreuse. Il envoya un commandement aux habitants de Soudak, par lequel il enjoignait à tous ceux qui étaient de son parti de sortir de la ville, et de se tenir en dehors (de ses murailles), avec leurs familles et leurs biens. Toutes les personnes qui lui étaient dévouées sortirent de Soudak; elles formaient plus des deux tiers de la population.

Ensuite, il ordonna à ses troupes d'entourer la ville, et il resta là, faisant rechercher les autres habitants un par un, les mettant à la torture, et leur prenant leurs biens; puis, il les fit tuer, de telle sorte que tous les gens qui se trouvaient dans la ville furent massacrés; après cela, il fit mettre le feu à Soudak, et il la laissa anéantie, comme si elle n'avait jamais existé.

Voici quelle fut la cause de cet événement: les revenus de la ville de Soudak, tant les impôts que les autres tributs, étaient divisés entre quatre¹ souverains des Tatars; l'un de ces rois était ce Nokhai, qui entretenait des relations d'amitié avec le sultan d'Égypte, avec lequel il échangeait des ambas-

fut pas pris par la glace. Au printemps, Tokhtogha rétrograda, et campa sur les bords du Don; l'année suivante, 699, Nokhai traversa le Don, et après avoir amusé Tokhtogha par un projet de réunion d'une conférence pour examiner leurs torts, il fondit sur lui quand il sut que son armée s'était disloquée. Tokhtogha fut écrasé à Tadjasmari, sur les bords du Don, et s'enfuit jusqu'à sa capitale, Sarai, sur la Volga; il reprit l'offensive, et força Nokhai à rétrograder et à repasser le fleuve Ouzi (Rashid ad-Din. *Djami' at-tawarikh*, tome II, pages 145 et ssq.). Ce fut alors que Nokhai pilla et saccagea la ville de Krim.

1. Ces quatre souverains étaient le Grand Khan, souverain de la Chine, le prince mongol de Perse, le prince de la Horde, et le prince du royaume de Tchaghatai. On a vu plus haut que les Mongols faisaient cinq parts du butin ramassé à l'ouest de l'Oxus, deux pour le Grand Khan, deux pour l'armée, une pour le prince de la Horde.

وهو الذي له صحبة صاحب مصر ويراسله ويأديه مذكروا ان الملوك الذي كانوا شركاؤه عدوا على وابه في الحقوق المتعلقة به فحمله ذلك على ما فعل* وفيها توفي عز الدين ابيك الموحلي نائب طرابلس وتوفي ايضا بدر الدين يسرى رحمهما الله تعالى* وفيها تواترت الاخبار بحركة التتار من بلادهم صحبة قازان الملك فتقدم الرسوم بتجهيز العساكر المنعمورة فتجهزوا وبرزوا الى مسجد التين² بظاهر القاهرة المحروسة*

ودخلت سنة تسع وتسعين وستمائة والخليفة الحاكم بحاله وسلطان الاسلام من دنقلة الى الفراءة³ الملك الناصر ونائب السلطنة بالديار المصرية سيف الدين سار واتابك الجيوش بيبرس الجاشنكير وبقية الملوك بحالهم خلا الملك المظفر صاحب حماة فانه

1. Lire الذهب. — 2. Man. الذهب. — 3. Lire الفراء.

sades et des présents. On a raconté que les rois (tatars) avec lesquels il partageait les revenus de Soudak avaient empêché ses officiers de percevoir la part qui lui appartenait. Cela l'incita à agir comme il le fit.

Cette même année, moururent Izz ad-Din Aïbek al-Mausili, qui était gouverneur de Tarabolos, et aussi Badr ad-Din Baïsari; qu'Allah leur fasse miséricorde à tous les deux!

Cette année, on reçut à plusieurs reprises des nouvelles annonçant que les Tatars étaient sortis de leur pays, et s'étaient mis en route pour une guerre, sous le commandement du roi Ghazan. Le sultan promulgua un rescrit par lequel il ordonnait de mettre sur le pied de guerre les armées victorieuses; elles entrèrent en campagne, et elles s'avancèrent jusqu'à la mosquée d'at-Tibu, qui est située en dehors du Caire, la ville bien gardée.

En l'année 699, le khalife était al-Hakim, comme à l'habitude; le sultan de l'Islam, de Dongola jusqu'à l'Euphrate, était al-Malik au-Nasir; le vice-roi dans l'empire égyptien, Saïf ad-Din Salar; l'atabek des armées, Baïbars, le tchashniguir. Les autres rois étaient dans le même statut que l'année précédente, à l'exception d'al-Malik al-Mouzaffar, souverain de Hamah, qui s'en était allé vers la miséricorde d'Allah, le très-haut¹. Bahadour As² resta à

1. Al-Mouzaffar mourut, le jeudi 21 Zilka'da 698; il était né durant la nuit du dimanche 15 Moharram 657. Sa mère, Aïsha, était la fille d'al-'Aziz Ghiyas ad-Din Mohammad, fils d'al-Malik az-Zahir Ghazi, fils de Saladin, souverain d'Alep. Il était âgé de quarante et un ans, dix mois, sept jours, et avait régné quinze ans, un mois, un jour. Après sa mort, la famille ayyoubite perdit la souveraineté de Hamah, durant une période de deux ans, jusqu'au moment où, au cours de son troisième regne, Mohammad ibn Kalaoun la lui rendit (Nowari, man. arabe 1579, fol. 182 v° et 183 r°). — 2. As en ture, اس ou احي, signifie une hermine.

توفّي الى رحمة الله تعالى واقام بهادر اص بحمالة يدبر امرها حتى اتاها قرا سنقر المنصوري نائباً من قبل السلطان وفي اوائل هذه السنة رحل السلطان والعساكر المنصورة من مسجد التبن* قال المقرّ الركبي بيبرس الدواّدار في تأريخه ولما وصلوا الى غزّة اتفق برلطاي السلحدار وهو الذي ذكرنا أنّه كان هو وكرجى مساعدين للملك المنصور لاجبين وجماعة من الاويراتيّة الذين وصلوا من بلاد التتار صحبة طرغاي في ايام الملك العادل كتبوا وقصدوا ان يقيموا فتنة لم يعلم منشأها ولا عرف من انشأها* وقيل انهم كانوا اتفقوا على قتل بيبرس وسالار ثم ان برلطاي شهر سيفه في الموكب فضربه بعض من حضر بالسيف فهرب الى دهليز السلطان فصادف في طريقه علاء الدين كندغدى تقيب البرجيّة فقتله ولما قرب من الدهليز امر السلطان بامساكه فامسكه الامير سيف الدين

Hamah pour gouverner la ville, jusqu'au moment où Kara Sonkor al-Mansouri y arriva en qualité de gouverneur au nom du sultan. Tout au commencement de cette année, le sultan et l'armée victorieuse partirent de la mosquée d'at-Tibn.

Son Excellence Rokn ad-Din Baibars, le davaddar, a dit dans sa chronique : Quand l'armée arriva à Ghaza, Barouladaï, le silahdar, l'officier dont nous avons raconté qu'il avait été le complice de Gurtchi dans l'assassinat du sultan al-Malik al-Mansour Latchin, complota avec une troupe des Oïrats, qui étaient venus (en Syrie), commandés par Tarakhaï, du pays des Tatars, sous le règne d'al-Malik al-'Adil Guétubonkha; ils projetèrent de soulever une sédition dont on ne connaîtrait pas l'origine, et dont on ignorerait qui l'avait montée.

On a dit qu'ils s'étaient entendus pour assassiner Baibars et Salar. Barouladaï tira son sabre au cours de la parade; mais l'un des officiers qui y figuraient le frappa d'un coup de son épée; il courut vers le dahliz¹ du sultan, il rencontra sur son chemin 'Ala ad-Din Gundoghdi, commandant des mamlouks bordjjs, et le tua². Quand Barouladaï fut parvenu près du dahliz, le sultan ordonna qu'on l'arrêtât; l'émir Saïf ad-Din Bektémour, émir djandar, se saisit de lui, et l'envoya à l'émir Saïf ad-Din Salar, le vice-roi, qui le fit mettre à mort sur-le-champ.

1. La tente du sultan. — 2. D'après Nowairi man. arabe (579, fol. 184 r°), cet événement se passa à Tall al-'Adjoul; Barouladaï était l'un des émirs des mamlouks sultaniens. Makrizi, plus complet, raconte que les Oïrats voulaient rétablir Guétubonkha, qu'ils complotèrent avec Barouladaï d'assassiner Baibars et Salar. Barouladaï manqua son coup et fut massacré sur la place. Les Oïrats se précipitèrent vers la tente impériale pour tuer le sultan.

بكتير امر جاندار وارسله الى الامير سيف الدين سلاز النائب فقتل لوقته* وقرّر شخصاً¹ من المماليك الذين كانوا معه واسمه قطز فاقر على جماعة من الصبيان فامسكوا وارسلوا الى الاعتقال بالكرك وذلك في شهر صفر من هذه السنة واما التتار الاويراتية فنصبت لهم اخشاب² وشنق من وجد منهم في وقته وكتب التي الى الديار المصرية وانا بها نائب بامسك من بقي منهم وكان بعضهم بالثغور المحروسة مجردين فامسكوا³ ثم ان السلطان رحل بالجوش المنصورة الى دمشق المحروسة وامر بالنفقة فيهم فنسقى فيهم نفقة كاملة بحضور الموالى الامراء بالميدان وتجهزوا للقاء العدو المخذول ثم رحل السلطان في حادي عشر شهر ربيع الاول طالبا حمص⁴ وكنت كما تقدم القول مقيماً في نيابة السلطنة بالديار المصرية حدثني من اثق اليه ان العسكر المنصور رحلوا من

1. Lire شخص. — 2. Lire طالبا الى حمص.

Un des mamlouks qui étaient ses complices, un certain Koutouz, fut mis à la torture: il dénonça plusieurs de ces jeunes gens¹, que l'on arrêta, et que l'on envoya à Karak pour y être mis en prison; cet événement se passa au mois de Safar de cette année. Quant aux Tatars Oïrats, on dressa à leur intention des potences, et l'on pendit sans délai tous ceux sur les-² quels on mit la main. On m'écrivit en Égypte, où j'étais vice-roi, d'arrêter le reste de ces individus; un certain nombre se trouvaient en détachement dans les inviolables places frontières (de l'Islamisme), où on les captura.

Ensuite, le sultan se mit en marche avec les armées victorieuses pour gagner Damas, la bien gardée, et il ordonna de distribuer de l'argent aux troupes de cette ville; on donna une gratification à tous les soldats, en présence des émirs, leurs chefs, dans l'Hippodrome, et on les fit partir pour aller combattre l'ennemi renié par Allah. Le ouzième jour du mois de Rabi' premier, le sultan quitta Damas pour se rendre à Homs.

Je résidais alors, comme je l'ai dit plus haut, en Égypte, en qualité de vice-roi; une personne en laquelle j'ai toute confiance, m'a raconté que l'armée victorieuse s'avança à trois marches de Homs, faisant les étapes immédiatement les unes sur les autres²; à chacune de ces stations, l'armée stationnait³ dans des endroits où il n'y avait ni eau, ni pâturage. Cela causa aux

1. On a déjà vu ce terme de « jeunes gens », plus haut, appliqué à des mamlouks. —

2. Nowairi dit plus clairement man. arabe 1579, fol. 185 r° : « مطح ثلاث مراحل في مرحلة واحدة » il fit trois étapes en une seule, ce qui éreinta les chevaux. — 3. On plut, lit halte sans camper, pour reprendre immédiatement sa marche.

حمص ثلاث مراحل مرحلة في اثر اخرى وصاروا ينزلون في كل منزلة على غير ماء ولا مرعى فحصل لهم من ذلك التعب وهلكت خيولهم ركضاً وعطشاً ذكر وقعة وادى الخزندار* ثم انّ العدو كمن لهم بمجمع المروج في وادى الخزندار وهو بين حماة وحمص ومعهم الامراء المقفزون المتقدم ذكرهم ولم يكن احد يأتي بخبر شاف بل صارت الاخبار مضطربة واخبر قوم بانّ التتار عزموا على الهروب وثنوا اعنتهم للرجوع* فاشير على السلطان بسرعة السير اليهم فركضت العساكر بعد ان اقاموا على ظهور خيولهم ثلاثة ايام بعددهم واسلحتهم ولما التقى الجمعان حملت الميسرة المنصورة على ميمنة العدو فكسرتهم وساقت العساكر خلفهم الى خلف اثقالمهم وحملت ميسرة العدو على ميمنة العساكر¹ فكسرتها* والتقوا على السلطان والقاب وفوقوا نحوهم سهاماً كدفعة المطر او

*fol.110v.

1. L'armée المنصورة.

troupes une grande souffrance, et leurs chevaux succombèrent à la fatigue provoquée par cette course rapide, et à la soif.

Récit de la bataille du Wadi al-Khazindar. Ensuite, l'ennemi tendit une embuscade à l'armée musulmane, au lieu dit Madjma' al-Moroudj, dans le Wadi al-Khazindar, qui se trouve entre Hamah et Homs; les Tatars avaient avec eux les émirs qui avaient déserté, et dont j'ai parlé plus haut¹. Personne n'apportait de nouvelle décisive; mais au contraire, les rapports étaient contradictoires; certaines personnes annonçaient que les Tatars avaient décidé de s'enfuir, qu'ils avaient détourné les rênes de leurs coursiers pour prendre le chemin du retour.

On conseilla au sultan de hâter sa marche vers eux; les troupes se précipitèrent au combat après être restées en selle durant trois jours, tout équipées et sous les armes. Quand les deux armées se rencontrèrent, l'aile gauche des armées victorieuses (de l'Islamisme) chargea contre la droite de l'ennemi, et la mit en déroute; les soldats (musulmans) s'élançèrent à la poursuite des Tatars en retraite, jusqu'à arriver derrière leurs bagages. Pendant ce temps, l'aile gauche de l'ennemi chargeait sur l'aile droite de l'armée (musulmane), et la rompait.

Les Tatars parvinrent ainsi jusqu'au sultan, et jusqu'au centre de l'armée

1. C'est Rokn ad-Din Baïbars qui parle, et non Moufazzal, comme on le voit assez par la qualité de la prose de ce passage. Ghazan, qui commandait personnellement les Tatars, dit Nowairi (*ibid.*, fol. 185 r°), avait avec lui les Géorgiens et les Arméniens; il avait dans son état-major les émirs Saïf ad-Din Kiptelak, Saïf ad-Din Bektémour, le silahdar, Faris ad-Din Ilbèki, et Saïf ad-Din 'Azaz, qui s'étaient enfuis par crainte de Latchin, comme cela a été raconté plus haut.

كجربة السل الممهر ثم حصل بخاذل اوقعه الله على بعشيتته فهربت العيمة وهرب من كان وراء السناجق السلطانية وانفصل الجيش وانفصل الامر بعد العصر * وساق السلطان بطانفة بسيرة نحو بعلبك وقيمت الغنائم والاموال والعدد والانتقال ملقاة ملؤوا¹ الارض ورموا الجند سار عددهم ليخففوا عن خيولهم لينجوا بانفسهم وكان اكثر المنهزمين قد توجهوا على طريق بعلبك * ولما تحقّق اهل دمشق ذلك اشتدّ خوفهم وكثرت الاراحيف واختلفت الاقوال منهم من قال ان قازان مسلم وان غالب حيوشه مسلمين² وانهم لم يتبعوا المنهزمين وبعد انفصال الوقعة لم يقتلوا احدا وكثرت الاقوال في ذلك * ذكر ما جرى لاهل دمشق عند نزول قازان عليهم * وذلك انه لما كان يوم السبت وقعت صيحة عظيمة بالبلد

1. Man. ملؤوا. — 2. Lire المسلمين.

musulmane; ils décochèrent dans leur direction des flèches, aussi drues qu'une averse de pluie, ou que le cours d'un torrent dont les eaux se précipitent avec fureur¹. Ensuite, Allah voulut que les troupes musulmanes cédaient sous la pression de l'ennemi; l'aile droite prit la fuite, ainsi que les troupes qui se trouvaient derrière les étendards du sultan²; l'armée de l'Islamisme fut mise en déroute, et la bataille perdue après le milieu du jour.

Le sultan, avec quelques personnes, se dirigea vers Ba'lbek; toutes sortes d'objets, de choses précieuses, d'armures, de bagages jetés par les troupes, jonchaient la terre, et les cavaliers se débarrassaient de toutes les pièces de leur équipement pour diminuer la charge de leurs montures, pour pouvoir se sauver. La plupart des fugitifs prirent le chemin de Ba'lbek.

Quand les habitants de Damas apprirent ces événements, ils furent saisis d'une grande terreur; les nouvelles tendancieuses se répandirent dans la ville, et les gens colportèrent des renseignements qui se contredisaient; certains disaient que Ghazan était sain et sauf, que ses troupes avaient vaincu les Musulmans, que les Mongols n'avaient pas poursuivi les fuyards, et que, lorsque la bataille eut été perdue pour les troupes de l'Islamisme, ils n'avaient massacré personne. On raconta là-dessus une foule de bavardages.

Récit de ce qui arriva aux habitants de Damas lorsque Ghazan vint

1. La bataille eut lieu le mercredi 28 Rabî premier Nowairi, man. arabe 1579, fol. 185 r°). — 2. Au centre, là où se tenait al-Malik an-Nasir: l'aile gauche mongole enfonça l'aile droite égyptienne, et le centre des Mongols refoula le centre musulman, pendant que les soldats d'al-Malik an-Nasir continuaient une lutte inutile à l'extrémité du champ de bataille, où leur aile gauche avait pris la droite de Ghazan dans une tenaille.

وخرجت النساء من البيوت مكشفين الوجوه عند ما بلغهم أن التتار دخلوا البلد ولم يكن لذلك صحّة وانفجرت في ساعة ومات في ذلك اليوم على أبواب دمشق نحو من عشرين نفراً منهم شخص يسمى النجم المحدث البغدادي واستمرّ الناس يوم السبت على هذا الحال * وتحدث الناس أنّ وجوه البلد ربّما يخرجوا ويقصدوا الاجتماع بالأمير سيف الدين قفجاق وكان في ليلة السبت قد سافر قاضي القضاة امام الدين والقاضي جمال الدين المالكي وتاج الدين ابن الشيرازي * ووالى البلد ووالى البرّ والمحتسب وجماعة كثيرة من

* fol. 111 r°.

بياض البلد وتوجّهوا الى الديار المصرية وفي ليلة الخميس احرقوا المحاييس حبس باب الصغير وخرجوا منه وكانوا نحو مائتي وخمسين نفراً² وتوجّهوا الى باب الجابية وكسروا الاقفال وفتحوا الباب وخرجوا واصبح الناس في يوم الاحد في حيرة لا يدرون ما عاقبتهم *

1. Lire نفراً. — 2. Lire وخمسين نفراً.

séjourner dans leur ville. Lorsque l'on fut au samedi¹, une immense émeute se répandit dans Damas, et les femmes sortirent de leurs maisons, le visage découvert², lorsque l'on eût raconté que les Tatars étaient entrés dans la ville, mais cela n'était point vrai, et ces fausses nouvelles se dissipèrent immédiatement. Ce jour-là, près de vingt personnes moururent aux portes de Damas³, parmi lesquelles, un individu, nommé Nadjm ad-Din al-Mouhaddis al-Baghdadi; les gens passèrent la journée du samedi dans cet état.

Les habitants de Damas discutèrent de l'urgence qu'il pouvait y avoir à ce que les notables sortissent de la ville pour tenter d'obtenir une entrevue avec l'émir Saïf ad-Din Kiftchak⁴; durant la nuit du samedi, le grand kadi, Imam ad-Din, le kadi Djamal ad-Din al-Maliki, Tadj ad-Din ibn ash-Shirazi, le préfet de la ville, le préfet de la banlieue, le chef de la police, et un grand nombre des gens aisés qui habitaient à Damas, partirent pour l'Égypte. Durant la nuit du jeudi, les gens qui étaient enfermés dans la prison de la Petite Porte avaient incendié cette prison, et s'étaient échappés, au nombre d'environ deux cents; ils allèrent à la porte Bab al-Djabiya, fracturèrent ses serrures, l'ouvrirent, et sortirent de la ville. Au matin du dimanche, la population de Damas se trouva en proie aux plus vives angoisses, dans l'ignorance du sort qui lui était réservé⁵.

* fol. 111 r°.

1. Premier jour de Rabi' second (Nowairi, man. arabe 1579, fol. 186 v°; tous les gens qui en avaient les moyens étaient partis pour l'Égypte. — 2. Sans avoir même pris le temps de se voiler. — 3. Écrasés dans la foule qui s'enfuyait. — 4. Cet officier avait été gouverneur de Damas avant de passer au service des Mongols. — 5. Si l'on en croit Nowairi man. arabe 1579, fol. 187 r°, tout ce qui put quitter la capitale syrienne

ثم اجتمعوا ذلك اليوم في مشهد على وتشاوروا في امر الخروج الى قازان فحضر يومئذ القاضي بدر الدين ابن جماعة والشيخ زين الدين الفارقي والشيخ تقي الدين ابن التيمي¹ وقاضي القضاة نجم الدين ابن حصري والصاحب فخر الدين ابن الشيرجي² والقاضي عز الدين ابن الزكي والشيخ وجيه الدين بن منجا والصدر عمر ابن القلانسي وامين الدين بن شقير الحراني والشريف زين الدين بن عدنان والشيخ نجم الدين ابن ابي الطيب وناصر الدين ابن عبد السلام والصاحب شهاب الدين الحنفي³ والقاضي شمس الدين ابن الحريري والشيخ محمد بن قوام التباسي وجماعة كثيرة من القراء والفقهاء والعدول⁴ وفي يوم الاثنين صلوا الظهر وخرجوا من البلد وعقب خروجهم نادى منادى¹ بدمشق

1. Lire تيمية. — 2. Man. الشيرجي. — 3. Man. شهاب الدين ابن الحنفي. — 4. Lire مناد.

Ce jour-là, les habitants allèrent s'assembler dans le mashhad d'Alî¹ : ils tinrent conseil sur la question de (l'opportunité qu'il y avait à) sortir de la ville pour aller trouver Ghazan; assistèrent à cette réunion, le kadi Badr ad-Din ibn Djama'a, le shaïkh Zaïn ad-Din al-Fariki, le shaïkh Taki ad-Din ibn at-Taïmiyya, le grand kadi, Nadjm ad-Din ibn Sasari, le sahib Fakhr ad-Din ibn ash-Shiradjji, le kadi 'Izz ad-Din ibn Zaki ad-Din, le shaïkh Wadjih ad-Din ibn Mandja, le sadr 'Omar ibn al-Kalanisi, Amin ad-Din ibn Shoukaïr al-Harrani, le sharif Zaïn ad-Din ibn 'Adnan, le shaïkh Nadjm ad-Din ibn Abil-Tayyib, Nasir ad-Din ibn 'Abd as-Salam, le sahib Shihab ad-Din al-Hanafi, le kadi Shams ad-Din ibn al-Hariri, le shaïkh Mohammad ibn Kiyam au-Naboulousi, ainsi qu'une quantité considérable de lecteurs du Coran, de juristes et de gens de droit.

Le lundi, ces personnages firent la prière de midi², et sortirent de la ville. Dès qu'ils furent partis, des crieurs publics proclamèrent dans Damas l'ordre d'Ardjavash³ de ne vendre aucune pièce d'équipement appartenant aux troupes, car, (disait-il), « votre sultan est toujours vivant, et c'est lui qui est le souverain de l'empire égyptien⁴ ». Les chevaux se vendaient à Damas pour

s'enfuir dans la direction de l'Égypte, si bien qu'il ne resta personne pour défendre Damas, et pour éloigner l'ennemi de ses murailles.

1. Dans la grande mosquée des Omayyades (*ibid.*). Il fut décidé par ces notables d'aller demander une capitulation au sultan mongol. — 2. Ils partirent après la prière de midi, dit Nowaïri *ibid.*, le lundi 3 de ce mois. — 3. Ardjavash commandait dans la citadelle; cet épisode ne se trouve pas dans Nowaïri. — 4. Autrement dit, l'emir défendit aux soldats de dilapider leur équipement. L'empire égyptien, l'Égypte, comprenant la Syrie avec Damas.

بامر ارجواش ان لا يباع من عدّة الجند شيئاً فسلطانكم باقى صاحب مصر² وبيعتم الخيل بدمشق بخمسين درهم³ واربعين الفرس وبلغ الجوشن الذى قيمته مائتى⁴ درهم عشرين درهم⁵ ولم يبق للناس سوق معين بل ينادون حيث اتفق ولا عاد فى البلد حاكم يرجعون اليه الناس وكاد الناس يأكلون بعضهم بعضاً فلما كان يوم الجمعة لم يفتح فى البلد ولا باب واحد فلما كان قبل صلاة الجمعة كسرت اقفال باب توما توّلى ذلك تواب الولاية واقامت صلاة الجمعة ولم يعين فى الخطبة اسم السلطان وبعد صلاة الجمعة وصل الى ظاهر دمشق جماعة من التتار ومعهم مقدم اسمه اسمعيل وقيل انه قرابة قازان ونزلوا بستان الظاهرى⁶ من طريق القابون وحضر الفرمان بالامان الى المدرسة البادرايية وحمل

1. Lire شى. — 2. Il faudrait correctement مصر وهو صاحب باقى ورجع سلطانكم باقى. — 3. Lire درهمين. — 4. Lire مائتا. — 5. Lire درهما. — 6. Man. الظاهر; Nowairi (man. arabe 1579. fol. 187 v°) donne la leçon exacte.

cinquante dirhams; les juments, pour quarante; une cuirasse qui valait deux cents dirhams se donnait pour vingt dirhams. Il n'y eut plus dans la ville de marché déterminé, où les gens pussent se livrer aux transactions, mais on vendait à la criée partout où il s'en trouvait l'occasion, et il n'y avait dans tout Damas aucun juge devant lequel les habitants pussent porter leur différend; ils furent sur le point de se manger les uns les autres.

Quand l'on fut arrivé au vendredi, aucune des portes de Damas ne se trouva ouverte: un peu avant l'heure de la grande prière, on brisa les serrures de la porte Bab Touma, et ce furent les substitués des préfets¹ qui se chargèrent de cette opération. On fit alors la prière, et l'on ne mentionna pas dans le prône le nom du sultan². Après la grande prière, une troupe de Tatars, commandés par un officier nommé Isma'il, qui était, à ce que l'on disait, parent de Ghazan, arrivèrent devant Damas, et ils campèrent dans le Verger d'az-Zahiri, sur le chemin de Kaboun³.

On apporta au collège al-Badaraïyya⁴ le firman par lequel (Ghazan accordait) la vie sauve (aux habitants de Damas); on le transporta à la ronde chez

1. Les officiers chargés de doubler, et de remplacer le préfet de la ville, et celui de la banlieue; *wali* est un préfet, un administrateur civil: le gouverneur militaire est le *naib as-saltana*. Ces deux officiers avaient filé devant les Mongols. — 2. Parce que l'on considérait qu'il avait perdu la souveraineté de Damas. — 3. C'est, dit Yakout, IV. 5, un lieu-dit, distant de Damas d'un mille, sur le chemin de l'Irak, situé au milieu de vergers nommés *as-sadri*, tel le Verger d'az-Zahiri. — 4. Sur cette madrasa, qui appartenait aux Shalîites. Voir Sauvaire, *Description de Damas*, dans le *Journal Asiatique*, 1894, I. 397.

وطيفه على الاعيان وهو في كيس جلد واجتمع الناس لقرايته¹ فلم يقرى² بتلك المدرسة شيئا³ ثم قبل لهم اجتمعوا بالجامع فاجتمعوا الناس حتى امتلاء الجامع ثم خرجوا ولم يقرى⁴ شيء. ووصلوا تلك الاعيان الذين كانوا توجهوا الى قازان وذلك بعد غيبة اربعة ايام وذكروا انهم التقوا بالملك قازان في الليل وهو سائر بجيوشه فنزلوا بين يديه وقبل بعضهم الارض فوقف لهم وترجل جماعة من التتار المغل بين يديه. ووقف الترجمان وتكلم بينهم بما مضمونه ان الذي طلبتوه من الامان قد ارسلناه اليكم من قبل حضوركم وسؤالكم وكان المتكلم صاحب فخر الدين ابن الشيرجى⁴ ثم ان الملك قازان نزل

1. Il faudrait correctement لمراءد. — 2. Lire يقرأ. — 3. Man. شيا, pour شيا: lire شيء. — 4. Lire يقرأ.

les notables, renfermé dans un étui de cuir¹; les gens s'assemblèrent pour en entendre la lecture, mais on n'en lut aucun passage dans ce collège. On leur dit : « Allez vous réunir dans la grande mosquée. » Les gens s'y amassèrent, au point que la mosquée en fut remplie, puis ils en sortirent sans qu'on leur eût rien lu.

Les notables qui étaient partis pour obtenir une audience de Ghazan s'en revinrent (à Damas)², après en être restés absents durant quatre jours. Ils racontèrent qu'ils arrivèrent en la présence du roi Ghazan pendant la nuit; Ghazan était en marche avec ses troupes; ils descendirent de cheval devant lui, et plusieurs d'entre eux baisèrent la terre. Ghazan arrêta son cheval pour écouter ce qu'ils voulaient lui dire, et une troupe de Tatars Mongols mit pied à terre devant lui.

L'interprète se tint debout, et il engagea la conversation entre les notables et Ghazan, qui leur tint ce langage : « Ce que vous nous demandez au sujet de la capitulation (à accorder à Damas), nous vous l'avons envoyé avant que vous ne veniez vers nous pour nous adresser votre requête³. » L'interprète était le sahib Fakhr ad-Din ibn ash-Shiradjî.

Ensuite, le roi Ghazan s'en vint camper dans la prairie (de Damas)⁴:

1. Un long rouleau de papier, formé de feuillets collés les uns au bout des autres, avec des lignes extrêmement espacées, comme tous les yarlighs mongols et les firmans turcs; cette forme a été empruntée par les Altaïques au protocole du Cielste-Empire; cette forme de rouleau s'est conservée en Chine et au Japon pour les actes impériaux; elle était, dans l'antiquité, celle de tous les livres. — 2. Après la prière de l'asr, de l'après-midi, le vendredi sept du mois. — 3. D'après Nowaïri, les notables demandaient à Ghazan la vie sauve pour les habitants de Damas (man. arabe 1579, fol. 187 v.). — 4. Dans la Ghouta الغوطة, dit Nowaïri (man. arabe 1579, fol. 190 r.). Le mot ghouta de

المرج وذكروا انه لا يدخل البلد الى يوم الجمعة ولا يفتح الا باب واحد لاجل منع العيث¹ من التتار ثم لما كان يوم الجمعة لم يدخل قازان البلد وحضر الامير اسمعيل² ورفيقه الامير محمّد ومعهم³ جماعة من التتار الى مقصورة الخطابة وصلوا الجمعة واجتمعت تلك الاعيان المذكورين³ واخرج الفرمان وتولى قرائته⁴ رجل من الواصلين مع التتار وكان يبلغ عنه المجاهد المؤذن * نسخة فرمان الملك قازان وهو بقوّة الله تعالى واقبال دولة السلطان محمود غازان ليعلم امرآء الطومان والالوف والمائة وعموم عساكرنا

1. Man. العيث. — 2. On attendrait plus correctement معها. — 3. Lire المذكورين. — 4. Lire فراد او فراد.

on a raconté qu'il n'entra pas dans la ville jusqu'au vendredi, et on laissa une seule porte ouverte pour empêcher les Tatars d'y venir faire des déprédations. Quand le vendredi fut arrivé, Ghazan n'entra pas davantage dans Damas; l'émir Ismaïl et son camarade, l'émir Mohammad, accompagnés d'une troupe de Tatars, vinrent dans la maksonra¹ dans laquelle on récite le prône, et ils firent la grande prière du vendredi.

Les notables dont il a été parlé plus haut s'assemblèrent, et l'on sortit le firman (de Ghazan)²; un des individus qui étaient venus avec les Tatars se chargea de le lire, et le mouezzin Moudjahid ad-Din en répéta la lecture.

Copie du firman du roi Ghazan : « Par la puissance d'Allah, le très-haut ! par la félicité du règne du sultan Mahmud Ghazan ! Sachent les officiers qui commandent les corps de 10.000, de 1.000, de 100 hommes, et toutes nos troupes victorieuses, Mongols, Persans, Arméniens, Géorgiens, et autres, tous ceux qui sont entrés sous le joug de notre obéissance, ceci : lorsqu'Allah eut illuminé notre cœur de la lumière de l'Islam, lorsqu'il nous eut dirigé

Nowaïri et mardj de Moufazzal sont à peu près synonymes, car Ibn al-A'rabi (Yakout, III, 825 explique ghouta par « localité où se trouvent beaucoup d'arbres ». La Ghouta était spécialement le site, d'une circonférence de 18 milles (Yakout, *ibid.*, au milieu duquel s'élève la capitale syrienne. Les Mongols, au dire de Nowaïri (*ibid.*, fol. 190 r°), tuèrent un certain nombre des habitants de la Ghouta.

1. La maksoura n'existe pas en Perse : c'est une chapelle grillée dans laquelle se trouve le mihrab, et dans laquelle l'imam récite la grande prière, ou khotba. Nowaïri dit man. arabe 1579, fol. 188 r°) que le samedi 8. Ismaïl vint dans la grande mosquée, et qu'un Persan, qui l'accompagnait, fut le commandement de Sultan Mahmud Ghazan, lequel fut répété par Moudjahid ad-Din. — 2. De son etui; les notables de Damas avaient une telle frayeur de Ghazan qu'ils n'osaient porter la main sur le rouleau qu'il leur avait envoyé, en dehors de la présence d'un de ses officiers, dans la crainte d'être accusés de lèse-majesté.

المسصورة من العمل والتزيك والارمن والكرج وغيرهم ممن هو داخل تحت ربة طاعتنا ان الله لما نور قلوبنا بنور الاسلام وهدانا الى ملة النبي عليه افضل الصلاة والسلام افمن شرح الله صدره للاسلام فهو على نور من ربه فويل للقاسية قلوبهم من ذكر الله اولئك في ضلال مبين * ولما ان سمعنا ان حكام مصر والشام خارجون عن طريق الدين غير متمسكين باحكام الاسلام ناقضون لعهودهم حالفون بالايمان الفاجرة ليس لديهم وفاء ولا ذمام ولا لامورهم التمام ولا انتظام وكان احدهم اذا تولي سعى في الارض ليفسد فيها ويهلك الحرث والنسل والله لا يحب الفساد وشاع من شعارهم الحيف على الرعية ومد الايدي العادية الى حريمهم واموالهم والتخطي عن جادة العدل والانصاف وارتكاهم الجور والاعساف * حملتنا الحمية الدينية والحفيظة الاسلامية على ان توجهنا الى تلك البلاد لازالة هذا العدوان واماطة هذا الطغيان مستحجين الجرم الغفير من العساكر

1. Lire العادية ce qui est l'imitation d'une tourneur persane.

vers la voie de vérité du Prophète, sur lui soient les prières les plus excellentes et le salut! nous pensâmes ainsi : Est-ce que l'homme dont Allah a ouvert le cœur à l'Islamisme, n'est pas favorisé d'une grâce efficace de son Seigneur? Malheur à ceux que l'insensibilité de leur cœur empêche de louer Allah; ceux-là vivent dans une erreur manifeste.

« Nous avons appris que les souverains de l'Égypte et de la Syrie sont sortis de la voie de la religion, qu'ils ne sont plus attachés aux prescriptions de l'Islamisme, qu'ils violent les pactes qu'ils ont contractés, qu'ils se lient par des serments qu'ils ont l'intention de ne pas tenir, qu'il n'y a à attendre d'eux, ni respect de leurs engagements, ni honneur, que leur politique ne connaît aucun esprit de suite, ni aucune ordonnance, que chacun de ces souverains, quand il arrive au pouvoir, se précipite sur la terre pour y porter le malheur, pour y dévaster les champs, pour anéantir les moissons qu'ils portent, et les hommes qui les cultivent; Allah n'aime point le désordre, et c'est un fait patent que chacun d'eux a pris pour règle manifeste de conduite d'opprimer le peuple, d'étendre des mains criminelles contre ses femmes et ses biens, de s'écarter de la voie droite de la justice et de l'équité, tandis qu'ils les écrasent de leur violence et de leur tyrannie.

« Notre zèle pour l'honneur de la religion, notre ferveur pour l'Islamisme, nous ont alors incité à marcher contre ce pays, pour mettre fin à cette oppression, pour anéantir cette tyrannie, en conduisant avec nous une

ونذرنا على انفسنا ان وبقنا الله تعالى بفتح تلك البلاد ازلنا العدوان والفساد وسطنا العدل والاحسان في كافة العباد ممثلاً للامر الالهي ان الله يامر بالعدل والاحسان واياته ذى القربى وينهى عن الفحشاء والمنكر والبغى يعظكم لعلكم تذكرون * اجابة لما ندب اليه الرسول صلى الله عليه وسلم ان المقسطين عند الله على منابر من نور عن يمين الرحمن وكلتا يديه يمين الذين يعدلون في حكمهم واهليهم وما ولوا* وحيث كانت طويتنا مشتملة على هذه المقاصد الحميدة والنذور الاكيدة من الله علينا بتبليح تبشير النصر المبين والفتح المستبين واتم علينا نعمته وانزل علينا سكينته فقهرنا العدو الطاغية والجيوش الباغية وفرقناهم ايدى سبا ومزقناهم كل ممزق حتى جاء الحق وزهق الباطل ان الباطل

foule innombrable de nos soldats. Nous nous sommes juré à nous-même, si Allah, le très-haut, nous permettait de conquérir cet empire, de le délivrer de l'oppression et du mal qui y règnent, d'y répandre la justice et les bienfaits sur tous les hommes, pour nous conformer à l'ordre divin : car Allah commande la justice et la bienfaisance; il ordonne de se montrer libéral envers ses parents; il défend les actions honteuses, le crime et l'injustice. Allah vous adresse ses avertissements, peut-être louerez-vous son nom.

« Cela pour nous conformer aux règles que le Prophète, qu'Allah prie sur lui et lui donne le salut! a indiquées (à ses sectateurs); certes, les hommes qui agissent dans la justice seront auprès d'Allah sur des chaires¹ créées de lumière, à la droite du Miséricordieux; les deux mains (d'Allah) sont à la droite de ceux qui ont exercé l'autorité avec justice, qui ont traité les leurs avec équité, qui ont été justes envers leurs sujets.

« Quand notre intention eut embrassé ces projets louables et ces vœux inébranlables, Allah nous accorda sa grâce en faisant luire à nos yeux l'aurore d'une victoire éclatante et d'un triomphe manifeste. Il nous a comblé de sa grâce, et il a fait descendre en nous la foi (dans son aide). C'est alors que nous avons vaincu l'ennemi rebelle (aux ordres d'Allah); les armées qui opprimaient les peuples, nous les avons dispersées comme les tribus de Saba², et nous les avons détruites et anéanties, si bien que la vérité est venue, et que le mensonge s'est évanoui, car ce qui est faux doit disparaître (devant ce qui est véridique).

1. Le minbar est la chaire sur laquelle l'imam monte pour faire la prière. — 2. Cette expression, dans laquelle *aiidi* signifie « les tribus », est antéislamique; elle est classique dans la littérature.

كان زهوهم: فرددت صدورنا انشراحا للإسلام وقويت نفوسنا بحقيقة الاحكام منخرطين في زمرة من حب اليهم الايمان وزينه في قلوبهم وكرد اليهم الكفر والفسوق والعصيان اولئك هم الراشدون فضلا من الله ونعمه: فوجب علينا رعاية تلك العهود الموثقة والنذر الموكدة فصدرت مراسمنا العالية ان لا يتعرض احد من العساكر المذكورة على اختلاف طبقاتها * 106.1131 لدمشق واعمالها وسائر البلاد الاسلامية الشامية وان يكفوا اظفار التعدي عن انفسهم واموالهم وحریمهم ولا يحوموا حول حماهم¹ بوجه من الوجوه حتى يشتغلوا بصدور مشروحة وآمال مسفوحة بعمارة البلاد وبما هو كل واحد بصدرد من تجارة وزراعة وغير ذلك * وكان في هذا الهرج العظيم وكثرة العساكر تعرض بعض نفر يسير من السلاحية وغيرهم الى نهب بعض الرعايا واسرهم فقتلتناهم ليعتبر الباقون ويقطعوا اطماعهم عن النهب

1. Man. حماد.

« Alors nos cœurs se sont ouverts encore plus larges pour recevoir l'Islam, et nos âmes ont été fortifiées par la vérité des commandements de la Loi, nos âmes à nous qui avons couru prendre notre place dans la phalange des hommes à qui Allah a inspiré l'amour de la foi, au cœur desquels il l'a présentée, parée de tous ses charmes, à qui il a fait exécuter l'infidélité, la vie criminelle, l'insubordination à ses ordres. Ceux-là sont les fidèles qui marchent dans la voie droite par la grâce d'Allah et par ses bénédictions.

« Nous avons regardé comme un devoir d'obligation stricte d'observer ces serments inviolables et ces vœux inébranlables. C'est pourquoi, nos ordres augustes ont été promulgués, prescrivant qu'aucune personne appartenant aux armées susdites, quel que soit son grade, ne commette un acte d'hostilité quelconque contre Damas, contre les districts qui en dépendent, contre toutes * 106.1131 les contrées musulmanes de la Syrie; que tous se gardent de porter une main hostile contre la personne (des habitants de la Syrie), contre leurs richesses, contre leurs épouses; que, sous aucun prétexte, ils ne rôdent autour des maisons dans lesquelles ils s'abritent, pour que ces hommes puissent s'occuper, le cœur plein de joie et de vastes espoirs, à la culture des terres, et à toute profession qui est la leur, commerce, agriculture, ou autre.

« Dans cette grande confusion, parmi cette multitude de troupes, quelques individus, en petit nombre, soldats ou autres, ont osé dévaliser plusieurs des sujets (de cette contrée), où les arrêter. Nous les avons fait exécuter, pour que les autres en prennent exemple, pour qu'ils réfrèment leurs penchants à piller les gens, à porter la main sur leur personne, ou à se livrer à n'importe quelle autre atteinte à leur liberté.

والاسر وغير ذلك من الفساد* وليعلموا أنّا لا نسامح بعد هذا الامر البليغ البتة وان لا يتعرّضوا لاحد من اهل الاديان على اختلاف اديانهم من اليهود والنصارى والصابية فانهم انما يبذلون الجزية المحاماة¹ عنهم من الوظائف الشرعية لقول على عليه السلام انما يبذلون الجزية ليكون اموالهم كأموالنا ودمائهم كدمائنا والسلاطين موصون على اهل الذمة المطيعين كما هم موصون على المسلمين فانهم من جملة الرعايا* قال صلى الله عليه وسلم الامام الذى على الناس راع عليهم وكل راع مسؤول من رعيته فسيب القضاة والخطباء والمشائخ والعلماء والشرفاء والاكابر والمشاهير وعامة الرعايا الاستبشار بهذا النصر الهنيء والفتح السني واخذ الحظ الوافر من السرور والنصيب الاكبر من البهجة والحبور مقبلين على الدعاء لهذه الدولة القاهرة والمملكة الظاهرة آناه الليل واطراف النهار وكتب في خامس ربيع الاخر.

*fol. 113 v°.

1. Le manuscrit omet *المحاماة* : il faudrait *المحاماة* لهم.

« Pour qu'ils sachent, après cette sévère punition, que nous n'aurons aucune indulgence, que nous serons impitoyable; pour qu'ils ne causent aucun dommage aux hommes qui pratiquent des religions diverses, sous le prétexte que leurs croyances sont différentes des leurs, tant juifs, que chrétiens, que sabéens. Car puisqu'ils payent la capitation, le fait de les défendre est une des obligations de la loi canonique, suivant la parole d'Ali, sur lui soit le salut! : « Ceux qui acquitteront la capitation, leurs biens seront « comme nos biens, et leur sang comme notre sang. Les sultans doivent « veiller sur les hommes qui leur payent cet impôt, et qui leur obéissent, « comme ils veillent sur les Musulmans, car ils sont leurs sujets. »

« Mohammad, qu'Allah prie sur lui et lui donne le salut! a dit : L'Imam qui commande aux hommes est leur pasteur; or, à tout pasteur, on demande compte du troupeau qu'il a sous ses ordres. Le devoir des kadis, des prédicateurs, des shaïkhs, des juristes, des descendants de Mohammad, des docteurs, des notables, du peuple tout entier, est de se réjouir de cette victoire qui nous a été aisée, et de cette conquête éclatante; ils doivent prendre la plus grande part à l'enthousiasme, et participer le plus qu'ils le pourront à l'allégresse et à la joie, adressant leur prière à Allah pour cette dynastie toute-puissante et pour cet empire illustre¹, pendant la durée de la nuit et les heures du jour. Ceci a été écrit le cinquième jour du mois de Rabi' second de l'année 699. »

*fol. 113 v°.

1. La dynastie des princes mongols de l'Iraou.

سنة سبع وسبعين وسمائة: وكانت قراءته على السدة بالجامع المعمور بدمشق المحروسة في يوم السبت نامنه قال المورخ فلما قرى هذا الفرمان صاحت العوام وحمدوا الله ودعوا للملك غازان¹ واكثروا الضجيج كما حبرت عادتهم وحدث للناس بذلك سكون واطمأنينة² ثم استمر التتار بالمقصورة الى صلاة العصر فصلوا بها ثم توجهوا الى منازلهم³ وفي يوم الاحد باسع الشهر اغتسوا⁴ بعض الدماشقة بالقيصرية بسبب تحصيل الخيل وفي يوم الاثنين عاشره قربوا من البلد واحرقوا الجيوش بالغوطة من كل مكان وكثر العيث والنهب والفساد واخذت ذخائر الناس وقتلوا طائفة من اهل القرى وعم الاذى: ولم يعود احدا يستطيع الخروج من البلد وعادت الناس ينظرون من اسوار البلد الى ما حل بالجوانح البرانية مثل

1. Man. omet *طراز*. — 2. Lire *اطمأنان* ou *اطمأنان*. — 3. Man. اهلبوا. ce qui est une erreur du copiste: Nowairi man. arabe 1579, fol. 189 v° dit: اجتمع اهل دمشق بالجامع المعمور بدمشق في يوم السبت نامنه قال المورخ فلما قرى هذا الفرمان صاحت العوام وحمدوا الله ودعوا للملك غازان واكثروا الضجيج كما حبرت عادتهم وحدث للناس بذلك سكون واطمأنينة ثم استمر التتار بالمقصورة الى صلاة العصر فصلوا بها ثم توجهوا الى منازلهم وفي يوم الاحد باسع الشهر اغتسوا بعض الدماشقة بالقيصرية بسبب تحصيل الخيل والاعمال الارضيا بما النار من اهل القرى وعم الاذى: ولم يعود احدا يستطيع الخروج من البلد وعادت الناس ينظرون من اسوار البلد الى ما حل بالجوانح البرانية مثل

La lecture de cet acte se fit sur la tribune¹, dans la grande mosquée, la merveille de Damas, la ville bien gardée, le samedi, huitième jour du mois. L'historien a dit: Quand ce firman eut été lu, les gens s'exclamèrent; ils adressèrent leurs actions de grâces à Allah, et ils prièrent pour le roi Ghazan; ils firent un tapage énorme, suivant leur habitude. (Ce commandement de Ghazan) rendit aux gens le calme et la tranquillité. Ensuite, les Tatars² restèrent dans la *maksoura* jusqu'à la prière de l'après-midi; ils y firent les oraisons, puis ils s'en retournèrent à leurs campements³.

Le dimanche, neuvième jour de ce mois, plusieurs habitants de Damas s'occupèrent dans la *Kaïmariyya* d'acheter des chevaux⁴. Le lundi, dixième jour du mois⁵, les Tatars se rapprochèrent de la ville; leurs troupes cernèrent la Ghouta de tous les côtés, s'y livrant à toutes sortes d'excès, de pillages et d'actions infâmes; ils firent main basse sur les provisions des gens, ils tuèrent nombre d'habitants des villages, et toute la courée souffrit de leurs déprédations.

Persone ne pouvait sortir de la ville; les habitants de Damas contemplaient du haut de leurs murailles les pillages, les assassinats, les violations

1. Sur cette tribune, voir page 647. — 2. Isma'il, Mohammad, et leur suite. — 3. Au *al-Bostan az-Zahiri* Nowairi, man. arabe 1579, fol. 189 v°. — 4. Voir la note du texte. — 5. Ce jour-là, dit Nowairi *ibid.*, Ghazan vint camper dans la Ghouta.

العقبة والشاغور وقصر حجاج وحكر السماق من النهب والفساد وكسر الابواب وفي هذا اليوم اشتهر ان كبير منهم يمزون بظاهر البلد ويتوجهون الى ناحية الكسوة فظن الناس انهم مأمورون بالتوجه الى مصر* وفي اخر هذا اليوم وصل الامير سيف الدين قفجاق والامير سيف الدين بكتمر السلحدار الى البلد ونزلوا في الميدان وتكلموا في طريقهم مع ارجواش نائب القلعة واثاروا عليه بتسليم القلعة وقالوا له ان دماء المسلمين في عنقك فاجابهم ان دماء المسلمين في اعناقكم انتم لانكم كنتم السبب في هذا ولم يجيبهم الى ذلك* وفي بكرة يوم الثلاثاء حادى عشر ربيع الاخر ورد مثال من اسمعيل النائب

1. Il ne faudrait pas substituer ici le duel au pluriel; Moufazzal a copié mécaniquement Nowaïri, qui, parlant de Kiftchak, de Bektémour, et d'autres émirs, a naturellement employé la forme plurielle.

de domicile ¹, qui se produisaient dans les localités de la banlieue, telles qu'al-'Okaïba, ash-Shaghour ², Kasr Hadjdjadj ³, et Hikr as-soummak ⁴. Ce même jour, on vit clairement qu'un grand nombre des Tatars passaient devant la ville, et se dirigeaient du côté d'al-Kisva, et les gens pensèrent qu'ils avaient reçu l'ordre de marcher contre l'Égypte.

A la fin de la journée, arrivèrent à la ville, les émirs Saïf ad-Din Kiftchak et Saïf ad-Din Bektémour, le silahdar; ils vinrent camper dans le Maïdan, et dans leur chemin, ils engagèrent la conversation avec Ardjavash, gouverneur de la citadelle, auquel ils conseillèrent de la rendre (à Ghazan) ⁵; ils lui dirent: « La vie des Musulmans est entre tes mains — C'est vous qui êtes responsables de leur existence, leur répliqua Ardjavash, car c'est vous qui êtes la cause des événements qui se produisent », et il se refusa à obéir à leurs injonctions.

A l'aube du mardi, onzième jour du mois de Rabi' second, on reçut une

1. Litt. « les bris de porte ». — 2. Yakout, III, 236. — 3. Yakout, IV, 116. — 4. Littéralement « le champ enclos, où sont plantés des arbres soummak »: *hikr* est synonyme du mot حاكورة *hakoura*, qui désigne toute partie du sol à usage de la culture, ou de l'habitation, nettement distinguée par une haie, ou par une barrière, des parcelles des voisins. — 5. Quand Alam ad-Din Sindjar Ardjavash avait vu les officiers de Ghazan venir à Damas, pour lire le firman de leur maître dans la grande mosquée, il avait immédiatement fermé les portes de la citadelle, et il s'y était mis en état de défense. Lorsque Kiftchak, Bektémour et les autres غرجا émirs, qui avaient passé en Perse en même temps qu'eux, vinrent camper dans le Maïdan, ils passèrent auprès de la citadelle, et ils crièrent à Ardjavash de la livrer aux Mongols. L'émir leur adressa les pires injures (Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 189 v°).

وفيه من الجماعة الاعيان¹ يجتمعوا ويقفوا لارجواش ويحسنوا له تسليم القاعة ففعلوا ذلك فلم يجيبهم الى شيء وجرا² كلام كثير. ولما كان يوم الجمعة خطب الخطيب في الجامع ما سورته حسبما رسم له به من الدعاء في الخطبة للسultan الاعظم سلطان الاسلام والمسلمين مظفر الدين محمود غازان وصلى في المقصورة جماعة من المغل³. ولما كان عقيب الصلاة حضر الى المقصورة سيف الدين قفجاق وصعد هو والامير اسمعيل الى السدة واجتمع جماعة كثيرة من العالم تحت قبة النسر وذكر عبد العننى انعام الملك غازان ودعا له وامنوا الناس على ذلك. وقرئ عليهم تقايد الامير سيف الدين قفجاق بناية دمشق

1. Lire الاعيان. — 2. Lire جرى.

dépêche d'Ismaïl, lieutenant (de Ghazan)¹, enjoignant à l'assemblée des notables de se réunir, d'aller trouver Ardjavash, et de lui conseiller de rendre la citadelle². Ces gens firent ainsi, mais Ardjavash refusa de les écouter sur tous les points, et cela fut l'occasion de longues discussions.

Quand fut arrivé le vendredi, le prédicateur fit le prône dans la grande mosquée, d'après un protocole qui lui avait été donné par écrit, comme il lui avait été enjoint de le faire, en invoquant Allah dans le prône pour « le sultan auguste, sultan de l'Islam et des Musulmans, Monzaffar ad-Din Mahmoud Ghazan ». Un certain nombre de Mongols firent la prière dans la maksoura.

Après la prière, Saïf ad-Din Kiftchak vint dans la maksoura, et il monta, accompagné de l'émir Ismaïl, sur la tribune³; une grande affluëce de monde s'assembla sous la Coupole de l'Aigle. Abd al-Ghani célébra les vertus augustes de Ghazan: il pria pour lui, et les gens unirent leurs oraisons à la sienne.

On leur lut alors le diplôme conférant à l'émir Saïf ad-Din Kiftchak la charge de gouverneur de Damas, la bien gardée. Voici le texte du firman⁴

1. Et mieux, gouverneur à Damas, au nom de Ghazan. — 2. باسم العلماء والمسائخ. Ismaïl ordonna, dit Nowaïri man. arabe 1579, fol. 190 r°), aux gens de loi, aux religieux, aux notables, de se rendre à la citadelle, et de discuter de sa reddition avec le gouverneur — 3. سدة المرديين. « la tribune des muezzins », dit Nowaïri, man. arabe 1579, fol. 190 v°. — 4. Le protocole de ce firman est entièrement différent de celui qui a été publié par Quatremère, dans l'*Histoire des sultans mamlouks*, II, 2: il est bien certain qu'il n'y faut pas voir une invention de Moufazzal, qui n'a jamais été capable d'écrire deux lignes de cette prose savante. Il existe des divergences, dans le reste du texte, entre les deux firmans.

المحرّوسة نسخة فرمان تقليد الامير سيف الدين قفجاق البلاد الشامية بتقوى الله وميامن الملة المحمدية فرمان السلطان محمود غازان الحمد لله الذي جرد لنصر هذه الدولة القاهرة سيفاً ماضياً وانتضى لتأييدها من اوليائها قاضياً قاضياً¹ وارتضى لها من اصفياها من اصبح الملك عنه راضياً نحمده ونشكره على نعمته التي اورثتنا الممالك وجمعت² لنا النصر والفتح وما اشبه ذلك ونشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له شهادة تنيل النجاة وترفع الدرجات وبعد فان الله تعالى لما من علينا بالايمان وهدانا الى اشرف الاديان حمدناه وشكرناه على انه اضاف الى ملكنا الدنيا ملكنا الاخرة وجلل علينا حلل الدين الفاخرة وندرنا ان نعم الرعية بعدلنا ونشمل البرية بفضلنا وان لا نسمع بمظلوم

1. Man. قاضياً قاضياً.

d'investiture de l'émir Saïf ad-Din Kiftchak au gouvernement de la Syrie :

« Par la puissance d'Allah et par les félicités de la religion musulmane ! Commandement du sultan Mahmoud Ghazan. Louanges soient adressées à Allah, qui a tiré pour la défense de ce puissant empire un glaive qui transperce les poitrines; qui a dégainé, pour secourir ceux de ses fidèles qui y vivent, l'épée acérée, qui tranche irrévocablement les querelles des hommes, qui lui a choisi, parmi ceux de ses sujets qui y vivent pieusement, un prince dont la souveraineté l'a pleinement satisfait !

« Nous lui témoignons nos actions de grâce, et nous le remercions des bienfaits par lesquels les royautes nous sont échues en héritage, grâce auxquels le triomphe et la victoire se sont trouvés unis pour notre gloire, à toutes les autres faveurs dont nous avons été gratifié. Nous témoignons qu'il n'y a point d'autre divinité qu'Allah, l'unique, tel qu'aucune entité ne lui peut être associée, avec une ferveur qui assurera notre salut, et qui élèvera le stade de notre vie religieuse !

« Allah, qu'il soit exalté, nous a gratifié de la foi, et il nous a dirigé vers la plus noble des croyances; nous lui rendons grâce, et nous le remercions d'avoir ajouté à notre empire de ce bas monde notre royaume du monde futur¹, de nous avoir revêtu des robes glorieuses de la vraie religion. Nous avons formé le vœu de distribuer universellement notre justice sur tous les hommes², de répandre nos bienfaits sur toutes les contrées, de ne jamais

1. En lui permettant de se convertir à l'Islam, sans lequel Ghazan n'aurait jamais connu que le royaume terrestre. 2. Bien que convertis à l'Islam, les Mongols ne pouvaient se débarrasser du concept chinois suivant lequel le souverain de l'empire du Milieu doit la justice à tous les hommes qui vivent sous le ciel.

ألا صرنا ولا نطلع على مقهور إلا انتقدناه فلما اتصل بنا ما بعصر من المظالم ومن فيها من غاصب وظالم هاجرنا لنصرة الله تعالى ونصرة الدين وبادرنا لانقاذ من فيها من المسلمين وراسلناهم وانذرناهم وكاتبناهم وزجرناهم ووعظناهم فلم تنفع فيهم العظة وايقظناهم فلم يكن عندهم يقظة فلقيناهم بقوة الله تعالى فكسرناهم وقلعنا آثارهم وملكنا الله تعالى ارضهم وديارهم وتبعناهم الى الرمل وحطمانهم كما حطم سليمان وجنود وادى النمل فلم ينج منهم إلا الفريد ولا سلم إلا البريد فلما استقر تملكنا للبلاد وجب علينا

entendre parler d'un opprimé sans venir à son secours, de ne jamais apprendre qu'un homme est maltraité sans aller le délivrer.

« Quand nous apprîmes les actes d'iniquité qui se perpétrèrent en Égypte, quand nous sûmes quels tyrans et quels oppresseurs régnaient sur cette contrée, nous partîmes de nos États, avec l'aide d'Allah le très-haut et celle de la religion, et nous accourûmes pour délivrer les Musulmans qui vivent dans ce royaume.

« Nous leur envoyâmes des ambassadeurs pour leur montrer les dangers auxquels leur conduite les exposait; nous leur écrivîmes des lettres pour leur reprocher leurs actes, et pour les exhorter à changer de voie, mais nos exhortations n'eurent aucune influence sur eux; nous avons voulu les tirer (de la torpeur dans laquelle ils étaient plongés), mais il n'y a point de réveil possible pour de semblables gens.

« Alors, par la toute-puissance d'Allah, nous nous sommes rencontré avec eux, nous les avons mis en déroute, et nous avons fait disparaître de ce pays la trace de leur domination. Allah nous a investi de la souveraineté des terres sur lesquelles ils régnaient et de leur empire; nous les avons poursuivis jusqu'au désert de sable¹, nous les avons foulés sous nos pieds, comme Solaiman et ses troupes ont écrasé la vallée des fourmis². Il n'y eut que quelques isolés qui purent se sauver, et seul trouva le salut celui qui était monté sur un coursier rapide.

« Quand notre souveraineté fut définitivement établie sur ce pays, nous considérâmes comme un devoir de stricte observance de traiter avec la plus grande mansuétude les serviteurs d'Allah qui y font leur demeure. Nous portâmes notre réflexion sur le choix de l'officier que nous devions investir

1. Le *raml*, comme l'a magistralement expliqué Quatremère dans les *Mamlouks*, tome I, partie 1, page 20, est la plaine désertique qui s'étend à l'orient de l'Égypte, entre cette contrée, la Syrie et l'Arabie. — 2. Il s'agit ici d'une histoire célèbre qui est racontée dans le Coran.

حسن النظر في العباد فاحضرننا الفكر فيمن نقلده الامور وانعمنا النظر فيمن نقوض اليه
 مصالح الجمهور فاحترنا لها من يحفظ نظامها المستقيم ويقيم ما اناد من قوامها القويم
 بقول فيسمع مقاله ويفعل فتقتفى افعاله¹ يكون امره من امرنا وحكمه من حكمنا
 وطاعته من طاعتنا ومحبه² هي الطريق الى محبتنا فرأينا ان الجنا ب العالي الاوحدى
 المؤيدى الكفيلى المشيرى المجاهدى الاميرى الهامى النظامى السيفى ملك الامراء فى
 العالمين ظهير الملوك والسلطين قفجق³ هو المخصوص بهذه الصفات الجليلة والمحتوى
 على هذه المناقب الجميلة وأن له حرمة المهاجرة الى ابوابنا ووسيلة القصد الى ركابنا

1. Le firman publié par Quatremère porte *افعاله* *فتقتفى* *افعاله* *وبنقل* *بسمع* *مقاله* *ويفعل* *تقتفى* *افعاله* *ببقول*, ce qui revient à peu près au même. — 2. Ce nom est généralement écrit *قفجاق*; *قفجاقى*; *قفجاقى*; *قفجاقى*, sont des formes équivalentes.

de la charge¹ des affaires, et nous méditâmes longuement sur l'homme à qui il nous convenait de confier le gouvernement des peuples.

« Nous choisîmes à leur intention une personne qui maintienne dans leurs affaires un ordre inébranlable, qui redresse ce qui, dans les habitudes de leur vie, a subi les atteintes du mal, d'après ce qui est dit : « Sa parole a été entendue; il a agi, ses actes ont été conformes à ce qu'il avait dit », un homme dont l'ordre soit notre ordre, dont le commandement soit notre commandement², à qui l'on obéisse comme on nous obéit, dont l'amour soit le chemin pour parvenir au nôtre.

*fol. 115r. « Nous avons vu que Son Excellence Auguste, qui professe la doctrine de l'unité de l'Islamisme³, qui est gratifiée des secours du Ciel, qui a rempli les fonctions de vice-roi et celles de conseiller d'état, qui a combattu pour la défense de l'Islam, qui a le grade d'émir, dont la bravoure est indomptable, qui dirige avec ordre les affaires de l'empire, Saïf ad-Din, le roi des émirs dans les deux mondes, dont l'épée est le secours des rois et des sultans, Kitchak, qui est qualifié par ces attributs augustes, et qui réunit en sa personne toutes ces qualités précieuses, eut la noble inspiration de venir se réfugier à notre cour, et de chercher un asile auprès de notre étrier.

1. A partir d'ici, le texte du firman, tel qu'il est donné par Moufazzal, s'accorde à peu près avec celui du rescrit publié par Quatremère. — 2. Litt. : dont l'ordre procède de notre ordre, dont le commandement procède de notre commandement, etc. — 3. Il est difficile, pour ne pas dire impossible, de traduire ces titres d'une façon précise, quoiqu'ils aient une signification très nette, bien qu'ils ne soient pas de vagues épithètes. Il est matériellement impossible de rendre les allitérations un peu lourdes de ce document.

فعرقا له هذه الحرمة وقابلنا بهذه النعمة وراينا انه لهذا التصيب حفيظ مكين وعلى ما استحفظ قوى امين وانه يبلغنا الغرض من حفظ الرعايا فاقنناه مقامنا في العدل والقضاياء فلذلك رسنا ان نفوض اليه نيابة السلطنة الشريفة بالممالك الدمشقية والبلبكية والحصية والساحلية والحلبية والعجلونية والرجبية من العرش الى سلمية نيابة تامة عامة كاملة شاملة يؤتمر فيها بامرء ويندجر فيها بزجر ويطلع في اوامرء ونواهيء ولا يخرج احد عن حكمه ولا يعصيه له الامر التام والنظر العام وحسن التدبير وجميل التأثير والاحسان الشامل لاهل البلاد واستجلاب الغزاة والقواد وتأمين من يطلب الامان والطاعة والامتنان متفقاً في الاستخدام والتأمين مع ملك الامراء ناصر الدين فان اجتماع الاراء

« Nous lui avons su gré de cette inspiration, et nous l'avons accueilli avec la grâce que nous lui accordons aujourd'hui; nous avons vu qu'il saurait montrer dans ce poste éminent son zèle et sa fermeté, qu'il serait inébranlable et d'une fidélité absolue dans le gouvernement que nous lui confierons, qu'il exécuterait notre dessein de couvrir nos sujets de notre protection. C'est pourquoi nous l'avons nommé notre lieutenant pour gouverner nos peuples dans la justice, pour parer à tous les événements.

« Dans ce but, nous avons publié ce rescrit, par lequel nous lui conférons la vice-royauté auguste des pays de Damas, Ba'lbek, Homs, des rivages de la Palestine¹, d'Alep, 'Adjloun, Rabba, de al-'Arish à Salamiyya, la vice-royauté complète, générale, absolue, universelle, pour que tout y soit ordonné suivant son ordre, interdit d'après sa défense, pour que les sujets y obéissent ponctuellement à ses commandements et à ses prohibitions, pour que personne n'ait l'idée de se soustraire à son autorité et de lui désobéir.

« (Nous voulons qu'il jouisse) d'une autorité absolue, qu'il traite tous nos sujets avec bienveillance, qu'il administre heureusement, qu'il répande l'excellence de ses bienfaits et de sa générosité sur tous les hommes qui habitent cette contrée, qu'il s'attache l'affection des soldats vaillants et de leurs officiers, qu'il donne la sécurité à celui qui viendra lui demander la paix, lui offrir son obéissance et témoigner sa bonne volonté; (nous entendons) que, pour ce qui concerne la nomination aux grades militaires, et les mesures de son gouvernement, il s'accorde avec le roi des émirs, Nasir ad-Din, car l'accord des opinions est une bénédiction, et les efforts sont couronnés de succès lorsqu'ils sont unanimes, et tendent au même but.

1. Le Sahel, en arabe, comprenant l'arrière-territoire du rivage de la Méditerranée.

بركة والهمم تؤثر اذا كانت مشتركة* وكل من امانا فانه اماننا اجرنا على قلمهما ولسانها
 وقد * انعمنا عليه بالسيف والسنجق الشريف والكوس والبايزة الذهب² ورأس السبع ورسنا
 *fol. 115v. له بالف فارس من المغل يركبون لركوبه وينزلون لنزوله وليكونوا تحت حكمه رفعة لقدره
 وتنويها باسمه* وسبيل الامراء والمقدمين وامراء العربان والترکمان والاکراد والدواوين
 والصدور والاعيان والجمهور ان³ يتحققون⁴ انه نائبنا في السلطنة الشريفة وان له هذه
 المنزلة المنيفة وليطيعوه طاعة ترضهم لديه وتقرهم اليه ويحصل لهم بها رضا عنهم واقباله
 عليهم وقربهم منه ويلزموا عنده الادب في الخدمة كما يجب وليكونوا معه في الطاعة
 والموافقة على ما يجب* وعلى ملك الامراء سيف الدين بتقوى الله في احكامه

1. Man. أدمع. — 2. Lire الذهب. — 3. Le man. omet ان. — 4. Lire تتحققوا.

« Tous ceux auxquels nous accorderons notre protection, nous la leur
 *fol. 115v. ferons parvenir par la plume et par la parole de ces deux officiers. Nous
 avons gratifié (Saïf ad-Din Kiftchak) du sabre, de l'étendard auguste, du
 tambour, de la païza¹ d'or à tête de lion; nous l'avons nommé au comman-
 dement de mille cavaliers mongols qui chevaucheront à ses côtés, et qui
 mettront pied à terre quand il descendra de sa monture, qui seront à ses
 ordres pour honorer sa puissance, et pour la manifester en son nom.

« Les généraux, les officiers, les chefs des Arabes, des Turkomans et des
 Kurdes, les fonctionnaires de l'administration, les grands personnages de
 l'Etat, les notables, tout le monde, sans exception, doit reconnaître que
 (Kiftchak) est notre lieutenant dans la souveraineté auguste, et qu'il possède
 ce grade éminent; ils doivent lui obéir avec une soumission qui leur donne
 accès auprès de sa personne, et les laisse jouir de son intimité, qui attire sur
 eux sa satisfaction de leur conduite, et leur procure sa bienveillance et sa
 familiarité; ils sont tenus de s'acquitter envers lui des règles de service
 qu'ils lui doivent, comme il leur sied, de lui témoigner leur obéissance et
 leur volonté d'agir conformément à ses ordres, comme il leur convient de
 le faire.

« Le roi des émirs, Saïf ad-Din, de son côté, doit ressentir la crainte
 d'Allah dans ses commandements, redouter sa colère dans ce qu'il abolira

1. *Païza* est la transcription du chinois *paï-tzeu* « décoration, médaille ». Les *païza*
 étaient, suivant les grades, des tablettes en or, en argent, ou en cuivre, portant une ins-
 cription écrite en langue et en caractères mongols, avec une tête de lion. Ces insignes
 étaient la marque tangible de l'autorité qui avait été conférée à ceux qui les avaient
 reçus.

وخشبه في سخطه وإبرامه وعظيم الشرع وحكامه وتنفيذ افضية كل قاض على قول امامه ولبعثه الجلوس على العدل والانصاف واخذ حق المشروف من الاشراف وليقيم الحدود والتقصاص على كل من وجبت عليه وليكف الكف العادية¹ عن كل من يتعدى اليه وقد تقدم للامير المذكور من الآثار الجميلة في الشام المحروس ما تشوقت اليه الاعين وتاقت اليه النفوس وقد ردّ الله سبحانه اليهم ردًا جميلًا فيمكن بمصالح الدولة ومصالح الرعية كفيلا والله تعالى يجعل له الى الخير سبيلًا ويوضح له الى مرضى الله ومراسينا دليلًا بسنة وكرمه والحمد لله رب العالمين² قال المؤرخ فلما فرغوا من قراءة فرمان نشروا عليه الذهب والفضة وفرح الناس بتولية قفجق عليهم فلما انه يرفق بهم قال ثم

1. Lire plutôt العادبة كف، وليكف، quoique la forme du texte soit correcte. — 2. Lire عليهم.

et dans ce qu'il maintiendra: il faut qu'il honore la loi religieuse et ceux qui en rendent les sentences; il fera exécuter les décisions de chaque kadi suivant la doctrine de son imam¹; il tiendra fréquemment des audiences pour y juger suivant la justice et suivant l'équité, pour forcer les nobles à rendre aux prolétaires ce qui est leur dû; il fera peser les châtements et les représailles sur tous ceux qui les auront mérités; il détournera la main de l'hostilité de tous ceux qui viendront vers lui.

« L'émir surnommé a précédemment accompli à Damas, la bien gardée, des actes méritoires², qui lui ont assuré l'affection des foules, et qui lui ont gagné le cœur des hommes. Allah, qu'il soit glorifié, leur a fait la grâce de le leur rendre (en qualité de gouverneur); qu'il veille attentivement aux affaires de l'Etat comme à celles de nos sujets; qu'Allah lui trace la voie qui le conduira au bien, qui lui assurera ses satisfactions, ainsi que les nôtres, qui seront la preuve de sa grâce et de son élection. Louanges soient rendues à Allah, le maître des mondes! »

L'historien a dit: Quand on eut fini de lire ce firman, on repandit sur les assistants des pièces d'or et d'argent³. Les gens se réjouirent de la nomination de Kiftchak aux fonctions de gouverneur de Damas, dans l'idée qu'il les traiterait avec douceur. Il a dit: Ensuite, Ghazan écrivit en faveur de l'émir

1. C'est-à-dire qu'il devait faire exécuter les sentences des kadis suivant le rite auquel ils appartenaient: suivant le rite hanafite, si la sentence avait été rendue à l'audience d'un juge hanafite, suivant le rite shafite, si le kadi appartenait à la secte shafite. — 2. Quand Kiftchak y résidait en qualité d'officier du sultan mamlouk du Caire, avant de passer à Lennemi. — 3. در على الناس الذهب والفضة, dit Nowari, fol. 190 v.

انّ قازان كتب للامير سيف الدين بكتسر السلحدار تقليد¹ ان يفوض اليه نيابة السلطنة الشريفة بالممالك الحلبيّة والحمويّة وشيزر وانطاكية وبغراس وسائر الحصون والاعمال الفراتيّة وقلة الروم وبهنا وما اضيف اليها من الاعمال والشغور وذلك في شهر جمادى الاخر من هذه السنة ثمّ اّته كتب عدّة فرمانات الى البلاد وارسلها* قال المؤرّخ ثمّ ذكر القاضي جلال الدين اّته اجتمع بالامير سيف الدين قفجاق فشكا اليه ما هو فيه من التعب ومداراة التتار² وانه يريد لاجل التقليد الفى دينار سريعاً فقال له جلال الدين عندى فرس وبغلة احملهم اليك تستعين بهم فقال الخيل والبغال لهم ليس لكم فيهم مائة واما يطلبون الذهب* ثمّ نزل شيخ الشيوخ بالمدرسة العادلية في يوم الجمعة المذكور

1. Lire تقليداً. — 2. Lire ومداراة التتار « il se plaignit des vexations et de la fourberie des Tatars ».

* fol. 116r Saïf ad-Din Bektémour, le silahdar, un diplôme par lequel il lui conférait la lieutenance de la souveraineté auguste dans les royaumes d'Alep, de Hamah, de Shaizar, d'Antioche, de Baghras, sur toutes les forteresses et les districts de l'Euphrate, sur Kal'at ar-Roum, Bahasna, les districts et les villes frontières qui en dépendaient, et cela au mois de Djoumada second de cette année¹. Puis, il écrivit plusieurs firmans pour les différentes contrées, et il les envoya à leurs destinataires.

L'historien a dit : Le kadi Djalal ad-Din a raconté qu'il alla rendre visite à l'émir Saïf ad-Din Kiftehak; l'émir se plaignit à lui des vexations qu'il endurait et de la dissimulation des Tatars; il ajouta qu'il voulait immédiatement deux mille dinars à cause du diplôme d'investiture². Djalal ad-Din lui dit : « J'ai une jument et une mule; je vais te les amener, et tu en tireras le parti que tu voudras. » L'émir lui répliqua : « Les Mongols ont des chevaux et des mules, ce n'est pas par ce moyen que vous arriverez à les contenter, car ce qu'ils veulent, c'est uniquement de l'or³. »

Le grand shakh⁴ se rendit ensuite au collège al-'Adiliyya, en ce même

1. D'après Nowairi, lorsque Ghazan rentra en Perse, il nomma Bektémour à la vice-royauté d'Alep, Homs et Hamah; Faris ad-Din Hbëki à celle de Safad, Tarabolos, et des pays du Sahel, ce qui est assez différent (fol. 192 v°). — 2. Le kadi était allé rendre visite au gouverneur pour le féliciter de sa nomination, et c'est alors que Saïf ad-Din lui demanda de réunir 2000 dinars parmi ses administrés, pour les envoyer en cadeau à Ghazan, ou pour les distribuer aux officiers et aux soldats mongols dans Damas occupée. — 3. Toute cette partie manque dans Nowairi. — 4. Nowairi nomme ce personnage Nizam ad-Din Mahmoud ibn 'Ali ash-Shabani man. arabe 1579, fol. 190 v°.

واحضرا اليه ضيافة واطهر العتب على اهل البلد لكون انهم لم يترددون¹ اليه وادعى انه يصلح امرهم وينفق معهم على ما يعود نفعه في امر القلعة فذكر له بعض الحاضرين ان الامير سيف الدين قمنجق هو يخبر امر القلعة فكان جوابه ان خمس مائة من قجاج² ما يكونوا في فص خاتمي وظهر منه تعظيما كثيرا لنفسه³ ثم ان التتار طاعوا الى جبل الصالحية وفعلوا فيه من القبائح ما يطول الشرح في تعداده من النهب والخراب والسبي ولم يتعدر عليهم فيه مكانا⁴ مما اضررت عنه لطول شرحه فخرج الشيخ تقي الدين ابن التيمية الى عند شيخ الشيوخ وصحبه جماعة من اهل البلد وشكوا اليه الحال

1. Lire *احضرت*, comme dans la chronique de Nowari. — 2. Cette forme vulgaire est pour *لابهم*. — 3. Lire *بترددوا*. — 4. Lire *مكائ*. — 5. Lire *السمية*.

jour de vendredi; on lui offrit un dîner; il blâma ouvertement les habitants de Damas de ne pas avoir recours à ses offices, prétendant qu'il arrangerait leurs affaires, et qu'il se prodiguerait pour leur être utile dans la question de la citadelle. L'un des assistants lui dit que l'émir Saïf ad-Din savait très bien ce qu'il convenait de faire au sujet de la forteresse¹; le shaïkh répondit: « Cinq cents numéros d'un Kiftchak ne tiennent pas dans le chaton² de ma bague³ », et il témoigna la très haute estime qu'il ressentait pour sa propre personne.

Ensuite, les Tatars escaladèrent la montagne de Salihyya; ils y commirent toutes sortes d'horreurs, qu'il serait trop long de narrer par le menu, en énumérant les pillages, les ruines, les prisonniers qu'ils y firent; aucune localité n'échappa à leurs déprédations; mais je passe leur nom sous silence par suite des longueurs, où leur détail m'entraînerait. Le shaïkh Taki ad-Din ibn at-Taïmiyya alla trouver le grand shaïkh, accompagné d'un groupe d'habitants de Damas, et ils se plainquirent amèrement des malheurs qui avaient fondu sur les gens de ces localités; le grand shaïkh partit alors pour se rendre vers eux³, le mardi, au milieu du jour.

1. La forteresse de Damas résistait toujours, et le général qui y commandait ne voulait pas la rendre aux Mongols. Les habitants de Damas craignaient évidemment que les Mongols ne prissent leur ville comme otage, pour forcer le gouverneur à rendre la citadelle, ou simplement que le siège de la forteresse par les Mongols occupant Damas ne causât des dégâts considérables dans la capitale syrienne. — 2. Sur ce sens de *ح*, voir Dozy, II, 564; c'est ainsi que l'on dit qu'il y a plus de science dans le petit doigt d'une personne que dans tout l'individu d'une autre. — 3. Le grand shaïkh (Nowari, *ibid.*, folio 191 recto) partit avec une troupe de gens armés, chassa les Tatars de la montagne de Salihyya, dont les habitants descendirent à Damas dans un état pitoyable.

فخرج اليهم في يوم الثلاثاء وسط النهار* فلما سمعوا به انه التتار هربوا بعد ان اخبروا جبل الصالحية وسبوا اولادهم وبناتهم ونساءهم وجرت امور تقشعر لهولها الابدان اخبرت عنها لهولها في الاسماع ثم اُتهم احرقوا في دمشق نفسها عدّة اماكن بجوار القلعة بسبب حصار القلعة ونزلوا التتار في باب البريد والجامع وشربوا فيه الخمر وفجروا بحريم الناس وفعلوا كلّ فاحشة من العظائم فلا حول ولا قوّة الا بالله العلي العظيم* واخذ من دمشق تقدير عشرة الاف فرس ثم قترروا عليهم الاموال فقترروا على سوق الحواصين مائة الف وثلاثين الف درهم وعلى الرماحين مائة الف درهم وعلى سوق على مائة الف درهم وعلى النحاسين ستين الف درهم وعلى قيسارية الشرب مائة الف درهم حتى وصل الامر الى سوق الذهبيين مع صغره وقلة اهله فقترر عليه الف وخمس مائة درهم* وعلى اكابر

1. Le manuscrit omet .اند.

Quand (les habitants de Damas) apprirent de sa bouche que les Tatars s'étaient enfuis, après avoir saccagé la montagne de Salihyya, qu'ils avaient réduit en esclavage leurs fils, leurs filles et leurs femmes¹, il arriva des choses qui font courir un frisson d'horreur dans tout le corps, et dont je me refuse à raconter les horreurs inouïes.

Ensuite, les Tatars incendièrent, dans Damas même, plusieurs endroits voisins de la citadelle, de manière à pouvoir en faire le siège²; ils établirent leurs campements à la porte de la Poste³, et dans la grande mosquée (des Omayyades), où ils burent du vin, dans laquelle ils attentèrent à la vertu des femmes de la ville, et ils commirent toutes sortes de péchés inexpiables. Il n'y a de force et de puissance qu'en Allah, le sublime, le grand!

Les Tatars enlevèrent à Damas environ⁴ dix mille chevaux; puis ils fixèrent un impôt de guerre que durent payer les habitants; ils fixèrent pour le marché des vendeurs de palmes⁵ la somme de cent trente mille dirhams, pour le marché des fabricants de lances⁶, cent mille dirhams, pour le marché d'Ali, cent mille dirhams, pour le marché des fabricants d'objets en cuivre, soixante mille dirhams, à la halle au vin, cent mille dirhams; ils arrivèrent ainsi au marché des orfèvres, qui était très peu important, et où il y avait peu d'artisans; il fut imposé pour quinze cents dirhams.

Les gens riches de Damas furent taxés d'une indemnité de guerre de trois

1. Les habitants de Damas avaient des parents à Salihyya et dans la montagne qui domine cette localité. — 2. Pour installer leurs machines. — 3. Bab al-Barid. — 4. *Takdir*, dans cette langue, signifie « une quantité approximative de... » — 5. Souk al-khavvasin. — 6. Souk ar-rammahin.

البلد كعلمه بمائة الف دينار وجيئت من حساب¹ اربع مائة الف درهم ورسم على اهل
 البلد طائفة من المغل والزموهم بالمبيت في المشهد الجديد بالجامع وفيه كان الاستخلاص
 ومعهوا الناس ممن يدحل عليهم وامر بعصير ابن شقير ووعد بذلك ابن منجا وابن
 القلاسي وغيرهم. وعادوا المغل يضربون الناس على ظهورهم ويمسكون اكمامهم وفعل
 ذلك بابن صحرى القاضى وكثر النهب في البلد وعظم الامر وتساقوا من الاسطحة وكسروا
 الابواب وكان ذلك في يوم الجمعة ثامن وعشرين الشهر لا سيما وقت الصلاة وتهاربت الناس
 من سطح الى سطح ووقعوا وتكسرت ايديهم وارجلهم وجبى على الرؤوس وعلى الدور وكان
 المطلوب شئ كبير² لا تحمله البلدة. ففسر الامر على الناس جدا وكان متولى الطلب

1. Il faudrait *الحساب* ou *الحساب*. — 2. Lire *كبيراً*.

cent mille dinars, mais il ne fut perçu sur cette somme que quatre cent mille dirhams; un détachement de Mongols fut commandé pour surveiller les habitants de Damas; ils forcèrent les gens¹ à passer la nuit dans le Mashhad Neuf, dans la grande mosquée; ce fut là qu'on leur extorqua (les sommes qu'ils versèrent). Les Mongols empêchèrent qu'on eût accès auprès des prisonniers; ils frappèrent d'une amende Asir ibn Shoukaïr, et ils menacèrent d'un semblable traitement Ibn Mandja, Ibn al-Kalanisi, et d'autres personnes.

Les Mongols se mirent à poursuivre les gens, en les frappant à coups de bâton dans le dos, et à les dévaliser, en les dépouillant de ce qu'ils cachaient dans leurs manches; ils agirent ainsi à l'égard du kadi Ibn Sasari; ils pillèrent tout dans la ville, et ce fut une catastrophe épouvantable; ils escaladèrent les terrasses, et brisèrent les portes. Cela se passa surtout le vendredi vingt-huit de ce mois, à l'heure de la prière; les gens s'enfuirent de terrasse en terrasse, tombèrent à terre, et se brisèrent les bras et les jambes. Les vainqueurs imposèrent une capitation aux notables et aux hôtels particuliers; leurs exigences furent énormes, et la ville n'y put faire face.

Cela fut une terrible calamité pour les habitants de Damas. Les personnages chargés de prélever l'impôt de guerre furent Sali ad-Din as-Sindjari, Ala ad-Din, grand-maitre de la maison² de Kiptchak, et les deux fils du

1. Les gens qui avaient été condamnés à verser l'impôt de guerre; le Mashhad Neuf, dans la mosquée des Omayyades, était loin d'être assez grand pour contenir tous les habitants de Damas, et il n'y pouvait tenir qu'un certain nombre d'otages. — 2. Ostaddar.

الصفى السنجارى وعلاء الدين استاددار قبجاق وابناى¹ الشيخ على الحريرى وعملوا الشعراء فى ذلك اشعاراً كثيرة وقصائد عدّة* ذكر رجوع الملك غازان الى بلاده* فلما كان يوم الجمعة ثانى عشر جمادى الاول عزم غازان على الرجوع الى بلاده وانه يترك نائباً وعسكراً من التتار بالشأم ورحل وقل التتار من حول البلد واليزك حول القلعة بحاله بسبب القلعة وكان الحصار ظاهر البلد على القلعة ومن القلعة يرمون بالمجانق الحجارة الكبيرة ولما رحل قازان ترك بهاء الدين قطلوشاه نائب السلطنة مع جمع كبير* ورسم*^{101.117v} يوم السبت باخلاء المدرسة العادليّة ووقف التتار على بابها فخرج اهلها وبقي كل من خرج فتشوهوا يأخذوا ما يختاروا² منه واحرقوا جامع العقبة وعادت النار تعمل فيه ايتاما وسقطت منارته* وفى يوم الجمعة تاسع عشر الشهر قرئ كتاباً³ بتولية ناصر الدين ابن

1. Lire ابناى, au duel, voir page 659. — 2. Il faudrait ما يختاروا. — 3. Il faut فرووا كتاباً ou قرئ كتاباً.

shāikh 'Alī al-Harīrī. Les poètes composèrent sur ces événements beaucoup de poésies, et ils rimèrent des odes nombreuses.

Histoire de la rentrée du roi Ghazan dans ses états. Quand l'on fut arrivé au vendredi, douzième jour de Djoumada premier, Ghazan se décida à rentrer dans son royaume, en laissant à Damas un vice-roi et un corps d'armée de Tatars. Il partit, et le nombre des Tatars diminua autour de la ville, le front avancé se trouvant toujours dans son même état, à l'entour de la citadelle, occupé à son investissement. Le siège se poursuivait en dehors de la ville contre la forteresse, dont la garnison se défendait en lançant des pierres énormes à l'aide de balistes. Lorsque Ghazan se mit en route, il laissa Baha ad-Din Koutloushah¹, en qualité de gouverneur avec une forte garnison.

^{101.117v} Le samedi, on publia l'ordre d'évacuer le collège al-'Adiliyya; les Tatars vinrent camper à sa porte, et les gens qui demeuraient dans le collège en sortirent. Tous ceux qui le quittèrent furent pris en surveillance; les Tatars les fouillèrent, et ils leur confisquèrent ce qui se trouva à leur convenance. Ils mirent le feu à la grande mosquée al-'Akabiyya, dans laquelle l'incendie exerça ses ravages durant plusieurs jours, et dont le minaret s'écrouta.

Le vendredi, dix-neuvième jour de ce mois, on lut un rescrit investissant Nasir ad-Din ibn Djalal ad-Din des fonctions d'inspecteur des administrations à Damas. Le dimanche vingt et un du mois, les Tatars incendièrent le col-

1. Koutloushah, pour Koutloughshah « le roi fortuné », hybride persan-turc, avec la chute régulière du *gh* final du mot turk *kout-lough*.

جلال الدين شاد الشام ولما كان يوم الاحد الحادى والعشرين من الشهر احرقوا المدرسة العادلية واحترقت فيها الكتب التى كانت بها فلما راوا اهل الظاهرية ذلك انتقلوا منها وعادوا يرمون قماشهم من السطح ومن سطح حمام اسد الدين وحمام العتيقى وينزلون من هناك بسلم خشب ولا يخرجون من الباب خوفا من البركيّة، واما باب البريد فما عاد يعرف ما حوله من الاماكن واما دار السعادة فخرت جملة كافية، ولم يزل الحال مستمرا الى يوم الثلاثاء توجه ايضا قتلوشاد وخرج قبجق لوداعه وفي اثناء هذا اليوم دقت البشائر بالقلعة وهرت التتار في ليلة الاربعاء وفي يوم الاربعاء قطعت احشاب المجانيق واشتد الطلب على من كان يلوذ بالتتار وحمل القمى² وغيره الى القلعة وطلب ابنا الشيخ

1. Lire مستمرا. — 2. Man. القمى.

lège al-'Adiliyya, et les livres qui s'y trouvaient y furent la proie des flammes; lorsque les pensionnaires du collège az-Zahiriyya virent ce qui se passait, ils se mirent en devoir de déménager; ils lancèrent leurs vêtements de la terrasse de leur collège (dans la rue), de la terrasse du Hammam de Asad ad-Din¹ et du Hammam al-'Akiki; ils descendirent de ces terrasses par un escalier de bois, et ils ne sortirent pas par la porte, dans la crainte qu'ils éprouvaient de se heurter aux postes (de Tatars qui patrouillaient)².

Quant à la porte Bab al-Barid³, on n'entendit plus jamais parler des maisons qui s'élevaient dans ses alentours⁴; la porte Bab as-Sa'adat⁵ fut entièrement détruite.

La situation ne se modifia point, et elle demeura dans cet état jusqu'au mardi. Alors, Koutlousah décampa aussi, et Kiptchak sortit de Damas pour lui faire ses adieux; au milieu de ce jour, on battit les tambours dans la citadelle en signe de réjouissance, et, durant la nuit du mercredi, les Tatars prirent la fuite. Le mercredi, on coupa (à coups de hache) les charpentes des catapultes, et l'on se mit à rechercher avec ardeur tous ceux qui avaient pactisé avec les Tatars. Al-Koummi, et d'autres individus furent conduits à la forteresse: on arrêta les deux fils du shaikh al-Hariri, et ils furent mis à l'ombre.

1. Les bains construits par Asad ad-Din: il est clair que le collège az-Zahiriyya était contigu à ces deux bains, et que l'on passait d'une terrasse à l'autre. — 2. بركيّة est le pluriel de بركى, adjectif dérivé par suffixation arabe du turk *yuzelek* يوزلك.

3. « La porte de la Poste », celle par laquelle arrivait la poste impériale du Caire à Damas. — 4. Les maisons étaient bâties contre les murailles de la ville, au long du mur de front de la place, comme celles qui s'élevaient autour des cathedrales: l'auteur veut dire que les Mongols les détruisirent pour le siège de la citadelle. — 5. « La porte de la Félicité ».

الحريري فاختفيا* وفي ذلك اليوم نودي بالبلد طيبوا قلوبكم وافتحوا دكاكينكم وتهيؤوا¹ لملتقاء سلطان الشام سيف الدين قبچاق بالشموع وفي المناداة ايضا قد دفع الله عنكم العدو المخذول فتعجب الناس من ذلك* وحكى الشيخ علم الدين البورالى قال اجتمعت بالشيخ تقى الدين بن التيمية* فذكر انه اجتمع بشهاب الدين قطلوشاه وذكر له *fol. 118 r.* انه من اولاد جنكيز خان وانه اجرود ولا شعرة بوجهه اصلا وانه في ذلك العهد له من العمر اثنين وخمسين² سنة وانه ذكر له ان جنكيز خان جدّه كان مسلما* وكل من خرج عن ذريته وعن طاعته فهو خارجي* وذكر ايضا اجتماعه بالملك غازان وبالوزيرين

1. On attendrait plus correctement la forme اجرودى. — 2. Lire اثنتان وخمسون.
— 3. Lire مسلما.

Ce même jour, on proclama par la ville : « Réjouissez vos cœurs; ouvrez vos boutiques; préparez-vous à recevoir dans vos murs le sultan de la Syrie, Saïf ad-Din Kiptchak¹, en illuminant vos maisons avec des bougies. » On lisait également dans la proclamation : « Allah a éloigné de vous l'ennemi qu'il a déçu dans ses espérances. » Les habitants ressentirent une joie extrême de ces événements.

fol. 118 r. Le shaïkh 'Alam ad-Din al-Bourali a raconté ceci : « J'eus une entrevue avec le shaïkh Taki ad-Din ibn at-Taïmiyya, lequel me narra qu'il avait obtenu une audience de Shihab ad-Din Khoutloushah. Ce général lui dit qu'il était un descendant de Tchinkiz-Khan; c'était un homme au visage glabre, qui n'avait jamais eu un poil sur la figure²; il comptait à cette époque cinquante-deux ans. (Khoutloushah) raconta à (Taki ad-Din) que son ancêtre, Tchinkiz-Khan, était musulman³; il lui dit que tout homme qui refusait d'obéir à ses descendants était un insurgé⁴.

Le shaïkh raconta également qu'il avait été admis en la présence du roi Ghazan, et qu'il avait eu un entretien avec les deux vizirs, Saïd ad-Din et Rashid ad-Daulah⁵, vizir et médecin, avec le sharif Kotb ad-Din, inspecteur

1. Saïf ad-Din Kiptchak, qui avait été gouverneur au nom du sultan d'Égypte, puis au nom du prince de Perse, voulait refaire le coup de Soukor al-Ashkar, en se proclamant souverain indépendant à Damas. C'était tenter un jeu impossible entre les deux puissances du Caire et de Tarris. — 2. Ce qui est l'une des caractéristiques essentielles des races turke et mongole. — 3. Ce qui était une absurdité intégrale. — 4. Telle était, en effet, la théorie des Mongols, qui se prétendaient envoyés par le Ciel bleu, pour exercer la souveraineté sur les hommes. — 5. L'auteur de la chronique générale intitulée *Djam' at-tawarikh*, dont la partie essentielle est l'histoire des Mongols.

سعد الدين ورشيد الدولة¹ الوزير المتطّيب والشريف قطب الدين ناظر الخزانة وكتابه صدر الدين والتجيب الكحال اليهودي وشيخ الشيوخ نظام الدين محمود وأصيل الدين ابن النصير الطّوسى ناظر الاوقاف وذكر انه رأى عند قطلوشاه صاحب سيس وهو اشقركت² اللحية ومعه طائفة قليلة وذكر ان سفر قطلوشاه كان ظهر يوم الثلاثاء الثالث والعشرين من الشهر وكان اجتماعه هؤلاء بسبب الاسرى وذكر انهم يكتبون في جميع فرامينهم بقوة الله تعالى وبما من الملة المحمدية. وذكر انه اجتمع بشخص منهم فيه دين وسكون وصلاة حسنة فسأله ما السبب في خروجك وقتالك المساميين قال افتانا شيخنا

1. Le manuscrit porte « سعد الدين ورشيد الدولة » avec le vizir, fils de Sa'd ad-Din et Rashid ad-Daula », ce qui est une erreur manifeste du copiste. — 2. Lire اشقرت.

du trésor, avec le secrétaire des commandements de Ghazan, Sadr ad-Din, avec Nadjib ad-Daula al-Kahhal al-Yahoudi¹, avec le shaikh des shaikhs, Nizam ad-Din Mahmoud, avec Asil ad-Din (az-Zauzani), fils de Nasir ad-Din at-Tousi, inspecteur des fondations pieuses. Le shaikh 'Alam ad-Din al-Bourali raconta qu'il vit auprès de Khontloushah le souverain du pays de Sis, lequel avait la barbe rousse; ce prince était accompagné d'une suite peu nombreuse.

Le shaikh a rapporté que ce fut à midi, le mardi, vingt-troisième jour de ce mois, que Khontloushah quitta Damas. Il avait eu des entrevues avec ces personnages au sujet des prisonniers; il a raconté que les Tatars écrivaient en tête de tous leurs reserits : « Par la puissance d'Allah, le très-haut, et par les bénédictions de la religion musulmane. »

Il a également raconté qu'il se rencontra avec un Tatar qui avait de la religion, qui était un homme d'un caractère paisible, et heureusement doué : « Je le questionnai, dit al-Bourali : « Quel motif avais-tu de venir nous attaquer, et de tuer les Musulmans? — Notre shaikh, me répondit-il. « nous a juridiquement ordonné de saccager la Syrie, et de nous emparer des propriétés de ses habitants, parce qu'ils ne font leurs oraisons que lors-

1. Comme l'indique son nom, cet individu était un médecin juif, spécialiste des maladies des yeux, attaché à la personne du prince de Perse, comme Rashid ad-Din, qui était aussi un médecin juif, mais qui faisait de la médecine générale; officiellement, Nadjib et Rashid étaient convertis, on ne sait jusqu'à quel point, à l'Islam. Sur tous ces personnages, et leurs intrigues répugnantes, voir *l'Introduction à l'histoire des Mongols*, 1910, 48 et ssq.

بتخريب الشام واخذ اموالهم لانهم لا يصلون الا بالاجرة ولا يأذنون الا بالاجرة ولا يتفقون الا لذلك * وذكر وجيه الدين ابن منجا وابن المقطبة¹ انه هلك لكل منهما مائة وخمسين² الف درهم وذكر الوجيه ابن منجا ان الذي³ حمل الى خزانه * غازان *fol.118v* ثلاثة الف الف وستمائة الف درهم سوى ما لحق ذلك من التراسيم والبراطيل وما استخرج لغيره من الامراء والوزراء وغير ذلك فان الصفى السنجارى استخرج لنفسه ثمان مائة الف درهم وحصل لشيخ الشيوخ ستمائة الف درهم ولاصيل الدين مائتي⁴ الف درهم وللأمير اسمعيل مائتي⁴ الف درهم وللوزير نحو من اربع مائة الف درهم خارجا عن جماعة اخر * وفي يوم الخميس حادى وعشرين الشهر عاد سيف الدين قفجاق من

1. Ms. المعطد « le fils de la raccommodeuse d'habits ». — 2. Lire خمسون. — 3. On attendrait plutôt ما. — 4. Lire مائتا.

« qu'on les paie pour cela faire, parce que le elergé n'y appelle les fidèles à la « prière que pour de l'argent, parce que les gens ne s'y livrent à l'étude de « la jurisprudence que pour en tirer de la monnaie ».

Wadjih ad-Din ibn Mandja¹ et Ibn al-Moukatiba ont témoigné que chacun d'eux perdit (dans cette conjoncture) cent cinquante mille dirhams. Wadjih ad-Din ibn Mandja a raconté que la somme qui fut portée au trésor de Ghazan² s'élevait à trois millions et six cent mille dirhams, sans compter ce qu'il y faut ajouter pour les impositions, pour les pots-de-vin, et ce qui fut prélevé pour chacun des émirs, des vizirs, et pour le compte d'autres gens. Sali ad-Din as-Sindjari se fit en effet payer huit cent mille dirhams; le shaïkh des shaïkhs reçut de la sorte six cent mille dirhams, Asil ad-Din (fils de Nasir ad-Din at-Tousi), deux cent mille dirhams, l'émir Isma'il³, deux cent mille également, le vizir⁴, à peu près quatre cent mille, sans compter ce qui fut versé aux autres.

Le jeudi, vingt et unième jour du mois, Saif ad-Din Kiftchak s'en revint, après avoir fait ses adieux à Khoutloushah; il entra dans Damas par la porte Bab Sharki⁵, et il sortit par la porte Bab al-Djabiya⁶, que l'on avait ouvertes à son intention; il alla s'installer au al-Kasr al-Ablak. Le ven-

1. Il a été question un peu plus haut de ce personnage sous le nom d'Ibn Mandja. — 2. Comme contribution de guerre. — 3. Qui avait été commandant de place à Damas. — 4. Il s'agit vraisemblablement ici de Rashid ad-Din, qui ne s'oubliait point quand il était question de numéraire. — 5. Lire Bab al-Shark, ou al-Bab al-sharki « la porte de l'Orient », ou « la porte orientale »; Bab Sharki, dit également Nowari (*ibid.*, fol. 193 recto). — 6. « La porte du château d'eau ».

وداع قطلوشاد ودخل¹ من باب شرقي² وخرج من باب الجابية فتحوهما بسية ثم نزل بالتقصر الابلق وفي يوم الجمعة نودي في البلد ان يخرجوا الناس الى بلادهم وضياعهم وكان قبل ذلك نودي ان لا يغزّر احدًا³ بنفسه؛ وغلّت الاسعار بدمشق ووصل القمح كل غرارة بثلاث مائة وستين درهما⁴ والشعير الى مائة واربعين درهما⁵ الغرارة والخبز كل رطل بدرهمين ونصف نقرة وما اشبه ذلك من الغلال في سائر الاضفاف⁶ وفي تاسع وعشرين جمادى الاول دخل الامير سيف الدين قفجاق والجماعة الذين معه الى البلد ونزلوا تحت مأذنة فيروز بدار بهادر رأس نوبة ودار المطروحي وامتألت تلك الناحية بهم والامير يحيى⁷ بدار طوغان داخل باب توما ونودي آخر النهار يا اهل القرى والضياع اخرجوا

1. Lire دخل; دخل pour دخل, avec la confusion de د et ذ, est une forme d'une vulgarité absolue. — 2. Cette forme est tout ce qu'il y a de plus vulgaire: il faut, ou باب الشرقي, ou الباب الشرقي. — 3. Lire احد. — 4. Lire درهما. — 5. Lire اعشاق, avec la confusion des emphatiques. — 6. Man. يحيى.

dredi, on proclama dans la ville que les gens¹ pouvaient s'en aller pour s'en retourner dans leur pays et dans leurs propriétés forcées. Avant cette date, on avait proclamé qu'aucune personne ne courût au devant d'un danger aussi terrible².

Le prix des denrées augmenta considérablement à Damas; le blé arriva à coûter, le ghirara, trois cent soixante dirhams; l'orge atteignit le prix de cent quarante dirhams le ghirara; le ritl de pain se vendit deux dirhams et demi en argent, et un semblable renchérissement se fit sentir sur toutes les espèces de denrées.

Le vingt-neuvième jour du mois de Djoumada premier, l'émir Saïf ad-Dîn Kiltchak, et les personnages de son parti³, firent leur entrée dans la ville: ils vinrent loger au-dessous de la Ma'zana de Firouz⁴, dans l'hôtel de Bahadour, le Ras-nauba, et dans l'hôtel d'al-Mathrouhi, et ce quartier fut entièrement occupé par eux; l'émir Yahya s'installa dans l'hôtel de Toghan, en dedans de la porte Bab Touma. A la fin de la journée, on proclama (par les rues): « Habitants des villages et des bourgs, sortez (de Damas pour

1. Les gens de la banlieue de Damas, qui s'étaient réfugiés dans la ville. — 2. En quittant Damas, qui était relativement sûre, pour risquer de tomber dans des régions occupées par l'ennemi. — 3. Qui reconnaissaient sa souveraineté sur la Syrie. — 4. Ma'zana, littéralement, signifie le lieu où l'on fait l'appel canonique à la prière; mais ici, ce mot signifie simplement mosquée, comme il s'en trouve d'autres exemples dans la littérature arabe; il faut donc entendre « au-dessous de la mosquée de Firouz ».

الى اماكنكم رسم بذلك سلطان الشام سيف الدين قفجاق* ثم استهل جمادى الاخر يوم الثلاثاء وهم ينادون كذلك ثم ان قفجاق امر امرآء من حبه منهم علاء الدين استادداره* (ol. 119°) وولاه البر عوضاً عن ابن الجاكي وامر جماعة اخر من اصحابه وانشاف اليه جماعة كبيرة من الجند وكثرت الناس على بابه* وفتحت ابواب البلد خلا الابواب التي تقرب القلعة وفي يوم الجمعة الرابع منه ضربت البشائر بقلعة دمشق قيل وضربت على باب قفجاق ايضاً وصلى الامير بجامع دمشق وتصدق بشيء من المال على الفقراء* وكان الامير سيف الدين قبحق يقوم بوظائف السلطنة في سائر احواله ويركب بالعصائب والجاويشية واجتمع عليه

retourner) dans vos foyers. C'est ainsi qu'en a ordonné le sultan de la Syrie, Saïf ad-Dîn Kiftchak ! »

Le mois de Djoumada second commença alors, un mardi, tandis que les gens (de Kiftchak) faisaient cette proclamation. Ensuite, Kiftchak donna des charges à plusieurs des émirs qui faisaient partie de son clan, parmi lesquels 'Ala ad-Dîn, le grand-maître de sa maison, auquel il confia les fonctions de gouverneur de la province (autour de Damas), en remplacement d'Ibn Altchaki; il nomma également au grade d'émir d'autres de ses partisans; un nombre considérable de cavaliers se rallièrent à sa cause, et les gens se pressèrent en foule à sa porte.

On ouvrit les portes de la ville, à l'exception de celles qui étaient voisines de la citadelle. Le vendredi, quatrième jour de ce mois, on battit les tambours en signe de réjouissance dans la citadelle de Damas; on dit qu'on les frappa également à la porte de Kiftchak. L'émir (Kiftchak) alla faire la prière à la (grande) mosquée de Damas, et il distribua des aumônes en argent aux pauvres.

L'émir Saïf ad-Dîn Kiptchak s'arrogeait les prérogatives du pouvoir souverain dans tous les actes de sa vie; il se montrait à cheval, faisant porter derrière sa personne des étendards de soie brochée d'or, précédé de hérauts *

1. *Tchaouishiyga*, pluriel de چاريش *tchaouish*, qui est en ture osmanli چاريس *tchaouish*. *Tchaouish* est la transcription du mongol *tchaghou-tchi*, *yaghou-tchi*, suivant le dialecte, ou plutôt la date de la prononciation, « personne qui parle, qui fait aboutir une négociation par ses discours »; *tchaghou-tchi* s'est réduit à *tchaou-tchi*, par la chute régulière de la gutturale intervocalique; dans *tchaou-tchi*, l'*i* final est tombé, comme dans la formation des ordinaux ouïghours, *altintch*, à côté de l'osmanli *altindji*, et le second *tch* a été rendu régulièrement *sh*, suivant la norme de la transcription arabe. Le mongol *tchaghou-tchi*, *yaghou-tchi*, est le participe actif d'un verbe * *tchaghou-khou*, * *yaghou-khou* « parler pour faire aboutir une négociation », du mot * *tchaghounkh*, * *yaghounkh*, * *tchaghou*, * *yaghou*, avec la chute de la gutturale finale,

خلق كثير من اجناد دمشق وغيرها وكتب التواع لارباب الولايات وعاد كسلطان مستقل في
 اوامره ونواعيه. وفي العشر الاوسط من هذا الشهر جرت احوال منها انه اتمر ثلاثة وركبوا
 بالشرائش ومنها انه نادى في البلد بادارة الخمر والفاحشة بدار ابن جرادة ظاهر باب توما

d'armes; un très grand nombre de cavaliers de l'armée de Damas et d'autres villes se trouvèrent réunis autour de lui; il écrivit des diplômes (confirmant leur autorité) aux émirs qui gouvernaient les provinces, et il agit comme un sultan indépendant dans ses commandements comme dans ses interdictions.

Dans la décade intermédiaire de ce mois, il se produisit certains événements : (Saïf ad-Dîn Kiptchak) nomma à des charges d'émir trois individus qui montèrent à cheval coiffés du *sharboush* ¹; il fit proclamer par la ville qu'il

lequel a disparu du mongol, mais a été emprunté par le turk, dans une série de formes équivalentes, qui ont le sens de « voix, parole, réputation » : *tchaououk* چاوروق, qui dérive directement du mongol *tchaghouch, par la transformation de la gutturale en *w*, d'où *tchaououk-mak* چاوروقماق, dont le sens de « parler » a disparu, pour laisser la place à la signification secondaire « se faire connaître, et devenir célèbre par ses hâbleries », et *tchaouou-ktak* چاوروقتاقت, qui a conservé le sens primitif de « parler », et qui est un verbe turk. formé d'un thème mongol. *tchaghou (*kh-khta-khou*), passif de *tchaghou-khou, ce qui se rapproche du concept sémantique de « être bu », pour « avoir bu » : *yaououk* ياوروق, qui est un simple aspect de *tchaououk*, d'où *yaouou-ktak-sh* ياوروقشماقت « avoir un entretien avec quelqu'un », qui est un réciproque en *-sh-*, formé sur le thème passif mongol *yaghouch-khta-khou*, parallèle à *tchaghouch-khta-khou*; avec la chute de la gutturale finale, *tchaouou* چاورو, *tchaou* چاو, par la disparition du hiatus intervocalique, d'où les verbes *tchaouou-mak* چاوروقماق et *tchaou-mak* چاوروقماق « devenir célèbre », qui ont passé par les mêmes voies sémantiques que *tchaououk-mak*; *saou* ساو et *yaou* ياو. De *tchaou* « parole », sont dérivés les adjectifs *tchaou-louk* چاوروقلوق « qui parle bien », puis « célèbre », et « celui qui reparle (en le reprenant, le nom de son grand-père), petit-fils », *tchaou-li* چاولي, qui suivit les mêmes routes dans l'évolution de la pensée, pour aboutir au sens de « petit oiseau ». Du verbe *tchaou-mak*, et de ses aspects *saou-mak*, *yaou-mak*, sont nées les formes de participe actif *tchaou-tchi* چاوروقچي, *saou-tchi* ساوچي, *yaou-tchi* ياوروقچي « crieur public, messenger, personne qui s'entremet pour un mariage, qui invite à la noce »; la première, *tchaou-tchi*, est le doublet de *tchaoush-ti*, qui existait dans le turk d'Égypte, et qui est encore en usage à Constantinople. Le verbe mongol *tchaghoutchi-la-khou* « aller demander une jeune fille en mariage » est le dénominateur de *tchaghoutchi*; mais l'antériorité de la forme mongole *tchaghoutchi* sur la forme turke *tchaoutchi* est établie par l'existence dans le mot turk du hiatus *-aou-*, qui provient toujours de la chute d'une gutturale *-a gh ou-*, tandis qu'il est contraire à la raison la plus élémentaire de concevoir que le mongol *tchaghoutchi* puisse dériver de *tchaoutchi* par l'intercalation de la gutturale *gh*.

1. Bonnet en forme de tronc de cône, qui se portait sans turban, et qui était spécial aux émirs: c'était la copie du *kouhah* persan.

وَضَمَّنَ ذَلِكَ كُلَّ يَوْمٍ بِأَلْفِ دَرَاهِمٍ نَقْرَةَ وَمِنْهَا آتَى نَادِي مَنْ كَانَ مِنْ غُلَّامَانِ الْمَصْرِيِّينَ وَالشَّامِيِّينَ وَعِنْدَهُ مَتَاعٌ لِاسْتَاذِهِ فَلِيَحْفَظْهُ * وَمِنْهَا أَنْ جَمَاعَةٌ مِنَ الْقَلْعَةِ رَكَبُوا وَسَاقُوا إِلَى مَسْجِدِ الدَّرَابِ بظَاهِرِ بَابِ الْجَابِيَةِ وَرَجَعُوا وَبَيْنَ أَيْدِيهِمْ نَقْرٌ مِنَ التَّتَارِ فَظَنَّ الْعَوَامُ أَنَّ الْمَصْرِيِّينَ قَدْ وَصَلُوا وَالتَّتَارُ هَارِبِينَ¹ مِنْهُمْ فَضْرَبُوا فِيهِمْ وَقَتَلُوا جَمَاعَةً مِنَ التَّتَارِ وَلَمْ يَظْهَرْ لَمَّا ظَنُّوهُ خَبْرَ فَتَشَوَّشَ الْبَلَدَ إِضْطًاً وَعَلِقَ * بَابِ الصَّغِيرِ² وَارْتَجَفَ النَّاسُ بِسَبَبِ الْغَلْبِ بِدَمِ *
 fol.119v. المقتولين من التتار ومنها آتَى جَبِي إِضْطًاً مِنْ النَّاسِ كُلِّهِمْ مَبْلَغاً³ وَلَمْ يَعْفَ عَنْ أَحَدٍ وَمِنْهَا آتَى اشْتَهَرَ رَجُوعَ مَوْلَايَ الْمَقْدَمِ مِنَ الْإِغْوَارِ بِالْعَسَاكِرِ الَّذِينَ كَانُوا مَعَهُ * قَالَ الْمَقْرَّ

1. Lire هاربون. 2. باب الصغير. 3. مبلغ.

était permis de boire du vin et de se livrer à la crapule dans l'hôtel d'Ibn Djarada, en dehors de la porte Bab Touma, et il allérna cette licence pour mille dirhams d'argent par jour¹; il fit également proclamer par la ville que les esclaves des Égyptiens et des Syriens qui possédaient chez eux des marchandises appartenant à leurs maîtres devaient les garder avec soin.

Parmi les événements qui marquent cette période, il arriva qu'un détachement de soldats qui appartenaient à la garnison de la citadelle montèrent à cheval, et poussèrent une reconnaissance jusqu'à la mosquée Masdjid ad-Djarab, en dehors de la porte Bab al-Djabiya; ils s'en revinrent (à la citadelle), poussant devant eux un soldat tatar. Les habitants (de Damas) s'imaginèrent que les troupes égyptiennes étaient arrivées, et que les Tatars avaient pris la fuite devant elles; ils rouèrent de coups ceux qu'ils rencontrèrent, et ils en tuèrent plusieurs; mais on ne reçut pas de nouvelle qui confirmât l'opinion qu'ils s'étaient formée, et toute la ville fut en révolution². On ferma la porte
 *fol.119v. al-Bab as-Saghir, et les gens tremblèrent qu'on ne leur demandât le prix du sang des Tatars qui avaient été tués.

Il arriva également qu'on³ imposa à tous les habitants de Damas un fort impôt de guerre, et que l'on n'en fit grâce à personne. Durant ce laps de temps, on s'aperçut que le général Moulaï était revenu d'al-Aghwar avec les troupes qui étaient sous son commandement.

Son Excellence Sérénissime, Roku ad-Din Baïbars, le dayaddar, a dit (dans sa chronique) que cette armée avait fait une incursion dans la direction de Safad, Baïsan, Ghaza, al-Aghwar, que les Tatars avaient ravagé tout le

1. C'est-à-dire qu'il en fit une maison publique. — 2. Parce que les habitants de Damas craignaient que, par mesure de représailles, les Mongols ne se livrassent à des massacres dans la capitale de la Syrie. 3. Les Mongols.

العالى الركنى بيسرس الدوادار ان هذه الطائفة توجهت الى صفد ويسان وغزوة والاغوار ونهبوا تلك البلاد وغنموا مواشيها واسروا كلها وناشئها^١ وفتكوا بالمسلمين وساموهم سوء العذاب ونالهم منهم ما لم يكن لهم في حساب ولله الامر ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم^٢ نم انهم اغاروا على القدس والخليل عليه السلم فقتلوا من بهما من المسلمين والتصارى وشربوا في الحرم الشريف واخذوا البنات والعبيان اسارى وعملوا من الفساد والخراب والقتل والنهب وسبى^١ من الاطفال والنسوان شى^٢ لا يحصى عددهم^٣ قال المؤرخ وفى العشر الاخير من الشهر نزل ايضا جماعة من القلعة وقتلوا جماعة من التتار وحصلت خبطة عظيمة ومسك جماعة من الذين كانوا ينتسبون بالمشى مع التتار وجبيت ايضا حياية اخرى لمولاي مقدم التتار^٤ ودخل الخطيب بدر الدين ابن جماعة وابن التيمية

1. اسياء Lire 2. — السبى Lire.

pays, qu'ils en avaient enlevé les troupeaux comme butin, qu'ils avaient emmené en captivité les hommes d'âge mûr, ainsi que les jeunes gens.

Ils se livrèrent aux pires violences contre les Musulmans, ils leur donnèrent un avant-goût des tortures des supplices infernaux, et ils leur firent endurer des souffrances qui n'étaient pas dans le compte de celles qu'ils méritaient. C'est à Allah qu'appartient le pouvoir d'ordonner; il n'y a de puissance et de force qu'en Allah, l'Auguste, le Sublime.

Les Tatars poussèrent ensuite un raid contre Jérusalem et contre la ville de Khalil¹, sur lui soit le salut! Ils massacrerent les Musulmans et les Chrétiens qui se trouvaient dans ces deux villes; ils burent du vin dans le al-Haram ash-sharif; ils emmenèrent les jeunes hommes et les jeunes filles en captivité; il est impossible de dénombrer les atrocités, les destructions, les pillages qu'ils commirent, les prisonniers, enfants et femmes, qu'ils conduisirent en esclavage.

L'historien a dit : Dans la dernière décade de ce mois, une troupe de soldats descendit de la citadelle, et ils tuèrent un certain nombre de Tatars; cela produisit une panique incroyable; l'on arrêta plusieurs personnes que l'on soupçonnait de marcher de connivence avec les Tatars; on frappa la population d'une nouvelle taxe dont le montant était destiné à Moulai, général des Tatars.

Le prédicateur Badr ad-Din ibn Djama'a et Ibn at-Tammiyya entrèrent dans la citadelle, et ils s'entretenirent pour amener la cessation des hostilités

1 Hébron; Khalil est Abraham.

الى القلعة ومشوا في الصلح بين ارجواش ونواب التتار فلم يتهموا ذلك واستهل شهر رجب وهم كذلك وفي اليوم الثاني منه طلب قبجق اعيان البلد وحلفهم للدولة المحمودية بالنصح وعدم المداحاة* وفي يوم الخميس توجه الشيخ تقي الدين ابن التيمية الى مخيم مولاى *fol. 120r* مقدم التتار بسبب المأسورين وكانوا خلق عظيم¹ وتحدث مولاى مع الشيخ في امر يزيد ابن معاوية وسأله هل تجوز لعنته ام لا فعلم الشيخ ان فيه موالاة فكلمه بما لاق بخاطره من الكلام بغير شيء يكرهه* فقال مولاى هؤلاء اهل دمشق هم قتلة الحسين فقال له الشيخ انه لم يكن من اهل دمشق من حضر قتل الحسين وقتل عليه السلام بارض كربلا من العراق فقال صحيح وكانوا بنوه خلفاء الدنيا وكانوا يحبون سكنا الشام

1. Lire وكانوا خلقا عظيما.

entre Ardjavash et les officiers des Tatars, mais leur tentative n'aboutit point. Le premier jour du mois de Radjab arriva. Ardjavash et les Tatars restant sur leurs positions. Le deuxième jour du mois, Kiptehak manda auprès de sa personne les notables de la ville, et il leur demanda, tant par ses manœuvres de persuasion, qu'en renonçant à tout faux fuyant, de reconnaître par serment la souveraineté de Malimoud (Ghazau).

fol. 120r Le jeudi, le shaïkh Taki ad-Din ibn al-Taïmiyya se rendit au camp de Moulaï, général des Tatars, pour y traiter de la question des prisonniers qui étaient en nombre considérable. Moulaï s'entretint avec le shaïkh au sujet de Yazid, fils de Mo'awiya; il lui demanda s'il convenait de faire suivre son nom de la formule : « Qu'Allah le maudisse ! », ou non. Le shaïkh comprit que Moulaï était bien disposé pour lui, aussi s'appliqua-t-il à lui répondre dans des termes qui satisfissent son esprit, en évitant toute allusion qui lui pût être désagréable.

Moulaï lui dit : « Ces gens de Damas, ce sont eux qui ont assassiné al-Hosain. » Le shaïkh lui répondit que pas un habitant de Damas n'assista au meurtre d'al-Hosain, et qu'il fut tué, qu'Allah lui donne le salut ! dans la terre de Karbala, laquelle dépend de l'Irak. — « C'est exact, dit Moulaï. — Ses fils (continua le shaïkh) furent les khalifes du monde¹; ils aimaient les habitants de Damas, car Damas est le pays des hommes pieux. » La colère que

1. Les khalifes omayyades, auxquels il est fait allusion ici, et dont la capitale était Damas, n'étaient nullement les descendants d'al-Hosain; Mo'awiya, père de Yazid, au sujet duquel Moulaï interrogea Taki ad-Din ibn al-Taïmiyya, était le fils d'Abou Sofian, fils de Harb, fils d'Omayya, fils d'Abd Shams, fils d'Abd Manaf, arrière-grand-père du père de Mahomet.

وهذه بلاد الصلحاء فمكن غيظه¹ عن اهل الشام وذكر مولاي ان اصله مسلم من اهل خراسان وجرى بينه وبين الشيخ كلام كثير. وفي عشية السبت رابع الشهر اشهر انه ليس تمي² في الطرقات ولا في ضواحي دمشق احد من التتار ونودي بذلك فاستبشر المسلمون وسافر الناس الى يوم الخميس تاسع الشهر ثم رجعت طائفة من التتار فتشوش الناس من ذلك وكان الناس قد خرجوا الى رياض السفرجل فرجعوا مسرعين ونهب بعضهم ورمى بعضهم نفسه في النهر. وفي يوم الاربعاء خامس عشر رجب خرج الامير سيف الدين قفجاق من دمشق وطلب الابواب السلطانية الناصرية هو واصحابه بكثر السالحدار

1. Corriger en غيظه, par confusion du ض et du ط. — 2. Cette forme est complètement incorrecte: il faut اند لم ايقي, ou au moins بافا اند ليس.

Moulaï nourrissait contre les habitants de Damas se calma; il raconta (à Taki ad-Din) qu'il avait comme auteur un Musulman du Khorasan¹; il tint avec le shaïkh une longue conversation.

Dans la soirée du samedi, quatrième jour du mois, il fut de notoriété publique qu'il ne restait aucun Tatar sur les routes qui conduisaient à Damas, ni dans ses environs, et l'on en proclama la nouvelle. Les Musulmans se réjouirent de cet événement, et les gens se mirent en route² pour s'en retourner chez eux, jusqu'au jeudi, neuf de ce mois. A ce moment, une troupe de Tatars prononça un retour offensif, et les gens en furent tout bouleversés: ils étaient sortis de la ville, et s'en étaient allés jusqu'aux bosquets du Coing³; ils revinrent en toute hâte; quelques-uns détroussèrent leurs compagnons de route; d'autres se jetèrent dans la rivière⁴.

Le mercredi, quinzième jour du mois de Radjab, l'émir Saïf ad-Din Kiptchak quitta Damas pour se rendre à la cour impériale du sultan al-Malik an-Nasir⁵, lui et ses officiers, Bektémour, le salahdar, et leurs partisans, de telle sorte que Damas resta abandonnée, sans gouverneur. On pro-

1. Un fait certain, c'est que Moulaï n'est point mongol: il semble bien que ce soit l'arabe *maulaï* « mon maître », titre que prennent les gens de loi dans l'Iran, et que l'on trouve couramment sous la forme inexacte de mollah: les Turks Osmanlis en ont aggravé la déformation en le prononçant et en l'écrivant مولا manla. Cette histoire est invraisemblable. — 2. Les gens de la banlieue et des environs de Damas qui s'étaient réfugiés dans cette ville. — 3. *Biyaz as-safardjal*. — 4. Le Barada. — 5. *Al-abwab as-sulthaniyyat an-Nasiriyya*, litt. « Les Portes Sultaniennes Nasiriennes »; c'est-à-dire que Saïf ad-Din Kiptchak abandonnait le rêve de souveraineté indépendante qu'il avait caressé, et qu'il allait s'en remettre à la miséricorde de son maître, le sultan du Caire.

ومن معهم وعادت دمشق خالية بغير حاكم فنودي في البلد من جهت ارجواش احفظوا
 * fol. 120v. البلد والزموا الاسوار واخرجوا * العدد وبات الناس ليلة الخميس في شدة وخوف واستمر
 الحال كذلك والناس على اسوار المدينة يحفظونها الى يوم الجمعة اعيدت الخطبة بجامع
 دمشق للسultan الملك الناصر صاحب مصر وباسم الخليفة على جاري العادة وكان قد
 اسقط اسمها من الخطبة من سابع ربيع الاخر الى ذلك اليوم فكانت المدة مائة يوم
 قال المقز الركني بيبرس الدوادار في تاريخه ولما حضر السلطان اعتر الله نصره من
 الوقعة المذكورة ومن تواصل من العساكر المنصورة دخلوا الى القاهرة متفرقين فرادى
 واكرهم لم يجد زاداً ولم يقتل في هذه الوقعة ولا عدم في هذه الدفعة من الامراء الا
 الامير سيف الدين كرد امير اخور النائب بالحصون والامير ناصر الدين ابن الحلبي
 قتلا في الوقعة والامير سيف الدين بلبان التقوى النائب بالسواحل والامير ركن الدين

clama dans la ville, sur l'ordre d'Ardjavash¹ : « Gardez la ville; allez défendre
 * fol. 120v. ses murailles; sortez les engins². »

Les habitants passèrent la nuit du jendi dans les trances et dans la terreur; les choses restèrent en cet état, tandis que les gens montaient la garde sur les murs de la ville pour les préserver d'une attaque, jusqu'au vendredi, jour où l'on rétablit la récitation de la grande prière dans la mosquée de Damas au nom du sultan al-Malik an-Nasir, souverain de l'Égypte, ainsi qu'au nom du khalife, comme cela était l'habitude courante. On avait supprimé la mention de leurs titres dans l'oraison, du septième jour du mois de Rabi' second jusqu'à cette heure, ce qui faisait une durée de cent jours.

Son Excellence Rokn ad-Din Baïbars, le davaddar, a dit dans sa chronique : Lorsque le sultan, qu'Allah le favorise de son aide toute-puissante! rétrograda dans cette bataille³, accompagné des divisions de son armée victorieuse qui étaient sous son commandement, elles entrèrent au Caire par détachements isolés; elles se replièrent à marches forcées, et la plupart des hommes ne trouvèrent rien à manger.

Au cours de cette catastrophe, il n'y eut de tués parmi les généraux que l'émir Saïf ad-Din Kurd, le grand écuyer, gouverneur des forteresses (de la Palestine), et l'émir Nasir ad-Din ibn al-Hilli : ils trouvèrent tous les deux

1. Le gouverneur de la citadelle, qui prit en main le gouvernement de Damas, quand Kiptchak se fut enfui. Ardjavash, au milieu de cette tragi-comédie, fut le seul officier qui fit son devoir. — 2. Les balistes et les catapultes. — 3. Il s'agit ici de la bataille du Wadi al-Khazindar, dont le récit est un peu oublié après tout le fatras qu'a raconté Moufazzal.

العلمى الذى كان نائباً بالمرقب والامير بدر الدين بيليك المنصورى المعروف بالطيار قتل دون حريمة بالغور عند انهزامه من دمشق المحروسة ولم يجرح آلا القليل وكذلك الامير سيف الدين نوكية وقع فيه سهماً فحملوه اصحابه الى طبرية فمات ودفن هناك. وأما بقية العساكر فانهم وصلوا الى الديار المصرية قوم بعد قوم وطائفة بعد اخرى واكثر الجند عراة عفاة ووصل الامير سيف الدين بلبان الطباخى نائب السلطنة بالممالك الجبلية ووصل معه عسكر حلب والامير جمال الدين اقس الافرم والعساكر الشمالية معه والامير سيف الدين كراى المنصورى نائب صفد وعسكرها بعده. ثم وصل بعدهم الامير زين الدين كنبغا المنصورى المسسى حال سلطنته بالملك العادل جافلاً من صرخد وترك اهله مدينة الكرك المحروس¹ وحضر على طريق البرية² الى الديار المصرية وهى طريق تيه بنى اسرائيل لنا اخرجهم موسى النبي عليه السلام من مصر من عبودية آل فرعون³.

1. Lire. — 2. المحروس. — 3. Man. البدر.

la mort dans la bataille; l'émir Saïf ad-Din Balaban al-Takawi, gouverneur de la province maritime; l'émir Roku ad-Din al-Alami, qui commandait à Markab; l'émir Badr ad-Din Bilik al-Mansouri, qui était connu sous le nom d'ath-Thayyar: il fut tué sous Harima, dans le Ghour, au moment où il s'enfuyait de Damas, la bien gardée. Il n'y eut également que peu de blessés, tel l'émir Saïf ad-Din Nogia¹, qui fut atteint d'une flèche; ses soldats le transportèrent à Tibériade, où il mourut, et où il reçut la sépulture.

Le reste des troupes arriva en Égypte, bataillon par bataillon, compagnie par compagnie: la plupart des cavaliers étaient nus et mendiaient. L'émir Saïf ad-Din Balaban ath-Tabbaki, vice-roi des provinces (qui avaient fait partie du royaume)² d'Alep, arriva, accompagné de l'armée d'Alep, en même temps que l'émir Djamal ad-Din Oughoush al-Afram, lequel amenait avec lui les troupes de Damas, et que l'émir Saïf ad-Din Guiréi al-Mansouri, gouverneur de Safad; la garnison de cette ville arriva après lui.

Après ces officiers, s'en vint l'émir Zaïn ad-Din Guétuboukha al-Mansouri qui, durant le temps de sa souveraineté, portait le titre d'al-Malik al-'Adil, lequel s'était enfui de Sarkhad; il laissa sa famille dans la ville de Karak, la bien gardée, et il gagna l'Égypte par le chemin de la Barriyya, qui est le chemin du désert des Israélites, celui par lequel le prophète Moïse, sur lui soit le salut! les fit sortir d'Égypte pour les soustraire à la servitude du peuple de Pharaon.

1. Ce nom est généralement écrit نوكة, ce qui transcrit le mongol *nokhai* «chien». L'échange de la dure et de l'aspirée est rare. — 2. A l'époque des Ayyoubites.

والعساكر الذين حضروا من ساحل طرابلس على الساحل فانّ الحلبيين نزلوا من الجبال
 شردمة بعد شردمة فنهبوا وقتلوا وفتكوا وكذلك العريان بالطرقات فعلوا كفعالهم * واتما
 الامير زين الدين كتبغا فانّ السلطان الملك الناصر احسن اليه احسانا كثيرا واكرم الامراء
 متواذلا واجزلوا عظامه ولما نزع العدو عن البلاد فوض اليه نيابة السلطنة بحماة واقطعها له
 وكان قدومه في العشر الاوّل من جمادى الاوّل سنة تسع وتسعين وستمائة وعودته الى
 حماة في مستهلّ رمضان من هذه السنة *

1. Lire *مراة*, par suite de la confusion du ت et du ت. — 2. Man. *واظفوعوا*.

(En même temps que lui), arrivèrent les troupes qui avaient évacué la province maritime de Tarabolos pour prendre le chemin du district maritime (d'Asealon et de Saint-Jean d'Acre). Les gens de la province d'Alep descendirent des montagnes, par bandes successives. Elles se livrèrent au pillage, massacrerent les habitants, et commirent toutes sortes d'horreurs: il en fut de même des Arabes qui se laissèrent aller, sur leur chemin, aux mêmes violences.

En ce qui concerne l'émir Zaïn ad-Din Guétouboukha, le sultan al-Malik an-Nasir lui témoigna les plus grandes faveurs: les émirs honorèrent sa demeure de leur visite, et le comblèrent de présents. Quand l'ennemi eut été chassé du territoire de l'empire, al-Malik an-Nasir lui confia la charge de vice-roi à Hamah, et il lui concéda cette ville en fief. Il arriva au Caire dans les dix premiers jours du mois de Djoumada premier de l'année 699, et il en repartit pour rejoindre son poste à Hamah, le premier Ramadhan de cette année.

SEI SCRITTI ANTITRITTEISTICI

IN LINGUA SIRIACA

PER

GIUSEPPE FURLANI
Dottore in legge e filosofia

MANOSCRITTI

Add. 14,533 del British Museum.

Add. 12.155 del British Museum.

Nihil obstat,

R. GRAFFIN.

PERMIS D'IMPRIMER

Paris, le 27 février 1920.

† BENJAMIN OCTAVE.

Ex. auxiliaire de Paris.

Identificando l'ὑπόστασις coll' ἄτομον aristotelico egli venne necessariamente ad assumere tre Dei, poichè il rapporto tra le tre persone della Divinità è analogo, secondo l'eresiarca, a quello tra gli individui umani. Esistono cioè molti uomini κατὰ τὸν ἀριθμὸν, di cui ognuno ha una propria οὐσία, però nella specie formano un' unità, τῷ καινῷ εἶδει οἱ πολλοὶ ἄνθρωποι εἰς τυχάνουσιν. Questo nominalismo Giovanni trasportò nella dottrina trinitaria¹, ammettendo quindi implicitamente tre Dei ed identificando l'οὐσία e l'ὑπόστασις della Divinità.

Questa dottrina sembra aver trovato un certo numero di adepti, i quali però ben presto trovarono molti punti di divergenza tra loro stessi e colla dottrina del maestro.

Di tutta la letteratura triteistica ed antitrитеistica in lingua greca non abbiamo che scarsissimi frammenti e precisamente pochi passi del δεικτικῆς conservati da Leonzio di Bisanzio *de Sectis*, actio V (M., P. G., LXXXVI, 1, 1232 D-1233 B); Timoteo presbitero (M., P. G., LXXXVI, 1, 44 e sgg.); Sofronio di Gerusalemme (M., P. G., LXXXVII); Giorgio di Pisidia (M., P. G., XCII); Giovanni di Damasco *de Haeresibus* 83 (M., P. G., XCIV, 744 e sgg.); Fozio, *Bibl.* 24, 55, 75 (M., P. G., CIII, 60. 97. 440) e Niceforo, *Hist. eccl.* XVIII, 47. 49 (M., P. G., CXLVII, 424 e sgg.).

Però quello che i manoscritti greci non ci hanno conservato possiamo leggere in versioni siriane. I codici siriani del British Museum contengono ampio materiale per la ricostruzione della storia della controversia triteistica del VI secolo. Mi sono proposto di pubblicare tutti i testi siriani che possano servire a gettar luce su questa eresia tanto presso i Greci quanto anche presso i Siri. Comincio col render di pubblica ragione sei scritti antitrитеistici in lingua siriana tratti da codici del British Museum.

(fino al f. 75d, nell' Add. 12,171 sui ff. 70a-56b). Questo trattato è conservato anche-però soltanto in parte — nel cod. Add. 14,670 (Vright, p. 589) del British Museum (f. 2b-f. 7b). Nel cod. Vaticano troviamo ancora una lettera all' imperatore Giustiniano (ܕܘܚܪܐ ܕܡܚܪܝܫܘܢܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܘܨܬܐܝܢܐ, ff. 75a — 85b) che manca nel cod. di Londra. In altri codici del British Museum troviamo inoltre parecchi frammenti di altre sue opere, e precisamente del libro *contro Andrea* (Add. 14,532 f. 164a ed Add. 17,214 f. 73a), del libro *sulla Trinità* (Add. 14, 532 ff. 194a-b, 195b, 196b, 197a, 202b), dei *Discorsi contro Temistio* (Add. 14,532 ff. 194b, 195b, 196b, 202b), del *Libro sulla Teologia* (Add. 14,532 ff. 197a, 200a), del *Libro sulla risurrezione* (Add. 14,538 ff. 148a-b), dell' opera *Sulla lettera di Dositeo* (Add. 14,538 f. 148a). Nel cod. Add. 17,214 si trovano inoltre un frammento *Contro Aristotele* (f. 73a) ed un altro *sull' Essamero* (f. 73a). Il codice arabo Arund. Or. 17 del British Museum contiene una versione araba del compendio delle opere di Galeno, fatto da Giovanni, ܕܘܚܪܐ ܕܡܚܪܝܫܘܢܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܘܨܬܐܝܢܐ ܕܡܠܟܐ ܕܡܘܨܬܐܝܢܐ. Troviamo inoltre citazioni delle opere di Giovanni negli scritti di Leonzio di Bisanzio, Timoteo presbitero, Sofronio di Gerusalemme, Giorgio di Pisidia, Giovanni di Damasco, Niceforo e Fozio. Si potranno trovare altri frammenti negli scritti antitrитеistici di Teodosio, patriarca d' Alessandria, contenuti nei codici siriani Add. 12,155; Add. 14,532 ed Add. 14,602 del British Museum, e nell' opera di Severo d' Antiochia *contro Giovanni il Grammatico*, conservata parzialmente nei codici Add. 17,210; Add. 12,155; Add. 14,629 pure del British Museum. Anche gli scritti antitrитеistici che ora pubblichiamo e qualche altro scritto di contenuto simile, che si trova pure in codici del British Museum, ci daranno qualche frammento o qualche breve citazione.

1. J. B. Bury, *A history of the later Roman Empire*, II, 176, London 1889.

I

Il primo, tolto dal codice Add. 14,533 del British Museum, è la risposta di un ortodosso ad undici quesiti che gli erano stati posti da un triteista. Questo scritto riproduce i singoli quesiti e vi aggiunge la soluzione, facendoli precedere da una critica del titolo dato dal triteista agli stessi. Tanto il triteista quanto il suo avversario sono Siri, lo scritto non è dunque una traduzione dal greco, ma getta un po' di luce sulla storia del triteismo presso i Siri. L'ortodosso è naturalmente un monofisita.

II

Il secondo scritto, tolto dal medesimo codice Add. 14,533, è una confutazione delle prove che i triteisti credono di poter addurre dai Padri in favore della loro tesi. Esso è diviso in sei capitoli ed è un'opera originale siriana. Anche questo è anonimo. Del libro triteistico contro cui è diretto questo scritto parla Giovanni d'Efeso nel cap. 10 del V libro della sua *Storia Ecclesiastica* (ed. Cureton, pp. 318-319).

III

È un quesito posto ai triteisti e sta in nesso cogli scritti antitrteistici di Teodosio d'Alessandria. È tolto dal medesimo manoscritto.

IV

Altri quesiti contro i triteisti, tratti dal codice suddetto e dall'Add. 12,155 del British Museum. Originariamente ne erano dodici, poi è stato aggiunto ancor uno. La loro forma è la seguente: *Se è così come affermano i triteisti (queste tesi sembrano di solito innocenti), allora come non sarà che...* (e qui segue una deduzione dalle affermazioni triteistiche, che è prettamente e chiaramente eretica). Era intenzione dell'autore di fare deduzioni assolutamente stringenti. Le tesi contenute nella proposizione condizionale allargano le nostre cognizioni circa l'eresia triteistica. Anche questa raccolta di quesiti è anonima.

V

Ventitre quesiti posti da Tomaso, monaco nel chiostro di Mar Bassos¹ in Egitto, a Giovanni Filopono. Ogni quesito consiste di due parti, la prima contiene una tesi ortodossa, la seconda una antitesi triteistica, e termina colla

1. Cf. Wright, *Catalogue*, p. 1258, s. v. Convent of M. Bassus.

domanda *sì o no?* Giovanni deve rispondere cioè e decidersi per l'ortodossia o per l'eresia. Disgraziatamente mancano le risposte di Giovanni.

Ho trovato questi quesiti nel codice Add. 14,533 del British Museum.

VI

È un trattatello sui diversi significati delle ἰδωτεῖς . Quantunque non abbia nessuna punta antitriteistica, non può essere stato scritto che allo scopo di servire d'aiuto nella polemica antitriteistica, trattando esso del termine filosofico della ἰδωτεῖς , che ci porta nel centro del problema filosofico, sul quale si erge la tesi del triteismo. Sembra essere stato scritto in siriano. Ci è stato conservato dal codice Add. 14,533 e dal codice Add. 12,155 del British Museum.

Per la descrizione dei codici rimando il lettore al catalogo del Wright, pp. 969-970 e p. 941.

Mi riservo di sottoporre ad un ampio esame questi scritti che ora rendo di pubblica ragione, quando avrò edito anche le altre opere triteistiche ed antitriteistiche che attendono ancora di venir tratte alla luce.

G. FURLANI.

Londra, Luglio 1919.

כִּי הָיָה לְכָל אֶחָד מֵהֶם אֵל וְלֹא הָיָה לְאֶחָד מֵהֶם אֵל
 כִּי הָיָה לְכָל אֶחָד מֵהֶם אֵל וְלֹא הָיָה לְאֶחָד מֵהֶם אֵל
 כִּי הָיָה לְכָל אֶחָד מֵהֶם אֵל וְלֹא הָיָה לְאֶחָד מֵהֶם אֵל
 כִּי הָיָה לְכָל אֶחָד מֵהֶם אֵל וְלֹא הָיָה לְאֶחָד מֵהֶם אֵל

וְעַתָּה יָדָעוּ עַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל

עַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל
 וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל
 וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל

10 עַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל

וְעַתָּה יָדָעוּ עַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל
 וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל וְעַל אֵל

1. God. Mus. Brit. Add. B.543. — 2. *Loheh, Loheh* cod. — 3. *Loheh*, il cod. ha *Loheh*.

SOLUZIONE DELLE QUESTIONI CALUNNIOSAMENTE SCRITTE DA UNO DI COLORO CHE
 SONO CADUTI NELL' ERESIA, CHE CONFESSA ALLA SANTA E CONNATURALE TRI-
 NITÀ UNA PLURALITÀ DI SOSTANZE E NATURE, LA QUALE È UN PARTO DEL
 POLITEISMO DEI GENTILI.

TITOLO DELLE QUESTIONI DELL' AVVERSARIO.

Questioni dunque (poste) a coloro che sono affetti della (dottrina) di
 Sabellio ed anatematizzano empianamente coloro i quali confessano coi Padri,
 che le sante e divine ipostasi sono sostanze eguali e non accidenti o nomi
 vani.

SOLUZIONE DA (PARTE DELL') ORTODOSSO.

E tempo di dire contro di te, ciò che disse anche il santo profeta contro
 coloro i quali ti assomigliano : *lo stolto dice stoltezza ed il suo cuore pensa la*

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

vanità!. Come cioè non appare chiaramente, che è stolto chi ha scritto queste (cose), e che il suo cuore pensa la vanità, il quale accusa coloro che sè stessi consegnarono alla morte per la confessione di *una* Divinità in tre ipostasi consostanziali, mediante la quale si scioglie tutta la forza di Sabellio, come si può facilmente vedere da tutti i Santi Padri, e dice che sono ammalati del pensiero dell' infame Sabellio e fa qualcosa di simile a colui che dice del sole che oscure e del fuoco che raffredda? Chi mai ha cioè rimproverato colui, il quale confessa *una* sostanza della Divinità in tre ipostasi, di essere del pensiero di Sabellio? E chi mai si è svincolato dal medesimo, se non mediante questa confessione e l'anatema di quella contraria? Se però i Santi Padri hanno distrutto, parlando di sostanze o nature, il pensiero di Sabellio, è tempo che tu dica che chiunque il quale non confessa le sostanze e le nature quali ipostasi della Trinità, cade nel medesimo, come giustamente si afferma, che chiunque non confessa tre ipostasi in *una* Divinità è ammalato del pensiero stolto di Sabellio. Che cioè colui, il quale rifiuta di confessare tre ipostasi, è affetto del pensiero di Sabellio, sentilo mediante una dimostrazione dei due santi Dottori, i quali insegnano questo, e cioè

اسماء¹ مدخلتا سعتا ، ويا مدخل . واه وبع احدى سعتا . واهاه ؛
 ويا له اذ حاد ؛ وبع مدخل . ويا له اذ مدخل .
 مدخل واه ؛ ويا له ؛ وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل .
 ويا له ؛ وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل .
 5 مدخل . وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل .
 وبع مدخل . وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل .
 وبع مدخل . وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل .
 10 وبع مدخل . وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل .
 وبع مدخل . وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل .
 وبع مدخل . وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل . ويا له ؛ وبع مدخل .

789 b 2.

1. Dopo اسماء si trova nel cod. uno spazio bianco.

Basilio e Severo, il quale (ultimo) adduce contro il Grammatico, che (Basilio) dice così nella lettera ad Amfilochio circa quelli i quali sono annati del errore di Sabellio : coloro cioè i quali affermano (essere) medesime a sostanza e la natura, ripugnano dal confessare diverse soltanto le persone, e mentre si rifiutano di confessare tre ipostasi, si trova che non sono sfuggiti alla malignità di Sabellio, il quale pure in molti luoghi, confondendo il pensiero, si azzarda di distinguere le persone, mentre chiama ipostasi la medesima (cosa), la quale si cambia in rapporto ad ogni cosa che le accada in un tempo qualsiasi¹.

Apri anche adesso le tue orecchie e senti la parola divina dei Dottori, i quali dicono, che colui il quale rifugge dal confessare tre ipostasi è annalato della dottrina di Sabellio, e cessa dall' accusare coloro i quali rettamente coi Santi Padri confessano una Divinità e sostanza in tre ipostasi!

Poi hai detto : i quali anatematizzano empicamente coloro che confessano le ipostasi sante e divine coi Santi Padri sostanze uguali e non accidenti o nomi vuui. Questo è di nuovo un massacro, non minore di quello di Caino, ma tutto questo è tanto più audace dello stesso, quanto è più nobile l'anima del corpo. Quando mai hai tu cioè inteso, che io vi condanno, perchè non confessate le ipostasi (essere) accidenti o nomi vuui? Che vi si condanna

1. Basiliius, Epist. CCXXXVI ad Amphilochium Migne, P. G., t. XXXII, c. 881.

ودهلج وهدلجف دتتوہے . وہوہوہ ودهلجلا ولسا . کہ وہ وہ دہ وہ
 لاؤملا وروہا علیہ . او لکن وہ لاؤہوہ ودهلجلا وہوہ . و او دتتوہف
 وہی وچھا ودهدلا . دسرا مسلا ہسبف . دتتوہ لکن وادہن اسنلا .
 مسلا مسلا وبقمدا . دتتوہ وہ وادہن فہلجلا لہمسلا ولسلا .
 وہلی او لا فہلا . او فہلا فہ . حرکسہر وہ دتتوہ وہ ولسلا ولسلا
 دتتوہ ادتلا متتلا . وہوہ لہمسلا . لہمسلا وہ وہ ولسلا .
 ولسلج مسوہہہ . وہلی وہوہ لہمسلا . ولسلا لاؤملا
 ودهلجلا وهدلجف دتتوہ مسلا مسلا ولسلا . وادہ اسنلا اتلا فہلا
 مہلا . وادہسلا دتتوہ ولسلا ولسلا . ولسلا ولسلا . ولسلا
 ولسلا وہ ولسلا ولسلا ولسلا . ولسلا ولسلا ولسلا ولسلا
 ولسلا ولسلا . ولسلا ولسلا ولسلا ولسلا . ولسلا ولسلا ولسلا
 ولسلا ولسلا ولسلا ولسلا ولسلا ولسلا ولسلا ولسلا ولسلا ولسلا

del commento del Vangelo di Giovanni dice così : Domanderò al Padre, ed egli vi manderà un altro Paraclito, cioè un altro come me. Vergognatevi, tanto voi altri che siete affetti delle (dottrine) di Sabellio, quanto anche voi altri che circa lo Spirito non avete la medesima dottrina che bisogna (avere). Il mirabile cioè di questo discorso è anche *questa*, che con *un* colpo esso distrugge anche le eresie che (si trovano) dal lato opposto. Dicendo cioè *un altro*, egli dimostra la diversità delle ipostasi, dicendo invece *Paraclito* la medesimità del genere¹. Questo non hai letto, oppure lo hai bensì letto, però volontariamente hai esitato a lasciarti convincere da questi Santi Padri e dal Messia, e (perciò) taci e non calunnia noi, i quali comprendiamo e confessiamo le (dottrine) che questi ci insegnarono, mediante le quali la dottrina aborrita di Sabellio viene distrutta e la sua forza disciolta! Tu hai un altro Padre, il Calunniatore, e mediante questo discorso hai osato di imputare a noi l'eresia di Sabellio, come i tuoi fratelli, discendenti dal Padre Teodoreto e dai compagni della sua setta impura, calunniarono San Cirillo di essere affetto della dottrina di Apollinario e di Ario. Se però ribatti di non averci calunniati, dicendo che voi altri volete confessare (essere) accidenti o vacui nomi le ipostasi — condannando cioè voi altri chiunque dice sostanze, cadete in questa dottrina degli accidenti e dei vani nomi, non

1. Iohannes Chrysostomus in *Ioannem homil.* LXXV (Migne, P. G., LIX, 103).

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

sostanza e l'altra accidente, e se intendi dedurre dal (fatto), che egli ha detto di *una* il (nome) di sostanza, di (poter) confessare le sostanze, è tempo che tu faccia la deduzione dal (fatto) che il Padre ha detto *ognuna* delle ipostasi Dio e (le) confessi Dei. Ciò che ribattè per la prima volta San Teodosio a coloro, i quali dal (fatto) che ogni ipostasi è detta sostanza vollero dedurre sostanze. Questo circa l'iscriizione delle tue questioni! Ma appropinquiamoci alle tue questioni stesse e vediamo quale forza (probatoria ci sia) nelle stesse. Hai posto cioè la questione così :

1.ª. Attribuite alle non-sostanze una sostanza comune, oppure alle sostanze ipostatiche, delle quali si sa che sono una specie? La sostanza comune ed una voi chiamate sostanza comune ed una causa la medesimità e non-differenza naturale. Se dunque voi dite la sostanza comune ed una non-sostanza, quindi voi concepite gli accidenti nella sostanza (quale) sostanza comune. Ma come è possibile che accidenti siano o vengano detti una sostanza? Se però voi dite le sostanze ipostatiche e conspeciali una sostanza comune causa la non-diversità e non-estranità del genere e la medesimità di ciò che esse sono naturalmente, come anatematizzate voi coloro che dicono coi Padri che le ipostasi sono sostanze e non accidenti o vacui nomi?

Soluzione : La tua domanda, se attribuiamo alle non-sostanze una

. . .
 * 90 b 2 . . .
 5
 10
 1. *cf. cod. A.*

nità in tre ipostasi, come ha insegnato San Gregorio il Teologo nel discorso sopra Atanasio, scrivendo così : una sostanza cioè e tre ipostasi vengono confessate da noi in Dio¹. *La medesima (cosa) insegna anche San Severo nel secondo discorso del (libro) contro il Grammatico, scrivendo così :* Dalle parole e dai significati, che sono nei libri divini, ci è stato rivelato di credere che Dio è in *una* sostanza ed in tre ipostasi. Di nuovo nel medesimo discorso circa la medesimità della sostanza della Divinità, egli scrive così : la sostanza (è) tutta la Divinità, la quale comprende le tre ipostasi, del Padre, del Figlio e dello Spirito Santo. *Di nuovo, nel medesimo discorso egli dice :* il nome principale di sostanza significa un concetto raccolto e comprendente molte ipostasi. Impara da queste (parole) anche ora, che noi confessiamo *una* sostanza della Santa Trinità in tre ipostasi e non in sostanze o che la attribuiamo alle non-sostanze. Di nuovo le ipostasi della Trinità non si confessano (quali) accidenti e vacui nomi, quantunque esse non siano chiamate pluralmente sostanze. E poichè hai detto, come mai noi anatematizziamo voi altri che coi Padri attribuite alle ipostasi sostanze, e fai girare molto questo (argomento) come se tu volessi spaventare collo stesso i semplici, cioè, che se venite anatematizzati voi altri, vengono anatematizzati assieme a voi

1. Gregorius Theologus. *In laudem Athanasii*, XXXV (P. G., XXXV, 1124 D).

لعفتها: امر بنه ؛ (و) مدلسنمى اناس: حصص مدلسنمى احوال. ؛
 ولعصر دلسه؛ مدلسا ان. . لكه لارب ؛ انم ده دوس. . مفض ان مدى
 حبسلا الكه. . بن ؛ (و) مبنعا هاولا حصادا ؛ انى ؛ (و) نكدهه. . بن بنه ههلا مبنعا
 سحنوم. . لعفتها حبدمار حبسكنى دوس. . امر بنه ؛ مدلسنمى احوال. .
 مدلسا ؛ انم قذلا ؛ مدلسا (و) مبنعا دوس. . مدلسا ؛ انسمر صلا ؛ (و) فن
 لوس. . مبن مبنعا مبنعا مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا هاولا ؛ (و) لا اوسلا
 مبن قذلا مبنعتا ؛ مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛
 مبن مبنعا ؛ مبن مبنعا ؛ (و) فن لمدعسا مبنعا لاصف لادوس. . مدلسا ؛ مبن
 حبدا مبن مبنعا. . ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛
 لاصف لادوس ابدن. . هلا مبن مبنعا ؛ مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛
 ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛
 مبن مبنعا ؛ مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛
 مبن مبنعا ؛ مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛ (و) مبن مبنعا ؛

* 91 a 1.

1. مبن مبنعا ؛ مبن مبنعا cod.

anche i Padri, apprendi che tu induci in errore soltanto te stesso e nessuno
 che abbia intelligenza! Ed ascolta da noi circa Dio *ciò che ha detto San Severo
 nel secondo discorso contro Nefalio*. Questo stolto ed i suoi compagni eretici
 spaventavano i semplici, come (fai) tu, (dicendo) che vengono anatematizzati
 i Padri, perchè ci sono delle parole le quali sono state dette da loro, e
 poi chiunque le dice è stato anatematizzato dai Santi Cirillo e Severo. *San
 Severo ha scritto cioè così* : Queste parole persuasive non vengano addotte
 dunque contro di noi! Neppure cioè Teodoreto impedi a San Cirillo di
 anatematizzare chiunque dice (essere) il Messia un uomo che ha rivestito
 Dio, perchè aveva dimostrato che Basilio il Grande due o tre volte ha detto
 « carne che ha rivestito Dio » e non « uomo che ha rivestito Dio »; così
 neppure noi, quando anatematizziamo senza paura alcuna chiunque chiama
 l'umanazione del Verbo una mescolanza, anatematizziamo i Padri, i quali
 hanno fatto uso di questa parola. Apprendi quindi che anche in questo
 assomigli agli eretici, quando adduci parole dai Padri e vuoi dopo la loro
 proibizione farne uso per stabilire la tua eresia gentileasca. Sveglialti dalla
 tua sonnolenza, esci dalla oscurità del peccato e ti illumini il Messia!

قوما اوهما بحده لى. لا رى عوم عومنا منقولا منقولا لاوهما. ان
 به مدها ان به عوم فذح لاها دنا ونوسا كالهلا: لا به مدها لى ان
 ولاوا الكة. املنا به مدها عومنا. وهما. مدها لى به: ولاوا
 اوهته. او رى اسما عينا. او اسما افعلا. او ان به لى كاهما
 الكة امر اوهته. ونه ولا دله نوحنا لقهلهما. مدها. وهلا
 امر به عوم فستنا: (املنا مدهمنا اننا: لامنا. (مدهمنا لى
 كاهمنا ونه مدهمنا. فله فله لى اننا. (املنا مدهمنا
 اننا لى: (مدهمنا لى. امر اوهته مدهمنا. مدهمنا لى الكة.
 دلا الكة ونه مدهمنا: امر (اننا اننا لى به عومنا
 اوهما ونه كاهما مدهمنا. وهلا لى. عومنا مدهمنا لى
 (املنا مدهمنا لى. مدهمنا لى. مدهمنا لى. مدهمنا لى
 كاهما رى مدهمنا (مدهمنا لى دلا. وهلا مدهمنا لى... امر مدهمنا
 رى مدهمنا لى. مدهمنا لى. مدهمنا لى. مدهمنا لى. مدهمنا لى
 منقولا مدهمنا لى. وهلا مدهمنا لى. مدهمنا لى. مدهمنا لى
 مدهمنا مدهمنا لى. وهلا مدهمنا لى. مدهمنا لى. مدهمنا لى

* 91 a 2

persone, cioè, non sono omonimi alla sostanza. Se però tu ammetti che il Figlio e lo Spirito sono eguali al Padre nella Divinità, ma che non sei costretto ad ammettere Dei, come saremo noi costretti a dire sostanze, causa la consostanzialità? O cioè tu sei nel medesimo tempo chiaro, oppure nel medesimo tempo dubiti oppure confessi apertamente Dei quali sostanze, ciò che è del tutto estraneo ai Cristiani. Poichè hai chiesto secondo le tue fragili conclusioni, come anatematizzate voi altri coloro, i quali attribuiscono alle ipostasi ciò che esse sono, rispondi anche tu: come anatematizzate voi altri chiunque dice Dei come sostanze o nature, mentre natura, sostanza e Dio sono la medesima cosa (se detti) della Divinità, come dite anche voi?

Comunque, ascolta brevemente come e di che (cosa) viene confessata la consostanzialità, il cui concetto hai perturbato nella tua ignoranza, dalla parola apostolica di Sant' Atanasio. Egli scrisse cioè in ciò che disse dell'epifania del Salvatore così: Secondo cioè il comando del nostro Salvatore ¹, il Messia Gesù, battezziamo in nome del Padre, del Figliuolo e dello Spirito Santo, ipostasi consostanziali dell' unica Divinità; è una cioè la sostanza,

1. Matt. XXVIII, 19.

5
 10
 10

5
 10

1. Dopo *متقدم* il cod. ha *الله*, cancellato mediante linee. — 2. Dopo *معهم* sul marg. *عنه* *طاهما*.

perchè è *una* la Divinità¹. Così pure *Sau Secero*, il quale nei suoi scritti e insegna innumerevoli volte di (che cosa) si dice la consostanzialità e che cosa comprende o significa od abbraccia la sostanza comune, *una* della Divinità. Dappertutto nei suoi scritti egli insegna che la consostanzialità e la sostanza comune della Divinità viene detta delle ipostasi o persone. giammai egli ha detto che la consostanzialità viene detta delle sostanze o nature. Per non fare un discorso troppo lungo, adducendo tutto ciò che egli ha detto in proposito, ci basti di addurre ora due o tre tra i molti (passi). *Nel secondo discorso cioè contro il Grammatico, quando adduce in prova della consostanzialità della Trinità l'umanità, egli dice queste (parole):* Così circa la Santa Trinità: (è) sostanza tutta la Divinità, la quale comprende le tre ipostasi del Padre, del Figlio e dello Spirito Santo. Ognuna delle ipostasi è partecipe del medesimo onore ed è compiutamente Dio ed in confronto alle ipostasi, che le sono consostanziali, essa non ha nessuna distinzione, ed è distinta e divisa mediante una denominazione certa, (cioè) non-generazione, generazione e processione, conservando la proprietà alla non-confusione. *Di nuovo nel medesimo discorso egli ha scritto così, chiamando ognuna delle ipostasi della Trinità colla sua proprietà ed (affermando) che una non è diversa dall'altra:*

1. Athanasius, *ad Scrapionem epistola III* — P. G., XXVI, 633.

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

1. Plurale. — 2. Plurale.

Rettamente ognuna delle ipostasi è detta consostanziale alle altre, causa (cioè che è) comune e perchè è la stessa in sostanza ed in Divinità. *Di nuovo nella seconda lettera al puro Sergio il Grammatico* egli cita San Gregorio Teologo, il quale disse : tre senza fine, crescenza che è assieme senza fine, e commentando questa crescenza egli dice così : crescenza che (è) assieme egli chiama la connaturalità delle tre ipostasi. Hai inteso, che la connaturalità e la consostanzialità della Divinità viene detta delle ipostasi, e niente affatto delle sostanze e nature, come pretende la tua balordaggine? Poichè hai concluso di dire secondo la tua opinione, se mentre sono sostanze ipostatiche sono eguali al Padre nella sostanza, come vengono anatematizzati coloro che le confessano ciò che sono, devi sapere *anche queste parole del vostro maestro il Grammatico*. Anche egli cioè ha detto che il nome di Dio significa la sostanza. Egli ha scritto cioè nel terzo discorso del libro che ha composto per stabilire la vostra eresia così : Quando io dico Dio, non nomino altro che la sostanza divina. E se il nome di Dio significa la sostanza, anche il nome di sostanza (se detta) di Dio, significa Dio. Se, perchè il Figlio e lo Spirito sono eguali al Padre nella sostanza, tu inferisci sostanze, devi inferire anche Divinità¹, perchè essi sono uguali al Padre nella Divinità. Appare cioè

1. Plurale.

ودهو اهدلسه نفلا : حعدامدنا وءال ضاى اءصلا: : اءب وءع وءءال .
 اءل سب فءزهءا لا ءءا اءنا . اءه وءم وءءال . لا سبلا اءءه وءءال . سبلا اء
 مءقءل : اءم فءزهءا : ءءه فءزهءا فءءءل : وءل : مء فءءءلا ءءا اءءمء .
 فءل وءءا او اء فءل : وءءءءل : اءه : وءل : ءم وءءءل . ءءب
 ءءءل : وء فءءا اء ءءءل ءءءل سبلا : وءءءل ءءءل اءءل
 مءءل ءءل مءقءل او ءءل فءزهءا ءءءل ءءل : وءءل : ءءءل اءءل : وءءل
 مء ءءءل : وءءءل ءءءل . ءءءل مء . فءءءل ءءءل . اءه : وءل
 ءءءل اءءل . اءءل ءءل : وءءل ءءءل . وءءل اءءل : وءءل اءءل
 : وءءل لا اءءل . وءءل وءءل ءءءل . اءءل : وءل ءءل ءءءل : وءءل
 ءءل : وءءل اءءل : وءل : وءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل :
 وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل :
 وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل :
 وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل : وءءل :

*quando commenta ciò che disse Paolo del Messia nell'epistola ai Filippesti, che egli cioè non reputò rapina di divenire eguale a Dio e dice che in questa (dottrina) cadde Sabellio, nel sesto discorso, nei termini seguenti : eguale non si dice cioè di una persona: colui che è eguale è cioè eguale ad un altro. Vedi le ipostasi delle due persone e non nomi vuani, i quali son detti all'infuori delle cose¹⁾ Apri dunque, o tu, il senso del tuo ndito che è stato chiuso dall'eresia e sforzati, ndendo che tutti questi Santi ci insegnano egualmente di confessare la consostanzialità e connaturalità delle ipostasi ossia persone e mediante la confessione di ciò di sfuggire al pensiero di Sabellio, di desistere dalle tue vuote chiacchiere, le quali vogliono farci confessare la sostanza *una* della Divinità, sostanza in conseguenza della consostanzialità, ed accusano poi colui che non dice sostanze d'essere ammalato della eresia di Sabellio, ciò che si trova essere soltanto il caso tuo e dei tuoi condottrinari.*

HP. Chi è che non sappia, che ipostasi *ὑπόστασις* è detta dai Santi Padri e dai Dottori della Chiesa da esistere [*ὑπάρχει*] e che sostanza [*οὐσία*] è chiamata da essere [*εἶναι*] ? Se è così — come è anche (in realtà) — perchè ci dovrebbe essere l'apprensione e dovremmo noi temere di chiamare le ipostasi sostanze [*οὐσίαι*], perchè esse *sono*, non vergognandoci noi di dirle

1. Joannes Chrysostomus, *in ep. ad Philipp.* cap. II. Rom. VI. P. G. LXII. 219.

5
 10
 15

بعدده انى، لفتقدا مدهلا اى و؛ املاموه. حيمى و؛ اامى. مضممى
 اى و؛ املاموه لاملاموه. و لا هيمى و؛ حيمى اامى اامى اامى
 و؛ املاموه. اامى اامى و؛ مضممى لاملامى و؛ اهتف مدهمتا
 اامى لادلا ملامى ملامى ملامى. اى و؛ اامى و؛ اامى و؛ املاموه
 مضممى و؛ ا. اامى و؛ ملامى و؛ اامى و؛ املاموه ملامى ملامى.
 اامى و؛ ملامى و؛ اامى و؛ ملامى و؛ اامى و؛ اامى و؛ اامى و؛ ملامى
 ا. و؛ اهتف اامى ملامى و؛ املاموه ملامى. ملامى و؛ اامى و؛ اامى
 و؛ ملامى اا املاموه و؛ ا. و؛ ملامى و؛ مضممى لا ملامى و؛ ملامى و؛ اامى
 ا. و؛ ملامى و؛ اهتف بعدده انى، لفتقدا مدهلا اى و؛ املاموه.
 حيمى. مضممى و؛ املاموه. ملامى و؛ اامى و؛ اامى و؛ اامى و؛ اامى
 ملامى ملامى و؛ اامى و؛ مضممى ملامى و؛ اامى و؛ اامى و؛ اامى
 ملامى و؛ ا. لاملامى و؛ مضممى اامى و؛ ملامى و؛ ملامى و؛ اامى
 اامى و؛ ملامى. ملامى و؛ اامى و؛ ملامى و؛ ملامى و؛ اامى و؛ اامى
 لا ملامى و؛ اامى و؛ اهتف. اامى و؛ ملامى و؛ اامى و؛ اامى و؛ اامى
 لاملامى و؛ ا. و؛ ملامى و؛ مضممى ملامى و؛ اامى و؛ اامى و؛ اامى.

1. و؛ ملامى، il cod. ha و، sul marg. و؛ ملامى. 2. و؛ ملامى و؛ ملامى و؛ ملامى cod. si dovrebbe leggere و؛ ملامى و؛ ملامى و؛ ملامى.

ipostasi, perchè *esistono*? Esse cioè esistono e sono da sè, non avendo esse bisogno di sussistere in alcunchè d'altro, allinchè esistano. E come coloro i quali anatematizzano quelli che dicono il Padre, il Figliuolo e lo Spirito Santo sostanze ipostatiche, non anatematizzano mediante ciò anche coloro che dicono che *sono*, se la parola sostanza *ὀυσία* deriva il proprio nome da essere *ἔσθι*, come insegna la dottrina dei Padri?

Soluzione. Poichè anche in questa questione hai creduto bene di concludere di confessare le sostanze quali ipostasi della Trinità e per questo hai chiesto, perchè ci dovrebbe essere apprensione e dovremmo noi temere di chiamare le ipostasi sostanze, perchè esse *sono*, non vergognandoci noi di dirle ipostasi, perchè *esistono* — esse cioè *esistono e sono* — accetta anche tu una domanda! Poichè secondo la tua parola le ipostasi sono dette dal (fatto) che esistono, e le sostanze son chiamate dal (fatto) che sono, perchè i Santi Padri hanno detto ovunque tre ipostasi perchè esistono, ed hanno respinto il contrario mediante l'anatema, e pur essendo esse tre, non hanno mai confessato tre sostanze, ma sempre ripudiarono questo! E tempo dunque

5
 10
 92 b 1.

1. Cf. ed. Budge, p. 32₂₇₇. — 2. Il cod. ha *ammetta* *ammetta*.

dopo aver adottato molte (cose) circa le tre ipostasi della Divinita, che le possiamo accogliere soltanto mediante la fede, (e) tra quanto adduce ci sono anche le seguenti (parole) : come è stato generato il Figlio senza essersi disgiunto dal Padre, come lo generò il Padre senza uscire fuori di sè stesso e come, pur essendo per sempre ed ab aeterno in essere, non sono detti tre esseri, queste (cose) e quelle simili a queste vengono accolte in fede e non è possibile che qualcuno le ascolti senza fede¹. *Similmente a questi Santi dice anche San Giovanni di Costantinopoli negli (scritti) ad Eraclito² : Non diciamo tre Dei, perchè non diciamo neppure tre nature. Comprendi come egli adduce (l'argomento) che non confessiamo tre nature, per stabilire il fatto che non diciamo tre Dei? Voi altri invece dite ora tre nature, perchè temete di confessare apertamente tre Dei, intendendo con ciò di introdurre gli Dei. Poi devi sapere che i Santi Padri, i quali insegnarono le parole sostanza ed ipostasi e confessarono che ognuna delle ipostasi della Trinita è ed esiste, non arrivarono mai a questa conclusione della tua ignoranza. Di nuovo, nessuno dei teologi ci ha tramandato che le ipostasi della Trinita pervengono ad un*

1. Cf. ed. Budge, p. 32₂₇₇. — 2. Vedi Wright *Catalogue*, 942.

مدسلفم مع فلا فزهف احبر الحسبنا: مدبج ان عسلحط مضممر
 لافسبنا بمقودا والاممال مبعال. سا واذن ابع مدح لاسر عسلا
 دلا الاممال عسلحط واهتف. ومع انا لال الحسبنا واهتف. الا
 لمل احر. مدبج فف مدح وفسبنا هفلسا واهتف اومر كلا مبحار.
 5 اوت ومع و ا ا. و ان امدسب وفسبنا لالا واذن اهتف
 الاممال. اومر واذن واهتف مقودا مفسبنا. مدبج مسسلا
 لاهتف وفسف ا. لالا واذن واهتف مقودا ففسف. اذقلا
 مبقلا وفسبنا لالا واذن لالا اهتف لالا قنلا. لالا واذن
 واهتف لالا مقودا مفسبنا. اومر ان انا هسبنا انا. ان
 10 حر اومر واهتف لالا لا اذن انا. ولا مدبج انا لالا
 اهتف الاممال. اوت امبلا وفسلا واهتف: مدح اومر واهتف مفسبنا.
 امبلا وفسلا واهتف. اومر هسبنا عسلا. اومر لاهتف مفسبنا. اومر
 هسبنا عسلا. امبلا ومع اومر واهتف ولا مفسبنا اهتف مفسبنا.
 امبلا ومع اومر هسبنا ولا مفسبنا. اومر لاهتف مفسبنا اومر

1. Il cod. ha مشقنا واهتف.

mediante le differenze che sono diverse tra di loro, il numero. Quindi se la
 diversità crea il numero delle ipostasi della Santa Trinità, mostrami che
 qualcuno degli ortodossi ha detto della Trinità la diversità delle sostanze, chè
 da questa tu potresti passare al numero delle sostanze. Però non puoi. Quindi
 smetti di ribattere nella tua ignoranza col numero plurale di sostanze! Di
 nuovo sappi anche questo! Se coloro i quali anatematizzano chiunque dice
 avere la Trinità sostanze, anatematizzano coloro che dicono che sono ipostasi,
 allora anche San Teodosio che ha ripudiato questo, ha ripudiato chiunque
 dice che sono ipostasi, ed i Santi Padri che hanno rigettato chiunque dice
 tre sostanze e tre nature, hanno rigettato chiunque dice che sono tre ipostasi.
 Questo fate anche voi, quando per burla ed allo scopo d'indurre in errore i
 semplici non dite, che non confessate tre sostanze alla Trinità. Di nuovo,
 come il nome di sostanza è derivato da essere, così anche il nome di Dio
 è preso o dall'attività oppure significa la sostanza. Se è preso dall'attività,
 allora, come dal (fatto) che ogni ipostasi è, hai concluso le sostanze, così
 concludi dal (fatto) che ogni ipostasi esercita un'attività gli Dei! Oppure,
 se esso significa la sostanza, come ha detto il Grammatico, di Dei, poiché

(a) (b) (c) (d) (e) (f) (g) (h) (i) (j) (k) (l) (m) (n) (o) (p) (q) (r) (s) (t) (u) (v) (w) (x) (y) (z) (aa) (ab) (ac) (ad) (ae) (af) (ag) (ah) (ai) (aj) (ak) (al) (am) (an) (ao) (ap) (aq) (ar) (as) (at) (au) (av) (aw) (ax) (ay) (az) (ba) (bb) (bc) (bd) (be) (bf) (bg) (bh) (bi) (bj) (bk) (bl) (bm) (bn) (bo) (bp) (bq) (br) (bs) (bt) (bu) (bv) (bw) (bx) (by) (bz) (ca) (cb) (cc) (cd) (ce) (cf) (cg) (ch) (ci) (cj) (ck) (cl) (cm) (cn) (co) (cp) (cq) (cr) (cs) (ct) (cu) (cv) (cw) (cx) (cy) (cz) (da) (db) (dc) (dd) (de) (df) (dg) (dh) (di) (dj) (dk) (dl) (dm) (dn) (do) (dp) (dq) (dr) (ds) (dt) (du) (dv) (dw) (dx) (dy) (dz) (ea) (eb) (ec) (ed) (ee) (ef) (eg) (eh) (ei) (ej) (ek) (el) (em) (en) (eo) (ep) (eq) (er) (es) (et) (eu) (ev) (ew) (ex) (ey) (ez) (fa) (fb) (fc) (fd) (fe) (ff) (fg) (fh) (fi) (fj) (fk) (fl) (fm) (fn) (fo) (fp) (fq) (fr) (fs) (ft) (fu) (fv) (fw) (fx) (fy) (fz) (ga) (gb) (gc) (gd) (ge) (gf) (gg) (gh) (gi) (gj) (gk) (gl) (gm) (gn) (go) (gp) (gq) (gr) (gs) (gt) (gu) (gv) (gw) (gx) (gy) (gz) (ha) (hb) (hc) (hd) (he) (hf) (hg) (hh) (hi) (hj) (hk) (hl) (hm) (hn) (ho) (hp) (hq) (hr) (hs) (ht) (hu) (hv) (hw) (hx) (hy) (hz) (ia) (ib) (ic) (id) (ie) (if) (ig) (ih) (ii) (ij) (ik) (il) (im) (in) (io) (ip) (iq) (ir) (is) (it) (iu) (iv) (iw) (ix) (iy) (iz) (ja) (jb) (jc) (jd) (je) (jf) (jg) (jh) (ji) (jj) (jk) (jl) (jm) (jn) (jo) (jp) (jq) (jr) (js) (jt) (ju) (jv) (jw) (jx) (jy) (jz) (ka) (kb) (kc) (kd) (ke) (kf) (kg) (kh) (ki) (kj) (kk) (kl) (km) (kn) (ko) (kp) (kq) (kr) (ks) (kt) (ku) (kv) (kw) (kx) (ky) (kz) (la) (lb) (lc) (ld) (le) (lf) (lg) (lh) (li) (lj) (lk) (ll) (lm) (ln) (lo) (lp) (lq) (lr) (ls) (lt) (lu) (lv) (lw) (lx) (ly) (lz) (ma) (mb) (mc) (md) (me) (mf) (mg) (mh) (mi) (mj) (mk) (ml) (mm) (mn) (mo) (mp) (mq) (mr) (ms) (mt) (mu) (mv) (mw) (mx) (my) (mz) (na) (nb) (nc) (nd) (ne) (nf) (ng) (nh) (ni) (nj) (nk) (nl) (nm) (nn) (no) (np) (nq) (nr) (ns) (nt) (nu) (nv) (nw) (nx) (ny) (nz) (oa) (ob) (oc) (od) (oe) (of) (og) (oh) (oi) (oj) (ok) (ol) (om) (on) (oo) (op) (oq) (or) (os) (ot) (ou) (ov) (ow) (ox) (oy) (oz) (pa) (pb) (pc) (pd) (pe) (pf) (pg) (ph) (pi) (pj) (pk) (pl) (pm) (pn) (po) (pp) (pq) (pr) (ps) (pt) (pu) (pv) (pw) (px) (py) (pz) (qa) (qb) (qc) (qd) (qe) (qf) (qg) (qh) (qi) (qj) (qk) (ql) (qm) (qn) (qo) (qp) (qq) (qr) (qs) (qt) (qu) (qv) (qw) (qx) (qy) (qz) (ra) (rb) (rc) (rd) (re) (rf) (rg) (rh) (ri) (rj) (rk) (rl) (rm) (rn) (ro) (rp) (rq) (rr) (rs) (rt) (ru) (rv) (rw) (rx) (ry) (rz) (sa) (sb) (sc) (sd) (se) (sf) (sg) (sh) (si) (sj) (sk) (sl) (sm) (sn) (so) (sp) (sq) (sr) (ss) (st) (su) (sv) (sw) (sx) (sy) (sz) (ta) (tb) (tc) (td) (te) (tf) (tg) (th) (ti) (tj) (tk) (tl) (tm) (tn) (to) (tp) (tq) (tr) (ts) (tt) (tu) (tv) (tw) (tx) (ty) (tz) (ua) (ub) (uc) (ud) (ue) (uf) (ug) (uh) (ui) (uj) (uk) (ul) (um) (un) (uo) (up) (uq) (ur) (us) (ut) (uu) (uv) (uw) (ux) (uy) (uz) (va) (vb) (vc) (vd) (ve) (vf) (vg) (vh) (vi) (vj) (vk) (vl) (vm) (vn) (vo) (vp) (vq) (vr) (vs) (vt) (vu) (vv) (vw) (vx) (vy) (vz) (wa) (wb) (wc) (wd) (we) (wf) (wg) (wh) (wi) (wj) (wk) (wl) (wm) (wn) (wo) (wp) (wq) (wr) (ws) (wt) (wu) (wv) (ww) (wx) (wy) (wz) (xa) (xb) (xc) (xd) (xe) (xf) (xg) (xh) (xi) (xj) (xk) (xl) (xm) (xn) (xo) (xp) (xq) (xr) (xs) (xt) (xu) (xv) (xw) (xx) (xy) (xz) (ya) (yb) (yc) (yd) (ye) (yf) (yg) (yh) (yi) (yj) (yk) (yl) (ym) (yn) (yo) (yp) (yq) (yr) (ys) (yt) (yu) (yv) (yw) (yx) (yy) (yz) (za) (zb) (zc) (zd) (ze) (zf) (zg) (zh) (zi) (zj) (zk) (zl) (zm) (zn) (zo) (zp) (zq) (zr) (zs) (zt) (zu) (zv) (zw) (zx) (zy) (zz)

* 93 a 1.

1. Il cod. ha *hiolel* e dopo questa parola ha *uioel* cancellato mediante linee.

confessi le sostanze! Se cioè Dio significa la sostanza, le sostanze dimostrano nella Trinità anche gli Dei. Se anatematizzando chiunque dice sostanze, anatematizziamo chiunque dice che sono ipostasi, anche voi altri, secondo il tuo discorso, anatematizzando chiunque dice Dei, anatematizzate chi dice che sono ipostasi. Oppure il nome di Dio non significa la sostanza ed il vostro maestro il Grammatico si è sbagliato. Se il nome di Dio significa l'attività, ed anatematizzate chiunque dice Dei, spogliate le ipostasi dell'attività. E questo secondo le tue mirabolanti conclusioni.

IV°. Ogni ipostasi viene conosciuta in sè stessa ed è una sostanza ipostatica, oppure essa non è sempre una sostanza ipostatica, ma soltanto quando viene contemplata in teoria. Se essa è sempre in sè stessa una sostanza ipostatica, come essa non viene conosciuta e non è nè in teoria nè fuori di teoria singolarmente ed in complesso assieme alle altre come essa una sostanza ipostatica? Se però si ammette che soltanto quando la si conosce in teoria essa è sostanza, allora essa non è, secondo il concetto come questo, una sostanza ipostatica. Ciò che è cioè in sè stesso una sostanza, non lo è, se non si deve *necessariamente* dire che esso è una sostanza. E se questo è così, perchè è assurdo il (nostro) discorso, se chiamiamo anche le ipostasi

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

teoria assieme alle altre come essa Dio? Se però essa è Dio soltanto quando viene conosciuta in teoria, allora essa non è in sè stessa Dio, secondo il tuo discorso. Se essa è Dio in sè stessa, allora secondo il tuo discorso non ti riescirà assurdo di confessare gli Dei. Se tu dici che i Padri hanno detto ogni ipostasi, quando viene contemplata in teoria, Dio, e ripudiarono che (le ipostasi) venissero dette Dei, devi sapere come i Padri, quando fu loro posto il quesito « se ogni ipostasi (è) Dio, come non ci sono tre Dei »? ci insegnarono di confessare ogni ipostasi Dio e ci proibireno di dire Dei. Così ha confessato anche San Teodosio, seguendo le loro orme, quando gli fu ribattuto, che se ogni ipostasi (è) una sostanza, come mai non (ci sono tre) sostanze, ognuna delle ipostasi, quando viene conosciuta in sè stessa, (come) sostanza ed ha inibito de dire sostanze. Poichè hai chiesto « non lo è, quando non si deve dire ogni ipostasi sostanza, come è stolto il chiamare le ipostasi sostanze » e sei ricorso al numero indefinito: se tu avessi letto il trattato di San Teodosio, avresti trovato nel discorso stesso che egli dice contro i tuoi coneresiarchi circa il numero indefinito che gli dicevano, mentre omettevano il tre, che è stolto di azzardarsi di omettere il numero definito e ricorrere a quello indefinito, che tu (invece) vuoi ammettere come non stolto, quando dici sostanze.

5
 10
 15

93 b 1.

Come ammetti tu d'accogliere il trattato? Nello stesso cioè quel Santo si rivolge contro coloro i quali, come te, ricorrono al numero indefinito di sostanze. Poichè se voialtri dite sostanze, ma non dite tre, dovete necessariamente o introdurre nella confessione del Padre, del Figliuolo e dello Spirito Santo, i quali la legge del Signore ci insegna di adorare come *un* Dio, un' ulteriore ipostasi, oppure rigettare una delle ipostasi della Trinità. Ed istantaneamente aggiunge anche questo : non dobbiamo quindi accogliere nella sostanza e natura divina neppure *un* numero ed introdurre la pluralità delle sostanze nella Divinità *una*, non divisa, la quale (è) nella Trinità!

V^a. Confessate voialtri la Santa Trinità *ὑποστάσιον*, cioè *una* sostanza di numero, oppure *ἁποστάσιον*, voglio dire, confessate le ipostasi divine del Padre, del Figliuolo e dello Spirito Santo consostanziali? Se annunciate l'adorata Trinità *ὑποστάσιον*, cioè *una* sostanza di numero, andate in compagnia del vecchio Sabellio nella Sinagoga degli Ebrei, se però *ἁποστάσιον*, voglio dire, se confessate le divine ipostasi consostanziali ed *una* sostanza comune nella non-diversità ed eguaglianza naturale, spiegate da sapienti, che i consostanziali, non quelli che non sono nelle ipostasi, vengono detti sostanze! Come cioè vengono detti consostanziali, se non sono sostanze? Qualcuno

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

1. *وحيها*, il cod. ha *حيها* — 2. *لها*, il cod. ha *لها*.

non viene cioè detto eguale agli altri in ciò che egli non è o che non ha, ma in ciò che egli è o ha.

Soluzione. Un sapiente dice : imputridisce il cuore e si indeboliscono le mani di colui che caunmina su molti sentieri¹, ciò che è accaduto anche a te. Mentre vuoi essere rinomato in molte (cose), non ne conosci bene neppure *una*. In tutta la tua domanda si vede la tua ignoranza e mancanza d'istruzione. Mentre cioè tu sei soltanto in possesso della lingua siriana, e non sei stato ancora in grado di apprenderla bene, ora chiedi in greco e traduci il tuo discorso in siriano. E chi è che non rida dell'esiguità del tuo sapere, che non sai neppure che cosa non sai? Hai detto cioè *μονοούσιον* e lo hai tradotto con *una* sostanza di numero. *Μονοούσιον* è cioè unicosostanziale e non *una* sostanza di numero, come hai scelto di tradurre la parola che non conosci. Poiché però hai chiesto se noi confessiamo la Santa Trinità *una* sostanza di numero, ed hai concluso secondo la tua ignoranza che essa viene detta o *una* sostanza di numero o molte, anche noi ti chiediamo, affinché dalla tua risposta ci si schinda una via per difenderci da te, come ha detto Gregorio quando ribatté col dioteismo a ciò che gli era stato chiesto circa la

1. Cf. Is. xlii, 7; xli, 5; Ezech. xli, 7; Nab. ii, 10.

5
 10
 15

وَاَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ مِثْرًا مِمَّا يَخْتَارُ ۚ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُ لِمَ جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ مِثْرًا لَآ يَجِدُ لَكَ عِنْدَهُ عِلْمَ السَّاعَاتِ ۚ وَيَذَرُ أَكْثَرَ مَا يَخْتَارُ ۖ وَكَذَلِكَ يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَوْمَ ذَلِكَ ثُلُوفَ الْحَبَلِ الْأَثْوَالِ ۗ

وَاَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ مِثْرًا مِمَّا يَخْتَارُ ۚ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُ لِمَ جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ مِثْرًا لَآ يَجِدُ لَكَ عِنْدَهُ عِلْمَ السَّاعَاتِ ۚ وَيَذَرُ أَكْثَرَ مَا يَخْتَارُ ۖ وَكَذَلِكَ يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَوْمَ ذَلِكَ ثُلُوفَ الْحَبَلِ الْأَثْوَالِ ۗ

وَاَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ مِثْرًا مِمَّا يَخْتَارُ ۚ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُ لِمَ جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ مِثْرًا لَآ يَجِدُ لَكَ عِنْدَهُ عِلْمَ السَّاعَاتِ ۚ وَيَذَرُ أَكْثَرَ مَا يَخْتَارُ ۖ وَكَذَلِكَ يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَوْمَ ذَلِكَ ثُلُوفَ الْحَبَلِ الْأَثْوَالِ ۗ

وَاَلْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ مِثْرًا مِمَّا يَخْتَارُ ۚ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُ لِمَ جَعَلَ لِكُلِّ شَيْءٍ مِثْرًا لَآ يَجِدُ لَكَ عِنْدَهُ عِلْمَ السَّاعَاتِ ۚ وَيَذَرُ أَكْثَرَ مَا يَخْتَارُ ۖ وَكَذَلِكَ يَتَّبِعُ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَوْمَ ذَلِكَ ثُلُوفَ الْحَبَلِ الْأَثْوَالِ ۗ

Trinità. Dico a te : confessi tu la Santa Trinità *un* Dio di numero o confessi tu eguali nella Divinità le ipostasi della Divinità? Se *un* Dio di numero, vattene secondo il tuo discorso assieme a Sabellio presso gli Ebrei, e se molte, perchè sono eguali nella Divinità, vattene presso i Gentili, allini della tua eresia. Questo (si deduce) dai tuoi sillogismi mirabolanti. Ma chiedendo se confessiamo la Trinità *una* sostanza di numero, tu vuoi forse scuotere il (termine) di *una* sostanza e perciò hai aggiunto *una* (di) numero, come il (concilio) di Calcedonia, volendo ripudiare la (dottrina) che il Messia viene confessato *una* natura incorporata, ha omesso (anche) la (parola) « incorporata » ed ha aggiunto all' *una* confusione e mescolanza. Ma dove hai appreso a domandare questo? O quale è il numero che hai appiccicato alla sostanza *una*? Se è quello che è composto di unicità, ascolta San Teodosio il quale ha detto, che non accogliamo nessun numero nella sostanza e natura della Santa Trinità, ma soltanto per le ipostasi. Se per numero tu intendi l'ipostasi, primieramente, quando hai tu udito da qualcuno di noi o in quali scritti di qualcuno di noi hai tu trovato, che confessiamo la Trinità *una* ipostasi? Poi, anche se ti concedessimo che il tuo discorso verteva circa un ipostasi definita, avresti agito vanamente, non essendovi nulla che militi

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

* 94 a. 1.

in favore di questa (interpretazione). Avresti dovuto chiedere, se confessiamo alla sostanza *una* della Trinità tre ipostasi, e non una sostanza la quale hai adornata colla parola numero, perchè temevi che la sua empietà fosse palese, similmente al concilio di Calcedonia, il quale in guerra contro *una* natura, ha adornato il discorso) colla confusione e mediante la mescolanza. E come questo (concilio) si diede ogni cura di introdurre invece di *una* natura composta la *dualità* della natura, così pure tu introduci in luogo di *una* sostanza od assieme ad essa le sostanze. Noi cioè non soltanto confessiamo in tre ipostasi *una* sostanza ed un Dio nella Santa Trinità, ma anatematizziamo anche chiunque la definisce in *una* ipostasi. Così noi non ce ne andiamo con Sabellio nella Sinagoga dei Giudei, secondo la tua calunnia e le tue chiacchiere vane, ma nella Santa Chiesa ortodossa. Circa la tua intenzione di introdurre in conseguenza della consostanzialità la sostanza, è stato fatto discorso compiutamente più sopra nel capitolo secondo. E superfluo di girare e rigirare attorno la medesima (cosa) in vista della tua ignoranza. Hai chiesto stoltamente, come esse vengano dette consostanziali, mentre non sono sostanze. Ti chiederemo anche noi : come si dice che sono eguali nella Divinità, mentre non sono Dei? (Adottando) un tuo

ومحمدنا واحدها اى. . هلا منيها حمدنا محاملا. اجنبا. . وبم صخ عيزا
 منو صخ اى. . سك اى وبامنا اناى باقى. . كما هلاهدنا دعهما
 اى. . سره صلا رجا. هلاهدنا دعهما هورا صخ عيزا. . هلاهدنا صخ عيزا
 اناى اى اجنبا وبه واجنبا اى. . واى اهدتف اجنبا اناى الكوا
 اجنبا اناى. . هلاهدنا صخ اناى هلاهدنا اناى. . اى
 5 عده عام بعدا. . اى صخ بم اناى هلاهدنا اناى اهدتف هلاهدنا. . صلا
 وهلاهدنا الكوا يستف اجنبا واماى. . اناى هلاهدنا اهدتف اناى
 اناى. . هلاهدنا هلاهدنا اناى واماى اهدتف. . اناى واماى الكوا يستف.
 اناى وبه هلاهدنا الكوا اناى. . هلاهدنا هلاهدنا اناى. . هلاهدنا
 10 واهدتف اجنبا. . هلاهدنا. . اناى صلا واماى اهدنا دعهما. . اناى
 واجنبا اناى صلا هلاهدنا. . اناى لا عيزا هلاهدنا. . وبه واجنبا اهدتف
 الكوا هلاهدنا واجنبا. . هلاهدنا واماى هلاهدنا اناى صلا هلاهدنا: . اناى
 هلاهدنا صخ هلاهدنا واماى الكوا اجنبا: . اناى هلاهدنا وبه واماى
 الكوا هلاهدنا صخ هلاهدنا. . هلاهدنا اناى. . هلاهدنا صخ هلاهدنا هلاهدنا
 15 صخ هلاهدنا هلاهدنا هلاهدنا. . لا هلاهدنا الكوا هلاهدنا. . هلاهدنا

maledice senza tema, anche coloro i quali essa vuol far apparire come suoi Padri e non percepisce in cosa incespica. Hai detto che alcuni, quando sono vinti dalla verità, vanno verso l'ingiuria e la calunnia, invece di rivolgersi convenientemente verso la (verità). Guardate, quanti insulti! Ingiuriatore, calunniatore, vinto dalla verità e fuori della verità è, come ha detto, colui il quale ha detto loro, che « se dite sostanze, dite Dei ». Tutto questo egli ha pronunciato anzitutto contro San Teodosio, quantunque egli abbia ora sottaciuto il suo nome. Egli cioè ha detto, ripudiando questa eresia delle sostanze che si potrebbe dire in breve polisostanzialismo, che essa è un rampollo del politeismo dei Gentili ed egli per il primo ribattè alle tre sostanze il triteismo dei Gentili, cioè il politeismo. Egli ha detto pure che questo si tirano addosso coloro i quali dicono sostanze. E giustamente. Se cioè il nome di Dio significa la sostanza, come ha detto anche Giovanni il Grammatico, come non è giusta la risposta, che chi dice sostanze viene costretto a dire Dei? Poiché hai ribattuto che noi cadiamo nel medesimo (politeismo), se diciamo Dio ognuna delle ipostasi della Trinità, oppure nella negazione che non è Dio ognuna delle ipostasi, diciamo contro questo, che quando confessiamo ognuna delle ipostasi

حقه وانا وانا وانا مع مقعدا لسانه الله يخلص. الا معه ومع
 مع الله واهما معا حلالا مقعدا له ما فتوحا. انما مع
 ومع ان واهما معا مقعدا اههما معا الله: اهتهف محتلا
 معاه... املا ان واهتهف محتلا مدحيع انما ان واهتهف محتلا
 5 انما. اجن من مدحيع... والله انما واهتهف محتلا انما انما.
 معا والله الله به. ماوت ومع¹ ان واهتهف محتلا بهفر.
 مع معا لاهتهف املا. ان ومع فعف مع املا املا واهتهف:
 حله واهتهف مقعدا مع معا اههما والله... ان ما مع مع
 مقعدا الله به. انما واهتهف محتلا انما. اه واهتهف الله ما
 10 مع مع مقعدا. اه ذهب لمر واهتهف... مع انما. ومع انما مقعدا
 واهتهف املا. مع مع ان واهتهف املا. اه واهتهف املا
 دلا بهتهف هلا لسانه اهتهف حله. ان حله مع مع مقعدا الله
 انما: حله انما والله. اه من حله صلاه ان واهتهف
 مع مع مقعدا واهتهف اههما معا مع به انما. حله انما
 15 مقعدا لاهتهف. صلاه مع واهتهف حله واهتهف... حله لا مع انما

* 36 11

1. مع rod.

natura, sostanza e Dio, non c'impigliamo nel politeismo e neppure cadiamo
 nella negazione che ognuna delle ipostasi non è Dio, ma confessiamo *un* Dio
 ed *una* sostanza e natura in tre ipostasi, cioè persone. Voi altri però che
 dall'essere ogni ipostasi sostanza, natura e Dio avete dedotto sostanze e nature,
 come deducete le sostanze e le nature e non deducete gli Dei? Il vostro
 maestro ha cioè detto: quando dico Dio, dico la sostanza, e la natura di Dio
 è Dio. Noi poi abbiamo appreso da San Teodosio a ribattere con « Dei » e
 « sostanze ». Tu però spiegaci donde hai appreso a dire a coloro i quali con-
 fessano tre ipostasi nella sostanza *una* della Divinità, che se ognuna delle
 ipostasi è Dio, devono necessariamente dire o tre Dei oppure che ognuna
 delle ipostasi non è Dio. Se ti è difficile il dirlo, ti diciamo noi, che questo
 hai appreso dagli Ariani e dai Gentili. Noi invece abbiamo appreso la
 nostra (risposta) da San Teodosio. Di nuovo ci hai risposto nella tua igno-
 ranza e non secondo necessità, che se diciamo Dio ognuna delle ipostasi, siamo
 costretti a confessare Dei. Se cioè noi vi avessimo rimproverati perchè con-
 fessate sostanza e natura ognuna delle ipostasi della Trinità, si potrebbe
 forse prestar ascolto alla tua risposta. Poichè però noi non vi abbiamo rim-
 proverati per questo, confondi tutto non sapendo quello che dici.

مذهبنا بوج: بضعه امر بالمدح: و ان لعمقنا يتبعنا منه بوج: اوله ان
 سمن: وجاسنا نهى بعدا بوج: . كسرنا مسه منه احلا: و ان: اهنته:
 . نهى مذلنا و: وجع ان انه وج مذلنا انه احلا: و ان: كسرنا
 اهنته كسرنا سما: . حسنا و احلا مقدا فجع انه¹ يتبعنا
 5 و عمدا هفتنا من انه: و فجعنا مذلنا انه. مسنا له
 انه و هنته: . دق و احلا و هفتنا دق: و ان: اهنته. يتبعنا مذلنا له
 لعمقنا. هفت هفت: ان سمن سمننا هفت: هفت هفت: . ان ان
 يتبعنا لا مذلنا لعمقنا: الا و احلا مصلنا. لا من: مذلنا هفت
 امر مذلنا: ان سمن لا مذلنا احلا مصلنا. ان و به له هفت
 10 و اهنت: ان سمن له مصلنا. نهى مذلنا ان احلا ان: .
 كسرنا سما: و ان: اهنته. الا سنا مذلنا لا فجعنا. و ان: .
 انرا حسنا و ان: . و لعمقنا و احلا مصلنا مصلنا احلا
 مذلنا و اهنته لا اننا احلا: و احلا اننا. مذلنا و احلا و ان
 مذلنا و لا مذلنا احلا. و ان: دق اوله و لا مذلنا اهنته
 15 كسرنا سما: و يتبعنا ان و عمدا هفتنا مذلنا لعمقنا: . هلا احلا

1. sul margine. فجعنا انه.

Poichè però hai concluso di dire, che se confessiamo le ipostasi accidenti — sono questi cioè che sono e si vedono negli altri, — giustamente anatematizziamo chiunque dice sostanze — e questo è pieno d'empietà — quindi anche voi altri, ripudiando chiunque attribuisce tre sostanze alla Trinità, negate il numero delle tre ipostasi e le chiamate accidenti o nomi vacui e ripudiate empicamente. Anche San Teodosio, ripudiando e vietandoci di dire sostanze, confessa le ipostasi (quali) accidenti: ed il suo divieto è molto empio. Se cioè l'anatema è empio, è empio anche il divieto, o se egli non confessa le ipostasi accidenti, ma dice che esistono per sè, non sa quello che ha proibito — secondo il tuo discorso — se noi non sappiamo come anatematizziamo, oppure egli proibisce a sè stesso e ripudia (sè stesso), se noi anatematizziamo noi stessi. Tutto questo va anche contro voi altri in (conseguenza) del ripudio delle tre sostanze. Ma una di queste (alternative) non è vera. La nostra confessione ortodossa è questa, che confessiamo che le ipostasi della Santa Trinità esistono per sè e non (le) diciamo sostanze, come neppure Dei. Dove hai trovato tutta questa insolenza senza scienza, che ti fa dire di coloro i quali non confessano sostanze alla Trinità, che confessano le ipostasi (quali) acci-

مع سبها لا وهب. وه وحب لجمال ادا من انا له. وب منب انا
 وحبف ولا نامذ هر اهتف حلا لجمال مبعلا. ح له مرسا
 انا. وبتعا او عمدوا هفتعا اذن انا ومهوا لصيقملا ومفصيح
 حلاوه. لا لميقملا انا احنا مدها لملح انا. واملاوه داوهما
 5 وبعلا: امر بتعا داوهما. او امر اهتف مبعبتعا. حمدلا
 وبعملا وبعملا. وه ومعه بل بسرا املاوه اهتف وبعملا. ان فح
 امر بتعا داوهما. ميمه مدحلف درنرولا وهفقاوه. هابوه وامر
 اهتف مبعبتعا حمدلا وبعملا وبعملا: وبعملا بسرا املاوه
 اهتف وبعملا. وه سبمحف وه ولحملا عزا مبحف الامم: مباح
 10 اوت مدهوا عاخر. حه حه حه حمدلا ولا مبعلا ذوا انا. مدهوا حمدلا
 ونا عزا. واه لا املح وحتلملا وشمع منب انا. مديه رسن وبعلا
 همدلا. احنا وبم عفا بسرا اهتف والاملا حمدلا مقملا. بعلا واه
 امر بتعا داوهما املاوه مقملا داوهما وبعملا. او ميه مع مختلف
 وارا. ح مبحف وبعلا مبعه بدم مقملا او وبعلا املاوه. اذن واهتف

denti e nomi vacui, e non ti (fa) stare in riverenza davanti San Teodosio, che tu con falsità chiami Padre e vituperi davanti a noi, dicendo che egli confessa le ipostasi che esistono per sè accidenti o nomi vacui mentre sai che ci ha proibito di dire sostanze della Santa Trinità?

VIII^a. Come intendete che le ipostasi sono nella sostanza comune, come gli accidenti nella sostanza, oppure come le sostanze ipostatiche nel concetto di eguaglianza della comunità, ciò che significa che esse sono una sostanza comune? Se come accidenti nella sostanza, confermate il vostro discorso mediante la forza delle obbiezioni, (che si possono fare loro! Se come le sostanze ipostatiche nel concetto dell'eguaglianza della comunità, ciò che dimostra che sono *una* sostanza comune, sciogliete il vostro anatema, che è stato posto da voi contro la verità!

Soluzione. Anche in questa tua domanda tu cammini sul medesimo sentiero dell'ignoranza e ti sei ridotto al gran male di non sapere neppure ciò che è chiaro agli scolari. Chi cioè sarà tanto stupido da domandare, quando sente (dire) *una* sostanza della Trinità in tre ipostasi, se le ipostasi sono nella sostanza comune come gli accidenti nella sostanza? Oppure, chi tra i maestri dei Misteri ha detto, spiegando che cosa significano le ipostasi o come sono, che sono sostanze nel concetto della sostanza comune, come tu dici pazzo-

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

mente? Siccome neppur *una* di queste cose) è stata detta dai Santi Padri, non le diciamo neppur noi, ma seguendo tutti i dottori ortodossi, confessiamo *una* sostanza nella Divinità e determinate ipostasi, affinché il (nostro) pensiero circa il Padre, il Figlio e lo Spirito Santo non sia confuso, ma preciso. Avendo questa fede, non affermiamo né accidenti nella sostanza della Divinità, né sostanze, come neppure Dei. Da ogni luogo si vede che questa tua domanda è abbondantissima di zizzania, girando e rigirando essa attorno il medesimo (argomento) e facendo tu molte parole, affinché non appaia che coloro ai quali aderisci ti hanno mantenuto vanamente e tu sembri essere degno di loro e (non sembri) inferiore al tuo valore. Poiché nessuno dei Santi ha detto alcuna delle cose che hai chiesto, come abbiamo detto, — essi non dicono cioè le ipostasi accidenti e non confessano sostanze nella sostanza della Divinità — non verrà sciolto l'aunatema da noi scagliato, seguendo noi il giusto divieto di San Teodosio, il quale non è stato posto né malamente né contro la verità, ma contro l'aberrazione della vostra eresia, che confessa la pluralità di nature, di sostanze e di Dei.

IXª. Chi è dunque la causa, le ipostasi della sostanza comune, oppure la

2. a 95 *
 5
 10

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

sostanza comune delle sue ipostasi? Se dunque le ipostasi della sostanza comune, dimostrategli che è possibile che quelle (cose), le quali non sono sostanze, siano o vengano dette la causa di una sostanza. Se però la sostanza comune (è la causa) delle ipostasi, insegnategli e confermategli che la sostanza comune e divina era prima delle sue ipostasi ed al di fuori delle sue ipostasi, e che è la causa dell' esistenza delle sue ipostasi.

Soluzione. In tutte le tue domande insolenti e confuse ti sei posto uno scopo, cioè, di distruggere il discorso di San Teodosio. Mentre egli ci ha cioè proibito assolutamente di introdurre nella sostanza *una* e natura *una* della Santa Trinità una pluralità di sostanze o nature, tu vuoi porre quale causa di una sostanza le sostanze. Chi mai tra i Santi ha detto che la causa della sostanza *una* della Divinità sono le sostanze? Ma soltanto tu hai camminato su questa via incalzata, ed hai creduto di conchiudere nella tua pochezza di mente di confessare nella Santa Trinità o le sostanze quali ipostasi o che essa non è una sostanza. Hai detto cioè : come sono causa di una sostanza le (cose) che non sono sostanze, come se non fosse possibile la sostanza *una* della Divinità, che mediante la confessione delle sostanze, le quali (affermazioni) sono tutte e due empie, che cioè confessiamo le sostanze cause della sostanza *una* della Trinità e di nuovo che se questo non è il caso, non è la sostanza.

اهتف به. هؤ لوت و؛ و؛ لا لاهمة اهتف. ه لا مبه مع احوة
 اقرب عهنا عهد. سوا مع اهتف اجن. الا سوا اهتف حلالا
 مقلد اه صة قتر حلا حدهم مع به. مقلد به و؛ عبالا و؛ ان صمعدا
 اهتف الالهة لاهمة. و؛ لا لاه اه و؛ مقلد و؛ فند. مهنمنا
 و؛ مذنفر ان. حنر به مقلد و؛ مع عهنا عهد و؛ اهتف حنا ان
 و؛ اممر سوا اهتف. مقلد حنر. و؛ لا حنرنا و؛ اهتف و؛ مقلد
 به؛ مع اهتف مقلد اه. و؛ اجن حنر اهتف استممر. و؛ مقلد حنرنا
 و؛ سوا الالهة اه. و؛ لا فند ان و؛ الالهة اممنا حلالا و؛ مقلد
 و؛ و؛ لا مقلد اهتف عهد ان و؛ مع لاهمة الالهة: مقلد
 و؛ و؛ امر احوة مقلد نامن: مقلد ان و؛ حلالا و؛ و؛
 و؛ مقلد اه. و؛ سوا حنر و؛ مقلد حلالا و؛ و؛ مقلد حلالا و؛
 و؛ مقلد اه. و؛ مقلد اهتف عهد. و؛ امر اهتف: مقلد
 حلالا و؛ مقلد لاهمة الالهة مقلد اهتف. و؛ مقلد
 و؛ مقلد اه مقلد اهتف ان و؛ مقلد. و؛ و؛ مقلد

1. و؛ مقلد, il cod. ha invece erroneamente و؛ مقلد.

Ma quale tra i Padri ortodossi hai tu inteso dire qualcuna tra queste (affermazioni)? Invece tutti confessano una sostanza in tre ipostasi ossia persone. Poichè hai chiesto, se la sostanza Divina è anteriore alle sue ipostasi, (ti risponderemo) che non v'è alcuno, provvisto della ragione, che dica questo. Vanamente ribatti questo (argomento). Però, siccome mediante l'omonimità delle sostanze vuoi stabilire una sostanza, ti chiediamo, se non puoi confessare la sostanza comune e la natura all'infuori delle sostanze e delle nature, dicesi queste tue definizioni: come è possibile che tu confessi un Dio, mentre non dici che Dei sono la causa di questo?

X^a. Poichè voi altri, quantunque ci udiate dire indefinitamente sostanze delle ipostasi divine, essendo che diciamo come i Padri Santi, opponete a questo la parola della quantità, anche noi opponiamo a voi altri la medesima parola della quantità e diciamo, siccome troviamo che i Dottori chiamano e nominano le divine ipostasi liberamente e non definitamente esseri, buone e vive e (con) tutte le altre (denominazioni), quanti esseri o vivi o buoni credete voi che dicono? Dite una parola circa questo e colla medesima accettate la risposta!

وَاَمَّا هُوَ فَهُوَ الَّذِي دَعَا فِي حَقِّهِ مَعْلَمَةً فَهِيَ الْمَعْلَمَةُ وَهِيَ الْمَعْلَمَةُ وَهِيَ الْمَعْلَمَةُ
 حَلَّ الْمَعْلَمَةِ بِالْمَعْلَمَةِ: الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 لَا الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ. وَهِيَ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ:
 وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ: هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ: هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ. هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ: هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ: هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ: هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ: هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ: هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ
 وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ: هُوَ الْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ وَالْمَعْلَمَةُ

Soluzione. Poichè hai posto anche questa domanda ignorantemente per difenderti mediante la stessa circa il numero definito delle sostanze, che tu cerchi assiduamente di introdurre in tutti i tuoi (discorsi), e chiaramente ti sei mostrato in opposizione a San Teodosio, come si vede anche da quanto (hai detto) più sopra, e dici quante diciamo che sono (le ipostasi), visto che i Padri (le) dicono esseri, buone e vive, allo scopo di introdurre mediante la risposta il numero delle sostanze, mostra mediante un passo dei teologi, che come dicono vivo e vivi, sauto e santi, buono e buoni, così da loro è detto sostanza e sostanze, e poi avrai campo di porre questo quesito. Se tu cioè non dimostri questo, trattienti dall'abbaiamento vano e piangi su te stesso e la tua ignoranza, che non sai neppure che i Padri dissero la parola stessa di tre esseri, e chiedi di questa come se non fosse stata mai detta, come neppure quella di sostanze; e tu, che da te stesso (ti fai) commentatore dei Padri e sostenitore dell'eresia, chiedi circa ciò che è stato detto chiaramente, come se non fosse stato detto! Questo ti è accaduto causa la tua mancanza d'istruzione.

XI. Di nuovo circa il discorso di Teodosio. Alcuni, quando si (sentono) molestati dalla verità, dicono di andare verso la verità della parola stessa.

2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15

Sappiamo cioè anche noi, che i Santi Padri dicono le divine ipostasi col nome di nature e sostanze eguali. Però San Teodosio ha distrutto questa parola nel suo discorso attorno la Santa Trinità. Contro questo diciamo anzitutto: perchè dite voi altri che egli ha distrutto questa parola dei Padri, perchè le ipostasi non sono sostanze ipostatiche ed eguali o perchè (questo) discorso è empio e conduce nell'eresia? Se egli vietò di chiamarle sostanze, perchè non sono sostanze ipostatiche ed eguali, come sono state dette dai Santi Padri, dimostratelo chiaramente senza controversia! Se non però per questo esso lo ha distrutto, ma perchè il discorso è empio e conduce in eresia, qualunque essa sia, siate forti e fondate con vigore anche questa (eresia), se siete capaci! Poi, dopo che avrete stabilito che questa o quella che anteriormente a questa avete fondata è empia, allora forse si potrà ascoltare la vostra mirabile interpretazione del discorso. Se però non stabilite colla vostra opera neppure una di (queste) due, perchè vi sforzate di mostrare San Teodosio in opposizione ai Padri, per il motivo che secondo le vostre parole egli ha aderito alla confessione della loro fede, ed in opposizione a sé stesso, perchè ha detto: non ho tolto niente di quello che hanno detto i Padri, e neppure ho aggiunto qualcosa, mentre egli riguardava come ribaldo chiunque facesse

لا اذقوا لا حريا. افلا مدبر الله. في سجدنا سجد. اذقنا امنا ومدبر
 وامر امنا نحن. اذقنا مدبر ولا علمنا ولا اذقنا ونحن نجح. اذقنا
 وامنا امنا امنا وامنا. لا اذقنا امنا. لا اذقنا امنا. لا اذقنا
 مدبرنا امنا. اذقنا مدبرنا. اذقنا مدبرنا. اذقنا مدبرنا. اذقنا
 5 اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا
 * 96 a L. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا
 اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا
 اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا
 10 اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا
 اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا
 اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا
 اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا
 15 اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا امنا. اذقنا

qualcosa simile a questo? Di nuovo, egli ha fatto qualcosa, che non gli era permesso di fare, se (la cosa) sta così come dite voi. L'alto sacerdote non ha cioè la facoltà, quando cambia la definizione di coloro che erano prima di lui, di distruggere o cambiare qualcuna delle parole che sono state definite da essi per stabilire la fede e sfuggire alle eresie, quando essa non conduce ad un'eresia qual si sia. Se cioè l'alto sacerdote potesse bandire nel suo periodo (d'ufficio) o cambiare una qualunque delle parole dette dai Santi Padri, sarebbe lecito anche a colui che dopo di lui starà al suo posto, di bandire le sue parole e qualunque parola detta circa la fede e la retta confessione dai Santi Padri. Non biasimiamo noi forse il sinodo di Calcedone, perchè ha cambiato la parola dei Padri che il Messia è *di* due nature nella parola (che egli è) *in* due nature? Se cioè San Teodosio si è trovato in grado di espellere la parola che le sostanze eguali vengono dette ipostasi, mentre è stata detta bene dai Padri e non conduce all'eresia, come mai il grande sinodo mondiale non ha avuto la facoltà di cambiare o distruggere una parola? Il divino Dottore ha cioè comandato nel suo discorso che nessuno dicesse le ipostasi divine nature

مدلهٗ ولا اهلانك لعفتها بدمبر وحا افدن ان. الكرا باحسب مدلتير
 اف او فل. هلاسا علمهلمر هلا بجللمر. جنتنا طانتا ودهلمع ففجلمع: اجندا
 والجرلمع مع عزا: بامدن. واحقلا مبعلا امندن انى لعقلا الكتلا دعمدلا
 وبتلا ه: اهتف عتلا: سوا لاف مع بلمع: واجدن. وحاومسلا وحا
 لاللمسلا. اهتف متلا مدلسمدى احقلا. الا لمل لحر. افلا مع الله
 مدعبت لومسلا. والامندا مع انى مبع: لاللمسلا احقلا امق بوم
 دعمدلا واهتف. لاللمسلا مع: والافهملا مع سملا لاللمسلا. ه: افدن بوم
 انى او بوم. واروب مع عزا روم لومسلا لحر: بالامدن: ابوم ولا اف لسملا
 هلاوا بست مع مبعلا افدن ان. وجم مدلسمسلا لومسلا لعلمه ومله دارلمع
 والافهملا مع مبعلا موملمص. لاللمسلا فنلا لومسلا. والاللمسلا دوسم فم
 احقلا. حا: فهمم بوم مبعلا موملمص. لا عدصلمع لاف بامدن اسم.
 افلا ان بوم مبعلا موملمص لاللمسلا دوسم مبر فهمم. ملام اجندا
 وادملمع. سملا لاللمسلا فهمم لومسلا دنلا ملام: انى مع مدلا افدن
 انى. ولا فهمم. سوا واجدن: واهتف عتلا روم بامدن: بومسلا

parole vengano esaminate anche qui e che la tua stoltezza ed ignoranza
 appaiano ai giusti giudici che in queste s'imbattono. Hai detto che siamo
 costretti dalla verità a dire che i Santi Padri chiamano le divine ipostasi col
 nome di nature e sostanze eguali. Dimostra che qualcuno tra noi ha detto
 che nella confessione circa la Trinità i Padri hanno definito le sostanze e la
 natura! Ma (questo) non potresti (farlo) neppure se tu fossi in grado di dimo-
 strare che da qualcuno tra noi è stato detto che i Padri hanno adoperato
 comunque sia il nome di sostanza. E chiaro che questo è stato proibito da
 San Teodosio. E se qualcuno dicesse che è stato (detto), dovresti dire che è
 stato vinto dalla verità, se non vuoi dire che anche San Severo è stato infe-
 riore alla verità, il quale gridò chiaramente, quando i Nestoriani fecero uso
 dei (termini) vietati da San Cirillo, che i Padri ne avevano bensì fatto uso,
 ma che dopo il ripudio da parte di San Cirillo non permettiamo a nessuno
 di dirli, neppure se San Cirillo ne abbia fatto uso prima del suo ripudio. Di
 nuovo hai detto che noi diciamo che San Teodosio ha ripudiato questa parola.
 Ma che dici tu? Che non (la) ha ripudiata? Allora dimostra aver egli detto
 che dobbiamo dire *sostanze eguali* e non diverse, come hai detto tu! Noi cioè

به لا . امحل (ان) . سق رمن مسمى بهه . ذنب (اجن) بهر
 هيلا اهنه دعتلا لا نلا لل الامامال . ماى اجن بسا . (ل)
 بهه لهله ملة ملة بهه . همله ملة بهه . مده عهد
 * 96. b. 1.
 راسما افن . سقا بههلا . الة استقا امة . م (ل) حصلا
 اسرما . ص احمر رهنهه . وله حله : الةال افن . الا ماله
 ذنل رلنا فدا . م رمن بهه . لهله اسر لقا (افن) الةال .
 م حصلا ملة افن لهله م (ل) به لا افن الة الةال (استس
 حصلا . م استسلا سق ذنل افن ملة . بهه داههلا حمر
 افن لهله (اذا لهله للمل : ملة لقل اف لا نامن . ملا
 الةال لهله اجن ¹ . لا استس داههلا (اذا مة ل رنر ملة حمر
 لههله مده وملان : م له لا لهله لل فوهله . لهه (اف ملة
 له مة مة . له امر ف (افن) مة ملة لل ملة ملة . حمر
 حمر (رنر هجنا . لا اسرا لههله . ملا مة لههله . ملا مة لههله .

1. افن . افن . cod.

dimostriamo, che da ha ripudiata, perchè ha detto che non introduciamo affatto la pluralità delle sostanze e delle nature nella Trinità. Poi ci hai chiesto di dimostrare, se le ha ripudiate, perchè egli le ha ripudiate. Perchè le ha ripudiate, sentilo da lui stesso, il quale dice chiaramente che sono un parto del politeismo dei Gentili! E questo appare dalla testimonianza del tuo Padre il Grammatico, il quale non dice soltanto Divinità ¹, ma le chiama anche tre conchiara lettera maiuscola. Mentre cioè il suo oppositore anatematizza chiunque dice tre Divinità, egli dice contro di lui nel primo discorso così: se non diciamo che le tre Divinità sono diverse nella natura, e dopo aver addotto frammezzo altre (cose) egli dice così: diciamo dunque che esse sono eguali nella sostanza. Ma è noto ad ognuno, anche se non lo dice (espressamente), che con esse egli intese dire le tre Divinità, che non sono cioè diverse nella sostanza. Ma ascolta ora un po' con le tue orecchie l'interpretazione del suo discorso, qualunque colui che abbia anche un poco d'intelletto, non abbia affatto bisogno d'interpretazione. O come quello che dice lo Spirito Santo del popolo Israelitico ², hai chiuso i tuoi occhi ed hai serrato le tue orecchie, affinchè tu non veda, senta e comprenda e tu ti penti e ti venga perdonato. Ora dunque, che

1. Plurale. — 2. Cfr. Is. vi. 10; Marc. viii. 18.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

dal Santo stesso appare, perchè egli ci ha vietato di dire sostanze e nature circa la Trinità, cessa dal domandare, perchè vi arrabattate a dimostrare che San Teodosio è contrario ai Padri! Egli cioè non è contrario ai Padri, come non è contrario ai Padri neppure San Cirillo, il quale ha ripudiato ciò che è stato detto da essi, quando alcuni ne fecero cattivo uso. Poichè hai detto che la confessione di fede dei Padri è che confessiamo le ipostasi sostanze e nature, secondo il tuo divieto, e se essa serve a stabilire la fede ed a (farci) sfuggire all'eresia e conduce all'eresia qualunque essa sia, allora è permesso all'alto sacerdote di sopprimerla, e se l'alto sacerdote può sopprimerla secondo il tuo discorso, quanta maggior facoltà ha avuto San Teodosio di bandire le sostanze e nature che voi dite, e che tu non sei in grado di dimostrare essere state definite nella confessione circa la Trinità e delle quali è stato mostrato a quali empietà alcuni le hanno condotte! Anche ora dunque tu dici contro di noi nella tua impudenza, piuttosto anzi contro di lui, che se egli ha ripudiato le sostanze eguali e le nature, ha fatto qualcosa che non gli era lecito di fare. Questo tu dici, perchè forse hai creduto, che non si può dimostrare a quale empietà possono essere condotte. Ma ecco, egli ha detto, che (esse sono) un parto del politeismo dei Gentili; ed alla risposta da parte di

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

L. e ripetuto dal codice.

coloro che dicono sostanze, cioè che se ogni ipostasi (è) una sostanza, come non (ci sono) tre sostanze, egli ha risposto, se ogni ipostasi (è) Dio, come non (ci sono) tre Dei? Egli ha detto che quello che (da essi) viene concluso, essi (lo) concludono da sè stessi e che sono più pieni del triteismo dei Gentili che del politeismo dei Gentili. Se veramente fossero affetti del pensiero d'Ario coloro che dicono e secondo il tuo discorso confessano le sostanze estranee, non ci sarebbe luogo per la sua risposta, poichè (potremmo) ribatter loro secondo il loro pensiero stesso, che se ogni ipostasi (è) Dio, come non (ci sono) tre Dei? Non puoi cioè dimostrare ad Ario o ad almeno (che è) del suo pensiero e che dicono le sostanze estranee, che essi abbiano sempre confessato il Figlio o lo Spirito Santo principalmente come Dio. Dunque, come dici ora che è stato dimostrato a quale empietà alcuni tra voi hanno condotto il (discorso) delle sostanze e delle nature? Quindi, o tu dici che è stato ripudiato giustamente, oppure tu preferisci dire che non è stato ripudiato rettamente. Se tu dici che non deve venir rigettato, ecco tu ammetti che l'alto sacerdote può ripudiare non soltanto una parola detta di passaggio da qualche Padre, ma (può) cambiare anche una definizione di coloro che erano prima di lui e che egli ha la facoltà di sopprimere o mutare anche una proposizione che egli

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.

1. 2. il cod. ha 20.

ha definita per stabilire la fede e sfuggire all'eresia, se essa conduce ad un'eresia qualsiasi. E come non dovremmo ridere di te che non hai appreso neppure a parlare? Hai detto *una proposizione definita per (stabilire) la fede, se conduce all'eresia*. Ma chi è che non sappia che non è la proposizione (stessa) che conduce (all'eresia), ma che gli uomini nella loro prava volontà vogliono ricavarne un'eresia? Hai errato di nuovo anche nel tuo dire che l'alto sacerdote può sopprimere una proposizione definita per stabilire la fede e sfuggire all'eresia, se conduce all'eresia. Non sai quale è la differenza tra questa (proposizione) e quelle delle quali si servono i Padri; appena altre persone le prendono in cattivo (senso), vengono rigettate ed il loro ripudio non detrae alla fede. Come (è il caso di) quella di *miscela e uomo vestito di Dio*, chè questa è stata anatematizzata da San Cirillo e l'altra rigettata e da San Severo anatematizzata. E (come) quella delle sostanze e nature, che ora è stata portata da voi all'assurda confessione degli Dei e delle Divinità, e che è stata rigettata da San Teodosio e poi è stata anatematizzata. Quelle cioè che sono state definite per fondare la fede sono *un Dio, una sostanza e natura e tre ipostasi, ecc.*

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

1. Basil. Epist. ad Gregorium fratrem de discrimine essentiae et hypostasis. P. G. XXXII, 325 A.

Queste i Padri non hanno soppresso mai, quantunque moltissime volte alcuni se ne siano serviti malamente, ma hanno piuttosto dato avvertimento del pravo pensiero di coloro i quali ne fecero cattivo uso, lasciando le stesse indisturbate. *Come insegna San Basilio nella lettera a suo fratello Gregorio, scrivendo di (cose) simili a queste così* : Poichè molte dottrine circa i misteri non distinguendo la comunità della sostanza dal concetto di ipostasi cadono nei medesimi dubbi, e credono che diciamo non essere la sostanza almenchè di distinto dall' ipostasi e perciò alcuni di coloro i quali accettarono queste (dottrine) senza indagare, si compiacquero di dire anche *una* ipostasi come *una* sostanza ed all' inverso coloro che accettano le tre ipostasi credettero in conseguenza di questa confessione che si dovesse parlare anche di una divisione delle sostanze secondo il numero corrispondente delle ipostasi, perciò ho composto per te, affinchè anche tu non abbia a patire almenchè di simile, in breve un discorso di elucidazione¹. Questo Santo non sopprime, per evitare tutte e due, cioè che confessiamo *una* ipostasi alla sostanza una della Divinità e neppure sostanze secondo il numero delle ipostasi, *una* sostanza e neppure le *ipostasi*, quantunque alcuni se ne siano serviti malamente. Queste (cose) non hai potuto sapere

1. Basil. Epist. XXXVIII Gregorio fratri de discrimine essentiae et hypostasis. P. G. XXXII, 325 A.

5
 10
 15

1. *scilicet* sul margine.

causa la tua ineducazione ed ignoranza. Di nuovo hai detto, che se l'alto sacerdote ha la facoltà di sopprimere o cambiare durante il periodo del suo sacerdozio ogni parola detta dai Santi Padri, colui che dopo di lui sta al suo posto ha pure la facoltà di sopprimere le sue (parole) e qualunque parola che è stata detta dai Padri circa la retta fede. E perchè rimproveriamo il sinodo di Calcedonia, il quale ha cambiato la parola dei Padri che il Messia è (composto) *di due nature* in quella di (è) *in due nature*? Credendo tu nella tua mancanza di spirito di porre una base incrollabile o volendo tu fare dei complimenti al sinodo, hai detto una parola che mai è stata detta da alcuno e sei come colui che combatte l'aria. Non sai neppure ciò che vuoi dire, nè ciò su cui disputi. Quando hai mai tu udito dire che l'alto sacerdote ha la facoltà di sopprimere ogni parola detta circa la retta fede, affinchè tu possa ribattere convenientemente (questi argomenti)? Se però non puoi dimostrare che questo è stato detto, perchè abbaì vanamente contro ciò che non è stato messo in discussione, come i cani che sogliono abbaiare ai tuoni? Non ti sei vergognato e non hai tremato di confrontare il sinodo di Calcedonia a San

مېنعا لاهمدا. او خنلا هلا ان حنا مدهمدا لدرحنا. موات دېلا اعنسا
 باعنا حنعلا بازديمار زب احم لاهمدا. مدهف ان موله : ان
 زب سعا لاهمدا. لوت : اومتف عتلا ان ادره منقلا : م لوت
 امنا مء ادرلا : هلا مدهمدا لا مدهمدا : اعف دسلا بعف. امنا
 ان هه مدهمدا : ان لاهمدا. لا ان لاهمدا : ان لوت مدهمدا : ان لوت
 ملا ادرلا او حنا لاهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا :
 مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا :
 مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا :
 مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا :
 مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا :
 مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا :
 مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا : مدهمدا :

di distinguere tra il sacro e l'impuro. Di nuovo, poichè non sei stato in grado di nascondere la pravit  del tuo pensiero verso il nostro Padre Teodosio, hai aggiunto anche queste (parole) : se ci  San Teodosio ha potuto espellere con forza la (dottrina) che le sostanze eguali vengono dette ipostasi, sebbene ci  sia detto dai Padri e non conduca all'eresia, come mai non ha avuto il grande e mondiale sinodo la facolt  di sopprimere ossia cambiare una parola? In ci  che   stato detto sopra ti   stata spiegata bastantemente la differenza di questi, che tu o per la frigidit  del tuo pensiero o per la tua adulazione servile vuoi confrontare. Perch  non dici tu questo nella tua impertinenza anche dei Santi Cirillo e Severo, che se essi poterono sopprimere ci  che   stato detto dai Santi prima di loro, anche il sinodo di Calcedonia pot  sopprimere o cambiare una parola? Ma invece di tutto questo ascolta ed intendi, che questi Santi Padri, quando vietarono parole, le quali anteriormente erano state adoperate rettamente dai Santi Dottori, non lesero, la fede e non introdussero un'altra parola contraria, come ha fatto il sinodo di Calcedonia, il quale ha ripudiato la (parola) di due che   la dichiarazione della vera unione ed ha in sua vece introdotto quella di in due, la quale costituisce la dottrina di Nestorio. Colui che vuole egnagliare

ὅτι, ἡ ἀποδοξασθεὶς ἕνειαυτον ὡς ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, καὶ οὐ μόνον ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, καὶ οὐ μόνον ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ
 ἑορταζομένου ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ

queste due (cose) sarà un ludibrio e verrà deriso da tutti gli uditori giusti. Di nuovo, mentre vuoi dimostrare la tua propinquità a San Teodosio, lo calunni colla tua perfidia e mentre fai come se tu lo baciassi, lo mordi e dici : il divino Dottore ha cioè ingiunto nel suo discorso di non dire le divine ipostasi sostanze, ciò che è un parto del politeismo del paganesimo, e di non chiamare e dire le ipostasi del Padre, del Figlio e dello Spirito Santo sostanze eguali, perchè esistono da sè, come ci hanno insegnato anche i Padri. Che secondo Ario si dicano le sostanze estranee è un parto del politeismo del paganesimo e non che (le) si chiamino e dicano secondo i Santi Padri. Circa quanto hai detto, che secondo i Padri dite le ipostasi sostanze, perchè esistono da sè, ti è già stato detto abbastanza in ciò che t'è sopra ed è superfluo che rimmuginiamo le medesime cose in vista della tua stoltezza. Poichè però hai conchiuso nella tua ignoranza o perchè ti vergogni ora di rinnegare apertamente San Teodosio e dici di lui che ha ripudiato soltanto le sostanze estranee, diremo contro di te, a nostra volta, il tuo stesso discorso risibile : armati e dimostra questo : da dove sei pervenuto a questo pensiero.

1. *... واهتف هتتا امده . . .*
 2. *... واهتف هتتا امده . . .*
 3. *... واهتف هتتا امده . . .*
 4. *... واهتف هتتا امده . . .*
 5. *... واهتف هتتا امده . . .*
 6. *... واهتف هتتا امده . . .*
 7. *... واهتف هتتا امده . . .*
 8. *... واهتف هتتا امده . . .*
 9. *... واهتف هتتا امده . . .*
 10. *... واهتف هتتا امده . . .*
 11. *... واهتف هتتا امده . . .*
 12. *... واهتف هتتا امده . . .*
 13. *... واهتف هتتا امده . . .*
 14. *... واهتف هتتا امده . . .*
 15. *... واهتف هتتا امده . . .*

* 98 a 1.

1. *... واهتف هتتا امده . . .*

dal discorso di questo, che egli scrisse contro coloro che dicevano sostanze e nature, e dove puoi dimostrare che egli rimprovera coloro i quali non dicono consostanziali il Figlio e lo Spirito? Ma se ti senti turbato dal (rimprovero) dell'eresia degli Ariani, dimostra ciò che hai detto! Ma ecco che essa non è stata agitata in quel tempo e nessuno dei condottrinari del Santo gli ha fatto per essa guerra. Non è noto forse che questa è la vostra eresia che è stata agitata in quel tempo? Oppure credi tu che egli ha preterito ciò che è stato agitato, cioè che le sostanze e le nature vengono dette nella Divinità come ipostasi, ed ha composto un discorso su ciò che non è stato agitato e nessuno dei fedeli ha questionato? Se questo fosse accaduto secondo il tuo discorso, dovremmo dire che non dite le sostanze e le nature estranee come Ario, ma che confessano le ipostasi sostanze e nature eguali, ciò che non sei in grado di dimostrare che egli abbia detto. Ma invece al contrario! Egli non ha cioè ripudiato soltanto le tre sostanze e nature, ma anche tre sostanze e tre nature, ciò che — come ha detto tuo Padre, il Grammatico — distingue la proprietà dal comune. E questo è molto lontano dalle *estranee*. Egli ci ha vietato affatto di nuovo di dire una pluralità di sostanze e di nature della Divinità. Di nuovo

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

1. ασι, il cod. ha ασι -- 2. ψα, il cod. ha ψα;

le sostanze estranee, è superfluo che voi rispondiate, se anche voi altri anatemizzate chiunque dice le sostanze estranee. Se cioè siete certi che San Teodosio ha ripudiato nel suo discorso soltanto le sostanze estranee e non accettate queste (ultime), anatemizzate chiunque non anatematizza chiunque dice ciò che San Teodosio ha ripudiato nel suo discorso. Se però non anatemizzate, con ciò chiaramente è dimostrato che noi anatemalizziamo chiunque dice sostanze e nature, che San Teodosio ci vietò di dire. Voi altri invece dite le sostanze e le nature che egli ha ripudiato. Possiamo dimostrare che il beato Teodosio ha anatemalizzato anche in altro modo. La (circo- stanza) cioè che qualcuno accetta l'anatema pronunciato contro un'eresia è la conferma chiara che anche egli lo ha scagliato ed è eguale all'anatema stesso. Quanto hai detto a noi, (cioè) guardatevi dunque e trattenete la vostra bocca dalla bestemmia circa l'adorata Trinità ed i Santi Padri, e non errate causa l'omonimità delle nature e delle sostanze, ma intendete la differenza che è tra *eguali* e *straniere*, affinché, mentre prendete (per buona) l'omonimia e l'eguaglianza del senso, non vi accada ciò che è accaduto a (suo) tempo anche a Giuliano d'Alicarnasso colla parola (corruttile), il quale non intendendo la differenza nei nomi di *possibile*, *mortale* e *corruttile* si è immerso nel pozzo e

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

* 98 b 1

1. cf. cod.

nell' abisso dell' eresia fantasiastica: queste cose, devi prima dire a San Teodosio e tutte queste le porgerai a lui, perchè lui è stato il primo a ripudiare ciò che anatematizziamo, ed accetta l'anatema di esse! Di' dunque contro di lui nella tua audacia: hai errato in conseguenza dell' omonimia delle sostanze e ti è accaduto ciò (che è accaduto a) Giuliano d'Alicarnasso, perchè non sei stato in grado di distinguere il senso dell' omonimia delle sostanze, ti sei immerso nell' abisso dell' eresia. La blasfemia però che è in questa calunnia noi ritorceremo sul tuo capo. Ma poichè hai portato in mezzo l'omonimia, devi sapere anche questo: tu che stai solliando molte cose circa l'omonimia, come se non fossero note, non sai neppure questo che è noto ai ragazzi, che (cioè) non è permesso di dire un nome, il quale cade sotto significati diversi, in un significato qualunque, quando qualcuno lo ha totalmente ripudiato, come tu dicevi finchè ti sei imbattuto in noi. Non sappiamo cioè neppure ora contro i diolisitì, che i Santi Padri, i quali ripudiarono anche « non due nature, un Figlio », abbiano dato adito che esse vengano dette nè unificate nè distinte, quanto meno dà adito colui che ci vieta d'introdurre nella sostanza e natura *una* della Divinità le tre sostanze o tre nature o tre sostanze o tre nature o affatto una pluralità di sostanze o nature, di dire che egli ha ripudiato soltanto

II'

حَدَّثَنَا الرَّحْمَنُ بْنُ الرَّحْمَنِ بْنِ أَبِي حَسْبٍ قَالَ سَمِعْتُ
مَنْبُكَ: أَنَّكَ لَمْ تَرَ كَرِيْمًا كَرِيْمًا وَتَسْمَعُ حَقِيْقًا:

198 b 2

أَسْمَعُ الْكَلِمَ مَعْتَلًا وَتَقِيْمَتًا مَمْلُؤَةً. وَتَلْفِظًا وَتَمًا وَحَدَّثَنَا
5 وَمَا تَمَّتْ وَحَدَّثَنَا الْإِسْلَامُ: عَلِمْنَا الْكَلِمَ بِمَدَائِلِهَا دَلَّ رَجُلًا أَيْ مَعْتَلًا
أَجْرًا: وَإِلَّا، رَجُلًا مَقِيْمًا. مَوْجُودًا حَسْبًا. تَسْمَعُ بَعْدَهُ. وَتَسْمَعُ حَقِيْقًا.
سَلَمَةً. عَدُوًّا. مَدِيْقًا. مَدَائِلًا. أَيْ بِمَدَائِلِهَا وَتَسْمَعُ مَمْلُؤَةً
مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. أَيْ بِمَدَائِلِهَا مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. أَيْ بِمَدَائِلِهَا
دَرَجَاتٍ وَمَجْرًا. مَدَائِلًا سَلَمَةً أَيْ مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. حَسْبًا أَيْ بِمَدَائِلِهَا
10 حَسْبًا. أَيْ بِمَدَائِلِهَا مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. أَيْ بِمَدَائِلِهَا
مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. أَيْ بِمَدَائِلِهَا مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. أَيْ بِمَدَائِلِهَا
مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. أَيْ بِمَدَائِلِهَا مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. أَيْ بِمَدَائِلِهَا
مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. أَيْ بِمَدَائِلِهَا مَمْلُؤَةً لَمَمْلُؤَةً. أَيْ بِمَدَائِلِهَا

1. Cod. Mus. Brit. Add. 14,534. — 2. مَمْلُؤَةً cod.

II

SUL FATTO CHE I TRITEISTI RACCOLGONO PROVE DAI SANI PADRI.
(PER DIMOSTRARE) CHE QUESTI (ULTIMI) CIOE DICONO SOSTANZE E NATURE.

Ai sacerdoti, capi di monasteri e chierici amanti di Dio, ai monaci casti ed a tutto il popolo di credenti in ogni luogo, il divino Apostolo, profetando di questi tempi duri, ha detto : verranno tempi duri e gli uomini saranno amanti di sè stessi, amanti del denaro, superbi, vanagloriosi, blasfematori¹. E poi ha detto : come cioè Yanis e Yambris combatterono contro Mosè, così anche questi combattono contro la verità². Ciò che è stato compito ora ai nostri tempi in conseguenza dei nostri peccati da coloro, i quali sono caduti nell'eresia, che confessa la pluralità delle sostanze, delle nature e delle Divinità alla santa e consostanziale Trinità, mentre essi si industriano con ogni mezzo a rapire colla loro oscene eresia i semplici e a distoglierli

1. II Tim. III. 1-2. — 2. II Tim. III. 8
PATR. OR. — T. XIV. — 1. 4.

... ..

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

Ciò che ha da essere appreso è però così. I. Tutti i Santi Padri ci hanno egualmente tramandato di confessare tre reali ipostasi ossia persone del Padre, del Figlio e dello Spirito Santo, però *una* sostanza e natura, *una* Divinità, ed *un* Dio, *un* Signore ed *un* principato e regno, ed *una* eternità, potenza, volontà, bontà, gloria e luce ecc. Questo noi tutti ortodossi confessiamo. Ognuna delle ipostasi però della adorata Trinità, quando viene contemplata da sè e per sè, essendo che il pensiero separa (anche) le (cose) inseparabili, i Santi Padri ci hanno insegnato di confessare Dio, Signore e Divinità, e Dio da Dio il Figlio e lo Spirito Santo, e chiamiamo prontamente Dio non generato il Padre e Dio generato il Figlio, e Dio procedente lo Spirito Santo, e la Divinità è detta generatrice della Divinità e che la Divinità del Figlio si è incorporata. Tutte queste (cose) essi dicono in conseguenza della consostanzialità delle tre ipostasi, senza portarle alla conclusione di Dei o di Divinità o di Signori, ma scagliano maledizioni ed anatemi su coloro i quali ardirono di concludere da esse il nome di Dei o Divinità. Quindi diciamo: a che fine coloro, che confessano la pluralità delle sostanze e delle nature, hanno raccolto tutte le dimostrazioni che hanno lo scopo sopra detto, mentre

* 99 a. 2. . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

. . . . .

. . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

1. . . . . cod. — 2. Dopo . . . . . il cod. ha . . . . .

vengono ammesse anche da noi e su ciò non verte la controversia, se non le adducono per la conclusione di Dei, la quale è stata già per antico anatematizzata dai Santi Padri? Se però essi le adducono per concludere e dire Dei o Divinità o Signori, giustamente cadono sotto gli anatemi dei Santi Padri, i quali hanno anatematizzato questa dottrina.

Di nuovo un altro argomento. II. Le dimostrazioni le quali confessano ognuna delle ipostasi della Santa Trinità sostanza, natura ed essere e poi quelle le quali chiamano il Figlio sostanza generata, il Padre sostanza non generata, la sua natura, la natura propria e natura procedente da natura, oppure di nuovo quella confessata dagli ortodossi che l'Emmanuele è di due nature, anche queste essi hanno invano laboriosamente raccolte, perchè circa queste noi non abbiamo nessuna controversia, ma noi confessiamo così, e mentre in luogo di ipostasi facciamo uso di questa appellazione per ognuna delle ipostasi della Divinità, non procediamo da questo appellativo verso alcuna conclusione di sostanze e nature, come neppure a quella di Dei o Divinità o Signori da quella detta prima. Se però quelli vogliono concludere sostanze e nature dal

cod. Beza Cantabrigie.

١٠. اذقلا فح مپتعا. مصلبا هيمااما مدعدودن دلا االماما
 مدمصلا. وتلا. بهو. مپتعا. ستلا. هتلا. بهمصن. واملاوه. وعدتلا. لا
 مالاوتلا لا مدمصلا. ماسقلا لاه وهلمج امدن. هينمااما حملا ممدعه.
 دوت ولا اما مينا لا سوا مدوه. الا مبقدا دلسه؛ مدمصلا
 لهلمج. امر والك له به مصلبا لامهه. ا. ومع اوه مينا امهتف
 مينا رحنج بعقمه ابع. هلا مصلبا وهزا موى لاه. هلا مصلبا ادا
 وه وامن. مصلبا مدا مدمصن لاذقلا وامدن. بهو اوه وهو. هدا
 او هتلا. دوه وامر اوه لامبقدا دلسه؛ مدمصلا

cod. Beza Cantabrigie.

10

١١. ودا^١ عهلا امهلا او عهلا مينا: او عهلا ابع او عهلا
 مالاوه االماما هيماالا. لام مينا لاه ملامق ممدصلا: الا له
 موهه وه. ودا ممالنا مينا املاوه. مدوم ماسقلا وهلمج ممدف.
 املا مدهه لب لالا ماله. اف ملام مينا مالاوه االماما مبهلا:

1. ودا : ودا ; cod. — 2. ودا : ودا ; cod.

Di nuovo un altro argomento. III. I Santi Padri adoperano il numero plurale per la sublime Trinità : esseri, luci, sante, vive, buone, poste che, sono, glorie, inafferrabili, infinite. Essi hanno laboriosamente raccolto di nuovo vanamente dimostrazioni le quali dicono queste (cose), perchè su nessuna di esse verte controversia alcuna. Ma noi le intendiamo per le ipostasi soltanto, come ci ha insegnato San Teodosio. Se questi ribaldi le vogliono però interpretare (quali) sostanze e nature, il Padre (anzi) detto non dà loro nessuna conferma della verità e neppure un divieto, anzi egli dimostra, che quando troviamo che i Padri dicono luce o luci, buono o buoni, (abbiamo da) intendere con (parole) come queste soltanto le ipostasi.

Di nuovo un altro argomento. IV. Che all' adorata Trinità si confessi la consostanzialità o connaturalità o conspecificità o congenerità, su ciò non c'è controversia alcuna tra gli ortodossi, ma noi tutti confessiamo questo e chiunque litiga è empio. Quindi, raccogliendo vanamente dimostrazioni, pugnano contro l'aria. Anche da noi cioè viene confessata così la Santa

5 في موهبته فبح وعصما اوهما او متلا. الا مقلدا او متلا فخرها
 7 متلا او متلا. امتلا واهلهم مع ادقلا متعلا. ان به نامديه اوه بولهم
 9 لاترالا موهده بعوهه بجمدهم: بعصما اوهما بعصما متلا: الا اوهتهف
 11 دقتلا متلا او متلا. سهه لاله مع متلا متعلا اوه اسر. امتلا بهه
 13 حده اسقب مسمه بالاعه. بعصما اوهما الا مقلدا او متلا فخرها
 15 متلا او متلا. موه او عصما متلا بعصما اوهما: اوهتهف دقتلا موهه بل.
 17 امر متلا او بعوهه. او عصما الاوهه. الاوهه الاوهه الاوهه مسمه. به
 19 اهصلا او لهج دقتلا لافه او اوه: روم وبدهه تسعد عزلا وقرنج دقتلا
 21 اوه والاه: مترا اسقلا وحقه نكدا امر بالاه او: متعلا او لهج
 23 والاه او امه دهه: مترا مالا به امه له بالاه. او حرتلا دقتلا
 25 امر وبلهم موهه لافتهف لهه اله. او حوهه بعصمنا رنج
 27 بعوهه موهه. هالا ان سوا موه او لهج لهه بالاه: اوهتهف دقتلا
 29 حنج اوهه بالاده. لهه ان موهه سهه. واسر اله موه ادقلا
 31 متعلا بهه بالاه او موهه: الا اوهتهف او الا او متلا. او دقتلا

1. او او او او او.

Trinità, quando confessiamo che la consostanzialità o connaturalità viene detta delle ipostasi ossia persone, come è stato tramandato dai Santi Padri. Se però quelli, i quali cercano di pervertire tutto ciò che è retto, dicono che la consostanzialità e connaturalità è detta delle sostanze e delle nature, dimostrino che qualcuno tra i Santi Dottori ha dato questa definizione, come noi abbiamo dimostrato mediante moltissime prove, che essi insegnano che la consostanzialità viene detta delle ipostasi ossia delle persone! E di nuovo, se la connaturalità e la consostanzialità significano le sostanze e nature secondo l'arroganza della loro conclusione, anche la condivinità dimostra la Divinità ed i Dei. Dopo che questo è stato dunque in tal modo spiegato e dilucidato, gli amanti della verità, che s'inhattouo nel libro suddetto, che è una compilazione, e vedono che nelle dimostrazioni di tutto il libro sono, per così dire, gli argomenti di cui si è parlato, devono sapere, che per noi non c'è controversia alcuna su di esse, le quali essi hanno raccolto o con mala arte per intimidire e prendere i semplici oppure perchè vogliono dedurne l'assurdo. Se però in loro non c'è nessuna di queste (intenzioni) e vogliono dire sostanze e nature, adducano, se sono in grado, e dimostrino che qualcuno tra i Santi Padri ha definito di confessare nella Santa Trinità tre sostanze o tre nature

او اوسته. او سزا او همدا حداد اوسته. او داداد دتتا. او دقتتا
 او داهوسته لا مدلسداسدا. او اوسته او دتتا امر مقوم او سد
 مقوم. اوله. اوله سزا مدوسه مدسسه. هلا امه اوسته. وسه لاله
 فله مد اوتلا مپتلا وچه قذلا امر ومدوسه مدسه. ددهسلا. اوسته او
 دتتا اسسه دلسداسدا مپسلا. هلا اسر وسه. اوسته دتتا. او
 وچه امه اسقهلا. دقتلا. ومدوسه اوسته اسقهلا: لاله مقوم
 اوسته او دتتا مدوسه: او امه وسه اوسته او دتتا. لوموم فله
 روس اوله سدا وسه. هلا دهسلا اسقهلا. وتلا اوله وسه
 اوله اوله. وسه سزه لاله لاله. ددهسلا وسه وسه. امر
 وسه وسه اوله وسه لاله وسه. وسه روس اوله وسه.
 اوله وسه اوسته امر مد اوتلا مپتلا. دلسداسدا وسه لاله
 وسه اوله وسه اوله وسه لاله وسه وسه لاله وسه لاله وسه لاله
 وسه لاله وسه لاله وسه لاله وسه لاله وسه لاله وسه لاله وسه لاله

* 100 a 1.

10

1. i. xlii col.

oppure nature o sostanze oppure una sostanza in tre sostanze, o in tre nature o in nature o in sostanze indeterminatamente oppure le sostanze o nature come ipostasi o invece di ipostasi, delle quali (formule) essi non troveranno neppure una. Non saranno neppure in grado di dimostrare che qualeuno tra i Santi Padri abbia fatto uso, quando ha profferito le proprie parole da se stesso, dell' espressione di sostanze o nature in riguardo alla Santa Trinità e che abbia definito di confessare sostanze e nature. Se però essi adducono alcune scarse dimostrazioni, le quali per incidenza e non in una confessione chiamano due ipostasi sostanze o nature oppure come che sia sostanze o nature, essi dovrebbero prima raccogliere soltanto queste e non far apparire la grossezza del libro mediante una moltitudine di dimostrazioni nelle quali ci sono gli argomenti detti prima e sulle quali non c'è controversia alcuna, allo scopo di pervertire alla loro empietà, s'è possibile, i non istruiti. Poi dovrebbero però sapere che le (parole) che i Santi Padri hanno detto di passaggio non sono dirette alla definizione della fede e specialmente, quando alcuni le dirigono verso un cattivo pensiero. Dopo aver visto questo, il beato Teodosio ci ha vietato completamente di annoverare la Santa Trinità nell' appellazione di sostanze o nature. Perciò nessun fedele deve far uso di questa. Questo definisce, circa i ripudi simili a questi, San Severo.

5
 10
 15

...

quando dice così nel titolo del capitolo 25 del III discorso contro il Grammatico : non dobbiamo dire le parole che sono state dette prima, ma poi, causa il (loro) pensiero cattivo sono state ripudiate, anche se le abbia dette colui che le ha ripudiate. Per tutte quelle (parole) cioè che sono state ripudiate da San Cirillo gli eretici lo hanno rimproverato ed hanno cercato di dimostrare che egli ha ripudiatò ed anatematizzato i Santi Padri, come (fanno) ora contro di noi anche questi ribaldi, ma San Severo le ha difese tutte in sua vece coll' aiuto dello Spirito Santo: le quali sono queste : adesione, che il Verbo di Dio ha preso l'uomo, l'uomo del Messia, doppio, mescolanza, assieme al resto delle altre, che egli ha ripudiatò e che non si dicono. San Cirillo però ha ripudiatò nel capitolo ossia nell' anatema quinto chi dice il Messia un uomovestitò di Dio. Quanto alla (parola) mescolanza, egli ha anatematizzato chiunque la dice circa la unianazione. *Di San Severo, dal secondo discorso contro Nefalio,* Avendo raccolto gli eretici dimostrazioni dei Santi Padri, che essi avevano dette in tempi antichi allo scopo di intimorire i semplici e dicendo essi che i Santi Padri, i quali ne avevano fatto uso, sono anatematizzati e che Cirillo, il quale le ha ripudiate è in opposizione ai Santi Padri, il beato Severo ha dimostrato che i Santi Padri hanno fatto simili ripudi (a scopo) medicale, andando essi

* 100 a 2. 15

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

dietro lo Spirito Santo, il quale proibì per il tramite del profeta Geremia¹ circa i falsi profeti che di nuovo non si dicesse la profezia *peso del Signore*, la quale anticamente era stata chiamata così da altri profeti, Nahum², Habaquq³ e Malachi⁴. Chiaramente gridò San Severo, che egli non dice le (parole) che sono state proibite, e che quindi egli non permette a nessuno di dirle nuovamente e che nessuno dopo gli anatemi deve scegliere prove come queste e che di nuovo non sono anatematizzati i Santi Padri, i quali ne hanno fatto uso, come pensano questi ribaldi, ma che anche gli Spiriti di coloro i quali le hanno dette e sono dipartiti verso il nostro Signore, sono uniti e partecipano ai ripudi medicali come questi, come se essi (i ripudi) fossero stati inventati da loro stessi. E tutte le molte altre (cose) che circa i ripudi come questi ci ha insegnato San Severo nel terzo discorso contro il Grammatico nel capitolo 20, in quello 23, in quello 25, in quello 26 e nel II discorso a Nefalio, tutte queste (cose) sono note a coloro che amano l'istruzione. *Di nuovo in modo diverso*. Che la ipostasi del Padre o del Figlio o dello Spirito Santo venga detta sostanza unica ed una certa natura, non ricordiamo finora d'aver letto

1. 1. 1. — 2. 1. 1. — 3. 1. 1. — 4. 1. 1.

وبقوله لخصه. معص (يع ليع مع اذقال مبتعا. مومدا في
 لهاهو)؛ (السف حواله لا مدام مدهاهو؛ حيف. اف حواله هو؛ قال
 اذتال؛ ودهه اات حواله حيقاا مومر؛ ودهه. وعضله مدهه مومر
 اسنم. مدهاصه سببنتال مده اولم. لال؛ ودهه مده اف لا وعضله
 اماب؛ امم اولم قلال.؛ (وهله مومر مدهه؛ ودهه سسبم. الا حوف
 ودهه رحله؛ ودهه لالاهو؛ اولم. حواله؛ ودهه؛ (الاهصر مدهه؛ ودهه
 وعضله حلههه؛ ولا روم؛ ودهه مدهه؛ (دهتهه؛ ودههه دلا الامامهال
 مبههال؛ موم سب مده الامامهال مدهال الاو؛ ادهه؛ هلا ادا هلا ودهه
 مبههال ادهه؛ م اماب اولم دته قتلا اذتال؛ مدهه حوقال اولم
 ؛ اذ؛ مده اولم زهله حلا اولم؛ ولا مدههال؛ مدهه؛ ودههه. ¹⁰
 ودههه هفه له رحله.؛ ودههه؛ ودهه قتلا؛ ودههه اذقال مبتعا اولم
 ودههه (اسفهه.

presso i Santi Padri. Ma si trova che alcuni tra i Santi Padri hanno chiamato l'ipostasi una certa sostanza, una sostanza propria, una natura propria ed unica. Primieramente non ammettiamo mai che Severo abbia fatto uso di queste (parole), quantunque alcune tra queste si trovino nelle testimonianze dei Padri, da lui addotte in alcuni suoi scritti, i quali portano su qualche altro (argomento), e non ammettiamo che Teodosio abbia addotto queste parole neppure senza averne avuto l'intenzione, cioè una certa sostanza e natura propria ed unica, ma (soltanto) per dimostrare la loro intenzione (piena di) timore di Dio. Nel discorso cioè da lui composto e che è intitolato « Non dobbiamo pensare un numero di sostanze e nature circa la Santa Trinità e mentre si è incarnata una (persona) della Trinità, cioè il Verbo Dio, non si sono incarnati nè il Padre nè lo Spirito Santo », adducendo queste parole dei Padri ed uscendo in questi pensieri, i quali forse delluiscono da queste (parole) per coloro i quali non sono saldi, e sembrano dimostrarle, egli ci spiega chiaramente l'intenzione tanto di queste parole, quanto anche di quei Santi Padri che ne fecero uso.

III¹

٭ ١٠٩ ب ١.
 ٭ ١٠٩ ب ١. :

وَاَلْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَبِحَبْلِ نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 لَا مَعْلُومَاتٍ مَعَهُ إِلَّا مَا عَلَّمَنَا مِنْهُ وَبِحَبْلِ نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 لَا مَعْلُومَاتٍ مَعَهُ إِلَّا مَا عَلَّمَنَا مِنْهُ وَبِحَبْلِ نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 لَا مَعْلُومَاتٍ مَعَهُ إِلَّا مَا عَلَّمَنَا مِنْهُ وَبِحَبْلِ نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 لَا مَعْلُومَاتٍ مَعَهُ إِلَّا مَا عَلَّمَنَا مِنْهُ وَبِحَبْلِ نَبِيِّهِ مُحَمَّدٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

IV²

٭ A 100 b 1.
 ٭ A 127 a 2.
 ٭ ١٠٩ ب ١. :

٭ ١٠٩ ب ١. : ٭ ١٠٩ ب ١. :

1. Cod. Mus. Brit. Add. 14,533. — 2. Cod. A = Mus. Brit. Add. 14,533; Cod. B = Mus. Brit. Add. 12, 155. — 3. Il cod. B ha invece

III

SI CHIEDA AI TRITEISTI,

Se il discorso di Teodosio escluda ogni specie di sostanze.

E di nuovo, se i Tritelisti dicono che noi anatematizziamo chiunque dice sostanze circa la Divinità indivisa ed adorata in *un* modo, non va che noi accettiamo questo da essi. Dicono cioè *una* Divinità indivisa anche il Padre. Neppure se concedono un' altra Divinità *una*, dobbiamo noi accettare che con questa (confessione) la (loro dichiarazione) è retta, se essi non ci concedono come vogliamo, cioè circa la Divinità comune e le ipostasi comprese dalla stessa, che la sostanza generata non è un' altra e quella che ha generato un' altra, ma la medesima.

IV

DI NUOVO DOMANDE CONTRO I TRITEISTI.

1. Se non in *tutti* i modi bisogna confessare *un* Dio, che si crede e ritiene

مَبْتَعًا مَدَامَصْح مَدَعْلَدِي؛ أَمَلَا مَدَامَصْح. أَمَلَا لَّا¹ دَهِيَمَا أَلَا رُؤف لَمَدَه بِمَه
 حَسِب مَح فَهَتَهْم. أَمَّ وَيَحْتَلَا أَمَّ لَحَ أَمَلَا؛ أَمْر أَمَّ أَمَلَا أَلَا.
 مَدَلَا؛ أَلَا مَنَزَا مَدَلَا² مَدَلَا مَدَلَا؛ أَمْر أَمَلَا مَدَلَا³ أَلَا لَم
 دَحَا فَهَتَهْم رُؤف لَمَدَه بِمَه حَسِب أَلَا؛ هَلَا أَمَّ حَسِب مَح فَهَتَهْم
 5 دَهِيَمَا أَلَا. أَمَلَا لَّا⁴ مَح أَلَا أَمَّ. بَعَا؛ حَمَلَا أَمَّ؛ أَمْر حَلَا
 وَحَمَلَا أَلَا. أَلَا لَّا⁵ حَمَلَا رُؤف لَمَدَه بِمَه حَسِب أَلَا حَمَلَا⁶ أَلَا.
 أَمَلَا لَّا مَح أَلَا أَمَّ؛ حَسِب مَح رُؤف. دَهِيَمَا أَلَا؛ مَدَامَصْح رُؤف
 لَمَدَه بِمَه. مَدَلَا؛ مَح أَلَا أَمَّ؛ دَهِيَمَا مَدَعْلَدِي بَعْد مَدَلَا * *
 10 أَلَا حَسِب أَلَا؛ حَمَلَا حَمَلَا⁷؛ أَلَا أَلَا أَلَا مَدَعْلَدِي مَدَلَا؛ أَمْر بَعْدَا أَلَا
 رُؤف لَمَدَه بِمَه. أَمَلَا لَّا حَمَلَا مَدَامَصْح أَلَا مَح أَمْر؛ حَمَلَا. أَمَّ؛ أَمْر
 مَدَلَا؛ مَهْتَم مَدَلَا أَلَا مَدَلَا؛ أَلَا حَمَلَا مَدَلَا حَمَلَا؛ رُؤف لَم
 لَمَدَه بِمَه حَسِب أَلَا. أَمَلَا لَّا أَلَا مَدَعْلَدِي مَدَلَا؛ أَلَا مَدَلَا أَلَا.
 حَمَلَا مَدَلَا؛ أَمَّ سَب أَلَا⁸؛ أَمْر مَدَلَا مَدَلَا. أَمَلَا؛ مَح أَمْر

1. A 4, B 4. — 2. A 10, B 10. — 3. A 10, B 10. — 4. A 4, B 4. — 5. A 4, B 4. — 6. A
 10, B 10. — 7. أَمَّ؛ أَمَّ. — 8. أَلَا أَلَا.

essere nelle sante ipostasi, come non si deve confessare in *un* modo la plu-
 ralità di Dei, pensiero questo estraneo alla religione, perchè il Calunniatore
 è stato originariamente il generatore dello stesso?

2. *Di nuovo diversamente.* Se non in *ogni* modo bisogna confessare *un* Dio,
 e neppure di nuovo in *un* modo la pluralità di Dei, come non verrà confermato
 necessariamente l'empio che dice nel suo cuore: non è Dio?

3. Se non in *tutti* i modi bisogna confessare *un* Dio in quanto Dio, come
 non bisogna necessariamente confessare in *un* modo la pluralità di Dei che
 vengono numerati, perchè il numero consegue necessariamente alla plura-
 lità distinta?

4. Se, come piace a coloro che inducono in errore, bisogna confessare
un Dio, il quale accoglie anche il numero in ciò che egli (è) Dio, come non
 udiamo anche noi rettamente come un rimprovero la (parola): *come il numero
 dei tuoi villaggi sono i tuoi Dei, Giuda?*

5. Se dobbiamo confessare *un* Dio soltanto per omonimia, come non sono
 anche Mosè e tutti i Santi che sono stati chiamati Dei, connaturali di quel
 Dio *uno* che ha detto Paolo, cosicchè da questo viene dimostrato falso anche

1. Salmi XIII, 1. — 2. Ger. II, 28.

* B127b.1. لا اله الا الله اذ انت به واهب له الروح القدس. والحق ينبغي ان يكون الله
 او دعواته او حازدا. اما الله هو تال هو تال هو تال. الا له
 بلح سم به الله. دمر عزرا به لشم دله سم استسملا. ودا له سم به به
 الله. حسب الله ودا له روف لمر لخدمه به: دله حسب الله ودا له سم:
 اهل به صه دله سم او سلك ادعيا مدله سم او سلك به: اسم
 وعزرا له لشم مدقلدب صنتا: مدله¹ ان به واهب حسب الله
 ودا له سم: ولا لمر اللبس² به حلدنلا مدله ان مدعص: مدله³
 دونه لجن ان واهب. املا لا لدا املا سم وسمو. واهب لجن ان
 واهب ودا له ودا املا املا سم دنا ودا افصه. مدله³ مدله³ واهب⁴
 ودا به: اسم. دمر به سم. عملا ودا لشم صه لشم سم لشم⁵ او
 عملا ادعيا مدله سم: ادعته مدله سم. مدله⁵ او عملا⁵
 اهل مدله سم. اهل سم سم سم. اذر⁶ مدله صر ادعته سم.
 او اهل سم سم. مدله اسم به صه مالم او لشم سم سم: سم
 صه لشم سم سم الله سم. ودا سم روف لشم لشم لشم

1. لشم B, لشم A. — 2. اللبس A, B. — 3. مدله A, مدله B. — 4. لشم A, لشم B. — 5. لشم B. — 6. لشم B, لشم A.

ciò che egli disse, *quantunque ci siano che vengano chiamati Dei in cielo o in terra, come ci sono molti Dei e molti Signori, ma il nostro è un Dio*¹, con il resto di tutti gli altri (discorsi), che insegnano che Dio è uno?

6. Se tu devi confessare *un* Dio nella specie e non *un* Dio nella sostanza, e la specie viene posta in ogni modo o invece della sostanza o invece della forma, come piace ai fisiologi, ma ti rifiuti di confessare *un* Dio nella sostanza, allinchè tu non venga colto a confessare ed opinare sabellianamente, e perciò preferisci dire quello, come non è chiara la tua empietà e che appartieni al partito di coloro i quali bandirono la (dottrina) che il Figlio è conessenziale del Padre ed in sua vece introdussero quella che (egli è) conformale? Noi però rabbriviamo egualmente davanti tutte e due le dottrine.

7. Se la consostanzialità e la connaturalità dimostrano le sostanze e le nature, quindi anche la conspecialità e la congenereità dimostrano le specie ed i generi. Annunzia quindi assieme alle sostanze e nature anche le specie ed i generi e perciò necessariamente anche le famiglie e le stirpi e saziati ghiottamente del politeismo dei Gentili! Così cioè bisogna chia-

1. I Cor. VIII, 5.

5
 10

101 b 1.

Figlio e dello Spirito Santo e di nuovo che l'ipostasi del Figlio è soltanto sua e non del Padre e dello Spirito Santo e di nuovo che l'ipostasi dello Spirito Santo è soltanto sua e non del Padre e del Figlio, ma ognuno di essi è nella diversità della differenza delle ipostasi e perciò (sono) tre ipostasi, così dobbiamo confessare, che la Divinità del Padre e la (sua) sostanza e natura sono soltanto sue e non del Figlio e dello Spirito, e di nuovo la Divinità del Figlio e la (sua) sostanza e natura sono soltanto sue e non del Padre e dello Spirito, e di nuovo la Divinità dello Spirito e la (sua) sostanza e natura sono soltanto sue e non del Padre e del Figlio, ed ognuno d'essi è in tutto e totalmente diverso nella specie rispetto le rimanenti ipostasi, sì o no?

2. Come giustamente si confessano *una* Divinità, sostanza e natura della Santa Trinità (e) tre ipostasi o persone in numero determinato, così si confessa giustamente *una* Divinità, sostanza e natura all' infuori di ogni specie di numero o soltanto metaforicamente o nella fantasia e le diamo il nome di *un* Dio ed *una* natura e sostanza e dobbiamo realmente confessarle il numero di Divinità¹, sostanze e nature, come (quello) di ipostasi¹ e persone?

3. La proprietà che cade sopra ognuna (delle ipostasi) rende quella su cui cade in tutto diversa nella specie, totalmente estranea e differente rispetto

1. Phruade.

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

1. ... cod. — 2. ... cod.

le due rimanenti ipostasi, cosicché in conseguenza di ciò confessiamo alla Trinità il numero delle Divinità, delle sostanze e delle nature, come ipostasi e persone, sì o no?

4. Se la confessione di *un* Dio non è giusta, ma è impugnata, come dicono alcuni, quale confessione sarà per noi la giusta, quella della pluralità degli Dei oppure di nuovo di tre (Dei), oppure quella di neppure *uno*?

5. Rimproveriamo i Giudei causa la confessione del nome di *un* Dio o perchè non sono in possesso della verità e della confessione delle tre ipostasi, per quale di queste cause?

6. Rimproveriamo di nuovo Sabellio causa il nome e la confessione dell'unicità della sostanza o perchè ha formato una ipostasi triplice nei nomi, la quale ora (è) il Padre, ora (è) il Figlio e ora (è) lo Spirito Santo, per quale di queste (cause)?

7. Dobbiamo rifiutare e rifuggire totalmente ed in tutto da tutto ciò che i Giudei ossia Sabellio hanno nella loro confessione causa il timore del nome di Giudaismo e Sabellianismo, sì o no?

8. Hanno i Giudei o Sabellio in un (certo) modo qualcosa nella loro confessione che è vero, oppure sono essi in tutti i concetti e modi al di fuori della confessione della verità, per quale di queste (alternative) è giusta?

אִנְיָ מְחַסֵּף * * * מְדַבֵּר וְעַל הַמְּחַסֵּף יָשָׁב: דָּוִד וְעַל הַמְּחַסֵּף יָשָׁב אֵל
 לַעֲשֵׂי הַמְּחַסֵּף. אֵל עֲשֵׂה אֵת יְשִׁיב וְיִשָּׁב חֶסֶד וְיִשָּׁב אֵל וְיִשָּׁב.
 עֲשֵׂה דָוִד וְעֲשֵׂה אֵת דָּוִד יְשִׁיב. הַלְכֵז מִן חֶסֶד עֲשֵׂה הַרְבֵּה וְיִשָּׁב
 אֵל וְיִשָּׁב אֵל אֵת מְחַסֵּף וְיִשָּׁב אֵל לֹא * * * מְעַסָּה וְיִשָּׁב
 וְיִשָּׁב דָּוִד וְיִשָּׁב. וְיִשָּׁב אֵל וְיִשָּׁב אֵל וְיִשָּׁב דָּוִד יְשִׁיב: וְיִשָּׁב
 וְיִשָּׁב אֵל וְיִשָּׁב: אֵת אֵל וְיִשָּׁב אֵת דָּוִד יְשִׁיב: * * * מְחַסֵּף¹ דָּוִד * 101 b 2.
 וְיִשָּׁב אֵל יְשִׁיב. אֵל לֹא * * * עֲשֵׂה אֵל עֲשֵׂה וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵל וְיִשָּׁב אֵל
 מִן אֵת וְיִשָּׁב: מְדַבֵּר וְיִשָּׁב מְעַסָּה לַעֲשֵׂה. אֵת מִן רֹב אֵת
 וְיִשָּׁב וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב
 מִן מְעַסָּה מִן חֶסֶד וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת
 לַעֲשֵׂה חֶסֶד מְדַבֵּר יְשִׁיב. אֵל לֹא וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת
 וְיִשָּׁב אֵת לֹא * * * אֵל וְיִשָּׁב אֵת דָּוִד יְשִׁיב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת
 מְעַסָּה אֵת לֹא מְעַסָּה: וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת וְיִשָּׁב אֵת

1. Il cod. ripete מְחַסֵּף.

9. Accede qualcosa che è eguale ed uno alla divisione ed al numero in ciò che è eguale ed uno, oppure vengono confessate l'eguaglianza e l'unità sempre singolarmente, l'eguaglianza in quanto eguaglianza e l'uno in quanto uno, ed è ognuno secondo la parola (che si dice) di esso al di fuori di ogni nome e specie di numero, sì o no?

10. Può il numero di tre in quanto tre contrarsi nel nome di uno, o di nuovo l'uno in quanto uno espandersi nel numero di tre, cosicché l'uno divenga, in quanto (è) uno, molti ed i molti (divengano), in quanto (sono) molti, uno, sì o no?

11. Intendiamo noi l'eguaglianza e la non-differenza che si dicono e confessano di una qualunque natura come certi nomi della natura o dobbiamo noi definirli, che sono la natura: quale di queste alternative è la giusta?

12. Dobbiamo quale conseguenza della confessione che il Messia (è) una natura dopo l'unione, confessare al Messia, secondo come scorre il ragionamento, due nature prima dell'unione, oppure non scorre la confessione dei Cristiani secondo la conseguenza delle parole, sì o no?

13. Se la confessione di uno, in quanto uno, accede alla divisione ed al numero determinato od indeterminato, e la confessione di tre o di molti, in quanto tre o molti, è, (pur rimanendo) la stessa, una, non confessa colui che

10
 10
 10

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

confessa un *uno* tre o molti in quanto confessa *uno*, e colui che confessa tre o molti (non) confessa *uno* in quanto (confessa) tre o molti, sì o no?

14. Se (le cose) stanno secondo quella domanda che (è) più sopra, i Giudei e Sabellio non si trovano confessare la Trinità in causa della confessione di *uno*, e di nuovo i Gentili *un* Dio in causa della confessione di molti, sì o no?

15. Se qualcuno non confessa *un* Dio ed *una* sostanza alla Santa Trinità in tutti i modi e con tutti i mezzi, tanto colla parola che col pensiero, non mostra egli a sè stesso di confessare in *un* modo e con *un* mezzo la pluralità degli Dei e delle sostanze, se ripudia la prima (alternativa) o che (egli non confessa) assolutamente *un* Dio o *una* sostanza, sì o no?

16. Se causa la confessione di Sabellio, il quale confessa il nome di *una* sostanza, dobbiamo temere di confessare *una* sostanza in tutti i modi e con tutti i mezzi, non dobbiamo temere di confessare *un* Dio in tutti i modi e con tutti i mezzi, causa la confessione giudaica del nome di *un* Dio, sì o no?

17. Se coloro, i quali confessano alla Trinità *una* sostanza, vengono annoverati con Sabellio, non devono venir annoverati con i Giudei coloro i quali confessano *un* Dio, sì o no?

اية ايه الا لا لا ..... ان اذبح وبعده مع سوا الله حمر هذه هذه هذه
 مع انفس هذه هذه هذه: اذبح وهي سوا الله وبعدها وبعدها وبعدها
 هذا هذا هذا: ان حمر وبعده هذه هذه هذه هذه هذه هذه هذه
 هذه هذه هذه ..... هذا هذا وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها: ان
 لا يا وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها: وبعدها وبعدها وبعدها
 هذه هذه هذه هذه ..... ان اذبح وبعده هذه هذه هذه وبعده
 الا هذه مع هذا: لا يا وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها: وبعدها
 ولا هذا هذا هذه وبعدها هذا هذا ..... ان اذبح وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها
 وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها: ان حمر هذه هذه وبعدها وبعدها وبعدها
 وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها: وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها
 وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها
 وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها
 وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها
 وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها وبعدها

18. Se coloro i quali confessano una sostanza vengono ammoverati da certuni, causa l'omouinia, con Sabellio, non vengono posti coloro i quali introducono la pluralità di numeri, di sostanze e di nature nella Trinità, con gli Ariani, causa l'eguaglianza della confessione? Spiegamelo), ch'è (te lo) chiedo.

19. Il discorso di San Teodosio sulla Trinità non ci fa rigettare la confessione di ogni specie di numero plurale definito od indefinito, di sostanze e nature nella Trinità indistintamente, sì o no?

20. Il libro che tu hai poi composto non ci fa rigettare la confessione di ogni specie di numero qualsiasi di sostanze e nature definite od indefinite nella Trinità, sì o no?

21. Concorda l'argomento del tuo libro col discorso di San Teodosio nel verbo e nella confessione circa la Trinità, oppure ci permette il discorso di confessare nella Santa Trinità qualunque specie di numero plurale delle sostanze e nature?

22. Quando vogliamo confessare lo Spirito Santo, il quale è proceduto dal Padre e viene adorato e lodato assieme al Padre ed al Figlio, consostanziale e conaturale del Padre e del Figlio, lo confessiamo con un nome singolare e diciamo così: lo Spirito Santo il quale è consostanziale e conaturale del Padre e del Figlio, oppure lo confessiamo con nome e numero

* B 129 a 2.² 1. *ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ* 2. *ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ* 3. *ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ* 4. *ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ* 5. *ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ* 6. *ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ* 7. *ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ* 8. *ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ* 9. *ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ* 10. *ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ*

1. ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ. — 2. ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ. — 3. ܘܨܦܢܐ ܠܗ. — 4. ܘܨܦܢܐ ܠܗ. — 5. ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ. — 6. ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ. — 7. ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ. — 8. ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ. — 9. ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ. — 10. ܘܨܦܢܐ ܠܗ ܘܨܦܢܐ ܠܗ.

questa denominazione. Ciò che caratterizza qualcosa viene detto in sensi diversi. Qualche volta, come quando diciamo che il non esser stato creato, la nonvisibilità e l'illimitatezza caratterizzano la sostanza di Dio. Queste (qualità) cioè caratterizzano la sostanza, ma non sono affatto la sostanza. Se (questo) non fosse il caso, si troverebbero per questa molte sostanze oppure una composta di tutte. Qualche volta, come quando diciamo che la proprietà caratterizza l'ipostasi, come diciamo che la paternità, ossia il non esser stato generato, caratterizza la ipostasi del Padre, l'esser figlio, ossia l'esser stato generato l'ipostasi del Figlio, o la processione l'ipostasi dello Spirito Santo. Di nuovo, come quando diciamo che l'ipostasi del Figlio caratterizza l'ipostasi del Padre, ciò che è, che egli nella stessa dimostra il Padre¹. Di nuovo, come (il discorso) che il nome del genere dimostra il comune, il nome dell' ipostasi però una (cosa) ed il nome di uomo l'animale razionale, mortale. Le ipostasi o la ipostasi non si trovano esser dette *pāratūn 'uṣiyan*², cioè che non è facile di tradurre in siriano. Di nuovo *'epī tē'orīte*³ o *'epī tē'ōrīme'ne*⁴, che si traducono in siriano con « è visto » o « sono viste su qualche cosa » non vengono detti circa le ipostasi o la ipostasi, ma se vengono

1. Cfr. Ad Hebr. 1, 3 — 2. παρα τὴν οὐσίαν. — 3. ἐπιθεωρεῖται. — 4. ἐπιθεωροῦμεναι.

5
 10
 15
 20
 25
 30
 35
 40
 45
 50
 55
 60
 65
 70
 75
 80
 85
 90
 95
 100

* A 102 b 1.

1. B om. da 20 a fino a 22. 2. 3. 4.

Sul marg. della colonna 129 b 1 in B sta scritto: ...

detti circa la Divinità, significano le proprietà caratteristiche della sostanza o delle ipostasi o della ipostasi, se però vengono detti delle creature, dimostrano anche gli accidenti; questi però non vengono detti circa le ipostasi stesse. Di nuovo vengono dette queste proprietà anche *peros 'usiyā*¹, cioè che si traduce in siriano con « accanto la sostanza » o « presso la sostanza ». Accade però che qualche volta si dica col nome di *peros*, cioè di « presso », anche una ipostasi presso un' ipostasi, come ciò che è scritto nel Santo Vangelo : il Verbo era presso Dio². Accade qualche volta che prendiamo le denominazioni in luogo delle cose, qualche volta in luogo del (modo) come sono le cose, qualche volta in luogo dei nomi che dimostrano le cose. Come le cose, come quando diciamo che Paolo lavorò nella chiesa di Dio; non diciamo cioè il nome della cosa che fece nella chiesa, ma è la cosa che viene chiamata così. In luogo del (modo) come sono le cose, come il (discorso) che diciamo : Paolo era di Tarso di Cilicia e fu istruito presso i piedi di Gamadiel ed era originariamente uno zelota della legge ed in fine fu Apostolo³. In luogo del nome,

1. πρὸς οὐσίαν. — 2. Giov. I, 1. — 3. Cfr. Atti xv, 3.

* B 12911. **עלמסא חסנאל. סדק עמדה וע אמר אהבא ואמניע.** * **וע עאלא אלעב**
עמדה. עמדה עמדה ועא עמדה עמדה עמדה. דרדע וע סדק
עמדה. דרדע וע סדק עמדה עמדה עמדה עמדה עמדה.
אמר אהבא ואמניע. * **ועא עמדה וע וע עמדה עמדה**
וע שב עמדה וע ועא. סדק עמדה וע. * **אמר אהבא ואמניע.** * **ועא**
עמדה אמדה ועא. עמדה וע עמדה וע עמדה וע וע וע.
ועא אה ועא ועא ועא עמדה אה לאהמא. עמדה עמדה אהמיה¹ אהמיה
עמדה עמדה וע. * **עמדה וע עמדה עמדה. עמדה עמדה וע עמדה²**
עמדה עמדה. עמדה עמדה עמדה עמדה עמדה עמדה. עמדה עמדה
ועא עמדה עמדה. וע וע עמדה עמדה⁴ עמדה. לא וע עמדה עמדה
עמדה⁵ אהמיה עמדה עמדה⁶. עמדה עמדה וע וע עמדה עמדה
עמדה⁷ אהמיה. אמר וע עמדה עמדה עמדה. לא עמדה עמדה
עמדה עמדה. וע וע עמדה עמדה עמדה. עמדה עמדה עמדה⁸ אהמיה
עמדה וע עמדה עמדה עמדה עמדה אה ועא עמדה⁹ אהמיה

1. עמדה B. — 2. עמדה A. — 3. עמדה B. — 4. עמדה B. — 5. עמדה B. — 6. עמדה A. — 7. עמדה B. — 8. עמדה B. — 9. עמדה B. — עמדה A.

come quando diciamo da Saul fu denominato Paolo. Così pure facciamo uso del genere e della ipostasi qualche volta in luogo delle cose e qualche volta in luogo dei nomi dimostranti le cose. In luogo delle cose, come quando diciamo che il genere degli uomini è tutti gli uomini, l'ipostasi è però una (cosa) del genere. In luogo dei nomi, come quando diciamo, che il genere dimostra il comune, l'ipostasi però ciò che è una certa (cosa) del genere. Dobbiamo sapere che gli accidenti o le proprietà caratterizzanti le ipostasi o la sostanza vengono detti *paraṭin 'usiyān* e nella sostanza, le ipostasi però vengono dette nella sostanza, niente affatto però ed assolutamente non (vengono dette) *pāraṭin 'usiyān*. Perciò quelle che vengono dette *paraṭin 'usiyān* possono venir dette anche nella sostanza, quelle però che vengono dette nella sostanza, non vengono dette in nessun modo *pāraṭin 'usiyān*. Perciò non basta che colui il quale viene accusato di dire le ipostasi *paraṭin 'usiyān*, come se le avesse dette accidenti, si scusi dicendo: ho inteso (dire) nella sostanza quelle che hai detto *pāraṭin 'usiyān*, perchè gli accidenti e le proprietà caratteristici delle ipostasi o della sostanza vengono detti tanto *paraṭin 'usiyān* che

I. INDICE DEI NOMI

            1. 11, 81₇ 2. 51₁₂ 3. 41, 62₁₂, 63₁ 4. 81₁₁ 5. 11₂ 6. 11₃ 7. 12₁₁ 8. 12₁₁, 18₁₀, 22₁₅, 23₁₂, 40₁, 53₈, 59₇ 60₁₀, 61₈, 79₁₅ 9. 28₁₀, 30₁₀, 60₈, 81₃ 10. 71₂ 11. 7₁₀ 12. 10₂, 31₁₁, 20₁₀	 13. 81₁₃ 14. l'Apostolo n₁₁ 15. di Costantinopoli n₁₁, 23₁₁ 27₁ 16. il Grammatico 13, 26, 28, 38₁₀ 67, 81₁₁ 17. 61₉, 62₁₂, 63₁ 18. 61₁₀ 19. 34₁₁ 20. 77₁₁ 21. 85₁₁ 22. 15₁₃, 33₁₁, 35₁, 36₁, 81₆₋₁₁₋₁₃, 85₃₋₁₃ 23. 81₁₂ 24. 65₇ 25. 65₇ 26. 41₁₃	 27. 7₆, 8₃₋₅₋₇₋₁₀₋₁₂₋₁₃, 9₃₋₆₋₁₀, 10₉ 28. 11₂₋₅₋₉, 12₄₋₈₋₉, 15₁₂, 18₉, 22₈₋₁₅, 23₃₋₄₋₆₋₈₋₁₃ 29. 21₂₋₈₋₁₀, 33₁₁, 50₃, 36₁, 83₇₋₁₁₋₁₃, 85₃₋₁₀₋₁₃, 86₁ 30. 81₁₂ 31. 31₂₋₇, 83₁₂₋₁₃, 89₅ 32. 21₁ 33. 68₁₀ 34. 23₁₃, 71₁₃, 89₁₀₋₁₃, 90₂ 35. 23₁₃ 36. 21₁ 37. 10₁₃ 38. 11₁₅, 12₁ 39. 10₂ 40. 11₁₁, 23₁₃, 27₅ 41. 10₁₃, 12₁₁, 17₆₋₈, 27₁₃, 50₁₀₋₁₁₋₁₂, 52₁ 51₁₀, 58₉, 73₅₋₉₋₁₃ 42. 89₁₃ 43. 15₁₃ 44. 100₁ 45. 10₁₂, 11₃, 21₆, 31₃, 32₁, 33₁₁, 35₁₀ 46. 39₁₃, 41₃, 42₁, 43₂, 44₆, 45₁₅, 47₂, 48₁₂ 47. 49₁₃, 52₁₄, 54₁₃, 55₁₅, 56₁₅₋₇, 58₂₋₃₋₄ 48. 61₁₃, 61₁₂, 62₁₁₋₅₋₆, 63₁, 64₂₋₇, 66₁, 69₂₋₁₃ 49. 71₁₃, 72₁₃, 73₁, 74₁, 86₁, 87₁ 50. 12₁₀, 17₇ 51. 81₁₀
            52. 81₁₁ 53. 9₁, 17₉, 23₇, 53₃ 54. 89₁₃ 55. 13₁₃, 15₁, 16₁, 21₁, 31₁₃, 50₁ 56. 9₂, 11₁₃, 13₁, 16₃, 20₁₀, 21₃₋₂₀ 26₁, 28₅, 29₁₁, 30₅, 38₁₁, 51₅, 60₁₀, 68₅, 73₂ 73₁₀, 81₁₁ 57. 27₆ 58. 71₁ 59. 17₃, 74₁₂, 74₁₂ 60. 11₁₀, 11₁₃, 16₃, 17₃₋₆, 31₅, 22₂, 39₉ 41₁₁, 48₉, 61₁₁, 73₁₋₃₋₁₂₋₁₅, 74₁₋₁₀	 61. 35₇, 36₃, 48₁₀, 56₅₋₁₅, 57₂₋₇₋₁₀ 58₁₀₋₁₃ 62. 19₅, 61₈, 81₁₀ 63. 29₁₅ 64. 65₈, 77₁₂ 65. 74₁ 66. 74₁ 67. 85₁, 91₁₁ 68. 50₉	 69. 100₁ 70. 10₁₂, 11₃, 21₆, 31₃, 32₁, 33₁₁, 35₁₀ 71. 39₁₃, 41₃, 42₁, 43₂, 44₆, 45₁₅, 47₂, 48₁₂ 72. 49₁₃, 52₁₄, 54₁₃, 55₁₅, 56₁₅₋₇, 58₂₋₃₋₄ 73. 61₁₃, 61₁₂, 62₁₁₋₅₋₆, 63₁, 64₂₋₇, 66₁, 69₂₋₁₃ 74. 71₁₃, 72₁₃, 73₁, 74₁, 86₁, 87₁ 75. 12₁₀, 17₇ 76. 81₁₀

II. PAROLE TRASCRITTE DAL GRECO

ⲉⲙⲟⲥⲓⲟⲛ	ὄμοσιον	38 ₁₂
ⲙⲁⲃⲉⲗⲁⲃⲉ	ιδιότητος	87 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲙⲁⲧⲁ	ιδιόματα	87 ₁₁
ⲓⲙⲁ	εἶδος	105 ₁₁ 101 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲟⲩ	ἐπιθεωρεῖται	88 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲟⲩⲟⲩ	ἐπιθεωρούμενα	88 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	στοιχεῖον	89 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲁ	σχῆμα	101 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	ἐπίσκοπος	101 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲁ	γένος	12 ₁ 14 ₁₁ 70 ₁₁ 78 ₁₂ 111 ₁ 100 ₂ 103 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	ιδιότης	101 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	—	102 ₁ 102 ₁₂ 103 ₁ 103 ₁₂ 103 ₁₁ 104 ₁₂ 104 ₁ 104 ₁₂ 104 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉⲟⲩⲟⲩ	ὀπολιψεις	104 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	ἀρέσις	7 ₁ 11 ₁₁ 12 ₂ 13 ₁ 14 ₁ 21 ₁₂ 21 ₁₁ 21 ₁ 21 ₁₀ 31 ₁ 31 ₁₁ 31 ₁ 38 ₁ 34 ₁₁ 36 ₁ 45 ₁ 51 ₁ 58 ₁ 61 ₁

I. Restano però escluse ⲓⲃⲟⲩⲁ e ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ.

ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	ἀρετικὸί	17 ₁₁ 17 ₁₂ 17 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	τρεῖς	101 ₁ 102 ₁ 102 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉⲟⲩⲟⲩ	μονούσιον	101 ₁ 104 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲁ	πᾶλλον	31 ₁ 31 ₁₁ 101 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	νόμος	89 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉⲟⲩⲟⲩ	σύνολος	18 ₁ 111 ₁ 101 ₁ 103 ₁ 103 ₁₂ 103 ₁₁ 103 ₁₂ 104 ₁ 104 ₁₂
ⲓⲃⲟⲩⲁ	παρὰ τὴν ὁσίαν	88 ₁ 100 ₂ 100 ₁ 101 ₁ 101 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	πόρος	23 ₁ 24 ₁ 60 ₁ 61 ₁ 61 ₁₂ 72 ₁ 78 ₁ 81 ₁ 81 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	φαντασία	89 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	πρός	89 ₁ 100 ₁₀
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	?	101 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	κληρικὸί	101 ₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	κεφάλαιον	101 ₁₂ 101 ₁₀ 101 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁⲃⲉ	καθολική	101 ₁₁
ⲓⲃⲟⲩⲁ	θεωρία	30 ₁ 101 ₁₂ 101 ₁₁ 101 ₁₁ 32 ₂

III. PASSI DELLA SACRA SCRITTURA

ANTICO TESTAMENTO	
Ger. I, 4.	71 ₂
Ger. II, 28.	71 ₁₁
Is. XIII, 7.	31 ₂
Is. XXI, 4.	31 ₂
Is. XXXII, 6.	7 ₁₁
Ezech. XXI, 7.	31 ₂
Nah. I, 1.	71 ₁
Nah. II, 10.	31 ₂
Hab. I, 1.	71 ₁
Mal. I, 1.	71 ₁
Salmi XIII, 1.	71 ₁

NUOVO TESTAMENTO	
Matt. XXVIII, 19.	101 ₁₁
Marc. VIII, 18.	101 ₁₂
Giov. I, 1.	89 ₁
Att. XX, 3.	89 ₁₁
I Cor. VIII, 5.	78 ₁
Ebr. I, 3.	88 ₁
II Tim. III, 1-2.	101 ₁
II Tim. III, 8.	101 ₂

IV. PASSI DEI PADRI

- Atanasio, III Lettera a Serapione, p. 20.
- Dichiarazione di Fede, p. 26.
- Basilio, Lettera XXXVIII, a Gregorio sulla differenza tra l'Essenza e l'Ipostasi, p. 55.
- Lettera LII, alla Canonichessa, p. 23.
- Lettera CCXXXVI, ad Amfilochio, p. 9.
- Cirillo d'Alessandria, Dialogo VII sulla Trinità, p. 28.

- Epifanio, Ancoraton, p. 11.
 Filosseno di Mabbug, Omilia sulla Penitenza, p. 27.
 Giovanni Crisostomo, Omilia LXXV sopra il Vangelo di Giovanni, p. 12.
 — — — Omilia VI sopra l'Epistola ai Filippesi, p. 24.
 — — — Ad Eraclito, p. 27.
 Gregorio il Teologo, In lode d'Atanasio, p. 16.

V. PASSI DI SEVERO D'ANTIOCHIA E DI TEODOSIO D'ALESSANDRIA

- Severo, Libro contro il Grammatico, p. 9, p. 11.
 Discorso II del Libro contro il Grammatico, p. 16, p. 20.
 — Titolo del cap. 25 del II discorso del Libro contro il Grammatico, p. 73.
 Capp. 10, 13, 25 e 26 del III discorso del Libro contro il Grammatico, p. 74.
 Il Discorso della Lettera a Nefalio, p. 17, p. 73, p. 74.
 Nei suoi scritti, p. 19.
 Teodosio, Discorso sulla Santa Trinità, pp. 47, 86, 87.
 — Discorso contro il Triteismo, identico al primo, pp. 31, 66, 69.
 Discorso identico al primo, pp. 44, 46, 62, 64, 76.
 Senza indicazione, ma si tratta sempre del medesimo discorso, pp. 14, 29,
 32, 35, 38, 39.

VI. PASSI DI GIOVANNI IL GRAMMATICO FILOPONO

- Libro in favore del Triteismo, p. 13.
 III discorso del Libro in favore del Triteismo, p. 21.
 (Senza indicazione), p. 26.
 Libro contro gli Ariani, p. 28.
 Senza indicazione, ma identico al passo della p. 26, p. 29.
 — — — — — p. 38.
 I discorso contro il suo oppositore, p. 51.
 Senza indicazione, p. 60.
 Lettera ad un suo condottrinario, p. 64.

LES MIRACLES DE JÉSUS

Nihil obstat.

R. GRAFFIN.

PERMIS D'IMPRIMER

Paris, le 25 Juin 1920.

H. ODELIN.
Vic. gén.

LES MIRACLES DE JÉSUS

TEXTE ÉTHIOPIEN PUBLIÉ ET TRADUIT

PAR

SYLVAIN GRÉBAUT

II

Tous droits réservés.

AVERTISSEMENT

L'édition du deuxième fascicule des *Miracles de Jésus* est établie, comme celle du premier fascicule, sur cinq mss. : A, B, C, D, E.

A	ms. 168 d'Abbadie.	
B	ms. 226 d'Abbadie.	
C	ms. Or. 623	} British Museum.
D	ms. Or. 624	
E	ms. Or. 712	

Elle contient la reproduction de toutes les variantes.

Trois récits tirés des *Évangiles* se trouvent dans le présent fascicule : *La Femme adultère* (mir. XV), *La Samaritaine* (mir. XVI) et *La Résurrection du Fils de la Veuve de Naim* (mir. XIX).

Pour montrer la différence qui existe entre notre texte et le texte biblique, nous avons pris le récit qui se rapproche le plus de celui de l'*Évangile* (*La Femme adultère*) et nous présentons au lecteur la synopse des deux textes.

Texte de Th. P. Platt

(*Novum Testamentum Domini Nostri et Salvatoris Jesu Christi aethiopice*, Lipsiae, MDCCCXCIX, p. 173-p. 174.)
Jean, viii, 3-11.

Texte des Miracles de Jésus

A Jérusalem, les Anciens des Juifs, réunis auprès de Jésus, reconnâissent qu'il est envoyé de la part du Seigneur

ወእንዘ ፡ ሀሎ ፡ እግዚእ ፡ አያሱስ ፡ አ
የሩሳሌም ፡ በአሐቲ ፡ ፅልት ፡ ተጋብኦ ፡
ኅዜው ፡ ሊቃውንተ ፡ አይቡድ ፡ ወጸሐፍ
ቶሙ ፡ ወሐራቦሙ ፡ ወይቤልዎ ፡ ንሕ
ነ ፡ ናኦምር ፡ ከመ ፡ እምኅዘ ፡ እግዚአብ
ሔር ፡ ተራኖከ ፡ ወነሉ ፡ ዘትጉባር ፡ ግ
ብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወእቱ ፡

Les scribes et les pharisiens amènent devant Jésus une femme surprise en adultère.

Ἰ : ወአምጽኡ : ኅሴሁ : ጸሐፍት : ወ
ፈሪሳውያን : ብእሲት : እንተ : ተረክበ
ት : በዝሙት : ወአቀምዋ : ውስጠ ።

ወዓቀሙ : ብእሲት : ቅድሚሁ ።

Ils lui demandent de la juger, afin de trouver un motif d'accusation contre lui.

Ils lui demandent de la juger, puis- qu'ils le regardent comme le juge des Israélites.

Ἰ : ወደቤልዎ : አመምህር : ረከብና
ሃ : ለዛቲ : ብእሲት : በዝሙት : እንዘ :
ትኤብስ ። ጅ : ወበሕግነስ : ሠርፀ : ሙሴ :
ከመ : ትትወገር : በእብን : ወአንተ : እን
ከ : ምንተ : ትብል : በእንተአሃ ። ጿ : ወ
ዘንተ : ደቤሉ : እንዘ : ያሚክርዎ : ከመ :
ደርከቡ : ምክንያተ : ላዕሌሁ ።

ወደቤልዎ : እስመ : ዛቲ : ብእሲት :
ዘመወት : ወእሉ : ሰብእ : ደክውኑ : ስም
ዓ : ላዕሌሃ : ወአንተ : ፍታሕ : በከመ :
ሕግ : ዘደደሉ : ላዕሌሃ : እስመ : አንተ :
ከፍኒሆሙ : ለእስራኤል ።

Les ayant écoutés, Jésus comprend que, s'il ne juge pas conformément à la loi de Moïse, ils feront fi de sa sentence.

ወሶበ : ሰምዓ : አግዚእ : ኢየሱስ : ዘ
ንተ : እምኒሆሙ : ነጻራ : ለብእሲት : እ
ንተ : ኡብጽሕዋ : ኅሴሁ ። ወአእመረ :
ለእመ : ኢፊትሐ : ላዕሌሃ : በከመ : ሕ
ጉ : ለሙሴ : ያስተሐቅርዎ : ወደሐስዉ :
ቃሎ ።

Se baissant, il écrit sur la terre avec son doigt.

ወአትሐተ : ኢየሱስ : አዕድንቲሁ : ው
ስተ : ምድር : እንዘ : ደጽሕፍ : በአጽባ
ዕቁ ።

ወውአቱስ : አድነነ : ርእሶ : ውስተ :
ምድር ። ወኡኅዘ : ደጽሐፍ : በአጽባዕ
ቁ : ውስተ : ምድር : ኃጢአተ : ነሱ
ሙ ።

Les Juifs continuent de l'interroger.

ጿ : ወሶበ : ቆሙ : ብዙኅ : ወእጉንደ
ዩ : ተስእሎቶ :

Il se relève et leur dit : « Que celui d'entre vous qui est sans péché lui jette la première pierre! »

አንድንኛ : አዕድንቲዑ : ወደቤሎሙ :
ዘአልቦ : ኅጢአተ : እምኔክሙ : ቀዳሙ :
ለደገሬ : በአብን ።

Il se relève et leur dit que également elle mérite d'être lapidée.

ወእምዝ : አልዓለ : ርእሶ : ኅቤሆሙ :
ወደቤሎሙ : ድልውት : ደእቲ : ትትወግ
ር : ዘበሕግ : እስከ : ትመውት ።

Il la fait conduire au lieu du supplice et demande qu'elle soit lapidée devant lui.

ሰድዋ : ደእዜሰ : መካነ : ነኑን : ወሚ
ዲ : አምጽእዋ : ኅቤያ : ውስተ : ዛቲ :
መካነ : ከመ : ትውግርዋ : በቅድሚያ ።
ወወሰድዋ : ለደእቲ : ብእሰት : መካነ :
ነኑን : ወአስተጋብኡ : ላቲ : አዕባነ ። ወ
እምዝ : ተመደጡ : ኅበ : እግዚእነ : ክር
ስዳስ ።

Se baissant de nouveau, il continue d'écrire.

Ⲅ : ወካዕበ : ደነነ : ኅበ : ምድር : እን
ዘ : ደጽሕፍ : በአጽባዕቱ ።

Se baissant de nouveau, il continue d'écrire, en mentionnant les péchés de chacun des Juifs individuellement.

ወካዕበ : ደነነ : ውስተ : ምድር : ወጸ
ሐፊ : በአጽባዕቱ : እንዘ : ይብል : ኃጢ
አቱ : ለእገሌ : ከመዝ : ወኃጢአቱ : ለእ
ገሌ : ከመዝ ።

Les Juifs partent l'un après l'autre, à commencer par les plus vieux.

ዘ : ወሰሚያሙ : አሙንቱ : ዘንተ :
ዘለፋ : አኅዙ : ይሐፍ : በበ : አሐዲ :
እስከ : ወዕኡ : ሊሞውንቲዎሙ : እም
ቀዳሚ : እስከ : ደኃሪ ።

Ils partent tous.

ወሰበ : ርእዩ : ዘንተ : ወዕኡ : ነሎ
ሙ ።

Jesus reste seul avec la femme.

ወተረፈ : አያሱስ : ባሕቲቱ : ወብእሲ
ትኒ : ቆመት : ማእከል ።

Il se relève.

Ἰ : ወአንሥኦኦ : ኢየሱስ : አዕይንቲ :	ወአንሥኦኦ : እግዚእነ : ክርስቶስ : ር
ሁ : ወነጸረ : ኅቤሃ :	እሶ :

Il ne trouve plus que la femme.

ወርእዮሙ : ወኢረከበ : መነሂ : እምሰ
 ብእ : አይሁድ : ዘእንበለ : ብእሲት : ባ
 ሕቲታ : ዘዓቀምዋ : ውስተ : መካነ : ነጥ
 ነኔ ።

Il lui pardonne.

ወይቤላ : ኦብእሲቶ : አይቲ : ሀለዉ :	ወይቤላ : እግዚእ : ኢየሱስ : ኦብእሲ
እለ : ይካንነኩ ። ወአውሥኦኦት : ወትቤ	ቶ : አይቲ : ሀለዉ : እለ : ይካንነኩ ።
ሎ : አልቦ : ዘእሬኢ : እግዚእየ ። ሸ፩ :	ወትቤሎ : ኦእግዚእየ : ጉዮ : እምነጥነኔ
ወይቤላ : ኢየሱስ : አነሂ : አልቦ : ዘእካ	ከ : ንጹሕ : ተኃፊሮሙ : ወይቤላ : እግ
ንነኩ : ሐራ : እትዊ : ወእምዝ : ዳግመ :	ዚእ : ኢየሱስ : እምደእዜሰ : ዑቁ : ርእ
ኢተኦብሳ ።	ሰኩ : ኢተኦብሳ : ዳግመ : ከመ : ኢደር
	ከብኢ : ነጥነኔ : ዘአልቦ : መክልእ : አን
	ሰ : ኃደጉ : ለከ : ኃጢአተከ ።

Elle convertit beaucoup de gens à la foi en Jésus.

ወወፅኦት : ይእቲ : ብእሲት : ወቦኦት :
 ፀገረ : ወነገረት : ለሰብእ : ዜናሁ : ወበእ
 ንቲአሃ : አምኑ : ብዙኃን : በእግዚእነ :
 ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወሰብሕዎ : ለእግዚ
 ኦብሐር ።

Le dernier fascicule des *Miracles de Jésus* sera précédé d'une *Introduction*, qui aura pour objet l'étude critique de l'origine et de la filiation des divers manuscrits.

Sylvain GREBAUT.

Neufmarché (Seine-Inférieure), le 26 Mars 1919.

Ἰῆ : ተአምር : ዘጉብር : አግቢእነ : ወመድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በአገራ * fol. 23
ት : እንተ : ተወርቀት : በወገር : ገሊላ † 1. 6.

በኃይለ : መስቀለ : ይሰቀቦ : ለጉብሩ : ወልደ : ዋሕድ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን †

1. Ἰῆ] B Ἰ; C, D Ἰ; E ምሳሌ : Ἰῆῖ sur la manière de coter les *miracles* particulière aux divers mss. voir *Patrologia Orientalis*, tome XII, fasc. 4 (*Les Miracles de Jésus*, I), p. 42, note 3; p. 68, note 1; p. 75, note 1. — 1-2. ተአምር : በወገር : ገሊላ] B ተአምሪወ : ለአግቢእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በሰጉልት : እንተ : ተወርቀት : በወገር : ገሊላ. C ተአምሪወ : ለአግቢእነ : መድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በእንተ : እጉልት : በተወርቀት : በወገር : ገሊላ. D ተአምሪወ : ለአግቢእነ : መድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በእንተ : ሰጉልት : እንተ : ተሰርቀት : በወገር : ገሊላ. E ተአምር : በጉብር : አግቢእነ : መድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በእጉልት : እንተ : ተወርቀት : በወገር : ገሊላ. Les titres des *miracles* se groupent ainsi : d'une part, A, E; d'autre part, B, C, D. — 3. በኃይለ : መስቀለ : አሜን] B በኃይለ : መስቀለ : ይሰቀቦ : ለጉብሩ : ... ለዓለመ : ዓለም : አሜን un espace blanc, représenté par nos points de suspension, est laissé en B pour l'insertion ultérieure du nom du possesseur du ms. ; C ግብሩ : መምህራቱ : የሁሉ : ምስል : ጉብሩ : ግብሩ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; D ግብሩ : መምህራቱ : የሁሉ : ምስል : ጉብሩ : ግብሩ : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን le nom propre ዳዊት est de seconde main. E በኃይለ : መስቀለ : ይሰቀቦ : ለጉብሩ : በብተ : ጌዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* se groupent ainsi : d'une part, A, B, E; d'autre part, C, D.

LES MIRACLES DE JÉSUS

ONZIEME MIRACLE

LE VOL D'UNE GENISSE

1. Une génisse ayant été volée, Jésus est choisi comme juge à la fois par le propriétaire et par le voleur. — 2. Il ordonne à la génisse de parler, laquelle déclare qu'elle appartient au vieillard Kémémour, fils de Nâzer, et qu'elle a été volée à Césarée.
3. Il pardonne au voleur qui se repent. — 4. Le voleur demande à Jésus de devenir son disciple.

* Onzième miracle que fit Notre-Seigneur et Notre-Sauveur Jésus-Christ sur une génisse, qui avait été volée dans une ville † de Galilée. * fol. 23
† 1. 6.

Que par la puissance de sa croix il garde son serviteur *Waldu-Wahed* pour les siècles des siècles! Amen.

1. Le mot *ἡρα*, désignant la ville de Césarée de Palestine, cf. *infra*, p. 108, note 1 ne peut pas signifier ici : *paganus, vicus* ; cf. Dillmann, *Lev. arth.*, col. 20.

I

ወእንዘ ፡ የሐውር ፡ አሐተ ፡ ዕለተ ፡ በፍኖት ፡ ርእየ ፡ ሠራቁ ፡ ዘሠረቀ ፡ እጎልተ ፡ እምሀገረ ፡ ፍልስጥኤም ፡ ወረከቦ ፡ በዓለ ፡ እጎልት ፡ ለሠራቁ ፡ ወአኅዞ ፡ ወተባአሱ ፡ ክልኤሆሙ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ዝዘዘኣየ ፡ ውአቱ ፡ ወሶበ ፡ ርእይዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እንዘ ፡ የሐውር ፡ ይቤ ፡ ሄለካልኡ ፡ እስመ ፡ ንሬኢ ፡ ብርሃነ ፡ እስራኤል ፡ በገጸ ፡ ዝንቱ ፡ ሕፃን ፡ ወሬዛ ፡ ወኢንክሐድ ፡ * እስመ ፡ እምዘርአ ፡ ነቢያት ፡ ውአቱ ፡ ነዓ ፡ ንሑር ፡ ኅቤሁ ፡ ወንስእሎ ፡ ግብራ ፡ ለእጎልት ፡ ወይቤሎ ፡ ካልኡ ፡ ፈቶኩ ፡ አነኒ ፡ ዘንቱ ፡ ወሐሩ ፡ ኅበ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወሀለወ ፡ ምስሌሁ ፡ የሴፍ ፡ ጸራቢ ፡ ወእግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ ወላዲቱ ፡ ወእስተብቀሶዎ ፡ ከመ ፡ ይፍታሕ ፡ ማእከሎሙ ፡ በጥበቡ ፡ በእንተ ፡ እጎልት ፡ እስመ ፡ ሠምሩ ፡ ቦቱ ፡ ክልኤሆሙ ፡

* fol. 23, r. b.

5

1. አሐተ ፡ ዕለተ] B om. — ib. ሠራቁ] C ሠራቁ. — 2. እምሀገረ] B እምኅዞ. — ib. ወተባአሱ] B, C, D, E ወተባአሱ sic. — 3. ዝ] A, B, C, om.; D, E donnent la leçon adoptée. — 3-4. ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ] B, E ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርዕዩስ ፡ C, D ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርዕዩስ. — 5. ዝንቱ] C om. — ib. ወኢንክሐድ] B ወኢንትክሐድ sic. — 6. ወንስእሎ] E ወንስእሎ. — ib. ወይቤሎ] D ወይቤ. — ib. ፈቶኩ] C, E ፈተውኩ. — 7. ወሀለወ] A, C ወሀለው sic; B, D, E donnent la leçon adoptée. — 7-8. ወእግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ ወላዲቱ] B, E ወእግዝእትነ ፡ ቅድስት ፡ ድንግል ፡ በ፣ ማርያም ፡ ወላዲቱ. — 8-9. ዘጥበቡ] A ዘጥበቡ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 9. ቦቱ] C om.

I

Tandis que (*Jésus*) allait un jour sur la route, il vit un voleur qui avait volé une génisse dans une ville¹ de *Palestine*. Le propriétaire de la génisse trouva le voleur et l'arrêta. Tous deux luttèrent, en disant : « Cette (génisse) est à moi. » Lorsqu'ils virent le *Seigneur Jésus* passer², l'un dit à l'autre³ : « Nous voyons la lumière d'*Israël* sur le visage de ce jeune homme⁴. Ne nions pas* qu'il⁵ est de la descendance des prophètes. Viens, allons vers lui et demandons-lui (de trancher) l'affaire de la génisse. » L'autre lui dit : « J'ai désiré moi aussi ce (jeune homme). » Ils allèrent vers le *Seigneur Jésus*. Se trouvaient avec lui *Joseph* le charpentier⁶ et *Notre-Dame Marie*, sa génératrice. Ils le supplièrent de juger entre eux, dans sa sagesse, au sujet de la génisse, puisque tous deux l'avaient agréé (comme arbitre).

* fol. 23, r. b.

1. Cf. *supra*, p. 107, note 1. — 2. M. à m. : *tandis qu'il allait*. — 3. La conjonction እስመ sert ici à introduire le discours direct. — 4. M. à m. : *cet enfant-jeune homme*; ሕፃን signifie : « *infans, parvulus, ... adolescens* (quandiu nondum sui juris est) »; cf. Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 138; cf. I Par., xxix, 1 : *Salomon ወሬዛ ፡ ወሕፃን*, νέος καὶ ἑπιπλόζ, *puerum et tenellum*. — 5. La conjonction እስመ sert ici à introduire la complétive directe. — 6. Le mot ጸጸዛ signifie : « *faber lapidarius vel lignarius* »; cf. Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 1274.

2

ወያዕሌሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ አምጽአዋ ፡ ለእጉልት ፡ ኅዕይ ። ወአምጽአዋ ፡ ለእጉልት ፡ ወዓቀምዋ ፡ ቅድሚዎ ። ወያዕይ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እኤገዘዘኒ ፡ ኦእጉልት ፡ ትንብቢ ፡ በቃል ፡ እንለ ፡ እመሕያው ፡ ወንግረን ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ እግዚእኪ ። ወ ነበበት ፡ እንታክቲ ፡ እጉልት ፡ እንዘ ፡ ትጸርኅ ፡ በቃል ፡ ልዑል ፡ ወትዕ ፡ ኦአምላክ ፡ እስራኤል ፡ ፈጣሬ ፡ ሰማያት ፡ ወምድር ፡ መድኅን ፡ ነሱ ፡ ዓለም ፡ አማን ፡ እብ ለከ ፡ እስመ ፡ አን ፡ ያእቲ ፡ እጉልቱ ፡ ለዝንቱ ፡ አረጋይ ፡ ዘደሰመይ ፡ ኬሚሙር ፡ ወልደ ፡ ናዝር ። ወትማልም ፡ ጊዜ ፡ ቪሰኛት ፡ ዘመዓልት ፡ ሠረቀኒ ፡ ዝንቱ ፡ ወሬዛ ፡ እምውስተ ፡ ጸእት ፡ ዘሀሎ ፡ በቂሳርያ ።

101, 24, 25

1. አምጽአዋ] C አምጽአዎ; E ያምጽአዋ. — *ib.* ኅዕይ] E *om.* — 1-2. ወአምጽአዋ ፡ ለእጉልት] B *om.* — 2. ወዓቀምዋ ፡ ቅድሚዎ] B ወአቀምዋ ፡ ቅድሚዮ. — 3. ወንግረን] A, C, D, E ወንግርን *sic*; B ወንግርን *sic*; notre correction donne la leçon adoptée. — 4. እንታክቲ] A *om.*; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* እጉልት] C እጻልት *sic*. — *ib.* እግዚ] B *om.* — *ib.* post ትጸርኅ C *add.* ወትዕል. — 5. አማን] A አማንዮ; E አማን; B, C, D donnent la leçon adoptée. *ib.* እብ] B እብለኪ. — 6. ያእቲ] A *om.*; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* እጉልቱ] B ልጉልት. — *ib.* አረጋይ] D አራጋይ *sic*; E አረጋይ. — *ib.* ዘደሰመይ] A, B, C *om.*; D, E donnent la leçon adoptée. — 7. ናዝር] C, D ናዝር; E ናዝር. — *ib.* ዘመዓልት] E ዘትማልም. — 7-8. እምውስተ] C እውስተ *sic*. — 8. ጸእት] B ጻኦት *sic*; C ጻኦቱ. — *ib.* ዘሀሎ] A *om.*; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* በቂሳርያ] C በቂሳርያ.

2

Le Seigneur Jésus leur dit : « Amenez la génisse vers moi. » Ils amenèrent la génisse et la placèrent devant lui. Le Seigneur Jésus dit : « Je t'ordonne, ô génisse, de parler dans la langue des hommes¹. Dis-nous qui est ton maître. » Cette génisse parla, en criant à haute voix, et dit : « O Dieu d'Israel, Créateur des cieux et de la terre, Sauveur du monde entier, vraiment, je te (le) dis², je suis la génisse de ce vieillard qui s'appelle Kémémour, fils de Nizer. Hier, à la troisième heure³ du jour, ce jeune homme m'a volée dans un pré⁴ qui se trouve à Césarée. »

101, 24, 25

1. M. à m. : dans la voix des fils de l'homme. — 2. La conjonction እስመ sert ici à introduire le discours direct. — 3. M. à m. : au moment de la troisième heure. — 4. M. à m. : d'un pré.

3

ወአውሥኦ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወደቤሎ : ለሠራቁ : ገበርከ : ኃጢአተ : ወአበ ሳ : ውስተ : ነገዶሙ : ለእስራኤል ። ወሠራቁኒ : ይቤሎ : ስረዩ : ሊተ : አመሰሐ : ለእግዚአብሔር : እስመ : አነ : ገብርከ : ወልደ : አመትከ ። ወደቤሎ : እግዚእ : ኢየሱስ : ኃደጉ : ለከ : ኃጢአተከ : በእንተ : ዘርኢከ : ገጽዮ : ወበእንተ : ዘነሳሕከ ። ወበሕቱ : እምደእዜሰ : ኢተአብስ : ዳግመ ።

5

4

ወአምነ : ውእቱ : ብእሰ : ወነሱ : ሰብአ : ቤቱ : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ከመ : ውእቱ : ወልደ : እግዚአብሔር : ሕያው : ቀዳማዊ ። ወሰአሎ : ለእግዚእ :

1. ወአውሥኦ] E om. ወ (copulatif). — ib. ለሠራቁ] E om. — 2. ወሠራቁኒ] D ወሰራቁኑ (primitivement). — 3. እስመ : አነ : ገብርከ] E እስመ : ገብርከ : እስመ : አነ : ገብርከ. — 5. ወባሕቱ] B om. — 6. ወአምነ] C ወአምነ. — 7. ውእቱ] B, D, E ገነቱ. — ib. ለእግዚእ : ኢየሱስ] B ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ.

3

Le *Seigneur Jésus* répondit et dit au voleur : « Tu as fait un péché et une faute dans la tribu d'Israel. » Le voleur lui dit : « Pardonne-moi, ô Messie du Seigneur, car je suis ton serviteur, fils de ta servante. » Le *Seigneur Jésus* lui dit : « Je te remets ton péché, parce que tu as vu ma face ¹ et parce que tu t'es repenti. Mais désormais ne pèche plus de nouveau. »

4

Cet homme crut ainsi que tous les gens de sa maison que *Notre-Seigneur Jésus-Christ* était le Fils ² du Seigneur vivant, éternel ³. Il demanda au *Seigneur*

1. Ici le mot ገጽ ne peut pas avoir le sens de *persona*, πρόσωπον, car, plus haut, on lit la phrase : ጎረኢ : ብርሃነ : እስራኤል : በገጽ : ገነቱ : ሕፃነ : ወራዛ. — 2. M. a m. : *crut ... en Notre-Seigneur Jésus-Christ qu'il était le Fils*. — 3. M. a m. : *premier, qui ab initio est, ὁ ἀπ' ἀρχῆς*, I Jean, II, 13; cf. Dillmann, *Lev. aeth.*, col. 464.

ኢየሱስ ፡ ያቡሌ ፡ ይኩን ፡ ረድኦ ፡ ፡ ወደቤሎ ፡ አግቢእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢየክል ፡ መኑ ፡ ሄ ፡ ዘይትቀነይ ፡ ለዓለም ፡ ይኩነኒ ፡ ረድኦ ፡ ፡

* fol. 24
v. 4.

በረከተ ፡ ጸጋዑ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡ ወልደ ፡ ዋሕድ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አ ማን ፡ ፡

፲፪ ፡ ተአምራዑ ፡ ለአግቢእን ፡ ወመድኃኒን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ፡
በረከተ ፡ ጸጋዑ ፡ የሀሉ ፡ ምስለን ፡ አማን ፡ ፡

1. ያቡሌ ፡ ይኩን ፡ ረድኦ] B. D. ያቡሌ ፡ ይኩን ፡ ሎቱ ፡ ረድኦ ፡ C. ያቡሌ ፡ ይኩን ፡ ረድኦ ፡ E. ይኩን ፡ ሎቱ ፡ ረድኦ. — *ib.* ወደቤሎ] B. om. ወ. — 2. ዘይትቀነይ] B. om. ዘ. — 3-4. በረከተ ፡ ጸጋዑ — አማን] A. ወ ልደ ፡ ዋሕድ est de seconde main; en sous-charge de ወልደ ፡ ዋሕድ se trouve ገብሩ ፡ ዋሕድ ፡ B. በረከተ ፡ የሀሉ ፡ ምስለን ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አማን ፡ C. በረከተ ፡ ጸጋዑ ፡ ለአግቢእን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡ ግብሩ ፡ ሥላሴ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አማን ፡ D. በረከተ ፡ ጸጋዑ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ንጉሥን ፡ ዳዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አማን le nom propre ዳዊት est de seconde main ፡ E. በረከተ ፡ ጸጋዑ ፡ ለአግቢእን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡ ሀብተ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አማን. Les *bénédictions* se groupent ainsi ፡ d'une part. A, B, D; d'autre part. C, E. — 5. ፲፪] B. om. la cote de ce *miracle*; d'ailleurs, le *miracle* qui suit est le *quatrième miracle* A propos de la *Nativité*, édité dans le fascicule précédent 1. p. 52-54; C, D. ፲፪ ፡ E. ገወጅ ፡ ምልራፍ sur la manière de coter les *miracles* particulière aux divers mss. voir p. 107, note 1. — *ib.* ተአምራዑ — ክርስቶስ] B. ተአምራ ፡ በገብሩ ፡ አግቢእን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ በገረ ፡ ጥብርያደስ; C, D, E. ተአምራዑ ፡ ለአግቢእን ፡ ወአምላህን ፡ ወመድኃኒን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ. Les titres des *miracles* se groupent ainsi ፡ d'une part. A, C, D, E; d'autre part. B. — 6. በረከተ ፡ ጸጋዑ — አማን] C. በመንገድ ፡ ጸጋዑ ፡ ይመግቡ ፡ ለገብሩ ፡ ግብሩ ፡ ሥላሴ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለመ ፡ አማን ፡ D. በመንገድ ፡ ጸጋዑ ፡ ይመግቡ ፡ ለንጉሥን ፡ ዳዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አማን le nom propre ዳዊት est de seconde main ፡ E. በመንገድ ፡ ጸጋዑ ፡ ይመግቡ ፡ ለገብሩ ፡ ሀብተ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አማን. Les *bénédictions* se groupent ainsi ፡ d'une part. A, B; d'autre part. C, D, E.

Jésus de lui permettre de devenir son disciple. Le Seigneur Jésus lui dit : « Quiconque sert le monde ne peut pas devenir mon disciple. »

* fol. 23.
v. 4.

Que la bénédiction de sa grâce soit avec son serviteur Walda-Wäheal pour les siècles des siècles! Amen.

DOUZIEME MIRACLE

JOSEPH ET LE LION

1. Joseph, en allant avec Jésus de Tibériade à Jérusalem est épouvanté, sur la route de Galilée, par la vue d'un lion en embuscade. — 2. Jésus le rassure. — 3. Arrivé auprès du lion, il lui ordonne de parler : le lion confesse la divinité de Jésus. — 4. Jésus déclare à Joseph émerveillé de ce prodige, qu'il verra de plus grands miracles que celui-ci. — 5. Il le fait monter au sommet du Thabor et lui montre sa puissance.

Douzième miracle de Notre-Seigneur et Notre-Sauveur Jésus-Christ.
Que la bénédiction de sa grâce soit avec nous! Amen.

1. M. à m. : *quelqu'un qui.* — 2. M. à m. : *devenir pour moi un disciple.*

1

ወእንዝ : የሐውር : እግዚእ : ኢየሱስ : እምሀገረ : ጥብርያይስ : ወደፈቅድ : ይ
 ሰርግ : ኢየሩሳሌም ። ወምስሌው : የሴፍ : ጸራቢ ። ወእንዝ : የኃልፍ : ፍኖተ : ገሊ
 ላ : ርእየ : የሴፍ : አንበሳ : እንዝ : ይጸንሕ : በፍኖተ : እስመ : ይቀድሞ : ለእግዚእ :
 ኢየሱስ ። ወሶበ : ርእየ : ፈርሃ : ፍርሃተ : ሀቢያ : ወተወለጠ : ርእየተ : ገጹ ። ወገብ
 አ : ድጎሬው : ጎበ : እግዚእ : ኢየሱስ : እንዝ : ኢያኦምር : ልቡናው ።

2

ወሶበ : ርእየ : እግዚእ : ኢየሱስ : ለአረጋይ : የሴፍ : እንዝ : ይገብእ : ድጎሪተ :

1. ወእንዝ : የሐውር — እምሀገረ : ጥብርያይስ] B om. — *ib.* እግዚእ : ኢየሱስ] C, D, E እግዚእ : ኢየሱስ : ነርስቶስ. — *ib.* እምሀገረ : ጥብርያይስ] E ብሌረ : ጥብርያይስ. — *ib.* post ወደፈቅድ A *add.* ስ : B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 2. የኃልፍ] C የሐውር. — 3. እስመ] C እንዝ. — *ib.* ይቀድሞ] C ይቀድሞ (primitivement). — *ib.* ለእግዚእ] D ለእግዚእነ. — 4. ፍርሃተ : ሀቢያ] B, C, D, E ማዘያ : ፍርሃተ. — 5. ጎበ : እግዚእ] A ለእግዚእ : B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ኢያኦምር] A, B, C, D, E ኢያኦምር *sic* ; notre correction donne la leçon adoptée. — 6. ante እግዚእ B *add.* ስ. — *ib.* ለአረጋይ] B om. ስ : D, E ለአረጋይ. — *ib.* ድጎሪተ] A ድጎሬው : D ድጎሪተ *sic* ; B, C, E donnent la leçon adoptée.

1

Tandis que le *Seigneur Jésus* s'en allait de la ville de *Tibériade*, il voulut monter à *Jérusalem*. Avec lui (était) *Joseph* le charpentier¹. Tandis qu'il passait (sur) la route de *Galilée*, *Joseph* vit un lion en embuscade² sur la route, car il précédait le *Seigneur Jésus*. Lorsqu'il vit (le lion), il éprouva une grande peur³ et l'aspect de son visage changea⁴. Il retourna derrière lui vers le *Seigneur Jésus*, alors que sa raison était égarée⁵.

2

Lorsque le *Seigneur Jésus* vit le vieillard *Joseph* retourner en arrière, il

1. Le mot ጸሐይ signifie : « *faber lapidarius* vel *lignarius* » : cf. Dillmann, *Lev. aeth.*, col. 1274. — 2. M. à m. : *tandis qu'il était en embuscade*. — 3. M. à m. : *il eut peur d'une grande peur*. — 4. M. à m. : *fut changé*. — 5. M. à m. : *alors que son intelligence ne savait plus*.

አእመረ ፡ ሕሊናዑ ፡ ወደቤሎ ፡ ምንተ ፡ ነንክ ፡ አዮሱፍ ፡ ወምንት ፡ ረከበክ ። ወአው ፡ ሥእ ፡ ዮሱፍ ፡ ወደቤሎ ፡ ርኢኩ ፡ አንበሳ ፡ በፍጥት ፡ እንዘ ፡ ያጸንሕ ፡ ወሶበ ፡ ኢመጸ እኩ ፡ ኅበክ ፡ እምበልዐኒ ፡ ወበሶፀብ ፡ ግብር ፡ አምሳጥክም ። ወደቤሎ ፡ እግበኢ ፡ ኢዮሱስ ፡ ኢታአምርኑ ፡ አዮሱፍ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ራጣሪዎመ ፡ ለኩሎመ ፡ አፍብ ስት ፡ ወለኩሎመ ፡ አራዊት ። ኢዮንቡበከን ፡ ትንቢተ ፡ ዳዊት ፡ ነቢይ ፡ ዘይበ ፡ እስመ ፡ ዚአየ ፡ ውእቱ ፡ ኩሎ ፡ አራዊት ፡ ዘገዳም ፡ እንስሳ ፡ ገዳምኒ ፡ ወአልዎምት ።

3

ወእምዘ ፡ አፍጠነ ፡ እግበኢ ፡ ኢዮሱስ ፡ ወእኅዞ ፡ ለዮሱፍ ፡ ወሎረ ፡ ኅበ ፡ መካኝ ፡ ዘዐሎ ፡ ውስቱቱ ፡ አንበሳ ። ወቆመ ፡ እግበኢ ፡ ኢዮሱስ ፡ ኅበ ፡ አንበሳ ፡ ወደቤ

1. አዮሱፍ] B om. አ. — ib. ወምንት ፡ ረከበክ] A, B ወምንተ ፡ ረከበክ ፡ C, D, E donnent la leçon adoptée. — 1-2. ወአውሥእ] C, E አውሥእ ፡ D አውሥእ. — 2. ወይበሎ] A ወይበ ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. አንበሳ ፡ በፍጥት ፡ እንዘ ፡ ያጸንሕ] E እንዘ ፡ ያጸንሕ ፡ አንበሳ ፡ በፍጥት — ib. ወሶበ] B, C, D, E ሶበ. — 2-3. ኢመጸእኩ] C አምጸእኩ. — 3. መስፀብ] E ወእምሰፀብ. — ib. አምሳጥክም] A አምሳጥክ ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 4. ኢታአምርኑ] A, B, C, D, E ኢታአምርኑ sic; notre correction donne la leçon adoptée. — 5. ነቢይ] C ዚይ sic. — ib. ዘይበ] B ዘይበሎ ፡ E om. — 6. ውእቱ] D, E om. — 8. አዮሱስ] B om.

commut sa pensée et lui dit : « Qu'as-tu, ô Joseph, et que t'est-il arrivé? » fol. 21
 Joseph répondit et lui dit : « J'ai vu un lion, sur la route, en embuscade ¹. Si 113
 je n'étais pas venu vers toi, il m'aurait dévoré ². C'est d'une manière difficile ³ (que) je me suis échappé de lui. » Le Seigneur Jésus lui dit : « Ne sais-tu pas, ô Joseph, que je suis le Créateur de tous les lions et de toutes les bêtes? N'as-tu pas lu la prophétie du prophète David qui dit : *En effet, toutes les bêtes de la forêt sont à moi, les animaux de la campagne aussi et les bœufs* ⁴. »

3

Alors le Seigneur Jésus se hâta, prit Joseph et alla à l'endroit où se trouvait le lion. Le Seigneur Jésus se tint debout auprès du lion et lui dit : « A toi

1. M. à m. : qu'as-tu devenu, ô Joseph, et quelle chose t'a atteint. — 2. Cf. supra, p. 112, note 2. — 3. M. à m. : m'aurait mangé. — 4. Un sens moins grammatical serait donné par la traduction : d'une manière étonnante, car les expressions ሰፀብ, አምሰፀብ, ሰፀብ ፡ ግብር sont employées ordinairement pour traduire πόλις, πόλις, οὐρανόσ. — 5. Ps. xliix. 10. Il est difficile de préciser toujours, avec une exactitude rigoureuse, le sens des mots አራዊት, አንበሳ ፡ ገዳም. Dans son *Lex. aeth.*, col. 1202, Dillmann écrit : « አንበሳ ፡ ገዳም ፡ vel አራዊት ፡ ገዳም ፡ animalia agrestia, silvestria, fera. » Nous avons traduit አራዊት ፡ ዘገዳም par *bêtes de la forêt* et አንበሳ ፡ ገዳም par *animaux de la campagne*, pour suivre le texte biblique : Quoniam meae sunt omnes ferae silvarum, jumenta in montibus et boves. — 6. M. à m. : dans lequel.

ለ፡ ለከ ፡ እብለከ ፡ ኦኦንበሳ ፡ ቅረብ ፡ ኅበ ፡ ዮሴፍ ፡ ወንግሮ ፡ መኑ ፡ አነ ። ወተንሥ
 * 101. 24. ለ ፡ ዝከ ፡ አንበሳ ፡ እምውስተ ፡ መከን ፡ ዘሀሎ ፡ * ውስተቱ ፡ ወሰገደ ፡ ቅድሚው ፡ ለ
 ምክ. ለ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወተናገረ ፡ በልሳነ ፡ እንለ ፡ እመሕያው ፡ ወደቤሎ ፡ አንተ ፡ ውእ
 ቱ ፡ አምላክሙ ፡ ለእስራኤል ፡ ወአንተ ፡ ንጉሠ ፡ ነገሥት ፡ ወአንተ ፡ ዝበሪሆሙ ፡ ለዙ
 ሉ ፡ ፍጥረት ፡ ወበትእዛገዝ ፡ ተፈጠርኩ ፡ አነ ።

4

ወሰበ ፡ ርእዮ ፡ ዮሴፍ ፡ ለአንበሳ ፡ እንዘ ፡ ዩትናገር ፡ ዕበያቲው ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡
 ብ ፡ ተደመ ፡ ጥቀ ። ወሰገደ ፡ ታሕተ ፡ እገሪው ፡ ለእግዚእነ ፡ ወደቤሎ ፡ ኦወልደ ፡ እግ
 ዘአብሐር ፡ ተግገለኒ ። ወደቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኦዮሴፍ ፡ ኢታንክር ፡ እምዝን
 ቱ ፡ መንክር ፡ እስመ ፡ ሀለወክ ፡ ትርእይ ፡ እምዝ ፡ ዘይብዝኅ ፡ ወታአምር ፡ ከመ ፡ አ
 ነ ፡ ውእቱ ፡ አምላክ ፡ አብርሃም ፡ ይስሐቅ ፡ ወያዕቆብ ። ወእምዝ ፡ ይቤሎ ፡ እግዚእ ፡

5

10

2-3. ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ] B, E ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ C, D ለእግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ. —
 4. እምላክሙ ፡ ለእስራኤል] B እምላክ ፡ እስራኤል. — *ib.* ወአንተ ፡ ንጉሠ] B, E አንተ ፡ ውእቱ ፡ ንጉሠ ፡ C, D
 አንተ ፡ ንጉሠ. — *ib.* ወአንተ] A *om.* ወ ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 4-5. ለዮሴፍ ፡
 ፍጥረት] E ለዮሴሙ ፡ ፍጥረታት. — 5. መበትእዛገዝ] A መበትእዛገዝ *sic* ፡ B, C, D, E donnent la
 leçon adoptée. — 6. ስበያቲው] B, E ስበያተ. — 6-7. ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ] B, C, D, E *om.* — 7. ለእ
 ግዚእ] B, C, D, E ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ. — 8. ተግገለኒ] B, E ተግገለኒ *sic*. — 8-9. እምዝንቱ ፡ መንክር]
 A *om.* ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 9. እምዝ] B እምዝንቱ. — *ib.* ወታአምር] A, B, C, D, E ወተአምር *sic* ፡ notre correction donne la leçon adoptée.

je te dis, ô lion, approche auprès de *Joseph* et dis-lui qui je suis. » Le lion
 * 101. 24. se leva de l'endroit où² il se trouvait, se prosterna devant le *Seigneur Jésus*,
 ምክ. parla dans la langue des hommes³ et lui dit : « Tu es le Dieu d'*Israël*; tu es
 ምክ. le Roi des rois; tu es l'Autheur de toute créature. (C'est) par ton ordre (que)
 ምክ. j'ai été créé moi-même. »

4

Lorsque *Joseph* vit le lion parler des grandeurs du *Seigneur Jésus*, il fut
 fort stupéfait. Il se prosterna aux pieds¹ de *Notre-Seigneur* et lui dit : « O
 Fils du *Seigneur*, aie pitié de moi². » Le *Seigneur Jésus* lui dit : « O *Joseph*,
 ne t'étonne pas de ce prodige, car il te faudra voir (des miracles) qui seront
 plus grands³ que celui-ci. Tu sauras que je suis le Dieu d'*Abraham*, d'*Isaac*

1. M. à m. : ce lion. — 2. M. à m. : dans lequel. — 3. M. à m. : des fils de l'homme.
 4. M. à m. : sous les pieds. — 5. M. à m. : montre-toi élément envers moi. —
 6. Employé comparativement, le verbe *ጠገ*, ጠ. 1 signifie : *plurem esse*.

አያሱስ ፡ ለአንበሳ ፡ ሔር ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ እምሕዋረ ፡ ፍኖት ፡ ወሶቤሃ ፡ ሮጸ ፡ አንበሳ ፡ ወ ፊቶአ ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፡ ፍጡን ፡

መጠ. 1.
A. 1.

5

ወእምዝ ፡ አኅዞ ፡ ለሦሱፍ ፡ እደፊው ፡ ወአሶረኅ ፡ መልዕልተ ፡ ደብረ ፡ ታቦር ፡ ወእርአዮ ፡ ኃይሎ ፡ በሀዮ ፡ በአርአዮ ፡ ቀዳሙ ፡ ወእምሀዮ ፡ ተመደጠ ፡ ሀገረ ፡ ነግራት ፡ ወከማው ፡ ደርአዮ ፡ ኃይለ ፡ ስብሐቲው ፡ ለገብሩ ፡ ወልደ ፡ ዋሕድ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡

1. እምሕዋረ] B ምሕዋረ. — 1-2. ሮጸ ፡ አንበሳ ፡ ወ] B om. — 2. ወሶቤ] C ወሶሪ. — 3-4. ወእርአዮ] B ወእስተርአዮ; C ወእርአዮ. — 4. ኃይሎ ፡ በሀዮ] A, D, E ኃይለ ፡ በሀዮ; B በሀዮ ፡ ኃይለ. C donne la leçon adoptée. — *ib.* በአርአዮ] C, E በአርአዮ. — *ib.* ወእምሀዮ] C, D ወእምዝ. — *ib.* ተመደጠ] D ተመደጠ. — 6. ወከማው ፡ ደርአዮ — አሜን] A, ወልደ ፡ ዋሕድ] (ድ en surcharge) est de seconde main; en sous-charge de ወልደ ፡ ዋሕድ se trouve ገብረ ፡ ዋሕድ; B ወከማው ፡ ደርአዮ ፡ ኃይለ ፡ ስብሐቲው ፡ አሜን; C ወከማው ፡ ደርአዮ ፡ ኃይለ ፡ ስብሐቲው ፡ ለገብሩ ፡ ግዕዝ ፡ ግላሴ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን; D ወከማው ፡ ደርአዮ ፡ ኃይለ ፡ ስብሐቲው ፡ ለገብሩ ፡ ዓለም ፡ አሜን. le nom propre ዓለም est de seconde main; E ወከማው ፡ ደርአዮ ፡ ኃይለ ፡ ስብሐቲው ፡ ለል ፡ ገብሩ ፡ ሀብተ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን. Les *bénédictions* sont analogues dans A, B, C, D, E.

et de *Jacob*. » Alors le *Seigneur Jésus* dit au lion : « Va-t'en au désert¹, (loin de (toute) route passagère². » Aussitôt le lion courut et s'entra dans le désert rapidement.

* 601 24
A. 2.

5

Alors (*Jésus*) prit *Joseph* (par) la main¹, le fit monter au sommet² du mont *Thabor* et lui fit voir là sa puissance, qu'il n'avait pas vue auparavant. De là ils revinrent à la ville de *Nazareth*.

Que pareillement il fasse voir la puissance de sa gloire à son serviteur *Walda-Wähed* pour les siècles des siècles! Amen

1. M. à m. : dans le désert. Le mot ገዳም a ici le sens de ερημος. — 2. Dillmann donne au mot ምሕዋር le sens de : « eundi spatium, iter, cursus »; cf. *Lex. aeth.*, col. 115. — 3. M. à m. : (par) sa main. — 4. M. à m. : au-dessus du.

Ἰῆ : ተአምረው : ለእግዚእነ : ወመድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘገብረ : በገራ-
ተ : ሐቅል : ዘአሥጦሞ : ማዶ ።

በግሀሉ : ወበምሕረቱ : ያክድኖ : ለገብሩ : አምደ : ማርያም : ለዓለመ : ዓለም :
አሜን ።

1. Ἰῆ] B Ἰ; C Ἰῆ; D Ἰωῆ; E Ἰωῆ. : ምሳሌ፡፡ (sur la manière de coter les *miracles* parti-
culière aux divers mss. voir p. 107, note 1). — 1-2. ተአምረው : ለእግዚእነ — ዘአሥጦሞ : ማዶ.] B
ተአምረ : ዘገብረ : እግዚእነ : ውእቱ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በገራ-ወተ : ሐቅል : ዘአሥጦሞ : ማዶ; C ተአምረው :
ለእግዚእነ : ወአምላክነ : ወመድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘገብረ : በገራ-ወተ : ሐቅል : ዘአሥጦሞ : ማዶ; D ተአ
ምረው : ለእግዚእነ : ወአምላክነ : ወመድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘገብረ : በገራ-ወተ : ኃቅል : ዘአሥጦሞ : ማዶ;
E ተአምረው : ለእግዚእነ : ወአምላክነ : ወመድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘገብረ : በገራ-ወተ : ሐቅል : ዘአሥጦ
ሞ : ማዶ. Les titres des *miracles* se groupent ainsi : d'une part, A, C, D, E; d'autre part,
B. — 3-4. በግሀሉ : ወበምሕረቱ — አሜን] A አምደ : ማርያም (ም de ማርያም en surcharge) est de
seconde main; en surcharge se trouve ህዳነ : ቃል; B በግሀሉ : ምሕረቱ : የሐውጸነ : ለአግብርቲዎ :
አሜን; C ግሀሉ : ወምሕረቱ : የሀሉ : ምስላ : ገብሩ : ግሀሉ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; D ግሀሉ :
ወምሕረቱ : የሀሉ : ምስላ : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; E በግሀሉ : ምሕረቱ : ያክድኖ : ለገብሩ :
ወወተ : ጊዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* se groupent ainsi : d'une part, A,
B, E; d'autre part, C, D.

TREIZIEME MIRACLE

LE CHAMP INONDÉ

1. Un habitant de Naplouse, ruiné par l'inondation de son champ, vient demander secours
à Jésus, qui se trouvait alors sur la route de Nazareth. — 2. Jésus l'accompagne,
dessèche le champ, fait lever la semence et mûrir les épis immédiatement. — 3. Il
fait constater le miracle. — 4. Les témoins de la scène ainsi que les habitants de
Naplouse croient en la divinité de Jésus. — 5. Le propriétaire du champ devient
disciple de Jésus et convertit beaucoup de Samaritains et de Juifs.

Treizième miracle que lit *Notre-Seigneur et Notre-Sauveur Jésus-Christ*¹
sur un champ de culture² que l'eau avait inondé.

Que par sa clémence et par sa miséricorde il protège son serviteur
'Amda-Maryām pour les siècles des siècles! Amen.

1. M. à m. : *miracle de Notre-Seigneur et Notre-Sauveur Jésus-Christ, qu'il fit*. —
2. Le mot ገራወት signifie : « *ager vel campus arabilis, terra arva, arvum, rus* »; cf.
Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 1153. Le mot ሐቅል signifie : « *ager, campus* » in genere,
includens silvas, montes caet., oppositus domibus seu oppidis » Lud. ; statui constructo
subiunctum nomen ሐቅል ; adj. *agrestis* denotare solet »; cf. *op. cit.*, col. 96. C'est pour-
quoi nous avons traduit par : *champ de culture*.

I

ወእንዘ ፡ የሐውር ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በፍኖተ ፡ ናዝሬት ፡ መምስሌው ፡ የሱፍ ፡ ወተጋብኢ ፡ ኅቤው ፡ ብዙኝን ፡ ሕዝብ ፡ እምሱበእ ፡ ሀገር ፡ ናዝሬት ። መመጽኦ ፡ ኅቤው ፡ ስብእሲ ፡ እምሀገር ፡ ናብሉስ ፡ እንዘ ፡ ይበከ ፡ ወደብ ፡ ል ፡ ኦእግዚእየ ፡ ተግሃለ ፡ ፡ ፡ ወደቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ምንተ ፡ ኮንከ ። ወአውሥኦ ፡ ውእቱ ፡ ብእሲ ፡ ወደቤሎ ፡ ብየ ፡ ገራሀት ፡ ኦእግዚእየ ፡ ዘዘራእኸዎ ፡ ከመ ፡ አሀብ ፡ ጸባኤቶ ፡ ለእሐዱ ፡ ብእሲ ፡ መጽብሓዊ ። ወደእዜኒ ፡ አሥጠሞ ፡ ማይ ፡ ወውእቱስ ፡ ብእሲ ፡ ሳምራዊ ፡ ይትኃሠሠኒ ፡ በእንተ ፡ ንዋዩ ፡ እስመ ፡ እምአሕዛብ ፡ ብእሲው ፡ አነ ፡ ወአኮ ፡ ከማው ፡ ሳምራዊ ፡ እስመ ፡ አነ ፡ ነዳይ ፡ ወአልብየ ፡ ሲሳየ ፡ ዕለት ፡ ወአኮስ ፡ ዘአሥመሮ ፡ ለሳምራዊ ። ወደቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ተአምንው ፡ በእግዚአብሔር ፡ ሕዩ

fol. 21 v. b.

1. እግዚእ ፡ ኢየሱስ] B እግዚእን ፡ ኢየሱስ ፡ C, D, E እግዚእን ፡ ኢየሱስ ፡ ከርዕዩስ. — *ib.* መምስሌው] B ምላሴ. — 2. ሕዝብ] E ሰብኢ. — 3. ናብሉስ] B, D, E ናብሉስ; C *om.* — *ib.* ይበከ ፡ ወ] B *om.* *ib.* ኦእግዚእየ] B, C, D, E *om.* ኦ. — 3-4. ተግሃለኒ] E ተግሃለኒ *sic.* — 4. ወአውሥኦ] E *om.* ወ. — *ib.* ብእሲ] A *om.*; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 6. ወውእቱስ] B, C, D, E ወውእቱሩ. — 7. ንዋዩ] B ዝንቱ; E ንዋዩ. — 7-8. ብእሲው ፡ አነ ፡ ወአኮ ፡ ከማው] A ብእሲው ፡ አንሰ ፡ አሀ ፡ ከማው ፡ B ብእሲው ፡ ውእቱ ፡ ወአኮ ፡ ከማው ፡ E ብእሲው ፡ አነ ። ወከማው ፡ C, D donnent la leçon adoptée. — 8-9. ወአኮስ ፡ ዘአሥመሮ] A ወአልብየ ፡ ዘአሥመሮ ፡ E ወአኮስ ፡ ዘአሥመሮ ፡ B, C, D donnent la leçon adoptée. — 9. ante ተአምንው A, C, D, E *add.* ኦ; B donne la leçon adoptée. — *ib.* በእግዚአብሔር] B በወልደ ፡ እግዚአብሔር.

I

Tandis que le *Seigneur Jésus* allait sur la route de *Nazareth* et que *Joseph* (était) avec lui, beaucoup de gens des habitants ¹ de la ville de *Nazareth* se réunirent auprès de lui. Un homme de la ville de *Naplouse* vint vers lui, en pleurant et ² disant : « O mon *Seigneur*, aie pitié de moi ³. » Le *Seigneur Jésus* lui dit : « Qu'as-tu ⁴? » Cet homme répondit et lui dit : « J'ai un champ, ô mon *Seigneur*, que j'avais ensemencé pour en payer l'impôt ⁵ à un percepteur ⁶; mais maintenant l'eau l'a inondé. Or cet homme (qui est) un Samaritain me réclame son argent ⁶, car je suis un homme du peuple ⁷ et non comme lui un Samaritain. En effet, je suis pauvre et je n'ai pas de nourriture pour un jour ⁸. (C'est) ce qui ne plaît pas au Samaritain. » Le *Seigneur Jésus* lui

fol. 21 v. b.

1. M. à m. : *des gens.* — 2. M. à m. : *montre-toi clément envers moi.* — 3. M. à m. : *qu'as-tu devenu?* — 4. M. à m. : *pour donner son impôt.* — 5. M. à m. : *à un homme percepteur.* — 6. Il serait possible aussi de traduire par : *me poursuit à cause de son argent*, car le verbe ተገዛ, III, 1 signifie souvent : *requirere poenam*. Le mot ንዋዩ a ici le sens du grec ζῆλον. — 7. Le pluriel አሕዛብ a ici le sens de ὄμιλος. — 8. M. à m. : *la nourriture d'un jour.*

ው ፡ ወደቤሎ ፡ ውእቱ ፡ ብእሲ ፡ አነ ፡ አአምን ፡ በእግዚአብሔር ፡ ዘገብረ ፡ ነሱ ፡ ፍጥረተ ፡ ወከሃሌ ፡ ነሱ ፡ ውእቱ ፡

2

* fol. 25, r^o.

ወደቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ነዓ ፡ ንሑር ፡ ከመ ፡ ታርእየኒ ፡ ገራሀተከ ፡ እንተ ፡ ተሠጥመት ፡ ወ* ሐረ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ምስለ ፡ ውእቱ ፡ ብእሲ ፡ እስከ ፡ በጽሑ፡ ኅበ ፡ ይእቱ ፡ ገራህት ፡ ወረከብዋ ፡ ለገራህት ፡ ከዊና ፡ ባሕረ ፡ ወሶበ ፡ ርእየ ፡ በዓለ ፡ ገራህት ፡ አፈድፈድ ፡ ብካየ ፡ ወቀብጸ ፡ ተስፋ ፡ ወፈቀደ ፡ ይትመዩጥ ፡ ኅበ ፡ ቤቱ ፡ ወደቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እመን ፡ ወኢትፍራህ ፡ ወተመደጠ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኅበ ፡ ውእቱ ፡ ማይ ፡ ዘደቀውም ፡ ላዕለ ፡ ገራህት ፡ ወገሠጾ ፡ ወደቤሎ ፡ ለከ ፡ እብለከ ፡ አማይ ፡ ዘትቀውም ፡ ላዕለ ፡ ገራህት ፡ ግባእ ፡ ውስተ ፡ መካንከ ፡ ዘነበርከ ፡ ቀዳሙ ፡ ወበጊዜሃ ፡ ጸለሎ ፡ ለማይ ፡ ደመና ፡ ዘደበርህ ፡ ከመ ፡ ፀሓይ ፡ ወርእዩ ፡ ነሱ

5

10

1. አአምን] B አአምር sic (primitivement). — 2. ወከሃሌ] B, C, D, E om. ወ. — ib. post ነሱ B add. ፍጥረት. — 3. ኢየሱስ] C om. — 5. ይእቱ] B, D, E ውእቱ: C om. — ib. ወረከብዋ] B, C, D, E ወረከብዋ. — ib. ለገራህት] D ለውእቱ ፡ ገራህት. — ib. ከዊና] C, D, E ከዊና. — 5-6. ከዊና ፡ ባሕረ — በዓለ ፡ ገራህት] B om. — 6. ወቀብጸ] B ወቀብጸ sic. — 7. እግዚእ ፡ ኢየሱስ] E om. — 8. ወገሠጾ ፡ ወደቤሎ] B, C, D, E ወገሠጾ ፡ እንደ ፡ ይቆጠሩ. — 8-9. እብለከ] A ይብለከ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 9. አማይ] C አማኝ. — ib. መካንከ] A om. ከ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 10. ፀሓይ] A ፀሐ sic; B, C, D, E donnent la leçon adoptée.

dit : « Crois-tu au Seigneur vivant? » Cet homme lui dit : « Moi-même je crois au Seigneur qui a fait toute créature et est tout-puissant. »

2

* fol. 25, r^o.

Le Seigneur Jésus lui dit : « Viens, allons, afin que tu me fasses voir ton champ qui est inondé. » Le Seigneur Jésus alla avec cet homme, jusqu'à ce qu'il parvint au champ¹. Ils trouvèrent le champ transformé en étang². Lorsque le propriétaire du champ vit (cela), il pleura davantage³, (se) désespéra et voulut retourner à sa maison. Le Seigneur Jésus lui dit : « Crois et ne crains pas. » Le Seigneur Jésus se tourna vers l'eau qui se tenait sur le champ, l'admonesta et lui dit : « A toi je te dis, ô eau, qui te tiens sur le champ, retourne dans le lieu où⁴ tu demeurais auparavant. » Immédiatement

1. M. à m. : à ce champ. — 2. M. à m. : étant devenu un étang, Dillmann, dans son Lex. neth., col. 493, ne donne pas à ሐከር le sens d'étang. — 3. M. à m. : il augmenta les pleurs. — 4. M. à m. : dans ton lieu, (dans lequel).

σω : ὁ-ὀλᾶ : λλ : υλλω. : υρ : λ'νη : ρ'ρ'ρ' : ω-λ'ε : ρ'ρ. : ρ.π : η'η. : ρ.ω
 ς : ησω : ρ'η : ω.η ⚡ ωρὀβγ : ρ'οὀ : ηζ.υ'η : ωλὀ-τ'ελρ : ηελᾶ : ηυλ' : ω-
 ὀ-ε'ε : λ'νη : ρ'ησωλρ'δ : ωρ'ρ : ωὀη.ηγ : ὀ-π' λ ⚡

* fol. 25.
c. b.

3

ωρ.βλ' : λ'ηη.λ'η : λω-λ'ε : ὀλὀ. : ρ'η. : λ'ηη : η'η'ηδ : ρ'ρ.ρ. : ηζ.υ'η ⚡
 ωρ.βλ' : λω : λ'ηη.λ'ρ : λ'ηη.λ : η'ε' : ρ'λρ' : ωλ'η'λ'η'ηηη : ρ'η'η.ηηη : η'
 ε' ⚡ ωὀηρ. : ρ'η'ε' : λ'ηζω. : λ'η'ηη.λ : λ'ρ'ρ'η'η ⚡ ωρ.βλ' : λ'ηη.λ'η : λω-λ'
 ε' : ὀλὀ. : λ'δρδ : ελὀηη : ωη'ε'ε : η'η : ηελ'ηη : λ'ε' : η'η ⚡ ωλ'δρλ : ελὀ :
 ωη'ε'ε : ηζ.υ'ρ' : ωε'ηρ : λ'ὀ-ηδ : ησω : ρ'δρ.ω : ωη'ε'ε : λ'ρ'ρ'ε'ε ⚡ ωρ.β.

1. υλλω.] A, C υλλω. sic; B, D, E donnent la leçon adoptée. — 2. ηυδ] C ηυδ'η.
 3. ante λρδ A *add. ηγ*. B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* λρδ] D λρδ sic. —
 4. η'η'ηδ] B *om.* η. — *ib.* ηζ.υ'η] B ηζ.υ'ηη. — 5. ante λ'ηη.λ A *add. ω*; B, C, D, E don-
 nent la leçon adoptée. — *ib.* ρ'λρ'] B ρ'ρ'ρ'. — *ib.* ωλ'η'λ'η'ηηη] A ωη'η'λ'η'ηηη; B, C, D, E
 donnent la leçon adoptée. — 6. λ'δρδ] E λ'δρδλ. — 7. ελὀηη] D ελὀηη. — 8. ηζ.υ'ρ']
 B ηζ.υ'ρ. — *ib.* ησω] A λ'δσω; B, C, D, E donnent la leçon adoptée.

un nuage, qui brillait comme le soleil, survola l'eau¹. Tous les gens qui se trouvaient là virent l'eau monter² sur ce nuage, comme de la fumée³. Aussitôt le champ devint sec. La semence qui se trouvait en lui apparut, en verdissant bien. Immédiatement elle⁴ épia.

* fol. 25.
c. b.

3

Notre-Seigneur dit à cet homme : « Est-ce que⁵ tu peux moissonner (ton champ)? » Il lui dit : « Oui, mon Seigneur, Maître⁶ du monde entier. A ton ordre tout obéit. » Il se prosterna aux pieds⁶ du Seigneur Jésus. Notre-Seigneur dit à cet homme : « Lève ta tête et regarde ce que ta semence est devenue⁷. » Il leva la tête⁸, regarda son champ et constata que les épis étaient devenus blancs⁹ et étaient arrivés (à maturité) pour la moisson. Le Seigneur Jésus lui

1. M. à m. : *flotta sur l'eau*. Dillmann, dans son *Lex. aeth.*, col. 4256, n'indique pas que le verbe **ἄδδ**, r. 2 s'emploie avec la construction directe du complément accusatif du pronom suffixe suivi de la particule proclitique **ἵ**. — 2. M. à m. : *tandis que cette eau montait*. — 3. M. à m. : *de la vapeur de fumée* *ἄπυρ; ἀπρῶ*. — 4. M. à m. : *est-ce donc que*. — 5. M. à m. : *Seigneur*. — 6. M. à m. : *sous les pieds*. — 7. M. à m. : *regarde vers ta semence : comment elle est devenue*. — 8. M. à m. : *sa tête*. — 9. M. à m. : *trouva les épis : qu'ils étaient devenus blancs*.

ሎ : እግዚእ : ኢየሱስ : ሕሰይ : ውብላዕ ። ወሐሰየ : ውእቱ : ብእሲ : እምሰዊት : ወበ ልዓ : ወሰብሐ : ለእግዚአብሔር ።

4

ወሶበ : ርእዩ : ሕዝብ : ዘንተ : እለ : ሀለዉ : ህዩ : አምነ : በእግዚእነ : ወይቤ ሉ : በጁቃል : አንተ : ውእቱ : ክርስቶስ : ወልደ : እግዚአብሔር : ሕያው : ዘተነበ ዩ : ነቢያት : በእንቲአከ ። ወበዓለ : ገራህትሰ : በዊኦ : ሀገረ : ዜነወ : ለሰብእ : ዘኮነ ። ወእሙንቱሂ : አምነ : በእግዚእነ : ውብዙ ሳን : ሠራዊት : እምሰብኦ : ሰማርያ : አ ምነ : በቃለ : ዘአሁ ።

* fol. 25.
V. 30.

5

5

ወእምዝ : ይቤሎ : በዓለ : ገራህት : ለእግዚእነ : አብሐኒ : እትሉከ : ኦእግዚእየ ። ወይቤሎ : እግዚእ : ኢየሱስ : ሀሉ : በሃይማኖትከ : ወኢትክሀድ : ዘነጻርከ ። ወሶቤሃ :

1. እግዚእ : ኢየሱስ] B እግዚእነ. — 3. ሀለዉ] A, C ሀለው sic; B, D, E donnent la leçon adoptée. — 5. ነቢያት : በእንቲአከ] B, C, D በእንቲአከ : ነቢያት : E ነቢያት : በእንቲአከ. — ib. ወበዓለ] C ወዓለ. — ib. ገራህትሰ] A ገራህትኒ ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 7. ዘአሁ] C ዘአሁ sic. — 8. ወእምዝ : ይቤሎ] A om. እምዝ ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ለ እግዚእነ] E እግዚእየ. — 9. ዘነጻርከ] B ዘነጻርከ.

dit : « Frotte et mange. » Cet homme frota des épis, mangea, et glorifia le Seigneur.

4

Lorsque les gens¹ qui se trouvaient là virent ceci, ils crurent en *Notre-Seigneur* et dirent d'une seule voix : « Tu es le Christ, Fils du Seigneur vivant, toi au sujet de qui les prophètes ont prophétisé. » Le propriétaire du champ², étant entré à la ville, raconta aux gens ce qui s'était passé³. Eux aussi crurent en *Notre-Seigneur*.⁴ Beaucoup de gens⁵ des habitants⁶ de *Samarie* crurent en sa parole.

* fol. 25.
V. 30.

5

Alors le propriétaire du champ dit à *Notre-Seigneur* : « Permetts-moi de te suivre, ô mon Seigneur. » Le *Seigneur Jésus* lui dit : « Demeure⁶ dans ta foi

1. M. à m. : *hommes, turba, multitudo*. — 2. Mise en relief : *quant au propriétaire du champ*. — 3. M. à m. : *était survenu devenu*. — 4. Le pluriel ሠራዊት a ici le sens de ἄνδρες. — 5. M. à m. : *des gens*. — 6. Le verbe ሀለዉ, v. 2 a ici le sens de διαμένειν.

ነን ፡ ረድእ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በፈቃድ ፡ ነፍሱ ፡ ወሰበክ ፡ በስሙ ፡ ወዚነወ ፡ ሙን ከራቲዮ ፡ ወአምኑ ፡ በእደዎ ፡ ሠራዊት ፡ ብዙኝን ፡ እምሱበእ ፡ ሰማርያ ፡ ወፍልስጥ ኤም ፡

በረከተ ፡ ጸጋዎ ፡ የፀሉ ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡ ገብረ ፡ ማርያም ፡ ለዓለሙ ፡ ዓለም ፡ እ ማኒን ፡

1. ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ] B, C, D, E ለእግዚእን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ — *ib.* ወሰበክ ፡ በስሙ] C *om.* ፡ D ወሰበክ ፡ በስሙ. — *ib.* ወዚነወ] B *om.* — 2. ወአምኑ ፡ በእደዎ ፡ ሠራዊት ፡ ብዙኝን] B በእደዎ ፡ ብዙኝን ፡ ሠራዊት ፡ አምኑ ፡ E ወአምኑ ፡ በእደዎ ፡ ብዙኝ ፡ ሠራዊት. — 4-5. በረከተ ፡ ጸጋዎ — አሜን] A ገብረ ፡ ማርያም (ማርያም en sous-charge est de seconde main) ፡ apres ገብረ ፡ ማርያም se trouve ኤያን ፡ ማርያም (ኤያን en surcharge ፡ ማርያም en sous-charge ፡ B ለረከተ ፡ ጸጋዎ ፡ ተለእግዚእን ፡ የፀሉ ፡ ምስለን ፡ እ ማኒን ፡ C በረከተ ፡ ጸጋዎ ፡ ለእግዚእን ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ የፀሉ ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡ ገብረ ፡ ማሪ ፡ ለዓለሙ ፡ ዓለም

et ne renie pas ce que tu as vu¹. » Aussitôt il devint un disciple du *Seigneur Jésus* de son propre gré², prêcha son nom et annonça³ ses prodiges. Beaucoup de gens⁴ des habitants⁵ de *Samarie* et de *Palestine* crurent grâce à lui.

Que la bénédiction de sa grâce soit avec son serviteur *Gabra-Maryām* pour les siècles des siècles! Amen.

QUATORZIÈME MIRACLE

L'IMAGE DE LA VISION D'ÉZÉCHIEL

- 1. Les Juifs vantent à Jésus la grandeur et la beauté du temple de Jérusalem. — 2. Comme ils le traitent de fou, parce qu'il a déclaré pouvoir rebâtir le temple en trois jours, Jésus propose un miracle comme preuve de sa divinité. — 3. Il choisit l'image de la vision d'Ézéchiel. — 4. Il donnera la vie aux quatre animaux — face d'homme, face de lion, face de bœuf, face d'aigle, *Ézéch.*, I, 10 — représentés sur l'image. — 5. Il enjoint à ces animaux d'aller aux tombeaux d'Abraham, d'Isaac, de Jacob, des Pères et de Moïse et de faire venir au temple ces saints personnages. — 6. Perturbation des éléments : effroi général. — 7. Les Juifs voient les animaux partir en hâte aux tombeaux des Pères. — 8. Ils reconnaissent, à leurs signes caractéristiques, Abraham, Isaac, Jacob et Moïse. — 9. Discours d'Abraham. — 10. Discours de Moïse. — 11. Transfiguration de Jésus. — 12. Jésus demande aux Juifs, témoins de cette scène, si maintenant ils vont nier sa divinité. — 13. Les Pères demeurent trois jours à Jérusalem où ils prêchent le nom de Jésus; les Juifs les traitent de sorciers et les lapident. — 14. Jésus réprimande les Juifs, qui le lapident aussi. — 15. Jésus ordonne aux Pères de retourner à leurs tombeaux — 16. Il enjoint aux animaux de redevenir figures de l'image.

1. M, à m. : *ce que tu as regardé.* — 2. M, à m. : *par la volonté de lui-même.* — 3. Autre sens : *raconta.* — 4. Cf. *supra*, p. 120, note 4. — 5. M, à m. : *des gens.*

Ἰωθ̄ : ተአምር : ዘገብረ : እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በሥዕል ።
 በኃይለ : ረድኤቱ : ይዕቀባ : ለአመቱ : ኅይለ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

I

ወበአሐቲ : ዕለት : ዓርገ : እግዚእ : ኢየሱስ : ኢየሩሳሌም : ወቦአ : ውስተ : ቤ
 ተ : መቅደስ ። ወምስሌሁ : ብዙኅ : ሕዝብ : እምአይሁድ : ወእምጸሐፍት ። ወአኅ

ም : አሜን; D በረከተ : ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : የሁሉ : ምስል : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለ
 ም : አሜን (le nom propre ዳዊት est de seconde main; E በረከተ : ጸጋሁ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስ
 ቶስ : የሃሉ : ምስል : ገብሩ : ዐብተ : ጊዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* sont analogues dans A, B, C, D, E.

1. Ἰωθ̄] B om. la cote de ce miracle; en outre, ce miracle se trouve placé en B avant les douzième et treizième miracles *Joseph épouvanté par la vue d'un lion et Le champ inondé*), édités dans le présent fascicule (H. p. 111-121; C Ἰῆ; D Ἰωθ̄; E Ἰωθ̄; ምዕረፍ sur la manière de coter les miracles particulière aux divers mss. voir p. 107, note 1). — *ib.* ተአምር — በሥዕል] B ተአምር : ዘገብረ : እግዚእነ : መደኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በስእል : C, D ተአምረሁ : ለእግዚእነ : ወእምላካነ : መደኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘገብረ : በሥዕል; E ተአምር : ዘገብረ : እግዚእነ : ወእምላካነ : መደኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ። በሥዕል. Les titres des miracles se groupent ainsi: d'une part, A, B, E; d'autre part, C, D. — 2. በኃይለ : ረድኤቱ — አሜን] A ኅይለ : ሥላሴ est en surcharge: en sous-charge se trouve ወልደ : ገብርኤል; B በኃይለ : ረድኤቱ : ይዕቀባ : ለገብሩ : ... ለዓለመ : ዓለም : አሜን un espace blanc, représenté par nos points de suspension, est laissé en B pour l'insertion ultérieure du nom du possesseur du ms. : C ግዛሉ : ወምሕረቱ : የሁሉ : ምስል : ገብሩ : ግዛሉ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; D ግዛሉ : ወምሕረቱ : የሁሉ : ምስል : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን (le nom propre ዳዊት est de seconde main; E በኃይለ : ረድኤቱ : ይዕቀባ : ለገብሩ : ዐብተ : ጊዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* se groupent ainsi : d'une part, A, B, E; d'autre part, C, D. — 4. ብዙኅ] B om.; E ብዙኅን. — *ib.* ሕዝብ : እምአይሁድ] B ሕዝብ : አይሁድ; E አሕዛብ : እምአይሁድ. — *ib.* ወእምጸሐፍት] A, E ወእምጸሐፍቶም; B ወምስሌሁ : ጸሐፍቶም; C, D donnent la leçon adoptée.

Quatorzième miracle que fit Notre-Seigneur Jésus-Christ sur l'image ¹ (de la vision d'Ézéchiel).

Que par la puissance de son secours il garde sa servante Hayla-Schelisé pour les siècles des siècles! Amen.

I

Un jour le Seigneur Jésus monta à Jérusalem. Il entra dans le temple. (Il y avait) avec lui beaucoup de gens ² des Juifs et des scribes. Les Juifs se

1. Le sens de ሥዕል est générique : « *imago* cujusvis generis : picta, delineata, sculpta, ficta ... »; cf. Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 259. — 2. M. à m. : *homines, turba, multitudo*.

ዘ፡ አድዑድ፡ ያታናገሩ፡ በበደናቲዎሎ፡ ወ' ያንክሩ፡ በእንተ፡ ሕንገሃ፡ ለቤተ፡ ሠቅደስ፡ ወፊደ፡ ወጽንዓ፡ ወእምዝ፡ ይቤልዎ፡ ለእግዚእ፡ ኢየሱስ፡ አሊቅ፡ ኢትራኢኑ፡ ለዛቲ፡ ሠቅደስ፡ ፊደ፡ ወክብራ፡ ወሠርጓ።

2

ወደቤሎሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እወ፡ ሠናድቅ፡ ያእቲ፡ በከሠ፡ ትቤሉ፡ ወበሕቱ፡ እሠ፡ ፈቀድክሎ፡ አንገልዎ፡ ወአን፡ አነሥእ፡ በሠሉስ፡ ፅለት። ወደቤልዎ፡ አድዑድ፡ በእንተ፡ ዝንቱ፡ ነገር፡ ያስተኡባዳክ፡ ሕዝብ። ወደቤሎሎ፡ እግዚእ፡ ኢየሱስ፡ እሠሰ፡ ታስተኡባዳ፡ ነገር፡ ቦኑ፡ ትክሉ፡ ታስተኡቅሩ፡ ተአምራተ፡ በእጉበር። ወደቤልዎ፡ እሠ፡ ዝበርከ፡ ሠንክረ፡ ንሬኢ፡ ወናስተኡቅር፡ ቃለከ፡ እ

1. ወያንሠ፡] ሀ ወያንሠ. — *ib.* ሕንገሃ] B, C, D, E ሕንገሃ. — 2. ወስደ] ሀ, D *om.* ወ. — 2-3. post ኢትራኢኑ D *add.* ስ en surcharge. — 3. ለዛቲ፡ ሠቅደስ] A, B, C ሣቲ፡ ሠቅደስ፡ D ሣቲ፡ ሠቅደስ (primitivement ሣቲ)፡ E donne la leçon adoptée. — *ib.* ሠዕርጓ] E ሠዕርጓቲሃ. — 4. ይእቲ] E *om.* — 4-5. ወባሕቱ] A ወደቤሎሎ፡ ሣሕቱ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 5. ወአን] A *om.* ወ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* አነሥእ] A, D አነሥእ፡ B, C, E አነሥእ፡ notre correction donne la leçon adoptée. — *ib.* በሠሉስ] ሀ በሣልስት. — 6. አድደ] E *om.* — *ib.* ዝንቱ] A, C, D ዝንቱ፡ E ዝከ፡ B donne la leçon adoptée. — *ib.* ነገር] A ነገር፡ C, D *om.*፡ B, E donnent la leçon adoptée. — 7. ታስተኡቅሩ] ሀ ያስተኡቅሩ. — *ib.* ትክሉ] B ትክሉ ልኑ. — *ib.* ተአምራተ] A ተአምራት፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 8. እሠ] A እሠ ስ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ante ወናስተኡቅር B, C, D, E *add.* ኢ.

mirent à converser entre eux. * Ils admiraient ¹ la construction ² du temple, sa ³ grandeur et sa solidité. Alors ils dirent au *Seigneur Jésus* : « O Maître, ne vois-tu pas la grandeur, la gloire et l'ornementation ⁴ de ce temple ? »

2

Le *Seigneur Jésus* leur dit : « Oui, il est beau, comme vous (le) dites. Cependant, si vous voulez, détruisez-le et moi-même je le (re)léverai en trois jours ⁵. » Les Juifs lui dirent : « A cause de ces paroles ⁶ les gens ⁷ te regardent comme fou ⁸. » Le *Seigneur Jésus* leur dit : « Si vous regardez comme folles mes paroles, est-ce que vous pourrez mépriser les miracles que je ferai ? » Ils lui dirent : « Si tu fais un prodige, nous verrons. Nous méprisons ta

1. M. à m. : ils s'étonnaient au sujet de. — 2. M. à m. : *structura*. — 3. Ici et plus bas, ሰኔ peut signifier à la fois *grandeur magnitudo* et *majesté*. — 4. M. à m. : *ornatus, κόσμος*. — 5. Autre sens : *le troisième jour*. — 6. Le singulier *ገር* a le sens du pluriel *verba, λόγα*. — 7. Cf. *supra*, p. 120, note 4. — 8. Sens de *απειροκατα*

ስመ : ትትናገር : ዘኢይደሉ : ወትሬሰ : ርእሰክ : አምላክ ፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እመሰ ፡ ኢገበርኩ ፡ ዘይመስል ፡ ግብሮ ፡ ለአቡዮ ፡ ኢትእመኑኒ ፡

3

* fol. 26, r. a.

ወእምዝ ፡ ተመደጠ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ወርእ*ዮ ፡ ሥዕለ ፡ ራእዩ ፡ ለሕዝቅኤል ፡ ዘውእቱ ፡ ሰረገላ ፡ ዘይጸውርዎ ፡ ፱እንስሳ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ገጸ ፡ ሰብእ ፡ ወገጸ ፡ አንበሳ ፡ ገጸ ፡ ላህም ፡ ወገጸ ፡ ንስር ፡ ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ምንትን ፡ ዝሥዕል ፡ ወይቤልዎ ፡ ሥዕለ ፡ ራእዩ ፡ ለሕዝቅኤል ፡ ነቢይ ፡ ወይቤሎሙ ፡ አኮነ ፡

1. ወትሬሰ.] E ወትሬኢ. — *ib.* ወይቤሎሙ.] B ወይቤልዎሎሙ *sic*; deux petits traits au-dessus de Δ et de ρ indiquent que ces deux lettres doivent être considérées comme bilféées; C ወይቤሎ. — 2. ዘይመስል] A ዘይገዛር; B *om.*; C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ኢትእመኑኒ] A, C, D, E *om.* ኒ; B donne la leçon adoptée. — 3. ቤተ] C *om.* — *ib.* ሥዕለ] C ሥዕል. — 4. ፱እንስሳ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ] B ኢሩቤል ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ፱እንስሳ; E ፱ ፡ እንስሳህ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ. — 5. አንበሳ] E እንስሳ. — *ib.* ገጸ ፡ ላህም ፡ ወገጸ ፡ ንስር] C, D, E ገጸ ፡ ንሥር ፡ ወገጸ ፡ አንበሳ. — *ib.* ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ] B ወይቤሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢዮሩሳሌም ፡ ምዝብርት ፡ ይእቱ ፡ ሀለወት ፡ ውስቱ ፡ ሥዕል ፡ ወይቤልዎ (la dernière lettre de ውስቱ፣፡ est en surcharge). — 5-6. ምንትን ፡ ዝሥዕል] B ምንትን ፡ ሥዕል; C ምንትን ፡ ውእቱ ፡ ሥዕል; D ምንትን ፡ ዝንቱ ፡ ሥዕል. — 6. ወይቤልዎ ፡ ሥዕለ ፡ ራእዩ ፡ ለሕዝቅኤል ፡ ነቢይ] B *om.* — *ib.* ራእዩ ፡ ለሕዝቅኤል] C, D, E ራእዩ ፡ ሀርእዮ ፡ ሕዝቅኤል. — *ib.* አኮነ] B *om.*

:

parole, parce que tu profères ¹ (des choses) qui ne conviennent pas ² et que tu te fais toi-même Dieu. » Le Seigneur Jésus leur dit : « Si je ne fais pas (un miracle) qui ressemble à l'œuvre de mon Père, ne croyez pas en moi. »

3

* fol. 26, r. 31.

Alors il se retourna ³ dans le temple et ⁴ vit l'image de la vision d'Ézéchiél, à savoir ⁵ une roue ⁶ que portent quatre animaux : ce sont une face d'homme, une face de lion, une face de bœuf et une face d'aigle⁶. Le Seigneur Jésus leur dit : « Qu'est-ce que cette image? » Ils lui dirent : « (C'est) l'image de la vision du prophète Ézéchiél. » Il leur dit : « Est-ce que cette image n'est pas faite de

1. M. à m. : *tu parles, tu exposes*. — 2. Sens : *ce qui n'est pas permis (ne convient pas, ce qui est illégitime)*. Dillmann, dans son *Lex. aeth.*, col. 1078 et 1079, ne mentionne pas les expressions ዘይደሉ, ዘኢይደሉ prises d'une manière absolue indépendamment de toute construction grammaticale). — 3. Le verbe ተመደጠ, m. 1 ne peut pas signifier ici *rediit*, puisque Jésus se trouve à l'intérieur du temple. — 4. M. à m. : *quod est*. — 5. Le mot ሰረገላ peut avoir le sens du singulier ጥግፊሩ Ézéchi., i. 15, ou du pluriel ጥግፊዎ Ézéchi., m. 13). — 6. Ézéchi., i. 10, 15 et passim.

ዝሥዕል ፡ ግዙር ፡ በዘዘዘአው ፡ ሥርዓት ፡ ወይቤልዎ ፡ እው ፡ ንሕነ ፡ ናአምር ፡ ዘንተ ፡

4

ወእምዝ ፡ ይቤ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለእመ ፡ አነ ፡ እኢዝዘመ ፡ ለእሉ ፡ እምሳ
ለ ፡ እንስሳ ፡ ከመ ፡ ይኩነ ፡ ነብ-ብያነ ፡ ኢተአምኑው ፡ ከመ ፡ አነ ፡ ወልደ ፡ እንለ ፡ እ
መሕያው ፡ ሥሉጥ ፡ ላዕለ ፡ ነሉ ፡ ዘገብረ ፡ ወአልፀ ፡ ሥልጣን ፡ ዘእንበሌው ፡ ወይ
ቤልዎ ፡ አይውድ ፡ ይእዜ ፡ አእመርነ ፡ ከመ ፡ ጠፍአ ፡ ሕሊናክ ፡ ወዘንግዓ ፡ ልቡናክ ፡
አማን ፡ ወልዳ ፡ ለዮሴፍ ፡ አንተ ፡ ወይቤሎመ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እመሰ ፡ ኢገበር
ኩ ፡ በከመ ፡ እቤለክመ ፡ ወእመ ፡ ኢረሰይክዎመ ፡ ለእሉ ፡ ሥዕላት ፡ ሕያዋን ፡ አእ
ምሩ ፡ ጥዩቀ ፡ *ከመ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ወልዳ ፡ ለዮሴፍ ፡ ጸራብ ፡ በከመ ፡ ትቤሉ ፡

* fol. 26.
c b.

1. ዝሥዕል] B ዝዕሥዕል sic; C, D, E ዝገቱ ፡ ሥዕል. — ib. በዘዘዘው] B በዘዘዘው sic.
— ib. ወይቤልዎ] C ወይቤሎ. — ib. ናአምር] A, B, C, D, E ናአምር: notre correction donne la
leçon adoptée. — 2. ወእምዝ ፡ ይቤ] A ወይቤሎመ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée.
ib. እን] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. እኢዝዘመ] B እኢዝዘመ ፡ ከመ ፡
እኢዝዘመ. — 3. አነ] B አነ ፡ ውእቱ; E om. — 4. ዘገብረ] B ዘገብሩ. — 4-5. ወይቤልዎ] B la lettre
ዎ est en surcharge. — 5. ወዘንግዓ ፡ ልቡናክ] A om.; B ወዘንግዓ ፡ ልቡና; C, D, E donnent la
leçon adoptée. — 6. አማን] E አማኒ. — 7. ወእመ] C ወእመሰ. — ib. ኢረሰይክዎመ]
A ኢረሰይክዎ
ዎመ; E ኢረሰይክዎመ; B, C, D donnent la leçon adoptée. — ib. ሥዕላት] B, C ሥዕል. — ib. ሕያ
ዋን] C ሕያዋን. — 8. ውእቱ] C om.

diverses figures¹ » Ils lui dirent : « Oni, nous-mêmes nous savons ceci. »

4

Alors le Seigneur Jésus dit : « Si moi-même j'ordonne à ces images² d'ani-
maux de devenir des (êtres) intelligents³, ne croirez-vous pas que je suis le
Fils de l'homme, ayant puissance sur tout ce qu'il a fait, et qu'il n'y a pas de
puissance hormis la sienne⁴ ? » Les Juifs lui dirent : « Maintenant nous savons
que ton intelligence s'est évanouie et que ta raison délire. En vérité⁵, tu es le
fils de Joseph. » Le Seigneur Jésus leur dit : « Si je ne fais pas comme je vous
ai dit et si je ne rends pas ces images vivantes, sachez certainement⁶ que je
suis le fils de Joseph le charpentier⁶, comme vous dites. » Ils lui dirent :

* fol. 26.
c b.

1. Ce sens n'est pas mentionné dans le *Lex. aeth.*; le sens le plus approchant du
nôtre qu'indique Dillmann est ἰσχυρός; cf. *op. cit.*, col. 244. — 2. Sens : *imago, effigies,*
ἑμοίωμα; cf. Sag., xiii, 10 : ἀπεικάζματα ζώων; nuances de sens assez petites entre les trois
mots ሥዕል *image*, ሥርዓት *figure* et አምላል (plur. *images*; cf. note précédente.
3. M. à m. : ግንዛቤ; ንብሉ signifie : « loquendi facultate et ratione praeditus i. e.
intelligens, rationalis, rationabilis », Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 657; le sens limité
de *loquens* ne peut pas convenir ici. — 4. M. à m. : *sauf lui*. — 5. M. à m. : *vraiment*.
— 6. Cf. *supra*, p. 108, note 6.

ወይቤልዎ ፣ ግበር ፣ እስኩ ፣ ከመ ፣ ንርእይ ፣ ወእመ ፣ ገበርከ ፣ ዘንተ ፣ ነአምን ፣ ብከ ፣ ከመ ፣ አንተ ፣ ውእቱ ፣ ክርስቶስ ፣ ወልደ ፣ እግዚአብሔር ፣ ዘደሴፈውዎ ፣ አሕዛብ ፣ ለ መድኃኒተ ፣ ኩሉ ፣ ዓለም ።

5

ወተመይጦ ፣ እግዚእ ፣ ኢየሱስ ፣ ኅበ ፣ አሉ ፣ ሥዕላት ፣ ወይቤሎሙ ፣ ለክሙ ፣ እ ብለክሙ ፣ አሥዕላት ፣ ብሉያት ፣ የሀሉ ፣ ውስቲትክሙ ፣ መንፈስ ፣ ወይኩን ፣ ለክሙ ፣ ሥጋ ፣ ወረዳ ፣ እመክንክሙ ፣ ዲበ ፣ ምድር ፣ ኅበ ፣ ሀሉን ፣ ንሕነ ። ወእምዝ ፣ ሐፋ ፣ ኩልክሙ ፣ ኅበ ፣ መቃብር ፣ ዘሀለዉ ፣ አብርሃም ፣ ደስሐቕ ፣ ወያዕቆብ ፣ ወኅበ ፣ ኩሉ ፣ ዘተቀብረ ፣ ምስሌሆሙ ፣ እምደቁቆሙ ፣ ለአበው ፣ እምቀዳሚ ፣ መዋዕል ፣ ወበልዎሙ ፣ ወልደ ፣ እግዚአብሔር ፣ ፈጣሪ ፣ ቀዳማዊ ፣ ይኤዝክክሙ ፣ ከመ ፣ ትምጽእ ፣ ኩልክ ሙ ፣ ውስተ ፣ ቤተ ፣ መቅደስ ፣ ወደምጻእ ፣ ምስሌክሙ ፣ ሄእምውሉድክሙ ፣ * ዘከነ ፣

* fol. 26, v° B.

2. አሕዛብ] B, C, D, E om. — 3. ኩሉ] C, D, E om. — 4. እግዚእ ፣ ኢየሱስ] B om. — ib. አሉ] B en surcharge. — ib. ሥዕላት] B, C ሥዕል. — 4-5. እግዚአብሔር] E om. — 5. አሥዕላት] C አሥዕል. — ib. ውስቲትክሙ] B ምስሌክሙ. — 6. ወረዳ] E om. — ib. ዲበ] E ዘዲበ. — 7. ዘሀለዉ] A, C ዘሀለው sic; B, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ወኅበ ፣ ኩሉ] A, B, C, D ወለኩሉ; E donne la leçon adoptée. — 8. ለአበው] A, B, C, D om. ለ; E donne la leçon adoptée. — 9. ፈጣሪ] E om. — ib. ቀዳማዊ] B ቀዳሚ. — 10. ምስሌክሙ] E ምስሌክሙ sic. — ib. ዘከነ] A om. ነገ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée.

« Fais, de grâce, afin que nous voyions. Si tu fais ceci, nous croirons que tu es ¹ le Christ, le Fils du Seigneur, que les peuples attendent pour le salut du monde entier. »

5

Le Seigneur Jésus se tourna vers ces images et leur dit : « A vous je vous dis, ô images antiques², qu'il y ait en vous un esprit et qu'il existe³ pour vous une chair! Descendez de votre lieu sur la terre, où nous nous trouvons nous-mêmes. Puis allez, vous toutes, vers les tombeaux (dans) lesquels se trouvent Abraham, Isaac et Jacob, et vers tous ceux qui⁴ sont enterrés avec eux des enfants des Pères, depuis les premiers⁵ jours, et dites-leur : « Le Fils du Seigneur, Créateur éternel⁶, vous ordonne de venir, vous tous, dans le temple. (Il ordonne) que vienne avec vous l'un de vos fils, * qui connaissait mes

* fol. 26, v° A.

1. M. à m. : nous croirons en toi : que tu es. — 2. Sens de παλαιός, vetus. — 3. M. à m. : qu'il survienne devienne. — 4. M. à m. : quiconque. — 5. L'adjectif ቀዳሚ peut avoir aussi le sens de ἀρχαῖος; il ne peut pas être confondu avec le substantif de la même forme, car ce dernier se trouverait alors à l'état construit (ቀዳሚ). — 6. M. à m. : premier, qui ab initio est, ὁ ἀπ' ἀρχῆς, 1 Jean, II, 13; cf. Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 464.

ያእምር ፡ ምሥጢራትዮ ፡ ወዚና ፡ ምጽእትዮ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡ ታጠዖቅዎሙ ፡ ለውሉድከሙ ፡ አዮውድ ፡ ነሱ ፡ ከመ ፡ መኑ ፡ አነ ፡ ወእምአዮቱ ፡ መጸእኩ ፡ ውኅበ ፡ አዮቱ ፡ አሐውር ።

6

ወሶበ ፡ ያቤ ፡ አግዚእ ፡ አዮሱስ ፡ ዘነተ ፡ ነገረ ፡ ለእሉ ፡ ሥዕላት ፡ ነነ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ ውስተ ፡ አዮሩሳሌም ፡ ጽልመት ፡ ዓቢይ ፡ ወድልቅልቅ ፡ ወመብረቅ ፡ ኅዮል ፡ ወነፋስ ፡ አውሎ ፡ እስከ ፡ ወድቁ ፡ ነሱሙ ፡ ሰብእ ፡ አዮሩሳሌም ፡ በገጸሙ ፡ ዲበ ፡ ምድር ። ወእምድነረ ፡ ዝነቱ ፡ ተአተተ ፡ ጽልመት ።

7

ወርእዮምሙ ፡ ሰብእ ፡ ለእሉ ፡ ሥዕላት ፡ ዘክኑ ፡ እንስሳ ፡ ዘዮትሐወስ ፡ ወሪዶሙ ፡ ምድረ ። ወእምዝ ፡ ሐሩ ፡ ወአፍጠኑ ፡ ገጸ ፡ ሰብእ ፡ ወገጸ ፡ አንበሳ ፡ ገጸ ፡ ላሀም ፡ ወግ

1. ያእምር] A, B, C, D, E ያእምር: notre correction donne la leçon adoptée. — *ib.* ታጠዖቅዎሙ] A ታጠዖቁ: B ያጠዖቅዎሙ: C, D, E donnent la leçon adoptée. — 2. ወእምአዮቱ] B እምአዮቱ *sic.* — 4. አግዚእ ፡ አዮሱስ ፡ ዘነተ ፡ ነገረ ፡ ለእሉ] A ዘነተ ፡ አግዚእ ፡ አዮሱስ ፡ ለእሉ: B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ሥዕላት] C ሥዕል. — *ib.* ህነ] C, D ህነት. — 6. ወነፋስ ፡ አውሎ] A, B ነፋስ ፡ ወአውሎ: C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ነሱሙ] C, D ነሱ. — 8. ሥዕላት] B, C ሥዕል. — *ib.* ዘዮትሐወስ] B ዘዮትሐወሱ. — 9. አንበሳ] C አንበሳ *sic.* — *ib.* ገጸ ፡ ላሀም ፡ ወገጸ ፡ ኅስር] B ወገጸ ፡ ላሀም ፡ ወገጸ ፡ ኅስር; C, D, E ገጸ ፡ ኅስር ፡ ወገጸ ፡ ላሀም.

mystères et l'histoire¹ de ma venue dans le monde, afin que vous informiez² vos fils les Juifs de tout (ce qui me concerne, leur disant) qui je suis, d'où je suis venu et où je vais. »

6

Lorsque le *Seigneur Jesus* eut dit ces paroles³ à ces images, il y eut⁴ sur terre, dans *Jérusalem*, une grande obscurité⁵, un tremblement de terre, des éclairs violents et un vent d'ouragan, au point que tous les gens de *Jérusalem* tombèrent la face contre terre⁶. Ensuite l'obscurité s'éloigna.

7

Les gens virent ces images, qui étaient devenues des animaux qui se meuvent, descendre⁷ à terre. Alors la face d'homme, la face de lion, la face

1. Sens aussi de *ἀγγελία*. — 2. Le verbe *καταφ.* π. 2 signifie *certiorem facere*. — 3. Le singulier *ἔλεγε* a le sens du pluriel *λόγοι*, *verba*. — 4. M. à m. : *il survint devint*. — 5. Sens de *ténèbres*. — 6. M. à m. : *tombèrent sur leur face, sur la terre*. — 7. M. à m. : *en descendant* (gérondif).

* fol. 26.
v^o b.

ጸ : ንስር : ውስተ : መካነ : መቃብሪሆሙ : ለአበው : አብርሃም : ይስሐቅ : ወያዕቆብ : ውኅበ : ፲ወጀደቁቆሙ : ለአበው ። ወንስርሰ : ሖረ : ኅበ : መቃብሪሁ : ለሙሴ : ነቢ * ይ ። ወጸውዕምሙ : ወአብጽሕዎሙ : ኅበ : ቤተ : መቅደስ : በከመ : አዘዘ : አምላክነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወበጽሑ : ፍጡነ : በቅጽብት ።

8

ወርእያዎሙ : ነሱሙ : አለ : ሀለወ : ሀዩ : እምደቁቀ : አስራኤል ። እስመ : ርአዩዎ : ለአብርሃም : በሲባቱ ። ወለዩስሐቅኒ : በአምሳሊሁ : ያስተርኢ : ዘካነ : ቦቱ : እምቅድመ : ይሙት ። ወያዕቆብኒ : በትእምርት : ዘገብረ : ቦቱ : መልአክ : እግዚአብ

1. መካነ] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ለአበው : አብርሃም] E ለአብርሃም. — *ib.* ይስሐቅ] E la lettre ሕ est à peine perceptible. — 2. post ለአበው B *add.* ንጹሐን. — *ib.* ወንስርሰ] A om. ስ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 3. ወጸውዕምሙ : ወአብጽሕዎሙ : ኅበ : ቤተ : መቅደስ] B ወጸውዕምሙ : ውስተ : ቤተ : መቅደስ; C, D ወጸውላሙ : ወአብጽሐሙ : ቤተ : መቅደስ. — *ib.* በከመ] A, B በከመ; C, D, E donnent la leçon adoptée. — 3-4. አምላክነ] B, E እግዚአኢ. — 4. ክርስቶስ] C ክርስቶ *sic*. — *ib.* በቅጽብት] B በቅጽብተ : ዓይን. — 5. ሀለወ.] A, C ሀለው *sic*; B, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* አስራኤል] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 5-6 ርአዩዎ] E ርአዩዎሙ. — 6. በሲባቱ] E le pétiole de la lettre ሲ est à peine perceptible. — *ib.* ወለዩስሐቅኒ] B, C, D, E ወለዩስሐቅኒ. — 7. ወያዕቆብኒ] B, C, D, E ወያዕቆብኒ.

de bœuf et la face d'aigle s'en allèrent en hâte¹ vers² le lieu des tombeaux des Pères Abraham, Isaac et Jacob et vers (les tombeaux) des douze enfants des Pères. Quant à l'aigle, il alla vers le tombeau du prophète Moïse. (Les animaux) appelèrent (les Pères) et les amenèrent au temple, comme avait ordonné Notre-Dieu Jésus-Christ. (Les Pères) arrivèrent rapidement, en un clin d'œil.

8

Tous ceux qui se trouvaient là des Israélites³ les virent. En effet, ils virent Abraham avec sa chevelure blanche; Isaac avec l'aspect sous lequel il s'était montré⁴, avant de mourir; Jacob avec la marque⁵ que lui fit⁶ l'ange du Seigneur, lorsqu'il le combattit⁷ dans le lieu de Radân-Dârem, c'est-à-dire⁸ le

1. M. à m. : *s'en allèrent et se hâtèrent*. — 2. M. à m. : *dans*. — 3. Nous avons traduit, ici et plus bas, par *Israélites* l'expression ደቁቀ : አስራኤል *enfants d'Israël*. — 4. M. à m. : *dans lequel il était apparu* (sens de φάνομαι). — 5. Sens de *nota*. — 6. M. à m. : *que fit en lui*. — 7. Sens d'*aborder pour combattre*. — 8. M. à m. : *quod est*.

ሐር : ሶበ : ተራከቦ : በመካነ : ረዳን : ዳርም : ዘደአቲ : ሐቅለ : ካራን ። ወለሙሴ ሂ : ርእይዎ : እንዘ : ያሴባሕ : ገጹ : ወአእመርዎ : በተለትቶ : ልሳኑ ።

9

ወአንዘ : አብርሃም : ያትናገር : ወደቤ : አማኅበረ : አድውድ : አነ : አቡከሙ : ወእሉ : ጀደቁቅዮ : ያስሐቅ : ወደዕቆብ : ወዝንቱኒ : ሙሴ : ነበይ : ዓቢይ : እምሙ ሉድዮ : ውእቱ ። ወናው : በጻሕነ : ኅቡረ : ምስለ : አበው : እለ : ትራእይዎሙ : ም ስሌነ : በኃይሉ : ለዝንቱ : ብእ ሰላ : ዘክህድከሙ : መለኮቶ ። አደቁቅዮ : ሎቱ : ስም ስዎ : ወለቃለ : ዘአው : ተአዘዙ ።

10

ወዓዲ : ተንሥእ : ሙሴ : ከመ : ያትናገር : ወደቤሎሙ : አአኃውዮ : ደቁቀ :

1. ante ሶበ B, C, D add. ወ. — ib. ረዳን : ዳርም] B ራዳን : ዳርም. — ib. ሐቅለ] B ምድረ. — 1-2. ወለሙሴኒ] B, C, D, E ወለሙሴሂ. — 2. ርእይዎ : እንዘ : ያሴባሕ : ገጹ] A ርእይዎ : ገጹ. B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. በተለትቶ] A በልትቶ sic; E በልትልቶ sic; B, C, D donnent la leçon adoptée. — 3. ante ወአንዘ A add. ምዕራፍ: B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ante አብርሃም E add. አብ. — 4. ጀደቁቅዮ] B om. ዮ. — ib. ወዝንቱኒ] B om. ኒ. — 5. ምስለ] A, B, C, D በምስለ: E donne la leçon adoptée. — ib. አበው] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 5-6. ምስሌነ] A, B ምስሌዮ: C, D, E donnent la leçon adoptée. — 6. ለዝንቱ : ብእሰላ] A ለእሰዮ: B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 7. ወለቃለ : ዘአው : ተአዘዙ] E ወተ አዘዙ : ለቃለ : ዘአው.

désert¹ de *Kairân*. *Moise* aussi, ils le virent, alors que son visage était transfiguré². Ils le reconnurent au bégaiement³ de sa langue.

9

Abraham se mit à parler et dit : « O assemblée des Juifs, je suis votre père. Voici⁴ mes deux fils : *Isaac* et *Jacob*. Voici aussi⁵ le prophète *Moise* : il est plus grand que mes fils. Voici que nous sommes arrivés conjointement avec les Pères que vous voyez avec nous, par la puissance de cet⁶ homme dont vous avez nié la divinité. O mes enfants, écoutez-le et obéissez à sa propre parole. »

10

En outre, *Moise* se leva, afin de parler. Il leur dit : « O mes frères Israé-

1. Sens de ἕρημος. — 2. Le verbe ተሐቀ, III, 2 signifie ici « *splendore nimbo circumfusum esse*, in spec. *clarificari* »; cf. Dillmann, *Lev. aeth.*, col. 357. — 3. Nuance de sens : *balbutiement*. — 4. M. à m. : *ceux-ci sont*. — 5. M. à m. : *mes deux enfants*. — 6. M. à m. : *celui-ci aussi est*.

እስራኤል ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ሙሴ ፡ ዘአውጸእኩ ፡ አበዊክሙ ፡ እምድረ ፡ ግብጽ ፡ በእ
 ድ ፡ ጽንዕት ፡ ወበመዝራእት ፡ ልዕልት ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ዘቀሠፍክዎሙ ፡ ለግብጽ ፡ በ
 ፲መቅሠፍት ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ዘነራቅዋ ፡ ለባሕረ ፡ ኤርትራ ፡ ወአውጸእክዎሙ ፡ ለአበዊ
 ክሙ ፡ ወአሥጠዎክዎ ፡ ለፈርዖን ፡ ወለሠራዊቱ ፡ ውስቲታ ፡ ወሁሎ ፡ ዘገበርኩ ፡
 መንክረ ፡ በኃይሉ ፡ ለዝንቱ ፡ ብእሲ ፡ ዘይቀውም ፡ ማእከሉክሙ ፡ ገበርኩ ፡

ወሰፍሐ ፡ ሙሴ ፡ እደዊሁ ፡ ኅበ ፡ እግዚእ ፡ ኢደሱስ ፡ ወይቤ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
 ዘተናገረኒ ፡ እምዕፀ ፡ ጳውስ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ዘአውረደ ፡ ለክሙ ፡ መና ፡ በገዳም ፡
 ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ዘአውዕአ ፡ ለክሙ ፡ ማየ ፡ እምከሳኩሕ ፡ ዕንዕት ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
 ዘአብርሃ ፡ ለክሙ ፡ ጽልመተ ፡ በዓምደ ፡ እሳት ፡ እንዘ ፡ ተሐውሩ ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡
 ዘነገረኒ ፡ ስሞ ፡ በመልዕልተ ፡ ደብር ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ አኅያ ፡ ሸራኅያ ፡

2. ልዕልት] C, D ልዕል. — 2-3. በ፲መቅሠፍት] A, B, E om. ፲: C, D donnent la leçon adop-
 tée. — 3. ዘነራቅዋ] E ዘነራቅዋ. — *ib.* ወአውጸእክዎሙ] C ወአውጸእክዎሙ *sic*. — 4. ወአሥጠዎክዎ
 A ወአሥጠዎክዎሙ: D ወአሥጠዎክዎ: B, C, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ለፈርዖን] A ለፈ
 ርዖሙ *sic*; B ለፈርዖን *sic*; C, D, E donnent la leçon adoptée. — 5. ገበርኩ] C, D om. — 6. ሙ
 ሴ ፡ እደዊሁ] B እደዊሁ ፡ ሙሴ: C ሙሴ ፡ እደዊ *sic*. — *ib.* እግዚእ ፡ ኢደሱስ] B እግዚአብሔር. — *ib.* post
 ወይቤ B *add.* አነ ፡ ውእቱ ፡ ወ. — 7. ዝንቱ ፡ ውእቱ] A, B ዝውእቱ: C, D, E donnent la leçon
 adoptée. — 8. ante ዝንቱ B *add.* ኅንሥ. — *ib.* post ውእቱ B *add.* እምላህ. — 9. ውእቱ] E om.
 — 10. አነ ፡ ውእቱ] B om. — *ib.* አኅያ ፡ ሸራኅያ] C አኅያ ፡ ሸራኅያ: D አህያ ፡ ለራህያ: E አኅያ ፡ ሸ
 ራኅያ.

lites¹, je suis *Moise* qui ai fait sortir vos Pères de la terre d'*Égypte*, d'une
 main forte et d'un bras élevé. C'est moi qui ai châtié l'*Égypte* par dix
 plaies². C'est moi qui ai divisé la *Mer Rouge*³, ai fait sortir vos Pères et ai
 englouti *Pharaon* et ses troupes en elle. Tous les prodiges que j'ai faits⁴, je
 (les) ai faits par la puissance de cet homme qui se tient debout au milieu de
 vous. »

Moïse étendit ses mains vers le *Seigneur Jésus* et dit : « C'est lui qui m'a
 parlé dans le buisson⁵. C'est lui qui a fait descendre pour vous la⁶ manne
 dans le désert. C'est lui qui a fait sortir pour vous l'eau du rocher dur. C'est
 lui qui a illuminé pour vous les ténèbres par la colonne de feu, tandis que
 vous alliez (dans le désert). C'est lui qui m'a indiqué⁶ son nom, au sommet de⁷
 la montagne, en disant : « Je suis *Ahyâ-Scherâhyâ*⁸ », ce qui signifie⁹ *Celui qui*

1. Cf. *supra*, p. 128, note 3; de même pour les cas identiques qui se présenteront plus
 bas. — 2. Sens de *παιγῆς*, *castigatio* (*divina*). — 3. Nom étranger : *ἐρυθρὰ θάλασσα*. —
 4. M. à m. : *tout prodige que j'ai fait*. — 5. Nom étranger : *βίβλος*. — 6. Sens de
nuntiare, indicare. — 7. M. à m. : *au-dessus de*. — 8. Forme amharique. — 9. M. à m. :
c'est-à-dire ce qui est à dire.

* fol. 27,
 r° b.

5

10

ዘውእቱ ፡ ብሂል ፡ ዘሀሎ ፡ ወደሂሉ ፡ ዘውእቱ ፡ ጸባዖት ፡ እግዚእ ፡ ኃይላት ። ዝንቱ ፡
 ውእቱ ፡ ዘተነባዩኩ ፡ አነ ፡ በእንተ ፡ ምጽአቱ ፡ ወእቤልከሙ ፡ ያነሥእ ፡ ለከሙ ፡ እግ
 ዘአብሒር ፡ እምእኃዊከሙ ፡ ነቢያ ፡ ዘከማየ ። ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ዘአብአኒ ፡ በዐተ ፡ በ
 መልልልተ ፡ ደብር ። ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ዘለሐኮ ፡ ለአዳም ፡ አቡነ ፡ ቅድመ ፡ በእደዊሁ ፡
 ወገብር ፡ በእርአያሁ ፡ ወበአምሳሊሁ ። ወደእዚሰ ፡ መጽአ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ ከመ ፡
 ያደኅሮ ፡ ለአዳም ፡ እምነኑነኒ ፡ ኃጢአት ፡ ዘስሕተት ። አደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ ከያሁ ፡
 ስምዑ ፡ ወተአዘዙ ፡ ሎቱ ። ወነሱ ፡ ነፍስ ፡ እንተ ፡ ኢትሰምያ ፡ ትትኃኅሎ ፡ እም ፡ ው
 ስተ ፡ ሕዝብ ።

* 101
A. a.

1. ዘውእቱ ፡ ብሂል ፡ ዘሀሎ ፡ ወደሂሉ] E om. — ib. ዘውእቱ] A ወዘውእቱ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. post ዘውእቱ B add. ብሂል. — 1-2. ዝንቱ ፡ ውእቱ] A ዝውእቱ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 2. ante ዘተነባዩኩ B add. ዘውስተ ፡ ልብሮ. — 2-3. ወእቤልከሙ ፡ ያነማየ] E እቤልከሙ ፡ ነቢያ ፡ ያነሥእ ፡ ለከሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ እምእኃዊከሙ ፡ ዘከማየ. — 3-4. ዝንቱ ፡ ውእቱ — ደብር] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 3. ውእቱ] E om. — 3-4. መልልልተ] B, E om. n. — 4. ለአዳም ፡ አቡነ] B, C, D, E ለአቡነ ፡ አዳም. — 6. ዘስሕተት] A ዘስሕተት ፡ ዘነነ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 7. ወነሱ] E ወነሱ. — ib. እንተ ፡ ኢትሰምያ] B ዘእትሰምያ. — 8. ሕዝብ] B, C, D, E ሕዝባ.

*a existé et existera*¹, c'est-à-dire² *Sabaoth*, le Seigneur des armées³. C'est lui au sujet de la venue de qui j'ai prophétisé moi-même et vous ai dit : *Le Seigneur fera surgir pour vous, d'entre vos frères*⁴, *un prophète qui (sera) comme moi*⁵. C'est lui qui m'a fait entrer (dans) la *Caverne*⁶, au sommet de⁷ la montagne. C'est lui qui a façonné⁸ *Adam*, notre père, autrefois⁹ de ses mains et l'a fait à son image et à sa ressemblance¹⁰. Mais maintenant il est venu dans le monde, afin de sauver *Adam* de la peine¹¹ du péché d'égarement¹². O Israélites, écoutez-le et obéissez-lui. Que toute âme¹³ qui ne l'écouterà pas périsse d'entre le peuple! »

* 101
A. a.

1. Le verbe *υπαρ*, 1, 2 ne perd jamais son sens premier d'*existence*. — 2. M. à m. : *quod est*. — 3. Sens de Κύριος τῶν θυναμάτων. — 4. M. à m. : *de vos frères*. — 5. Deut., xviii, 15. — 6. Il s'agit ici de la *Caverne des Trésors*; cf. S. GREBACI, *Le Qalémentos, Livres premier et deuxième*, p. 16-17. — 7. Cf. *supra*, p. 130, note 7. — 8. Sens de *finger* *ex luto*, πλάσσειν. — 9. M. à m. : *auparavant, d'abord*. — 10. Sens des termes bibliques : *ad imaginem et similitudinem* Gen., 1, 26. — 11. Sens de *condemnatio, pena, culpa, crimen*. — 12. Sens de *error aberratio*. — 13. Sens de *homo, persona*.

11

ወሶበ : ራጸመ : ሙሴ : ነገረ : ለደቂቀ : እስራኤል : ተሰብሐ : ገጹ : ለእግዚእ :
ኢየሱስ : ወአፈደፈደ : ብርሃኑ : ወኮነ : ከመ : ፀሓይ ።

12

ወሶበ : ርእይዎ : ደቂቀ : እስራኤል : እለ : ነበሩ : ህየ : ወደቁ : በገጸሙ : ወኮ
ኑ : ከመ : አብድንት ። ወአንሥሎም : እግዚእ : ኢየሱስ : ወአጽንዓ : አልባቢሆ
ሙ : ወደቤሎሙ : ትትካሐዳኑ : ይእዜ : ከመ : ኢኮንኩ : አምላክ : እስራኤል :
እንዘ : እሉ : አበው : ይከውኑኒ : ስምዓ ። ወእሙንቱሰ : ኢተክሀሎሙ : ያውሥእ
ዎ : አሐተ : ቃለ ። ወአምኑ : ቦቱ : ብዝላሎሙ ። ወአምዘ : ይቤሎሙ : ኢትትመክ

1. ለደቂቀ] E *om.* — 1-2. ለእግዚእ : ኢየሱስ] B ለእግዚአብሔር. — 2. ብርሃኑ] A ብርሃኑ : B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ወኮነ : ከመ : ፀሓይ] A ወኮነ : ከመ : ፀሐ *sic* ; B ወኮነ : ብርሃኑ : ከመ : ብርሃኑ : ፀሓይ ; C, D, E donnent la leçon adoptée. — 3. ደቂቀ] A *om.* ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 4. አብድንት] A, B ለደቂቀ ; C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ወአንሥሎም] B ወአውሥሎም. — 5. ትትካሐዳኑ] A, B ትኩሐዳኑ ; C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ይእዜ] E እምደእዜ. — *ib.* ante ኢኮንኩ E *add.* እኑ. — *ib.* ante አምላክ B *add.* ይእዜ. — *ib.* እስራኤል] C, D *om.* — 6. እንዘ] A, C *om.* ; B, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* አበው] B *om.*

11

Lorsque Moïse eut terminé (son) discours¹ aux Israélites, le visage du Seigneur Jésus fut transfiguré². Sa lumière augmenta³ et devint comme le soleil.

12

Lorsque les Israélites qui demeuraient là virent (cela), ils tombèrent sur leur face et devinrent comme des cadavres. Le Seigneur Jésus les fit se lever, fortifia leurs cœurs et leur dit : « Contesterez-vous⁴ maintenant que je ne suis pas⁵ le Dieu d'Israël, alors que ces Pères deviennent mes témoins^{6,7} ? » Quant à eux, il ne leur fut pas possible de lui répondre une (seule) parole. La plupart d'(entre) eux crurent en lui. Alors il leur dit : « Ne vous vantez pas (de ce)

1. Le singulier ነገረ a le sens du pluriel *λόγοι, verba*. — 2. Cf. *supra*, p. 129, note 2.

3. Le verbe አፈደፈደ. n a ici un sens neutre. — 4. Sens de *in controversiam vocare, αὐτῶλεγειν*. — 5. Sens très fort du verbe *έτρο*, car *ἵγ* signifie *devenir*. — 6. M. à m. : *deviennent pour moi des témoins* le singulier ስምዓ a ici le sens du pluriel *testes*.

ሁ : ከመ : አብርሃም : አቡካሙ : አስመ : ብዩ : ከሂል : አንሥእ : አምአላንቱ : አዕባ
ን : ውሉደ : ለአብርሃም ።

13

ወነበሩ : አበው : አብርሃም : ይስሐቅ : ወያዕቆብ : መሙሴ : ወካሉሙ : ሊቃው
ንት : አለ : ተንሥእ : አመቃብሪሆሙ : በምድረ : አያሩሳሌም : ሠሉሰ : መዋዕለ :
አን³ ዘ : ይጸውፁ : ሰብአ : ሙስተ : ሃይማኖቱ : ለአግዚአባላ : አያሱስ : ክርስቶስ :
ወሰበኩ : በሰሙ ። ወአይሁድስ : አተወክሩምሙ : ወአአምንምሙ : ከመ : አሙንቱ :
አበዊምሙ ። ወባሕቱ : ኮኑ : ይዌግርምሙ : በአዕባን : ወይቤልምሙ : አንተሙ :
መሠርያን : አብያጸሁ : ለአያሱስ : አስመ : አያኒስ : ወአያንቤሬስ : መሠርያን : ግ
ብጽ : ኮኑ : ይጉባሩ : ዘይበዝን : አምዝንቱ : ግብር : ዘይጉብር : ወልደ : ጸራብ ።

fol
x. b

1. አንሥእ] B አንሥእ: E አንሥእ. — *ib.* ante አምአላንቱ B *add.* ውሉደ. — 2. ውሉደ : ለአብርሃም] A, B ውሉደ : አብርሃም: C, E ውሉደ : ለአብርሃም: D donne la leçon adoptée. — 4. አለ : ተንሥእ : አመቃብሪሆሙ] B አመቃብሪሆሙ : ዘተንሥእ. — 5. ሰብአ] B *om.* — *ib.* ሙስተ] C, D *om.*; E ኮኑ. — *ib.* ሃይማኖቱ] B ሃይማኖት : ርቶዕት. — *ib.* ለአግዚአባላ : አያሱስ : ክርስቶስ] C, D ለአግዚአባላ : አያሱስ. — 6. ወሰበኩ] C, D, E ወይሁኩ. — *ib.* አተወክሩምሙ] D አተወክሩምሙ *sic.* — 7. አበዊምሙ] B, C, D, E አበው. — *ib.* ይዌግርምሙ] B, C ይዌግርምሙ. — 8. ለአያሱስ] B ለአርዕቶስ. — *ib.* ወአያንቤሬስ] B, C, D, E ወአያንቤሬስ. — 9. አምዝንቱ] B, C, D, E አምዝ.

qu'Abraham (est) votre père, car j'ai le pouvoir de faire surgir de ces pierres des fils d'Abraham¹. »

13

Les Peres Abraham, Isaac, Jacob, Moïse et tous les Anciens qui étaient ressuscités de leurs tombeaux demeurèrent sur le territoire² de Jerusalem (pendant) trois jours, en appelant les gens à la foi³ de Notre-Seigneur Jésus-Christ. Ils prêchèrent son nom. Quant aux Juifs, ils ne les reçurent pas et ne crurent pas qu'ils étaient⁴ leurs Pères. Mais ils les lapidaient avec des pierres et leur disaient : « Vous êtes des sorciers⁵, (vous) les compagnons⁶ de Jesus. En effet, *Iyânès* et *Iyânbêrès*, sorciers de l'*Égypte*, faisaient (des prodiges) qui étaient plus nombreux⁷ que cette œuvre que (vient de) faire le fils du charpentier⁸. »

fol
x. b

1. M. à m. : pour Abraham. — 2. M. à m. : sur en la terre. — 3. M. à m. : dans la foi. — 4. M. à m. : ne crurent pas en eux : qu'ils étaient. — 5. Sens de *μαγιστοί*. — 6. Sens de *coequalis, sodalis, collega, ἐταίρος*. — 7. Autre sens qui pourrait convenir au contexte : qui étaient plus grands; Dillmann, dans son *Lev. aeth.*, col. 532, n'indique pas ce sens. — 8. Cf. *supra*, p. 108, note 6.

14

ወይቤሉሙ : አግዚአ : ኢየሱስ : አመሰ : አነ : መሠርዩ : ቦኑ : አሉኒ : አበው : ንጹሐን : መሠርዩንኑ : አሙንቱ ። አማን : አብለክሙ : አስመ : አምኔክሙ : አነሥ አ : ዘዩፈትሐ : ላዕሌክሙ : ወይትዋቀሱክሙ : በዕለተ : ደዩን : ዕለተ : ትንሣኤ : አመ : አመጽአ : በሱብሐትዩ : ወበሱብሐተ : ሐራ : መላእክትዩ : ንጹሐን ። ወሶበ ሰምዑ : ነገሮ : * ለአግዚአነ : ወገርዎ : ካዕበ : በአዕባን ። ወአምድኅረ : ዝንቱ : ጸረ ቶ : ደመና : ወአብጽሐቶ : ፈለገ : ዮርዳኖስ ።

15

ወአምዝ : መጽአ : አበው : ኅበ : አግዚአ : ኢየሱስ : ወይቤልዎ : ኦአግዚአነ :

1. አነ : መሠርዩ] B ርአነ : መሠርዩ. — 2. አሙንቱ] B አብለክሙ. sic primitivement, mais un petit trait horizontal au-dessus du second ብ indique que cette lettre doit être considérée comme biffée. — 4. ወበሱብሐተ] B, C, D, E om. ሐ. — ib. ሐራ] B om. — 5. post ሰምዑ B add. አይደዩ. — ib. ለአግዚአነ] B, C, D, E om. — ib. ante ወገርዎ B a *ld.* ወ. — ib. ኅበ] B om. — ib. ወአምድኅረ : ዝንቱ] B ወአምድኅረዝ. — 6. post ወአብጽሐቶ B add. ገደ. — 7. መጽአ.] C ሰጽሐ. — ib. ወይቤልዎ] A om. ወ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée.

14

Le Seigneur Jésus leur dit : « Si vraiment¹ je suis sorcier, est-ce que ces Pères purs aussi sont des sorciers? En vérité², je vous (le) dis³, parmi vous⁴ je ferai surgir (des juges) qui jugeront⁵ contre vous et vous feront opposition⁶ au jour du jugement⁷, (au) jour de la résurrection, lorsque je viendrai dans ma gloire et dans la gloire des armées de mes anges purs. »

Lorsqu'ils eurent entendu les paroles⁸ * de Notre-Seigneur, ils le lapidèrent aussi⁹ avec des pierres. Ensuite un nuage le porta et l'amena au fleuve du Jourdain.

15

Alors les Pères vinrent vers le Seigneur Jésus et lui dirent : « O Notre-

1. La particule enclitique ἄ, indiquant la mise en relief, a été traduite par *vraiment*. — 2. M. à m. : *vraiment*. — 3. La conjonction ἃἰσ sert ici à introduire le discours direct. — 4. M. à m. : *de vous*. — 5. Sens de *sententiam pronuntiare*. — 6. Sens de *contradicere litigando*. — 7. Sens de *judicium (novissimum)*. — 8. Cf. *supra*, p. 132, note 1. — 9. M. à m. : *de nouveau*.

* fol. 28, 1° a.

5

እስመ : ርአኒ : ስብሐቲክ : ወደእቤኒ : ምንተ : ትኤገዘኒ ። ወደቤሎሙ : ተመደጡ : ኅዘ : መካናቲክሙ : እንተ : ተንግእክሙ : እምኔገ : በሰላም ። ወተመደጡ : ኅዘ : መካናቲሆሙ : እንዘ : ያእኩትዎ : ለእግዚአብሔር ።

16

ወእሙንቱሂ : ሥዕላተ : ፱እንሰሳ : እለ : ለብሱ : ሥጋ : መጽኢ : ዳግመ : ኅዘ : ዐሎ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወሰገዳ : ሎቲ ። ወለእሙንቱሂ : ሥዕላት : ይቤሎሙ : ተመደጡ : ወስተ : መካናቲክሙ : በከመ : ክንክሙ : ቀዳሚ : በሙስተ : ቤተ : መቅደስ ። ወተመደጡ : እሉ : ሥዕላት : በከመ : ኮኑ : ቀዳሚ ።

በረከተ : ጸጋዑ : የሀሉ : ምስለ : አመቲ : ወለተ : ዋሕድ : ለእለመ : ሃለም : አሚን ።

1. እስመ : ርአኒ : ስብሐቲክ] A om.; B እስመ : ርአኒ : ስብሐቲክ; C እስመ : ርአኒ : ስብሐቲክ. D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ወደእቤኒ] A, B ደእቤ. D ወደእቤ. C, E donnent la leçon adoptée. — ib. ምንተ] D ምንተ; E ምንተጉ. — 2. ኅዘ] C, D om. — 2-3. ኅዘ : መካናቲሆሙ] A, C, D om. ኅዘ : B እመካናቲሆሙ; E donne la leçon adoptée. — 3. ያእኩትዎ] A, B, C, D, E ያእኩትዎ sic; notre correction donne la leçon adoptée. — 4. ወእሙንቱሂ] B ወእሙንቱሂ. C ወእሙንቱሀ. — ib. ሥዕላተ] B, C, E ሥዕላት. — ib. ante መጽኢ. B, C, D, E add. ወ. — 5. እግዚእ] E እግዚእኒ. — ib. ሥዕላት] A, B om.; C ሥዕል; D, E donnent la leçon adoptée. — 6. ወስተ] B, E ኅዘ. C, D om. — ib. መካናቲክሙ] B, E መካናሙ; C, D መካኑሙ. — ib. ቤተ] C, D om. — 7. ሥዕላት] C ሥዕል. — ib. ኮኑ] C ኮኒ. — ib. post ቀዳሚ B, C add. ወሰብሐት : ለእግዚአብሔር. D add. ስብሐት : ለእግዚአብሔር. — 8-9. በረከተ : ጸጋዑ : የሀሉ : ምስለ : አመቲ : ወለተ : ዋሕድ : ። est en surcharge : B ምእረቲ :

Seigneur, voici que nous avons vu ta gloire. Maintenant que nous ordonnestu ? » Il leur dit : « Retournez en paix aux lieux d'où vous êtes ressuscités. » Ils retournèrent à leurs lieux, en rendant grâces au Seigneur.

16

Elles aussi, les images des quatre animaux qui avaient revêtu une chair vinrent de nouveau (à) où se trouvait le Seigneur Jésus, et l'adorèrent. A ces images aussi il dit : « Retournez à vos lieux (et redevenez) comme vous étiez auparavant dans le temple. » Ces images retourneront (et redeviendront) comme elles étaient auparavant.

Que la bénédiction de sa grâce soit avec sa servante *Walata-Wahed* pour les siècles des siècles! Amen.

1. M. à m. : *car*. — 2. L'expression በሰላም, *en paix* est rejetée à la fin de la proposition, dans un but expressif. — 3. M. à m. : *desquels/duquel*. — 4. Le pronom personnel de la troisième personne a souvent le sens de l'adjectif démonstratif; cf. *infra* (ወ ለእሙንቱሂ : ሥዕላት). — 5. M. à m. : *dans*. — 6. Sens de *devenir*.

* fol. 28,
r^o b.

* Ἰωϋ : ተአምረው : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ነገረ : ፍትሕ : ዘገብረ : በ
በእሴት : ዘማዊት ።

ጌይለ : ረድኤቱ : ይዕቀዕ : ለገብሩ : ጎይለ : ሚካኤል : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

1

ወእንዘ : ሀሎ : እግዚእ : ኢየሱስ : ኢየሩሳሌም : በአሐቲ : ዕለት : ተጋብኦ : ጎ

ወዘረዘተ : ጸጋዎ : የሃሎ : ምስሉን : አሜን : C ወምሕረቱ : የሀሎ : ምስለ : ገብሩ : ግሀለ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለ
ም : D ወምሕረቱ : የሀሎ : ምስለ : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን (le nom propre ዳዊት est de
seconde main) : E በረዘተ : ጸጋዎ : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : የሃሎ : ምስለ : ገብሩ : ዐብተ : ጊዮርጊስ :
ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* sont analogues dans A, B, C, D, E.

1. Ἰωϋ] B Ἰῆ : C Ἰῆ : D Ἰωῆ : E Ἰωῆ : ምዕራፍ (sur la manière de coter les *miracles* parti-
culière aux divers mss. voir p. 107, note 1). — 1-2. ተአምረው : ለእግዚእነ — በበእሴት : ዘማዊት] B ተአምረው : ለእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ነገረ : ፍትሕ : በበእሴት : ዘማዊት : C, D, E ተአምረው : ለእግዚእነ : ወአምላካነ : ወመድኃኒነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ነገረ : ፍትሕ : ዘገብረ : በበእሴት : ዘማዊት. Les
titres des *miracles* sont analogues dans A, B, C, D, E. — 3. ጌይለ : ረድኤቱ — አሜን] A ጎይለ : ሚካኤል est de seconde main (les lettres ማኤል sont en sous-charge des lettres ጎይለ : ሚ) : B ጎይለ : ረድኤቱ : የሃሎ : ምስሉን : አሜን : C በረዘተ : ጸጋዎ : የሀሎ : ምስለ : ገብሩ : ግሀለ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን : D በረዘተ : ጸጋዎ : የሀሎ : ምስለ : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን (le nom propre ዳዊት est de seconde main) : E ጎይለ : ረድኤቱ : የሃሎ : ምስለ : ገብሩ : ዐብተ : ጊዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* se groupent ainsi : d'une part, A, B, E ; d'autre part, C, D. — 4. እግዚእ : ኢየሱስ] E እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ.

QUINZIÈME MIRACLE

LA FEMME ADULTÈRE

- 1. Les Juifs amènent à Jésus, afin qu'il la juge, une femme surprise en adultère. —
- 2. Jésus écrit à terre les péchés communs à tous les Juifs; il demande ensuite qu'on conduise la pécheresse au lieu du supplice, afin qu'elle soit lapidée en sa présence. —
- 3. Il écrit à terre les péchés individuels de chacun des Juifs qui sont présents; voyant ceci, les Juifs partent tous. —
- 4. Il pardonne à la femme adultère. —
- 5. Celle-ci raconte son histoire et convertit beaucoup de gens.

* fol. 28,
r^o b.

* Quinzième miracle de *Notre-Seigneur Jésus-Christ*. Récit du jugement qu'il rendit sur la femme adultère.

Que la puissance de son secours garde son serviteur *Hayla-Mikà'el* pour les siècles des siècles! Amen.

1

Tandis que le *Seigneur Jésus* se trouvait à *Jérusalem*, un jour, les Anciens

በው ፡ ሊቃውንተ ፡ አይውድ ፡ ወጸሐፍቶሙ ፡ ወሐረብሆሙ ፡ ወይቤልም ፡ ንሕነ ፡ ና
 አምር ፡ ከመ ፡ አምነበ ፡ አግቢአብሐር ፡ ተራኖክ ፡ ወነሱሉ ፡ ዘትጉበር ፡ ግብረ ፡ አግ
 ዘአብሐር ፡ ወአቱ ፡ ወዓቀሙ ፡ ብአሲተ ፡ ቅድሚያው ፡ ወይቤልም ፡ አስመ ፡ ባተ ፡ ብ
 አሲት ፡ ዘመወት ፡ ወአሉ ፡ ሰብአ ፡ ይከውኑ ፡ ስምዓ ፡ ላዕሌሃ ፡ ወአንተ ፡ ናታሕ ፡ በከ
 5 መ ፡ ሕግ ፡ ዘይደሉ ፡ ላዕሌሃ ፡ አስመ ፡ አንተ ፡ ከግናኒሆሙ ፡ ለአስራኤል ፡

2

ወሶበ ፡ ስምዓ ፡ አግቢአ ፡ አያሱስ ፡ ዘንተ ፡ አምኒሆሙ ፡ ነጸራ ፡ ለብአሲት ፡ አን
 ተ ፡ አብጽሕዋ ፡ ነቤው ፡ ወአአመረ ፡ ለአመ ፡ አራትሐ ፡ ላዕሌሃ ፡ በከመ ፡ ሕጉ ፡ ለ
 መሴ ፡ ያ* ስተሐቅርም ፡ ወይሐስዉ ፡ ቃሎ ፡ ወውአቱሰ ፡ አደነነ ፡ ርአሶ ፡ ውስተ ፡ ም
 ድር ፡ ወአንበ ፡ ይጽሐፍ ፡ በአጽብዕቱ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ኃዉአተ ፡ ነሎሙ ፡ ወአ

* 101, 28
A. 30

1. ሊቃውንተ ፡ አይውድ] D ሊቃነ ፡ ከወኑት. — 1-2. ናአምር] A, B, C, D, E ናአምር *sic*; notre correction donne la leçon adoptée. — 2. ተራኖክ] B መጻሕፍት. — *ib.* ወነሱሉ] E ነሱሉ. — 3. ብአሲተ ፡ ቅድሚያው] B, C, D ቅድሚያው ፡ ብአሲተ. — 3-4. ብአሲት] B *om.* — 5. ዘመወት] A ዘማዊት B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 5. አስመ] B, C, D, E ለአመ. — *ib.* አንተ ፡ ከግናኒሆሙ] B ከግናኒሆሙ ፡ አንተ. — 6. post ዘንተ B *add.* ነጸራ. — 6-7. አንተ ፡ አብጽሕዋ] E በአብጽሕዋ. — 7. ወአአመረ] A ወአአመረ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ለአመ] B, E *om.* — *ib.* አራትሐ] C ፈትሐ; E *om.* — 8. ወይሐስዉ] A, C ወይሐስዉ *sic*; B, D ወይሐስዉ *sic*; E donne la leçon adoptée. — *ib.* ante ቃሎ E *add.* ላዕሌሃ. — 8-9. ውስተ ፡ ምድር] B *om.* — 9. ውስተ ፡ ምድር ፡ ኃዉአተ ፡ ነሎሙ] B, C, D ዲዐ ፡ ምድር ፡ ኃዉአተ ፡ ነሎሙ; E ኃዉአተ ፡ ነሎሙ ፡ ዲዐ ፡ ምድር.

des Juifs, leurs scribes et leurs officiers se réunirent auprès de lui. Ils lui dirent : « Nous-mêmes, nous savons que tu as été envoyé de la part du Seigneur et que tout ce que tu fais est l'œuvre du Seigneur. » Ils placèrent une femme devant lui. Ils lui dirent : « Cette femme a commis un adultère : ces hommes sont témoins contre elle. Toi-même, juge selon la loi qu'il faut lui appliquer². En effet, tu es le juge des Israélites. »

2

Lorsque le Seigneur Jésus eut entendu ceci de leur bouche¹, il regarda la femme qu'ils avaient amenée vers lui. Il connut que, s'il ne jugeait pas sur elle selon la loi de Moïse, * ils le mépriseraient et taxeraient de mensonge sa
 101, 28
A. 31

1. La conjonction አስመ sert ici à introduire le discours direct. — 2. Le verbe ደለዉ, v. 1 « seq. ላዕሌ ፡ pers. et Nomin. rei » signifie : « ... *mercor, reus sum* ». cf. Dillmann, *Lev. aeth.*, col. 1079. — 3. M. a. m. : *d'eui*.

ምዝ : አልዓለ : ርእሶ : ኅዜሆሙ : ወይቤሎሙ : ድልውት : ያእቲ : ትትወገር : ዘበሕ
 ግ : እስከ : ትመውት ። ሰድዋ : ያእዚሰ : መካነ : ነኑነኔ : ወዓዲ : አምጽእዋ : ኅዜየ :
 ውስተ : ዛቲ : መካን : ከመ : ትውግርዋ : በቅድሚያ ። ወወሰድዋ : ለይእቲ : ብእሲ
 ት : መካነ : ነኑነኔ : ወአስተጋብኡ : ላቲ : አባባነ ። ወእምዝ : ተመይጡ : ኅበ : እግዚ
 እነ : ክርስቶስ ።

5

3

ወካፅበ : ደነነ : ውስተ : ምድር : ወጸሐፊ : በአጽባቅቱ : እንዘ : ያብል : ኃጢአቱ :
 ለእገሌ : ከመዝ : ወኃጢአቱ : ለእገሌ : ከመዝ ። ወሶበ : ርእዩ : ዘንተ : ወዕኡ : ነኑ
 ሎሙ ።

4

ወአንሥኦ : እግዚእነ : ክርስቶስ : ርእሶ : ወርእዮሙ : ወኢረከበ : መነሂ : እምሰብ

1. ante ርእሶ E *add.* ነሎ. — *ib.* ድልውት] A, C, D, E ድልውት: B donne la leçon adoptée. — *ib.* ante ያእቲ C *add.* ሊተ. — 1-2. ትትወገር : ዘበሕግ] B, C, D ትትወገር : ዘበሕግ : ዘእሶዓን : E ዘበሕግ : ትትወገር : ዘእሶዓን. — 2. እስከ] B እስመ. — *ib.* ሰድዋ] A ሰድዋ: B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ወዓዲ] B *om.* ዓዲ. — 3. ትውግርዋ] E ትገርዋ. — 3-4. ብእሲታ] C *om.* — 4. ላቲ] E ሎቱ. — 4-5. እግዚእነ : ክርስቶስ] B, C, D, E እግዚእነ : ኢየሱስ. — 7. ወኃጢአቱ : ለእገሌ : ከመዝ] A *om.* : B ወኃጢአቱ : ለእገሌ : ወከመዝ : C, D, E donnent la leçon adoptée. — 9. ወአንሥኦ] B ወአንሥኦ est de seconde main: primitivement il y avait ወተንሥኦ. — *ib.* እግዚእነ : ክርስቶስ] B, C, D, E እግዚእነ : ኢየሱስ. — *ib.* ወርእዮሙ] A ወርእዮ : B *om.* ; C, D, E donnent la leçon adoptée.

sur la terre, les péchés de tous. Puis il se dressa lui-même vers eux et leur dit : « Elle mérite¹ légalement d'être lapidée à mort. Conduisez-la donc² maintenant au lieu du supplice. En outre, amenez-la vers moi en ce lieu, afin de la lapider devant moi. » Ils conduisirent cette femme au lieu du supplice et amassèrent pour elle des pierres. Alors ils se tournèrent vers *Notre-Seigneur le Christ*.

3

De nouveau, il s'inclina à terre et écrivit de son doigt, en disant : « Le péché d'un tel (est) ainsi³; le péché de cet autre⁴ (est) ainsi. » Lorsqu'ils virent ceci, ils partirent tous.

4

Notre-Seigneur le Christ se releva lui-même, les regarda⁵ et ne trouva

1. Le participe ድልውት conserve ici le sens de ደለው, 1, 1; cf. p. 137, note 2; Dillmann n'attribue pas ce sens au participe; cf. *Lex. aeth.*, col. 1081. — 2. ለ emphatique a été traduit ici par *donc*. — 3. M. à m. : *tel*. — 4. M. à m. : *d'un tel*. — 5. M. à m. : *les vit*.

አ : አደውድ : ዘእንበለ : ብእሲት : ባሕተታ : ዘዓቀምዋ : ውስተ : መካነ : ሃኅኒ ። ወ
 ደቤላ : እግ¹ ዘእ : ኢየሱስ : ኦብእሲቶ : አድቲ : ሀለወ : እለ : ደካንነኩ ። ወቶቤ
 ሎ : አእግዚእየ : ጐዩ : እምሃኅኒኒከ : ንጹሕ : ተኃሪሮሙ ። ወደቤላ : እግዚእ : ኢየሱስ : እምደእዘለ : ፀቂ : ርእሰኒ : ኢተአብሲ : ዳግመ : ከመ : ኢደርከብከ : ሃኅኒ : ዘ
 አልዐ : መክልእ : አንሰ : ኃደጉ : ለከ : ኃወአተከ ።

* fol. 28 v. 46

5

ወወፅአት : ደአቲ : ብእሲት : ወዐአት : ሀገረ : ወነገረት : ለሰብእ : ዘናዑ ። ወበእ
 ንቲአሃ : አምኑ : ብዙኃን : በእግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወሰብእዎ : ለእግዚአብ
 ሐር ።

1. ዘዓቀምዋ] B እንተ : አቀምዋ : C om. ስ. — ib. ውስተ : መካነ] E ውም : ሰመካነ. — 2. ኢየሱስ] B om. — 2-4. ኦብእሲቶ : አድቲ — ወደቤላ : እግዚእ : ኢየሱስ] C om. — 2. ኦብእሲቶ] E ኦብእሲት.
 ib. ሀለወ.] A ሀለው sic; B, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ደካንነኩ.] A ደካንነኩ sic; B, D, E donnent la leçon adoptée. — 2-3. post ወቶቤሎ A add. አልዐ; B, D, E donnent la leçon adoptée. — 3. አእግዚእየ] A, E om. አ. B, D donnent la leçon adoptée. — ib. እምሃኅኒኒከ] B እምኒ : sic ሃኅኒከ : D እምኒከ. — 4. ante ኢተአብሲ. D add. ወ. — 4-5. ዘአልዐ] B, C, D, E ዘአልዐ ቱ. — 5. መክልእ] A, C, D; cette forme ne se trouve pas dans le *Lev. aeth.* de Dillmann; seule, la forme መክለእ est mentionnée et suivie de l'indication : « subst. *impedimentum*, Lud. auct. Greg. » (col. 820). B, E መልእሴ. — 6. ወወፅአት] A om. ወ copulatif : C ወአውፅአት; B, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ወዐአት : ሀገረ] B om. — 7. ሳዐቲን] C om. — ib. ሳርሶቶስ] C, D, E om.

personne d'entre les Juifs¹, hormis la femme seule qu'ils avaient placée dans le lieu du supplice.² Le Seigneur Jésus lui dit : « O femme, où se trouvent ceux qui te condamnent? » Elle lui dit : « O mon Seigneur, ils ont fui ton jugement sincère³, en étant confondus. » Le Seigneur Jésus lui dit : « Désormais garde-toi toi-même de ne plus pécher à nouveau, afin qu'un supplice inéluctable ne t'atteigne pas. Pour moi, je t'ai remis ton péché. »

* fol. 28 v. 46

5

La femme partit. Elle entra à la ville et raconta aux gens son histoire. Grâce à elle beaucoup crurent en Notre-Seigneur Jésus-Christ et glorifièrent le Seigneur.

1. M. à m. : d'entre les hommes des Juifs. — 2. M. à m. : pur.

በረከተ : ጸጋሁ : የሀሉ : ምስለ : ገብሩ : ወልደ : ዋሕድ : ለዓለመ : ዓለም : አሜ
ን ።

፲ወ፯ : ተአምር : በገብረ : እግዚእ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ነገረ : ኅቡኣታ : ለብእሱ
ት : ሳምራዊት : በከመ : አእመራ ።

1-2. በረከተ : ጸጋሁ — አሜን] A ወልደ : ዋሕድ est de seconde main; ገብረ : ዋሕድ est en sous-charge de ወልደ : ዋሕድ : B በረከተ : የሀሉ : ምስሉን : ለዓለመ : ዓለም : አሜን : C በረከተ : ጸጋሁ : የሀሉ : ምስለ : ገብሩ : ግሀለ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; D በረከተ : ጸጋሁ : የሀሉ : ምስለ : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን le nom propre ዳዊት est de seconde main); E በረከተ : ጸጋሁ : ለእግዚእ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : የሀሉ : ምስለ : ገብሩ : ህብተ : ጊዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* sont analogues dans A, B, C, D, E. — 3. ፲ወ፯] B ፲፪ : C ፲፭ : D ፲ወ፭ : E ምዕራፍ : ፲ወ፱ sur la manière de coter les *miracles* particulière aux divers mss. voir p. 107, note 1). — 3-4. ተአምር : በገብረ — በከመ : አእመራ] A ኅቡኣት : notre correction, d'après B, C, D, donne la leçon adoptée : B ተአምር : በገብረ : እግዚእ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ነገረ : ኅቡኣታ : ከሎ : ለብእሱት : ሳምራዊት : ከመ : አእመራ : C, D ተአምረሁ : ለእግዚእ : ወአምላክ : መወድኃኒን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ነገረ : ኅቡኣታ : (C ኅቡኣታ *sic*) ለብእሱት : ሳምራዊት : በከመ : አእመራ : E ተአምር : በገብረ : እግዚእ : ወአምላክ : መወድኃኒን : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ነገረ : ኅቡኣት : በብእሱት : ሳምራዊት : በከመ : አእመራ *sic*. Les titres des *miracles* se groupent ainsi : d'une part, A, B, E; d'autre part, C, D.

Que la bénédiction de sa grâce soit avec son serviteur *Wadda-Wähed* pour les siècles des siècles! Amen.

SEIZIEME MIRACLE

LA SAMARITAINE

(BEBISINYA)

1. DIALOGUE ENTRE JÉSUS ET LA SAMARITAINE. — 1. Au sujet de l'eau du puits de Jacob et de l'eau de la grâce. — 2. Au sujet des cinq maris de la Samaritaine, nommément désignés par Jésus. — 3. Au sujet de ses père et mère, également nommés par Jésus. — 4. Au sujet du Christ attendu (Jésus déclare qu'il est le Christ). — 5. Au sujet de la véritable adoration de Dieu. — II. LA SAMARITAINE VA CHERCHER LES HABITANTS DE NAPLOUSE. — 6. Elle annonce à ses compatriotes qu'elle a vu le Christ. — 7. Beaucoup d'entre eux (20.500) croient en Jésus, non sur la seule parole de la Samaritaine, mais surtout d'après ce qu'ils ont vu et entendu. — 8. Jésus congédie ceux des Samaritains qui veulent le suivre. — 9. Quelques Anciens de Samarie cependant prêchent le nom de Jésus, de leur propre initiative.

Seizième miracle que fit le *Seigneur Jésus-Christ*. Il raconta des (choses) cachées¹ à la femme Samaritaine; (il lui raconta notamment) comment il la connaissait.

1. M. à m. : *ses choses cachées*.

በርከተ ፡ ጸጋው ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ አመቱ ፡ መጽሐፍተ ፡ ሥላሴ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ።

1

ወእንዘ ፡ የኃልፍ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ምድረ ፡ ሰማርያ ፡ ከመ ፡ የሐውጽ ፡ መቃብርሆሙ ፡ ለአበው ፡ አብርሃም ፡ ይስሐቅ ፡ ወያዕቆብ ፡ ወርእዮ ፡ ብእሲተ ፡ እንተ ፡ ትቀውም ፡ ዲበ ፡ አዘቅት ፡ ወትቀድሕ ፡ ማየ ። ወሐረ ፡ ኃቤሃ ፡ ወደቤላ ፡ አስተየኒ ፡ ማየ ፡ እምዘ ፡ ትቀድሕ ። ወትቤሎ ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ እፎ ፡ አስተየከ ፡ እንዘ ፡ ብእሲ ፡ አደውዳዊ ፡ አንተ ፡ ወአነ ፡ ብእሲት ፡ ሳምራዊት ፡ ወኢደዴመሩ ፡ ሳምራውያን ፡ ምስለ ፡ አደውድ ፡ ወኢደትናገሩ ፡ ምስሌሆሙ ። ወደቤላ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ሰበሰ ፡ ታእም

1. በርከተ ፡ ጸጋው — ለዓለመ ፡ ዓለም] A መጽሐፍተ ፡ ሥላሴ est de seconde main (ሥላሴ est en surcharge des lettres ሐተ) ፡ B በጊደለ ፡ መዝራብቱ ፡ ያጽንዖ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለመ ፡ አሜን ፡ C በጊደለ ፡ መዝራቅ ፡ ያጽንዖ ፡ ለገብሩ ፡ ማሀ ፡ ሥላሴ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ D በጊደለ ፡ መዝራቅ ፡ ያጽንዖ ፡ ለንጉሥን ፡ ዳዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን le nom propre ዳዊት est de seconde main ፡ E በጊደለ ፡ መዝራቅ ፡ ያዕንዖ ፡ ለገብሩ ፡ ሀብተ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን. Les *bénédictions* se groupent ainsi d'une part, A, d'autre part, B, C, D, E. — 3. ለአበው] B ለአበዊ. — *ib.* ወርእዮ ፡ ብእሲተ] C, D ወርእዮ ፡ ለብእሲቱ. — *ib.* እንተ] A እንዘ ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 4. ዲበ] B primitivement ዳውብተ *sic*, mais de petits traits horizontaux au-dessus et au-dessous de *ው* et de *ተ* indiquent que ces lettres doivent être considérées comme billées; comme ዳ se trouve légèrement en marge du texte, il apparaît que le mot *ውብተ* avait d'abord été écrit, le scribe ayant ensuite gratté le pétiole de *ሲ*, billé *ው* et *ተ* et ajouté ዳ. — *ib.* ወሐረ] C, D, E *om.* *ወ*. — *ib.* አስተየኒ] A, B, C, D, E አስተየኒ *sic*; notre correction donne la leçon adoptée. — 5. እምዘ] E ወእምዘ. — *ib.* አስተየከ] C አስተየከ *sic*. — 6. ወአነ ፡ ብእሲት ፡ ሳምራዊት] E ወአነ ፡ ብእሲት ፡ ሳምራዊት ፡ አነ. — *ib.* ወኢደዴመሩ] C ወኢደዴመሩ. — *ib.* ሳምራውያን] A, B, D ሳምሩ ፡ C ሳምራዊ ፡ E donne la leçon adoptée. — 7. ታእም] A, B, C, D, E ተእም *sic*; notre correction donne la leçon adoptée.

Que la bénédiction de sa grâce soit avec sa servante *Matschéta-Schelusé* pour les siècles des siècles!

1

Tandis que le *Seigneur Jésus* traversait le territoire de *Samarie*, afin de visiter les tombeaux des Pères *Abraham*, *Isaac* et *Jacob*, il vit une femme qui se tenait debout sur le puits (de *Jacob*) et puisait de l'eau. Il alla vers elle et lui dit : « Donne-moi à boire de l'eau de laquelle tu puises. » La femme lui dit : « Comment te donnerais-je à boire, alors que tu es un homme juif et que je suis une femme samaritaine? Les Samaritains n'ont pas de commerce avec les Juifs et ne parlent pas avec eux. » Le *Seigneur Jésus* lui dit : « Si tu savais

ሪ : መኑ : አነ : እምሰአልከኒ : አንቲ : አሁብኪ : ማየ : ሕይወት ። ወትቤሎ ። እስከለ
 ከ : እግዚእየ : ተሀበኒ : ማየ : ሕይወት ። ለእመ ። ሀሎ ። ምስሌክ ። ከመ ። ኢይምጻእ ።
 ዳግመ ። ወኢይቅዳሕ ። ማየ ። እምዝንቱ ። ዓዘቅት ። ዕሙቅ ።

2

* fol. 29,
 r^o b.

ወይቤላ ። እግዚእ ። ኢየሱስ ። ሐሪኪ ። * ጸውዒ ። ምተኪ ። ወንዒ ። ዝየ ። ወትቤ
 ሎ ። ይእቲ ። ብእሲት ። አልብየ ። ምት ። ወይቤላ ። እግዚእ ። ኢየሱስ ። እመነ ። ትቤ
 ሊ ። እስመ ። ብእሲ ። ዘሀሎ ። ምስሌኪ ። ይእዜ ። ኢነነ ። ምተኪ ። እስመ ። ነበሩ ። ምስ
 ሌኪ ። ሸእደው ። እምቅድሚው ። ወእምብዝነ ። ፍትወትኪ ። ተወሰብኪ ። ለዝንቱ ። ኃ
 ምሳይ ። ወአንቲ ። ዘትሴስይዮ ። ወአኮ ። ውእቱ ። ዘይሴስየኪ ። ወዝንቱ ። ትእምርቱ ።
 ለኪ ። ወትቤሎ ። ይእቲ ። ብእሲት ። ሳምራዊት ። እሬእየክ ። እግዚእየ ። ከመ ። ነቢይ ።
 አንተ ። እስመ ። ዜነውከኒ ። ምሥጢራተ ። ኅቡአትየ ። ወይቤላ ። እግዚእ ። ኢየሱስ ።

1. ante ጸምሰአልከኒ E *add.* ሀእሰአሊ. — *ib.* አንቲ] A አንቲ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* አሁብኪ] C አሁብኪ. — 1-2. እስከለኒ] E *om.* — 2. ተሀበኒ] B ተሀበኒ *sic.* — 4. ዝየ] C ኅሳየ. — 5. ይእቲ ፣ ብእሲት] A *om.*; D *om.* ብእሲት; B, C, E donnent la leçon adoptée. — 6. ይእዜ] A ይእዜ; B *om.*; C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ኢነነ] C ኢነነ. — *ib.* ምተ ኪ] C, D ምተኪ. — 7. ሸእደው] E ጸ፤ ሰደው. — *ib.* እምቅድሚው] C እምቅድሚው. — 8. ወአንቲ] A *om.* ወ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ዘትሴስይዮ] A *om.* ዘ; B *g* est en surcharge; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 9. ብእሲት] E *o u.* — *ib.* ሳምራዊት] A *om.*; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* እግዚእየ] B, E *om.* — 10. ምሥጢራተ] A ምሥጢራ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée.

qui je suis, tu me demanderais toi-même de te donner de l'eau de la vie. » Elle lui dit : « Je te demande, mon Seigneur, de me donner de l'eau de la vie, si tu en as¹, afin que je ne vienne plus à nouveau puiser² de l'eau à ce puits profond. »

2

* fol. 29,
 r^o b.

Le Seigneur Jésus lui dit : « Va donc, * appelle ton mari et viens ici. » Cette femme lui dit : « Je n'ai pas de mari. » Le Seigneur Jésus lui dit : « Tu dis vrai, car l'homme qui se trouve avec toi maintenant n'est pas ton mari. En effet, quatre hommes ont demeuré avec toi avant lui. Par suite de la grandeur de ta concupiscence tu t'es mariée avec ce cinquième (homme). C'est toi qui le nourris et non pas lui qui te nourrit. Tel³ (est mon) signe pour toi. » La femme Samaritaine lui dit : « Je vois, mon Seigneur, que tu es un prophète. En effet, tu m'as raconté mes mystères

1. M. à m. : *si elle se trouve avec toi.* — 2. M. à m. : *et que je ne puisse plus.* — 3. M à m. : *ceci.*

አማን ፡ አአምር ፡ ነሉ ፡ ዘገበርኪ ፡ ። ወለፀሂ ፡ እደው ፡ እለ ፡ ነበሩ ፡ ምስሌኪ ፡ እም
 ቅድሚው ፡ ለዝ ፡ ብእሲ ፡ ዘሆሎ ፡ ምስሌኪ ፡ ይእዜ ፡ ለቀዳማዊ ፡ ስሙ ፡ ስልቱ ፡ ወለካ
 ልእ ፡ ዮካን ፡ ወሎገልሱ ፡ ሌዊ ፡ ወለራብዑ ፡ ሂሎት ፡ ወለዝ ፡ ኃምሳይ ፡ ስሙ ፡ ራ
 ፍሳይ ፡ ።

3

5 ወትቤሎ ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ ሳምራዊት ፡ ንግረኒ ፡ እግዚእየ ፡ በእንተ ፡ ምንት ፡ ነገርከኒ ፡ ስሙ ፡ ነሉ ፡ እምታትየ ፡ ወበአይቱ ፡ ታአምሮሙ ፡ ። ወደቤላ ፡ እግዚእ ፡ ኢ
 የሱስ ፡ አአምሪ ፡ ኦብእሲቶ ፡ እስሙ ፡ አአምረኪ ፡ አነ ፡ እምቅድሙ ፡ ይለደኪ ፡ ሰለፍ
 ክ ፡ አቡክ ፡ ወላህምያ ፡ እምኪ ፡ ።

4

ወትቤሎ ፡ ይእቲ ፡ ብእሲት ፡ እስሙ ፡ ኢያአምር ፡ ዘእትናገረክ ፡ በእንተ ፡ ዘነገርክ

1. *ገበርኪ*] B, D, E ገብር; C ገብር. — *ib.* ወለፀሂ ፡ እደው] A ወለፀእደው. B ወፀእደው. E ወለፀ ፡
 ሳደው; C, D donnent la leçon adoptée. — 2. *ሆሎ ፡ ምስሌኪ ፡ ይእዜ*] A *om.*; D ወሆሎ ፡ ምስሌ
 ኪ ፡ ይእዜ; E ወሆሎ ፡ ምስሌኪ ፡ ይእዜ; B, C donnent la leçon adoptée. — *ib.* ስልቱ] B, E ስልቱ.
 C, D ስልቱ. — 3. ሌዊ] A ቀዊ *sic*; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ሂሎት] B, E
 ሂሎት; C, D ሂሎት. — *ib.* ወለዝ ፡ ኃምሳይ ፡ ስሙ] A, E *om.* ስሙ; B ወለዝ ፡ ኃምሳይ ፡ ስሙ; C, D
 donnent la leçon adoptée. — 3-4. ራፍሳይ] A ራፍሳይ *sic*; B, C, D, E donnent la leçon adop-
 tée. — 6. ነሉ] A *om.*; C, D, E እሎ; B donne la leçon adoptée. — *ib.* ወበአይቱ] C *om.* ወ.
 — *ib.* ታአምሮሙ] A, B, C, D, E ታአምሮሙ *sic*; notre correction donne la leçon adoptée.
 7. ኦብእሲቶ] B, C, D *om.* — *ib.* አነ] B *om.* — 7-8. ሰለፍክ] B ሰለፍክ; C ሰለፍክ; D ሰለፍክ; E
 ሰለፍክ. — 8. ወላህምያ] B ወላህምያ; C, D ወላህምያ *sic*. — 9. ይእቲ] B *om.* — *ib.* ብእሲት] B
 primitivement ከእሲት *sic*; le scribe a corrigé ከ en ብ. — *ib.* ኢያአምር] A, B, C, D, E ኢያአምር
sic; notre correction donne la leçon adoptée. — *ib.* ዘነገርክ] C ዘነገርክ.

caches. » Le Seigneur Jesus lui dit : « Vraiment je sais tout ce que tu as fait. Les quatre hommes qui ont demeuré avec toi avant cet homme-ci, qui se trouve avec toi maintenant, se nomment : le premier, *Seltou*; le deuxième, *Yokân*; le troisième, *Lévi*; le quatrième, *Hélot*. Ce cinquième se nomme *Râfsây*. »

3

La femme Samaritaine lui dit : « Expose-moi, mon Seigneur, pourquoi tu m'as dit le nom de tous mes maris et ou tu les as connus. » Le Seigneur Jesus lui dit : « Sache, ô femme, que moi-même je t'ai connue, avant que t'engendrent *Salafk*, ton père et *Lâhmyâ*, ta mère. »

4

La femme lui dit : « Je ne sais (plus) ce que je (vais) te dire, parce que

ኒ : ነገረ : ኅቡአ ። እስመ : ንቤ : ኢያአምር : መኑሂ : ኅቡአተ : ዘከመ : ታአምር : አንተ : ዘእንበለ : ክርስቶስ : ዘንጴፈዎ : ንሕነ : እስመ : ንቤ : ለእመ : መጽአ : ውእ ቱ : ውስተ : ዓለም : ያአምር : ነሱ : ወይሚሆርሙ : ለእለ : ያተልውዎ ። ወይቤላ : እግዚእ : ኢየሱስ : ኦብእሲቶ : እስመ : ዘይትናገር : ምስሌኪ : ውእቱ : ክርስቶስ : ዘ ያሴፈውዎ : አሕዛብ ።

5

ወትቤሎ : ያእቲ : ብእሲት : ሳምራዊት : ንሕነስ : ሕዝበ : ሰማርያ : ንቤ : አመ : ያመጽእ : እግዚእነ : * ክርስቶስ : እምነበ : እግዚአብሔር : ያሰግዱ : ሎቱ : በውስተ : ዛቲ : መካን ። ወአይሁድኒ : ያትቀነዩ : ወይሰግዱ : ሎቱ : በኢየሩሳሌም : ምድራዊት ። ወይቤላ : እግዚእ : ኢየሱስ : አማን : ኦብእሲቶ : እብለኪ : ትመጽእ : መዋዕ

* fol. 29, v° 16.

1. ነገረ] B om. — ib. ንቤ] B, E om. — ib. ኢያአምር] A, B, C, D, E ኢያአምር sic; notre correction donne la leçon adoptée. — ib. መኑሂ : ኅቡአተ] B መንሂ : ኅቡኅተ : E ኅቡኅተ : መኑሂ. — ib. ታአምር] A, B, C, D, E ተአምር sic; notre correction donne la leçon adoptée. — 2. ክርስቶስ] B እግዚአብሔር : C, E እግዚእ : ኢየሱስ : D እግዚእ : ክርስቶስ. — ib. ዘንጴፈዎ] B ዘንጴፈውዎ sic. — 2-3. ውእቱ] B om. — 3. ያአምር] A, B, C, D, E የአምር sic; notre correction donne la leçon adoptée. — ib. ለእለ : ያተልውዎ] E om. — 4. ኦብእሲቶ] B om. አ. — 6. ሳምራዊት] B, C, D, E om. — ib. ንሕነስ] B om. ስ. — ib. ሕዝብ : ሰማርያ] A እምሰማርያ ; B ር est en surcharge; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 7. እግዚእነ : ክርስቶስ] B, D, E om. እግዚእነ : C ኢየሱስ. — ib. ያሰግዱ] A ወይሰግዱ ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 7-8. በውስተ : ዛቲ : መካን] B በዛቲ : መቅደስ ; C በውስተ : መቅደስ : D በውስተ : ዛቲ : መቅደስ ; E በውስተ : ዛቲ : ቤተ : መቅደስ. — 8. ወአይሁድኒ] B ወአይሁድሳ. — ib. ያትቀነዩ : ወይሰግዱ] E ያቤሎ : ተቀነዩ : ወሰግዱ. — ib. ሎቱ] E om. — 8-9. ምድራዊት] B, C, D, E om. — 9. አማን] A om. ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ኦብእሲቶ : እብለኪ : ኦብእሲቶ. — ib. ትመጽእ] E ያመጽእ.

tu m'as exposé des choses cachées¹. En effet, nous disons : Personne ne connaît les (choses) cachées comme tu les connais toi-même, hormis le Christ, que nous attendons nous-mêmes. En effet, nous disons : Lorsqu'il viendra² lui-même dans le monde, il connaîtra tout et il enseignera ceux qui le suivront. » Le Seigneur Jésus lui dit : « O femme, celui qui parle avec toi est le Christ, que les peuples attendent. »

5

La femme Samaritaine lui dit : « Pour nous, gens de Samarie, nous disons : Lorsque Notre-Seigneur¹ le Christ viendra de la part du Seigneur, on l'adorera en ce lieu. Quant aux Juifs, ils (le) serviront et l'adoreront en la Jérusalem terrestre. » Le Seigneur Jésus lui dit : « Vraiment, ô femme, je te

* fol. 29, v° 16.

1. M. à m. : une chose cachée. — 2. M. à m. : s'en est venu.

ል : አይሰማዱ : ሰብእ : ለእግዚአብሔር : አብዝነቱ : ደብር : ወአብአየሩሳሌም : ምድራዊት : ወባሕቱ : ደሰማዱ : ሎቱ : በአየሩሳሌም : ሰማያዊት : እስመ : እግዚአብሔር : መንፈስ : ውእቱ ።

6

ወሶበ : ሰምዖት : ያእቲ : ብእሲት : ወስማ : ብርዓሲንያ : ነገር : ለእግዚእ : አየሱስ : ሐረት : ሀገረ : ወዜነወት : ለሰብእ : እንዘ : ትብል : ንፁ : ምስሌየ : አርእኝ ሙ : ብእሴ : ዘያአምር : ኅቡአተ : እስመ : ውእቱ : ዜነወኒ : ግብርየ : ዘኢኅብእ : እምሰብእ ።

7

ወወፅአ : ብዙኃን : እምሰብእ : ያእቲ : ሀገር : ወነጸርዎ : ለእግዚእ : አየሱስ : ወሰምፁ : ቃሎ : ወእምኑ : ቡቱ : ወዩሴልዋ : ለያእቲ : ብእሲት : አኮ : በነገረ : ዜእካ :

1. ante አይሰማዱ E add. አመ. — ib. ሰብእ : ለእግዚአብሔር] E ለአብ : እግዚአብሔር. — 2. ሎቱ] B om. — ib. ሰማያዊት] D les lettres finales ዊት sont de seconde main. — 2-3. እስመ : እግዚአብሔር : መንፈስ : ውእቱ] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 4. ያእቲ] B, C, D, E om. — ib. post ብእሲት B, C, D, E add. ላምራዊት. — ib. ወስማ] E ስማ. — ib. ብርዓሲንያ] B ብርዓሩንያ; C, D ብርዓሱን : E ብርዓሴያ. — 5. ሀገረ] B om. — ib. ወዜነወት] B ወነገረት. — 6. ብእሴ] B ብእሴ. — ib. ዘያአምር] A, B, C, D, E ዘያአምር sic; notre correction donne la leçon adoptée. — ib. ግብርየ] E ነገርየ. — ib. ዘኢኅብእ] E ዘኢኅብየ. — 8. እምሰብእ : ያእቲ : ሀገር] A, B, E እምያእቲ : ሀገር; C, D donnent la leçon adoptée.

(le) dis, des jours viendront (ou) les hommes n'adoreront le Seigneur, ni sur ce mont, ni en la Jérusalem terrestre. Mais ils l'adoreront en la Jérusalem céleste. En effet, le Seigneur est Esprit. »

6

Lorsque la femme eut entendu — elle se nommait *Berfsingà* — les paroles¹ du Seigneur Jésus, elle alla à la ville et raconta aux gens, en disant : « Venez avec moi, afin que je vous montre un homme qui connaît les (choses) cachées. En effet, lui-même m'a raconté mes actions², que je cache aux gens. »

7

Beaucoup de gens de la ville sortirent, virent³ le Seigneur Jésus, entendirent sa parole et crurent en lui. Ils dirent à la femme : « Ce n'est pas

1. M. à m. : le discours. — 2. M. a m. : mon action. — 3. M. a m. : regardèrent.

fol. 30.
1° a.

ዘነአምን ፡ ቦቱ ፡ ወ* ባሕቱ ፡ ሶባ ፡ ርአናው ፡ ጠየቅን ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ፈራ
 ቂው ፡ ለዓለም ፡ ወልዱ ፡ ወዋሕዱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ዘአስተርአዮ ፡ ለያዕቆብ ፡
 እንዘ ፡ ያሰምክ ፡ መልዕልተ ፡ ሰዋስው ፡ ወለሙሴ ፡ ነቢይ ፡ በመልዕልተ ፡ ደብ
 ር ፡ ወአስተርአዮ ፡ ዓዲ ፡ ለኖቡከደነጾር ፡ መልዕልተ ፡ ቅጽራ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ አመ ፡
 አግብአ ፡ ውስተ ፡ አዴው ፡ በእንተ ፡ ኃጢአቶሙ ፡ ለሕዝባ ፡ ወኑልቶሙ ፡ ለእለ ፡ አ
 ምኑ ፡ ቦቱ ፡ በደእቲ ፡ ሶለት ፡ ፪፻፱፻፹፯፡ ስምስለ ፡ አንስት ፡

8

ወብዙኃን ፡ እምነውሙ ፡ ተለውዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወውእቱሰ ፡ ኢኃደኅ
 ሙ ፡ ያተልውዎ ፡ ወባሕቱ ፡ ሚጦሙ ፡ ያእትዉ ፡ አብያቲውሙ ፡

1. *ነአምን*] B, E *ዘአመን*; C 'ን est en surcharge. — *ib.* ሶባ ፡ ርአናው] E *ዘርአናው*. — *ib.* ante *ጠየቅን* C, D, E *add. ወ*. — *ib.* ውእቱ] B, C, D, E *om.* — 2. post *ለዓለም* B, C, D, E *add. ውእቱ*. — *ib.* ወልዱ ፡ ወዋሕዱ] B *om.* ወዋሕዱ; C, D *om.* ወ (copulatif); E *om.* — *ib.* ውእቱ] E *om.* — 3. *ወለሙሴ*] B *om.* ሄ; C, D, E *ወለሙሴሂ*. — 3-4. *ደብር*] E *ደመና*. — 4. *ወአስተርአዮ ፡ ዓዲ*] B, C, D, E *ወአዲ ፡ አስተርአዮ*. — *ib.* አመ] B *ከመ*. — 5. *አግብአ*] B, D *አግብአ*. — *ib.* ለሕዝባ] A ለሕዝባ; B, C, D, E *donnent la leçon adoptée*. — *ib.* ወኑልቶሙ] D *ወጥልቶሙ sic*. — 6. *ቦቱ*] B, C, D, E *om.* — *ib.* አደ] B, C, D *አደው*. — *ib.* ስምስለ ፡ አንስት] E *ወአንስት*. — *እምነውሙ ፡ ተለውዎ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ*] A *እለ ፡ ተለውዎ ፡ (D ተለዎ) ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እምነውሙ*; B, C, D, E *donnent la leçon adoptée*. — 7-8. *ኢኃደኅሙ*] E *ኢየኃደኅሙ*. — 8. *ያተልውዎ*] C *ያተልውዎ*. — *ib.* ወባሕቱ ፡ ሚጦሙ] B *ወሚጦሙ ፡ አላ*. — *ib.* ያእትዉ] A, B, C, D *ያእትዉ sic*; E *donne la leçon adoptée*. — *ib.* ante *አብያቲውሙ* B *add. ውስተ*.

fol. 30.
1° a.

par ta propre parole que nous croyons en lui. * Mais lorsque nous l'avons vu, nous avons été certains qu'il est le Christ, le Rédempteur du monde, le Fils et l'Unique du Seigneur. C'est lui qui est apparu à *Jacob*, en s'appuyant au-dessus d'une échelle¹; au prophète *Moïse* aussi, au-dessus de la montagne². Il est apparu, en outre, à *Nabuchodonosor*, au-dessus des remparts de *Jérusalem*, lorsqu'il l'eut livrée dans sa main à cause des péchés³ de son peuple. » Le nombre de ceux qui crurent en lui, ce jour-là, (fut) de 20.500 hommes, accompagnés de (leurs) femmes⁴.

8

Beaucoup d'entre eux suivirent le *Seigneur Jésus*. Quant à lui, il ne leur permit pas de le suivre. Mais il les engagea à retourner à leurs maisons.

1. Gen., xxviii. 13. — 2. Ex., xix. passim. — 3. M. à m. : *du péché*. — 4. M. à m. : *qui étaient avec leurs femmes*.

9

ወዐ : እምኒሆሙ : ዘወጽኢ : ወሐፋ : ምድረ : ፍልስጥኤም : እምሊቃውንቲሆሙ : ለሰማርያ : እንበለ : የአገዘሙ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወሰዘኩ : በሰሙ : ወጸውፅ ምሙ : ለሰብእ : ውስ * ተ : ሃይማኖት ። ወአምኑ : በእደሆሙ : ብዘገኝን : ሰብእ : ዘ ኦልዐ : ኅልቀ : እምአደያመ : ፍልስጥኤም : ወምድረ : ሰማርያ : ወኢየሩሳሌም : ወእምአደያመ : ተኖስ : ወመድያን : ወታደምር ።

* 101 a
11 b

ወስብሐት : ለእግዚአብሔር ።

ወበምሕረቱ : የሐውጾ : ለገብርክ : መርኬምስ : ወለአቡወ : ባሕርይ : ወለአመቱ : አውቃፈ : ደንግል : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

2. ኢየሱስ] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 3. ለሰብእ] E om. — *ib.* ሃይማኖት] E ሃይማኖቶሙ. — *ib.* በእደሆሙ] B, C, D, E በእደሆሙ. — *ib.* ብዘገኝን : ሰብእ] C, D, E ሰብእ : ብዘኅ. — 3-4. በኦልዐ] E በኦልዐሙ. — 4. ኅልቀ] C ኅልቁ *sic*. — 5. ወመድያን] A om.; B ወምድያን; C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ወታደምር] B ወታደምር. — 6. ወስብሐት] A, E om. ወ; B, C, D donnent la leçon adoptée. — 7-8. ወበምሕረቱ : አሜን] A መርኬምስ : ወለአቡወ : ባሕርይ : ወለአመቱ : አውቃፈ : ደንግል est de seconde main; au lieu de ወለአቡወ, il y a ወለወአቡወ *sic*; au lieu de ደንግል, il y a ደንል lequel, d'ailleurs, est suivi des mots explicatifs suivants : ሕወ : ደንግል, *je dis Dengel* (au lieu de ሕወ : ደንግል); B በረከቱ : የገሉ : ምስሉን : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; C በረከተ : ጸጋው : ለእግዚአብሔር : የዐሉ : ምስለ : ገብሩ : ግዘለ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; D በረከተ : ጸጋው : የዐሉ : ምስለ : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. le nom propre ዳዊት est de seconde main; E ወምሕረቱ : የገሉ : ምስለ : ገብሩ : መተ : ጊዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* se groupent ainsi : d'une part, A; d'autre part, B, C, D, E

9

Il y en eut parmi eux — parmi les Anciens de *Samarie* — qui partirent et allèrent à la terre de *Palestine*, sans que le *Seigneur Jésus* (de) leur eût ordonné. Ils prêchèrent son nom et appelèrent les gens à * la foi. Grâce à eux, beaucoup de gens -- d'innombrables (gens) -- crurent, des confins de la *Palestine*, (de) la terre de *Samarie*, (de) *Jérusalem* et des confins de *Tanos*, de *Madyân* et de *Tadmér*.

* 101 a
11 b

Gloire au Seigneur!

Que, dans sa miséricorde, il prenne soin de son serviteur¹ *Markéwos*, de son père *Bähray* et de sa servante *Awqifa-Dengel* pour les siècles des siècles! Amen.

1. M. à m. : *de ton serviteur*.

Ἰῆ : ተአምር ፡ ነገር ፡ ዘከመ ፡ ኃረዮሙ ፡ እግዚእነ ፡ ወአምላክነ ፡ መድኃኒነ ፡ አ
 የሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ለአርዳኢሁ ፡
 በረከተ ፡ ጸጋሁ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ አመቱ ፡ ወሉተ ፡ ዋሕድ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አ
 ሚን ፡

1. Ἰῆ] B Ἰ ፡ E; C om. la cote du présent *miracle*; D Ἰወጁ; E ምዕረፍ ፡ ጁ (sur la manière de coter les *miracles* particulière aux divers mss. voir p. 107, note 1. — 1-2. ተአምር — ለአርዳኢሁ] A ተአምረ au lieu de ተአምር; B ተአምረሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ አየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ መዘመ ፡ ኃረዮሙ ፡ ለአርዳኢሁ; C, D ተአምረሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ወአምላክነ ፡ መድኃኒነ ፡ አየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘከመ ፡ ኃረዮሙ ፡ ለአርዳኢሁ; E ተአምር ፡ ዘገብረ ፡ እግዚእነ ፡ ወአምላክነ ፡ መድኃኒነ ፡ አየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ለአርዳኢሁ. Les titres des *miracles* se groupent ainsi : d'une part, A; d'autre part, B, C, D, E (E om. ዘከመ ፡ ኃረዮሙ). — 3-4. በረከተ ፡ ጸጋሁ — አሜን] A መለተ ፡ ዋሕድ (de seconde main) est en surcharge; un second nom propre መጽሐተ ፡ ድንግል est en sous-charge il y a መጽተ *sic* au lieu de መጽሐተ); B በኃይለ ፡ ረድኤቱ ፡ ይዕቀበነ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለመ ፡ ዓለም ፡ *sic* አሜን; C ግብሉ ፡ መምኒረቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡ ግብሉ ፡ ሥላሴ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን; D ግብሉ ፡ መምኒረቱ ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ንጉሥነ ፡ ዳዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን (le nom propre ዳዊት est de seconde main); E በኃይለ ፡ መስቀሉ ፡ ይገደብ ፡ ለገብሩ ፡ ወቀተ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን. Les *bénédictions* se groupent ainsi : d'une part, A, C, D; d'autre part, B, E.

DIX-SEPTIÈME MIRACLE

VOCATION ET BAPTÊME DE SIMON ET D'ANDRÉ

(CONFESSION ET PRIMAUTÉ DE PIERRE)

I. VOCATION DE SIMON ET D'ANDRÉ. — 1. Sur le bord du lac de Tibériade, à Magdala, Jésus appelle à sa suite Simon et André, fils de Jonas. — 2. Confession de Simon. — 3. Simon voit les ciens ouverts et entend une voix qui glorifie Jésus. — II. BAPTÊME DE SIMON ET D'ANDRÉ. — 4. Jésus conduit au Jourdain Simon et André, afin qu'ils soient baptisés par Jean. — 5. Pendant le baptême les anges les couvrent de leurs ailes. — 6. Après le baptême les pieds de Simon adhèrent au roc; son nom est alors changé par Jésus en celui de Pierre, qui devient chef suprême de l'Église (pouvoir des clefs). — 7. Les ciens et la terre obéiront à la parole de Pierre. — 8. Pierre fera de nombreux miracles.

Dix-septième miracle. Récit (indiquant) comment *Notre-Seigneur, Notre-Dieu et Notre-Sauveur Jésus-Christ* a choisi ses disciples.

Que la bénédiction de sa grâce soit avec sa servante *Walata-Wâhed* pour les siècles des siècles! Amen.

1

ወእንዘ ፡ ሃሐልፍ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በግረ ፡ መግደሎን ፡ ዘይእቲ ፡ ምድረ ፡ ፍ ፡ ልስጥኤም ፡ ርእዮሙ ፡ ህዩ ፡ በሐይቀ ፡ ባሕር ፡ ለስምዖን ፡ ወለእንድርያስ ፡ ደቂቁ ፡ ለ ዮና ፡ እንዘ ፡ ያወግሩ ፡ ማሳ ፡ ወጸውዖ ፡ ለስምዖን ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ስምዖን ፡ ነግ ፡ ኅዜ ዮ ፡ ከመ ፡ እረሲክ ፡ እምደእዜ ፡ ታምግር ፡ ሰብእ ፡ ወአኮ ፡ ማሳ ።

2

ወእንከረ ፡ ስምዖን ፡ ሰበ ፡ ጸውዖ ፡ በስሙ ፡ እግዚእን ፡ ኢየሱስ ፡ እንዘ ፡ ኢየእ ፡ ምድ ፡ ቀዲሙ ። ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኢታንክር ፡ ኦስምዖን ፡ ወልደ ፡ ዮ ፡ ና ፡ በእንቲ ፡ ዘጸዋዕኩ ፡ ስመክ ፡ እንዘ ፡ ኢታኦምረኒ ፡ አንቲ ። እምደእዜሰ ፡ ዘዩግ

1. እግዚእ] E እግዚእን. — ib. በግረ] B om. n. — ib. ዘይእቲ ፡ ምድረ] B ዘምድረ. — 1-2. ፍልስጥ ኤም] B ጥብርያደስ. — 2. ante ጸዮሙ E add. ሠ. — ib. ህዩ] D, E ህዩ. — ib. ደቂቁ] B om. — 3. ስምዖን] B, C, D, E ኦስምዖን. — 4. ante ሠ C add. ሠ. — ib. እረሲክ] B እረሲዬክ. — ib. እምደ እዜ] A እምደእዜ፡ B om.; C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ታምግር] B ታሞግር. 5. ጸውዖ] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ስሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ] B, C, D, E እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ስሙ. — 5-6. ኢየእምረ] A, B, C, D, E ኢየእምረ sic; notre correction donne la leçon adoptée. — 6. ቀዲሙ] A, B, C, D om.; E donne la leçon adoptée. — ib. ኢየሱስ] B om. — 6-7. ወልደ ፡ ዮና] E om. — 7. ዘእንቲ] C om. — ib. ዘጸዋዕኩ] A ዘጸዋዕኩ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ኢታኦምረኒ] A, B, C, D, E ኢታኦምረኒ sic; notre correction donne la leçon adoptée. — ib. ዘዩግ ፡ እምደእዜ ፡ መንከር] A ዘዩግ ፡ እምደእዜ ፡ መንከር; E እምደእዜ ፡ መንከር ፡ ዘዩግ; B, C, D donnent la leçon adoptée.

1

Tandis que le Seigneur-Jésus traversait la ville de *Magdala*, qui fait partie¹ du territoire de la *Palestine*, il vit là, sur le rivage du lac, *Simon* et *André*, fils de *Jonas*, en train de pêcher du poisson. Il appela *Simon*, en disant : « *Simon*, viens vers moi, afin que désormais je te fasse pêcher des hommes et non des poissons. »

2

Simon s'étonna, * lorsque *Notre-Seigneur Jésus* l'appela par son nom, sans * 161, 30 le connaître auparavant. Le *Seigneur Jésus* lui dit : « Ne t'étonne pas, * 162, 30 ô *Simon*, fils de *Jonas*, parce que je (t'ai appelé par) ton nom, sans que

1. M. à m. : *qui est*.

በ. ፡ እምዝንቱ ፡ መንክር ፡ ትሬኢ. ፡ ፡ አእምር ፡ ከመ ፡ አንተ ፡ ትከውን ፡ ኅሩይዮ ፡ ወ
 ሊቀ ፡ ላዕለ ፡ አርዳእዮ ፡ ፡ ወሰገዮ ፡ ሎቱ ፡ ስምዖን ፡ ወይቤሎ ፡ አማን ፡ አንተ ፡ ውእ
 ቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕይው ፡ ፡ አማን ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ረዳኢሁ ፡
 ለአዳም ፡ አቡነ ፡ አማን ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ መድኅኑ ፡ ለዓለም ፡ ፡ ወአውሥኡ ፡ እግዚ
 እ ፡ ኢየሱስ ፡ ወይቤሎ ፡ ብዑፅ ፡ አንተ ፡ ስምዖን ፡ ወልደ ፡ ዮና ፡ እስመ ፡ ኢከውተ ፡
 ለከ ፡ ዘንተ ፡ ምሥጢረ ፡ ዘሥጋ ፡ ወደም ፡ ዘእንበለ ፡ አቡዮ ፡ ዘበሰማዮት ፡ ከውተ ፡ ለከ ፡ ፡

3

ወደአተ ፡ ጊዜ ፡ ነጻረ ፡ ስምዖን ፡ ሰማየ ፡ ወርእየ ፡ አናቅጸ ፡ ሰማዮት ፡ ርኅወ ፡ ወሰ
 ምዓ ፡ ቃለ ፡ እምውስተ ፡ ሰ^፪ማይ ፡ ዘይብል ፡ ስምዕም ፡ ሎቱ ፡ ወተእዘዙ ፡ ለቃሉ ፡ ወ
 ለባሕቲቱ ፡ ስግዱ ፡ ፡ ወወደቀ ፡ ስምዖን ፡ በገጹ ፡ ፡

* fol. 30.
v. b.

1. ትከውን] D om. — ib. ኅሩይዮ] A, E ኅሩዮ; B, C, D donnent la leçon adoptée. — 2. አ
 ማን] B om. — 3. ክርስቶስ] B ኢየሱስ. — 3-4. አማን ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ረዳኢሁ ፡ ለአዳም ፡ አቡነ] B, E
 አማን ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ (E om. ውእቱ) ረዳኢሁ ፡ ለአቡነ ፡ አዳም; C, D om. — 4. አማን ፡ አንተ] E ወ
 አንተ. — ib. ውእቱ] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ወአውሥኡ] C, E om.
 ወ. — 5. ante ብዑፅ B add. ለ. — ib. አንተ] B om. — ib. ወልደ ፡ ዮና] A om.; B, C, D, E don-
 nent la leçon adoptée. — 6. ዘንተ ፡ ምሥጢረ] E om. — ib. አቡዮ] E ዘእንበለአብሔር. — ib. ዘበሰማዮ
 ት ፡ ከውተ ፡ ለከ] E om. — 7. post ሰማየ B add. ርኅወ. — ib. ሰማዮት] B ሰማይ. — 8. እምውስተ ፡
 ሰማይ] A እምውስተ ፡ ሰማይት sic; E እምሰማይ; B, C, D donnent la leçon adoptée. — ib. ስምዕም ፡
 ሎቱ] E les lettres ስም ፡ ሎቱ sont de seconde main. — ib. ለቃሉ] A ዘቃሉ; B, C, D, E donnent
 la leçon adoptée.

tu me connaises toi-même. Désormais tu verras (des miracles) qui seront plus grands que ce prodige. Sache que toi-même tu deviendras mon élu et prince sur mes disciples. » *Simon* l'adora et lui dit : « Vraiment tu es le Christ, le Fils du Seigneur vivant. Vraiment tu es l'Auxiliaire d'Adam, notre père. Vraiment tu es le Sauveur du monde. » Le *Seigneur Jésus* répondit et lui dit : « Tu es bienheureux, *Simon*, fils de *Jonas*, parce que la chair¹ et le sang ne t'ont pas révélé ce mystère. Mais (c'est) mon Père qui est dans les cieux (qui) te l'a révélé. »

3

À ce moment-là, *Simon* regarda le ciel. Il vit les portes des cieux ouvertes et il entendit une voix du ciel qui disait : « Écoutez-le, obéissez à sa parole et adorez-le seul. » *Simon* tomba sur sa face.

* fol. 30.
v. b.

1. M. a. m. : de chair.

4

ሠአንሥእ : እግዚእ : ኢየሱስ : ሠአንዘ : እዲሁ : ሠእደ : እንድርደስ : እኅሁ :
 ሠወሰዶሙ : ራለገ : ዮርዳኖስ ። ሠሶዘ : ዘጽሑ : ያዜሎ : ለስምዖን : አእምር : ኑስም
 ዶን : እስሠ : ኢትክል : ከዊን : ረድእዩ : ሠኢትወርስ : ሠንግሥተ : ሰማያት : ለእመ :
 ኢተጠመቀ : ዘማይ : ሠዘመንፈስ ። ሠዩዜሎ : ስምዖን : ያግበር : እግዚእ : ለገብሩ :
 ዘፈቀደ ። ሠመጠዎሙ : ለዮሐንስ ። ሠአጥመቆሙ : ዮሐንስ : ለስምዖን : ሠለእንድ
 ርደስ : እኅሁ : በራለገ : ዮርዳኖስ : ዘከሠ : ነሎሙ : እስራኤል ።

5

ሠበገዜ : ርድቆሙ : ሠስተ : ማይ : ሠረዲ : ማኅበረ : ሠላእክት : እምሰማይ :
 ሠተቀበልዎሙ : እምጥምቀት : በአክናሬሆሙ ። ሠርእዩ : ስምዖን : ሠእንድርደስ : ስ
 ብሐተ : እግዚአብሔር : ።

* fol. 31
r. 30

1. ሠአንሥእ] A ሠአንሥእ; C ሠአሙሥን; B, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ሠአንዘ] C, E ሠአንዘ. — *ib.* እዲሁ : ሠእደ : እንድርደስ] B እዲሁ : ለእንድርደስ. — 2. አእምር] E አሎምር *sic.* — 3. aute እስሠ B *add.* ሠገሁ. — 3-4. ለእመ : ኢተጠመቀ] B ለእመን : ጥመምቀ : D ሠለእመ : ኢተጠመቀ. — 4. ሠዘመንፈስ] A *om.* ሠ. B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ስምዖን] C አስምዖን. — *ib.* ያግበር] A ያገብር : B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ለገብሩ] C, D, E ሠገብሩ. — 5. ዘፈቀደ] A ሠዘቀደ : B, C, D ሠዘቀደ : E donne la leçon adoptée. — *ib.* ሠአጥመቆሙ : ዮሐንስ] B ces mots sont en surcharge; E *om.* ዮሐንስ. — 6. post ዮርዳኖስ] C, D, E *add.* ቅዱስ. — *ib.* ነሎሙ] B, C, D, E ነሎ. — 7. ሠበገዜ] A, B, C, D *om.* ሠ; E donne la leçon adoptée.

4

Le Seigneur Jesus le fil se lever. Il prit sa main et la main d'André, son frère, et les conduisit au fleuve du Jourdain. Lorsqu'ils furent arrivés, il dit à Simon : « Sache, ô Simon, que tu ne peux pas devenir mon disciple, ni hériter du royaume des cieus, si tu n'as pas été baptisé dans l'eau et dans l'Esprit. » Simon lui dit : « Que le Seigneur fasse à son serviteur ce qu'il voudra ! » Il les donna ¹ à Jean. Jean baptisa Simon et André, son frère, dans fleuve du Jourdain, comme tous les Israélites.

5

Au moment de leur descente dans l'eau, une troupe d'anges descendit du ciel et alla au-devant d'eux des leur baptême, en les couvrant de leurs ailes. Simon et André virent ¹ là la gloire du Seigneur.

* fol. 31
r. 31

1. Sens : présenta, remit, livra.

6

ወአመ : ፀዓቱ : ለስምዖን : እምውስተ : ማየ : ዮርዳኖስ : ተሰቅለ : ታሕተ : ሰኩ
 ና : እገሪሁ : ከኩሉ : ወኮነ : ልጁቀ : ከመ : አሣዕን : ወደቤሎ : እግዚእ : ኢየሱስ :
 አእምር : አስምዖን : እስመ : አንተ : ትሰመዩ : እምደእዜ : ከኩሉ : ወላዕሌክ : አሐ
 ንጸ : ለቤተ : ክርስቲያንየ : ወኢደክሉ : አናቅጸ : ሲኦል : አማስኖታ ። ወለከ : እሁ
 በከ : መራኅተ : ዘመንግሥተ : ሰማያት ። ወዘኃደገ : ኃጢአተ : በዲበ : ምድር : ዩ
 ትኃደግ : ሎቱ : በሰማያት ። ወዘኃደገ : በዲበ : ምድር : ይከውን : ፅውረ : በሰማ
 ያት ። አእምር : አስምዖን : እስመ : ለከ : እሁበከ : ሥልጣነ : በሰማይ : ወበምድር ።
 ወትከውን : ኖላዩ : መርዔትየ : ህዩንቲየ : በአምሳለ : ዘአየ ።

1-2. ወአመ : ፀዓቱ : ለስምዖን — ልጁቀ : ከመ : አሣዕን] C om. — 1. እምውስተ : ማየ] A አማየ; B, D. E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ተሰቅለ] E ut ሰቅለ primitivement, mais deux petits traits horizontaux au-dessus et au-dessous de u indiquent que cette lettre doit être considérée comme biffée. — 1-2. ሰኩና] E om. — 3. ከኩሉ] E ከኩሉ. — 4. ለቤተ : ክርስቲያንየ] A om. የ; B, C, D. E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ወኢደክሉ] B ወኢደክሉዋ; E ወኢደክሉ. — *ib.* አማ ስኖታ] B om. — 5. ዘመንግሥተ] C, D om. — *ib.* post ሰማያት B, C, D, E *add.* ምድር. — *ib.* ወ ህደገ] B, C, D, E om. ወ. — *ib.* ኃጢአተ : በዲበ : ምድር] B ህምድር : ኃጢአተ. — 6. በዲበ : ምድር] C ስምድር. — *ib.* ይከውን] A, B, C, E ይኩን; D donne la leçon adoptée. — 7. አስምዖን] B, C, D, E om. — *ib.* ሥልጣነ : በሰማይ : ወበምድር] A ሥልጣነ : በሰማይ : ወምድር; B መራኅተ : ሥልጣነ : ህምድር : ወበሰማያት; C, D ሥልጣነ : ህምድር : ወበሰማይ; E ህምድር : ወበሰማያት.

6

Lors de la sortie de *Simon* de l'eau du *Jourdain*, le roc s'attacha sous la plante de ses pieds et devint adhérent comme des souliers. Le *Seigneur Jésus* lui dit : « Sache, ô *Simon*, que toi-même désormais tu seras appelé *Pierre*¹. Sur toi je bâtirai mon église, et les portes du Schéol ne pourront pas la détruire. A toi je donnerai les clefs du royaume des cieux. Celui (à) qui tu auras remis les péchés sur la terre, (ses péchés) lui seront remis dans les cieux, et celui que tu auras lié sur la terre sera lié dans les cieux. Sache, ô *Simon*, qu'à toi je te donnerai puissance au ciel et sur la terre et (que) tu deviendras le pasteur de mon troupeau à ma place, (le gouvernant) comme moi².

1. M. à m. : roc. — 2. M. à m. : à ma propre image.

7

ወለቃል ፡ ዘእኒ ፡ ያቶኤዘዙ ፡ ወዘቃል ፡ ዘእኒ ፡ ያራርዩ ፡ ሰማዮት ፡ ወምድር ። ለእ
 መ ፡ አዘገዘ ፡ ለሰማዮ ፡ ያዝንም ፡ ምሕረተ ፡ ላዕል ፡ ሰብእ ፡ ወለእመ ፡ አዘገዘ ፡ ያዝን
 ም ፡ እሳተ ፡ ወተየ ፡ ያዝንም ፡ በከመ ፡ ገበርኩ ፡ ላዕል ፡ ሰዶም ፡ ወገሞራ ። ለእመ ፡ አ
 ዘገዘ ፡ ለምድር ፡ ተሀብ ፡ ተደላ ፡ ለዙተሣላስ ፡ ታብቃል ፡ ፍሬ ፡ ተደላ ። ወለእመ ፡ አ
 አዘገዘ ፡ ትክሥት ፡ እፋሃ ፡ ወተኃሎው ፡ ለዓላውያኒክ ፡ በከመ ፡ ገበርኩ ፡ ለዳኃን ፡
 ወለእቤርን ። ወለእመ ፡ አዘገዘ ፡ ትፍረዩ ፡ ትራሪ ፡ በከመ ፡ አዘገዘ ።

1. ወለቃል] B ወዘቃል. — *ib.* ዘእኒ] C ዘእዩ. — *ib.* ያቶኤዘዙ] A ያቶኤዘዙ; B, C, D donnent la leçon adoptée. — *ib.* ወለቃል ፡ ዘእኒ ፡ ያቶኤዘዙ] E *om.* — 1-2. ante ለእመ B, E *add.* መ.
 2. አዘገዘ] C አዘገዘ. — *ib.* ያዝንም] A ያዘንም; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ምሕረተ] B ገዮመ ፡ ምሕረት. — *ib.* ላዕል ፡ ሰብእ] B ለሰብእ. — *ib.* post አዘገዘ B *add.* ለሰማዮ. —
 3. ወተየ] E *om.* — *ib.* ያዝንም] A *om.*; B ያዘንም; C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ante ለእመ B, E *add.* መ. — 3-4. አዘገዘ ፡ ለምድር] E አበሰ ፡ ወአዘገዘ ፡ ለምድር. — 4. ለዙተሣላስ] A ለዙተሣላስ *sic*; C, D ለዙተሣላስ; E ትዑብ ። ወለተሣላስ *sic*; B donne la leçon adoptée. — *ib.* ታብቃል] A, B, C ታብቃል; D, E donnent la leçon adoptée. — 5. ትክሥት] D ትክሥት. — *ib.* ወተኃሎው] A *om.* መ; B, C, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ወተኃሎው] D ወተኃሎው *sic* primitivement; ጎ a été corrigé en ኃ par le scribe. — *ib.* ለዓላውያኒክ] A ለዓላውያን; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ante በከመ C, D, E *add.* ትዑሳሎው. — *ib.* ለዳኃን] B, C, D, E ለዳኃን. — 6. ወለእቤርን] B, C, D, E ወእቤርን. — *ib.* ወለእመ ፡ አዘገዘ ፡ ትፍረዩ ፡ ትራሪ ፡ በከመ ፡ አዘገዘ ፡ ትራሪ; C, D donnent la leçon adoptée.

7

« À ta propre parole les cieux et la terre obéiront. Sur la propre parole ils produiront (des biens et des maux)¹ : soit que tu ordonnes au ciel de faire pleuvoir la miséricorde sur les hommes, soit que tu lui ordonnes de faire pleuvoir le feu et le soufre, comme j'ai fait sur *Sodome* et *Gomorre*; soit que tu ordonnes à la terre de donner la prospérité à ceux à qui tu seras propice (et) de produire des fruits délicieux²; soit que tu lui ordonnes d'ouvrir sa bouche et de dévorer les rebelles (contre) toi — comme j'ai fait à *Dathan* et à *Abiron*. Si tu lui ordonnes de produire des fruits, elle te(n) produira, comme tu (le) lui auras ordonné.

1. M. à m. : *produiront des fruits.* — 2. M. a m. : *de faire croître des fruits de délices.*

8

ለከ : እዑብከ : ኦስምዖን : ክህነተ : ኦሮን : ወበላዕሌከ : ይሄሉ : መንፈስ : ቅዱስ ።
 ወአንተ : ታጠምቆሙ : ለምእመናን : በስመ : ኦብ : ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ ።
 ወትገብር : ተአምራተ : ወመንክራተ : ዲበ : ምድር : ዘይበዝህ : እምዘገበርኩ :
 አነ ።

አእምር : ኦስምዖን : እሠጠዎሙ : ለእለ : ይጸውዑኒ : ወአከምኖሙ : ለእለ : የአ 5
 ምኑ : ብየ ። ወእክህደሙ : ለእለ : ይክህዱኒ ።

በረከተ : ጸጋሁ : ወኃይለ : ረድኤቱ : ይኅድር : ምስለ : ገብሩ : ወልደ : ዋሕድ :
 ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

1. ante ለከ E *add.* ወ. — *ib.* ኦሮን] A *om.*; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. —
ib. ante መንፈስ B *add.* ምስሌከ. — 2. ወአንተ] A, B *om.*; C, D, E donnent la leçon adoptée. —
 3. ዲበ : ምድር : ዘይበዝህ] B ዓባይተ : ዲበ : ምድር : E በዲበ : ምድር : ዘይበዝህ. — 7-8. በረከተ : ጸጋሁ
 — አሜን] A ወልደ : ዋሕድ est de seconde main (légèrement en sous-charge); B ኦእምእየ :
 ኢየሱስ : በጸጋ : ንፍቶክ : ርድኦ : ለእግብርቱክ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; C ኦእምእየ : ኢየሱስ : ክርስቶስ :
 ግህሱ : ወምሕረቱ : የህሱ : ምስለ : ገብሩ : ግህለ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; D ኦእምእየ : ኢየሱስ :
 ክርስቶስ : ግህልክ : ወምሕረቶክ : የህሱ : ምስለ : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን (le nom propre
 ዳዊት est de seconde main); E ኦእምእየ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : በጸጋ : ረድኤቶክ : ርድኦ : ለገብርክ : መ
 ተ : ገዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* se groupent ainsi : d'une part, A;
 d'autre part, B, C, D, E.

8

« A toi je donnerai¹, ô *Simon*, le sacerdoce d'*Aaron*. Sur toi se trouvera l'Esprit-Saint. Toi-même tu baptiseras les fidèles au nom du Père, du Fils et du Saint-Esprit.

« Tu feras des miracles et des prodiges sur la terre qui seront plus nombreux² que ceux que j'ai faits moi-même.

« Sache, ô *Simon*, (que) j'exaucerai ceux qui m'invoqueront, (que) je confesserai ceux qui me confesseront et(que) je renierai ceux qui me renieront. »

Que la bénédiction de sa grâce et la puissance de son secours demeurent avec son serviteur *Walda-Wähed* pour les siècles des siècles! Amen.

1. M. à m. : à toi je te donnerai. — 2. Ou encore : qui seront plus grands.

^{*} 𐩨𐩢𐩨𐩠𐩨𐩢𐩧𐩪 : ተአምር : በጉበረ : እግቢእን : አደሱስ : ክርስቶስ : በብእስ : ፅውር : ግ

104
105

ጽሙም : ወበዐም : በዐገረ : አደሩሳሌም ።
ወከማው : ይግበር : ትአምርተ : ማይቶቱ : ለአሞቱ : ጉበረ : ሞሕድ : ለኅለሙ : ሃ
ለም : አሚን ።

I

ወእንዘ : የኃልፍ : እግቢእ : አደሱስ : አደሩሳሌም : ዐገረ : እግቢአብሐር : ርእ

5

1. 𐩨𐩢] B 𐩨𐩢 : C 𐩨𐩢 : D 𐩨𐩢𐩨𐩢 : E ምልሩ : አሞ (sur la maniere de coter les miracles particulière aux divers mss. voir p. 107, note 1). 1-2. ተአምር : በጉበረ : በዐገረ : አደሩሳሌም] B ተአምረው : ለእግቢእን : አደሱስ : ክርስቶስ : በብእስ : ፅውር : ግጽሙም : ወበሐም : በዐገረ : አደሩሳሌም : C, D ተአምረው : ለእግቢእን : ወአምላክን : ማይቶቶ፤ አደሱስ : ክርስቶስ ። በጉበረ : በብእስ : ፅውር : ግጽሙም : ወበዐም : በዐገረ : አደሩሳሌም : E ተአምር : በጉበረ : እግቢእን : ወአምላክን : ማይቶቶ፤ አደሱስ : ክርስቶስ : በብእስ : ፅውር : ግጽሙም : ወበሐም : በዐገረ : አደሩሳሌም. Les titres des miracles sont analogues dans A, B, C, D, E. 3-4. ወከማው : ይግበር : አሚን] A ለአሞሐር : sic ሞሕድ ጉበረ : ሞሕድ est de seconde main: notre correction donne la leçon adoptée: B ከማው : ይግበር : ትአምርተ : ማይቶቶ : ለአሞሐር : ለኅለሙ : ሃለም : አሚን ; C ወከማው : ይግበር : ትአምርተ : ማይቶቶ : ኃለ : ጉበሩ : ግባለ : ሥላሴ : ለኅለሙ : ሃለም : አሚን ; D ወከማው : ይግበር : ትአምርተ : ማይቶቶ : ኃለ : ንጉሥን : ዳዊት : ለኅለሙ : ሃለም : አሚን. le nom propre ዳዊት est de seconde main. E ወከማው : ይግበር : ትአምርተ : ማይቶቶ : ለጉበሩ : በብተ : ኃይረጊስ : ለኅለሙ : ሃለም : አሚን. Les bénédictionns se groupent ainsi : d'une part, A, E; d'autre part, B, C, D. -- 5. እግቢእ : አደሱስ] B እግቢእ : አደሱስ : ክርስቶስ. - ib. ርእ] E ርእዮ.

DIX-HUITIEME MIRACLE

GUÉRISON D'UN HOMME AVEUGLE, SOURD ET MUET

- 1. Un homme aveugle, sourd et muet, demande à Jésus, qui traverse Jérusalem, de le guérir. — 2. Jésus déclare à Simon-Pierre que la guérison qu'il va operer doit servir à montrer aux Juifs sa puissance. — 3. D'abord Jesus rend la parole a cet infirme qui confesse aussitôt, devant Simon-Pierre et Andre, la divinite du Christ et demande sa guérison complète. — 4. Ensuite Jésus le fait voir et entendre. — 5. Le miraculé prêche le nom de Jésus et convertit beaucoup de gens.

Dix-huitième miracle que fit Notre-Seigneur Jésus-Christ sur un homme aveugle, sourd et muet, en la ville de Jerusalem.

104
105

Pareillement qu'il accomplisse le signe de sa bienfaisance¹ pour sa servante *Gabra-Wâhed*² pour les siècles des siècles! Amen.

I

Tandis que le *Seigneur Jesus* traversait *Jerusalem*, la ville du Seigneur, il

1. M. à m. : bienfait. — 2. *Gabra-Wâhed* est un nom d'homme: ici ce nom désigne une femme.

የ : ብእሴ : ዘዕውሩ : ተወልደ : እምክርዎ : እሙ : ዕውር : ወበሀም ። ወሶበ : ስምዓ : እንዘ : የኃልፍ : እግዚእ : ኢየሱስ : ጸርኃ : ወከልሀ : በከመ : ከሂሎቱ ።

2

ወደቤሎ : ስምዖን : ለእግዚእነ : ኦእግዚእየ : ብፁዕ : ዘአእመረ : ዘየኃሥሥ : ዝንቱ : ዕውር : ወበሀም : ወደተዌከፍ : ቃሎ ። ወደቤሎ : እግዚእ : ኢየሱስ : ዝንቱ : ዩጸርኅ : ኅቤየ : እንዘ : ያብል : ኦገባሪሆሙ : ለኩሎሙ : ፍጡራን : ወረዳኢሆሙ : አመ : ምንዳቤሆሙ ። ኦዘራጠርከ : አዕይንተ : ወልሳነ : ወአእዛነ : ፍታሕ : አዕይን ትየ : ከመ : እርአይ : ስብሐቲክ : ወእርኅ : አእዛንየ : * ከመ : እስማዕ : ስብሐቲክ : ወፍታሕ : ማዕወረ : ልሳንየ : ከመ : አሀብ : ስብሐተ : ለስምክ : ቅዱስ ። አእምር : ኦስምዖን : ኢገባርክም : ለዝ : ብእሴ : በሀመ : ወዕውረ : ወጽሙመ : በከመ : ትሬእ የ : ዳእሙ : ከመ : እርአየሙ : ለደቂቀ : እስራኤል : ኃይልየ : ቦቱ ።

* 101 31. V. b.

10

1. ዘዕውሩ] E ዘዕውረ. — *ib.* post እሙ. B, C, D, E *add.* ዕውር. — 2. እግዚእ : ኢየሱስ] E እግዚእ ገ. — 3. ለእግዚእነ] B ለእግዚእ : ኢየሱስ. — *ib.* ኦእግዚእየ] C ኦእግዚእየ *sic*; E ኦእግዚእነ. — *ib.* post ዩጸርኖ C *add.* ዘየእምር *sic*. — 3-4. ዝንቱ] C *om.* — 4. ወደቤሎ] C ወደቤሎ *sic*. — *ib.* እግዚእ] D ኦእግዚእ primitivement, mais deux petits traits horizontaux au-dessus et au-dessous de ኦ indiquent que cette lettre doit être considérée comme biffée. — 5. ለኩሎሙ : ፍጡራን] B, C, D, E ለፍጡራን. — 6. አመ] B ዘገ. — *ib.* ወልሳነ] A ወልሳነተ : B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 6-7. ፍታሕ : አዕይንትየ] E ፍታሕ : ልሳንየ : ወአዕይንትየ. — 7. ስብሐቲክ] A ስብሐቲክ : B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ስብሐቲክ] A ስብሐቲክ : B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 9. ወዕውረ] B, E *om.* — *ib.* በከመ] A, B, C, D በከመ : E donne la leçon adoptée. — 9-10. ትሬእየ] E ትሬእየም. — 10. ዳእሙ] E *om.* — *ib.* ኃይልየ] C ያ. est en marge.

vit un homme qui était né aveugle et muet dès le sein de sa mère. Lorsque (celui-ci) entendit passer le Seigneur Jésus, il cria et clama comme il put ¹.

2

Simon dit à Notre-Seigneur : « O mon Seigneur, bienheureux est celui qui sait ce que demande² cet aveugle et muet et agréera sa parole. » Le Seigneur Jésus lui dit : « Cet (homme) crie vers moi, en disant : O Auteur de toutes les créatures et leur Auxilialeur lors de leur tourment, ô toi qui as créé les yeux, la langue³ et les oreilles, ouvre mes yeux, afin que je voie ta gloire; ouvre mes oreilles, afin que j'entende ta gloire; délie le lien de ma langue, afin que je donne gloire à ton nom saint. Sache, ô Simon, (que) je n'ai pas fait cet homme muet, aveugle et sourd, comme tu le vois, (afin de le chatier), mais afin de montrer par lui⁴ ma puissance aux fils d'Israel. »

* 101 31. V. b.

1. M. à m. : selon son pouvoir. — 2. M. à m. : cherche. — 3. M. à m. : les langues. — 4. Sens : à son sujet, à son occasion.

3

መእምዝ ፡ ይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለውእቱ ፡ ፅውር ፡ ፈታሕኩ ፡ ማዕወረ ፡
 ልሳንክ ፡ ተናገር ፡ ወእጠዩቆሙ ፡ ለስምዖን ፡ ወለእንደርያስ ፡ እኅዙ ፡ መኅ ፡ እነ ።
 ወሶቤሃ ፡ ተፈትሐ ፡ ልሳኑ ፡ ወደቤ ፡ አንተ ፡ ውእቱ ፡ ከርስቶስ ፡ እግዚእየ ፡ ወልደ ፡
 እግዚእብሔር ፡ ሕያው ፡ ቀዳማዊ ፡ ዘደሴፈውም ፡ አሕዋብ ፡ ለመድኃኒቶሙ ። አንተ ፡
 ውእቱ ፡ ዘተነበዩ ፡ ነበያት ፡ በእንቲአስ ። አንተ ፡ ውእቱ ፡ ገባሪዙ ፡ ለአዳም ፡ አቡ
 ነ ፡ ወበእንተ ፡ አፍቅሮትክ ፡ ከያነ ፡ ለበስክ ፡ ሥጋ ፡ ሰብእ ፡ ከመ ፡ ትግሃልነ ።

እወልደ ፡ ዳዊት ፡ ከማዑ ፡ ተግሃልኒ ፡ ወጸግወኒ ፡ ብርሃነ ፡ ለአዕድንትየ ፡ ዘከመ ፡
 ፈታሕ * ክ ፡ ልሳንየ ።

4

ወእዘዐ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ከመ ፡ ደቅረብ ፡ ኅቤዑ ፡ ወሶቤ ፡ ቀርቦ ፡ ኅቤዑ ፡ አ

2. ante ተናገር E add. ወ. — ib. post ተናገር (E ወተናገር) E add. ደቱ. — ib. ወእጠዩቆሙ] D. E ወእጠዩቆሙ. — ib. ወለእንደርያስ ፡ እኅዑ] B ወለእኅዑ. — ib. ante መኅ E add. ከመ. — 3. ተፈት ሐ ፡ ልሳኑ] E ተፈትሐ ፡ ማዕወረ ፡ ልሳኑ. — ib. ወደቤ] C ወደቤሎ. — ib. ከርስቶስ ፡ እግዚእየ] B ኢየሱስ ፡ ከርስቶስ. C ኢየሱስ ፡ እግዚእየ. — 4. ለመድኃኒቶሙ] A om. ለ ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 5. ante ገባሪዙ B add. ከርስቶስ. — 6. ትግሃልነ] A ትግሃልኒ ፡ C, D, E ትግሃልነ sic; B donne la leçon adoptée. — 7. እወልደ ፡ ዳዊት ፡ ከማዑ ፡ ተግሃልኒ] A, B, D om. ከማዑ. C om.; E donne la leçon adoptée. — ib. ተግሃልኒ] B, E ተግሃልኒ sic. — ib. ወጸግወኒ] B ወጸግወኒ. — ib. ለአዕድንትየ] A, B om. ለ; C, D, E donnent la leçon adoptée. — 9. ወእዘዐ] A ወእዘዐ. B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. ወሶቤ ፡ ቀርቦ ፡ ኅቤዑ] A om. ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée.

3

Alors le Seigneur Jésus dit à cet aveuglé : « Je délie le lien de ta langue : parle et expose à Simon et à André, son frère, qui je suis. » Aussitôt sa langue se délia et il dit : « Tu es le Christ, mon Seigneur, Fils du Seigneur vivant, éternel, que les peuples attendent pour leur salut. Tu es celui au sujet de qui les prophètes ont prophétisé. Tu es l'Auteur d'Adam, notre père. A cause de ton amour pour nous tu as revêtu la chair des hommes, afin de nous être propice.

« O Fils de David, pareillement sois-moi propice et accorde-moi la lumière pour mes yeux, comme tu as délié ma langue. »

4

Le Seigneur Jésus lui ordonna d'approcher de lui. Lorsque cet aveuglé

1. M. à m. : j'ai délié; traduction par le présent à cause du contexte. — 2. M. à m. : premier, qui ab initio est, ὁ ἀπ' ἀρχῆς. I Jean, ii, 13; cf. Dillmann. *Lev. apth.*, col. 104.

ንበረ : አግቢአ : ኢየሱስ : አዴሁ : ዲበ : አዕድንቲሁ ። ወርእየ : ሶቤሃ ። ወዓዲ : አ
ንበረ : ዲበ : አእባኒሁ : ወሰምዓ : ሶቤሃ ።

5

ወአምአሚሃ : ነነ : ሪእምአለ : ይሰብኩ : በስሙ : ለአግቢአነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ ።
ወበአዴሁ : ለዝንቱ : ብአሲ : አምኑ : ብዙኃን : ሕዝብ : ወሐሩ : ፈለገ : ዮርዳኖስ :
ወተጠምቁ : በአደ : ዮሐንስ : መጥምቅ ።

5

በግህሉ : ወበምሕረቱ : የሐውዳ : ለአመቶስ : የአቢ : ክብረ : ጽዮን : ለዓለመ : ዓ
ለም : አሜን ።

1. አንበረ : አግቢአ : ኢየሱስ : አዴሁ] B ወአንበረ : አዴሁ. — *ib.* ወርእየ] E *om.* ወ. — *ib.* ሶቤሃ] B, C, D, E *om.* — 1-2. ወዓዲ : አንበረ] B ወአንበረ : ዓዲ. — 2. ዲበ : አእባኒሁ] B, D ውስተ : አእባኒሁ : C ውስተ : አእባኒሁ ; E ዲበ : አእባኒሁ. — 3. ለአግቢአነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ] A *om.* ኢየሱስ : ክርስቶስ : B ለአግቢአነ : ኢየሱስ : C ለአግቢአነ : ኢየሱስ : D ለአግቢአነ : ኢየሱስ : አዴሱ : *sic* ክርስቶስ primitivement, mais deux traits horizontaux au-dessus et au-dessous du second ኢየሱስ (ditlogie) indiquent que ce nom propre doit être considéré comme biffé; E donne la leçon adoptée. — 4. ወበአዴሁ] B ወአዴሁ. — *ib.* ሕዝብ] A *om.*; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 6-7. በግህሉ : ወበምሕረቱ — አሜን] A አመቶስ : የአቢ : ክብረ : ጽዮን : ክብረ *sic* est de seconde main les mots ክብረ : ጽዮን : ክብረ sont en sous-charge des mots ምሕረቱ : የሐውዳ; primitivement, au lieu de ለአመቶስ il y avait ለገብሩ, ce qui explique le suffixe masculin du verbe የሐውዳ; notre correction donne la leçon adoptée; B በግህሉ : ምሕረቱ : የሐውዳ ; *sic* ለዓለመ : ዓለም : አሜን; C ግህሉ : ወምሕረቱ : ለአግቢአነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : የሁሉ : ምስለ : ገብሩ : ግህሉ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን; D ግህሉ : ወምሕረቱ : የሁሉ : ምስለ : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን (le nom propre ዳዊት est de seconde main); E በግህሉ : የሐውዳ : ለገብሩ : ወስተ : ጊዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les *bénédictions* se groupent ainsi: d'une part, A, B, E; d'autre part, C, D.

se fut approché de lui, le *Seigneur Jesus* posa sa main sur ses yeux : il vit aussitôt. En outre, il posa (sa main) sur ses oreilles : il entendit aussitôt.

5

Dès lors il devint l'un de ceux qui prêchèrent le nom de *Notre-Seigneur Jesus-Christ*. Grâce à cet homme beaucoup de gens crurent, allèrent au fleuve du *Jourdain* et furent baptisés de la main de *Jean-Baptiste*.

Que, dans sa clémence et dans sa miséricorde, il prenne soin de sa servante! *Ya'abi-kebra-Tseyou* pour les siècles des siècles! Amen.

1. M. à m. : *de ta servante.*

[Ἰωῆ] B Ἰῆ; C, D Ἰῆ; E ὄδωζε; ζε sur la manière de coter les *miracles* particuliere aux divers mss. voir p. 107, note 1. — *ib.* ተአምር : ዘገብረ : እግቢእን : አየሱስ : ክርስቶስ ።
 በረከተ : ጸጋው : የፀሉ : ምስለ : ገብሩ : ፋሲለደስ : ለዓለመ : ዓለም : አሚን ።

|

ወእንዘ : የጌልፍ : እግቢእ : አየሱስ : በዐገረ : ናዶን : ምስለ : አርዳኢው : ስም
 ዖን : ወእንደርደስ : የሉክንስ : ወደዕቆብ : ወርእዩ : በዐዩ : ዓራተ : ዘደገውሩ : ቦቱ :

1. [Ἰωῆ] B Ἰῆ; C, D Ἰῆ; E ὄδωζε; ζε sur la manière de coter les *miracles* particuliere aux divers mss. voir p. 107, note 1. — *ib.* ተአምር : ዘገብረ : እግቢእን : አየሱስ : ክርስቶስ] B ተአምር : ወ : ለእግቢእን : አየሱስ : ክርስቶስ; C, D ተአምር : ለእግቢእን : ወአምላላን : ወወደደንን : አየሱስ : ክርስቶስ; E ተአምር : ዘገብረ : እግቢእን : ወአምላላን : ወወደደንን : አየሱስ : ክርስቶስ. Les titres des *miracles* se groupent ainsi : d'une part, A, E; d'autre part, B, C, D. — 2. በረከተ : ጸጋው : አሚን] B በረከተ : የፀሉ : ምስለ : አሚን; C በረከተ : ጸጋው : የፀሉ : ምስለ : ገብሩ : ምላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሚን; D በረከተ : ጸጋው : የፀሉ : ምስለ : ንጉሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሚን. le nom propre ዳዊት est de seconde main : E በረከተ : ጸጋው : የፀሉ : ምስለ : ገብሩ : ዐብተ : ጊዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለመ : ዓለም : *sic* አሚን. l'expression ለዓለመ : ዓለመ : ዓለም doit être considérée comme une dittologie due à une distraction du scribe, qui a allongé la finale ordinaire ለዓለመ : ዓለም. Les *benedictions* sont analogues dans A, B, C, D, E. — 3. እግቢእ : አየሱስ] B እግቢእ : አየሱስ : ክርስቶስ; C, D, E እግቢእን : አየሱስ : ክርስቶስ. — 4. ante የሉክን B *add.* ወ. — *ib.* ወደዕቆብ] B *om.* *ib.* ዘደገውሩ] B *om.* n.

DIX-NEUVIEME MIRACLE

RÉSURRECTION DU FILS DE LA VEUVE DE NAÏM

YONÂS, FILS DE SÂLÈM ET DE BARS Â

- 1. En traversant Naïm, Jésus rencontre le convoi funèbre de Yonàs, de souche prophétique, fils unique de la veuve Bars â.
- 2. Il ordonne aux porteurs de déposer la civière.
- 3. Il ressuscite Yonàs, qui confesse sa divinité et devient son disciple.
- 4. Il l'envoie prêcher, comme autrefois il a envoyé son ancêtre prophétiser.
- 5. Yonàs annoncera aux Israélites que la prophétie, le sacerdoce et le service divin leur seront enlevés à cause de leur incrédulité en Jésus.

Dix-neuvième miracle que lit Notre-Seigneur Jesus-Christ.

Que la bénédiction de sa grâce soit avec son serviteur *Vasilidas* pour les siècles des siècles! Amen.

|

Tandis que le *Seigneur Jesus* traversait la ville de *Naïm* avec ses disciples *Simon* et *André*, *Jean* et *Jacques*, ils virent là la civière sur laquelle¹ on por-

1. Ou encore : le cercueil dans lequel.

fol. 32,
r^o b.

ግዎተ ፡ ወዝንቱ ፡ ግዎት ፡ ወልዳ ፡ ለአሌቲ ፡ ብእሲት ፡ መበለት ፡ ዘይብልዎ ፡ በር * ስ
 ዓ ፡ ወለተ ፡ ይዋኤል ፡ ወይዋኤል ፡ አቡሃ ፡ እምደቁቀ ፡ ነቢያት ፡ ውእቱ ፡ ወስሙ ፡
 ለወልዳ ፡ ዘሞተ ፡ ዮናስ ፡ ወልደ ፡ ሳሌም ፡ ወልደ ፡ ምልክደል ፡ እኅቡ ፡ ለርሑም ፡ ወ
 ልደ ፡ ሰላትደል ፡ ወልደ ፡ እኅወ ፡ አቡቡ ፡ ለዮናስ ፡ ነቢያ ፡ ወአልባቲ ፡ ለዛቲ ፡ ብእሲ
 ት ፡ ወልደ ፡ ዘእንበሌቡ ፡

5

2

ወሐረ ፡ እዝኢእ ፡ ኢየሱስ ፡ ኅበ ፡ ሕዝብ ፡ እለ ፡ ሀለዉ ፡ ይጸውሩ ፡ ቀበረ ፡ ወይ
 ቤሎሙ ፡ አንብሩ ፡ ዓራተ ፡ እመታክሩቲክሙ ፡ እስመ ፡ ዝንቱ ፡ ግዎት ፡ ዘሀሎ ፡ ዲ
 ቤቡ ፡ እምደቁቀ ፡ ነቢያት ፡ ውእቱ ፡ መሀለዒ ፡ እክሥት ፡ ቦቱ ፡ ኃይልየ ፡ ውስተ ፡
 ዛቲ ፡ ሀገር ፡ ወአንበሩ ፡ ሕዝብ ፡ ዓራተ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡

1. ግዎተ ፡ ወዝንቱ ፡ ግዎት ፡ ወልዳ ፡ ለአሌቲ ፡ ብእሲት] A ግዎተ ፡ ወልደ ፡ ብእሲት ፡ C om. ወልዳ ፡
 B, D, E donnent la leçon adoptée. — 1-2. ሀረብዒ] A ሀርአዒ ፡ B, C, D, E donnent la leçon
 adoptée. — 2. ወይዋኤል] A ወይዋኤል፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. እዝኢእ
 A om. ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. እምደቁቀ] C እምደቁቀ sic. — 2-3. ወስሙ ፡
 ለወልዳ ፡ ዘሞተ] E ወስሙ ፡ ለወልደ ፡ መበለት. — 3. ዮናስ ፡ ወልደ ፡ ሳሌም] E ዮናስ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡
 ሳሌም. — ib. ምልክደል] C መልክደል ፡ D መልክደል. — ib. ለርሑም] B ለርሃም. — 4. ወልደ ፡ እኅወ] A
 om. ወልደ ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 5. ወልደ] A ውሉድ ፡ C, D ወልድ ፡ B, E
 donnent la leçon adoptée. — 6. ወሐረ] D est de seconde main. — ib. እዝኢእ ፡ ኢየሱስ] E እ
 ዝኢእ ፡ ኢየሱስ. — ib. እለ ፡ ሀለዉ] A, D እለ ፡ ሀለው sic ፡ C እዝ ፡ ይብል ፡ እለ ፡ ሀለው sic ፡ B, E
 donnent la leçon adoptée. — 7-8. ዲቤቡ] A ዲቤቡ ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée.
 — 8. ውእቱ] B om. — 9. ውስተ] E ዲቤ.

taut un cadavre¹. Ce cadavre (était celui) du fils d'une femme veuve qu'on
 appelait *Bars'â*, fille de *Yewâ'êl*. *Yewâ'êl*, son père, était (issu) de fils de
 prophètes. Le fils (de la veuve) qui était mort se nommait *Yonâs*, fils de
Sâlêm, fils de *Melkyâl*, frère de *Behoum*, fils de *Salâtjâl*, fils du frère du
 père du prophète *Yonâs*. Cette femme n'avait pas (d'autres) enfants que lui.

2

Le *Seigneur Jesus* alla vers les gens qui portaient la dépouille (mortelle)².
 Il leur dit : « Déposez la civière³ de vos épaules. En effet, le mort qui se
 trouve sur vous est (issu) de fils de prophètes. Il faut que je manifeste sur
 lui⁴ ma puissance en cette ville. » Les gens déposèrent la civière à terre.

1. ግዎት signifie ici τὸ θνησιμῶτον, *morticinum*; cf. Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 203. —
 2. M. à m. : *funus, exsequiæ*; cf. Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 436. — 3. Ou encore, ici
 et plus bas : *le cercueil*. — 4. Sens : à son sujet, à son occasion.

fol. 32,
r^o b.

3

ወቀርበ : እግዚእ : ኢየሱስ : ኅበ : ውእቱ : ምውት : ወደቤሎ : ኦዮናስ : ወልደ : ሳሌም : ንቃሀ : እስመ : ኦብጠልኩ : እምኒክ : ሞተ : ኃጢአት ። ወሶቤሃ : ተንሥኦ : ዝኩ : ምውት : ወነበረ : ዲበ : ዓራቱ : ወ ከሠተ : አፋሁ : ወደቤሎ : እመኒክ : ኅበ ከ : እግዚእየ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ወልደ : እግዚአብሔር : ሕያው : መድኅኑ : ለዓለ ም : ዘአንግእከኒ : እምውታን : ከመ : እስብክ : በስምክ : ሠብተ : አሕዛብ ። ወእም ዝ : ወረደ : እምዲበ : ዓራቱ : ወኢተመደጠ : ሠብተ : ቤቱ : ወተለም : ለእግዚእ : ኢየሱስ : ወነኅ : ሕምስለ : አርዳኢሁ ።

4

ወጸውዖ : እግዚእ : ኢየሱስ : ወደቤሎ : ኦዮናስ : እስመ : አነ : ውእቱ : ዘራነውክ ም : ለአቡክ : ከመ : ይትነበዩ : በእንተ : ምጽአትየ : ሠብተ : ዓለም ። ወአንተሂ : ሐር ር : ይእዜ : ወስብክ : ምጽአትየ : ለሰብእ : ወንግር : ጽድቀ : ትንቢተ : አቡክ : በእን

2. እምኒክ : ሞተ : ኃጢአት] E ሞተ : ዘአንግእከኒ. — 4. እግዚእየ : ኢየሱስ : ክርስቶስ] B om. ኢየሱስ : ክርስቶስ : C እግዚእየ : ኢየሱስ ; D እግዚእየ : ክርስቶስ : E om. ክርስቶስ. — 5. ዘአንግእከኒ] B, C ዘአን ሥኦኒ. — ib. እምውታን] B, D, E ሠታሂ. — ib. በስምክ] B, C በስሙ. — 6. ወኢተመደጠ : ሠብተ : ቤቱ] A om.; B, E ወተመደጠ : ሠብተ : ቤቱ ; C, D donnent la leçon adoptée. — ib. ወተለም] C' ወ ኢተለም primitivement, mais ensuite la négation ኢ a été légèrement grattée. — 8. ወጸው ም] A om. ም ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. post ኢየሱስ B add. ለዮናስ. — 10. ኦዮናስ : እስመ] B om. — 9. ከመ] E om. — ib. ወአንተሂ] C' ወአንሂ.

3

Le *Seigneur Jésus* s'approcha du mort et lui dit : « O *Yonès*, fils de *Silèm*, réveille-toi, car j'ai écarté¹ de toi la mort du péché. » Aussitôt le mort se leva² et s'assit sur sa civière. Il ouvrit sa bouche et dit à *Jésus* : « Je crois³ en toi, mon *Seigneur Jésus-Christ*, Fils du *Seigneur* vivant, Sauveur du monde, (toi) qui m'as ressuscité des morts, afin que je prêche ton nom parmi les peuples. » Puis il descendit de dessus sa civière. Il ne retourna pas à sa maison, (mais) il suivit le *Seigneur Jésus* et devint l'un de ses disciples⁴.

4

Le *Seigneur Jésus* l'appela et lui dit : « O *Yonès*, c'est moi qui ai envoyé ton père, afin qu'il prophétise au sujet de ma venue dans le monde. Toi aussi, va maintenant, prêche ma venue aux hommes et expose la vérité de

1. M. à m. : j'ai rendu vaine; ici le sens est : avertir; cf. Dillmann, *Les acth.*, col. 544. — 2. Ou encore : ressuscité. — 3. M. à m. : un avec ses disciples.

ቲአዩ ። አእምር ፡ እስመ ፡ ትገብር ፡ በስምዩ ፡ ተአምራተ ፡ ወመንክራተ ፡ ዓበዩተ ።
ወብዙኑን ፡ ሕዝብ ፡ ይወርሱ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፡ በስብከትከ ።

5

* fol. 32.
v. b.

ወንግሮሙ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ * አነ ፡ አብጠልኩ ፡ ትንቢተ ፡ እምደቂቀ ፡ እስራኤል ።
ወዓዲ ፡ እነሥእ ፡ እምኔሆሙ ፡ ክህነተ ፡ ወእሁቦሙ ፡ ለእለ ፡ የአምኑ ፡ ብየ ፡ ወ
አበዋል ፡ እምኔሆሙ ፡ ሢመተ ፡ መንግሥት ፡ እስከ ፡ ዳግም ፡ ምጽአትየ ፡ ውስተ ፡ ዓለ
ም ፡ ከመ ፡ እኩንን ፡ ሕያዋን ፡ ወሙታኑ ።

በረከተ ፡ ጸጋው ፡ የሀሉ ፡ ምስለ ፡ ገብሩ ፡ ወልደ ፡ ዋሕድ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አ
ሚን ።

1. አእምር] B om. — *ib.* ትገብር ፡ በስምዩ] E በስምዩ ፡ ትገብር. — 3. ወንግሮሙ] A ወንግሮዎሙ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* አነ] E om. — 4. ወዓዲ] B om. ወ. — *ib.* እነሥእ] B አነሥእ. — *ib.* ክህነተ] B ክህነተ. — 4-5. ወእሁቦሙ] A om. እምኔሆሙ; D om. ወ; B, C, E donnent la leçon adoptée. — 5. ሢመተ ፡ መንግሥት] A ሢመተ ፡ መንግሥትየ; B ሢመተ ፡ ሥጢጦን; C ሲመተ ፡ መንግሥት; E ሢመተ ፡ ክህነት ፡ መንግሥት; D donne la leçon adoptée. — *ib.* እስከ] A እምን; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 7-8. በረከተ ፡ ጸጋው — አሚን] A le nom propre ወልደ ፡ ዋሕድ est de seconde main; B በግሀሉ ፡ ይክድን ፡ ለአግብርቲዎ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን; C በግሀለ ፡ ጽድቁ ፡ ይክድኛ ፡ ለገብሩ ፡ ግሀለ ፡ ሥላሴ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን; D በግሀለ ፡ ጽድቁ ፡ ይክድኛ ፡ ለንጉሥን ፡ ዳዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን (le nom propre ዳዊት est de seconde main); E በግሀለ ፡ ጽድቁ ፡ መኃይለ ፡ ምሕረቱ ፡ ለገብሩ ፡ ህብተ ፡ ጊዮርጊስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን (le subjonctif ይክድኛ a été omis par le scribe). Les *bénédictions* se groupent ainsi : d'une part, A; d'autre part, B, C, D, E.

la prophétie de ton père à mon sujet. Sache que tu feras en mon nom de grands miracles et prodiges. Beaucoup de gens hériteront du royaume des cieux par ta prédication.

5

* fol. 32.
v. b.

« Expose aux hommes que moi-même je supprimerai la prophétie de (chez) les fils d'Israël, (qu'en outre je leur enlèverai le sacerdoce et (le) donnerai à ceux qui croiront en moi, et (que) je leur supprimerai (toute) dignité¹ royale² jusqu'à ma seconde venue dans le monde, afin de juger les vivants et les morts. »

Que la bénédiction de sa grâce soit avec son serviteur Walda-Wähed pour les siècles des siècles! Amen.

1. Sens : fonction, charge, service, dignité. 2. M. à m. : du royaume.

ḫ : ተኣምር : ዘጉብረ : እግዚእ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘከመ : እንሥእ : ምውተ : ወዘከመ : ሰብኤዎ : እንስሳ ።

በረከተ : ጸጋዑ : የፀሉ : ምስለ : አመቱ : መጽሐቱ : ድንግል : ለዓለመ : ዓለም : አሜን ።

1. ፳] B ፻፮: C ፴: D ፻፴፱. E ምዕረዳ: ፳፬፪ sur la manière de coter les miracles particulière aux divers mss. voir p. 107, note 1. — 1-2. ተኣምር : ዘጉብረ — ሰብኤዎ : እንስሳ] B ተኣምረዑ : ለእግዚእ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ምውተ : ዘከመ : እንሥእ : ወከመ : ሰብኤዎ : እንስሳ C, D ተኣምረዑ : ለእግዚእ : ወእምላህ : መሚድነነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ምውተ : ዘከመ : እንሥእ : ወዘከመ : ሰብኤዎ : እንስሳ E ተኣምር : ዘጉብረ : እግዚእ : ወእምላህ : መሚድነነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ : ዘከመ : እንሥእ : መታነ : ወዘከመ : ሰብኤዎ : እንስሳ. Les titres des miracles se groupent ainsi : d'une part, A, E; d'autre part, B, C, D. — 3-5. በረከተ : ጸጋዑ — አሜን] A መጽሐቱ : ድንግል est de seconde main (ድንግል est en surcharge) : B በረከቱ : የፀሉ : ምስለ : አሜን C ግፀሉ : ወምኤረቱ : የፀሉ : ምስለ : ገቡሩ : ግፀሉ : ሥላሴ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን D ግፀሉ : ወምኤረቱ : የፀሉ : ምስለ : ንገሥን : ዳዊት : ለዓለመ : ዓለም : አሜን le nom propre ዳዊት est de seconde main E በረከተ : ጸጋዑ : የፀሉ : ምስለ : ገቡሩ : ዑባተ : ላዮርጊስ : ለዓለመ : ዓለም : አሜን. Les bénédictions se groupent ainsi : d'une part, A, B, E; d'autre part, C, D.

VINGTIÈME MIRACLE

RÉSURRECTION D'UN MORT ET GLORIFICATION DE JESUS

PAR DES BREBIS ET UN BOEUF

1. Venu à Jérusalem pour la fête des Tabernacles, Jésus voit un Israélite qui pleure son frère mort le jour même et implore la venue du Messie. — 2. Il lui déclare qu'il est le Christ. — 3. Il lui propose, comme preuve de sa divinité, de ressusciter son frère. — 4. Comme Jésus et l'Israélite arrivent à la maison mortuaire, des brebis se mettent à glorifier Jésus. — 5. Un bœuf, qui allait être égorgé, demande à Jésus de lui conserver la vie. — 6. Jésus sauve le bœuf. — 7. Il affranchit les brebis de la servitude. — 8. Il ressuscite le mort. — 9. Étonnés de ces trois miracles, les Juifs et les Samaritains se demandent si Jésus n'est pas le Christ. — 10. Ils inclinent à croire qu'il est le Fils du Seigneur vivant. — 11. Intrigués par ces miracles, les scribes, les prêtres et les pharisiens cherchent à voir Jésus. — 12. Lorsque, pour apprécier son pouvoir de thaumaturge, ils lui demandent son origine, Jésus leur répond qu'il fait des miracles par la puissance de son Père céleste. — 13. Comme ils veulent le lapider, il leur déclare qu'il enverra ses apôtres auprès des Gentils, qui deviendront son peuple à la place du peuple des Juifs.

Vingtième miracle que lit le Seigneur Jesus-Christ, ou il est raconté comment il a ressuscité un mort et comment des animaux l'ont glorifié.

Que la bénédiction de sa grace soit avec sa servante *Matschéa-Dengel* pour les siècles des siècles! Amen.

1

* fol. 33, r. 30.

ወሶበ : ማርገ : እግዚእ : ኢየሱስ : ኢየሩሳሌም : ለበዓለ : መጸለት : ነጻረ : ብእሴ : እንዘ : ይበከ. : ወያስቆቁ : በእንተ : እኅዑ : ዘሞተ : በይእቲ : ዕለት : ። ወምስለ : ብካ * ዮ : ኮነ : ያስተበቀሶ : ኅበ : እግዚአብሔር : ወይብል : ፈኑ : እግዚአ : ዘትሬን ም : ኅበነ : በእንተ : መድኃኒትነ : ከመ : ኢንመት : በእንተ : ኃጢአትነ : ። ወለዝንቱ ሂ : እኅዮ : እስራኤል : ዘሞተ : በኃጢአቱ : ተማሃሎ : ኦአምላክ : እስራኤል ።

2

ወይቤሎ : እግዚእ : ኢየሱስ : ተአምንዑ : በዘይመጽእ : ። ወይቤሎ : አይዑዳዊ : እስመ : ዘንሴሬ : ምጽአቶ : ለመድኃኒትነ : ውእቱ : ክርስቶስ : አምላክ : እስራኤል : ወመደኅኖሙ : ለእመ : መጽእ : አአምን : ቦቱ : ወይቤሎ : እግዚእ : ኢየሱስ : አ

1. እግዚእ : ኢየሱስ] E እግዚእነ : ኢየሱስ : ክርስቶስ. — *ib.* ኢየሩሳሌም] B, E *om.* — *ib.* ለበዓለ] E ለበዓለ. — *ib.* ante ነጻረ A, E *add.* ወ; B, C, D donnent la leçon adoptée. — 2. ይበከ : ወያስቆቁ] B, C, D, E ያስቆቁ : ወይቤሎ. — *ib.* ዕለት] E ሌሊት. — 3. ኮነ : ያስተበቀሶ] A ኮነ : ያስተበቀሶ *sic*; C *om.* ኮነ; B, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* ኅበ] B dittologie. — *ib.* ወይብል] B እንዘ : ይብል. — *ib.* post ፈኑ E *add.* ለተ. — 3-4. ዘትሬንም] B ዘትሬንም. — 4. ከመ : ኢንመት : በእንተ : ኃጢአትነ] A ከመ : ይመት : በእንተነነ; B, C, D ከመ : ኢንመት : በኃጢአትነ; E donne la leçon adoptée. — 4-5. ወለዝንቱ] B *om.* ሂ. — 5. ኦአምላክ] A, B *om.* ኦ; C, D, E donnent la leçon adoptée. — 7. ዘንሴሬ] B *om.* — *ib.* ለመድኃኒትነ] B, C ለመድኃኒነ. — *ib.* ክርስቶስ] E *om.* — 8. ወመደኅኖሙ : ለእመ : መጽእ] A ወመድኃኒቶሙ : ለእመ : መጽእ; B ወመደኃኒቶሙ : ለእስ : መጽእ : ኅበዑ; C ወመደኅኖ : *sic* ለእመ : መጽእ le scribe a omis d'écrire la syllabe finale *om.* du pronom suffixe; il faut lire *ወመደኅኖሙ* au lieu de *ወመደኅኖ*; D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* እግዚእ : ኢየሱስ] E እግዚእነ : ኢየሱስ. — *ib.* እን : ውእቱ : ክርስቶስ] B *om.* ክርስቶስ; C, D እን : ውእቱ : መደኅን ። እን : ውእቱ : ክርስቶስ.

4

* fol. 34, r. 30.

Lorsque le Seigneur Jésus monta à Jérusalem pour la fête des Tabernacles, il aperçut¹ un homme en train de pleurer et de se lamenter au sujet de son frère qui était mort le jour même. Avec ses pleurs il suppliait le Seigneur et disait : « Envoie, ô Seigneur, celui que tu enverras vers nous à cause de notre salut, afin que nous ne mourions pas à cause de nos péchés. A mon frère aussi, cet Israélite qui est mort dans son péché, sois propice², ô Dieu d'Israël. »

2

Le Seigneur Jésus lui dit : « Crois-tu en celui qui vient³ (vers toi)? » Le Juif lui dit : « Celui dont nous attendons la venue pour notre salut c'est le Christ, le Dieu et le Sauveur d'Israël. S'il est venu, je crois en

1. M. à m. : *regarda*. — 2. M. à m. : *sois-lui propice*. — 3. M. à m. : *en celui qui viendra*.

ነ : ውሕቱ : ክርስቶስ : ፈራቂው : ለዓለም : እነ : ውሕቱ : ወልደ : እንል : እመሕዳ
 ው : ዘርእሃኒ : ዳንኤል : ነቢይ : በደመና : ሰማይ ። እነ : ውሕቱ : ወልደ : ለብሉይ :
 መዋዕል : ዘእግባእክዋ : ለኢየሩሳሌም : ውስተ : እደው : ለኅዙክደነገር : ጸላኢ ።

3

ወእምከ : ያቤሎ : እግቢእ : ኢየሱስ : ለውሕቱ : ብእሲ : ለእመ : እንግእክዎ :
 እነ : ለእኅክ : ተእምንኑ : ከመ : እነ : ውሕቱ : ክርስቶስ : መድኅነ : ዓለም ። ወያቤ
 ሎ : ውሕቱ : ብእሲ : እመንኩ : ብ ክ : እግቢእ : ከመ : እንተ : ውሕቱ : ክርስቶ
 ስ : ፈራቂው : ለእዳም : ወለዘርእ : ወያቤሎ : እግቢእ : ኢየሱስ : ኦብእሲ : ነግ : ን
 ሐር : ቤተክ ።

4

ወሶበ : ሖሩ : ወበጽሐ : ቤቶ : ለውሕቱ : ብእሲ : ወዕኢ : እምቤቱ : ብዙኃን :

1. ante እን A add. ው B. C. D. E donnent la leçon adoptée. — 2. ዘርእሃኒ] U ዘርእሃኒ. —
 ib. ነቢይ] B, E om. — ib. ወልደ] C ወልዳ sic; E om. — 3. ዘእግባእክዋ] B ዘእግባእክዎ. — ib. እ
 ደው : ለኅዙክደነገር] B እይ : ኅዙክደነገር. — 5. እነ : ለእኅክ] U om. እነ : E እኅክ : እነ. — ib. ተእምንኑ]
 E ተእምንኑ. — ib. ውሕቱ] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — ib. መድኅነ : ዓለም]
 A, B, C, D መድኅነ : E donne la leçon adoptée. — 6. ብእሲ] E om. — ib. ብክ] B, C, D, E
 om. — 6-7. ክርስቶስ] B om. — 7. ፈራቂው] E ፈራቂው. — 9. ወሶበ : ሖሩ] B ወሶራ. — ib. ወበጽሐ]
 B om. — ib. ለውሕቱ : ብእሲ] B om. — ib. post እምቤቱ A add. ለውሕቱ : ብእሲ. B, C, D, E
 donnent la leçon adoptée.

lui. » Le Seigneur Jésus lui dit : « Je suis le Christ, le Rédempteur du monde; je suis le Fils de l'homme, (moi) que le prophète *Daniel* a vu sur les nuées¹ du ciel; je suis le Fils de l'Ancien des jours, (moi) qui ai livré *Jerusalem* dans la main de *Nabuchodonosor*, son ennemi. »

3

Puis le Seigneur Jésus dit à cet homme : « Si je ressuscite moi-même ton frère, croiras-tu que je suis le Christ, le Sauveur du monde? » Cet homme lui dit : « Je crois, ô Seigneur, que tu es le Christ, le Rédempteur d'*Adam* et de sa descendance. » Le Seigneur Jésus lui dit : « O homme, viens, allons à ta maison. »

4

Lorsqu'ils arrivèrent² et parvinrent à la maison de cet homme, beaucoup

1. ጸመና, au singulier, a souvent le sens collectif. — 2. M. à m. : *je crois en toi, Seigneur, que tu es.* — 3. M. à m. : *s'en allèrent.*

አባግዕ፡ ከመ፡ ያርአዮ፡ ፤ ወሶበ፡ ርእይዎ፡ ለእግዚአ፡ ኢየሱስ፡ እንዘ፡ ይመጽእ፡ ተናገሩ፡ በልሳነ፡ እንለ፡ እመሕያው፡ ወይቤሉ፡ ሐዊሳ፡ ለምጽአትከ፡ አወልደ፡ እግ ዘኢብሔር፡ ወወልደ፡ ዳዊት፡ በሥጋ፡ ፤

5

ወዓዲ፡ ተቀበሎ፡ ላዐም፡ ዘይፈቅድ፡ እግዚአ፡ ዮጥብሔ፡ ወአመ፡ ርእዮ፡ ለእግ ዘእ፡ ኢየሱስ፡ ጸርሐ፡ ውእቱሂ፡ በዓቢይ፡ ቃል፡ ወይቤ፡ ተማሃለኒ፡ አወልደ፡ ዳዊት፡ ነዘኢይረክቦ፡ ሕሊና፡ ወኢይበጽሔ፡ ልቡና፡ ተማሃለኒ፡ ወአድኅነኒ፡ ፤

6

ወይቤሉ፡ እግዚአ፡ ኢየሱስ፡ ደኃን፡ ወኩን፡ እንስሳ፡ ዘኢይጠባሕ፡ ለዝሉፉ፡ ፤

1. ለእግዚአ፡ ኢየሱስ] E ለእግዚአ፡ ኢየሱስ. — 4. ዘይፈቅድ] A ዘይፈቅድ sic; B ዘፈቅድ; C, D, E donnent la leçon adoptée. — *ib.* እግዚአ፡ ዮጥብሔ] C እግዚአ፡ ዮጥብሔ; E ዮጥብሔ፡ እግዚአ. — 4-5. ለእግዚአ] A om. ለ; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 5. ወይቤ] B om. — 5-6. ተማሃለኒ፡ አወልደ፡ ዳዊት] B አወልደ፡ ዳዊት፡ ተማሃለኒ sic; C, D አወልደ፡ ዳዊት፡ ተማሃለኒ; E ወልደ፡ ዳዊት፡ ተማሃለኒ sic. — 6. ነዘኢይረክቦ፡ ሕሊና፡ ወኢይበጽሔ፡ ልቡና] E ነዘኢይረክቦ፡ ልቡና፡ ወኢይበጽሔ፡ ሕሊና. — *ib.* ተማሃለኒ] C, E ተማሃለኒ sic. — 7. ኢየሱስ] B om.

de brebis ¹ sortaient de sa maison pour (aller) paître. Lorsqu'elles virent le *Seigneur Jésus* qui venait ², elles parlèrent la langue humaine ³ et dirent : « Bravo ⁴ à ta venue, ô Fils du Seigneur, mais ⁵ Fils de *David* par la chair! »

5

En outre, un bœuf, que son maître voulait égorger ⁶, alla au-devant de (*Jésus*). Lorsqu'il vit le *Seigneur Jésus*, il cria lui aussi à haute voix et dit : « Sois-moi propice, ô Fils de *David*. O (dois) que l'intelligence ne trouve ⁷ pas et (que) la raison ⁸ n'atteint pas, sois-moi propice et sauve-moi. »

6

Le *Seigneur Jésus* lui dit : « Sois sauvé et sois ⁹ un animal qui ne sera

1. Ou encore : *moutons*. — 2. M. à m. : *en train de venir*. — 3. M. à m. : *la langue des fils de l'homme*. — 4. ሐዊሳ sert à exprimer l'étonnement et la joie; m. à m. : *o commotionem animi*; cf. Dillmann, *Lea. aeth.*, col. 116. — 5. M. à m. : *et*. — 6. Ou encore : *immoler*. — 7. ጸበታ signifie ici : *atteindre par l'intelligence, comprendre*. — 8. Ou encore : *l'intelligence*. — 9. M. à m. : *deviens*.

ከመ : ትኩረት : ሰማዕተ : ላዕለ : ዛቲ : ትውልድ : እኩት : መገዛዳት ። ወሐረ : መ
እቱ : ላዕም : ውስተ : ገዳም : ወእምአሚሃ : ኢርእዮ : እግዚአ ።

7

መካዕበ : ያቤሎሙ : እግዚአ : ኢየሱስ : ለእልክቱ : አዓገዕ : ወአንትንሂ : አዓገ
ዕ : በእንተ : ዘኩንክን : ስምዓ : ለስብሐትዮ : አግዛዝኩክን : እምተቀንዮ ። እምደእዘ
ሰ : ኢደክል : መኑሂ : ያቅንዮክን : እስከ : ዳግም : ምጽአትዮ ። አንትንሰ : ብዘኒ :
ውተብዘኒ : መምልዓ : ገዳመ : ዘርእክን : ከመ : ትኩረት : ስምዓ : ላዕለ : ዛቲ : ትው
ልድ : እኩት ።

8

መሶአ : እግዚአ : ኢየሱስ : ቡቶ : ለውእቱ : ብእሲ : ዘኮነ : ያዘከ : በእንተ : እ
ኑሁ ። ወስሙ : በግልሰማን ። ወሶዘ : ርእዮ : እግዚአ : ኢየሱስ : ለእኑሁ : ዘግዮተ :

1. ትኩረት] B ትኩረ. — *ib.* መገዛዳት] A መገዳዳት; B, C, D, E donnent la leçon adoptée.
— 2. እግዚአ] B እግዚአ. — 3. አዓገዕ] B, C, D አዓገዕት; E አዓገዳት. — 4. ስምዓ] E ስምዖ. — 5. ያቅ
ንዮክን] C ያቅንዮን *sic*; D ያቅንዮን. — *ib.* ante አንትንሰ B *add.* ወ. — 6. መምልዓ] B ወደመልዓ;
C, D, E ወደምልዓ. — *ib.* ዘርእክን] B, C, D, E ዘርእክን. — *ib.* ትኩረት] E *om.* ኒ. — *ib.* ዛቲ] A *om.*;
B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 9. በግልሰማን] B በግልሰማን *in* est en surcharge;
E በግሰማን.

jamais égoûgé, afin que tu deviennes pour moi un témoin contre cette géné-
ration méchante et perverse. » Le bouf s'en alla dans la plaine et des lors
son maître ne le vit plus.

7

De plus, le Seigneur Jesus dit¹ aux brebis² : « Vous aussi, brebis, parce
que vous avez été³ les témoins de ma gloire, je vous affranchis de la servi-
tude. Désormais personne ne pourra vous asservir jusqu'à ma seconde venue.
Quant à vous, croissez⁴, multipliez-vous⁵ et remplissez la plaine de votre
descendance, afin que vous deveniez pour moi des témoins contre cette
génération méchante. »

8

Le Seigneur Jesus entra dans la maison de l'homme qui pleurait au
sujet de son frère. Il se nommait *Baylesmân*. Lorsque le Seigneur Jesus vit

1. M. à m. : *a ces brebis-la*. — 2. M. à m. : *vous êtes devenues*. — 3. M. à m. :
devenez nombreuses. — 4. ተዓዳገ, m. 3 signifie : *se invicem multiplicare*; cf. Dillmann,
Lev. aeth., col. 533.

ደቤሎ ፡ እስራኤል ፡ ተንሥእ ፡ እሞትከ ። ወተንሥእ ፡ ሶቤሃ ፡ ፍጡኑ ፡ ከመ ፡ ዘይነቅ
 ሀ ፡ ብእሲ ፡ እምንዋሙ ፡ ወቆመ ፡ በእገሪሁ ፡ ወሰገዶ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወደቤሎ ፡
 አንተ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕይው ፡ ቀዳማዊ ። ወውእቱስ ፡
 ተለዎ ፡ ወኢተራልጠ ፡ እምኔሁ ።

9

ወነጌሮሙ ፡ አይሁድ ፡ ወሰምራውያን ፡ ኅበ ፡ እሉ ፡ ትተአምራት ፡ ዘገብሮሙ ፡ እ
 ግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በእሑቲ ፡ ዕለት ፡ አብዝኑ ፡ አንክሮ ፡ ወደቤሎ ፡ በበደናጊህሙ ፡ በ
 ኑ ፡ ዝነቱ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘደሴፈ. * ውዎ ፡ አሕዛብ ። እ
 ስመ ፡ ትእዛዙ ፡ ለዓለም ፡ ያረሎ ፡ ወደሰምዕዎ ፡ አሕዛብ ፡ በከመ ፡ ተነበዩ ፡ ያዕቆብ ፡

* fol. 33.
v. b.

1. እስራኤል] B ሳኤል sic. — 2. ብእሲ] E om. — ib. እምንዋሙ] A. C. D እምንዋም; B. E donnent la leçon adoptée. — ib. ወቆመ] C ወቆጠ sic primitivement, mais le n a été corrigé en መ par le scribe. — ib. ወሰገዶ] B. C. D ወስገዶ; E ወስገዶ ፡ ሎቲ. — ib. ወደቤሎ] E ወይዜ. — 3. ውእቱ] B om. — ib. ክርስቶስ] A om.; B. C. D. E donnent la leçon adoptée. — ib. ሕይው] B. E om. — ib. ወውእቱስ] B. C om. ወ; E om. ስ. — 4. እምኔሁ] A om.; B. C. D. E donnent la leçon adoptée. — 6. ኢየሱስ] B om. — ib. ዕለት] C. D. E ጊዜ. — ib. በበደናጊህሙ] A በበደናቲ ሙ sic; C በበደናጊህሙ sic; B. D. E donnent la leçon adoptée. — 7. ወልደ ፡ እግዚአብሔር] B ወልደ ፡ ለእግዚአብሔር. — 8. ተንበዩ] B ተንበዩ. — ib. ያዕቆብ ፡ አሕጊ ፡ ወዳንኤል] B ያዕቆብ ፡ አሕጊ ፡ ለ ዳንኤል; E ያዕቆብ ፡ ወዳንኤል ፡ አሕጊ.

son frère qui était mort, il lui dit : « Israélite, ressuscite ¹ de ta mort. » Il se leva aussitôt, aussi rapidement que quelqu'un qui se réveille de son sommeil, se tint debout sur ses pieds, adora le Seigneur Jésus et lui dit : « Tu es le Christ, le Fils du Seigneur vivant (et) éternel ². » Quant à lui, il le suivit et ne se sépara pas de lui.

9

Les Juifs et les Samaritains ayant considéré ³ les trois miracles ⁴ que le Seigneur Jésus avait faits le même jour ⁵ furent étonnés davantage ⁶ et dirent entre eux : « Celui-ci est-il le Christ, le Fils du Seigneur que les peuples ⁷ attendent? En effet, il est ⁸ le Maître du monde et les peuples l'écoutent,

* fol. 33.
v. b.

1. Ou encore : lève-toi. — 2. M. à m. : premier, qui ab initio est, ὁ ἀπὸ ἀρχῆς, I Jean. II, 13; cf. Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 564. — 3. M. à m. : ayant regardé, ayant examiné. — 4. M. à m. : ces trois miracles-ci. — 5. M. à m. : en un jour. — 6. M. à m. : accrurent leur étonnement. — 7. Ici et plus bas, l'imparfait ያረሎ est employé pour ajouter à l'idée d'être celle d'existence. — 8. M. à m. : potestas, imperium; cf. Dillmann, *Lex. aeth.*, col. 793.

አቡነ ፡ ወዳንኤል ፡ ወኢሳይያስ ፡ እንዘ ፡ ያብሉ ፡ ከመ ፡ ለዓለም ፡ ይሂሉ ፡ መንግሥ
ቱ ፡ ዘአልቦ ፡ ማህለቅት ፡ እስመ ፡ አልቦቱ ፡ ጥንት ፡ ወእምቅድመ ፡ ኦሞላን ፡ ዐልው ፡
ውእቱ ።

10

ወዐ ፡ እምኒዎመ ፡ ዘይቤ ፡ እመሰ ፡ መዑርይ ፡ ውእቱ ፡ ዝብእሰ ፡ ወጥቦረ ፡ ዘን
ቱ ፡ በሥራዩ ፡ ዘለወ ፡ ያብጥል ፡ ሥራዩ ፡ በከመ ፡ በጠለ ፡ ሥራዮመ ፡ ለኢያኒስ ፡ ወ
ኢያንቤሬስ ፡ ቅድሚው ፡ ለመሰ ፡ ነቢይ ፡ ወኢጸንዓ ።

ወዐእምኒዎመ ፡ ዘይቤ ፡ ኢንትካዐይ ፡ በዝንቱ ፡ እስመ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡
ሕያው ፡ ውእቱ ፡ ዘተነቦዩ ፡ በእንቲአው ፡ ነቢያት ። ወሶበ ፡ ኢኮነ ፡ ዝንቱ ፡ ወልደ ፡ እ
ግዚአብሔር ፡ ሕያው ፡ እምኢክባለ ፡ ያንሥእ ፡ መታነ ። ወእምኢተአዘዙ ፡ ለቃሉ ፡

1. ወኢሳይያስ] B om. ወ E ወኢሳይያስ ፡ ነቢይ. — ib. ይሂሉ] E ይኒዐር. — 2. አልቦቱ] A አልቦ
B, C, D. E donnent la leçon adoptée. — ib. ወእምቅድመ] B om. ወ. — 4. እመሰ] B እመ. —
ib. መዑርይ ፡ ውእቱ ፡ ዝብእሰ.] B, C, D. E ብእሰ ፡ መዑርይ ፡ ውእቱ. — 4-5. ዘንቱ] E om. — 5. በሥራ
ዩ] B. E በሥራይ. — ib. ሥራዩ] A, B ሥራይ; E በሥራይ; C, D donnent la leçon adoptée. —
ib. ሥራዮመ.] E በሥራይ ፡ ሥራዮመ. — 5-6. ወኢያንቤሬስ] B ወልእንቤሬስ; C, D. E ወኢያንቤሬስ.
6. ወኢጸንዓ] B ወአጸንዓ sic; C ወዩጸንዓ. — 7. ኢንትካዐይ] A ኢቅካዐይ; B, C, D. E ኢንትካዐይ sic;
notre correction donne la leçon adoptée. — 8. ሕያው.] E om. — ib. ውእቱ ፡ ዘተነቦይ] A አል
ተነቦይ; B ውእቱ ፡ ጥንቱ ፡ ዘተነቦይ; C, D om. ውእቱ; E donne la leçon adoptée. — ib. በእንቲአው ፡
ነቢያት] B, C. E ነቢያት ፡ በእንቲአው. — ib. post ወሶበ B adf. ሰ. — 9. ሕያው] B, C, D. E om.
— ib. እምኢክባለ] B, C እመ ፡ ኢክባለ. — ib. ወእምኢተአዘዙ] A ወእመሰ ፡ ኢተአዘዙ; C, D ወእመ ፡
ኢተአዘዙ; B, E donnent la leçon adoptée. — ib. ለቃሉ] D ሎቱ ፡ ለቃሉ.

comme ont prophétisé *Jacob*, notre pere, *Daniel* et *Isaie*, en disant qu'éternel-
lement sa royauté¹ sera sans fin, car il n'a pas eu de commencement et avant
les temps il était existant. »

10

Certains d'entre eux dirent : « Si cet homme est un sorcier et fait ceci par
la sorcellerie², sa sorcellerie³ devra être détruite⁴ comme la sorcellerie de
Iyânès et (de) *Iyânbérés* a été détruite, sans se montrer forte⁵, devant le pro-
phète *Moïse*. »

D'autres d'entre eux dirent : « Ne contestons pas que celui-ci est⁶ le
Fils du Seigneur vivant au sujet de qui les prophètes ont prophétisé. Si celui-
ci n'était pas le Fils du Seigneur vivant, il ne pourrait pas ressusciter les

1. Ou encore : son royaume. — 2. M. à m. : par sa sorcellerie. — 3. M. à m. : la
sorcellerie. — 4. M. à m. : être supprimée. — 5. M. à m. : et n'a pas été forte. —
6. M. à m. : ne contestons pas sur ceci : que celui-ci est.

* fol. 34.
1° a.

እንስሳ ፡ እንዘ ፡ ያነብቡ ፡ በልሳነ ፡ እንል ፡ እመሕያው ፡ ወእምኢያጽምፁ ፡ ነገሮ ፡ ወ
አልቦ ፡ ዘተሰምዓ ፡ እምቅድመዝ ፡ ዘይነብብ ፡ እንስሳ ፡ በልሳነ ፡ እንል ፡ እመሕያው ፡ ዘ
እንበለ ፡ አድግ * ተ ፡ በለዓም ፡ ዘወጽእ ፡ ያርግሞሙ ፡ ለደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ እስመ ፡
አድግቱ ፡ ተናገረቶ ፡ በዝንቱ ፡ ነገር ፡ ወዘይመስሎ ፡ ወተካሐዱ ፡ እሉ ፡ ሰብእ ፡ በእ
ንተ ፡ ክርስቶስ ፡

5

11

ወቦ ፡ እምኔዞሙ ፡ ዘዓርገ ፡ ውስተ ፡ አያሩሳሌም ፡ ነገርዎሙ ፡ ለጸሐፍት ፡ ወለካ
ዐናት ፡ ወለረሪሳውያን ፡ ተአምራቲሁ ፡ ለእግዚእን ፡ ዘርእዮ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ እስራኤል
፡ ዘአንሥእ ፡ እሙታን ፡ ወእሙንቱሂ ፡ እንክሩ ፡ ወባሕቱ ፡ አአምኑ ፡ ቦቱ ፡ ወእዘ

1. እንዘ] B, C, D, E om. — *ib.* ይነብቡ] B, C, D, E ይነብቡ. — *ib.* ወእምኢያጽምፁ] A ወእመ ፡
ኢያጽምፁ ፡ B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 1-2. ወአልቦ] A, E om. ወ ፡ B, C, D don-
nent la leçon adoptée. — 2. እምቅድመዝ] A, B, C, E እምቅድም ፡ D donne la leçon adoptée.
— *ib.* ዘይነብብ ፡ እንስሳ] B, C, D እንስሳ ፡ ዘይነብብ ፡ E እንስሳ ፡ ዘተናገረ. — *ib.* በልሳነ] E በያለ. — 3. አ
ድግተ ፡ በለዓም] E አድግቱ ፡ ለበለዓም. — *ib.* ዘወጽእ] E ህፃ ፡ ወዕእ. — 4. ተናገረቶ ፡ በዝንቱ ፡ ነገር ፡
ወዘይመስሎ] C ተናገረቶ ፡ በዝንቱ ፡ ነገር ፡ እስመ ፡ ይመስሎ ፡ E ዘተናገረቶ ፡ ወዘይመስሎ ፡ ለዝንቱ ፡ ነገር. —
ib. ወተካሐዱ] A, B, C, D, E ወተካሐዱ *sic* ; notre correction donne la leçon adoptée. —
5. ክርስቶስ] C, E ኢየሱስ. — 6. ውስተ] C, D, E om. — *ib.* ነገርዎሙ] A, C, D, E ወነገሮሙ ፡ B
donne la leçon adoptée. — 7. ለእግዚእን] B ለእግዚእ ፡ C, D, E ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ. — *ib.* ቤተ] B
om. — 8. ዘአንሥእ] B ዘአንሥእ. — *ib.* ወእሙንቱሂ] A om. ሂ ፡ E ወእሙንቱሂ ፡ B, C, D donnent
la leçon adoptée.

morts, et les animaux n'obéiraient pas à sa parole, en parlant la langue hu-
maine¹, et n'écouterait pas ses paroles. Il n'a pas été entendu (dire) aupara-
vant qu' des animaux aient parlé la langue humaine, hormis l'ânesse
de *Balaâm*, qui était parti maudire² les fils d'*Israel*. En effet, son ânesse
lui adressa des paroles³ (de plainte) et (d'autres) semblables. » Ces hommes
discutèrent au sujet du Christ.

* fol. 34.
1° a.

11

Certains d'entre eux qui montaient⁴ à *Jerusalem* racontèrent aux scribes,
aux prêtres et aux pharisiens les miracles de Notre-Seigneur, qu'ils avaient
vu dans la maison de l'Israélite qu'il avait ressuscité des morts. Eux aussi
furent étonnés. Cependant ils ne crurent pas en lui. Ils ordonnèrent aux

1. M. à m. : la langue des fils de l'homme. — 2. M. à m. : qui était sorti, afin de
maudire. — 3. M. à m. : ces paroles. — 4. M. à m. : qui montèrent.

ዝዎሎ ፡ ለሌዝቡበ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ እምነመ ፡ ረከብክዎም ፡ ዘኢየሩሳሌም ፡ ኢዩድዑ ፡ ነ ፡ ዜኖው ።

12

ወእምዝ ፡ ቦእ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ውስተ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወሶበ ፡ ሰምዑ ፡ ከወኖ ፡ ት ፡ ከመ ፡ ሀሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ምስለ ፡ ኦርዳኢዑ ፡ ውስተ ፡ ዜተ ፡ መቅደስ ።
5 ተጋብኡ ፡ ኅቡረ ፡ መወገኡ ፡ ኅዜው ፡ ወዩዬልም ፡ ኦሊቅ ፡ ኅር ፡ እስመ ፡ ናእምር ፡ ከመ ፡ እምነበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ተፈኖክ ፡ ወኢዩክል ፡ መኑሂ ፡ ከመ ፡ ይግበር ፡ ዘን ተ ፡ ተአምረ ፡ ዘእንተ ፡ ትገብር ።
7 ንግረን ፡ ዩእዜ ፡ በመባሕተ ፡ መኑ ፡ ትገብር ፡ ወመ ኑ ፡ አቡክ ፡ ወመኑ ፡ ዩእቲ ፡ እምነ ፡ ወእምአዩ ፡ ነገድ ፡ አን ተ ። እመሰ ፡ እምነገድ ፡ ትንቢት ፡ እንተ ፡ ዩደልወክ ፡ ትግበር ፡ ተአምራተ ።
10 ወዩዬሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ እስመ ፡ መንክራት ፡ እንተ ፡ ትሬእዩ ፡ ዘእገብር ፡ እን ፡ በምልጣን ፡ አቡዩ ፡ ዘበሰግ ዩት ፡ እገብር ።

* 101 5
1. D.

1. ለሌዝቡበ] B ለሌዝቡበ. — 3. ቦእ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ] B ቦእ ፡ ንበ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ. — 3-4. ውስተ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወሶበ ፡ ሰምዑ ፡ ከወኖት ፡ ከመ ፡ ሀሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ] A om.; B, C, D, E donnent la leçon adoptée. — 4. መቅደስ] C መቅደሱ. — 5. ተጋብኡ ፡ ኅቡረ] B om. ኅቡረ; C ሁንዞእ ፡ ኅቡረ. — ib. post ኅቡረ E add. ወጽሙረ. — ib. ኦሊቅ] E ኦሊቅን. — ib. ናእምር] A, B, C, D, E ናእምር sic; notre correction donne la leçon adoptée. — 6. ተፈኖክ] B መጻእክ. — 7. ንግረን ፡ ዩእዜ ፡ በመባሕተ ፡ መኑ ፡ ትገብር ፡ ወ] A, E om.; B ንግረን ፡ በመባሕተ ፡ መኑ ፡ ትገብር; C, D donnent la leçon adoptée. — 9. እንተ post ትንቢት] B እንተ. — 10. መንክራት ፡ እንተ ፡ ትሬእዩ ፡ ዘእገብር ፡ እን] A መንክራተ ፡ ትሬእዩ ፡ ዘእገብር ፡ እን; C መንክራት ፡ ዘእገብር ፡ እንተ ፡ ትሬእዩ ፡ እን; E መንክራት ፡ ዘትሬእዩ ፡ ዘእገብር ፡ እን; B, D donnent la leçon adoptée. — 10-11. ዘበሰግዩት] E om.

gens, en disant : « Dès que vous l'aurez trouvé à *Jerusalem*, indiquez-nous son histoire. »

12

Mors le *Seigneur Jésus* entra dans *Jérusalem*. Lorsque les prêtres apprirent que le *Seigneur Jésus* se trouvait, avec ses disciples, dans le temple, ils se réunirent ensemble et vinrent vers lui. Ils lui dirent : « O Maître bon, nous savons que tu es envoyé ¹ de la part du Seigneur et que personne ne peut faire les miracles que tu fais toi-même. Expose-nous maintenant par la permission de qui tu (les) fais et (dis-nous) qui est ton père, qui est ta mère et de quelle souche ² tu es. En effet, si ³ tu es de souche prophétique ⁴, il t'appartient de faire des miracles. » Le *Seigneur Jésus* leur dit : « Les prodiges que vous me voyez faire moi-même ⁵, je les fais par la puissance de mon Père qui est dans les cieux. »

* 101 5
1. D.

1. M. à m. : tu as été envoyé. — 2. M. à m. : mais si. — 3. M. à m. : de la souche de la prophétie. — 4. M. à m. : que vous voyez que je fais moi-même.

ወሰበ ፡ ሰምዑ ፡ አይሁድ ፡ ቃሎ ፡ ነሥኡ ፡ አዕባነ ፡ ከመ ፡ ይውግርዎ ፡ ወይቤሎ
ሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ በአይ ፡ ግብር ፡ ወበአይ ፡ መንክር ፡ ዘገበርኩ ፡ ትዌግሩኒ ።

ወእምዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ አማኅበረ ፡ አይሁድ ፡ አእምሩ ፡ ከመ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ተስ
ፋሆሙ ፡ ለአሕዛብ ። ወይእዜሰ ፡ እፌኑ ፡ ሐዋርያትዮ ፡ ኅበ ፡ አሕዛብ ፡ ነኪራን ፡ ይጸ
ውዕምሙ ፡ ውስተ ፡ ሃይማኖትዮ ፡ ወእሙንቱሰ ፡ ይትዌከፍዎ ፡ ለነገርዮ ፡ ወይሱብሐ
ኒ ፡ ምስለ ፡ አቡዮ ፡ ወምስለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ። ወይከውኑኒ ፡ ሕ
ዝበ ፡ ህዩንቲኸሙ ።

ስብሐት ፡ ለእግዚአብሔር ።

ወበምሕረቱ ፡ ይዕቀቦ ፡ ለገብሩ ፡ ወልደ ፡ ዋሕድ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን ።

1. ይውግርዎ] C de seconde main (la lettre ግ est en marge. — 2. በአይ ፡ ግብር ፡ ወበአይ ፡ መ
ንክር ፡ ዘገበርኩ] A በአይ ፡ ግብር ፡ ወመንክር; B በአይ ፡ ግብር ፡ እምነም; E om. ዘገበርኩ; C, D don-
nent la leçon adoptée. — 3. ውእቱ] E om. — 4. ሐዋርያትዮ] D ሐዋርያተ. — 5. ውስተ] E ኅበ.
— ib. ወእሙንቱሰ] B, E om. ስ; C, D ወእሙንቱሂ. — ib. ይትዌከፍዎ] A, B, C ይትዌከፍዎሙ; D ይት
ወከፍዎሙ; E donne la leçon adoptée. — ib. ለነገርዮ] A, B, C, D om.; E donne la leçon adop-
tée. — 6. post ምስለ ፡ አቡዮ dans E se trouve un espace blanc d'une demi-ligne; il semble
que le copiste ait gratté un mot. — 6-7. ወይከውኑኒ ፡ ሕዝበ] E ወይከውኑ ፡ ሕዝባዮ. — 8. ante
ስብሐት B add. ወ. — 9. ወበምሕረቱ — አሚን] A ወልደ ፡ ዋሕድ; est de seconde main (la lettre
ደ est en surcharge); B ምሕረቱ ፡ የሃሉ ፡ ምስለን ፡ አሚን; C ወምሕረቱ ፡ የሃሉ ፡ ምስለ ፡ ንባሩ ፡ ግሀሊ ፣
ሥላሴ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን; D ወምሕረቱ ፡ የሃሉ ፡ ምስለ ፡ ንጉሥን ፡ ዳዊት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን; le
nom propre ዳዊት est de seconde main); E ግሀሉ ፡ ወምሕረቱ ፡ የሃሉ ፡ ምስለ ፡ ንባሩ ፡ ሀብተ
ጊዮርጊስ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሚን. Les *bénédictions* se groupent ainsi: d'une part, A; d'autre
part, B, C, D, E.

Lorsque les Juifs eurent entendu sa parole, ils prirent des pierres, afin de le lapider. Le *Seigneur Jésus* leur dit : « Pour quelle œuvre et pour quel prodige que j'ai faits me lapiderez-vous? »

Puis il leur dit : « O société des Juifs, sachez que je suis l'espérance des peuples. Mais maintenant j'envoierai mes apôtres vers les peuples étrangers, afin qu'ils les appellent à ma foi. Quant à eux, ils recevront mes paroles et ils me glorifieront avec mon Père et avec l'Esprit-Saint pour les siècles des siècles. Ils deviendront mon peuple à votre place ». »

Gloire au Seigneur!

Que, dans sa miséricorde, il garde son serviteur *Waldu-Wilhed* pour les siècles des siècles! Amen.

L. M. à m. : ils deviendront pour moi un peuple à la place de vous.

TABLE ANALYTIQUE DES MATIÈRES

	Page
AVERTISSEMENT.	103-106
ONZIÈME MIRACLE.	107-111
LE VOL D'UNE GENISSE.	
1. Une génisse ayant été volée, Jésus est choisi comme juge à la fois par le propriétaire et par le voleur. — 2. Il ordonne à la génisse de parler, laquelle déclare qu'elle appartient au vieillard Kémémour, fils de Nàzer, et qu'elle a été volée à Césarée. — 3. Il pardonne au voleur qui se repent. — 4. Le voleur demande à Jésus de devenir son disciple.	
DOUZIÈME MIRACLE.	111-115
JOSEPH ET LE LION.	
1. Joseph, en allant avec Jésus de Tibériade à Jérusalem, est épouvané, sur la route de Galilée, par la vue d'un lion en embuscade. — 2. Jésus le rassure. — 3. Arrivé auprès du lion, il lui ordonne de parler : le lion confesse la divinité de Jésus. — 4. Jésus déclare à Joseph émerveillé de ce prodige qu'il verra de plus grands miracles que celui-ci. — 5. Il le fait monter au sommet du Thabor et lui montre sa puissance.	
TREIZIÈME MIRACLE.	116-121
LE CHAMP INONDE.	
1. Un habitant de Naplouse ruiné par l'inondation de son champ vient demander secours à Jésus qui se trouvait alors sur la route de Nazareth. — 2. Jésus l'accompagne, dessèche le champ, fait lever la semence et mûrir les épis immédiatement. — 3. Il fait constater le miracle. — 4. Les témoins de la scène ainsi que les habitants de Naplouse croient en la divinité de Jésus. — 5. Le propriétaire du champ devient disciple de Jésus et convertit beaucoup de Samaritains et de Juifs.	
QUATORZIÈME MIRACLE.	121-136
L'IMAGE DE LA VISION D'ÉZÉCHIEL.	
1. Les Juifs vantent à Jésus la grandeur et la beauté du temple de Jérusalem. — 2. Comme ils le traitent de fou, parce qu'il a des lars pouvoir rebâtir le temple en trois jours, Jésus propose un miracle comme	

preuve de sa divinité. — 3. Il choisit l'image de la vision d'Ézéchiel. — 4. Il donnera la vie aux quatre animaux (face d'homme, face de lion, face de bœuf, face d'aigle, *Ézéch.*, 1, 10) représentés sur l'image. — 5. Il enjoint à ces animaux d'aller aux tombeaux d'Abraham, d'Isaac, de Jacob, des Pères et de faire venir au temple ces saints personnages. — 6. Perturbation des éléments : effroi général. — 7. Les Juifs voient les animaux partir en hâte aux tombeaux des Pères. — 8. Ils reconnaissent, à leurs signes caractéristiques, Abraham, Isaac, Jacob et Moïse. — 9. Discours d'Abraham. — 10. Discours de Moïse. — 11. Transfiguration de Jésus. — 12. Jésus demande aux Juifs, témoins de cette scène, si maintenant ils vont nier sa divinité. — 13. Les Pères demeurent trois jours à Jérusalem, où il prêchent le nom de Jésus: les Juifs les traitent de sorciers et les lapident. — 14. Jésus réprimande les Juifs qui le lapident aussi. — 15. Jésus ordonne aux Pères de retourner à leurs tombeaux. — 16. Il enjoint aux animaux de redevenir figures de l'image.

QUINZIÈME MIRACLE 136-140

LA FEMME ADULTÈRE.

1. Les Juifs amènent à Jésus, afin qu'il la juge, une femme surprise en adultère. — 2. Jésus écrit à terre les péchés communs à tous les Juifs; il demande ensuite qu'on conduise la pécheresse au lieu du supplice, afin qu'elle soit lapidée en sa présence. — 3. Il écrit à terre les péchés individuels de chacun des Juifs qui sont présents; voyant ceci, les Juifs partent tous. — 4. Il pardonne à la femme adultère. — 5. Celle-ci raconte son histoire et convertit beaucoup de gens.

SEIZIÈME MIRACLE 140-148

LA SAMARITAINE (BERFSINYÂ).

I. DIALOGUE ENTRE JÉSUS ET LA SAMARITAINE. — 1. Au sujet de l'eau du puits de Jacob et de l'eau de la grâce. — 2. Au sujet des cinq maris de la Samaritaine nommément désignés par Jésus. — 3. Au sujet de ses père et mère également nommés par Jésus. — 4. Au sujet du Christ attendu (Jésus déclare qu'il est le Christ). — 5. Au sujet de la véritable adoration de Dieu. — II. LA SAMARITAINE VA CHERCHER LES HABITANTS DE NAPLOUSE. — 6. Elle annonce à ses compatriotes qu'elle a vu le Christ. — 7. Beaucoup d'entre eux 20.500 croient en Jésus, non sur la parole de la Samaritaine, mais surtout d'après ce qu'ils ont vu et entendu. — 8. Jésus congédie ceux des Samaritains qui veulent le suivre. — 9. Quelques Anciens de Samarie cependant prêchent le nom de Jésus, de leur propre initiative.

DIX-SEPTIÈME MIRACLE 148-155

VOCATION ET BAPTÈME DE SIMON ET D'ANDRÉ (CONFESSION ET PRIMAUTE DE PIERRE).

I. VOCATION DE SIMON ET D'ANDRÉ. — 1. Sur le bord du lac de Tibériade.

à Magdala, Jésus appelle à sa suite Simon et André, fils de Jonès.
 2. Confession de Simon. — 3. Simon voit les cieux ouverts et entend une voix qui glorifie Jésus. — II. EXERCICE DE SIMON ET D'ANDRÉ. —
 4. Jésus conduit au Jourdain Simon et André, afin qu'ils soient baptisés par Jean. — 5. Pendant le baptême, les anges les couvrent de leurs ailes. — 6. Après le baptême, les pieds de Simon adhèrent au roc; son nom est alors changé par Jésus en celui de Pierre, qui devient chef suprême de l'Église (pouvoir des clefs). — 7. Les cieux et la terre obéissent à la parole de Pierre. — 8. Pierre fera de nombreux miracles.

DIX-HUITIÈME MIRACLE 156-159

GUÉRISON D'UN HOMME AVEUGLE, SOURD ET MUET.

1. Un homme aveugle, sourd et muet demande à Jésus, qui traverse Jérusalem, de le guérir. — 2. Jésus déclare à Simon-Pierre que la guérison qu'il va opérer doit servir à montrer aux Juifs sa puissance. — 3. D'abord Jésus rend la parole à cet infirme qui confesse aussitôt, devant Simon-Pierre et André, la divinité du Christ et demande sa guérison complète. — 4. Ensuite Jésus le fait voir et entendre. — 5. Le miraculé prêche le nom de Jésus et convertit beaucoup de gens.

DIX-NEUVIÈME MIRACLE 159-163

RÉSURRECTION DU FILS DE LA VEUVE DE NAÏM (YONÂS, FILS DE SÂLÈM ET DE BARTEË).

1. En traversant Naïm, Jésus rencontre le convoi funèbre de Yonàs, de souche prophétique, fils unique de la veuve Bar-te-ë. — 2. Il ordonne aux porteurs de déposer la civière. — 3. Il ressuscite Yonàs qui confesse sa divinité et devient son disciple. — 4. Il l'envoie prêcher, comme autrefois il a envoyé son ancêtre prophétiser. — 5. Yonàs annoncera aux Israélites que la prophétie, le sacerdoce et le service divin leur seront enlevés à cause de leur incrédulité en Jésus.

VINGTIÈME MIRACLE 163-172

RÉSURRECTION D'UN MORT ET GLORIFICATION DE JÉSUS PAR DES BREBIS ET UN BOEUF.

1. Venu à Jérusalem pour la fête des Tabernacles, Jésus voit un Israélite qui pleure son frère mort le jour même et implore la venue du Messie. — 2. Il lui déclare qu'il est le Christ. — 3. Il lui propose, comme preuve de sa divinité, de ressusciter son frère. — 4. Comme Jésus et l'Israélite arrivent à la maison mortuaire, des brebis se mettent à glorifier Jésus. — 5. Un boeuf, qui allait être égorgé,

demande à Jésus de lui conserver la vie. — 6. Jésus sauve le bœuf. — 7. Il affranchit les brebis de la servitude. — 8. Il ressuscite le mort. — 9. Étonnés de ces trois miracles, les Juifs et les Samaritains se demandent si Jésus n'est pas le Christ. — 10. Ils inclinent à croire qu'il est le Fils du Seigneur vivant. — 11. Intrigués par ces miracles, les scribes, les prêtres et les pharisiens cherchent à voir Jésus. — 12. Lorsque, pour apprécier son pouvoir de thaumaturge, ils lui demandent son origine, Jésus leur répond qu'il fait des miracles par la puissance de son Père céleste. — 13. Comme ils veulent le lapider, il leur déclare qu'il enverra ses apôtres auprès des Gentils, qui deviendront son peuple à la place du peuple des Juifs.

INDEX TO THE LETTERS OF SEVERUS AND APPENDIX

P. XII, FASC. 2 AND P. XIV, FASC. 1

- Acacius, bp. of Berrhoea, 125.
 Alexander of Alexandria, Codicils of, 46-57, 454-454.
 Alexandria, 51, 146; Church of, 151.
 Alexandrines, 146.
 Amantius, chamberlain, 153.
 Ammonius, presb. of Alexandria, 122, 123, 297, 298.
 Anmomonus, scholastic of Bostra, 324-326.
 Anastasia, deaconess, 245-288.
 Anastasia, St. Church of, at Constantinople, 322.
 Anastasius, bp. of Jerusalem, 136.
 — emperor, 149, 461.
 Anatolius, deacon, 22.
 Anbar, 45.
 Andrew, presbyter, 167.
 Anthimus, St., Church of, at Constantinople, 73.
 Anthropomorphists, 87, 88.
 Antichrist, 278.
 Antioch, 104, 151, 351, 416; Synod of, 149.
 Antony, hermit, 156.
 ἀποκατάστασις, 370.
 Apollinaris, bp. of Laodicea, 95; Proverbs of, 189.
 Arcadius, emperor, 322.
 Archelaus, reader, 340-349.
 Ariminum, Synod of, 134, 139.
 Armenia, 146.
 Asterius, bp. of Nyssa, 141, 147.
 — prefect of Constantinople, 149.
 Athanasius, bp. of Alexandria, 123, 258; cited, 19, 25, 128, 156, 343, 350.
 Barnabas, Apostle, Tomb of, in Cyprus, 436.
 Basil, bp. of Caesarea, 123, 252, 258; cited *Adv. Eun.*, 22; *De Sp. Sancto*, 446; (*Epistulae*), 36, 129; *Homiliae*, 348, 360; (*Regulae*), 374; unidentified, 35, 446.
 Bassus, Monastery of, 133.
 Beronician, presb. and archimandrite, 16, 168.
 Byzantines, 161.
 Caesarea in Palestine, Church of, 144.
 Caesaria, *hypatissa*, 157-166, 174, 364-429, 454-460.
 Cappadocia, 145, 146.
 Chalcedon, Synod of, 36, 93, 95, 104, 120, 122, 128, 133, 147-150, 152, 162, 461.
 Chalcedonians, 118.
 Charisius, monk, 120, 121.
 Conon, silentiary, 294.
 Constantine, bp. of Laodicea, 326-338.
 Constantinople, 119, 132, 134, 322, 456; Synod of, 369, 428, 430, 381, 119, 120; 448, 93, 95, 97, 119, 120.
 Cyprus, 456.
 Cyril, bp. of Alexandria, 65, 125, 136, 140, 141, 144; cited *Ad Theod. Imp.*, 350; *Adv. Diodorum*, 5, 19, 144; *Adv. Julianum*, 70, 445; *Adv. Nest.*, 53, 60, 62; *Adv. Theodoretum*, 41, 68; *Commentaria*, 314, 332, 383, 437; *De recta fide*, 7, 72, 73; *All Capitula*, 17; (*Epistulae*), 17, 20, 56-58, 65, 142, 144, 294; *Scholia*, 8, 17, 69; *Thesaurus*, 184; unidentified, 13, 38, 39, 101, 305.
 Cyrillians, 62.
 Didymus of Alexandria, 440.
 Dionysius, bn. of Alexandria, 418.
 Dioscorus I, bp. of Alexandria, 92, 94.
 — II, 143, 145, 151-153.
 Diphysites, 105.
 Dorotheus, bp. of Marcianopolis, cited, 64.
 — count, 288, 289.
 East diocese, 107, 135.
 Easterns, 312.
 Egypt, 126, 132.
 Egyptians, 160, 161.

- Eleusinius, bp. of Sasima, 29-35, 147.
 Eleutheropolis, 255.
 Elisha, presb. and archimandrite, 97-106.
 Emesenes, 50-76.
 Encyclical (of Basiliscus), 136, 139.
 Entrechius, bp. of Anazarba, 35, 36.
 Ephesus, 344: Synod of (431), 135: (449),
     92, 94-97.
 Epiphanius, bp. of Tyre, 153, 154.
     — Isaurian bishop, 351.
ἐπίσκοπος, 441.
 Eugenia, deaconess and archimandritess,
     443, 444.
 Eupraxius, chamberlain, 176-245.
 Eusebius, bp. of Caesarea, 96, 141: cited,
     344, 363, 438, 440, 441.
 Eutyches, archimandrite of Constantinople,
     92-96, 118.
 Farmenothri, Egyptian month, 343.
 Flavian, bp. of Antioch, 125.
     — bp. of Constantinople, 93, 97.
 Gades, 151.
 Gaza, 412.
 Georgia, patrician, 291.
 Gregory (of Nazianzus), bp. of Constan-
 tinople, 123, 128: cited (*Epistulae*), 7,
     18, 20, 54, 66, 129: (*Orationes*), 13, 25,
     48, 80, 81, 306-308, 319, 353, 380, 388,
     393, 416: (unidentified), 33-35, 401, 127.
     — bp. of Nyssa, cited, 252, 256,
         335, 356.
     — pseudo-bishop, 105.
 Hadrian, emperor, 309.
Henotikon, 148, 152.
 Heracliana, deaconess and archimandri-
 tess, 450.
 Hiba, bp. of Edessa, 93.
 Hippocrates, scholastic of Alexandria, 144-
     151.
 Hirtha d Nu'man, 45.
 Ignatius, bishop of Antioch, cited, 267,
     268, 452, 453.
 Innocent (brother of Anastasia), 271.
 Irenaeus, bp. of Lyons, 363.
 Isaac, scholastic, 119, 120.
     — Monastery of, 308-310.
 Isaiah, Egyptian monk, 122.
     — pseudo-bishop, 272.
 Isaurians, 124, 130, 132.
 Isidore, count, 41, 42, 173, 349, 350.
 Jerusalem, 309; Men of (Jebusites), 44.
 John, archimandrite of monastery of Ha-
 nanya, 167, 168.
     — (Chrysostom), bp. of Constantinople,
     258: cited *Adv. Judaeos*, 309, 310:
     (*De latrone et cruce*), 368: (*Hom. dicta*
     praes. imp.), 322, 323: (*in Gen.*), 352:
     (*Psalmos*), 33: (*Matth.*), 312, 319, 355,
     381, 406, 407, 416, 439-441: (*Joh.*), 301,
     341, 414: (*Rom.*), 81, 294: (*I Cor.*), 269,
     348: (*Heb.*), 81, 322.
     — evangelist. Tomb of, at Ephesus,
     344: Supposed error in text of
     Gospel of, 440-442.
     — grammarian of Caesarea. Work of
     Sev. against, 100-104.
     — presb. of Antioch, 97, 98, 106.
     — presb. and archimandrite (i), 42-44,
     76-87, 132, 452-454.
     — presb. and archimandrite (ii), 42-44,
     76-87, 452-454.
     — presb., archim., and stylite, 44-46.
     — Roman (soldier), 46-50.
     — scholastic of Bostra, 298-301, 302-
     308 (?).
     — scholastic of Seythopolis, 92.
 Jonathan, presb., archim., and stylite,
     44-46.
 Judaea, 278, 279.
 Julian, bp. of Halicarnassus, 117, 118,
     461 ? : Work of Sev. against, 117,
     118.
     — emperor, cited, 209 (? : Work of
     Cyril against, cited, 70, 415.
 Justinian, emperor, 464.
 Lampsacus, Synod of, 134.
 Leo I, emperor, 162.
     — pope, Tome of, 8, 10, 93, 104, 120,
     149, 150, 152.
 Leontarius, Caesar (Leo II, emperor?), 162.
 Leontius, presbyter, 318-320.
 Luke, evangelist. Supposed interpolation in
     Gospel of, 415-416.
 Macedonius, bishop of Constantinople, 35,
     436, 461.
μάρτυρας, 161.

- Mani, 87, 95.
 Manichees, 118, 364.
 Marcian, emperor, 64, 466.
 Marcion, heresiarch, 87.
 Mari the Persian, 93.
 Maron, reader, 24-28.
 Matthew, evangelist, Gospel of, Ms. of, at Constantinople, 436; Interpolation in text of, 436-440.
 Mitraeus, *πρωτεύων*, 448, 449.
 Musonius, bp. of Meloe, 134.
 Neon, presb. and archimandrite, 95-97.
 Nestorianism, 93, 120, 140, 142, 144, 191.
 Nestorius, bp. of Constantinople, 17, 18, 36, 64, 135, 140; cited, 62, 63.
 Nicaea, Synod of, 96, 119, 120.
 Nice, Synod of, 128 ? , 134.
 Nisthora, hermit, 161, 162.
 Oecumenius, count, 3-22, 175, 176.
 Olympiodorus, presb. ? of Alexandria, 122, 123.
 Origen, 440.
 Palestine, 118, 160, 412.
 Palestinianians, 160.
 Pamphylia, 272.
 Papias, bp. of Hierapolis, 363.
 Patrick, general, 460, 461.
 Paul, apostle, Tomb of, at Rome, 343.
 — bp. of Ephesus, 136, 139.
 — son of Vivian, patrician, 461.
 Peter, apostle, Tomb of, at Rome, 343.
 — bp. of Antioch, 136, 139.
 — the Iberian, bp. of Majuma, 122.
 — presbyter, 22.
 — presb. ? of Alexandria, 122.
 Phantasiasts, 364.
πυλαίριον, 161.
 Philip, presb. and monk, 105, 154-157.
 Philippopolis, Synod of, 134.
 Philoxenus, bp. of Hierapolis, 124, 125, 292, 293.
 Phocas, chamberlain, 241-245.
 Phoenicians, 160.
 Porphyry, philosopher, cited, 209.
 Procla, 339.
 Proclus, bp. of Colonia, 147.
 — bp. of Constantinople, 142, 144.
 Romans, 43, 278, 279.
 Rome, 43; Synod of, 133.
 Sabellicus, the Libyan, 41, 46.
 Sardica, Synod of, 301, 302.
 Scholastics, 301, 302.
 Seleucia, Synod of, 134.
 Sergius, bp. of Cyrrhus, 420-424; count, sophist, and *archidiaconus*, 92, 310-318.
 Severus, bp. of Antioch, Attack against Macedonius by, 430, 460, 461; Hymns in commemoration of, 462-468; Liturgy of, 160; Work of, against John the Grammarian, 100-104; against Julian of Heli-carnassus, 117, 118.
 Simus, *scriiniarius*, 22, 23, 444, 446.
 Sirmium, Synod of, 134.
 Solon, bp. of Seleucia, 351-361.
 Soterie, bp. of Caesarea, 141-143, 147, 460, 461.
 Sozomen, historian, cited, 255.
 Stephen, bp. of Seleucia, 133.
 — the Isaurian, monk ? 126.
 Symbatius, Isaurian bp., 351.
 Synod, See Antioch, Ariminum, Chalcedon, Constantinople, Ephesus, Lampsacus, Nicaea, Nice, Philippopolis, Rome, Sardica, Seleucia, Sirmium, Zela.
 Syrians, 160.
Testamentum Domini, cited, 158.
 Theodore Theodosius, bp. of Antioch, 122.
 — bp. of Mopsuestia, 142.
 — presb. and archimandrite, 76-87, 451-454.
 Theodoret, bp. of Cyrrhus, 93; cited, 34.
 Theodosius, emperor, 161, 255.
 Theodotus, bp. of Ancyra, cited, 101, 102.
 — bp. of Joppa, 105.
 Theognostus, 442.
 Theopaschites, 62-64.
 Theophanes, scholastic, 136-137.
 Thomas, bp. of Germanicea, 420-442; *synellus*, 36-39.
 Timothy I, bp. of Alexandria, cited, 139.
 — II Aelurus, bp. of Alexandria, 136, 139, 140; cited, 105, 150.
 — bp. of Constantinople, 149.

Tula, Monastery of, 40.	Zacharias, prophet. Finding of bones of,
Tyre, Church of, 94.	255.
Uranus, 446, 447.	— scholastic, 103, 448.?, 449.?
Urban, grammarian, 138-140.	Zela, Synod of, 134.
Valentine, heresiarch, 95.	Zeno, emperor, 152, 456.
Victor, presbyter, 90, 91, 103, 106, 290.	Zenobius, 167.

ADDENDA AND CORRIGENDA TO I. NILEFASC. 2 AND I. XIV. FASC. 1

- P. vi. After l. 12. Ins. -22. Julian of Halicarnassus. *Zach. Rh.* ix. 15. Brit. Mus. Ms. Add. 17216. f. 90 v. b.
- P. 13, transl., n. 6. For 'fwntws' read 'fntws'.
- P. 23, text, n. 3. For $\alpha\delta$ read $\delta\alpha$.
- P. 26, transl., l. 7. Add note: 'From the work of Peter of Callinicus against Damian.
- P. 27, text, marg. Dele 'v' a' and asterisk in text.
 — — — n. 3. For 'G' read 'L'.
- P. 31, text, l. 11. Add note: 'M $\mu\alpha\tau\alpha$ '.
- P. 32, text, l. 12 marg. Add 'M 20 r a'.
- P. 40, transl., l. 8. Dele 'since'.
- P. 41, text, n. 2. For $\beta\alpha\mu\alpha\tau\alpha$ read $\beta\alpha\mu\alpha$.
 — transl., l. 5. For 'polished' read 'plain'.
 — — — l. 9. For 'differs' read 'differ'.
- P. 45, transl., l. 5. After 'hypostases' add note: 'Marg. = divided in essence $\alpha\delta\alpha\alpha$ and in Godhead that is divided in hypostases and not ...'.
 — — — For 'distinct' read 'not confused'.
- P. 47, text, l. 5. For $\alpha\mu\alpha\tau\alpha$ read $\mu\alpha\alpha\tau\alpha$.
- P. 48, text, l. 7. For $\alpha\tau\alpha\mu\alpha\alpha\alpha$ read $\mu\alpha\alpha\tau\alpha\alpha\alpha$.
- P. 50, text, l. 8. The passage from this point ($\alpha\delta\alpha$ to p. 56 l. 8 $\beta\alpha\mu\alpha\tau\alpha$) is in X 134 v° b, the following text being lost through a lacuna in the ms. The Syriac version is different, but the only essential variant is that in place of $\alpha\delta\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$ p. 51, l. 6, 7 it has $\alpha\delta\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$. To render this text we must in place of 'besides ...' originally l. 7, 8 read 'after he had read what related to ...'. The extract comes from the work of Peter against Damian.
- P. 76, text, l. 9. For $\alpha\delta\alpha\alpha\alpha\alpha$ read $\mu\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$.
- P. 86, text, l. 9. For $\alpha\delta\alpha\alpha\alpha\alpha$ read $\mu\alpha\alpha\alpha\alpha\alpha$.
- P. 90, transl., n. 2. For 'episcopacy' read 'banishment'.
- P. 96, text. Dele note.
- P. 131, transl., l. 5. After 'a' ins. 'complete'.
- P. 132, text, l. 5. For $\alpha\mu\alpha\tau\alpha\alpha\alpha$ read $\mu\alpha\alpha\tau\alpha\alpha\alpha$.
- P. 146, transl., l. ult. After 'while' ins. 'L'.
- P. 152, transl., l. 1. Dele 2nd comma.
- P. 159, transl., l. 13. After 'Answer' ins. 'She ought not till she is purified ...' and dele inverted commas with next sentence.
- P. 174, transl., l. 3, 6. For 'then only' read 'at that very time'.
- P. 177, transl., n. 1. For '13' read '131' and for '181' read '182'.
- P. 180, marg. After 'Z. 31 v. b.' ins. ref. '1'.

- P. 391, transl., n. 3. Dele '3'.
- P. 392, text, n. 3. For σ read δ .
 — — n. 8. Dele 'K'.
- P. 400, transl., l. 11. After $\tau\alpha\lambda$ ins. ref. ¹⁷.
- P. 403, text, n. 2. For 'l, n' read 'l. 11'.
- P. 418, text, l. 9. For ref. ¹¹ read ¹².
- P. 430, text, n. 4. For $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$ read $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$ (emph.) raised in G. $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$ $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$ $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$.
- P. 431, text, l. 2. After $\alpha\delta$ ins. ref. ¹⁶ and dele after $\mu\alpha$.
 — — l. 5. After $\mu\alpha$ ins. full stop.
 — — l. 11. For $\mu\alpha\tau\alpha$ of $\mu\alpha\tau\alpha$ read ²⁰ $\mu\alpha\tau\alpha$ of $\mu\alpha\tau\alpha$, and for ref. ²⁰ read ²².
 — — l. ult. For ref. ²² read ²³.
 — — n. 17. For $\mu\alpha$ read $\mu\beta$.
 — transl., n. 2. Dele stop before k.
- P. 432, text, l. 1. For $\mu\alpha\mu\alpha$ read $\mu\alpha\mu\alpha$.
 — — l. 5. After $\mu\alpha\mu\alpha$ ins. ref. ¹⁷ and dele half-bracket.
 — — n. 8, 13, 17. For k read Kxi.
 — — n. 13. For 'Gr.' read 'G'.
- P. 433, text, n. 1. For $\Phi\alpha\gamma\acute{\omega}\rho$ read $\Phi\alpha\gamma\acute{\omega}\rho$.
 — — n. 10. For $\mu\alpha\tau\alpha$ read $\mu\alpha\tau\alpha$.
 — — n. 13. For $\mu\alpha\tau\alpha$ read $\mu\alpha\tau\alpha$.
 — transl., l. 6. For 'labour' read 'about' and for 'apocrypha' 'apocryphal'.
- P. 437, text, l. 11. For $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$ read $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$.
 — — l. 12. For $\mu\alpha\tau\alpha$ read $\mu\alpha\tau\alpha$.
- P. 439, text, l. 2. For ref. ²² read 'C'.
- P. 442, transl., n. 2. For 'ecc.' read 'text'.
- P. 452, text, n. 9. For '2' read '7'.
 — transl., l. 3. For 'a' read 'at'.
- P. 453, text, n. 1. For 'O' read σ .
 — — n. 6. For $\mu\alpha\tau\alpha$ read $\mu\alpha\tau\alpha$.
- P. 454, transl., l. 6, 7. For 'urging it to escape' read 'snatching it'.
- P. 458, text, n. 3. After $\mu\alpha\mu\alpha$ ins. 'Marg.' and dele at end.
- P. 460, transl., l. ult. For ref. ¹¹ read ²¹.
- P. 461, transl., n. 1. For $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$ read $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$.
- P. 464, text, l. 7. For $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$ read $\mu\alpha\mu\eta\mu\alpha\tau\alpha$.

CONTENTS OF T. XII, FASC. 2 AND T. XIV, FASC. 1

Introduction.	111
List of mss.	x
Letters of Severus :	
1. To Oecumenius the count, about properties and operations.	3
2. To Oecumenius the count, about the same.	14
3. To Oecumenius.	22
4. To Simus the <i>scriniarius</i>	22
5. To Eusebius the scholastic.	23
6. To Maron the reader.	24
7. To Maron.	28
8. To Maron.	28
9. To Maron.	28
10. To Eleusinius the bishop.	29
11. To Eleusinius the bishop.	31
12. To Eleusinius.	35
13. To Estorechius (Entrechius), bishop of Anazarba, about the disputation concerning Macedonius.	35
14. To Thomas the <i>syncellus</i> , in answer to a question.	36
15. To Thomas the <i>syncellus</i> , on natures and hypostases.	38
16. To Thomas the <i>syncellus</i>	39
17. To Thomas the presbyter.	40
18. To the monks of Tufa.	40
19. To Isidore.	41
20. To Isidore the count.	41
21. To Isidore the count.	42
22. To John and John the presbyters and archimandrites.	42
23. To Jonathan, Samuel, and John, presbyters and archimandrites, and the orthodox of Anbar and Hirtha d Nu'man.	44
24. To John the Roman, on trine immersion and chrism.	46
25. To the Euresenes.	50
26. To John, Theodore, and John the archimandrites.	76
27. To John, Theodore, and John, the presbyters and archimandrites, on the Codicils of the Alexandrine.	76
28. Against the Anthropomorphists.	87
29. To Antoninus, bishop of Berrhoca.	88
30. To Victor the presbyter, on the Eucharist.	90

31. To Sergius the physician and sophist.	99
32. To the orthodox at Tyre.	101
33. To Neon the presbyter and archimandrite, about the reception of Eutyches.	103
34. To Elisha the presbyter and archimandrite.	105
35. To the monks of the East.	107
36. To Isaac the scholastic.	110
37. To Charisius the monk.	120
38. To Peter, Ammonius, and Olympiodorus, about the naming of Peter of Alexandria.	122
39. To the presbyters at Alexandria.	123
40. To the monastery of Bassus, about names.	133
41. To Musonius, bishop of Meloe.	134
42. To Theophanes the scholastic.	136
43. To Theophanes.	137
44. To Urban the grammarian.	138
45. To Soteric Soteric, bishop of Caesarea.	141
46. To Hippocrates the scholastic.	144
47. To Hippocrates the scholastic.	150
48. To Hippocrates.	151
49. To Dioscorus, patriarch of Alexandria.	151
50. To Dioscorus, bishop of Alexandria.	153
51. To Amantius the chamberlain, about Epiphanius, metropolitan of Tyre.	154
52. To Philip the presbyter and monk, about the formation of man, and on the monastic habit.	154
53. To Caesaria the <i>hypatissa</i>	157
54. To Caesaria the <i>hypatissa</i>	160
55. To Caesaria the <i>hypatissa</i>	161
56. To Caesaria the <i>hypatissa</i> , in his own defence.	162
57. About ordination.	166
58. To Zenobius.	167
59. To Andrew the presbyter.	167
60. To John, archimandrite of the monastery of Humanya.	167
61. To the convents of virgins.	168
List of mss. used in T. XIV, fasc. 1.	172
Letters of Severus.	173
62. 19. To Isidore the count.	173
63. To Caesaria.	174
64. To Oecumenius.	175
65. To Eupraxius the chamberlain, in answer to questions.	176
66. To Eupraxius.	238
67. To Eupraxius the chamberlain.	239
68. To Phocas and Eupraxius the chamberlains.	241
69. To Anastasia the deaconess.	245
70. To Anastasia the deaconess.	274
71. To Anastasia the deaconess.	277
72. To Anastasia the deaconess.	287
73. To Dorotheus the count, on Matth. xiii, 23.	288
74. To Victor the presbyter.	290

75. To Victor the presbyter.	290
76. To Georgia the patrician.	291
77. To Philoxenus the bishop.	292
78. To Couon the silentiary.	294
79. To Probus the general.	295
80. To Ammonius the presbyter of Alexandria.	297
81. To John of Bostra.	298
82. To Scholasticus.	301
83. To John, on the abolition of the law.	302
84. To the monks of the monastery of Isaac.	308
85. To Sergius the count and <i>archiatros</i>	310
86. To Sergius the count and <i>archiatros</i>	316
87. To Leontius the presbyter, on Matth. xxvi, 29.	318
88. To Sergius, bishop of Cyrillus.	320
89. To Ammonius the scholastic of Bostra.	324
90. To Constantine, bishop of Laodicea.	326
91. To Constantine, bishop of Laodicea.	328
92. To Procla, on the equality of the sexes in Paradise.	339
93. To Archelaus the reader.	340
94. To Archelaus.	348
95. To Isidore the count.	349
96. To Solon, bishop of Isauria.	351
97. To Caesaria the <i>hypatissa</i>	364
98. To Caesaria the <i>hypatissa</i>	370
99. To Caesaria the <i>hypatissa</i>	383
100. To Caesaria.	399
101. To Caesaria the <i>hypatissa</i>	416
102. To Caesaria the patrician.	423
103. To Caesaria.	423
104. To Caesaria.	425
105. To Caesaria the <i>hypatissa</i>	426
106. To Caesaria, on Eccl. iv, 17.	428
107. To Thomas, bishop of Germanicea.	430
108. To Thomas, bishop of Germanicea.	434
109. To Theognostus.	443
110. To Eugenia the deaconess and archimandritess.	443
111. To Simus the <i>seriniarius</i> , on the divine inflation.	444
112. To Uranius.	446
113. To Zacharias.	447
114. To Mitraeus.	448
115. To Heracliana.	450
116 (27). To John, Theodore, and John, the presbyters and archimandrites, on the Codicils of the Alexandrine.	451
117. To Caesaria the <i>hypatissa</i> , on the departed.	454
118. To Soterie, bishop of Cappadocia-Coptic.	460

APPENDIX

A canon for the commemoration of Severus	462
Indices to T. VI, fasc. 1 and T. VII, fasc. 5—The hymns of Severus	
Authors of hymns, <i>in ordine alphabetico</i>	469
Names and subjects, <i>in ordine alphabetico</i>	469
Citations, <i>in ordine alphabetico</i>	470
Errata to the hymns, <i>in ordine alphabetico</i>	480

•

TABLE DES MATIÈRES

DU TOME XIV

	Pages.
FASC. I. — A COLLECTION OF LETTERS OF SEVERUS OF ANTIOCH. II.	
Manuscripts.	2
Texte syriaque et traduction anglaise.	3
Appendix	292
Tables supplémentaires des T. VI, fasc. 1 et T. VII, fasc. 5 des hymnes de Sévère	299
Errata	310
FASC. II. — THE LIFE OF ABBA JOHN KHAMÉ.	
Introduction	317
Texte copte et traduction anglaise	321
Tables	371
FASC. III. — MOUFAZZAL IBN ABUL-FAZAIL, « HISTOIRE DES SULTANS MAMLOUKS », II.	
Texte arabe et traduction française.	375
FASC. IV. — SEI SCRITTI ANTITRIFEISTICI.	
Introduction	677
Texte syriaque et traduction italienne	679
Tables.	772
FASC. V. — LES MIRACLES DE JÉSUS.	
Avertissement.	763
Miracles XI à XX	767
Table analytique des matières.	841
Index to the Letters of Severus and Appendix (T. XII, fasc. 2 and T. XIV, fasc. 1).	845

BR
60
P35
t.14

Patrologia orientalis

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
